AUTHOR Maimonides

TITLE משנה תורה : נציקו, קנין, משפט

With manuscript notes

IMPRINT Venice, 1550

NO.

RR

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

CALL NO. Mic 8553

DATE MICROFILMED

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

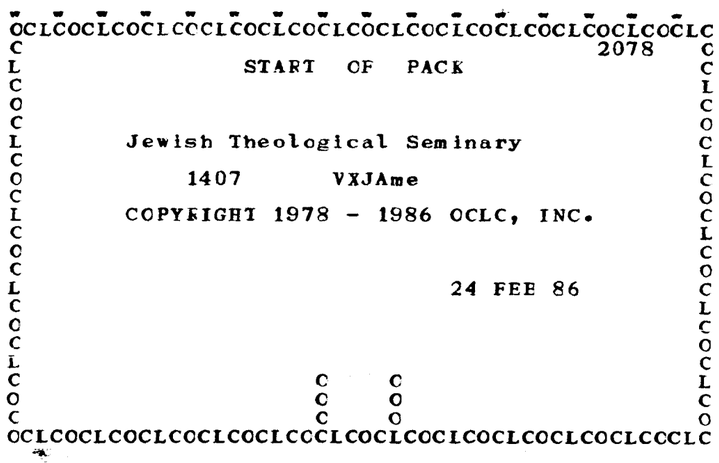

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

Order #

86-02

Venice 1550

Property of the Getty Research Institute

ין עושין חלל תחת רשות הרבים וכו' מפ' פרק חזקת הבתים
כחכמי' ודע שאף ע"פ שאין רצוי' לעשות כן לכתחלה אם עשה וכם
פיזור כיון שכתב אר"פ ובלבד' קוף במקום שהשוורים מצויין יכול
בפני השוורים וחס מצויין שם נחשים כרצוי' לנחלים ובירושלמי מפ
עבלות מצויין שם עד שתקח ענלה

פ' ארבעה עשר

המדליק

בתוך שדה ועבודה הדליקה חייב לשלם נזק שלם שנאמר כי תצא אש ומצאה קוצים ונאכל גדיש או התבערה מאבו' נזיקין היא והמדליק בתוך רשותו צריך להחזיק מסוף המצר כדי שלא תעבור הדליקה לשדה חבירו ובמה שיעור ההרחקה הכל לפי גובה הדליקה ואם לא הרחיק כראוי ועברה האש והזיקה חייב לשלם נזק שלם הרחיק כראוי ועברה והזיקה פטור שזו מכה בידי שמים היא וכן אם עברה נהר או שלולית שיש בהן מים ירחבן שמנה אמות פטור עברה נדר אונדין גובה הנדר וגובה הדליקה והעצים או הקוצי' המצויין שם אם אינה ראויה ליגבור פטור ואם ראויה לעבור חייב בד"א באש הקודחת אבל אם היה להב להב נדול העולה ונכפף מגובה עליית הלהב והיו עצים מצויין שם אין להם אימה אלא אפילו עברה אלף אמה חייב: נפלה דליקה בחצרו ונפל נדר שלא מחמת הדליקה ועברה הדליקה בחצר אחרת אם היה יכול לנדור הנדר שנפל ולא נדרו חייב למה הדבר דומה לשורו שיצא והזיק שהיה לו לשמרו ולא שמרו: השולח את הבעירה ביד שוטה חרש וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים בד"א שמסר להן נחלת ולבנה שדרך הנחלת להכבות מאיליה קודם שתעבור ותדליק אבל מסר להן שלהבת חייב שהרי מעשיו נרמו השלח את הבעירה ביד פקח וה' הפקח שהבעיר חייב לשלם והשולח פטור וכן אם הניח שומר לשמור הבעירה השומר חייב: אחד המבעיר את האור ואחד הבא את העצים המבא את העצים חייב אחד הבא את העצים ואחד הבא את האור המבא את האור בא אחד וליבה המלבה חייב ליבתו רוח שאינה מצויה תמיד הרי כולן פטורין ליבה

These images are from the collection of the Library of the Jewish Theological Seminary (JTS). JTS holds the copyrights to these images. The images may be downloaded or printed by individuals for personal use only, but may not be quoted or reproduced in any publication without the prior permission of JTS.

הועתק והוכנס לאינטרנט
www.hebrewbooks.org
ע"י חיים תש"ע

מסייעתו לחייב לעבין שבת ומוקמ׳ לכל כגון שליבה בחוח מניין
שחייב מניין כלומר לא כמו שהייבו סנהדרין שכבר בא לתוכו ב
מניין בשבת ליבוי אלא כשהתחיל ללבות עדיין לא בא ואחר כך
ליבלא מקי לה כדעתיה וכך כתב הרשב״ם ז״ל וכן משמע לי מתוך
פסקנא דילן דלא כרבה דיקוץ בתל
המלין עלך דאמרי מות בשות
ואיכא דאמרי שבכל פטורין דמתני׳
הכי ופסק רבי כרבי משי דאמר כי
אמרינן זכוך ואוח מסייעתו ק״מ
לעבין שבת דמלאכת מחשבת
אסרה תורה הכא נמי בעלמ׳ הוא
ונרמא בזקין פטור כלומר אילו
היה הדוח מסייעתו אבל ליבה
וליבתו הדוח דכרית׳ חייב דמודה
לרבה דמוקמ׳ בדוח שאינה מניח
דמשמע דיקא בדוח שאינה מניח
דלאו פושע הוא מיפטר וכדפרי׳
הא אם היה דוח מניח חייב ונזקי
סוף דבריו של לא נקדין עמו
דקא רב משי בתר נקל כותיה בכל
דוכתא מעתה תלוי עיניך גם
מתה כי מי שכתי לשון זה הקצב
לא חדש בענלת רחבה זה ולא
ידד לעיקתה והכהן כדבדי ד״מ
זה הוא פשוט: אם שוחט ואוכלה
ענים עד אין של שעורי׳ כ׳ הכותם:
המדליק בתוך שדה חבירו וכו׳
עד ובשרף עמו פטור:

כתב הרמב״ם ז״ל זה לשני
יודע מהו דהא
לאו בממון מייתי עלה:

ואני אומר גם זה לא יתכן
הרמב״ם ז״ל כי זה משבח
שלימה ותלמוד ערוך הוא ליתכן
לה פ׳ הכותם סוף מיתי המדליק
נדים של חטים הוא של שעורים ו
ואם יש בה היה נדי לו ועבד
סמוך לו ובשרף עמו חייב כפי׳
לו נדי סמוך לו ובשרף עמו פטו׳
עכ״ל ומוכח בגמרא דטעמא משום
טמון שרף בני אדם להטמין שם
חייב עליו כמו שפתן בו הטעם היה
זה ומיתיבי לה פר׳ הרבע עשר נפ
פרק כיצד הרגל גמ׳ מתני׳ דהכלב
שבטל הדרך כו׳ מקשינן מיהה למ״ד
תנא מעשה ממוני ומדמקשינן מ
מיהה הלכתא היא ובמקום עיקרה דפרקהכותם הלכתא היא וכן בכל מקום
וכבר כתבתי בכל מקום לשני דשנם זה לא בטעם ומלא עיניך דיותות כי ר״ת
זה כתב בלשון המשב׳ אות בתו מעתה מה תשיב שואלי דבר שם קייתי מודה כי
פה קדוש יאמר בלשון זה לא ידעתי לחד מן התלמידי הטיב ותלמן בתלון נחול:

המשאיל מקום לחבירו עד שטען פקדון אצלו פ״ק הכותם נתן לדייר:

נמל שהגיע טענו כו׳ עד לישב ולשמור פרק כיצד הרגל: הכופף

ליבה הדוח חייב וכו׳ הקצב,
שהפליגו בכריתת שם יש בלבויו
ואם לאו פטור עד שיהייתי סבור לתרץ שדעת רבינו זה היה לפסוק בחוח מן
הלוקמתי שבאמרו על זאת קבריתה דלקמ׳ ודבר ודברי זירא דלכולהו דכרי

אא ואיך לא הפליג כאן
כדי להודיעך חייב

• רבינו זה קיימין דאמרי אמר קמ״ל
כי נעי בלבויי כדי ללבות ת״ש כגון
שליבה מכל זה וליבתו הדוח מכל
מקומ׳ הכי נמי ומפני זה נדוק ואם לא כן בלבויי
כדי להבות פטור ורבה אמר קמ״ל
דלכי פטור כגון שליבה הדוח מניח
וליבתו דוח שאינה מניח פליגי
שבשעה שהתחיל ללבות לא היה
מועד אלא דוח מניח ולא היה
בשניהם כבי ללבות ואחר כך
ליבתו הדוח שאינה מניח ומשום
כבי פטור וכבי זירא אמר לעולם
נמורי פי שלא כפה ממש אלא
בשניהם שחממה ומשום כבי פטור
ולפי מוקמתות אלו דברי רבינו
כשעטן קיימין ויפסוק רבינו דלא
כרב משי דאמר נרמא בנזקין
ונרמא בנזקין פטור בכל נוע אלא
שקצ׳ לי שרבי׳ ז״ל עצמו פסק כ״מ
מהלכות שכני׳ בתוקמת׳ דרב משי
וכמו שהכתוב שם ומוכרח הוא
ונלע: אש שיכתוב
ואכלה עניים וכו׳ משנה שם:

אבלה נדים וכיוצא בו וכו׳ הם
מבוא במשב ובגמ׳ שם
בתוקמת׳ דרב ויפסק רבינו כרבינו
וכן כתבו בהלכו ומה שכתב רבינו
לבל המדליק בתו שדה שלו ועבר
לשדה חבירו פטור על הכלים ה
הטמונין בנדים וכו׳ פי׳ לפי מורינן
וכלי בקר ופירו׳ מורינן כלי מכלי
עבודת קשה הם ומה שכתב רבינו
לבל משלם הוא מקום הכלים וכו׳
הוא כלל לפ המדליק בתוך שדה
של חבירו והיו בנדים וכלי זכוכית
טמונין בנדים שהו׳ עליהם כלי
וחייב לשלם שיעור מקומן וזה פשו׳:

המדליק בתוך שדה חבירו
וכו׳ ובשרף עמו
חייב היה עבד כפי׳ לו נדי סמוך
לו ובשרף עמו פטור משנה פכח

הכותם וזל היה נדי כפות לו ועבד סמוך לו ובשרף עמו חייב היה עבד כפי׳ לו
נדי סמוך לו ובשרף עמו פטור ועם מה שכתב רבינו שכן דרך בני אדם לעשות
בנדים עלה לי תיכון לקושיא לחת שהיתה קשה לי בסדר המשב׳ שפת שכיבר
המדליק את הנדים והיו בו כלים רבי יהודה אומר ישלם וכו׳ ומודים חכמים
לרבי יהודה במדליק את הכירה וכו׳ והייתי תמה למה כשבי׳ את הנבא דנדי
כפות בין מחלוקת חכמי׳ ורבי׳ אבל מפני שחכמים מודים במורינן וכלי
בקר וכל שדרכו להיות בנדים השמיענו התנא שלף הנדי דדרכו להיות
וחייב עליו זה עולה לי מדברי רבינו זל וכן מנאתי לאחר כך בתוספות בשם

לא בפרק כיצד הרגל ובקשנות על מה שכתב רבינו חייב אינו יודע מקו דקתא לאו בעמון חיירי עכ ובעלם מעיני ולא ידעתי מה זה שהפטור כשעבר
בכפות אינו משום דקים ליה בדרבה מיניה קעבד שהיה כפות ולא היה יכול לברוח וכן מוכיח הסוגיא שבפרק כיצד הרגל וכשאמר רבינו בנדי כפות ועבד
סמוך חייב פירוש המפרשי׳ ז״ל שחייב אלא על הנדי ולא על הגדי ולא היה נ לברוח וכן יש שפירש נדי דוקא אלא דוקא שהיו בן ד׳ עונות לברוח ויש מי שר
בבריתא פרק הכותם: המדליק את הכירה וכו׳ משנה שם ודין השביעה בימה שהוא אומר מפורש בגמרא וכתוב בהלכות וכבר נחלקו המפרשים ז״ל
בגלוי שם היה מדליק טוען בריה לא היה כי אם כוד חטים והלה טוען שכי כורין וכודע שהדליק אלא שאין שם עדים מי שכתב שמשלם כור אחד
ובשבע וכפטור כיון שהוא טוען בריה ויש מי שכתב שהלה כשבע וכטל כלין הנגזל וכן עיקר: גמל שהיה טוען וכו׳ משנה פרק הכותם ומה שכתב בין
בעמדים וכו׳ לא מהבוחר פרק כיצד שם מי שאירש שמק שלמרו בעל הגמל חייב בירושו על מקום השלכת הרמשון כזק שלם ועל שאר הביר׳ כזק דומה לכלב
שכועל

הוציא עליה היצה וכו' כריתות וכליות מיומה: הגניבה
נעשית קיבלה וכו' מביאה לידי פרק הגוזל וכל
שאינה קיימת לו בידו הגנב וכו' זה מביאה לידי פרק הגוזל וכל
קיבל עליו הגניבה בזה תחד: נשתנית הגנב
בידו הגנב ומוכר פרק מלובש:

הוציא עליה היצה והשביחה כגון שפטמה הרי השבח של גנב אפי' לפני
יאוש וכשמחזיר הגניבה עם הכפל נוטל השבח מן הבעלים או מחשבין
לו כגון הכפל הגניבה עצמה שהיא ביד הגנב ולא נשתנית חוזרת לבעלי'
בין לפני יאוש בין לאחר יאוש אלא
שאחר יאוש חשבח לגנב כמו ש
שבארנו: נשתנית הגניבה ביד הגנב
קנאה וקנה שבחה אפילו לפני יאוש
ואינו משלם אלא דמים: גנב בחושה
והשמינה או שמינה והבחישה משלם
תשלומי כפל או תשלומי ד' וחמשה
כשעת הגניבה: גנב טלה ונעשה
איל ענל ונעשה שור משלם תשלומי
כפל כשערך הגניבה טבחו או מכרו
אחר שהגדיל נעשה שינוי בידו וקנהו
ושלו הוא מוכח ושלו הוא מוכר
ואינו משלם תשלומי ד' וחמשה:
גנב בהמ' או כלים וכיוצ'בהן ובשערך
הגניבה היה שוה ארבעה ועבשיו ב
בשערך עמידה בדין שוה שני משלם
קרן כשערך הגניבה ותשלומי כפל
או ארבעה וחמשה כשערך העמדה
בדין: היה שוה בשערך הגניבה
שנים ובשערך עמידה בדין ד' אם
שחט או מכר או שבר הכלי או אבדו
משלם תשלומי כפל או ארבעה ו
וחמשה בשעת העמד' בדין ואם מתה
הבהמ' או אבד הכלי מאליו משלם
תשלומי כפל בשעת הגניבה: מי
שגנב כלי ושברו או פחתו או נשבר
או נפחת מאליו אין שמין לו הפחת
אלא ראוין כמה היה שוה אותו הכלי
ומשלם לבעלים שנים בדמיו והכלי
השבור יהיה לגנב וכן כל כיוצא בזה
ואם רצו הבעלים ליטול הכלי השבור
וישלם להם הפחת והכפל שומעין
להם: הגונב וטבח או מכר לפני
יאוש בעלים אף על פי שלא קנה
לוקח והרי הגניבה חוזרת בעצמה מיד
הלוקח הרי זה משלם תשלומי ארבעה
וחמשה ואין צריך לומר אם טבח או
מכר לאחר יאוש שהוא משלם ת
תשלומי ארבעה וחמשה שהרי הועיל
במעשיו וקנה הלוקח: הגונב

נשתנית הגנב בזה תחד:

גנב טלה וכו' נשתנית הגנב בזה תחד:

גנב בהמ' וכו' נשתנית הגנב בזה תחד:

נותיה ואת ולדותיה לבעלי בעלי מיה וכו' בעלי מיה וכו'
יקודם סבר הקרן בלבד בעלי שמעון סבר הקרן תוזר והגניות והולדו' חולקין
עכ"ל ומודי הרשב"ם ז"ל הכא"ל מ"ש דלעסתא וכתב דהא בריתא
מיירי בגוזל דחל ובטענה אבל בעלי בשגזלה טעונה ומעוברת
ליכא מ"ד שיקח פחות מבלי בעלי בשגזלה טעונה ומעוברת
ובולדות בלבד כשעת הגזלה מ
משלם ותכן גזל פרה מעוברת וילדה
דחל טענה וגזזה משלם דמי פרה
עומדת בלוד ודמי דחל עומדת
לגזז והא מתניתי' כפ' היל ושניהו
פרק הפקדון בפיקדון
בי שמאי אומ' לקה בחבר ובית
ובה אומרי כשעת קנותה ופליגי
בגמ' כשעת הוכחה מבית בעלים
ומקשי בפלוגתא דרבי מאיר ורבי
יהודה ב"ש כרבי מאי דמלקיה לי'
אפי' ביתר דהייט בגזות וולדות
שבטענה וגזזה ונתעברה וילדה
ובה ברבי יהודה ורבי שמעון
בשמעתין דהגוזל עניש מ' קמיכן
פלוגתא דרבי יהודה ורבי שמעון
כשבח שעל גבי גזלה כלומר
שהשביחה ביד הגוזל ועדיין הוא
על גבה וכדמייתינן עלה סיפא
דמתני' דקתי' פרה שהעבידה שבעה
עכ' וגם הר' אבד ז"ל בפירושו כך
פירש בגזות וולדות שבתחלה
ונעלו תחת הגוזלה וטעמ' דר' מאיר
כדתסיקנא משום קנסא עכ' נמצ'
דעת רמ ז"ל מבוארת ומחוורת
לדעת קדוב וחלוק הילוף שחלק
בבר ישרו הר' אבד ז"ל וכן ריש פרק
מרובה: קונה עליה היצה כל
קצבה לגנב כמו שביארנו עיקר
זאת ההלכה פרק מלובש ומייתי לה פרק
לה פרק קמא דמכילתין וקבי חיל ונפיכו
פרק הפקדון: נשתנית הגנבה ביד
הגנב וכו' עד כשעת הגניבה פרק
מרובה: גנב טלה ונעשה איל וכו'
עד לבסוף וחמשה פל' מלובש ופ' לה פה
הגוזל עבי"ם: גנב בהמה או כלי
כו' עד כשעת הגניבה פ' מלובש: לה פה ופו ופז
מי שגנב כלי וכו' ואח"כ בא בעלי
כו' עד שומעין להן:

כתב הר' אבד ז"ל מעשה שחלה
שמין שמין לגנב כמ
בקרקע אבל בכפילה שמין לגנב
דמי לגזלן והסבל מורה כן עכ"ל:
ואני תמוה תמהני אם זה
הלשון יצא מפי הר' אבד
ז"ל ומאי דמיית לגזלן דקאמ' ומאי
מדמי והלא כל אחד בפני עצמו
מוזכר בעיקר ההלכה פ"ק דב"ק
גמ' פסקין בתשלומי כזקו כו'
ופסיק תלמוד' והלכתא שמין
לגנב ולא לגזלן אבל לשואל שמין

שמין שמין לגנב כמ' בקרקע אבל
בכפילה שמין לגזלן והסבל
מורה כן עכ': ולא הורה כן שבל
רביבו והדין עמו שהרי גנב פחם
אמרו ובבל גנב יש תשלומי כפל
ולא אם כן הורה ואם כן היה להם
לפרש ומה שכתב הרב ז"ל דומיא
דגזלן מידי מיר הא כדאית ליה
כדאיתא ואין לכין לפרש משאי
אפשר שאין לגזלן כפל ואחדב
אם היינו כין דכך מדמינן גזלן
היה לנו להוכיח דכי היכי דלגזלן
אין שמין כלל הכי נמי אין שמין
לגנב ועוד כל דכפל מחוייב הוא
להאחלם כעין הקרן והיכי מין
הירושלמי מכיין שאין שמין לו
לגנב ולא לגזלן אמר רבי לחמי בר
ממל חיי שבי ישלם חיי ולא מתים
עכ' גנבה גזלה מכיין אמר ר' בון
וקיבל את הגזלה אשר גזל כאשר
גזל עכ' וזה מכלה לי מבואר:
הגונב טבחו ומכרו
וכו' זה מחלוקת במרובה ופסק רבינו
כל כדברי רבי יוחנן ורב נחמן
וכדאיתא בהלכות: הגונב

נטבח וכו' עד סוף הפרק הכל פרק מרובה:

פרק שני הנונב

כתב הלחם ז"ל נכס נכסי הקדש מעלה עליו הכתוב כאלו נהנה מהקדש שהרי נתחייבו הבעלים קרבן ואני תמיה וכו' עד לגרעה ולא לגני:

משלם קרן וחומש ומשם להקדש שהרי מעל עכ"ל: הנונב מנגב אחר אף על פי שנתייאשו הבעלים וכו' עד סוף הפרק הוי"ו מיבמ"ר כלי קף ב"א

הא זיל קרי בי רב חנוך ואת אשר חטא מן הקדש ישלם וחמישיתו יוסף עליו הקדש ב' לא קבי ניתוק ושיבוי רשות קבי ושיבוי רשות לבר מיכל לקמיה ושבוי מעשה לבר הקדש ב' קוב"ן עולה בפסק הקלבה מכלל הסנוניות:

וכו' וכבר כתב לי"מ ז"ל כל הדיבין וחלוקין סוף ספרי עבודה כ בהלכות מעילה פרק ו' בלוכך כל המרך מכל השמיט משם דיבי הבפל עד כאן שהו מקומו ומקו עמו: ומן הנופך קדשים מבית בעליהן על ומטעות אין נופן ממין פל' מלובה ובמסכת שבועת שבועת הדיינין: הנונב פעל מי חלבו:

כתב הלחם ז"ל משלם לו כפל דמי טבלו וכן בחלבו מ משלם לו כפל דמי חלבו עכ"ל:

ואני תמיה לשון לא ז"ל נלשון הגמרא אות בחות דין הטבל בכדיס פרק בתרא גמרא מתני דקוב שאכי הנופך טבלו של מבירו ואכלו משלם לו דמי טבלו דברי רבי יוסי בר' יהודה היכי משלם לו שלא דמי חולי שבו ושקלי וטרי עלה ואסיקו דבעוב הפלה ממין פליני דף סבר מיבה ממין וקל כותיה דקלבה כרבי מחבירו וקא מיתשלמי פ' הקדשי לעולם לא הזכר בו כפל ואם מיתא לא לשתמיט תבא ותבי כפל ועוד דכולהי סוגיתא מוקמי לרבי סבר קסוק לנונב כי היכי דלא לנונב כלומר כי מן הדין לא היה חייב אלא שהרי אינו ממונו שלא מטעם קטן וכן פרש"י ז"ל וכל המפרשים ואם אינו מטעם קטן כיון למקנסי בכפל דהוה כעי דאוריית ככולהי נזיכו דעלמא ומהל יוסי בר יהודה כשמע לה דמשם קנסוק רבנן לבעל הבי כי היכי דלא ליסתייר לעיבלי ואי ס"ד דכפילא קאמר ר' אחא בן חניא ביקיו שתי מדרגות כי רבי מחייב הנונב בכל מה שאכל בין חולין בין תרומה ורבי יוסי בר יהודה יפטרנו מקף מדמי תרומה כש"ן הכפל אלא ידעי דברי ר"מ ז"ל עיקר וכן משמע פרק מרובה ס"ו נמרא מתניתין דפסקא קמייתא נבי בריית דמתניתא פרק דתוסף דתרומות ומייתי לה פ' הנזהל בתר ומפר לה וכן כמי פ' מרובה ומקשי מיבה למאן דבעי שיכוי דתניא הנונב והגזלן והמשם הקדישן הקדש ותרומתן תרום ומעשרותיהן מעשר ופריק לעולי דמי היכא שיכוי הקדש מעשר מעיקר טבלא והשתא מעשר תרום מעיקר טבלא והשתא תרומה הקדש מעשר מעיקר חולין והשתא הקדש עכ"ל משמע דהנונב טבלו של חבירו חייב לשלם לו מעשר שיכוי ובכפל לא שייך כיון כלל ודין הלכה מפורש בכתובות בית פרק אלו נערות דברים אמר רב חסדא מודה רבי בנונב בהקדש בנונב חלבי של חבירו ואכלו שאלה לידי שבו ואכלו עכ"ל ומלו כפל לא הזכר כלל בגמ' ולא מפני שהוא סבור כתב הלחם ז"ל מכח קושיא זו כתבתי כמה פעמים כי לית ז"ל בזה הסבור לא כתב אלא מה שהיה מפורש בגמ' וכל שיכול למצוא לצון התלמוד בלתי לפי עניות הערתיקו ולא שיבה אותו אבל לא משם לחבר הסברו והקדימו שלא היה מקו' בלשון חבור ולהקדים ולסבור בו כמו שהקדימו ומסבירין לצון התלמוד: נגב תרומה מבעליה עד תוך ממון כבר כתבתי זאת התוספתא שהבאתי לנונב טבל ושלהי קדושין מפרש להדיא דיבא ועמיא: הנונב משלם לו כפל דמי חלבו: נגב וטבח או מכר וכו' אף הקדש בשהקדיש כו' בדלא משלם תשלומי ד' וה':

בתב הלחם קצר בכאן שאם הקדישו הקדש קנית משלם ד' וה' מה לי משעבדי לשמים מה משעבדי להקדיש עכ"ל: ואני תומר הרבה מעתי כתבתי כי ל"מ ז"ל בזה הסבור לא חבר אלא דרך תרוכה בקצרה וכן עשה בכולן בריתא ומקשה מינה רבי יוחנן לריש לקיש פ' מרובה גמרא ומתניתין דאין הנונב לוקה משום דקסבר לפני יהוש כו' נדמיק לה ושתיל ועני עלה ומוקי בהאי גוונא ממש כלבי ל"מ ז"ל ומה שכתב הלחם ז"ל קדושין גמרא מתניתין דאין הנונב לוקה משום דקסבר לפני יהוש כו' נדמיק לה ושתיל ועני עלה ומוקי בהאי גוונא ממש כלבי ל"מ ז"ל ומה שכתב הלחם ז"ל כמאמר פ' שבועת הדיינין סוף גמרא מתניתין דאין הנשבעין על שבועת שקר בבי ליפרע מהנכסין משועבדים או מן ההקדש לא יפרע שלא בשבוע דמה לי משעבדי כו' מבל הכא לא שייך הקדישו

פרק שני הנונב

את הגוי או שגנב נכסי הקדש אינו משלם אלא הקרן בלבד שנאמר ישלם שנים לרעהו ולא להקדש לרעתו ולא לנותבן הנונב קדשים מבית בעליהן בין קדשי קדשים בין קדשים קלים בין קדשים שאין הבעלים חייבין באחריותן בין קדשים שהבעלים חייבין באחריותן הרי זה פטור מן הכפל ומתשלומי ד' וה' שנא' ונונב מבית האיש ולא מבית הקדש ובן הנונב עבדים ושטרות וקרקעות אינו משלם תשלומי כפל שלא חייבה תורה הכפל אלא במטלטלין שנופן ממון שנאמר על שור על חמור על שה על שלמה אבל העבדים הוקשו לקרקעות שנאמר והתנחלתם אותם לבניכם והשטרות אין נופן ממון הנונב פטר חמור של חבירו קודם שיפדה משלם תשלומי כפל לבעלים שאעפי שאינו עכשיו שלו ראוי להיותו לו אחר שיפדה הנונב טבלו של חבירו ואכלו משלם לו דמי טבלו ובן אם נגב חלבו ואכלו משלם לו דמי חלבו נגב תרומה מבעליה הישראלים שהפרישוה אינו משלם תשלומי כפל שאין להם בה אלא טובת הנאה וטובת הנאה אינ ממון הנונב משל אביו וטבח או מכר ואחב"ת אביו משלם תשלומי ד' וחמש ואם מת אביו ואחב"ת טבח או מכר משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה נגב וטבח או מכר ואחר כך הקדיש משלם תשלומי ארבעה וחמשה ואם הקדיש ואחר כך טבח או מכר אף על פי שהקדישו קדשים קלים משלם תשלומי כפל ואינו משלם תשלומי ארבעה וחמשה ברא בשהקדיש אחר יאוש אבל אם הקדיש לפני יאוש אינו קדו' ואם טבח או מכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה הקדישו

פרק שני הגונב

את הגוי וכו' עד סוף הפרק הוי"ו מיבמ"ר כלי קף ב"א

הא זיל קרי בי רב חנוך ואת אשר חטא מן הקדש ישלם וחמישיתו יוסף עליו הקדש ב' לא קבי ניתוק ושיבוי רשות קבי ושיבוי רשות לבר מיכל לקמיה ושבוי מעשה לבר הקדש ב' קוב"ן עולה בפסק הקלבה מכלל הסנוניות:

פרק שני הגונב

את הגוי וכו' עד סוף הפרק מכפל משל' בהקדש קף כו וכז ומפורש בפרק מלובה ואם בגמר' קף סו הלפיך לה מדכתיב רעהו פרט עוד מם' סי' ב' להקדש ומהילה לימעיט ניי ד' דהכי דרש' בעלמא ופשוט הוא:

ובהשגות אא נגב נכסי הקדש משלם קרן וחומש ומשם להקדש שהרי מעל עכ וכבר האריך בזה הלח"מ ז"ל פ' שני מהלכות מעילה וכראוי לדבריו לריכ המפרשים:

וכן הנונב קדשים מבי' בעליהן וכו' מפורש שם בגמר' ופסק הלח"מ קף עו כדבי שמעון דיחיד הלה היא:

וכן הנונב עבדים ושטרות וכו' משמע בהזהב ומפורש בב' ממא עשין פי' ע"ב בתוספתא: הנונב פטר חמור וכו' בבכורות פרק בתרא: קף יא

הגונב טבלו של חבירו וכו' בקדושין פרק האיש מקדש ופסק קף כה רבינו ז"ל כרבי לפי שהלכה כמותו מחבירו: נגב חלבו ואכלו וכו' בכתובות פרק הנושא: קף ג' ע"ב) עוד שם

ובהשגות אא משלם לו כפל דמי טבלו וכן בחלבו משלם לו כפל דמי חלבו ע"כ ופשוט הוא וכראוי שרבינו ז"ל לא חשש לכאן שלא עשה שלא היה ראוי לאכילה ויתחייב בנפשו כשאכלו הרי הוא כשאר דברים דעלמא ומהילה שאם לא הזיקה שמשלם כפל: נגב תרומה מבעליה וכו' זה מבואר בסוגיא דהאיש מקדש בהיות פלונתא דרבי דלעיל קף כה ופסק כחד טיבתא הכאי היינו מהיון דהכי סלקא שמעתתא התם:

גנב משל אביו וכו' משנה פרק מלובה: גנב וטבח או מכרו וכראמ' קף א כך הקדיש וכו' משנה שם: בדא בשהקדיש אחר יאוש וכו' שם:

ובהשגות אא קצר בכאן שאם הקדישו הקדש בדק הבי משלם קף מ"ו ד' ואמ' מה לי מכרו לשמים מה לי מכרו להדיוט ע"כ סובר הלח"מ ז"ל מכח הבריתא דתניא התם גנב והקדיש חייב והוא ז"ל נקט המפרשים הקשו ממנה על המשנה ששניהם שוים פטור ותירצו ז"ל מתניתין בקדשי מזבח בריתא בקדשי בדק הבית ותירצו ז"ל סובר דאין זה אמת דאיתא

הקדישו הבעלים והוא בבית הנגב אינו קדוש לפי שאינו ברשותן ואעפ שלא נתיאשו ואם טבח או מכר אפילו אחר הקדישן משלם תשלומי ארבע וחמשה ונתנבלה בידו והנוחר והמעקר משלם תשלומי כפל בלבד אבל אם שחט לרפואה או לכלבים או שנמצאת טרפה או ששחטו בעזרה משלם תשלומי ארבעה וחמשה אעפ שחולין שנשחטו בעזר אסורין בהנאה הואיל ואיסורן מדבריה הרי זה חייב לשלם תשלומי ארבעה וחמשה וכן הנונב כלאים הבא מן השח וממין אחר או שנגנב טרפ או קטעת או חגרת או סוכא או בהמת השותפי וטבח ומכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה נגנב ונתן לאחר במתנה או שנתן לאחר לטבוח ומבח או שנתן לאחר למכור ומכרה גנב והקיף גנב והחליף גנב ופרע בהקיפו או ששלחו סבלונות לבית חמיו משלם תשלומי ארבעה וחמשה גנב ומכר והקנה לאחר שלשים יום ובתוך שלשים יום הוכר הגנב אינו משלם אלא כפל מכרו חוץ מאחר ממאה לו או חוץ מידו או רגלו כללו של דבר ששייר בו דבר הניתר עמו משחיטה פטור בתשלומי ארבעה וחמשה ואם מכרו חוץ מגיזתו או חוץ מקרניו חייב בתשלומי ארבעה וחמשה שאלו אינם ניתרים עמו בשחיטה גנב וקטע ממנה אבר ואחר כך מכרה או שמכרה חוץ ממלאכתה או שמכר חוץ משלשים יום אין מוציאין ממנו תשלומי ארבעה וחמשה ואם תפש הגיזק אין מוציאין מידו מכרו והיתה לו בו שותפות פטור מתשלומי ארבעה וחמשה שותפין שגנבו אם טבח אחד מהן או מכר מרעת חבירו משלמין תשלומי ארבעה וחמשה ואם עשה שלא מרעת חבירו פטורין מתשלומי ארבעה וחמשה וחייבין בכפל גנב

כפשוטה קיל: ואני תמיה על דעת רמ זל לגמרי שכתב בכאן דלשמוכ קודם זה יכים שפירש בו חייב משום גונב כמו שהוי עתיד לפרש בעי ועיכך דוחות וכזאת הכבא פי חייב קשור ופטור קשור ולפי שידעתי כי מחלוקות ישנות ודעות רבות מעכיס קדמוניות בהלכה זאת ואני ליפשר לבאר ברמיזות דלהי לבאר לך סגנון ההלכה לדעתו"ל זל פירו מבואר ומפורש בלי ספק ובלא קושיא כלל דע כי זאת משנה שלימה פרק מרובה דתן גנב בדשות הבעלים ושבח ומכר חון מדשותן משלם תשלומי ארבעה וחמשה לכל לא גנב ושבח גנב ומכר בדשותן פטור היה מוסכו ויוצא ומת בדשות הבעלים פטו הגנבים מו שהוציאו מדשות הבעלים ומת חייב עכ ופלשי זל שבח ומכר חון מדשותו כשקוניאו מדשותו כעב עליו גנב ונקנאו מו שגנב היו מדשותו קנאו במיכה ונעשה עליו גנב לכל גנב ושבח ומכר בדשותו פטור שלא נעשה עליו גנב היה גנב מוסכו ויוצא בו פטור מכלום הגניבו לפיכו בדשות הבעלים חייב שהגניבה קוכה בכל מקום במסכת קדושין עכ לשוכו וכן כתב רמ זל הכבא דלשמוכ הסמוכה לזאת זל הגוכב בדשות בעלים הוא"ל והגניבה עדיין היא בדשותן פטור מן הכפל וכן לא שבח ומכר שם בדשותן פטור ואם הגניבה הגניבה כתחייב משום גונב לף על פי שעדיין לא הוציאה מדשות הבעלי ביכל גנב עלה מן הדיר והיה מוסכו ויוצא ומת בדשות הבעלים פטור הגניבו או הוציאו מדשות הבעלים ומת חייב עכל הכי עיכך דוחות כי דשי זל ולמ זל שכיכס שוין וכי פירשו זאת הכבא להדיק חייב מזום גונב ובבא שחייב כתמ לבכורות בבו כו' מאי בשומר חכם ושלום שזה לשון הרמב"ם ז"ל אבל יתחייב שומר בשמירתה עד שימשך או לא יאמר לה שמע כתבו לבכורות בבו כו' מאי

משיבה

אבל הרמב"ם כתב בפסקיו דף ק"ל ע"ב שפירש קיבל ונ"ל שזה פירוש מל' וה"ה ועיין כירושלמי דף ו' ע"ג:

לריש ע"ב לף פח ומא

ממ עשין סי' ע"ג טור שם ופף ע"ב

שם ופף ע"ב

שם ופף ע"ב

משיכה ומן פטור עד שיחשבו מרשות הבעלים לו שיגביהו לפילו ברשות הבעלים לכתחלה קונה בכל מקום כלפלשי זל ודחינן לה אמר ליה לא גנבה ופלגי זל ולק כתני בעלים לבכורות נמי וכן לגונבו משם היה משכו ויוכל כו׳ עכל לשי זל לכאומר ומקבל לא תפש וכי תקנו משיכה כאומרין ולקני ליה

גנב תפש ליה ליישן כלפלגי מתניתין וכיון דתפש ליישן גנב על ידי בריחן סיפא מיירי בשום ותפשוט מינה כלמעיקרא דתקנו משיכה בשומרין ולקדל ליה תפש גנב שגנב מרשות הבעלים ותפש גנב שגנב מבית שומר כלומר לעולם גנב כדקא אמינא לך מעיקרא ומקבל לא תפשוט ומה שקשית לך גנב קא תפש ליה ליישן לה ליה לך לגנב מבית הבעלים וגנב לסיפא מיירי לגנב מבית שומר וכריב דלמי תפש קא ליישן מבעלים הוו מייקו וקרייכן ליה גנוב מבית הלים אם ימצא הגנב ישלם שני לבל מבית שומר דלמו מייקו קא לא קאל לאמר ליה דב לשי לא תדחייה מה לי גנב מבית שומר מה לי גנב מרשות בעלים כלומר ומי דגנב אין נדיך לומר כיון דקיימא לן דכולן ככבשו תחת הבעלים כדפרי ועוד דבמשנת פ׳ הקפקי׳ מ״ל יוסי קילך הלך עוש׳ סחורה בפרתו של זה כו׳ מלמע דקאמר ב׳ בעלי שומר כבי בעלי לקתחיי׳ גנב פי שכיש שלא לאמו שומר כלום׳ בבא דסיפ׳ בשומר מייירי ושם תקנו משיכה בשומרין ש״מ וכדפרישית לפלגי זל הכא עיכ׳ דיוקו שקושית הלאבד זל מעתה מיכ וסיפא דמתני׳ מייירי בשומ׳ וכפשט׳ בעיין ובקבעה גם הסיפא לכלכה ולכך הקשה כתב ל״מ זל הלשון שהעתקתיב בגנב דסיפ׳ וקו׳ דעת הכון ומחוור ומתיישב בפי הכלכה יותר משאר הפירושין : קיימ קבלה ביעל כו׳ עד סוף הפרק פרק מרובה :

פרק שלישי

כבר ביארנו בהלכות נערה שכל העושה עבירה שיש בה עון מיתה בית דין והשלומי אין משלם אעפ שהיה שוגג והעושה עבירה שנתחייב בה מלקות ותשלומין לוקה ואינו משלם שאין אדם לוקה ומשלם לפיכך אם היה שוגג או לא התרו בו משלם ואינו לוקה בדא שנתחייב בתשלומים עם עון מיתת בית דין באחת או שנתחייב תשלומין ומלקו בבת אחת אבל אם נתחייב בתשלומין ואחר כך נתחייב במיתת בית דין או במלקו או שנתחייב מלקות או מיתת בית דין ואחר כך נתחייב בתשלומין הרי זה לוקה ומשלם לפיכך זרק חץ בשבת מתחילה ארבע לסוף ארבע וקרע בגד חברו בהליכתו או שהדליק נדיש חברו בשבת או שגנב כים בשבת והיה מנדרו עד שהוציאו מרשות הבעלים שהיא רשות היחיד לרשות הרבים ואברו שם הרי זה פטור מן התשלומין שאיסור שבת ואיסור גנבה והיזק באין כאחת אבל גנב כים בשבת והגביהו שם ברשות היחיד ואחר כך הוציאו לרשות הרבים והשליכו לנהר חייב לשלם תשלומי כפל שהרי נתחייב באיסור גניבה קודם שיתחייב באיסור סקילה וכן כל כיוצא בזה וכן אם קצץ אילן חברו ביום טוב והתרו בו או שהדליק את הנדיש ביום הכפורי והתרו בו או גנב וטבח ביום הכפורים והתרו בו פטור מן התשלום אבל אם לא התרו בו חייב בתשלומין ומשלם תשלומי ד׳ וחמשה גנב וטבח בשבת או לעבודה זרה אפי בשגגה פטור מתשלומי ד׳ וחמשה כמו שבארנו : היתה

גנב ועמד בדין ואמרו לו הדיינין צא תן לו מה שגנבת ויצא ואח״כ טבח או מכר פטור מתשלומי ארבע וחמש אמרו לו חייב אתה ליתן לו וטבח או מכר אח״כ הרי זה חייב בתשלומי ארבעה וחמש הואיל ולא חתכו הדין עליו עדין עומד הוא בגניבתו : גנב וטבח ברשות הבעלים הואיל והגניב עדין היא ברשותם פטור מן הכפל וכן אם טבח ומכר שם ברשותן פטור ואם הגביה הגניבה נתחייב משום גונב אף על פי שעדין לא הוציא מרשות הבעלים כיצד גנב טלה מן הדיר והיה מושכו ויוצא ומת ברשות הבעלים פטור הגביהו או הוציאו מרשות הבעלים ומת חייב גנבו שם בבית הבעלים לבכורות בנו או לבעל חובו או לשומר חנם ולשואל לנושא שכר ולשוכר והיה מושכו זה שניתן לו ומת פטור השומר הגביהו או שהוציאו מרשות בעלי ומת חייב השומ׳ או בעל החוב שניתן לו מפני שעדין לא הוציאו הגנב מרשות בעליו הניח הערד ביער כיון שהכיש את הבהמ׳ וטמנה בתוך האילנות והעצים חייב בתשלומי כפל ואם טבחה או מכרה שם משלם תשלומי ארבעה וחמשה גנב ברשות הבעלים ואחר שידעו שגנבה הוציאה וטבחה או מכרה חוץ מרשותן או שגנב והוציא חוץ מרשותן וטבח או מכר ברשותן משלם תשלומי ארבעה וחמשה :

פרק שלישי

כבר בארנו בהלכות נערה שכל העושה עבירה שיש בה עון מיתת בית דין והשלומי אין משלם אעפ שהיה שוגג והעושה עבירה שנתחייב בה מלקות ותשלומין לוקה ואינו משלם שאין אדם לוקה ומשלם לפיכך אם היה שוגג או לא התרו בו משלם ואינו לוקה בדא שנתחייב בתשלומים עם עון מיתת בית דין באחת או שנתחייב תשלומין ומלקו בבת אחת אבל אם נתחייב בתשלומין ואחר כך נתחייב במיתת בית דין או במלקו או שנתחייב מלקות או מיתת בית דין ואחר כך נתחייב בתשלומין הרי זה לוקה ומשלם לפיכך זרק חץ בשבת מתחילה ארבע לסוף ארבע וקרע בגד חברו בהליכתו או שהדליק נדיש חברו בשבת או שגנב כים בשבת והיה מנדרו עד שהוציאו מרשות הבעלים שהיא רשות היחיד לרשות הרבים ואברו שם הרי זה פטור מן התשלומין שאיסור שבת ואיסור גנבה והיזק באין כאחת אבל גנב כים בשבת והגביהו שם ברשות היחיד ואחר כך הוציאו לרשות הרבים והשליכו לנהר חייב לשלם תשלומי כפל שהרי נתחייב באיסור גניבה קודם שיתחייב באיסור סקילה וכן כל כיוצא בזה וכן אם קצץ אילן חברו ביום טוב והתרו בו או שהדליק את הנדיש ביום הכפורי והתרו בו או גנב וטבח ביום הכפורים והתרו בו פטור מן התשלום אבל אם לא התרו בו חייב בתשלומין ומשלם תשלומי ד׳ וחמשה גנב וטבח בשבת או לעבודה זרה אפי בשגגה פטור מתשלומי ד׳ וחמשה כמו שבארנו : היתה

פרק שלישי

כבר ביארנו בהלכות נערה כו׳ עד בהיזק פלוגתא וכן כל כיוצא בזה בכתובות פרק שור כו׳ והכיזק פ״ק : וכן אם קצץ אילן עד תשלומי ל׳ יום פרק מרובה בירושלמי וכן משמע בכתובות פרק אלו נערות צ״ל בבא ובשבת בשבת כו׳ עד כמו שביארנו פרק הגונב ומכרו ומייתי לה פרק מל׳ובה והכיזק בזה הפרק :

היתה

מקומות וגרסינן בפ״ק דעירובין היוצא ליבבל ובבל בלחביים חייב : ביצר ורק אין בשבת וכו׳ דאין זריקת האיש בכתובות פסק רבינו כר׳ יוחנן דאמר כל שאר הלקים מבוארי שם אלא שקשה לי קצת היאך פסק רבינו גנב וגנבו כים והגביהו חייב דהתם מקשינן מיניה לרבי אבין ומוקמינן דוקא כבן עזאי דאמר מהלך כעומד דמי לענין שבת אבל לרבנן פטור כדאית׳ התם וקל כרבנן ויש ליישב דעת רבינו זל כדברי קצת המפרשים זל שפירשו דהיכא דמוקמינן לה כבן עזאי דוקא כשהלך ד׳ אמות ברה״ר ברגל אחת ונחה על שתים אבל אם הלך ד׳ אמות ברה״ר בשתי רגלים חייב אפי לבן עזאי ומיהו קשה לי לפי זה אמאי לא מפרש ליה בגמ׳ כר׳ יוחנן דאמר כל שאר הלקים מבוארי שם בכתובות ומשני לרבי אבין ומאי כך כתחייב בתשלומין וכו׳ מביאר בקצת

גנב כרשו הבעלים כמשנה שם :

פרק שלישי

כבר כתבנו והעושה עבירה שמתחייב מלקות וכו׳ בלא שנתחייב בתשלומין וכו׳ זה מבואר בהרבה מקומות ועיקר הדבר בכתובות פרק אלו נערות שכתב רבינו מי שנתחייב במלקות או מיתת בי דין ומאי כך כתחייב בתשלומין וכו׳ מביאר בקצת

מגיד משנה שם בכתובות שם

טור מה׳ גנ׳ פ״ה

ובקצת נמי פ״ב

כמשנה שם ובכתובות ק״ו ע״ב

ק״ו ע״ב

ק״ו ע״ב

במה דברים אמורים שנשבע קודם שישלח בפקדון יד אבל אם שלח בו
יד וטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים פטור מן הכפל שכיון ששלח בו יד
נתחייב בו ונקנהו וכן הטוען טענת אבידה בפקדון ונשבע וחזר וטען טענת
גנב ונשבע ואחר כך באו עדים פטור מן חכפל שכבר יצא הפקדון מידי
הבעלים משבועה ראשונה: הטוען טענת גנב באבידה ונשבע ואחר
כך באו עדים שהאבידה ברשותו ושקר טען משלם תשלומי כפל שנאמ'
על כל אבידה והוא שיטען שנגנבה בלייסטים מזויין שהוא אונס ופטור
אבל אם טען שנגנבה בלא אונס פטור מן הכפל מפני שהוא חייב לשלם
על פי טענתו ששומר אבידה כשומר שכר הוא כמו שיתבאר: חטוען
טענת גנב בפקדון ונשבע ואחר כך באו עדים שהוא ברשותו וחזר וטען
בו טענת גנב ונשבע ואחר כך באו עדים שערין ברשותו הוא אפילו מאה
פעמים חייב בכפל על כל טענה וטענה ואם נשבע חמשה פעמים נמצא
משלם ששה הקרן שהפקיד אצלו וחמשה בקרן משום חמשה בפילורת
של חמש שבועות טען טענת גנב ונשבע וחזר וטען טענת אבידה ונשבע
ובאו עדים שלא גנגב והודה הוא שלא אבד הואיל ומשלם תשלומי
כפל על פי עדים אינו משלם חומש על שבועה אחרונה אף עפ שהודה
שהממון המחייבו בכפל פוטרו מן החומש מסר שורו לשני וטענו טענת
גנב ונשבעו והודה אחר מהם והשני באו עליו עדים שניהן משלמין את
הקרן ואם תפש בעל הפקדון את הכפל אין מוציאין מידו וזה שהודה
משלם חומש כשאר הנשבעין שבועת הפקדון שהודו מעצמן: בעל
הפקדון שתבע את השומר ונשבע שנגנב ואחר כך הוכר הגנב ותבע
השומר את הגנב והודה לו הגנב שגנב ותבע בעל הפקדון את הגנב
וכפר ובאו עדים שגנב אם באמת נשבע השומר כשטען שנגנב נפטר
הגנב מן הכפל בהודאתו לשומר ואם בשקר נשבע אין מוציאין הכפל
מן הגנב ואם תפשו הבעלים הכפל אין מוציאין מידן: תבען

רכ כחמן עליה דרב ששת אלמא אלא סבירא ליה כוותיה והא דעת הרשב"א
ז"ל וז"ל דרב כחמן לאפלגי עליה אלא לאפוקי טענת מיכיה וקא סריק רב ששת
קושייה ול"ק ליה כך אבל משמע קתם דסבירא ליה כוותיה ואע"ג דלימי
ליה ואתא משמיה דר' שילא כדאמריה בכר בתרתי דקק לי מיקא לא תשמיענו
ולא שבקינן מיימרא בגירסא דרב ששת משום הך: וכן
הטוען טענת אבד שהטוען טענת אבד
פטור מכפל: הטוען טענת גנב וכו' בפקדון נעשית לדרב פפא סס
ואפשיטה דכי פשטי' תומא הך לכפל וכן פי' לשי' וכן עיקר והקשו המפרשים
ז"ל בטענה שכייה היאך חייב כפל שהרי היכו מחוייב כפל אלא בשבועה ג
שהשביעוהו בי"ד ולא בשקפן ונשבע הוא ואם כן היאך ישבועו בית דין והרי
הוא תשוב על השבועה משבועה דלשבועה שמאן אתא על פי עדים ותירצו
דאיכא למימר דקמ"ל דאע"ג דאיכא בילושתא בילושבי לחשוב גזל
השבוע' חיימתי מקבלין אותו משיכא לבית דין שאין מכירין אותו ויש"ל לחשוב
אחי עלי ואין נכיך לכל זה אלא בשני בתי דינין משכחת לה ודין זה שקפן
ונשבע ואחליפו בבר שהיכו משלם כפל כתבאר באותו פ' בשומרין בבורו ותימה
למה לה להכירו רבינו ז"ל: טען טוענת גנב ונשבע וכו' נס זה בעייל
דאיפשיט שם: מסר שורו לשנים וכו' דין הכפל בעיל אלא איפשיטא
שם ופסק רבינו ז"ל בה כדרכו בכל כיוצא בזה וכבר הזכרנו הלי"ת ז"ל בפרק שני
דקקפ"ם לפילו תפס אין מוציאין מידו וכבר כתבתי שם בזה: בעל
הפקדון שתבע את השומר וכו' מיימרא שם ונרסתו ז"ל כגרסת רש"י והספרים קף קף עב
דהלי"ת ועשה הדבר כיון שהשומר נשבע בחזקת לא כלתה שמירתו לכיון
דגבדא מהימנא הוא ניחא להו לבעלים דתיקום בשמירתו והילכך כשתובע
הגנב הוה ליה כבעלים התובעין ופטור ומה שכתב ומה לשקר וכו' פסק כרב
טביומי דאמר דרבא בעי ליה ושלקא נתיקו: תבעו

כתב הלכה ז"ל הא מילתא לאו כהשו[illegible]

בהלכה דאמר הטוען טענת אבד ונשבע וקיבל [illegible]

גנב ונשבע וכאו עדי פטור עליו מכפל משו' דיש בעלי בשבועה לחשו'

מעל"ע משום דבעאי עלויי נזלן
ונקפוק שמ"מ דבעאי עלויי נזלן
ונקפוק חייב בחומסין כיון דהוי
פעל כפשו' מיהו בטענת גנב גנב
הוי ומשלם כפל ואם טבח ומכר
קול' שבועה וכאו עדים על הכל
משלם מרבעה וחמשה עכ"ל:

ואני תומ' מחלוקת ישנה היא
זו הקלבה ליש פ' מרובה
והסוגיא דכה גם פ' הגוזל עניים
הדיינין כה סוף גמ' מתני' דהיכן
פקדוני ואמר לו אבד כו' וכולן
הלכות פסוקות הן כדבי חייא בר
אבא וכל יחכן כאשר פסק לה ז"ל
הוא בחומ' אמנם מזה שהקשה
ראבד ז"ל מדבר בחמן חמת הוי
פרב בחמן חלק על רב ששת כ
כהכיתיב לקמן ועוד חלק על רב
בזו שהרי אמ' לו רמי בר חמא לרב
בחמן כשמעתי' דתנו ז"ל מכדי רב
לא סבירא לך מעשכוני כפשך תלבב
לחמ לך וקל הלכ כרב בחמן בדייני
וגם פשק כי הלפס ז"ל וגם ר"מ ז"ל
אבל מה שהקשה על לשון ר"מ ז"ל
בחומ' שקבעו רש"י ורת"ם ז"ל ושאל
בביתינו הראשונים ז"ל וקסבירם
חדשים ישנים בחלקו בו וקולים
דלא ז"ל דקל הרב ששת דאמ' הכי
בכל דוכתא ונם היש פ' אמת דמיניעת הכופר בפקדון כעשה עליו נזלן וחייב
בחומסין וכשילהי הקיש שמעתי דקנין לאמר רבי חייא הטוען טענת נגב
בפקדון חוזר חייב עד שישלם בי"ד דאמ' קרא ונקרב בעל הבית אל האלהים
אם לא שלח ידו במלאכת רעהו ולא ישלם מכלל דאיכא דאיכא אם שלח
בו יד אמ' ר' חייא בר אבא אל יחכן בעומדת על חפוסק שמו ואל"ל ר' זירא לרבי
חייא בר אבא דיקא עומדת על חבוסק חלמית אבל שלח בו יד קשיא אל"ל זו
לא שמעתי כיולא בה שמעתי דאמ' לחי אמר רבי יוחנן הטוען טענת אבד
בפקדון ובשבע וחזר וטען טענת גנב ונשבע ובאו עדים פטור מ"ט לאו משו'
דקשיא בשבוע' דאשור אל"ל לא הוציל ויבא בעלים בשבועה דאשור אתמ'
כמ"ש וכסק ר"מ ז"ל אלא משום מעשה זה אלמלא זאת הבבא דקוציל
ניחא זה מיד בעלי בשבועה דאשור ולמאן כי דיין הטוען טענת גנב בפקדון
כו' אימא אלא בשלח בו יד אבל אם לא שלח בו יד קאמר ואע"ג דשייליה רבי
זירא לר' חייא ואל"ל זו לא שמעתי מ"מ אל כיוצא בה שמעתי ויש סבור ר' חייא
לומר בשתיקה מטעם קשייה וד' זירא כי דיקו מטעם אחרינא דיקו מהקיש
דטענת אבד אבל בטוען טענת גנב גם הוא מודה אחרינא מטעם קשייה ועוד
מדמייתי לה מתמ' בהיש אומ' שמעתא וכמה דיכתי מכלל דאי חיימא קמיה
ושלח בו יד קשייה הכה בתיובתא לשון ר"מ ז"ל שכתב מקושיא דאשור דלשון
דקשייה שכתב ומה שהקשה עוד מפלוגתא דרב בחמן הוא דגרסינן בהקיש
שמעתא דקנין ניפה אמר רב ששת הטוען טענת גנב בפקדון כיון ששלח
בה יד פטור מ"ט דקרא כתמא ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח הא אם
שלח פטור אמ' ליה רבא מנלע"ד שבועה שלא שלחתי בה יד ושבועה שלא
שבועה שלא שלחתי בה יד ושבועה שאיכה ברשותי מאי לאו שבועה שאיכה
שלחתי בה יד דומיא דשבועה שאיכה ברשותי מה שבועה שאיכה ברשותי כי
מיגלית מלתא שהיא ברשותו חייב אף שבועה שלא שלחתי בה יד כי מיגלית
מילתא דשלח בה יד חייב אמ' לא שבועה שלא שלחתי בה יד דומיא דשבועה
שלא פשעתי בה מה שבועה שאיכה ברשותי מה שבועה שלא פשעתי בה יד
מילתא דפשע בה יד חייב אמ' לא שבועה שלא פשעתי בה יד דומיא דשבועה
שלא פשעתי בה מה שבועה שלא פשעתי בה יד כי מיגלית מילתא דפשע בה פטור
מכפל אף שבועה שלא שלחתי בה יד פטור מכפל לאוקי ליה דפטור וכן פסק ר' אלפס ז"ל ומכיון למיד יש שהלכה כרב ששת
לרב כחמן ושתיק ליה מכלל לאוקי ליה דפטור וכן פסק ר' אלפס ז"ל ומכיון למיד יש שהלכה כרב ששת

פרק רביעי הטוען

הגונב מביתו של חבירו ואמר לו שהפקדון שהפקיד אצלו הוא שלו ולא של חבירו ואח"כ באו עדים שהוא של חבירו ולא שלו אינו משלם אלא הקרן בלבד שהרי הוא עצמו מודה שהוא של חבירו ואינו מביא ראיה לדבריו שהפקדון שלו הוא ואינו חומש שאין החומש משתלם אלא על הכפל ואם באו עדים קודם שישבע אינו משלם אלא הקרן בלבד: בראי

הגונב מביתו של חבירו ואמר לו שהפקדון שהפקיד אצלו הוא שלו ולא של חבירו ואח"כ באו עדים שהוא של חבירו ולא שלו אינו משלם אלא הקרן בלבד שהרי הוא עצמו מודה שהוא של חבירו ואינו מביא ראיה לדבריו שהפקדון שלו הוא ואינו חומש שאין החומש משתלם אלא על הכפל ואם באו עדים קודם שישבע אינו משלם אלא הקרן בלבד: בראי

שנגנב מביתו הפקדון עד סוף הפרק

פרק רביעי הטוען

הגונב מביתו של חבירו ואמר לו שהפקדון שהפקיד אצלו הוא שלו ולא של חבירו ואח"כ באו עדים שהוא של חבירו ולא שלו אינו משלם אלא הקרן בלבד שהרי הוא עצמו מודה שהוא של חבירו ואינו מביא ראיה לדבריו שהפקדון שלו הוא ואינו חומש שאין החומש משתלם אלא על הכפל ואם באו עדים קודם שישבע אינו משלם אלא הקרן בלבד: בראי

שנגנב מביתו הפקדון עד סוף הפרק

משכן הנגב בין שמשכנה ביתר מדמיה וכו׳: כתב עליו הל
ז׳ בכדי דמיה עכ״ל: וצ״ע שכמ״ש לא הזכיר אלא שוה מ
מאה אבל אפשר שסובר הרב ז״ל לכך לא חלק בין שכיו ש
מאה במאתים וכו׳ ואפשר שכוונתו עכ״פ תקנת השוק לפ משכונה כמכ
יש לחלק:

ראש פי׳ כו׳ הלוקח מנגב וכו׳ זה מפורש
כל שפטיה בגמרא:
ר״ש לקח ז״ל היה נושה בנגב וכו׳ זה מעשה
מכואר שם דללוקח בשלא
פירש לו׳ הלוכי מאה לאחרי׳ על
חפץ זה אלא שנתן לו החפץ סתם
ואמרינן דלקחתי יקביה כיקליה
ולא עדיף מנגב ופרע בחובו אלא
אם פירש ואמר הלוכי על חפץ זה
מאה ולאחי זו היא משכונ׳ שעשו כך
תקנת השוק וקול פשיט וכן מוכיח
בגמר׳ וכבל כי קא מי שהחפץ בידו
כאמן בשכונה: לקח מנגב
וכו׳ גם זה מעשה שם:
ואם נגב מפורסם וכו׳ בטל
המאה ועשרים מהתגר
כתב הר״ש ז״ל בטל הלוקח
שכיו עכ״ל: פירו׳ הבעל
בטל החפץ בכל דמים כיון שהנגב
שאכרו לחשובה היה מפורס׳ מעט
שזה לקח מהתגר אין זה לא מזכר בגמ׳
תקנת השוק ואין זה לא מזכר בגמ׳
לוקח מלוקח מנגב מפורסם אבל
מתוך לשון רביינו ז״ל נראה שהבעל
נותן ללוקח מן התגר מאה ועשרי׳
וחוזר ונגבה אותה מהתגר דעכ״פ
לא קאמרי שעשו תקנ׳ השוק בנגב
מפורסם אלא בלוקח ממנו בדוקא
מפני שלא היה לו ליקח אבל לוקח
שכיו שיודע זה ממי לקחו אינו
מחזיר החפץ בכל דמי׳ אלא לי׳ כזה
כקרע: בעל הבית שאינו
עשוי וכו׳ זה מבואר שם בגמרא:
או שהיה עשוי למכור והיו כלי׳
אלא מכלים העשוי׳ להשאיל
ולהשכי׳ פי׳ וקול טועין בנגבו ממני
ויכול לא שם בנגב שם כלו עלי׳ וכו׳
כתב הר״ש ז״ל ומה שכתב
שם היו כלים אלא מדברי׳
עיין בטור להשאיל ולהשכי׳ לא היה
שם סי׳ נ׳ צריך לשם בנגב אלא להפטר מ
מזכיר׳ שלא השאילן ושלא השכירן
ושלא מכרן עכ״ל: וזה לישנו מבואר
בגמרא שכל שובר רביעו ז״ל דמיתוך שחלקו להם בדין הנכנס לתוך ביתו של חבירו וכמו שמתבאר בשבועות וכתב כן פרק
שיעורי מהלכות טוען וכטוען לף בזה ים חילוק והרמ״ז ז״ל סובר שאפילו לא יכול לשם בנגב שלא מכרו וכטל וקבלה
שלעתו׳ לפעמים טוען ונטען לף בזה ים חילוק והרמ״ז ז״ל סובר שאפילו לא יכול לשם בנגב שלא מכרו וכטל וקבלה
מנו כי הא׳ שם לא יכול לו שם בנגב לחזקינן מיכבי בנגב לא מחזקינן וכן כתב שם וכבן הוא ושם יתבארו עיקרי הענייני׳
ופירוש דברים העשויין להשכיר ולהשאיל מהו: היה בעל הבית עשוי למכור את כליו וכו׳ זה מבואר שם פרק
הנזהל דכיון דליכא כל הכי למתלוד׳ קושטא קא טעין ומפני תקנת השוק נותן דמים: נגב שהוחזק ובתפרסם
וכו׳ דעת הרב ז״ל דכל היכא דבעל הבית טוען נגבים הם לף על פי שאין דרכו למכור את כליו וזה הוכיח הכלים טמונים
ואיכא כל שדרכן להטמינן ואין המוכיחין ליש בטוח אם שיכו מוחזק בנגב׳ כאמן לומר לקוחין הם בידי לחזוקי מיכבי בנגבי
לא מיחזקינן אלא אם היה כבר מוחזק מתחלה ודעת הרמ״ז ז״ל שלף על פי שיכו מוחזק בנגב׳ מי לאיתבהו לכולהו נוכי מיכו
כאמן לומר לקוחין הן בידי וכלבני רביעו עיקר וכן דעת הקונטרס ובן נרסתו מפורשת שם ולזה הסכימו רוב
המפרשים ז״ל ומה שכתב רביעו שאם היה כבר מוחזק בנגב מיכו כאמן יכול לומר לא מדאמרינן בגמרא לחזוקי מיכבי בנגבי לא
מיחזקינן וזה כבר מוחזק ועומד ופשוט הוא וכן כתב הרב מאיר הלוי ז״ל וכן כתוב בהלכות ותימה מהרמ״ז ז״ל שכתב על
רביעו שהפך וקלקל וקול דבריו בגוספת כלכל בדעת ובפשכל: פרק

משכן הנגיבה בין שמשכנה ביתר על דמיה בפחות מדמיה הבעלים
נותנין לבעל המשכון וחוזרין ועושין דין עם הנגב אלא אם כן היה הנגב
מפורסם כמו שבארנו: הלוקח מנגב שאינו מפורסם בין שלקח ממנו
שוה מאה במאתי׳ או שוה מאתים במאה הרי זה נוטל הרמ׳ מבעל הבית
ואחר כך מחזיר הנגיבה מפני תקנת השוק כמו שביארנו: היה נושא
בנגב מאה זוז ונגב והביא לבעל חובו ונתן לו מאה אחרת הרי הנגיבה
חוזרת לבעליה ואומרין לזה לך ותבע הנגב במאתי׳ שלא נתת לו המאה
האחרת מפני החפץ שהבי׳ לך בלבר כשם שהאמנתו בראשונ׳ האמנתו
באחרונה: לקח מנגב שאינו מפורסם במאה ומכר לאחר בק״ב והוכר
הנגב בעל הנגיבה נותן לזה האחרון ק״ב ונוטל גניבתו וחוזר הבעל ונוטל
כ׳ של שכר מן המוכר ונוטל המאה מן הנגב ואם נגב מפורסם הוא נוטל
המאה ועשרי׳ מן התגר שלקח מן הנגב והולך התגר ותובע הנגב במאה
של קרן והוא הדין אם מכר השני לשלישי והשלישי לרביעי אפילו מאה
שהוא נוטל מכל אחד ואחר מד״ה
שנשכר ונוטל הקרן מן הנגב נבל ה
הדברי׳ הוא לפני ״יאוש כמו שבארנו:
בעל הבית שאינו עשוי למכור את
כליו ויצא לו שם גניבה בעיר והכיר
כליו וספריו ביד אחרים או שהי׳ עשוי
למכור והיו כליו אלו שהכיר אם באו
עדי׳ שזה כליו של זה ישבע זה שהן
בידו בנקיטת חפץ בכמה לקח ויטול
מבעל הבי׳ ויחזור לו כליו: היה בעל
הבית עשוי למכור את כליו ולא היו
מדברים העשוים להשאיל ולהשכיר
אף על פי שיצא לו שם גניבה בעיר
והוכרו כליו אינו מחזירן מיד הלקוחו׳
שמא הוא מכרם לאחרים אבל אם
באו בני אדם ולנו בתוך ביתו ועמד ו
וזעק בלילה ננבו כלי וספרי ובאו בני
אדם ומצאו מחתרת חתורה ובני אד׳
שלנו בתוך ביתו יוצאין וצרורות של
כלים על כתפיהם והכל אומרי׳ הללו
כליו וספריו של פלוני הרי זה נאמן
וישבע זה שהכלים בידו בנקיטת חפץ
כמה הוציא ויטול מבעל הגניבה ויחזי׳
לו בליו: נגב שהוחזק ונתפרסם
שנכנס לתוך בית חבירו ועדים מעידי׳
שיצא וכלים טמונים לו תחת כנפיו
אף על פי שהיה שם בעל הבית
ואמר

ר פלס שמכבר לפני יהוש דלמי ל
לאחר יהוש קכה לותם המחזיר
נכס ביהוש ובשכני רשות למכס
בספרים נרלה שהוא לעולם ליד
יהוש שהרי כן בתין לעולם ליד
ישרל וכדלמרי׳ פ״ב דב״מ שאני נכסי
בירכן בירושלם כרי לה מיישמ תו׳ ופ״ה:

ר וכגון שיש עדים שהלו כליו של
זה כבעמוד וכן פ״ה מילק בין כלי׳
העשוין להשאיל ולהשכיר לשאין
עשוין להשאיל ולהשכיר לכן כתב
דבלבכי׳ העשוין להשאיל ולהשכי׳
לפילו ב״ה העשוי למכור כליו לא
עליף כולי האי ודי בזה שיכ לו שם
נגב בעיר דמנו דבאין לומר ה
השאלתיו והשכרתיו לך בתין לומר
נגבתי׳ ול״ת פסק דכל ספרים
עשויים להשאיל ולהשכי׳ ואם תאמ׳
אם כן לפילו לא יכא לו שם נגב
בעי׳ יהא בתין לומ׳ נגבתו דלמי בעי
לומר השאלתים ותי׳ ל״ת דמייתי
בלשון הלא נייס ביה ומין דלמי ל
להשאיל ולהשכי׳ לו ועיין בהילכו׳
טוען ונטען ספ״ה עכ״:

מנגב ופרע בחובו ונגב ופרע כ
כהיקיפו לו לומלתי ודלמי על נירם׳
זו סמך לאלל ז״ל ובדקתי ומלאתי
נ״ב בהלכות רי אלפס דהלי הלכת׳
דפסיק תלמוד קיימ׳ כמ״ד משבעת׳
דזכיכי: הלוקח מנגב שאינו
מפורסם עד הלמלתו בלחרינה
פרק הנזהל בתרא: לקח מנגב
שאינו מפורסם כו׳ עד ואם נגב מ
מפורסם הוא וכו׳ עד כמו שבילהכ
כתב הר״אבד ז״ל כוטל הלוקח
שכי עכ״ל:
ואני תומר זה הוא מעשה ל
דבדשלח לנגב סיפרא
מזכי לפפוכה בתמן וזין ואזל
פמוכה ומכיה לבר מחוז במלה
ועשרים וקל ביה כרבא אלא מיהו
הקול עובדא בנגב שאינו מפורס׳
הוא אבל בפורסם לא אתברר
דיכיה בנמר׳ וכל חד ואחד מלי למיל
קמיר ואין לי להכריע והבילוך
כולו בזה הפרק הוא: בעל הבית
וכו׳ עד ויחזיר לו כליו
כתב הר״אבד ז״ל אם היו כלים סמוך שם
אלא מדברים העשויין ל עור שם
להשאיל ולהשכיר לא היה צריך
לשם בנגב אלא להפטר מטבועה
שלא השאילן ושלא השכירן ושלא
מכרן עכ״ל:
ואני תומ׳ עיקר זאת הפיסקא
פל הנזהל בתר בשמעתין
דה״ה הקול בנגב בתרא פרק
חזק הבתי ודבכרי ר״מ ז״ל מפורסמי
וסברת הר״אבד מסוכחת ובוכחת:
נגב שהוחזק וכתפרסם שכבם ל
לתוך בית חבירו וכו׳ אם היה בעל
הבית כו׳ עד ונוטל כליו
כתב הר״אבד ז״ל הפך וקלקל
וקלקל שהיה לו לכתוב
אם לא הוחזק זה בנגיבה לא בכל
עניו הלוקח כאמן שהרי יש בנמר׳
דרך אחר שיכו כאמן או בבעל
הבית שיכו עשוי למכור את כליו
או בדברים שאין דרכו להטמין אף
באלם שיכו בטוע ואית דגרסי ל
לקולא לבעולם הלוקח כאמן עד
דאיתבהו לכולהו אינו כאמן עכ״ל:
ואני תומר בריה לי שלא יכא
דבר זה מפי הר״אבד ז״ל
מכאן טעמים אלה שהרי פירש
מיד בנגב הסמוכה לזו וקיל סוף
הפרק ז״ל ואם אין אלם זה מוחזק
בגניבה אין הבעל הבית אאמן
בשבע זה שהכלים בידו שבועת
הסת וזהכלי אלא לקוחין הן בידו
והולך עכ״: וזה מפורש

במחברת שבועות פרק כל הכשבעין נמרא מתניתי קמיתא בפי׳ הגזל ביבד ולקח
ר״מ זה דרך הלתי ... אחד כן ר׳ מלפם זל בהלכותיו בחלוק שעריו בשער
הרביעי הל דאמר רב יהודה דאמר שקטמין כלים תחת כנפיו ויצא ואמר
לקוחין הן בידי חיפו כאמן חיפו בעסק הממשכן חבירו ונשלח ברשות נשלח טעם
בפני עצמו הוא כיון שנכנס לביתו
של חבירו שלח בפני חבירו ונלוקו
עליס שיצא וכלים טמונים תחת
כנפיו ואמר לקוחין הן בידי ואמר
לו חבירו לך כי שלח שתולין הן בידך
ולא מכרתיך לך כלום בעל הבית
חיפו עשוי למכור את כליו ואוקן
כלים הן דרך בני אדם להכניסן
ואותה היא חיפו כאנוס חיפו כאמן
אלא חייב הוא להחזיר את הכלים
לב״ח וישבע ב״ה שבועת היסת שלא
מכר לו כלום כשער החמישי כו׳
עד כשער הששי ואמר לו נאנוס הם
בידך כאמן לומר לקוחין הן בידי
אף על פי שהין בעל הבית עשוי
למכור את כליו ואותן הרי הן ב
דרך להכניעם ואותה היא חיפו
כאנוס חיפו כאמן

מגיד משנה הלכו

כל אומן וכו' זה מבואר בברייתא שם: אבל לוקח ממנו כל מלא מוכין גם זה בברייתא ואמה עלה מידי טעי דקתני בשיטי עב בגמרא ופירשו לפי שיטי כלי ברייתא פרק שני מהלכות גזלה קטנה שאין זה גזל ודלי שלו יוסף אתה בא לאומדן וכיון שכן בשיטי כל שהו מותר כך תירצו קמפרשים זל וזה הכלל לכל כיוצא בזה לפי בשיטי כאן מותר:

ואם אמר הטמן לסוך וכו' למד זה הלכה מן ה משמשך דקא מסרה נפי פשיט ובברייתא נפי שומף פירות ומדלית מתניתין וכולן שאמרו הטמן לסו' משמע דכללא הוא:

פרק שביעי

השוקל

לחבירו במשקל

המודד במדה חסרה מהמדה שהסכימו עליה הרי זה עובר בלא תעשה שנאמר לא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה: אף על פי שהמודד או השוקל חסר גונב אינו משלם לו תשלומי כפל אלא משלם לו המדה או המשקל ואין לוקין על לאו זה מפני שהואחייב בתשלומין:

כל מי שמשהדה בביתו או בחנותו מדה חסרה או משקל חסר עובר בלא תעשה שנאמר לא יהיה לך בכיסך גו' ואפילו היתה המדה עביט של מימי רגלים אסור שאף על פי שאין זה לוקח ומוכר בה שמא בא מי שאינו יודע שהיא חסרה וימדוד בה ואין לוקין על לאו זה שהרי אין בו מעשה: היו המדות והמשקלות של בני העיר חתומות בחותם ירוע וזו המדה או המשקל החסרים בלא חותם הרי מותר לשהות לשאר תשמישי הבית כיוצא בזה סלע שנפגמה מן הצד לא יעשנה משקל בין משקלותיו ולא זרקנה בין נרוטותיו ולא יקבנה ויתלנה בצואר בנו שמא יבא אחר ויעשנה משקל אלא או ישחוק או יחתוך או יקוץ או ישליך לים המלח החסרה ועבדה על מחצה יקיים עמדה על פחות מכחצה או על יתר מכחצה יקוץ עד שיעמידנה על מחצה ואם לא חסרה אלא פחות משתות יקיים לשאת ולתת בה אבל לא למשקל שכל פחות משתות רוב בני אדם מוחלין בו במשא ובמתן: סלע שנפגמה באמצעה אסור למכרה להרג או להדם מפני שמרמין בה את אחרי אבל נוקבה ותולה אותה בצואר הקטן:

עשרה אדם מרותיו סאה וחצי סאה ורובע הקב ורובע סאה וקב וחצי קב ורובע הקב וחצי הרובע ושמינית הרובע אבל לא יעשה קבי שלא תתחלף ברובע הסאה שהוא קב ומחצה ובן במדות חלח ע עשרון הין וחצי הין רביעית ההין ולוג וחצי לוג ורביעית ושמינית ואחד בשמנה בשמינית ולא אסרו לעשות שלישית הין ורביעית הין אף על פי שמתחלפין זה בזה הואיל והיו במקד יכלית התם עכ: בימות משה רבינו: אחד הנושא והנותן עם ישראל או עם הגוי עובד עבודה זרה אם מדד או שקל בחסר עובר על לא תעשה וחייב להחזיר וכן אסור להטעות את הגוי בחשבון אלא ידקדק עמו שנאמר וחשב עם קונהו אף על פי שהוא כבוש תחת ידיך קל וחומר לגוי שאינו כבוש תחת ידיך והרי הוא אומר כי תועבת ה' אלהיך כל עושה אלה כל עושה עול מכל מקום: וכן

כל אומן שמכר דבר מן הדברים שאינן שלו כהלכת המדינה כגון מוכן שמכרן הסורק במקום שנהגו שיהיו של בעל הבית אסור ליקח ממנו מפני שהן בחזקת גניבה אבל לוקחין ממנו כד מלא מוכין ואם מכר האומן דברים שהן שלו כהלכת מדינה לוקחין ממנו ואם אמר הטמן אסור:

פרק שביעי

השוקל

לחבירו במשקל

סמג עשין פי' עב טור מח סי' כ ל"ח

סמג לאוין פי' קכב

וכן זה פשוט ומבואר במקומות רבים ועיקר הדיון בהמוכר את הספיקה:

אף על פי שהמודד וכו' זה פשוט שאין כפל ב

טור שם

סמג שם

במשקל לחמה לעבור על עשית עשייה ולמדי בהמוכר את הספיקה לא יעשה ה לדם מדה חסרה לו יתירה בתוך ביתו אפילו עביט של מימי רגלים ואינו לוקה וכן הוא כלל בכל מקומות דכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין:

לקמן יו"ד סי' קי"ו

עליו ועיקר בפרק שני הן הלוקין: היו המדות של בני העיר וכו' זה מבואר בהלכה ה מקומות בהמוכר את הספיקה:

טור שם

סמג שם

כיוצא בזה סלע שנפגמה מן קצד פירוש שאין ה חסרין כיכר כמו מלמעלה וזה בריית פ' הזהב ונראה בנמ' מן הצד ופירוש נרוטותיו שכרי כ כף וחתיכות קטנות:

חסרה ועמדה על מחצה וכו' וכן בהלכות ו

סמג שם

וקטעה מפני שהחסרון גדול ולא יטעה לדם בה:

סם הטור וכיון עמדה על פחות וכן זה בסם רבינו סם וקטעה שמע י

במג לאוין סם יטעה בה ויחשוב שהי' שבי לוכין מחצית הסלע:

על יותר ממחצית וכו' פסק כרב הונא לדאמר הכין וכן בהלכות:

ואם לא חסרה וכו' שתות היו דין הלוקה

ופסק כרב יהודה לדאמר הכין וכן בהלכות: ואם לא חסרה ולכו' לא מלא למשקל לא מלא למשקל כתב הרי"ף ז"ל קיימא למשקל לחם שהרי בה מלא למשקל בה מלוכה ולכן הוא בגמרא ולכתב הרי"ף ז"ל ומתן זה כתיבת טעם לדין וכן הוא בגמרא ולכתב הרי"ף ז"ל שהסלעים יוצאין וכלל דבר שבמלה ובמכיין ושבמשקל אף

ונקומיתיה המחבר סיבר כן פרק שלשה עבדי מהלכות מכירה ושם יתבארו עיקרי הדברים בזה לכל קיימא לן בהלכה אלא שהוא לשון הרמב"ם ז"ל בפרק ט' מהלכות גזלה כתב כן הוא דוקא בפגמו אבל אם נתקלקל מחמת הגיגית וכמו שכתבתי בהלכות גזלה ואבדה פרק ראשון הלכה ט"ו וכן במדות שם: עושה אדם מדותיו וכו' בריית פרק המוכר את הספיקה ומה שכתב לבל לא יעשה קבים הוא מבואר בסנהדרין שם: אחד הכל וכו' הכל מבואר שם הדין ויטעה: קניתי עם ישראל וכו' לין הגוי כבר בתרתי פרק רשעון מהלכות שו וכו' כתבתי שהמשקל הוא כגזל כדאיתא בריש פרק לי זקו כשלו ופרק המוכר את הספיקה:

וכן בגזלת הקרקע עד ופורעין ביום טוב במציעא פרק לי זקו בפ"ק ובבתרא פ"ט פרק המוכר את הספינה: קמשיג נגזל רעקו וכו' עד בפחלתך לאו תנחל בספרי לפי לא פרשת שופטים לא תשיג גבול רעך ולקמן כבר כתיר לא תגזול מה תלמוד לומר לא תשיג מלמד שכל הקונם תחומו של חבירו עובר משום לאוין יכול בחוכה לארץ תלמוד לומר ב בנחלתך אשר תנחל בארץ ישראל עובר בשני לאוין בחוכ' לארץ ויכו עובר אלא משום לאו אחד עכ': קשה עונשן של מדות וכו' עד סוף הפרק בפרק פרק המוכר את הספינה: ולשון סיפרא לקמן על תנחלו אותם לכם מארץ מ מצרים על תנחלו אותם לכם מארץ מצרים על תנחלו עליכם ירושת מדות שכל המודד במדת מדות מודד ביציאת מצרים וכל הכופר במדות מדות כופר ביציאת מצרים:

פרק שמיני

מצוה עשה לגדק כמ"ש כו' עד ויהין צדק יהיה וכו' פר' המוכר את הספינה: וכן בגזלת הקרקע כו' עד מלאך כרכים במציעא פרק אי זקו כסף: תרבע חמ' הסמוכין לחרין עד בני רשות הרבי במציעא פרק המקבל: לא יעוד לאחד בימות החמה עד מפני שמפיזתו לנוקח פרק הספינה: אין עושין כן עד אחד מאלפים במציעא פרק אי זקו כסף ובבתרא פרק הספינה: אין עושין משקלות

וכן במדת הקרקע אם הטעה את חברו במשיחת הקרקע עובר בלא תעשה שנאמר לא תעשו עול במשפט במדה במדה זו מדת הקרקע וכן הוא ענין פסוק זה לא תעשו עול במשפט במשפט מדת הקרקע ולא במשפט המשקל ולא במשפט המדה אפילו מדה קטנה במשורה: בני חבורה המקפידין זה על זה שהחליפו חלק בחלק או לוה ממנו מאכל והחזיר לו עוברין משום מדה ומשום משקל ומשום מנין ומשום לוין ופורעין ביום טוב: המשיג גבול רעהו והכנים מתחום חבירו בתוך תחומו אפילו מלוא אצבע אם בחזקה עשה הרי זה גזלן ואם השיג בסתר הרי זה גנב ואם בארץ ישראל השיג הגבול הרי זה עובר בשני לאוין בלאו גניבה או בלאו גזילה ובלאו לא תשיג ואין חייב בלאוין אלו אלא בארץ שנאמר בנחלתך אשר תנחל:

[h] קשה עונשן של מדות יתר מעונשן של עריות שזה בינו לבין המקום וזה בינו לבין חבירו וכל הכופר במצות מדות ככופר ביציאת מצרים שהיא תחילת הצווי וכל המקבל מצות מדות הרי זה מודה ביציאת מצרים שהיא גרמה לכל הציווין:

[i] נר' לתת הכי ליפסר בתשובה ויקבי ליפסר בתשובה ואע"ג דלמ' פר' לין בדין שנשה בדין בדכי רבי מיקו תשובה מעלית לא היי כיון שלין מאיר לבעלי אלא מה שליפסר לו לעשות עשה תוספו:

פרק שמיני

מצוה עשה לגדק וכו' מפורש בכתוב ופשוט הוא: וכן במדת הקרקע וכו' פירו כתבי הנמטרי' היא חכמת הגימטריאות ותשבורת ועליהן למדי תקופות שהיא חכמת החשבון כמו שלמדנו בחשב תקופות ונמטריא' חכמת הגימטריאות פרפרי' לחכמה פירוש לחכמת התכונה הקרוייה חכמה ובינה: שאפילו מלא לגבע וכו' מימר פ המקבל: ארבע מלות הסמוכין לחרין וכן נמ זה מימר שם ושתיהן רב יהודה לשמן והמודד את הקרקע וכו' זה מבואר בברייתא פ' אי זקו כסף ובהמוכר את הספינה שם טעמא דזקיפת אלא זה הלשון אלא יתלה ביישות הגשמי והרב הגדול פירש זה בחכמת התכונה וכן פיר' ז"ל ומכאן יבא לו שהם מולד בשלשלת של ברזל שהיו בכך כלום וכן עיקר וכן כתבו ז"ל:

אין עושין וכו' בברייתא מפורשת בפרק ה המוכר את הספינה: אין עושין המחק וכו' פירוש מחק שמוחקין בו את המדה ופירוש מאכרוע הענין ש שקורין בלע"ז וגם זה בברייתא מפורש שם: אין עושין וכו' לקמן פ"ט אין טוענין וכו' בברייתא שם

בני חבורה המקפידין וכו' זו מימרא בפרק לי זקו כסף ופירשו משום לוין ופורעין ביום טוב שאסור בכל מלוה לומר לחבירו הלויני אלא השאילני כיון שהן מקפידין הרי הם כמוכרי להן יום טוב בזה כאשר נתבאר בפרק עשרים ושלשה מהלכות שבת:

המשיג גבול רעהו וכו' זה מפורש בברייתא בפרק אי זקו כסף: וכל הכופר וכו' בספרא ועניין זה המימר שהשוקל במדה הפחות היא כעובר עבירה הפחות שבחוק הגלי העבירה המתאמר הקול כופר בקצת החוק שהוא כלה בגלגל הידוע ולא בחוק הקרקע על כך הקשו הלוז הגלי וכן הוא שאמר הקדוש ברוך הוא כמו שהוא מבואר בכתבי הקדש ועיין שם הכופר במצוה זו וביציאת מצרים הן שוים מחולשים וכם מורים על החדוש ועל הקשנחק ובזה יתקיימו לכל ניווני התוך והזהרותיה ובלתי כן יתבטלו כולן וזה מאמרו שהיא גדמה לכל הענינים:

פרק שמיני

מצוה עשה לגדק וכו' מפורש בכתוב ופשוט הוא: וכן במדת הקרקע צריך לדקדק בחשבון משיחת הקרקע על פי העיקרים המתבארים בכתבי הגימטריאות שאפילו מלוא אצבע מן הקרקע רואין אותה כאילו היא מליאה כרכום ארבע אמות הסמוכי לחרין מזלזלין במשיחתן והסמוכים לשפת הנהר אין מושחין אותן כלל מפני שהן של בני רשות והמודד את הקרקע לא יעוד לאחד בימות החמה ולאחר בימות הגשמים מפני שהחבל מתקצר בימות החמה לפיכך אם מדד בקנה או בשלשלת של ברזל וכיוצא בה אין בקנה כלום: אין עושין משקלות לא של בדיל ולא של עופרת ולא של שאר מיני מתכות כאן מפני שמעלין [c] הלודה ומתחברין אבל עושין של צחיח סלע ושל זכוכית ושל אבן שוהם וכיוצא בהן: אין עושין את הבוחק לא של דלעת מפני שהוא מיקל ולא של מתכת מפני שהוא מכביד אבל עושהו של זית ושל אגוזים ושל שקמה ושל אשכרוע וכיוצא בהן: אין עושין את המחק צרו אחד קצר וצידו אחד עבה ולא יחזוק מעט מפני שמפחיתו למוכר ולא יחזוק בבת אחת מפני שמפחיתו ללוקח: אין טומנין את המשקלות במלח כדי [d] שיפחתו ולא ירתיח במדת הלח בערת שמורד ואפילו היתה המדה קטנה ביותר שהרי התורה הקפידה על המדות בכל שהוא שנ' במשורה והיא מדה קטנה אחד מלג בלוג: מוכרי

[c] וכן פירש בקונטרס הטעם משום שחיקה וכיבוי הם לומר לטעם משום לבוק ולפי זה לומר לדקדק משקולת של בשר ושמן שמלחלוחי' מתדבק בהן ומתיבש לבל משקולת ששוקלין בהן כסף וזהב מותר לעשותן של מתכת אלא שבריך לחופן בעור כדמשמע פרק המוכר בפ"ק שלשה עורות הן ומפרש כדי לבור בו משקולת קטנה ולי בשל נוכח וזכוכית לחלי בריכין עור אלא חלקין הן ולין לבוק בהן ויכול להדיחן ולקנחן ועוד דבפרק הזהב משמע לעושין משקולות מיוחדות בכדי לעיל פרק שביעי סלע שבמגילה כו' ודוקא משקולת קטני ששוקלין בהן כסף וזהב בריבי חפיי עור ובשחיקה מועטת יבא לידי הפסד גדול לבל משקולות גדולות ששוקלין בהן כחצי בריבל ויעופרת שלין בהן לידי הפסד גדול אלא לפי כן ישחקו יותר מדאי לין בריך לחפותן וכן משמע פ' אלו מציאות שלא יהו מכסין אלא משקולות קטני דקאמר הכהיר וקלומוס ומשקולת קטנה והו על כרחין תוספות בפ"ב דבבא מליעא עכ:

[d] וכן פירש רבינו תם שמקל המשקולת ושוקל כיבדיו ולא כרשבם ודבי' שמפרשי מפני שהוא מכביד דקל משוע דהכא ביומר ליידי דומיא דבמשורה שלא יהיו וכן ים בירושלמי מפני שהמלח שוחב את הישקל וכן מכאתי כתוב להדיא וחסוכי לא יתן מלוחיו ומשקלותיו בימלח מפני שהן חסרין:

גם זה בברייתא ומפורשת שם ושמו שפירש הטעם כשלוקח מוחק בגדי שהיו מוחק כל כך וכשמוכר מוחק בגדי קצר: יכחי זהו כשך ופירוש לא יתיש שלא לשיך ביומר ניעלה דתיתה כלומר קלי משקולת ובראה כמדה כחילו מלאה והיא מיכה עלאה: מוכרי

מוכרי עשׂשׁיות של ברזל וכו׳ מאזני חנוני וכו׳ חוט שתולין בו הפלס וכו׳ מאזני שמי וכו׳ וכן חוט מאזנים שב זאב וכו׳ עד
לך פט כל מבואר בברייתא בפרק המוכר את הספינה במשנת זקו פירשו ומעשה מלי הדכרי לפי גודל המשקל ומיעוטו ומיק שבת במאזנים
על זה כתב מה שהוא ריבה לפי שבת שם בברייתא בשל זקב וקשה ומיתבא לי יודע ולפיכך כתב כן הרב: מנין שחייב המוכר וכו׳ מבואר
בפירוש ומשכח שם ושעור גדולו הלח וקיבא מפורשים שם וכן כתבו ב הלכות לף עד דבגמרא בעייא ולא מיפשיטא בגדולו קיבא לא הוא חלק אחד ממאתים
או מלבוא מאות מספיקא ליכו

מוכרי עשׂשׁיות של ברזל כיוצא בהן צריך להיות חוט המאזנים שאוחז
השוקל בידו תלוי באויר ג׳ טפחים וגבוהין מן הארץ שלשה טפחי׳ ואורך
קני המאזנים ואורך החוטי׳ ב טפח: מאזנים של מוכרי צמר ושל מוכרי
זכוכית יהיה אורך החוטים שהן תלויין בו שני טפחי׳ וגבוהין מן הארץ שני
טפחים והקנה והחושן ארכן תשעה טפחים: מאזנים של חנוני ושל בעל
הבית יהיה אורך החוט שהן תלויין בו טפח וגבוהין מן הארץ טפח והקנה
והחושן ארכן ששה טפחים: החוט שתולי׳ בו הפלס וכן חוט מאזנים של
זהב ושל מוכרי ארגמן טוב ארכו שלש אצבעות גבוהין מן הארץ שלש
אצבעות ואורך הפלס ואירך השלשלאות שלו כפי מה שהוא רוצה:
מנין שחייב המוכר להבריע ללוקח בעת ששוקל לו שנאמר אבן שלים׳
וצדק יהיה לך אמרה תורה צדק משלך ותן לו וכמה בלח אחר למאדה
וביבש אחד לארבע מאות כיצד מכר ה כלח לו׳ שבס לו׳ מלחי׳ נירומין
לו ו עשר ליטר לחנותו לו גירומין אח׳ כלו מדלוייתא אלא כשהוקלין
מעשרה בליטרא ואם מכר לו עשרים עזרא ליטרין ונלא פחות מדקק
ליטרין יב ש נותן לו גירומיו את מעשרי׳ במתניתין קאי לישנא אחר כי׳ ונלא
בליטרא וכן לפי חשבון זה בין רב בין קמא׳ אחד לן והא דתניא בספר
מעט ברא במקום שנהגו למכור עין נכי קא מיקי מנקש נ׳ לכעיס ג
בעין אבל במקו׳ שנהגו להבריע חייב ליעל כו׳ שנריך הכרע לכל משקל
להבריע לו טפח הידה שוקל לו עשר קיימו מדלכתן עכ:
ליטרים לא יאמר לו שקול אחת אחת
והכרע אלא שוקל לו עשרה בבת אחת והכריע אחד לכולן: מקום שנהגו למוד ברקה לא ימוד בנסה בנסה
לא ימוד ברקה למחוק לא ינדוש ויוסיף בדמים וכן אם נהגו לנדוש ויפחו׳ מן הדמי׳ אא מודד כמנהג
המדינה: בני מדינה שרצו להוסיף על המדות או על המשקלות לא יוסיפו יתר על שתות שאם היד׳ הקב
מכיל חמש ועשאוהו מכיל ששה הרשות בידן יתר על ששד׳ לא עשו:
המיטון מקנח את מדותיו אחת לשלשים יום ובעל ב הבית אחד׳ לי׳ב חדש
והחנוני מקנחן פעמים בשבת וממחה משקולותיו פעם אחת בשבת ומקנח
מאזנים על כל משקל ומשקל כדי שלא יהלידו: המבקש לשקול שלשה
רביע׳ ליטרא נותן ליטרא בכף מאזני׳ והבשר ורביע׳ לי טרא בכף שני׳ שאם
אתה אומר נותן חצי ליטרא ורביע ליטרא בכף אח׳ שמא יפול רביע הליטר׳
ואין הלוקח רואהו: חייבין בד׳ להעמ׳ שוטרי
בכל מדינה׳ ומדינה׳ ובכל פלך ופלך שיהיו
מהזירין על החנויות ומצדקין את המאזנים ואת
המדות ופוסקין השערים וכל מי שנמצא עמו
משקל חסר או מדה חסרה או מאזני מקולקלין
יש להם רשו׳ להכותו כפי כחו ולקנסו כפי ראו׳
בית דין להזק הדבר וכל מי שמפקיע את השער
ומוכ׳ ביוקר מכין אותו וכופין אותו ומוכר בשער
השוק:

מוכרי עשׂשׁיות של ברזל כו׳ עד סוף
הפרק פרק הספינה:

פרק תשיעי

כל הנונב נפש כו׳ עד
מי שחפרו עבד ג
וחניו בן חורין פטור קכל במסכת
סנהדרין פרק הכחנקין: והנונב
את בנו או את בתו הקטן כספרי
פרשת כי תצא: נונב נפש לענין
מכילתא מזהיר לנונב נפש מכיון אמשמעות פרשת
דכי יתשיב אומר מלא תעבוד כדי יפתן אומר מלא יומכרו ממכרת
עבד ולא פליגי אר קל חשיב לאו דמכיר דנניבה ואר קל חשיב לאו דמכיר:
הכא

פרק תשיעי

כל הנונב נפש מישראל עובר בלא תעשה שנאמר לא תנוב פסוק זה האמור בעשרת הדברי׳
הוא אזהרה לנונב נפשות וכן המוכרו עובר בלא תעשה שזה בכלל לא ימכרו ממכר׳ עבד
ואין לוקין על שני לאוין אלו מפני שהוא לאו שניתן לאזהרת מיתת בית דין שנאמר כי ימצא איש גונב וגומר
ומיתתו בחנק: אין הגנב חייב מיתת חנק עד שיגנוב את הישר׳ ויכניסנו לרשותו וישתמש בו וימברנו לאחרי׳
שנאמר והתעמר בו ומכרו ואפילו לא נשתמש בו אא בפחו׳ משוה פרוטה כגון שנשען עליו או נסמך בו אעפ
שהגנב ישן הרי זה נשתמש בו גנבו ונשתמש בו ומכרו וערין הגנוב ברשו׳ עצמו ולא הכניסו הגנב לרשותו
פטור גנבו והוציאו לרשותו ונשתמש בו ולא מכרו או מכרו קודם שישתמש בו או נשתמש בו ומכרו לאחד
מקרוביו של גנוב כגון שמכרו לאביו או לאחיו הרי זה פטו׳ שנא׳ גונב נפש מאחיו ער שיבדילנו מאחיו ומקרוביו
במכירה וכן אם גנבו והוא ישן ונשתמש בו כשהוא ישן ומכרו וערין הוא ישן הרי זה פטור וכן אם גנב אשרה
ומכרה לעבריה בלבד כגון שהתנה על הלוקח שזו אין לך אלא תולדות הרי זה פטור: הגונב

מגיד משנה הלכות גזלה ואבדה

הלכות גזלה ואבדה

סליקו להו הלכות גנבה בסד׳:

הלכות גזלה ואבדה

פרק ראשון

כלל

יש בכללן שבעמצות שתי מצות עשה וחמש מצו׳ לא תעשה וזהו פרטן:

א	שלא לגזול:	ב	שלא לעשוק:
ג	שלא לחמוד:	ד	שלא להתאוות:
ה	להשיב את הגזילה:	ו	שלא יתעלם מן האבדה:
ז	להשיב האבדה:		

וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

פרק ראשון

כל

הגוזל את חבירו שוה פרוטה עובר בלא תעשה שנאמר לא תגזול ואין לוקין על לאו זה שהרי הכתוב נתקו לעשה שאם גזל חייב להחזיר שנ׳והשיב את הגזלה אשר גזל זו מצות עשה ואפילו שרף הגזילה אינו לוקה שהרי הוא חייב לשלם דמיה וכל לאו שניתן לתשלומין אין לוקין עליו ואסו׳ לגזול כל שהוא דין תור׳ אפי׳ גוי ל עובד עבוד׳ זרה אסור לגזלו או לעשקו ואם גזלו או עשקו יחזיר איזהו

נתפסין בתום׳ כ׳ק הגונב את הגוי חייב להחזיר לו דמגזל ישרא׳ מפני תקנת השם ועיין לעיל בהלכות גנבה פ׳ו ופ׳ו:

וכן אם הקיפוהו בני אדם או עו׳׳ם אף על פי שעדין הוא ברשות זה שבא עליו אינו נהרג ואין צריך לומר אם בא לבית דין שאינו נהרג וכן הבא במחתרת לתוך גינתו או לתוך שדהו או להתוך הדיר והסהר יש לו דמים שחזקתו שבא על הממון בלבד לפי שאין רוב הבעלים מצויים במקומו אלו: כל גנב שיש לו דמים אם נפל עליו גל בשבת מפקחים עליו ואם שבר כלים בביאתו חייב בתשלומין אבל מי שאין לו דמים ששבר כלים בביאתו פטור כמו שבארנו:

וכן הקיפוהו עדי׳ או כבי׳ לדם על שליהו כהלכ׳

כתב הל׳גנב ז׳ל זה שלמדנו במכילתא דרבי׳שמעון שאם יש לו מושיעים שליהו ניתן ליהרג׳קמ׳לי מעש׳לאכבר ועש׳ זה שלמ׳אם הקיפוהו עדי׳ילהה לי כי על דרך התרגום לחבר אם יעיבו עליהם דסהדיי׳ כפלת עלוהי וכו׳ ולא ידעתי מהו עכ׳ל:

ואני אומר אין מלך בלשוני ואין מעבה ואחרי דברי לא אשכח לומ׳ ידעתי מה שהוא לא ידע ולא השכל ולמ׳לך כל משכיל את ביכה יכיל לאחרי אשר גילה מקומה ולבה חספא לשאכוהי מ מרגניתא תותה: וכן הכא במתרגת עד סוף הפרק הכל ב כסכה דרין פרק בן סורר ומורה:

סליקו להו הלכות גנבה בסד׳:

הלכות גזלה ואבדה

פרק ראשון

כל

גנוב את חבירו כו׳ עד וכל לאו שניתן לתשלומין אין לוקין עליו במכת מכות פרק הלוקין: דף זי: ואסור לגנוב כל שהו עד לו עשקו יחזיר במכיעא פרק התקבל ובכורות פ״ב: תיזהו

תגלח משיבי נקמת דף ק״ג ע״ב ולמה יודע מאיזה מקום לקח מי׳ליתן לכל אחד ואחד אפילו לגלל מכה לו ביהך ולא יודע פשיט הכא מיבב דקא ואזלי לאחר מהן תייב עכ: דף ז׳ ע״ב

וכן מה שכתב עדים הוא כדרך התרגום שאמר אם עיבו דסהדיי כפלת עלוהי וקענין שאם יש עדים שרלו קנגב שנגנב ונ׳ב מהן ודאי יש לו דמים שלא יגבוב שהרי הוא יודע שהעדים יחייבוהו תשלומין בנ״ד זה כתב הל׳מהן בפירושו בתורת התרגום ונם רש״י ז״ל כלשה מהיכ מוסף לדין התרגום והל׳ז״ל כתב לא ידעתי מהו ע״כ אף על פי שכתב שהוא כהדך התרגום ומה שכתב לבני אלם הוא מבואר במכילתא דרבי ישמעאל כמו שכתב הל׳ז״ל: וכן הכא מתברר מהכבריית שאין רבותא תורה אלא גנ׳ ומהכרו וקלפסו שנעשה הבית מהני בהן: כל נגב שים לו

דמים וכו׳ פקוח קנגל מפורש שם פ פרק בן סורר ומורה:

ואם שיבר כלים וכו׳ מפורש בגמ׳ לדלוקח שכל דליתבעו אלא כטל דליתבעו חייב לכחזיר אף על פי שאין לו דמים וכן עיקר:

פרק ראשון

כלל

גו דביכו עכייכי קנזלה מלותן ושיעורן ואיכות החזרה ועניין התשלום והחומר ואלו הם מכות לל הגזילה ולאבידה ולעושק ולתשלום והחומר הן הכוללים עניין הלכות גזילה:

פרק שני ביאר בו דיני דיכי שיכוי הגזלה לל שיכוי ראשון או שיכוי שכח או שיכוי עכיין ופרטי דברים אלו:

פרק שלישי ביאר בו דיכיו ל דיכי הגזלה שהוקרה או שהוזלה או שכפחתה או שכפסלה וכן מי שכפחתם בידים בפקדון אשר קיפקד אתו וכמשך לזה השולח שלא מדעת או החוטף משכון מיד לזה שכיקש מיכם מתכווכים לגזול:

פרק רביעי כתבאר בו דיכי תביעה והכחשה שיש בין הכגזל והגזלן ומי שגזל ואיכו יודע ממי גזל וכל הכמשך לאחר זה:

פרק חמישי שאסור לאכות מן הגזלה ודין הכהכה מן הגזילה בין שהוא יודע מהגזלן בין שהוא לוקח מהגזלן בין שהגזלן מפקיד גזלתו או כותבו לאחר וכללו דבר דין מלך או שלטון המשי׳ם או חוק כאלו וכל כיוב׳ זה:

פרק ששי כתבאר בו משפט הדברים שיש בהן משום גזל שהיה בלפשר לומר בהן שאין בהן משום גזל וכמשך לזה שאסרו חכמים משום גזל:

פרק שביעי כתבאר בו דיכי הגוזל ותבעוהו וכפר ובשבע שחייב בקרן וחומש וכתבאר בו כל הדיין שהגזלן קייב:

פרק שמיני כתבאר בו דיכי הגוזל ותבעוהו וכפר בו ובשבע הגזלן שיש לו יורשין מהו דיכו עם היורשין ובין שאין לו יורשין כגון גזל הגר וכל משפטי ה קעניין על השלומין:

פרק תשיעי כתבאר בו דיכי גזילת הקרקעות וכל התלוי בזה לל אם מכר הגזלן הקרקע ודין הגזלן שלקח שדה מהגזלן בשלומין:

פרק עשירי כתבאר בו דיכי גוי שכם הגוזל קרקע ומכרו לישראל וכל הכמשך לזה וכן היורד לתוך קרקע חבירו לבנות או לחפור בין ברשות בין שלא ברשות וכל הכמשך לזה:

פרק אחד עשר כתבאר בו כללי מצות השבת האבידה למי חייב להחזירה ולמי שהוא פטור להחזירה ובאי זה מקום תמצא ומי הוא חייב להחזיר האבידה מחמת מי וסבב שתהיה וכסתיים הפרק בדין מציאת קרקע:

פרק שנים עשר כתבאר בו דיכי מי שאבדה מיכו מהאבידה ופנעה באבידה אחרת וכן הדומה לזה וכמשך לזה דין השותפין שאבדו ושהצילו וכל הכמשך לאחר זה:

פרק שלשה עשר כתבאר בו דיכי הכרזת האבידה כיצד מכריז ובאי זה סימן ישיבה למי שיתן לותו וכן כתבאר בו המוצא לאבידה מה יעשה ממנה הלכרים שהוא לעצמו והלכרים שהוא חייב לעצמן ומאי זה דבר הוא חייב בשמירתן ומאי זה דבר לא:

פרק ארבעה עשר כתבאר בו שים הלכרים שהמוכאן ליכי חייב להכריז עליהן מפני שאין בהם סימן ומפני שהוא יודע שבתייאשו הבעלים וכתבאר בו ליכי כל הלכרים שאין מחזילים קבת הלכרים שאין להם סימן בטביעות עין:

פרק חמשה עשר כתבאר בו דיכי מציאת דבר שהוא כרוך שהבעלים הטיחוהו עם לדעת שהוא ספק וכל התלוי בזה בשלומין וכן כתבאר בו קבת הלכרים שהן מותרין למוצאן מפני שאין בהן סימן או מפני שהן כספקר:

פרק ששה עשר כתבאר בו גם כן קבת פרטין ממה שהוא של מוצאו מחמת אי זה סבה ובשלם ביאור זה בשלמות:

פרק שבעה עשר כתבאר בו דיכי זכות המציאה שהיא של מוצאה וכל הכמשך לאחר זה בשלמות:

פרק שמונה עשר כתבאר בו דיכי מציאת השטרות אי זה שטרות מציאי והיות דיכיהן חלוק משאר המציאה כמו שהוא מבואר שם:

פרק ראשון כל

קנוזל את חבירו וכו׳ שיעור הפרוטה הוא מבואר פרק אלבע מיתות בית דין: דף כ״ו: וכן בפרק הגוזל עכים: דף קי״ג ע״ב

ואין לוקין על לאו זה מתברר פרק אלו הן הלוקין בסוגיא בפירוש: ואסור לגזול כל שהוא

דין תורה זה יתבאר בסוגיא דלקמן ומיהו כתבי קבת דין היינו דקפדי ביה קבת מן הלכרים לל דלעולם אין החבילה קיפה אלא ביכי דמיכא בי מיכיה לחבילה דקפיד ביה בכי האי שרי וחף זה אסרי ביהושלמי ממדת חסידות: ואפילו גוי עובד עבודה זרה וכו׳ מגזלו

דף קי״ג

לקיש: ויתיבו עשרה קיימי בבבל קיום פרק הכותבים: ויתיבו עשרה בבבל קיום פרק הכותבים: כל
לקמן: הגונב את הגנב והגנב את הגנב פרק הגוזל עכו"ם ופרק הכיצד: הגונב את הגנב והגנב את הגנב פרק הגוזל עכו"ם ופרק הכיצד:
לקמן: הגונב את הגנב פרק הכיצד: חבר גזל קודם על כיוצא בזה פרק החמרי ופרק המ"ל: חבר גזל קודם על כיוצא בזה פרק החמרי ופרק המ"ל:
לקמן: הגונב עבד עברי פרק הכיצד: הגונב עבד עברי פרק הכיצד:
לקמן: הגונב את חבירו ביום הכפורים פרק הכיצד: הגונב את חבירו ביום הכ"פ פרק הכיצד:
לקמן: הגונב עבד עברי וכו' עד שתמלך תחתיו: הגונב עבד עברי וכו' עד שתמלך תחתיו:
כתב הלכתי זו לפי מה שיראה לי מדברי הגאונים ז"ל ומה שנראה לי מן הסוגיות שבגמרא ומן הטעם: כתב הלכתי זו לפי מה שיראה לי מדברי הגאונים ז"ל ומה שנראה לי מן הסוגיות שבגמרא ומן הטעם:
ואני אומר עיקר הלכה זו פרי הגנוב ומאכל ומלבוש שיעשה מלאכה ויכחו לו קבלנו שיעשה מלאכה ויכחו לו: ואני אומר עיקר הלכה זו פרי הגנוב ומאכל ומלבוש שיעשה מלאכה ויכחו לו קבלנו שיעשה מלאכה ויכחו לו:
נגזל ואכלו ומלאכתו לא קנה ואפילו נתן לו דמים ואפילו הוסיף לו דמים הרבה ואפילו נתרצה לו בכך ואפילו נתרצה לו בכך: נגזל ואכלו ומלאכתו לא קנה ואפילו נתן לו דמים ואפילו הוסיף לו דמים הרבה ואפילו נתרצה לו בכך ואפילו נתרצה לו בכך:
ואפילו נתרצה לו בכך:

ההתאוה מביאה לידי חימוד וכו' שם בסיפרא וכבר ביאר הש"ס זה דיכין הלוי בסוף בחמות דס"ו וכסו"ס וקביעי הבריתות הנחמדות על זה: כך
את חבירו וכו' מיימוני פרק הגוזל בתרא: ואף על פי כן לא היתה קנוזלה ופו' בריתא פרק הגוזל עניים ומה שכתב ובא מלוה לפשר
שיזון למה שכתבנו קצת המפרשים זה שלא לחמיר הלא נמי שכתעורר לעשות התשובה מלוה שלא על ידי הכרח בית דין וזכי שבכל התלמוד לחד תקנה זו היו דיכין
לעשות גזלות לרשעים שלא היו עושין התשובה מלוהיכן היו חומרים שהיה חומר כן הכל יעבירו ויעשו כן כדי שלא יקבלו מכס ויפטרו ועל כן פירשו שהתקנה היא

התאוה מביאה לידי חמוד והחמוד מביא לידי גזל שאם לארצו הבעלים למכור אף על פי שהרבה להם בדמים והפציר בריעי' יבא לידי גזל שנאמ' וחמדו בתי' וגזלו ואם עמדו הבעלי' בפניו להציל ממנום או מנעוהו לגזול יבא לידי שפיכות דמים צא ולמוד ממעשה אחאב ונבות הא למדת שהמתאוה עובר בלאו אחד והקונה דבר שהתאוה בהפצר שהפציר בבעלים או בבקשה מהן עובר בשני לאוין לכך נאמר לא תחמוד ולא תתאוה ואם גזל עבר בג' לאוין:

כל הגוזל את חבירו שוה פרוט באילו נוטל נשמתו ממנו שנ' כן ארחות כל בוצע בצע את נפש ונומ' ואף על פי כן אם לא היתה הגזילה קיימת ורצה הגזלן לעשות תשובה ובא מאליו והחזיר דמי הגזילה תקנת חכמים היא שאין מקבלין ממנו אלא עוזרין אותו ומוחלין לו כדי לקרב הדרך הישרה על השבים וכל המקבל ממנו דמי הגזילה אין רוח חכמים נוחה ממנו:

פרק שני

הגזילה

שלא נשתנית אלא הרי היא כמו שהיתה אף על פי שנתייאשו הבעלים ממנה ואף על פי שמת הגזלן והרי היא ביד בניו הרי זו חוזרת לבעליה בעצמה ואם נשתנית ביד הגזלן אף על פי שעדין לא נתייאשו הבעלים ממנה קנאה בשינוי ומשלם דמיה כשעת הגזילה ודין זה דין תורה הוא שנאמר והשיב את הגזלה אשר גזל מפי השמועה למדו אם היא כשגזלה משלם אותה ואם נשתנית בידו משלם דמיה נתייאשו הבעלים ממנה ולא נשתנית קנה הגזלן כל השבח שהשביח אחר יאוש ואינו משלם אלא כשעת הגזילה ודבר זה מרבריהם מפני תקנת השבי וכשמחזיר לו הגזילה שמין לו השבח ונוטל מן הגוזל: מכרה

כתב יוסף לבני דבה דחמר יהוש קוכה דבה בחמן ובה שמת סוכרים כתב יוסף בחותה סבלה כדמוכח נבי פלונתייהו בהמוכר לפני יהוש וכן ל' יוחנן סובר כן כדמוכח בקה דאיתיביה לגל נבי נמב וקלים וכן דבה ועולה חמר כן והא דחמ' בהגוזל בתרא נבי פלונתה דלכי שמעון ובבבן מחלוקת בכתם אבל בידוע פי' שידוע שהחזיר לה יהוש קבה פרי' שלון חומר שיקבה ביהוש לבדו אלא אם כן שמי הכם דמתחילה היו נקראין עורי ועתה בקר' כמי לו שום דבר שחשב עליו אבל שמני הכם לבדו לא יועיל אלא יש הכם וכן פסקו כל רבותינו ודלא כרב קלוי נתן שפסק בספר מקח וממכר פרק לב שהגזלה קובה ביהוש בעלים ומותר לקמות ממנו מה שגזל ומשמ על הא דהגוזל בתרא בעלו מוכסים חמורו כו' וכתב בתוספתא דוקא גזלן דבתוסר אתה לידיה אבל בתבדה קובה ביהוש כדלקמן פ"ח עכ:

פרק שני

הגזילה

שלא נשתנית אלא הרי היא כמו שהיתה אף על פי שנתייאשו הבעלים ממנה ואף על פי שמת הגזלן והרי היא ביד בניו הרי זו חוזרת לבעליה בעצמה ואם נשתנית ביד הגזלן אף על פי שעדין לא נתייאשו הבעלים ממנה קנאה בשינוי ומשלם דמיה כשעת הגזילה ודין זה דין תורה הוא שנאמר והשיב את הגזלה אשר גזל מפי השמועה למדו אם היא כשגזלה משלם אותה ואם נשתנית בידו משלם דמיה נתייאשו הבעלים ממנה ולא נשתנית קנה הגזלן כל השבח שהשביח אחר יאוש ואינו משלם אלא כשעת הגזילה ודבר זה מדבריהם מפני תקנת השבי וכשמחזיר לו הגזילה שמין לו השבח ונוטל מן הגוזל: מכרה

מגדל עוז

כל הגוזל את חבירו שוה פרוטה וכו' עד את נפש בעלים יקח בכח קמ"ל פרק הגוזל ומאכיל ומשקה פרק המקבל: ואף על פי כן אם לא היתה הגזלה קיימת עד סוף הפרק פרק הגוזל עניים: לקמן יט לקמן יט לקמן יט

פרק שני

הגזלה

שלא נשתנית כמות שהיתה אף על פי שהחזיר כו' עד בעצמה פרק מרובה ופרק הגוזל בתרא: ואם נשתנית ביד וכו' עד כשעת הגזלה פרק הגוזל בתרא ופרק קמא דתמורה: ודין זה דין תורה עד משלם מותה פרק מרובה: ואם נשתנית בידו משלם דמיה פרק הגוזל עניים: פתיחה הבעלים ולא נשתנית וכו' ודבר זה מדבריהם עד ונוטל מן הגוזל

כתב הרמב"ם ז"ל יש לומ' כוטל את השבח עצמו ודוקא תמרו שלשה שמין להם את השבח ומעלין מותם בדמים אבל לקמן פ"ח עכ"ל:

ואני אומר עיקר הלכות אלו פרק הגוזל עניים ומה שהביא הרמב"ם ז"ל מיימ' דרב כתמן תמר שמוכל היא שם גמרא מתני לגזל פרק מעושרת וכו' ובחלקו בו המפרשי ז"ל אבל רבותינו בעלי התוספות ז"ל פירשו בשיטת ל"ם ז"ל דלקו' קני ג' אלא ה"מ לקמיך דדמו ליה: מכרה

לקמן פח ופט

לקמן פח

לקמן יב ולקמן פו

לקמן פח פט

לקמן פח ופט

לקמן פח

לקמן פח פט

לקמן פח ופט

מלוה הגזלן לו כתבה כו׳ עד קנה לוקח ביאוש ושיטי רשות בכזקין פ״ק ה״ב
מלוכה ומייתי לה בכמה דוכתי: הגוזל וקבעיה ומכר לו קודם ליאוש
וכו׳ עד שהרי לא כתבה בהב קסבר זל לאבל זל ליתיה זה לחכם
מולך בשבח שעבד נבי גזלה בין לפני יאוש ולאחר יאוש ויש לדבריו מקבת בימי
נמוק שמוכר בלוקח מוכיח יאוש ה
תמוה לכאן דקני ולא ידענא מי הגזלן עכשיו מלוכה וכו׳ מדלכאן משום
מקבת השבים אלמא יאוש מיקנא כ
בעי יעוד הכריחו מה שלקח ליה מם
בגזלן מלוה וקודם וקניה ליה מם
הגזלן עכשיו זוכה בו למה לי למימר
מכר וקודם ומן הדין מוקי לה ל
לפני יאוש ואפילו לא כהיל ולעולם
קא ממי לאחר יאוש ומכר וקודם
לגבויה פסילא לגזלן דקא לא קכיל עליה
לחלוטין ואי קכיל מיהו דאפסיל
לגמרי אפשיה אימא לא לעכובי תקבתא
לגוקח וזה עיקר עכ״ל:
ואני תו מתוך פרש״י ורבותיו
נעלי התוספות משמע
כדברי שכיקם לחמם מילי הל׳ שבת
זל הכריע כדברי ל״מ זל וכתב פר׳
הגוזל קמ״ל בעיקר שמעתין דמסיק
מה שהשבים מכר ויש שהשבים
הגוזל קודם יאוש קנאו אחר ליאוש
יאוש פשיטא דקנ״ל ויש ושיטי
רשות עכ״ל: וכן הם השבים
הלוקח וכו׳ עד הכהיל עמהם
פרק הגוזל עמים: גזל פרק ראשון
מעובדת וסתימת הבעלים וכו׳
ואם לפני יאוש וכו׳ לקח על פי ש
שבתעברה וכו׳ עי׳ תייב בחומשיה
כתב הל׳ אבל זל שבוש הוא ואין
שמי גדול יותר מלוי עכ״ל:
ואני תמה עיקר הלכה זו
בשמעתא קמית לפר׳
הגוזל קמ״ל ומה שהקשה בשם ה
הל׳ אבל זל דאין שמי גדול יותר
מלוה תמה אני אם יצא מפי ל
לכאורה שאינו חוזר לכמות שהיתה לו אינו חשוב שמי וכי

מברה הגזלן וכו׳ זה מפורש בהדיא מקומות דיאוש ושיטי רשות קני ומה שכתב בין לאחר מכירה וכתיבה שהכותב ששיטי רבו ולאחר כך יאוש קנה כבר הקשיתי על זה פרק חומשי ומהלכות בתיבה ויש תולין: והשבים וכו׳ בדין זה הלך הרב לשטתו דקודם יאוש אין לגזלן הגוזל לכבר ומפני כך כתב וחוזר הכגזל ומפני השבח מהגזלן וזו הכרח קיל לפני יאוש וכמו שהזכרתי: פחות משוין מב טוב מחלפי שמא
וכן אם השבים הלוקח וכו׳ הגוזל קמץ
לעולם בעי רבא שיעור שיהא לפחות לכך ל פרוטה כדי שיתנה לידו עכ״ל ולפני יאוש קנה ופירושה כשם שאם השבים גזלוהו כך מכר השבח של לוקח כך כשמכר בתחלה ואחר כך ה השבים גזלן ואחר כך מכר השבח שללוקח: מפני שאם טוב שם וכו׳ שם: מברה הגזלן וכו׳ בחרבו וכו׳ שם כבר כתבתי כי לי לריסיה למה הניחו הרב יאוש: ביצר גזל פרק וכו׳ זה מחלוקת תנאים בבלי׳ת ודבריו כדברי הבלכות שפסק כרב פפא וגליבא דרבי יהודה: גזל פרק מעובדת וכו׳ זה מפורש במשנה: ואם לפני יאוש אין קידש ש שבשעת וכו׳ אלמא וכו׳ כבר כתבתי לעיל שדעת הרב ז לומר שקודם יאוש אין הגנב ק קונה כלום לפיכך בשבח והלה זל שכוי הניני כאן שמוכר אין לך שכוי גדול מזה מלידה וכבר כתבתי למעלה שדברים בחלוק היאוש ס״ע: גנב הגזל אין נקלים וכו׳ הרי זה מבואר בסוגיא דפרק ה הזהיר מיהו הרב המגיד לעיל פ פירש הגזל פרק מעובדת ורחל טעונה הא לאו הכי טעונה מפורשים בהשגות:

מברה הגזלן וכו׳ זה מפורש בהדיא מקומות דיאוש ושיטי רשות קני ומה שכתב בין לאחר מכירה וכתיבה שהכותב ששיטי רבו ולאחר כך יאוש קנה כבר הקשיתי על זה פרק חומשי ומהלכות בתיבה ויש תולין: והשבים וכו׳ בדין זה הלך הרב לשטתו דקודם יאוש אין לגזלן הגוזל לכבר ומפני כך כתב וחוזר הכגזל ומפני השבח מהגזלן וזו הכרח קיל לפני יאוש מהגזלן וזו הכרח קיל לפני יאוש וכמו שהזכרתי: וכן אם השבים הלוקח וכו׳ לעולם בעי רבא שיעור שיהא לפחות לכך ל פרוטה כדי שיתנה לידו עכ״ל ולפני יאוש קנה ופירושה כשם שאם השבים גזלוהו כך מכר השבח של לוקח כך כשמכר בתחלה ואחר כך ה השבים גזלן ואחר כך מכר השבח שללוקח: מפני שאם טוב שם וכו׳ שם: מברה הגזלן וכו׳ בחרבו וכו׳ שם כבר כתבתי כי לי לריסיה למה הניחו הרב יאוש: ביצר גזל פרק וכו׳ זה מחלוקת תנאים בבלי׳ת ודבריו כדברי הבלכות שפסק כרב פפא וגליבא דרבי יהודה: גזל פרק מעובדת וכו׳ זה מפורש במשנה: ואם לפני יאוש אין קידש ש שבשעת וכו׳ אלמא וכו׳ כבר כתבתי לעיל שדעת הרב ז לומר שקודם יאוש אין הגנב ק קונה כלום לפיכך בשבח והלה זל שכוי הניני כאן שמוכר אין לך שכוי גדול מזה מלידה וכבר כתבתי למעלה שדברים בחלוק היאוש ס״ע: גנב הגזל אין נקלים וכו׳ הרי זה מבואר בסוגיא דפרק ה הזהיר מיהו הרב המגיד לעיל פ פירש הגזל פרק מעובדת ורחל טעונה הא לאו הכי טעונה מפורשים בהשגות:

ל תנו רבנן גזל רחל נזזה וילדה משלם מותה ואת ניזותיה ואת ו ולדותיה דברי ר׳ מאירדברי יהודה אומר גזילה תחזרת בעיבי ופליגא התם רב זביד ורב פפא אליבא דר׳ יהודה רב זביד אמר שבח גזלן ל דגזל ורב פפא אמר שבח גזלן והילכתא כרב פפא דתניא כותי וכן סוכרין בית הלל בפר׳ המפקיד ואמ׳ רבה הלכה כבית הלל וכן פסק רש״י כ כרבה שהוא בתראה ולא כרב יהודה לאמר הלכה כרבי עקיבא עא ומתני דהכ גזל פרק ומתעבד אלמא ולדה רבי יהודה היא ומפיל לא ילדה כך הוא הדין ומתניתין דתנן כמה לכבע שעיבו אין קוסק מפרש לה דמיירי שאין מתכוין ל לקנות אבל מתכוין לקנות מודה דשמי קוסלכך לא חשיב ליה לר׳ יהודה בהדי כל אותם תנאי הלוו שמי במקומו עומד סה:

מברה הגזלן או נתנה במתנה אף על פי שלא נשתנית הגזילה אינה חוזרת בעצמה מיד הלוקח הואיל ונתיאשו הבעלים בין לפני מכירה ונתינה בין לאחר מכירה ונתינה קנאה הלוקח בייאוש ושינוי רשות: ישמו ב
הגוזל והשביח ומכר או הוריש לפני יאוש מה שהשביח הוריש ומה שהשביח מכר וקנה לוקח או יורש את השבח ונוטל דמי השבח מגוזל ומחזיר הגזילה וחוזר הגוזל ונוטל דמי השבח מן הגזלן שהרי לא נתייאש וכן אם השביח הלוקח או היורש נוטל השבח מן הגוזל מכר הגזלן לגוי אעפ שהשביח הגוי חוזרת לבעליה מכר הגוי לישר׳ אח שהשביח הואיל והגזלן ישר׳ וזה שהיא בידו ישר׳ קנה השבח ואם תפש הגוזל אין מוציאין מידו: כבר בארנו שהגזילה שהשביחה אחר יאוש או אחר שנשתנית השבח לגזלן מפני תקנת שבים אף על פי שהשביחה מאליה כיצד גזל פרה ונתעברה אצלו בין שילדה קודם שתבעו מרין בין שערי לא ילדה גזל דחל ונטענה אצלו בין שנזזה קודם שתבעו בדין בין שערי לא נזזה הואיל ונתייאשו הבעלי משלם בשעת הגזלה ואם ילדה ונזזה הנזזה והולדות של גזלן ואם עדיין לא ילדה ולא נזזה שבין לו ונוטל השבח מן הגוזל ומחזי הבהמה עצמה גזל פרה ניעוברה ונתייאשו הבעלים ואח כך ילדה רחל טענה ונתייאשו הבעלים ואח כך נזזה משלם דמי פרה העומדת לילד ודמי רחל העומדת לגזז ואם לפני יאוש או קודם שנשתנתילדה או נזזה הרי הגזות והולדות של בעלים ואף על פי שנתעבר או נטענה ביד הגזלן הואיל ולא נתייאשו הבעלים ולא נשתנית הגזילה ברשות בעליה היא עדיין אעפ שהגזלן חייב באונסיה גנב או גזל ו והקדיש ושבח אחר שנתייאשו הבעלי הרי הי ברשו הגזלן משעה שהקדישה בלבר כדי שלא יהא חוטא נשכר וכל ולדותיה וגזותיה משערת גניבה עד שעת הקדש של בעלים בדא

דברים המוריים כו' וכו' אבל כחושת ופטומה וכו' דבר זה אין שלח יעשה הנגזלן הוצאה לתועלת הנגזל ולא לתורו שלח בגזות וגלדות כדלעיתא בגמרא דלעיתו ממילא ומקרי הוא כשאר הנזקין דעכ"ל לא תמר לעיל דכיון דהקדיש כל גלדות וגזות עד שעת הקדש של בעלים שלח משום הכין שהקדיש ליבא בגזקין משום תקנת השבים וכן כתב הר"ן ז"ל: שינוי כחוזר לבריייתו וכו' מפורש במימרית הבבא בפרק הגזל עניס בדלש הפרק:

גזל עכ"ר וכו' גזל לשון מתכת מימרית דרב פפא ורבא הכזכרית: הגוזל מעות וכו' גזל גזלא ומלוה מעות מפורש שם: גזל דקל וכו' גזל קורות גלולות וכו' מפורש שם: גזל עלין ועשאם חופיא קניה נם זה שם ופירש' חופיא שחלק העלין לשניס ועשה מהן כסוי לכלים שזה שיבוי שחיבו חוזר לבריייתו בשום כל וטעם גלגל שהפריד העלין שקנה ודקל מחוב' וקנאו שלח קנה שחיבוי חיבן חוזרין לבריייתן מפני שדקל שמו עלין לף לחד שבכרת מה שיין כן בגלגל וכאי מפרש שם: גזל טלה וגעשה חיל וכו' מפו' שם בהגוזל ומלוגי גזל וטברו הכי למיקרא פרק קמא דבבא קמא ובלבתא מין ושמין לה לגבב ולא לגנזן וכפי הפי' הזה פירשו הגאוני' ז"ל: ואם רבו וכו' כרלק שדעת הרב ז"ל לומר שבעל כרחו של גזלן מוציאי' ממנו דשבדים דמי מדמעו פשיעה כיון שהם מתחנים ע"ג למה לה קנה הגזלן בשיבוי מעשה ולוי בשמיי עלי': גזולה שלח כשתבית וכו' מפו' בגמרא ובהמקיל:

פרק שלישי

הגוזל

חבית של יין מחברו והרי היא שוה דינר בשעת הגזילה והוקרה אצלו ועמדה בארבע' אם שבר החבית או שתה אות' או מכר' או נתנה במתנה אחר שהוקרה משלם ד' בשעת הוצאה מן העולם שאילו הניחה היתה חוזרת בעצמה נשברה מאיליה או אבדה משלם דינר כשער הגזילה היתה שוה בשעת הגזילה ארבעה ובשע' היוצאה מן העולם דינר משלם ארבעה כשעת הגזילה בין ששברה או שתאה בין שנשברה או אבדה מאיליה וכן כל כיוצא בזה הגוזל חותל שיש בו חמשים תמרים וכשימכר החותל כולו כאחת ימכור בתשעה וכשימכר אחרת ימכר בעשר אינו משלם אלא תשעה ואין הנגזל יכול לומר לו אני אחת אחת הייתי מוכר וכן הדין במזיקו כל כיוצא בזה בנכסי הדיוט אבל בהקדש אינו כן אלא משלם עשרה גזל בהמה והזקינה או כחשה כחש שאינו יכול לחזור כגון חלאים שאין להם רפואת תעלה או שגזל מטבע ונסדק או פסלו המלך או שגזל פירות שהרקיבו כולן או שגזל יין והחמיץ הרי זה כמי שגזל כלי ושברו ומשלם כשעת הגזילה אבל אם גזל בהמות וכחשו כחש שאיפשר לחזור בו או שגזל עבדים והזקינו או שגזל מטבע ונפסל במדינ' זו והרי הוא יוצא במדינ' אחר' או שגזל פירו' והרקיבו מקצתם או תרום' ונטמא' או שגזל חמין ועבר עליהן הפסח או בהמ' ונעבדה בה עביר' או נפסלה מליקרב או שהיתה יוצאת להסקל אומר לו הרי שלך לפניך ומהזיר אותה בעצמה בד"א בשהחזיר הגזילה אבל אם נשרפה הגזילה או אבדה אחר שנאספה בהנאה חייב להחזיר לו דמיה כשעת הגזילה לפיכך אם כפר בו אחר שנאסר בהנאה ונשבע חייב לשלם קרן וחומש ואשם הגוזל בהמה ונשא עליה משא או רכב עליה או חרש או דש בה ויוצא בזה והחזיר לבעליה אף על פי שעבר בלא תעשה אינו חייב לשלם כלום שהרי לא הפסידה ולא הכחישה ואם הוחזק אדם זה לגזול או לעשוק או לעשות מעשים אלו פעם אחר פעם קונסין אותו ואפילו בחוצ"ל לארץ ושמין השכר או השבח שהשביח בבהמה ומשלם לגזל התוקף

והרי הם בספקין הכתי' לעיל מלא ב"ל:

סנדל עוז בל"א בשבת הכא מתילין כו' עד ולא על פי שלא כתיבשו הבעלים הכל פרק הגוזל עניס: גזל כלי ושברו עד וכן כל כיוצא בזה פרק קמא דבבא קמא ובהמקיל: גזלה שלח בשתבית ונקלקה וכו' עד הפרק במציעא ס' המפקיל:

פרק שלישי

הגוזל

חבית וכו' עד משלם דינר: כשעת הגזלה פרק מרובה: היתה שוה בשעת הגזלה כו' עד וכן כל כיוצא בזה בבבא קמא פרק מרובה ובמציעא סוף פר' המפקיל: הגוזל חותל כו' עד משלם עשרה במציעא פרק השואל: גזל בהמה והזקינה כו' עד ומחזיר לותה בעצמה הכל פרק הגוזל קמא: בד"א בשהחזיר הגזלה וכו' עד ומומס נאסר כתב הראב"ד דוקא דקאי הקרוב מידי דכפר ביה בחנם דאפשר למנכיב מהתם ומשו' מעל"ע בעי לשלומי קילבך ממוכח קא כפר ליה אבל אי"ה להסוי מידי תותיה ידיה דמכי לאתדוכי לשתר פטור דלאו ממוכ' קא כפר ליה וכי' אי"ה בגמרא עכ"ל: ואני אומר עיקר הלכה זו תחלתה פרק הגוזל בתר' ופוסקה פרק הגוזל קמא במר' מתני' דתנן לו את הקטן וכו' עם מה שאמר הראב"ד ז"ל דקיימ' בחנם לאחם היינו מפורש דקאמר ליה רבא לרב עמרם עלה תרהדא וממה שפי' הרוקח שלא עיין פ"ה דהכא עכ"ל שכוונ' שלא עיין היטב שם לא היה צריך הוא להאריך כו בכאן שכבר ביארנו שם ל"מ ז"ל שהוא מקומו: הגוזל בקמה וגעש עליה משא כו' עד וכן כל כיוצא בזה פרק הגוזל עניס:

הדר

טור חו"מ סימן שסב ס"ב

קלד בחבר חבירו שלא מדעתו כו׳ עד שקרי חסרו ויתן בכזיקין בבבא קיים
פרק כיצד הרגל ופרק קנין עניים ומכיעה פרק לי זקו כסף : מי שהיה
לו כחר וממין וכו׳ עד תעשה כן עד אין מוכיחין יוידי עכ״ל ויש זל ובן אתי בקנת
וכתב קל״ח זל על בבא דאסורה דמשמע לו דוקא שקפסיד בכויר בזה
קשפחתין קלבה שוה לא

טור חו״מ סי׳ שסג

דמי הכחר עכ״ל : ועל בבא שכיר לא יכול מחשב לו שבח ממין שעל גבי הכחר כתב כל שיש בכחן שנוי וקבי אנשי ליה למיחר חיכו משלם לו מה שקפסיד בממין ומחשב לו שבח ממין שעב כחר ואם תפס הכיזק מה שחסרו מ״ש עכ״ל :

ואני אומר עיקר הלבה זו פרק קנין עניים נמלא מתכי דבתן כחר לבבע כו׳ אינו לקו יש שבח ממין על גבי הכחר ופרשי זל לחזותא מלבעא היא לו אין שבח ממין על גבי הכחר כלומר שבח ממין עב הכחר פירו׳ וחזותא מלבעא היא ומכי אמר לי קב לי ממכי כלקמן ושלין היכי דמי ולקיימא כגון דלבע הגזל כחר וממין שרויין לחד ובבעיה לקוח כחר בקבך ממין וקא מכדל ליה כיבליה לכחר יש שבח ממין על גבי כחר וקא מהדל ליה לכחר וקא מכדל ליה ממין פרשי זל בבך שבח כחר דקא מהדל ליה דקא ליתבו ע עלה ומתבינן עלה תיפוק לי דמי קב לי בדמי ומהדרינן לה בריבא דזל בבע בדמי׳ ואין מניע בשבח לדמי הממין ומכי אמר ליה מוכר ממכי שבגזל לו אבי היתי מוכר ממכי אלו הייתי טובע בקן בגד ועבדית הפסדתני דקא לא בשבית בכחר עכל ובעיין לה לפשיטא הילכך הדרינן להבלה דבכולה תלמודא אמר לתוב׳ וקולא לפתבע המוכי מחבירו עלין הדיוק ולי תפס לה מפקינן מיכי זהו תורף שמועתא וכן הכיוק בי׳ אלפס זל לסוגייתא זאת ועלה בידינו מתוך פרשי זל כי מה שכתב הלפבי זל על בבא דיוק פירש קוף כפרשי זל ואיכ׳ בשבח אבל מה שכתב על בבא שכי שהו אבוש ותיקן לשונו אבי אבוש הבלה ודייק לשונו כפרשי זל ומה שלא פירשו רש״י זל ומפני שכבל ב בפרקין של ומעלה בגזל ומשבית ובפקבי דיק ובבלה : קשולח יד בפקדון כל׳ עד בדי׳ בקדישין פרק הקיש מקדש :

חשב לשלוח יד בפקדון כו׳ עד שיכיר בריכה חסרון בכבא קמא פ הגזל בתרא ובמיעה פרק קמפקיד :

בתב הלפבי זל לא מיחוורא לה נבן הא מלתא דאם לא חשב לשלוח יד ואכל ולבסוף חזר ושלח יד בו ונתחייב לשלם לא הוי אלא בדיר בלבד

הבוקף עבדו של חברו ועשה בו מלאכה ולא בטלו ממלאכה אחרת פטו שנוה לו לארם שלא יבטל עבדו ואם בטלו ממלאכה אחרת משלם לו כפועל : הבוקף ספינתו של חברו ועשה בה מלאכ אם אינ עשויה לשכר שמין כמה פחתה ומשלם ואם היא עשויה לשכר אם ירד לד בתורת שכירו הואיל וירד שלא ברשו אפרצה הבעל ליטול שכרה נוטל רצה ליטול פחתה נוטל ואם ירד לה בתורת גזל נותן הפשת וכן כל כיוצא בזה : הדר בחצר חבר שלא מדעתו אם אותד חצר אינה עשויה לשכר אינו צריך להעלות לו שכר אף על פי שדרך זד הדר לשכור מקום לעצמו שזה נהנה וזה אינו חסר ואם ההצר עשוי לשכר אף על פי שאין דרך זה לשכור צריך להעלות לו שכר שהרי חסרו ממון : מי שהיה לו צמר וכמנים שרויין ובא אחד וצבע הצמר בסמנין שלא מדעת חברו משלם לו דמי מה שתפסיד בצמר ואינו מחשב לו שבח סמנין שעל גבי הצמר ואם תפש הניזק דמי מה שחסרו מן הסמנין אין מוציאי מידו השולח יד בפקדון בין ששלח יד בעצמו או על יד בנו ועבדו ושלוחו הרי זה נזלן ונתחייב באונסין ונעשית הגזלה ברשותו כדין כל הגזלני חשב לשלוח יד בפקדו אינו חיי באחריותו עד שישלח יד ומששלח יד נתחייב בו אפ שלא חסר ממנו כלו אלא נטל הפקדון ממקום למקום ברשותו כדי לשלוח בו יד הרי זה חיי ששליחות יד אינה צריכה הסרון הגביה את החבית ליטול ממנה רביעית נתחייב באונסיה אפ שלא נטל אבל אם הגביה ארבים הכים ליטול ממנו דינר וכיוצא בכים מדברים שאינן נוף אחד הרי זה ספק אם נתחייב בכל הכים או לא נתחייב אלא בדינר בלבד היו

ההגדה עבדו וכו׳ מימרא אסי ואמר לעניד כיון שלא בשעת מלאכה ק זת דף כ :

וזקו ומה שכתב לו ביטלו ממלאכה : התוקף ספינת חבירו ועשה בה מלאכ׳ וכו׳ מבואר שם וכלשון אחרון יסוד הדבר שם תניא בעא מיניה אבוה מרב יוסף הלכה בתוספתא כן ק״ו ומיכן אמרו חכמים כל המזיק מזיק מדעתו של עצמו ולא מדעתו של אחרים ומשום הכי אמרו חכמים אם אמר לו הנח לי ואשבר לך אינו חייב לשלם לו שכר שבירתו שמא לא היה רוצה שישבר ואפי׳ אמר לו שבור לי ואשלם

ליטול ממכה רביעית וכן פי' רבי יהוסף ז"ל בפירוש ההלכות וסובר דבעית דלרבקי תפילו ליכל שליחות יד ליכא בריכה חסרון היא ליזלמא אחר שהוא לא יהא כופה על שלוח יד בכולו לא ויקרי בכי קא שלוח יד לחייבו על השלח מיקו קאה מזה קבת דהא בהיא דשיעול לחמ ליזמא קסבר שמוט שלוחת יד ליכא בריכה חסרון אלמא לי בכל אפי בלא טעבת בסים מתחייב ובכל וכן הדין בלרבקי וזה דעת מחנ עסח קרב שפסי ז"ל שהשמיט בעית דלכך לשי לרבקי ויש לומר דכי לחל לא לעולם אם בריכה חסרון אי ליכא בריכה מיהו כלי חיבו בכך: ון עסח

היו פירות מופקדין אצלו ונטל מקצתן אינו חייב אלא באחריות הפירות שנטל ושאר הפקדון המונח במקומו ברשות בעליו הוא ואם נפסד השאר מחמת זה שנטל חייב בכל כיצד הטה את החבית במקומה ונטל ממנה רביעית או יתר אם נשברה אחר שנטל והיא במקומה אינו חייב אא כמה שנטל שהרי לא הגביה החבי' ואם החמיצה משלם את דמי כולה כשעת הגזילה וכן כל כיוצא בזה: הכופר בפקדון בבירא דין אם היה ברשותו כדכ ששת ד קתם לא שייך למימר בישתמוטי משתמיט כדלית קתם: בשעה שכפר נעשה עליו גזלן וחייב באונסיו: השוא שלא מדעת הבעלים הרי זה גזלן היה כלי ביד בנו של בעל הבירא או ביד עבדו ולקחו אחד ונשתמש בו הרי זה שואל שלא מדעת ונעשה ברשותו ונתחייב באונסיו עד שיחזירנו לבעלים לפיכך אם התאירו לקטן או נשתבר חייב: ב חכמים לגבי רבי יהיאל ע"כ: שהיה בידו או לעבד ואבד מהן או נשבר חייב לשלם וכן כל כיוצא בזה: החוטף משכון מיד הלוה שלא ברשות ישש ג הטה את החבי' ונטל ממ' רביעית וכשברה ליכו משלם אלא רביעית קנביה ונטל ממנה כמה דמי כולה עכ ועל פסקת הטה נדסיכן בגמרא לחמר רבא לא שכן אלא שכשברה לחכל החמיצה משלם

ג בית דין הרי זה גזלן אף על פי שהוא חייב לוואין צריך לומר אם נכנס לתוך בית חברו ומשכנו ש ג עיין בסי' יד עב: שהוא גזלן שנאמר בחון תעמוד: פרק ד'

פרק ל'

כזה בסיעת סוף פרק המפקיד ובבתרא פרק המוכר את הספינה: החוטף משכון מיד הלוה וכ' עד שחמר בחון תעמוד: כתב הל"בק ז"ל לא מיתורת לה מלתא לפי שחמרה המשכה הכנגל כיצד היו מעידין אותו שמכרו שלא ברשו' כו' התם הוא דמשמע לה שהיה חייב ועוד הרי פי' הרב ז"ל לפי שחין מקבלין שבועה להכחיש את העדים אבל משום פסול גזלנות לא מקפיד' ליה ונבי כסבא דמי חמרינן ליישתבע הא קא מודה עכ"ל: ואני חומר לי מכי קאייתיה הוה מותבינן לפילו סבירת לעיתיה כסברת הל"בק ז"ל דהכנגל מן הכותלין ודאי לא הוה ילף מיניה מ"ש ז"ל דמה עניין הין מעידין אותו שמכרו לתוך ביתו כו' ולפי ז"ל כי שחטף מיד הלוה ממש ונ"ש שהוא הלוה חטף אותו מהלי ועוד דלמאן דחמר אין השבי גדולי השבי מוזלין לה לחמר לא ליימ כחמר לא כדעתי' דמי ומה שקבל עוד מהבעלי' הרב ז"ל הוא שכתב בשעה הל"משן מעשה שעריס שעיער בזוזתה שמעה ואחרי אשר השיבותי על עיקרא דלא קמה לה ממילא שמעינן לכל מאי דיכיף מיניה ומה שקשיב עוד מכסבא דרבי אבא אתמהה דפ' כל הנשבעין נמרא מתניתין דכשכנגדו תשוב על השבועה דנדסיכן הכוא נבדא דחטף בכסא מחבריה אתא לקמיין דרבי אמי יתיב ר' אבא קמיה אייתי חד סהדא דמיחטף חטפי מיניה ז"ל אין חטפי ודילדי חטפי אמר רבי אמי היכי דייכיה להאי לישלם ליכא תרי סהדי ליפטרי אבל אי סהדא לישתבע הא קא מודה אמר רבי אבא היה ליה מחויב שבועה ואיכו יכול לישבע וכל המחויב שבועה ואיכו יכול לישבע ומשלם ואמר רבא כותיה דרבי אבא מסתברא וכו' ומדקא מקשה תלמודא להדיא לישתבע הא קא מודה יש לו לומר דקתם ליכא אלא חד סהדא דרבי אמי אמרינן ליימ ליה זיל שליש ליכא תרי סהדי ואי קיה דעת ל"מ ז"ל כדאסברה הל"בק ז"ל לקרייה גזלן לפיסלי טפי קיה ליה לתקשויי עליה מדאמר רב נחמן בנבא קמא פרק כיצד הרגל עביד ליכא לנפשיה וקל"ל כותיה ונס ל"מ ז"ל פסקה בספר שיבטים בהלכות סנהדרין ויש לדחות בדוחק ממש מידו ובפניו בחטיפה ובכל עכין ועוד קשיא לי מקרי' דכתיבכא בלתו תרי סהדי דמיחטף חטפ'מיניה ועוד דכתיב נדסיכן בעי רבי זירא תקפה לחד בפניו מקו ושיילינן היכי דמי ואיכא דאמרי בפניו ואי ס"ד שתקפה לחד בפניו ואי ס"ד שתקפה לחד מתחת ידו של לחד מקן דמועיד מחבירו עליו הדיא ומקיימינא כמי דבה"נ שתקפה לחד בפניו ואי ס"ד דנזלן הוי למפסלה היכי מספקא ליה לר' זירא למיימ למתפייתין דזה בשבע מה בשבע זה קל משוד דשבועה כדמשמע קתם בשמעתין קמית' ובדיש כל הנשבעין שבכנדו משוד על השבוע' ועוד מם דעתו של"מ ז"ל לקרייתו גזלן לפוסלו כשאר גזלנין למיד סהדי סוף זה הפרק דמיירי בקטן הנזלה לשבח או לכחש או לזקק או לגזול ולא חיברי בפרק שלפניכו בסמוך שסדרי ויחברו בקבם הנזלנין וכדיכין קמוקנין בהן שקם גזלנין נמורי' שלח ולפי דעת ל"מ ז"ל לא קרלו גזלן בחטיפתו שלא לקנותו ולעמוד בחחריותו כדין נכב בנגיבתו שכירפו עתו פב ליתיתו כמותו כדלחמרינן בפרק הנזול בתרא נכב כנזלן ולמדה לכולה פסקה מיקא דתנן במציעא פרק הנזול את חבירו לא ימשכנו אלא בב"ד וכו' ואמר שמוח עלה ושליח ב"ד מבתח בתוכי ופרכינן עליה ממתניתין ומסקי למתני' תני המלוה את יבתחנו אלא בב"ד ומסיק עלה תלמודא ה"מ מבתברא ילקיחתי סופה לא יכנס לביתו ליטול משכונו שנאמר בחוץ תעמוד ושקלינן עלה מקרא דחבול וטובא דכותהון ומ"מ מימרא דשמוש סלקא וכדימסבר' לה בגמרא וכן פסקה ר"י אלפס ז"ל ונם ל"מ ז"ל כתבה כן בהלכות מלוה ולוה ולפי מה שכתב כן היא מיחטף חטופי וקנה דומה בדומה וכירושלמי כמי הבי לישתבע הא קא מודה לי לומר דכי לא תמן ותבי לא חבול תחבול שלמת דעך חבל בבל שלא בבית מכיין אם חבול תחבול כו' משכנו שלא ברשות בית דין עובר עליו על בל יאם ושם שים לו עכ וטובא דכוותיה נדסיכן קתם ועוד יליף מכסבא דרבי אבא דאמרינן ליימ ליה זיל שליש ליכא תרי סהדי ואי קיה דעת ל"מ ז"ל כדאסברה הל"בק ז"ל קא ליכא תרי סהדי הכי לומר ליה זיל שליש ומשלם ולפי מה שכתבתי ל"מ ז"ל ממש ועוד מהיכא דכתיבכא בלתו תרי סהדי דמיחטף חטפ'מיניה דשמע לא מהימן תו ליימר לין חטפי ודילדי חטפי דינו כדין גזלן ונקנה ובזה עלו דברי ל"מ ז"ל בקונן: פרק ל'

פרק רביעי קנס

קנסו חכמים כו' עד שיפייסנו
שיכנס לגזול ולא גזל פרק כל
הכשכרין: היה עד אחד מעידו וכו' עד ולא בשני עדים
כתב הר"אבד ז"ל ונלע"ד היו שם שני עדים ויקיים בעניין זה לא היה פחות
זה ואפילו בלא שבועה
לפי שיכול שמעתיק לדבר יקדים
לומר לחוקו שהטמין כלים תחת
כשפיו ויצא ואמר לקוחין הן בידי
חוכו כחמן ולא אמרן וכו' אלמא
חוכח מלחי טובא דמקיימין ואף על
גב דאיכא עדים עכ"ל:
ואני אומר כמדומה לי שטעה
הסופר במלת ואפילו
שהיתידו ולחוי להעביר עליו ק
קולמוס ואפילו לדעת הרא"ב ז"ל
ועיקר הדין זה כיצדו הדב שאמי
פרק כל הכשכרין נמלא מתניתין
דקתנן כו' כשהר קחדין מן ק
העזרה שעדים שחילק ודוחק אחי
כי פסק זה שכתב ל"מ ז"ל ומה
שהיקשה רא"ב ז"ל הוא מה שהיה
ר"י אלמא מכאן ואילך הוא משנתו
שחיכו עשו למכור את כליו וכו'
ואפילו שבועת היסת דלא שקיל שלא בידיהם
ונקטו לא מבעיא היכא דליכא שלא
עד אחד אלא אפי' איכא שני עדים
אמי הכי היכא דמשתבע שבועת
היסת דלא שקיל שלא מאחי דאית
נביה ומפגול לאמרי אמ רב יהודה
לאוקו שהטמין כלים תחת כשפיו
ויצא ואמר לקוחין הן בידי אינו
חייב אלא אחד אלא בבעל הבית
שחיכו עשו למכור את כליו וכו'
ואחי טעיתא דכיתבא הוילת ולית
ביה כל אילין אפי' מקיימין ובשבוע'
היסת שלא דברי הקנון ז"ל ולאחי שנגנ
היה ולכא למסמך עלה דקתני ב
שמעתא דרב יהודה בדאחי לבעל
הבית בביתיה ואיהו קא מסר לה
פיקליה כדמפרישנא אבל הכי
עובדא טעמא אחריתא הוה דקא
לאו בהאפיה שקליה עלה לשומי
בעניין זה ואחיך קרא בהלכותיו
להלן ולבדר דברי קנה עיניך
רואה כי לא ז"ל השלים חובתו שחייב
אדם לומר בלשון דבר ובהלכל ז"ל
הלך בדרך הקנון ז"ל ולא הניחו לי
מקום להקריב ביניה כי כלם דברי
אלהים חיים הם: כשם שבעל הבית בשבע כו' עד אין בעל הבית טוענו
טענת ודאי פרק כל הכשבעים: קנוזל אחד מהשבה כו' עד היכו חייב לשלם
משפק פרק הגוזל עגים וביצמות פרק חשה שלום: אמר לשנים גזלתי כו' עד
שאין לו טענה בטענה קטנה פרק הגוזל עגים והיוצא פרק המפקיד וביצמות
פרק חשה שלום: הטוען

הלכות גזלה ואבדה

פרק רביעי קנס

שהעדי' מעידין שהוא נכנס לחנותו ופנה לפרי חתוך כיתו כחתיכ הקנוזל כלפיי
בפרק כל הכשכרין: במה דברים האמורים בשהיה עדים שיכנסו שם וכו'
נם זה מפורש שם:
ראובן עדים שיכנסו שם וכו'
נם זה מתבאר מטונית
ונוה שיש מרחץ הפר על ולא נזל מתני עשין ט"ג
היה מפיריש בגלגח שערי בהלכות שור תם פ"ו ה
הרב ז"ל: היה עד שם
אחד מעידו שנכנם וכו' קולל אחין שם
ילוע וכו' לאו לניעורת שתם היה
קעד מעיל כך וכך פעל והיה היה
ונכחישו אלא יהא בחוין בשבועה
בפקיטת חפץ דהא קיימא לן עד
אחד לעיכו כאחין אלא קם קום ל טור שם
לשבועה אבל כוכת הרב ז"ל לומר כתב שם
שאם מולה קום שבעל אלא אחיך כחוקף בחיבוק נפשעת
כטלתי שלי בחוין וכמו שפתבא לך פ"ה ובקונט
זה כפ' למיטה ולפיכך כתב הרב ז"ל כתב לך כב
קולל ואין יודע וכו' וקלא ז"ל כתב
אלא ואלו היו שם שני עדים
והיה בעניין זה לא היה
בחוין ואפי' בלא שבועה לאו היכו
שמעתי לדב יהודה לאוקו שפעל אחיך
כלים תחת כשפיו ואחד ואחר ל
לקוחים הם בידי אינו בחוין ולא
אמרן וכו' אלמא אחיך לדברי
דמקיימין נאף על גב דאיכא עדים
עכל ז"ל: קשינו הרב מפני
שלא כתב למעכנו כי בחוק חלוק
יש בין הכנסם למשכן ומנלה דעתו
כן מהכנסם סתם אזה היין שנלה
דעתו שלמשכן הוא בא היכו יכול
לטעון טענה לקוח ואף מפסק ו
ובאחת שלעת דבינו ז"ל שהוכך מתני עשין שם
לפטרו מפני שלא היו שם שני עדי
קוח בשכנסם למשכן ואין נריך לומר
סתם ויסיק לו על מה אכת למעלה טור מת'
לאוקו עדים שכנסם למשכן ואף זו סימן שם
כשהעד מעיד שכנסם למשכן:
בשם שבעל הבית וכו' מימרא
שם: היה שם לקמן ונעיין
שכירו וכו' שכירו ולקיטו בעיא דלא דרב כפק
לפשיטא שם ולפיכך כתב הין אלו טור מת' סיס
כשבעין ולא פסק אחם תפם הכנזל ו שם
הין מיכיחין מילו כדרבו נרוב ק
קיקוי התלמידין בתלמוד לפי שכל
זה מן הסתקה קוח ובמה שלא
הסתקו בפירוש לפי תפם מוכיחין
מילו: וביצד עושין
בדין וכו' אלו דברי הרב ז"ל ותחכם
מסתקת הגזלנים ז"ל שלא כזכר כ
בתלמוד: הגוזל אחד לקמן
מחוסר וכו' משנה ביבמות פ' האשה
סלוס ופסק כל' עקיבא וכן כתוב בהלכות פ' המפקיד: לך לג ונקמן לך קנ:
אמר לשנים גזלתי אחד מכם וכו' זה משנה פרק המפקיד במציעא לך לג
ונוקימנא לה בגמרא בבא לבעלת ידי שמים וכן כתב הרב ז"ל וכתמא לך נד
בהלכות: הטוען

הטוען את חברו ואמר לו גזלתני מאה אם אמר לא גזלתי נשבע שבועת
היסת כדין כל נתבע ואם הודה שגזלו חמשי משלם ונשבע שבוע התורל
על השאר כדין כל מודה במקצת שהרי לא הוחזק גזלן בעדי וכן הטוען
את חברו שנכנס לביתו וגזלו כלי והוא אומר דרך משכון לקחתי בחובי
שיש לי אצלך ובעל הבית אומ' אין לך בידי כלום אעפ שהודה שמשכנו
שלא ברשות הואיל ואין שם עדים
שמעידין שגזל הרי זה נשבע ונובה
חובו מן המשכון שהפה שאסר הוא
הפה שהתי והואיל והוא נשבע ונוטל
הרי זה נשבע בנקיט חפץ כמו שיתבא
בהלכות טוען: ראוהו עדי שנכנס
לתוך בית חברו שלא בפני בעל הבי'
ונטל משם כלים אעפ שהוציאן מגולין
ואף על פי שבעל הבית הזה עשוי ל
למכור את כליו אם טען ואמ' דרך גזל
לקחן והלה אומ' ברשותך באתי ואתה
מברת לי או נתת לי או בחוב שיש לי
אצלך תפשתי' אינו נאמן שכל הנכנס
לבית חברו שלא בפניו ונטל כלים
משם והוציאן בפני עדים הרי זה ב
בחזק' גזלן לפיכך מחזיר הכלי' לבעל
הבית ואין באין שבועה שהרי חוזר ותובע
את בעל הבית בכל מה שיטעון והדין
ביניהן וכן אם הי' שם עד אחר
בי' ובעל הבית טוען שגזול הוא כלי
זה בידו והלה אומר לקוח הוא בידי או
בחוב גביתיו או שלי היה ופקדון היה אצלך הרי זה חייב להחזיר הכלי
לבעליו בלא שבועה שאלו היו שם שני עדים הי' חייב לשלם ועכשיו
שאין שם אלא עד אחד חייב שבועה ואינו יכול לישבע שהרי אינו מכחיש
את העד וכל המחויי שבועה ואינו יכול לישבע
משלם לפיכך אם כפר ואמר לא נכנסתי לביתו
ולא נטלתי כלום הואיל ואין שם אלא עד אחד
והוא מכחישו הרי זה נשבע שבועת התור שלא
לקח מביתו כלום ונפטר מעשה בא שחטף לשון
של כסף מיד חברו בפני עד אובא החוטף ואמ
חטפתי ושלי חטפתי וחייבוהו הכמים להחזיר
בפני שהוא מחויב שבוע בעד זה
ואינו יכול לישבע שהרי הודה במו'
שאמר העד ואלו לא היה שם עד כלל
היה נשבע שבועת הסת ששלו חטף
ואילו הכחיש העד ואמר מעולם לא
חטפתי היה נשבע שבועת התור שלא
חטף ודין זה דנין בכל ביוצא בזה
בכל מקום: חטף ממנו זהובים והוא
אומר שלי חטפתי ועשרים היו אעפי
שאין העד יודע כמה חטף הרי זה משלם העשרים שהרי יודע
בודאי שהוב חטף ואילו היו שנים חייב לשלם ונמצ בעד
אחד מחויב שבועה ואינו יכול לישבע כמו שבארנו: אמר
החוטף עשרים חטפתי ועשרים שלי הן והנגזל אומר מאה חטף
הואיל ואין העד יודע מניינן הרי זה משלם העשר שהודה בהן
שחטפן ונשבע שבוע התורה על השאר שהרי
נתחייב במקצ ודעתי נוטה בזה שישבע היסת
שהרי לא הודה כלום אלא אמר שלי חטפתי:
נכנס לביתו של חברו שלא בפניו ונטל משם
כלים בפני עד אחד ואין העד יודע כמה נטל הרי בעל הבית
אומר עשרים כלים היו בביתי והגזל אומ' לא נטלתי אלא עשרה
והם שלי חייב להחזיר העשרה מפני שהוא מחויב שבוע ואינו
יכול לישבע ואינו נשבע על השאר אפילו שבועת היסת מפני שאינו יכול לטעון על הגזלן טענת ודאי:

פרק חמישי

וכך שלח מדעתו ובזה יפה קיים ידי חובתו ודין הוא לשמחתו: פרק ה'.

ם ה"ט ש"ך
את חברו וכו' שבועת היסת מתקנת חכמים והיא כפר' שבועת
הדיינין ושבועת התורה גם כן פשוט בהרבה מקומות:

סמ"ע סק"ג ובן
הטוען את חברו וכו' מיתוק המשפט והסיפיה מתברר דין זה
דקתני לחזוקי דזוקי לחיכא עדי ופשוט הוא ומה שכתב הגאון
והיא כשבע ופטל הרי הוא כשבע
וכן זה דבר מוסכם מן הגאונים ז"ל
שלפלו מי שבידו משכון שהוא
כאין עד כדי דמיו הרי זה כשבע
בפקיד' תפן כדין הכשבעי וכופלי':

כל הכשבעין דף מ ע"ב ראוהו עדים וכו' לפיכך
מחזיר הכלים וכו'
וכן לם היה שם עד אחד וכו' הכל
מפורש ומבואר בהלכות הרב ז
ולפנסי ז"ל פר' כל הכשבעין בתרוכה
ומה שהשיג הל"ח ז"ל בשם אחד מן
מתא שלח היה בעל הבית שם
סמ"ע שם טור ושו"ע סי' נ ס"ג יש כאן טענת ברית כדי שיהיה זה
מחויב שבועה שאינו יכול לישבע
דע שיש סוברין ששבועת עד אחד
לפלו על טענת ממא היא דבכל
מקום ששבים מחייבין אותו ממון
אחד מחייבו שבועה ולפלו תמצא
לומ' לעלם בבר תירץ הל"ח ז"ל העניין
עניו: בעשרה בתחל
שהטף וכו' עובדא דכסבא דרבי
אבא בחזקת הבתים ובשאלנתי' וכו'

דף מ ע"ב ד"ה נ מעלבני הרב ז"ל שהגיהו את חברו
נרין להחזיר לו בעדים וכבר מלקו
בזה חכמי הדורות:

סמ"ע שם הטף ממנו זהובים וכו' זה
אינו מבואר מן הגמול
אבל היא דין פשוט וכן אחת בכמה
אמר הטף וכו' עם כן בפשוט:

שבועת הדיינין נכנס לבית חברו וכו' עד
דף מ הרב ז"ל שכשבעי בעל
מניעת דף נ ס"ח אחד בטענת ממא ולא על מודה
בתוס דף נ ע"ב מקצ"ש ולפי זה של מודה
מקצת הוא מיפסם וזה כפתלקה
בהשגה: פרק ק'

ה כדבי אבא וכן פסק השבם מדיליף לבני מיכיר
בתר וכן פסק הרשב"ם על נב דרב נחמן ע
עליה כפר כל הכשבעין נבי יתומין מן היתומין
ואמר הודה הנשבעין לבעלי ואתה מלוה
לשבר כיון שבר הא אמר הפה שאסר
היתר נשבע ונוטל לא אמרינן
בכל מקום אלא בשבועת התור שלא
לקח מביתו כלום ונפטר מעשה בא שחטף לשון
של כסף מיד חברו בפני עד אובא החוטף ואמ
חטפתי ושלי חטפתי וחייבוהו הכמים להחזיר
בפני שהוא מחויב שבוע בעד זה
ואינו יכול לישבע שהרי הודה במו'
שאמר העד ואלו לא היה שם עד כלל
היה נשבע שבועת הסת ששלו חטף
ואילו הכחיש העד ואמר מעולם לא
חטפתי היה נשבע שבועת התור שלא
חטף ודין זה דנין בכל ביוצא בזה
בכל מקום: חטף ממנו זהובים והוא
אומר שלי חטפתי ועשרים היו אעפי
שאין העד יודע כמה חטף הרי זה משלם העשרים שהרי יודע
בודאי שהוב חטף ואילו היו שנים חייב לשלם ונמצ בעד
אחד מחויב שבועה ואינו יכול לישבע כמו שבארנו: אמר
החוטף עשרים חטפתי ועשרים שלי הן והנגזל אומר מאה חטף
הואיל ואין העד יודע מניינן הרי זה משלם העשר שהודה בהן
שחטפן ונשבע שבוע התורה על השאר שהרי
נתחייב במקצ ודעתי נוטה בזה שישבע היסת
שהרי לא הודה כלום אלא אמר שלי חטפתי:
נכנס לביתו של חברו שלא בפניו ונטל משם
כלים בפני עד אחד ואין העד יודע כמה נטל הרי בעל הבית
אומר עשרים כלים היו בביתי והגזל אומ' לא נטלתי אלא עשרה
והם שלי חייב להחזיר העשרה מפני שהוא מחויב שבוע ואינו
יכול לישבע ואינו נשבע על השאר אפילו שבועת היסת מפני שאינו יכול לטעון על הגזלן טענת ודאי:

פרק חמישי

וכך שלח מדעתו ובזה יפה קיים ידי חובתו ודין הוא לשמחתו: פרק ה'.

סמ"ע שם הכי שלח ליפרע מהן בלא שבועה מעלייתא וכן
טור וש"ע סי' ס"ד פסקו הפוסקים כרבי חנא וחף על גב דרב נחמן ל
דילפתא כותיה בדיני עבד עיבדא כרבי יוסי
דאמר יחלוקו כשבעים חשובין על השבועה
כפ כל הכשבעין חלת חלא חלא חנא בפסקא
וכן בפיכך ויהא לומר אין לך בידי חלא
כיון דלא ידעינא כלישבועא בפרק השולח ורבי ח
חנא כאי יודע לרב נחמן בשבעים חשובים ל
דיחלוקו כרבי יוסי ושבועה ומשום דקפסקין ל
לי' שבועה בפני שקול וקיבלוך מפסיל בחני
סמ"ע שם חבל בעלמא מחויב שבועה ואין יכול לישבע
טור שם ומשלם נמי דאיתקיש קרן ועין בהיל טוען וכשבע
סמ"ע שם פ"ב ופ"ג:

הטוען את חבירו ואמר לו גזלתני כו' עד כמו שיתבאר בהלכות טוען ונטען
פרק כל הכשבעין והכיוצא בהלכות טוען ונטען פ"ה: ראוהו שנכנם כו' עד דף מ ד
והדין ביניהם פרק כל הכשבעין ובחלוקה הרב ז"ל על מתני' דהכונזל: וכן
שם היה שם עד אחד עד ונפטר כתב הרמב"ם ז"ל זהו תימה ומאחר
שבעל הבית לא היה שם אין
כאן טענת ברית כדי שיהיה זה
מחויב שבועה שאינו יכול לישבע
ואולי כאחר אחר שימצאנה בידו טעמא דע"ג
טענת ברית הוא לף על פי שלא טור ושו"ע סי' שם ל
ראה בשקונית אבל אחר שהעד
מעיד מכל מקו מכל זה הדין נאמן
חולק עליו ודברית הם דברי הרב
ז"ל עכ"ל:

ואני אומר תירון הקושי' שהוא
אומר בחולי לכי אומר
בודאי וכך כתב לי מלפם פרק כל
הכשבעין בחלוק הטעמים שזכרתי
כי שתם כל מה שיש בביתו של אדם
שלו הוא ואחר שהעד מעיד ש
שהונית אבדה והוא יכיר בחפץ
שהוא שלו אין לך טענ ברית גדולה
מזו והסברתו בהסמ' הרב ז"ל יפה
הסכי שחייב אדם לומר כלשון הכו:
מעשה בחד שחטף כו' עד מלא
אמר שלי חטפתי פרק כל הכשבעי'
בהסכת דרבי אבא שזכרתי למעלה
ובחלוקי הרב ז"ל: ככתם לביתו של
חבירו שלא בפניו ונטל משם כלים
בפני עד אחד ואין העד יודע כמה
כעל הבי בעל הבית אומר טעמיה
כלים היה לי בביתי והגזל אומ' לא
נטלתי אלא עשרה ואם אחיב
להחזיר העשר מפני שהוא מחויי
שבועה ואינו יכול לישבע ואינו
ואני אומר לכי נריך לפשיט
על טענת הספר שכתב
פרשמתי לעיל דק"ל עד אחד כי אתי
ומתקי' קמי הגזלן כשלישו כשלש
כלים שלא בפני בעל הבית כלו
הכלי ממש וכי הוה העד היה
מחויב שבועה להכחישו ופשיטא
דלא ידע בודאי והוה מודה מלא
וכלאמרי' בכסבא דרבי אבא
לישתבע הוא מודה מלא אמא לא
מני פטר כפשיה כשבוע' וכ"ש דלא
כפטרים ממקצת שהוא מודה מלא
ישלם בהודאת פי דהודאת בעל
דין כמאה עדים ועל השאר לא היה
לה טענת ספק ואין כשבעין על
טענת ספק אלא יתחלימין ספק
על כל מי שנלקח מביתו כלים

ם ה"ט ש"ך
את חבירו וכו' שבועת היסת מתקנת חכמים והיא כפר' שבועת
הדיינין ושבועת התורה גם כן פשוט בהרבה מקומות:

סמ"ע שם ובן
הטוען את חבירו וכו' מיתוק המשפט והסיפיה מתברר דין זה
דקתני לחזוקי דזוקי לחיכא עדי ופשוט הוא ומה שכתב הגאון
והיא כשבע ופטל הרי הוא כשבע
וכן זה דבר מוסכם מן הגאונים ז"ל
שלפלו מי שבידו משכון שהוא
כאין עד כדי דמיו הרי זה כשבע
בפקיד' תפן כדין הכשבעי וכופלי':

כל הכשבעין ראוהו עדים וכו' לפיכך
דף מ מחזיר הכלים וכו'
וכן לם היה שם עד אחד וכו' הכל
מפורש ומבואר בהלכות הרב ז
ולפנסי ז"ל פר' כל הכשבעין בתרוכה
ומה שהשיג הל"ח ז"ל בשם אחד מן
מתא שלח היה בעל הבית שם
סמ"ע שם טור ושו"ע סי' נ ס"ג יש כאן טענת ברית כדי שיהיה זה
מחויב שבועה שאינו יכול לישבע
דע שיש סוברין ששבועת עד אחד
לפלו על טענת ממא היא דבכל
מקום ששבים מחייבין אותו ממון
אחד מחייבו שבועה ולפלו תמצא
לומ' לעלם בבר תירץ הל"ח ז"ל העניין
עניו: בעשרה בתחל
שהטף וכו' עובדא דכסבא דרבי
אבא בחזקת הבתים ובשאלנתי' וכו'

דף מ ע"ב ד"ה נ מעלבני הרב ז"ל שהגיהו את חברו
נרין להחזיר לו בעדים וכבר מלקו
בזה חכמי הדורות:

סמ"ע שם הטף ממנו זהובים וכו' זה
אינו מבואר מן הגמול
אבל היא דין פשוט וכן אחת בכמה
אמר הטף וכו' עם כן בפשוט:

שבועת הדיינין נכנס לבית חברו וכו' עד
דף מ הרב ז"ל שכשבעי בעל
מניעת דף נ ס"ח אחד בטענת ממא ולא על מודה
בתוס דף נ ע"ב מקצ"ש ולפי זה של מודה
מקצת הוא מיפסם וזה כפתלקה
בהשגה: פרק ק'

ה כדבי אבא וכן פסק השבם מדיליף לבני מיכיר
בתר וכן פסק הרשב"ם על נב דרב נחמן ע
עליה כפר כל הכשבעין נבי יתומין מן היתומין
ואמר הודה הנשבעין לבעלי ואתה מלוה
לשבר כיון שבר הא אמר הפה שאסר
היתר נשבע ונוטל לא אמרינן
בכל מקום אלא בשבועת התור שלא
לקח מביתו כלום ונפטר מעשה בא שחטף לשון
של כסף מיד חברו בפני עד אובא החוטף ואמ
חטפתי ושלי חטפתי וחייבוהו הכמים להחזיר
בפני שהוא מחויב שבוע בעד זה
ואינו יכול לישבע שהרי הודה במו'
שאמר העד ואלו לא היה שם עד כלל
היה נשבע שבועת הסת ששלו חטף
ואילו הכחיש העד ואמר מעולם לא
חטפתי היה נשבע שבועת התור שלא
חטף ודין זה דנין בכל ביוצא בזה
בכל מקום: חטף ממנו זהובים והוא
אומר שלי חטפתי ועשרים היו אעפי
שאין העד יודע כמה חטף הרי זה משלם העשרים שהרי יודע
בודאי שהוב חטף ואילו היו שנים חייב לשלם ונמצ בעד
אחד מחויב שבועה ואינו יכול לישבע כמו שבארנו: אמר
החוטף עשרים חטפתי ועשרים שלי הן והנגזל אומר מאה חטף
הואיל ואין העד יודע מניינן הרי זה משלם העשר שהודה בהן
שחטפן ונשבע שבוע התורה על השאר שהרי
נתחייב במקצ ודעתי נוטה בזה שישבע היסת
שהרי לא הודה כלום אלא אמר שלי חטפתי:
נכנס לביתו של חברו שלא בפניו ונטל משם
כלים בפני עד אחד ואין העד יודע כמה נטל הרי בעל הבית
אומר עשרים כלים היו בביתי והגזל אומ' לא נטלתי אלא עשרה
והם שלי חייב להחזיר העשרה מפני שהוא מחויב שבוע ואינו
יכול לישבע ואינו נשבע על השאר אפילו שבועת היסת מפני שאינו יכול לטעון על הגזלן טענת ודאי:

פרק חמישי

וכך שלח מדעתו ובזה יפה קיים ידי חובתו ודין הוא לשמחתו: פרק ה'.

מגדל עוז

פרק חמישי

אסור לקנות דבר הגזול כו׳ עד הדל בחכל חביריו שלא מדעתו בכזיקין בכבא קמא פ׳ הגזלן ומחכיל ובבא בתרא פרק חזקת הבתים ופרק בסופה פרק לוקח ה קנ לא הגזול דקתני עלה פעיתא היא מין לה אלא דמי עניש בלבר דמשמע קת לאו לכי לא מכי יתבי בגוה מעשה גזל ובגיטין פרק הכיזקין בשמעתי׳ דקריקין וכדרך שאמרו מזל לאו עכברא נכב אלא חורפא נכב: גזל דקלים כו׳ עד לפי שדין המלך דין הוא הכל פרק הגזל ומחכיל ופרק חזקת הבתים ופרק לרבות כדלים בשמעתין דכודדין להדגים: ואלא עיד וכו׳ עד בין שהיה המלך ונו׳ הכל פ׳ הגזלן ומחכיל ופרק חזקת הבתים:

אסור לקנות דבר הגזול מן הגזלן ואסור לסערו על שינויו כדי שיקנהו שכל העושה דברים אלו וכיוצא בהן מחזיק ידי עוברי עבירה ועובר על ולפני עור לא תתן מכשול: **אסור** ליהנות בדבר הגזול ואפילו לאחר יאוש והוא שידע בודאי שדבר זה היא הגזלה עצמה כיצד ידע בודאי שבהמה זו גזולה אסור לרכוב עליה או לחרוש בה גזל בית או שדה אסור לעבור בתוכה או ליכנס בה בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ואם דר בתוכה חייב להעלות שכר לבעלים כדין הדר בחצר חברו שלא מרעתו גזל דקלים ועשה מהן גשר אסור לעבור עליו וכן כל כיוצא בזה: מי שעבד ואכל הגזלה אחר יאוש פטור מלשלם ואם אכל קודם יאוש ורצו הבעלים לגבות מן האוכל גובין שערין ברשותן היא ואם רצו גובין מן הגזלן: הגוזל ומת בין שהאכיל את הגזלה לבנים אחר יאוש בין שלא האכילם אלא מכרה או אבדה אם הניח קרקע חייבין לשלם אבל מן המטלטלין אינן חייבין על הגזלן ואין המטלטלין משתעבדין לבעל חוב: כבר תקנו הגאונים לגבות בעל חוב מן המטלטלין ואפילו במילו על פה לפיכך חייבין לשלם בין אכלו בין לא אכלו בין נתיאשו בין לא נתיאשו בין מן הקרקע בין מן המטלטלין שהניחו הלוקח מטלטלין מן הגזלן כלוקח מן הגנב אם גזלן מפורסם הוא לא עשו בו תקנת השוק ואם אינו מפורסם עשו בו תקנת השוק ונותן הנגזל דמי שנתן ולוקח גזלתו וחוזר ותובע הגזלן בדמי הגזלה ואם כבר נתיאשו הבעלים קנה לוקח עצמ של גזלה ואינו מחזירה: **אסור** ליהנות מן הגזלן ואם הירויח מיעוט שלו אף על פי שרוב ממונו גזול מותר ליהנות מבנו עד שידע בודאי שדבר זה גזול בידו: בני אדם שחזקתן גזלנין וחזקת כל ממונן מן הגזל מפני שמלאכתן מלאכת גזלנין בגזן המוכסין והליסטים אסור ליהנות מהן שחזקת מלאכתו גזול ואין מצטרפין דיורין מן התיבה שלהן שהכל בחזקת גזלה נטלו מוכסים כסותו והחזירו לו אחר הריוח גם שלו מפני שזו כמכירה היא וחזקתה שנתייאשו הבעלים ממנה ואינו יודע בודאי שזו גזלה ואם היה תוקע ומחמיר על עצמו מחזירן לבעלים הראשונים במה דברים אמורים שהמוכס כליסטים בזמן שהמוכס גוי או מוכס העומד מאליו או מוכס העומד מחמת המלך ואין לו קצבה אלא לוקח מה שירצה ומניח מה שירצה אבל מכס שפסקו המלך ואמ שיקח שליש או רביע או דבר קצוב והעמיד מוכס ישראל לגבות חלק זה למלך ונודע שאדם זה נאמן ואינו מוסיף כלום על מה שגזר המלך אינו בחזקת גזלן לפי שדין המלך דין הוא ולא עוד אלא שהוא עובר המבריח ממכס זה מפני שהוא גוזל מנת המלך בין שהיה המלך גוי בין שהיה מלך ישראל וכן מלך שהשים מס על בני העיר או על כל איש ואיש דבר קצוב משנה לשנה או על כל שדה ושדה דבר קצוב או שגזר שכל מי שיעבור על דבר זה ילקחו כל נכסיו לבית המלך או כל מי שימצא בשדה בשעת הגזרה יתן המס שעליה בין שהיה הוא בעל השדה בין שאינו בעל השדה וכל כיוצא בדברים אלו אינו גזל וישראל שגבה אותן למלך אינו בחזקת גזלן והרי הוא כשר והוא שלא יוסיף ולא ישנה ולא יקח לעצמו כלום וכן מלך שבעם על אחר מעבריו ושמשיו מבני המדינה ולקח שדותו או חצרו אינה גזל ומותר ליהנות בה והלוקח מן המלך הרי הוא שלו ואין הבעלים מוציאין אותה מידו שזה דין המלכי כולם ליקח כל מכון שמשיהם בשמועסין עליהן והרי המלך הפקיע שעבודן ונעשית חצר זו או שדה זו בהפקר וכל הקונה אותה מן המלך זכה בה אבל

ואין מצטרפין ליורין מן התיבה שלהם כך הוא נר׳ מתני׳ מיקו נר׳ תנא אכל הוא מיתן לו דיבר ומחזיר לו את הקמאי ופרעי אל נותן לו זה לעולם נותן את המכס בעין למכס ליבר ככסף ויקבל מן המכס פרישות כשיוא חכיו מפני שהוא כיטול מילים ועיקר ולבסוף אל קמיעקי נם רבינו לא הזכיר ולא נעתי לזיק:

נשלו ויכסכין וכו׳ מהיומכם כל סטים וכו׳ דעת הרב כשהיומכם נוי לקח על פי שהוא עומד מחומת הלך מפתוח הר׳ קוח כיומכם אלין לו קבלה שבתוני יוכר מן הדין הוא כיטול יפי רבינו תוקיעתן דרבא ובריתא דרב לעי ביומכם גוי עסקינן לקח לחתיך ולא פלינא דאחר תוקיעתי ולא כן מי שאחר המפרשים: ולא עוד אלא שהוא עובר וכו׳ יפה בגמרא עם לחתוך את היומכם מני אר׳ יהודה אינו אל ביבא דמלכותא ליבא: ובן יולך שמעים יום וכו׳ אי מני שיעורא נאדם יפה בגמרא דרבא עם בהגהגל: ובן יולך שבעם על עבדיו וכו׳ פי׳ בדין יהקיקין יבמו שכתב לו עם מכאן ואילך שהרי הגיעו מלכות עכשיו לזלך כל אחת פרק בגיטין הדין כל שכן זה הדין:

פרק חמישי

אסור לקנות דבר הגזול מן הגזלן ואסור לסערו על שינויו כדי שיקנהו שכל העושה דברים אלו וכיוצא בהן מחזיק ידי עוברי עבירה ועובר על ולפני עור לא תתן מכשול: **אסור** ליהנות בדבר הגזול ואפילו לאחר יאוש והוא שידע בודאי שדבר זה היא הגזלה עצמה כיצד ידע בודאי שבהמה זו גזולה אסור לרכוב עליה או לחרוש בה גזל בית או שדה אסור לעבור בתוכה או ליכנס בה בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ואם דר בתוכה חייב להעלות שכר לבעלים כדין הדר בחצר חברו שלא מרעתו גזל דקלים ועשה מהן גשר אסור לעבור עליו וכן כל כיוצא בזה: מי שעבד ואכל הגזלה אחר יאוש פטור מלשלם ואם אכל קודם יאוש ורצו הבעלים לגבות מן האוכל גובין שערין ברשותן היא ואם רצו גובין מן הגזלן: הגוזל ומת בין שהאכיל את הגזלה לבנים אחר יאוש בין שלא האכילם אלא מכרה או אבדה אם הניח קרקע חייבין לשלם אבל מן המטלטלין אינן חייבין לשלם שדמי הגזלה חוב הן על הגזלן ואין המטלטלין משתעבדין לבעל חוב: כבר תקנו הגאונים לגבות בעל חוב מן המטלטלין ואפילו במילו על פה לפיכך חייבין לשלם בין אכלו בין לא אכלו בין נתיאשו בין לא נתיאשו בין מן הקרקע בין מן המטלטלין שהניחו הלוקח מטלטלין מן הגזלן כלוקח מן הגנב אם גזלן מפורסם הוא לא עשו בו תקנת השוק ואם אינו מפורסם עשו בו תקנת השוק ונותן הנגזל דמי שנתן ולוקח גזלתו וחוזר ותובע הגזלן בדמי הגזלה ואם כבר נתיאשו הבעלים קנה לוקח עצמ של גזלה ואינו מחזירה: **אסור** ליהנות מן הגזלן ואם הירויח מיעוט שלו אף על פי שרוב ממונו גזול מותר ליהנות מבנו עד שידע בודאי שדבר זה גזול בידו: בני אדם שחזקתן גזלנין וחזקת כל ממונן מן הגזל מפני שמלאכתן מלאכת גזלנין בגזן המוכסין והליסטים אסור ליהנות מהן שחזקת מלאכתו גזול ואין מצטרפין דיורין מן התיבה שלהן שהכל בחזקת גזלה נטלו מוכסים כסותו והחזירו לו אחר הריוח גם שלו מפני שזו כמכירה היא וחזקתה שנתייאשו הבעלים ממנה ואינו יודע בודאי שזו גזלה ואם היה תוקע ומחמיר על עצמו מחזירן לבעלים הראשונים במה דברים אמורים שהמוכס כליסטים בזמן שהמוכס גוי או מוכס העומד מאליו או מוכס העומד מחמת המלך ואין לו קצבה אלא לוקח מה שירצה ומניח מה שירצה אבל מכס שפסקו המלך ואמ שיקח שליש או רביע או דבר קצוב והעמיד מוכס ישראל לגבות חלק זה למלך ונודע שאדם זה נאמן ואינו מוסיף כלום על מה שגזר המלך אינו בחזקת גזלן לפי שדין המלך דין הוא ולא עוד אלא שהוא עובר המבריח ממכס זה מפני שהוא גוזל מנת המלך בין שהיה המלך גוי בין שהיה מלך ישראל וכן מלך שהשים מס על בני העיר או על כל איש ואיש דבר קצוב משנה לשנה או על כל שדה ושדה דבר קצוב או שגזר שכל מי שיעבור על דבר זה ילקחו כל נכסיו לבית המלך או כל מי שימצא בשדה בשעת הגזרה יתן המס שעליה בין שהיה הוא בעל השדה בין שאינו בעל השדה וכל כיוצא בדברים אלו אינו גזל וישראל שגבה אותן למלך אינו בחזקת גזלן והרי הוא כשר והוא שלא יוסיף ולא ישנה ולא יקח לעצמו כלום וכן מלך שבעם על אחר מעבריו ושמשיו מבני המדינה ולקח שדותו או חצרו אינה גזל ומותר ליהנות בה והלוקח מן המלך הרי הוא שלו ואין הבעלים מוציאין אותה מידו שזה דין המלכי כולם ליקח כל מכון שמשיהם בשמועסין עליהן והרי המלך הפקיע שעבודן ונעשית חצר זו או שדה זו בהפקר וכל הקונה אותה מן המלך זכה בה אבל

ואין מצטרפין ליורין מן התיבה שלהם כך הוא נר׳ מתני׳ מיקו נר׳ תנא אכל הוא מיתן לו דיבר ומחזיר לו את הקמאי ופרעי אל נותן לו זה לעולם נותן את המכס בעין למכס ליבר ככסף ויקבל מן המכס פרישות כשיוא חכיו מפני שהוא כיטול מילים ועיקר ולבסוף אל קמיעקי נם רבינו לא הזכיר ולא נעתי לזיק:

נשלו ויכסכין וכי מאבא כפירים: בדא מהיומכם כל סטים וכי דעת הרב כשהיומכם נוי לקח על פי שהוא עומד מחומת הלך מפתוח הר׳ קוח כיומכם אלין לו קבלה שבתוני יוכר מן הדין הוא כיטול יפי רבינו תוקיעתן דרבא ובריתא דרב לעי ביומכם גוי עסקינן לקח לחתיך ולא פלינא דאחר תוקיעתי ולא כן מי שאחר המפרשים: ולא עוד אלא שהוא עובר וכי יפה בגמרא דרבא עם לחתוך את היומכם מני אר׳ יהודה אינו אל ביבא דמלכותא ליבא: ובן יולך שמעים יום וכי אי מני שיעורא נאדם יפה בגמרא דרבא עם בהגהגל: ובן יולך שבעם על עבדיו וכי פי׳ בדין יהקיקין יבמו שכתב לו עם מכאן ואילך שהרי הגיעו מלכות עכשיו לזלך כל אחת פרק בגיטין הדין כל שכן זה הדין:

מכל

אבל מלך וכו׳ כבר ידוע לנו כל בעלי הדיחוק וכו׳ וכן עקר דדיני דמלכותא דיכא לאבל גזלנותא דמלכותא לאו דיכא והדי קוץ גזל נמורי קרקע דיכא גזלנות ולעולם ברשות הבעלים קוץ וזה מבואר בהרבה מקומות ועוד קיימי קראי מכח זה ואיתיה שאם נתן לו מלך לעשות דין חדש לפי שחקק לאותו לכל אם לא היה כן מחוקי המלכי קראשונים לאו דיכא דיכא והכי דעת רבינו זל ודבותי זל אלא קרי קוץ יכול לעשות דין חדש ולומ׳ לכל העושה כך יעשה כך ועופשו עופש מן הדין: לפיכך נבחרי המלך וכו׳ מפורש פרק חזקת ה הבתים דאמרי׳ והכי דאזלי׳ דזבני מרעיא לטסקא זביני זביני אבל לכרגא לא מאי טעמא כרגא לקרקפתא דגברי מכח:

מלך שהיו וכו׳ נם שהיו והכי פרק חזקת הבתים דאמרי׳ מלכא מאן דייקיה טסקא לכל מרעא לי כמי מדלמה בלאי זהו כשך מרעא לטסקא משעבדא ומה שכתב על שיחזרו כל בשלא מכרו נזב המלך ממכ׳ עולם שלא מזה החזיק מעכמ ופרע מכת המלך: ובן מלך שנזר וכו׳ ביבמות פרק החולץ ג ובמציעא בלאי זהו כשך:

מלך שכרת מילות כו׳ מ מפיל בהנזל עבים:

במה דברים אמורים במלך שמטבעו יוצא וכו׳ זה מבואר:

פרק ששי

קורות

ואבנים ועצים וכיוצא בהן ששטפם הנהר אם נתיאשו הבעלים מהן הרי אלו מותרין והן של מצילן ואם אינו יודע אם נתיאשו או לא נתיאשו חייב להחזיר ואין צריך לומר אם היו הבעלים מרדפין אחריהם לפיכך המציל מן הנהר ומזוטו של ים ומשלוליתו של נהר ומן הגיים ומן הדליקה ומן הארי ומן הדוב ומן הנמר ומן הברדלס אם ידע בודאי שנתיאשו הבעלים הרי אלו שלו ואם לא ידע יחזיר: המציל מיד ליסטים ישראל הרי אלו שלו מפני שסתם הדבר שנתיאשו הבעלים ואם ידע שלא נתיאשו חייב להחזיר אבל המציל מיד ליסטים גוים או מוכס גוי חייב להחזיר שסתם הדבר שלא נתיאשו הבעלים ואם ידע בודאי שנתיאשו הרי אלו שלו מפני מה סתם ליסטים ישראל נתיאשו הבעלים וסתם גוים לא נתיאשו מפני שהבעלים יודעים שהגוים מחזירין מיד הנזלן אף על פי שאין שם עדים שנזל אלא בראיה ראשונה ובאומד הדעת: שחליים הצומחים

ואבנים ועצים וכו׳ בריית׳ פרק אלו מציל׳ ולא חלק הכא ביפה ובין הקיא דאמרי׳ מכירין לבעלת בקר שמותר׳ וסובר דזוטו של ים ושלוליתו של נהר דוקא בשנתיאשו וכפשטא דברייתא דרבי שמעון בן אלעזר ויש עיקר לדין זה יכולין להציל לקח על פי שלא כתייאשו הרי הן של מוכס וכי בעי׳ כתיאשו דוקא ביכולין להציל על ידי הדחק ואין צריך לומר ביכולין להציל בקדיה אבל בשאין יכולין להציל כך על כל קזרות וכפלא ודאי לא כתיאשו לקוץ שהרי סובר דבכל כי קאי נוכח קייטו כתיאשו וכן כתב לגמרי פרק אחד עשר כזה ושוב מחל דזוטו של ים אזק לתיאשו ממכס רבינו ת׳ ובכרי קרית זל בקשנות מן הטעם שכתבתי שם:

המציל מיד ליסטים וכו׳ זה מפורש בירושלמי בפרק כיצד בין גנזרת ובנמרת מביאה קולין בין ליסטים ישראל לליסטים גוי ונם שם ביושבת בזכר דין הכהל:

שחליים הצומחים וכו׳ זה מפורש בגמרא בהמוקבל מיבעיא: כבר

יודעים בהנים מחזירין מיד הנזלן אף על פי שאין שם עדים שנזל אלא בראיה ראשונה ובאומד הדעת: שחליים הצומחים

אבל מלך של לקוחץ או שדה של אחד מבני המדינה שלא דרינין שחקק הרי זה נזלן והלוקח ממנו מוציאו הבעלים מידו כללו של דבר כל דין שיחקוק אותו המלך לכל ולא יהיה דין לאדם אחד בפני עצמו אינו דין אבל שיקח מאיש זה בלבד שלא כדרת הידועה לכל לא חמס את זה הרי גזל לפיכך גבאי המלך ושוטריו שמוברים את השדות במס הקצוב על השדות ממכרן ממכר אבל מס שעל כל איש ואיש אינו גובה אלא מן האדם עצמו ואם מכרו השדה במס שעל הראש הרי זה אינו ממכר אלא אם כן היה דין המלך כך: מלך שהיו דיניו שכל שלא יתן המס שעל השדה תהיה השדה לנותן המס וברח בעל השדה מפני המס ובא זה ונתן מס שעליה למלך ואבל פירותיה אין זה נזל אלא אובל פירות ונותן המס עד שיחזרו הבעלים שדין המלך דין הוא כמו שאמרנו וכן מלך שנזר שכל מי שיתן מס הקצוב על האיש ישתעבד בזה שלא נתן ובא ישראל ונתן המס שעל ישראל זה העני הרי זה עובד בו יתר עין בקי מדאי שדין המלך דין מלוך ספק: אבל אינו עובד בו כ בעבד: מלך שכרת אילנות של בעלי בתי עשה טהן גשר מותר לעבור עליו וכן אם הרס בתים ועשאן דרך או חומה מותר ליהנות בה וכן כל כיוצא בזה שדין המלך דין בר במלך שמטבעו יוצא באותן הארצות שהרי הסכימו עליו בני אותה הארץ וסמכה דעתן שהוא ארוניהם והם לו עבדי אבל אם אין מטבעו יוצא הרי הוא כבנזלן בעל זרוע וכמו חבורת ליסטים המוויינין שאין דיניהם דין וכן מלך זה וכל עבדיו גזלנין לכל דבר:

פרק ששי

קורות

ואבנים ועצים וכיוצא בהן ששטפם הנהר אם נתיאשו הבעלים מהן הרי אלו מותרין והן של מצילן ואם אינו יודע אם נתיאשו או לא נתיאשו חייב להחזיר ואין צריך לומר אם היו הבעלים מרדפין אחריהם לפיכך המציל מן הנהר ומזוטו של ים ומשלוליתו של נהר ומן הגיים ומן הדליקה ומן הארי ומן הדוב ומן הנמר ומן הברדלס אם ידע בודאי שנתיאשו הבעלים הרי אלו שלו ואם לא ידע יחזיר: המציל מיד ליסטים ישראל הרי אלו שלו מפני שסתם הדבר שנתיאשו הבעלים ואם ידע שלא נתיאשו חייב להחזיר אבל המציל מיד ליסטים גוים או מוכס גוי חייב להחזיר שסתם הדבר שלא נתיאשו הבעלים ואם ידע בודאי שנתיאשו הרי אלו שלו מפני מה סתם ליסטים ישראל נתיאשו הבעלים וסתם גוים לא נתיאשו מפני שהבעלים יודעים שהגוים מחזירין מיד הנזלן אף על פי שאין שם עדים שנזל אלא בראיה ראשונה ובאומד הדעת: שחליים הצומחים

לפיכך גבאי המלך כו׳ עד אלא אם כן היה דין המלך כך פרק חזקת הבתים: מלך שהיו דיניו כו׳ עד כמו שביארנו במציעא פרק מי זהו כשך ובבתרא פרק מזקת הבתים וכיוצא בזה מבואר קול תוך זה הפרק: וכן מלך שנזר עד כעבד פרק מי זהו כשך: מלך שנזר וכו׳ עד שדין המלך דין פרק הנזל ומלכי׳ל: במה דברי׳ אמורי׳ במלך שמטבעו כו׳ עד סוף הפרק כן הסכימו ה׳ המפרשים זל פ׳ כלל׳ים בשמעתין דמדלין להדנין ופר׳ הנזל בתלת׳:

פרק ששי

קורות

ואבנים ועצים וכו׳ עד מדלפי׳ מחדיקס פרק הנזל ופרק אלו מ מציל׳ות: לפיכך המציל מן הכהל ומזוטו של ים ומשלוליתו של נהר וכו׳ עד נאם לא ידע יחזיר

כתב הל׳ מכד זל אלו דברי ת תימה הם עכל:

ואני לומר ליתי יודל׳ על מה הוא תמה אם על הדברים ה הרמשונים מתני׳ היא פרק הנזל ומלכי׳ל דתכן המציל מן הגיים ומן הנהר ומן הלסטים אם כתיאשו הבעלים הרי אלו שלו ופ אלו מציל׳ות דתנן המציל מן הגיים ומן הנהר ומן הלסטים אם כתיאשו הבעלים הרי אלו שלו ופ שהרבים מיחזיקים בהם ומזוטו של ים והמציל בשלשה ובפלטי׳ גדולה ובכל מקו׳ שהרבים מציינין אם הרי אלו שלו מפני שהבעלים׳ מתיאשי׳ מהן עכ׳ל ואיבעי׳ לן עלה ויכולה סוגיין כותיה אלמא הלכתא היא ואי משום דקשיא ליה דפ׳ הנזל ומלכי׳ל נמר מתני׳ דלכי׳ל את שלך כו׳ במעשה דרב ספרא דקא מתמה תלמודא פשיט׳ מדעתא דלא לפקוניה לפקדונך ל דכ׳ע לא לפקוניה הא פרקוק ל דבותיה בעלי התוספות זל דשאני מעשה דרב ספרא דכספקא קא ממי ליה ניקליה דילמא לא אתי ולא אכל ולאו לגמרי מפקיר ליה אבל הכא דפרק אלו מציל׳ות דלכי׳ל ממילא אתא למטרף ודאי קא שמתייאש ממנו לגמרי זה נכון ויציב: המציל מיד ליסטים על ובשומר אבידה פר׳ הנזל ומלכי׳ל: שחליים הצומחים בתוך הפשתן וכו׳ ואם קיו על הנבול כו׳ כבר בילמא בנזקי ממון עד חייבין עליהן משו׳ נזל פ׳ המקבל ופרק הזהב: מי

לפיכך נבחרי המלך כו׳ עד אלא אם כן היה דין המלך כך פרק חזקת הבתים: מלך שהיו דיניו כו׳ עד כמו שביארנו במציעא פרק מי זהו כשך ובבתרא פרק מזקת הבתים וכיוצא בזה מבואר קול תוך זה הפרק: וכן מלך שנזר עד כעבד פרק מי זהו כשך: מלך שנזר וכו׳ עד שדין המלך דין פרק הנזל ומלכי׳ל: במה דברי׳ אמורי׳ במלך שמטבעו כו׳ עד סוף הפרק כן הסכימו ה׳ המפרשים זל פ׳ כלל׳ים בשמעתין דמדלין להדנין ופר׳ הנזל בתלת׳:

מי שנתחלפו לו כלי בבית חבירו כו׳ עד וכן כל כיוצא בזה בפרק שני דבבא קמא
לקמן קכ״ו: לכלים הרבה אומרי חכמים כו׳ עד הרי זה גזלן מדכתיב בספר דברים
לקמן קכ״ז פרק זה בורר: וכן אמרו חכמים לגזל יוכיח כו׳ עד ואין מחייבין אותו להחזיר
לקמן קנ״ג בפרק לא יחפור: המשחקין בקוביא כיצד כו׳ עד גזל מדכתיב פרק
שם זה בורר: • והמשחק בקוביא עם
גוי אין בו משום גזל כו׳ עד וכישובו
של עולם
• כתב הר׳ אלחנן ז״ל ואם אין לו
• תוספות אלא קרן לפיכך
עשנוי פסול לעדי וכל שכן שהוא
לאחר מעשיו עכ״ל:
ואני אומר שכרת היא וכן
משמע בירושלמי דקתני
בעי למפסל לפי יושב ובטל אבל
ל״ק ל״ל כתב וסילד מה שמפורש ב
בתלמוד בכלן מה שרלוי לפי מקומו
ושאר הלכות כתב וסילד פרק י׳
דהלכות עדות: מעודות היא
ועופות ודגים על ליל הזוכה בהן
לקמן קנ״ט בגיטין פרק הניזקין: בהר הניזקין בכור היונק
ומעיירות הסובבין הרי הן של כל
לקמן סי׳ עב אדם עני המנקף בראש הזית עד ליל
עני המנקף בראש הזית על ליל
לקמן קנ״ט הזוכה בהם בגיטין פרק הניזקין:
הדבורי׳ היכן בראשותו על המיטה
לקמן קנ״ו לותם בו בכל פרק הנזהל ומחכיל:
כל מי שיש ביד גזל וכו׳ וכן אם כפר
בו כו׳ עד על הגזל הגמור
לקמן קנ״ט בהניזקין:

פרק שביעי

כל

מי שנתחייב כו׳ עד
ולא כתן לו שכרו
לקמן קנ״ג פרק הגוזל עכו״ם ובמניעה פרק
לקמן קנ״ה הזהב: כללו

כבר בארנו בגזלי ממון שהמוציא תבנו וקשו לרשות הרבים אין בהם
משום גזל אבל המוציא הגלל לרה״ר בין בשעת הוצאת זבלים בין שלא
בשעת הוצאת זבלים חייבין עליהם משום גזל מי שנתחלפו לו כליו
בכלים אחרים בבית האבל או בבית המשתה הרי זה לא ישתמש בהן
עד שיבא הלה ויטול את שלו נתחלפו לו בבית האומן אם אשתו ובניו
של אומן נתנו לו או שנתן לו האומן ואמר לו טול כליך הרי זה לא
ישתמש בהן עד שיבא הלה וישול את שלו אמר לו האומן טול כלי זה
הרי זה ישתמש בו עד שיבא הלה ויחזיר את שלו שמא כליו של אומן
הוא או בעל הכלי צוה את האומן למכרו לו וכן כל כיוצא בזה דברים
הרבה אסרו חכמים משום גזל והעובר עליהן הרי זה גזלן מדבריהם כגון
מפריחי יונים והמשחקי בקוביא מפריחי יונים כיצד לא יפריח ארם יונים
בתוך היישוב שהרי לוקח ממון אחרים שלא כדין מפני שמשלח זכר
ויביא נקבה משובך אחר או נקבה ותביא זכר ולא יונים בלבד אלא כל
העושה כזה בשאר עופות או חיה ובהמה הרי זה גזלן מדבריה וכן אסרו
חכמי׳ לצוד יונים בתוך היישוב מפני שהן של אחרים ואין פורשי נישובין
ליונים אלא אם כן הרחיק מן היישוב ארבעה מילין ואם היה יישוב כרמים
אפילו מאה מיל לא יפרוש שהיונים של בעלי כרמים הם וכן לא יפרוש
בתוך השובכין אעפ״י שהן שלו או של הפקר ואף על פי שהרחיק
מן היישוב מאה מיל מפני שהיוני׳ באות׳ ליישוב
השובכין מרחיקין את השובך מן העיר המשים
אמה ולא יעשה
אדם שובך בתוך
שדהו אלא אם כן
יש לו המשי אמה
לכל רוח כדי שלא
ישכנו הנוזלות
ויפסידו בשדות
ויאכלו משל אחרים ואם לקחו מאחר אפי׳
היה בינו ובין תחילת שדה חבירו בית
רובע בלבד הרי הוא בחזקתו ואין מחייבין
אותו להרחיק המשחקים בקוביא כיצד לא
שמשחקים בעצים או בצרורות או בעצמו
וכיוצא בהן ועושי תנאי ביניהן שכל הנוצח

ומרשיעין לה שמעון לה
לקמן קנ״ב בקוביא שעל הגגות
מנולה ותל לה שמעי׳ מהך
דתכא שביתת תבוהה עפי
בזלות מפני תבוהה ס
הבזטרות בגגות העיר ליכא
למל לתבוהה שבשדה ליכא
ליוחא בקרוב העיר לפי
שבזלות ליחקין מן העיר
כדתנן לקמן בעירין מגדש שדה
כו׳ תוספ׳:

• לכל משום שוכרין
ניפייקו לה לחסור כ
כדאיתא התם ותפלו
למאן דאמר גזל גוי
אסור הכא בישראל כמי
שלא אסור אלא מפני
דלכי שלמים לי עכ״ם:

את חברו באותו שחוק יקח ממנו כך וכך הרי זה גזל מדבריהם אעפ״י שברצון הבעלים לקח הואיל ולקח ממנו
חברו בחנם דרך שחוק וחתול הרי זה גזל וכן המשחקים בבהמה או בחיה או בעופות ועושים תנאי שכל
שתנצח בהמתו או תרוץ יותר יקח מחברו כך וכך וכל כיוצא בדברים אלו הכל
אסור וגזל מדבריהם הוא והמשחק בקוביא עם הגוי אין בו איסור גזל אבל יש
בו איסור עוסק בדברים בטלים שאין ראוי לאדם שיעסוק כל ימיו אלא בדברי
חכמה ובישובו של עולם מצודו חיה ועופו ודגים שנפלו מיני חיה לתוך המצודה
ובא אחר ונטלן הרי זה גזל מדבריהם כפני שעדין לא הניעו
ליד הזוכה בהן נהר המושך ומעיינות הנובעין הרי הן של כל
אדם עני המנקף בראש הזית זתים של שכחה ובא עני אחר
ונטלן מעל הארץ הרי זה גזל מדבריה
כרכבן ולא כר׳ יוסי ואם היה העני מקבץ בידו בראש הזית ומשליך לארץ הרי זה גזל גמור שהרי הניעו ליד
לקמן נזל נימור וכן הזובר בהן הדבורים אינן ברשותו של אדם כמו תרנגולין ואווזים ואעפ״כ יש בהן
לקמן קנ״ט בסופ׳ קניין מדבריהם והגוזל נחיל דבורים או שמנעם מבעליו אם בא לרשותו הרי זה גזל
לקמן סי׳ יכן כרתק מדבריהם לפיכך מי שיצא נחיל של דבורים מרשותו ושכן ברשות הבירו יש לבעל
לקמן קנ״ב ולא נזקב הנחיל להלך בתוך שדה חבירו עד שישול ארץ נחילו ואם הזיק משלם מדה שהזיק
לקמן שפסק כר׳ יוסי עכ: אבל לא יקוץ את סוכו על מנת ליתן דמי נאמנת אשה או קטן לומר מכאן יצא נחיל
זה והוא שיהיו משיחין לפי תומן ויהיו הבעלי מרדפין אחר הנוזל ושואלים היכן רחנה
אף על פי שאין אשה או קטן בני עדות הואיל וקניין דבורים מדבריהם האמינו אותם כו כל מי שיש בידו גזל
של מדבריהם אינו יוצא מידו בדיינים ובן אם כפר בו ונשבע אינו מוסיף חומש כמו שמוסיף על הגזל הגמור:

פרק שביעי

כל מי שנתחייב ממון לחברו הישרא ובפר בו ונשבע על שקר הרי זה חייב להחזיר לו הקרן שכפר בו
ותוספת חומש וחייב בקרבן והוא הנקר אשם גזילות אחד הגוזל או העושק או הגונב או שהלוהו
או שהפקיד אצלו או מצא אבדה וכחש בה או שהיתה ביניהן שותפות ונשאר לו אצלו ממון או
שעשה לו מלאכה ולא נתן לו שכרו כללו של דבר כל שאו הודה חייב לשלם קרן וכפר ונשבע משלם קרן
וחומש שנאמר וכחש בעמיתו בפקדון במה

כל מי שנתחייב כו׳ עד ולקח אשם גזל לפעלו אשם
משחק בקוביא אשם גזל לפעלו אשם
גזלתם לחברת וכבר ממלכ אין
מעשה בקוביא עם הגוי אלא עכ״ל
והלכך אף שחזר ונתן לו קרן אינו
פטור מלקיחת אשם ואותו
שנתן לו הקרן הוא שלוחו של
הגוזל ואינו יכול לחזור בו:

פרק שביעי כל

מי שנתחייב וכו׳ ויש מפרשים בכריתות ולישנא בפרק הגוזל עכו״ם: אחד מעשרה הן הגוזל וכו׳ עד מפורש
בכריתות ובתלמוד בכורות ויקיעות ולישנא בשבועות פרקין: בינוי

פרק שמיני הגוזל

פרק שמיני הגוזל

פרק שמיני הגוזל

במה דברים אמורים בשהודה בגניבה אבל אם גזל את הגר שאין לו יורשים ונשבע לו ומת הגר הרי זה חייב לשלם הקרן והחומש לכהנים שלו אותו מימר ומביא אשמו ואהכ יתכפר לו מפי השמועה למדו שזה שנבתור ואם אין לאיש גוזל בגר שמת ואין לו יורשי הכתוב מדבר ואש זה האמור כאן הוא הגזלה או דמיה לפיכך המחזיר גזל הגר בלילה לא יצא שהרי אשם קראו הכתוב ואין מקריבין בלילה ואין הכהנים הולקין גזל הגר כדרך שאין חולקין בשר אשם כנגד בשר אשם אחר: כל גזל הגר שאין בו שוה פרוטה לכל כהן וכהן מאנשי משמר לא יצא המהזירו ידי השבה שנאמר המושב לה לכהן עד שתהיה השבה לכל כהן ולמה נאמר בגזל הגר איש שהאיש אתה צריך לחקור ולחזר עליו אם יש לו יורשי או אם אין לו אבל אם היה הגר [ק] קטן אי אתה צריך לחזר עליו או חזקתו שאין לו יורשי: הכהנים בגזל הגר כמקבלי מתנות הן לפיכך הגוזל חבין מן הגר שאין לו יורשים ועבר עליו הפסח חייב ליתן לכהנים את דמיו כשערך הגזלה שאם יתנהו להן עכשיו אינה מתנה שהרי הוא אסור בהנאה ואילו היה הגר קיים היה אומר לו הרי שלך לפניך כמו שבארנו: כהן שגזל גר שאין לו יורשים ונשבע לו ומת הגר לא זכה זה בגזלו שהרי ידו אלא יוצא מתחת ידו לכל אחיו הכהנים בני הכשמרה:

הגוזל את הגר ומת הגר והפריש אשמו וגזלתו להעליותן לכהנים ומת הגוזל קודם כפרה הרי בני הגוזל יורשי את כסף הגזלה או הגזלה עצמה והאשם ירעה עד שיפול בו מום כמו שבארנו במקומו נתן הגוזל את הכסף לאנשי משמר [ב] ומת קודם כפרה אין יורשי הגוזל יכולין להוציא מיד הכהנים שנאמר איש אשר יתן לכהן לו יהיה ואפילו היה הגוזל קטן שאין מתנתו מתנה אין יורשים מוציאין מיד הכהנים נתן את הכסף לאחר מן המשמרות ואת האשם למשמרה זו שהי שבתה יחזיר הכסף אצל האשם לאנשי המשמר הקבועה שהמשמר שלקחה כסף בלא שבתה לא זכתה ומוציאי מידה אין מקריבין את האשם עד שיחזיר הגוזל הקרן לבעלים או לבהנים אם היה גזל גר שאין לו יורשים נתן את הקרן והקריב אשמו נתכפר לו ואין החומש מעכב הכפרה וחיי ליתן את החומש אחר כפרה: העבדים שגזלן ושטרות שלקחן וכו' נתן את הקרן וכו' משבח ובריתה שם: כדלתה בשבועת הפקדון חומש ואפילו בשבע לה אתי הלה במלתה דשייך בה חיוב שבועה וכפי האומדן בגזל לפי שאין משלמין חומש על כפירת שעבוד הקרקעות וזהו היה קטעה ופירשו שם רשי והקדח זל ופירוש שביעי כן בבריתא פרק הגוזל עכ"ם דרבנן מיעטו בהלו מדין חומש מן הכתוב: ובן שם היו גזל הגר וכו' חיכן חוזרים לכהנים כתב הקדח זל אא אלא כל הקודם זכה חין ממכו ואח דברי הרב בשהחזירם בתם אחר מיתת הגר אלא שהוא בכור לנחלה וכשבע עליהן ורביעי זל שתם לפי שיותר מזה יתבאר בהלכות זכיה ומתנה בדיבי בכמי הגר וחין זה מיקומו: ובן הקרקע מיכן מקנית וכו' כדבכן לגגוזל עכ"ם: פרק

כגון לך קט ימלך דברים חמורים בשהודה בגניבה וכו' עד וחחר כך יתכפר לו:

יקי ויקיע בחב הלאחר זל ואפילו לא קודם בגניבה שם לא זקפן עליו במלוה הכל לכהני דלא חתמר בשמעתא הכי שלח לך יסי הגלילי אפילו אחר מעשלם לא יכא דבר זה מפיו

כי לא זקפן לכהנים הוי עכל: ואני חומר מעשלם לא יכא דבר זה מפיו דהא בגמרא לקמיה בתר דאמרין ד

סחג יעשין מי' ענ מלתיה דרבי יוחנן דאמר דקאי ל דקתני זקפן עליו במלו לקוליעך כחל דרבי עקיבא דאפילו זקפן ע עליו במלו אין לו תקנה עד שיוציא גזלה מתחת ידו וכדפסיקא בסמוך אמתקיף לה רב ששת ונוקמא הכי אכל דבא לאפוקי מדרבי עקיבא ושמילין ואמר קא ורבי עקיבא דאמר לחמר לחמרא עלה גזלה הגר דאמר לחמר ליפוק לכהנים היכי משכחת לה ומקשיין הכא כגון שגזל את הגר וכשבע לו ומת הגר ויורש לאחר מיתת הגר קנאו כשם וכתנו לכהני ועכ וקל כרבי עקיבא דקתני בתרא דמסייר ועוד דרבינא דקתני בתרא דמסייר תלמודא בעי מהתניא ולימא מתן דמלינא למוקמתי מכלל דקתני בתרא ועוד דקתי בשיטתיה דרבי יוחנן דאמר לכהני עקיבא כדכתיבנ מעת הדר הדרך ותוב לאתרך בין לרבי יוחנן בין לרבי עקיבא קיל וקא פריש ל' יוחנן להוליעך כחו דרבי עקיבא דאפי זקפן עליו במלוה אין לו תקנה עד ג שיוציא גזלה מתחת ידו וכמו שכתב דם לא חות בחותה בעי למידע כדי דלית ליה תקנתא בחזר כיכי משכחת לה דתקניו לכהנים ויהיו כדרבא כדפתיבנא ועל כרחין ז זקיפה כדקיימא כדר' יוחנן ולא תולי בכתים עד לאחר מיתת הגר כדרבא ומדלימנטריך רבא למימר במסקנא דילמא והוה לאח מיתת הגר שמעי' מהתם חדא דלא תולי בכתים ותדא דתולי בהתם וזקו כדרבי רמ זל חות בחותי ד דייק לה שפיר ולפיכך לפי תומר שלא יפת השנה זחת מפי הלמד זל: מפי השמועה למדו וכו' עד כמו שביארנו במקומו הכל פ' הגוזל טור חח ענים וכביחוד הוא פר דהלכות פ' ש פסולי המוקדשין: נתן הגזלן את הכסף כו' עד שנתן בעזיתו בפקדון פרק הגוזל ענים: כל דמים וכל מי שיצאה מתחת ידו חוזר על זה שמכרה לו וחוזר המוכר השני על המוכר הראשון עד שיחזור הלוקח מן הגזלן על הגזלן ויטול ממנו כמו שיתבאר: פרק

בגון יעשין מי' ענ לך קכב עש דקתני זקפן עליו במלוה לקוליעך כחל דרבי עקיבא דאפילו זקפן ע עליו במלו אין לו תקנה עד שיוציא גזלה מתחת ידו וכדפסיקא בסמוך אמתקיף לה רב ששת ונוקמא הכי אכל דבא לאפוקי מדרבי עקיבא ושמילין ואמר קא ורבי עקיבא דאמר לחמר לחמרא עלה גזלה הגר דאמר לחמר ליפוק לכהנים היכי משכחת לה ומקשיין הכא כגון שגזל את הגר וכשבע לו ומת הגר ויורש לאחר מיתת הגר קנאו כשם וכתנו לכהני ועכ וקל כרבי עקיבא דקתני בתרא דמסייר ועוד דרבינא דקתני בתרא דמסייר תלמודא בעי מהתניא ולימא מתן דמלינא למוקמתי מכלל דקתני בתרא ועוד דקתי בשיטתיה דרבי יוחנן דאמר לכהני עקיבא דאפילו זקפן עליו במלוה אין לו תקנה עד שיוציא גזלה מתחת ידו וכמו שכתב דם לא חות בחותה בעי למידע כדי דלית ליה תקנתא בחזר כיכי משכחת לה דתקניו לכהנים ויהיו כדרבא כדפתיבנא ועל כרחין ז זקיפה כדקיימא כדר' יוחנן ולא תולי בכתים עד לאחר מיתת הגר כדרבא ומדלימנטריך רבא למימר במסקנא דילמא והוה לאח מיתת הגר שמעי' מהתם חדא דלא תולי בכתים ותדא דתולי בהתם וזקו כדרבי רמ זל חות בחותי ד דייק לה שפיר ולפיכך לפי תומר שלא יפת השנה זחת מפי הלמד זל: מפי השמועה למדו וכו' עד כמו שביארנו במקומו הכל פ' הגוזל טור חח ענים וכביחוד הוא פר דהלכות פ' ש פסולי המוקדשין: נתן הגזלן את הכסף כו' עד שנתן בעזיתו בפקדון פרק הגוזל ענים: כל דמים וכל מי שיצאה מתחת ידו חוזר על זה שמכרה לו וחוזר המוכר השני על המוכר הראשון עד שיחזור הלוקח מן הגזלן על הגזלן ויטול ממנו כמו שיתבאר: פרק

בגון יעשין מי' ענ לך קכב עש דקתני זקפן עליו במלוה לקוליעך כחל דרבי עקיבא דאפילו זקפן ע עליו במלו אין לו תקנה עד שיוציא גזלה מתחת ידו וכדפסיקא בסמוך אמתקיף לה רב ששת ונוקמא הכי אכל דבא לאפוקי מדרבי עקיבא ושמילין ואמר קא ורבי עקיבא דאמר לחמר לחמרא עלה גזלה הגר דאמר לחמר ליפוק לכהנים היכי משכחת לה ומקשיין הכא כגון שגזל את הגר וכשבע לו ומת הגר ויורש לאחר מיתת הגר קנאו כשם וכתנו לכהני ועכ וקל כרבי עקיבא דקתני בתרא דמסייר ועוד דרבינא דקתני בתרא דמסייר תלמודא בעי מהתניא ולימא מתן דמלינא למוקמתי מכלל דקתני בתרא ועוד דקתי בשיטתיה דרבי יוחנן דאמר לכהני עקיבא דאפילו זקפן עליו במלוה אין לו תקנה עד שיוציא גזלה מתחת ידו וכמו שכתב דם לא חות בחותה בעי למידע כדי דלית ליה תקנתא בחזר כיכי משכחת לה דתקניו לכהנים ויהיו כדרבא כדפתיבנא ועל כרחין ז זקיפה כדקיימא כדר' יוחנן ולא תולי בכתים עד לאחר מיתת הגר כדרבא ומדלימנטריך רבא למימר במסקנא דילמא והוה לאח מיתת הגר שמעי' מהתם חדא דלא תולי בכתים ותדא דתולי בהתם וזקו כדרבי רמ זל חות בחותי ד דייק לה שפיר ולפיכך לפי תומר שלא יפת השנה זחת מפי הלמד זל: מפי השמועה למדו וכו' עד כמו שביארנו במקומו הכל פ' הגוזל טור חח ענים וכביחוד הוא פר דהלכות פ' ש פסולי המוקדשין: נתן הגזלן את הכסף כו' עד שנתן בעזיתו בפקדון פרק הגוזל ענים: כל דמים וכל מי שיצאה מתחת ידו חוזר על זה שמכרה לו וחוזר המוכר השני על המוכר הראשון עד שיחזור הלוקח מן הגזלן על הגזלן ויטול ממנו כמו שיתבאר: פרק

קרב זל: אין מקריבין את האשם וכו' נתן את הקרן וכו' משבח ובריתה שם: העבדים ושטרות וכו' אלו שקזכיר זל אין כשבעין עליהם כדלתה בשבועת הפקדון חומש ואין אנו צריכין לומר שאין כקם חומש אפילו בשבע לה אתי הלה במלתה דשייך בה חיוב שבועה וכפי האומדן בגזל לפי שאין משלמין חומש על כפירת שעבוד הקרקעות וזהו היה קטעה ופירשו שם רשי והקדח זל ופירוש שביעי כן בבריתא פרק הגוזל עכ"ם דרבנן מיעטו בהלו מדין חומש מן הכתוב: ובן שם היו גזל הגר וכו' חיכן חוזרים לכהנים כתב הקדח זל אא אלא כל הקודם זכה חין ממכו ואח דברי הרב בשהחזירם בתם אחר מיתת הגר אלא שהוא בכור לנחלה וכשבע עליהן ורביעי זל שתם לפי שיותר מזה יתבאר בהלכות זכיה ומתנה בדיבי בכמי הגר וחין זה מיקומו: ובן הקרקע מיכן מקנית וכו' כדבכן לגגוזל עכ"ם: פרק

פרק חשיעי

הגזל

קרקע מחברו והפסידה כגון שחפר בה בורות שיחין ומערות או שקצץ את האילנות ושיחרת את המעיינות והרס הבניין חייב להעמיד לו בית או שדה כשהיו בשעת הגזלה או ישלם דמי מה שהפסיד אבל אם נשחתה מאליה כגון ששטפו נהר או נשרפה באש שירדה מן השמים או ולו הרי שלך לפניך שהקרקע בחזקת בעלים קיימת ואין אחריות הפסדה עליו אלא אם כן הפסיד בידו מה שאין הדין כן במטלטלי כמו שבארנו גזל שדה וגזלה ממנו ונטלוה מסיקין בכח המלך אם מכת מדינה היא כגון שלקח המלך שדות או בתים שכל אנשי המדינה אומר לו הרי שלך לפניך ואם מחמת הגזלן נלקחה חייב להעמיד לו שדה אחרת

אנס המלך ארץ הגזלן [ה] ואמר לו הראה לנו כל מה שיש לך והרא שדה זו שגזל בכלל שדותיו ונטלה המלך חייב להעמיד לו שדה אחרת כמותה או נותן דמיה גזל שדה והפסידה בידו כשבעל השדה גובה את דמי מה שהפסיד הגזלן גובה אותן מנכסי בני חורין כפני שהיא כמלוה על פה ואם עמד הגזלן בדין ונתחייב לשלם ואחר כך מכר גובה מנכסים משועבדין גזל שדה ואבל פירותיה משלם כל הפירות שאכל מנכסים בני חורין והשביח שמין לו וידו על התחתונה אם השבח יתר על ההוצאה נוטל ההוצאה בלבד מן הגזל ואם ההוצאה יתירה על השבח אין לו מן ההוצאה אלא שיעור השבח גזל שדה ומכרה והשביחה [ג] הלוקח אם השבח יתר על ההוצאה נוטל ההוצאה מביא השדה והקרקעות עם שאר השבח מן הגזלן הקרן גובה מנכסים משועבדים ושאר השבח מנכסי בני חורין ואם הכיר בה שהיא גזולה כשלקחה אינו נוטל מן הגזלן לא הקרן בלבד ומפסיד שאר השבח היתר על ההוצאה היתה ההוצאה יתירה על השבח בין שהכיר בה שהיא גזולה בין שלא הכיר אין לו מן ההוצא אלא שיעור השבח נוטל מבעל השדה והקרן נוטל מן הגזלן מנכסים משועבדין הגוזל שדה ומכרה ואכל הלוקח פירותיה מחשבין עליו כל הפירות שאכל ומשלם לבעל השדה החזיר וגובה אותן מן הגזלן מנכסי בני חורין ואם הכיר בה שגזולה היא אין לו פירות ואינו גובה מן הגזלן לא הקרן בלבד המוכר שדה שאינו שלו אין ממכרו ממכר ולא קנה לוקח כלום כמו שבארנו חזר הגזלן אחר שמכרה ולקח מבעליה נתקיים בידו [ד] הלוקח מן הגזלן ואפי נתנה לו הגזלן בתנ כשהיתה גזולה בידו בין שחזר ולקחה נתקיים בידו זה שקבל המתנה שמפני זה טרח הגזלן עד שקנאה כדי לעמוד

[ה] אי כמי לא גזלה אלא שמנקשים לגזול שדות והרס זה שדות שלהן ונמכר עלו קרקע של בעלי חייב דדייקן דיכא דגרמי ואעפי שאינו בידו שיטלו שלא ממכר תשלום כ קרקע לכן ונגזל שלא מעצמו ממכר לגן חייב פרי מפסק ה"ר חזקיה:

[ג] וכן פרי דגזל כותן לו כדין יורד לתוך שדי חבירו שלא ברשו וכטעם עכ"פ וכפסקי ה"ר חזקיה מיירי כגון שגזלה ריקנית עכ"ל:

[ד] וכן שלא רצו נתן דהלכה כרב דאמר מה מכר דשאין לשני כל זכות שהיה לו מלשמואל דאמר כל זכות שבו לבעלים חוזרת ולכאורה אפי נתנה לו הגזלן לשני מכר ממש לא הוי אלא כמתנה ולקוחה נתקיים בידו זה שקבל המתנה שמפני זה טרח הגזלן עד שקנאה כדי לעמוד

קרקע מחברו וכו' וכו' פשוט ומבואר בפרק קמא דמציעא בלוקחת בלבד בקרקע

מלוה כגון ששטפה נהר עד כמו שביארנו

קרקעות עד לו ישלם דמי מה שהפסיד פרק קמא דמציעא אבל אם כשחתה וכו' פשוט דלאכילת פירות: אבל אם כשחתה וכו' פשוט וכן הגוזל בתרא ועל מה שכתב רבי מה שאין כן הדין במטלטלין לו בעבדים כל' ז' חלק בעבדי בין הזקיקו שלומדי לו הרי שלך לפניך ובין מתו או כשרפו שהיין בעולם ועדיי' לא עלה תדיין לבדי רבינו שכתבו שאם לקחו וקלקלו אם בזה פ"ג ואם זה מלשון רבי פירושו לו בעבדים הדין כן כדין קרקע וקבלו שהיו טעות סופר: גזל שדה וגזלה היזקו וכו' משנה פרק הגוזל בתרא ופי' אם מחמת הגזלן כגון שנתנו לו הגזלן כל קרקעותיו וזו בכללן: אנס המלך וכו' זה מפורש דלמ' בגמ' לא בריב' לחתוי לחתויי וזה פירושו גזל שדה ואכל פירותיה משלם וכו' ומפורש שם ומי כשעמד בדין ואחר מכר נוכח מכסים שמכר וקבל ליתא בהלכות כתם שם עמד בדין לפי פירו' כמי וכ"ע על דבבי רבינו ז"ל לית שם ואולי סמך לו על מה שלמעלה ב בסמוך: גזל והכניסו שמין לו וידו על התחתונה וכו' זה מוכרח שם מכח הסוגיא ופשוט קוי: גזל שדה ומכר ונוטל הקרן עם שאר השבח וכו' כתב הלי"ת ז"ל בשקבלו לחתויי"ע ודברי תמוה קס דקא לסיקנא שם בפרק קונה דלמציעא הלכתא יש לו מעות ויש לו שבח ואף על פי שלא פירש לו את השבח ואחריות טעו' סופר קונה בין בשטרי מקח וממכר ולפיפר שהלי"ת ז"ל סיבר שאם קבל לחתויית בפתם אף קפנח בכלל ואם לא קבל עליו לחתויית בכלל חייב בחתויית הקרן מפני שקונה טעות סופר אבל לא בשבח ולא כן פרשו שלא יקחלוק שכתב רבינו לפי זה יותר מהשבח אם הקונה מכוער בהלכות כתם כדברי ז"ל: ואם הכיר בה וכו' גם זה מבואר שם ובהלכות כתם ויש מי שכתב שאם קבו מילו וכתב לו את החתויית אין לו שבח בכסים אף על פי שהכיר בה שליקח שלו וכר לכולי עלמא שעל הגזלן להביא ראיה שהלקוח קניר בה: היתה הקונה וכו' בהלכות ופשוט הוא: הגוזל שדה מחברו וממכרו וכו' לשון הרב נזלת הבבא היא קנ' מתמי' תלבי דלמירו מיחסבין עליו כל הפירות שאכל ומשלם לבעל השדה וחזור וגובה מותם מן הגזלן לפי שהגזלן אינו אלא כשומר שאכל בלתי שכי' שהחזיק בהן וכסבור שהוא שלו כיון שאחר שהוא שלו שהוא משלם כל הפירות שאכל אעפ שהגזלן גזלה דייקינן ומכל מקום נותן לו הוכחתו וזהו לאכילת פירו' שבינינו בתם גיטין פרק הכיזקין ולימו כדלקה בן מלשון רש"י ז"ל שכן פירש שם ז"ל לאכילת פירות הגוזל שדה ומכרה לאחר וזרעה ונשתה פירות וכח הגזל ונבה עם פירותי מן הלוקח משעה שהם בבר לוכל הפירות שלימו משלם לבעל השדה כשזכן בעין בקרקע כולהו הגזלן וכותן הלוקח והכין משמע קצת בחוקמתא קמייתא דשנים לוחזין נבי קת דלאכילה ביר' לימ' דכ' כגון שגזל שדה ואכל פירות וכו' ואם כדברי רבינו לימ' עיקר כלשונו פרק הגוזל עכ' נבי התוקף בעבדיו של חבדו ועזה בהן מלאכה פעור לחמ' תם ולי מחמת עבדות כמקרקעי דימי מחמי פטור קרקע היכי נגזלת וברשותיה קיימא וכן פרשו בתוספות לעב דבחזית לה בתורת גזלנית וכתב הסמ"ג לה את כל תבואת השדה מיום עזבה את השלה ועד עתה ומכולהו פרק חזקת הבתים הדרך לחרישה והדרי פירי בשמחזיקין לחתו' לאכלה בגזל וכן הדין דכחד בחד של חבדו שבתבלו פרק שלשי תחילי כחיל לה בתורת גזלנותה היו ובכר כתבתי שם: המוכר שדה וכו' חול לגזלן לפיכך וכו' עיי"ש פרק קיוץ דמציעא: ואפילו כתבה וכו' פסק כדב משי כהלכות הקונה פירות דוקא בשלא הכיר בה הלוקח שהיה שלו:

לקוח הגזלן מן הבעלים עד תתקיים ביד הלוקח פ"מ דמציעא הגוזל שדה
ונתחזק בה עד וקיחזק גזלן עליה בבתרא פרק חזקת הבתים: אין בעל
השדה צריך לעמוד כתב הרמב"ם ז"ל לדבר זה ליכנס
ויחזור ויהרוס ז"ל ואין עליו בהלכות אלו שום היה כדברי זה
הנראה דרך קוצה קוה מפלוני בזה
למה ליה למיהדר דרך ביני מ
דמיערא היא ומיערא לרב קוצה לא
סבירא ליה וקא בעי רב קוצה כמי
הני כל עכ"ל:

ואני תמה עיקר הלכה זו
ודקדוקיה ומהלוקתיה
בבבא בתרא פרק חזקת הבתים
בשמעתין דתלוק וזכין זביני
זביני והמחלוק ישנה היא ובחלת
כי הי ולשנם ודבותיכו בעלי התוס
ז"ל כלם עמדו בשיטה זו שכתב
הר"מ ז"ל ואמרו שגם בזה שהוא
גוזל כריך מודעא ואם לא מסר מ
מודעא מכירתו קיימת כמו לגבי
מוכס ור"מ ז"ל עמד בשיטו דרב הרב
ר' יוסף הלוי מכן מינה ז"ל ורבי
מן הראשונים כע"ו וכן הכריעתי
מטעמי תדפי מקדמיתי ו
ואמר כתבתי שם בשיטתו ובריך
אתה לדעת כי מה שהקשו הראשונים
ז"ל מדברי ביבי הימי מלמד רב כ
בחזן לחמר לי וכולן שהבירו דלוק
דחייתן דלוק ומעמידין שדה ביזי
גזלן שהבית דלוק אין דלוקין
אין מעמידין שדה ביזי ואמרינן
מאי קמל תביעא לקח מסקריקין
וחזר ולקח מכה כו' עד דרב ביבי
מסיי בה מעמיק דרב בחזן קרקע
אין לו אבל מעות יש לו אבל לחמרי
עדים בפניהם מכה לו אבל לחמרי יש
בפניהם הודה לו לא כדרב הבית הבחירה
דאמר רב הבית הבחירה לו אבל לחמרי
הוא ממטי לי ולחזיריה לשחוור
והדר נרסינן אמר רב הונא תלוה
וזכין זביני וקלין ושלחין
לדרומי מכח לית לרב הונא הא
ואסיקנא דסברא הוא לחנב מוכסים
נאמר ונקבי ואותבה הבית מיקר
לדבים מסקריקין ואח"כ לקח ויבעל
הבית מיקרו בעל אמתי והבית
ויש בהבין הא דאמרינן עלה אמר רב
לא שנו אלא לחמר לית לך חזק ובקי
אבל יש חזקה ובקיאין לשמואל
דאמר הלכה כבתר כמי לא קבה
אלא לחמרי בהמה ומשנתי שמואל
היכי דייקינן ליה זוזי והדר לקחינן
ולרב ביבי דאמר רב מכח הבית
בחזן קרקע אין לו אבל מעות יש
לו אלא היכי מקבלי מיניה ולא
ליחוש דלמא אתי ומפרש ליה
דלוה ממנו ומשכנו לי

מגיד משנה הלכות גזלה ואבדה מגדל עוז נזיקין תקסד

בס"ד

בד"א בשהורה הבעלים שאמת טען הגוי המוכר או יעידו עידי ישראל שאמת טען הגוי המוכר וכן אם היה שם מלך או שר באותו מקו' שיכול לכוף את הגוי שמכר לדין ולא תבען הבעלי' את הגוי אינן יכולין להוציא מיד הלוקח מן הגוי אף על פי שאינן מודין לגוי ואף על פי שאין שם עדי' שאמת טען הגוי שהרי אומר הלוקח לבעלים אם נזלן הוא הגוי למה לא תבעתם אותו בדיניהם הגוים המציקים לישראל ומבקש' להרגם עד שיפרה עצמו מיד הגוי בשדהו או בביתו ויתננה למציק ואחר כך יניחנו כשירצ' המציק למכור אותה הקרקע אם יש ביד הבעלי' ליקח מן המציק הן קודמין לכל אדם ואם אין ביד הבעלי' ליקח או ששהתה הקרקע ביד המציק י"ב חדש כל הקודם ולקחן מן המציק זכה וכלבד שיתן לבעלים הראשונים רביע הקרקע או שליש המעות מפני שזה המציק מוכר בזול הואיל וקרקע שאינה שלו הוא מוכר הרי זה מוכר בפחו' רביע או קרוב לו וזה הרביע של בעלים שהרי מחמת שהיא שלהן מוכר בזול לפיכך הלוקח מן המציק בשלשים נותן לבעלים עשרה או נותן להם רביע הקרקע ואחר כך יקנה הכל ואם לא נתן הרי רביע הקרקע בגזל בידו היורד לתוך שדה חברו שלא ברשות ונטעה אם היתה שדה העשויה ליטע אומדין כמה ארם רוצה ליתן בשדה זו לטעה ונוטל מבעל [ה] השדה ואם אינה עשויה ליטע שמין לו וידו על התחתונה אמר לו בעל השדה עקור אילנך ולך שומע לו אם נוטע הריני עוקר אילני אין שומעין לו מפני שמכחיש את הקרקע החצרות הרי הן ראויין לבניין ולהוסיף בהן בתים ועליות לפי הורו הגאונים שהבונה בחצר חבירו שלא מדעתו הרי זה בנוטע שדה העשויה ליטע ושמין לו כמה ארם רוצה ליתן בבניין זה ל לבנותו והוא שיבנה בניין המועיל הראוי לאותו חצר כמנהג אותו המקום היורד לשדה חברו ברשות אפילו נטע שדה שאינה עשויה ליטע שמין לו וידו על העליונה שאם היתה ההוצאה יתר' על השבח נוטל ההוצאה ואם השבח יתר על ההוצאה נוטל השבח ובעל בנכסי אשתו [ו] והשותף בשדה שיש לו חלק בה כיורד ברשות הן ושמין להן וידם על העליונ' היורד לשדה חברו שלא ברשות ונטע או בנה ואח"כ בא בעל השדה והשלים הבנין או ששמרו הנטיעות וביוצא באו הדברים שמראין שדעתו נוטה למ שעשה זה וברצונו בא הרבר שמין לו וידו על העליונה היורד לתוך חורבתו של חבירו ובנאה שלא ברשות שמין לו וידו על התחתונה ואם אמר בעל הבנין עצי ואבני אני נוטל בבירת [ז] שומעין לו בשדה אין שומעין לו מפני שמכחיש את הקרקע אמר לו בעל הקרקע טול מה שבנית שומע' לו

כל

[ה] פרש"י כשאר מליסי העיר ול"ל פי' שנוטל פחות מאליס לפי קרקע יותר ונס נוטל יותר משכיר יוס עכ"ל:

[ו] נתפי' לי חבירי ידע ואס מוחה בידו לבנות אס קוס לבר שאי א ליפסר מלבנות כריך חבירו ליתן חלקו ואס אין כריך בבנין אומר לו טול ענין ואכיך מדברי רבי' מאי' זכ"ל וענין בתו' ובספר המצות עכ:

[ז] כרב נחמן לגבי רב ששת דאמר אין שומעין לו והכי פסק תלמודא בבבא שומעין לו עכ:

כתב הראב"ד ז"ל זה המחבר היפך ועירבב התחיל בכאן בשמעתא דבבא הבא מחמת חוב ומחמת מכפרות ולא השלים ונתפס דרך אחר שלא היתה נראיה ואחר כך תזר לפסוק מותה השמועה דאמרינן אין מכפרות בכבל אילו השלים מותה כמו שהשלים בשמועה היא עיקר ויפה ויהיה מלוס למה מדברי הבא מחמת חוב ומחמת מכפרות אין בו משום סקריקין ס שמאתבשין פה בני מלס בפירוש והוא ל"ל משו' תקנת סקריקין כלומ שלעולם אינו נקנה אפילו אחר תקנת רבי שאחר שאינו נזלן מ מפורסס אינה משתקנת בידו ולבסוף שידוכו עמו הבעלים עכ"ל: ואני אומר אדרבה זה מורה על שלימותו כי מיבר דיני השמועה דבבא הבא בפר' הכיריקין וכללן עם מותה דבתרא פ' חזקת הבתי' ולפ קבוצל שהבאתי למעלה לרמיי מפני שיטת דרך הגמרא שכושא ונותן בה בכאן ובכאן ואס בא לכתוב כל דין ודין בפני עצמו לא יצא ממנו דק הלריכו מה עשה מיבר שבאתן כאחד: קיורד לתוך שדה חבירו וכו' עד אמר לו בעל השדה עקור אילנך אומנין לו כתב הלמ"ד ז"ל כל שאין אומרי' כך תזר לבסוף אותה השמועה דאמרינן אין מכפרות בכבל לאחר כן ישראל עכ"ל: ואני אומר עיקר הלכה זאת בפ' השוש ואתמקה התלמוד מיכו מיחלק בזה ואס מ מודיעין אם לית תלמוד קום קאמר מיכו סבר קיל וכלבד שיהא השדה עשויה לכך וכי דייקת כמי לישנא הכי משמעת לה דכייל וקאמר אס אינה עשויה ליטע ואס נטעה מאי יישוב הארץ אית דמדמי עשויה לעקור ויזרעוה וזהו יישובה תדע דאמרינן בשבת פרק רבי עקיבא אלא בני הכותי יישבי הארץ כו' עד שהיו בקיאין ביישובה של ארץ כו' כדאית' התם ואס רלויה לכך אמי' מוטב לארץ קאמר מומדין בימי הדם דוקא כו' לכך לא כתב ר"מ ז"ל אלא מה שמוסכם בגמרא ואף על גב דאית' מסברא כדבריו ז"ל: אמר הנוטע עד הקרקע כתב הלמ"ד ז"ל ואפי' בחוטה לארץ כיון שמכחיש את הקרקע וזה מוסיף הוא דאית ליה כמי משו' יישוב הארץ ישראל: ואני אומר שלא נא להוסיף כי טעם הקבחשה היכי מפני יישוב הארץ אלא מפני שהוא מזיק דשייך בכל מקום הוא' אלי על זו הבנ אלא לוסיף עלה: החצרות הרי הן ראויות לבנין וכו' עד כמבנה אותו מקום כלשון לי שואלת הקסכמה טובה ומסתייעא מסמעתין דקמקיף את חבירו מג' דאותיו פרק קמא דבבא בתרא: קיורד לשדה חבירו ברשות ונתן לי במיא שעושה קבוצה אלא אומר בעל הקרקע טול מה שבנית שומע' לו

מגדל עוז

כל מי ששמין לו וכו' עד לימי נדרך קאמר: שבועה בכתובות פרק קמא: כל ששמין לו ונוטל וכו' עד שהקרקע בחזקת בעליה פרק קמא דבבא בתרא:

פרק אחד עשר

השבת

מצוה וכו' עד לא תראה שור אחיך כמצוה לומר שקו עובר על עשה ועל לא תעשה ובסיפרא לא תראה את שור אחיך מצוה לא תעשה ולהלן קאמר כי תצוא שור אויבך או חמורו תועה השב תשיבנו לו מצות עשה ועיקרי ההלכתא בבבא קמא פ' שור שנגח את הפרה ובמציעא פרי' הלוקח מצות: השבת אבידה בבבא מציעא: השבת גזילה מוזכרת על הכלי זה ישנה בבבא קמא פרק הגוזל ומיהו השבת גזילה ובפרה להלן פרי' הכשרפין: ובמקום שיש חלול על פרי' הגוזל ומוכיח: עיר שיש בה גוים וכו' עד במשמע הכל פרק שני מכילתא: לעולם

החזרה לקדש את השם פרי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה הרי זה משובח ובמקום שיש חלול השם אבידתו אסורה וחייב להחזירה ובכל מקום מכנסין כליהם כללי ישראל מפני דרכי שלום טעורי הגוי באבידתו ומותרת והוא שטעמו מעצמו אבל להטעותו אסור כיצד כגון שעשה הגוי חשבון ושעה וצריך שיאמר לו ישראל ראה שעל השבונך אני הטורח ואיני יודע אלא מה שאתה אומר אני נותן לך בגון זה מותר שמא נתכוון הגוי לבורקו ונמצא שם שכים מתחלל עיר שישראלי וגוים דרין בה ומחצה גוים ומחצה ישראל ומצא בה אבידה נוטל ומכריז ואם בא ישראל ונתן סימניה חייב להחזיר היה רוב העיר גוים אם מצא במקו' מן העיר שרוב המצויים שם ישראל חייב להכריז אבל אם מצא בפרטיא ופלטיא גדולה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שהגוים מצויין שם תמיד ובכל מקום שהרבי מצויין שם הרי המציאה שלו ואפילו בא ישראל ונתן סימניה שהרי נתייאש מבינה כשנפרדה מפני שהוא אומר גוי מציאה אעפי שהיא שלו הרוצה לילך בדרך הטוב והישר ועושה לפנים משורת הדין מחזיר את האבידה לישראל כשיתן את סימניה מצא

ויכול כאן לחלוק מהו כי אמר ליה תדעי דהא אמר ליה אבל לא שלו והדר אמר ליה לקחזר אמור ליה לפני מאי הדר כו' ואבכאן כיון דהגוי חייב בנפש לבעלת ידי שמו' וכיון דיכול לקוו כייפין לקו להכי כלישנא קמא דאמר נם אכן כייפינן למיעבד לפנים משורת הדין אם היכולת בידו לעשות כדכי יוסף יהודעת לקם כי אמר רבי יוחנן לא הרבה יהושלם אלא ומכאן שהמוכיח לחבריהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין וכן פי' רבינו זקיני דכייפינן ליה לעשות לפני משורת הדין עכל ואפילו עוד כתב הר"ר לחזור בעשה כגוים על ביתו כו' כפל ליה כי היכי דלא כייפינן לעשות לפנים משורת הדין חיפזר שהמוכח היה עבי ובעל הלבבך עשיר ועין בקי ליוכח ושמירת נפש פ"נ עכ:

זה: הוה רוב העיר וכו' אם מצא ביניהם מן העיר וכו' זה מבואר בפרק הלו מלוקות וכבר בפרקי ואילך ומדרשות שלנו וכן פסקו פוסקות דקל דהכי קיל שלו מוכיח בריב גוים לכל ליה בריב ישראל ולהלן המקומות כריב ישראל דרים בתוכם הן בדיוקא קתם: אבל אם מוכיח לישראל בח ונתן סימניה מעורם עם ובהלבות קדב זל: אף על פי שלו מעורם עם ובהלבות: מוכ

כל מי ששמין לו בין שהיתה ידו על העליונה בין שהית' ידו על התחתונה אינו נוטל כלום עד שישבע בנקיטת חפץ כמדה הוציא ואם אמר יבאו הדיינים ויעשו שומת החוצאה והרי היא גלויה לעיניהם וישערו העגים והאבנים והסיד ושכר האומנין בפחות שב ששערים שומעין לו ונוטל בלא שבועה ובן זה שנוטל השבח בלבד והיתה ידו על העליונה אינו צריך שבועה כל ששמין לו ונוטל שטען בעל השדה ואמ' נתתי והיורד לשדה אומר לא נטלתי היורד נאמן ונשבע שלא נתן לו כלום ונוטל שהרי אומרין לבעל השדה עדיין לא שמו לך ולא ידעת כמה אתה חייב ליתן היאך נתת אבל אם שמו לו ואמרו לבעל השדה תן לו ואמר נתתי אעפי שעדין לא נשבע היורד הרי בעל השדה נאמן וישבע שבוע' היסת שנתן ויפטר שהקרקע בחזקת בעליה בעל שהוריד אריסין בנכסי אשתו ואחר כך נירשה אם הבעל עצמו אריס נסתלק בעל נסתלקו אריסיו שלא ירדו לה אלא על דעת הבעל ושמין להם וירדם על התחתונה ואם אין הבעל אריס על דעת הקרקע ירדו ושמין להם כאריס:

פרק אחד עשר

השבת

אבידה לישראל מצות עשה שנאמר השב תשיבם לאחיך והרואה אבידת ישראל ונתעלם ממנה והניח עובר בלא תעשה שנ' לא תראה את שור אחיך והתעלמת מהם ובטל מצות עשה ואם השיבה קיים מצות עשה לקח את האבידה ולא השיבה בטל מצות עשה ועבר על שני לאוין על לא תוכל להתעלם ועל לא תראה את שור אחיך אפילו הי' הבעל האביד' רשע ואוכל נבלה לתיאבון וביוצא בו בכל דעבוד זכה מצוה להשיב לו אבידתו אבל אוכל נבלה לכל אבדת אחיך להכעיס הרי הוא כגוי והמינין מישראל והאפיקורוס ועובדי ע"ז ומחללי שבת בפרהסיא אסור להחזיר להן אבידה כגוי אבידת הגוי מותרת שנאמ' אבידת אחיך והמחזירה הרי זה עובר עבירה מפני שהוא מחזיק ידי עובדי עבירה ואם

החזרה לקדש את השם כדי שיפארו את ישראל וידעו שהם בעלי אמונה הרי זה משובח ובמקום שיש חלול השם אבידתו אסורה וחייב להחזירה ובכל מקום מכנסין כליהם כללי ישראל מפני דרכי שלום טעורי הגוי באבידתו ומותרת והוא שטעמו מעצמו אבל להטעותו אסור כיצד כגון שעשה הגוי חשבון ושעה וצריך שיאמר לו ישראל ראה שעל השבונך אני הטורח ואיני יודע אלא מה שאתה אומר אני נותן לך בגון זה מותר שמא נתכוון הגוי לבורקו ונמצא שם שכים מתחלל עיר שישראלי וגוים דרין בה ומחצה גוים ומחצה ישראל ומצא בה אבידה נוטל ומכריז ואם בא ישראל ונתן סימניה חייב להחזיר היה רוב העיר גוים אם מצא במקו' מן העיר שרוב המצויים שם ישראל חייב להכריז אבל אם מצא בפרטיא ופלטיא גדולה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות שהגוים מצויין שם תמיד ובכל מקום שהרבי מצויין שם הרי המציאה שלו ואפילו בא ישראל ונתן סימניה שהרי נתייאש מבינה כשנפרדה מפני שהוא אומר גוי מציאה אעפי שהיא שלו הרוצה לילך בדרך הטוב והישר ועושה לפנים משורת הדין מחזיר את האבידה לישראל כשיתן את סימניה מצא

ויכול כאן לחלוק מהו כי אמר ליה תדעי דהא אמר ליה אבל לא שלו והדר אמר ליה לקחזר אמור ליה לפני מאי הדר כו' ואבכאן כיון דהגוי חייב בנפש לבעלת ידי שמו' וכיון דיכול לקוו כייפין לקו להכי כלישנא קמא דאמר נם אכן כייפינן למיעבד לפנים משורת הדין אם היכולת בידו לעשות כדכי יוסף יהודעת לקם כי אמר רבי יוחנן לא הרבה יהושלם אלא ומכאן שהמוכיח לחבריהם על דין תורה ולא עשו לפנים משורת הדין וכן פי' רבינו זקיני דכייפינן ליה לעשות לפני משורת הדין עכל ואפילו עוד כתב הר"ר לחזור בעשה כגוים על ביתו כו' כפל ליה כי היכי דלא כייפינן לעשות לפנים משורת הדין חיפזר שהמוכח היה עבי ובעל הלבבך עשיר ועין בקי ליוכח ושמירת נפש פ"נ עכ:

פרק אחד עשר

השבת

מצוה וכו' יכיר בכתו: הרואה וכו' מפרש בכסוי ובמציעא פר' שני: לקח לא כיצד לא קיבל כו' מיירי פ"ש ומכר וכו' ונעלם לפני יאוש: אפילו היה בעל לא כיצד וכו' בעבדיה זה בפלין מיעוטין לכל לא כיצד לרבות את המשומד ופי' שם לקמן בדוקא כדאיתא בגמרא: אבל מוכל וכו' שם: אבידת הגוי מיירי בקונטרס ומכרו וכו' והמחזירה הכי זה וכו' מיירי בפכילין פרק שני כן הפרפרין וכו' המחזיר מציאה לגוי עליו הכתוב אומ' לא יתבה' ו' סלוה לו וכו': ובמקום שיש חילול השם וכו' מפו' בהגוזל עמיה: ובכל לא כיצד מוכיחין וכו' ישראלי בכיוצא מכיחין כלי גוים וכלי ישראל מפני דרכי שלום: טעות הגוי לא כיצד פ' כיצד הגוזל ובעבד כסיפ' הגוזל ומוכר עצים ומיקו מיקר לשומאל ובביצה מצוה שתם לקן נרוך שיאמר לו ישראל רוקח שעל חשבונך אני טומך ורב כהנא לעביד הכי ממלת ח חסידות: עיר שישראל וגוים וכו' ישבה ביפסקת מכירין ואיתא לא ק"ו פרק הלו מכיחות ושם כתבאר דין

מתנ' עמין סי' ע"ד טור מת' סי' כ"ב

כתובות דף כ

מתנ שם טור מת' סי'

פ"ג שם

טור שם

מתנ עמין סי' ע"ד טור מת' סי' כ"ב

פרק קמא דבבא בתרא דף ט"ו ע"ב

פרק הגוזל דף קי"ג

פרק הכונס דף ע"ו

פרק הגוזל דף קי"ג

פרק הגוזל דף קי"ג

פרק הגוזל דף קי"ג

מצא בעיר זו שרובה גוים חבית של יין יינה אסור בהנאה וקנקנד"ה מותר משום אבידה ואם בא ישר' ונתן סימניה מותר בשתייה לזה ישר' שמצא עוף שחטף בשר והשליכו בחצר אחרת אע"פ שרוב העיר ישראל הרי זה מותר משום אבידה שהרי נתייאשו הבעלי' ממנו המוצא אבידה בזוטו של ים ובשלוליתו של נהר שאינו פוסק אע"פ שיש בד"ה סימן הרי זו של מוצאה שנאמר אשר תאבד ממנו ומצאתה מי שאבוד ממנו ומצויה היא אצל כל אדם יצאת זו שאבודה ממנו ומכל אדם שזה ודאי נתייאש ממנ' המאבד ממונו לדעת אין נזקקין לו כיצד הניח פרתו ברפ' שאין להדלת ולא קשרה והלך לו השליך כיסו ברשות הרבים והלך לו וכל כיוצ' בזה הרי זה אבד מ"ממונו לדעתו ואע"פ שאסור לרואה דבר זה ליטול לעצמו אינו זקוק להחזיר שנ' אשר תאבד פרט למאבד לדעתו אבידה שאין בה שוה פרושה אינו חייב להטפל בה ולא להחזירה מצא שק אי קופד"ה אם היה חכם או זקן מכובד שאין דרכו ליטול כלים או בידו אינו חיי' להטפל בדעתו אומר של אביו או של רבו קודמת והוא שיהיד"ה רבו מובהק' שרוב חכמתו של תורד"ה ממנו לפי' הניח אבידתו והחזיר אבידת חברו אין לו אלא שמ"ד הראוי לו כיצד שטף נהר חמורו וחמור חברו שלו יפה מנד"ה ושל חברו מאתים הניח את שלו והציל את של חברו אין לו אלא שכרו הראוי לו ואם אמר לו אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי או שהתנה בפני בית דין חייב ליתן לו דמי שלו ואע"פ שחמורו עלה מאליו הואיל ולא נתעסק בו זכה בטה שהתנה עמו ירד להציל ולא הציל ז אין לו אלא שכרו הראוי לו וכן

ג וכן פרט לכל לי פי' הטע' משום לתינוקי' שנבי בריית' וכן מוכח פרק הספינה עכ"ל:

אפילו מאה פעמים חייב להחזיר שנאמר השב תשיבם חשב אפילו מאה פעמים משמע לעולם הוא חייב להטפל בה עד שיחזירנה לרשות בעליה למקום המשתמר אבל אם החזירה למקום שאי' משתמר כגון גינה וחרבה ואברה משם חייב באחריותה החזיר את האביד' בשהרי למקום שהבעלים נכנסין ויוצאין שם בשחרית אינו חייב להטפל בה שהרי הבעלים רואין אותה אע"פ שהוא מקום שאינו משתמ' אבל בבעלי חיים לעולם חייב להטפל בה עד שיכניסנה לרשות הבעלים המשתמרת ואינו צריך דעת בעלים ראה בהמה שברחה מן הדיר והחזיר למקומה הרי זה קיים המצוה ואינו צריך דעת הבעלים ההולך בדרך הטוב והישר ועושה לפנים משורת הדין מחזיר את האברה בכל מקום ואע"פ שאינה לפי כבודו כהן שראה האבידה בבית הקברות אינו מטמא לה החזירה שבעת שקיים מצות עשה של השב אבידה מבטל עשד"ה של קדושים יהיו ועובר על לא תעשה שלא יטמ' בעל בעמיו ואין עשה דוחה את לא תע"ש ועשה ראה את האבידה ואמר לו אביו אל תחזרנה יחזיר ולא יקבל ממנו שאם קבל מאביו נמצא בעת שקיים מצו' עשה של כבד את אביך בטל עשה של השב תשיב ועבר על לא תוכל להתעלם הרואה מים שוטפין ובאין להשחית בניין חברו או שרהו חייב לגדור בפניהם ולמנעם שנאמר לכל אבידת אחיך לרבות אבידת קרקעו:

פרק שנים עשר

מי שאבדה לו אבדה ופגע באבידתו ואביד' חברו אם יכול להחזיר את זו תחין חיי' להחזיר שתיהן ואם אינו יכול להחזיר אלא אחת מהן אבידתו קודמת ואפילו לאבידת אביו או של רבו שלו קודם לכל אדם פגע באבדת רבו עם אבדת אביו ג אם היה אביו שקול כנגד רבו של אביו קודמ"ת ואם לאו של רבו קודמת והוא שיהיד"ה רבו מובהק' שרוב חכמתו של תורד"ה ממנו לפ"ד הניח אבידתו והחזיר אבידת חברו אין לו אלא שמ"ד הראוי לו כיצד שטף נהר חמורו וחמור חברו שלו יפה מנד"ה ושל חברו מאתים הניח את שלו והציל את של חברו אין לו אלא שכרו הראוי לו ואם אמר לו אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי או שהתנה בפני בית דין חייב ליתן לו דמי שלו ואע"פ שחמורו עלה מאליו הואיל ולא נתעסק בו זכה בטה שהתנה עמו ירד להציל ולא הציל ז אין לו אלא שכרו הראוי לו וכן

ב כרבי יוחנן ועולא דאמר הלכה כרבי יוסי ולא כרבי שמעון בן לקיש ומעשה בא לפני רבי יוסי ואמר כן מעשה בא לפני רבי יוחנן וכן אמר עולא הלכה כרבי יוסי ולא כרבי שמעון בן לקיש ומעשה בא לפני רבי יוחנן וכן אמר עולא ג וכן כתב הגאון ז"ל וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל וכן עיקר מלכקט הלי נזקי ממון לישנא דלקט נבי לפרוותא אם היה מבין ולא נקט לישנא דלקט ומלקט כי מילתות תת כתב בעל' ונראה כי טעות סופר יש שם עכ"ל:

מגדל עוז

לעולם הוא חייב להטפל וכו' עד חייב בתחזיותם בכתב קמ"ל פרק הכונס נכון לדיר ובמציעא פרק מלו מציאות: החזיר את האבידה בשחרית וכו' עד דעת בעלים פרק הכונס נתן לדיר: רמח בהמה שברחה כו' עד סוף הפרק פרק מלו מציאות:

פרק שנים עשר

מי שאבדה לו אבדה ופגע באבידתו ואביד' חברו אם יכול להחזיר את זו תחין חיי' להחזיר שתיהן ואם אינו יכול להחזיר אלא אחת מהן אבידתו קודמת ואפילו לאבידת אביו או של רבו שלו קודם לכל אדם פגע באבדת רבו עם אבדת אביו ג אם היה אביו שקול כנגד רבו של אביו קודמ"ת ואם לאו של רבו קודמת והוא שיהיד"ה רבו מובהק' שרוב חכמתו של תורד"ה ממנו לפ"ד הניח אבידתו והחזיר אבידת חברו אין לו אלא שמ"ד הראוי לו כיצד שטף נהר חמורו וחמור חברו שלו יפה מנד"ה ושל חברו מאתים הניח את שלו והציל את של חברו אין לו אלא שכרו הראוי לו ואם אמר לו אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי או שהתנה בפני בית דין חייב ליתן לו דמי שלו ואע"פ שחמורו עלה מאליו הואיל ולא נתעסק בו זכה בטה שהתנה עמו ירד להציל ולא הציל ז אין לו אלא שכרו הראוי לו וכן

ב כרבי יוחנן ועולא דאמר הלכה כרבי יוסי ולא כרבי שמעון בן לקיש ומעשה בא לפני רבי יוסי ואמר כן מעשה בא לפני רבי יוחנן וכן אמר עולא הלכה כרבי יוסי ג וכן כתב הגאון ז"ל וכן נראה מדברי הרמב"ם ז"ל וכן עיקר מלכקט הלי נזקי ממון לישנא דלקט נבי לפרוותא אם היה מבין ולא נקט לישנא דלקט ומלקט כי מילתות תת כתב בעל' ונראה כי טעות סופר יש שם עכ"ל:

פרק שנים עשר מי

שאבדה לו אבדה ופגע בו' אם יכול להחזיר וכו' עד אלא אמרו אבידתו קודמת כיון שהוא יכול להשיב שהוא חייב: ואם אינו יכול וכו' משנה שם: ופגע באבידת רבו עם אבידת אביו וכו' משנה שם:

ב והוא שיהיה רבו וכו' כעולא דאמר הכי נמי: הניח אבידתו והחזירו וכו' כיוצא בזה פרק הגוזל ומקבל ומשנה שכתב לו שהתנה בפני בית דין חלק על פי שאינו יכול לו לריב על ענינו שם יכול מכל מקום שאני התם שכתב לו בפירוש ואפילו בכתב שאינו יכול לחלוק עליו אלא אמרו אבידתו קודמת כיון שהוא יכול להשיב שהוא חייב

וכן אם היה עוסק במלאכה ובטל ממלאכתו ששוה דינר והחזיר אבד' ששוה מאה דינר לא יאמר לו תן לי דינר שהפסדתי שאנותן לו שכרו כפועל בטל שבישל מאותה מלאכ' שהיה עוסק בה ואם התנה עם הבעל'או [ה] בפני בית דין שישלם לו מה שיפסיד והרשוהו הרי זה נוטל ואם אין שם בעלים ולא בית דין שלו קודם וכן שנים שהיו באין בדרך זה בחבית של יין וזה בכד [י] עיין בה'גזלה של רבש' ונסדק הכד ממון פ"נ בהנאקה: של רבש וקודם ש שישפך הדבש לארץ שפך זר"א את יינו והציל את הדבש לתוך החבית אין לו אלא שכרו הראוי לו ואם אמ' אציל את שלך ואתה נותן לי דמי שלי או שההנה בפני בי' דין הרי זה חייב ליתן לו ואם נשפך הדבש לארץ הרי זה הפקר וכל המציל לעצמו מציל היה זה בא בכד של דבש וזה בא בקנקנים רקנים ונסדקה כד הדבש ואמר לו בעל הקנקנין איני מציל לך דבש זה בקנקני עד שתתן לי הדינר או שרישו או כך וכך דינרי וקבל עליו בעל הדבש ואמר לו הן הרי זה שחק בו ואינו נותן לו אלא שכרו הראוי לו ש"ה הרי לא' הפסיד בלום וכן מי שברח בבית האסורין והית' מעבורת לפניו ואמר לו העבירני ואני נותן לך דינ' והעבירו אין לו אלא שכרו [ו] הראוי לו ואם היה ציד ואמר שכר שלכלין [ז] לו בטל מצודתך ו והעבירני נותן לו כל כהן עכ: מה שהתנד' עמו וכן כל כיוצא בזה שיירה שהיתה הולכת במדבר ועמד עליה נייס וטרפ"ד אם אינן יכולים להציל מידם ועמד אחד מהם והציל הציל לעצמו ואם יכולין הן להציל מידם וקד' אחד מהן והציל ואע"פ שאמ' לעצמי אני מציל הציל לאמיצע היו יכולין להציל על ידי הרח' כל המציל מציל לאמיצע אלא אם כן אמ' לעצמי אני מציל הרי זה מציל לעצמו שכיון ששמעו והוא אומר לעצמי אני מציל היה להן לרחוק עצמן ולהציל וכיון שישבו ולא הציל הרי נתייאשו מן הכל היו שני שותפין והציל אחד מהן [ח] הציל לאמיצע ואם אמר לעצמי אני מציל הרי זה חלק מחבירו והציל לעצמו [ט] וכן השוכר את הפ"ע להציל כל שיציל הרי הוא למשכיר ואם אמר לעצמי אני מציל הרי זה זוכר בו מן השכירות וכל שיציל אחר שאמר כן הרי הוא שלו שיירה שחנתה במדבר ועמד עליה נייס' לטרפה [י] וירושלמי לנ לטרפק כלנגד ובסקו עם הניים ממון ונתנו לו מחשבי לפי מטוע' קכה בבריית' ובתב בתו"ז ואין נוהשבין לפי נפשות ואם שכרו תייר לפניהם מלה קתני בירושלמי לטורפ' להודיעם הדרך מחשבין שכרו לפי ממון ולפי נ כדיתני הכא בבריית' בתוספת' נפשו'ר ואל ישנו ממנהג החרמים רשאין מימרא דבטרפק נייס עסיקי' החברים להתנות' ביניהן כל מי שתאבד ממנו מלף על פי שים לפרס שעימל חמור מבני השיירה מעמידין לו חמור אחרת ואם עליה נייס לעורפק ותתפזרו פישעבה הוא ואברה אין חייבין להעמיד לו עניו כתו קתוספת' עכ"ל: אברד' חמורו ואמר להן תנו לי דמיה ואיני רוצה ליקח חמור והריני שומר עמכם אין שומעין לו א אלא מעמידין לו חמור אחרת כדי שיזדרז יעצמו וישמור בהמתו ואפילו היתה לו בהמה אחרת בשיירה אינו דומה שומר אחת לשומר שתים ספינה שהיתה עוסקת בתיקון חבלים ונתנה עוגן לים ונשברה חבלה ונפלו העוגן והחבלים לים ואין יכולין להעלותן אלא בכלי שיט ואין שם כלי שיט אלא של בעל הספינה הרי זה יכול לומר לשאר בעלי הספינה אין לי אלא כדי שכרי ואם רצונכם לעלות העוגן והחבלים הרי זה שלכם ואם לאו הרי הן שלי ואין יכולין לכופו שהרי יכול הוא לומר לכם הרי הן שלכם ואני לא עשיתי עמכם כלום ואם היו שני בעלי הספינה יכולין לכופו שהרי יכול הוא לומר לאחד מהם אני ושותפי עשינו עמכם ואם אין לו שותף הרי זה יכול

פרק שלשה עשר המוצא

ספינה שהיתה מהלכת בים ועמד עלי' נחשול לטובעה והיקלו ממשאה מחשבין לפי משאוי ואין מחשבין לפי ממון ואל ישנו ממנהג הספנים
רשאין הספנים להתנות ביניהן כל מי שתאבד לו ספינה מעמידין לו ספינה אחרת פשעבה ואבדה או שפירש למקום שאין הספינות הולכו'
בו באותו הזמן אין חייבין להעמיד לו:

המוצא

אבדה שחוא חייב להחזיר חייב להכריז עליה ולהודיעה ולומר מי שאבד לו מין פלוני יבא ויתן סימנין ויטול אפי' היתה שוה פרוטה בעת המציאה והוזלה חייב להכריז עליה ואבן גבוהה היתה חוץ בירושלם שעליה היו מכריזין כיצד מכריז אם מצא מעו' מכריז מי שאבד לו מטבעו כן מכריז מי שאבד לו כסות או בהמה או שטרות יבא ויתן סימנין ויטול ואינו חושש מפני שהודיע מין האבד' לפי שאינו מחזיר' עד שיתן סימנין מובהקין בא בעל האבד' ונתן סימנין שאינן מובהקין אין מחזירין לו עד שיאמר סימנין מובהקין אין מחזירין לו עד שיביא עדים שהי' שלו אמרו חכמי' והיה עמך עד דרוש אחיך עד שתחקור אחר אחיך אם רמאי הוא אם לאו: בראשונה כל מי שאבד לו אבדה ובא ונתן סימניה מחזירין אותה לו אלא אם כן החזק רמאי משרבו הרמאין התקינו בית דין שיאמרו לו הבא עדים שאין אתה רמאי וטול הסימנין המובהקין סומכין עליהן ודנין על פיה בכל מקום דין תורה והמדה כלומר כתם מדמשקל כיס סימן המשקל או המנין או מקום האבדה מודיע כמי כיס סימן ואם תאמר קל סימנין מובהקין הן: באו שני' זה נתן סימני האבדה וזה נתן סימני האבדה כמו שנתן האחר לא יתן לא זה ולא זה אלא תהיה מונחת עד שיודה האחד לחבירו או יעשו ביניהן פשרה נתן האחד את הסימנין והשני הביא עדים יתן לבעל העדים זה נותן סימנים וזה נותן סימנים ועד אחד הרי העד האחד כמו שאינו ויניח מצא שמלה וכיוצא בה וזה הביא עידי ארינה שארנוה לו וזה הביא עדים שנפלה ממנו יתן לעידי נפילה זה נתן מדת ארכה וזה נתן מדת רחבה יתן למי שנתן מדת ארכה שאפשר שישער הרמאי מדת רחבה כשהיה בעליה מתכסה בה זה נתן מדת ארכה ורחבה וזה כיון משקלותיה יתן למי שכיון משקלה זה נתן מדת ארכה ורחבה וזה נתן מדת האמריות שבה יתן למי שנתן מדת ארכה ורחבה: בראשונה כל מי שבא אבדה היה מכריז עליה שלש רגלים רגל ראשון אומר ראשון שני אומר שני שלישי מכריז כתם כדי שלא יתחלף לו שני בשלישי ואחר רגל האחרון בשבעת ימים מכריז פעם רביעית כדי שילך השומע לביתו בשלשה ימים ומשש את בליו ויחזור בשלשה ימים ומצא זה המכריז מכריז בשביעי משחרב בי המקדש התקינו שיהו מכריזין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות משרבו האנסין ואמרו המציאה של מלך היא התקינו שיהו מודיעין לשכניו ולמיודעיו ודי הכריז או הודיע ולא באו הבעלי' תהיה המציאה מונחת אצלו עד שיבא אליהו ובכל זמן שהאבדה אצלו אם נגנבה או אבדה חייב באחריות ואם נאנסה פטור ששומר אבדה כשומר שכר הוא מפני שהו' עוסק במצוה ונפטר מכמ' מצו' עשה כל זמן שהו' עוסק בשמירתו וצרי' לבק את האבדה ולברקה בדי שלא תפסד ותאבד מאיליה שנאמר והשבותו לו ראה היאך תשיבנו לו

כיצד

מגדל עוז

פרק שלשה עשר

המוצא

אבדה שהי' חייב להחזיר כ' עד שיתן סימנין מובהקין פרק הלו מציאות כח בעל האבדה וכו' עד סימנין מובהקין:
כתב הרי"ף ז"ל לפתוקי חיוני ומומקי קמיר עכ"ל:
ואני תומר דמת הוא דאתא לפתוקי כחי וכל דמי להו כשמעתין ופרק הלו מציאות:
וקרמתי לך על פי שמר סימנין וכו' עד שהיו שלו
כתב הרי"ף ז"ל סימן מובהק לגמרי עכ"ל:
ואני תומר אין לשון מפורסם אם קורא ומכנה לסימן מובהק לגמרי עדים כלומר שהוא ברור בעדים ברורים או אם רוצה לומר כי לפי על פי שיתן סימן מ מובהק לגמרי לא יועיל לו עד שיבי' עדים ברורים שיעידו שהיא שלו ולשניהם יש פנים בהלכה פרק הו מציאות ולכן עשה יפה למ"ז ז"ל שכתבו סתם בכאן עד שפירשו בסמוך כלשון התלמו' כמובהקנו בכל מבור משכח תורה זה: תמרי חכמים וכו' עד ודי הכל פרק הלו מציאות: הכריז או הודיע וכו' עד בשמיעתה בבבא קמא פרק הכונס ובמציעא פרק הלו מציאות: וצריך לבקר את האבדה כ' עד הרי היות לבעלים הכל פרק הלו מציאות:

כיצד

נזיד משנה

הלכות גזלה ואבדה

מנדל עוז

וכן קיבלנו עד מחבירו
כתב הלחכד ז"ל יפה כח שכרי
שכיר שמין פרק וחמור
וכל דבר שקוח עושה למחכך שכר
קילבך כל מה שיוכל להחזיר ליד
בעליך מחזיר עבל:
ואני אומר לחבירי חשר קוח
קילם מלחי"ם ז"ל יפקיד
לי: מבח עבליס ופייחים כו' עד
כמו שביחלבו פרק חלו מציחות
וקביחור הוח תוך זה הפ': כל
חויבן היחים וכו' עד תיקון העולם
פרק חלו מציחות: המוניח מציחה
לח ישבע וכו' עד שלח ישבע
כתב הלחכד ז"ל הלכה ז"ל פוסק
כרבי חלישזר בן יעקב
דקחי ל' יצחק כותיה במסכת ניטין
ונחמי ישבע בשני כיסין קשורי נחין
הכל חולים לו עבל:
ואני אומר עיקר הלכה ז"ל
בניטין פרק קמיקמין
ויש פנים לכאן ולכאן וכולם לבני
חלקים חייס: פרק

ביצד מבא בסות של צמר מנערה אחרת לשלשים יום
ולא ינערנה במקל ולא בשני בני אדם ושוטחה על גבי
מטה לצרכה בלבד
" לבעית היא ולא לחיפציט ודווקא
בציטוח בסות חיבעית ליה לכיון
שהיא שטוחה יביחנ' יותר ונרבכה
מתקלקל חבל בספריס יקלע בהן
חף על פי שנם נרבו קוא דקחמ לא
נזרו כיון שקבעו לו זמן לחד ל
לשלשים יום ונם יקרא ויעבה ובלי
בסף ובחשת חביא לקמן משתמש
בהן וכו' ומשמע לעולם חפילו חין
נורך הבלי כיון שחיבו יכול לבח
לידי קלקול ועיין בתוספות עכ:

לא יגע בהן עד שיבא אליהו וכדרך שאמרו באבידה
כך אמרו בפקדון שהלכו בעליו למרינ'הים מבא ספרים
קורא בהן אחת לשלשי' יום ואם אינו יודע לקרו' נוללן
כל שלשי'ים ולעולם לא ילמוד בהן לכתחילה ולא יקר'
פרשה וישנה ולא יקרא פרישה ויתרגם ולא יפתח בו יתר
משלשה רבין ולא יהיו שנים קורין בשני ענינים
" רשי' פי' לחיפך לבעלי ' שבא ימשוך זה וימשוך זה ויבלה הספר אבל
עניטים קורין שנים קורין בענין' אחד ולא יקראו שלשה בספר אחד
ולח בעבי' לחד עכ: ואפילו בענין אחד מבא תפילין שם דמיהן ומניחן
עליו שרבר מצוי הוא ביר הכל ואין עשויין אלא
למצותן בלבד מבא דבר שיש בו רוח חיים שהרי צריך הוא להאכילו
אם היה דבר שעושה ואוכל כגון פרה וחמור מטפל בהן שנים עשר חדש מיום המציאה ושוברן ולוקח שכרן
ומאכילן ואם הית' שברן יתר על אכילתן הרי היתר לבעלים וכן התרנגולים מוכר ביציהן ומאכילן כל שנים
עשר חדש מבאן ואילך שם דמיהן עליו והרי הן שלו ושל בעלי' בשותפות כדין כל השם בהמה מחבירו מבא
עגלים וסייחין של רעי מטפל בהן שלשה חדשים ושל בריא" שלשים יום אווזים
לפי פי' לחיפכח נדולים ג' ותרנגולים נדולים מיטפל בהן שלשים ' יום מבא קטנים וכל דבר שטיפולו מרובה
ימים קטנים שלשים יום משברו מטפל בהן שלשה ימים מבאן ואילך מוכרן בבית דין וכן פירוש" שהתחילו
עכ: להרקיב וכיוצא בהן מוכרן בבר מה יעשה" בדמים ינתנו
למוצא ויש לו רשות להשתמש בהן לפיכך אם " נאנסו בנון
שנורפם נייס או טבעו בים חייב לשלם ואף על פי שלא נשתמש בהן שכיון שיש לו
רשות להשתמש בהן הרי הן אצלו כשאלה במה דברים אמורים בדמי האבדה
הואיל ונטפל בה אבל מעות אבידה לא ישתמש בהן לפיכך אם אברו באונס פטור
שהרי הוא שומר שכר כמו שבארנו כל אותן הימי' שמטפל באבדה קודם שימכרנה
בבית דין אם האכילם משלו נוטל מן הבעלים ויראה לי שהוא נוטל בלא שבוע מפני
תיקון העולם המוצא מציאה לא ישבע מפני תיקון העולם שאם אתה" אומר ישבע
יניח המציאה וילך לו כדי שלא ישבע אפי' מבא כיס וטען בעל המציאה ששני כיסי'
קשורים היו ואי אפשר שימבא האחר לא אם נמבא האחר הקשור עמו הרי זה ישבע:

פרק

טור חח פי' ר"ם ז
כי תמרים שיכל
לעמוס בעניתו
בלוט בל וכיוצ בו
בחותן הלחים
והלים בפקקין
לף קל ל הסכי'
לבעית בי עכ:
הביאו ר"ת

" כשמואל דחמ' הלכה
כרבי טרפון והכא פי'
לפי שיעתו דקלבה כרב
יוסף דעי' היתר תשמיש
חייב כיוצ' ולפי דבכי
ר' דקלב כרבה על ידי
קיתר תשמיש קוי בשם:

לף לח מקשינן דקתני דעכ לא כחלקו דבן שמעון בן נמליאל וחכמים שחומרים בפירות המרקיבין לא ינע בהן נפקדין שהבעלים מניחין לותם מדעת
לף לם לבל בחבדה לא ופשוט הוא: מה יעשו בדמיו וכו' ברייתא בבוה לבבים חמורים וכו' מפורש במשנה ובנמרא וכרבי טרפון וכדעת רב יוסף דאמר
לף כע כשומר שכר דמי ומבואר בהלכות שם בחלו מציאות: כל חותן הימים וכו' זה פשוט וירחה לרב ז"ל שהוא שבועה ועיקר ודומה להך דאמרינן
לף מם דקתני מניחה לא ישבע: המוציא מניחה לא ישבע וכו' משנה במסכת ניטין בהמיזקין ופסק הרב ז"ל כפשט המשנה ודלא כרבי יצחק דנמרא דלעיל

כתבו בבריית' וכן לעת הרב חלפסי ז"ל בהלכות שלא הביא חלא משנה בלבד וכתב הרא"ש ז"ל: אא הרב ז"ל פסק כרבי אלישזר בן יעקב
דקתי כרב" יצחק בניטין בשנעבשני כיסין קשורין ואין הכל מודים לעכל ודברי תימה הם דהא קתני
בניטין לפי הגרסא הא קתי רבי אלישזר כוותיה דרבי יצחק וזה לעת הקלבות אחף על פי שפסק
כרבי אלישזר לא הביאו הרי" יצחק ועיקר:

פרק

פרק ארבע עשר השמלה

ולמה פרט לך בכלל וכו' מפורש בסנהדרין: ובכל דבר שיש בו סימן וכו' מפורש שם: אלא שם כן ילע שכתיבי וכו' מיפלגי דמר זכיי בינו דלמר ווי ליה לאסרוכי מיילף ובדבר שיש בו סימן היינו דבדבר שאין בו סימן לא בעינן עד דלמר מלא כיון דממשמש ולא מצא קני יתוש כך פי' הרמב"ם ז"ל וכדבכי רבינו ז"ל ופי' הכל בכי קוף:

ובן שם מצא וכו' מפורש שם ופסק כפסק הקלבות:

יאוש שלא מדעת פסק כאביי דהכין אפסיק הלכתא בהדייא בגמרא ודע שהכלל מן הסנויא הוא שכל דבר שיש לאוש שם ידעו הבעלי בכפילתו שם לאו אמור מספק לפי שעה אמרו נבי מצות מפוזרין הרי אלו שלו ונקטינן עלי לאביי ופרקינן לדם עצמו למשמ' בכיסו בכל שעה שמא מסתמא בדבר שאין לתלות אמור דאי לא מלי קושיא ומלי פירוקא זה ברור לי וכל הסנויא מוכחתין שם: הרואה מביאו שכבר"ל ממנו דיבר על הארץ וכו' זהו מימרא בשלו מכיות ומה שכתב רבינו ואפי' התזיר לו הדיבר לאחר יומו וכו' נ"ב זה מבואר בגמרא ובפוסקים כתובה בהלכות ובפרי"ח ובקצת הסברים והסימנים עליה:

נטל הדיבר לפני יאוש וכו' גם זה מבואר בשתיה סונין:

המתין ולא הודיע וכו' שם בשתיה מימרא:

ראה סלע אי מטבע פסק כדבתר קוף וכן בהלכות שם וזה לשון הגמ' מיכא דאמרי אין בה אלא שתי פרוטות אימר שתפי כיפכו אחד מיכייכו אחיל מכתיה לנבי אחד וכת' הרשב"ם ז"ל ודוקא שתי פרוטות אבל פחות מכאן לא דאמי אמרת דילמא תרוייכו לנבי אחד מחלי לכולי האי לא חיישינן עכל: והכוונה שאם היה שוה פרוטה לבד אופחמ"ר פרוטה ואחי לא חיישינן דילמ' מחלי לנבי אחד ואף כן מדקתני אין בה אלא שתי פרוטות דייק כאן דאי לא דייק כאחין דאמר דאף סלע שכפלה משלשה חייב להחזיר היכי מצכח לה מייקי לפצר שכביכו ז"ל היכי סובר הקיל דייק כאחין ולמיטה פרק יו יתבאר:

ראה חבירו וכו' מימרא שם ובהלכות:

המוציא סלע בשוק וכו' בדייתא מפורשת שם ובהלכות ומה שכתב ואומרי אלו קיקתה והוציאה מיתחת יד וכו' היא מתלוקת הרב המגיד ז"ל ובקצת ספרי הנגיר כתוב כן וכתב הרמב"ן ז"ל דלפי עלה בדעתי ידיע מילתא דד' יהודה הוא ומיתחר כפלה והוא לאבד מחברת כיוצא בה והרי הוא כדבר שאין בו סימן הא דבר שאין בו סימן בעד דבר שיש בו סימן כו' כדבייתא שם בהלכות:

המוצא כלי חרס וכו' עד ואע"פ שאין לאוין כמו שבילכו פרק אלו מציאות ובקיאור פ"ה: ואפילו החזיר לו הדיבר עד שהיה כתיבתו כמו שבילכו פרק אלו מציאות ובקיאור בזה הפרק ואחר כך נטל הדיבר עד סוף הפרק פרק אלו מציאות: פרק

פרק ארבעה עשר השמלה

בכלל כל אבידת אחיך היתה וכן השור והשה והחמו' ולמה פרט הכתו' חמור להחזירו בסימני מרדעת אע"פי שהסימן בדבר הטפל לו יחזיר ולמר פרט שור ושר להחזיר אפילו נזורת השה או גז זנב שור אף על פי שהוא דבר מועט ולמר פרט השמלה ללמוד ממנה מה השמלה מיוחדת שיש להסימנין וחזקתה שיש לה תובעין וחייב להחזיר אף כל דבר שיש לו סימנים הרי הוא בחזק' שיש לו הבעלין וחייב להחזיר אבל דבר שאין לו תובעין אע"פ שיש בו סימנים זה הכלל באבידה כל דבר שאין בו סימן כיון שאבד וידעו בו הבעלים שאבד הרי זה בחזק' שנתיאשו בעליו ממנו כגון מסמר אחד או מחט אחר' או מטבע אחד שהרי אינן יכולין ליתן סימן להחזירו להן ולפיכך הרי הוא לזר' שמצאו וכל דבר שיש בו סימן כגון שמלר' ובהמה הרי זה בחזקת שלא נתיאשו ממנו בעליו שהרי דעתן תלויה ליתן סימנין שיש בו ויחזיר להן לפיכך המוצאו חייב להכריז אלא אם כן ידע שנתיאשו הבעלים כגון ששמע אותם אומרים ווי לחסרון כיס ויוצא בדברים אלו שמראין שנתיאשו הרי אותה האבידה של מוצאה וכן אם מצא דבר שיש בו סימן בים ובנהר ויוצא בהן או במקום שרובו גוים הרי זה בחזקת שנתיאשו בעליו ממנו משעה שנפל ולפיכך הרי הוא של מוצאן ואף על פי שלא שמעו הבעלים שנתיאשו ממנו יאוש שלא מדעת אפילו בדבר שאין בו סימן אינו יאוש כיצד נפל ממנו דינר ולא ידע בו שנפל אף על פי שכשידע בו שנפל יתיאש הרי זה אינו יאוש עתה ער שידעו הבעלים שנפל אבל אם עדין אומרין הבעלי' שמא נתתיו לפלוני או במגדל הוא מונח או שמא טעיתי בחשבון ויוצא באלו הדברים אין זה יאוש: הרואה חברו שנפל ממנו דינר על הארץ ולא ידע בו ונטל הדינר קודם יאוש עובר על עשה ועל שני לאוין כמו שבארנו ואפילו החזיר לו הדינר לאחר שנתיאש מתנה היא וזכר עבר על האיסורין: נטל הדינר לפני יאוש על מנת להחזירו ולאחר יאוש נתכוון לגזול אותו עובר משו' חשב תשיבם: המתין לה ולא הודיע לבעלים ולא נטל הדינר ער שידעו הבעלים שנפל שהרי נתיאשו כמו שבארנו ואחר כך נטל הדינר מעל הארץ אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם וכן כל כיוצא בזה:

ראה סלע או מטבע שנפל אפילו משלשה בני אדם ואף על פי שאין בו שוה פרוטה לכל אחד ואחד חייב להחזיר שמא שותפין הן ומחל אחד מהן חלקו לחברו ונמצאת אברתו של זה שוה פרוטה: ראה חברו שנפל ממנו דינר בתוך החול או בתוך העפר ונתעלם ממנו הרי זה כנופל לים או לנהר והרי הוא של מוצאו שהרי נתיאש ממנו מפני שאין בו סימן ואפי' ראה אותו הביא כברה לחפש אחריו ברעת רעועה הוא מחפש כדרך שמחפשין בעפר שאר הבלשין שלא נפל מהם בלום שמא ימצאו מה שנפל לאחרי כך הוא זה מחפש לא מפני שלא נתיאש: המוצא סלע בשוק מצאו חברו ואמר לו שלי היא וחדשה היא ושל מדינה פלונית היא ושל מלך פלוני היא אפילו אמר שמי כתוב עליה לא אמר כלום ואינו חייב להחזיר שאין סימני המטבע סימן מפני שחזקתו להוצאה ואומרי' אנו שלו היתה והוציאה מידו ונפלה מיד אחר והואיל ואינו סימן שסומכין עליו משעת נפילה נתיאש והרי היא של מוצאה: המוצא דבר שאין בו סימן בצד דבר שיש בו סימן חייב להכריז ובא בעל הסימן ונטל את שלו ואמר שזה בלבר נפל ממנו זכה המוציא בדבר שאין בו סימן: המוצא כלי חרש ויוצא בהן מכלים שצורת בולן שוה אם כלים הדשים הן הרי הם שלו שהרי הן כמו דינר משאר הדינרים שאין לו סימן ואין הבעלים מכירים אותו שהרי אינו יודע אם כך זה או צלוחית זו שלו או של אחר ואם היו כלים ישנים [ב] ששבעתן העין חייב להכריז שאם יבא תלמיד חכם ויאמר אף על פי שאיני יכול ליתן בבלי זה סימן יש לי בו טביעות עין חייב להראותו לו ואם הכירו ואמר שלי הוא [ג] מחזירין בניה דברים אמורים בתלמיד ותיק שאינו משנה בדיבורו כלל לא בדברי שלום או במסכת' או במטה או בבית שהוא מתארח בו כיצד היה עוסק במסכתא ונדה ואמר במקואות אני שונה כדי שלא ישאלוהו שאות בענין נדה או שישן במטה זו ואומר בזו אני ישן שמא יצא שם קרי או שנתארח אצל שמעון ואמר אצל ראובן אני מתארח כדי שלא יטריח על זה שנתארח אצלו או שהביא שלום בין אדם לחברו והוסיף וגרע כדי לחבבן זה לזה הרי זה מותר אבל אם באו ערים ששנה ברבורו חוץ מדברים אלו אין מחזירין לו בטביעות עין: פרק

[ב] כגון שמעון בן שטח

[ג] ומשמע דאפילו הכי לא שבעתן העין

מגדל עוז

פרק ארבעה עשר

השמלה

בכלל כל אבידת אחיך וכו' מכאן למדנו כל כו' עד ועל שני לאוין כמו שבילכו פרק אלו מציאות ובקיאור פ"ה: ואפילו החזיר לו הדיבר עד שהיה כתיבתו כמו שבילכו פרק אלו מציאות ובקיאור בזה הפרק ואחר כך נטל הדיבר עד סוף הפרק פרק אלו מציאות: פרק

ימות לך כח

פרק חמשה עשר כל

פרק חמשה עשר

כל המוצא אבידת בין שיש בה סימן בין שאין בה סימן אם מצאה בדרך הנחה אסור לינע בה שמא בעליה הניחוה שם עד שיחזרו לה ואם יבא לישלם והיה דבר שאין בו סימן הרי אבדה מן החברו בידו שהרי אין לו בה סימן להחזיר בו ואם היה דבר שיש לו סימן הרי זה הטריחן לרדוף אחריה ולתת סימנה ולפי אסור לו שינעבה עד שימצאנ' דרך נפילה אפי' נסתפק לו הדב' ולא ידע אם דבר זה אבוד או מונח הרי זה לא ינע בו ואם עבר ונטלו אסור לו להחזירו לשם ואם היה דבר שאין בו סימן זכה בו ואינו חייב להחזירו וכל דבר שיש בו סימן בין ספק הנחה בין דרך נפילה בין ברשות היחיד בין ברשות הרבים חייב להכריז ביצד דרך הנחה כגון שמצא חמור או פרה רועים בדרך ביום או שמצא כלי מכוסה באשפה הרי זה לא ינע בהן שנאמר נדחים בדרך אבל אם מצא חמור וכליו הפוכין ופרה רצה בין הכרמים או כלי מגולה באשפה הרי זו אבידה ונוטל ומכריז ראה פרה המור או פרה רועים בכרמים בלילה הרי זו אבידה בפנו היום ובנשף אם ראה אותן ג' ימי זה אחר זה הרי זו אבידה ונוטל ומכריז ראה פרה רצה בדרך אם פניה כלפי העיר אין זו אבידה כלפי השדה הרי זו אבידה מצאה רועה בין הכרמי חייב להחזיר משום אבידת הקרקע לפיכך אם היו הכרמים של גוי אינה אבידה ואינו חייב להחזיר ואם חשש שמא יהרגנה הגוי כישמצאנה מפני שהפסידה הכרם הרי זו אבידה ונוטל ומכריז מצא פרה ברשות הרבים אם עומדת חוץ לתחום חייב להחזיר היתה רועה בעשבים או שהיתה ברפת שאינה משתמרת ואינה מאבדת לא ינע בה שאין זו אבידה מצא טלית או קרדום בצד הגדר הרי זה לא ינע בהן בסרטיא הרי זה נוטל ומכריז וכן כל כיוצא בזה מצא גוזלות מקושרין בכנפיהם ומדדים אחר הגדר או אח הנפה או בשבילין שבשדו הרי זה לא ינע בהן שמא בעליהן הניחום שם ואם נטלן הרי אלו שלו ואם היו קשורי קשר שהוא סימן חייב להכריז וכן אם מצאן קבועין במקומן חייב להכריז שהמקום סימן מצא

כתב הראב"ד זה דבר שאין בו סימן זכה בו ואינו חייב להחזירו. כתב הראב"ד זה דבר זה אינו מקוור אלא שיזכה בו לעצמו אבל יעמוד בידו עד שיבא אליהו עכ"ל:

ואני תמיה תמה אני למאי קאי ליה קאי ליישב טפי מליטפל לסיפא דמתניתי' קמיתא דקתני ולשומו של מרגנין הרי אלו שלו ותמן תנן מכח פשפה מן הצד קנדר נוזלות מקושרין מן בשבילין שבשדות הרי זה לא יטול ואם נטל לא יחזיר ותנן תו בסיפא מן בכותל ישן הרי אלו שלו וכן כל כיוצא בזה פרק אלו מציאות: וכל דבר שאין בו סימן וכן כל דבר שאין בו סימן זכה בו ואינו חייב להחזירו. כתב הראב"ד זה דבר שאין בו סימן לאחר שכתפתיו הקודרת אתא לקמייה דאמרי ליה זיל שקול לכספך וזכו ודאי זכה לה מן הדין הרי אלו שלו: וכל דבר שיש בו סימן בין דרך הכתה כו' עד וכן כל כיוצא בזה פרק אלו מציאות: מכח נוזלות מקושרי' בכנפיהם וכו' וכן אם מכתם קבועים וכו' עד שהמקום סימן

כתב הראב"ד זה שבוש כל ספק הניח יעמוד על שימה אליהו עכ"ל:

ואני תמיה תמה ואלוש כי פה קדוש יאמר דבר זה מכמ' טעמים חדא וכ' ספק הניח הוא זה והלא דקדק בלשונו בזה הלשון בשביס ואלשה מקומות שכת' שמא בעליהן הניחו שם אלמא בודאי הניחו מדבר ועוד מקושרין וקשורין ודאי הניחם הקושר וסימן הוא לו כמו שפירש והוא דומיא דמקום ועוד כתב קבועין במקומן ופירש שהמקום סימן משמע שהוא ודאי מקום הניח שהניחו שם בעליהן וזכו הנמצא מקום ופרק אלו מציאות נמצא מתניתין לכרמים שבשדות הכרמים פליגי בה דבה יהיבת ליה כל הלב' כרבה דמקום הוי סימן ובגוונין מתני' לחתיכות של בשר נתנו בעת מיכיה דב ביבי מדב בחמן מקו הוי סימן מו לא הוי סימן ושקיל וטרי למיפשט עד דימוק כליסב' בתרי בחיב דאמרי דמקו הוי סימן והם לפסיקת הש גוונרת מתני' דאמרי לחר הכפה וכן פסק רי שפס מדקו מיקרי פשטיה דתלמודא וכיהני מקו סימן מבלע דקכי קילבת' ומשם פסק רמ"ז זיל דהפסק לא ריחיו ולא שמעינו חולק על זה ומעולם ונם הראב"ד זיל ב עמיו כתב כן כמו שתראה בלשונו שאני מעניתין דפסיק בסימן ועוד כי פסק הניח שכתב שם הראב"ד זיל בשר כתבו ר"ת זיל בתחלת זה הפרק סוף הפסק הניחו לפיכ

כפתפק

מגיד משנה

פרק חמשה עשר כל

המוצא אבידת וכו' זה שבת' קרב הוא

ויפיר' כיוצא ובזולתי הכתוב בין יש בו סימן לאין בו סימן הרי זה לא ינע ובכמו שכתב למטה כגון שמצא חמור ונקיט מצאה ויפיר' את שהניחו ובזולתו: לקמ' ג

אפילו כפתפק לו וכו' והיפוכה הכותי המוזכר בגמרא לקמ' ג

שם ולפי הנראה מהסוגיא ההיא עין נשור חת מי

על מנת להחזיר לאכן הנפה כתב עכ"ל לא מתחין כן ודם ובפסק

יעול שלא בשאין בו סימן אבל כשיש בו סימן לא יטול ויכריז וכן כתב הרשב"ץ זל שם הוא ספק הכותי ואם נתן לו ואמר לו שלו הוא אין מחזירין לו ואם נטל לא יחזיר ואם יש בו סימן כיוצא בזה מכריז דהיינו לאביר' דקיימ' תורת להזקק לה ליטול ולהכריז והיינו דלקמיתן הכא לא ליטול ולהכריז קאי סימן ולהיכי מקום סימן כלו יטול ויכריז ויתן הבעל סימן קאי או מקו' ע"כ כתב לענין ספק הלכה נם הרמב"ן זל הסכים לזה אלא שכתב דהא בהמקום שאין מתחזר לגמרי אבל המצתחזר לה יטול והכרחה אלא מדברי רבינו זל שהוא נותם כן בסיף אחזקת סוגיא שלא תיכף למיחז מיכיס לישנעיכו והוא ליה ספק הכותי וכו' ומקמתא זו סותרת דקתני בדבר שאין בו סימן ומכל מקו הכלבות ומנרסת ספרינו הוא מה שכתבתי וכן פירש רש"י זל ספק הכותי בדבר שאין בו סימן: ואם עבר ונטלו אסור לו להחזירו לשם זהו שלחמי בגמרא ואם נטלו לא יחזיר דקי' ופי' הרמב"ן זל והרשב"ץ זל וכן כתב ויטול ויפטרנו מן הבעלים ולפיכך כתבו דאם לא הלך לו שראוי להחזירה לשם שהבעלים לא נתאו:

ואם היה דבר שאין בו סימן זכה בו זו בחזקת דבר שאין בו סימן ויהיה יזכה בו ויהיה שלו והלא קודם יאוש בא ליד ואין צריך לומר בודאי הניח הבעלים דלאו כל כמיניה לפטוליי ויזכה בו מלא תפיל' ספק הניח ודלמי לא זכה בה קוא אם הוא דרך נפילה וזכה בו כדין המוצא דבר שאין בו סימן לו שהוא דרך הכתה והרי בא ליד קודם יאוש וספיקא בכי הא גזיכה לחומר וכמו שכתבתי בפרק זה ביאוש אלא מדעת וכבר הרגיש זל וכתב יעמוד עד זמן אלא יאוש שיהיו רבים יוכיחו זל: וכל דבר זה פשוט ופי' בין דרך הכתה בשעבר ונטלו: ביצד דרך הכתה כגון שמצא חמור או פרה וכו' משכח כיום מפורש בסוגיא דתלמ' בלילות אפי' חלא שעתא כמי פי' קוף ל מהכידא ליה ליטעמל בה: או שמצא כלי מכוסה בחשפה וכו' משכח ולפעמים יתבאר בחי זה חשפה ותי שו כלים: קף כה

אבל שם מצא וכו' משמיע מפורשת שם: ראה חמור או פרה וכו' מיתורת דבר ומוגיא שם: קף ל קף ל ע"ב

ראה פרה וכו' מפורש בסוגיא שעל הבריית בתוקמתא דבבא שם: מצא פרה וכו' משכח נחון לתחום בהיזקא קא חזי לתחום תיכו חייב להחזיר וכן מפורש בלישנא בתרא דגמרא: היתה רועה בעשבים וכו' בבריית וכהיא דאפילו חון לתחום כיון דרועה קיא: או שקיבת בלפת וכו' מפורש בגמרא קף ל ב

ונפת אפילו חון לתחום כגון כהיא דגמרא ופרש"י שאינה משתמרת ולא מתבדת פרשי זל שתיכף מתעה את הבהמה שבתוכה להיות בוקעת ויוצאת ולפיכך משמרתו שקטלה ושם בתוך לבית יוצאת עכ"ל ומשם נקבוה דבמתבדת הכי זו מביאה ויחזיר: מצא טלית או קרדום וכו' בבריית שם וזה לשופה טלית או קרדום בצד גדר ופרק רועה קף ל ע"ב

בין העשבים ולין זו מביאה שלשה ימים זה אחר זה הכי זו מביאה ויכולה לטייע מיתורת דבבא דלעיל נבי קיטת דרפק פרק עגלה ערופה ג' ימים אלו בפמות קיטם ובכפך ויכול שמוכיח שם ובתב הרשב"ץ זל זה לשופו מסתברת דלאו פרק רועה בין העשבים קאי אלא אכולה מילתא ולפי עלית בצד גדר דולמי קכות כל שלא נטלו משם תוך שלשה ימים זמנן מוכיח עליהן דהכי זו מביאה עכ ויביאו לה חלון: מצאה בסרטיא וכו' בבריית שם:

מצא גוזלות קשורין וכו' כפי פשה סתיות כתבתי שעל עץ או שעל קנים או בגדר שעל מבנים עכ לשון הרשב"ץ זל ומה שכתב קף כה ויתלהין כפי לרעת הרב מגילי מדלין לה ינע בהן לין כריך לומר בהן לין מדלין וכל זאת הבבא מצאה וסוגיא שם ובבר כתבתי לו"ע שקשה בעיני שכתב הכי חלי שלו כלומר מפני שהוא בין בו סימן וכן הסיעו הרמ"ן זל שהפסק הכותי יעמוד עד שיבא אליהו כדבר שאין בו סימן: מצא

מצא באשפה כלי מכוסה הרי זה לא יגע בו כמו שבארנו ואם אשפה שאינה עשויה להתפנות היא ונמלך עליה לפנותה אע"פ שמצאו מכוסה נוטל ומכריז וכן אם היו כלים קטנים כגון סכין ושפוד ויוצא בהן אפי' היו מכוסין באשפה הקבועה נוטל ומכריז: מצא פירות מפוזרין דרך הנחה לא יגע בהן דרך נפילה הרי הן שלו וכן אם מצא כריכות קטנות של שבלים ברשות הרבים שהרי אין בהן סימן או שמצא עינולי דבלה וכברו של נחתום ומחרוזות של דגים וחתיכו של בשר וניזי צמר הבאות ממדינתן ואניצי פשתן ולשונות של ארגמן הרי אלו שלו מפני שאין בהן סימן ואם יש בהן סימן נוטל ומכריז שסימן העשוי לירדם הרי הוא סימן אבל אם מצא כברות של בעל הבית וניזי צמר הלקוחות מבית האומן כדי יין וכדי שמן חייב להכריז שכל אלו יש להם סימנין מובהקין ואם נפתחו האוצרות של יין ושל שמן הרי אלו שלו אע"פ שהם רשומין שכל הכהוגה כך הוו רשומות ונמצאו אלו הכדין בכברות הנחתום שיש צורה אחת לכולן ומשקל אחד לכולן מצא כריכות ברהי אם דרך נפילה הרי אלו שלו ואם דרך הנחה חייב להכריז שאע"פ שאין להם סימן המקום סימן אע"פ שאינו סימן מובהק מצא אלומות בין ברהי בין ברה נוטל ומכריז מצא עינול ובתוכו הרש כבר ובתוכו מעות חתיכה של בשר שהוא משונה בחתיכתו דג נשוך וכן כל כיוצא באלו הואיל ויש בהן שינוי חייב להכריז שלא עשאום בעליהן אלא לסימן מצא פירות מפוזרין במקום הנרנו אם היו כמו קב בתוך ארבעאמות או ביתר על ד' אמות הרי אלו שלו מפני שאין הבעלים מיטפלין באספתן היו מפוזרין בפחות מד' אמות לא יגע בהן שמא הבעלים הניחום שם היו כמו חצי קב בשתי אמות או קבים משמנה אמות או שהיה הקב משנים ג' מינין כגון תמרים שומשמין ורימון' כל אלו כפק לפיכך לא יטול ואפי' נפל אינו חייב להכריז המוצא ציבורי פירות או פירות בכלי או כלי כמות שהוא חייב להכריז מצא כלי ולפניו פירות הרי אלו שלו הפירות והכלי שאני אומר הכלי של אחד והפירות של אחד והרי אין בו סימן ואם מראין הדברי שהן של אדם אחד חייב להכריז כיצד היו אחורי הכלים לפני הפירות הרי אלו שלו היו פני הכלי לפני הפירות חוששין שמא מן הכלי נשפכו ואם היו אלונים לכלי אף על פי שפניו כלפי הפירות הרי אלו שלו שאילו נשפכו מן הכלי היה נשאר מהן בתוכו מפני האלונים היו מקצת הפירות בכלי ומקצתן בארץ חייב להכריז המוצא קצישות ברדך ואפילו בצד שדרה קצישות הרי אלו שלו וכן מצאו תאנים תהדידה מותרות משום גזל שהתאנה וכיוצא בה עם נפילת גמאסת ופטורות משום מעשר אבל זתים וחרובין וכיוצא בהן אסורין תמרים שמשירן הרוח מותרות שהבעלים מחלום לכל אדם וזו היא חזקתן ואם היו של יתומים שאינן בני מחילה אסורין וכן אם הקפיד בעל השדה והקיף מקום האילנות או תיקן המקום שיפלו בו הנובלות עד שילקטם הרי אלו אסורות שהרי גילה דעתו שלא מחל חתול רע שהורג את הקטנים אסור לקיימו ואין בו משום גזל ואין בו משום השב אבדה אע"פ שעורו מועיל אא"כ המוצאו זכה בו והורגו והעור שלו גוזל הנמצא קרוב לשובך בתוך המשי' אמה הרי הוא של בעל השובך חוץ להמשי' אמה הרי הוא של מוצאו שאין הגוזל מדדה יתר על חמשי' אמה נמצא בין שתי שובכות הרי הוא של קרוב מהצה למחצה יחלוקו במה דברי' אמורים כשהיו יוני שתי השובכות שוים במינין אבל אם היו יוני האחד רבים הלך אחר הרוב אע"פ שהוא רחוק: פרק

הגה"ה

והיינו ספות דף כג הקשו מילת היין למוי סימן ותרנו ז"ל שהסכנת מליחה וכל הסכנות שוין בלותר אז ולפי כעל הסכנת יתן סימן מקר: אבל כל אם אין הסכי' תלוי יהא סימן לומר כמה יין יש בו עכ:

כשתפק לו הדבר ולא ידע אם דבר זה לחבירו או מוכח הדבי זה לא יגע בו ואם עבר ובטלו אסור לו להחזירו לאם ופסק כן מהרנסי' להדיא סוף הלכות שמעת' דגמרא מצא לחד קנפק כו' והביאוה ר"י אלפס ז"ל בהלכות אל' לחבר בר זבדא ואת לומרת כל ספק הנוק לכתחלה לא יטול ואם כבר לא יחזיר ולכן לרבי

בדבר שאין בו סימן גם על שיבא אליהו לא כזכר בזה העכין ואעפ שהוא הוא הלא דבר הוא ולכך לפי מו' לחד מן המתמיהים הסמ"ג ונתב בשם הלאבדה ז"ל מנא בחשפה וכו' פרק אלו מציאות: ואם כפתחו המובדו כו' עד ומשקל אחד לכולן כתב הלאבדה ז"ל זה הטעם אינו מכוון אצלי והטע' שהכל בכסין במובדו לוקח ודואין הסימן טעליהן ולפיכך מי שכפלה ממנו מתיאש מומר לחד נתן סימניה ונטלה מיהו דוקא בדקת' דבהלת לכל בדוכתא לחדייתי מקום הוי סימן עכ"ל:

ואני אומר זו מחלוקת ישנה בין רש"י ובבותיהו בעלי התיספות ז"ל נמרא מתני' דחתיכות של בשר וכו' ודייקינן עלה מבבית' מחבית של יין ואוקמא לבי זיבית בדשוש ואבי אוקמא לידי ודידי בדשוש ואבי קשי' לאחר קודם שכפתתו המובדו כאן לאחר שכפתתו המובדו ואפי' ולא עמד בשיטת רש"י ולהבך בשיטת דבותיהו בעלי התיספות ז"ל: מנא כריכות בדשות היינו עד חייב להכריז פרק אלו מציאות: המונח בצידך כו' עד ומשקל אחד לכולן כתב הלאבדה ז"ל זה הטעם אינו מכוון אצלי והטע' שהכל בכסין במובדו לוקח ודואין הסימן טעליהן ולפיכך מי שכפלה ממנו מתיאש מומר לחד נתן סימניה ונטלה מיהו דוקא בדקת' דבהלת לכל בדוכתא לחדייתי מקום הוי סימן עכ"ל:

טור מח' סי' ר"ס ב
טור מח' סי' ר"ס ג
טור שם ממנ עשין בלעג לשונות של מדנין כמ"ש סי' ע"ב לק"ק ב ועשוי כמין לשונות של מדנין: עכ"ל:
לק כב עב
לק כג מצא
לק כד מצא
טור שם
טור שם כל
כסנין סי' ר"ס ב
ממ שם
לק כג
לק כג שם
לק כג וכה
לק כה
שם
לק כג לק כב
לק כ
לק כא

פרק ששה עשר המוצא

בתב קלאב"ד זקו"ל וחומר שיש עליון תשובה תלבד שבים לומי תזכה שם תלבד שבתוך הקבל קבל תזכה לבעלי וכן בכותל הקטעם בכתן לפי שיכה תכה קיימת"ל ובריך שיכה בעלי בבדו ניתמר לזכות לי עבל:

ואני תומר עיקר קלבה זו פר' תילו מציאות נמל מתבי' דקשמלה קיתה בבלל כו' וקדרשה קזזת דממנו מפורשת שם וקפירכ' קזזת לישה בנוף הקל וחומר תלה בים ובבל והוה ליה פירכא מן קבל קקשי ועוד שהוא בעצמו מודה שבדי לומר תזכה לי שדי תו תזכה לי כותלי וכן בים תזכה לי מקומי שם כן הוה בזוקים שיוכל לזכות בו שם כן הוה ליה קל וחומר שיש עליו תשובה: מנה מטמון בביתו כו' עד דבי דין של מונתן פרק תלו מציאות:

לפיכך

מיתין כו' על כפלו חיי לקבריז

המוצא מעות בחנות וכו' וחם מכרן על התיבה קילבל זל ים מי שתומר שתפילו

פרק ששה עשר

המוצא מחטים וצנורות ומסברי' וביוצא בהן אם מצאם אחת אחת הרי אלו שלו שנים שנים או יתר חייב להכריז שמניין סימן וכן המוצא מעות מפוזרים הרי אלו שלו אפילו היו מקצרת מטבע זה על גבי זה הרי הן כמפוזרין אבל אם מצאן ציבור מעורת חייב להכריז מצא שלשה מטבעות זה על גב זה והן עשויין כמגדל או שהיו אחד מבאן ואחד מבאן ואחד על גביהן או שהיו מקצת זה על מקצת זה כדי שאם יכנים קיסם ביניהן ינטלו בבת אחת חייב להכריז היו עשויין כשור או כשור או כחצובה או בסולם הרי זה ספק ולא יטול:

המוצא מעות בבים או בים כמות שהוא חייב להכריז מצא בים ולפניו מעו' מפוזרין הרי אלו שלו ואם מראין הדברי' שהבים והמעות של אדם אחד ומן הבים נפלו חייב להכריז: המוצא מעו' בחנות אם היו בין תיבה לחנווני הרי הן של בעל החנות ואם מצאן על התיבה ואין צריך לומ' מתיבה ולחוץ הרי הן של מוצאן ולמה לא תקנה החנות לבעליה לפי שאינה חצר המשתמרת ואף על פי שבעלי"ה בתוכה צריך לומר תקנה לי חנותי כמו שיתבאר:

מצא מעות בחנות השולחני בין בסא לשולחני הרי או של שולחני מצאן על הבסא לפני השולחני אפילו היו צרורין ומונחין על השולחן הרי אלו של מוצאן והוא שיהיו רוב גוים כמו שבארנו אבל אם היו רוב ישרא' חיי' להכריז בפני שהן צרורין יש להם סימן: הלוקח פירות מחברו או ששלח לו חברו פירות ומצא בתוכן מעות צרורות נוטל ומכריז מצאן מפוזרות הרי אלו שלו במה דברים אמורים כשהיו הפירות מן התגר או מבעל הבית שלקחן מן התגר אבל אם בעל הבית רש הפירות בעצמו או על ידי עבדיו ושפחותיו הבנענים הרי זה חייב להחזיר: המוצא מטמון בגל או בכותל ישן הרי אלו שאני אומר של גוים הקדמונים הן והוא שימצאם מטה מטה כדרך כל המטמונות הישנות אבל אם מראין הדברים שהן מטמון חדש אפילו נסתפק לו הדב' הרי זה לא יגע בהן שמא מונחי' הם שם והואיל וחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו כמו שיתבאר למה לא יקנה בעל החצר בעל הבית זה המטמון שבתוך הכותל הישן אע"פ שהוא של אמוריי ותהיה מציאה זו לבעל החצר מפני שאינה ירועה לו ולא לאחרים והרי זה המטמון אבוד ממנו ומכל אדם ולפיכך הוא של מוצאו ומה אברה של אדם אפר' תורה אשר תאבד ממנו ומצאתה מי שאבודה ממנו ומציוה אצל כל אדם יצאתה זו שנפלה לים שאבודה ממנו ומכל אדם קל וחומר למטמון קדמוני שלא היה לו מעולם והוא אבוד ממנו ומכל אדם לפיכך הוא של מוצאו:

מצא מטמון בבותל חדש אם המטמון מוכיח שהוא לבעל הבית הרי הוא שלו ואם מוכיח שהוא של אחד מן השוק הרי הוא של מוצאו כיצ' הסבין הרי הנצב שלו מוכיח והבים פיו מוכיח ואם נמצא תוך הכותל מלא מהן חולקין: היובתוך הכותל מעות או לשונות של זהב שאין שם מוכיח מחציו ולחצין של מוצאן מחציו ולפנים של בעל הבית: יראה

הגה"ם

והלכך נפסקו דף קלב כתב לעיל כן התיבה למטבעי תלבל בשלה ס החכמת היא של מיצאו לפי"ם סי סימן עכ:

ניתמן וביתירו ומסיירי כו' פי ביתירת ויזלנית

קטנות של טונת זקב וקיל בריית' בנוסח מפורשת בילו ומציאות ובקלבות: אבל — מצא ביבוקי מעות וכו' מנסך שם ויה שכתב לפילו קיו ויקבא מפורש דף כב בגיו' דבקלבות מצא שלשה מטבעו' ומשפה ופי' עשויין כמגדל שם לפעת דבי חכיפא דנוסח קנדיל מליעה וביתוי על נביו וקטן ו מליעלה כדרך מגדל שיקבל ו ועולה וכן מפורש שם ליפיה ויקבי דף כג קל לה לאו לקבי אמרי דרך נפילה קיה ונקבי אלו שלו:

או שקיו לחד וכו' מפורש שם בגילה: דף כה

או שקיו מקבת וכו' נם כן שם: היו עשויס כמו עשין פי' ע"ל כשיר פי' מוטלין כלפעדה כשורה דף קכ ד עב זה אבל זה כתובה כשלש רבלי קבקבין כל אחד כבגד חויר של שבי כסולם דיה אמבעי על התחתון ודיה עליון על התמבעי כמין מ מעלה לשון רשי זל ובעיי ולא ליפשיטו שם בעיא דבבי כמו עשין כיבה נתינן בקלבו' יבתי ומלא תשלו עור קלף פי' כ ם לפי שהן דבריס ש פשטו שם שתינן מעיינין:

המוצא מעות וכו' משבח דף כד וקטעם מפבי שיש סימן בבים ופי' כמות שהוא ריקן: מצא בים וכו' מפורש בבריית' ובפניית: דף כה: כמו עשין שם

המוצא בחנות וכו' משב' עור קלף פי' כ ם. שם וקטעם לפי' דף כו

בלבד שיש בו סימן הבי אלו שלו מפני שהרבה גוים מצין שם לבעלי לחבוכי דר שם יתנו מישהי בעלי מיניהו דאמרי כיון דאיקו דר ביה איקו משבחיה וכיון דלא אכרי דעתיה לגנזו ולא מיבא לאקופי בדיבא דמשתמיט ואמר אבא לא תשבחיתיה מיבי דעיילי ובפקי לילמא אד מיניהו משבח עבלי ה הרשבה ודחוק קוה: ולמה לא תקבה וכו' ואעפי שבעל הבחות וכו' כבר קשיג עלי הלא זל לומר שאפילו אמר תקבה לי דשותי לא קבה לפי שבאה לו מבילה קודם יאוש פיבי שוכלבי דאמ' יאוש שלא מדעת לא קבה וקיימ"ל ליה חבילו כילו וכן כתב הרשבה זל אבל קטעם דאבי שכתוב בהשגות ליבי פמג שם מבין: מצא מעות עור שם בחבות קאולחבי וכו' מבואר במשבח שם ובנמרא דקלבות ומיה שכתב מפבי שהן בדיבין יש לפקס סימן לומר דבבר שיש לו סימן לפילו בדוב ישראל הבי אלו שלו:

הלוקח פירו' וכו' משבח מפורש שם

ירא"ה לי וכו' טעמא דכתן לפי שמא משום לימתקה לו חציר הוא דלא כתן לפיכך מחבירו ולחנן וכו' וטעמא שלישי קוכח לפי שהחזר הזה הפקעה לרשות הרבים חבר שלישה מסתמרת היא וכי מימר הכי מלו של בעל הבית דליהו מכשיהו וכיון שהוא מודה מלו דידיה הודאת בעל דין כמאן עדים וכן כראה מן הסוגיא שם שלין כותבו זוכה לו כלב: לפיכך אם היה משכיר הבית לחבירו וכו' מפורש במ"שכה ובגמרא ומה שכתב שלשה גוים כתב עליו הלמ"ל אלא בגמרא מסקינן מפילו לשלשה ישראל עכ: והלחמת דרב כחמן הכין סבירא ליה קשם והלכתא כוותיה בדיני ואולי מפני שהכתב

טור ומ"ש ס"ם בשם רבינו

יראה"ר לי שאין הדברים אמורים אלא בשטען בעל הבירת שהמטמון שלו או שהיה יורש שאנו טוענין לו שמא של אביו הן אבל אם הודה שהן מציאה הרי הן של מוצא לפיכך אם היה משכיר ביתו לאחרים הרי הן של שוכר אחרון ואם השכירו לשל שר"ה גוים באחת הרי עשאוהו פונדק וכל הנמצא בו אפילו בתוך הבית הרי הוא של מצאן מפני שאין אחד יכול לטעון שהן שלו או שהוא טמן שהרי עשאוהו פונדק:

פרק שבעה עשר

כל

מציאה שאמרנו בה שהיא של מוצאה אינו זוכה בה עד שתגיע לידו או לרשותו אבל אם ראה את המציא אפילו רגע אחת

נפל עליה ובא אחר והחזיק בה הרי זה שהחזיק בה זכה בה היה רוכב על גבי בהמה וראה את המציא ואמר לחבירו זכה לי בה כדין שהגביהה לו קנה הרוכב ואף על פי שלא הגיעה לידו ואם אמר לו תנה לי ונטלה ואמר אני זכיתי בה זכה בה הנוטל ואם משתנה לרוכב אמר אני זכיתי תחילה לא אמר כלום המגביה מציאה לחבירו אף על גב דלא אמר לו עם שלא אמר לו כלום הגביהו המציאה שניה קנאוה שניה הגביהו לו חרש או קטן או שוטה לא קנה הפקח לפי שאי אפשר להזדעזע הגביה חרש ופקח חרשי תקנו חכמי שיקנו כדי שלא יבאו להנצל שנים

ואם תאמר מ"ש מעבדי המפקר בחצירו ובא אחר ונטלה ממנו דמקרי רשע ול"ל למימר נקרי רשע אלא ודאי היכא דלית ליה פסידא להוה אחר שנא ונטלה ממנו כגון שהיה יכול לקנות קרקע אחרת ועשה ברשעו וקנה אותה אבל נבי מפקר כמי נבי מציאה וכן נבי פיאה כפל לו עליה מעבירין אותו שהרי אם לא יזכה בזמתי יימר דימנא אחר הילכך כל כהנ לא מיקרי רשע ועוד נבי מתנה אמרינן לית בה משום דיכא דכר מינכר והא דאמרינן בהניזקין עבי המפקך בחצר הזית מה שתחתיו נזל משום דרכי שלום קתם משו' דטרח ונקף וסמך העבי על זה והא דאמרינן פר"ל יחפור הנוח בר מבואה כו' ומרחיקין מנולת הלנ מן הלנ קתם כמי טרח מי כמי יכול למצא במקום אחר והא דאמרינן פ"הבית והעלייה להבטה בהפקר קני הייכו כשעושה מעשה כל דהו מו נדר נדר קטן לקנות הזדעזעים תו' ועיין בתשובות ספר קטן סימן מ"ח ומ"ט ולעיל סוף פרק ע' עד כאן:

ז וכן פיל לך שפה ופקח כל' אבל עיין למטה בהנהה הסמוכה לזו וכן פי' רמ"ה ופסק ריל"ן שם בשם ליל רמ"ן סחורה ואמר לשמעון קנה מחתה ביני וביניך ונחלוק הריית ביניהו ושמעון שתק וקנ"ל ואמר לחבריה לעמי קניתיה כולה דיחלוקו ואפילו לרב דמנו דזכי לכפשיה זכי כמי לחבריה וכתב רמ"ה דלפיה ביניה שבמציאה יכול לירד מן החמור לזכות בה כמקום אבל במקום שתלוי בקנין ואין לו דמים למה יזכה ואפי' אם ברור לנו שהיה יכול לחזר אחר הדמים מיד קודם שהיה הולך לו המוכר יתכן להיות כדברי' אבל אם כן מה כין כך ובין כך ילך המוכר וימכור לאחרים מ"ה לא קנה דהל זה כהנה וזה לא חסל וכופין על מדת סדום ואפי' אם בתרנה ביטרם לקנות ביניהם הל כאילו הוא שלוקח אבל אם אין כל הדברים האלו אין כראוי לו שיזכה עד כאן:

שניס

מגדל עוז

לפיכך אם היה משכיר הבית לאחרים וכו' עד עשאוהו פונדק. כתב הרלב"ג ז"ל בגמרא מסיק אפי' לשלשה ישראל עד כאן לשונו: ואני אומר דכ' כאן לשונו: ואני אומר דכ' כאן לשונו: ואני אומר דכ'

מגדל עוז

[1] המוסרה לבדה היה אחד רוכב ואחר אוחז במוסרה הרוכב קנה הבהמה והמוסרה שעל לחיי הבהמה בלבד וזה שאחז המוסרה קנה ממה שאחז בידו ושאר המוסרה לא קנהו אחד מהן [2] חצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו ואם נפלה בה מציאה הרי היא של בעל החצר בראשונה [3] בחצר המשתמרת אבל בשדה וגינה וכיוצא בהן אם היה עומד בצד שדהו [4] ואמר זכיתי שדי זכה [5] אבל אם לא פירש [6] ואם אינו עומד שם או שהיה עומד ולא אמר זכיתי שדי כל הקודם זכה וכן ארבע אמות של אדם שהוא עומד בצדן הרי אלו קונין לו ואם הגיע המציא לתוך ארבע אמות שלו זכה בה חכמים תקנו דבר זה כדי שלא ירבו המוצאים זה עם זה בראשונה או בסימטא או בצידי רשות הרבים שאין הרבים דוחקין בהן או בשדה שאין לה בעלים אבל העומד [7] ברשות הרבים או בתוך שדה חברו אין ארבע אמות קונות לו ואינו קונה שם עד שתגיע מציאה לידו קטנה יש לה חצר ויש לה ארבע אמות וקטן אין לו חצר ואין לו ארבע אמות מפני שחצר של קטן מידה למדנו שבשם שהיא מתגרשת בגט המגיע לידה כך מתגרשת בגט המגיע לחצרה וכשם שיש לה חצר לענין הגט כך יש לה לענין מציאה וד' אמות של ארם כחצרו לענין מציאה אבל האיש למדנו שחצרו קונה לו משלוחו כדרך שקונה לו שלוחו כך תקנה לו חצרו והקטן הואיל ואינו עושה [8] שליח בך אין חצרו ולא ד' אמות שלו קונין לו עד שתגיע מציאה לידו מי שראה אחרים רצים אחר המציאה והרי היא [9] צבי שבור או גוזלו שלא פרחו אם היה עומד בצד שדהו שהן [10] בתובה ואלו הן רץ הרי זה גזלן [11] ואמר זכיתי לי שדי זבתה לו שדהו ואם אינו יכול להגיעה הרי אלו כצבי שהוא רץ כדרכו וכגוזלות המפריחין ולא אמר כלום אלא כל הקודם זכה בהן זכה [12] ואם נתנו לו במתנה הואיל ואחר הקנם לו והרי הן בחצרו קנתה לו שדהו [13] הרי צבי רץ בדרכו וגוזלות מפריחין לא קנתה לו שדהו

שני שראו גמל או חמור של מציאה וקדמו שניה והנהינוהו או משכוהו או שהיה אחד מנהיג ואחד מושך קנו שניהם במה דברים אמורים בחמור אבל בגמל אם היה אחד מנהיג ואחד מושך המושך קנה אבל לא המנהיג בהמת מציאה שקדם אחד ואחז בסוטר לא קנה עד שימשוך או ינהיג וכן בנכסי הגר אבל קנה [14] מה שתפוס בידו כלום הוא ועיין בסי' מכירה לפל עב:

[15] כיצד שלשה ראו חפץ אחד ונפלו עליו כולם כאחת אם ידוע שהיה של אחד מהם הרי הוא שלו ואם לאו הרי הוא של שלשתן [16] היו שלשתן יודעין שהיה של אחד מהן ואין יודעין של מי הוא הרי הוא ביניהן [17] היו שלשתן יודעין שהיה בחצר אחד ואם היה יודע לקנות קנה ואם לאו לא קנה אבל אם היה יודע ואין מתכוין לקנות לא קנה אלא מי שהיה מתכוין לקנות [18] דברים המחזיק כשטרי של נר מקו עיין פרק חזקת הבתים:

[19] תימה הא לעיל פרק הזורק היתה עומדת בדרך ומפרש בגמרא דהייט בתוך ד' אמות דבר אבל בחוץ לא קנה אלא בקיש כדאמרינן התם

חרש שוטה וקטן וכו' משנה ונמרא בפרק הניזקין בגיטין ולין הרחוק פשוט שהרי הלך כשכיר שאם הזיק בו היה מתחייב:

ובתו כו' והסמוכים וכו' פסק כרבי יוחנן בפרק שנים אוחזין לאחוזי נזול ומייתי עלה שולחן לחבירו זהו קטן: ומציאת

יוכרים לחם מפורש בגמרא כאן בפירוש וכן מוכיח בפרק החובל וכי קאמר רבי יוחנן קטן ואינו סומך על שלחן לחבירו זהו נזול פירוש ומציאתו שלו

דיוקא קטן לחבל כגדיר וקטנה לאחר קודם: מציאת עבדו וכו' הכל מפורש בירושלמי ומשנה בגמרא שם: מציאת עבדו ושפחתו הכנעניים

מנדל עוז

מציאת חרש שוטה וקטן עד ליכנס חייב בחומש בניטין פרק הניזקין: מציאת בנו ובתו הסמוכים כו' עד סוף הפרק במציעא פ"ק ומציאתו:

פרק שמנה עשר

המוצא שטר חוב כו' עד ולכי יש

עמ"ש כתב שהוא פרוש הכל פרק קמ"ל דמציעא: מצא ניטי כשיש בזמן שהבעל מודה וכו' עד לא לזה לזה: כתב הרמ"ך זל פסק דמילתא כמי שבעל בשלא היחזקו שכי יוסף בן שמעון ומקום שהשיורות מכויות בכלכות הלכך זל עכ"ל: ואני תמה מה שכתבתי הוא לשון הברייתא במצא חשק בשוק שהיא הלכ' פסוקה תדע דהא מהדר עלה בלשון נוסל לברור שפיר אבל פסקא דמלתא שכתב כאן הרי"ף וחלוקין כאשר הן בהלכות הרב אלפס זל לא נזכיה נט ואבד ממנו וכולם הכי כתובי לרבינו משה זל וגם הרמ"ך זל כתב עליו שם השגות ואני הלטתי מידו כיד שלי עלי לטובה ובידרתי כל דבריו ביאור יפה וכדעת רבינו יצחק אלפס זל פרק כל הנט וגם סוף פרק קמ"ל דמציעא כן חיבר מאכתא"ה נט ואבד ממנו בחלוקי קשיירי' מציי' והחזקו שכי יוסף בן שמעון ומציאה לאחר זמן לאחר ומסוף דעתו לכאורי' כיון דלא אפסיקא הכי הלכתא להדיא ואלו הברות כפשוטן ואותה הדרך דרך הי"ת זל ונלכות לך שפט שכי עניניהם כתי אותה כפשוטה מיד המציאה פ"ב דהלכות נזישין וזאת דומיא דכאן דומה בדומה ולהרמות שפיר אבל כפל על זה האחרון קבה כמו שיתבאר פ"ק דמציעא והביאור פ"ט להלכות זכיה ומתנה: מתנת

כירושלמי פ"ק דמציעא דף ח עיש הלכ' ג' מני אומר לשלח לבעלה ל' מני אומר תשמי הקטנה וכי יוסי אומר עלה תהא מבכסי בעלה ואומרת מציאה היא עד כאן:

פרק שמנה עשר

המוצא שטר חוב אף על פי שלא פירש בו אחריורת נכסים ואף על פי שהחייב

מודה ואעפ"ש שהוא מקויים הרי זה לא יחזיר שבא פרעון וקנוניא הם עושים כדי לטרוף לקוחות שלא בדין ולפיכך הודה לו שהרי יש לו לטרוף בשטר שלא פירש בו אחריורת שהאחריות שלא נתפרשה בשטר טעון סופר הוא בין בשטרי הלואה בין בשטרי מקח וממכר שהוא שלא באחריות אם היה החייב מודה יהזיר ואם לאו לא יחזיר שמא פרעון וכן אם מצא שטר שכתבו בעל ביום והיה מקויי והחייב מודה יחזיר ואם אינו מקויים לא יחזיר שמא כתב ללוות ועדין לא לוה מצא שטר בחמת או בכלי עץ וכיוצא בהן הרי זה יחזיר למי שנתן סימן מצא שלש שטרות כרוכין בכרך אחד או מונחין זה על זה ואגודין אגד אחד יחזיר למי שנתן סימן היה הלוה אחד והמלוים שלשה אם מקויימים הם יחזיר ללוה ואם לאו יחזיר למי שנתן סימן שמא המלוין נתנו שטרותיה לסופר לקיימן ונפלו מיד הסופר היה המלוה אחד והלווין שלשה יחזיר למלוה ואם היו שלשתן בבת אחת ידי סופר אחד יחזיר למי שנתן סימן שמא שלשתן הוליכו שטריהן לסופר לכתוב ונפלו מיד הסופר מצא שטרות קרועין ושטר חוב ביניהן לא יחזיר ואם יש עמהן שובר אפילו בלא עדים תן שטר החוב ללוה שאילו לא היה פרוע לא השליכו בין שטרות קרועין והרי יש עמו בת שהוא פרוע מצא ניטי נשים בזמן שהבעל מודה יחזיר לאשה אין הבעל מודה אם נתן האיש סימן מובהק נתן לה ואם לאו לא יחזיר לא לזה ולא לזה אמר הבעל מידי נפל ונתן סימניו והאשה אומרת מידי נפל ונתנה סימניו נתן לה והוא שתתן סימן מובהק בנוסח שאמרה נקב יש בצד אות פלוני שאילו לא הגיע לידה לא היתה יודעת הוא

כתוב בו הקפק ונם זה כ"ע: מצא שטר בחמת וכו' משנה ופירשה רבינו כפרושי זל והוא בהלכות: מצא שלשה שטרות וכו' משנה ונמרא

זה למד מהמשנה ופוסקתה דנמ' שם בסוף הפ' אעפ שיש שם שלש בהלכות דיבור המתחיל מצא שלשה שטרות וכו' כתב הרמ"ך זל

אבדה

תמה מני קיבל פסקא למילתא דהא בעי לאלתר ולי כמי דלא אמרי' שיהא בשלשה היחזקו שכי יוסף בן שמעון ומקום שהשיורות מכויות בכלכות הלכך זל ונראה לי שרבינו זל סמך על מה שכתב בפרק שלישי מהלכות גזילה ואבידה בתחילה זמן שכל מעניין פסול הנט והכשרי אבל כאן לא בא להודיענו הלא בזמן שהנט כשר אם יכתוב לו מי לה וזה פשוט ובכריתא היא פרק שכיס תומצין

מגדל עוז

מתנת שכיב מרע וכו' עד יחזיר לבעליו כלומ' מפורש פרק קמא דמציעא: כל השטרות הכתובות וכו' עד ואין מושבעין להן:

כתב הלי"מ ז"ל דין זה אינו מחוור אם היורש חזק בנכסי המת אפי' בעדים ואין דנין בו מעשה עד כאן לשונו:

ואני תמה' על מחלוקת ישמה דין הרמב"ם והמחבר"ם ז"ל פ"ק דמציעא ולכל אחד יש פנים בהלכ' עבדים בכל ושמואל בנמרא ואפי' אין להכריע יכריע אף יגרים מריש מיס יפרים:

סליקו להו הלכות גזילה ואבידה בסד

דמשום תוספת ליטעריך לאיצלו מפה ומאתים קל הטוענן מאחר מעמ' כל לית לימכלוס בלא כשבתא רמלה לו מתנדרס ובכלכלי ל' יסי לכל עמוד תחת בעלה דין ר' יסי דין דבנן מידי שבזמן שהכעל מוד יחזיר לית מ"ש מכח שני פסקי יו"ט שהיה כתו' בספ"ש לבן בפ"מי שהוציאוהו לבה כלבי יסי מהבדיניו וכן פרש"י ובפי' ר"ח גר' הלכ' כר' יסי מחבדו' שקול סוף ימשכ' וקס' לבעלמ' על מות גיל שקרי בפ' כל הפסולין על מחלוקת רבי יסי וחכמי' פוסקין שם דין הלכ' כר' יסי ופריך תלמודא פשיטא ליה ודבים דין הלכה כדבים עכ:

כף כ

זה ושל חברו או שמצא שטרי בירורין והם השטרו' שבידרו להן בעל דינין את הדיינין שדנין להם וקבלו עליהם שידונו להם פלוני ופלוני או שמצא כל מעש' בית דין הרי זה יחזיר כללו של דבר כל שטר שהושש'בו לפירעון לא יחזיר שמא נפרע החוב ואם היה החייב מור' ואיפשר שהודה כדי לעשו' קנוניא עד שיפסיד את הלוקח או מקבל מתנ' שלקחו אחר זמן השטר כדי שיפרעון מידם שלא כדין הרי זה לא יחזיר אף על פי ששניהם מודי' וכל שטר שאין בו צד לחשש לא' לפרעון ולא לקנוניא יחזיר

כל יחכן לנבי שמואל דאמר לפרעון לא חיש:

ל' ולא לשמא כתב לבעל כל השטרות הנמצאו' בידו ולא נחתם שדינן שלא יחזיר אם החזיר הרי אלו כשרים ונובין בהן ואין מוציאין אותן מתחת יד בעליהן ודרי הם בחזקתן ואין חוששין להם:

הוא אומ' סימני החוט שקשר בו הנט והיא אומ' סימני החוט ינתן לה והוא שהאמ' סימן מובהק בגון אורך מדת החוט אבל אם אמר אדום או שחור הוא אין זה סימן מובהק הוא אומ' בחמת היה מונח והיא אומרת בחמת היה מונח ינתן לו שאין זה סימן מובהק מצא נט שחרוב בזמן שהרב טול יחזיר לעבד אין הרב מודה לא יחזיר לא לזה ולא לזה מצא שטר מתנה אם מתנת בריא היא אף על פי ששניה' מודים לא יחזיר לא לזה ולא לזה שמא כתב ליתן ולא נתן ואחר שכתב שטר זה מכר שדה זו או נתנ' לאח' במתנה וחזר בו וזה שמודה לזה כדי לעשות קנוניא על האחרון שנתן לו או שמכר לו ואם מתנת שכיב מרע היא אם הודה יתן ואם לאו לא יתן ששכיב מרע שנתן לשנים זה אחר זה האחרון קנה כמו שיתבאר שכיב מרע שנתנה במתנה אף על פי שהיורש מודה שמוריש נתנה הרי זה לא יחזיר לא לזה ולא לזה שמא כתב ליתן ולא נתן ומכרה היורש או נתנה וחזר בו והרי הוא רוצה לעשות קנוניא עם זה כדי להפקיע נכסי זה האחרון מצא' שובר בזמן שבע' השטר מודר' שנשבר שטרו ופרעו או מחלו' נרסינן התם לחמת שובר בזמן שהשטר יתן לבעל השובר אין שניהם מודי' לא יחזיר לא לזה ולא לזה

כל יפי לנבי דבנן כלפרשי' נהם זה ופלי לא יחזיר לאיש שמא נפרעה כתובה זו או נמחלה ואחר כך מכר הבעל נכסיו והרי הו' רוצה לעשות קנוניא על הלקוחות מצא' אנרור' שום ואנרור' מזון שטרי חליצ' ומיאונין ושטרי טענות שבותבין ה הדיינין של בעל דין

מצא כתוב אף על פי ששניהם מודים שלא כתב ליתן ולא נתן לאח' שמא כתב ליתן ולא נתן ואחר שכתב שטר זה מכר שדה זו או נתנ'

הלכות חובל ומזיק פרק ראשון נתבאר

זה לבד ובמי זה מקום:

פרק שני

כתבתיו בו הדברים שהעושין חייב בכל חומש דברים הכתובים והדברי שהעושין פטור מהיות החובעה דברים שהן נזק ועבד ולפוי ושבת וכל פרטיהן:

פרק שלישי

כתבתי בו מקו עבין הבור וכל פרטיו וכן כתבתי הדברים שהעדי וקנבו הכתי חייב העושין:

פרק רביעי

כתבתי בו פרטי הכחבלי והחובלי אלו לפי שדיבר בחבל בחבירו ובמזיק ממונו ובאור מצוה בפרקים אלו:

פרק חמשי

כתבתי בו חיסורי החובל ומשפט כל תביעה שתהי בין החובל והכחבל והכמשך לזה:

פרק ששי

כתבתי בו דיני המזיק ממון חבירו הזק גמור וכיצד וכן כתבתי בו כמים שתוך לבהמה מי לדבר לאחר המזיק שפועל הנזק:

פרק שביעי

כתבתי בו דיני המזיק בזק שהיו כיצד וכנגדם והקזק שהם בין הכיזק והמזיק:

פרק שמיני

כתבתי בו דיני המוסר ממון חבירו ביד אחם שלא בפניו אבל בפניו אין צריך ומי שתפסו לו ממון בשביל חבירו וכל דיני המוסר וכסתיים הפרדי הירדף מי שהזיקו ממון וכשלמי הקלבות:

פרק ראשון

החובל

בחבירו חייב לשלם וכו':

זה כלל בכל מקום שנזכר בחובל: וחמשה דברים הם ואלו הן כולם משתלמים מן היפה שבנכסיו בדין כל המזיקין נזק כיצד שאם קטע יד חברו או רגלו רואין אותו כאילו הוא עבד נמכר בשוק כמה היה יפה אז וכמה הוא יפה עתה ומשלם רמי הפחת שהפחית מדמיו שנאמר עין תחת עין מפי השמועה למדו שזה שנאמר תחת לשלם ממון הוא זה שנאמר בתורה כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו אינו לחבול בזה כמו שחבל בחברו אלא שהוא ראוי לחסרון אבר או לחבול בו כאשר עשה ולפיכך משלם נזקו והרי הוא אומר ולא תקחו כופר לנפש רוצח לרוצח בלבד הוא שאין בו כופר אבל להסרון אברים או לחבלות יש בו כופר וכן זה שנאמר בחובל בחברו ומזיקו לא תחוס עיניך שלא תחוס בתשלומין שמא תאמר עני הוא זה ושלא בכונה חבל בו ארחמנו לכך נאמר לא תחוס עיניך ומנין שזה שנאמר באברים עין תחת עין תשלומין הוא שנאמר חבורה תחת חבורה ובפירוש נאמ' וכי יכה איש את רעהו באבן או באגרוף רק שבתו יתן ורפוא ירפא הא למדת שתחת שנאמ' בחבורה תשלומין והוא הדין לתחת האמור בעין ובשאר אברי'ואף על פי שדברי' אלו נראין מענין תורה שבכתב כולן מפורשין הן מפי משה רבינו מהר סיני כולן הלכ למשה הן בידינו וכזה ראו אבותינו דנין בבי'דינו של יהוש' ובבית דינו של שמואל הרמתי ובכל בית דין ובית דין שעמדו מימו'משה רבינו ועד עכשיו ומנין שהמזיק בחברו חייב בצער בפני עצמו שהרי נאמר באונס תחת אשר ענוה והוא הדין לכל המצער את חבירו בגופו שהוא חייב לשלם דמי הצער ומנין שהוא חייב בשב' בפני עצמו ורפוי בפני עצמו שנאמר רק שבתו יתן ורפוא ירפא ומנין שהוא שהרי נאמר ושלחה ידה והחזיקה במבושיו וקצותה את כפה בכלל דין זה נכלל המבייש המביש אינו חייב על הבושת עד שיהיה מתכוין שנאמ' ושלחה ידה אבל המביש חברו בלא כוונ'פטור לפיכך ישן וכיוצא בו שבייש פטור: אדם מועד לעולם בין שונג בין מזיד בין ער בין ישן בין שכור אם חבל בחבירו או הזיק ממון חבירו משלם מן היפה שבנכסיו בדא שהיתה חייב לשלם בשנים שישנו כאחד ונתחפך אחד מהן והזיק את חברו או קרע בגדו אבל אם היה אחד ישן ובא אחר ושכב בצדו זה שבא באחרונה הוא המועד ואם הזיקו הישן פטו'וכן אם הניח כלי בצד הישן ושברו פטור שזה שהניחו הוא המועד שפשע: מי שנפל מן הגג ברוח מצויה והזיק חייב בארבעה דברים ופטור מן הבושת נפל ברוח שאינה מצויה חייב בנזק בלבד ופטור מארבעה דברים ואם נתהפך חייב בכל אף בבש'שכל המתכוין להזיק אף על פי שלא נתכוין לבייש לו אבן מונחת בחיקו בין שלא הכישה מעולם בין שהכיר בה ושכחה ועמד ונפלה והזיקה חייב בנזק בלבד ופטור מארבעה דברים: וכן

בו החובל בחבירו שקיל חייב בחמשה דברים שהם נזק ובער ורפוי ובשת ובושת ויכן לו זה ין התורה ולפיכ'עשיית החבלה בכוונה שלא בכוונ ובלי כתבתיו בו הדברים שהעושין חייב בכל חומש דברים הכתובים והדברי שהעושין פטור מהיות החובעה דברים שהן נזק ובער ורפוי ושבת וכל פרטיהן:

הלכות חובל ומזיק

מצות עשה אחת והיא דין חובל בחברו או מזיק ממונו וביאור מצוה בפרקים אלו:

פרק ראשון

החובל

בחברו חייב לשלם לו חמשה דברים ואלו הם נזק ובער ורפוי ושבת ובושת וחמשה דברים אלו כולן משתלמים מן היפה שבנכסיו בדין כל המזיקין נזק כיצד שאם קטע יד חברו או רגלו רואין אותו כאילו הוא עבד נמכר בשוק כמה היה יפה אז וכמה הוא יפה עתהמשלם רמי הפחת שהפחית מדמיו שנאמר עין תחת עין מפי השמועה למדו שזה שנאמר תחת לשלם ממון הוא זה שנאמר בתורה כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו אינו לחבול בזה כמו שחבל בחברו אלא שהוא ראוי לחסרון אבר או לחבול בו כאשר עשה ולפיכך משלם נזקו והרי הוא אומר ולא תקחו כופר לנפש רוצח לרוצח בלבד הוא שאין בו כופר אבל להסרון אברים או לחבלות יש בו כופר וכן זה שנאמר בחובל בחברו ומזיקו לא תחוס עיניך שלא תחוס בתשלומין שמא תאמר עני הוא זה ושלא בכונה חבל בו ארחמנו לכך נאמר לא תחוס עיניך ומנין שזה שנאמר באברים עין תחת עין תשלומין הוא שנאמר חבורה תחת חבורה ובפירוש נאמ' וכי יכה איש את רעהו באבן או באגרוף רק שבתו יתן ורפוא ירפא הא למדת שתחת שנאמ' בחבורה תשלומין והוא הדין לתחת האמור בעין ובשאר אברי'ואף על פי שדברי' אלו נראין מענין תורה שבכתב כולן מפורשין הן מפי משה רבינו מהר סיני כולן הלכ למשה הן בידינו וכזה ראו אבותינו דנין בבי'דינו של יהוש' ובבית דינו של שמואל הרמתי ובכל בית דין ובית דין שעמדו מימו'משה רבינו ועד עכשיו ומנין שהמזיק בחברו חייב בצער בפני עצמו שהרי נאמר באונס תחת אשר ענוה והוא הדין לכל המצער את חבירו בגופו שהוא חייב לשלם דמי הצער ומנין שהוא חייב בשב' בפני עצמו ורפוי בפני עצמו שנאמר רק שבתו יתן ורפוא ירפא ומנין שהוא שהרי נאמר ושלחה ידה והחזיקה במבושיו וקצותה את כפה בכלל דין זה נכלל המבייש המביש אינו חייב על הבושת עד שיהיה מתכוין שנאמ' ושלחה ידה אבל המבייש חברו בלא כוונ'פטור לפיכך ישן וכיוצא בו שבייש פטור: אדם מועד לעולם בין שונג בין מזיד בין ער בין ישן בין שכור אם חבל בחבירו או הזיק ממון חבירו משלם מן היפה שבנכסיו בדא שהיתה חייב לשלם בשנים שישנו כאחד ונתחפך אחד מהן והזיק את חברו או קרע בגדו אבל אם היה אחד ישן ובא אחר ושכב בצדו זה שבא באחרונה הוא המועד ואם הזיקו הישן פטו'וכן אם הניח כלי בצד הישן ושברו פטור שזה שהניחו הוא המועד שפשע: מי שנפל מן הגג ברוח מצויה והזיק חייב בארבעה דברים ופטור מן הבושת נפל ברוח שאינה מצויה חייב בנזק בלבד ופטור מארבעה דברים ואם נתהפך חייב בכל אף בבש'שכל המתכוין להזיק אף על פי שלא נתכוין לבייש לו אבן מונחת בחיקו בין שלא הכישה מעולם בין שהכיר בה ושכחה ועמד ונפלה והזיקה חייב בנזק בלבד ופטור מארבעה דברים: וכן

זה כלל בכל מקום שנזכר בחובל: וחמשה דברים הם ואלו הן כולם משתלמים מן היפה שבנכסיו בדין כל המזיקין נזק כיצד שאם קטע יד חברו או רגלו רואין אותו כאילו הוא עבד נמכר בשוק כמה היה יפה אז וכמה הוא יפה עתהמשלם רמי הפחת שהפחית מדמיו שנאמר עין תחת עין מפי השמועה למדו שזה שנאמר תחת לשלם ממון הוא זה שנאמר בתורה כאשר יתן מום באדם כן ינתן בו אינו לחבול בזה כמו שחבל בחברו אלא שהוא ראוי לחסרון אבר או לחבול בו כאשר עשה ולפיכך משלם נזקו והרי הוא אומר ולא תקחו כופר לנפש רוצח לרוצח בלבד הוא שאין בו כופר אבל להסרון אברים או לחבלות יש בו כופר וכן זה שנאמר בחובל בחברו ומזיקו לא תחוס עיניך שלא תחוס בתשלומין שמא תאמר עני הוא זה ושלא בכונה חבל בו ארחמנו לכך נאמר לא תחוס עיניך ומנין שזה שנאמר באברים עין תחת עין תשלומין הוא שנאמר חבורה תחת חבורה ובפירוש נאמ' וכי יכה איש את רעהו באבן או באגרוף רק שבתו יתן ורפוא ירפא הא למדת שתחת שנאמ' בחבורה תשלומין והוא הדין לתחת האמור בעין ובשאר אברי'ואף על פי שדברי' אלו נראין מענין תורה שבכתב כולן מפורשין הן מפי משה רבינו מהר סיני כולן הלכ למשה הן בידינו וכזה ראו אבותינו דנין בבי'דינו של יהוש' ובבית דינו של שמואל הרמתי ובכל בית דין ובית דין שעמדו מימו'משה רבינו ועד עכשיו ומנין שהמזיק בחברו חייב בצער בפני עצמו שהרי נאמר באונס תחת אשר ענוה והוא הדין לכל המצער את חבירו בגופו שהוא חייב לשלם דמי הצער ומנין שהוא חייב בשב' בפני עצמו ורפוי בפני עצמו שנאמר רק שבתו יתן ורפוא ירפא ומנין שהוא שהרי נאמר ושלחה ידה והחזיקה במבושיו וקצותה את כפה בכלל דין זה נכלל המבייש המביש אינו חייב על הבושת עד שיהיה מתכוין שנאמ' ושלחה ידה אבל המבייש חברו בלא כוונ'פטור לפיכך ישן וכיוצא בו שבייש פטור: אדם מועד לעולם בין שונג בין מזיד בין ער בין ישן בין שכור אם חבל בחבירו או הזיק ממון חבירו משלם מן היפה שבנכסיו בדא שהיתה חייב לשלם בשנים שישנו כאחד ונתחפך אחד מהן והזיק את חברו או קרע בגדו אבל אם היה אחד ישן ובא אחר ושכב בצדו זה שבא באחרונה הוא המועד ואם הזיקו הישן פטו'וכן אם הניח כלי בצד הישן ושברו פטור שזה שהניחו הוא המועד שפשע: מי שנפל מן הגג ברוח מצויה והזיק חייב בארבעה דברים ופטור מן הבושת נפל ברוח שאינה מצויה חייב בנזק בלבד ופטור מארבעה דברים ואם נתהפך חייב בכל אף בבש'שכל המתכוין להזיק אף על פי שלא נתכוין לבייש לו אבן מונחת בחיקו בין שלא הכישה מעולם בין שהכיר בה ושכחה ועמד ונפלה והזיקה חייב בנזק בלבד ופטור מארבעה דברים: וכן

וכן אם נתכוון לזרוק שתים וזרק ארבע והזיק או שהזיק כשהוא ישן חייב בנזקופט ר מארבעה דברים: המזיק את חברו בכוונה בכל מקום חייב בחמשה דברים ואפי' נכנס לרשות חברו שלא ברשו והזיקו בעל הבית חייב ששים לרשות להוציאו ואין לו רשות להזיקו אבל אם הוזק זה שנכנס בבעל הבית הרי בעל הבית פטור ואם הוזק בו בעל הבית חייב מפני שנכנס שלא ברשו היו שניהם ברשות או שניהם שלא ברשו והזקו זה בזה שניהם פטורין: המבקע עצים ברשות הרבים ופרח עץ מהן והזיק לרשות היחיד או שבקע ברשו היחיד והזיק ברשו היחיד אחר או שנכנס לחנותו של נגר בין ברשות בין שלא ברשות ונתזה בקעת וטפח על פניו בכל אי חייב בארבעה דברי' ופטור מן הבשת: כשם שאומרין למיתה כך אומרין לנזקים כיצד הרי שהכה חברו בצרור קטן שאין בו כדי להזיק או בקיסם של עץ קטן וחבל בו חבלה שאין חפץ זה ראוי לעשותו הרי זה פטו' שנאמ' באבן או באגרוף דבר הראוי להזיק אבל חייב הוא בבשת בלבד שאפילו רקק בנופו של חברו חייב בבשת לפיכך צריכין העדים לידע במה הזיק וכביא' החפץ שהזיק בו לבית דין עד שאומרי' אותו ודנין עליו ואם אבד החפץ ואמר החובל לא הית בו כדי להזיק וכמו אנוס אני והנחבל אומר היה בו כדי להזיק ישבע הנחבל ויטול כמו שיתבאר: הברזל אין לו אומד אפי' מחט קטנה ראויה היא להמית ואין צריך לומ' להזיק: הזורק אבן ולא ש צא מתח'דו הוציא הלה את ראשו מן החלון וקבלה פטור מכלום שנאמר ומצא את רעהו פרט לממציא את עצמו:

פרק שני

החובל בחברו חבלה שהוא ראוי לשלם החמש' דברים כולם משלם חמשה הזיקו נזק שאין בו אלא ארבעה משלם ארבע' שלשה משלם שלשה שנים משלם שנים אחד משלם אחד כיצד קטע ידו או רגלו או אצבעמהן או סימא עינו משלם חמשה נזק וצער ורפוי ושבת ובושת הכהו על ידו וצבתה וסופה לחזור על עינו ומרדה וסופה לחיות משלם ארבעה צער וריפוי ושבת ובושת הכהו על ראשו וצבה משלם שלשה צער וריפוי ובושת הכהו במקום שאינו נראה כגון שהכהו על ברכיו או בגבו משלם שנים צער וריפוי הכהו במטפחת שבידו או בשטר וכיוצא באילו נותן אהת והיא הבשת בלבד בואהו בשפוד או במסמר על צפורניו במקום שאינו עושה חבורה ולא מעכב מלאכה משלם הצער בלבד השקהו סם או סכו סם ושינה מראה עורו משלם לו רפוי בלבד ער שיחזור מראהו כשהיה אפ'ו בחדר נותן לו דמי שבת בלבד וכן כל כיוצא באלו המגלח שער ראש חבירו נותן לו דמי בושתו בלבד מפני שפופו לחזיר גלחו בסם או שבוואו ער שאין סוף השער לחזור חייב בחמשה דברי' בנזק בצער ורפוי שהרי יתחמם ראשו מן הכייה או מן הסם ונמצא חש בראשו ומשלם לו שבת שהרי הוא ראוי לדקר ולנדר דלת ראשו בשעת רקוד ונמצא בטל ממלאכה זו ובשר שאין לך בשת גדול מזה הא

וכן הסם כתכוין וכו' בהוחתך מיומרת שם: או שהזיק וכו' מיומרת ופניין דנזקין: המזיק את חבירו בכוונה וכו' אפילו נכנס לרשות חבירו וכו' מיומרת מפורשת פרק שור שבנח את הכפיר: וכו' אפילו נכנס לרשות חבירו וכו' מיומרת מפורשת פרק שור שבנח את הכפיר ובהלכות: אבל הסם הקיזק זה הנכנס וכו' נמי שם ופיל' בנזקין חיוריין חומר דבר נכנס בחצר של חבירו שלא ברשותו וקזיקו בעל הבית פטור חומר בר מינן לא תימרו שלא לדעת פי"ת ג היה לעשות כיון שלא ידע היה לפטרו קזיקו בעל הבית חייב דכתי' ושלח לא לטעמייקו דתומר דבית ואיתיתי דב פפ' שכיסס שלא ברשות הזיקו פטורין טעמא דשכיסס שלא ברשות שכיסס שלא ברשות לחבל ברשות לחבל שלא ברשות שנכנסת פטור שלא ברשות חייב ולפי זה פ' הזיקו זה את זה חייבין ואפי' שלא במתכוין חייבין לכביזקין לא שני לן בין מתכוין לשאין מתכוין וקה לתכן בהמכיס את מתכוין וקה לתכן בהמכיס את כחל שכיס שהיו מהלכים ברשות הרבים והזיקו זה את זה פטורין ואפי' שלא במתכוין חייבין לכביזקין ומה שאמרו ברשות פטור לומר בין הזיקו בין הזיקוהזיקו הוא ולא דק ב בלישניה ומה שאמרו ברשות בהזיקו דממילא בלא ידע ליה ובמקו' ידע ליה כתרבצו זל בכוונ' ועוד יתבאר פרק שני וממה שאמרו הזיקו זה פטורין דקדקו שהוכח' נמי פטור בהם מתכוין לעשות לו היזק כלל אפי' בדבר שאין בו ממש: שניהם ברשות וכו' כגר בתפרש בסמוך: המבקע עצים וכו' משכה בהולכים את ק כל: או שהכהם לחבית של נגר בין ברשו' בין שלא ברשות בריית' שם ומה שכתב שלא ברשות פסק כליעזר בתרא דרבי יוסי בר חכינא נבי קך בריית' וים מפרש' שלא ברשות לחבל ידע בו חוא כהקיזו לעכו"ם ויש מי שפי' קף עכ"ל ידע לו שאני נגר שהכל רגילין ליכנס לחנות והוא ליה שלא ברשות כברשות: כשם שאומרין למיתה כך אומרין לנזקין בעיית דלפעיטת בפרק החובל בפירוש:

טור שם ס"ת ב

טור חו"מ שם

טור שם מציע עם

סמ"ג עשין סי' ע

טור חו"מ סי' ת ב

סמ"ג שם כל הכלונ' בשם ירוש' טור סמ"ג ב

קף כ ב

קף כ ב ובפ ב

פרק שני החובל

החובל בחבירו חבל וכו' מפורש בהחובל: ביצד קטע את ידו וכו' משכה שם: הכהו על ראשו וכו' פשוט הוא ומה שכתב בקצ בנוף חבירו שם מפורש משכה ונמרח: ואם אבל החסן וכו' אינו מבואר בגמ' אבל ככון הוא מן הטעמים שכתב הרמ"ך זל: הברזל אין לו אומד וכו' מפורש בהלכות שם בפירוש: גלחו בסם וכו' מפורש בהלכות שם בפירוש:

קף כ ב

קף כ ב

קף כ ב

קף כ ב ובפ ב

קף כ ב

קף כ ב

קף כ

הא למדת וכו' ויש דשער בלויל בפירוש: אפילו חסרו כשערה וכו' ליכא חוזר אלא גלקת פירוש גלקת הוא שמייתה המכה אלא שבעולם הפושט
דף כו ע"ב כיכר שליכא חוזר כמות שהיה וכדלמדיגן פרק שלשה שוכרים בחבורה שליכא חוזרת והקיזה סוגייא דהכאן בבלתי ע"ב דשמעה דאלו בכל מקום משלם דף פז
דף כו ע"ב נזק אלא ביקום הנדלה כגון פנים: המבעית לאת חבירו מפורש בפרק הכותם פאן לדיר ועיקר הדבר בפרק החובל: אחזו ותקעו וכו'
דף מג שם בהחובל בפירוש: יראה לי שהחבל וכו' טעמא הכותב הוא הנשר הכבל לפי הנזק וכו' מפורש שם בהחובל אומדין כמה אדם
נייכח בזה וכו': נותן לו וכו' ואפילו

מגדל עוז

דף כו ע"ב דיני פשיטי פסק כרבה דלעיל וכן
טור חו"מ סי' ב בהלכות ומה שכתב בפועל בטל
כל המונע שלא מותכה וכו' כבר בילדתי
בפרק שנים עשר מהלכות גזילה
ופיכיל ולעיל כאן בדעת הקלבו:
פתח עינין סי' ע ואם תסרו לאבן וכו' מפורש
שם בגמרא:
דף כו ע"ב ובן חס קטע לגלו וכו'
בלותה מיתלא שם:
שם סימא את עיניו וכו' שם וכתב
הרשבא סימא את ע
עיניו דוקא כשסימא שתי עיניו אבל
פתח שם עיניו אחת הוי כל מלאכה
עבד: הכה את חבירו על
חזהו וכו' מפורש שם חלשו כוחו
לו דמי כולו: סימא את
עין נעור שם עיניו וגלח לאחרים וכו' מתוך
לשון רביעו זה נראה לי שהוא
נותן לו דמי כולו ליטעון נער
ופיפוי ובשעת הכאתו אחת אלא למעט
הנזק ובשעת הכאתו נותן לו ואין
אומדין הכוחין מיחלקין אלא הרי
הוא בכלל החיוב אלא שיקשה
לזה הגרסא הכתובה במקצת ס
ספרים לפיכך פי' בתוספות דלפי
על נב דנעור ובעוד ופיפוי יהיב
ליה לא שיימינן בהדדי וכפר
מיהא שהשוה שבעוית על כולן
ביחד ליטו עולה כל כך כשוה ס
שעושין לכל אחת בפני עצמה ולזה
הסכים הרשבא זה ועיקר ותפשר
שלפ זה דעת רביעו זה וזו בעייא
בהחובל ואמה שם תמצי לומר כיון
דלא אומדינן יהיב ליה דמי כולו
וכפיק ופטיק בחתלו וכן דרך רביעו
בתלמוד: אמדוהו לכל
כזה וכו' בעייא דלא אפשיט שם
ויש שכתב אלא דמי כולו בלבד
ואם תפס הפזק דמי כל לאבד ואבד
ודמי כולו אין מוציאין מידו ודלי
אם דעת הדבר במה שכתב דמי כל
לאבד דמי בפזק אין דמי כולו
לחמור לפשין כדמי כולו שבי שלו
הראשון דמי כולו כיון שהיה בריא
בשעת שחבל בו כלל והלאחרו דמי
כולו לא שבנדעו דמי מהכרו עינו
לשון הטור שם ולא כהגה וכן הסת נידון ודלי אם תפס דמי ס
שליו הלאבד עבד: הלאבדי ודמי כולו כמו שהיה בריא

דף פ ס דבל נער ובשעת לכל חד יהיב וכן כתבו בתוספות והרשב"א ז"ל כמו שכתבתי למעלה: כיצד משערין הרפוי בשהיה שם כהחובל וכלן לומדין אותם
ומתבין לו מיד ואיתא בהלכות: היה מתבלבל וכו' וכן אם הבריא וכו' בלותה בבריתא שם: במה דברים לומרים בשהיה הזיק וכו' יצא לו
דף עג ע"ב זה לבד מן לותה סנייא דלמדינן בריש פירקי מ"ל פי' כיצד הזיק לו מקל ונתנו לו מסיבה כפשוטי מ"ל פשעת בנפשך ויקרו לו שור הזיק וכבר הביאה הרב בסמוך
וכראה שזה הדבר פשוט לגבי הרב דעב לא לומה שיהא מתבלבל שם היה מתבלבל והולך לא יתחייב יותר מן הלומד לבד אם רגע הזיק לתת דבר יום ביומו
ואם יתרפא קל מהרה ירויח ואם יחלה שיעמוד לו שהרי חייב לו מלא בהפוגתו ושבתו והרי הוא נותן וכבן הוא: אמר לו הזיק וכרז
היא הסנייא שהבעתו למעלה: הרי שלא בפסקו וכו' עלו בו נמחין לה יצא לרבינו גם כן שמא שכתב
למעלה שאם רגע הלזיק אין שם לומד יתן לו לומדו וכן כתבו המפרשים ז"ל דכשלומד והוא נותן לו לומדו וכפטר ודברי הרב בעלו לה
נמחים מחמת מכה משכה שליהיה וגברי: עלו נמחין שלא מחמת המכה חייב לרפואתו ואיכו נותן לו דמי שבתו שליכו במשלעלו בו נמחים אם מחמת מכה
חייב שלא מחמת מכה פטור זהו סתם משכה וגברי' בנו' עלו בו נמחין מחמת מכה ובסתר' חייב לרפואתו וליתן לו שבתו שלא מחמת מכה אין חייב לרפואתו ואיכו
חייב ליתן לו דמי שבתו ודברי יהודה פלוגי ברפוי לזמן ארוכות מכה ולמד פטור ודבכן בתרלי לומדי בלותה בריתא דלפי כשבת דמחמ' מכה פטור ואין שיכבו' דשלא
מחמת חייב הוא חייב ברפוי וכדלמי טעות סופר הוא בזה שכתוב בספרי הרב ז"ל סייב לרפואתו שלא אין חייב לרפואתו הוא עיקר הנסחא שלא מחמת מכה: עבד

מגדל עוז

עבר על דברי רופא עד סוף הפרק הכל פרק החובל:

פרק שלישי

כיצד משערין הבשת וכו' עד וקמביש את החרש חייב פרק החובל: המביש כו' עד העבד חייב בבשת קמת פל החובל ובירושלמי ופרק הפחתנין בפחתדרין: המביש את הקטן כו' עד כל מקו' בכל זמן כמו שילמו פרק החובל: ומפ' בירו' תלמיד חכם עד אין לו חלק לעולם הבא בירושלמי דפרל החובל ולי אלפס ז"ל הביאו בהלכות: כל שו הסלעים וכו' עד כסף נקי ריש פ' שור שבנח תרבעה וחמשה ופרק החובל:

כמה משערין הבשת וכו' עד וקמביש את החרש חייב פרק החובל: המביש כו' עד העבד חייב בבשת קמת פל החובל ובירושלמי ופרק הפחתנין בפחתדרין: המביש את הקטן כו' עד כל מקו' בכל זמן כמו שילמו פרק החובל: ומפ' בירו' תלמיד חכם עד אין לו חלק לעולם הבא בירושלמי דפרל החובל ולי אלפס ז"ל הביאו בהלכות: כל שו הסלעים וכו' עד כסף נקי ריש פ' שור שבנח תרבעה וחמשה ופרק החובל:

משערין הבשת הכל לפי המביש והמתבייש אינו דומה מתבייש מן הקטן למתבייש מאדם גדול ומכובד שזה"ל שביישו זה"ל והקל בשתו מרובה"ל המביש ארם הערום או מי שהוא במרחץ [ב] פטור נשבה הרוח והבבה שוליו על פניו והרי הוא ערום והוסיף זה בהפשטתו חייב בבושת ואינו דומה מביש את זה שנעשה ערום למביש את שאינו ערום וכן אם הגבירה"ל בגדיו לירד לנהר או שעלה"ל מן הנהר וביישו חייב ואינו דומה מביש זה למביש ארם את המכוסה בבגדיו המביש את הישן חייב בבשת ואם מת בתוך שנתו ולא הקיץ ולא הרגיש בזה"ל שביישו אין נוטין בשה"ל זה מן המביש ואם תפשו היורשין אין מוציאין מידן המביש את השוטה פטור והמביש את החרש חייב המביש את הגר או את העבד חייב המביש את הקטן אם כשמכלימין אותו נכלם חייב ואם לאו פטור ומכל מקום אינו דומה המביש את הקטן למביש את הגדול ולא המביש את העבד למביש את בן חורין ולא מביש חרש למביש פקח המביש את חברו בדברים או שרקק על בגדיו פטור מן התשלומין ויש לביר"ן לגדור בדבר בכל מקום ובכל זמן כפי שיראו ואם ביש תלמיד חכם חייב לשלם לו בשת שלימה אעפ"ש שלא ביישו אלא בדברים' כבר נפסק הדין שכל המבייש תלמיד חכם אפילו בדברי' קונסין אותו ונוטלין ממנו [ג] משקל לה' דינר מן הזהב שהוא משקל תשעה סלע' פחו רביע לרבי יוסי בר חניגא וקבלה היא בידינו קנס זה בכל מקום בין בארץ בין בחוצ לארץ מעשים היו אצלינו תמיד בכך בספרד ויש תלמידי חכמים שהיו מוחלין על זה וכך נאה להם ויש שתובעין ועושין פשרה ביניהן אבל הריני' היו אומרין למביש חייב אתה ליתן לו ליטרא זהב אעפ שהמביש שאר העם בדברי' פטור מן התשלומין עון גדול הוא ואינו מחרף ומגדף לעם אלא רשע שוטה ואכזרי שכל המלבין פני אדם כשר מישר' בדברי' אין לו חלק לעולם הבא יש הכאות רבו' שיש בהן בזוי וצער מעט וא' בהן נזק וכבר פסקו להם חכמים דמים קצובים וכל המכה לחברו הבאה מהן משלם אותו הממון [ד] הקצוב וכולן קנסו הן ואותו הממון הקצוב הו' דמי הצער והבשת והרפוי והשבת בין צרי לרפוא' ושבת בין לא צרי בזה הוא' משלם וכמה הוא משלם הבועט בחברו ברגלו משלם ה' סלעים הכהו באגרופו ובתו משלם שלשה"ל סלעים קבין [ה] לסימקית נ' וכן פי' אצבעותיו כמו אונך אגודה' והכהו בידו בעריך כנעמוד מכל בשהיא אגודה משלם שלשה"ל עשרה"ל סלעים [ו] תקע"א חברו בכפו משלם [ז] סלע סטרו על פניו נותן לו חמשים סלע' סטרו באחורי ידו משלם מאה סלע וכן אם צירם באזנו או תלש בשערו או שרקק והגיעו הרוק בבשרו או העביר טלית מעליו [ח] פרע ראש האשה"ל משלם קסלע וכזה הוא משלם על כל מעשה ומעשה ביצר כגון שבעט בחברו ארבע עשרה"ל אפילו זו אחר זו משלם עשרים סלעים סטרו על פניו שתי סטירות משלם קסלע וכן בשאר כל אלו הסלעים הם מכסף ארץ ישראל באותו הזמן שהיה"ל בכל' סלע חצי דינר כסף ושלשה דינרין ומחצה נחשת לפיכך מי שנתחייב בהכאות אלו לשלם ק' סלע הרי זה"ל משלם [ט] ב סלע ומחצה"ל בכסף נקי בדא

שהרי בשמעתין דהכא כשמואל על דברי רבי יוסי הגלילי דאמר ויפה אם כל מכה פרעי אף על מכה דמיפה לחין פוטר מלרב יהודה שהרי בשמעתין דהכא כשמואל על דברי רבי יוסי הגלילי דאמר ויפה אם כל מכה פרעי אף על מכה דמיפה לחין פוטר מלרב יהודה שהרי בשמעתין דהכא כשמואל על דברי רבי יוסי הגלילי דאמר ויפה אם כל מכה פרעי אף על מכה דמיפה לחין פוטר מלרב יהודה

ואין מוכיח מלרב יהודה:

במשנה תקוצע לחבירו נותן סלע אבל יתר מפרעים פי' בקול בחזו שתקוצע בו קול גדול ופ"ה המכה בכעב חזקו והלא זה פי' בכפו והדין כתבע קמץ דמתני' דקתני אבל יכול הכלכה כדאמרינן פרק שור שבנח תרבעה וחמשה: סטרו וכו' מפו' במשנה סטרו בחלוני ידו"ל כל זמת הכבת היא שלא במשנה: כל הלן שבלעים מכסף מה

פרק שלישי כיצד

עבר

עין כפי' לפי כתובות דף מ

טור שם מניח כל הסוגיא הזאת בשם רבינו

מא שם מניח בשם רבינו כל הסוגיא הזאת

טור שם מניח בשם רבי' עד סוף הפר' ועין שם שמניח דעת רב אלפס

מא שם

עבר על דברי רופא וכו' עד ואם נתחייב בבשת בל' קובעין לו זמן לשלם שהרי לא חסרו ממון; בשפוסקין בר' על המזיק ומחייבין אותו לישלם נובין ממנו הכל מיד ואין קובעין [י] לו זמן כלל ואם נתחייב בבשת בל' קובעין לו זמן [י] ולי רבי חניגא לין מתבין זמן לחבלות עד כאן:

פרק שלישי

כיצד משערין הבשת הכל לפי המביש והמתבייש אינו דומה מתבייש מן הקטן למתבייש מאדם גדול ומכובד שזה"ל שביישו זה"ל והקל בשתו מרובה"ל המביש ארם הערום או מי שהוא במרחץ [ב] פטור נשבה הרוח והבבה שוליו על פניו והרי הוא ערום והוסיף זה בהפשטתו חייב בבושת ואינו דומה מביש את זה שנעשה ערום למביש את שאינו ערום וכן אם הגבירה"ל בגדיו לירד לנהר או שעלה"ל מן הנהר וביישו חייב ואינו דומה מביש זה למביש ארם את המכוסה בבגדיו המביש את הישן חייב בבשת ואם מת בתוך שנתו ולא הקיץ ולא הרגיש בזה"ל שביישו אין נוטין בשה"ל זה מן המביש ואם תפשו היורשין אין מוציאין מידן המביש את השוטה פטור והמביש את החרש חייב המביש את הגר או את העבד חייב המביש את הקטן אם כשמכלימין אותו נכלם חייב ואם לאו פטור ומכל מקום אינו דומה המביש את הקטן למביש את הגדול ולא המביש את העבד למביש את בן חורין ולא מביש חרש למביש פקח המביש את חברו בדברים או שרקק על בגדיו פטור מן התשלומין ויש לביר"ן לגדור בדבר בכל מקום ובכל זמן כפי שיראו ואם ביש תלמיד חכם חייב לשלם לו בשת שלימה אעפ"ש שלא ביישו אלא בדברים' כבר נפסק הדין שכל המבייש תלמיד חכם אפילו בדברי' קונסין אותו ונוטלין ממנו [ג] משקל לה' דינר מן הזהב שהוא משקל תשעה סלע' פחו רביע לרבי יוסי בר חניגא וקבלה היא בידינו קנס זה בכל מקום בין בארץ בין בחוצ לארץ מעשים היו אצלינו תמיד בכך בספרד ויש תלמידי חכמים שהיו מוחלין על זה וכך נאה להם ויש שתובעין ועושין פשרה ביניהן אבל הריני' היו אומרין למביש חייב אתה ליתן לו ליטרא זהב אעפ שהמביש שאר העם בדברי' פטור מן התשלומין עון גדול הוא ואינו מחרף ומגדף לעם אלא רשע שוטה ואכזרי שכל המלבין פני אדם כשר מישר' בדברי' אין לו חלק לעולם הבא יש הכאות רבו' שיש בהן בזוי וצער מעט וא' בהן נזק וכבר פסקו להם חכמים דמים קצובים וכל המכה לחברו הבאה מהן משלם אותו הממון [ד] הקצוב וכולן קנסו הן ואותו הממון הקצוב הו' דמי הצער והבשת והרפוי והשבת בין צרי לרפוא' ושבת בין לא צרי בזה הוא' משלם וכמה הוא משלם הבועט בחברו ברגלו משלם ה' סלעים הכהו באגרופו ובתו משלם שלשה"ל סלעים קבין [ה] לסימקית נ' וכן פי' אצבעותיו כמו אונך אגודה' והכהו בידו בעריך כנעמוד מכל בשהיא אגודה משלם שלשה"ל עשרה"ל סלעים [ו] תקע"א חברו בכפו משלם [ז] סלע סטרו על פניו נותן לו חמשים סלע' סטרו באחורי ידו משלם מאה סלע וכן אם צירם באזנו או תלש בשערו או שרקק והגיעו הרוק בבשרו או העביר טלית מעליו [ח] פרע ראש האשה"ל משלם קסלע וכזה הוא משלם על כל מעשה ומעשה ביצר כגון שבעט בחברו ארבע עשרה"ל אפילו זו אחר זו משלם עשרים סלעים סטרו על פניו שתי סטירות משלם קסלע וכן בשאר כל אלו הסלעים הם מכסף ארץ ישראל באותו הזמן שהיה"ל בכל' סלע חצי דינר כסף ושלשה דינרין ומחצה נחשת לפיכך מי שנתחייב בהכאות אלו לשלם ק' סלע הרי זה"ל משלם [ט] ב סלע ומחצה"ל בכסף נקי

בדא

במשנה תקוצע לחבירו נותן סלע אבל יתר מפרעים פי' בקול בחזו שתקוצע בו קול גדול ופ"ה המכה בכעב חזקו והלא זה פי' בכפו והדין כתבע קמץ דמתני' דקתני אבל יכול הכלכה כדאמרינן פרק שור שבנח תרבעה וחמשה: סטרו וכו' מפו' במשנה סטרו בחלוני ידו"ל כל זמת הכבת היא שלא במשנה: כל הלן שבלעים מכסף מה

ארץ ישראל וכו' מפורש בפרק שור שבנח תרבעה וחמשה ולישנא דשקיל עמוקי בסלע אפילו זו אחר זו משלם עשרים סלעים מכסף נקי שקול עמוקי בסלע מכא חזי ליה ושל מדיפה כסף מדיפה: במה

ומפקא"ל בעבד ג' סלע בשפחה ב' סלע ובהמה ל' סלע

פרק רביעי

הנונף את השער וכו' פרק
שור שבנח את הכלים
ומה שבתב בזק ושער לשון מפורש
שם בברייתא ושי בזק מה שפתח
נופה ותחתית היכוך ולשי זל פירש
ובזק לקבל כחבלת עבעלת וקדין
קטוב בכתובות תותה שמועה ש
שיתבלל למטה ובבינו זל פסק
כפשט הברייתא: ובמה היה
יפה משילדה פי' בלשון מכה שילדה
מחליק שלשון פתח היכה זהו בזק
שקוע לשחה: אם את הבעל
כותבין לירשין וכו' משבה ובבייתא
שם: ואם נתפה לתוך מיתת
הבעל לף ולדו לשחה בתב
הלשון זל אלא אין דבר זה
ניחוש מן הגמרא והלבה דלפי
לרבה דאמר כשהבל נה לתוך
מיתת הגר דזכיה ליה בנויקו היא
תשת הגר שלין לו יורשין לקיימה
דקדמה ליה וזכיה בנויקו הבל
תשת ישראל שיש לו יורשין לעולם הן
ליורשיו עכ': ובחמ"ל מכתי טעם
ברורה להסמך עליהקשני
שבפרק ד' דה ליכה מכרעת לשחל
מן הנדדים ומפשר שהוא סובר
כשאר ישות עליו בעל הלש' בזמן
שקוע בעולם בשעת נגיפה הבל
שם יש לשחה דיוציא לשחת גר
ובריך עיין: היתה כעוקה
לגר וכו' מפורש שם בברייתא ונמלא: מת הגר פטור פי' לפי שאין לו
יורשים: הבל נה וכו' שם כרבה שם: היתה שפחה או נויה לעת
הדב בזק לבעלה שאין קדושין תופסין בהן
ולף על גב דתמרינן פרק ל' דה התורה זכתה לולדות לבעל ומפלו בה עליה
בזכות הני מילי בשחה שיש לו בה קדושין הא לאו ואמרו בירושלמי
שהל לרבי עקיבה בה על אמת בה על תחתה יכול לף הוא בעל הקדושין תלמוד
לומר בעל פי שהוא רשוי לזקדות בעל ויצאו חלו שאין רשויין לזקדות בעל
עבל וכש בחלו שאין קדושין כלו לבל דבר וכיון שכן לבל זכתה בהן לשחה זה לעת
הלב זל ועקל: הנונף את השחה ויצאו ילדיה וכו' במה
דברים אמורים בשבתבון לשחה לעת הלב זל לחייבי מיתות שונגין פטורין
מקתשלומין כדתמרינן בהדיה בחלו בערות וכדתנן לבי חזקיה בזה הזהלך
שאין חלוק בין שונג

במה דברים אמורים במכובד אבל אדם שהוא מבוזה ואינו מקפיד
בכל אלו הדברים וכיוצא בזה אינו נוטל אלא לפי מה שראוי לו ובמו
שיראו הדיינין שהוא[א] ראוי ליטול
לפי שיש בני אדם בעורין שאין מ
מקפידין על בשתם וכל היום מבזים
עצמן בכל מיני בזוי דרך שחוק וקלו
ראש או כדי ליטול פרוטה אחרת בן
הלצים המשחקים עמהם:

[א] בתוספתא הכהן בלחר ידו בכייר
ובפנקס בעירית שיכן עבודין
בטיומוס של שטרות שבידו כותן ל
מלות זו לא מפני שיוכה של בעל
הוא אלא מפני שיוכה של בזיון
הוא שבלומר קומה ה' וישיבני כי
הכית את כל מויבי לחי עבם:

פרק רביעי

הנונף את האשה ויצאו ילדיה אף על פי שלא נתכוון חייב לשלם
דמי וולדות לבעל ונזק וצער לאשה[ב] וביצד משערין דמי
וולדות שמין את האשה כמה היתה יפה עד שלא ילדה וכמה היא יפה
משילדה ונותנין לבעל אם מת הבעל נותנין ליורשיו ואם נגבה אחר
מיתת הבעל נותנין אף דמי וולדות לאשה היתה נשואה לגר וחבל בה
בחיי הגר נותן דמי וולדות לבעל מת הגר פטור ואם הבל בה אחר מיתת
הגר זכה היא בדמי וולדות היתה

[ב] שפחה או נויה בשעת הריון ובשעת
נגיפה נשתחררה או נתגיירה הרי דמי
הולדות שלה: הנונף את האשה
ויצאו ילדיה ומתה אף על פי שהיה שונג הרי זה פטור מן התשלומין ואינו
משלם כלום שנאמר ולא יהיה אסון ענוש יענש לא חלק הכתוב בין שונג
למזיד בדבר שיש בו מיתת בית דין לפוטרו מן התשלומין בשאר דברים
אמורים כשנתכוון לאשה אבל אם נתכוון לחבירו ונגף את האשה אף
על פי שמתה הואיל והמיתה בלא כוונה הרי זה כדבר שאין בו מיתת
בית דין ומשלם דמי וולדות:

המכה

והלשם בפסקוי פר' שור
שבנח את הפר' לף קלד
כתב שבן ליורשיו כדעת
הלשבל וכן כתב הלשם
בפרק הבל נזי משנה נב:

פרק רביעי הנונף

בזק לבדים לומדים מיכובד עד סוף הפרק הכובל:

את השחה ויצאו ילדיה לף
על פי שלא כתכוון חייב
לשלם דמי וולדות לבעל ונזק וצער
לשחה וכיצד משערין דמי וולדות
שמין את השחה כמה היתה יפה
עד שלא ילדה וכמה היא יפה מ
משילדה ומתנין לבעל אם מת
הבעל נותנין ליורשיו ואם נגבה
מיתת הבעל נותנין דמי וולדות
לאשה היתה נשואה לגר וחבל בה
בחיי הגר נותן דמי וולדות לבעל
מת הגר פטור ואם הבל בה אחר
מיתת הגר זכה היא בדמי וולדות
שלה: הנונף את האשה
ויצאו ילדיה ומתה אף על פי שהיה שונג הרי זה פטור מן התשלומין ואינו
משלם כלום שנאמר ולא יהיה אסון ענוש יענש לא חלק הכתוב בין שונג
למזיד בדבר שיש בו מיתת בית דין לפוטרו מן התשלומין בשאר דברים
אמורים כשנתכוון לאשה אבל אם נתכוון לחבירו ונגף את האשה אף
על פי שמתה הואיל והמיתה בלא כוונה הרי זה כדבר שאין בו מיתת
בית דין ומשלם דמי וולדות:

המכה

הזיקו הזק שאינו מעכב מלאכה כלל כגון שקטע ראש אזנו או ראש חוטמו חבל לעבד ואין לרבו בהן פירות: החובל בבת קטנה של אחרים אם נזק הפוחת אותה מכספה הוא הרי הוא של אב וכן שבתה של אב שהרי מעשה ידיה וכסף מכירתה של אביה הוא אבל צער ובושת וריפוי הרי הוא שלה וכן נזק שאינו פוחתה מכספה הרי הוא שלה וכן החובל בבתו משלם צער ורפוי ובושת: החובל באשת איש השב והרפוי לבעל והצער שלה והבושת והנזק אם בגלוי הוא כגון שחבל בפניה ובצוארה או בידיה וזרעותיה השליש שלה ושני שלישים לבעל ואם בסתר הוא הנזק השליש לבעל ושני שלישים לאשה של בעל נותנין לו מיד ושל אשה ילקח בהן קרקע והבעל אוכל פירות בדא בשחבלו בה אחרי אבל הבעל שחבל באשתו חייב לשלם לה מיד כל הנזק וכל הבושׁ והצער והכל שלה ואין לבעל בהן פירות ואם רצת ליתן הדמים לאחר נותנת וכזה חורו הנאונים והבעל מרפא אותה כדרך שמרפא כל חליה והמזיק אשתו בתשמיש המטה חייב בנזקיה: האשה שחבלה בבעל אם היה תוספת בכתובת מחייבין אותה למכור התוספ לבעלה בטובת הנאה ונובה ממנה אם רצה הבעל ואם רצה לגרש ולגבות מן הכל גובה ואם לא היה לה תוספת אינה יכולה למכור לו עיקר כתובתה שאסור לו לאדם לשהות את אשתו שעה אחת בלא כתובה כדי שלא תהא קלה בעיניו להוציאה אלא אם רצה הבעל כותב עליה שטר בדמי חבלו או מגרשה ונוטל מכתובתה הראוי לו: החובל בבניו הגדולים אם אין סומכין על שלחנו נותן להם מיד והקטנים ילקח בהן קרקע בנזקן והן אוכלין פירותיו וכן הדין באחרים שחבלו בהן ואם היו סמוכין על שולחנו וחבל בהן פטור בין שהיו גדולים בין שהיו קטני ואם חבלו בהן אחרים בגדולים יתן להם מיד ובקטנים ילקח בהן קרקע והן אוכלים פירותיהם עד שינדלו: חרש שוטה וקטן פגיעתן רעה החובל בהן חייב והן שחבלו באחרים פטורין אף על פי שנתפתח החרש ונשתפ השוטה והגדיל הקטן אינו חייב לשלם שבשׁע שחבלו בהן לא היו בני דעת: העבר והאשה שחבלו באחרי פטורין אבל משלמין לאחר זמן אם נתגרשה האשה או מת בעלה או נשתחרר העבד שהרי בני דעה הן והרי הן כבעל חוב שאין לומר יגבה שאם העשיר חייב לשלם: עבדן של אדם כגופו ובהמתו כממונו כיצד הרי שהניח נחלת על לב עבדו של חברו ומת או שדחפו ליס או לאש והו יכול לעלות משם ולא עלה ומת פטור מן התשלומין ואם עשה כן לבהמת חברו כאלו הניח הנחלת על בגדו ונשרף שהוא חייב לשלם וכן כל כיוצא בזה:

פרקה

וכן כתב בעל סה משמו ונפלה על זה לתניא בתוספתא בקדיש החובל בעבדו בין שחבל מחרים מכחין מידו ולקח בהן קרקע והוא מוכל פירות עב:

החובל בעבד עברי חייב לרבו חמשים סלע ואם היה בן שבע פחות יום אחד חייב מאה סלע ואם היה בן שבע ויום אחד חייב מאתים סלע ואם היה בן שבע שנים חייב חמש מאות סלע ואם היה בן שבע שנים ויום אחד חייב אלף סלע ואם היה בן שבע שנים ויום אחד חייב אלף סלע ואם היה בן שבע שנים ויום אחד חייב אלף

פרק חמישי אסור

לחם לחבול בין בעצמו כו' עד קל
וחומר למכה את הכלי כו פרק ריחובל

פרק חמישי

אסור לאדם לחבול בין בעצמו בין בחברו ולא
החובל בלבד אלא כל המכה אדם כשר
מישר' בין קטן בין גדול בין איש בין אשה דרך נציון הרי
זה עובר בלא תעשה שנ' לא יוסיף להכותו אם הזהירה תורה מלהוסיף
בהכאת החוטא קל וחומר למכה את הצדיק אפי' להגביה ידו על חבירו
אסו' וכל המגביה ידו על חברו אף על
פי שלא הכהו הרי זה [ה]רשע המכה
את חברו הכאה שאין בה שוה פרוטה
לוקה שהרי אין כאן תשלומין כדי
שיהיה לאו זה ניתן לתשלומין ואפילו
הכה עבד חברו הכאה שאין בה שוה
פרוט' לוקה שהרי ישנו במקצת מצות
וגוי שהכה את ישראל חייב מיתה
שנאמר ויפן כה וכה ויך את המצרי:
קנס קנסו חכמים אלו השוטים בעלי
זרוע שיהיה הנחבל נאמן ונשבע
בנקיטת חפץ שזה חבל בו חבל זה
ונוטל מה שראוי לו והו' שיהיו שם עדים כיצד היו שני עדים מעידין אותו
שנכנס לתוך ידו שלם ויצא חבול ולא ראוהו בעת שחבל בו והו' אומר
לא חבלתי והלה אומר אתה חבלת בי הרי זה נשבע ונוטל בטה דברים
אמורים כשהיתה המכה במקום שאיפשר לו להכותה עצמו או שהיה
עמהם שלישי שאיפשר שזה הנחבל אמר לו לחבול בו ולהתרעם על
אחר אבל אם אין עמהן אחר והיתה המכה במקום שאינו יכול לעשות
בעצמו כגון שהיתה נשיכה בין כתפיו וכיוצא בזה חרי זה נוטל בלא
שבועה הודה החובל שהוא חבל משלם חמשה דברים שהרי העדים
היו שם שנכנס לתוך ידו שלם בשעת המריבה ויצא חבול אבל אם לא
היו שם עדים כלל והוא אומר חבלת בי והודה מעצמו פטור מן הנזק
ומן הצער וחייב בשבת ובבושו ובריפוי
על פי עצמו לפיכך אם כפר ואמר לא
חבלתי נשבע שבועת הסת ולמ[ד]
משלם אדם שלשה דברים אלו על פי
עצמו שהשבת והרפוי ממון הוא ולא
קנס שאם לא יתן לו הרי חסרו ממון שהוא מתרפא בו ובטל ממלאכתו
והבושת לא הגיע לו אלא בשעה שהודה בפנינו שהוא חבל בו שהנחבל
שלא חבל בו בפני בני אדם אין לו בושת והודאתו בבי דין היינו שבייש
אותו נמצאת למד שאין הפרש בבושת בין בושה המגיעה לו אם חבל
בו בפני אחרים ובין בושת המגיעה לו בעת שהודה בפני אחרים שחבל
בו לפיכך משלם אדם בשת על פי עצמו אינו דומה מזיק חבירו בגופו
למזיק ממונו שהמזיק ממון חברו כיון ששלם מה שהוא חייב לשלם
נתכפר לו אבל חובל בחברו אף על פי שנתן לו ה' דברים אין מתכפר
לו ואפילו הקריב כל אילי נביות אינו מתכפר לו ולא נמחל עונו עד
שיבקש מן הנחבל וימחול לו ואסור

פרק חמישי אסור

לחם רשאי לחבול בעצמו: אלא
בלא תעשה בכלים ויקויות ויתיתי בלא נעשית: אפילו להגביה יד

מגיד משנה

לחבול בין בעצמו וכו' זה מיבואר
במשנה ובגמרא בפרק שתין
כל הפוסק לדם כאן וכו' עובר

לך ג ובא

לך ב

לך ג

לך ד

לך ה

לך ו

ממ סס

ממ סע

ממ סף

ממ ער

ממ עא

ממ עב

ממ עג

ממ עד

ממ עה

ממ עו

ממ עז

ממ עח

ממ עט

ממ פ

ממ פא

ממ פב

ממ פג

ממ פד

ממ פה

ממ פו

ממ פז

ממ פח

ממ פט

ממ צ

ממ צא

ממ צב

ממ צג

ממ צד

ממ צה

ממ צו

ממ צז

ממ צח

ממ צט

ממ ק

ממ קא

ממ קב

ממ קג

ממ קד

ממ קה

ממ קו

ממ קז

ממ קח

ממ קט

ממ ר

ממ רא

ממ רב

ממ רג

ממ רד

ממ רה

ממ רו

ממ רז

ממ רח

ממ רט

ממ ש

ממ שא

ממ שב

ממ שג

ממ שד

ממ שה

ממ שו

ממ שז

ממ שח

ממ שט

ממ ת

ממ תא

ממ תב

ממ תג

ממ תד

ממ תה

ממ תו

ממ תז

ממ תח

ממ תט

ממ תי

ממ תיא

ממ תיב

ממ תיג

ממ תיד

ממ תיה

ממ תיו

ממ תיז

ממ תיח

ממ תיט

ממ כ

ממ כא

ממ כב

ממ כג

ממ כד

ממ כה

ממ כו

ממ כז

ממ כח

ממ כט

ממ ל

ממ לא

ממ לב

ממ לג

ממ לד

ממ לה

ממ לו

ממ לז

ממ לח

ממ לט

ממ מ

ממ מא

ממ מב

ממ מג

ממ מד

ממ מה

ממ מו

ממ מז

ממ מח

ממ מט

ממ נ

ממ נא

ממ נב

ממ נג

ממ נד

ממ נה

ממ נו

ממ נז

ממ נח

ממ נט

ממ ס

ממ סא

ממ סב

ממ סג

ממ סד

ממ סה

ממ סו

ממ סז

ממ סח

ממ סט

ממ ע

ואסור לנחבל להיות אכזרי ולא ירחם וזו דרך זרע ישראל אלא כיון שבקש ממנו החובל ונתחנן לו פעם ראשונה ושנייה וידע שהוא שב מחטאו וניחם על רעתו ימחול לו וכל הממהר למחול הרי הוא משובח ורוח חכמים נוחה הימנו ועוד יש הפרש בין נזקי גופו לנזקי ממונו שהאומ לחברו סמא את עיני קטע את ידי על מנת שאתה פטור חייב בחמש דברים שהרי זה ידוע שאין אדם רוצ בכך אבל האומר לחברו קרע את כסותי שבר את כדי על מנת שאתה פטור הרי זה פטור ואם לא אמר לו על מנת שאתה פטור הרי זה חייב לשלם אף על פי שהרשהו להשחית במה דברים אמורי כשבאו הכלי לידו תחלה בתורת שמירה כגון שהיו שאולין או מופקדין אצלו ואמר לו שבר וקרע ועשה כן חייב לשלם עד שיאמר לו על מנת שאת פטור אבל אם אמ לו קח כלי זה ושברו בנר זה וקרעו ועשה כן הרי זה פטור האומר לחברו שבר כליו של פלוני על מנת שאתה פטור ועשה הרי זה חייב לשלם וכאילו אמר לו סמא עינו של פלוני על מנת שאתה פטור ואף על פי שהעושה הוא חייב לשלם הרי זה האומר לו שותפו בעין ורשע הוא שהרי הכשיל עיור וחזק ידי עוברי עבירה:

פרק ששי

המזיק ממון חברו חייב לשלם נזק שלם בין שהיה שוגג בין שהיה אנוס הרי הוא כמזיד כיצד נפל מן הגג ושבר את הכלים או שנתקל בשהוא מהלך ונפל על הכלי ושברו חייב נזק שלם שנאמר ובטה בהמה ישלמנה לא חלק הכתוב בין שוגג למזיד ואחר ההורג בהמתו של חברו או השובר כליו או הקורע בגדיו או קוצץ נטיעותיו הכל דין אחד הוא במה דברים אמורים ברשות הניזק אבל ברשות המזיק אינו חייב לשלם אלא אם הזיק בזדון אבל בשגגה או באונס פטור וכן אם היו שניהן ברשות או שניהן שלא ברשו והזיק אחד מהן ממון חברו שלא בכונה פטור היה עולה בסולם ונשמטה שליבה מתחתיו ונפלה והזיק אם לא היתה מהודקת וחזקה חייב היתה חזקה ומהודקת ונשמטה או שהתליעה הרי זה פטור שזו מכה בידי שמים היא וכן כל כיוצא בזה הכל לפי הדברים ברשות הניזק אבל ברשות המזיק פטור עד שיתכוין להזיק כמו שבארנו

הרי

נתרסיכן פרק השואל כל שהכירו בעצם על ידי אין מכניסין אותו במחיצה של הבה שכאחר נם עבוש לבדיק לה טוב וכתי כי לא אל אפן לשא את לה ינוזך לעובפ קחובל אחר לה בחמן כל המוכל דין על הכירו קוא בעצם תחילה וכו' עד ואל יכחק אוי לו למעק יותר מן הנעצק ולשבח נרסן אוי לו למעק יותר ממי שאין מעק וכן הוא במכילתא:

קייכו דוקא כשאל קרע לאחרי נא לידו בתוך שמירה אבל אם בשעת כתיבה אל שמור לי ותקרענו אם תרצה פטור וכש היכא לא עשאו שמור ואל קרע וכו' מיהו אם אחר לה לי קרע כסותי יש לתלות דאחר לי לקרוע מפני שברוך לקריעה זו כדי לעשותו כיולה שהוא נרוך לאחר לאחרי לקרוע כל' חזקיק: עכ:

מנרל עוז

ואסור לנחבל עד ורוח חכמי נוחה היימיכו פרק בתרא דיומא ופ' קמא דדאש השנה: ועוד יש הפרש בין נזקי נופו על סוף הפל"פ לחובל:

פרק ששי

המזיק ממון חבירו כו' עד וקבל דין לח' הוא סוף פ' כיצד הרגל וסוף פל' מיתות ופרק הנשרפין בסנהדרין: וכן אם היו שניהם וכו' עד שלא בכונה פטור כתב הלחב ז"ל דין זה לינו מחוור דאפילו שכיר בדרבה מ"ש לחתלע ואם לא היה ידע בה אם הזיקו חייבין אבל אם הזיקו זה בלבד ואין לחתלע ואם לא היתה מהודקת וחזקה חייב היתה חזקה ומהודקת ונשמטה או שהתליעה הרי זה פטור שזו מכה בידי שמים היא וכן כל כיוצא בזה כתוב במקצת ספרי הקשנות תמה לכי מלי שבא לומר זה מדיוק שאינה מכויה ומן הישן ובנמ' משמע דלא לחתלע ואם לא לחתלע כשאומר עד כאן לשונו:

ואני תמיר עיקר זאת ההלכה היה לי פרק הנולין ודקא מקשה מלי שבא ולאי שבא דבסולם היה ליה לעיכי ולהתבונן בהם מה שאין כן ברוח וישן דלאו בידו: וכל אלו הדברים ברשות הניזק עד כמו שביארנו פ' שור שבנח ופרק היוכיח ושלהי כיצד הרגל ופרק הנולין וקביעור היא מה שכתב בסימן ואכי נם כן במצאתי מקומותם וסבירותם: הרי

הרי שמילא חבר חבירו כלי יין וכו' עד סוף הלכה

כתב הראב"ד ז"ל לפי זה כשלח נתן לו רשות לשלוח את שלו נתן לו רשות לשלוח ביד אחר ואני תמיה זו סברא נכונה

אא אי מיפשט לין זה כשלח נתן לו רשות לשלוח את שלו נתן לו רשות לשלוח ביד אחר זה נכון:

הרי שמילא הגר חברו כדיין וישמן אפילו הכניסם ברשות הואיל ולא קבל עליו בעל החצר לשמור הרי זה נכנס ויוצא כדרכו וכל שישתבר מן קיב כח הכדים בכניסתו וביציאתו הרי הוא פטור עליהן ואם שברן בכונה אפילו רקיים אפילו כשכתב ברשות העלין ולמי שלו:

הכניסם בעל הכדים שלא ברשו הרי זה חייב לשלם וכן כל כיוצא בזה

שור שעלה על גבי שור להרגו ברשות המזיק שהוא בעל התחתון בין שהיה תם בין שהיה מועד וכו' בעל התחתון ושמט ארס שורו להצילו ונפל עליון ומת הרי זה פטור דהפו לעליון

ומת אם היה יכול לשמטו ולא שמטו הרי זה חיי ואם לא היה יכול לשמטו הרי זה פטור שני שהיו מהלכי ברשות הרבי וזה בא בחביתו וזה בא בקורתו ונשברה חביתו של זה בקורתו של זה פטור שכל זה רשות להלך ולזה רשות להלך היה בעל הקורה ראשון ובעל החבית אחרון ונשבר חבית בקורה פטור ואם עמד בעל הקורה לנוח מכובד משאו חייב ואם הזהיר בעל החבית ואמ' לו עמוד לכתף חייב עמד לתקן משאו הרי הוא כמהלך ופטור ואף על פי שלא הזהיר לבעל החבי שהוא טרוד כדרכו היה בעל חבור ראשון ובעל קורה אחרון ונשבר חבית בקורה חייב שזה כמו ששבר בידו בכונה ואם עמד בעל חבית לנוח פטור ואם הזהיר לבעל קור ואמ' לו עמוד חייב ואם עמד לתקן משאו אף ע"פ שלא הזהיר לבעל הקור הרי הו' חייב וכן זה בא בנרו וזה בא בפשתנו וכן כל כיוצא בזה שנ' שהיו מהלכין ברשו הרבי אחרין ואח' מהלך והוזק אחד מהן בחברו שלא בכוונ' זה הרין חיי מפני שהוא משנה ואם היה ערב שבת בין השמשות פטור מפני שברשות הוא רין כדי שלא ובכנס השבת והו' אינו פנוי היו שניה רצי' והוזקו זה בזה שניה פטור ואפילו בשאר היומים אחד המזיק בידו או שזרק אבן או ירה חץ והזיק בו או שפטר מים על חברו או על הכלי והזיק או שרק או שנעו והזיק בכיחו וניע' בעת שהלכו מכחו הרי זה במזיק בידו והם תולדות של אדם אבל אם נה הדוק וכ' הו' על האר' ואחר כך נתקל בהן אדם הרי זה חייב משום בורו שכל תקלה תולדו' בור כמו שבארנו לוטש שהוא מכה בפטיש ויצא נין מתח הפטיש והזיק הרי זה חייב כמי שזרק אבן או חץ וכן הבנאי שקבל עליו את הכותל לסותרו ושבר את האבנים או הזיק חייב היה קותר מצר זה ונפל מצר אחר פטור ואם מחמ' המכ' חיי' שזה כזורק חץ והזיק בו הוא הכובש בהמ' חברו במים או שהניחה בחמה וצמצם עליה המקום כרי שלא תמצא צל עד שהרגה החמ' חייב לשלם וכן כל כיוצ' בזה שנים שהמיתו את הבהמ' כאחת או שברו את הכלי כאחת משלשין ביניהן חמשה שהניחו חמש חבילות על הבהמ' ולא מתה ובא זה האחרון והניח חבילתו עליה ומתה אם הית' מהלכת באותן החבילו' ומשהוסיף זה חבילתו עמדה ולא הל' האחרון חייב ואם מתחלה לא הית' מהלכת האחרון פטור ואם אין ידוע כולן משלמין בשוה וכן חמש שישבו על הכסא ולא נשבר ובא אחרון וישב עליו ונשבר אף עפ"י שהיה ראוי להשבר בהן קוד שישב הואיל וקירב את שבירתו האחרון חיי' שהרי אומרים לו אילו לא נסמכת עליו היינו עומדים קודם שישבר ואם ישבו כאחת ונשבר כולן חייבין וכן כל כיוצא בזה אדם

וכן כיוצא ביחמת מלאכה לכל כנון פטל בר לבנ שקיעה משוכה ועב לין סתם שיעול לו ולפי כל כנון פטל בר לבנ תכולתו קלי ידלקלחריכין בסמוך ליל קיב יתיבנה פורתא וקליענה יעשו לם היה בשבר היו חייבי' ליתו לפי היסקב' דמעבי לבהמי ליקו קלי סמיך בהו לין כל דקלי לבנ לחתרין בלבד ויתוך כך פטר לת בבי אדם שיבשו על פסטל של ליבנה לחת ושבריהו ויכר עזריהל חייבו מעלם ולי מיפרש לבקט פטל בר לבנ יעשו ליתיר בסקנה קיל כחו כנופי דמי ולקט כנון פטל בר לבנ שמתוך כובדו מנפנו מלעיומל מבל שלר בבי אדם שלין כבלי כל כך ולין סליכתן מעבבתן מלעמוד ליכהו כמי פשעו שלא עמדו וכולן חייבין עד כלן לאין לכתוספ:

טור מח' סי' שפח והלכם בסמקין לף ק ס"א מיי' פי"ו מהל' נזקי ממון הלכה ו ועטי' לעטו בזה ולעטי' לקמן ושם קמכח הגלה מהלכים

טור מח' סי' שצא

שנים שהיו מהלכין וכו' עד סוף הפרק היכין לף לג ע"ב

היה בעל קורה וכו' עשה עם בהמתו את הכל וחלוק הין לגוף וכין לתקן

טור שם סי' שצג

מפורש בגמרא ליבא דרבי יוחנן וכן הלכתא ולעין הגמר לפוש לגוף ולכתקל לתקן:

שנים שהלכין וכו' מפורש בגמרא עם היה לף לג ע"ב שכחוב בגמרא וקוץ בהלכות:

היו שכיקש וכו' עשה שם:

אחר המזיק וכו' זה פשוט ובכמ' מקומות לשיבי ניזקי דיליה כיצה כלומר חבו ומפורש פרק קמא דבבא לקמא כיכו ובישו לף נ ע"ב היכי דמי מי בהדי דקא מזלי מזקי כוחו הוא: אבל אם כח וכו' שם בתוספתא לקמן בתר לכיתי בין לרב בין לשמואל הייבו בור:

לוטש שהיה ובכח וכו' עשה פרק הכופס לף סב ע"ב

נתן לריר וכירוש נן יוה שבתו מן הכדרל וקוץ שורף:

וכן הכניתי שקבל וכו' עשה טור מח' סי' שצא פרק הנזהל עבים: לף כח

היה כותב זה כו' בתוספתא ושאם שם:

הכובש בהיתי חבירו וכו' לין זה ישלוקת לרבינה ורב אחא בר רב פרק הלה לף עו ע"ז לן הגזלין בסנהדרין פסק כ כרבינה לשיטת ר"ח ולדעת רבינו וכן פסק הר' מאיר ז"ל ובנמי וכן כתב הריטב"ן ז"ל בלשון הנמי שחיבר:

שנים שקיבלו וכו' ומצאו יותר מי' טור מח' סי' שצב ולמאי מלין זה לבקמ' שיזכיר עתה ומלין הכסף:

החמשה שהניחו חבילו וכו' זה כתב בפירוש מה שלמרו מרבה בחבילות בפרק קמא לבבא קמא וז"ל נרסתו וקא חיכא מרבה בחבילות היכי דמי לבלא חיקו חזל פ פשיטא פי' לחייב ולבלא לבלא חיקו כמי לא חזלא מאי קא עביל לפטור ולבני הבא כתב ונרסתו בכוכח:

ובן שישבו על הכסא וכו' זה נכ שם בבריתא ולפי לרש"ל לעיל בפשטתך עליכם ולא קניתם לעיומל: מלס

מגיד משנה

הרי שמילא חבר חבירו כלי יין וכו' עד סוף הלכה ו

שכתב ואפי' הכי מיבעי לן בבריתא לפרק היוצא את הכלי ואיה זמן שיהיו מהבין להזיק תחילו בראשותכן שקיבל בראשותו פטור והרי כתב לו שילוח תחילת בראשות המשלח חייב זה נכון:

שור שעלה וכו' עד סוף הלכה ז

בריתא העלין ולמי לת:

שנים שהיו מהלכין וכו' עד סוף הפרק היוצא לף לג ע"ב

קורה וכו' ויש בה משום לת הכל וחלוק הין לגוף וכין לתקן

מפורש בגמרא ליבא דרבי יוחנן וכן הלכתא ולעין הגמר לפוש לגוף ולכתקל לתקן:

שנים שהלכין וכו' מפורש בהשבה שם עם היה לף לג ע"ב שכחוב בגמרא וקוץ בהלכות:

היו שכיקש וכו' עשה שם:

אחר המזיק וכו' זה פשוט ובכמ' מקומות לשיבי ניזקי דיליה כיצה כלומר חבו ומפורש פרק קמא דבבא לקמא כיכו ובישו לף נ ע"ב היכי דמי מי בהדי דקא מזלי מזקי כוחו הוא: אבל אם כח וכו' שם בתוספתא לקמן בתר לכיתי בין לרב בין לשמואל הייבו בור:

לוטש שהיה ובכח וכו' עשה פרק הכופס לף סב ע"ב

נתן לריר וכירוש נן יוה שבתו מן הכדרל וקוץ שורף:

וכן הכניתי שקבל וכו' עשה טור מח' סי' שצא פרק הנזהל עבים: לף כח

היה כותב זה כו' בתוספתא ושאם שם:

הכובש בהיתי חבירו וכו' לין זה ישלוקת לרבינה ורב אחא בר רב פרק הלה לף עו ע"ז לן הגזלין בסנהדרין פסק כ כרבינה לשיטת ר"ח ולדעת רבינו וכן פסק הר' מאיר ז"ל ובנמי וכן כתב הריטב"ן ז"ל בלשון הנמי שחיבר:

שנים שקיבלו וכו' ומצאו יותר מי' טור מח' סי' שצב ולמאי מלין זה לבקמ' שיזכיר עתה ומלין הכסף:

החמשה שהניחו חבילו וכו' זה כתב בפירוש מה שלמרו מרבה בחבילות בפרק קמא לבבא קמא וז"ל נרסתו וקא חיכא מרבה בחבילות היכי דמי לבלא חיקו חזל פ פשיטא פי' לחייב ולבלא לבלא חיקו כמי לא חזלא מאי קא עביל לפטור ולבני הבא כתב ונרסתו בכוכח:

ובן שישבו על הכסא וכו' זה נכ שם בבריתא ולפי לרש"ל לעיל בפשטתך עליכם ולא קניתם לעיומל: מלס

אדם ושור שדחפו וכו' דברי הכל בזמן הבנין על סוף הפרק מיומרא לדבר בפרק שור שנגח את הפרה כפשטה מיהו כתב הרשב"ץ זל זה לשונו שור ואדם לענייין נזקין חייבין דזקין כולן בשדחף הולד שלא בכוונה דחילו בכוונה למיקם ישלם בעל הבור שלין הלעת נותן שישלם אדם שור של זה בבורו של חבירו וישלם טליתו אבדתו של חבירו בכוונה ויתחייב בעל הבור ובעל הקש שלא בכוונה היו עכ"ל וכן הוא: דמי גלדות שור פטור כי יצנו מכאן ולא שוורים ובור כמו פטור ותרבעה דבריה מיפ בעמיתו ולא שור ב בעמיתו וכן בור וכבר ידעת בחי זה כל תייב קמ בכוותא דבעי כוונ' וגבאי זה חייב בזק ויתר דבריה חפילו שלא בכוונה כמו שבתבאר פרק לחשון: כופר בשור המועד ואדם פטור דהוה ליה חייבי מיתות שונגין ופטור הבור בכל הדברים כבר כתבתי בהלכו' בזקי ממין:

פרק שביעי

המזיק

ממון חבירו וכו' דין הזק שאינו כיוצא בו שהוא פטור מן התשלומין כגון בנזקי פרק הכיזקין דקיימא לן כרבי יוחנן לעולם אבל מדברי סופרים אמרו הואיל והפחית דמיהן הרי זה חייב ומשלם מה שהפחיתו מדמיהן כיצד הרי שטמ' אוכלין טהורים של חברו או שרמע פירות או ערב לו טיפת יין נסך בתוך יינו שהרי אסר עליו הכל וכן כל כיוצא בזה שמין מה שהפסיד ומשלם נזק שלם מן היפה שבנכסיו כדרך כל המזיק ודבר זה קנס הוא שקנסוהו חכמים כדי שלא יהיה כל אחד מן המשחיתים הולך ומטמא טהרותיו של חברו ואומר פטור אני לפיכ אם מת זה שהזיק הזק שאינו ניכר אין נובין הנזק מנכסיו שלא קנסו חכמים אלא זה שעבר והזיק אבל היורש שלא עשה כלום לא קנסוהו וכן המזיק הזק שאינו ניכר בשגגה או באונס פטור שלא קנסו אלא המתכוין להזיק מדעתו הכהנים שפגלו את הזבח במזיד חייבין לשלם בשוגג פטורין וכן העושה מלאכה בפרת חטאת ובמי חטאת במזיד חייב לשלם משוגג פטור מדיני ארם וחייב בדיני שמים: ישלם המנסך

ממון חברו הזק שאינו ניכר הואיל ולא נשתנה הרבר ולא נפסדה צורתו

כרבי יוחנן לגבי חזקיה דלתיתב עלה כאן:

וכן פי' ליכבא בתשובתו נסיין ד' עד כאן:

אדם ושור שדחפו בהמה או אדם או כלים או בחמת פסולי המוקדשין לבור והזק הנדחף בבור או מת או נשתברו הכלי לעניין נזקי אדם או הזק בהמ' שלשתן חייבין האד' הדוחף ובעל השור ובעל הבור ומשלשי' ביניהן לעניין דמי ולדות וארבעה דברים אדם חייב ובעל השור ובעל הבור פטורין לעניין כופר ושלשי' של עבד בעל השור חייב ואדם ובעל חבור פטורין לעניין כלי ופסולי המוקדשין אדם ובעל חשור חייבין ובעל הבור פטור:

פרק שביעי

המזיק

ממון חבירו וכו' דין הזק שאינו כיוצא בו שהוא פטור מן התורה מפני ב בנזקין פרק הכיזקין דקיימא לן כרבי יוחנן דאמר הכי כדאיתא בהלכות פ"ק דבב: אבל מדברי סופרים וכו' משמע בהכיזקין ומבואר בגמ' בבייתא פרק קמא דבבא קמא: כיצד וכו' מבואר שם ומה שכתב מן היפה שבנכסיו כתבתיו פר' קמא דבבא קמא לפי כולן כאחת הן לשלם מיטיב: ודבר זה קשה וכו' כתבתיו טעמה זה במיימ' לדברי יוחנן כדלעיל: לפיכך אם מת זה שהזיק וכו' מיירי בנזיקין בהשולח והיא בהלכות פרק קמא דבבא קמא: ובן המזיק וכו' בשגגה מפורש בהיזקין בשוגג פטור: הכהנים שפגלו את הזבח במזיד חייבין: ובן העושה מלאכה וכו' כתב הלח"מ זל:

אבל זה שעשה שלא מעשה בגופן למען לחמר היזק שהיה ניכר לגו שהיה היזק פטור מדיני אדם לפי שהיה במזיד וקל כעושה ושעמא דמילתא משום לחין מתכוין להזיק הלא להכאתו הוא מתכוין ומשום הכי לא קנסו בו מזיד עכ: ובגמרא סוגית הגמרא בפשט כדברי' דגבי פלונית דהזק שהיה ניכר מי שהיה היזק מי לא אמ' להם יתיב רבי שיועזר העושה מלאכה בפרת חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אל' ואיב בדיני שמים ואי חומרת היזק בדיני אדם יהיה חייב אף במי חטאת דקשיא ליה מי לא קנסו אמי' לא מפרש ליה אי אמי' לא מפרש ליה ובן העושה מלאכה בפרת חטאת וכו' עד סוף הפרק פרק שור שנגח את הפרה:

פרק שביעי

המזיק

ממון חבירו וכו' דין הזק שאינו כיוצא בו שהוא פטור מן התורה מפני כיכר פשוט ין התורה מפורש ב בנזקין פרק הכיזקין דקיימא לן כרבי יוחנן דאמר הכי כדאיתא בהלכות פ"ק דבב: אבל מדברי סופרים וכו' משמע בהכיזקין ומבואר בגמ' בבייתא פרק קמא דבבא קמא לפי כולן כאחת הן לשלם מיטיב: ודבר זה קשה וכו' כתבתיו טעמה זה במיימ' לדברי יוחנן כדלעיל: לפיכך אם מת זה שהזיק וכו' מיירי בנזיקין בהשולח והיא בהלכות פרק קמא דבבא קמא: ובן המזיק וכו' בשגגה מפורש בהיזקין בשוגג פטור: הכהנים שפגלו את הזבח במזיד חייבין: ובן העושה מלאכה וכו' כתב הלח"מ זל:

אבל זה שעשה שלא מעשה בגופן למען לחמר היזק שהיה ניכר לגו שהיה היזק פטור מדיני אדם ליה וקל כעושה ושעמא דמילתא משום לחין מתכוין להזיק הלא להכאתו הוא מתכוין ומשום הכי לא קנסו בו מזיד עכ: ובגמרא סוגית הגמרא בפשט כדברי' דגבי פלונית דהזק שהיה ניכר לגו שהיה היזק מי לא אמ' להם יתיב רבי שיועזר העושה מלאכה בפרת חטאת ובפרת חטאת פטור מדיני אל' ואיב בדיני שמים ואי חומרת היזק בדיני אדם יהיה חייב אף במי חטאת דקשיא ליה מי לא קנסו אמי' לא מפרש ליה אי אמי' לא מפרש ליה ובן העושה מלאכה בפרת חטאת וכו' עד סוף הפרק פרק שור שנגח את הפרה:

המנסך יין חבירו עד שיהיו שלו כתב הרמב"ם ז"ל בפרק ט' מהלכות מכירה הי"ב
מיכאן עכ"ל: ואני תמיה בענין הזה בענין שלקחו פרק שני דחולין אשר עיקר זאת ההלכה מלא לשנויא בעלמא אלא דיעל אלא מוסר דבר שהיו שלו פיק חזי דיוק ואשכח קתני עיולא דבב
כחיון ולב עומדים ונב יבחק דאמרי
אין אדם מוסר דבר שהיו שלו
ומיקי הכא מהמעמא ומהמדמע
ומהמנסך כו' בשים לב בה שותפות
ובדמסיק לה כמי לית ליה ז"ל בסמ"ע
תלמודא לאוקמא כתנאי מיבעי
דתניא נזי שביסך יינו של ישראל
שלא לפני עבודה זרה מותר רבי
יהודה בן בתירא אוסר מפני שרבי יהודה בן בתירא אוסר לחל
מפני שאין מהנסכין אלא בפני ע
עבודה זרה ואחד שיהול לומר לא
לא כל היין שתאסור ייני לתוכפי
ודמי לב כחיון ולב יבחק עומדים
דאמרי אין אדם מוסר דבר שהיו שלו ליה ס"ל נזי
ישראל לנעובדי כוכבים אין מכוין עד כאן
הכא עיכוך דיוקות דשכניה בעלמא
היא ואליבא דאלתא ולכך
לא כתבו ליה ז"ל ואם היה לו בו
שותפו על שיכסך שלקי פב דחולין
כל הנזרם להזיק ממון חבירו וכו'
עד שהכניסה לרבקה וכו' אלמא לימין דיהיו היזק שהיו ניכר לאו שמיה היזק
כדאיתא בפרק חומר בקדרה ע"ב ואיל סיבר דהך תוקימתא עיקרית הוא
דאיתעבידא אלתא דימין דיהיו היזק ולית הלכתא כוותי' ועוד מעשה
דלקמן ליכא דהכא מצי לימיך חומי לא קבסו הכי
ומיקי דבר שהיו שלו פיק חזי דיוק
ומכסך כו' בשים לב בה שותפות
בדמסיק לה כמי לית ליה ז"ל בסמ"ע
תלמודא לאוקמא כתנאי מיבעי
דתניא נזי שביסך יינו של ישראל
שלא לפני עבודה זרה מותר רבי
יהודה בן בתירא אוסר מפני שרבי יהודה בן בתירא אוסר לחל
מפני שאין מהנסכין אלא בפני ע
עבודה זרה ואחד שיהול לומר לא
לא כל היין שתאסור ייני לתוכפי
ודמי לב כחיון ולב יבחק עומדים
דאמרי אין אדם מוסר דבר שהיו שלו ליה ס"ל נזי
ישראל לנעובדי כוכבים אין מכוין עד כאן
הכא עיכוך דיוקות דשכניה בעלמא
היא ואליבא דאלתא ולכך
לא כתבו ליה ז"ל ואם היה לו בו
שותפו על שיכסך שלקי פב דחולין
כל הנזרם להזיק ממון חבירו וכו'
עד שהכניסה לרבקה וכו' אלמא לימין דיהיו היזק שהיו ניכר לאו שמיה היזק
כדאיתא בפרק חומר בקדרה ע"ב ואיל סיבר דהך תוקימתא עיקרית הוא
דאיתעבידא אלתא דימין דיהיו היזק ולית הלכתא כוותי' ועוד מעשה
דלקמן ליכא דהכא מצי לימיך חומי לא קבסו הכי

לשון טור ממ"ס ס"ו ישראל לנעובדי כוכבים אין מכוין עד כאן הכא עיכוך דיוקות דשכניה בעלמא היא ואליבא דאלתא ולכך לא כתבו ליה ז"ל ואם היה לו בו שותפו על שיכסך שלקי פב דחולין כל הנזרם להזיק ממון חבירו וכו' עד שהכניסה לרבקה וכו' אלמא לימין דיהיו היזק שהיו ניכר לאו שמיה היזק כדאיתא בפרק חומר בקדרה ע"ב ואיל סיבר דהך תוקימתא עיקרית הוא דאיתעבידא אלתא דימין דיהיו היזק ולית הלכתא כוותי' ועוד מעשה דלקמן ליכא דהכא מצי לימיך חומי לא קבסו הכי

המנסך יין חבירו לעבודה זרה לא נאסר היין שאין אדם מישראל אוסר
דבר שאינו שלו ואם היה לו בו שותפו או שהיה משומר שהרי הוא כנוגע
או שהתרו בו וקבל ההתראה שהרי הוא משומר הרי זה אוסר היין וחייב
לשלם והיאך יתחייב זה לשלם והרי הוא מתחייב בנפשו מפני שמעת
שהגביהו נתחייב לשלם ואינו מתחייב בנפשו עד שינסך כל הנזרם
להזיק ממון חברו חייב לשלם נזק
שלם מן היפה שבנכסיו כשאי המזיקין
אף על פי שאינו הוא המזיק זה הנזק
עצמו באחרונה הואיל והוא הגורם
הראשון חייב כיצד הזורק כלי שלו
מראש הגג על גבי כרים וכסתות ובא
אחר וקדם וסלק את הכרים מעל הארץ
ונחבט הכלי בארץ ונשבר חייב נזק
שלם כאילו שברו בידו שסלוק הכרי
והכסתות גרם לו שישבר וכן כל כיוצ
בזה הזורק כלי של חברו מראש
הגג על גבי כרי וכסתו של בעל הכלי
וקדם בעל הכלי והסיר הכרים הזורק
חייב שזריקתו היא הגורם הראשון
לשבירת הכלי ואם קדם אחר וסלקן
שניהם חייבי הזורק והמסלק ששניהם
גרמו לאבד ממונו של זה וכן השורף
שטרותיו של חברו חייב לשלם כל
החוב שהיה בשטר שאף על פי שאין
נוף השטר ממון הרי גרם לאבד הממון
ובלבד שיודה לו המזיק ששטר מקויי
הי"ה וכך היה כתוב בו ומחמת
ששרפו הוא אינו יכול לגבות החוב אבל אם לא האמינו אינו משלם לו
אלא דמי הנייר בלבד וכן ראובן שהיה נושה בשמעון ומכר השטר ללוי
וחזר את שמכרו ומחלו לשמעון הרי נפטר שמעון כמו שיתבאר במקומו
ונתחייב ראובן לשלם ללוי כל מה שבשטר שהרי גרם לו לאבד השטר
והרי הוא כמו ששרפו
וכן אם מחלו יורש
ראובן משלם המוחל
מן היפה שבנכסיו וכן העושה עבדו
אפותיקי וחזר ושחררו חייב המשחרר
לשלם לבעל החוב
וכן האפוטרופי שהרי הפקיע שעבודו
וגרם לאבד ממונו
וכופין את בעל חוב גם הוא לשחרר העבד כדי שלא יפגע בו ויאמר לו עבדי אתה וכן

כתב הרמב"ם ז"ל בפרק ט' מהלכות מכירה הי"ב
כל הנזרם להזיק ממון חבירו וכו' זה הכלל
כל הנזרם להזיק ממון חבירו חייב לשלם נזק
שלם מן היפה שבנכסיו כשאי המזיקין
אף על פי שאינו הוא המזיק זה הנזק
עצמו באחרונה הואיל והוא הגורם
הראשון חייב כיצד הזורק כלי שלו
מראש הגג על גבי כרים וכסתות ובא
אחר וקדם וסלק את הכרים מעל הארץ
ונחבט הכלי בארץ ונשבר חייב נזק
שלם כאילו שברו בידו שסלוק הכרי
והכסתות גרם לו שישבר וכן כל כיוצ
בזה הזורק כלי של חברו מראש
הגג על גבי כרי וכסתו של בעל הכלי
וקדם בעל הכלי והסיר הכרים הזורק
חייב שזריקתו היא הגורם הראשון
לשבירת הכלי ואם קדם אחר וסלקן
שניהם חייבי הזורק והמסלק ששניהם
גרמו לאבד ממונו של זה וכן השורף
שטרותיו של חברו חייב לשלם כל
החוב שהיה בשטר שאף על פי שאין
נוף השטר ממון הרי גרם לאבד הממון
ובלבד שיודה לו המזיק ששטר מקויי
הי"ה וכך היה כתוב בו ומחמת
ששרפו הוא אינו יכול לגבות החוב אבל אם לא האמינו אינו משלם לו
אלא דמי הנייר בלבד וכן ראובן שהיה נושה בשמעון ומכר השטר ללוי
וחזר את שמכרו ומחלו לשמעון הרי נפטר שמעון כמו שיתבאר במקומו
ונתחייב ראובן לשלם ללוי כל מה שבשטר שהרי גרם לו לאבד השטר
והרי הוא כמו ששרפו
וכן אם מחלו יורש
ראובן משלם המוחל
מן היפה שבנכסיו וכן העושה עבדו
אפותיקי וחזר ושחררו חייב המשחרר
לשלם לבעל החוב
וכן האפוטרופי שהרי הפקיע שעבודו
וגרם לאבד ממונו
וכופין את בעל חוב גם הוא לשחרר העבד כדי שלא יפגע בו ויאמר לו עבדי אתה וכן

המנסך יין חבירו לעבודה זרה לא נאסר היין שאין אדם מישראל אוסר
דבר שאינו שלו ואם היה לו בו שותפו או שהיה משומר שהרי הוא כנוגע
או שהתרו בו וקבל ההתראה שהרי הוא משומר הרי זה אוסר היין וחייב
לשלם והיאך יתחייב זה לשלם והרי הוא מתחייב בנפשו מפני שמעת
שהגביהו נתחייב לשלם ואינו מתחייב בנפשו עד שינסך כל הנזרם
להזיק ממון חברו חייב לשלם נזק
שלם מן היפה שבנכסיו כשאי המזיקין
אף על פי שאינו הוא המזיק זה הנזק
עצמו באחרונה הואיל והוא הגורם
הראשון חייב כיצד הזורק כלי שלו
מראש הגג על גבי כרים וכסתות ובא
אחר וקדם וסלק את הכרים מעל הארץ
ונחבט הכלי בארץ ונשבר חייב נזק
שלם כאילו שברו בידו שסלוק הכרי
והכסתות גרם לו שישבר וכן כל כיוצ
בזה הזורק כלי של חברו מראש
הגג על גבי כרי וכסתו של בעל הכלי
וקדם בעל הכלי והסיר הכרים הזורק
חייב שזריקתו היא הגורם הראשון
לשבירת הכלי ואם קדם אחר וסלקן
שניהם חייבי הזורק והמסלק ששניהם
גרמו לאבד ממונו של זה וכן השורף
שטרותיו של חברו חייב לשלם כל
החוב שהיה בשטר שאף על פי שאין
נוף השטר ממון הרי גרם לאבד הממון
ובלבד שיודה לו המזיק ששטר מקויי
הי"ה וכך היה כתוב בו ומחמת
ששרפו הוא אינו יכול לגבות החוב אבל אם לא האמינו אינו משלם לו
אלא דמי הנייר בלבד וכן ראובן שהיה נושה בשמעון ומכר השטר ללוי
וחזר את שמכרו ומחלו לשמעון הרי נפטר שמעון כמו שיתבאר במקומו
ונתחייב ראובן לשלם ללוי כל מה שבשטר שהרי גרם לו לאבד השטר
והרי הוא כמו ששרפו
וכן אם מחלו יורש
ראובן משלם המוחל
מן היפה שבנכסיו וכן העושה עבדו
אפותיקי וחזר ושחררו חייב המשחרר
לשלם לבעל החוב
וכן האפוטרופי שהרי הפקיע שעבודו
וגרם לאבד ממונו
וכופין את בעל חוב גם הוא לשחרר העבד כדי שלא יפגע בו ויאמר לו עבדי אתה וכן

ואני תמיה בענין שלקחו מהכא כיצד וכאחר של אחריות וכברי
הלבנים ואתה צריך לעיין כי הנעשה זאת ההלכה הוי שלקי פרק כיצד
הרגל דנרמיכן לומר דכך זרק כלי מרמה קנג וכיו תחתיו כרים וכסתות וקלם
הוי וסלקן לאחר וסלקן פטור דבעלמא לשלויי פסיקי מעמקי גיריה עכ
ונחלקו בזה רבותינו הראשונים כמ"ש שפירש פטור דשני ויש שפירשו הראשון
וכבר בזה הלשון ובכל חותן היזיקות דיכה הלשון והסברות והראב"ד ז"ל
סבר כי שניהם פטורים ולעת כלם כי היש הלכה פסוקה אבל לי אלמא ז"ל
סבר לדכה לפטור שני זה חזיל לטעמיה דלית ליה דנרמי פרק הנוזל
עניה ליתא לדרכה דיהן קל כמאן דליתי ליה דיכה דנרמי עכ ורבים נחוכים
פסקו כן ועל זה סמך ל"מ ז"ל וחייב חלם לומר כלשון רבו ואין בזה לא שנוי
ולא טעות דליתיהיה לעו דיכה דנרמי לחו פלוגתא היא וכי תימיכיה ממה שהביאו
כלי של חבירו וכו' עד לחכך ומיומו זה שלקי כיצד הרגל עניה: וכן האוכל פרק הנוזל עניה: וכן האוכל פרק הנוזל
פטור לפסיקי גיריה והמסלק לם
כדברי הכל חייב כדברי האוסרים כלל תוכלת עכ"ל:

ואני תמיה עיני תחזיק מעיים ותכחנו כיצד וכאחר של אחריות וכברי
הלבנים ואתה צריך לעיין כי הנעשה זאת ההלכה הוי שלקי פרק כיצד
הרגל דנרמיכן לומר דכך זרק כלי מרמה קנג וכיו תחתיו כרים וכסתות וקלם
הוי וסלקן לאחר וסלקן פטור דבעלמא לשלויי פסיקי מעמקי גיריה עכ
ונחלקו בזה רבותינו הראשונים כמ"ש שפירש פטור דשני ויש שפירשו הראשון
וכבר בזה הלשון ובכל חותן היזיקות דיכה הלשון והסברות והראב"ד ז"ל
סבר כי שניהם פטורים ולעת כלם כי היש הלכה פסוקה אבל לי אלמא ז"ל
סבר לדכה לפטור שני זה חזיל לטעמיה דלית ליה דנרמי פרק הנוזל
עניה ליתא לדרכה דיהן קל כמאן דליתי ליה דיכה דנרמי עכ ורבים נחוכים
פסקו כן ועל זה סמך ל"מ ז"ל וחייב חלם לומר כלשון רבו ואין בזה לא שנוי
ולא טעות דליתיהיה לעו דיכה דנרמי לחו פלוגתא היא וכי תימיכיה ממה שהביאו
כלי של חבירו וכו' עד לחכך ומיומו זה שלקי כיצד הרגל עניה: וכן האוכל פרק הנוזל
פטור לפסיקי גיריה והמסלק לם
כדברי הכל חייב כדברי האוסרים כלל תוכלת עכ"ל:

ואני תמיה בענין שלקחו מהכא

בהלכות קרב ז"ל ובקונטרס כתב כרשב"ם ופירוש שכן הדיינין לכבלין כל מקום ששם רשב"ם ביושבתיכו הלכה כמותו וזו משנה פרק השולח וכל שכן שהדבר הכריחי כאן לפסוק הלכה כמותו דקא טעמא דידיה משום סברא ליה דמזיק שעבודו של חבירו חייב ואנן קיימא לן כדיבא דנרמי כל שכן במזיק זה שקוץ חייב דקא שים טפי כדמוכח בהלכות פרק המניח את הכלי גבי שחטו בשרי מותר וכן הל' מכן זה לשונו וכן הוא בתלמידין בהשולח עשה עבדו וכו' כרשב"ם דקא דייקינן דיבא דנרמי וכן עיקר על כן ואלו הן דברי רבינו ודע שהמחלוקת הזה אינה אלא בתמותיקי מפורש שאם את אינו נוהג משאר נכסים ובששחררו כאלו אכל בתמותיקי סתם פזיטק דמשחרר חייב שהרי תפי'

טור ח"מ סי' פו וכן כתב הרא"ש ז"ל הרשב"ם ז"ל וכן כתב מרדכי רבי' פ"ח מהלכות מלוה ולוה:

וכן הדיוחף מטבע חברו וכו' וכן הכותש לחן פרק וכן המקטע מטבע חבירו שלשתן פטורין בקנס דבר קנוגל עניים משום דליתיה ליה דיבא דנרמי אבל המפרש כתבו דלדידן חייב בכולהו וכן דעת רי"ף ובהלכות ויתר הפוסקים ז"ל:

לקמן סי' ש"ן ס"ג

לקמן שם

הזורק כלי מלא קנג וכו' זה מיירי' בפוסק פ' כיצד הרגל ומתוך לשון רבינו נר' שקוזל חייב אם הכלי ליכו שלו וכל שכן מתוך מה שכתב למעלה וכן עיקר:

שור שקיץ עומד להרינה וכו' דין זה מפורש סוף פרק

לקמן סי' שנ"ב ס"ב

הכונס ודעות אלו שכתב הרב ז"ל אם הוא דבר קטוב או למדיות הם העין סברית כתובות בהלכות ובב שפסי ז"ל הכריע לעיל הקחרין שהן דבר קטוב וכתב הרשב"ם ז"ל ומוה לא יתנבין ליה בבבל דקא למדינן לעיל עבדיין שליחותיה עבבל מילי דלא חסריה ממוכ' אבל אי תפס לא מפקינ' מיניה עד כאן ויכיר הרב ז"ל דיינן אלו פ' יהלכו' סנהדרין:

טור ח"מ סי' ת"ט סמ"ע סי' ז

בידו וכו' זהו אף לשואל קאמר פ"ק דב"ק: דף י"ח: ובפר' השואל במטיעה נתית בהלכו': דף כ"ו ע"ב:

כיצד וכו' פשוט הוא:

כשגובין את הפח' וכו' מפורש פ"ק דב"ק: דף ק:

סימן שמ"ה סמ"ק

טור ח"מ סי' כ"ה סמ"ק סי' ק"ח סמ"ג עשין מ"ג

כולן כאלו הן לשלם מעיטה ודין הקיטלטלין שם בתבואה פסק הרב פרח וכך כתב הרא"ש כאן בריב לדבי' יהושע וכן בהלכות: וכן הקושם ומפתח ומוציא שם רע שלשתן כ כתבו בהגהות בהלכות כאלו הן לשלם מעיטה: כל המזיק

לקמן סי' ש"ן ס"ב

מעיין חבירו וכו' מיירי בפוסק הבושם: כיצד לקח כיס חבירו וכו' זה

לקמן סי' ש"ן ס"ג והי"ט

מעשה שם הקונל שבורח וכו' ומה שכתב כאן סימן הרגל כתבו הרא"ש בפרק לדיבן ופרק הניזקין ומעתבע ושקיל: והוא

שיטעון דברים שקוץ לעזור וכו' מפורש שם: אבל שם אין דבריו וכו' כיצד הרי שחטף חמת וכו' מתוך דברי רבינו ז"ל שם נראה שקוץ סובר דבעי' דנמרת כפי נבי הקוץ נברת דלעיל דסלק' בתיקו היא כדכ' לוט שאין דבריו להכניסו שם וזה טוען שהכניסו שם וקלקל בזיקו ומשום דסלק' בתיקו פסק הרב שאם תפס אין מוציאין מידו כדרכו ז"ל כראין דממעט דלא בעי דרך בני לדם כיצד הוא לשיעורין לגיסני לאיבעי לאכל שם אם לא לאכל פשוט הוא שאם כן דברי רבינ

ידע המזיק שהכים היה בו חסרונים על כמו שיתבאר בענין הפקדון:

כתב הראב"ד ז"ל בענין הפקדון עשיתי ואם שאומר אם היכו מיחוור אלא הדבר פלוגתא מעשה של פקדון שהוא מביא לפם שכשבע ונוטל ויקפדים שהוא כיוצא בפם בין ענין זה לענין פת פרוה אינו כלום דבדי לפנינו ומטקפי מיקח והול לו לפק ואחר שיודע במטקפין ליקני במודה במקצת ואיכי יודע במקצת ויטול בלא שבועה אלא טעמא לחריכא אית לן בה ובין הכא ובין התם ישבע ויטול כמעשה דפק פרוה עכ"ל:

ואני תמיה קניהו וקעין קוה מאחר כתב בה דהלכות שאלה ופקדון והעיד עליו דבריו שכן הורה רבינו הרב ר' יוסף הלוי מנא ז"ל ודבו: ומתוך דבריו נודע שאחריים מולקים וכן פסק הלם מקומי מודעת רבותיו בעלי התוספות ז"ל ועיקר הדין הזה סוף הכובם ושם הביא ר' אלפס ז"ל ה הירושלמי הסיני ומטקם בהלכות:

פרק שמיני

המוסר ממון חברו ביד אנס חייב לשלם מן היפה שבנכסיו ואם מת נובין מיורשיו כשאר כל המזיקין בין שהיה האנס גוי בין שהיה ישראל הרי זה המוסר חייב לשלם כל מה שלקח האנס אעפ"ם שלא נשא המוס ולא נתן בידו שאהראה הרגיל בלב במה דברי אמורי בשהראה המוסר מעצמו אבל אם אנסוהו גוים או ישראל אנס להראות והראה הרי זה פטור מן התשלומי ואם נשא ונתן ביד אעפ"ם שהוא אנוס חייב לשלם שהמציל עצמו בממון חברו חייב לשלם כיצד הרי שנזר המלך להביא לו יין או תבן וביוצא בדברי אלו ועמד מוסר ואמר יש לפלוני אוצר יין או תבן במקום פלוני והלכו ולקחוה חייב לשלם אנסו המלך למוסר זה עד שיראה לו אוצרות יין או תבן או עד שיראה לו ממון חברו שהו בורח מלפניו והראה לו מפני האנס הרי זה פטור שאם לא יראה לו יכהו או ימיתהו נשא ממון חבירו בידו ונתנו לאנס חייב לשלם מכל מקום אף על פי שהמלך אנסו להביא והביא בדא שאם אנסו להביא והביא חייב בשלא הניע המיון לרשות האנס אבל אנס שאנס ישראל עד שהראהו ועמד האנס על הממון ונעשה ברשותו ואנס את ישראל עד שהוליכו לו למקום אחר ואפילו הוליכו זה המוסר שהראהו הרי זה פטור מלשלם שכיון שעמד האנס בצד האוצר כבר אבד כל מה שיש בו וכאילו נשרף בעלי דין שהיתה ביניהם מריבה על קרקע או על מטלטלין זה אומר שלי וזה אומר שלי ועבד אחד מהם ומסרה ביד גוים כנדין אותו עד שיחזור הדבר לכמו שהיה ויסלק יד אנס מביניהם ויעשו דין בישראל מי שנתפש על חברו ולקחו גוים ממנו בגלל חברו אין חברו חייב לשלם לו אלא כנגד מי שנתפש על חברו ויהיה חבירו חייב ליתן לו מה שנתן ונולנולתים ימקלקלין מכאן לכשיבא חבירו או אחד מבני ביתו או אחד מן הקרובים ויאמר לו בפני שלוחי בית דין שהוא מוכן ומזומן ליתן לו מה שנתן לגוים ויקבל ממנו ויחזיר לו את שלו ואם לא רצה לקבל ממנו אלא ירד לדין עם הגוים ויטול ממנו בדין מה שנתן לגוים ואם לא רצה ל

ויהיב ליתן לו חלק לחרטין ובנולנגולת עכ"ו ואף על גב דמשמע קצת דרב פלוג עליה פסק כר"ב ופירוש לחרטין בתלמוד בבלי ופירושו סעודה לחרוס ומאחת וכדאיה לי דטעם חלו מפני שחוקי המלך למשכן מחמת דברים חלו אינם על הבריות ואם כן לימא בדין שיפסיד זה ונלוי זהו שמחמי פרק הנזהל דבר מתת מכר מתת מבעט חלה שאין כדאיה כן מלשון הגמרא שם ולא כן פירשו ז"ל ואיפכ' לומר שכיון שהם חוקי המלך וזה פרעם חייב לשלם אפי' לקחם המלך מזה מלה כדין נאין כל אם לקחם המלך מזה כדין מחמת הבירו חייב לשלם לו כאותן שבפרק הנזהל ונולנגולת אחת מהן כמו שפירשו שם רש"י ז"ל וכה"ג ז"ל בקיבנו כלנה דשתף החמור שם:

מי שיש לו עבדים וכו' זה בעיר פ"ב כתובות עשו תקנת הנזהל במשור וכו' ולא תיפשיטו ופירשו הרב ז"ל לפשי ז"ל בשיש עבדים שמכר ופסקו ואפשרו ז"ל שלא ידע כמה ופסק רבנו ז"ל כדברי כל תיקו החמור בתלמוד ומתוך מה שכתב והמוכר כופר מהא שהוא המוכר כופר לחבירו שקלה כיוצא בשבועה מיחת וכן דעת רבנו תם ז"ל וי"ח חולקין: ואין משביעין וכו' זה דבר פשוט כתבו הרב אבל המוכר וכו' גם זה פשוט ומכואר: אסור למכור לישראל וכו' אפילו רשע וכו' ואפילו מיכר לו וכו' כתבה הרב זה פרק דניתין והביאו הרב בהלכות בהנזהל וכתבו שמעינן מיכר דאפילו במקום נער אם ר' למוכר בר ישראל הוא נגופו הוא תמורתו: מותר להרוג את המוכר ואתי לו ואומרי לו וכו' זה כתב במעשה הכזכר פרק הנזהל כתבו הרב ז"ל דכוותי אחוי נפרא דחבריה ז"ל הכי לא תחוי ולא תחוי אחר מחוי ומחויכא קם רב כהנא שמטיה לקושיא מכאן למד הרב ז"ל וכן מתוכה מעשה דרבי שילא דפרק הלוקח שלא שהותו מעשה היה בימות החמה ומתרין לו ואומרין לו אל תמסור אם העיז פניו ואמר לאבי אלא אמסרנו מצוה להרגו וכל הקודם להרגו זכה עשה המוסר אשר זמם ומסר יראה לי שאסור להורגו אלא אם כן הוחזק למוסר הרי זה יהרג שמא ימסור אחרים ומעשים בכל יום בערי המערב להרוג המוסרים שהוחזקו למסור ממון ישראל ולמסור המוסרים ביד הגוים להורגם ולהכותם ולאסרם בפי רשעם וכן כל המיצר לצבור ומצערן מותר למוסרו ביד הגוים להכותו ולאסרו ולקנסו אבל מפני צער יחיד אסור למוסרו ואסור לאבד ממונו של מוסר ואע"פ שמות לאב נופו שהרי ממונו ראוי ליורשיו רודף שהיה רודף אחר חברו להרגו או לדבר עבירה ושבר את הכלי בין של נרדף בין של כל אדם פטור מן התשלומין מפני שהוא מתחייב בנפשו שכיון שרדף התיר עצמו למיתה נרדף ששבר כלי של רודף פטור לא יהי ממונו חביב בינופו ואם שבר כלי אחרי חייב משהמציל עצמו בממון חברו חייב מי שרדף אחר הרודף להושיע הנרדף ושבר את הכלים בין של רודף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין אלא מתקנה היא שלא ימנע מלהציל או יתמהמה ויעיין בעת שירדוף ספינה שחשבה להשבר מבובר המשוי ועמד אחר מהן והקל ממשאו והשליך בים פטור שהמציל שבה כמו רודף אחריה להרגם ומצוה רבה עשה שהשליך והושיעם: סליקו הלכות חובל ומזיק בס"ד

מי שיש עליו עדים שמכר ממון חבירו כו' עד ומשביעין אותו. כ כשאר הכשרים פרק קמא דבזיקין וכ' הכותם כמי שם עשו תקנת הנזהל במיסר ומלקה בתיקו ופירשו ר"י ז"ל ורי"ו ז"ל מלקם ורמי בדעת אחר דכל תיקו דממונא לגמרי לחומרא ושלא כדברי רבינו קיי נתן ז"ל שפיסק חלוקו ונם הסכמת כל הראשונים ז"ל והאחרונים נע"ו כתב רבינו פלטוי נתן ז"ל והפריז על מדותיו לפסוק לגמרי אפ"ה לו האחרונים וכן נמשמע פרק זה כורך נמ' מתניתין דשו"ר הפסולין כי הדשעי פסולין ואין לך רשע מזה אשר הוא רשע למות וכן בפסק הדין בשתי ישיבו: לפסול למסור כו' עד שיכר לו ומצערו פרק הנזהל ומלכיל: וכל המוסר ישרש כו' עד אין לו חלק לעה"ב פרק חלק בסנהדרי: מותר להרוג המוסר כו' עד שהרי ממונו רשאי ליטרפי פרק הנזהל ומלכיל: רודף שהיה רודף כו' עד ויפיץ בעת שירדוף בנזיקין פרק הנזהל ומלכיל ובסנהדרין פרק בן סורר ומורה: ספינה שחשבה להשבר מכובד המשוי עד וקושיעם כתב הלחכ ז"ל אין כאן לא מלה ולא תבלין שאין כאן דין רודף כלל ואין זה דומה למעשה דהמרא דפרק הנזהל ודין זה שקטל לים אחד מחשבין על כולם

חברו חייב לשלם לו חוץ מן הנתפש מפני המס הקצוב על כל איש ואיש בכל שנה או הנתפש על התשור שנותן כל איש ואי למלך בעברו עליה' הוא או חיילותיו הרי זה חייב לשלם לו והוא שיקחו ממנו בפירוש בגלל

פלוני בפני עדים מי שיש עליו עדים שמכר ממון חברו כנו' שהראה מעצמו או שנאנס ונשבע ונתן ולא ידעו העדים כמה הפסידו במסירתו והנמכר אומר כך וכך הפסידני והמוכר כופר במה שטענו אם תפס הנמכר אין מוציאין מידו אלא נשבע בנקיטת חפץ וזכה במה שתפס ואם לא תפס אין מוציאין מן המוכר אלא בראייה ברורה

אין משביעין את המוסר שהראה מעצמו לא שבועה חמור ולא שבועת היסת מפני שהוא רשע ואין לך פסול יתר מזה אבל המוסר שאנסוהו להראו או להביו ונשבע ונתן ביד אף עפ"ש שהוא חייב לשלם אינו רשע אלא בן תשלומין הוא בלבד ומשביעין אותו כשאר הכשרין אסור לכהיר ישראל ביד גוים בין בנופו בין בממונו ואפילו היה רשע ובעל עבירה ואפילו היה מיצר לו ומצערו וכל המוסר ישראל ביד גוים בין בנופו בין בממונו אין לו הלק לעולם הבאמותר להרוג המוסר בכל מקום ואפילו בזמן הזה שאין דנין דיני נפשות ומותר להורגו קודם שימסור או כשאבר הדיני מוסר פלוני בנופו או בממונו ואפילו ממון קל התיר עצמו למלית ומתרין לו ואומרין לו אל תמסור אם העיז פניו ואמר לאבי אלא אמסרנו מצוה להרגו וכל הקודם להרגו זכה עשה המוסר אשר זמם ומסר יראה לי שאסור להורגו אלא אם כן הוחזק למוסר הרי זה יהרג שמא ימסור אחרים ומעשים בכל יום בערי המערב להרוג המוסרים שהוחזקו למסור ממון ישראל ולמסור המוסרים ביד הגוים להורגם ולהכותם ולאסרם בפי רשעם וכן כל המיצר לצבור ומצערן מותר למוסרו ביד הגוים להכותו ולאסרו ולקנסו אבל מפני צער יחיד אסור למוסרו ואסור לאבד ממונו של מוסר ואע"פ שמות לאב נופו שהרי ממונו ראוי ליורשיו רודף שהיה רודף אחר חברו להרגו או לדבר עבירה ושבר את הכלי בין של נרדף בין של כל אדם פטור מן התשלומין מפני שהוא מתחייב בנפשו שכיון שרדף התיר עצמו למיתה נרדף ששבר כלי של רודף פטור לא יהי ממונו חביב בינופו ואם שבר כלי אחרי חייב משהמציל עצמו בממון חברו חייב מי שרדף אחר הרודף להושיע הנרדף ושבר את הכלים בין של רודף בין של כל אדם פטור ולא מן הדין אלא מתקנה היא שלא ימנע מלהציל או יתמהמה ויעיין בעת שירדוף ספינה שחשבה להשבר מבובר המשוי ועמד אחד מהן והקל ממשאו והשליך בים פטור שהמציל שבה כמו רודף אחריה להרגם ומצוה רבה עשה שהשליך והושיעם: סליקו הלכות חובל ומזיק בס"ד

כרב כהנא דשמטיה לקושיא דהכותו מסיר וכן בברכות פרק ק' קדושה דבי שילא מלקי להכותו נגדית דבעל נגיח תוריה ומכיל ליה קודמת כי מלכא וכו' עד היו חזיל וקאמר אמר לכו חמרא אמר ליה חזי דרודף הוא ואתי לקרועי לכו חמרא ומתרינן אמר הכא להורגנך כשכה להורגנו מחייב בקולפה וקטלינהו: עד כאן

מגדל עוז

חבירו כו' עד ומשביעין אותו. כ כשאר הכשרים פרק קמא דבזיקין וכ' הכותם כמי שם עשו תקנת הנזהל במיסר ומלקה בתיקו ופירשו ר"י ז"ל ורי"ו ז"ל מלקם ורמי בדעת אחר דכל תיקו דממונא לגמרי לחומרא ושלא כדברי רבינו קיי נתן ז"ל שפיסק חלוקו ונם הסכמת כל הראשונים ז"ל והאחרונים נע"ו כתב רבינו פלטוי נתן ז"ל והפריז על מדותיו לפסוק לגמרי אפ"ה לו האחרונים וכן נמשמע פרק זה כורך נמ' מתניתין דשו"ר הפסולין כי הדשעי פסולין ואין לך רשע מזה אשר הוא רשע למות וכן בפסק הדין בשתי ישיבו: לפסול למסור כו' עד שיכר לו ומצערו פרק הנזהל ומלכיל: וכל המוסר ישרש כו' עד אין לו חלק לעה"ב פרק חלק בסנהדרי: מותר להרוג המוסר כו' עד שהרי ממונו רשאי ליטרפי פרק הנזהל ומלכיל: רודף שהיה רודף כו' עד ויפיץ בעת שירדוף בנזיקין פרק הנזהל ומלכיל ובסנהדרין פרק בן סורר ומורה: ספינה שחשבה להשבר מכובד המשוי עד וקושיעם כתב הלחכ ז"ל אין כאן לא מלה ולא תבלין שאין כאן דין רודף כלל ואין זה דומה למעשה דהמרא דפרק הנזהל ודין זה שקטל לים אחד מחשבין על כולם

הלכות רוצח ושמירת נפש

יש בכלל שבע עשרה מצות שבעמצות עשה ועשרה מצות לא תעשה וזהו פרטן:

א שלא לרצוח:
ב שלא ליקח כופר לנפש רוצח אלא יומת:
ג להגלות הרוצח בשגגה:
ד שלא ליקח כופר מחוייב גלות:
ה שלא יומת הרוצח כשירצח קודם עמידה בדין:
ו להציל הנרדף בנפשו של רודף:
ז שלא להוס על הרודף:
ח שלא לעמוד על דם:
ט להפריש ערי מקלט ולכוין להם הדרך:
י לערוף את העגלה בנחל:
יא שלא יעבד באותה קרקע ולא תזרע:
יב שלא לשים דמים:
יג לעשות מעקה:
יד שלא יכשיל תמיד בדבר:
טו לפרוק עם מי שנכשל בדרך:
טז לטען עמו:
יז שלא יניחנו נבהל במשאו וילך לו:

וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

פרק ראשון

כל הורג נפש אדם מישראל עובר בלא תעשה שנאמר לא תרצח ואם רצח בזדון בפני עדים מיתתו בסייף שנא׳ נקם ינקם מפי השמועה למדו שזו מיתת סייף בין שהרג את חבירו בברזל בין ששרפו באש מיתתו בסייף מצוה ביד גואל הדם להרוג הרוצח שנאמר גואל הדם הוא ימית את הרוצח וכל הראוי לירושׁ הוא גואל הדם לארצה גואל הדם או שלא היה יכול להמיתו או שאין לו גואל דם בית דין ממיתין את הרוצח בסייף האב שהרג את בנו אם היה בן להרג הרי זה הורג אבי אביו כפני שהוא גואל ואם אין לו בן אין אחר מן האחין נעשה גואל הדם להמית את אביו לא בית דין ממיתין אותו ואחר הזכר ואח הנקב בגאולת הדם ומוזהרין בית דין שלא ליקח כופר מן הרוצח ואפילו נתן כל ממו שבעולם ואפילו רצה גואל הדם לפוטרו שאין נפשו של זה הנהרג קנין גואל הדם לא קנין הקבה שנאמר ולא תקחו כופר לנפש רוצח ואין לך דבר שהקפיד תורה עליו כשפיכות דמים שנאמ׳ ולא תחניפו את הארץ כי הדם הוא יחניף את הארץ ונו׳ רוצח שהרג בזדון אין ממיתין אותו העדים ולא הרואים אותו עד שיבא לבד וידינוהו למיתה׳ שנ׳ ולא יומת הרוצח עד עמדו לפני העדה למשפט והוא הדין לכל מחוייבי מיתו׳ בית דין שעברו ועשו שאין ממיתין אותן עד שיגמר דינם בבי׳ דין במה דברים אמורים בשעבר ועשה העון שחייב עליו מיתת בד׳ אבל הרודף אחר חברו להרגו אפי׳ היה הרודף קטן הרי כל ישר׳ מצווין להציל הנרדף מיד הרודף ואפי׳ בנפשו של רודף כיצ׳ אם הזהירוהו והרי הוא רודף אחריו אעפ׳ שלא קבל עליו התראה כיון שערדין הוא רודף הרי זה נהרג ואם יכולין להצילו באב׳ מאברי הרודף כגון שיכו אותו בחץ או באבן או בסייף ויקטעו את ידו או ישברו את רגלו או יסמו את עינו ואם אינן יכולי׳ לכוין ולא להצילו אלא אם כן הרגוהו לרודף הרי או הורגים אותו אף על פי שערדין לא הרג שנאמר וקצותה את כפה לא תחוס עיניך אחד מבו׳ ואחר כל דבר שיש בו סכנת נפשות אחר האיש או האשה עינן הכתוב שכל החושב להכות חברו הכאה הממיתה אותו מצילי׳ את הנרדף בכפו של רודף ואם אינן יכולין מצילין אותו אף בנפשו שנאמר לא תחוס עיניך אף זו מצות לא תעשה שלא לחוס על נפש הרודף לפיכך הורו חכמים שהעובר שהיא מקשה לילד מותר לחתוך העובר במיעי בין בסם בין ביד מפני שהוא כרודף אחריה להורגה ואם משהוציא ראשו אין נוגעין בו שאין דוחין נפש מפני נפש וזהו טבעו של עולם אחר הרודף אחר חברו להורגו או רודף אחר נערה מאורסה לאונסה שנאמר כאשׁ יקום איש על רעהו ורצחו נפש כן הדבר הזה והרי הוא אומר בעקה הנערה המאורסה ואין מושיע לה הא יש לה מושיע מושיעה בכל דבר שיכול להושיעה ואפילו בהריגת הרודף והוא הדין לשאר כל העריות חוץ מן הבהמה אבל הזכר מצילין אותו בנפש הרודף כשאר כל ערויות אבל הרודף אחר הבהמה לרבעה או שרדף לעשות מלאכה בשבת או לעבוד ע״ז אעפ׳ שהשב׳ וע״ז עיקרי הדת אין ממיתין אותו עד שיעש׳ויב׳אותו לב׳ וידינוהו ויומת רדף אחר ערוה ותפשה ושכב עמה והער אעפ׳ שלא גמר ביאתו אין ממיתין אותו עד עמדו בדין רדף אחר הערוה ואחרים היו רודפין אחריו להצילה ואמרה להם הניחוהו כדי שלא יהרגני אין שומעין לה אלא מבהילין אותו ומונעין אותו מלבעול באבריו ואם אינן יכולין באבריו אפי׳ בנפשו כמו שבארנו כל

סמג לאוין סי׳ קפח

סמג לאוין סי׳ קפח

סמג לאוין סי׳ קפ״ד ועשין סי׳ ע״ג

סמג כל הפוסק

כל כתבי הרב ז״ל שבידינו מלאים מזה ומזה ואני תמיד כשהגיע אצלי אחד מהם ראיתי שהיה חסר ענין אחד או יותר ולפעמים היה חסר הרבה ענינים ולפעמים היה חסר ענין אחד בתחלה ובאמצע ובסוף ולפיכך הייתי מתיגע הרבה בכל כתב וכתב להשלים החסרון ולהגיה המשובש ולהבין המעורב ולהסיר המותר ולסדר המקוטע ולחבר הנפרד ולהפריד המחובר ולתקן הכל על פי דעתי הקלושה ועל פי מה שהבנתי מדבריו בכל מקום שמצאתי בו סתירה מדבר אל דבר ומכל מקום לא הייתי מעז פני לשנות דבר מדבריו אלא אם כן היה הדבר מוכרח ומחוור ומתוקן על פי הסוגיא ועל פי שאר ספרים שחבר ז״ל ולפיכך אני מבקש מכל מי שיעיין בספר זה שאם ימצא בו דבר שאינו מחוור כל צרכו או שיראה בו סתירה מדבר אל דבר שלא יחשוב שהדבר בא מפי הרב ז״ל אלא שיחשוב שהדבר בא מפי המגיה שלא הבין דברי הרב ז״ל כראוי ואני מבקש מכל מי שיעיין בספר זה שאם ימצא בו דבר שאינו מחוור כל צרכו או שיראה בו סתירה מדבר אל דבר שלא י

כל היכול להציל כו׳ עד סוף הפרק פרק בן סורר ומורה ולשון סיפרי מניין תם יודע לו עדות אי אתה רשאי לשתוק עליה תלמוד לומר לא תעמוד על דם רעך קף עד קף תה עב
ומניין לחיתו טובע בנהר לפעים בחין עליו תיק בתה עליו שאתה חייב להצילו שנאמר ולא תעמד על דם רעך עכ׳:

פרק שני כל

ההורג חבירו טובע על הרי זה בהלנ בנהר בסנהדרין פרק הכשרפין: אבל השוכר הורג וכן ההורג עצמו בקדושין פרק האיש עו עז עח
מק״ם ובסנהדרין פרק בן סורר ומורה׳: וכל אחד מאלו כו׳ עד הרי זיכס מסור לשמים בסנהדרין פרק הכשרפין: וכל אלו קף מג: קף עד
הרצחנין כו׳ עד כפי מה שירצו ב
בסנהדרין פרק נגמר הדין: הרי קף מו
שלא הרגם המלך כו׳ עד כדרך ש
שעשו פלוני ואפטר זה הדין בכלל
כל מכין ועונשין שלא מן התורה סס
בפ׳ נגמר הדין: ומכניסין אותה סס
לכיפה ל״פ בסנהדרין: אבל היכו קף עע
המיוחד לו הוא בריא פרק אלו מ
מנלחין דתמריין מכח לן דכתיב׳
ותסריין ועבדיין הדדפה כו׳ ודתי
הכתי בבעלי עבירות מיירי עד ש
שיחזור בהם וגם הרלחב זל כן
כתב בהשגות הקשו סוף פ״ה של אלא
הקלכות תנב לריהיה ותקח לזכי
שמן מכהו: אחד ההורג את הנפש
עד שלשים יום לימו נהרג עליו ב
בנבא קמא פרק שור שנגח את קף מ מ מע
הפרה ובנדה פרק יונה דופן ו קף מד
ובספרי פרשת דלה ופרש׳ שופטים
ושוטרי: אחד ההורג את הבריה
כו׳ עד הרי זה פטור מדיני אדם
בסנהדרין פרק הכשרפין: אדם קף עח
טרפה שהרג את הנפש עד בדיני
נפשות בסנהדרין פרק הכשרפין: סס
אחד ההורג את ישראל עד ונוסף
על נחלת ה׳ בספרי פרשת דלה ו
ופרשת שופטים ושוטרי׳ ובסנהדרי׳
פרק הכלקין: מה בין עבדי כו׳ קף פו
עד כשאר בני חורין ירא׳ שחמר׳
עבדי עד בלא הכתת רביה כן
משמע בספרי פרשת מסעי: קף ק׳ עא
המוכר את עבדו ופסק עמו כו׳
עד סוף הפ׳ בנזיקין פרק הקומן: קף ג

פרק שלישי המכה

חבירו בזדון כו׳ עד שתומדים
מקום המכה בסנהדרין פרק ה
הכשרפין ובספרי פרשת מסעי: קף עט
כשם שתומדין החפץ כו׳ עד האבן קף לעא
מן העץ בסנהדרין פרק הכשרפין קף עח
ובספרי פרשת מסעי: המכה סס

כל היכול להציל באבר מאבריו ולא טרח בכך אלא הציל בנפשו של רודף והרגו הרי זה שופך דמים וחייב מיתה אבל אין בד׳ ממיתין אותו כל היכול להציל ולא הציל עובר על לא תעמוד על דם רעך וכן הרואה את חברו טובעים או ליסטין באין עליו או חיה רעה באה עליו ויכול להצילו הוא בעצמו או שישכור אחרי׳ להצילו ולא הציל או ששמע גוים או מוסרין מחשבין עליו רעה או טומנין לו פח ולא גילה אזן חברו והודיעו או שידע בגוי או באנס שהוא בא על חברו ויכול לפייסו בגלל חברו ולהסיר מה שבלבו ולא פייסו וכל היוצא בדברים אלו העושה אותם עובר על לא תעמד על דם רעך הרואה רודף אחר חברו להרגו או אחי׳ערוה לבועלה ויכול להציל ולא הציל הרי זה בטל מצות עשה שהיא וקצותה את כפה ועבר על שני [ה] לאוין על לא תחוס עינך ועל לא תעמוד על דם רעך אף על פי שאין לוקין על לאוין אלו מפני שאין מעשה בהן חמורים הם שכל המאבד נפש אחת מישראל כאילו אבד כל העולם כולו וכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים כל העולם כולו:

[ה] בספרי דורש מלא תחום עיניך ובתו׳ מלא תעמוד:

פרק שני

כל ההורג חבירו בידו כגון שהכהו בסייף או באבן הממיתה או שחנקו עד שמת או שרפו באש הואיל והרגו מכל מקום הוא בעצמו הרי זה נהרג בבי דין אבל השוכ׳ הורג להרוג את חברו או ששלח עבדיו והרגוהו או שכפתו וה ניחו לפני הארי וכיוצ׳בו והרגתו חיה וכן ההורג [ו] עיין כסי׳ יד:
את עצמו כל אחד מאלו שופך דמים הוא ועון הרינה בידו וחייב מיתה לשמי׳ ואין בהן מיתת
מצוה לאוין מי׳ בית דין ומניין שכן הוא הדין שנאמר שופך דם האדם באדם דמו ישפך זה ההורג בעצמו שלא על ידי שליח
קס את דמכם לנפשותיכם אדרוש זה ההורג עצמו מיד כל חיה אדרשנו זה המוסר חברו לפני חיה לטרפו מיד
האדם מיד איש אחיו אדרוש את נפש האדם זה השוכר אחרים להרוג את חבירו ובפירו׳ נאמר בשלשתן לשון
דרישה הרי דינם מסור לשמים וכל אלו הרצחנים וכיוצא בהן שאינן מחויבין מיתת בית דין אם רצה מלך
ישראל להרגם בדין המלכות ותקנת העולם הרשות בידו וכן אם ראו בית דין להרגם בהוראות שעה אם הית׳
השעה צריכה לכך יש להם רשות כפי מה שיראו הרי שלא הרגם המלך ולא היתה השעה צריכה לכך לחזק
הדבר הרי בית דין חייבין מכל מקום להכותם מכה רבה הקרוב למיתה ולאסרם במצור וכמצוק שנים רבות
ולצערן בכל מיני צער כדי להפחיד ולאיים על שאר הרשעים שלא יהיה הדבר להם לפוקה ולמכשול ויאמר
הריני מסבב להרוג אויבי כדרך שעשה פלוני ואפטר אחד ההורג את הנרול או את הקטן בן יומו בין זכר בין
נקבה הרי זה נהרג עליו אם הרג בזדון או גולה אם הרג בשגגה והוא שכלו לו חדשיו אבל אם נולד לפחות
משה חדשים הרי הוא כנפל עד שישהה ל׳ יום וההורגו בתוך שלשים יום אינו נהרג עליו אחד ההורג את הבריא
או את החולה הנוטה למות ואפילו הרג את הנוסס נהרג עליו ואם היה נוסס בידי אדם כגון שהכוהו עד שנטה
מצוה לאוין סס למות והרי הוא נוסס ההורגו אין בית דין ממיתין אותו ההורג את הטרפה אף על פי שאוכל ושותה ומהלך
בשוק הרי זה פטור מדיני אדם וכל אדם בחזקת שלם וההורגו נהרג עד שיודע בודאי שזה טרפה ויאמרו
הרופאים שמכה זו אין לה תעלה באדם ובה ימות אם לא ימיתנו דבר אחר: אדם טרפה שהרג את הנפש
נהרג שנאמר ובערת הרע מקרבך והוא שיהרוג בפני בית דין אבל בפני עדים פטור שמא יזמו ואם הזמו אינן
מצוה לאוין סס נהרגין שהרי לא זממו אלא להרוג טרפה וכל עדות שאינה ראויה להזמה אינה עדו׳ בדיני נפשו׳ אחד ההורג
את ישראל או ההורג עבד כנעני הרי זה נהרג עליו ואם הרג בשגגה גולה ישראל שהרג גר תושב אינו נהרג
עליו בבית דין שנאמד וכי יזיד איש על רעהו ואין צריך לומר שאינו נהרג על הנוי ואחר ההורג את עבד אחרי׳
או ההורג עבדו הרי זה נהרג עליו שהעבד קבל עליו מצות ונוסף על נחלת ה׳ מה בין עבדו לעבד אחרי׳ שעבדו
יש לו רשות להכותו לפיכך אם הכהו הכאה שיש בה כדי להמית ונטה למות ועמד כ״ד שעות ואח״כ מת אינו
נהרג עליו אע״פ שמת מחמ׳ המכה שנ׳לא יוקם כי כספו הוא ומהו יום או יומי׳ יום שהוא כיומי׳ שהוא מעת לעת
אבל המכה עבד שאינו שלו אפי׳ מת לאחר כמה ימים מחמת המכ׳ הואיל והכהו כדי להמית
הרי זה נהרג עליו כשאר בני חורין יראה לי׳ שהמכה את עבדו בסכין וסייף או באבן ואגרוף [ז] עיין סה משמו:
וכיוצא בהן ואמדוהו למיתה ומת אינו בדין יום או יומים לא אפילו מת לאחר שנה נהרג עליו
לכך נאמ בשבט שלא נתנה תורה רשות להכותו לא בשבט ומקל ורצועה וכיוצא בהן ולא בהכאת רציחה:
המוכר עבדו ופסק עמו שישמשנו שלשים יום והכהו אחד מהן בתוך השלשי׳ יום והמיתו הרי
זה נהרג עליו ואינו בדין [ז] יום או יומים הראשון לפי שאינו כספו המיוחד לו והשני לפי שאינו
עדיין תחתיו וכן מי שחציו עבד וחציו בן חורין ועבד של שני שותפין אינן בדין יום או יומי׳ שהרי
אינו לאחר מהן כספו המיוחד לוולפיכך נהרג עליו כשאר העם:

[ו] כל׳ מלמד דלמ׳ שכיקם מיכס בדין יכס אי יומים דכתיב מפרש טעמא קתם וכן למימר דלמר כל׳ מלמד כדכי יוסי ודלמ כדכי יקודק ודלמ כדכי מתיר עש:

פרק שלישי

המכה את חבירו בזדון באבן או בעץ והמיתו אומרין דבר שהכהו בו ומקום שהכהו עליו אם ראוי אותו חפץ להמית באבר זה או אינו ראוי
מצוה לאוין סס שנאמר באבן יד אשר ימות בה הכהו או בכלי עץ יד אשר ימות בו הכהו עד שיהיה בו כדי להמית ואינו דומה מכהו על לבו למכהו
על ירכו הואיל ונאמר אשר ימות בה מכאן שאומרין מקום המכה כשם שאומרין החפץ שהכה בו ומקום המכה כך אומרין כח ההכאה שנ׳באבן
יד מכאן שמשערין את היד אינו דומה זורק אבן בחבירו ברחוק שתי אמות לזורק בו בריחוק עשר שברחוק עשר יהיה כחה יתר ואינו דומה זורק
ברחוק עשר לזורק ברחוק מאה שברחוק המקום ביותר יתמעט כח ההכאה וכן משערין המכה עצמו משערין כח ההורג וכח הנהרג אם הוא גדול
או קטן או חזק או חלש או בריא או חולה וכן כל כיוצא בזה שנאמר אשר ימות בה מיתתו של זה משערין כל סיבותיה כלי ברזל לא נתנה בו

פרק רביעי

המחבוין

בו תורה שיעור שנאמר ואם בכלי ברזל הכהו וימות רוצח הוא ואפילו במחט והוא שיהיה לו חוד כמו מחט או שפוד או סכין וכיוצא בהם אבל אם הכהו בעשת של ברזל וכיוצא בה אומדין אותה כדרך שאומדי העץ או האבן: הכה את חבירו בלי כלי והמיתו כגון שהכהו בידו או ברגלו או נגפו בראשו והמיתו משערים כח המכה וכח הנהרג ובמקום המכה אינו דומה רוחף חבירו באצבעו לבועט בו ברגלו בכל כחו ואינו דומה מכהו על לבו למכהו על מתניו ואינו דומה חלש המכה את הבריא החזק לבריא חזק המכה חלש או חולה וכיוצא בזה וכיוצא בו משערין בכל אלו שנאמר או באיבה הכהו בידו וימות מות יומת המכה אף על פי שנאמר בידו הצרי הכתוב להיות ההכאה באיבה מכלל שמשערין כח ההכאה וכן הרוחף את חבירו מראש הגג ונפל ומת משערין גובה המקום שהפילו מעליו וכח הנדחף שאינו דומה בן יומו שנפל לגדול שנפל ומניין שמשערין גובה המקום שנאמר או בשנאה יהדפנו ויראה לי שכל מקום שאין בגובהו עשר טפחים אין בו כדי להמית כמו שאמרו בכור לעניין בהמה: אחד המכה את חבירו באבן או בעץ או שהכהו בגוש עפר או בגוש מלח וגפרית או בסל מלא עפר או צרורות ואפילו בפלח רבילה שנאמר אשר ימות בה כל שהוא ראוי להמית והכובד הוא שממית: הדוחף את חבירו לתוך המים או לתוך האש אומדין אותו אם יכול לעלות משם פטור ממיתת בר ואם לאו חייב וכן אם כבש עליו בתוך המים או בתוך האש עד שלא נשאר בו כח לעלות ומת חייב אף על פי שאינו הוא הדוחף בתחילה והוא הדין למניח ידו על פי חבירו וחוטמו עד שהניחו מפרפר ואינו יכול לחיות או שכפתו והניחו בצנה או בהמה עד שמת או שבנדה עליו מקום עד שמנע כמו הרוח או שהכניסו לבירה של שייש והדליק עליו נר עד שהמיתו ההבל בכל אלו נהרג עליו שזה כמי שחנקו בידו אבל הכופת את חבריו והניחו ברעב עד שמת או שכפתו והניחו במקום שסוף הצנה או החמה לבא לשם ובא והמיתתו או שכפה עליו גגית או שפרע עליו את המעזיבה או שהשיך עליו את הנחש ואין צריך לומר אם שסה בו כלב או נחש בכל אין בית דין ממיתין אותו והרי הוא רוצח ודורש דמים דורש ממנו דם וכן הדוחף חבירו בטור והיה שם סולם שיכול לעלות עליו או שזרק בו חץ והיה תרים בידו להנן עליו ובא אחר וסלק את הסולם והסיר את התרים שניהם אין נהרגין בבית דין אפילו היה הדוחף עצמו הוא שחזר וסלק הסולם פטור ממיתת בית דין ונדרש ממנו הדם הזורק צרו בכותל והזר האבן לאחורי והרגה חייב בית דין שמכחו באה וכן אלו שמשחקין בכדור שהתרו בהן והרגו בתוך ארבע אמות פטורין חוץ לארבע אמות אפילו לסוף מאה אמה חייבין והוא שיש בדי להמית כמו שבארנו זרק אבן למעלה והלכה לצדדין והרגה חייב: הכופת את חבירו והניחו במקום שאינו יכול לברוח והציף עליו מים ומת הרי זה נהרג עליו והוא שימות מכח ראשון הבא ממעשיו:

פרק רביעי

המחבוין

להרוג את זה והרג את זה פטור ממיתת בית דין ומן התשלומין ומן הגלות לפי שאין עדי מקלט קולטות אותו כמו שיתבאר לפיכך הזורק אבן להוך עדה מישראל והרג אחד מהן פטור ממיתת בר נתכוון להכות את חבירו על מתניו ולא היה בכלי כדי להמית על מתניו והלכ לה האבן על לבו והיה בה כדי להמית על לבו ומת או שנתכוון להכותו על לבו והיה בדי להמית על לבו והלכה לה האבן על מתניו ומת פטור ממיתת בית דין ואינו גולה שאין ההורג בכונה גולה אבל אם נתכוון להכותו על מתניו והיה בה כדי להמית על מתניו והלכה לה על לבו ומת הרי זה נהרג וכן כל כיוצא בזה: המכה את חבירו באבן או באגרוף וכיוצא בהן אומדין אותו אם אמדוהו לחיים נותן חמש דברים ונפטר ואפי חלה המוכה והכביד ומת מחמת המכה הרי זה פטור ואם אמדוהו למיתה אוסרין את המכה בבית הסוהר מיד וממתינין לזה אם מת יהרג המכה ואם הקל ונתרפא רפואה שלימה והלך בשוק על רגליו כשאר הבריאים משלם המכה חמשה דברים ונפטר: זה שנאמר בתורה על משענתו אינו שיהלך והוא נשען על המטה או על אחד שאפילו הניטה למות יכול להלך על המשענת לא נאמר משענתו אלא שהיה מהלך על משענת בוריו ולא יהיה צריך כח אחר להשען עליו: אמדוהו למיתה והקל ממה שיהיה ולאחר מיכן הכביד ומת הרי זה נהרג ואין אומדין אותו אומדן שני בשהקל שרגלים לדבר: הכוהו

הכותב עשרים בני אדם וכו' עד והרג כולם פטורין בפ"ק דסנהדרין פרק כיצד הרגל ובפרק כ"ב דסנהדרין: זרקו בן עשרים אחד בן ט"ו עד שכריסו נבקעת מכובד החולי הכל לך עמ

בסנהדרין פ"ו דף קכ"ב: המיכין וכן העובדין ע"ז משיראל עד סוף הפרק מסכת ע"ז פרק לין מעמידין: לך כו

פרק חמישי כל

לך עמ ופ

הקומץ בשבועות נולה עד לחם מלמעלה עיר מקלטו במסכת מכות פרק לו הן הנולין ובספרי פרשת שופטים וישב שם אינו לך ו

יונה משם לעולם שמאמר שם תקפ דילמתו שם תקפ קבורתו עכ: לין הקומץ בשבועות נולה עד וקרנותיו:

מכ לעיין בר קנ

הכוהו עשרה בני אדם בעשר מקלות ומת בין שהכוהו בזה אחר זה בין שהכוהו כאחת כולן פטורין ממיתת בר שנאמר כל נפש אדם עד שיהיה אחר שהרג כל הנפש והוא הדין לשנים שדחפוהו או שכבשוהו לתוך

מכ שם

המים או שהיו רבים יושבים ויצא חץ מביניהן והרג שכולן פטורין זרקו בו עשרה אבן זה אחר זה וכל אחת מהן אין בה כדי להמית וזרק אחר באחרונה ויש בה כדי להמית ומת הרי זה האחרון נהרג עליו רוצח שנגמר דינו ונתערב באחרים ולא נודע מי הוא מהן כולן פטורין ורוצח שלא נגמר דינו שנתערב ברוצחים אחרים

מכ שם

שנגמר דינן כולן פטורין מן המיתה שאין גומרין דינו של אדם אא בפניו ואוסרין את כולן ההורג נפשות ולא

סנהדרין לך פב

היו שם עדים רואין אותו כאחת אא ראהו האחד אחר האחד או שהרג בפני עדי בלא התראה או שהוכחשו העדים בבדיקות ולא הוכחשו בחקירות כל אלו הרצחנים בונסין אותן לכיפה ומאכילין אותן לחם צר ומים לחץ עד שיצרו מיעיהן ואחר כך מאכילין אותן שעורין עד שתבקע כריסם מכובד החולי ואין עושין דבר זר

מכ שם

לשאר מחוייבי מיתת בית דין אבל אם נתחייב מיתה ממיתין אותו ואם אינו חייב מיתה פוטרין אותו שאף על פי שיש מן עונות חמורין משפיכות דמים אין בהן השחתת ישובו של עולם כשפיכות דמים אפילו ע"ז ואין צריך לומר עריות או חילול שבת אינן כשפיכות דמים שאלו עונות הן מעבירות שבין אדם למקום אבל שפיכות דמים מעבירות שבינו לבין חבירו וכל מי שיש בידו עון זה הרי הוא רשע גמור ואין כל המצות שעשה כל ימיו שקולין כנגד עון זה ולא יצילוהו מן הדין שנאמר אדם עשוק בדם נפש ונום צא ולבד מאחאב עובד ע"ז שהרי נאמר בו רק לא היה כאחאב וכו' שנסדרו עונותיו וזכיותיו לפני אלקי הרוחות לא נמצא עון שחייבו כליה ולא היה שם דבר אחר ששקול כנגדו אלא דמי נבות שנ' ותצא הרוח ותעמד לפניה' ואמר ה' תפתה

מכ שם

וגם תוכל והרי הוא הרשע לא הרג בידו אלא סבב קל וחומר להורג בידו: המינים והם עובדי עבודה זרה מישראל או העושה עבירות להכעיס אפילו אכל נבילה או לבש שעטנז להכעיס הרי זה מין והאפיקורוסין והן שכופרין בתורה ובנבואה מישראל מצוה להרגן אם יש בידו כח להרגן בסייף בפרהסיא הורג ואם לאו יבא עליהן בעלילות עד [ל] שיסבב הרינתן כיצד ראה אחד מהן שנפל לבאר והסולם בבאר קודם ומסלקו ואומ' הריני טרוד להוריד בני מן הבור ואחזירנו לך וכיוצא בדברים אלו אבל הגוים שאין בינינו ובינם מלחמה ורועי בהמה דקה מישראל וכיוצא בהן אין מסבבין להן המיתה ואסור להצילן אם נטן למות כגון שראה אחד מהן שנפל לים אינו

כג ב כג ג

מעלהו שנאמר לא תעמד על דם רעך ואין זה רעך במה' דברים אמורים בישראל בעל עבירה והעומד ברשעו ושונה בו תמיד כגון רועי בהמה דקה שפקרו בגזל והם הולכים באולתן אבל ישראל בעל עבירות שאינו עומד ברשעו תמיד אלא עושה עבירות להנאת עצמו כגון אוכל נבילות לתיאבון מצוה להצילו ואסור לעמוד על דמו:

[ל] נכן כתב התוספ' בפרק בן סורר ומורה נבי קא דאמר לי רדף שישראל הוא בן בריית ישראל ולא מעלין בן בריה ולא מורידין ולא מעלין עכ':

פרק חמישי

פתג עשין סי' עח

כל ההורג בשגגה גולה ממדינה שהרג בה לערי מקלט ומצות עשה להגלותו שנאמר וישב בה עד מות הכהן הגדול והוזהרו כה' שלא יקח כופר מן הרוצח בשגגה כדי לישב בעירו שנאמר ולא תקחו כופר לנוס אל עיר מקלטו: אין הרוצח בשגנה גולה אלא אם כן

[מ] והא דאמר שתי וערבין שאמרוהו למיתה וחלה ומת אינו גולה [מ] שמא הוא קירב את מיתת עצמו או הרוח נכנסה בחבורה והרגתהו אפילו שחט בו כל שני הסימנין ועמד מעט אינו גולה על ידו לפיכך אם לא פרכס כלל או ששחטו במקום שאין הרוח מנשבת בו כגון בירה סתום של שייש הרי זה גולה וכן כל כיוצא בזה:

כל הסוגיא מתוספ' פרק לחמרון ליבמות דף קכ בגלה מיושי ומ' ובפ' מי שחלה מיושין דף עב בגלה מיושין

ישראל שהרג בשגגה את העבד או את גר תושב גולה וכן העבד שהרג בשגגה את ישראל או את גר תושב וכן גר תושב שהרג את גר תושב או את העבד בשגגה גולה שנאמר לבני ישראל ולגר ולתושב בתוכם: גר תושב שהרג את ישראל בשגגה אף על פי שהוא בן נח הרי זה נהרג אדם מועד לעולם וכן גר תושב שהרגו גר תושב מפני שעלה על דעתו שמותר להרגו הרי זה קרוב למזיד ונהרג עליו הואיל ונתכוון להרגו וגוי שהרג את הגוי בשגגה אין ערי מקלט קולטות אותו שנאמר לבני ישראל: הבן שהרג את אביו בשגגה גולה וכן האב שהרג את בנו גולה על ידו במה דברים אמורים בשהרגו שלא בשעת למוד או שהיה מלמדו אומנות אחר שאינו צריך לה אבל אם יסר בנו כדי ללמדו תורה או חכמה או אומנו' ומת פטור וכן הרב המכה את תלמידו או שליח בית דין שהכה את בעל דין הנמנע מלבא לדין והמיתו בשגגה פטור מגלו' שנ' לחשוב עצים לדברי הרשות יצא האב המכה את בנו והרב הרודה את

פתג עשין סם

תלמידו ושליח בר שהרגו בשעת עשות המצוה: בתחילה אחד שוגג ואחד מזיד מקדימין לערי מקלט ובית דין של אותה העיר שהרג בה שולחין ומביאין אותו משם ודנין שנאמר ושלחו זקני עירו ולקחו אותו משם מי שנתחייב מיתה ממיתין אותו שנאמר ונתנו אותו ביד גואל הדם מי שנפטר פוטרין אותו שנאמר והצילו העדה את הרוצח מיד גואל הדם מי שנתחייב גלות מחזירין אותו למקומו שנאמר והשיבו אותו העדה

פתג שם כל הסוגיא

אל עיר מקלטו: כשמשיבין אותו מוסרין לו שני תלמידי חכמים שמא יהרגנו גואל הדם בדרך ואומ' להם אל תנהגו בו מנהג שופכי דמים בשוגג בא מעשה לידו: רוצח בשגגה שהרגו גואל הדם חוץ לתחום עיר מקלטו פטור שנ' ולו אין משפט מות אחד ההורגו בדרך קודם שיכנס לעיר מקלט או שהרגו בחזירתו עם השני ששמרין אותו נכנס לעיר מקלטו ויצא חוץ לתחום בזדון הרי זה התיר עצמו למיתה ורשות לגואל הדם להורגו ואם הרגו כל אדם אין חייבין עליו שנאין לו דם יצא חוץ לתחום עיר מקלטו בשגגה כל ההורגו בין גואל הדם בין שאר אדם גולה על ידו הרגו בתוך התחום עיר מקלטו אפילו גואל הדם הרי זה נהרג עליו: המזבח

טור ולם סי' תכח ולל תשובת לגאון על לקט סקסט סכיכו כפוסים בשוב לבו ביין ויקבלתו וכשל ונתן כלבב שלם לזכו כלין כונם ושוב לבניו ועתה רבותי אל תתנו יל למשטים לפיות כל ימים נוכל כמתלמלם ויקוב ויקים ויאמר שוב פיתי לך תעמידו לל וכו' ועבשו לחיובל מילת וכן הלב כיוצ'כפי גאון כתב לעבל כל מיבי מיתות בל המילב לין בילינו לל לקבלותו ולל לקבלות ולל לסוכנו ולל לחכנו אלא מבלין לותו ומכין לותו מכת מכלות ומבלילין לותו מן הקהל עכ:

מגדל עוז

הלכות רוצח ושמירת נפש

פרק ששי

שלשה הם ההורגים בלא כונה יש הורג בשגגה והעלמה גמורה וזה שנאמר בו ואשר לא צרה ודינו שיגלה לערי מקלט וינצל כמו שבארנו ויש הורג ותהיה השגגה קרוב לאונס והוא שיארע במיתת זה מאורע פלא שאינו ממצוי ברוב מאורעות בני אדם ודינו שהוא פטור מן הגלות ואם הרגו גואל הדם נהרג עליו ויש הורג בשגגה ותהיה השגגה קרובה לזדון והוא שיהיה בדבר כמו פשיעה או שהיה לו להזהר ולא נזהר ודינו שאינו גולה מפני שעונו חמור אין גלות מכפר לו ואין ערי מקלט קולטי אותו שאינן קולטות אלא המחוייב גלות בלבד לפיכך אם מצאו גואל הדם בכל מקום והרגו פטור ומה יעשה זה וישב וישמור עצמו מגואל הדם וכן כל הרצחנים שהרגו בעד אחד או בלא התראה וכיוצא בהן אם הרגן גואל הדם אין להם דמים לא יהיו או חמורין מההורג בלא כונה כיצד הזורק אבן לרה והרג או הסותר כתלו לרה ונפלה אבן והמיתה בן שפתרו ביום בן שפתרו בלילה הרי זה קרוב למזיד ואינו נקלט מפני שזו פשיעה היא שהרי היה לו לעיין ואחכ יזרוק או יסתור סתרו לאשפה בלילה אם הרבים מצויין בה הרי זה קרוב למזיד ואינו נקלט ואם אין הרבים מצויין בה כלל הרי זה קרוב לאונס ופטור מן הגלות: היתה האשפה עשויה להפנות בה בלילה ואינה עשויה להפנות בה ביום ונקרה אדם וישב שם ונפלה עליו אבן בשעת סתירה ומת הרי זה גולה ואם אחר שנפלה האבן בא זה וישב ונפלה עליו ומת הרי זה פטור מן הגלות וכן הזורק את האבן ואח"כ שיצאת ממנו הויצא הלה את ראשו וקבלה פטור מגלות שנאמר ומצא את רעהו פרט לממציא עצמו: השונא שהרג בשגגה אינו נקלט שנאמר והוא לא אויב לו חזקתו שהוא קרוב למזיד ואיזהו שונא זה שלא דבר עבר שלשה ימים מפני האיבה וכן אם נכנס לקרן זוית והמיתו שם בשגגה או שדחפו בגופו או נתכון לזרוק שתים וזרק ארבעה או שעלה על דעתו שמותר להרוג או שנתכון להרוג זה והרג את זה אפילו נתכוון להרוג גוי או בהמה ונמצא ישראל הרי כל אלו קרובים למזיד ואינן נקלטין: הנכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות והרגו בעל הבית בשגגה פטור מן הגלות שנאמר ואשר יבא את רעהו ביער מה יער שיש רשות לנהרג להכנס לשם אף כל שיצא בו לפיכך הנכנס להנות הנגר שלא ברשות ונתזה בקעת ונפחה לו על פניו ומת פטור מגלו' ואם נכנס ברשות הרי זה גולה: מי שהיה דולה את החבית להעלותה לגג ונפסק החבל ונפלה"ר על חבירו והרגתהו או שהי' עולה בסולם ונפל על חבירו והרגו פטור מן הגלות שזה כמו אנוס הוא שאין זה דבר הקרוב להיות ברוב העתים אלא כמו פלא הוא אבל אם היה משלשל את החבית ונפלה על חבירו והרגתו היה יורד בסולם ונפל על חברו היה מעגל בעגלה ונפלה על הבירו והרגתהו גולה שנאמר ויפל עליו וימת שיפול דרך נפילה שהרי דרך נפילה מצוי ברוב העתים להזיק ודבר קרוב הוא להיות שהרי טבע הכבר לירד למט במהר' והואיל ולא זרז עצמו ותקן מעשיו יפה בשעת ירידה גלה וכן כל כיוצא בזה: קצב שהיה מקצב והגביה"ר ירו בקופין לאחוריו והחזיר לשבר העצם כדרך שעושין הקצבים כל שימות בהולכה שהי' הגבהה מלפניו וירידה מאחריו אינו גולה עליו וכל שימות בהחזרה שהיא עלייה מאחריו וירידה מלפניו גולה זה הכלל כל שבדרך ירידתו גולה שלא בדרך ירידתו אינו גולה ואפילו בירידה שהיא צורך עלייה אינו גולה כיצד היה עולה בסולם ונשמטה שליבה מתחת רגליו ונפלה והמיתה פטור מן הגלות וכן המתכוין לזרוק בצד זה והלכ' לה לצד אחר או שהיתה לו אבן מונחת בחיקו ולא הכיר בה מעולם ועמד ונפלה והמיתה"ר וכן

[2] הסומ' שהרג בשגגה כל או פטורין מן הגלות מפני שהן קרובין לאונס היה' אבן בחיקו והכיר בה ושכח ועמד ונפלה והמיתה גולה שנאמר בשגגה מכלל שהיתה לו ידיע' נשמט הברזל מקתו והרג הרי זה גול"ר נשמט העץ

[3] כגון לגבי רבי: המתבקע אינו גולה מפני שאין זה בא' מכחו אלא מכח כחו ונמצא כמו אונס וכן הזורק אבן לתמר להפיל תמרים ונפלו מן התמרי' על התינוק והרגוהו פטור מפני שנפלו מכח כחו ובן כל ביוצא בזה משאר הסבות:

פרק שביעי

תלמיד שגלה לערי מקלט מגלין רבו עמו שנאמר וחי עשה לו ברי שיחזיה וחיי בעל חכמ' ומבקשי' בלא תלמוד תורה כמיתה חשובין וכן הרב שגלה מגלין ישיבתו עמו: עבד שגלה לעיר מקלט אין רבו חייב לזונו ומעשה ידיו לרבו אבל אשה שגלת לעיר מקלט בעלה חייב לזונה ואינו יכול לכוף לה צאנ"ש ידיך למזונותיך אלא אם כן היו מספיקין לה: רוצח שנגמר דינו להגלותו ומת קודם שיגלה מוליכין עצמותיו לשם ובעת שימות הכהן הגדול מוליכין עצמות הרוצח משם לקברי אבותיו: שאר הלוים הישובים בערי מקלט כישובים אחר מהן אינו נקבר בעיר ולא בתוך התהום שנאמר ומנוחתם יהיו לבהמת ולרכושם ולכל חייתם לחיים נתנו ולא לקבור: רוצח שהרג בשגגה בעיר מקלט גולה בה משכונה לשכונה ואינו יוצא מן העיר ובן לוי שהרג בטרינתו גולה לטרינה אחרת מערי הלוים לפי שכולן קולטות כגון שיתבאר ואם הרג חוץ מערי הלוים וברח לעירו הרי זה קולטו: עיר מקלט שרובה רוצחים אינה קולטת שנאמר ודבר באזני העיר ההיא את דבריו ולא ששים דבריהם לדבריו וכן

הקדמה קולט כו' עד סוף פרק הנולין ומתניתא בספרי פרשת ראה אבי: כן הכורים וכו' עד כיון שבינתים ופרק הנולין וספרי פרשת שופטים קבלן וקבילתו כ"תניתי: ויש כורת בשנג' כו' עד שלא הקריב בלבד נם זה מיאשר כלל מם הנולין וספרי פרשת שופטים: לפיכך אם מכהו וניחל קדם כו' וכן כל הלכתין וכו' עד בלא כונה כתב הלבלב זל תיובא קושי' נחלק

פרק ששי

הלכות רוצח ושמירת נפש

הם ההורגים בלא כונה יש הורג בשגגה והעלמה גמורה וזה שנאמר בו ואשר לא צרה ודינו שיגלה לערי מקלט וינצל כמו שבארנו ויש הורג ותהיה השגגה קרוב לאונס והוא שיארע במיתת זה מאורע פלא שאינו ממצוי ברוב מאורעות בני אדם ודינו שהוא פטור מן הגלות ואם הרגו גואל הדם נהרג עליו ויש הורג בשגגה ותהיה השגגה קרובה לזדון והוא שיהיה בדבר כמו פשיעה או שהיה לו להזהר ולא נזהר ודינו שאינו גולה מפני שעונו חמור אין גלות מכפר לו ואין ערי מקלט קולטי אותו שאינן קולטות אלא המחוייב גלות בלבד לפיכך אם מצאו גואל הדם בכל מקום והרגו פטור ומה יעשה זה וישב וישמור עצמו מגואל הדם וכן כל הרצחנים שהרגו בעד אחד או בלא התראה וכיוצא בהן אם הרגן גואל הדם אין להם דמים לא יהיו או חמורין מההורג בלא כונה כיצד הזורק אבן לרה והרג או הסותר כתלו לרה ונפלה אבן והמיתה בן שפתרו ביום בן שפתרו בלילה הרי זה קרוב למזיד ואינו נקלט מפני שזו פשיעה היא שהרי היה לו לעיין ואחכ יזרוק או יסתור סתרו לאשפה בלילה אם הרבים מצויין בה הרי זה קרוב למזיד ואינו נקלט ואם אין הרבים מצויין בה כלל הרי זה קרוב לאונס ופטור מן הגלות: היתה האשפה עשויה להפנות בה בלילה ואינה עשויה להפנות בה ביום ונקרה אדם וישב שם ונפלה עליו אבן בשעת סתירה ומת הרי זה גולה ואם אחר שנפלה האבן בא זה וישב ונפלה עליו ומת הרי זה פטור מן הגלות וכן הזורק את האבן ואח"כ שיצאת ממנו הויצא הלה את ראשו וקבלה פטור מגלות שנאמר ומצא את רעהו פרט לממציא עצמו: השונא שהרג בשגגה אינו נקלט שנאמר והוא לא אויב לו חזקתו שהוא קרוב למזיד ואיזהו שונא זה שלא דבר עבר שלשה ימים מפני האיבה וכן אם נכנס לקרן זוית והמיתו שם בשגגה או שדחפו בגופו או נתכון לזרוק שתים וזרק ארבעה או שעלה על דעתו שמותר להרוג או שנתכון להרוג זה והרג את זה אפילו נתכוון להרוג גוי או בהמה ונמצא ישראל הרי כל אלו קרובים למזיד ואינן נקלטין: הנכנס לחצר בעל הבית שלא ברשות והרגו בעל הבית בשגגה פטור מן הגלות שנאמר ואשר יבא את רעהו ביער מה יער שיש רשות לנהרג להכנס לשם אף כל שיצא בו לפיכך הנכנס להנות הנגר שלא ברשות ונתזה בקעת ונפחה לו על פניו ומת פטור מגלו' ואם נכנס ברשות הרי זה גולה: מי שהיה דולה את החבית להעלותה"ר לגג ונפסק החבל ונפלה"ר על חבירו והרגתהו או שהי' עולה בסולם ונפל על חבירו והרגו פטור מן הגלות שזה כמו אנוס הוא שאין זה דבר הקרוב להיות ברוב העתים אלא כמו פלא הוא אבל אם היה משלשל את החבית ונפלה על חבירו והרגתו היה יורד בסולם ונפל על חברו היה מעגל בעגלה ונפלה על הבירו והרגתהו גולה שנאמר ויפל עליו וימת שיפול דרך נפילה שהרי דרך נפילה מצוי ברוב העתים להזיק ודבר קרוב הוא להיות שהרי טבע הכבר לירד למט במהר' והואיל ולא זרז עצמו ותקן מעשיו יפה בשעת ירידה גלה וכן כל כיוצא בזה: קצב שהיה מקצב והגביה"ר ירו בקופין לאחוריו והחזיר לשבר העצם כדרך שעושין הקצבים כל שימות בהולכה שהי' הגבהה מלפניו וירידה מאחריו אינו גולה עליו וכל שימות בהחזרה שהיא עלייה מאחריו וירידה מלפניו גולה זה הכלל כל שבדרך ירידתו גולה שלא בדרך ירידתו אינו גולה ואפילו בירידה שהיא צורך עלייה אינו גולה כיצד היה עולה בסולם ונשמטה שליבה מתחת רגליו ונפלה והמיתה פטור מן הגלות וכן המתכוין לזרוק בצד זה והלכ' לה לצד אחר או שהיתה לו אבן מונחת בחיקו ולא הכיר בה מעולם ועמד ונפלה והמיתה"ר וכן

[2] הסומ' שהרג בשגגה כל או פטורין מן הגלות מפני שהן קרובין לאונס היה' אבן בחיקו והכיר בה ושכח ועמד ונפלה והמיתה גולה שנאמר בשגגה מכלל שהיתה לו ידיע' נשמט הברזל מקתו והרג הרי זה גול"ר נשמט העץ

[3] כגון לגבי רבי: המתבקע אינו גולה מפני שאין זה בא' מכחו אלא מכח כחו ונמצא כמו אונס וכן הזורק אבן לתמר להפיל תמרים ונפלו מן התמרי' על התינוק והרגוהו פטור מפני שנפלו מכח כחו ובן כל ביוצא בזה משאר הסבות:

פרק שביעי

תלמיד שגלה לערי מקלט מגלין רבו עמו שנאמר וחי עשה לו ברי שיחזיה וחיי בעל חכמ' ומבקשי' בלא תלמוד תורה כמיתה חשובין וכן הרב שגלה מגלין ישיבתו עמו: עבד שגלה לעיר מקלט אין רבו חייב לזונו ומעשה ידיו לרבו אבל אשה שגלת לעיר מקלט בעלה חייב לזונה ואינו יכול לכוף לה צאנ"ש ידיך למזונותיך אלא אם כן היו מספיקין לה: רוצח שנגמר דינו להגלותו ומת קודם שיגלה מוליכין עצמותיו לשם ובעת שימות הכהן הגדול מוליכין עצמות הרוצח משם לקברי אבותיו: שאר הלוים הישובים בערי מקלט כישובים אחר מהן אינו נקבר בעיר ולא בתוך התהום שנאמר ומנוחתם יהיו לבהמת ולרכושם ולכל חייתם לחיים נתנו ולא לקבור: רוצח שהרג בשגגה בעיר מקלט גולה בה משכונה לשכונה ואינו יוצא מן העיר ובן לוי שהרג בטרינתו גולה לטרינה אחרת מערי הלוים לפי שכולן קולטות כגון שיתבאר ואם הרג חוץ מערי הלוים וברח לעירו הרי זה קולטו: עיר מקלט שרובה רוצחים אינה קולטת שנאמר ודבר באזני העיר ההיא את דבריו ולא ששים דבריהם לדבריו וכן

פרק ו ה"ב כל הפנוין עם תפרק

פתח עשין פרק ד"ק ק"ב ע"ב

פתח עם כל קפנוין קומת

פתח עשין עם ע"ב

כל' יקולק דמת כלא דמת פרט לעום ולא כרים דמת לכתות את הסומת פרק:

פתח עשין עם

פתח עשין פרק נחיר הדין ק"ם ת"ק בשלמא.

פרק ו ה"ב עם תפרק

פרק ו ה"ב עם תפרק

פרק ו ה"ב עם תפרק

פרק שמיני מצות

ובן עיר שאין בה זקנים אינה קולטת שנאמר זקני העיר ההיא: רוצח שגלה לעיר מקלט ורצו אנשי העיר לכבדו יאמר להם [ה] רוצה אני אמרו לו אעפ"כ אין יוצא מעיר מקלטו לעולם ואפילו לדבר מצוה או לעדות בין עדות ממון בין עדות נפשות ואפילו להציל נפש בערותו או להציל מיד הגיים או מיד הנהר או מן הדליקה ומן המפולת אפילו כל ישראל צריכין לתשועתו כיואב בן צרויה אינו יוצא משם לעולם עד מות הכהן הגדול ואם יצא התיר לעצמו למית כמו שביארנו אחד כהן גדול המשוח בשמן המשחה ואחד המרובה בבגדי ואחד הכהן הגדול העובר ואחד הכהן שעבד כל אחד מארבעתן שמת מחזיר את הרוצח אבל משוח מלחמה אינו מחזיר מפני שהוא ככהן הדיוט: רוצח שנגמר דינו לגלות ולא היה שם כ"ג וההורג כ"ג ולא היה שם כהן גדול אחר וכהן גדול שהרג ולא היה שם כהן גדול אחר הרי אלו גולין ואינן יוצאין מעיר מקלט לעולם נגמר דינו לגלות ואחר כך מת הכהן הגדול קודם שיגלה הרוצח הרי זה פטור מן הגלות ואם עד שלא נגמר דינו מת הכהן הגדול ומנו כהן אחר תחתיו ואח"כ נגמר דינו הרי זה חוזר במיתתו של שני שנגמר דינו בפניו נגמר דינו ונמצא הכהן הגדול בן גרושה או בן חלוצה בטלה כהונה וכאילו נגמר דינו בלא כהן גדול ואינו יוצא משם לעולם: רוצח ששב לעירו אחר מות הכהן הגדול הרי הוא כשאר כל אדם ואם הרגו גואל הדם נהרג עליו שכבר נתכפר לו בגלותו שאף על פי שנתכפר לו אינו חוזר לשררה שהיה בה לעולם אלא הרי הוא מורד מגדולתו כל ימיו הואיל ובאה תקלה זו הגדולה על ידו אף על פי שההובל באביו בזדון חייב מיתת בית דין כמו ההורג שאר אדם אם הבל באביו או באמו בשגגה אינו חייב גלות שלא חייבה תורה גלות אלא להורג נפש אדם בשגגה בלבד כמו שביארנו:

פרק שמיני מצות

עשה להפריש ערי מקלט שנאמר שלש ערים תבדיל לך ואין ערי מקלט נוהגות אלא בארץ ישראל ושש ערים היו שלש הבדיל משה רבינו בעבר הירדן ושלש הבדיל יהושע בארץ כנען אין אחת מערי מקלט קולטת עד שיבדלו כולן שנאמר שש ערי מקלט תהיינה לכם והודיענו משה רבינו שלש שבעבר הירדן קולטות עד שיובדלו שלש שבארץ בנען ולמה הבדילן אמר הואיל ובאה מצוה על השלש האלה והיכן מוסיפין אותן בערי הקיני והקני והקדמוני שנשבעה לאברהם לאבינו ברית עליהן ועדיין לא נכבשו ועליהן נאמר בתורה ואם ירחיב ה' אלהיך את גבולך: והייבין בית דין לכוין הדרכי לערי מקלט לתקנם ולהדחיב ומעבירין מכל מכשול וכל תקלה ואין מניחין בדרך לא תל ולא גיא ולא נהר אלא עושין עליו גשר כדי שלא לעכב את הבורח לשם שנאמר תכין לך הדרך ורוחב דרך ערי מקלט אין פחות מכלי אמות ומקלט מקלט היה כתוב על פרשת דרכים כדי שיכירו הרצחנים ויפנו לשם: בטו באדר בכל שנה בית דין מוציאין שלוחים לתקן הדרכים וכל מקום שמצאוהו שנתקלקל מתקנין אותו ובית דין שנתרשלו בדבר זה מעלה עליהן הכתוב כאילו שפכו דמים וכן מושחין בין כל עיר ועיר מערי מקלט בתחילת הפרשתן עד שיהיו מושלשות בשוה שנאמר תכין לך הדרך וגו': ערי מקלט אין עושין אותן לא עיירות גדולות ולא כרכים גדולים אלא עיירות בינוניות ואין מושיבין אותן אלא במקום שוקן ובמקום המים ואם אין שם מים מכניסין לתוכן מים ואין מושיבין אותן אלא במקום אוכלוסין שנתמעטו אוכלוסיהן מוסיפין עליהן נתמעטו דיוריהן מכניסין לתוכן כהני לוים וישראלים ואין פרשין בתוכן מצודות ואין מפשילין בתוכם חבלין כדי שלא יהיה רגל גואל הדם מצויה שם: כל ערי הלוים קולטות וכל אחד מהן עיר מקלט היא שנאמר ועליהן תתנו כב עיר כל הערים אשר תתנו ללוים מה עיר הקישון הכתוב כולן זו לזו לקלוט ומה הפרש יש בין ערי מקלט שהובדלו למקלט ובין שאר ערי הלוים שערי מקלט קולטות בין לדעת בין שלא לדעת הואיל ונכנס בהן נקלט ושאר ערי הלוים אינן קולטות אלא לדעת ורוצח הדר בערי מקלט אינו נותן שכר ביתו והדר בשאר ערי הלוים נותן שכר לבעל הבית: כל עיר הקולטת תחומה קולטת כמוה אילן שעומד בתוך תחום ערי מקלט ונופו נוטה חוץ לתחום משגיע תחת הנוף נקלט היה עומד חוץ לתחום ונופו נוטה לתוך התחום משגיע לעקרו נקלט וההורג שם נהרג עליו ואף על פי שהתחום קולט אין הרוצח דר בו שנאמר וישב בה בה ולא בתחומה:

פרק תשיעי הרוג

שנמצא נופל לארץ ולא נודע מי הכהו מניחין אותו במקומו ויוצאין המשה זקנים [ו] מבית דין הגדול שבירושלם שנאמר ויצאו זקניך ושופטיך ומודדין ממנו אל הערים שסביבות החלל אפילו נמצא בצד עיר זו שהדבר ידוע בודאי שהיא הקרובה מצוה למדוד אחר שמודדין ונודעה העיר הקרובה קוברין את ההרג במקומו וחוזרין זקני ירושלם למקומן ובית דין של אותה העיר מביאין עגלת בקר משל אנשי אותה העיר ומורידים אותה אל נחל שאינו חרוש ולא נזרע ואין האמור בתורה ועורפין אותה שם בקיפין מאחריה ובית דין של אותה העיר עם כל זקניה אפילו הן מאה כיצד רוחצין את ידיהן שם במקום עריפתה של עגלה ואומרים שם בתוך הנחל בלשון הקדש ידינו לא שפכה את הדם הזה ועינינו לא ראו כלומר שלא בא לידינו ההרג הזה ופטרנוהו בלא מזונות ולא ראינוהו ופטרנוהו בלא לויה והכהנים אומרים בלשון הקדש כפר לעמך ישראל והולכין להן והקנה מכפר על הדם שנאמר ונכפר להם הדם: כשמודדין מן החלל מדקדקין במדה ואין מודדין אלא לעיר שיש בה בד של כב ואין מודדין לירושלם שירושלם אין מביאה עגלה ערופה לפי שלא נתחלקה לשבטים ונאמר בארמה אשר ה' אלהיך נותן לך נחלה שתה נמצא קרוב לירושלם או לעיר שאין בה בית דין מניחין אותה ומודדין אל שאר העיירות הסמוכות לו נמצא סמוך לספר או לעיר שיש בה נוים אין מודדין כל עיקר שהרי זה בחזקת שהרגוהו גוים: אין העיר הקרוב מביאה אלא בזמן שמניין העם שבה כמו מניין העיר הרחוקה ממנה אבל אם היו אלו שברחוקה מרובין על אנשי הקרובה ממנה והולכין אחר הרוב והמרובין מביאין העגלה שאף על פי שהולכין אחר הרוב בין התורה והולכין אחר הקרוב הרוב עודף: נמצא

נמצא הנהרג מכוון בין שני עיירות ואנשי זו באנשי זו בשוה יביאו עגלה אחת בשותפות ויאמרו אם זו היא הקרובה הרי היא של הן ואלו יתנו להן חלקם מתנה ואם אלו הם הקרובים הרי היו שלהן ואלו יתנו להן חלקם מתנה לפי שאי אפשר לצמצם ואפילו בידי אדם מחוטמו נמצא גופו במקום אחד וראשו במקו' אחר מוליכין הגוף אצל הראש וקוברין אותו במקומו וכן כל מת מצוה מוליכין גופו אצל ראשו ונקבר במקומו נמצאו טתים רבים זה בצד זה מודדין מחוטמו של כל אחד ואחד מהם ואם היתה עיר אחת קרוב לכולם מביאה עגלה אחת על כולן נמצאו זה על גבי זה מודדין מן העליון כמות שהן מונחין: נאמר כי ימצא חלל לא חנוק ולא מפרפר שאין זה נקרא חלל בארמה לא טמון בגל לא תלוי באילן בשדה לא צף על פני המים לא נורעמי הכהו הא אם נודע לא היו עורפין לפיכך משרבו הרצחנין בגלוי בטלה עגלה ערופה עד אחד אומר ראיתי את ההורג ועד אחד הכחישו ואמר לו לא ראית היו עורפין במה דברים אמורים כשבאו שניהם כאחר אבל אם אמר אחד אני ראיתי את ההורג הרי זה נאמן כשנים לענין זה ואם בא אחר כך עד אחד והכחישו ואמ' לו לא ראי' אין משגיחי' על דברי האחרון ואין עורפין באו שנים אחר שהעיד האחד והכחישוהו ואמרו לו לא ראי' הרי הן כשני עדיות המכחישות זו את זו ועורפין אשה אומרת ראיתי את ההורג ואשה אחרת מכחשת אותה ואומרת לא ראית היו עורפין בין שבאו שתיהן כאחד בין שבאו זו אחר זו שנים אומרים ראינו ואחד אומר להן לא ראיתם אין עורפין אחד אמר ראיתי ושנים אומרים לו לא ראית היו עורפין במה דברים אמורים כשהיו שלשתן כשרים או פסולים אבל אם אמר עד אחד ראיתי ההורג ושתי נשים או שני פסולים אומרים לו לא ראית אין עורפין שתי נשים או שני פסולים אומרים ראינו ההורג ועד אחד מכחישם ואו' לא ראיתם עורפין שאפילו מאה נשים או מאה פסולים ועד אחד מכחיש את כולן הרי אלו כעד אחד ועד אחד שלש נשים או שלשה פסולי' אומרין ראינו ההורג וארבע נשים או ארבעה פסולים אומרין לא ראיתם עורפין זה הכלל בפסולין הלך אחר רוב המנין בכל מקום:

פרק עשירי

אין דין עגלה ערופה נוהג אלא בארץ ישראל וכן בעבר הירדן עגלה ערופה בת שתי שנים או פחות אבל אם היתה בת שתי שנים ויום אחד פסולה ואין המומין פוסלין בה אף על פי כן אם היתה טריפה פסולה כפרה נאמר בה כקדשים כל

דין עגלה ערופה נוהג בארץ ישראל בשלמי בכורה מקומות: עגלה ערופה בת שתי שנים כו' עד קיומין פוסלין בה ויש ומסכת עבודה זרה פרק לין מעלידין: לף על פי כן אם היתה ערופה פסולה וכו' עד בקדשים בכולה פרק עגלה ערופה: כל

כל העבודות פוסלות כו' עד כיוצא בהלכות פרק תמיד פרק ענגלא עד ופקיעה פ"ג: אין עורפין את העגלה כו' עד שאין עושין מצות חבילת חבילות פרק ענגלא עריפה: אסור בהנאה עד ותקבר ביוסכת ע"ז פרק אין מעמידין ובכריתות פ"ג ופרק היודע לשם תלוי: כיוצא עליה זוממין עד הכי זו מותרת בהנאה כריתות פרק היודע לשם תלוי: שם: כיוצא בהורג עד שלא תערף כו' עד הדם הנקי מקרקע בכריתות פרק המביא לשם תלוי ובסוטה פ' ענגלה ערופה: הכוחל שטעורפה נק העגלה עד תלת בנופה של קרקע פרק ענגלא עליפה וכפ' פרשת שופטים: פ"ק מ"ח ומ"ו מסכת ומגד

פרק אחד עשר

מצות

עשה לעשות מדם מעקה וכו' עד לימו זקוק לו בספרי פרשת כי תבנה ולשון ספרי ועשית מעקה לגגך מכאן עשה ולא תשים דמים בביתך מכאן לא תעשה: וכל בית שאין בו ד' אמות על ארבע אמות פטור מן המעקה בית של שני שותפין עד עשרים אמה סוכה ופרק קמא דסוכה עד קטן כן משמע: בית של שני שותפין עד עשרים לדירה פרק קמא דבבא בתרא: קיתקה רשות הרבים נבוהה ממנו כו' עד ממנו לא בתוכו נספרי פרשת כי תבנה: נפרץ של מעקה עד הכופל כתב הלחבר זל דוקא ממקום דורסו ונוח מקום הכמוך שבו מהכל שאר גדדין שלשה טפחי עכלה:

ואני אומר זה כתב לפי שמעקה בספרי פרשת כי תבנה כמוך קוף מעקה מענגלו שלשה טפחים בית דורסו עשר ורחיתי לכי דבכי ל"ש זל מדסתם לן מתני' פר' המוכר את הבור כותיה לתכן ולא את הבור בזמן שיש לו מעקה נבוה עשרה טפחים ומוקי טעמא דכי נבוה עשרה תשיב ופקע דבתרא נמדא מתניתין סמך לו כותהל אחד כוסתם תלמודא ואמר אבל נוקק קוף למחיצת עשרה ונוקימנא ל לתתפס עלה כנגב עוד רחיתי שתותן הדברים שבספרי הם דברי יחיד וכבי ליתא הכא כבי אומר משעת הדושו עשה לו וכמה קוף מעקה כו' אבל לאחר כך שתמת הבבייתא כי יפול הכופל שלא היתה ל"ק נפוח' ממנו עשרה טפחי ונפל ממנו לתוכו פטור שכלמ' ממנו לא לתוכו ובכולי תלמודא כמי אמרי' אין מחיצה פחותה מיקו ואותה מענגלו כתוך כמעק' ליפי וקוף מעשה חומן ניש לי רחיה מיקה דתכן סוף פרק דמועד קטן עשין מעקה נגוב עד ומענגלין אותו ב במענגלה ופשטינן לה בגמ' דה"ק שפין את הסדקין ומענגלין אותן כעין מענגלה כיון ובדגנל אבל לא במחכלים עכ"ל אלמא מקום הענגל יפה ומעש' חומן ולא מקום דריסה הוא ואין שם מעקה אלא מקום דריסה שתהא קנה וקוף כדי לימ שוב מ מנחתי בירושלמי פרק קמיכר את הבית דקאמר תלמודא להדיא מעקה נבוה י' טפחים ואת לא מיבי וכריך שתהיה המחיצה חזקה כו' וכן כל מבשלכו' עד לא קמ"ו

עד יפחי שלשין כי ועשה כספרי פרשת כי תבנה: אחד גג ואחד כל דבר כו' עד ויומת בפ"ק שלקי פרק שור שנגח ד' וה' וספ"ק דקדושין: וכן כל מבשלכו' עד לא קמ"ו

תשים דמים בביתך כלא פרשת קדושים תהיו: קרקע לסרי חכמים עד מכת מרדות ביוסכת ע"ז פרק אין מעמידין: ואלו הן המקומות הפטורין מן המעקה אין מעמידין: ואפילו קל ל

מיכו ריחוק פרק לשכ': קל ל"ב: ולא יפחה מיים מונלין כו' עד ויפחה ויומת פרק אין מעמידין: ואלו הן המקומות הפטורין מן היין מן המעקה עד ונוקו ואפילו קל ל

ויחוב עד שותין יוכן פרק לולין ופרק חלי טרפיות: קל ל"ג: קשה שכתרסק עד אין בהם משום גילוי ירושלמי דתרומות פ"ח: וכן יין תוסס כו' עד תרומות אין קל מ"ה ע"ב

בהן משום גילוי פרק אין מעמידין: קל ל: מיש שמרה בהם כבשיש עד לחולה משורין משום גילוי ירושלמי דתרומות פרק שמיכי: יין

פסיקתא קל כו ע"ב

פרק אחד עשר

מצות עשה לעשות מעקה לגגך שנאמר ועשית מעקה לגגך והוא שיהיה בית דירה אבל בית האוצרות ובית הבקר וכיוצא בהן אינו [2] זקוק לו וכל בית שאין בו ארבע אמות על ארבע אמות פטור מן המעקה: בית של שני שותפין חייבין במעקה שנאמר כי יפול הנופל ממנו לא תלה לא בנופל אם כן למה נאמר [3] נגף למעט בתי כנסיות ובתי מדרשות שאין עשויין לדירה: היתה רשות הרבים גבוהה ממנו אינו [4] זקוק למעקה שנאמר כי יפול הנופל ממנו גובה המעקה אין פחות מעשרה טפחים כדי שלא יפול ממנו הנופל וצריך שתהיה המחיצה חזקה כדי ששיעור אדם עליה ולא תפול וכל המניח גגו בלא מעקה בטל מצות עשה ועבר על לא תעשה שנאמר ולא תשים דמים בביתך ואין לוקין על לאו זה מפני שאין בו מעשה: אחד הגג ואחד כל דבר שיש בו סכנה וראוי שיכשל בה אדם וימות כגון שהית' לו באר בחצרו בין שיש בו מים בין שאין בו מים חייב לעשות חוליא גבוהה עשרה טפחים או לעשות לה כסוי כדי שלא יפול בה אדם וימות וכן כל [7] מכשול שיש בו סכנת נפשות מצות עשה להסירו ולהשמר ממנו ולהזהר בדבר יפה יפה שנאמר השמר לך ושמור נפשך ואם לא הסיר והניח המבשולות המביאין לידי סכנה בטל [8] מצות עשה ועבר בלא תשים דמים: הרבה דברים אסרו חכמים מפני שיש סכנת נפשות וכל העובר עליהן ואמר הריני מסכן בעצמי ומה לאחרים עלי בבך או איני מקפיד בכך מכין אותו מכת מרדות ואלו הן לא יניח אדם פיו על הסילון המקלח וישתה ולא ישתה בלילה מן הנהרות ומן האגמים שמא יבלע עלוקה והוא אינו רואה ולא ישתה מים מגולים שמא שתה מהן נחש וכיוצא בו מזוחלי עפר וימות ואלו הן המשקין האסורין משום גילוי המים והיין ואפילו מזוג ואפילו התחיל טעמו להשתנות להומין והחלב והדבש והציר אבל שאר כל המשקין אין מקפידין על גילויין שאין בעלי ארס שותין מהן השום שנתרסק והאבטיח שנהתך ונתגלה אסור וכן כל כיוצא בהן: יין תוסס ויין מבושל אין בהן משום גילוי אלא היין משעת דריכתו עד ג' ימים ויין או מים או חלב שהיו חמין כל זמן שההבל עולה מהן וכן משקין שהיה המשקה יורד מלמעלה להוכן טיפה אחר טיפה והוא שיהיה טורד ויורד כל אלו אין בהן משום גלוי שזוחלי עפר מתיראין מבעבוע המשקה ומן ההבל ואין שותין ממנו: מי כבשין ומי שלקות מי תורמוסין אין בהם משום גילוי ואם אין להם נותן טעם אסורין וכן מים בהן כבשין ושלקות ותורמוסין אם נשתנה טעמן אין בהן משום גילוי ואם אין להם נותן טעם אסורין וכן מים שהריח בהן פרישין ודרמוסקין לחולה אסורין משום גילוי: יין

[1] כל העבודות פוסלות את העגלה כמו שפוסלים בפרה אדומה שנאמר אשר לא עובד בה ולמה נאמר עול אחר שנאמר אשר לא עובד בה שהוא כולל העול עם שאר עבודות שהעול פוסל בין בשעת מלאכה בין שלא בשעת מלאכה כיון שמשכה בעול טפח נפסלה אע"פ שלא חרש בה ולא עשה בה מלאכה ושאר עבודו' אין פוסלין אלא בשעת מלאכה שהיא לצרכ' כגון פירש טליתו עליה מפני הזבובים אינו פוסלה וכל שהיא שלא לצרכה כגון שפירש טליתו עליה לנושאה פסולה וכן כל כיוצא בזה כמו שביארנו בהלכות פרה אדומה: אין עורפין את העגלה אלא ביום לפי שנאמר בה כפרה בקדשים וכל היום כשר לעריפת' ואין עורפין שתי עגלות כאחד שאין עושין מצות חבילות חבילות: עגלה ערופה אסורה בהנאה ונקברת במקום עריפתה ומשתרד לנחל תאסר בהנאה אע"פ שעדיין לא נערפה ואם מתה או נשחטה אחר ירידתה הרי זו אסורה בהנאה ותקבר: נמצאו עדיה זוממין הרי זו מותרת בהנאה כיצד כגון שאמר עד אחד אני ראיתי את ההורג ובאו שנים והכחישוהו ואמרו לו לא ראית והפרישו את העגלה והורידוה לנחל לעורפה על פיהם ואחר כך הוזמו השנים הרי זו מותרת בהנאה: נמצא ההורג עד שלא תערף העגלה תצא ותרעה בעדר: נמצא אחר שנערפה תקבר במקומה שעל הספק באה מתחלתה כפרה ספיקה והלכ' להּ ואף על פי שנמצא הרוצח אחר עריפתה הרי זה יהרג שנאמר [6] ואתה תבער הדם הנקי: הנהל שנערפה בו העגלה אסור בזריעה ועבודה לעולם שנאמר אשר לא יעבד בו ולא יזרע וכל העובד שם עבודה בנופה של קרקע בנין שחרש או חפר או זרע או נטע וכיוצא באלו הרי זה לוקה ומותר לסרוק שם פשתן ולנקר שם אבנים שזה כמי שאומ' שם בגד או תפרו שאינה מלאכה בנוף הקרקע לכך נאמר לא יעבד ולא יזרע מה זריעה בנופה של קרקע אף כל עבודה שנאסרת שם אינה אלא בנופה של קרקע: אנשי עיר קרובה שנתאחרו ולא הביאו עגלה ערופה כופין אותן ומביאין ואפי' לאחר כמה שני' שחייבי עגלה ערופה שעבר עליה יום הכפורי' חייבין להביא אחר יום הכפורי':

[2] בספרי אין לי אלא גג מכין לדעת בורסי שיחין ומערות תלכיו ובעיניו לכך נאמר עשית מעקה לגגך מכאן גג פרט לכפה כמין קוף מעקה מענגלו נוכנו שלשה טפחים ובית דורסו נוכנו עשרה טפחים עכ"ל:

[3] בספרי מה בית מיוחד לדיר כו' יצאו אילו שאין מיוחדי לדירה וה"ק בתי כנסיות ובתי מדרשות שאין עשויין לדירה ומה"ת בשאר בתים מחייבים פטור מן המעקה מין התורה מלמד רבינן בספרי אלא לגוף וירש ויתיה לו במתנה ואין תומרי כאכר לו וה"ק לתומרי בנתי פ' קשוש שכור חייב לעשות מעקה כללקמן בהילכו שכירות פ"ו וקיימ"ל מדרבנן מפני שקוף לד בבית מן יבא לתתפל בדבר סה עכ:

[4] כפ"ק נעירות ופ"ק דבא בתרא כתן תומ' מכיון שלא יעמיד אדם סולם לעשות בתוך ביתו ולא ינדל כלב רע בתוך ביתו הכל לא תשים דמים בביתך אבל כלב שאינו רע מתר לגדל כדלמדינן בעז לחולה לא תדכי כלבא כלומשפיח מפני קשה משמע לה אחר מותר עכ:

[6] וכן פרש"י בפירוש חומש דמקלי קרא יליפי לה לכן בפרק הלן נעורות ילפי' לה מלתרן לא יכופר כי אם בדם שפכו עכ' בתו':

[7] ספ"ק נעירות ופ"ק דבא בתרא כתן תומ' מכיון שלא יעמיד אדם סולם לעשות בתוך ביתו ולא ינדל כלב רע בתוך ביתו הכל לא תשים דמים בביתך אבל כלב שאינו רע מתר לגדל כדלמדינן בעז לחולה לא תדכי כלבא כלומשפיח מפני קשה משמע לה אחר מותר עכ:

[8] בפסוק זה כתב הרמב"ם ז"ל וז"ל הרבה דברים אסרו חכמים מפני שיש סכנת נפשות וכל העובר עליהן ואמר הריני מסכן בעצמי ומה לאחרים עלי בבך או איני מקפיד בכך מכין אותו מכת מרדות ואלו הן לא יניח אדם פיו על הסילון המקלח וישתה ולא ישתה בלילה מן הנהרות ומן האגמים שמא יבלע עלוקה והוא אינו רואה ולא ישתה מים מגולים שמא שתה מהן נחש וכיוצא בו מזוחלי עפר וימות ואלו הן המשקין האסורין משום גילוי המים והיין ואפילו מזוג ואפילו התחיל טעמו להשתנות להומין והחלב והדבש והציר אבל שאר כל המשקין אין מקפידין על גילויין שאין בעלי ארס שותין מהן השום שנתרסק והאבטיח שנהתך ונתגלה אסור וכן כל כיוצא בהן: יין תוסס ויין מבושל אין בהן משום גילוי אלא היין משעת דריכתו עד ג' ימים ויין או מים או חלב שהיו חמין כל זמן שההבל עולה מהן וכן משקין שהיה המשקה יורד מלמעלה להוכן טיפה אחר טיפה והוא שיהיה טורד ויורד כל אלו אין בהן משום גלוי שזוחלי עפר מתיראין מבעבוע המשקה ומן ההבל ואין שותין ממנו: מי כבשין ומי שלקות מי תורמוסין אין בהם משום גילוי ואם אין להם נותן טעם אסורין וכן מים בהן כבשין ושלקות ותורמוסין אם נשתנה טעמן אין בהן משום גילוי ואם אין להם נותן טעם אסורין וכן מים שהריח בהן פרישין ודרמוסקין לחולה אסורין משום גילוי: יין

עד יפחי שלשין כי ועשה כספרי פרשת כי תבנה: אחד גג ואחד כל דבר כו' עד ויומת בפ"ק שלקי פרק שור שנגח ד' וה' וספ"ק דקדושין: וכן כל מבשלכו' עד לא קמ"ו

תשים דמים בביתך כלא פרשת קדושים תהיו: קרקע לסרי חכמים עד מכת מרדות ביוסכת ע"ז פרק אין מעמידין: ואלו הן המקומות הפטורין מן המעקה אין מעמידין: ואפילו קל ל

מיכו ריחוק פרק לשכ': קל ל"ב: ולא יפחה מיים מונלין כו' עד ויפחה ויומת פרק אין מעמידין: ואלו הן המשקין הפטורין מן היין מן המעקה עד ונוקו ואפילו קל ל

ויחוב עד שותין יוכן פרק לולין ופרק חלי טרפיות: קל ל"ג: קשה שכתרסק עד אין בהם משום גילוי ירושלמי דתרומות פ"ח: וכן יין תוסס כו' עד תרומות אין קל מ"ה ע"ב

בהן משום גילוי פרק אין מעמידין: קל ל: מיש שמרה בהם כבשיש עד לחולה משורין משום גילוי ירושלמי דתרומות פרק שמיכי: יין

פרק שנים עשר

בהמה

חיה או עוף שנשכן הנחש וכיוצא בו או שאכלו סם הממית האדם קודם שישתנה בגופן הרי אלו אסורין משום סכנת נפשות לפיכך בהמה חיה ועוף שנמצאו חתוכי רגלים אף על פי שהן מותרין משום טריפה הרי אלו אסורין משום סכנה שמא אחד מזוחלי עפר נשכן עד שיברקו כיצר בודקה צולה אותן בתנור אם לא נתחתך הבשר ולא נשתנה משאר הצלי הרי אלו מותרין וכן נקורי תאנים וענבים והקשואים והדילועין והאבטיחין והמלפפונות אפילו היו גדולים ביותר בין תלושין בין מחוברין ואפילו היו בתוך הכלי כל שיש בו לחה ונמצא נשוך אסור שמא נחש וכיוצא בו נשכו ואפילו ראה צפור או עכבר יושב ומנקר הרי אלו אסורין שמא במקום נקב נקב: תאנה או ענב שנטל העוקץ שלהם אין בהם משום גילוי ונעשית גרוגר ותמרה נקור שיבש שתיהן מותרות: אסור לאדם ליתן מעות או דינרין לתוך פיו שמא יש עליהן רוק יבש של מוכי שחין או מצורע או זיעה שכל זיעת אדם סם המות חוץ מזיעת הפנים וכן לא יתן אדם פס ידו תחת שחיו שמא נגע בידו במצורע או בסם רע שהידים עקקניות ולא יתן התבשיל תחת המטה אף על פי שהוא עוסק בסעודה שמא יפול בו דבר המזיק והוא אינו רואהו וכן לא ינעוץ הסכין בתוך האתרוג או בתוך הצנון שמא יפול ארס על חודה ויומות: וכן אסור לאדם לעבור תחת קיר נטוי או גשר רעוע או ליכנס לחרבה וכן כל כיוצא באלו משאר הסכנות אסור לעמוד במקומן וכן אסור ליהודי להתייחד עם הגוים מפני שהן חשודין על שפיכות דמים ולא יתלוה עמהן בדרך פגעוני בדרך מוחזרו לימינו היו עולין במעלה או יורדים בירידה לא יהיה ישראל למטה וגוי למעלה לא ישראל למעלה וגוי למטה שמא יפול עליו להמיתו ואל ישוח לפניו שמא ירוץ את גולגולתו אם שאלו לאן אתה הולך ירחיב לו את הדרך כדרך שהרחיב יעקב לעשו שנאמר עד אשר אבא אל אדוני שעירה: אסור ליקח רפואה מן הגוי אלא אם כן נתיאשו ממנו שיחיה ואסור להתרפאות מן המין ואעפ שנתיאשו ממנו שמא ימשכו אחריו ומות ליקח רפואה מן הגוים לבהמ או למכה שבגוף מבחוץ בגון מלוגמ ורטייה ואם היתה מכה של סכנה אסור ליקח ממנו ובל מכה שמחללין עליה אר השבת אין מתרפאין מהם ומותר לישאול לרופא גוי ואמ לו סם פלוני יפה לך וכך וכך תעשה אבל לא יקח ממנו ואסור להסתפר מהן ברשו היחיד שמא יהרגנו ואם היה אדם חשוב מותר מפני שמתירא להרגו ואם דמה לגוי שהוא אדם חשוב כדי שיפחד ממנו ולא יהרגנו הרי זה מותר להסתפר ממנו: אסור למכור לגוים כל כלי המלחמ ואין משחיזין להם את הזין ואין מוכרין להן לא סכין ולא קורדיי ולא של שלאו של ברזל ולא עששיות של ברזל הינדואה ולא דובים ואריות ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים אבל מוכרין להן תריסין שאינן אלא להגן וכשם שאסרו למכור לגוי כך אסרו למכור לישרא שמוכר לגוי ומוותר למכור כלי זיין לחיל של בני המדינה מפני

פרק שנים עשר

בהמה

חיה או עוף שנשכן הנחש וכיוצא בו או שאכלו סם הממית האד קודם שישתנה בגופן הרי אלו אסורין משום סכנת נפשות לפיכך בהמה חיה ועוף שנמצאו חתוכי רגלים אף על פי שהן מותרין משום טריפה הרי אלו אסורין משום סכנה שמא אחד מזוחלי עפר נשכן עד שיברקו כיצר בודקה צולה אותן בתנור אם לא נתחתך הבשר ולא נשתנה משאר הצלי הרי אלו מותרין וכן נקורי תאנים וענבים והקשואים והדילועין והאבטיחין והמלפפונות אפילו היו גדולים ביותר בין תלושין בין מחוברין ואפילו היו בתוך הכלי כל שיש בו לחה ונמצא נשוך אסור שמא נחש וכיוצא בו נשכו ואפילו ראה צפור או עכבר יושב ומנקר הרי אלו אסורין שמא במקום נקב נקב: תאנה או ענב שנטל העוקץ שלהם אין בהם משום גילוי ונעשית גרוגר ותמרה נקור שיבש שתיהן מותרות: אסור לאדם ליתן מעות או דינרין לתוך פיו שמא יש עליהן רוק יבש של מוכי שחין או מצורע או זיעה שכל זיעת אדם סם המות חוץ מזיעת הפנים וכן לא יתן אדם פס ידו תחת שחיו שמא נגע בידו במצורע או בסם רע שהידים עקקניות ולא יתן התבשיל תחת המטה אף על פי שהוא עוסק בסעודה שמא יפול בו דבר המזיק והוא אינו רואהו וכן לא ינעוץ הסכין בתוך האתרוג או בתוך הצנון שמא יפול ארס על חודה ויומות: וכן אסור לאדם לעבור תחת קיר נטוי או גשר רעוע או ליכנס לחרבה וכן כל כיוצא באלו משאר הסכנות אסור לעמוד במקומן וכן אסור ליהודי להתייחד עם הגוים מפני שהן חשודין על שפיכות דמים ולא יתלוה עמהן בדרך פגעוני בדרך מוחזרו לימינו היו עולין במעלה או יורדים בירידה לא יהיה ישראל למטה וגוי למעלה לא ישראל למעלה וגוי למטה שמא יפול עליו להמיתו ואל ישוח לפניו שמא ירוץ את גולגולתו אם שאלו לאן אתה הולך ירחיב לו את הדרך כדרך שהרחיב יעקב לעשו שנאמר עד אשר אבא אל אדוני שעירה: אסור ליקח רפואה מן הגוי אלא אם כן נתיאשו ממנו שיחיה ואסור להתרפאות מן המין ואעפ שנתיאשו ממנו שמא ימשכו אחריו ומות ליקח רפואה מן הגוים לבהמ או למכה שבגוף מבחוץ בגון מלוגמ ורטייה ואם היתה מכה של סכנה אסור ליקח ממנו ובל מכה שמחללין עליה אר השבת אין מתרפאין מהם ומותר לישאול לרופא גוי ואמ לו סם פלוני יפה לך וכך וכך תעשה אבל לא יקח ממנו ואסור להסתפר מהן ברשו היחיד שמא יהרגנו ואם היה אדם חשוב מותר מפני שמתירא להרגו ואם דמה לגוי שהוא אדם חשוב כדי שיפחד ממנו ולא יהרגנו הרי זה מותר להסתפר ממנו: אסור למכור לגוים כל כלי המלחמ ואין משחיזין להם את הזין ואין מוכרין להן לא סכין ולא קורדיי ולא של שלאו של ברזל ולא עששיות של ברזל הינדואה ולא דובים ואריות ולא כל דבר שיש בו נזק לרבים אבל מוכרין להן תריסין שאינן אלא להגן וכשם שאסרו למכור לגוי כך אסרו למכור לישרא שמוכר לגוי ומוותר למכור כלי זיין לחיל של בני המדינה מפני

יין שנתערב בו דברים חדין כפלפלין או דברים מרים כאפסנתין עד שנשתנה טעמו אין בו משום גילוי והוא הדין בשאר המשקין: כל המשקין האסורין משום גילוי שנתגלו בין ביום בין בלילה אסורין ואפילו הידה בצידן אדם ישן אין אימת ישן על הזוחלין וכמה ישהו ויאסרו כדי שיצא הרחש מתחת אזן כלי ויישתה ויחזור למקומו שיעור המ שיאסרו אם נתגלו כדי שיהיה הסם ניכר בהן ומזיק אבל אם היו המ מרובין כדי שתאבד בהן המרה הרי אלו מותרין בין בכלים בין בקרקעות וכן הדין בשאר המשקין: מעין המושך כל שהו אין בו משום גילוי לגין מגולה שהניהו בשידה תיבה ומגדל או בתיק שלו או בבור אפילו עמוק מאה אמה או במגדל גבוה מאה אמה או בטרקלין מיופה ומסויד הרי זה אסור בדק את התיבה או את המגדל ואחר כך הניחו הרי זה מותר ואם היה בהם נקב אסור כמה יהא בנקב כדי שתבנם אצבע קטנה של קטן: חבית שנתגלתה אף על פי ששתו ממנה תשעה ולא מתו לא ישתה עשירי מעשה היה ואמרו ששתה עשירי ומת מפני שארס הנחש שקע למטה ויש סם חמת זוחלי עפר שעולה וצופה למעלה ויש סם שהיא נתלית באמצע המשקה לפי הכל אסור ואפילו סננו במסננת וכן אבטיח שנתגלה אף על פי שאכלו ממנו תשעה ולא מתו לא יאכל עשירי מים שנתגלו לא ישפכם לרשות הרבים ולא ירבץ בהם את הבית ולא יגבל בהם את הטיט ולא ירחץ בהן פניו ידיו ורגליו ולא ישקה מהן לא בהמתו ולא בהמת חבירו אבל משקה אותן לחתול עיסה שנילושה במ מגולין אפילו היא של תרומה תשרף ואפילו נאפת הפת אסורה:

ב תמר דבי מי נריכין לתן חוששין על מה דכתיב תוחשין תסיר לי ליתן פריטין נו פומא פיסא תותי דו שיחיא תבשילא תותי ערמ ולמיגע סכינ נו מתירין סכינא נו פונלא תמ לכי יתי לתן קטף קטף שיחור ותן תוכך תוכך מרנלי לכי יתכן כי הוה כך כש שחיל ליה תמר ליה ערב דכפשך תפח תמר ל"ש כל תילו לגודין זכיתא נרמיך זכיתא נרמיך כדמין יתירין וכח כדמין ק קלילין: ירושלמי הלכה נ:

ג ביתא מולקין: וכן תסור ליקודי להתיחד כו עד מותר להסתפר

ד ממנו הכל פרקין מעמידין ולחשון נס פ קמא דעבודה זרה: תסור למכור לגוים וכו עד לפני עור לא תתן מכשול פ קמא דעז: הגה

ה תמר רב דימי חס ושלום לרבים מותר וכתב בספר התרומה לעניין הקזה דיכול מותרין הן וקל דרב יהודה כדבי ייחכן דשרי מולק שתין בו סכנה אי נמי אפי לרב יהודה קל דמסר בידה דמסילתא אי לאחר שהקזה לו שרתא בלא לו כתב על ההקזה וכן פירש"י שם עכ:

ויש"י שם בירושלמי לתירוצות וכתתם לילן בפי' רבינו ובפירוש רבינו שמשון

ממנ עטין פי' ע"ש

ב כתבו התוספות דעכשיו בלו המלכיות ואין מהן בזה"ז בנילוי

ממנ שם בירושלמי לפי שאין חמת זוחלי עפר מצויה

ג כתב הרמב"ם כל הסכנות

ד כל זיע דספקא מבר פס שם קימת תון ויי"ת קפנים:

ה לנדסינן בירושלמי מסיר למיתן פיסת יריה תחות בי סיחא וכתבה בסה"ת נ"ל לגמ' התיבה של בשר אל לחם עכ"ל טור יד סי' קיב

ו לפי שמלחשי לפס עז והם מן הגוי שמלחש לפס עז ועיין שם מהלכות טעמת אסר בספר התרומה ועיין בהלכות עז"פ עכ"ל

ז שאם יתכה להזיקו ישלח ישראל יד ליתנו ויחזור בפיו שעל שמלחו לנכ יתנו של ישראל תום' ע"כ: טור יד סי' קיב

ח תנו רבנן שלשה מלכים ופגני לי הטעם לפי שניהם היו רבים היכא יהודים ביחד והיו יכולים לחזור זה אחר זה אבל היכא שיושבין יהודים רבים ביחד לחת ואי לית ליה הכי מנלן לי ויזונכי לגוי פ"ב דע"ז ופי' עכ"ל טור יד סי' קיב

מפני שהן מגינין על ישר׳ כל שאסור למכור לגוי אסור למכור לישר׳ שהוא ליסטים מפני שנמצא מחזיק יד עוברי עבירה ומכשילו וכן כל המכשיל עיור בדבר והשיאו עצה שאינה הוגנת׳ או שחזק ידי עוברי עבר׳ שהוא עיור ואינו רואה דרך האמת מפני תאות לבו הרי זה עובר בלא תעשה שנאמ׳ ולפני עיור לא תתן מכשול הבא ליטול ממך עצה תן לו עצה הוגנת לו ואסור להשיא עצה טובה׳ לגוי או רשע ואפילו להשיא עצה שיעשה דבר מצוה והוא עומד ברשעו אסור ולא נענש דניאל אלא על שהשיא עצה לנבוכד נצר ליתן צדקה׳ שנאמר להן מלכא מלכי ישפר עלך וגו׳:

פרק שלשה עשר

מי שפגע בחבירו בדרך ובהמתו רובצת תחת משאה בין שהיה עליה משא הראוי לה בין שהיה עליה׳ ממשאה הרי זה מצוה לפרוק מעליה וזו מצוה שנ׳ עשה תעזוב עמו ולא יפחוש ויניחנו נבהל וילך אלא יקים עמו ויחזור ויטעון משאו עליה׳ שנאמר הקם תקים עמו מצות עשה אחרת ואם הניחו נבהל ולא פרק ולא טען בטל מצות עשה עבר על מצות לא תעשה שנאמר לא תראה את חמור אחיך היה כהן והבהמה רובצת בבית הקברות אינו מתטמא לה׳ כשם שאינו מתטמא להשב אברה וכן אם היה זקן שאין דרכו לטעון ולפרוק הואיל ואינה לפי כבודן פטור זה הכלל כל שאילו היתה שלו היה׳ טוען ופורק הרי זה חייב ולטעון ולפרוק בשל חבירו ואם היה׳ חסיד ועושה לפנים משורת הדין אפי׳ היה הנשיא הגדול וראה בהמת חבירו רובצ׳ תחת משאה של תבן או קנים וכיוצ׳ בהן פורק וטוען עמו פרק וטען וחזרה ונפלה חייב לשוב ולפרוק פעם אחרת אפילו מאה פעמי׳ עמו עוזב תעזוב עמו הקם תקים עמו לפיכך צריך להדרה עמו עד פרסה אלא אם כן אומר לו ב על המשא איני צריך לך מאימתי יתחייב לפרוק ולטעון עמו משיראהו ראייה כפניעה שהרי נאמר כי תראה ונאמר כי תפגע וכמה שערו חכמים משיהיה׳ ביניהן רס׳ אמה׳ ושני שלישי אמה שהוא אחד משבעה ומחצה במיל היה׳ רחוק ממנו יתר מזה אינו זקוק לו׳ מצוה מן התור׳ לפרוק עמו בחינם אבל לטעון עליו הרי זו מצוה ונוטל׳ שכרו וכן בשעה שמרדה עמו עד פרסה׳ יש לו שכר מצא בהמת חבירו רבוצה

מפניעה לף לב
פתח עמי׳ סי׳ ס פ׳
ועוב סת׳ סי׳ ר ע ב
יתר׳ ממשאה הרי זה מצוה לפרוק
ל׳ לשא כל יסי הגלילי דשמר תחת משאו מעמיד תחת משאו
מעמיד מעמיד הלאמי לא שא כלבנן:

אף על פי שאין הבעלי׳ עמה מצוה לפרוק מעליה ולטעון עליה שנאמר עזוב תעזוב הקם תקים מכל מקו׳ אם כן למה נאמ׳ עמו שאם היה בעל הבהמה שם והלך וישב לו ואמר לזה שפגע בו הואיל ועליך מצוה׳ אם רצית לפרוק לבדך פרוק הרי זה פטור שנאמר עמו ואם היה בעל הבהמה זקן או חולה חייב לטעון ולפרוק לבדו בהמת הגוי והמשא של ישראל אם היה הגוי מחמר אחר בהמתו אינו זקוק לה ואם לאו חייב לפרוק ולטעון משום צער ישר׳ וכן אם היתה הבהמה של ישר׳ והמשוי של גוי חייב לפרוק ולטעון משום צער ישראל אבל בהמת׳ בנין כפרק לחד קשור ולחד ק
הגוי ומשאו אינו חייב להטפל בו קחמור בכלב בכמה וחיק לפריקה
אלא משום איבה׳ חמרים שרגליו ולטעינה ולהשכנת מכירה מלא ס
של אחד מהן רעועות׳ אינן רשאין סדיבר קכתוב בקוק עכ:
חבריו להקדים ולעבור מעליו נפל
רשאין לעבור מעליו היה אחד טעון ואחד רוכב ורחקן הדרך מעבירין את הרוכב מפני הטעון אחד טעון ואחד ריקן מעבירין את הריקן מפני הטעון שניהם טעונין שניהם רוכבין שניהן ריקנין עושין פשרה ביניהן וכן שתי ספינות העוברות בנהר ופוגעות זו בזו אם עוברו׳ שתיהן בבת אחת טוב עות ואם בזו אחר זו עוברות וכן שני גמלים העולים במעלה גבוה ופגעו זה בזה אם עוברין שניהם בבת אחת נופלי׳ ואם בזה אחר זה עולין כיצד הן עושין טעונה ושאינה טעונה תרחה שאינה טעונה׳ מפני הטעונה קרובה ורחוקה תרחה קרוב׳ מפני שאינה קרוב׳ שתיהן רחוקות או קרובות או טעונות הואיל וכולן ברוחק אחד הטל פשרה ביניהן והן מעלות שכר זה לזה ובזה וכיוצ׳ בו נאמר בצדק תשפוט עמיתך הפוגע בשנים אחד רוב׳ תחת משאו ואחד פרק מעליו ולא מצא מי שיטעון עמו מצוה לפרוק בתחילה משו׳ צער בעלי חיים ואחר כך טוען במה דברים אמורים בשהיו שניהם שונאין או אוהבין אבל אם היה אחד שונא ואחד אוהב מצוה לטעון עם השונא תחילה׳ כדי לכוף את יצרו הרע השונא שנאמר בתורה לא מאומה׳ העולם הוא אלא מישראל והיאך יהיה לישראל שונא מישראל הכתוב אומר לא תשנא את אחיך בלבבך אמרו חכמים כגון שראהו לברר שעבר עברה והתרה בו ולא חזר הרי זה מצוה לשנאו עד שיעשה תשובה׳ וישוב מרשעו ואפי׳ שעדיין לא עשה תשובה אם מצאו נבהל במשאו מצוה לטעון ולפרוק עמו ולא יניחנו נוטה למות שמא ישוב׳ בשביל ממונו ויבא לידי סכנה׳ והתור׳ הקפידה על נפשות׳ ישראל בין רשעים בין צדיקים מאחר שהם נלוים אל ה׳ ומאמינין בעיקר חדת שנ׳ אמור אליהם חי אני נאם ה׳ אלהים אם אחפוץ במות הרשע כי אם בשוב רשע מדרכו וחיה:

מפניעה לף לב
מפרש בפל׳ ערכ
מכתים לף ק׳ ג ושם
ק׳ שכייה מעפסת׳ דלא כב

בריך רחמנא דסייען

נגמר ספר אחד עשר ומנין פרקיו ששים ושנים

הלכות נזקי ממון	ארבעה עשר פרקים
הלכות גנבה	תשעה פרקים
הלכות חובל ומזיק	שמנה פרקים
הלכות גזלה ואבדה	שמנה עשר פרקים
הלכות רוצח ושמירת נפש	שלשה עשר פרקים

חכמים שייך ליה לגרמי כמפורש בהלכות חובל ומזיק ובכך מתישבות כל ההלכות ובמרובה בהילכות נגב וטבח ביום הכפורים נבי הא דקתמ' סבר לה כרש' הקשו התו' ליה למימר סבר לה כבבי שמעון ליתא דלבי מאיר לטעמייהו דלית ליה לגרמי ותירצו דלא מיחייב ר' מאיר שלא בדיבה לגרמי כגון השולף שטרותיו של חבירו וכיוצא בו שרצוי השטר לבעל העולם לגרש ולגבות וכן בימכך נפשו על נבי תבואתו של חבירו דאויר התבואה לבעל העולם אבל לבר הנזכר לממון כגון שור הנסקל וקלשים שחייב בחרישתן אין רצוי אלא לזה שיפטר כי עמו לא מחייב רבי מאיר ולבר הנזכר לממון כגון שנגח ממון נימור הנגח חמץ ועבר עליו הפסח ובא אחר ושרפו לאחר הפסח וקנוסב קלשי שחייב בחרישתן רבי שמעון סבר לבר הנזכר לממון כממון דמי ולבבן סברי לא כממון דמי אבל הבור מיר מתוך גודלו של חבירו דומה לשן ולא קני כלבר הנזכר לממון עיין בקי מכירה סוף פ"ח:

להלכות אבדה סוף פרק שבעה עשר

ה **אשר** שאלת ראובן שיש לו חבי מעשר לכים של נדקה ויש לו רשו' לתתו שיין מכהנ בעירו לתתו לכים של נדקה ויש לו רשו' לתתו לכל עניים שירצה אם יכול לתתו לבניו ולבנותיו של שמעון קדיבו הסמוכ' על שלחנו מעכי שמעון לביתן יש לו ויהיו פוטל מן הנדקה כל דכל ומן שהן סמוכין על שלחנו היו יכול לתתם להן אפי' הם גדולים דקל כבבי יוחנן לגבי שמואל דאמר בפ"ק דבמ' נבי מציעת בנו ובתו קרי ליה שלו כו' לא קטן קטן ממש אלא אפילו גדול וסמוך על שלחן אביו זהו קטן ופירש"י ה"ה בעלמא בלא מציאה וכן פרש"י נבי עירוב דתנן בפ"ח לולין היו מזכה ע"י בנו ובתו הקטני' אע"פ שיש ליזהר שלא לזכות בעירוב ע"י בנו ובתו הגדולים הסמוכין על שלחנו לפי שיין כידו וכיון דיין כידו אסור לתת להם אף לאחי מעשר עני כיון דלאכוהן עשיר הוא ואע"פ שרבי שמשון מפלזרא זקל בחלק על ר"ת ומחלק בין מציאה דליכא דעת אחרת מקנה לקיבא דעת אחרת מקנה ע"כ אין עכבינן כלל לאומרא ועוד יכול להיות בכדון זה כיון דלית להו לבעלים במעשר עני של בפני שלא טובת הנאה בעלמא לא חשיב כדעת אחרת מקנה אלא כמו מציאה הוי דקל פ"ק דקדושין טובת הנאה היו ממון ואע"ג דפק דב"מ מפלג ואמר דעת אחרת מקנה אותה שאני נבי ל"ג וזקנים אפילו במתנת כהונה נלויה שיין לו בהן אלא טובת הנאה שאני התם שקיה מקנה להם חברו כמו כן אבל היכא דלא מקני מצלו אלא דק מתנת כהונה ולויה ליכא לפלוגי בין מציאה לדעת אחרת כיון דטובת הנאה היו ממון וכן פרישן שם בקדיש ומעשה זה לפני' אפילו אם ראובן יתן לבניו של שמעון המסוכים על שלחנו במתנה עמ שיין לאחיהן רשות בו אלא לצורך עצמן מה שהן נושאין ונותנין לפיקם לא מקני תבואה מידי כיון דטובת הנאה לויה ממון לא מצי מתני ובטל בטליה וכיון דיין כיד אחיהן דמי כל זמן שהמוכים על שלחנו הרי כאילו אחיהן זוכה מיד במעשר עני ואחיהן עשיר הוא: ושלום מאיר בר בריך שי':

להלכות חובל ומזיק פרק ה'

ו **פירש** ל"ח ורב אלפס ורשי ורביהו משה דכל תיקו דממונא לקולא מכל וכל והמעיין ודלא כרב קלוי שכתב בשעריו דיחלוקו

ועיד דיין הלכה כסומכוס כמפורש לעיל בפ"ט מהלכות מזיק מיהון ועיד כי הך סוגיות דמסכת שבועות דף לו' ע"ב דתנן ר' יוחנן בן נורי אומר משום ר' יהודה בן בתירא מנין לנזק שלם בשן ורגל ת"ל ושלם שור תחת השור ת"ל ושלם שור תחת השור מנין לרבות כל המזיקין ת"ל ושלם ת"ל ושלם

דיקדר לחיל ומחבין כפצאך ומשבוד לבני ויפצאך בבל יום ויום והף על גב דהכי
לא פצאנו בירושלמי קיימו הטוס לפניהן תוהם ויפצאך פנם ויפצאך חי לחו
דיחייבין כדפי חם כן היכא שהפצ בידי נייס לבני ולביזה ולייפצאך לכולהו
חייבינהו ביה ומייסרין חותו ביוכח שיין לה קנבה כפלוני חפן להתפצאר פצוע
לכופין לוחו בעב ויפצאך פנם ויפצאך ועול הבחתי רחוק ומפרק ומניחת קחב
יש לו ויהיו רוכה להתפרנם מותבין לו לבם מיתב וחזרין ומפרעין ומיהו ומריך
תו לא שקיל חיוב רב פפר לאחר מייתה חלמיה חי לחו חצאת לחו לא שקיל
הייכו כפרעין ומיהו מיהיים חם כן הקבה כפרעין ממכו ומהיים בליכה לניהצ לחו
לא שקיל היכא תפיסה לא בל יומא ליתה כיה ממוכות ועול דיממוכות תין יכולין
ליתן לי בעב כי לא טובל לכופי שיקבל ומצל לאחרי ולהכי חייבינן תו לא שקיל
לבל יכולין ליתן לבאחרי מעות בלא ידיעתו שיקטוד לותו לותו בבצבול ממכו
ליקחיניהו בעב ותפילו מהיים חי לאו ומוס חצאת בילמיה תו לו שקיל ולף
על נב שקיל תוכל ומוכה לך שהוא מבנף עניו וחי חיי נער כי שכופין לותו
לפרוע עניו מילי ליים ויפוס פנם ויפצאך בלא יטעה בילי נייס וחבי המוכר
קבדי ודרך קברי לחוד סוף פרק קיומכר פירות דבתין בני ויפצאך ויקברין
לותו בעב לנוקח ומוס פנם ויפצאך ומכי לפס בכוד בפכוריהו לחתו
בית הקברות לחוד לבבן ליקול ומיהו ולילדר ומוס פנם ויפצאך לף על נב
דקסבר ירושת הבעל לחוליייתא כי בבדין זה שכופין לותו יוסוס פנם ויפצאך
ולותו שלומד שמיעין לא יתן בלום מילמי פרייכו דלמי לפרוע חוכו ומכרים
חרי בעלמא הוא בלחוד בירושלמי לפילו בבעל חוב ליחק הא ליתא דמכרים
חרי לא שייך אלא היכא שהוכל מן הקבר ולא מן הקפסד חבל היכא שהילו מן
הקפסד לא הוי מכרים חרי משלם לו ולף על נב דהויא לפרוע חובו מהילו
מן הקפסד ולא קרי ליה מכרים חרי שאתי קתם כיון למן הדין חייב הלוים
לפרוע למילוה לא קרי ליה הפסד כן פרי ולא כן בבדין זה דהילו מן הקפסד
חייב לפרוע לו שקרי היקודי לא כתחייב להנימן בלום מן הדין ולפילו לפי
תירוץ שני שתירץ לי דלהכי הוי פורע הובו מכרים חרי ולפילו בבעל חוב
דוחק ויפוס שיכול לומר מופת קרבה בני חדם שהי פורעים בעבודי
דהייכו מעין לותם טעוים כי יש חוקבים שומרחמי על חוקבים להטילם מן הבעד
הזק ומבל ויוקוס בבדין זה חייב שקרי בריך לומר דלא שייך הלי טעמא שלא בחוב
שכתחייב חוקבים מן הדין חבל בזה בעלילה ובלפרית ונזל לא שייך הלי טעמא
שקרי פפק דבייכו בל מקו וכן לי על לחם נוי כו לעיל פ"ה מהלכות נזלה ולבדה
ופ"ח מהילכות חובל ומזיק עיין שם ונם לפילו לם לחד מילוכיו חומ לחי דייקו
בטוח לפיטרו בחמס מן בבך בלום מקהיל דרבינו נרשום:

להלכות חובל ומזיק פרק אחד

יח **אף** על נב דקיימ"ל בן חדם מועד לעולם וכו' וילפינן ליה מקרא
דפגע תחת פגע בדליתא פ"ח מהילכות חובל ומזיק דייקו
בקרוב לפציעה חבל בחוכם נמוך פטור כי הלי לריש פרק המניח בחפילה
ובקרן זוית פטור וכן הניח להן לחביקן פרק שהולה ושבחים מצלמין דמי פרק
בזול וכן פרק הניצית היה בעל קורה לחצון ובעל הבית לחרין לם עמד פטור
וכן הקיל לחדם מועד לעולם מוקמינן בירושלמי דוקא שקדמו בלים לחדם
כו' וכן טבח חומן וכן המעביר חבית ממקום למקום ונתקל ושברה שומר
חנם ישבע תוספות:

להילכות חובל ומזיק פרק ששי

יט **הזורק** מטבע של חבירו ליס הנזול פטור לחל הא מיפח קמך
ולי בעית שקליה ולפי לימן לדלית ליכא לנרמי פלי
ודיוקא בבלילים חבל בעבורין לא לגא חזי ליה והיו לחדי לחיי חבל שקליה
בילים ונזל נזלים וקבה בעי לחיעבד ולי מיפתפן הם לדוקא לחדי חדעי
כשהשליכה חבל הם קונבה קבת קנייה ויהיב ליה כמו שקליה בילים חו לילא
לין חלוק וכתו לחביה פ' לחין חלוק בין בלולין לעבורין חבל היכ לבר מחודלי
מני שקיל פטור ולי לא מני שקליה חייב ולף על נב לחזי ליה חשוב כלא חיטו
בעולם ולוקמה לימלמה בקנה לחוור פעור ובבר רבינו קיימבר בסוף פ"ו מהילכות
חובל ומזיק:

להילכות חובל ומזיק ספח

כ **פרק** הנוזל בתרת הוה נבירת לחקלים ולסיק חוורת לוובית
קמי לסליקו חוכני בוובית בעת לחטבועי לתת הוה
נבירת מלא ליה לחוור לקבוע נבירת ונדייק לבירת ועבע לתת לקמים לרבים

סליקו תשובות לספר נזיקין

פצריה לוי לית חבני ולא יוכל לעבוד בוויון חבירו הוה לא לחי מיקרקע דוקף
קיים בי ובנין שקייה ויתחילה מבנה להכנים לחוור בפקיעה לבל מי הוי רבלין
להכנים כיון שבעיקר עתה ויחר בך בעבד בך שהיה קיוור ויקרטב ובני
לעבוע הפקיעה הם קבליכי בבקר חייב לפעל לקוור לאו דוקף הוה ובוה
שחוורו ויקרטב הי חנים ומבל עבוי בוויון חבירו חייב ויבוע לבוכל חת
עבוי בוויון חבירו לחייב לפילו לם לבל חת עבוי בפבבת בפצות ולכוותיה
כולה שיעבין ליהפסיקו נויס ולרחיק ויוין חבירו לפטור קיימו ויחזות לוכם
בפצות לבל ויחזות לוכם ויוין היה חייב לחל עדיים שחתיוו שקר ויחזות לוכם
ויוין חצאי לחי רשעים ופסולים לעדית כיון נזלבים לבל ויחזות בפצות כשרים
ולוה לדין כיי לעבין שלויי ליחזות. ויוין חייבין לשלם ויחזות בפצות פטור
ויש ויכך לבבא ובראך לישראל שחבטיהו ולרחיק ויוין חבירו לפטור זיו ויש
ליבא דנריוי ולא היי חלא ומדבבן לבך בי חיבים לא יחייב בלל חלא בשבאת
ובתן בול ובך לבל לשלי בפקדה חשוב בבאת ובתן בול ויחייב לשלם ומדמוריינ
לילבך לפילו בשוקת לבוים חייב ולפבאר לישבור ויחזות בפצות חייב לשלם
לבול ויבול עבוי בוויון חבירו ויבול ויקום רשע לא לוי לך לבר שעומל
בפני פקום בפע חלא שלשה לבריס: יעמבי לר חזקיה זל:

להילכות חובל ומזיק פרק שנים עשר

כב **היה** בורח ויבית לחסורין וכו' בפרק הנזול בתרת ובפרק מבות
חלוקה תבית לרי שיהיה ויעבורת לבבו ויחור ליה טוב ליכר
והעבירני אין לו אלא שברי מבתן רבחה לי לחמור לאוהבי שדברי אתי אתן לך
בך וכך שפלוני יוויב בתו לי או לבבי לחין לו אלא שבר טרחו ותו לא אבל אם
בשלבן לוומבתו בבך שהולך במלבות תליר ומזיב זיוניב שמע זה ליאו לדמיתו
לביפה לבייל השולה דנים מן הים ליחור ליה לפשלתי כוודי בזוזא לי שמע
לא דמי לתם הביות שלו בדוב יהב לתעלה מבילה מן הימים ולבוד לא
תלבוד אבל הבשלבים פעמים רבות הולבי ואין עושין וכפיא בידי לי דמיא
לפיפוקבא להוציא בריך ליתיה בדוב לבן טוב שיעשו קבין בפולד מה שבולבי
לקם עבבל רבינו ויחיר בחליופי חיוסם בספר חז פסק בשם רבינו שמיה ללא
דיוי ליטול ליבר וקעבידי דבשבר שלבנות רבלין לתת קרבה יותר ומבלי
טוריהו ובבית ליתיה בחזקת שבח לפני לי בחבר שעשה בקשבעת שדי שקחזיק
קנבה ועל זה בדרי לו זקוק ויחר שעשה הלבר לא רבו ליתן לו אלא שבר
ופסק לי לתת לו בל לאר קתבה לבלבר זה רבלין לתת יותר ומבלי טריהו וכן
בפה בתב בשם רבינו יקודה דקוה הלין לפוקות דרך ליתן למים מדובין ולא
לחוור בזה שיחק בי ובן בתוכח בתו' פרק מי שחת הקבשדבי בתוק בפטר
ריחוק של לחתי הם ילדיה זבר יטול מבה תוהה בחלי הבי הוובשר ובדל דקייבי
בוו שבר לחוורין בחזרין בשוה לשקיל ויקתם קוה ליין דבי לחבי
סדסורי לשקלי ון הדין ולפוכתה בוי לא שייבא לחם בן בבל פעולי בחי חיכא
לוייוור הבי ולף על נב דלא לחי דקתם בידו לעשות אלאבה חבל הבא לא
בידו לבשדו לחי ייוור דלולין מבל מקום לפוכתה חלפו חלא בשחוקו חיכא
ויתבוין להקנות ובטוח הוה אלא יבוב חותו שבבנדו חבל הבא הם לא מדבטו
הוה ייקבי חי הזקיקו לבך עבל ועיין בהילכות שבירות ספ"ב:

הכרזת עקיבא ואחרים

ב. בפרט קיבוצי הכרזה:
הכרזת הכרזה הכרזת הכרזה הכרזת הכרזה

פרק יד כתבתרו בו ומשפטי קניית העבדים והקבלים שאסור לעשות מהן סחורה וכיוצא בהן ודיני תוכלת לקבלים וכיוצא זו:

פרק טו כתבתרו בו ומשפטי הטעות שיש במקח וממכר ואחרית מזה:

פרק יו כתבתרו בו ומשפטי המקח שיש בו מום וכשתבה בראות הלוקח וכל הכיוצא לזה זה:

פרק יז כתבתרו בו ומשפטי חלוף המוכר מחמ' לי זה דבר או שכתלקל מחר המקח כמוכרע ין והחזרין והחלוקין שיש בזה ובתבתר בו הדומה לזה וכיוצא בו:

פרק יח כתבתרו בו ומשפטי קדימות ותערובת דבר בדבר רע בטוב או טוב ברע וכל מה שבכיוצא לזה זה:

פרק יט כתבתרו בו דיני המקח שיש עליו ערעור או שיארע בדבר חוכם או שהניחוהו מיד הלוקח וחזר על המוכר ונחרו לאחריו, וכן מי שקנו בלא בחירית:

פרק כ כתבתרו בו ומשפטי מחלוקת שיש בין המוכר והלוקח בדמים והלוקח שהיה יודע מומי מלר או מומי לקח וכן כל מחלוקת שיכיר ביניכם אי זה דבר נקח או נמכר וכן אם לילע מום בידקת ולא מודע אם בראשות מוכר או בראשות לוקח:

פרק כא המוכ' דבר ולא בילר שיעור וכן אם בילר מהיתו או שלא בילר עדכו והקדומה לזה כמי שלא מכר מקום לעשות בו אי זה דבר או שמכר דבר ולא קבלים את יתכרי וכל הכיוצא בזה:

פרק כב כתבתרו בו דיני המוכר דבר שלא בא לעולם או שהיה ברשות וכן המקח למי שהיה בשולם או שהיה בן קניה והמוכר דבר שהין בו ממש ודין הקדש והעניים בדבר שהיה בשולם:

פרק כג כתבתרו בו דיני המוכה נוף הדבר לפירות והמוכר נוף דבר למין המקוכה פירות שיכך או פירות כוחת לבורים ומה דין מוכר עם הלוקח והלווה לזה:

פרק כד כתבתרו בו ומשפטי הקוכה לילן או לילנות מה דיכו עם המוכר וכן המוכר קרקע ומעייר לילנות וכן לם מכר קרקע ולילנ' כיצד נריך לבתוב לו והניעך לחר זה לל לם מקוכות הכתובה לם כיעייר לי זה דבר ובסתיים הפרק בהילוך דבר שבעולם ללוקח רשות המוכר ומפי פנם ומפרש:

פרק כה כתבתרו בו הדברים הבטלים במכירת הבית ושהין בטלין וכן במכירת החצר ובית הבד והיורחן:

פרק כו כתבתרו בו הדברים הבטלים במכירת העיר ושהין בטלין וכן במכירת שדו ומשפט הילוף המתנה מן המוכר כיצד שנזכר בפרק לם ובפרק זה ולין מפרש המקומות שבהן

פרק כז כתבתרו בו הדברים הבטלים במכיר הספינה ושהין בטלין וכן בכל שחר המטלטלין לם בהמות ולם עבדים ולם שחר הדברים:

פרק כח כתבתרו בו ומשפטי המקח[ר]קע לי זה דבר במדד עתו וכן כל המשפטים התלויין בעניין המדידה וקשיעור כשהמכירו הלוקח או המוכר וכל הכיוצא לחר זה:

פרק כט כתבתרו בו דיני החרם והשועה והקטן והשכור וכל פרטיהן במקח וממכר:

פרק ל כתבתרו בו ומשפטי המוכר דבר לחר שלא יודעתו וכן דין העבד עם הדין ודין הלשה עם הבעל ודין הלפטרופוס בכסף יתומים וכסתיים הפרק בדין המוכר לו הבותן כיום קדש וכסתיימו ההלכות:

מגדל עוז

פרק ראשון

המקח לישנ בקנה וכו' עד וכן בנותן מתנה ומקבלה במניעת פ' הזהב: כלל לם בקנ' המקח עד לו בשער או בחזקה במניעת פרק הזהב ובכתרת פרק המוכר ופרק קמ"ל דקדושין: כיצד בכסף עד שיתן את הדמים הכל פ' קמ"ל דקדושין: כיצד

הלכות מכירה

יש בכללן חמש מצות אחת מצות עשה וארבע מצות לא תעשה וזהו פרטן:

א דין מקח וממכר: ב שלא יונה במקח וממכר:
ג שלא יונה בדברים: ד שלא יונה נר צדק בממונו:
ה שלא יונה בדברים: וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

פרק ראשון

אינו נקנה בדברים ואפילו העידו עליה עדים כיצד בית זה אני מוכר לך יין זה אני מוכר לך עבד זה אני מוכר לך ופסקו הדמים ורצה הלוקה ואמר קניתי ורצה המוכר ואמר מכרתי יש לי לעדים הוו עלינו עדים שמכר זה ושלקח זה הרי זה אינו בלום וכאילו לא היו ביניהם דברים מעולם וכן בנותן מתנה ומקבל[ה] אבל אם נקנה המקח באחד משלשה דברים שהוא נקנה בהם קנד[ה] הלוקה ואינן צריכין לעדים כלל ואין אחד מהם יכול לחזור בו ובמה יקנה המקח הקרקעות באחד משלש דברי בכסף או בשטר או בחזקה כיצד בכסף מכר לו בית מכר לו שדה ונתן לו הדמים קנה במה דברים אמורים במקום שאין כותבין את השטר אבל במקום שדרכן לכתוב שטר מכר ל[ה] קנד[ה] עד שיכתוב את השטר ואין קרקע נקנית בפחות משוה פרוטה התנה הלוקה ואמר אם רציתי אקנה בכסף או אקנה בשטר ונתן הכסף על תנאי זה הרי זה קיי ואין המוכר יכול לחזור בו מפני התנאי והלוקה יכול לחזור בו עד שיכתוב את השטר וכן אם התנד[ה] המוכר בזה האומר לחברו תן מנה לפלוני ויקנה ביתי לך כיון שנתן קנה הבית מדין ערב כיצד

מיי עשין סי' פב
עוב מ"ע סי' ק פט

ליכא יולד שטרי לחייב כיצד הלא שטרי הקנאה לקח לא כתב שדי יכור לך ובמקו' שאין כותבין שטר לפי הלא היה לאין לך שטר הקנאה יהיה מיוכו ומלגרסי' בחזקת הבתים הלא לאיש חזקה בכסבי תשתי הלא לחייב יש ולימא לגלעי זוזי היה דבעי וכו' עד ותקני ליה בשטר פי הלא תנן בכסבי שיש להן לחבירתן בקנין בכסף בשטר ובחזקה ואם לימא לישבי ליה הימם בשטר הקנאה לכתב ביה שדי ויכולים לך הכא בשטר לחייב הלא אין אנו אלא: עיטור

ובתב שטעתה לחבירתה וכן לענין ירושה ומסביומו כל הסיפורים לולהך כיון קלי ונעלין ערב פי כיון שהערים יש תעבד ולא קבל היה כלום: כיצד

קידושין דף כו ביצד בשטר כתב לו על קנייט וכו' בריתא שם וקמכיימו קנת המוכרשים
ז"ל דקתי ליכתוב לשדי מכורה לך שדי כתוכה לך לתו דיוקא דקתה
לתני שטרי דידן דכתביכן ומוכרתי לו כתתי לקני ולא תימרי לבעין מכרתי לוכו
לבעין קניה תלת לבעין קולתה שיוודע שכבר מכר וחיכה ליתן לפלוני וקרתעין
עיקר ומה שכתב ז"ל לף עם שתין

סמג עשין סי' מב יקקד ביצד בשטר כתב לו על הנייר או על החרס או על הערה שדי נתונה לך שדי מכור לך כיון שהגיעה שטר לידו קנה אעפ שאין שם עדים כלל ואף על פי שאין השטר שוה כלום ובדא במוכר שדה מפני רעתה אבל בשאר קרקעות אף על פי שהגיע שטר של מכר בידו ואפילו היו בו העדים לא קנה עד שיתן את הדמים ביצד בהזקה מכר לו בית כיצד לו שדה או שנתן אותה במתנה כיון שנעל או נדר או פרץ כל שהוא והוא שיועיל במעשיו הריזה קנה בדא בשהחזיק בפני המוכר או הנותן אבל שלא בפני המוכר א"י הנותן צריך שיאמר לו לך חזק וקנה ואחר כך אם החזיק קנה אף על פי שאינו בפני הבעלים המוכר בית לחבירו ומסר לו את המפתח הרי זה כמי שאמר לו לך חזק וקנה ו וכשחזיק יקנ ביצד הנעילה קנה כגון שמכר בית או חצר והיה הפתח פתוח ונעל הלוקח את הפתח וחזר ופתחו הרי זה החזיק וקנה שהרי נשתמש ברה שמוש המועיל ביצד המחזיק בגדרה כל שהוא קנה כגון שהיה שם גדר והיו עולין בנחת והוסיף עליו כל שהו ו וה שלימו לעשרה ונמצא שאין עולין לא ברוחק הרי זה הועיל וקנה וכן אם היתה שם פרצה והיו נכנסי בה ברחוק והרחיב הוא בה כל שהוא עד שנמצ נכנ בריוח הרי הועיל וקנ נתן צרור והועיל כגון שחבר בו המים לשדה או נטל צרור והועיל כגון שפתח בנטילתו הכי לשד הרי זה קנה וכן כל כיוצא בזה המוכר שדה לחבירו בצד שדהו או שנתנה לו במתנה כיון שרש את המצר שבין שתי השדות ונעשו שתיהן כשדה אחת קנה אבל אם הלך בה לארכ ולרחבה אין הלוך זה מועיל כלום ואם שביל של כרמים מכר לו הואיל ונעשה להלוך קנה בהלוך ובמה שיעור רחב הדרך שקנה בהילוכו אם היה מסויים במחיצות קנה כדי שיגביה רגל ויניח רגל בצדה ואם אין שם מחיצות קנה ברחב כדי שתהיה על ראשו חבילה של שרעים ויכוב בה היתה הקרקע צחיח סלעשאין בה לא נהר ולא פחצה ואינה בת זריעה הרי החזקה שקנה אותה שטיחת פירות או העברת בהמה שם וכיוצא בזה משאר התשמיש המוכר

תעיין ב"מ ובשי"ב

כיצד בחזקה מכר לו בית כו' עד לף על פי שאינו בפני הבעלים בנזיקין פרק שור שנגח את הפרה ובבבא בתרא פרק חזקת הבתים ובקדושין פרק קמא:

המוכר בית לחבירו וכו' עד וכן כל כיוצא בזה פרק חזקת הבתים: המוכר שדה לחבירו עד שיסוב בה בבבא בתרא פרק המוכר פירות ובקדושין פרק קמא: היתה הקרקע נחים סלע עד שאחר התשמיש

כתב הרמב"ם ז"ל הא מילתא לא מיתורא דקתני חזקה ה תכילת פירות היא ותכילת פירות לא מהניא אלא בשדה אבל בבתים וכיוצא בהן לא קנה אלא בשהחזיק בהן שנה תמימה שנאמר ושב עד שנת הגאולה ואם לא נגאל עד שנה תמימה בתים אלו שבערי חומה קנויים לקונה לצמיתות ואינן יוצאין ביובל שנאמר ולא תצא הבית אשר לו וגו' ואני תמה אלו בתים שבערי חומה הרי הן כשדות ושדות אינן קנויות לעולם אלא בחזקת פירות ואפילו בתים שבערי חומה אינן קנויות לעולם אלא בחזקת שנה תמימה ואינן יוצאין ביובל אלא בחזקת פירות ואם כן מה ראה הכתוב לומר שנה תמימה ולא פירות ועוד מה ראה הכתוב לומר שנה תמימה ולא שנתים או שלש שנים ועוד מה ראה הכתוב לומר שנה תמימה ולא יום אחד או חדש אחד אלא ודאי כל שנה תמימה שהיא עומדת בשלשה רגלים ובתשרי שנה חדשה לכל דבר ואין לה לקונה עליה כלום אלא פירות שעמדו בקרקע בשעת מכירה ואין לו לבעל הבית עליה כלום אלא דמי הקרקע בלבד

המוכר קרקע לחבירו וכו' עד יכול לחזור כו כתב הרי"ף ז"ל כל זה
הולך על הדרך שכתב עד כאן לשונו: ואני תמה למה לא נתן
את זה לשמעתא פרק חזקת הבתים לתמרא ויזר לטעויי ומר לטעמיה ולי
נראה כי זאת מוסיף על הרי"ף ופוסק להכל מקיומית הרי"ף ז"ל שהרי זה
עצה בה תועלת הקרקע וכרי
לא עשה בה ולא כלום וכן לקיטת
פירות לא קיעל בחילן במעשי
וכזמירה קיעל ועשה בו מעשה
אלמא קיעלהו דבר וקפכו למעך
תדע כי כל שיק בקטן הקרקע
וכדברי הרי"ף ז"ל והראשונים סס"ע
שנתנו בשיטה אחת: וכן אם
אסף המוכר עד ונעשו פירות שלו
פרק חזקת הבתים: נוי חיטו
קוצה בחזקה עד בתיבת הכסף ב
נבנה בתוכו פרק חזקת הבתים
נבנה בתוכו פרק חזקת הבתים: וישראל הבא ק"ף יג
מחמת נוי כו' עד ויש להן תובלה פ'
חזקת הבתים: כשם שהקרקע
נקנית בכסף עד ואין לאחד מהם
יכול לחזור בו בנזיקין פר' מרובה:
המוכר לחבירו עשר שדות עד סוף
הפרק פרק קמא דקדושין ובבבא
בתרא פרק המוכר את הבית:

פרק שני

עבד כגון שכתב לו עבד הנביא
את בנו הקטן פ' קמא
דקדושין ונתן לו כל הנכסות מיהו
בבא קמיתא דסכי פיסקי: וכן אם
הנביא הלך את העבד קנה
כתב הרי"ף ז"ל פרק מי שהכניסו
דלא נראים הן הדברים
אלא הכי נראים הנביא הוא לרבו
קנאו הנביא רבו אלא שמעון לא
תהא חזק בדולה מהנביא כו' והכי
נראים לה הרב ז"ל בעכ"ל:
ואני תמוה בעיני יפה שהשלים
חובתו שחייב אדם לומר
בלשון רבו: תקפו

המוכר קרקע לחבירו ונכנס בה הלוקח וזרעה או נרה או שאסף פירות הרי"ף
האילן או זמרו וכל כיוצא בדברי' או הרי זה קנה שהרי החזיק ואין אחד
מהן יכול לחזור בו ובן אם אסף המוכר סל של פירות ונתן ללוקח קנה
לוקח מיד בחזקה שהרי נלה דעתו שהקנה לו שדה זו קנין גמור ונעשו
פירותיה שלו: הגוי אינו קונה בחזקה אלא בשטר ואינו קונה אלא בשטר:
הכסף וישראל הבא מחמת הגוי הרי הוא כגוי ואינו קונה אלא בשטר:
כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע ונקנה או בכסף או בשטר או בחזקה
ואם אינו צריך לקרקע כגון העומדות ליבצר הרי זה כמטלטלין
לקנין ויש להן אונאה: כשם שהקרקע
נקנה בכסף בשטר ובחזקה כך שבירו הקרקע נקנה בכסף לבדו או בשטר
לבדו או בחזקה ואין אחד מהן יכול
לחזור בו: המוכר לחבירו שדה בעשר
מדינות כיון שהחזיק באחת מהן קנה
כולן ואפי' היתה אחת מהן הר גבוה
והשנית מצולה שהרי תשמיש של
זו אינה תשמיש של זו אף על פי כן כיון שהחזיק באחת מהן קנה השאר
בר"א שנתן דמי כולן אבל אם לא נתן דמי כולן לא קנה אא"כ מעותיו
לפיכך אם היו הכל במתנה קנה כולן וכן בשבירות כיון שהחזיק באחד
מהן קנה כולן כל זמן השבירות היו מקצת הקרקעות במכר ומקצתן
בשבירות כיון שהחזיק בין במכירה בין בשבירות קנה הכל:

פרק שני

עבד כגון הרי הוא כקרקע לקניה ונקנה בכסף או בשטר
או בחזקה ומה היא החזקה בקנין עבדים שישתמש
בהן כדרך שמשתמשין בעבדים בפני רבו כיצד התיר לו מנעלו או
שהנעיל לו מנעלו או שהוליך כליו לבית המרחץ או שהפשיטו או סכו
או גררו או הלבישו או הגביה את רבו
קנה ובן אם הגביה הרב את העבד
קנה: תקפו

חזקת ג' שנים ומה שכתב עם פרשת הכסף משום דלא עדיף משאר קונה בשטר כלא פרשת דמי אלא במוכר שדהו מפני דעתה כמו שבתחלת למעלה והטעם
שהגוי אינו קונה בחזקה שאם היה קנוי קונה בחזקה מתוך שלמותו היה מחזיק אבל לכתוב לו שטר כדי הוא עבדי: כל המחובר וכו' זה פשוט ומחלוקין
פרק שבועת הדיינין כל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע לעניין שבועה ומה שאמרו שם דאפילו עבדים העומדין ליבצר הרי הן כקרקע פרשה הרב ז"ל בשהן
נרכין לקרקע אבל בשאין נרכין לקרקע כלא הוא אמרינן פרק בערב שבתפתחה כל העומד לנדוד נדוד כמדומר דמי ואמרי' כמי כל העומד לתלוש כתלוש דמי ואי כמי
שאינו נרכין לקרקע אבל נרכין לקרקע כלא הוא אמרינן פרק בערב שבתפתחה כל העומד לנדוד נדוד כמדומר דמי ואמרי' כמי כל העומד לתלוש כתלוש דמי ואי כמי
דשבועה שאני וכן כלאים דעתו אבל מלאכות שבירות ויש פירוש אחרים לחלק בין זה לזה ומ"מ דין החזקה כתבבר פרק המוכר את הספינה על מתבי' דהלוקח פשתן
מחובר ונתלש כל שהו קונה ובסוגיא שלנו ולהלן מוכח להדיא כבי' שכתב הרב ז"ל: כשם שהקרקע נקנית וכו' דבריהם בגמרא פרק השואל ובהלכות:
והמוכר לחבירו שדות בי מדיות וכו' בריתא היא במשנה ב"מ פרק הקונה את הפירות ואפילו היתה אחת מהן גבוהה הרי היא כמישור ואפילו היתה אחת מהן
קמוכר את הבית בדין זה ופסק כלישנא בתרא דיקתא: בר"א כשנתן דמי כולם וכו' אם תשאל אי בשנתן לו דמים למה לן חזקה כלל והא אמרי'
דקרקע נקנה בכסף תשובתך אם במקום שכותבין את השטר היה קונה בכסף ואפילו עד שיכתוב השטר וחזקה זו שלנו במקום שטר ולא
שהמפרשים ז"ל כתבו חזקה במקום שכותבין את השטר אם היה קונה בכסף וגם עד שיכתוב השטר וחזקה זו שלנו במקום שטר ולא
קיימו טעמא דבעי כתיבת דמים משום דלא החזיק בכולן הא החזיק בכולן ומוכר לא עייל ופיק חמרי קנה אף על פי שלא נתן דמים: היו מקצת קרקעות וכו'
תוספתא פ"ב מבתרא נקט הימנו שלות בין שהחזיק בחתיכה מהן קנה כולן נקט ושכר מקצת והחזיק בין בשכורה בין בלקוחה הרי זו חזקה עכ"ל:

פרק שני עבד

כגון הרי הוא כקרקע לקנייה וכו' ונקנה בכסף או בשטר או בחזקה משנה מפורשת בפרק קמא דקדושין ובהלכות:
ביצד התיר לו מנעלו וכו' בריתא מפורשת שם וקרי לה ז"ל כתב דלקוח זה שלנו וכיוצא בהן שקן מלאכות של עבד אבל
תפר לו בגד וכיוצא בזה שאינם מלאכות של עבד הרי זה כלקיחת פירות ולא קנה אלא בשטר וכבר כתבתי למעלה דעת הרב ז"ל
פירות וכו' וכן אם הגביה הרב את העבד וכו' **ובהשגות אא"** כלשון מדברים דלא נראים הם הכי נראים הנביא הוא לרבו קנאו
הנביאו רבו אלא שמעון לא תהא חזק נדולה מהנביא וכו' והכי נראים לה הרב ז"ל עכ': מיהו בהלכות של בו במחלקת שמעון הנביאו רבו אלא
שמעון לא תהא כו' ומעלפה כתב הרשב"ץ ז"ל וקל כדברי שמעון דהא קנה לף במשיכה כדאמר שמואל נרב אשי הכי כמי אמר וכל שכן בהגבהה עכ"ל: תקפו

תקפו והביאו אצלו קנה שהעבדי נקנין במשיכ' כזו אבל אם קרא לעבד
אבל שם קנין וכו' שם ומהוא ואם ויחזיק וכו' זה פשוט ובא אצלו או שאמ' לו רבו הראשון לך אצל הלוקח והלך אצלו לא קנה
שהיקש לקרקע וקרי ליה כיוצא בו: עד שימשכנו בתקיפה או שישתמש בו כגון שבארנו ואם החזיק בו
קנין הוי יש' ויאמרת לדב שם ומה שכתב ובדברים שקונין בהם העבדים שלא בפני הרב צריך שיאמר לו לך הזקן וקנה: עבד קטן הרי הוא כבהמ' לפי ב
היעבדים יפה לו לרב זל ומקוה לפיכך נקנה במשיכה אף על פי שלא תקפו: הבהמה בין דקה בין גסה
טור זל סי' רמו טובדת למריכן קיים לב יקודש ניקנית [ה] במשיכה אף על פי שאיפשר
ושור מת סי' קנו הכדוק גר שתין לו יכדעים קיק להנביה אותה לא הצריכוה להגביה
עם מר זוטרא לעזולי ניק חזיק מפני שמתחבטת בארץ ואם הגביה
סח"ע סי' סב דתקיף ליק עלוי טוב זל לעבדיק קנה והנבהה קונה בכל מקום אבל
דף קכז עמ שלוף לי מקלחי ולמטיפקו לנו ניק המשיכה אין צריך לומר אם משכה
ואיכ לאמרי קנין קיק לעולם שהוא או בחצר של שניהם אין קונין בה אלא בסימטא
כתוב עם עוד נקנה במקום שהנזול נקנה ופשוט ברשות הרבים ולא בחצר שאינה של
מח"ס קנ"ז קוף ומקו שכתב לפיכך וכו' יתירה שניהם: כיצד קונין את הבהמה
שם: הבהמה בין דקה ובין גסה וכן הוי יסקנת כך היה בבמשיכה אין צריך לומר אם משכה
דף עו לסוגיין בפרק קמא דקדושין זה ומה המשיכה אלא בסימטא
שהנבהה קונה בכל מקום זה אלא בסימטא או בחצר של מיקום זה בהמשיכה אבל המשיכה
קנבריתא: אבל המשיכה ברשות הרבים ולא בחצר שאינה של שניהם: כיצד קונין את הבהמה
טור שם כל לין קונין בה אלא בסימטא וכו' לין בבמשיכה אין צריך לומר אם משכה
הסוגיא שהנבהה שקונה בכל מקום זה אלא בסימטא או בחצר של שניהם אין צריך לומר אם משכה
והמשיכה בסימטא אלו לוק' מימל בחצר של אחד מהן אבל אם משכה בחצר של שניהם
דלחבי וכתב בהמוכר את הספינה אחד מהן אין צריך לומר אם משכה בחצר של שניהם
מפורשת וכיון נב בהלכות ומלת אבל אם משכה בחצר של אחד מהן אין צריך לומר אם משכה
סימטא כתבתי בפירוש לשון לשי בחצר של שניהם אין צריך לומר אם משכה בחצר של אחד מהן
פ"ז מהלכות נזלה ונאלה: כיצד קונין הבהמה במשיכה
פסיקס דף עמ וכו' ואפילו קרקה וכו' בריתא שם אבל אם משכה בחצר של אחד מהן אין צריך לומר אם משכה בחצר של שניהם
דף כב ובפרק קמא דקדושין מיהו שכתב כיון שעקלו יד וירגל פסק כתוס' בחצר של אחד מהן אין צריך לומר אם משכה בחצר של שניהם
דבריתא ולא כרבי יהודה דאמר בחצר של אחד מהן אין צריך לומר אם משכה בחצר של שניהם
תיע"ש שתהלך מלא קומתה וכן בהלכו' המוכר הספינה וכו': והוא שיימשוך וכו' בכמה
דף כא וכג מקוומות ומבוארין בפרק שור שנגח את הפלה דבעי לימא ליה לך ניקני והוקף שלא בפניו לא קנה עד שימשכנו בפניו דהיינו דקרקע:
דף כג המוכר עבד לאחרי וכו' מיהו בפרק שור שנגח את הפלה: האומר לאחרי משוך ותקנה וכו' בהאומר אא זה לבר תימא שהקדושין מקיימין
מניחו אחת מכם תתקדש לי בלשון זה וכן עקרין תהא מתחתי ותקנה לך ויחזיק וייקנה כלן לשון הקנאה הן עכ': ואני תומר דהיכי דאמר לי מכאן ועד שידוע לי כמה רוצה
דף כד ליחיד דקנה מעכשיו וכל האומר לחברי משוך פרה זו וכו' ואם אמר לו קנה מעכשיו וכו' הלכך אומר על מנת שיהא לי מידי דהוה אהכי אתקדשת לי לאחר
כאומר מעכשיו כתב הרא"ש ז"ל כל שם הפרה עומדת ברשות הלוקח כיון שעדיין בתר שלשים יום שעברו מיום שנתן את הפלה עד כאן לשונו:
דף כה המוכר עבד לאחרי וכו' מיהו בפרק שור שנגח את הפלה: ואני תומר דהיכי דלא אמר מעכשיו כבר כלתה שמירתו וכבר חילקו התוספות בפרק כתובות בין זה
האומר לחברי משוך ותקנה וכו' בהאומר אא זה לבר תימא שהקדושין מקיימין לשון הקנאה הן עכ': המוכר
דף כו מכירה שהוא עתיד לי כיון דקדושין שהכל הכיר לעקרן תהא מתחתי כיון דקדושין לא כיון דקדושין שהוא עתיד לי כיון דקדושין שהכל הכיר לעקרן תהא מתחתי כיון
כלומר בעקיבה זו תהיה קנויה לך נבהתי מיד ולאחר וכן ויטול ויזכה ויחזיק ויקנה לאחר משעה שמכר בפרק מי שמת שהקנה מתנה על מנת להחזיר לו ויזכה וכו' בפרק מי שמת
דף כז בילד לי זו מכן עד שידע לי וכו' כלומר בעקיבה זו תהיה קנויה לך נבהתי מיד ולאחר וכן עקרין תהא מתחתי כיון דקדושין שהכל הכיר לעקרן תהא מתחתי כיון
דף כח שכנח את הפרק: קלומר לחבירו משוך ותקנה וכו' עד שיושוך לי יחזיק בתב הרמב"ם ז"ל זה לבר תימא שהרי מביאו בתחתי ותקנה לך נבהתי וכן
דף כט מכאן ואילך הגמרא מפרש לה: ואני תומר מין הכלון דומה לרחיים דקנקי כולהי משמעון לזכות בהן לאחר מיד מכם תתקדש לי לאחר משמעון שלא תמר מקודשת לי מפני שלא בירר לי זו מכן עד שידע לי וכו' בכך לא נאמר אלא לרבותא שאפילו לא אמר לה אלא הרי את מקודשת לי ולא אמר כלום אלא שנתן לה דבר שהוא שוה פרוטה ואמר לה הרי את מקודשת לי בדבר זה הרי זו מקודשת ואין צריך לומר כשאמר לה הרי את מקודשת לי בדבר זה שהוא שוה פרוטה וא

פרק שלישי אחד

יד טו המוכר בהמה לחבירו וכו׳ עד סוף הפרק פרק קיים למלינעא:

יד טז פרק המוכר את הספינה: כיצד המקבץ עצים עד וכן כל כיוצא בזה כתב הרא״ש ז״ל וזה שלמדנו מן הקש עד שיטלטלנו ממקום למקום ומפרש לה בהגהה וכן עיקר מיהו לא נהירא להתירו בהנבירה עם שאר מטלטלין שלא מצינו שהיו עליה להנבירה שלא יאמר מין דרכו בהנבירה חפץ היה לה בהנבירה טפי ממטלטלין משום דמשלמא עד כאן לשונו:

ואני תמיה כיון דהוי שבות קטינור ולא הניח לי מקום להתגדר בזה בלעדי לחזק גם את זה לעשות זה כי עיקר הקלקה עדיפא מכוכה

יד יט פרק המוכר את הספינה: אבל אם היה הטעון של פלפלין עד וכן כיוצא בזה פרק המוכר את הספינה:

הספינה הואיל ואי אפשר להנביה ויש בה בתשיכת טורח גדול ואינה נמשכת אלא לרבים לא הצריכוה משיכה אלא נקנית במסירה כל כיוצא בזה ואם אמר לו המוכר לך משוך וקנה אינו קונה הספינה עד שימשכנה כולה ויוציאנ בכל המקום שהיתה בו שהרי הקפיד המוכר שלא יקנה זה אלא במשיכה נמצאת למד שהלוקח מטלטלין אף עפ שנתן כל דמיה יכול לחזור בו וכן המוכר יכול לחזור בו עד שינביר

יד כ כל המוכר פרי לחבירו הרי זה קונה ברכיבה ר והוא שתהלך בו:

פרק שלישי אחד

הבהמה ואחד שאר המטלטלין נקנין בשלשה דרכים תורה ומשיכתן את המעות קנה ואין אחד מהן יכול לחזור בו אבל חכמים תקנו שלא יקנו המטלטלין אלא בהגבהה או במשיכה דבר שאין דרכו להנביה כיצד המקבץ עצים או פשתן וכיוצ בהן ועשה מהן טען גדול שאי אפשר להגביהו אינו נקנה במשיכה שהרי אי אפשר להתיר האגד ולהגביהו עין עין וכן כל כיוצא בזה אבל אם הידה טעון של אגוזים או של פלפלין או של שקדי וכיוצ בהן והיה גדול שאין אחד יכול להגביהו הרי זה נקנה במשיכ שאם יתירו יתפרד ויהיד לו בו טורח גדול וכל כיוצא בזה:

הספינה הואיל ואי אפשר להגביה ויש בה בתשיכת טורח גדול ואינה נמשכת אלא לרבים לא הצריכוה משיכה אלא נקנית במסירה כל כיוצא בזה ואם אמר לו המוכר לך משוך וקנה אינו קונה הספינה עד שימשכנה כולה ויוציאנ בכל המקום שהיתה בו שהרי הקפיד המוכר שלא יקנה זה אלא במשיכה נמצאת למד שהלוקח מטלטלין אף עפ שנתן כל דמיה יכול לחזור בו וכן המוכר יכול לחזור בו עד שינביר

יד כא וקנין משיכה במקום שיכול להיות טוב הוא מקנין מסירה ולא תועיל המסירה ומה שאומרי שם אביי ורבא שמסיר קושה בדבר זה לפי שאין משיכה מועלת שם והא דתנן בפ״ק דקידושין בהמ נקנה בקנית במסירה לפ במסירה קאמר וכ״ש במשיכה תדע דהא מסיים נה דברי ר׳ מאיר ור׳ שמעון ואילו בפ״ק דמ״ק סובר ר׳ מאיר דמקנין קונה במשיכה בשמעת׳ דרכוב ומכהינ ודברי הלועז אומר מקנין בעיר קונה ומעמידה במקח וממכר והקונת דבהמה הוי משיכה הלי בדיני ולא כרב דאמ׳ כיון דאמ׳ לך משוך אינו קונה עכ׳:

יד כב כשמוע דקילא כתב יותר דמשיכה מסירה הלי שדברי מאיר ודברי הלועז סוברים דבהמה נמי נקנית במשיכה אם כן הא דאמר במסירה קונה ולא במשיכה דמשמע דמסירה עדיפא ממשיכה כלומר קונה בשני הדברים ולא במשיכה בלבד ומסירה בלבד ולא אמרינן דמשיכה עדיפא ממסירה דהא אמרינן בפ״ק דמ״ק דמסירה עדיפא ממשיכה ומשום הכי נקט הכא במסירה דמשמע דבמסירה בלבד קונה ולא במשיכה בלבד ומשום הכי נקט נמי בהמה דאי בעי נקט נמי בג

ולמה תקנו חכמים דבר זה במטלטלין וכו' ופירש טעם זה שם בהקיח
מיירי דרבי יוחנן דלעיל: נמצאת אומר שאם
נתן דמיו וכו' אם מתבטל מיד שחזרו ונתעשרו ונתייקרו המוכר וכן מנהגו
דין זה בהלכות ומזו שחזרו ופשטו קול ויוסכם: לפיכך אם היה
ביתו של לוקח וכו' זה מבואר בגמ'
ופסקוק בהלכה ואומרי ואף על גב עין כ' פב
דקבי יהיב לך שמעון לימין מדבי ד"ה ק"ל טור
שמעון כשיוצא לדרכן עכ"ל ונם זה ש"י ק"נ מ
מוסכם ול"ש ז"ל פי שאין הטעם
דכיון שלא נתנו שלם קונה לו
דולמי ליכה קונה כל ימי האכירי'
שהרי שכירה ליכור דהנהו שלא
מוכ"ח שלא הטעם דכיון דלא הנו
קול מי מתרמיא לך לוקח נוסיף
טרח ומניל לה ולא תקון דבכן לא
משיכה ומוקמוה מדיכא דאורייתא
דמעות קונות ודברי רבנו כ"כ
דמשמע שקול סוכר לטעון משום
דהכנו של לוקח קנה לו אף על פי
שהיה מוכרת ומכל מקום לא
כתבוה בפירוש לדברין וכן כרוך
פרק ו' מהלכות שכירות:
וכן השוכר המקום שותן
המטלטלי' וכו' זה מבואר
בגמרא מקומו ואיתא בקדושין פ"ב
קמ"ו ופרק הפיקה ופרק קמ"ח
דמציעא ודוק בחבר המשתמרת
לדעת השוכר אי שהו עומד בגד
המקום הקוה הא לאו הכי לא שא
אם לקנה לו מדין מטלטלין שם
הקרקע ולדעת הסוברים צריך
עזר מ"ט ג"ב לגנב בפירוש כמו שיתבאר וכן
משמע פרק קמ"ח דמציעא וזה כ"
מדברי הר"מבן והרשב"א ז"ל פ"קמ"ח
ויקדוש ליה כתבאר פרק י' מהלכו'
נזלה ולכדך: המוקנה קרקע
ומטלטלין כאחד וכו' דין זה
שמטלטלין נקנין עם הקרקע יכו'
משכה ונמדה פרק קמ"ח דקדושין פ"ב
וכן מה שכתב שאף על פי שאין
שכיח במכר נקנין המטלטלין עם
הקרקע מוכרח שם בגמרא בשיר
דלפשיטא ולכי תימה למה לא כתב
הרב כשהמטלטלין במכר שלא
קנה את כלן עם הקרקע אלא
בשכתן דמי כלן שהרי מיירדי
מפורשת היא שם אמר רבה לא
שנו אלא בשכתן לו דמי כלן אבל
לא כתן לו דמי כלן לא קנה אלא
בכגון מעותיו והו בהלכו' וכרש לי
שקרב מפרש בשהמוכר עיילן וכפיק
מזוזי כדעת קצת המפרשים ז"ל
אבל אי לא עיילן וכפיק מזוזי אף
על פי שלא קבל דמי כלן נקנה הכל לגלוקח ועל כן סתם הרב ז"ל ומיהו לי על מה שיתבאר פ"ו דכל פירוש אחר יש לומר דמטלטלין
קנקנין עם הקרקע לשאינן קפוין אלא בשכתן לו דמי כלן אף על גב דלא עיילן וכפיק מזוזי וכזה הולא כתו של גנב כיון שאין קנייתן מיחוור עכ"ל
זה דעת"י ז"ל ורמ"בן והרשב"א ז"ל: במה דברים אמורים כשהיו המטלטלין בבורין בתוך קרקע וכו' זה הכלל שכתב הרב
בבבורין היכו מיחוור דשמעתא לא מתחזיא אלא לעולם גנב וכי לימיכן לבעיגן גנב ליקו כשאין בבורין ליכו אבל אי לא עיילן ליה גנב וכי לימיכן לבעיגן גנב ליקו כשאין בבורין
בבורין היכו מיחוור דשמעתא לא מתחזיא שלא לעולם גנב ויקו בעיגן לכו בבורין בה לאי לא היכו ובהשגות אא"א פסקו למילתיה ואומר הלכתא גנב
ויקו בעיגן בבורין לא בעי' זמכין דבבורין בעי' גנב לא בעי' עכ' ובחמת דבגמ' אחר שהעלו דלא בעיגן בבורין מי בעי' גנב ומקו שאלוק אחר שהעלו דבבורין לא בעיגן אבל בבבורין כיון דקנה קרקע דעתו
בעיגן בבורין לא בעיגן וכבכו פרשה לפי הכראה לי בשאין בבורין מי בעי' גנב ומקו שאלוק אחר שהעלו דבבורין כיון דקנה קרקע דעתו
ז"ל דהל קרקע זה כחבו וחברו שלא הדם קונה לו ולזה כוונה קצת המפרשים ז"ל שכתב שם ומסיקנא והלכתא לא בעיגן גנב ויקו בעי' כלומר גריך המקנה
לומר לקונה קני בה חלעה ויקו לך לגנבה הכך ומטלטלי דליה בי כוונים פלוני וכיון דלית חזק ליה הוה חלעה יקו ליה כיו להכו מטלטלי כל היכא דליתנהו עכ"ל
לא הזכיר גנב אלא בשאין בבורין ואף על פי כן אין הדבר מוכרח והדברי הלכות וכ"ע: הקונה השלה לחבר וכו' זו בעיית הלא שם
הרמב"ן ז"ל בפרק קמ"ח דקדושין ופסק בה הרב ז"ל בהדיא כוותיה ודוק בהלמוד בעיגן ומיין שאם תפש אין מוציאין מידו וקרבנא ז"ל פסק דהעיד ממון על
המקנה דעת בעל העבוד ז"ל ומה לשון הרשב"א ז"ל לחבר לא קשיא ליה מדאמרי' בעירובין לילי עבדים קונין לו בגזבר הקדש הוא נידון כידם ומכאן
ליתא מהדריפסין כיל יתומים שלה לחפציפסין ומטלטלין ליתומים וכו' עכ"ל: היקנה

ולמה תקנו חכמי' דבר זה במטלטלין
גזירה שמא יהן הלוקח דמי החפץ
וקודם שיקחנו יאבד באונס כגון ש
שנפלה דליקה ונשרף או באו ליסטים
ונטלוהו אם יהיה ברשות הלוקח
יתמהמה המוכר ולא יצילהו לביכך
העמידוהו חכמי' ברשות המוכר כדי
שישתדל ויציל החפץ שאם אבד חלי
לשלם נמצאת אומר שאם נתן דמי
המקח ונאנס קודם שיקחנו ואמר לו
הלוקח תן לי מקחי או החזר לי את
מעותי ואף על פי שיש עדים שאבד
באונס ולא היה במוכר כח להצילו
ולא נתרשל בדבר הרי זה מחזיר את
הדמים שהרי תקנו חכמים משיכה
לפיכך אם היה ביתו של לוקח שיש
בו החפץ שנמכר מושכר למוכר לא
תקנו לו חכמים משיכה שהרי המקח
ברשות הלוקח ומשנתן את הדמים
נקנה המקח ואין אחד מהן יכול לחזור
בו וכן השוכר המקום שאותן המטלטלין
הנמכרין מונחין בו קנה ואין אחד
מהן יכול לחזור בו אף על פי שלא
הגביה ולא משך ולא נמסרו לו שהרי
נעשה ברשותו וכבר בארנו ששכירות
קרקע נקנה בכסף או בשטר או בחזקה:
המקנה קרקע ומטלטלין כאחד כיון
שקנה קרקע בכסף או בשטר או
בחזקה נקנו המטלטלין עמהם בין שהיו
שניהם במכר או במתנה בין שמכר
המטלטלין ונתן לו קרקע בין שקנה קרקע קנה
ונתן המטלטלין כיון שקנה קרקע קנה
מטלטלין במה דברים אמורים בשהיו
אותן המטלטלין בבורין באותה קרקע
אבל אם היו במקום אחר צריך שיאמר
לו קנה מטלטלין אגב קרקע אפי' היו
המטלטלין במדינה אחרת ואמר לו
קנה אותם על נבי קרקע פלוני כיון
שקנה הקרקע נקנו המטלטלין אף
על פי שאינן צבורין בתוכה ואם לא
אמר קנה אגב קרקע לא קנה וקרקע
כל שהו קונין על נבה כל מטלטלין
שירצה הקנ' השד לאחד והמטלטלין
לאחר אעפ שאמר לו קנה המטלטלין
על נב קרקע והחזיק האחד בקרקע
לא קנה השני המטלטלין ואם תפשן אחר שחזר בו המוכר אין מוציאין מידו שהרי תפשן אחר שקנה חברו
הקרקע שנקנו אלו על נבו:
המקנה

ע' עין בתשו' סימן כ"ב עכ':

ו ואם אמר אחזיק לי בקרקע ואקנה לי
כשאחזיק אקנה לך לא קנה עד שיאמר
לו כשאחזיק אקנה לך ואחזיק לי בקרקע
ואחר כך אקנה לך ואחזיק לך בקרקע
כיון שלא אמר לו כשאחזיק אקנה לך
לא קנה לו אחזיק לי בקרקע ואקנה לך
לא קנה לו אחזיק לך בקרקע ואקנה לי

המקנה עבדים וקרקעות כאחד החזיק בעבדים ל"א קנה הקרקע ההזיק בקרקעות לא קנה עבדים עד שיהיו עומדים בתוך הקרקע ואף על פי שאמר לו קנה עבדים על גבי קרקע לא קנה עד שיהיו בתוכה שהעבד מהלך לדעת עצמו: המקנה עבדים והמטלטלין אלא אם כן היו המטלטלין על גבי העבד והוא שיהיה כפות שהרי אינו יכול להלך: המקנה בהמ' וכלי שעל גבה באחד אף על פי שמשך הבהמ' וקנאה לא קנה הכלים שעליה עד שינביה או ישוך הכלים עצמן אם אין דרכן להניחן שהבהמ' כחצר המהלכ' היא ואין מה שבתוכה קנוי לבעלה לפיכך אם היתה הבהמה בפותה קנה אף כלים שעליה אמר לו המקנה משך בהמה וקנה כלים שעליה אמר לו המקנה משך בהמה וקנה כלים שעליה לא קנה ההזיק בזרעים קנה העציץ וזהו ששנינו נכסים שאין להן אחריות נקנים עם נכסים שיש להן אחריות שהזרעים שבעציץ נקוב זרועים הם בארץ וכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע כמו שבארנו כבר בארנו שכל העומד ליבצר כבצור דמי ואינו נקנה אלא בהגבהה או בשאר דברים שנקנין בהן המטלטלין פשתן שהוא מחובר לקרקע ויבש שאינו צריך לקרקע ואמר לו יפה לי קרקע כל שהוא קנה כל מה שעליה כיון שתלש כל שהוא קנה הכל מפני התנאי הזה אבל אם אמ' לו הקנה לו הפשתן הזה במכר או במתנה לא קנה אלא מה שתלש שהרי הגביהו וכן כל כיוצא בזה:

פרק ל'

למד עבדו כמלקרקעי דמי ליכו כמקרקעי מיהו לעניין זה כדליתיה דתם בגמרא: המקנה עבדים ומטלטלין וכו' נם זה מבואר שם ומסקינן דגמרא והלכתא בכפות פי' שאינו יכול להלך מי שכתב לכפות ישן כעי מהריה"ל ולין כן דעת המחבר לא כאן ולא כגון: המקנה בהמה וכלים שעל גבה וכו' זו הבבא והלאחרת דלא המקנה משוך בהמה שעליה פרק קמא דמציעא בהמה שבי תלמיעזר שהבלאתי פרק שבי דלמיכין התם בעי רבי תלעזר וכו' אלא וקנה כלים שעליה מהו מסיכא דבהמה יש מקנין לקנות כלים שעליה אי לא תאמר רבא אי תאמר ליה קני בקמא וקני כלים שעליה מי קני כלים תנר מהלכת היא ואחר מהלכת לא קני וכי תימא כשאינה מהלכת לא קנה עומד ויושב כמי לא קנה והלכתא בכפותה הבהמה וכשאינה כפותה לא קנה כלים דקי חכמי וקנה כלים דמי לא תימי קא מתניה אלמתקיבהי מי לא תימי ליה קני בקמא וקנה כלים שעליה אי לא תימי ליה קני בקמא וקני כלים שעליה מי קני כלים תנר מהלכת היא ואחר מהלכת לא קני וכי תימא כשאינה מהלכת לא קנה עומד ויושב כמי לא קנה והלכתא בכפותה הבהמה וכשאינה כפותה לא קנה כלים דקי חכמי וקנה כלים דמי: היה עניין נקוב נקוב כלים שעליה עד שיחזיק בזרעים עצמן היה העציץ והזרע שבו לאחר הקנה העציץ לבעל הזרעים כיון שמשך קנה הקנה הזרעים לבעל העציץ לא קנה עד שיחזיק בזרעים עצמן היה העציץ והזרע שבו לאחר והקנה הכל לאחר והחזיק בעציץ לקנות הזרעים אף העציץ לא קנה ההזיק בזרעים קנה העציץ וזהו ששנינו נכסים שאין להן אחריות נקנים עם נכסים שיש להן אחריות שהזרעים שבעציץ נקוב זרועים הם בארץ וכל המחובר לקרקע הרי הוא כקרקע כמו שבארנו כבר בארנו שכל העומד ליבצר כבצור דמי ואינו נקנה אלא בהגבהה או בשאר דברים שנקנין בהן המטלטלין פשתן שהוא מחובר לקרקע ויבש שאינו צריך לקרקע ואמר לו יפה לי קרקע כל שהוא קנה כל מה שעליה כיון שתלש כל שהוא קנה הכל מפני התנאי הזה אבל אם אמ' לו הקנה לו הפשתן הזה במכר או במתנה לא קנה אלא מה שתלש שהרי הגביהו וכן כל כיוצא בזה:

פרק ל'

המקנה עבדים וקרקעות וכו' לפי שאמר לו כן עבד לדעת עצמו כתב הראב"ד ז"ל ולפיכך נעשו בתוכה וקרי חתך לו חנך וקני וכבר תיירו בגמרא דהיכא דאמר ליה חנך לה נעשו כבורין בה ומיהו שהעבד מהלך לדעת עצמו מיהו כבר היא שלא

פרק רביעי כליו

פרק רביעי

כלין

שנעשו המטלטלין קנה ואין אחר מהן יכול לחזור בו והרי זה כמי שהגביהן או כמי שהונחו בתוך ביתו לפיכך אין כליו של אדם קונה לו ברשות הרבים ולא ברשות המוכר אא"כ אמר לו המקנה לך וקנה בכלי זה וכן אם קנה הכלי תחילה והגביהו ואחר כך הניחו שם ברשות המוכר וחזר וקנה ממנו הפירות כיון שנעשו בתוך כלי הוזה קנה אותם מפני שהנאת המוכר בהכרת הכלי אינו מקפיד על מקומו: כשם שאין כליו של לוקח קונה לו ברשות מוכר כך אין כליו של מוכר קונה ללוקח אע"פ שהוא ברשו' הלוק' מסר אינה קונה אלא ברה' ובחצר שאינה של שניהם והמשיכה אינה קונה אלא בסימטא או בחצר של שניהם והגבהה קונה בכל מקום דבר הנקנה במשיכה אם היה ברשות הרבים ומשכו הלוקח לרשותו או לסימטא כיון שהוציא מקצת ההפץ מרשות הרבים קנה:

טעון של פירות שהיה מונח ברשות הרבו' ומשכו לוקח לרשותו או לסימטא אחר שפסק הדמים קנה אף על פי שעדיין לא מדד וכן אם מדדן הלוקח ברשות הרבים קנה ראשון ראשון בהגבה הוה מוכר מודד לתוך כליו של לוקח לא קנה שאין כליו של לוק' קונה לו ברשות

אבל בסימטא קנה כללעל בקנקה:

הרבים היו הפירות ברשות הלוקח כיון שקבל עליו המוכר למכור קנה לוק' ואף על פי שעדיין לא מדד היו ברשות המוכר או ברשות המופקדים אצלו לא קנה הלוקח עד שיגביה הפירות או עד שיוציאם מרשותו בשכירות מקומן וכיוצא בו כמו שבארנו: היו

פרק רביעי כלין

[1] אמר רבי אבהו אמר רבי יוחנן כו' ואת"ק יוחנן לעיל מדד להטיח על נבי סימטא קנה ומקשינן לתוך קיפתו משמע דוקא מדד אבל לא מדד לא קנה לו כליו ומוקי לי' לבעי למימר דאמר זיל קני ויכין דמדד כללו זיל קני דמי דמדד מוכר מהיכי דלי מדד לוקח פשיטא עכ: הזורק ובנגע בתרא פרק המוכר את הספינה מייתי לה ומדקא מקשה שם ת"ש סמיכה בעינן מיד ליד סתמא דוקא מיד למוכ' ליד הלוקח ומייתי לה מדקתני שבת הכל הסכימו מפקן דמר דאמרי מאי לשון מסיר שיפה כתב: מסירה מיהא קונה כאדם שמסר דבר לחבירו ואמרי ואמרי כמי שתפס מסרה מחבירו קנה כתב הרמב"ם ז"ל בפרק ד' מהלכות מכירה כל שנתן הרשות לקונה ונסתלק המוכר מן הכלים שבבית הרי הכלים ברשות הלוקח ואפילו לא הגביהן ולא משכן ואפילו לא נתן המפתח לידו הרי הבית ברשות הלוקח

היו הפירות בסימטא או בחצר של שניהם ואפילו היו ברשות לוקח והיו בתוך כליו של מוכר וקבל עליו המוכר למכור והתחיל הכיוכר למדוד בתוך כליו של מוכ אם אמ'לו כור בשלשי סלע אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה האחרונה הואיל ועדין הפירו בכליו ולא נטר כל הכירה וכליו של מוכר אינו קונה ללוקח אף על פי שהו ברשות הלוק ואם אמר לו כור בשלשים סאה בסלע ראשון קנה כיון שפסקו הדמים על כל סאה וסאה כל סאה שיגביה הכוכר ויערה אותה ננמרה מכירתה הואיל ואין הפירות ברשות הטובר ולא ברשות הלוקח ואו לא היו הפירו בכליו של מוכר כיון שהן ברשו לוק קנה משפסק אף על פי שלא מדד כמו שבארנו בכיון שהכן המוכר יין או שמן לחבירו בסימטא או בחצר של שניהם או ברשו ובן פירות נבולין וכו' לוקח והית המדה של כרסור עך שלא נתמלאת המדה הרי הן של מוכר משנתמלאת הכודה הרי הן ברשות לוקח ואין אחד מהן יכול לחזור בו ובן פירו שהיו צבורין בסימטא או בחצר של שניהם והמדה אינה של אחד מהן והיה המוכר מודד ער שלא נתמלאת המדה הרי היא ברשות מוכר ומשנתמלאת המדה הרי היא ברשות לוקח היתה המדה של אחד מהן והיו בה רשמין לידע חציה שלישה ורביעה וכיוצ בהן כיון שהגיע לרושם מן הרשמי קנה ראשון ראשון ואף על פי שלא נתמלא המר שכל רושם מהם כמדה בפני עצמה שהרי כל אחד מהן היא המדה והוא סובך על הרשמים שבה זה כלל נדול יהיה בידך הקונה את המטלטלין אם פסק הדמי ואחר כך הגביה קנה ואם הגביה תחלה והניח ואחר כך פסק הדמי לא קנה באות הגבוהה עד שיגביה אחר שפסאו ימשוך דבר שאין דרכו להגביה היה דבר הנמכר דמיו קצובין וידועים והגביהו קנהו אף על פי שפסק אחר שהגביה והוא הדין בשאר דברי שקונין בהן את המטלטלין שצריכ לקנו בהן אח שיפסו הדמי אלא אם כן דמיו קצובין כמו שביארנו; לפיכך

היו הפירות בסימטא ולו לחצר של שניהם ואפילו היו ברשות לוקח והיו בתוך כליו של מוכר וקבל עליו המוכר למכור והתחיל הכיוכר למדוד בתוך כליו של מוכ אם אמ'לו כור בשלשי סלע אני מוכר לך יכול לחזור בו אפילו בסאה האחרונה הואיל ועדין הפירו בכליו ולא נטר כל הכירה וכליו של מוכר אינו קונה ללוקח אף על פי שהו ברשות הלוק ואם אמר לו כור בשלשים סאה בסלע ראשון קנה כיון שפסקו הדמים על כל סאה וסאה כל סאה שיגביה הכוכר ויערה אותה ננמרה מכירתה הואיל ואין הפירות ברשות הטובר ולא ברשות הלוקח ואו לא היו הפירו בכליו של מוכר כיון שהן ברשו לוק קנה משפסק אף על פי שלא מדד כמו שבארנו בכיון שהכן המוכר יין או שמן לחבירו בסימטא או בחצר של שניהם או ברשו ובן פירות שהיו צבורין בסימטא או בחצר של שניהם והמדה אינה של אחד מהן והיה המוכר מודד ער שלא נתמלאת המדה הרי היא ברשות מוכר ומשנתמלאת המדה הרי היא ברשות לוקח היתה המדה של אחד מהן והיו בה רשמין לידע חציה שלישה ורביעה וכיוצ בהן כיון שהגיע לרושם מן הרשמי קנה ראשון ראשון ואף על פי שלא נתמלא המר שכל רושם מהם כמדה בפני עצמה שהרי כל אחד מהן היא המדה והוא סובך על הרשמים שבה זה כלל נדול יהיה בידך הקונה את המטלטלין אם פסק הדמי ואחר כך הגביה קנה ואם הגביה תחלה והניח ואחר כך פסק הדמי לא קנה באות הגבוהה עד שיגביה אחר שפסאו ימשוך דבר שאין דרכו להגביה היה דבר הנמכר דמיו קצובין וידועים והגביהו קנהו אף על פי שפסק אחר שהגביה והוא הדין בשאר דברי שקונין בהן את המטלטלין שצריכ לקנו בהן אח שיפסו הדמי אלא אם כן דמיו קצובין כמו שביארנו; לפיכך

סמ עשין סי' נב קס עב

סמ עשין סי' נג קס עב

סמ עשין סי' נד קס עב

סמ עשין סי' נה קס עב

סמ עשין סי' נו קס עב

סמ עשין סי' נז קס עב

סמ עשין סי' נח קס עב

סמ עשין סי' נט קס עב

סמ עשין סי' ס קס עב

סמ עשין סי' סא קס עב

סמ עשין סי' סב קס עב

סמ עשין סי' סג קס עב

סמ עשין סי' סד קס עב

סמ עשין סי' סה קס עב

סמ עשין סי' סו קס עב

סמ עשין סי' סז קס עב

סמ עשין סי' סח קס עב

סמ עשין סי' סט קס עב

סמ עשין סי' ע קס עב

סמ עשין סי' עא קס עב

סמ עשין סי' עב קס עב

סמ עשין סי' עג קס עב

סמ עשין סי' עד קס עב

סמ עשין סי' עה קס עב

סמ עשין סי' עו קס עב

סמ עשין סי' עז קס עב

סמ עשין סי' עח קס עב

סמ עשין סי' עט קס עב

סמ עשין סי' פ קס עב

סמ עשין סי' פא קס עב

סמ עשין סי' פב קס עב

סמ עשין סי' פג קס עב

סמ עשין סי' פד קס עב

סמ עשין סי' פה קס עב

סמ עשין סי' פו קס עב

סמ עשין סי' פז קס עב

סמ עשין סי' פח קס עב

סמ עשין סי' פט קס עב

סמ עשין סי' צ קס עב

סמ עשין סי' צא קס עב

סמ עשין סי' צב קס עב

סמ עשין סי' צג קס עב

סמ עשין סי' צד קס עב

סמ עשין סי' צה קס עב

סמ עשין סי' צו קס עב

סמ עשין סי' צז קס עב

סמ עשין סי' צח קס עב

סמ עשין סי' צט קס עב

סמ עשין סי' ק קס עב

סמ עשין סי' קא קס עב

סמ עשין סי' קב קס עב

סמ עשין סי' קג קס עב

סמ עשין סי' קד קס עב

סמ עשין סי' קה קס עב

סמ עשין סי' קו קס עב

סמ עשין סי' קז קס עב

סמ עשין סי' קח קס עב

סמ עשין סי' קט קס עב

סמ עשין סי' קי קס עב

סמ עשין סי' קיא קס עב

סמ עשין סי' קיב קס עב

סמ עשין סי' קיג קס עב

סמ עשין סי' קיד קס עב

סמ עשין סי' קטו קס עב

סמ עשין סי' קטז קס עב

סמ עשין סי' קיח קס עב

סמ עשין סי' קיט קס עב

סמ עשין סי' קכ קס עב

סמ עשין סי' קכא קס עב

סמ עשין סי' קכב קס עב

סמ עשין סי' קכג קס עב

סמ עשין סי' קכד קס עב

סמ עשין סי' קכה קס עב

סמ עשין סי' קכו קס עב

סמ עשין סי' קכז קס עב

סמ עשין סי' קכח קס עב

סמ עשין סי' קכט קס עב

סמ עשין סי' קל קס עב

סמ עשין סי' קלא קס עב

סמ עשין סי' קלב קס עב

סמ עשין סי' קלג קס עב

סמ עשין סי' קלד קס עב

סמ עשין סי' קלה קס עב

סמ עשין סי' קלו קס עב

סמ עשין סי' קלז קס עב

סמ עשין סי' קלח קס עב

סמ עשין סי' קלט קס עב

סמ עשין סי' קמ קס עב

סמ עשין סי' קמא קס עב

סמ עשין סי' קמב קס עב

סמ עשין סי' קמג קס עב

סמ עשין סי' קמד קס עב

סמ עשין סי' קמה קס עב

סמ עשין סי' קמו קס עב

סמ עשין סי' קמז קס עב

סמ עשין סי' קמח קס עב

סמ עשין סי' קמט קס עב

סמ עשין סי' קנ קס עב

סמ עשין סי' קנא קס עב

סמ עשין סי' קנב קס עב

סמ עשין סי' קנג קס עב

סמ עשין סי' קנד קס עב

סמ עשין סי' קנה קס עב

סמ עשין סי' קנו קס עב

סמ עשין סי' קנז קס עב

סמ עשין סי' קנח קס עב

סמ עשין סי' קנט קס עב

סמ עשין סי' קס קס עב

סמ עשין סי' קסא קס עב

סמ עשין סי' קסב קס עב

סמ עשין סי' קסג קס עב

סמ עשין סי' קסד קס עב

סמ עשין סי' קסה קס עב

סמ עשין סי' קסו קס עב

סמ עשין סי' קסז קס עב

סמ עשין סי' קסח קס עב

סמ עשין סי' קסט קס עב

סמ עשין סי' קע קס עב

סמ עשין סי' קעא קס עב

סמ עשין סי' קעב קס עב

סמ עשין סי' קעג קס עב

סמ עשין סי' קעד קס עב

סמ עשין סי' קעה קס עב

סמ עשין סי' קעו קס עב

סמ עשין סי' קעז קס עב

סמ עשין סי' קעח קס עב

סמ עשין סי' קעט קס עב

סמ עשין סי' קפ קס עב

סמ עשין סי' קפא קס עב

סמ עשין סי' קפב קס עב

סמ עשין סי' קפג קס עב

סמ עשין סי' קפד קס עב

סמ עשין סי' קפה קס עב

סמ עשין סי' קפו קס עב

סמ עשין סי' קפז קס עב

סמ עשין סי' קפח קס עב

סמ עשין סי' קפט קס עב

סמ עשין סי' קצ קס עב

סמ עשין סי' קצא קס עב

סמ עשין סי' קצב קס עב

סמ עשין סי' קצג קס עב

סמ עשין סי' קצד קס עב

סמ עשין סי' קצה קס עב

סמ עשין סי' קצו קס עב

סמ עשין סי' קצז קס עב

סמ עשין סי' קצח קס עב

סמ עשין סי' קצט קס עב

סמ עשין סי' קצ קס עב

סמ עשין סי' קצא קס עב

סמ עשין סי' קצב קס עב

סמ עשין סי' קצג קס עב

סמ עשין סי' קצד קס עב

סמ עשין סי' קצה קס עב

סמ עשין סי' קצו קס עב

סמ עשין סי' קצז קס עב

סמ עשין סי' קצח קס עב

סמ עשין סי' קצט קס עב

סמ עשין סי' ר קס עב

סמ עשין סי' רא קס עב

סמ עשין סי' רב קס עב

סמ עשין סי' רג קס עב

סמ עשין סי' רד קס עב

סמ עשין סי' רה קס עב

סמ עשין סי' רו קס עב

סמ עשין סי' רז קס עב

סמ עשין סי' רח קס עב

סמ עשין סי' רט קס עב

סמ עשין סי' רי קס עב

סמ עשין סי' ריא קס עב

סמ עשין סי' ריב קס עב

סמ עשין סי' ריג קס עב

סמ עשין סי' ריד קס עב

סמ עשין סי' רטו קס עב

סמ עשין סי' רטז קס עב

סמ עשין סי' ריח קס עב

סמ עשין סי' ריט קס עב

סמ עשין סי' רכ קס עב

סמ עשין סי' רכא קס עב

סמ עשין סי' רכב קס עב

סמ עשין סי' רכג קס עב

סמ עשין סי' רכד קס עב

סמ עשין סי' רכה קס עב

סמ עשין סי' רכו קס עב

סמ עשין סי' רכז קס עב

סמ עשין סי' רכח קס עב

סמ עשין סי' רכט קס עב

סמ עשין סי' רל קס עב

סמ עשין סי' רלא קס עב

סמ עשין סי' רלב קס עב

סמ עשין סי' רלג קס עב

סמ עשין סי' רלד קס עב

סמ עשין סי' רלה קס עב

סמ עשין סי' רלו קס עב

סמ עשין סי' רלז קס עב

סמ עשין סי' רלח קס עב

סמ עשין סי' רלט קס עב

סמ עשין סי' רמ קס עב

סמ עשין סי' רמא קס עב

סמ עשין סי' רמב קס עב

סמ עשין סי' רמג קס עב

סמ עשין סי' רמד קס עב

סמ עשין סי' רמה קס עב

סמ עשין סי' רמו קס עב

סמ עשין סי' רמז קס עב

סמ עשין סי' רמח קס עב

סמ עשין סי' רמט קס עב

סמ עשין סי' רנ קס עב

סמ עשין סי' רנא קס עב

סמ עשין סי' רנב קס עב

סמ עשין סי' רנג קס עב

סמ עשין סי' רנד קס עב

סמ עשין סי' רנה קס עב

סמ עשין סי' רנו קס עב

סמ עשין סי' רנז קס עב

סמ עשין סי' רנח קס עב

סמ עשין סי' רנט קס עב

סמ עשין סי' רס קס עב

סמ עשין סי' רסא קס עב

סמ עשין סי' רסב קס עב

סמ עשין סי' רסג קס עב

סמ עשין סי' רסד קס עב

סמ עשין סי' רסה קס עב

סמ עשין סי' רסו קס עב

סמ עשין סי' רסז קס עב

סמ עשין סי' רסח קס עב

סמ עשין סי' רסט קס עב

סמ עשין סי' רע קס עב

סמ עשין סי' רעא קס עב

סמ עשין סי' רעב קס עב

סמ עשין סי' רעג קס עב

סמ עשין סי' רעד קס עב

סמ עשין סי' רעה קס עב

סמ עשין סי' רעו קס עב

סמ עשין סי' רעז קס עב

סמ עשין סי' רעח קס עב

סמ עשין סי' רעט קס עב

סמ עשין סי' רפ קס עב

סמ עשין סי' רפא קס עב

סמ עשין סי' רפב קס עב

סמ עשין סי' רפג קס עב

סמ עשין סי' רפד קס עב

סמ עשין סי' רפה קס עב

סמ עשין סי' רפו קס עב

סמ עשין סי' רפז קס עב

סמ עשין סי' רפח קס עב

סמ עשין סי' רפט קס עב

סמ עשין סי' רצ קס עב

סמ עשין סי' רצא קס עב

סמ עשין סי' רצב קס עב

סמ עשין סי' רצג קס עב

סמ עשין סי' רצד קס עב

סמ עשין סי' רצה קס עב

סמ עשין סי' רצו קס עב

סמ עשין סי' רצז קס עב

סמ עשין סי' רצח קס עב

סמ עשין סי' רצט קס עב

סמ עשין סי' רק קס עב

סמ עשין סי' רקא קס עב

סמ עשין סי' רקב קס עב

סמ עשין סי' רקג קס עב

סמ עשין סי' רקד קס עב

סמ עשין סי' רקה קס עב

סמ עשין סי' רקו קס עב

סמ עשין סי' רקז קס עב

סמ עשין סי' רקח קס עב

סמ עשין סי' רקט קס עב

סמ עשין סי' רקי קס עב

סמ עשין סי' רקיא קס עב

סמ עשין סי' רקיב קס עב

סמ עשין סי' רקיג קס עב

סמ עשין סי' רקיד קס עב

סמ עשין סי' רקטו קס עב

סמ עשין סי' רקטז קס עב

סמ עשין סי' רקיח קס עב

סמ עשין סי' רקיט קס עב

סמ עשין סי' רקכ קס עב

סמ עשין סי' רקכא קס עב

סמ עשין סי' רקכב קס עב

סמ עשין סי' רקכג קס עב

סמ עשין סי' רקכד קס עב

סמ עשין סי' רקכה קס עב

סמ עשין סי' רקכו קס עב

סמ עשין סי' רקכז קס עב

סמ עשין סי' רקכח קס עב

סמ עשין סי' רקכט קס עב

סמ עשין סי' רקל קס עב

סמ עשין סי' רקלא קס עב

סמ עשין סי' רקלב קס עב

סמ עשין סי' רקלג קס עב

סמ עשין סי' רקלד קס עב

סמ עשין סי' רקלה קס עב

סמ עשין סי' רקלו קס עב

סמ עשין סי' רקלז קס עב

סמ עשין סי' רקלח קס עב

סמ עשין סי' רקלט קס עב

סמ עשין סי' רקמ קס עב

סמ עשין סי' רקמא קס עב

סמ עשין סי' רקמב קס עב

סמ עשין סי' רקמג קס עב

סמ עשין סי' רקמד קס עב

סמ עשין סי' רקמה קס עב

סמ עשין סי' רקמו קס עב

סמ עשין סי' רקמז קס עב

סמ עשין סי' רקמח קס עב

סמ עשין סי' רקמט קס עב

סמ עשין סי' רקנ קס עב

סמ עשין סי' רקנא קס עב

סמ עשין סי' רקנב קס עב

סמ עשין סי' רקנג קס עב

סמ עשין סי' רקנד קס עב

סמ עשין סי' רקנה קס עב

סמ עשין סי' רקנו קס עב

סמ עשין סי' רקנז קס עב

סמ עשין סי' רקנח קס עב

סמ עשין סי' רקנט קס עב

סמ עשין סי' רקס קס עב

סמ עשין סי' רקסא קס עב

סמ עשין סי' רקסב קס עב

סמ עשין סי' רקסג קס עב

סמ עשין סי' רקסד קס עב

סמ עשין סי' רקסה קס עב

סמ עשין סי' רקסו קס עב

סמ עשין סי' רקסז קס עב

סמ עשין סי' רקסח קס עב

סמ עשין סי' רקסט קס עב

סמ עשין סי' רקע קס עב

סמ עשין סי' רקעא קס עב

סמ עשין סי' רקעב קס עב

סמ עשין סי' רקעג קס עב

סמ עשין סי' רקעד קס עב

סמ עשין סי' רקעה קס עב

סמ עשין סי' רקעו קס עב

סמ עשין סי' רקעז קס עב

סמ עשין סי' רקעח קס עב

סמ עשין סי' רקעט קס עב

סמ עשין סי' רקפ קס עב

סמ עשין סי' רקפא קס עב

סמ עשין סי' רקפב קס עב

סמ עשין סי' רקפג קס עב

סמ עשין סי' רקפד קס עב

סמ עשין סי' רקפה קס עב

סמ עשין סי' רקפו קס עב

סמ עשין סי' רקפז קס עב

סמ עשין סי' רקפח קס עב

סמ עשין סי' רקפט קס עב

סמ עשין סי' רקצ קס עב

סמ עשין סי' רקצא קס עב

סמ עשין סי' רקצב קס עב

סמ עשין סי' רקצג קס עב

סמ עשין סי' רקצד קס עב

סמ עשין סי' רקצה קס עב

סמ עשין סי' רקצו קס עב

סמ עשין סי' רקצז קס עב

סמ עשין סי' רקצח קס עב

סמ עשין סי' רקצט קס עב

סמ עשין סי' רקק קס עב

סמ עשין סי' רקקא קס עב

סמ עשין סי' רקקב קס עב

סמ עשין סי' רקקג קס עב

סמ עשין סי' רקקד קס עב

סמ עשין סי' רקקה קס עב

סמ עשין סי' רקקו קס עב

סמ עשין סי' רקקז קס עב

סמ עשין סי' רקקח קס עב

סמ עשין סי' רקקט קס עב

סמ עשין סי' רקקי קס עב

סמ עשין סי' רקקיא קס עב

סמ עשין סי' רקקיב קס עב

סמ עשין סי' רקקיג קס עב

סמ עשין סי' רקקיד קס עב

סמ עשין סי' רקקטו קס עב

סמ עשין סי' רקקטז קס עב

סמ עשין סי' רקקיח קס עב

סמ עשין סי' רקקיט קס עב

סמ עשין סי' רקקכ קס עב

סמ עשין סי' רקקכא קס עב

סמ עשין סי' רקקכב קס עב

סמ עשין סי' רקקכג קס עב

סמ עשין סי' רקקכד קס עב

סמ עשין סי' רקקכה קס עב

סמ עשין סי' רקקכו קס עב

סמ עשין סי' רקקכז קס עב

סמ עשין סי' רקקכח קס עב

סמ עשין סי' רקקכט קס עב

סמ עשין סי' רקקל קס עב

סמ עשין סי' רקקלא קס עב

סמ עשין סי' רקקלב קס עב

סמ עשין סי' רקקלג קס עב

סמ עשין סי' רקקלד קס עב

סמ עשין סי' רקקלה קס עב

סמ עשין סי' רקקלו קס עב

סמ עשין סי' רקקלז קס עב

סמ עשין סי' רקקלח קס עב

סמ עשין סי' רקקלט קס עב

סמ עשין סי' רקקמ קס עב

סמ עשין סי' רקקמא קס עב

סמ עשין סי' רקקמב קס עב

סמ עשין סי' רקקמג קס עב

סמ עשין סי' רקקמד קס עב

סמ עשין סי' רקקמה קס עב

סמ עשין סי' רקקמו קס עב

סמ עשין סי' רקקמז קס עב

סמ עשין סי' רקקמח קס עב

סמ עשין סי' רקקמט קס עב

סמ עשין סי' רקקנ קס עב

סמ עשין סי' רקקנא קס עב

סמ עשין סי' רקקנב קס עב

סמ עשין סי' רקקנג קס עב

סמ עשין סי' רקקנד קס עב

סמ עשין סי' רקקנה קס עב

סמ עשין סי' רקקנו קס עב

סמ עשין סי' רקקנז קס עב

סמ עשין סי' רקקנח קס עב

סמ עשין סי' רקקנט קס עב

סמ עשין סי' רקקס קס עב

סמ עשין סי' רקקסא קס עב

סמ עשין סי' רקקסב קס עב

סמ עשין סי' רקקסג קס עב

סמ עשין סי' רקקסד קס עב

סמ עשין סי' רקקסה קס עב

סמ עשין סי' רקקסו קס עב

סמ עשין סי' רקקסז קס עב

סמ עשין סי' רקקסח קס עב

סמ עשין סי' רקקסט קס עב

סמ עשין סי' רקקע קס עב

סמ עשין סי' רקקעא קס עב

סמ עשין סי' רקקעב קס עב

סמ עשין סי' רקקעג קס עב

סמ עשין סי' רקקעד קס עב

סמ עשין סי' רקקעה קס עב

סמ עשין סי' רקקעו קס עב

סמ עשין סי' רקקעז קס עב

סמ עשין סי' רקקעח קס עב

סמ עשין סי' רקקעט קס עב

סמ עשין סי' רקקפ קס עב

סמ עשין סי' רקקפא קס עב

סמ עשין סי' רקקפב קס עב

סמ עשין סי' רקקפג קס עב

סמ עשין סי' רקקפד קס עב

סמ עשין סי' רקקפה קס עב

סמ עשין סי' רקקפו קס עב

סמ עשין סי' רקקפז קס עב

סמ עשין סי' רקקפח קס עב

סמ עשין סי' רקקפט קס עב

סמ עשין סי' רקקצ קס עב

סמ עשין סי' רקקצא קס עב

סמ עשין סי' רקקצב קס עב

סמ עשין סי' רקקצג קס עב

סמ עשין סי' רקקצד קס עב

סמ עשין סי' רקקצה קס עב

סמ עשין סי' רקקצו קס עב

סמ עשין סי' רקקצז קס עב

סמ עשין סי' רקקצח קס עב

סמ עשין סי' רקקצט קס עב

סמ עשין סי' רקר קס עב

סמ עשין סי' רקרא קס עב

סמ עשין סי' רקרב קס עב

סמ עשין סי' רקרג קס עב

סמ עשין סי' רקרד קס עב

סמ עשין סי' רקרה קס עב

סמ עשין סי' רקרו קס עב

סמ עשין סי' רקרז קס עב

סמ עשין סי' רקרח קס עב

סמ עשין סי' רקרט קס עב

סמ עשין סי' רקרי קס עב

סמ עשין סי' רקריא קס עב

סמ עשין סי' רקריב קס עב

סמ עשין סי' רקריג קס עב

סמ עשין סי' רקריד קס עב

סמ עשין סי' רקרטו קס עב

סמ עשין סי' רקרטז קס עב

סמ עשין סי' רקריח קס עב

סמ עשין סי' רקריט קס עב

סמ עשין סי' רקרכ קס עב

סמ עשין סי' רקרכא קס עב

סמ עשין סי' רקרכב קס עב

סמ עשין סי' רקרכג קס עב

סמ עשין סי' רקרכד קס עב

סמ עשין סי' רקרכה קס עב

סמ עשין סי' רקרכו קס עב

סמ עשין סי' רקרכז קס עב

סמ עשין סי' רקרכח קס עב

סמ עשין סי' רקרכט קס עב

סמ עשין סי' רקרל קס עב

סמ עשין סי' רקרלא קס עב

סמ עשין סי' רקרלב קס עב

סמ עשין סי' רקרלג קס עב

סמ עשין סי' רקרלד קס עב

סמ עשין סי' רקרלה קס עב

סמ עשין סי' רקרלו קס עב

סמ עשין סי' רקרלז קס עב

סמ עשין סי' רקרלח קס עב

סמ עשין סי' רקרלט קס עב

סמ עשין סי' רקרמ קס עב

סמ עשין סי' רקרמא קס עב

סמ עשין סי' רקרמב קס עב

סמ עשין סי' רקרמג קס עב

סמ עשין סי' רקרמד קס עב

סמ עשין סי' רקרמה קס עב

סמ עשין סי' רקרמו קס עב

סמ עשין סי' רקרמז קס עב

סמ עשין סי' רקרמח קס עב

סמ עשין סי' רקרמט קס עב

סמ עשין סי' רקרנ קס עב

סמ עשין סי' רקרנא קס עב

סמ עשין סי' רקרנב קס עב

סמ עשין סי' רקרנג קס עב

סמ עשין סי' רקרנד קס עב

סמ עשין סי' רקרנה קס עב

סמ עשין סי' רקרנו קס עב

סמ עשין סי' רקרנז קס עב

סמ עשין סי' רקרנח קס עב

סמ עשין סי' רקרנט קס עב

סמ עשין סי' רקרס קס עב

סמ עשין סי' רקרסא קס עב

סמ עשין סי' רקרסב קס עב

סמ עשין סי' רקרסג קס עב

סמ עשין סי' רקרסד קס עב

סמ עשין סי' רקרסה קס עב

סמ עשין סי' רקרסו קס עב

סמ עשין סי' רקרסז קס עב

סמ עשין סי' רקרסח קס עב

סמ עשין סי' רקרסט קס עב

סמ עשין סי' רקרע קס עב

סמ עשין סי' רקרעא קס עב

סמ עשין סי' רקרעב קס עב

סמ עשין סי' רקרעג קס עב

סמ עשין סי' רקרעד קס עב

סמ עשין סי' רקרעה קס עב

סמ עשין סי' רקרעו קס עב

סמ עשין סי' רקרעז קס עב

סמ עשין סי' רקרעח קס עב

סמ עשין סי' רקרעט קס עב

סמ עשין סי' רקרפ קס עב

סמ עשין סי' רקרפא קס עב

סמ עשין סי' רקרפב קס עב

סמ עשין סי' רקרפג קס עב

סמ עשין סי' רקרפד קס עב

סמ עשין סי' רקרפה קס עב

סמ עשין סי' רקרפו קס עב

סמ עשין סי' רקרפז קס עב

סמ עשין סי' רקרפח קס עב

סמ עשין סי' רקרפט קס עב

סמ עשין סי' רקרצ קס עב

סמ עשין סי' רקרצא קס עב

סמ עשין סי' רקרצב קס עב

סמ עשין סי' רקרצג קס עב

סמ עשין סי' רקרצד קס עב

סמ עשין סי' רקרצה קס עב

סמ עשין סי' רקרצו קס עב

סמ עשין סי' רקרצז קס עב

סמ עשין סי' רקרצח קס עב

סמ עשין סי' רקרצט קס עב

סמ עשין סי' רקש קס עב

סמ עשין סי' רקשא קס עב

סמ עשין סי' רקשב קס עב

סמ עשין סי' רקשג קס עב

סמ עשין סי' רקשד קס עב

סמ עשין סי' רקשה קס עב

סמ עשין סי' רקשו קס עב

סמ עשין סי' רקשז קס עב

סמ עשין סי' רקשח קס עב

סמ עשין סי' רקשט קס עב

סמ עשין סי' רקת קס עב

סמ עשין סי' רקתא קס עב

סמ עשין סי' רקתב קס עב

סמ עשין סי' רקתג קס עב

סמ עשין סי' רקתד קס עב

סמ עשין סי' רקתה קס עב

סמ עשין סי' רקתו קס עב

סמ עשין סי' רקתז קס עב

סמ עשין סי' רקתח קס עב

סמ עשין סי' רקתט קס עב

סמ עשין סי' רקי קס עב

סמ עשין סי' רקיא קס עב

סמ עשין סי' רקיב קס עב

סמ עשין סי' רקיג קס עב

סמ עשין סי' רקיד קס עב

סמ עשין סי' רקיה קס עב

סמ עשין סי' רקיו קס עב

סמ עשין סי' רקיז קס עב

סמ עשין סי' רקיח קס עב

סמ עשין סי' רקיט קס עב

סמ עשין סי' רקיא קס עב

סמ עשין סי' רקיב קס עב

סמ עשין סי' רקיג קס עב

סמ עשין סי' רקיד קס עב

סמ עשין סי' רקיה קס עב

סמ עשין סי' רקיו קס עב

סמ עשין סי' רקיז קס עב

סמ עשין סי' רקיח קס עב

סמ עשין סי' רקיט קס עב

סמ עשין סי' רקכ קס עב

סמ עשין סי' רקכא קס עב

סמ עשין סי' רקכב קס עב

סמ עשין סי' רקכג קס עב

סמ עשין סי' רקכד קס עב

סמ עשין סי' רקכה קס עב

סמ עשין סי' רקכו קס עב

סמ עשין סי' רקכז קס עב

סמ עשין סי' רקכח קס עב

סמ עשין סי' רקכט קס עב

סמ עשין סי' רקל קס עב

סמ עשין סי' רקלא קס עב

סמ עשין סי' רקלב קס עב

סמ עשין סי' רקלג קס עב

סמ עשין סי' רקלד קס עב

סמ עשין סי' רקלה קס עב

סמ עשין סי' רקלו קס עב

סמ עשין סי' רקלז קס עב

סמ עשין סי' רקלח קס עב

סמ עשין סי' רקלט קס עב

סמ עשין סי' רקמ קס עב

סמ עשין סי' רקמא קס עב

סמ עשין סי' רקמב קס עב

סמ עשין סי' רקמג קס עב

סמ עשין סי' רקמד קס עב

סמ עשין סי' רקמה קס עב

סמ עשין סי' רקמו קס עב

סמ עשין סי' רקמז קס עב

סמ עשין סי' רקמח קס עב

סמ עשין סי' רקמט קס עב

סמ עשין סי' רקנ קס עב

סמ עשין סי' רקנא קס עב

סמ עשין סי' רקנב קס עב

סמ עשין סי' רקנג קס עב

סמ עשין סי' רקנד קס עב

סמ עשין סי' רקנה קס עב

סמ עשין סי' רקנו קס עב

סמ עשין סי' רקנז קס עב

סמ עשין סי' רקנח קס עב

סמ עשין סי' רקנט קס עב

סמ עשין סי' רקס קס עב

סמ עשין סי' רקסא קס עב

סמ עשין סי' רקסב קס עב

סמ עשין סי' רקסג קס עב

סמ עשין סי' רקסד קס עב

סמ עשין סי' רקסה קס עב

סמ עשין סי' רקסו קס עב

סמ עשין סי' רקסז קס עב

סמ עשין סי' רקסח קס עב

סמ עשין סי' רקסט קס עב

סמ עשין סי' רקע קס עב

סמ עשין סי' רקעא קס עב

סמ עשין סי' רקעב קס עב

סמ עשין סי' רקעג קס עב

סמ עשין סי' רקעד קס עב

סמ עשין סי' רקעה קס עב

סמ עשין סי' רקעו קס עב

סמ עשין סי' רקעז קס עב

סמ עשין סי' רקעח קס עב

סמ עשין סי' רקעט קס עב

סמ עשין סי' רקפ קס עב

סמ עשין סי' רקפא קס עב

סמ עשין סי' רקפב קס עב

סמ עשין סי' רקפג קס עב

סמ עשין סי' רקפד קס עב

סמ עשין סי' רקפה קס עב

סמ עשין סי' רקפו קס עב

סמ עשין סי' רקפז קס עב

סמ עשין סי' רקפח קס עב

סמ עשין סי' רקפט קס עב

סמ עשין סי' רקצ קס עב

סמ עשין סי' רקצא קס עב

סמ עשין סי' רקצב קס עב

סמ עשין סי' רקצג קס עב

סמ עשין סי' רקצד קס עב

סמ עשין סי' רקצה קס עב

סמ עשין סי' רקצו קס עב

סמ עשין סי' רקצז קס עב

סמ עשין סי' רקצח קס עב

סמ עשין סי' רקצט קס עב

סמ עשין סי' רקק קס עב

סמ עשין סי' רקקא קס עב

סמ עשין סי' רקקב קס עב

סמ עשין סי' רקקג קס עב

סמ עשין סי' רקקד קס עב

סמ עשין סי' רקקה קס עב

סמ עשין סי' רקקו קס עב

סמ עשין סי' רקקז קס עב

סמ עשין סי' רקקח קס עב

סמ עשין סי' רקקט קס עב

סמ עשין סי' רקקי קס עב

סמ עשין סי' רקקיא קס עב

סמ עשין סי' רקקיב קס עב

סמ עשין סי' רקקיג קס עב

סמ עשין סי' רקקיד קס עב

סמ עשין סי' רקקטו קס עב

סמ עשין סי' רקקטז קס עב

סמ עשין סי' רקקיח קס עב

סמ עשין סי' רקקיט קס עב

סמ עשין סי' רקקכ קס עב

סמ עשין סי' רקקכא קס עב

סמ עשין סי' רקקכב קס עב

סמ עשין סי' רקקכג קס עב

סמ עשין סי' רקקכד קס עב

סמ עשין סי' רקקכה קס עב

סמ עשין סי' רקקכו קס עב

סמ עשין סי' רקקכז קס עב

סמ עשין סי' רקקכח קס עב

סמ עשין סי' רקקכט קס עב

סמ עשין סי' רקקל קס עב

סמ עשין סי' רקקלא קס עב

סמ עשין סי' רקקלב קס עב

סמ עשין סי' רקקלג קס עב

סמ עשין סי' רקקלד קס עב

סמ עשין סי' רקקלה קס עב

סמ עשין סי' רקקלו קס עב

סמ עשין סי' רקקלז קס עב

סמ עשין סי' רקקלח קס עב

סמ עשין סי' רקקלט קס עב

סמ עשין סי' רקקמ קס עב

סמ עשין סי' רקקמא קס עב

סמ עשין סי' רקקמב קס עב

סמ עשין סי' רקקמג קס עב

סמ עשין סי' רקקמד קס עב

סמ עשין סי' רקקמה קס עב

סמ עשין סי' רקקמו קס עב

סמ עשין סי' רקקמז קס עב

סמ עשין סי' רקקמח קס עב

סמ עשין סי' רקקמט קס עב

סמ עשין סי' רקקנ קס עב

סמ עשין סי' רקקנא קס עב

סמ עשין סי' רקקנב קס עב

סמ עשין סי' רקקנג קס עב

סמ עשין סי' רקקנד קס עב

סמ עשין סי' רקקנה קס עב

סמ עשין סי' רקקנו קס עב

סמ עשין סי' רקקנז קס עב

סמ עשין סי' רקקנח קס עב

סמ עשין סי' רקקנט קס עב

סמ עשין סי' רקקס קס עב

סמ עשין סי' רקקסא קס עב

סמ עשין סי' רקקסב קס עב

סמ עשין סי' רקקסג קס עב

סמ עשין סי' רקקסד קס עב

סמ עשין סי' רקקסה קס עב

סמ עשין סי' רקקסו קס עב

סמ עשין סי' רקקסז קס עב

סמ עשין סי' רקקסח קס עב

סמ עשין סי' רקקסט קס עב

סמ עשין סי' רקקע קס עב

סמ עשין סי' רקקעא קס עב

סמ עשין סי' רקקעב קס עב

סמ עשין סי' רקקעג קס עב

סמ עשין סי' רקקעד קס עב

סמ עשין סי' רקקעה קס עב

סמ עשין סי' רקקעו קס עב

סמ עשין סי' רקקעז קס עב

סמ עשין סי' רקקעח קס עב

סמ עשין סי' רקקעט קס עב

סמ עשין סי' רקקפ קס עב

סמ עשין סי' רקקפא קס עב

סמ עשין סי' רקקפב קס עב

סמ עשין סי' רקקפג קס עב

סמ עשין סי' רקקפד קס עב

סמ עשין סי' רקקפה קס עב

סמ עשין סי' רקקפו קס עב

סמ עשין סי' רקקפז קס עב

סמ עשין סי' רקקפח קס עב

סמ עשין סי' רקקפט קס עב

סמ עשין סי' רקקצ קס עב

סמ עשין סי' רקקצא קס עב

סמ עשין סי' רקקצב קס עב

סמ עשין סי' רקקצג קס עב

סמ עשין סי' רקקצד קס עב

סמ עשין סי' רקקצה קס עב

סמ עשין סי' רקקצו קס עב

סמ עשין סי' רקקצז קס עב

סמ עשין סי' רקקצח קס עב

סמ עשין סי' רקקצט קס עב

סמ עשין סי' רקר קס עב

סמ עשין סי' רקרא קס עב

סמ עשין סי' רקרב קס עב

סמ עשין סי' רקרג קס עב

סמ עשין סי' רקרד קס עב

סמ עשין סי' רקרה קס עב

סמ עשין סי' רקרו קס עב

סמ עשין סי' רקרז קס עב

סמ עשין סי' רקרח קס עב

סמ עשין סי' רקרט קס עב

סמ עשין סי' רקרי קס עב

סמ עשין סי' רקריא קס עב

סמ עשין סי' רקריב קס עב

סמ עשין סי' רקריג קס ע

לביכך חיוב׳ ופועלי׳ וכו׳ הבניתא קאמרי׳ שם כך היא ונסך חיוב׳ ופועלי׳ והכניסן לתוך ביתו כיון שלא פסק עד שלא פסק אין פסק עד שלא נולד אין שניהם יכולין לחזור בהם פרקן והכניסן לתוך ביתו פסק עד שלא נולד אין שניהם יכולין לחזור בהם וכתוב בהלכו׳ ומיושב

לביכך המושך חמרי ופועלי והבנינן לתוך ביתו אם מדד עד שלא פסק הדגים אפילו היה הלוקח הוא המודד או שפסק הדמים ואחר כך מדד המוכר שניהם יכולין לחזור בהן פרקן הלוקח והכנסן לתוך ביתו אם פסק הדמים ואחר כך מדד המוכר אין שניהם יכולין לחזור בהן שהרי סמכה דעתו למכור ואם מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור בהם שהרי לא סמכה דעתו למכור

ועדין למוכר ואפי׳ מדד הלוקח הנוטל כלים מן האיכן על מנת לבקרו אם היו דמיו קנובי ונאנס בידו חייב בדמיו הואיל ודמיו קנובים מערת שהגביהו נעשה כרשותו והוא שניבהו כדי לקנו את כולו ויהיה אותו חפץ הנמכר חביב על הלוקח אבל חפץ שהמוכר קץ בו והוא מבקש ורודף למכרו הרי הוא ברשות המוכר עד שיפסיק הדמי׳ וניבהו הלוקח אחר שפסק אחד המושך או המגביה או המחזיק בעצמו או שאמר לאחר להגביה או למשוך לו או להחזיק לו הרי זה זכה להן ובשאר דרכי הקניה: קצא ע״ב

לביכך המושך חמרי ופועלי והבנינן לתוך ביתו אם מדד עד שלא פסק הדגים אפילו היה הלוקח הוא המודד או שפסק הדמים ואחר כך מדד המוכר שניהם יכולין לחזור בהם פרקן והכנסן לתוך ביתו אם פסק עד שלא נולד שניהם יכולין לחזור בהם ואחר כך נולד עד שלא פסק אין שניהם יכולין לחזור בהם שהרי סמכה דעתו למכור ואם מדד עד שלא פסק שניהם יכולין לחזור בהם

פרק חמישי כל

כל המטלטלין קונין זה את זה כיצד החליף פרה בחמור או יין בשמן אפי׳ שמקפידין על הדמי ושיערו כמה שוה זה וכמה שוה זה ואחר כך החליפו כיון שמשך האחד או הניבה קנה השני המטלטלין האחרים בכל מקום שהם ונעשו ברשותו ואף על פי שעדין לא משכן החליף חמור בפרה וטלה ומשך הפרה ועדיין לא משך את הטלה לא קנה שאין כאן משיכה נמורה וכן כל ביוצא בהם דמים שאין מקפידין עליהם הרי הן בשאר מטלטלין וקונין כיצד הרי שהבן מעות בלא משקל ובלא מנין אלא נטלן אכסרה ואמר לו מכור לי פרתך או יין זה באלו ונתן לו את הדמים קנה ואין אחד מהן יכול לחזור בו שזה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו בישיבה וכן ראובן שמכר מטלטלין לשמעון בחמשים זוז וקנה שמעון המטלטלין ונתחייב בדמים ואחר שנתחייב שמעון בחמשים זוז אלו היה להן יין או בהמ׳ או עבד וביוצא בהן משאר המטלטלין והיה רוצה למוכרן ואמר לו ראובן מכור אותו לי בחמשי׳ זוז שיש לי בידך דמי המכר ואמ׳ לו הן קנה ראובן המטלטלין בכל מקום שהן ואף עפ״י שלא משך ולא הגביה שנם זה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו משיכה: אבל

כל המטלטלין קונין זה את זה כיצד החליף פרה בחמור או יין בשמן אפי׳ שמקפידין על הדמי ושיערו כמה שוה זה וכמה שוה זה ואחר כך החליפו כיון שמשך האחד או הניבה קנה השני המטלטלין האחרים בכל מקום שהם ונעשו ברשותו ואף על פי שעדין לא משכן החליף חמור בפרה וטלה ומשך הפרה ועדיין לא משך את הטלה לא קנה שאין כאן משיכה נמורה וכן כל ביוצא בהם דמים שאין מקפידין עליהם הרי הן בשאר מטלטלין וקונין כיצד הרי שהבן מעות בלא משקל ובלא מנין אלא נטלן אכסרה ואמר לו מכור לי פרתך או יין זה באלו ונתן לו את הדמים קנה ואין אחד מהן יכול לחזור בו שזה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו בישיבה וכן ראובן שמכר מטלטלין לשמעון בחמשים זוז וקנה שמעון המטלטלין ונתחייב בדמים ואחר שנתחייב שמעון בחמשים זוז אלו היה להן יין או בהמ׳ או עבד וביוצא בהן משאר המטלטלין והיה רוצה למוכרן ואמר לו ראובן מכור אותו לי בחמשי׳ זוז שיש לי בידך דמי המכר ואמ׳ לו הן קנה ראובן המטלטלין בכל מקום שהן ואף עפ״י שלא משך ולא הגביה שנם זה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו משיכה: אבל

פרק חמישי כל

כל המטלטלין קונין זה את זה כיצד החליף פרה בחמור או יין בשמן אפי׳ שמקפידין על הדמי ושיערו כמה שוה זה וכמה שוה זה ואחר כך החליפו כיון שמשך האחד או הניבה קנה השני המטלטלין האחרים בכל מקום שהם ונעשו ברשותו ואף על פי שעדין לא משכן החליף חמור בפרה וטלה ומשך הפרה ועדיין לא משך את הטלה לא קנה שאין כאן משיכה נמורה וכן כל ביוצא בהם דמים שאין מקפידין עליהם הרי הן בשאר מטלטלין וקונין כיצד הרי שהבן מעות בלא משקל ובלא מנין אלא נטלן אכסרה ואמר לו מכור לי פרתך או יין זה באלו ונתן לו את הדמים קנה ואין אחד מהן יכול לחזור בו שזה דבר שאינו מצוי הוא ולא הצריכו בו משיכה: אבל

דבר זה יקודם עיקר שלומר כל הנישום דמים דקאמר עלה דיקא כמי דקתני החליף שור בפרה כו׳ עד כאן:

ויהיה חופן וכו׳ מכואר בנדרים פ״ד ומה שכתב עד כאן ולבסוף כתב עד כאן ולבסוף כתב ויהיה חופן וכו׳ זה מכואר בנדרים פ״ד ומה שכתב עד כאן ולבסוף כתב ויהיה חופן וכו׳ זה מכואר בנדרים פ״ד ומה שכתב עד

פרק חמישי כל

המטלטלין קונין זה את זה וכו׳ משכה בפרק הזהב במציעא בפי׳ בלשון הזה: כיצד החליף פרה בחמור אף על פי שמקפידין על הדמים וכו׳

כדרכה לחסיק בכל חליפין שיקפידו עליהם קנה וכן מפורש בהלכות ומה שכתב הרב מי יין בשמן ושכר וכתב ראבי׳ נוכח לומר דלא נפיק מיניה מידי דהא אמרי׳ בהזהב במציעא כל המטלטלין קונין זה את זה וכו׳ משכה בפרק הזהב במציעא בפי׳ בלשון הזה: כיצד החליף פרה בחמור אף על פי שמקפידין על הדמים וכו׳

ליתא נבי קנין ולא בפירוי ולא בפרק קמא דבבא קמא ואמרי׳ דאפי׳ לרב קנין מנא ליה דלקוח יכול לחזור בו ולא מוכר ומה פשוט בכתוב הרבה שהוא כעין חזרה ואינו כלום אלא בפירות שהם בתורת שווי הדמים אבל חליפין שווי חליפין הם בתורת שווי הדמים אבל חליפין כעין קנין סודר וכבר הקדמנו להעמיד שעה זו והרשב״ם כתב אם אבל קנת המפרשים הסכימו לחליפין בחליפין אלא

כדרכה לחסיק בכל חליפין שיקפידו עליהם קנה וכן מפורש בהלכות ומה שכתב הרב מי יין בשמן ושכר וכתב ראבי׳ נוכח לומר דלא נפיק מיניה מידי דהא אמרי׳ בהזהב במציעא כל המטלטלין קונין זה את זה וכו׳ משכה בפרק הזהב במציעא בפי׳ בלשון הזה: כיצד החליף פרה בחמור אף על פי שמקפידין על הדמים וכו׳

ליתא נבי קנין ולא בפירוי ולא בפרק קמא דבבא קמא ואמרי׳ דאפי׳ לרב קנין מנא ליה דלקוח יכול לחזור בו ולא מוכר ומה פשוט בכתוב הרבה שהוא כעין חזרה ואינו כלום אלא בפירות שהם בתורת שווי הדמים אבל חליפין שווי חליפין הם בתורת שווי הדמים אבל חליפין כעין קנין סודר וכבר הקדמנו להעמיד שעה זו והרשב״ם כתב אם אבל קנת המפרשים הסכימו לחליפין בחליפין אלא

דבר זה אין לו שורש בגמרא ולפי מה שאמרנו לעיל אפשר שלפי שהרב זה לא מפרש כך בקדושין על משכת החליף שור בפרה אמו לא שמענו אלא דמי שור שלוין ידוע למוכר את הפרה שגם זה מילתא דלא שכיחא עד כאן לשונו:

ואני תמוה זו מחלוקת ישבה היא ויפה עשה שהלך בדרך רבותיו שחייב אדם לומר כלשון רבו ועיקר ההלכה פ׳ קמא דקדושין ובבבא מציעא פר׳ הזהב:

ובהשגות אלא דבר זה אין לו שורש בגמרא שאפשר שלפי שהרב זה לא מפרש כך בקדושין על משכת החליף שור בפרה אמו לא שמענו אלא דמי שור שלוין ידוע למוכר את הפרה שגם זה מילתא דלא שכיחא עד כאן:

אבל אם היה חוב לו עליו שלא מחמת המכר ואמר לו מכור לי מטלטלין בחוב שיש לי אצלך ורצו שניהם לא קנה עד שיגביה או ימשוך דבר שאין דרכו להגביה או יקנה באחד מן הדרכים שהמטלטלין נקנין בה

אבל אם היה לו חוב וכו' ורבו שניהם לא קנה בהגבהה אלא וכתב הרמב"ם ז"ל בפרק ב' מהלכות מכירה וזה לשונו אבל אם היה לו חוב על חבירו ואמר לו מכור לי מטלטלין בחוב שיש לי אצלך ורצו שניהם לא קנה עד שיגביה או ימשוך דבר שאין דרכו להגביה או יקנה באחד מן הדרכים שהמטלטלין נקנין בהן עכ"ל ואני תמיה עליו שפרע על כתף ועתה חפרש בחוות דברי הרב ז"ל ונבא לבאר זה תחלה ונאמר שהרב ז"ל הלך בזה אחר דברי ההלכות בפרק הזהב נבי קא לתמוה נמי דיוקא שהרי בכלים כתב הרב ז"ל והרמב"ם ז"ל בפרק ב' מהלכות מכירה כלים שיש להם אחיזה כיצד הרי שהיה חייב לחבירו מנה ומכר לו כלי חרס או כלי זכוכית שהיה שוה מנה בחוב ואמר לו מכור לי כלי זה בחוב עד שאביא לך מעות ואמר לו הרי הוא שלך ולא נתן לו מעות עד שעה אחרת הרי זה קנה שהרי הגביה ואם לא הגביה לא קנה עכ"ל הרי שהרב ז"ל לא הזכיר בדבריו אלא הגבהה בלבד ולא הזכיר משיכה כלל ומכל מקום לא נתכוון לומר שאין המשיכה מועלת אלא שלא הזכיר אלא הגבהה בלבד מפני שהוא הדבר הרגיל בכלים שיש להם אחיזה אבל בשאר דברים שאין להם אחיזה אין הדבר רגיל אלא במשיכה ולפיכך לא הזכיר הרב ז"ל אלא הגבהה בלבד ומכל מקום אם משך הלוקח את הכלי מיד המוכר קנה ואין המוכר יכול לחזור בו ואפילו לא הגביה ולא מדד ולא שקל ולא מנה ולא מנא ולא ספר ולא מנה ולא מנא ולא ספר ולא מנה ולא מנא ולא ספר

ar. 1 de 1

ar. 1 de 1

ar. 1 de 1

מגדל עוז

לשונות של זהב ושל כסף וכו' עד כמו שנתבאר
לקמן פרק הזהב והכיור פרק חמשי:
ואין לחוש מהן בקבה וכו' עד כל
הפירות פ"ד הזהב: המוכרין
לו דרך וכו' עד במקום אחר פרק
קנין פ"ב קנין קמץ ופרק הזהב ופ"ק חזקת
הבתים: אבל לאוכן שהיה לו
חוב עד קבה לו החוב פרק חזקת
הבתים: היו עומדין כו' עד יכול
לחזור בו פרק מי שמת: ודבר
זה למדו הכמים על לדין אחר
פרק מי שמת וסוף פ"ק דמסכת
ניטין: היה לאוכן מייב לשמעון
עד בשאר חובו פ"ב פ"ו ופ"ק
מאותה דמעמיד שלשתן לפרק מי
שמת מאמינין כן וכן פירשו רבותינו
הלשונות טעם: המוכר
בו ממה שפרק ב

לשונות של זהב ושל כסף הרי הן כעששיות של ברזל או של נחש והכל
כשאר המטלטלין הן ונקנין בקנין וקונין זה את זה בהחלפה כמו שבארנו
אבל המטבעות של כסף או דינרין
של זהב או המעות של כסף ונחשת
הרי הן כולן דמים כנגד שאר ה
מטלטלין והנותן את אחרתן דמי
מטלטלין לא קנה עד שימשוך או
יגביה כמו שביארנו ואין אחד מהן
נקנה בקנין ולא נעשה קנין במה דברים אמורים בזמן שקונה שאר מטלטלין
באחר ממיני מטבעות אלו או עבדים וקרקעות אבל
הדינרי של זהב לגבי מטבעו של כסף הרי הן כפירות
ובן המעות של נחשת כמו פירות לגבי מטבעות של
כסף ביצר נתן לו דינר של זהב בעשרי וחמשה דינר
של כסף נקנו הכסף אף על פי שעדיין לא בא הכסף
לידו וחייב ליתן לו עשרי וחמש דנ של כסף כשפסק
עמו אם הדשים הדשים אם
ישנים ישנים אבל אם נתן
לו עשרי וחמש כסף בדינר
זהב לא קנה עד שיקח הדינר
של זהב וכל אחד יכול לחזור
בו נתן לו שלשים איסורין
של נחשת בדינר של כסף
נקנה הדינר של כסף וחייב
ליתן לו כמו שפסק עמו אם נתן לו דינר חדש חדש אם
ישן ישן אבל אם נתן לו דינר של כסף בל אים לא
קנה עד שיקח האיסרי של נחש
וכל אחד מהן יכול לחזור בו וכן המע

הרעות שפסלתן מלכו או המדינ או דינרין שאינן יוצאין באות מדינה ואין נושאין ונותנין בהן
עד שמשנין אותן למטבע אחר הרי הן כפירות לכל דבר ונקנין בקנין וקונין את המעות ואין
בהם משום קונות אותן כשאר כל הפירות המטבע אין לו דרך שיזכה בו מי שאינו ברשותו לא
על גבי קרקע בנין שקנה הקרקע ועל גבו המעות או שיכור את מקום המעות כיון שזכה בקרקע
בכסף או בשטר או בחזקה או בקנין זכה במעות והוא שיהיו אותן המעות קיימים כגון שהיו מופקדין
במקום אחר אבל ראובן שהיה לו חוב על שמעון והקנה ללוי קרקע ועל גבה
חוב שיש לו אצל שמעון נראה לי שלא קנה החוב היו עומדין שלשתן ואמר
לו מנדה שיש לי בידך בין פקדון בין מלוה הנהו לוה קנה לוי ואין אחד
משלשתן יכול לחזור בו ודבר זה אמרו הכמי שהיא הלכה
שאין לה טעם לפיכך אין למדין ממנה לדין אחר היה
ראובן חייב לשמעון מאה זוז ואמר ללוי תן לשמעון מאה
זוז אלא שאני חייב לו עד שאתן לך או עד שאעשה עמך
חשבון ואמר לו הן וקבל שמעון כל אחד משלשתן יכול
לחזור בו ואפי' פרע לוי לשמעון מקצת חובו לפיכך אם לא
פרע לוי לשמעון חוזר שמעון ותובע את ראובן בשאר חובו:
המוכר

המקבל נגד היחיד אבל תגבי: פנים היכו פקנה במסירת הסדר ליד כי אמר תמיר הלכתא אין הלכתא בקנות
בימים וכן בירמיה כתיב בעבדים וכן לא תוכב אלמנה וכן פסק רב יהודי ואלו כרבינו שמואל שנוהגים בקנין בחליפין
הייבו עם משיכה כדלעיל פרק מי שמת גבי לימים דרב עמרם ומה שקונין מסירה פיר לי לפי שקנין משיכה אין מועיל
אלא על ידי דעת אחרת ומקנה שיאמר לך משוך ויקני לחבירו שטר דבכסף הנר שלם ויאבד לא קנה קתוב על ידי דמתן
קיימא לי כו' בהלכות זכייה פרק ראובן וכן פסק הרי"ף בפרק ג' ושעמו ועין בסימן ס"ו ונם נרים דיקו בפסק
אלא שטרות אין דרכן להקנות אלא לא כן היכי תקנה בחליפין ומסירה אמור להקנות אין נקנין
אלא בהגבהה לעיל ריש פרק שלישי עד כאן:

לשונות
לפי זל כסף שאין עליו סימה מהו לשומו' שקזכיל: אבל המוטבע של כסף מושל דיבר זהב דמי לגבי שאר המטלטלין הוא
מחלוקת בין הגאונים ורב האיי חלוק בזה ואמר המוטבע זהב היה כפירה לכל מילי ולעת היחבר כלי זל ויהה לבהלכות ורחוקים מבוארות שם בהלכות בהזהב:

בבמה דברים אמורים שאר מטלטלין וכו' אלא עבדים וקרקעות פי' במטלטלין
הן קונין על הדרך שנתבאר פ' הן קונין לגמרי וכעבדי וקרקעות הן קונין לגמרי
וזהו בכסף החיוב למעלה פרק ח' וזה פשוט שאין המוטלטלין והעבדי וקרקעות שוין בקניה:
אבל הדינרין של זהב וכו' זה שהם משנה הזהב
קונה את הכסף וכזקנותו דלכי וכדליתא בהלכות וזהו דעת הגאון:
וכן המעות של נחושת וכו' גם זה במשנה שם וכתבו קונת המפרשים זל שהזהב קונה את ה
הנחושת ואין הנחושת קונה אותו דקתני לפילו לגבי כספא הוי חדוש כדליתא בגמ' משום דקריך טפי עלה הדעת זל במשנה:
כיצר כתן לו דינר זהב וכו' בריית"ם ומה שכתב אם חדשים חדשים פירוש שהיו יכול ליתן לו עכ"ג דכפקי להדיא משום דאמר ליה לשמן בעינא להו כדליתא בגמ':
נתן לו שלשי איסרי וכו' זה שם בריית"ם ואותה בהלכות ופשוט הוא:
וכן מעות הרשי שפסלתן היכי דמי קיימי תוספ' זל שכפסלו וכן דעת הגאון ז"ל שכתב פסלתן מלכות
קיימי תוספ' זל שכפסלו וכן דעת הגאון ז"ל שכתב פסלתן מלכות
כלומר שהן יוצאין כלל ופסלתם מדינה היכא דמי קיימי תוספ' זל שכפסלו וכן דעת הגאון ז"ל שכתב פסלתן מלכות
קיימי תוספ' זל שכפסלו וכן דעת הגאון ז"ל שכתב פסלתן מלכות
יוצאין בחותם ועדיין לגמרי קלו פסח עשין ס
יוצאין בחליפין וכן בריית"ם ואותה בהלכות ופשוט הוא:
נתן לו שלשי איסרי וכו' זה שם בריית"ם ואותה
בהלכות ופשוט קוף:
וכן מעות הרשי שפסלתן
היינו בהלכות וכו' שכיון
בשעת מעות הרשות קונות את
היפות ופרש"י זל שכפסלו וכן דעת
הגאון ז"ל שכתב פסלתן מלכות
כלומר שהן יוצאין כלל ופסלתם
מדינה היכא דמי קיימי תוספ' זל שכפסלו וכן דעת

המוכר שטר חוב וכו׳ לישנא דקתני במתניתין זה מחלוקת בגמרא בהמוכר את הספינה ובגט פשוט ובמקומות הרבה מבלי כך דעת ר״ת הפוסקים דלית להו הכי בהמוכר את הספינה וכן בהלכות בפרק גט פשוט:

וביצד יקנה שטר פלוני וכל שעבוד שבו מפורש בגמ׳ בהספינה ודוקא שתמר וכל שעבודה הא לאו הכי לא קנה שלא לגבות על פי גלוסות כלישנא דתלמודא ואינו נרין עדים וכו׳ לענין קנייתו מבל נרין עדים לענין תביעתו שהרי הנתבע אומר לו מי יאמר לי שבעל דברי שלי כתב ומסר לך קנין השטרות בדרך הזאת מדברי סופרים אבל מן התורה אין הראיות נקנות אלא גוף הדבר בלבד קנוי לפיכך המוכר שטר חוב לחבירו עדין יכול למחול ואפי׳ ירשו מוחלו האשה שהכניסה שטר חוב לבעלה אינה יכולה למחול אא מדעת בעלה מפני שידה כידו המקנה לחבירו קרקעכל שהוא והקנה לו על גבה שטר חוב הרי זה קנה השטר בכל מקום שהוא בלא כתיבה ובלא מסר ונראה לי שגם זה יכול למחול אחר שמכרו וכן המוכר קרקעו וכתב השטר ואין הלוקח עמו כיון שהחזיק הלוקח בקרקע נקנה השטר בכל מקום שהוא האומר זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר והחזיק הזוכה לו בקרקע יש לנותן לחזור ב בשטר עד שיניע ליד בעל המתנה ואעפ שאינו יכול לחזור בשדה אמר להם זכו לו בשדה על מנת שתכתבו לו את השט אעפי שהחזיקו לו בשד׳ חוזר בזה ובזה עד שיני׳ שטר המתנה לידי מקבל המתנה: פרק

המוכר שטר חוב לחבירו או נתנו לו במתנ׳ אינו נקנה במסירת השטר לידו שלא מסר לו אלא הראיה שבו ואין הראיה נתפסת ביד וביצד יקנה השטר שיכתוב לו המקנה קנה שטר פלוני וכל השעבוד שיש בו ומסור לו השטר ונמצא שנקנה בכתיבה ומסירה ואין צריך עדים לענין קנייתו אבל צריך עדים לענין תביעתו שהרי הנתבע אומר לו מי יאמ׳ שבעל דברי׳ שלי כתב ומסר לך קנין השטרות בדרך הזאת מדברי סופרים אבל מן התורה אין הראיות נקנות אלא גוף הדבר בלבד קנוי לפיכך המוכר שטר חוב לחבירו עדין יכול למחול ואפי׳ ירשו מוחלו האשה שהכניסה שטר חוב לבעלה אינה יכולה למחול אא מדעת בעלה מפני שידה כידו המקנה לחבירו קרקעכל שהוא והקנה לו על גבה שטר חוב הרי זה קנה השטר בכל מקום שהוא בלא כתיבה ובלא מסר ונראה לי שגם זה יכול למחול אחר שמכרו וכן המוכר קרקעו וכתב השטר ואין הלוקח עמו כיון שהחזיק הלוקח בקרקע נקנה השטר בכל מקום שהוא האומר זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו את השטר והחזיק הזוכה לו בקרקע יש לנותן לחזור ב בשטר עד שיניע ליד בעל המתנה ואעפ שאינו יכול לחזור בשדה אמר להם זכו לו בשדה על מנת שתכתבו לו את השט אעפי שהחזיקו לו בשד׳ חוזר בזה ובזה עד שיני׳ שטר המתנה לידי מקבל המתנה: פרק

משמע דלא חיישינן לאפושי שטרא די לאכל אין נפקותא לענין לגבות מנכסים משועבדים דכיון דליכא עלייהו גובה מכסים משועבדי׳ אפי׳ בלא שטר כלישנא קמא פרק חזקת הבתים וכלהלות מלוה פרק יז:

ב כן משמע פרק מי שמת ומה שכתב הזקה ממעט שטרי מתוכחה ובפרק יש בכור ממעטה מפליגין הכן אל כגון שמתו שטרות לאחר ימים ומסרן לבעלים שבענין זה המסיר מן התוך כן בתום׳ ורביצו תם פירש דהקיל דמי שמת יש ל לחוש ע״ש בתוספות:

ג כולהו הכותב ועין בה׳ זכייה בפרק׳ ונתשובת לב:

ד לפי שמת׳ אין חפץ שעי׳ שטר יצא קול שמכר או נתן ולא ילוו לו כך ברגין לפי שאין לו קרקעות ואעפ שהלוקח ודאי יכול לחזור דמכי א אמר לא זכני אלא עתה אלא תכתוב לי שטרא מיי מוכר יכול לחזור ב בשטר ומה לא יהיה הלוקח לוקח בלא שטר יניח ואת מפרש דבשטר מתנה דוקא מיירי דלא ניחא ליה דליפשו שטרא עילויה כי שמת יסברו שהוא שטר חוב לו מכר ולא יקנו ממנו ברגין מחמת שעיעבד קרקעות ולא ימצאו ממה לגבות אם יטרפו מהם אבל בשטר מכר ליכא יכול לסתמא דעתא דכתב ליה שטרא זכן וקשה לבפרק גט פשוט גבי מי שכתב ואמר אבל שטר מכר שטרי מתנה ולא כדברי ר״ת זל דכיון שאין הלוקח עמו היכי אמר לו קני: זו לפלוני עד סוף זה הפרק פרק המוכר את הספינה:

פרק

המוכר שטר חוב לחבירו עד ומסר לך כתב הל״מכר זל יש שהקשה על זה וקשה קל כרבא דאמר מיכן נרין למסירה ויש לומר לא פליגי מכיי ורבא אלא דמ״ל מותיות בקנות במסירה אבל למאן דבעי כתיב כיצד כתיב הכא כתיבה כגון שכיב מרע ליה מיתת בעי עוד מכי אמר כי אמר רבא מיכן ואילך מיכן נרין למסירה ולא מיכן ואילך מיחת בעי ועוד מכי אמר כי אמ׳ רבא מיכן ואילך כתיבה כגון שכיב מרע ליה מיחת בעי ועוד מכי אמר כי אמ׳ רבא מיכן נרין למסירה ולא מיכן ואילך מיחת בעי ועוד מכי אמר כי אמ׳ רב

פרק שביעי מי

שבתן הדמים עד יחזור הדמי׳ במציעא פרק הזהב: קניתן דמי מטלטלי׳ או

מקנת הדמים וכו׳ אבל אם חזר בו וכו׳ עד ושוב את שלך

כתב הריטב׳׳ל אפי׳ לא ידעתי מילין לו זה הפשט בין שחזר בו קודם

שקוע אומר חכם לשחזר

בו המוכר שהוא חייב בנביעותיו ותבלה

וקנסוהו לא הפרים בזה ומשמע

בשביל חיוב בתחלתן על שיקבל

עליו אי אמר ליתי ליתטל בתלוק

לי בשקלוק חוזר בו למוכר רוב׳

המכר שיקוק חייב בתחלתו המציעת

בעל כרחו יוצאת מידו וכל זמן

שהלוקח קיבל מי שפרע המעות

עומדות בתחלתיתו עבל:

ואני אומר עיקר הלכה זו

כמציע׳ ס׳ הזהב שלהי

נמ׳ מתניתין קמיתא דמי שפרע ל

דנרסינן התם נברא דיקב זוזי

תמומיי לסוף ליקוד שומשמי

הדרו בהו אמרו לי׳ תא שקול זוזך

דלית שומשמי לא שקלינהו מניכוח

ליתו לקמיים דרבה אמר לא הו לא

מציעא שומר שכר דלא קני אלא

לשמירה אפי׳ שומר חנם נמי לא הוי אמרו

ליה רבנן לרבה והא נעי לקבולי

מי שפרע עלי׳ לאו הכי כמי עב

וכתב רי׳ אלפס ז׳׳ל בהלכות דהלכה

כרבה מפני דלתתי׳ עשיתי׳ אחר

קיים מעולם ולא אתברר בגמרא

ועוד דיוקי והסכי עם לשון רבינו

הלכך נתן ז׳׳ל דבהנהו מעשה מוכר מיחייב בתחלתן דבהלוקח ניחא

ליה לאכי יהבינהו טיהליה וכל לישתא אלא שפרע עליה כל כמיני

דלימות ליה שקול וזוך דלא בעי לאיחויבי בהו ומקבילא עלי׳ שפרע דעל

דקביל עליה ברשותיה קימי הילכך אי לתתיבו מצלם ולף עלך נב דמשלם כיון

דאיבו מעייל לי׳ מקח מקבל עליה מי שפרע עכ׳׳ל בעניין זה ור׳ אלפס ז׳׳ל כתבו

מפרש בריש שמציעין על דברי רבי יוחנן כמו שאני מעתיק בסיוף ובחזרת

ליקוט כתב בספר מקח וממכר בשער שאם באים ולקח הלוקח לחזור בו מוזל

ואיבו מקבל מי שפרע שהרי אינו כותן לו כלום ולא תקנו מי שפרע שלא לחזור

בו ואינו רוצה ליטול מקחו עכ׳׳ל וכן כתב מורי הרשב׳׳ם ז׳׳ל על שמו בשמעתין

ובהיות שמעתא דלעיל שאמרו כלהלן מאיכ במוכרין כך תקנו מפיכה

בלקוחות ובעיר שרי׳ כתב ירו בזה ועל זה סמך רבי׳ ז׳׳ל כי כן ראוי שלא לחלוק

על דברי קבולתו ז׳׳ל שדבריה דברי קבלה ונם פרי׳ ז׳׳ל ונם ר״ח ז׳׳ל כתן ובקדושי׳

וכן דעת מורי הרשב׳׳ם ז׳׳ל וכתב שכן הסכימו כל בעלי הוראה כי כל זמן שלא

משך הלוקח מקחו ובאים שבאתם למוכר ולית להו הפרש על מדיתיו שלפי מוזל

מחמת פחד לוקח כעובדא דכי פרקן ריפתא דשמעתין אין עליו מי שפרע

שלא אמרו שלא לחזור אלא בשאר עיתות שיוקר וזלא בלבד ואפי׳ עיתות שיוקר גם

אפי׳ כן ראוי לפרש כן שהרי הטעם שאמרו שלא לחזור בו מפני שהוא מפסיד

ואפילו כתן העבדון וכו׳ עד מחלוקת׳ יוחנן ורב שם בגמ׳ ופסק רב׳ יוחנן דף מ״ח ע״ב

דאמר עבדון קונה כנגד כלו לעבין מי שפרע וכן בהלכות ופרש״י ז׳׳ל עבדון

מקנת הפועות כתבו לו על פסוק מיובה וכתבו קנת המפרשים לדוקא מוטבע

נאמר לכל אחד לבדים שלא כתבן בתורת דמים זה הוא שנתן שיתבע לפרעון

שלא בו מי שפרע וכן הוא בירושלמי: כיצד מקבל וכו׳ בפ״ב: שם בלעיל

הנותן דמי מטלטלי׳ לחזר בו הלוקח וכו׳ אבל אם חזר בו המוכר וכו׳ בקשנות

אא לא ידעתי מילין לו זה הפר״ח בין שחזר בו הלוקח שהוא שומר חנם

לחזור בו המוכר שהוא חייב בנביעותיו אבל נתנון לא הפרים בזה ומשמ׳

בשביל חיוב בתחלתיתן על שיקבל עליו מי שפרע ואפי׳ יתר כל כשלוקח

חוזר בו והמוכר היכא המכר שהוא חייב בתחלתיות המעות שעל כרחו המעות

יוצאו מידו וכל זמן שלא קבל הלוקח מי שפרע המעות עומדו בתחלתיתן עכ׳:

ועתה אפרש דע שהיכן לא כתבתיו בגמר בפי׳ וכמו שכתוב בהלכות שם

בהזהב אבל בנאומים הסכימו בדבר זה ובאמת שלא כא בגמר בהלכות

כשלוקח חוזר בו ואמר לו המוכר כח וטול מעותיך שהיכן שקבלת מי

ואין שכן הלוקח חוזר בו ואל מוכר כח וטול מעותיך כש״ כיון שקבלת מי

שפרע היכא בהכרח שם המוכר לא ירצה ולא יבקש כן בכל אבל שם מקבל

ואילו לא אמר לו כאן אומר לוקח קבלת מי שפרע מיד בכך ותו שהרי לאו

תיובתא לומר שהיכן שיקבלנו תחר קבלת מעות מכל מקום תחר שקול

מינו מאחרים בשביל כך ליכ יתחייב וקבלת מי שפרע היכא הלא לתיובתא

שהיכן חוזר ולא לחובתו וטעמא הדא ז׳׳ל היכא דאמר מעות יוצאו בעל כרחו

כיון שהלוקח לתתם בלא קבלת מי שפרע מה בכך ותו שהרי אם היה רוצה

היה מעכבם עד יקבל מי שפרע וקיל מומר לו כח וטול מעותיך:

וחייב בתחלתיתן ולף על פי שחזר וכו׳ לחלוטין זה לפי דברי ההלכות קיל גו שם

לפילו מילוכסין נמוכין דהא ליכ נביה בהלוקח נמוכין וכן דעת הרמב״ן ז׳׳ל אבל לפי דעת הקונטרס אינו אלא כשאמר שכר ואינו חייב אלא בנבקה ואבדה כיון דהן בעין

וכן בדיוק מדברי הרי׳ ז׳׳ל שכתב לאעלם שקוק חייב בנבקה ואבדה: עד שיקבל מי שפרע ויאמר לו אחר כך כח וטול את שלך את שלי יפרעים לדיוקא כי גו שם

מיתפקי בעין הכך זוזי מינם ליכא לוקח פטור לגמרי אלא שם היכא וקבל עליו מי שפרע חזרו הלוקח וחייב על שיכתו להשות לבעלים כיון שקבל עליו מי

שכתב לפי׳ היכא כיון שקבל עליו מי שפרע אף על פי שלא קבלם הלוקח חוזר בו מוזל לגמרי וכן כל חבריו: כי שיקיל לו חוב אצל חברו וכו׳ לכל שיקבל

מי שפרע בשביל **אא** לא ידעתי למה זה שהרי הטוב קונה כיתכה כבתחלת מעות כלל ואפי׳ אומרים בקדושין ושטר

דמי אזיק אלא מילוי אלא מילוי לתקון בעלמא עכ: ובתחלת שהבריו נכוחים שהיו מילוי קונה מחמת סוגיא דהתם ומקדש ונרסינן בירושלמי רבי חייא בשם רבי יוחנן אמרי מלוה לתחזיר

ובקרקעות

ובקרקעות לא קנה ובמטלטלין אין מוסרין אותו למי שפרע וכתבוהו בפסקי הלכה הרמ"ן והרשב"א ז"ל ומ"מ כבר כתבתי למעלה פ"ה דבהקפת מלוה קונה לדעתה ז"ל ודעת המחבר הוא שאינו סומך על אותה סוגיא דהקיש מקדש מכח קרי לחמרי ויש דמי שקן בחליפי כיבל הקלף דמי שור וכו' כפרש"י ז"ל והקלכות כדאיתא לעיל פ"ה ואינו מחלק בין

כתג עשין סי' פב הקפת מלוה למלוה עצמם פ"ה ז"ל לך ק"ט ע"ש לא חלקו הקלכות בפ"ק ומשמע מהקיש דמלוה קונה וסמך על אותה סוגיא דהכחל במקום ואולי זהו שלא הביאוה הרב לפסקי ז"ל בהלכה דהקיש מקל ואע"פ שהרמב"ן והרשב"א ז"ל כתבו שסמך על מה שאין משך מתקדשת במלוה

סמג עשין טוב דקדק הרב לומר הנקנין בכסף לת סי' כ ע"ש שאין נקנין לאיסו מספיק שהיה לו לפרש ומ"מ שטת המחבר ז"ל עקר ומ"מ אם כת"ל את השט"ק בשטר דהכל כמתנה וכן כתבו ז"ל:

הלוקח מחברו קרקע או עבדים או שאר מטלטלין ופסקו הדמים והניח משכון על הדמים לא"ה קנה וכל הרוצ"ל לחזור משניהם חוזר ואינו חייב לקבל מי שפרע מכר לו בדברי בלבד ופסקו הדמי' ורשם הלוקח רושם על המקח כדי ש שיהיה לו סימן ידוע שהו' שלו אף על פי שלא נתן מהדמי' כלום כל החוזר בו אח"ש ג מקבל מי שפרע ואם מנהג המדינה הוא שיקנה הרושם קנין גמור נקנה המקח ואין אח' מהן יכול לחזור בו ויהיה זה חייב ליתן דמים דבר ברור הוא שאין דין זה אלא ב בשרשם בפני המוכר או שאמר לו המוכר רשום מקח שהרי גמר להקנותו כמו שבארנו בחזקה ובמשיכה הנושא ונותן בדברים בלבד הרי זה ראוי לעמוד לו ב ברבורו אף על פי שלא לקח מן הדמי' כלום ולא רשם ולא הניח משכון וכל החוז' בו בין לוקח בין מוכר אע"פ שאינו חייב לקבל מי שפרע הרי זה ממחוסרי אמנה ואין רוח חכמים נוחה הימנו וכן מי שאמר לחבירו ליתן לו מתנה ולא נתן הרי זה ממחוסרי אמנה בראה במתנה מועט שהרי סמכ' דעתו של מקבל בשהבטיחו אבל במתנה מרובה אין ה בה חסרון אמנה שהרי לא האמין זה שיתן לו דברים אלו עד שיקנה אותו בדברים שקונין בהן הנותן מעות לחברו לקנות לו קרקע או מטלטלין והניח מעות חברו אצלו והלך וקנה לעצמו במעותיו מה שעשו עשוי והרי הוא מכלל הרמאין הי"ד יודע שזה המוכר אוהב אותו ומכבדו ומוכר לו ואינו מוב למשלחו הרי זה מוחזר ויודיעו ואם מפחד לעצמו והו שיחזור ויודיעו הורו שמא יבא אחר ויקדמנו לקנו הרי זה קונה לעצמו ואח"כ מודיעו

ומיון במכר שזה קונ' ואי מלוה להוצאה כיתבה במכר במאי קני ואולי הטעה הא דאמרינן מעמידין מלוה על הפירות וקונה שיש לו והכי לאו לענין קניה מיירי אלא לאיסור רבית עכ"ל: ואני אומר נמי מדברי הרשב"א ז"ל כתבתי בזה וכתב שאינו יודע על מה סמך מס שכיני הגאון ז"ל כתב לכאן ומהברותי שמתקשות עליהן ואין רואי לדמות סוגיא מפורשת במקום עיקרי מפני דברים סתומים שאפשר ל להעמיק בהלכ' עכ"ל ולדעתי הוא סמך על דברי ר"י אלפס ז"ל שכתב בהזהב ריש שמעתין נכ"י פלונתא דרבי יוחנן ור"ל ושקיל וטרי אדר' יוחנן דאמר דבר תורה מעו' קונ' מס נופו קונה ממונו לא כש ומה טעם אמרו משיכ' קונה נזיר' שמא יאמר לו כשלפני חטוך בעליך ומקשינ' סוף סוף לאו שלומי בעי שלא נזירה לילמא כפלה ליה לליך בתוכם דאי מוקמת ליה בדשותיה מסר כפשיה טרח ומכל ואי לא לא טרח ומכל שמעינן מיכה דכמה דלא משכיה לוקח לזביני' ואתיבים דלמוכר אתיבים ואית ליה לזוקא למימ'תן לי את מקחי לא תן לי את מעותי ואם היתה עליתו של לוקח מושכרת למוכ'לי אתיבים אתיבים ליה דטעמ'מאי תקינו ליה משיכה שמא יאמר לו כשלפני חטוך בעליך קבא בדשות' לזוקא כיבו אי כפלה לליך בתוכם אי טרח ומכל ואי לא ואתיבים ואתיבים ואתיבים

זוזי לרב כמו שביארתי שם והיינו בהלכות ופתוב בחלושי הירושלמי זל במה שאמרו מה שעשה עזרי מיקרי לי היה לתניא בתוספתא ויש בירושלמי כרבי יהי זכרו כתב הפני יהושע לתמוה למחכית שכר ולא לקח לו פירות למחכית שכר ולא לקח לו פירות ויש ליישב שלקח ויכיר שלמי כרבי יהי זכרו בזוזי דמשעת הקניה היה לו לזכות זה מיבתי כשם בעל ויתיבתא עכ"ל וכן כתב הרשב"ץ זל שם בקלושין סכרת זו להקיש משום דבמעות דיחבריך זכן: הורו מקצת המורים שאם קנה לעצמו במעו"ת חברו אחר שזקפן עליו מלוה הרי קנה לעצמו ומקבלין ממנו כשאמר זקפתי אותם המעות על עצמי כמלוה ואני אומר שאין דין זה דין אמת אלא המקח של משלח כמו שית באר בדין העסק: שלשה שנתנו מעות לאחד לקנות להם המקח אם היו המעות מעורבות וקנה במקצת הדמים אף על פי שהיתה כונת השליח שזה"ק שקנה"ד לאחד מהן הרי המקח של כולן וחולקין אותו לפי מעותיהן היו מעו"ת של אחד מהן צרורין וחתומין אף על פי ש שהיה בלב השליח הזה"ק שקנה"ד המקח לכולן לא קנה אלא זה"ד שנקנח המקח במעותיו בלבד:

לגון המוכר מת סי' ק"ם ל והכי ישניה כתב ואם קיים שקנה הוא מפרש בהלי' לעצ' שחתם לה קבל ששעות לקנות בייחל זה קנה לבדו שהכי מוכ מ משליחותם ולא הכה לקנות אלא לזה לפי שעות בידו לחזור עכ':

פרק שמיני

המוכר

שדה לחבירו וכו' עד ושאר הדמים עליו כשאר הקונו במטיעה פרק הזהב ופרק האומנים: מכר שדהו מפני רעת' כו' עד כדי שלא יחזור בו הלוקח פ' האומנים: וכן הדין במוכר מטלטלין עד כאן בקרקע כאן במטלטלין פ' הזהב וכיוצא בזה כזה הפרק: האומר לחבירו כשאמכור וכו' עד סוף הפרק פרק בתרא דבבא: פרק ע'

מגדל עוז

שלשה שנתנו מעות וכו' עד סוף

לקמ"ל הפרק פרק לוקח נשלם:

סם

פרק שמיני

המוכר

שדה לחבירו וכו' עד ושאר הדמים עליו כשאר הקונו במטיעה פרק הזהב ופרק האומנים: מכר שדהו מפני רעת' כו' עד כדי שלא יחזור בו הלוקח פ' האומנים: וכן הדין במוכר מטלטלין עד כאן בקרקע כאן במטלטלין פ' הזהב וכיוצא בזה כזה הפרק: האומר לחבירו כשאמכור וכו' עד סוף הפרק פרק בתרא דבבא:

לקמ"ל

ביש לקמ"ל

פרק ע'

הורו מקצת המורים שאם קנה לעצמו במעו"ת חברו אחר שזקפן עליו מלוה הרי קנה לעצמו ומקבלין ממנו כשאמר זקפתי אותם המעות על עצמי כמלוה ואני אומר שאין דין זה דין אמת אלא המקח של משלח כמו שית באר בדין העסק: שלשה שנתנו מעות לאחד לקנות להם המקח אם היו המעות מעורבות וקנה במקצת הדמים אף על פי שהיתה כונת השליח שזה"ק שקנה"ד לאחד מהן הרי המקח של כולן וחולקין אותו לפי מעותיהן היו מעו"ת של אחד מהן צרורין וחתומין אף על פי ש שהיה בלב השליח הזה"ק שקנה"ד המקח לכולן לא קנה אלא זה"ד

שנקנח המקח במעותיו בלבד:

פרק שמיני

המוכר

שדה לחבירו וכו' עד ושאר הדמים עליו כשאר הקונו במטיעה פרק הזהב ופרק האומנים: מכר שדהו מפני רעת' כו' עד כדי שלא יחזור בו הלוקח פ' האומנים: וכן הדין במוכר מטלטלין עד כאן בקרקע כאן במטלטלין פ' הזהב וכיוצא בזה כזה הפרק: האומר לחבירו כשאמכור וכו' עד סוף הפרק פרק בתרא דבבא:

יוצא ונכנס ותובע שאר הדמים אפילו לא נשאר

לו אלא זוז אחד לא קנה הלוקח את כולה אעפ"י שכתב השטר או החזיק חזור בו הלוקח יד המוכר על העליונ' רצה אומ' לו הילך מעותיך או קנה מן הקרקע כנגד המעות שנתת ונותן לו מן הזבורית שבה ואם חזר המוכר יד חלוקה על העליון רצה אומר תן לי מעותי או תן לי קרקע כנגד מעותי ונוטל מן היפה שבה ואם לא היה יוצא ונכנס ותובע קנה הלוקח את כולה ואין אחד מהן יכול לחזו' בו ושאר הדמי' עליו כשאר החובות: מכר שדהו מפני רעתה אף על פי שהוא יוצא ונכנס ותובע שאר הדמים קנה הכל ואין הלוקח יכול לחזו' בו שזה שתובע ורודף לא מפני שעדין לא נמר והקנה אלא כדי שלא יחזור בו הלוקח וכן הדין במוכ' מטלטלי' אף על פי שמשך הלוקח הפירות והויצא לרשותו והמוכר נכנס ויוצא על שאר הדמים לא קנה ויד החזור בו על התחתונה כמו שביארנו אלא אם כן מכר מפני רעת ממכרו אהרי זה"ד קנה הכל: לקח שוה מאה במאתים והמוכר יוצא ונכנ' לתבוע שאר הדמי' הרי זה ספק אם הוא במוכר שדהו מפני רעת' זה שתובע לא מפני שערין לא נמר להקנותו עד שיקח כל הדמים לפיכך הרוצה לחזור משניהם אינו יכול לחזור ואם תפס המוכר ממקח שביבר בנגד המעו"ת שנשארו לו אין מוציאין מידו: הקונה דבר מחבירו ונתן לו חדמים וטעה במנין המעות ולאחר זמן תבעו המוכר ואמר לו מאה שנתת לי אינם אלא תשעים נקנה המקח ומחזיר לו העשרה אפילו אחר כמה שנים בין בקרק' בין במטלטלין האומר לחבירו כשאמכור שדה זו הרי היא מכורה לך מעכשיו במאה זו וקנה מידו על כך ולאחר זמן מכרה לאחר במאה קנה הראשון מכרה

כשנתר שלא לפי הפסק: ואם מוזר בו המוכר יד הלוקח וכו' נמי בה מעשה כדלעיל ואמרינן עלה מן העלידית ואמרינן עלה מן הגמרא שם ופסק הרי"ף ז"ל כדלעיל: ואם לא היה יכול וכו' נמי מפורש בגמרא ובהלכות: וכן הדין במטלטלין וכו' דין המטלטלין נמי כן שם ובעל המקור כיון כשלא מסר לעבין מי שפרע דלמי כשאמר לכל נוכל קנה לדעתי וכתבו הלכות והרמבן והרשב"ץ זל דכי אמרינן במטלטלין שיכול לומר לוקח כשאמכור מזה בו תן לי מקח בנגד מעותי וכן שהלוקח הזה יכול הילך בנגד מעותיך דוקא במטלטלין הראויין ליחלק בגון פירות וכיוצא בהן אבל בעלי חיים כגון פרה וחמור וכל כיוצא בזה שאין בהן שיעור לחלוקה כל היכא שהמוכר יכול לכשכסף על מעותיו יכול כל אחד לחזור בו לגמרי ומוזרין המעות ללוקח ואין שותפין במכר והרמב"ם כתב ז"ל וזה עיקר: לקח שוה מאה במאתים וכן הדמים מונחים לפניו ואמר לו הילך מאה שלך ואני אחזיר לך מאתים שלי וכיוצא בזה הרי זה מקח גמור ואין לו לחזור בו ואפילו לא נתן המעות ולא משך

מכרה ביותר על מנה קנה אחרון שלא אמר לא כשאמכור שיהיה מוכר מדעתו תחלה וזה לא היה רוצה למכור ולא מכר אלא מפני התוספ׳ שהוסיף זה על שוויו ונמצא כמי ש
שנאנס [ו] ומכר אמ׳ לו כשאמכרנ׳ [ו] ולכתחלה כרבי יעקב מנקר פקוד הרי הי׳א קנויה לך מעכשיו כמ״ד דאמ׳ זוזי לכסותו ולא כרבי קנה
שישומו אותה בי״ד דין של שלשה דאמר קמי עכ׳:
אפילו על פי שנים מן השלש אמר לו
כמו שיאמרו שלשה עד שיאמרו השלשה ובן אם אמר לו כמו שישומו
[ז] אותה ב׳ של ארבעה עד שישומו הארבעה כולן ויסכימו ויכתוב לאחר
כמו שיסכימו ואחר כך יקנה הראשון שמו אותה שלשה או ארבעה
ואמר המוכר עד שיבאו שלש אחרים
[ח] ולכתחלה כרב קנה כדי שיהא כדבריהם או ארבעה וישומו אין שומעין [ט] לו
יקנה ולכתחלה כרב פפא לדמ׳ דייקא שהרי קנו מידו תחלה שמכר מ
הוא דמעכב עכ׳: מעכשיו:

פרק תשיעי

המוכר להקדש ואמר לו הנזבר בכמה אתה מוכר חפץ זה ואמ׳ בעשרה אפי׳ היה שוה מאה כיון שאמ׳ בעשרה אינו יכול לחזור בו שאמירה לגבוה כמסירה להדיוט: הנזבר שקנ׳ להקד׳ או שמכ׳ [י] עיין בתשו׳ בסימן הפלאה ס״ק: ידו על העליונה כיצד נתן דמים של הקדש אע״פ שלא משך הפירות אם הוקרו קנה בדין תורה ואם הוזלו הפירות חוזר שהרי לא משך ולא יהא כח הדיוט חמור מכח ההקדש וכן אם מכר חפץ של הקדש ומשכו הלוקח ולא נתן דמים והוזל החפץ קנה שלא יהיה כח הדיוט המוכר מכח הקדש ואם הוקר החפץ חוזר בו שהרי לא לקח הנזבר דמים וההקדש אינו נקנה אא בכסף שנאמר ונתן הכסף וקם לו ואין הנזבר חייב לקבל מי שפרע: נכסי יתומים הרי הן כהקדש כיצד יתומים שמכרו פירות ונמשכו מהן הפירות ועדין לא לקחו הדמים והוקרו הפירו׳ חוזרין בהן שאין נכסי יתומים נקנין אא בכסף כהקדש הוזלו הפירות לא יהיה כח הדיוט יותר חמור מכחן וכן אם לקחו הדמי׳ ועדין לא נמשכו פירותיהן והוקרו חוזרין כשאר הדיוטות אבל אם הוזלו הפירות ורצו הלקוחות לחזור בהן חוזרין ומקבלי׳ מי שפרע בדינם עם שאר העם שאם נחי׳ אותם ליקח הפירו׳ כדין התור׳ הרי זו רעה ליתומי׳ שאם יהיה דינם כך כשיצטרכו למכו׳ לא ימצאו מי יתן להם דמים וכן יתומים שלקחו פירו׳ ומשכו הפירות ולא נתנו הדמי׳ והוקרו לא יהיה כח הדיוט גדול מכחן ואם הוזלו הפירו׳ אינן חוזרין שזו רעה להם שכשיצטרכו לקנו׳ פירו׳ לא ימצאו מי שימכור להם נתנו הדמים ולא משכו הפירות והוזלו הפירות חוזרין לא יהיה כח הדיוט גדול מכחן הוקרו

מגדל עוז

פרק תשיעי

המוכר להקדש עד כ׳ בסימ׳ להקדש

סוף פ׳ קמ״ת דקדושי׳: הנזכר שקנה להקדש וכו׳ אפ׳ הוזלו הפירו׳ וכו׳ עד מכח הקדש כתב הל׳ מגיד ז״ל אפ׳ כן רבה חוזר ואפ׳ רבה מ ממשכן וטוען ממכו כשער הזול וזו היא שטכיחו מי שקבל לספק סלתו׳ משלש ועמדו מלרב׳ מספק מלרב׳ שיד הקד׳ על העליונ׳ עכ׳ל: ואני תמו׳ עיקר זאת הפיסקא מ פ״ק דקדושין והכי מ מקומו׳ בירושל׳ ל״ל נ״ב נכון: וכן אפ מכר חפץ של הקדש עד מי שפרע פרק קמ״ת דקדושין: ככסי יתומים עד כתיבת המעות הכל בנ״ט פרק הנזקין: בתרבעה

מכרה ביותר על מנה קנה אחרון שלא אמר לא כשאמכור שיהיה מוכר מדעתו תחלה וזה לא היה רוצה למכור ולא מכר אלא מפני התוספ׳ שהוסיף זה על שוויו ונמצא כמי ש
שנאנס [ו] ומכר אמ׳ לו כשאמכרנ׳ [ו] ולכתחלה כרבי יעקב מנקר פקוד הרי הי׳א קנויה לך מעכשיו כמ״ד דאמ׳ זוזי לכסותו ולא כרבי קנה
שישומו אותה בי״ד דין של שלשה דאמר קמי עכ׳:
אפילו על פי שנים מן השלש אמר לו
כמו שיאמרו שלשה עד שיאמרו השלשה ובן אם אמר לו כמו שישומו
[ז] אותה ב׳ של ארבעה עד שישומו הארבעה כולן ויסכימו ויכתוב לאחר
כמו שיסכימו ואחר כך יקנה הראשון שמו אותה שלשה או ארבעה
ואמר המוכר עד שיבאו שלש אחרים
[ח] ולכתחלה כרב קנה כדי שיהא כדבריהם או ארבעה וישומו אין שומעין [ט] לו
יקנה ולכתחלה כרב פפא לדמ׳ דייקא שהרי קנו מידו תחלה שמכר מ
הוא דמעכב עכ׳: מעכשיו:

פרק תשיעי

המוכר להקדש ואמ׳ הנזבר בכמה אתה מוכר חפץ זה ואמ׳ בעשרה אפי׳ היה שוה מאה כיון שאמ׳ בעשרה אינו יכול לחזור בו שאמירה לגבוה כמסירה להדיוט: הנזבר שקנ׳ להקד׳ או שמכ׳ [י] עיין בתשו׳ בסימן הפלאה ס״ק: ידו על העליונה כיצד נתן דמים של הקדש אע״פ שלא משך הפירות אם הוקרו קנה בדין תורה ואם הוזלו הפירות חוזר שהרי לא משך ולא יהא כח הדיוט חמור מכח ההקדש וכן אם מכר חפץ של הקדש ומשכו הלוקח ולא נתן דמים והוזל החפץ קנה שלא יהיה כח הדיוט המוכר מכח הקדש ואם הוקר החפץ חוזר בו שהרי לא לקח הנזבר דמים וההקדש אינו נקנה אא בכסף שנאמר ונתן הכסף וקם לו ואין הנזבר חייב לקבל מי שפרע: נכסי יתומים הרי הן כהקדש כיצד יתומים שמכרו פירות ונמשכו מהן הפירות ועדין לא לקחו הדמים והוקרו הפירו׳ חוזרין בהן שאין נכסי יתומים נקנין אא בכסף כהקדש הוזלו הפירות לא יהיה כח הדיוט יותר חמור מכחן וכן אם לקחו הדמי׳ ועדין לא נמשכו פירותיהן והוקרו חוזרין כשאר הדיוטות אבל אם הוזלו הפירות ורצו הלקוחות לחזור בהן חוזרין ומקבלי׳ מי שפרע בדינם עם שאר העם שאם נחי׳ אותם ליקח הפירו׳ כדין התור׳ הרי זו רעה ליתומי׳ שאם יהיה דינם כך כשיצטרכו למכו׳ לא ימצאו מי יתן להם דמים וכן יתומים שלקחו פירו׳ ומשכו הפירות ולא נתנו הדמי׳ והוקרו לא יהיה כח הדיוט גדול מכחן ואם הוזלו הפירו׳ אינן חוזרין שזו רעה להם שכשיצטרכו לקנו׳ פירו׳ לא ימצאו מי שימכור להם נתנו הדמים ולא משכו הפירות והוזלו הפירות חוזרין לא יהיה כח הדיוט גדול מכחן הוקרו

כיצד נתן דמים כו׳ עד שלא משך הפירות אם הוקרו הפירות אפי׳ כדין תורה אינו קונה עד שיגביה ואפי׳ הוזלו הפירות אם לקחן בדמים מועטים

המקנה

בין קרקע בין מטלטלין והתנה תנאין שאיפשר לקיימן בין שהתנה המקנה בין שהתנה אם נתקיימו התנאין נקנה הדבר שהוקנה ואם לא נתקיים התנאי לא קנה וכבר בארנו משפטי התנאין פו מהלכות אישות בד"א בשקנה בדרך מן הדרכים שקונין בהן והרי יש עליו לקיים את התנאי אבל אם לא קנה עתה והתנה עמו שאם יתקיים תנאי זה יקנה ואם לא נתקיים לא יקנה אף על פי שנתקיים התנאי לא קנה שזו אסמכתא היא שהרי סמך קנית לעשית בך וכך וכל אסמכתא אינה קונה שהרי לא גמר בלבו להקנותו: כיצד

[1] מודעא שאין כתוב בה ואנו העדים ידענו שפלוני זה אנוס היה אינה מודעא בד"א במוכר או בעושה פשרה אבל במתנה או במחילה אם מסר מודעא קודם מתנה אף על פי שאינו אנוס הרי המתנ' בטלה שאין הולכין במתנה אלא אחר גלוי דעת הנותן שאם אינו רוצה להקנות בכל לבו לא קנה המקבל מתנה והמחילה מתנה היא אחד האונס את חבירו בשהכהו או תלאהו עד שמכר או ש שהפחידו ברבר שאיפשר לו לעשותו בין בידי נוים בין בידי ישראל הרי זה אונס ומעשה באחד ששכר פרדס מחבירו לעשר שני' ולא היה שטר חוב ביד המשכיר ואח' שאכלו השוב שלש שני' אמר לו אם לא תמכרנו לי אכבש שטר שכירות' ואטעון שהו' לקוח בידי ואמרו חכמי' שזה אונס וכן כל כיוצא בזה לפיכך אם תבעו המשכיר בבית דין וכפר בו וטען שהפרדס שלו ואח"כ מסר המשכיר מודעא ואח"כ מכר לשוכר שכפר בו הרי הממכר בטל שהרי יש לו עדים שהו' אנוס והם העדי' שכפר בפניהם בבית דין והם עדי המודעא וכן כל כיוצא בזה בד"א באנס שהרי הוא המסן מפני שבופ' את המוכ' למכור שלא ברצונו אבל הגזל והוהזק גזלן ואחר כך לקח שרד"ה שגזל אין המוכר צריך למסור מוד"ע כמו שבארנו בהלכות גזלה עידי המודעא יש להם לחתום הם עצמן באותו הממכר שינבירה להם המודעא [2] עליו ואין בבך כלום ואפילו אמר להם בפני ה האנס ברצוני מכרתי בלא אונס הרי המודעא קיימת כשם שאנסו שמכר בלא רצון בך אנסו עד שאמר ברצוני אני מוכר וכן אם הודה בפניה שלקח הדמי' אחר שמסר מודעא על בך אינו חייב להחזיר כלום שהאנס אנסו עד שיודה והעדים בבר ידעו שהוא אונס אבל אם מנה הדמי' בפניה חיי' להחזי' העיד'ו עליו עידי [3] המוכר שבטל ה [4] בדמי' בעדכי' המוד"ע הרי המודעא [5] מקוים בטלה ואם אמר ל על עכ': לעידי המודעא הוו יודעין שכל קנין שאני לוקח לבטל המוד"ע שהכל בטל ואין אני אומ' כך אלא מפני האונס שאתם יודעין ואין ברעתי להקנות לזה האנס לעולם הרי המכר' בטל ואעפ שקנו מידו לבטל המודעא על הדרך שבארנו:

[1] ולכל שמפחידו בדבר שאפשר לו פמ עמ"ש להעשותו הני מוכם וכן כת' הרשב"ץ סי' לעשל"ו ז"ל בשם ל"ח ז"ל דמיכל' שמעינן הכי סם לקמ"ו וכן עקר וקמ"ל דאפי' בדבר שאפשר לו ע"י שליח כ"ש ובקבלו: לפיכך סם תבעו המוכיר וכו' זק פשו' ופתכוין דבעו לומר שהמע' המוכר בעמ"ך הוי שהעדים לא שמעו הקפחדה אלא שראו הכפירה ומחל כך מסר מ מודעא ומכ' וקבוה לו בזה שם טור מח סי' ר"ה הסמ"ע עכ"ל הוי הכי מפשר לו למלוה ל הפרק לפיכך שכבר שמעו העדים אלו שקודם שקוה ממושכן בידו כך שמעתי בכוונת דבעו וכבר כתבתי שמף על פי שעידי ובכל כתב"ק יצוין בטור שם סי' קכ"ו והלא נפסקו לא המודעא לוכן יודעין הלוה כיון שקוה מכורו מחל מכלן המוכר כ בטל כמו שבתבאר למעלה: בד"א בלוה שקוה חמסן וכו' קלוקח בלוה בקה חמסן כל זמן שלא כתבה המוכר לף על פי שנותן דמים לף מב כדאיתא סוף הלוה בגמ' קמ': אבל הגוזל וכו' כבר כתבתי בזה סם מהלכות גזלה: לף מג • עידי המודעא יש וכו' שם עובדא דעכו' לדעתם דבה בר חכח למודעא ז ואפשקלת פירוש מכיר: ואפילו סמ"ל שם וכו' זק פשו' ומתבאר שם: ובן שם קודם וכו' עשה הבה ל כל היכ' דמסר מודע' וידעינן בלוה כדין הגזלן ל דאמרינן דאפילו קודם היו חייב לחזור לו כלום כמו שבזכר פ' תשעי מהלכות גזלה: אבל שם מכח הדמים בפיקס חייב להחזיר זה פשוט ובודאי שתין המכר כגמ' בכך ומק מוסכם: העידו עליו עידי המכ' שבטל וכו' זק פשוט ולף כג וכו' מבואר בעל"ל סוף פ' הזומר מפקלי עלי דכי נעשל לף מודעא בעשל"ה לף אפילו בנע וכל שבן ב סמ"ע יצוין סם סמ"ע סי' כ"ו טור שם סי' כ"ו עכ"ל ואם אמר לעידי המודעא היו יודעים וכו' שבל' בלוה וכן המכירו המפרשים ז"ל וכתב הרשב"ץ ז"ל ונותן שכותבין בבטול כל מודעי ומודעי דמודעי עד סוף כל מודעי לאו כלום ומכל מקום כתב ומסתברא לי דתקנת לבטול לפוסלן כל עדים שיאמרו שמכרתי מודעא על מכר זה שקדי שם לותם לגבי נפשיה בעדים פסולין וכעבין שיאמרו בכחמנות עכ"ל וכן כתבו לאחרים: תיב כ"ש

פרק אחד עשר המקנה

בין קרקע בין מטלטלין והתנה דברים שאיפשר לקיימן וכו' זק פשוט בכמה מקומות ומה שכתב דוקא שיפשר לקיימו מפורש פרק הש"ר לף הקיפעלים כמשנה ובגמרא: בד"א בשקנה בדרך מן קדרכים שקונין בהם וכו' לשם שעשה בזה שום שכתב המחבר שאין לו קנה דע שזה שכתב המחבר שאין לו קנה אלא שהקונה מלקים בדבר ועקר דלייתם מלותה דלי זקו נשך קלוקו על שדי ואמר לו שם לף

מגדל עוז

לפיכך הנותן ערבון לחבירו וכו' ואם חזר בו הקונה על המוכר עד ומסמכתא לא קנה כתב הר"מבל זל"ז אין הכל מודין בזה שהרי הקרקע הנתון שיקח מבטל זכותו שהיה מחילה ושלח יקח אחוס ויקוח דקנו מיניה בבית דין חשוב ואם יאמר לו המוכר המעות שנתת לי לא יצאו מתחת ידי ואתה אם תרצה קח את מקרקעך או תניח אותו לעולם הדין עמו ובעניין זה יכול להיות מה שכתב עכ"ל:

ואני אומר דן דברי לכף זכות המקום ידיעתו לכף זכות אמנם כבר כתבתי כמה פעמים בזה כי דעת רמ"ז ומיכאני בכל מסכת תירוץ הזה מדרך אחיכם לקנין והכל על פי הגמרא ואם בזה הדין כך הוא מפורש בפרק הזהב והסברו רבינו לנאמני לאחרונים ז"ל בכמה מקומות שהשמיטו בתחלת זה הפ' דשום גם מחברות אלפסי ובן מי שפרע מקנת חובו והשלים שטרו עד אם שמא לא יהיה עיקר זה הדין פרק נט פשוט ומייתי לה בכלים פ"ק כלים והרבה מקומות: כל האומר קנה מעכשיו וכו' עד וכן כל כיוצא בזה פרק חיזקו כסף:

מי שמכר חבירו עד כל תכלי בקלסין פ"ק ויקל' ובכתובות פרק אלמנה כוותי: לפיכך אם ירד הטיטר כו' עד ודברים שבלב אינן דברים תחלת הדין במציעא פרק השוכר את האומנין והביאו רי' חלפתא ז"ל בהלכו בכתובות פרק שיאכל בזוזים וסיפו גם פרק האיש מקדש: מי

מגיד משנה

ע"ין נכי סנהדרין ספ"ו: כיצד המוכר בית לחבירו או נתנו לו במתנ' על פנת שילך עמו לירושלם ביום פלוני והחזיק זה בבית הרי זה קנה כשילך עמו לירושלם באותו היום ואם עבר אותו היום ולא הלך לא קנה אבל אם התנה ואמר לו אם תלך עמי לירושלם ביום פלוני או אם תביא לידבר פלוני אתן לך בית זה או אמכרנו לך בכך ובך והלך עמו באותו היום או שהביא לו אף על פי שהחזיק בבית אחרי שקיים התנאי לא קנה שזו היא אסמכתא וכן כל כיוצא בזה לפיכך הנותן ערבון לחברו ואמר לו אם אני חוזר בי ערבוני מחול לך והלה אומר ואם אני חוזר בי אכפול לך ערבונך אם חזר בו הלוקח קנה זה הערבון שהרי הוא תחת ידו ואם חזר בו המוכר אין מחייבי אותו לכפול הערבון שזו אסמכתא היא

נע פשוט וכתבו הטעמי' לה: לא קנה וכן מי שפרע מקצת חובו והשלים את השטר ואמר לו אם לא נתתי לך עד יום פלוני תן לו שטרו והגיע זמן ולא נתן לו לא יתן השלים את השטר שזו אסמכתא היא וכן כל תנאין שמתנין בני אדם ביניהן אף על פי שהן בעדים ובשטר אם יהיה כך או אם תעשה כך אתן לך מנה או אקנה לך בית זה ואם לא יהיה או לא תעשה לא אקנה לך ולא אתן לך אף על פי שעשה או שהיה הדבר לא קנה שכל האומר אם יהיה אם לא יהיה לא גמר והקנה שהרי דעתו עדין סומכת שמא יהיה או שמא לא יהיה כל האומר קנה מעכשיו אין כאן

קלוקו על שדקו כו' לוקימיכא ל למתני' בדחל מעכשיו כו' ופרי' שם דוק קיא אסמכתא למקח ומימכר קונה במעכשיו דכיון דתחלת ל אסמכתא הוי מקח ומכ' שיעשבד לו שדהו בתורת מעכ' על מעותיו נמי עשה לו טובה בהלוהו לכך נמר להתנות לקיים תנאו דאי זקו כעין שמעתי דמי היכא דנתן למר כהמין למר ב בשעת מתן מעות ולמר חפי' מחר מתן מעות וכו' עד שלא חל ל אסמכתא נראה שאין קונין ל מעכשיו מדתימרין פ"ד כלים וקילבתא אסמכתא קניא וקונ לקנו ניכיה בבל חשוב ואפי' קנו מיניה מאחמת קנין סודר ומקנא לאחי זמן בתר דקדר סודרא למריה וקני משמע בקשתפין בכלים אלא קונין ל במעכשיו קונ לקני ואפי' קנאי ל קניא אסמכתא שלא בבל חשוב ל

אפי' קנו מידו אלמא במעכשיו לא קני שאר אסמכתא עב ועיין בסיון ב ניכנין פסק מידי דבינו שי שאלם ניתן ליפרע שבידו אחחלת ואחר לו הלוה קני מעכשיו וזכה במשכון היאיל ועשה לו טובה לא קניא אסמכתא וכדאיתא בפרק חולין עיין בתשובות בפר משפטים בסיון ב עכ:

ל עכ"ל ב ד"ה ל"ש ב ד"ה ל"ש ב ד"ה ל"ש

המוכר כתב וכו' לעצם שיעורין הלכתיים שם פרק הילכ מקל ש ומבואר בהלכות פרק הלמכה כיוצ בהתוכות ובהרי המפרשים ז"ל שאף על פי שקודם מכירה אמר שהוא רוצה למכור על דעת לעשות כך וכך כיון דבשעת מכירה לא אמר אלא חוזר ללעת המחבר ז"ל שכתב למעלה בשעת מכירה וכתב הרשב"ץ ז"ל דכל היכא דליכא פירות על שינוי המכר שלא יוכל לחזור בו מוכר והוה ליה כאותה שהתנה לו קרקע והקיה המוכר וכו' ואף כאן כתבו לחברו והקנה לחברו וכו' זה פשוט דכל תנאי

מי שהקנה לחבירו כו' עד שקנה

לו לא הקנה בקונטרס פ' הקומה: וכן המוכר לו הלוקח כו' עד וכן כל כיוצא בזה בכל פרק ירושה כשך: משכתו שקנו מידו עליך עד וקנה שיקיה בכל חצר עיקר זאת הכלל פלוני בתנאי שכתבתי למעלה ונ"ל כן קורו: המחייב עצמו בממון וכו' עד וכן הנאומים בכתובות ריש פר' הנושא ופר' קמא דקל"ע:

מגדל עוז

אבל המוכר סתם אע"פ שהיה בלבו שמפני כך וכך הוא מוכר ואף על פי שנראים הדברים שאינו מוכר אלא לעשות כך וכך ולא נעשה אינו חוזר שהרי לא פי' הדברים שבלב אינם דברים: מי שהקנה לחברו והתנה עליו על מנת שתתן מקח זה או תמכרנו לפלוני אם נתנו או מכרו לאותו פלוני קנה ואם לא קיים התנאים ומכרו לאחר או שלא מכרו ולא נתנו בזמן שקבע לו לא קנה וכן המוכר או הלוקח שהתנה שיחזיר לו המקח בזמן פלוני או כשיתן המעות הרי המוכר קיים ויחזיר כשהתנה מכר קרקע לחברו והתנה המוכר ואמר ללוקח כשיהיו לי מעות תחזיר לי קרקע זו הרי הפירות של מוכר מכר לו סתם ואמר לו הלוקח מדעתו כשיהיו לך מעות תביאם לי ואני אחזיר לך קרקע זו הרי התנאי קיים והלוקח אוכל פירו ואין בזה אבק ריבית שהרי מדעתו חייב עצמו בתנאי זה מעשה באשה ששלחה ראובן לקנות לה חצר משמעון שהיתה קרובה ואמר שמעון המוכר לראובן השליח אם יהיו לי מעות תחזיר לי פלונית קרובתי קרקע זו והשיבו ראובן ואמ"ל אתה ופלונית קרובים כמו אחים כלומר הדבר קרוב שהיא תחזיר לך ואינה מקפדת על זה ובא מעשה לפני חכמים ואמרו הרי זה השליח לא קנה כלום שהרי לא סמכה דעתו של קרוב זה על דברי השליח מפני שלא השיבו תשובה ברורה ונמצ' שלא נמר ולא הקנה וכן כל כיוצא בזה: אסמכתא שקנו מידו עליה בבית דין חשוב הרי זה קנה והוא שיתפוס זכיותיו בבית דין והוא שלא יהיה אנוס ביצר הרי שהתפיס שטרו או שוברו בבית דין וקנו מידו שאם לא בא ביום פלוני ינתן שטר זה לבעל דינו והגיע היום ולא בא הרי או נותנין ואם עכבו נהר או חולי מלבא לא יתנו וכן כל כיוצא בזה והוא שיהיה בבית דין חשוב: המחייב עצמו בממון לאחר בלא תנאי כלל אף על פי שלא הי' חייב לו כלום הרי זה חייב שרבר זה מתנה הוא ואינה אסמכתא כיצד

לכתוב שטר חוב כל כמה מחרי שטופס שטרו כך הוא ק"ל מעכ"ש אלא היכ בכל חשוב וכן כמה בתשובה כ"כ ובהלכות זכייה פ"ה: חשוב כיון שאתה לכתוב שטר אבל אם לא אתה לכתוב שטר כו' בתשובה ל' ועש"ב ובתשובה כ"כ ובהלכות זכייה פ"ה:

ג הכי פסיק בהלכות הילכתא דאסמכתא קניא וקנה לא אתים וקנה דקנו מיניה בכ"ח חשוב וכן כמה בתשובה רב צמח נחון וכן ינשמע בפרש בפ' מי שהקנה בהלכות זכייה ובהלכות פר' כן פרשבם בפ' נט פשוט וכן פי' ל"ת בספר הישר וכן ל"י בכמה מקומות בתלמוד וכן כתב מורי רבי' שי' בתשובה ג' וכן ראיתי בתשובה הגאונים חולק אבל רב האיי נחון חולק וכתב בספר מקח וממכר בשער י"ו וז"ל כל מקומות שתמצא בתלמוד ובהלכות דאסמכתא קניא וקנה לא אתים וקנה דקנו מיניה בכל חשוב אלו דברי ל' יוסי וכל דבריו בזה הדין כולן בטלין עכ"ל ומורי רבינו ש' תמיה לי יתכן דפסק דתמצא בתלמוד יקח לא כהילכתא וכן כמה בדברי הר' יצחק בן הרוש ז"ל רבי שמוש ועוד נחון אחר כמדומה שקנה ל' בבא שהוכיחו דפסק דתמצא בתלמוד דכדי לחוש לדברי יחידי בהלכה פסק נחון דהאי דיקא דכדים ליתא שלא כמתפים לחוש ונחזיר לחוש ונחזיר גם קנה חולק על הר' אלפס נפרק נט פשוט פסק נחון דהאי דיקא דכדים ליתא שלא כמתפים פסק שאפילו קנה דאמרי בכל חשוב קנו הייטו כשאמ' מעכשיו ולא על נב ולא מיתפים זכותיה לאמכס בש"ד וכין דמבב כולו קנה לכתוב בסידר העירובות מן החזר בו אפילו בלא מעכשיו קנו דבמקנה תלוי מילתא כדמשמע פרק לזהו כשך נבי סיומת' ועוד דדמוי לקוסטו על שביים חבירו שלא יבניל להחזר בהן וכן כתב רשב"ם ועוד כתב משחק בקוביא ומפרישי יוכיח קנו אסמכתא מסיום הנאומים ומקנו לדברי לכתחלה בנקט טפי לבל בפרק במה מדליקין שהמרו זה בזה וכו' שאינו תלוי בהכמתא מסקיקא נמרי ומקנו לדברי לכתחלה בל שחוק שאינו תלוי בהכמה ול"ת כתב וכן תמצא בדברי קרב בכל מקום שמתבון זה בזה כגון משחק בקוביא בסכדרין וערבון בהזקב והמרלה בבמה מדליקין לא קנו נזמין וקנו דלוקח במקום שהלוח לא יפסיד לעולם בהקנין דכל כדים ליתיפים זכותיה וקנין דנע פשוט מי שפרע מקבת חבוי וקבלים את שטרו דקנין דאסמכתא קנה ולא קנו בבית דין חשוב לבל בקנו שמתבון זה בכנד זה וזה בזה קנו ה"ה במי בשדוכי מירסין לף על גב דלא קנו בבית דין חשוב ולא לתוך מעכשיו קנו שקנו מתבון זה בכנד זה והוי כמו משחק בקוביא וערבון בהזקב דקנו בלבד עדבונו ותדתי בעינן לא נזיס וביזו ולא קנו לאסמכתא אלא בשיש קנין טוב מקנקני בלתי לקח ומטלטלי בלתי לקח ומטלטלי בלתי לקח אבל בדבורא בעלמא לא קנו לא עדיפא מהיכא דלא אסמיך בבעיון קנין ועיין בהילכות עדות פ' ומפילו במאכון שיכא אסמכתא בתשובת לה"ה עכ"ל:

אבל המוכר כתב וכו' לעצם שיעורין הלכתיים שם פרק הילכ מקל ש ומבואר בהלכות פרק הלמכה כיוצ בהתוכות ובהרי המפרשים ז"ל שאף על פי שקודם מכירה אמר שהוא רוצה למכור על דעת לעשות כך וכך כיון דבשעת מכירה לא אמר אלא חוזר ללעת המחבר ז"ל שכתב למעלה בשעת מכירה וכתב הרשב"ץ ז"ל דכל היכא דליכא פירות על שינוי המכר שלא יוכל לחזור בו מוכר והוה ליה כאותה שהתנה לו קרקע והקיה המוכר וכו' ואף כאן כתבו לחברו והקנה לחברו וכו' זה פשוט דכל תנאי

מי שהקנה לחבירו כו' עד שקנה

לו לא הקנה בקונטרס פ' הקומה: וכן המוכר לו הלוקח כו' עד וכן כל כיוצא בזה בכל פרק ירושה כשך: משכתו שקנו מידו עליך עד וקנה שיקיה בכל חצר עיקר זאת הכלל פלוני בתנאי שכתבתי למעלה ונ"ל כן קורו: המחייב עצמו בממון וכו' עד וכן הנאומים בכתובות ריש פר' הנושא ופר' קמא דקל"ע:

מגדל עוז

אבל המוכר סתם אע"פ שהיה בלבו שמפני כך וכך הוא מוכר ואף על פי שנראים הדברים שאינו מוכר אלא לעשות כך וכך ולא נעשה אינו חוזר שהרי לא פי' הדברים שבלב אינם דברים: מי שהקנה לחברו והתנה עליו על מנת שתתן מקח זה או תמכרנו לפלוני אם נתנו או מכרו לאותו פלוני קנה ואם לא קיים התנאים ומכרו לאחר או שלא מכרו ולא נתנו בזמן שקבע לו לא קנה וכן המוכר או הלוקח שהתנה שיחזיר לו המקח בזמן פלוני או כשיתן המעות הרי המוכר קיים ויחזיר כשהתנה מכר קרקע לחברו והתנה המוכר ואמר ללוקח כשיהיו לי מעורת תחזיר לי קרקע זו הרי הפירות של מוכר מכר לו סתם ואמר לו הלוקח מדעתו כשיהיו לך מעורת תביאם לי ואני אחזיר לך קרקע זו הרי התנאי קיים והלוקח אוכל פירו ואין בזה אבק רבית שהרי מדעתו חייב עצמו בתנאי זה מעשה באשה ששלחה ראובן לקנות לה חצר משמעון שהיתה קרובה ואמר שמעון המוכר לראובן השליח אם יהיו לי מעות תחזיר לי פלונית קרובתי קרקע זו והשיבו ראובן ואמ"ל אתה ופלונית קרובים כמו אחים כלומר הדבר קרוב שהיא תחזיר לך ואינה מקפדת על זה ובא מעשה לפני חכמים ואמרו הרי זה השליח לא קנה כלום שהרי לא סמכה דעתו של קרוב זה על דברי השליח מפני שלא השיבו תשובה ברורה ונמצ' שלא נמר ולא הקנה וכן כל כיוצא בזה: אסמכתא שקנו מידו עליה בבית דין חשוב הרי זה קנה והוא שיתפוס זכיותיו בבית דין והוא שלא יהיה אנוס ביצר הרי שהתפיס שטרו או שוברו בבית דין וקנו מידו שאם לא בא ביום פלוני ינתן שטר זה לבעל דינו והגיע היום ולא בא הרי או נותנין ואם עכבו נהר או חולי מלבא לא יתנו וכן כל כיוצא בזה והוא שיהיה בבית דין חשוב: המחייב עצמו בממון לאחר בלא תנאי כלל אף על פי שלא הי' חייב לו כלום הרי זה חייב שרבר זה מתנה הוא ואינה אסמכתא כיצד

לכתוב שטר חוב כל כמה מחרי שטופס שטרו כך הוא ק"ל מעכ"ש אלא היכ בכל חשוב וכן כמה בתשובה רב צמח נחון וכן ינשמע בפרש בפ' מי שהקנה בהלכות זכייה ובהלכות פר' כן פרשבם בפ' נט פשוט וכן פי' ל"ת בספר הישר וכן ל"י בכמה מקומות בתלמוד וכן כתב מורי רבי' שי' בתשובה ג' וכן ראיתי בתשובה הגאונים חולק אבל רב האיי נחון חולק וכתב בספר מקח וממכר בשער י"ו וז"ל כל מקומות שתמצא בתלמוד ובהלכות דאסמכתא קניא וקנה לא אתים וקנה דקנו מיניה בכל חשוב וכן כמה בדברי הר' יצחק בן הרוש ז"ל רבי שמוש ועוד נחון אחר כמדומה שקנה ל' בבא שהוכיחו דפסק דתמצא בתלמוד יקח לא כהילכתא

מיי׳ עצמו בחיבור קטוב וכו׳ וכן קורו רבותי ומפני מה הפוסק וכו׳ עד הקפה׳ בחמירא: כתב קריאבל ז״ל רבותי קורו ולא ידעתי מאין הוכיו שהרי בגמרא הקשו מאותה ינשוף לר״ל ומייתי לרבי יוחנן וקיי״ל כשמואל שהיה בשטרי פסיקתא ואני אומר ידוע ומפורסם לכל כי קיל ידעי מכל דוכתא לומר שאין דעתו מתיישבת בכך ולא סבירא ליה נמי הכי כשתעיין יפה הכל דרך אחד עכ״ל:

כיצד האומר לעדים היו עלי עדים שאני חייב לפלוני מנה או שכתב לו בשטר הריני חייב לך מנה אע״פ שאין שם עדים או שאמר לו בפני עדים הריני חייב לך מנה בשטר אע״פ שלא אמ׳ לו אתם עדי הואיל ואמ׳ בשטר הרי זה כמי שאמ׳ הוו עלי עדים וחייב לשלם אע״פ ששניהם מודיו והעדים יודעים שלא היה לו אצלו כלום שהרי חייב עצמו כמו שישתעבד הערב וכזה הורו הגאונים חייב עצמו בדבר שאינו קצוב כגון שאמר הריני חייב לזון אותך או לכסות חמש שנים אע״פ שקנו מידו לא נשתעבד שזו כמו עיין בתוספות ריש פרק לעכ״פ:

מתנ״ה היאוין כאן דבר ירוע ומצוי שנתנו במתנה וכן הורו רבותי ומפני מה הפוסק דבר עם אשתו שיהיה זן את בתה שחייב לזונה מפני שפסק בשע׳נשואין והדבר דומה לדברי הנקנין באמירה כשהיו חכמי ספרד רוצי להקנות באסמכתא כך היו עושין קונין מזה שהוא חייב לחבירו מאה דינרין ואחר שחיי׳ עצמו קונין מבעל חובו שכל זמן שיהיה כך או שיעשה כך הרי החוב זה מחול לו מעכשיו ואם לא יהיה או לא יעשה הריני תובע במזמן שחייב עצמו בו ועל דרך זו היינו עושין בכל התנאין שבין אדם לאשתו בשדוכין ובכל הדברים הרומין להם:

פרק שנים עשר

אסור למוכר או לקונה להונות את חבירו שנאמר וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו ואף על פי שהוא עובר בלא תעשה אינו לוקה מפני שניתן להשבון ובין שהונה במזיד בין שלא ידע שיש במכר זה הוניה חייב לשלם וכמה

כיצד קיבל עדים היו עלי עדים שאני חייב לפלוני מנה כיצד קיבל עדים היו עלי עדים שאני חייב לפלוני מנה

בשטר הריני חייב לך מנה אע״פ שאין שם עדים או שאמר לו בפני עדים הריני חייב לך מנה בשטר אע״פ שלא אמ׳ לו אתם עדי הואיל ואמ׳ בשטר הרי זה כמי שאמ׳ הוו עלי עדים וחייב לשלם אע״פ ששניהם מודיו והעדים יודעים שלא היה לו אצלו כלום שהרי חייב עצמו כמו שישתעבד הערב וכזה הורו הגאונים חייב עצמו בדבר שאינו קצוב כגון שאמר הריני חייב לזון אותך או לכסות חמש שנים אע״פ שקנו מידו לא נשתעבד שזו כמו עיין בתוספות ריש פרק לעכ״פ:

מתנ״ה היאוין כאן דבר ירוע ומצוי שנתנו במתנה וכן הורו רבותי ומפני מה הפוסק דבר עם אשתו שיהיה זן את בתה שחייב לזונה מפני שפסק בשע׳נשואין והדבר דומה לדברי הנקנין באמירה כשהיו חכמי ספרד רוצי להקנות באסמכתא כך היו עושין קונין מזה שהוא חייב לחבירו מאה דינרין ואחר שחיי׳ עצמו קונין מבעל חובו שכל זמן שיהיה כך או שיעשה כך הרי החוב זה מחול לו מעכשיו ואם לא יהיה או לא יעשה הריני תובע במזמן שחייב עצמו בו ועל דרך זו היינו עושין בכל התנאין שבין אדם לאשתו בשדוכין ובכל הדברים הרומין להם:

פרק שנים עשר

אסור למוכר או לקונה להונות את חבירו שנאמר וכי תמכרו ממכר לעמיתך או קנה מיד עמיתך אל תונו ואף על פי שהוא עובר בלא תעשה אינו לוקה מפני שניתן להשבון ובין שהונה במזיד בין שלא ידע שיש במכר זה הוניה חייב לשלם וכמה

ביצד היאוין כאן דבר ירוע ומצוי ביצד היאוין כאן דבר ירוע ומצוי

שנתנו במתנה וכן הורו רבותי ומפני מה הפוסק דבר עם אשתו שיהיה זן את בתה שחייב לזונה מפני שפסק בשע׳נשואין והדבר דומה לדברי הנקנין באמירה כשהיו חכמי ספרד רוצי להקנות באסמכתא כך היו עושין קונין מזה שהוא חייב לחבירו מאה דינרין ואחר שחיי׳ עצמו קונין מבעל חובו שכל זמן שיהיה כך או שיעשה כך הרי החוב זה מחול לו מעכשיו ואם לא יהיה או לא יעשה הריני תובע במזמן שחייב עצמו בו ועל דרך זו היינו עושין בכל התנאין שבין אדם לאשתו בשדוכין ובכל הדברים הרומין להם:

פרק שנים עשר אסור

למוכר או לקונה על מלת חסילות בכל מקום פרק הזהב:

מגיד משנה

ביצד קיבל עדים היו עלי עדים שאני חייב לפלוני ומכח זו שכתב לו בשטר הריני חייב לך מכח אע״פ שאין עדים אם עדים אלו שאומר בפני עדים הריני חייב לך מכח בשטר אע״פ שלא אמר אתם עדי הואיל ואמר בשטר הרי זה כמי שאמר הוו עלי עדים וחייב לשלם אע״פ ששניהם מודיו והעדים יודעים שלא היה לו אצלו כלום שהרי חייב עצמו כמו שישתעבד הערב וכזה הורו הגאונים חייב עצמו בדבר שאינו קצוב כגון שאמר הריני חייב לזון אותך או לכסות חמש שנים אע״פ שקנו מידו לא נשתעבד שזו כמו עיין בתוספות ריש פרק לעכ״פ:

מתנ״ה היאוין כאן דבר ירוע ומצוי שנתנו במתנה וכן הורו רבותי ומפני מה הפוסק דבר עם אשתו שיהיה זן את בתה שחייב לזונה מפני שפסק בשע׳נשואין והדבר דומה לדברי הנקנין באמירה כשהיו חכמי ספרד רוצי להקנות באסמכתא כך היו עושין קונין מזה שהוא חייב לחבירו מאה דינרין ואחר שחיי׳ עצמו קונין מבעל חובו שכל זמן שיהיה כך או שיעשה כך הרי החוב זה מחול לו מעכשיו ואם לא יהיה או לא יעשה הריני תובע במזמן שחייב עצמו בו ועל דרך זו היינו עושין בכל התנאין שבין אדם לאשתו בשדוכין ובכל הדברים הרומין להם:

פרק שנים עשר אסור

למוכר או לקונה על מלת חסילות בכל מקום פרק הזהב:

מגיד משנה

ביצד קיבל עדים היו עלי עדים שאני חייב לפלוני ומכח זו שכתב לו בשטר הריני חייב לך מכח אע״פ שאין עדים אם עדים אלו שאומר בפני עדים הריני חייב לך מכח בשטר אע״פ שלא אמר אתם עדי הואיל ואמר בשטר הרי זה כמי שאמר הוו עלי עדים וחייב לשלם אע״פ ששניהם מודיו והעדים יודעים שלא היה לו אצלו כלום שהרי חייב עצמו כמו שישתעבד הערב וכזה הורו הגאונים חייב עצמו בדבר שאינו קצוב כגון שאמר הריני חייב לזון אותך או לכסות חמש שנים אע״פ שקנו מידו לא נשתעבד שזו כמו עיין בתוספות ריש פרק לעכ״פ:

מתנ״ה היאוין כאן דבר ירוע ומצוי שנתנו במתנה וכן הורו רבותי ומפני מה הפוסק דבר עם אשתו שיהיה זן את בתה שחייב לזונה מפני שפסק בשע׳נשואין והדבר דומה לדברי הנקנין באמירה כשהיו חכמי ספרד רוצי להקנות באסמכתא כך היו עושין קונין מזה שהוא חייב לחבירו מאה דינרין ואחר שחיי׳ עצמו קונין מבעל חובו שכל זמן שיהיה כך או שיעשה כך הרי החוב זה מחול לו מעכשיו ואם לא יהיה או לא יעשה הריני תובע במזמן שחייב עצמו בו ועל דרך זו היינו עושין בכל התנאין שבין אדם לאשתו בשדוכין ובכל הדברים הרומין להם:

פרק שנים עשר אסור

למוכר או לקונה וכו׳ זה בריתא פ׳ הזהב בתוספתא ממין קכתוב מדבר ובהלכות: ואע״פ שהוא עובר בלא תעשה וכו׳ זה כתבתי במכות פ״ג ולפי כן הלוקין לכל דמשלם מיהו לקה והני זה כגנב ונתבה וכגנבה:

כמה לקה

ונחזרת בסוגיא פרשת נהר ריש פרק ד׳ לקה ב׳ עב

במה תהיה תוקף וכו' כיצד וכו' כתב המחבר ל' כדלין כ' מהם מוככמים בנמל' ושוה שש בחמש ושוה שש בשבע לכל שוה חמש בשש או שבע בשש מחלוקת שמואל גרסי כהכא שש בק' זהב פסק כשמואל דתניא כותיה וכן כתב בהלכות: היתה תוקף וכו' כנון שוה שש בחמש ופרוטה זה כיוצא בספרי הרב ז"ל ונראי תניה בזה לחר שהוה פסק דשוה שבעה בשש היא תוקף וגדולי שכן הוא הילף פסק דשוה ששים בחמשי' ופרוטה ונקלא כתלמי יותר מוכר בזה מששים מוכר שוה שבע בשש שקלי כשתעשה שבעה חלקים מששים יהיה החלק שמכה ונקי ועוד וחמשים ופרוטה ליכא שש חלקים מששי' ולהכי בפירוש שכינו בנמל

ועיין בסמ"ג לאוין סימן קע"ב סתניא דעת התוספו' מכתל קף פ"ג עוד מ"מ פ"ל כ"ז כל הסוגיא ועיין שם

ב כתבתן לגבי רבי יהודה: להדיוט כך הוניה לתגר שהוא בקי וכשם שהוניה בפירות ובבהמה כך יש דין הוניה במטבעות כיצד הרי שהיה דינר של זהב בעשרים וארבעה דינר של כסף וצרפה בעשרים דינר או בשמנה ועשרים הרי זה מחזיר את ההוניה היה יתר על זה בטל הצירוף פחות מכאן מחילה וכן אם היה הסלע חסרה' שתורה והיו מוציאין הסלעים במנין ולא במשקל מחזיר ההוניה עד מתי חייב להחזיר הדינר או הסלע בכרכים עד כדי שיראה לשולחני בכפרי שאין השולחני מצוי שם יש לו להחזיר עד ערבי שבתו' שאין מביר הסלע והסרונה ודמיה אלא השלחני והוא הדין למוכר ספרי אבנים טובות ומרגליות שיש ללוקח לחזור עד שיראה אותם לתגרים הבקיאים בהן בכל מקום שהן שאין הכל בקיאו' בדברים אלו לפיכך

ג וכמה תהא ההוניה ויהיה חייב להשיב שתות בשוה כיצר הרי שמכר שוה שש בחמש או שוה חמש בשש או שוה שש בשבע או שוה שבע בשש הרי זו הוניה ונקנה המקח וחייב ההונה לשלם את ההוניה ולהחזירה כולה למתאנה היתה ההוניה פחות מזה בכל שהוא כנון שמכר שוה ששים דינר בחמשים ופרוטה אינו חייב להחזיר כלום שכל פחות משתות דרך הכל למחול בו היתה ההוניה יתירה על השתות בכל שהוא כנון שמכר שוה ששים בחמשים פחות פרוטה בטל מקח והמתאנה יכול להחזיר החפץ ולא יקנה כלל אבל האונה אותו אינו יכול להחזור אם רצה זה וקבל ואף על פי שבטל המקח אין ההונה חייב להחזיר עד שתהיה ההוניה יתר על פרוטה היתה פרוטה בשוה אינו מחזיר שאין הוניה לפרוטות עד מתי יהיה לו לחזור ולתבוע ההוניה או לבטל המקח עד כדי שיראה לתגר או לקרובו ואם שהה יותר מזה אפילו לקח שוה מאה במאתים אינו חוזר ברא בלוקח שהרי המקח בידו ומראהו אבל המוכר חוזר בהוניה לעולם ואין צריך לומר בבטול מקח שאינו יודע דמי זה שמכר עד שיראה כמותו שנמכר בשוק לפיכך אם היה המקח דבר שאין במינו שנוי והוא בולו שוה כנון פלפלין וכיוצא בהן הרי זה אינו חוזר אלא עד כדי שישה על שער שבשוק בלבד וכן אם נודע שבא לידו כמכרו וידע שטעה ולא תבע אינו יכול לחזור ולתבוע שהרי מחל בשם שהוניה

ד כתבתן לגבי רבי יהודה: להדיוט כך הוניה לתגר שהוא בקי וכשם שהוניה בפירות ובבהמה כך יש דין הוניה במטבעות כיצד הרי שהיה דינר של זהב בעשרים וארבעה דינר של כסף וצרפה בעשרים דינר או בשמנה ועשרים הרי זה מחזיר את ההוניה היה יתר על זה בטל הצירוף פחות מכאן מחילה וכן אם היה הסלע חסרה' שתורה והיו מוציאין הסלעים במנין ולא במשקל מחזיר ההוניה עד מתי חייב להחזיר הדינר או הסלע בכרכים עד כדי שיראה לשולחני בכפרי שאין השולחני מצוי שם יש לו להחזיר עד ערבי שבתו' שאין מביר הסלע והסרונה ודמיה אלא השלחני והוא הדין למוכר ספרי אבנים טובות ומרגליות שיש ללוקח לחזור עד שיראה אותם לתגרים הבקיאים בהן בכל מקום שהן שאין הכל בקיאו' בדברים אלו לפיכך

ה כחכמים לגבי רבי טרפון דתמר שלש וכשמואל דתמר לף שתות מעות שכינו דתניא כוותיה ונפ' קילכתא כוותיה בדיני ודלא כרב דתמר שתות מקח דוקא:

ו תמר רבה קילכתא פחות משתות בקנה מקח יתר על שתו' בטל מקח שתות קנה ומחזיר לוכלה וה וזה בכדי שילא' לתגר או לקדיבו פל"ם מה וזה פירוש לוכלה ובימול מקח לבל פחות משתות בקנה מקח לגלגתר וכן כרלה לרי' דלין לפרש זה וזה כמי לפחות משתות דכיון שפיל' קנה בעב לם כן מאי לילה בין שתות לפחות משתות ולקמן כמי מוכיח דפחות משתות מחילה לגלגתר נבי הקוץ דבקיע ורשכי לזכוכי כו' בתוספות ועיין בקנה בסוף פרק זה:

ז כדתמרי' פרק הספינה נבי שתות מי לאו דלוכיתו לא מכית הדלת בך לוכם יש לחלק דיתר משתות מעות מקח דוקא להקנייס וקרי הוא כלילו לא מכר כלל ושכיחס חוזרי ע"כ כתב ס"ה מן התוספו' לכן ר"כ פסק כבעמוד שלין המלכה חוזר לם לא שלה תובע לוכלתו דלא מוג"ם המלכה דכיון שתובע ניתר משתות דקני ביטול מקח הוי מקח טעות:

ח פרק הספינה כי תמר לוכלה ובטול מקח בכלי שהדעת סובה כלי שלין הדעת לוכלה בכלי שהיא מחילה דקוה ליה כתומר חפץ זה לכי יגיע יודע שליכו שוה מלא מכה הרי לך בו מתניס שכתבלה פ"ג שלין בו לוכלה ועקר דבר זה בפר' המוכר לת הספינה ויתבלה אבל הלוכה לותו וכו' זה מפורש שם במשכה מי שקונה עלין ידי על העליונה וכן הוא בנמרא מלא משכה זו דלא כהלכתא דלתניא כלבי כתן דנמ' לתמר שתות קנה ומחזיר לוכלה ורבא פסק כרבי כתן ומשכתו בשתו' הוא ולפלר שדעת המחבר כדעת קצת הרלשונים שתמרי שלין המלכה יכול לחזור בו מלא כשהמלכה תובע הלוכלה וזהו בבטול מקח וכשכתב לם רבה זה וקבל הוא בשליכו תובע הלוכלה אבל לם הוא רוצה להיות המקח קייס ושיחזרו לו הלוכלה לאו כל כמיניה: אין המוכה חייב להחזיר עד שתביה הלוכלה יתר על פרוטה וכו' פסק כרב כהקנ דתמר לין לוכלה לפרוטות וכן בהלכות ופירש המיימוני לדעתו שלין לוכלה בשוה פרוטה מלא כשהיא יתר על פרוטה וסתם ומשכה כרב כהקנ מלא תבי הלוכלה פרוטה לף על גב דבבריתא לוכי תמכרי כלבי דפלניא קל בסתם משכה ופירושין לחריס יש כלן בלין לוכלה לפרוטות זה פרוטה לדעתו זל: עד מתי יהיה יכול לחזור בו וכו' שיעור זה מפרש בבריתא ובפסק הלכה כוותה: ואם שהה יותר מזה אפילו לקח וכו' בלותה מימרא דרבא: במה דברים אמורים בלוקח מבל המוכר חוזר וכו' מימרא דרב כחמן שם מבל המוכר לעולם חוזר ואמרי בהלכות דטעמא מפני שלין מקחו בידו שיכול להדליקו כמו שכתב המחבר ומכלן יבא לכם דאי לאתרמי ליה זביכתא כזביכתיה וידע דטעה ולא קא קדר ביה שוב לימו יכול לחזור וכן מיבורים בהלכות ועוד הוסיף המחבר מה שכתב בדבר שלין בימו שנוי ונקוט בנגד מחר דטעם הכתוב למעלה וכתב עלי הרמ"בן זל ונם זה לחת עכל מבל הרשבא זל חלוק בדבר ואומר דמוכר בכל נוכח לעולם חוזר כדי שלא תחלוק בשיעורין: לפיכך אם היה וכו' וכן אם נודע וכו' כבר בארתי זה:

תשבה לקמ' בשם שקונה לבהמה קונה ללא כדבי יהודה ונ"ל דין המטבע מוסכם לבל דין המטבע מה שכתב כיצד הרי שיש הוקה לבהמה כך יש דין הוקה במטבע כמו הקיי וזה דעת הלהלכות ובבקמה כך: ובשם

קמ"ל דאם היכר בל זהב בכל ליפרין ובדפה בל"ח זהו שוה שש בשבע או בל זהו שוה שש בחמש וכבר נתבאר בגמ"ל ובמשכה: היתה כיצד הרי שתתן הסלע בכ"ח בטל הצירוף פחות מבאן מחילה שעליין נתלפה יותר מוכרת שבע בשש זה כרלה וכבר נתבאר למעלה הענין בתרוכה וע"ש: ובן אם היתה הסלע חסרה משתות והיו מוציאין הסלעים במנין ולא למשקל מחזיר הלוכה

ומ"ל תהא הסלע מוכיחין בעשקל אפילו בבל שהוא חוזר כמו שיתבאר פרק ע"ו ודין השתות הוא במחלוקת במשכה בענין הסלע ל"מ אומר חלק מבל רבי יהודה אומר חלק מחזיר ואומר שמעון אומר שתות ופסק כרבי שמעון כדלילת בהלכות ובהלכות נוהגין לומר רבא טלית רבי שמעון היא ומתוך כך פסקו בל' שמעון יש חולקין ובירושלמי רבא ופסקן כרבי יהודה בסלע ואיכו דומה לחוכלת שאל לבריס כפריס אבי הוא וכן דעת הרמ"בן זל: עד מתי יש לו לחזיר בליכך וכו' לבל כיוצא בסלע אין הבל בקיאין בהם ואיכו יודעין להסלע שאומרו על ערבי שבתות לפי שהסלע עשוי להחליפו בערבי שבתות: לפיכך

המוכר לחבירו שוק תרכ"ח כו' עד סוף הפ"ב מהלכות זכיה ומתנה תוך הפ':

פרק שלשה עשר המחליף

כלים בכלים וכו' עד יש לקח

הזכייה: כתב קלח ב

כל זה מבית הטור

סמ"ע סימן ר"ב

לבד זה לא ידעתי מקין לו ומ"ל טעה בירושלמי בפרק הזהב תמן תניין כל הנעשה דמי בחד כיון שזכה זה כו' ואמר רבי יוחנן לא שנו אלא שור בפרה וכו' אבל נבור בנבול לא קנה ומ"ל לו כמו שחלקו בין חמור לפרה לנבור בירות בנבור פירות קנייה כך תלקו לעניין מוכה ומין זה מחמור לעניין קנייה מילו בתורת חליפין כתן לא קנה דסבירא לן פירות לא עבדי חליפין ואם לא קנה מוכה היכן היא ואם בתורת מכר ומקפיד עלה דמיהן אפילו סום בפרה קנו ומחזירין מוכה דקנה מכול לי קאמר עכ"ל לשומו:

ואני תמיה יקח רעוה דכל כי הכי מילי מעלייתא לימרל' מן שמעתי נביות לי כי מכח תותה פיסקא שקיה ליה פירקין להזהב ומכי מסיים נה רב יהודה בשם רב אפילו נבור בנבור קנה רבי נתן אב מינה בשם רב המחליף ממטבוליקלין בממבוליקלין קנה רבי זעירא רב יהודה בשם שמו' לזה פרה ולזה חמור ונחליפו זה בזה משך בעל החמור את הפרה ובא בעל הפרה למשוך החמור ומצאו שנגנב בעל החמור מריך להביא ליתיה שקיתה חמורו שליחך בשעה שמשך ומתן דלא סבר קדא מילתא לא סבר בגזילין כלום תמר ר' זירא לימה סבר הדה מלתא ולימה סבר בגזילין כלו' עכ' ותמטבוליקלין מי מיבין מישוכין כמו שכתב הוא זה לפילו מיחו בשרין מי שלח בשום ובירושלמי דקדושין בפקתי ומצאתי גמרא מתני' דכל

דבר הילכתא כו' כדתני' לעיל דלא מיקנו כי ליתיה לדבר חסדא בשעתה הוא דליתיה אבל בניטול מקח ליתיה כגון שמכר לו שוק ל' אמה וכו' ונקבה הוא ככל הבהמה בתוספתא ובהגהות אשרי כתב ולפי זה כתב הרא"ש דבני רבינו שמשון ובני רבינו מלפם ובה"ג כתב רק לבני רבינו תם ע"כ:

פרק שלשה עשר המחליף

כלים בכלים אין בהמה בהמה אפילו מחט בשרין או טלה בסום אין לו הוניה שזה רוצ' במחט יותר מן השרין אבל המחליף פירות בפירות בין ששמו אותם קורם המבירה בין ששמו אותם אחר מבירה יש להן הוניה: הלוקח

לפיכך אם לא היה מכיר באותה מדינה והוליך המקח למקום אחר או שבא הבקי לאחר זמן מרובה והודיעו שטעה הרי זה חוזר: הנותן סלע חסרה להבירו אם היה מבירה אפילו לאחר יב' חדש הרי זה מחזיר ואם היה אפשר להוניאה על ידי הדחק אינו יכול להחזירה לאחר זמן אלא אם כן קבלה ממנו במידת חסידות: המוכר לחבירו שוה ארבע בחמש שהרי המקח בטל כמו שבארנו ולא הספיק להראות לתגר או לקרובו עד שהיוקר ועמר בשבע לוקח יכול להחזור בו ולא[ה] המוכר שהרי הלוקח אומ' למוכר אי לא הוניתני לא היית יכול להחזור ועתה שחוניתני תחזור היאך יהיה החוט' נשכר וכן מוכר שמכר שוה חמש בארבע וזל ועמר בשלש מוכר יכול להחזור בו ולא לוקח שהרי אומ' לו המוכר ללוקח לא מפני שהוניתני תחזור בי: המוכר שוה חמש בשש ולא הספיק להראותו עד שהוקר שהרי נקנה המקח וחיי להחזיר האחת של הוניה המוכר חיי להחזיר ברשות לוקח הוקר וכן אם מכר שוה שש בחמש והוזלו ועמדו על שלש הרי הלוקח חיי להחזיר סלע אחת של הוניה שהרי נקנה המקח וברשו' הלוקח הוזל:

פרק שלשה עשר המחליף

כלים בכלים אין בהמה בהמה אפילו מחט בשרין או טלה בסום אין לו הוניה שזה רוצ' במחט יותר מן השרין אבל המחליף פירות בפירות בין ששמו אותם קורם המבירה בין ששמו אותם אחר מבירה יש להן הוניה: הלוקח

[ה] אמר רב חסדא כו' מכן נסתר יש שוק חמשה כו' וכן מחרי כן שוק ו' ה' וכו' ופירש רבינו שמואל דמן הלבה כלב חסדא דאמ' מי שמתלה יכול לחזור בו מלה כלבא דאמר ס' הוזהב ס"ת ומחזיר מוכה ואינו יכול לומ' תן לי מעיתי ונקח ממקום אחר אלא יכול לומ' מי שקונה מלי עלי ה' העלייה דמשמע כלב חסדא הא מיקי לה דבר אחר כדבי יהודה דאמ' לא כ"ת ס' דקא לבנא מתני' כלב חסדא ואמר אוקה לה חס' לפרש משו' דקאי אמתני' דקתני ידו על העליונה ואף על גב דקנה ומחזיר מוכה דקאמר דבי נתן לא קיימא לן כוותיה דבר' לפרש אם רצה מלה מוקי מתני' דקתני ידו על העליונה כדאמרי' בתלתי דבר' יהודה בשם ר' יוחנן מקום היינו מדבר' יהודה בשם ר' יוחנן ואף על גב דלעזן דבר' נתן קיי כלעזן דבר' רבא דאמר קנה ומחזיר מוכה מ"מ לין פירושם שוק דדבר' נתן פירש עכ' ודבר' אם רצה כדפירש' התוספ' וכך מלמם כתב נם הוא דליתיה להא דלכב חסדא דהא פסיק שוק ל' ה' וכ' ונקנה הוא ככל דבר' רבינו המחבר וכן בהגהות אשרי כתב שקנה דוקא דבר' נתן אבל דבר' רבינו אלפס וכך כתב רק לבני רבינו תם ע"כ:

לן בתין לחד יכול לחזור ונמכר קיים וכל שכן שכל לחד תובע מוכתא ופשוט הוא זה כפי מה שנתבאר:

פרק שלשה עשר המחליף

כלים בכלים אע"פ שאין בהם שוה פרוטה מותרין בהחלפה אפילו בשעת הקפת החמה ואפילו אין בכלי אחד שוה כלי חבירו כיון שאין בכל אחד מהן שוה פרוטה הרי זה כמוכר פירות בפירות וכן כלים בכלים אע"פ שאין בהם שוה פרוטה מותרין בהחלפה אפילו בשעת הקפת החמה ואפילו אין בכלי אחד שוה כלי חבירו כיון שאין בכל אחד מהן שוה פרוטה הרי זה כמוכר פירות בפירות וכן כלים בכלים אע"פ שאין בהם שוה פרוטה מותרין בהחלפה אפילו בשעת הקפת החמה ואפילו אין בכלי אחד שוה כלי חבירו כיון שאין בכל אחד מהן שוה פרוטה הרי זה כמוכר פירות בפירות

בהשגות אא

שור בפרה וכו' הא נבור בנבול לא קנה ואמ' לו כמו שחלקו בין חמור לפרה לנבור בירות בנבור פירות לעניין קנייה כך תלקו לעניין מוכה ומין זה מחמור לעניין קנייה מילו בתורת חליפין כתן לא קנה דסבירא לן פירות לא עבדי חליפין ואם לא קנה מוכה היכן היא ואם בתורת מכר ומקפיד עלה דמיהן אפילו סום בפרה קנו ומחזירין מוכה דקנה מכול לי קאמר עכ' ותמטבוליקלין מי מיבין מישוכין כמו שכתב הוא זה לפילו מיחו בשרין מי שלח בשום ובירושלמי דקדושין בפקתי ומצאתי גמרא מתני' דכל

דבר הילכתא כו' כדתני' לעיל מלה מיקנו כי ליתיה לדבר חסדא בשעתה הוא דליתיה אבל בניטול מקח ליתיה כגון שמכר לו שוק ל' אמה וכו' ונקבה הוא ככל הבהמה בתוספתא ובהגהות אשרי כתב ולפי זה כתב הרא"ש דבני רבינו שמשון ובני רבינו מלפם ובה"ג כתב רק לבני רבינו תם ע"כ:

לן בתין לחד יכול לחזור ונמכר קיים וכל שכן שכל לחד תובע מוכתא ופשוט הוא זה כפי מה שנתבאר:

פרק שלשה עשר המחליף

כלים בכלים אע"פ שאין בהם שוה פרוטה מותרין בהחלפה אפילו בשעת הקפת החמה ואפילו אין בכלי אחד שוה כלי חבירו כיון שאין בכל אחד מהן שוה פרוטה הרי זה כמוכר פירות בפירות וכן כלים בכלים אע"פ שאין בהם שוה פרוטה מותרין בהחלפה אפילו בשעת הקפת החמה ואפילו אין בכלי אחד שוה כלי חבירו כיון שאין בכל אחד מהן שוה פרוטה הרי זה כמוכר פירות בפירות וכן כלים בכלים אע"פ שאין בהם שוה פרוטה מותרין בהחלפה אפילו בשעת הקפת החמה ואפילו אין בכלי אחד שוה כלי חבירו כיון שאין בכל אחד מהן שוה פרוטה הרי זה כמוכר פירות בפירות

בהשגות אא

שור בפרה וכו' הא נבור בנבול לא קנה ואמ' לו כמו שחלקו בין חמור לפרה לנבור בירות בנבור פירות לעניין קנייה כך תלקו לעניין מוכה ומין זה מחמור לעניין קנייה מילו בתורת חליפין כתן לא קנה דסבירא לן פירות לא עבדי חליפין ואם לא קנה מוכה היכן היא ואם בתורת מכר ומקפיד עלה דמיהן אפילו סום בפרה קנו ומחזירין מוכה דקנה מכול לי קאמר עכ' ותמטבוליקלין מי מיבין מישוכין כמו שכתב הוא זה לפילו מיחו בשרין מי שלח בשום ובירושלמי דקדושין בפקתי ומצאתי גמרא מתני' דכל

דבר הילכתא כו' כדתני' לעיל מלה מיקנו כי ליתיה לדבר חסדא בשעתה הוא דליתיה אבל בניטול מקח ליתיה כגון שמכר לו שוק ל' אמה וכו' ונקבה הוא ככל הבהמה בתוספתא ובהגהות אשרי כתב ולפי זה כתב הרא"ש דבני רבינו שמשון ובני רבינו מלפם ובה"ג כתב רק לבני רבינו תם ע"כ:

לן בתין לחד יכול לחזור ונמכר קיים וכל שכן שכל לחד תובע מוכתא ופשוט הוא זה כפי מה שנתבאר:

הלוקח בדמים [ד] אבסרד"ה כגון שחפן במעות ואמר לו מכור לי פרתך באלו אף על פי שקנה בחליפין קנה ומחזי כאונאה כמו שבארנו והוא הדין ללוקח פירות אכסר בסלע או בשתים שקנה ומחזיר אונאה:

בעל הבית [ה] שמכר כלי תשמישו אין לו אונאה שאלולי האומר לחברו על מנת שאין לך עלי אונאה יש לו עליו הוניה [ו] ברא בסתם שאין יודע כמה הוניה יש בו בדי שימחול ואין צריך לומר אם אמר לו על מנת שאין בו הוניה שהרי יש בו אבל במפרש אין לו הוניה שכל תנאי שבממון קיים כיצד מוכר שאמר ללוקח חפץ זה שאני נותן במאתים יודע אני שאינו שוה אלא מנה על מנת שאין לך עלי הוניה אני מוכר לך אין לו עליו הוניה וכן לוקח שאמר למוכר חפץ זה שאני לוקח ממך במנה יודע אני ששוה מאתים על מנת שאין לך עלי הוניה אני לוקח ממך אין לו עליו הוניה: הנושא [ז] הנותן באמונה אין לו עליו אונאה כיצד חפץ זה בכך וכך לקחתיו כך וכך אני משתכר בו אין לו עליו הוניה והנושא והנותן באמונה אם לקח כלים רבים או בגדים בממכר אחד לא יחשוב את הרע באמונה ואת היפה בשויו אלא זה וזה באמונה או זה וזה בשוויו ויש לו להעלות על המקח שכר הכתף ושכר החמר ושכר פונדק אבל שכר עצמו אינו נוטל מפני שהוא כפועל אינו מוסיף אותו על המקח אלא מפרש ואומר לו כך וכך אני משתכר: הנוי אין לו הוניה שנאמר איש את אחיו ונוי שהונה את ישראל מחזיר הוניה בדינין שלנו לא יהיה זה חמור מישראל אלו

[ד] לפי שהיכולת בידו לקנות בסלע ולא קנה בסלע לא הפסיד אלא מה שהיה יכול לקנות בסלע ולא קנה ואינו יכול לחזור ולקנות בסלע אחר שהרי הפירות אכסר בסלע ומחזי כאונאה כמו שבארנו

[ה] לפי שהוא מדעתו ולא שקל כלל לא הפסיד כלום ולא תשלם ערכו:

[ו] וכן פסקו הפוסקים וכן הוא בהלכות פירות אכסר ולא כרב אלפס ורבינו יונה ז"ל שכתבו בשם הגאונים שפסקו כשמואל דהילכתא כוותיה בדיני:

[ז] הנושא והנותן וכו' בתוספתא [ח] בריית' בהזהב ובכלכר: כיצד חפץ זה בכך וכך לקחתיו וכו' כך פרט משנה ומתוך פירוט זה מבינים שחורתו ומכרו לחברו לפי שהוא יודע הדיוט ולקחו ואתרמי לתת לו סך ידוע יתירות ולקח ממנו בכמה קנה וכן הוא קחמת מין לו מוכיח לפי שלא סיים משעה דלשוקה על הדמים שלקח זה: והנושא וכו' בתוספתא [ט] בריית' שם וזו היא הטובה שבלקח עשרה טובים חטים טוב בדיוקה מ' מקח ירקות חמשים דעים וכן חברו ואחר לוקה ה' טובים של חטים ונתן לך מעשר דיוח לכל כור לא יתן לו ה' טובין הדעים ויאמר לו הרי לקחתי בדיוקר דיוקי ועכשיו לא כלום ואחר כך יאמר לקחתי בשוה אלא נותן לו מן הטובי ומן הדעים לפי שלא לקח הדעים אלא מפני הטובים וכן פרש"י:

ויש לו להעלות וכו' בתוספתא שם ופירוש שמלבד כך המקח אומר כך וכך קונתי ומחשב הכל כמה עולה:

הנוי אין לו קונה שנאמר איש את אחיו מפורש בכתובות בפ"ב דף כ' קונה: ונוי שהונה וכו' הלוקח עובר בלאו של בכרי: יכול לו ממתי דלמיכן הוה ליה מקח טעות ופרק הקונה בפרק [י] ולא לתוכה:

אלו דברי׳ שאין להם הוניה הקרקעו׳ והעבדים והשטרות וההקדשו׳ אפילו מכר שוה אלף בדינר או שוד״ דינר באלף אין בהן הוניה שנאמר או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד יצאו הקרקעות ויצאו עבדים שהוקשו ל לקרקעות ויצאו שטרו׳ שאין גופן קנוי אא לראיה שבהן עמיתך ולא הקדש בד״א במוכר נכסי עצמו אבל השליח שטעה בכל שהוא בין במטלטלין בין בקרקעו׳ חוזר ואינו דומה לבית דין מפני שהוא יחיד בית דין שמכרו נכסי יתומ׳ וטעו בין בקרקעות בין במטלטלין אם טעו בפחו׳ משתות הרי זו מחילה כהדיוט טעו בשתו״ת בטל המקח ואם רצו שלא לבטל הממכר ויחזירו ההוניו״ מחזירין לא יהיה כח הדיוט חמור מהן נראה לי שבירו״ דין שמכרו קרקע או עבדים של יתומים שוה מנה במאתים אין הלוקח יכול לחזור בהן לא יהיה כח הדיוט חמור מכח היתומים וכן הדין באפטרופוס שמכר קרקע ועבדים שאין הלוקח יכול לחזור בהוניה כדין ההדיוט האחין והשותפין שחלקו המטלטלין הרי הן כלקוחות פחות משתו״ת נקנה׳ מקח ואין מחזיר בלום יתר על שתות בטל מקח שתות קנה ומחזיר אונאה אם התנו ביניהם שיחלקו בשום הדיינין וטעו בשתות בטילה החלוקה׳ שהדיינין ששמו ופחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל הבהמה והמר׳ גלית והסיף וספר תורה׳ הרי הן כשאר מטלטלין ויש בהן הוניה אין

אלו דברים שאין להם הוניה וכו׳ משנה פרק הזהב ומה שכתב אפילו כו׳ וכו׳ שוה אלף בדינר אע״ג דיכר בחלף אין בהם הוניה הוא כפי נמוקי

מסקנת ההלכות שם לפי שיש מן הגאונים ז״ל מי שהיה אומר בקרקעות יש להם בטול מקח כשמכר על מנת שתרין לאבל כך העלו בהלכות דבשום צד אין בהם הוניה והכי איתא לשון:

שנאמר אם קנה מיד עמיתך וכו׳ מדלא קאי אמיד עמיתך

בבריית שם בהזהב: בבמה דברים אמורים בשמכר בכסי עצמו אבל השליח וכו׳ בקדושין פרק האיש מקדש אבל שליח מכי הלך לתקופי שלרתיך ולא לעיותי וכפר׳ אלמנה כזוטית תמרי שליח כאלמנה ובכל שהו׳ מכרה בטל וכן פסקו בהלכות וריב המפרשים פרשוה בשליח בלי כל שכן בשאר שלוחין:

וראה לי שכן הדי׳ באפטרופו׳ וכו׳ לפי מה שפרשו דשליח בית דין הרי הוא כאלמנה לפטריפים שמוכרי בלי הוא שליח זה פשוט לכל לפי׳ אבל לתקן הרמ״ן ז״ל בקדושין פרק האיש מקדש:

בית דין שמכרו בכסי יתומים וכו׳ שכיבו בתוספות פרק אלמנה כזוטית שם בהזהב׳ שפחת שתות או שקיבל עליו אחריות שתות מכרן בטל ונקיימת לן הכי מעל׳ דרשב״ם פליג עלה בכר פסק רב כחמן כחכמים וכן בהלכות ומה שכתב ואם רצו שלא לבטל וכו׳ לא ידעתי זה מנין לאבל כדאיה שסברת הוא שהרי בשאר מקומות יפה כח היתומים כמו שכתבתי כ״ט ומיהו יגרע כאן כאן: נראה לי שבל שמכרו קרקע וכו׳

בהשגות אא״ לפי עני׳ דברי׳ הלוקח חייב

יכול לחזור ולא לתבוע הוניה וכשתעיין יפה מין הדבר כן שהרי מה ששכיבו שום קבוצים שפחתו שתות וכו׳ העמידו אותה בגמרא בדברים שמכרין עליהם והכריזו כגון קרקעות ואפילו הכי הותירו שתו׳ מכרן בטל מי שקונה בטל בדעתו שיתלה ויקיש שם שום טעות הילכך אפילו לקרקעות קפיד חייבים עכ״ל וזה לשון הרמ״ן ז״ל בחותה משכה לתגן שום קבוצים שפחתו שתות או שהותירו שתות מכרן בטל ודלמא קרקעות היינו דוקא לחזור אבל אם הותירו ומתלה ליקח למה יוחזר לא יהא כח הדיוט חמור מכח בית דין ובכלל זה השום שעשיכו כאן שהוכירו לבעל החוב בשומא שבית דין תחלה יודעין לשום ומכריזין שמא ימצאו יתר משומן אם לא מצאו אלא כדי שומא מוכרין ואם לא מכרו אפילו שומא אין מוכרין בפחות אלא לומרי׳ לבעל חוב להפרע ממנה בשומן

וקיימו שטרי אלימתא וכיון שבעל חוב בשומתן הוא יורד אם פחתו לו הדין נותן להחזיר אבל לוקח מדע עצמו הרי הוא כשאר הלוקחין בקרקע שאין להם תובלה כלל וכן בעשות בשומא שבעל חוב עשאו כשליח הלוקחין ועוד כתב ויש מי שאומר דהכא טעה להו ליתמי עבדי להו דזמנין דמטעיך להו זוזי וליכא דזבין מיניה דומה לאותה שאמרו בגיטין פרק הכותבין הא דיעה להו ליתמי עכ״ל וזה אלא כיוצא בזה טעמא דמילתא דהכא טעה להו ליתמי עבדי להו דזמנין דמטעיך להו זוזי וליכא קדיושות כאבוהן פרק ט׳ וקיים דומה לזה אם אמרו שפילו הם בקרקע אין בית דין חוזרין אבל לומר שכשנתלה לוקח יחזור והודע כח היתומים משאר קדיושות לא נמצא כזה ודברי המחבר וקרוכן ז״ל עיקר ודין בעל חוב יתבאר בפרק יב מהלכות מלוה ולוה: ובן הדין באפטרופוס וכו׳ כלומר שאפילו קל״ז שחלק באמכרו בית דין מודה באפטרופוס שאין מקיש לטעיתו באמכר אפטרופוס: האחין והשותפין שחלקו מטלטלין הרי הן כלקוחות וכו׳ מימרא דריש פרק הזהב מקדש בקדושין האחין שחלקו מטלטלין הרי הן כלקוחות ודוקא מטלטלין כמו שכתב וכן מוכיחו שם: ואם התנו ביניהם וכו׳ משנה בהלכות וטעמו כדאיתא בגמרא שם וכן פסק הרמב״ם ז״ל: הבהמה ומיהו דוקא בדברים שלא מחלקת ביניהם ובגליתא פרק הזהב ופסק כרבנן דמתניתין וכן דעת הרמב״ם ז״ל:

יש לו ע״ב אלו דברים שאין להם הוניה עד לריאה שבהן פרק הזהב ובמיעוט פר׳ הזהב

לקמן ב׳ לקמ״ב ופ״ק דערכין והלכות הרב ז״ל פרק ראיש מקדש: עמיתך ולא הקדש בד״א

לקמן ג׳ כוונה חמור מהן פ״ב דהלכות ופרק ראיש מקדש: כגון לי שבר שמכרו

קרקע וכו׳ וכן הדין בשטרותם כו על כרחין הלוקח

כתב הרמב״ם ז״ל לפי ענין דברים הלוקח אינו יכול לחזור ולא לתבוע הוניה ואפילו מכר שוה אלף בדינר או שוה״ד באלף אין בהן הוניה שנאמר או קנה מיד עמיתך דבר הנקנה מיד ליד יצאו הקרקעות ויצאו עבדים שהוקשו ל לקרקעות ויצאו שטרו׳ שאין גופן קנוי אא לראיה שבהן עמיתך ולא הקדש בד״א במוכר נכסי עצמו אבל השליח שטעה בכל שהו בין במטלטלין בין בקרקעו׳ חוזר ואינו דומה לבית דין מפני שהוא יחיד בית דין שמכרו נכסי יתומ׳ וטעו בין בקרקעות בין במטלטלין אם טעו בפחו׳ משתות הרי זו מחילה כהדיוט טעו בשתו״ת בטל המקח ואם רצו שלא לבטל הממכר ויחזירו ההוניו״ מחזירין לא יהיה כח הדיוט חמור מהן נראה לי שבירו״ דין שמכרו קרקע או עבדים של יתומים שוה מנה במאתים אין הלוקח יכול לחזור בהן לא יהיה כח הדיוט חמור מכח היתומים וכן הדין באפטרופוס שמכר קרקע ועבדים שאין הלוקח יכול לחזור בהוניה כדין ההדיוט האחין והשותפין שחלקו המטלטלין הרי הן כלקוחות פחות משתו״ת נקנה׳ מקח ואין מחזיר בלום יתר על שתות בטל מקח שתות קנה ומחזיר אונאה אם התנו ביניהם שיחלקו בשום הדיינין וטעו בשתות בטילה החלוקה׳ שהדיינין ששמו ופחתו שתות או הותירו שתות מכרן בטל הבהמה והמר׳ גלית והסיף וספר תורה׳ הרי הן כשאר מטלטלין ויש בהן הוניה אין

נ״מ לקמן ס״ק ע״ב

לקמן ס״ק ע״ב

לקמן ס״ק ע״ב

אין לך דבר שאין בו הוכיח זהו לשון הימשכה לא למדו אלא את אלו:
שאין לקרקעות הוכיח כך שכירות וכו' בעבד לפעבד שם בהזקב
בעבד שכירות מטלטלין שיש להם חוכחה ואמרי טעמא מי כתיב
ואי תמצאו ממכר לעולם ומוכר כתיב ליומיה כמי הניח זה לשון הגמרא ומי מכיר הניח והלקוחות מזה מפרשי דלשוכים ואחריונים ס"ל
ומקטעם הזה אין חוכחה בשכירות קקע

ואם למוכר פי' קקע ופשוט הוא וכן כתבו המפרשים ז"ל:
וכן פ"ה מ"ב כ"ג השוכר את הפועל וכו' עם זה נלמד מהטעם שכתבו שם שכירות קרקעאין לו הוניה אפי' שכר טרקלין נדול בדינר בשנה או רפת קטן בדינר בכל יום אין לו הוניה השוכר את הפועל לעשות עמו בין בקרקע בין במטלטלין אין לו הוניה מפני שהוא כקונה אותו לזמן ועבדי אין בהם הוניה שכרו לזרוע לו ע"ז קרקע ואמר זרעתי בה זריעה הראוי בה ובאו עדים שזרעבה פחות מן הראוי לה הרי זה ספק אם יש לו הוניה מפני הזרע או אין לו הוניה מפני הקרקע לפיכך אין מוציאין מיד נתבעוכן אין משביעין אותו אלא שבועת הסר"ת מפני צד הקרקע שיש כאן השוכר את הכלים או את הבהמה יש להם אונא"ה שהשכירות מכירה בת יומה היא ואם יש בה הוניה שתור"ת או יותר בין שנתאנה שוכר בין שנתאנה משכיר הרי זה מחזיר הוניה ואפילו לאחר זמן מרובה נראה לי שהקבלן יש לו הוניה כיצד כגון שקבל עליו לארוג בגד זה בעשרה זוזים או לתפור חלוק זה בשני זוזים הרי זה יש לו הוניה וכל אחר משנ"הם בין קבלן בין בעל הבגד חוזר לעולם כמוכר:

פרק ארבעה עשר

כבר באנו שהנושא ונותן באמונה ואמ"כ וכך אני משתכר אין לו הוניה ואפילו אמר זה"ל לקחתי בסל"ע ובעשר יאני מוכר מותר אבל בית דין חייבין לפסוק השערים ולהעמיד שוטרים לכך ולא יהיה כל אחד ואחד משתכר כל מה שירצה"ל אלא שתות בלבד יפסקו להם בשכרם ולא ישתכר המוכר יתר על ע שתות בדבר שיש בהם חיי נפש כגון חטים שעורים תמרים שמנים וסלתות"ר אבל העקרין כגון הקושט והלבונה וכיוצא בהן אין פוסקין להם שער אלא ישתכר כל מה שירצה ואין משתברין פעמים בבצים אלא התנר הראשון חוא מוכרן בשכר והלוקח ממנו מוכרן בקרן בלבד אסור לעשות סחורה בארץ ישראל בדברים שיש בהן חיי נפש אלא זה מביא מגרנו ומוכר וזה מביא מגרנו ומוכר כדי שימכרו בזול ובמקום שהשפן מרובה"ר מותר להשתכר בשמן אין אוצרין פירות שיש בהן חיי נפש בארץ ישראל ובן בכל מקום שרובו ישראל שהרי מניע מדבר זה צער לישראל

כגון חטי שקוה יין ופירות מן הסיעון הרבה בייחד כדי למכור מעט מעט ע"י ישתכר יתר משתות וכגון שלח הוקד השער אבל אם לקח בשעת הגורן ועכשיו הוקד ישתכר אפילו כפלים כפי שהשער

בזמן שהנושא ונותן בחמונה ואומר כך וכך וכו' פירוש ואחר שאין בו חוכחה אפילו מכר יותר מכדי דמיהן כ"ש שיכול להשתכר כמה ופשוט הוא: אבל ב"ד חייבין לפסוק וכו' מחלוקת

פרק ארבעה עשר כבר

בגמרא פרק המוכר את הספינה לחד אמר מעמידין ממוכה על הגודות וחד אמר בין בשערי בין בשערי בין בשערי ספרי הלכך תנבעין אותו אומרין לו מכרי בזול וקני בזול ולא יהיה כל אחד ואחד משתכר אלא שתות בלבד ולא ישתכר וכו' מיירי בשוכל שם אבל בשאינו שוכל שם אבל ישתכר יתר משתות וכגון שלח הוקד השער אבל שם לקח בשעת הגורן ועכשיו הוקד ישתכר אפילו כפלים כפי שהשער וקולך עבל: בזמה דברים האמורים בד' דברים שיש בהם חיי נפש בהם חיי נפש כגון חטים שעורים תמרים שמנים וסלתות אבל תבלין כמון ופלפלין מותר שהרבין בעצמו כגון אבל ריחיה מדאמרין אין מוכרין פירות בארץ ישראל דברים שיש בהן חיי נפש דוקא

הלכות מכירה — מגיד משנה

מגדל עוז

רשאין בני העיר לקוץ על האחים משלש פ"ק דבבא בתרא: כשם שקוצין וכו' עד סוף הפרק הכל פרק הזהב: פרק

בד"א בלוקח מזה שוק אבל המוכרים משלו מותר לעשות להן קבוע מותר לאצור פירו' שלש שנים ערב שביעית ושביעית ומוצאי שביעי"ת ובשני בצורת אפילו קב חרובין לא יאצור מפני שמכנים מארד"ה בשערים וכל המפקיע שערים או שאצר פירות בארץ או במקום שרובו ישרא"ל הרי זה כמלוה ברבית בד"א בפירות שיש בהן חיי נפש אבל התבלין כנון כמון ופלפלין מותר לאצור אותן בארץ ישראל ולהוציא אותן ממקום למקו' כשאר העקרין אין מוציאין פירות שיש בהן חיי נפש כנון יינות שמנים וסלתות מארץ ישראל לחוצה לארץ או לסוריא ולא מרשות מלך זה לרשות מלך אחר בארץ ישראל: רשאין בני העיר לקוץ להם שער לכל דבר שירצו ואפילו בשר ולחם ולהתנור"ת ביניהם לכל מי שיעבור יענשו אותו כך ובכך רשאין אנשי אומניו' לפסוק ביניהם שלא יעשה אחד ביום שיעשה חבירו וביוצא בזה וכל מי שיעבור על התנאי יענשו אותו כך וכך ובד"א במדינה שאין בה חכם חשוב לתקן מעשה המדינה"ר ולהצליח דרכי יושביה אבל אם יש בה חכם חשוב אין התנאי שלהן מועיל כלום ואין יכולין לענוש ולהפסיד על מי שלא קבל התנאי אלא אם כן התנה עמהם ועשו מדעת החכם וכל מי שהפסיד לפי התנאי שאינו מדעת החכם משלם כשם שהוניה במקח וממכר כך יש הוני"ה בדברים שנאמר ולא תנו איש את עמיתו ויראת מאלהיך אני ה' זה הונית דברי' כיצד היה בעל תשובה לא יאמר לו זכור מעשיך הראשונים ואם היה בן גרים לא יאמר לו זכור מעשה אבותיך היה גר ובא ללמוד תורה לא יאמ' לו פה שאכל נבלות וטרפות יבא וילמד תורה שנתנה מפי הגבורה היו חלאים ויסורים באין עליו או שהיה מקבר את בניו לא יאמר לו כדרך שאמרו חבריו לאיוב הלא יראתך כסלתך זכר נא מי הוא נקי אבד היו חמרין מבקשין תבואה לא יאמר להם לכו אצל פלוני והוא יודע שלא מכר תבואה מעולם נשאלה שאלה על דבר חכמה לא יאמר למי שאינו יודע אותה חכמה מה תשיב בדבר זה או מה דעתך בדבר זה וכן כל כיוצא בדברים הללו כל האונה את הגר בין בממון בין בדברים עובר בב' לאוין שנאמר וגר לא תונה וגו' הונית דברים ולא תלחצנו זה הונית ממון הא למדת שכל האונה את הגר עובר בשלשה משום לא תונו איש את עמיתו ומשום לא תונו איש את אחיו ומשום וגר לא תונה וכן אם לחצו והונהו בממון עובר בשלשה לאוין משום את תונו איש את אחיו ומשום ולא תונו איש את עמיתו ומשום ולא תלחצנו ומפני מה עובר בגר על לאו של הונית דברי' אף בהונית ממון ועל לאו של הונית ממון אף בהונאת דברים מפני שהוציא הכתוב את שניהם בלשון הוניה סתם וכפל לאוין בגר בשני הדברים בפירוש לא תונה ולא תלחץ גדולה הונית דברים מהונית ממון שזה נתן להשבון וזה לא נתן להשבון וזה בממונו וזה בגופו והרי הוא אומר בהונית דברים ויראת מאלהיך לפי שהדבר מסור ללב הא למדת כל דבר שהוא מסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך וכל הצועק מהונית דברים נענה מיד שנאמר כי אני ה': פרק

עיין נסי' י' מספר משפטים:

הנהו תנאי דתנו נהלי הדדי כו' עד סוף היכא דליכא מידי לא מיקלקל מקחא ולא מידי אחרינא ועל המדות ועל השערים אמר לאו כל כמיניה מכל מקום שכן היכא דתנו בהדיא לא מיקלקל מקחא ועיין בהלכות גזילה פ"ה ובהלכות שותפין פ"ב עכ"ל:

תניא ולא תונו איש את עמיתו עד שיהא בתוכו ואת מתוכו למדנו שלא הזכיר הכתוב בהונאת דברים שלא קונה עצמו אלא מי שהונה ומי שהונה קונה עצמו אלא מי שהונה ומי שהונה קונה עצמו ת"ל ויראת מאלהיך אני ה' אלהיכם אני ה' שומע תפלת כל אחד ואחד:

יבמות כ"ב

את הגר בין בממון בין בדברים עובר בב' לאוין שנאמר וגר לא תונה זה הונית דברים ולא תלחצנו זה הונית ממון הא למדת שכל האונה את הגר עובר בשלשה משום לא תונו איש את עמיתו ומשום לא תונו איש את אחיו ומשום וגר לא תונה וכן אם לחצו והונהו בממון עובר בשלשה לאוין משום את תונו איש את אחיו ומשום ולא תונו איש את עמיתו ומשום ולא תלחצנו ומפני מה עובר בגר על לאו של הונית דברי' אף בהונית ממון ועל לאו של הונית ממון אף בהונאת דברים מפני שהוציא הכתוב את שניהם בלשון הוניה סתם וכפל לאוין בגר בשני הדברים בפירוש לא תונה ולא תלחץ

ממ"ל פ"ה מהל' מכירה

גדולה הונית דברים מהונית ממון שזה נתן להשבון וזה לא נתן להשבון וזה בממונו וזה בגופו והרי הוא אומר בהונית דברים ויראת מאלהיך לפי שהדבר מסור ללב הא למדת כל דבר שהוא מסור ללב נאמר בו ויראת מאלהיך וכל הצועק מהונית דברים נענה מיד שנאמר כי אני ה': פרק

קמ"ל דליכא מידי אחרינא אבל מיכא מידי אחרינא כגון שהקרקע ממוכה על הכיבוי וזהו שכתב המחבר לתקן מעשה המריבה כלומר שקונה ממוכה על כך הא לא קנה היה ממוכה אפילו זולתו תנאי קיים ומה שכתב וכל מי שהפסיד וכו' מפורש בתוספתא שם: כשם שהוכיח במכר וכו' כיצד היה בעל תשובה וכו' בתוספתא פרק הזהב ונמצינו למדין מן המוכיח שם במשנה: היה נר וכו' בתוספתא בריית' שם: היו חלויים וכו' בתוספתא בריית' שם: היו חמרין מבקשין וכו' בתוספתא בריית' שם: נשאלה שאלה על דבר חכמה וכו' זה מינו מבואר לכל שיש ללמוד דבר מדבר ופשוט הוא: כל המאחה בין בממון בין בדברים עובר בשלשה לאוין שנאמר ונגר לא תונה זו הונית ממון ונגר לא תונה זו הונית דברים ולא תלחצנו ומפני מה עובר בגר על לאו של הונית ממון ועל לאו של הונית דברים אף בהונאת דברים מפני שהוציא הכתוב את שניהם בלשון הוניה סתם וכפל לאוין בגר בשני הדברים בפירוש לא תונה ולא תלחץ ומשום לא תונו איש את עמיתו ומשום לא תונו איש את אחיו ומשום ולא תונו איש את עמיתו ומשום ולא תלחצנו ומפני מה עובר בגר על לאו של הונית דברי' אף בהונית ממון ועל לאו של הונית ממון אף בהונאת דברים מפני שהוציא הכתוב את שניהם בלשון הוניה סתם וכפל לאוין בגר בשני הדברים בפירוש לא תונה ולא תלחץ

פרק חמשה עשר המוכר

מוכר לו קרקעות כיוצא בקרקע הניקח ומחזיר הטענות זו מזו דהרבה פעמים מקומות כל דבר שבמידה ושבמכין ושבמשקל אפילו פחות מכדי מוכר עיקר ביש

לחברו במידה או במשקל וכו' כיצד

פרק חמשה עשר

המוכר לחברו במדה במשקל או במניין וטעה בכל שהוא יקב"ו חוזר לעולם שאין הוניה אלא בדמים אבל בחשבון

חוזר כיצד מכר לו מאה אגוזים ברגר ונמצאו מאה ואחד או תשע"ה ותשעים נקבה המקח ומחזיר את הטעות ואפילו לאחר כמ"ה שנים וכן אם נמצאו הפעות חסר או יתר מן המנין שפסקו חוזר ואפילו לאח' שקנו מידו שלא נשאר לו אצל חברו כלום חוזר שקנין בטעות הוא וכן כל כיוצא בזה וכן המוכר לחברו קרקע או עבד או בהמה או שאר מטלטלי ונמצא במקח מום שלא ידע בו הלוקח מחזירו אפילו לאחר כמה שנים ל שזה מקח טעות הוא ל וכן פסק לי מלכם והוא שלא נשתמש במקח את שידע במום אבל אם נשתמש בו אחר שראה המום הרי זה מחל ואינו יכול להחזיר: אין מחשבין פחת המום אפילו מכר לו כלי שוה עשרה דינרים ונמצא בו מום המפחיתו מדמיו איסר מחזיר את הכלי ואינו יכול לומ' לו הילך איס' פחת המום שהלוקח אומר בחפץ שלם אני רוצה וכן אם רצה הלוקח ליקח פחת המום הרשו' ביד המוכר שהוא אומר לו או תקנה אותו כמו שהוא או טול דמים שלך ולך: כל שהסכימו עליו בני המדינה שהוא מום שמחזיר בו מיקח זה פחזירין וכל שהסכימו עליו שאינו מום הרי זה אינו מחזיר בו אא אם פירש שכל הנושא ונותן סתם על מנהג המדינה הוא סומך: כל הלוקח סתם אינו לוקח אלא הדבר השלם מכל מום ואם פירש המוכר ואמ' על מנרת שאין אתר חוזר עלי במום הרי זר חוזר עד שיפרש המום שיש במביכרו וימחול הלוקח או עד שיאמ' לו כל מום שימצ' במקח זה הבוחת דמיו עד בך וכך קבלתי אותו שהמוחל צריך לידע הדבר שימחול לו בו ויפרש אותו כמו שהמפרש בהוניה: המוכר פרה לחברו ומנה בה מומין גלוין ומומין שאין נכרים ולא היה בה מאותן המומין הנלוים שמנה ונמצא ס בה מום מאותן שאינן נכרין הרי זה מקה טעורת וחוזר ואף על פי שפירש המום שנמצא שהרי הלוקח אומר כשראיתי שאין בה או המומין שנראין שמנה אמרתי כך אין בה או שאינן נראין שמנה ואינו מפרש מומין אלו אלא כרי להשביח דעתי כיצד פרה זו עידית היא חגרת היא נשבנית היא רבצנית היא ונמצאת רבצנית בלבר או נשכנית הרי זה מקה טעות היו בה כל המומין שמנ'אין זה מקח טעות וכן אם היתה חגרת ונמצאת נשבנית אף על פי שאינה עורת אין זה מקח טעות הראה לו המום שיש בה ואמר לו מום זה יש בה ומום פלוני ואמר לי אף על פי שאינתן המומין שמנה אין נראין ונמצאו בה בולן או מקצתן אין זה מקח טעות: וכן המוכר שפחה לחברו ואמר לו נרמת היא חגרת היא סומא היא שוטה היא נכפית היא ולא היה בה מום מאלו המומים שמנה ונמצאת נכפית הרי זה מקח טעות וכן כל כיוצא בזה: מכאן

לחבירו במידה או במשקל וכו' כיצד

מוכר לו מאה וכו' עד ליתר כמה שנים ניתנוך פעמים שאין הניקח נקנה שאם רצה לחזיר עד שלא השלים חזור כגון שהיה חיסר לפניו שק של אגוזים ואמר לו הילך שק זה שיש בו מאה של אגוזים בדיוק ונטלו והלך לו ומדדו ולא מצא אלא תשעים הרי זה חוז' ואם מדדו ומצא בו מאה ואחד או מאה ושנים הרי זה יודע שאין בו אלא כדי שיעור מדה ואומר לו הבא לך שק של אגוזים ונטול השק ומדוד ולא מצא בה אלא תשעים הרי זה קנה ושלים שהרי היה מוכיח לפניו שאין בו אלא כדי שיעור מדה ואומר לו הילך שק זה שיש בו מאה של אגוזים בדיוק ונטלו והלך לו ומדדו ולא מצא בו

המוכר עבד לו שפחה עד הלך למלאכה פרק קמ"ל דקדושין וכבת בתרא היא
לך נב פרק המוכר פירות וכתובות היא פרק לך על פי בתוספתא דבתרא פ"ד:
כתבו בה שחין רע וכו' וכן חם כיוצא בו נרעת וכו' וכן חם כיוצא בו מגיון
הרי זה יוסף וכו' וכן חם כיוצא בו מכותב למלכות תאמר לו הבל חם כיוצא בו נגב וכו' עד
הלך חם כן פירש
בתב הרי"ף ז"ל והלך תמרי
פ' קמ"ל דקדושי בנימול
הכהו הלך לית להו ומה שתמרה
התוספתא פ' המוכר פירות כיוצא
נגב או קיבוסטום לסטים מזיין
או מוכתב למלכות תאמר לו הרי
שלך לפניך לא שיחת לוקח למוכר
שלך המוכר חומר לוקח כאן בלישׁ
עור חמ"ם ר"ג דשלא הניעו המוכר ללוקח הרי
שלך לפניך שהרי ידוע בו
לפרש הכהו הלך לית להו כלומין
לחוש בעבד שלקחו כהן מישראל
שמא לסטים מזיין ומקח טעות שהם
היה כן הקול יפה עליו וכיון שלא
יפה הקול מסתמא אין לבו לחוש
לזה הטעות מיקו אם יודע הדבר
שהיה כן מקח טעות היה וחוזר בו
ותאמר טול לך שלך והחזר לי מ
מעותי ועל דרך זה הלך זה המוכר
ועכשיו שיש בזה שני דרכים הללו
הכי הדין הזה ספק לם כתן ס
הדמים לא יטול ואם לא כתן לא
יתן עכ"ל:
ואני תומר דרך ישר ומוסכם
ומקובל מפי רבותינו טב
היה לו בשמועה זו שעיקרה בית
פרק המוכר פירות ותוספתא בבא
בתרא מיתני' לה והכי שלך לפניך
דקתמר הייכו שיחת לוקח למוכר
והיא דתמרינן הכהו הלך לית להו
כדפרישית הכא"ל וכן פירשו ה
הרשב"ם ורבותינו בעלי התוספות
ונם תירצו כן הכא"ל וכן משמע
לשון הגמרא ויש פ' המוכר פירות
דתמרינן כולהו לית להו והיא פירש
נכון ויפה ונם מה שפי' הרי"ף ז"ל
מקנת המוכר ע"ל פירש כן ואתה
תבחר ולא תכי:

עיין בתוספתא שם בהלכות פרה פ"ב ד"ה
ומה שתמלך הרמב"ן נדון
זה עיין שם בעור בקי' לבעל.

פרק ששה עשר

המוכר

זרעוני נבה כו' עד וכן כל כיוצא בזה בבבא בתרא פ' המוכר פירות: ויכין לתת לו מעל לוקח שהלוקח וכו' עד למוכר

בתב הרי"ף ז"ל דין לית הוא זה שלא שיין מכחן ליה לפי שהזרע כשהיו ליתי לבתים דבר ידוע הוא שהוכרה בעודיות בקרקע והיו בר השבה מה שיין כן בשאר מקנות שלא שהדין הוא שמשלם דיוני הוכיחו שלך לפניך יכול לתבעו הוכחת הרחבה בהילכתה לאותו מקח וכשיין זה יכול לומר לי ממכרי לכאן עכ"ל: ואני תומר הוא ומודה בדין הוא שיחזר לי ממכרי לכאן אלא דין מצד אחר יש בדבר שאם הדין הכהו דומה לדיוקי כי לית ליה כתב מכחן ליה שלא שיכלו לומר לו לא כתב מכחן ליה אלא מה לי לומר לי מכחן ליה מה לי לומר לי מכאן ליה ומדקתני שלא שיין מכחן ליה לפי שהזרע כשהיו ליתי לבתים משמע דאי לא הוו ליתי לבתים שיין מכחן ליה ואם כן יש לומר שאם הוא יודע שהי

ר"י ז"ל הוא שהוא נרקב בעמידתו בקרקע ואינו נר הצבה אף שיש בו שאר מיקחות אלא שהדין הוא לומר דאמר שמשלם דמי הקוניה אף זה יכול לתבוע קונית החבלה בהולכתה לאותו מקום כל שכן שיש לזה לומר לו החזיר לי ואיכרי לבתן עב ובמחבר סובר כי הדברים קל וחומר ומה פירות לזרייע שאינו מחזיר לו כלום אינו

סימן לאוין סי קיט מכבה לו כלב מן הדמי אפי בדמי עוב מה סי רלב עניים כתן שאינו יכול לקנ ואיכרי על ידי עורמ כש כאן דאינו מכב לו כלב ומה שכתב הלוק זל ולמען דשמשלם דמי הקוניה וכו לא קיימת לן כלב כותיה דודאי אינו משלם קוניה: הלוקח מקח לק נ ל ונמצא בו מום וכו פרק המוכר פירו: המוכר שור וכו בסמוכ דאמר הכי ריש פ המוכר לק נג פירות ודלא כרב: במה דברי' אמורים כשהיה הלוקח וכו מפורש בסנהיש שם ואמריכן מי אמרי' ל ונחזו דמי היכי אי דמי דידיה ל עיין פרי דברי' לדידיה אי דמי שיעור לא בלבוש דיכול נראה דאיקר בשרא וקס בדמי דידיה פירוש דידיה חריפה ומכאן שאם היו דמי שור לחריפה יתירס על דמי שור לשחיט יהיה נו כדמי חריפה ונמצא כנתן הרי זה מקח טעות וע"ש כתבו מהמפרשי שכתבו כן: המוכר בהמה לטבח לק כ וכן זה מבואר בפ המוכר לק עו ופר' שו טרפות בה'ן ודין הספק אם היתה טרפה קודם מכירה אם לא יתבאר פ': מבאן אתה למד וכו' זה פשוט בעצם ובראיה קנה בגד וכו' גם זה מלתו טעם הוא: המוכר קרקע וכו' זה פשוט בתי זה כפל בכיוצ לק סו וחקוות דמים בזה שאם המקח בטל הלדת מרע וקלקלי פירי: המוכר לבר שיש בו מום וכו' כיצד המוכר שור לק מב עב לחברו וכו' ממעשה דפר' המפקיד כלתד זה הקו לפטרוף לימוני דזה תורת וכו': היה המוכר סרסור וכו' ע"ז מבואר שם בתוספ' מעש' ביתום המעשה לדעת הרב ע"ש: השוחט את הבהמה לבר וכו' על בשר שנתן בה מים וכו' ביד הלקוחות יקבר וכו' משמה לק לג בבכורות פרק כיצד הקולין ויהיה בחלבות פרק בית כור: השוחט פרק ומכל וכו' עיין כלל ובן זה בתוספ שם: מכר הלוקח בשר זה וכו' מפורש שם במשנה: המוכר בשר לחברו בשר בכור וכו' ביפורש בברייתא שם בגמרא קיימ: אבל המוכר לבר שיש בו מום וכו' זה מבואר לבל מי שכתב בגמרא לבל יאמר אדם לחבירו אכול בשרי וכו' לא מכתי זה מבואר לבל דלמא אי אפשר לו לאכול בלא יסורין של תורה אי אסורי הנאה של דבריהם כגון שיש לו אשה ובנים ואי אפשר להם בלא בשר ואי אפשר לו לאכול בלא בשר אי אפשר לו לאכול בלא יסורין של דבריהם ואפי' הכי אסור לומר לחבירו אכול בשרי ואפי' אי אפשר לו לאכול בלא יסורין של תורה אסור לומר לחבירו אכול בשרי ואפי' אי אפשר לו לאכול בלא יסורין

מנדל עוז

פרק שבעה עשר ארבע

ידות במוכרין וכו' משנה פרק המוכר את הספינה ופירשו לך שאחר המוכר שהם יושבין ומוכלו שקורין לכויתן בפוזיטה שהן רעות חף על פי שאין תועלת אחד בין חלוי לעין כדאיתא התם ליקוח קטן המוכר יכול

לחזור בו מפני שקטעתויש ביניהם שבני קשם ויקרי זה קנת המוכר לפי שאינו חפץ שהם רבה המוכר לחזור בו ולבטל ויקנה ראשי הכל לא המוכר לפי שאינו שבני חפץ לגמרי עד כאן: רעות ומוכלו יפות וכו' משנה שם ופי' בלעז שקטעה הלוקח את המוכר ואומר לו חנם אלך לעשות אלך לעשות הן ומוכלו שהן הן היפות המוכר

שבהולכם יכול לחזור בו ולא לוקח:

רעות ומוכלו רעות וכו' נמי זה במשנה שהם שכתב לך על פי שאי יפות וכו' הוא פירוש לדברי המשנה וכן פרש"י ז"ל:

אבל המוכר חצי אחוזה וכו' פי' אחוזה לתומה על שם חזקה שעתידין:

כל לאחר ומצאם יכול לחזור בו במשנה שם ומקטעם שזה כשבני חפץ לגמרי ופיר' לך על פי שאין לוכלם בדברי הלוקח:

המוכר יין לחברו ומכרו הלוקח בקנקנים וכו' משנה פרק המוכר פירות ודוק בקנקני לוקח כדלעיל בגמ' מימרא דרבי יוסי בר חנינא מפני שיכול לומר לו קנקנך נדמו ומה שכתב לך עכ"פ שאומרו לו לתבשיל וכו' נמ זה מפורש שם: ואם יצא שיינו מחמין הרי זה מקח טעות וכו' לפי דוקא כשאל לתבשיל הוא מקח טעות כשיודע שיינו מחמין הא בסתם לוכו מקח טעות אף על פי שאינו יודע שיינו מחמין דמכי הוא לקנקני לוקח כדלעיל בגמ' מימרא דרבי יוסי בר חנינא מפני שיכול לומר לו קנקנך נדמו ומה שכתב אף

פרק שמנה עשר

אסור לרמות את בני אדם במקח וממכר או לגנוב את דעתם ואהד גוים ואחד ישראל שוים בדבר זה היה יודע שיש לו על המוכר פירות: פרק י"ט

בממכרו מום יודיעו ללוקח ואפילו לגנוב דעת הבריות בדברים אסור אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים הישנים כדי שיראו כחדשים אבל מפרכסין החדשים כגון שישוף ויגהץ וייפה כל צרכו: אין משרבטין את האדם במים של חזרין וכיוצא בהן כדי שיתפח ויראו פניו שמנים ולא צובעין את הפנים בשרק וכיוצא בו ולא מניפין את הקרבים ולא שורין את הבשר במים וכן כל כיוצא בדברים אלו אסורין ואין מוכרין בשר נבילה לגוי בכלל שחוטה אף על פי שהנבלה אצלו כשחוטה: מותר לבור את הגרסין אבל

כחכמים לגבי רבי יקולק לחמל לא על פי המנורה שאינו אלא כגונב את העין וירמה הכל שהוא ברור לח יחלק כו לח יחפור עכ: ומותר לחנוני לחלק קליות ואגוזי לתינוקות ולשפחות כדי להרגילן לבא אצלו ופוחת משער שבשוק כדי להרבו במקפי ממנו ואין בני השוק יכולין לעכב עליו ואין בזה ננבת הדעת: אין מערבין פירות בפירות אפילו חדשים בחדשים ואין צריך לומר ישנים בחדשים אפילו הישנים ביוקר והחדשים בזול מפני שהלוקח רוצה לישנן: בין התירו לערב קשה ברך בין הנתות בלבד מפני שמשביחו ואם היה טעמו נכר מותר לערב בכל מקום שכל המקפיד הנכר טעמו מרגיש בו הלוקח ולפיכך מותר לערבו אותו: אין מערבין יין במים ומי שנת ערב לו מים ביינו לא ימכרנו בחנות אלא אם כן מודיעו ולא לתגר אף על פי שמודיעו שמרמה בו אחרים ומקו שנהגו להטיל מים ביין ישיל והוא שיהיה בין הנתות: התגר נוטל מחמש נתות ונותן לתוך פטם אחד מחמש נרנות ונותן לתוך מנורה אחד ובלבד שלא יתכוין לערב: אסור לערב שמרי בין ביין בין בשמן ואפילו כל שהוא ואפילו שמרים של אמש בשמרים של היום אסור אבל אם ערה היין מכלי אל כלי נותן שמריו לתוכו: המוכר לחברו שמן מזוקק אינו מקבל שמרים מכר לו שמן סתם מקבל לוג ומחצה שמרים לכל מאה לוג ומקבל בשאר שמרים שמן עבור העולה למעלה על פני השמן יתר על השמרים הידועים באותו מקום במה דברים אמורים בשנתן לו מעו בתשרי שהשמן עכור ולקח השמן בניסן בסרת תשרי שהיא נדולה מפני אותו השמן הקופה למעלה אבל אם לקח במרת ניסן שהיא קטנה מפני שכבר צלל השמן אינו מקבל אלא השמרים בלבד: המוכר הטים לחברו מקבל עליו רובע קטנות לכל סאה שעורים יקבל עליו רובע נישובות לכל סאה עדשים

אמר לו מרתף של יין נותן לו יין הנמכר בחנות שהרי הוא בינוני לא רע ולא יפה אמר לו מרתף זה אני מוכר לך ולא הזכיר יין אפי' כולו חומץ הניעו וכן כל כיוצא בזה: האומר לחברו עריבה של עץ אני מוכר לך או קורו בית הבד אני מוכר לך אינו נותן לו עץ שראוי לחפור בו עריב או קורה שראוי לקרות בית הבד אא עריבה בצורתה או קורות בית הבד בצורתה שכל הרואה אומר זו עריבה או זו קורות בית הבד וכן כל כיוצא בזה:

פרק שמנה עשר

אסור לרמות את בני אדם במקח וממכר או לגנוב את דעתם ואהד גוים ואחד ישראל שוים בדבר זה היה יודע שיש לו על המוכר פירות: פרק י"ט

בממכרו מום יודיעו ללוקח ואפילו לגנוב דעת הבריות בדברים אסור אין מפרכסין לא את האדם ולא את הבהמה ולא את הכלים הישנים כדי שיראו כחדשים אבל מפרכסין החדשים כגון שישוף ויגהץ וייפה כל צרכו: אין משרבטין את האדם במים של חזרין וכיוצא בהן כדי שיתפח ויראו פניו שמנים ולא צובעין את הפנים בשרק וכיוצא בו ולא מניפין את הקרבים ולא שורין את הבשר במים וכן כל כיוצא בדברים אלו אסורין ואין מוכרין בשר נבילה לגוי בכלל שחוטה אף על פי שהנבלה אצלו כשחוטה: מותר לבור את הגרסין אבל

כחכמים לגבי רבי יקולק לחמל לא על פי המנורה שאינו אלא כגונב את העין וירמה הכל שהוא ברור לח יחלק כו לח יחפור עכ: ומותר לחנוני לחלק קליות ואגוזי לתינוקות ולשפחות כדי להרגילן לבא אצלו ופוחת משער שבשוק כדי להרבו במקפי ממנו ואין בני השוק יכולין לעכב עליו ואין בזה ננבת הדעת: אין מערבין פירות בפירות אפילו חדשים בחדשים ואין צריך לומר ישנים בחדשים אפילו הישנים ביוקר והחדשים בזול מפני שהלוקח רוצה לישנן: בין התירו לערב קשה ברך בין הנתות בלבד מפני שמשביחו ואם היה טעמו נכר מותר לערב בכל מקום שכל המקפיד הנכר טעמו מרגיש בו הלוקח ולפיכך מותר לערבו אותו: אין מערבין יין במים ומי שנת ערב לו מים ביינו לא ימכרנו בחנות אלא אם כן מודיעו ולא לתגר אף על פי שמודיעו שמרמה בו אחרים ומקו שנהגו להטיל מים ביין ישיל והוא שיהיה בין הנתות: התגר נוטל מחמש נתות ונותן לתוך פטם אחד מחמש נרנות ונותן לתוך מנורה אחד ובלבד שלא יתכוין לערב: אסור לערב שמרי בין ביין בין בשמן ואפילו כל שהוא ואפילו שמרים של אמש בשמרים של היום אסור אבל אם ערה היין מכלי אל כלי נותן שמריו לתוכו: המוכר לחברו שמן מזוקק אינו מקבל שמרים מכר לו שמן סתם מקבל לוג ומחצה שמרים לכל מאה לוג ומקבל בשאר שמרים שמן עבור העולה למעלה על פני השמן יתר על השמרים הידועים באותו מקום במה דברים אמורים בשנתן לו מעו בתשרי שהשמן עכור ולקח השמן בניסן בסרת תשרי שהיא נדולה מפני אותו השמן הקופה למעלה אבל אם לקח במרת ניסן שהיא קטנה מפני שכבר צלל השמן אינו מקבל אלא השמרים בלבד: המוכר הטים לחברו מקבל עליו רובע קטנות לכל סאה שעורים יקבל עליו רובע נישובות לכל סאה עדשים

מגדל עוז

פרק שמנה עשר

אסור לרמות כו' עד בדברי חסור בחולין פרק ניד הנשחט: הזקב ובחולין פרק ניד הנשחט: אין מפרכסין כו' עד בדברים אלו אסורי פר' הזקב: ואין מוכרין עד שהבבלה אצלו פרק ניד הנשחט: מותר לבור את הקנרסין כו' עד ובלבד שלא יתכוין לערב פ' הזקב: אסור לגבל שמרים עד אלא שהשמרים עד אלא שהשמרים כלבד פרק המפקיד: המוכר חטים לחברו עד סוף הפ' פרק י"ט

אמר לו מרתף של יין כו' עד ולא אמר למקפה מוכר לו יין הנמכר בחנות כדאית' התם ויכיר ייכיר חלא וטעמ' חמרא משום דאית ליה מרתף זה מוכר לו יין ואית ליה מרתף זה למקפה לף עד פי שלא אמר של יין אמר למקפה משום:

לשון ממג לסוף סי' ק"ע לף ס"ג ע"ש מקומות שנהגו למכ' פירו' מחוקי וכרוכים וחיימו ופשמי נלוסים והפל כחוכנ' ס' המליכה לפי מה פירש פרק שני דכלים ק"ג ב: עש הלכה ג' וצפוק בתרא דכיצה נחל' ס"ו לף ל"ו וכתרא לף כ"נ סחנורא נהוך עניכו של מכיכו מותן לו דמי קיטון וכו' ועש נפילו סמקומות:

עיין בתוספי דלה ד כ"ו לף ס בתרא

עדשים מכר

ש"ך סק"ד

עדשי מקבל עליו רובע עפרורית לסאה תאני מקבל עליו עשר מתליעות לכל מאה מכר לו שאר פירות מקבל עליו רובע טנופות לכל סאה נמצא בהן יתר על השיעורים האלו כל שהוא [ה] יכול לטרוח ולהסיר מכל גבי מדתך של יין לא שייך למימר הכי כדפי' לעיל ס"פ ע"ב:

[ה] ינפה ארז הכל ויתן לו פירות מנופין וברורין שאין בהן כלום ואין כל אלו הדברים אמורים אלא במקום שאין להם מנהג אבל במקום שיש להם מנהג הכל כמנהג המדינה יש מקומות שנהגו שיהיו כל הפירות מנוקין וברורים מכל דבר ושיהיו היינות והשמנים צלולין ולא ימכרו השמרים כלל ויש מקומות שנהגו אפילו היו בהן מחצה שמרים או שהיו בפירות מחצה עפר או תבן או מין אחר ימכר כמות שהוא:

[ו] פליגי לקמן בהלכות לפיכך הבורר צרור מתוך נרנו של חברו נותן לו דמי חטים כשיעור צרור שבירר שאלו הניחו היה נמכר במדת החטים ואם תאמר יחזירנו הרי אמרו אסור לערב כל שהו: המוכר קנקנים בשרון במקום שאין מנהג מקבל לכל מאה עשר פיטסאות והוא שיהיו נאות ועשויות בנפרית:

מגדל עוז

פרק תשעה עשר

אסור למוכר לחברו קרקע או מטלטלין שיש בה עסקין ויש בה דין עד שיודיעו שאף על פי שהאחריות עליו אין אדם רוצה שיתן מעותיו וירד לדין ויהיה נתבע מאחרים: המוכר קרקע לחברו ואחר שקנה הלוקח באחד מן הדרכין שקונין בהן קודם שישתמש בה יצאו עליה מערערין הרי זה יכול לחזור בו שאין לך מום גדול מזה שעדיין לא נהנה בו ובאו התובעין לפיכך יבטל המקח ויחזור המוכר את הדמים ויעשה דין עם המערערין ואם נשתמש בה הלוקח כל שהו ואפילו דש המצר שלה וערבו עם הארץ אינו יכול לחזור בו אלא יעשה דין עם המערערין ואם הוציאה מידו ברין יחזור על המוכר כדין כל הנטרפין: כל המוכר קרקע או עבד או שאר מטלטלין הרי זה חייב באחריותן כיצד אם הוציא המקח מיד הלוקח מחמת המוכר חוזר הלוקח ונוטל כל הדמים שנתן מן המוכר שהרי נלקח המקח מחמתו כך הדין בכל ממכר אף על פי שלא פירש הלוקח דבר זה אלא קנה סתם אפילו מכר הקרקע בשטר ולא הזכיר בו האחריות הרי זה חייב באחריותן שאחריות שלא נזכר טענת [ז] סופר הוא במה דברים אמורים בשהוציא המקח מיד הלוקח בבית דין של ישראל בנין שהיה המקח מטלטלים והיו גנובין או נזולין או שהיתה הקרקע גזולה או שבא בעל חוב של מוכר ושרפה מיד הלוקח והכל בבר של ישראל אבל אם הנוי הוא שהוציא המקח מן הלוקח בין ברין המלך בין בערכאות שלהן אין המוכר חייב באחריותו ואף על פי שהנוי טוען שהמוכר גנב חפץ זה או גזלה ממנו והביא עידי גוים על כך אין המוכר חייב כלום שזה אונס הוא ואין המוכר חייב באחריות אונס:

[ז] פרק שבועת העדות דף ל"ח ע"ב

[ח] ולכיוון שם פירש מכי לייש למימרי שמתקן נכולי קמשלי קרקעות מטלטלין כו' שם ע"ב:

[ט] כדפסיק רבא הילכך דיתיב בי שטרי מקח וממכר ע"כ:

[י] כדפסיק לחומי בחזקת קבעים מעות לסתם נוי לכם הוא אצר פיה דכר שוה בגמרא ל דקשותפין אין להם ח חזקה וכן פסקו רי"ף כיוצא לפי שהוא מוכיח לבתרלה הוא ומכחן פסק מורי רבינו ז"ל על ראובן ושמעון שהיה להן חוב בשותפות ופרע להן הנוי עד ט' ליטר' כי הוא שראובן חייב לו ט' ליטרין וראובן כופר שהיו לו ראובן כופר שהיו לו ראובן ושמעון שנעל ראובן יש להניח כל הספסל מפני שהביא הנוי עליו היתה ופסק מורי דהספסל על שביקש בעיה וקח לחומי לסתם נוי לכם הוא ותובע ראובן שלא כדין ולפיכך שבועה היו כדין לישבע לו לשמעון עין בסימן עה"כ:

[ח] פרק שבועת העדות דף ל"ח ע"ב

[ט] כדפסיק לחומי בחזקת קבעים מעות לסתם נוי לכם הוא אצר פיה דכר שוה בגמרא ל דקשותפין אין להם ח חזקה וכן פסקו רי"ף כיוצא לפי שהוא מוכיח לבתרלה הוא ומכחן פסק מורי רבינו ז"ל על ראובן ושמעון שהיה להן חוב בשותפות ופרע להן הנוי עד ט' ליטר' כי הוא שראובן חייב לו ט' ליטרין וראובן כופר שהיו לו ראובן ושמעון שנעל ראובן יש להניח כל הספסל מפני שהביא הנוי עליו היתה ופסק מורי דהספסל על שביקש בעיה וקח לחומי לסתם נוי לכם הוא ותובע ראובן שלא כדין ולפיכך שבועה היו כדין לישבע לו לשמעון עין בסימן עה"כ:

המוכר קרקע לחברו והתנה עמו שכל אונס שיולד בקרקע זה יהיה חייב לשלם אפילו בא גוי ונזלה מחמת המוכ׳ חייב לשלם אבל אם נפסק הנהר שהיה משקה אותה או שחזר הנהר לעבור בתוכ׳ ונעשית בריכ׳ או שבאה זועה והשחית אותה הרי זה פטור שאלו ויוצא בהן אונס ו שאינו מיצוי הוא ולא עלה על לב המוכר דבר זה הפלא בעת שהתנ׳ וכל אונס שאינו מיצוי אינו בכלל תנאי זה והוא הדין לכל תנאי ממון שאומדי׳ דעת המתנ׳ ואין כוללין באותו התנאי אלא דברי׳ הידועין שבנללן היה התנאי והם שהיו׳ בדעת המתנה בשעת שהתנה מעשה באחד ששכר מלח׳ להביא שומשמין למקום פלוני והתנה עמהם שהן חייבי׳ בכל אונס שיארע להם עד שיניעו השומשמין למקום פלוני ונפסק הנהר שהיו מוליכין בו ואמרו חכמים זה׳ אונס שאינו מיצוי ואין חייבין להוליך שומשמין אלו על גבי בהמה עד אותו מקום וכן כל כיוצא בזה: המוכר קרקע לחברו והתנה המוכ׳ שלא יהיה עליו אחריות אפילו נודע בודאי שזו הארץ נגזלה ויצאת מיד הלוקח אין המוכר חייב כלום ואין צריך לומ׳ אם בא בעל חוב וטרפ׳ שאינו מחזיר לו כלום שכל תנאי שבממון קיים: ראובן שמכר שדה לשמעון שלא באחריו ובא לוי והוציאה מיד שמעון אם רצה ראובן לעשו׳ דין עם לוי ׳ עושי׳ אין יכול לוי לומ׳ לו מה לי ולך והרי אין עליך ׳ אחריות שהרי ראובן אומ׳ לו אין רצוני שיהיה לשמעון תרעומ׳ עלי שהרי הפסיד בגללי: ראובן שמכר שד׳ לשמעון שלא באחריות וחזר ולקחה׳ משמעון באחריו ובא בעל חוב של ראובן לטרוף אותה׳ מכאן אינו יכול לחזו׳ על שמעו׳ שאע׳פ שלא קבל עליו אחריו׳ לשמעון אחריו עצמו קבל שלא יהיה הוא המוכ׳ והוא המוציא׳ לעצמו אבל אם בא בעל חוב של יעקב אביהן וטרפ׳ מיד ראובן חוזר כל הדמים על שמעון מפני ששמעון קבל לו האחריו׳ וראובן לא קבל לשמעון אחריות של אזרים כלל;

דלויקי ליה תרעומת עילויה לא מצינן לעדות כדפי׳ בהילכות עדות בעו׳:

פרק עשרים

המבקש לקנות מקח מחברו וכו׳ תוספת׳ בק׳ לושין בתר בהלכות ק׳ קיימ׳ דקדושין זה לשונ׳ המוכר לחברו זה לומר במכה זה לומר במתני׳ והלך זה לביתו זה לביתו ואח׳כ תבעו זה את זה אם הלקוח תבעת המוכ׳ תבעו כלומ׳ הלוקח עכ׳ מיבויא׳: הלוקח מיחד מיחוש׳ בני אדם וכו׳ מכיר לומי׳ המקח וכו׳ פסק כרבי שמעון בן אלעזר וכסתם משכה לי׳ בחצר ק׳ עקי׳ וכבי טרפין בלוקח שמכיר לומי׳ מקח ביניהם ומסתבר וכן הוא בהלכו׳ פי׳ ב׳ שמכיר כיל ב׳ מה שכתב ויקי קדמים מכחין הכמוכה בב׳: ואם היה חסיל כיתן לדמים וכו׳ בזה חלקו׳ עלי׳ קרוב׳ ויקרשב׳ ז׳ ומוכרים לבמקח אפילו בח לבית׳ בימי שמים בימי לבית׳ בימי שמים בימי בדרך הנוזל שנים בסנים לומרים היה יהי סלק לשתך לבשבע מה לי נזל מה לי מקח קרי לבשבע מקח ונזל שוין ודין הנזל מפורש פר׳ לבייעי מקלבו׳ נזלה: נאבון בעל המקח לומר לזה לא מכרתי לזה מכרתי מיומני וכו׳ בריית׳ בק׳ לושין פרק עשרה יחסין כחמין המקח לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי ולזה לא מכרתי מיומני וכו׳ בלא

המוכר קרקע לחברו והתנה עמו וכו׳ שכתב לפילו בח הנוי ונזלה ויחזו׳ המוכר חייב לשלם הטעם הוא לפי שהוא חוכם וכו׳ שקבל עליו כל חוכם זה בכלל: אבל אם נפסק הנהר וכו׳ ניחזי׳ נבי מעשה בניטין פרק מי שהחזו מסקנ׳ שם ומה שכתב והה לכל תנאי שבממון פשוט הוא שלמלין מלבר לחברו בכל כיוצא בזה: מעשה בח ששכר מלחים וכו׳ מעשה שם פ׳ שהחזו: המוכר קרקע לחברו וכו׳ פרק חזקת הבתים: שכר זביל וכן בהלכות פ׳: ראובן שמכר שדה לשמעון שלא בחליית וכו׳ מיירי פרק קמ׳ דמציעא ופרק קמ׳ דבבא ופרק מי שהיה בשוי ומה שכתב שלא בחליית פסק כריבה דלמלי דקתם דלפי׳ שלא בחליית וכתבו קנת המפרשים ז׳ל נפק׳ מיכה היכ׳ דהוה לפלוגי בין מכר לשמעון בעושות ולא שמעון וכדין בחליית והכי׳ז ל׳ כתב׳ לבבא ומין נורך לבל זה שלא נפק׳ מיכה דלמלי ידע לשמעון טפי: ראובן שמכר לשמעון שלא בחליית כו׳ מיירי בכתובות בפר׳ מי שהיה בשוי ופסק כרבה ומה שכתב שתף על פי שלא קבל וכו׳ הוה פסק בפרק בכתובות פרק מי שהיה בשוי: אבל אם בא בעל חוב יעקב וכו׳ פי׳ לבי׳ של לשמעון וכנין שעדיף זה בלה לשמעון בירוש׳ מיעקב לבי׳ והיא מכרה לשמעון שלא בחליית ויחזר וקבלה ממנו בחליית וטרף בעל חוב של יעק׳ ונם זה מפור׳ שם בכתובו׳ ובקלבו׳:

פרק עשרים

המבקש לקנות מקח מחברו וכו׳ תוספת׳ בק׳ לושין בתר בהלכות ק׳ קיימ׳ דקדושין זה לשונ׳ המוכר לחברו זה לומר במכה זה לומר במתני׳ והלך זה לביתו זה לביתו ואח׳כ תבעו זה את זה אם הלקוח תבעת המוכ׳ תבעו כלומ׳ הלוקח עכ׳ מיבויא׳: הלוקח מיחד מיחוש׳ בני אדם וכו׳ מכיר לומי׳ המקח וכו׳ פסק כרבי שמעון בן אלעזר וכסתם משכה לי׳ בחצר ק׳ עקי׳ וכבי טרפין בלוקח שמכיר לומי׳ מקח ביניהם ומסתבר וכן הוא בהלכו׳ פי׳ ב׳ שמכיר כיל ב׳ מה שכתב ויקי קדמים מכחין הכמוכה בב׳: ואם היה חסיל כיתן לדמים וכו׳ בזה חלקו׳ עלי׳ קרוב׳ ויקרשב׳ ז׳ ומוכרים לבמקח אפילו בח לבית׳ בימי שמים בימי בדרך הנוזל שנים בסנים לומרים היה יהי סלק לשתך לבשבע מה לי נזל מה לי מקח קרי לבשבע מקח ונזל שוין ודין הנזל מפורש פר׳ לבייעי מקלבו׳ נזלה: נאבון בעל המקח לומר לזה לא מכרתי לזה מכרתי מיומני וכו׳ בריית׳ בק׳ לושין פרק עשרה יחסין כחמין המקח לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי ולזה לא מכרתי מיומני וכו׳ בלא

עיין בתוספו׳ לקמן נב ע״ב בד״ה ויכא בכתובות

לקמן נא ע״ב

כתב שם טור חמ׳ פי׳ ככו אלו שכי דינין

עיין בחלפתי שם בהלכותיו שתקלן מתי כלשון

לקמן לף נב ע״ב ע״ש

בבא מציעא לף קג ע״ב ועיין בתוס׳ שם בלא חתם

המוכר קרקע לחברו והתנה עמו וכן כל כיוצא בזה הכל בניטין פר׳ מי שהחזו: המוכר קרקע לחברו וכו׳ עד שהיו מחזיר לו כלום פרק חזקת הבתים: שכל תנאי שבממון קיים פר׳ קמ׳ דמציעא: לאוכן שמכר שדה לשמעון עד בנללו וכו׳ עד סוף הפרק בכתובות פרק מי שהיה בשוי ופר׳ אלמנה בזוכת:

פרק עשרים

המבקש לקנות מקח מחברו וכו׳ תוספת׳ בק׳ לושין בתר בהלכות ק׳ קיימ׳ דקדושין זה לשונ׳ המוכר לחברו זה לומר במכה זה לומר במתני׳ והלך זה לביתו זה לביתו ואח׳כ תבעו זה את זה אם הלקוח תבעת המוכ׳ תבעו כלומ׳ הלוקח עכ׳ מיבויא׳: הלוקח מיחד מיחוש׳ בני אדם וכו׳ מכיר לומי׳ המקח וכו׳ פסק כרבי שמעון בן אלעזר וכסתם משכה לי׳ בחצר ק׳ עקי׳ וכבי טרפין בלוקח שמכיר לומי׳ מקח ביניהם ומסתבר וכן הוא בהלכו׳ פי׳ ב׳ שמכיר כיל ב׳ מה שכתב ויקי קדמים מכחין הכמוכה בב׳: ואם היה חסיל כיתן לדמים וכו׳ בזה חלקו׳ עלי׳ קרוב׳ ויקרשב׳ ז׳ ומוכרים לבמקח אפילו בח לבית׳ בימי שמים בימי בדרך הנוזל שנים בסנים לומרים היה יהי סלק לשתך לבשבע מה לי נזל מה לי מקח קרי לבשבע מקח ונזל שוין ודין הנזל מפורש פר׳ לבייעי מקלבו׳ נזלה: נאבון בעל המקח לומר לזה לא מכרתי לזה מכרתי מיומני וכו׳ בריית׳ בק׳ לושין פרק עשרה יחסין כחמין המקח לומר לזה מכרתי ולזה לא מכרתי ולזה לא מכרתי מיומני וכו׳ בלא

ו פלוני אמר לי וכן בתוכ׳ ובלא עכ׳

מגדל עוז

מחד מדעתיה ומחד בעל כריחיה ולפיכך כשבעין שפיקח אבל אי לא בקיאי אלא מחד מיניהו הוי משמע לבקיאי בלא שבועה אותי שבעל המקח מודה לו כמכלו לברי לית ליה מדיקדקים כלשון הגמר מליהוי לקבל ומתפרעי בסבר ואת דברי אחריו כאשר מצא לשון פ' יחסין וריש מציעא סתום ויחוס וכמו שמפרשי הלכך אבל לשון הגמר יפרעו לשומו הרי שטען על חבירו ואמר מכרת לי וכו' או שמת משכתי ולא לויתי כלומר שמת אחד מהם כך וכך וכו' בכל לו הטענות כולן היתה שם דיתה כו' אם הודה במקצת כו' על כשאר הטענות כולן הימה תלמוד מקומות דומות בדיני ממונות ובפרט במסכת ש שבועות פ' שבועת הדיינין ובירושלמי פרק כל הכשבעין: אמר לחבירו תן לי בדיוק וכו' על כמו שביארנו בשבועות פרק כל הכשבעין והכיוצא הוא בזה הפרק: וכן הדין בנותן דיוק לשולחני על ניחוי מעותיו לחבירו ופרק כל הכשבעין והכלכות לי שלם ז"ל: המחליף פרק בחמור על כמו שיתבאר בהלכות טוען וטוען עיקר ההלכה הזאת במניעת פרק קשוט והכיוצא בזה: אמר חמור זה לחבירו ואמר לו לא כי אלא סוס זה ואמר לו כן הוא ונשבע לו ונטל את החמור ומכרו לאחר ואחר בא ואמר לו חמורך מת ואני הרגתיו

זח אומר ברשותו ילדה והאחר שותק זכה הטוען בולד: מי שהיו לו שני
עבדים קטן וגדול או שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה הלוקח אומר
גדולה לקחתי והמוכר אומר קטנה היא שלקחת על הלוקח להביא ראיה
או ישבע המוכר הסת שלא מכר אלא קטן אמר הלוקח גדול לקחתי
והמוכר שותק זכה הלוקח בגדול ואם אמר המוכר איני יודע על הלוקח
להביא ראיה או נשבע המוכר הסת שאינו יודע ואין לזה אלא קטן: כל
מי שגולד הספק ברשותו עליו להביא ראיה כיצד המחליף פרה בחמור
ומשך בעל החמור את הפרה ולא הספיק בעל הפרה למשוך זה החמור
עד שמת החמור עד בעל החמור להביא
ראיה שהיה חמורו קיי בשעת משיכת
הפרה וכן כל כיוצא בזה: מחט שנמצ
בעובי בית הכיסות ונקבה אותו נקב
מפולש אם נמצ עליה קורט דם בידוע
שזו נטרפ קודם שחיטה לפי אם הגליד
פי המכה בידוע שזו נטרפה שלשה
ימים קודם שחיטה לא הגליד פי המכ הרי הדבר ספק ועל הטבח להביא
ראיה שקודם לקיחתו נטרפה שהרי ברשותו נולד הספק ואם לא הביא
ראיה ישלם הדמים למוכר כמו שבארנו:

פרק אחד ועשרים

המקנה לחברו דבר שאינו מסוים אם היה מינו ידוע אף על
פי שאין מדתו ידוע הרי זה קנה ואם אין מינו
ידוע לא קנה כיצד ערמה זו של חטים אני מוכר לך בכך וכך מרתף זה
של יין אני מוכר לך בכך וכך שק של תאנים אני מוכר לך בכך וכך אף
על פי שאין מדת הערמה ידועה ולא משקל התאנים ולא מנין הקנקנים
ידוע הרי זה ממכרו קיים אף על פי שנמצא חסר או יתר על האומד שהיה
בדעתם ויש להם הוניה לפי השער שבשוק כמו שבארנו אבל האומר
לחברו כל מה שיש בבית זה הא אני מוכר לך בכך וכך וכל מה שיש בתיבה
זו אני מוכר לך בכך וכך או בשק הזה אני מוכר לך בכך וכך ורצה הלוקח ומשך אין כאן קנין שלא סמכדה
דעתו של לוקח שהרי אינו יודע מה יש בו תבן או זהב ואין זה אלא כמשחק בקוביא וכן כל כיוצא בזה
וכן המוכר לחברו בדינרין חטים ולא פסק כמה סאה מכר לו נותן לו בשער שבשוק בשעת המכירה וכל
החוזר בו מאחר נתינת הדמים ולא רצה בשער שהיה בשוק בשיערת נתינת המעות מקבל מי שפרע כמו
שבארנו: המוכר מקום לחברו לעשות בית או רפת בקר וכן המקבל מחברו לעשות
לו בית חתנות לבנו או בית אלמנות לבתו עושה לו ארבע אמות על שש מכר לו מקום
בית גדול עשה שמנה על עשר מכר לו מקום טרקלין עשה עשר על עשר תרבץ
כן יש לו לרבץ על שפה לא לענין חלוקת אחין ושותפין דהא לאחרינן דהיכא דליכא ד' לזה ול' לזה חולקין מוקמי לי בהוכה
פלן באחר המחלוקת לפי פתיחת עכלו התוי בפרקין דקמא מכלל דפלן כתבו בעלמא בשם הילכות עיין בהלכות שכנ' פלא:

לחברו דבר שאינו מסויים וכו' החלק הראשון בדבר שמינו ידוע פשוט הוא שקנ' ומבואר בגמ' בבינעא
בפרק המוכר פירות: אבל המוכר לחברו בעשרה חטים וכו' עד
בפרק המוכר פירות: ובן המוכר לחברו בעשרה חטים וכו'
עד כמו שבארנו כן כתב רב האי
ז"ל שתחילתו וסופו פר"י זהו כשך
המוכר מקום לחברו וכו' עד וכאן
ליתנו בבבא בתרא פרק המוכר
פירות: המוכר

מה שהגיה הטור מח' סי' רכב על זה עיין שם שכתב ולא כהילא

לשון טור חח"מ סי' רכב וכן כתב רב אלפס אבל מל' הלכות כתב שאפי' שם עושה בנית בעל החתום על הפרה להניח רפיה דעין דעין שמסר בעל החתום את הפרה בקנ' שהחתום לבעל הפרה בכל מקום שהוא וכיון שגולל הספק בידו עליו להניח רפיה עכ"ל

מגיד משנה פ"ג מה"ט

פ"ג מה"ט

פ"ג מה"ט

טור חח"מ סי' רט כשם הגיהו

פ"ג מה"ט

פ"ג מה"ט

פ"ג מה"ט

פ"ג מה"ט

פ"ג מה"ט

פ"ג מה"ט

המוכר מקום לחבירו לעשות לו קבר וכן המקבל מחבירו וכו׳ מודעת היטערה כו׳ כמכח בין כל קבר וכו׳ עד המתנעייס שתי חמות

כתב הלחנד ז״ל כל זה שכתוב היה לרחי לומר שתי חמו׳ ובין השתי חמתעייס חמה מכחן וחמה מכחן למנפים של קלכות שהן זויות כך מנחתי כתוב במקלת המנפים ומקלתן מכחן:

ואני תמה למה לה תהה כותת בישראל לה שלה זה ישתבש בלב וכל שכן בהלכה מפורסמת אצל חלו בה ידיס ממשמשות ובחו בפירושיה ובויריה ומחלוקת ישנה בחלוקיה מודעת הלשונות לב ולה שהלחנד זה יכתוב עליהן שלה חה מן התלמידי׳ המתחילים שלה הגיע להוכלה כתבו׳ מכחן לפי שרחו פי׳ הלשנם ובכי מחלוקתו שכתב היה עומד שכתבין היום כחי חמה ובחו המעתיקי׳ כתבוה תוך הספר לה לה יחה מפי הלחנד הם ו וחלילה וכלותבים לה הלנישו כי לדברי תנה קמה דמתניתין שהכו פוסקין כמותו פרק המוכר פירות לה הוכרך התלמוד להכיח היום כלל והוה פירוש רבינו משה זל יפה ומיופה והכי מבחל ומוכיל לפניך ובין במרחה יחי ויחי בפרק המוכר פירות תנן המוכר מקום לחבירו לעשו לו קבר וכן המקבל מחבירו לעשות לו קבר עשו תוכה של מערה לכנע חמות על שם ופתוח לתוכה שמכה כוכין שלשה מכחן ושלשה מכחן ושנים מכננד הנכנס למערה מדת המערה ארבע אמות על ששו וכל קבר וקבר ארבע אמור׳ ארך ורחב ששו׳ טפחים ורום שבע נמצא בין כל קבר וקבר שמן הצדדין אמה ומחצו׳ בין השנים האמצעיים ב׳ אמות: המוכר לחברו בתוך שדהו מקו׳ אמת מים להשקו׳ בה בית השלחין נותן לו בתוך שדהו

ה אמה שרחבה שתי אמו׳ ואמה מכאן ואמה מכאן לאנפיה ואם מכר לו אמת המים להשקות בה בקילון נותן לו אמה שרחב׳ אמה וחצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן לאנפיה אלו האנפין בעל השד׳ נוטען

ב כדי כחמן לחמר אבל אינו ג זורען שמואל דהילכתא כוותיה בדיני ולה כדב יהודה חמר שמואל לחמ׳ זורען וכ״ם נוטען עכ״ם:

ג המוכ׳ לחברו דרך בתוך שדהו אם דרך יחיד מכר לו נותן לו שתי אמור׳ ומחצה רחב כדי שיעמוד חמור במשאו על ארך הדרך מכר לו דרך בין עיר לעיר נותן לו רחב שמנה אמו בארך הדרך מכר לו דרך הרבים נותן לו רחב שש עשרה אמה: דרך המלך ודרך הקבר אין לה שיעור ונראה לי שזה כמוכר דבר שאין מינו ידוע: מכו׳ לו מקום למעמד נותן לו בית ארבעה קבים: האומר לחברו בור וכותליה אני מוכר לך נותן לו רחב הכותל שלשה טפחים: המוכר

תרבין של הצר שתים עשרה על שתים עשרה ורום כל בית ובית כחצי ארכו וחצי רחבו: המוכר מקום לחברו לעשות לו קבורה או המקבל מחברו לעשות פרקבור עושה מערה ופותח לתוכ׳ שמונה קברי׳ שלשה מכאן ושלשה מכאן ושנים מכננד הנכנס למערה מדת המערה ארבע אמות על ששו וכל קבר וקבר ארבע אמור׳ ארך ורחב ששו׳ טפחים ורום שבע׳ נמצא בין כל קבר וקבר שמן הצדדין אמה ומחצו׳ בין השנים האמצעיים ב׳ אמות: המוכר לחברו בתוך שדהו מקו׳ אמת מים להשקו׳

ה ויש שקדיק לומר קייבו משום עיומק לעמיקה לומר כן כדיך לומ׳ לפי ספריס לנרסי׳ לומר תו׳ לכל רשכם כתב כשם רבינו יעקב בר יקר כותן לו שתי חמו׳ לתוכה לומר מכחן כו׳ לפי זה לין שיעור מפורש כאן לחמת קמיס עגמה:

את הקרקע ומקלקלין את אמת המים ואמת המים זור׳ שבלו אנפיה בעל האמה מתקנן בעפר אותה השדה שעל מנת כן קבל עליו המוכר להיות אמת המים בתוך שדהו:

ד המוכ׳ לחברו דרך עיין סימן כ״ו:

בתוך שדהו אם דרך יחיד מכר לו נותן לו שתי׳ אמור׳ ומחצה רחב כדי שיעמוד חמור במשאו על ארך הדרך מכר לו דרך בין עיר לעיר נותן לו רחב שמנה אמו בארך הדרך מכר לו דרך הרבים נותן לו רחב שש עשרה אמה: דרך המלך ודרך הקבר אין לה שיעור ונראה לי שזה כמוכר דבר שאין מינו ידוע: מכו׳ לו מקום למעמד נותן לו בית ארבעה קבים: האומר לחברו בור וכותליה אני מוכר לך נותן לו רחב הכותל שלשה טפחים: המוכר

הרבין של הצר שתים עשרה על שתים עשרה ורום כל בית ובית כחצי ארכו וחצי רחבו: המוכר מקום לחברו לעשות לו קבורה או המקבל מחברו לעשות פרקבור עושה מערה ופותח לתוכ׳ שמונה קברי׳ שלשה מכאן ושלשה מכאן ושנים מכננד הנכנס למערה מדת המערה ארבע אמות על ששו וכל קבר וקבר ארבע אמור׳ ארך ורחב ששו׳ טפחים ורום שבע׳ נמצא בין כל קבר וקבר שמן הצדדין אמה ומחצו׳ בין השנים האמצעיים ב׳ אמות: המוכר לחברו בתוך שדהו מקו׳ אמת מים להשקו׳

ה ויש שקדיק לומר קייבו משום עיומק לעמיקה לומר כן כדיך לומ׳ לפי ספריס לנרסי׳ לומר תו׳ לכל רשכם כתב כשם רבינו יעקב בר יקר כותן לו שתי חמו׳ לתוכה לומר מכחן כו׳ לפי זה לין שיעור מפורש כאן לחמת קמיס עגמה:

את הקרקע ומקלקלין את אמת המים ואמת המים זור׳ שבלו אנפיה בעל האמה מתקנן בעפר אותה השדה שעל מנת כן קבל עליו המוכר להיות אמת המים בתוך שדהו:

ד המוכ׳ לחברו דרך עיין סימן כ״ו:

בתוך שדהו אם דרך יחיד מכר לו נותן לו שתי׳ אמור׳ ומחצה רחב כדי שיעמוד חמור במשאו על ארך הדרך מכר לו דרך בין עיר לעיר נותן לו רחב שמנה אמו בארך הדרך מכר לו דרך הרבים נותן לו רחב שש עשרה אמה: דרך המלך ודרך הקבר אין לה שיעור ונראה לי שזה כמוכר דבר שאין מינו ידוע: מכו׳ לו מקום למעמד נותן לו בית ארבעה קבים: האומר לחברו בור וכותליה אני מוכר לך נותן לו רחב הכותל שלשה טפחים: המוכר

ורום כל בית ובית כחצי ארכו וחצי רחבו: פי׳ כל אחד מהם יהיה ו׳ על ו׳ ורוחב ה׳ על ה׳ ורום ט׳ וכן כיוצא בזה ומבואר בדיוסקה של טעלה: עשר מ״ה

המוכר מקום לחבירו וכו׳ יטאב׳ שם פ׳ המוכר לך ק ע״ב

פירות ופסק בחכמים ולה כרבי שמעון ובתוך דבריו שדברן היה לעשות טעלה ולחפור בכותליה קבר וקבורת הקם בקרקע כוכין בלשון המשנה ופתח הטעלה הוא כרחב ברוח ובשני כותלי הלכ׳ הוא עושה קבורת ובכותל הרוחב שכנגד הפתח שנים ומד׳ הטעלה מבוארת במשנה זו וכן מדת הקבורת: נמצא בין כל קבר וקבר שמן הכדלין חמה ומחצה ובין השנים האמצעי׳ שתי חמות סדור הקבורת לדעת זו הוא כך בכותלי האורך עושה כוך בתחלת הכותל ורחבו עשה טפחי׳ שהם חמה ומחצה ועושה כוך אצל כוך ורחבו עשה טפחי׳ שהם חמה ומחצה כדי שיהא בין כוך לכוך חמה ומחצה ועושה כוך אצל כוך ורחבו עשה טפחי׳ שהם חמה ומחצה כדי שיהא בין כוך לכוך חמה ומחצה וכן בכולם עד שיגמור כל הכותל ובכותל האחורי עושה כוך אחד ברחב הכותל ורחבו עשה טפחי׳ שהם חמה ומחצה כדי שיהא בין כוך לכוך חמה ומחצה וכן בכולם עד שיגמור כל הכותל ובכותל הרחב מכיח בין כוך לכוך חמה ומחצה ובין הכוך האחרון לכותל הסמוך לו חמה ומחצה כדי שיהא בין כל כוך לכותל חמה ומחצה ובין הכוך האחרון לכותל

לחברו ומצר לו מצר ר' קצר כו' הטעם המחבר מימרא בלשונה וכך היא היינו ומצר לו מצר לחד לחיוב ומצר לחד קצר לחוד רב נלע קסבר לחוד נלע בכנד הקצר הלכך רב כהנא ורב אסי ויקצה רב היכא דאיכא תור שתיק רב ומוכיח רב היכא דאיכא מצר לחובן ושמעון מחד ניסא ומצר לוי ויהודה מחד ניסא ועקיבה למיכתב דלחובן בכנד לוי ושמעון בכנד יהודה ונלע כתב לי' עב בכנד ריחא תור קלוט לי' עב וכך בלשונה שהוא מצר לו ב' מצרי שלמים והלכיעי קצר כנון זה ולחוד רב לנע קסבר לחוד נלע בכנד קצר כזה והקשו ויקצה בכנד ריחא תור כזה שתיק רב פירוש שלא חשש לקושייתם ומודה רב שאם היה המצר לחובן ושמעון ומצר ש שמעון מספיק ליה שבכנד לחוד מצר קצר ולחי קנה בכנד ריחא תור כנוכח השלישית שאם לא כן למה מצר לו מצר לחובן בכלל היה לו לחובן שמעון בכנד יהודה לבתוב בכנד לבד כנון זה וכתבו קמפרשים ז"ל שלי יפשל לפרש שלא מצר לו מצר לכיעי בכלל נלע לחובן שמעון כזה שאם כן היאך יאמרו רב בהנא ורב אסי יקצה בכנד ריחא תור וקלוט לחוד נלע מצר לו מצר ל' מקנתו משאם לא מצר בלל לחוד נלע בכנד לחוד ממכרים לבד אמר רב קנה כולה חוץ ממצר לכיעי כדאיתא התם וכאן לחוד נלע קנה נלע בכנד הקצר ועשה ליה שבין שהתחיל למכרו ונלע מצרי כולו כלא שאיכו מקפיד על המצר לבד נלע על חלק מן השדה מה שאין כן כשנלע מצרי בלל מסתבר לי בלל נלע יקנה נלע תלע אחד על פני כולה כדי שלא יהא מצר לחוד ומתוך דברי יתבארו דברי המחבר ז"ל היה מצר לחובן מזרח ומערב וכו' מימרא הם וזה לשון ש בפרושה דהמוכר שדה לחברו ורוצה לבתוב מצרים יש לבתוב שתי שדות אחת במזרח ואחת למערב ולשמעון בתוכן ואחת בדרום שלא יכתוב לו סתם שדה זו שהי מוכר לך היכי הוי בתוך שדות לחובן ושמעון לפיכך צריך לבתוב בשטרו כזה וכיוצא שמכר לו מצר וכו' ונלע כן: מצר לו מצר וכו' ונלע מצר לו מצר לכיעי קנה השל' כו' כך בפסקי הלכה בגמר שם בלשונה הלכתא קנה הכל חוץ ממצר לכיעי: אבל המצר לכיעי אם היה מובלע בתוך המצרים וכו' גם זה שם אבל ראיתי המפרשים חולקים בפירוש הרב ן' מינ"ז ול"ל פי' קנה הכל חוץ ממצר לכיעי דעבדים ל"ל הרבעה פסקי כגון זה קצי ליה לנ' פיסקי מיניה כר מפסק לכיעה עבל ונלע ול"ל פי' חוץ ממצר לכיעי קתלם עצמו של מצר לכיעי לא קנה עבל גם בפירוש הרב ן' מינ"ז ול"ל דלא מובלע הלי מצר לכיעי עם השדה כולה מבל מובלע וכראיתי כשדה אחת קנה כולה ולם כתב דלא מובלע כתוך המצרים שיכאן ומכאן לא קנה עבל פי' שאם מעט שקורין את הבירה בית לפי שאם היו הכל לו קבין לפי שהיה דבר חשוב בשדה ויש לומר שעיקרו והוא הדין לגבה בתי קב וכן בכל דבר כפי מה שהוא בשדה ומכאן ואילך בפירוש סיים את הקרבות הלמוד' בגמר' ונלכך של דקלים מפני חשיבות גם כן קנה שם: סיים לו את הזויות בלבד ונלע סיים הכתוב כזה ולפי שהרב ז"ל לא הזכיר בפירושו את הלשון הזה בתלמוד על כן אתקנו בסוגריים: המוכר בית לחברו בבירה גדולה וכו' מימרא היא ונלע סיים המוכר לבל רוח הוא כזה ומוכלן בעזרת בתלמוד עלו בתיקו ופסק רבינו שודא דלייט: ונלכך פירושן לחומרין בו וכל לעזת המחבר שסיים כזה ולפי שכתב ומכ שכתב לף על פי שיש שם מעט שקורין את הבירה בית לפי שאם היו הכל לו קרוב קורין לבירה בית הכל מכור ובלחיתא בגמרא ונלע מכור

מגדל עוז

קאומר לחבירו שדה וכו' עד וכן כל כיוצא בזה פרק המוכר את הבית: קאומר לחבירו שדה דאובן וכו' עד אחר קשם שפשט בכל מקום שהמוכר אומר בשדה זו אינה זו השדה שהיתה של ראובן אלא כך היא קרויה ולעולם לא היתה לו אלא זו היא שהיתה של ראובן ולקחתיה ממנו והיא שמברתי לך על המוכר להביא ראיה ואם לא הביא זוכה הלוקח באלו שבכל העם קוראים של ראובן וכן כל כיוצא בזה הלך אחר השם שהוא פשוט בפי הכל: האומר לחברו חצי שדה אני מוכר לך שמין לו מן הכחוש שבה מה ששוה חצי הדמי של כל השדה וכן אם אמר לו חציה בדרום אני מוכר לך שמין דמי בולה ונותן לו בדרומה כחצי כל הדמים ומקבל עליו הלוקח לעשות בחלקו מקום הנדר ומאחורי הנדר סמוך לנדר חרין קטן רחב ג' טפחים וחוצה לו חרין אחד גדול רחב ששה טפחים ובין שני החריצי רחב טפח כל זה כדי שלא תקפון הנמייה בה וכיוצא בה היתה לו חצי שדה ואמ' להברו חצי שיש לי בשדה מכרתי לך קנה החצי כולו אמלו חצי בשדה ששה לילא קנה אלא רביע אמר לו מצד שדה שממנה נחצית אם אמר לו ואלו מצריה קנה חציה ואם לא מצר לו מצריה לא קנה אלא בית תשעה קבין:

פרק שנים ועשרים

אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם בין במכר בין במתנה בין במתנת שכיב מרע כיצד מה שתוציא שדה זו מכור לך מה שיוציא אילן זה נתון לך תנו מה שתלד בהמה זו לפלוני לא קנה כלום וכן בל כיוצ בזה: המוכר פירות דקל לחברו ולאחר שבאו הפירות לעולם ואם שמט הלוקח ואבל אין מוציאין מידו וכל החוזר בו משניהם אין חייב לקבל מי שפרע אבל הפוסק על שער שבשוק ולא היה אותו המין שפסק עליו ברשות מוכר חייב לקנות וליתן ללוקח מה שפסק ואם חזר מקבל מי שפרע: מי שפסק על שער שבשוק שיתן ארבע סאין בסלע אם היו שבלים הרי זה קונה לקבל מי שפרעו והוא שיראה לו בגורן או שיאמר לו בשוק הריני סומך עליך אבל אם לא נראה בגורן ולא אמר לו הריני סומך עליך לא סמכה דעתו של מוכר ואינו מקבל מי שפרע שהרי הוא אומר שמא פסק עם אחר ואינו צריך לחטים אלו: דבר שאינו ברשותו של מקנה אינו מקנה והרי הוא כדבר שלא בא לעולם: כיצד מה שאירש מאבא מכור לך מה שתעלה מצודתי מן החים נתון לך שדה זו לכשאקחנה קנויה לך לא קנה כלום וכן כל כיוצא בזה:

פרק שנים ועשרים אין

אין המוכר פירות לקל לחברו וכו' עיין מה שכתב בזה בפרק כל שעה: אבל פסק כבר חייבין לקבל מי שפרע ואפילו לא הגיע עדיין זמן הפרי: מי שפסק על שער שבשוק וכו' עד ואפילו לא הגיע עדיין זמן הפרי: אבל אם פסק עמו בשעת הבציר וכו' עד ואפילו לא הגיע עדיין זמן הפרי: אבל אם פסק עמו בשעת הבציר וכו' עד ואפילו לא הגיע עדיין זמן הפרי:

פרק שנים ועשרים אין

אין המוכר פירות לקל לחברו וכו' עיין מה שכתב בזה בפרק כל שעה: אבל פסק כבר חייבין לקבל מי שפרע ואפילו לא הגיע עדיין זמן הפרי: מי שפסק על שער שבשוק וכו' עד ואפילו לא הגיע עדיין זמן הפרי: אבל אם פסק עמו בשעת הבציר וכו' עד ואפילו לא הגיע עדיין זמן הפרי:

מי שהיה חייב כו' עד ואינו יכול. ר"ל שאין לו מה יאכל וכו' ומשמע

מיי' שם פ"ג ה"ב סמג עשין כ' פנ"א ור"ן פ"ק דקידושין ושם ובפ"ק דב"ב ושם ובפ"ק דתמורה ושם

מכאן שאם היה לו מה יאכל אינו נמכר אפילו לא היה לו מה יאכל בשעה שנמכר אלא שעתיד להיות לו מה יאכל בשעה שיבקש לשלם נמכר. וכן משמע בפ"ק דקידושין ובפ"ק דב"ב ובפ"ק דתמורה. וכן פסק הרמב"ם בפ"ג מהלכות מכירה. וכן נראה עיקר. ומיהו אם אין לו מה יאכל ואין לו מה יפרע אין מוכרין אותו אלא אם כן יש לו מה יאכל ואין לו מה יפרע. ואם אין לו מה יאכל ויש לו מה יפרע אין מוכרין אותו אלא אם כן אין לו מה יפרע ויש לו מה יאכל. ואם אין לו מה יאכל ואין לו מה יפרע מוכרין אותו. ואם יש לו מה יאכל ויש לו מה יפרע אין מוכרין אותו. וכן פסק הרמב"ם בפ"ג מהלכות מכירה. וכן נראה עיקר. ומיהו א

ליה אלא במעמד שלשתן וזה החכם חומר שאפילו לא נח לעולם קמו עבייס
ואני חומר שהם חייב עצמו בכך ובך כלומר מן הפירות
שיהא בכרם שלי וכן כל כיוצא בזה הרי זה חייב עצמו ויתן חצל הם חומר
יתן לעבייס כך וכך מפירות שלה נח לעולם קמו עבייס לדברי הרב עכל:

אסור על אותנו לצדקה אף על פי
שאינו מתקדש לפי שאינו בעולם הרי
זה חייב לקיים [ח] דברו שנ' ככל היוצא
מפיו יעשה והואיל והדבר כן אם צוה
אדם כשהוא שכיב מרע ואמר כל מה
שיוציא אילן זה לעניים או כל שכר
בית זה לעניים זכו בהן העניים יש נאונים שחולקין על דבר זה ואומרים
שאין העניים זוכין אא בדברים שהדיוט קונה בהן ולפיכך לא יזכו בדבר
שלא בא לעולם ואין דעתי נוטה לדברים אלו שאין אדם מצווה להקנות
והוא מצווה לקיים דבריו בצדקה או בהקדש כמו שהוא מצווה לקיים
הנדר כמו שבארנו בערכין:

ליעזר

ואני תומר מאחר שמתלוקת
ישבה היא וקדעות רבו
ותחזרות לפי הסברות אין להכריע
בך תודיע ותעבה גם אני חלקי
לפי דלכי בקרקע בדרך הנמוך ע
פנים ופנים לגאונים הראשונים
ולמפרשים האחרונים ז"ל במסכת
כלים פרק ולכן נאמר מתני'
דקונם שאני עושה לפיך כו' דדבי
עקיבא תומר יפר שמ' תעגדיך יתר
מן הראוי לנוך ויתכן בן נוי תומר
יפר שמא ינרשבה כו' ופסק שמואל
הלכה כדבי יוחנן בן נורי ותקשינן
לשמואל הכבר שמואל לא' מקדים
דבר שלא בא לעולם כו' ותסיקנא
בתומר יקדשנו ידי לעשותן דירים
ליתבקו בעולם ושקליכן וטרי עלה
טובא ולפום סיניין יש כמה פעמים
לפנים ולפנים שמעתתא דיוק ותבשת
מדבריהם תיתה:

פרק שלשה ועשרים

טור מח' סי' כ ט

מקנה מלם הנוף כו' עד ממכרו אי
מהתם קיימין בגמ' בתרא פרק
חזקת הבתים ופל' מי שמת ומייתי
לה בכמה דוכתי: מכר עבדו
לקנם כו' עד אין מוציאין מידו
בניטין פר' השולח: מכר אילן לזה
כו' עד בעין יפה משייר בפתח פל'
מי שמת ובכמ' דוכתי דהכך פירקין
דהמוכר: ומה הפרש יש בין המוכ'
קרקעו' עד קנין עולם לעולם
כתב הרמ"כ ז"ל אי איכי מוכח
מוכר לזמן קנוב שיכב'
ושיהרים אלא בתומר בכאי
ואחריך לפלוגי ודבר זה אינו מיושב
עלי במכר שאם אח' בכאי מכורין
לך במאה דיכרין ואחריך לפלוגי
בעשרים דיכרין שבאמר בזה אין
לנאי אלא מה שמייר דאמר ויפסיל
הנאי אף שנתן לו בדמים ואיפשר שיהיה כן כי לפי הפסק נתן הנאי דמי עוד איפשר מוכר שדקו לנשים שכח או לחמשים
שכח או לחרבעים שכח שיעשה בו כל חפצו כל ימי המכר מיפני שקוק כמוכר בזמן הייובל עכל: ואני תומר דין
הוא שלא יכבה ולא יפתוך בו כלים בלא רשות בעל הבית הקבוע כבר הוא בכלל בחילוק הראשון שביארתי ובעין השביעית פרק השוכר את האומנין
דתומר במכר שאם אח' בכאי מכורין לך במאה דיכרין ואחריך לפלוגי ודבר זה אינו מיושב עלי במכר שאם אח' בכאי מכורין
ויש בין המוכר שדהו לבין השוכר אותה שהשוכר אינו יכול למכור לאחרים כל מה שקנו מן המוכר אבל המוכר יכול למכור לאחרים כל מה שקנו מן השוכר חוץ מן השוכר עצמו ומן הנאמן לו ומן הקרוב לו ומן הבא בשבילו ומן הבא אחריו ומן הבא בשבילו ומן הבא אחריו ומן הבא בשבילו ומן הבא אחרי

מכורין לך ביהה ויחזיר לשלוחו כך ליכרין שהיה בזה יין לשני שלח יהה שייר ליתן ויפסיד השני יהה שכתן נדמי ליפסד שיהיה כן כי לפי הספק יתן פ
השני דמים ועוד ליפסד המוכר שדהו לם שכך או לב שכך או להבעיס שכך שיעשה בדבל חפצו כל ימי המוכר ופני שהוא כמוכר בזמן היובל עב: ולי פרש שהמוכר
מלמה המוכר לזמן קטוב למוכר בזמן שהיובל ניהא דכשב שהמוכר בזמן היובל בין קריב בין ליהוק עשוק בו כל חפצו לף על פי שידוע שיחזור הקרקע לבעליה ביובל
בן הדין בימוכר לזמן קטוב שהרי מתנו כפירושו ביובל וכיון שכן לף במוכר לזמן קטוב הדין כן ודברי המחבר והקפרשים שכתב
כולן בלוליים ופשוטים הן:

בהשגות כתיב ז"ל
המוכר פירות שובך ופירות בוה
הוא אחוז כמוכר שובך לעיוקו
ובוודאי לדבריהם" ל"ק "ז"ל
אחז לדרך" עב:

מגדל עוז

המוכר פירות שובך ופירות שובך על הבן כל
ביומא בזה עיקר זאת ההלכה ג
בשיטת חולין שילהי דשלוח הקן
במעש דלעי בר מיסן והביאוה פה:
הביצים והאפרוחי על הקרקע הקן
מסכת חולין שלהי שלוח הקן כ
במעש בר מיסן והביאוה פה: הבנים
והאפרוחים עד הקרקע הקן שלהי
שילוח הקן במעש דלעי בר מיסן:
הלוקח פירות שובך וכו' עד סוף הפ'
הכל פרק המוכר לאת הספינה:

המוכר פירות שובך ופירות כוורת קנה מן לחברו קנה ואין זה מוכר דבר שלא
בא לעולם לפי שאינו מוכר יונים שיולדו או דבש שיבא לכוורת אלא הוא
מוכר שובך לפירותיו או כוורת לדבשה שהרי הוא כשובר אבר המים
לחברו שהוא נהנה בכל היה שיבא בה בך זה הקנ שובך זה לפירותיו כמו
שמוכר אילן לפירותיו ודין כולם כדין השובר בית מחברו כמו שאמרנו
שהוא נהנה בכל הניות שיש בו וכן כל כיוצא בזה הבצים והאפרוחין
עצמן שיש בשובך לא קנה אותם בעל השובך כל זמן שלא פרחו ודבר
זה נזרת חכמי היא ומשום לא תקח האם על הבנים ננעו בה לפיכך הרוצ
להקנות אפרוחים וביצים אלו לחברו מטפח על השובך שיפרחו האמהו
וינבהו מעל הארץ ואחר כך יקנה אותן לחברו בקנין או על גב קרקע או
בשאר דברים שהבינה טלין נקנין בהן: הלוקח פירות שובך מחברו אינו
יכול ליטול כל הגוזלות שיולדו בו מעתה מפני שהאמהות בורחו נמצא
שהחריב כל השובך אלא מניח מהן כדי לישב השובך וכמה מניח אם היו
בו אמהות ובנות בעת מכירת הפירו מניח בריכה ראשונ שיולדו האמהו
כדי שיצטוותו האמהות עם הבריכה הראשונה ועם הבנו שעמהם ומניח
מבה שיולידו הבנות שתי ברכות כדי שיצטוותו הבנות עם שתי הבריכו
שהולידו וכל הנולד מאחר שתי בריכו של בנו והבריכ
הראשונה של אמהות הרי אלו שלו: הלוקח פירות
בוורת מחברין נוטל שלשלחילי זה אחר זה מבאן ואילך
נוטל נחיל כדי לישב את הבוורת: הלוקח חלות דבש
מחברו מניח בכוור שתי חלות כדי שלא יפרחו הדבורי
וילכו להן: הלוקח זתים מחברו לקוץ מניח מן האילן
סמוך לארץ שתי נרופיות וקוצין לקוף בתולת שקמה
מגביה שלשה טפחים וקוצין סדין של שקמה שני טפחי
ובשאר אילנו טפח וקוצין בקני ובגפנים מן הפקק ולמעלה ברקלי וארז חופר ומשרש לפי שאין נזעו מחליף:

ז וכן פרשבם מבל המעשפת פי לשלוחו בני המוכר לבניו בריכה לשתוכ וכן לבני בניהם עד עולם ולא חש לפרש בגמרייתא דשמו כי היכא דלא ליפשוד ולישל וכן פרש"בן עב:

סמג עשין סי' פב דף קע ע"ב ועב טור חמ' סוף סי' כ"ו

פרק ארבעה ועשרים

המוכר שלש אילנות בתוך שדהו אפילו הן שלש נטיעו קטנות או שלש בדי אילן הרי יש ללוקח
קרקע הראויה להם ואפילו יבשו האילנות או נקצצו יש לו קרקע הראויה להם וקנה כל
האילנות שביניהם וכמה היא הקרקע הראויה להם תחתיהם וביניהם וחוצה להם
כמלא האורה ז וסלו וזה המקום שהוא מלא האורה וסלו אין אחד משניהם יכול
לזרעו אלא מדעת חברו במה דברים אמורים בשהיו שלשה האילנות עומדין כמו נ
פטפוטי כירה ששופתין עליהן את הקדרה שהרי הן שנים זה
ח ואף על גב דנבי חזק כנגד זה והשלישי מכוון ביניהן ומרוחק מהן והוא ט שיהיה בין
לא משערינן כי אלא כל אילן ואילן מארבע אמות ז ועד ששה עשר אמהיכן
ממיטע עשר לבית סאה
כבהילכות טוען פרק שנים עשר יש לחלק בין מכר לחזקה ועיין בתוספות בהא עב:

ז דיקא תורה וסלו אבל תחתיהן וביניהן של בעל האילן דשפ:

ז פרשבם עד ולא עד בכלל ולי פירש דעד ועד בכלל עב:

המוכר פירות שובך ופירות כוורת קנה מן לחברו קנה ואין זה מוכר דבר שלא
בא לעולם לפי שאינו מוכר יונים שיולדו או דבש שיבא לכוורת אלא הוא
מוכר שובך לפירותיו או כוורת לדבשה שהרי הוא כשובר אבר המים
לחברו שהוא נהנה בכל היה שיבא בה בך זה הקנ שובך זה לפירותיו כמו
שמוכר אילן לפירותיו ודין כולם כדין השובר בית מחברו כמו שאמרנו
שהוא נהנה בכל הניות שיש בו וכן כל כיוצא בזה הבצים והאפרוחין
עצמן שיש בשובך לא קנה אותם בעל השובך כל זמן שלא פרחו ודבר
זה נזרת חכמי היא ומשום לא תקח האם על הבנים ננעו בה לפיכך הרוצ
להקנות אפרוחים וביצים אלו לחברו מטפח על השובך שיפרחו האמהו
וינבהו מעל הארץ ואחר כך יקנה אותן לחברו בקנין או על גב קרקע או
בשאר דברים שהבינה טלין נקנין בהן: הלוקח פירות שובך מחברו אינו
יכול ליטול כל הגוזלות שיולדו בו מעתה מפני שהאמהות בורחו נמצא
שהחריב כל השובך אלא מניח מהן כדי לישב השובך וכמה מניח אם היו
בו אמהות ובנות בעת מכירת הפירו מניח בריכה ראשונ שיולדו האמהו
כדי שיצטוותו האמהות עם הבריכה הראשונה ועם הבנו שעמהם ומניח
מבה שיולידו הבנות שתי ברכות כדי שיצטוותו הבנות עם שתי הבריכו
שהולידו וכל הנולד מאחר שתי בריכו של בנו והבריכ
הראשונה של אמהות הרי אלו שלו: הלוקח פירות
בוורת מחברין נוטל שלשלחילי זה אחר זה מבאן ואילך
נוטל נחיל כדי לישב את הבוורת: הלוקח חלות דבש
מחברו מניח בכוור שתי חלות כדי שלא יפרחו הדבורי
וילכו להן: הלוקח זתים מחברו לקוץ מניח מן האילן
סמוך לארץ שתי נרופיות וקוצין לקוף בתולת שקמה
מגביה שלשה טפחים וקוצין סדין של שקמה שני טפחי
ובשאר אילנו טפח וקוצין בקני ובגפנים מן הפקק ולמעלה ברקלי וארז חופר ומשרש לפי שאין נזעו מחליף:

פרק ארבעה ועשרים

המוכר שלש אילנות בתוך שדהו אפילו הן שלש נטיעו קטנות או שלש בדי אילן הרי יש ללוקח
קרקע הראויה להם ואפילו יבשו האילנות או נקצצו יש לו קרקע הראויה להם וקנה כל
האילנות שביניהם וכמה היא הקרקע הראויה להם תחתיהם וביניהם וחוצה להם
כמלא האורה ז וסלו וזה המקום שהוא מלא האורה וסלו אין אחד משניהם יכול
לזרעו אלא מדעת חברו במה דברים אמורים בשהיו שלשה האילנות עומדין כמו נ
פטפוטי כירה ששופתין עליהן את הקדרה שהרי הן שנים זה
ח ואף על גב דנבי חזק כנגד זה והשלישי מכוון ביניהן ומרוחק מהן והוא ט שיהיה בין
לא משערינן כי אלא כל אילן ואילן מארבע אמות ז ועד ששה עשר אמהיכן
ממיטע עשר לבית סאה
כבהילכות טוען פרק שנים עשר יש לחלק בין מכר לחזקה ועיין בתוספות בהא עב:

ז דיקא תורה וסלו אבל תחתיהן וביניהן של בעל האילנות דשפ:

ז פרשבם עד ולא עד בכלל ולי פירש דעד ועד בכלל עב:

פרק ארבעה ועשרים המוכר

שלש אילנות בתוך שדהו וכו' משנה פרק המוכר את הספינה כפי' המ' וכו' משנה כפר' המוכר את הספינה ונחלקו בפירושה
בגמרא ופסק כפירוש הבבלי וכן בהלכות ופירוש דרך הלבנים לבנות בכורות חלות בקובות ובאותן בקנים הלבנים מולידים וכשמתגדלין ופורחין ממלאים
הלבנים אותן בקנין דבש ועוד לוכלות הדבש ומגדלין בהן הלבנים: הלוקח חלות דבש וכו' נם זה בכלל משנה שם: הלוקח זתים מחברו
וכו' משנה שם וקנים נרפיות עבפים וחוזר ומוסיף ובבריתא דרבי יהודה ונרפיות לזתים כי ענף הזתים קרוי נרופיות: לקוף בתולת שקמה
ובתוספתא בתולת שקמה שנחתכו קודם שנחתכו עבפיה חבל כשהוקרו ונחלו קוטנן העבפים ונחלו לחדים ביותר וכקר בהן של שקמה שלמטה עד כאן לשון
התוספתא ולפירוש בתולת שקמה בבחירותה

המוכר קרקע ושייר לו אילנות וכו' נתן לו שיור שפי לו אילנו' וכו' קיימכו את הלוקח
ושייר כו' כל כמו שביארנו בתב
ואין לזה טעם אין הגמרא אלא לומר דין זה בגמרא אלא בשומר קרקע ואילנו'
בבית אחד לבעים שומר להם זכו בשדה זו ואילנים וכל מי שיחזיק יזכה בשיח
שיחזיק זה בחזיק בקרקע זה בחזיק באילנו' שהרי לבעים שומר זכו
בשדה זו עם בכלל אילנו' שדה אחי אבל אין
ליפשל להם בלי שדה שפשל לבעל הקרקע באילנו' שאין
לו זולתן ואלו שומר לפשלו לבעי אילנות דין זה וזהו הקרקע ממש
ולא כמו שכתב זה בחכם אבל מכר קרקע ושייר אילנות לפני אין לו
לאילנו' קרקע שלו תחתיהן וביניהן ואוכל להן כמלא עומרו וכלו:
ואני אומר זה תלמוד ערוך
הוא פרי' חזקת הבתים
נמרא מתניתין דאמר רבי ישמעאל
בית דברים אמורי' בשדה לבן כו'
דלמאיכן זה בחזיק באילנות זה
בחזיק בקרקע אמר רב זביד זה
קנה אילנו' וזה קנה קרקע מתקיף
לה רב פפא וכי מאחר שאין לבעל פפא עם עור שם
האילנות בקרקע כלום למה לי
עקור אילנך ואיל אלא אמר רב
רב פפא זה קנה אילנו' וחבי קרקע
וזה קנה חבי קרקע וקיימא לן
הלכה כרב פפא ונר' עלה בתחלת
הקימרא פשיט מכר קרקע ושייר
אילנו' לפניו יש לו קרקע ואפי' לר'
עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר
הבי מילי נבי בור ודות אלא מכחשי בארעא שיירי שייר לה מכר
מכחשי בארעא אבל אילנו' דקא מכחשי בארעא שיירי שייר לה אמר
ליה עקור אילנך ואיל עכ ואלא תיפוק אילנו' דקא תלתא לימן דוקא אבל תרי
לא דקא להדיא נפשיט סוף פרק הבית ליש נוהג מתניתין
דקתני אילנות בתוך שדה של נב לאמר רבנן הקונה שני
אילנות בתוך שדה של חבירו הרי זה קנה קרקע מכר קרקע ושייר שני
אילנות לפניו יש לו קרקע ואפילו לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה מוכר
הבי מילי נבי בור ודות אלא מכחשי בארעא אבל נטעי שני אילנות דקא מכחשי
בארעא שיירי שייר לה אמר ליה עקור אילנך ואיל עכ הכא עדיף
דיוקו כי הבאת הרשות שנזכר בסוף קמא דכתב כרבינו שמשון
בקרקע כו' דברים שמעתי וכלפסיקתא כרב פפא וכתב רבינו משה זל בסמוך
לזה וכן פסק רבינו יצחק אלפסי זל והבאת השניה שכתב רבינו משה זל וכן אם
שייר שני אילנות בלבד יש לו קרקע הראוי לו וכו' היא מיומרת דהכי קאמר סוף
פרק הבית ועכשיו מלחוקת הבתים בתחלת מימר' דאי מקשית
קיה לימיה הבי מילי תלתא אבל תרי לא קא משמע לן וכן כתב רבינו
יצחק אלפסי זל אות בתוב בהלכות שלפי פרק המוכר את הבית ונוה שלא
למר שים לו יחסי הקרקע הדין עמו שהרי שביו ביושבתיהו פרק המוכר את
הספינה שהקונה שני אילנות בתוך של חבירו לא קנה קרקע בלל וכן כתב
רבינו יונה זל בתחלת זה הפרק ולפיכך היה נר' לבאורה שלא יהיה לו לבעל
האילנות בקרקע כלום הלא כי מעיקרא נהי שפיר יפה דקדק ואפילו כי ליתה
לדבר הזה ויפה דן שהרי זה המוכר לא מכר האילנות הלא הקרקע ושייר
לעצמו הלכך כהרבי עקיבא לאמר מוכר בעין יפה הוא כשייר האילנות לעצמו
פרק המוכר את הבית ניחא לאמר שמכר כו' הבית כשייר האילנות לעצמו
דקיימא לן בכל מקום כפשוטו שיורי לא משייר אלא מה שלא נתכוון
לפרש

ומהיכן הוא מורד מן ה העקר הרחב של אילנות אבל אם לא היו עומדין
בצורה ב הזאת או שהיו מקורבין פחות מארבע אמות או מרוחקין יותר מי"ו
אמה או שלקחן זה אחר זה או שנכרו לו שנים בתוך שדהו ואחד על המצר
או שנים בתוך שלו ואחד בתוך של חברו או שהפסיק בור או אמת המים
או רשות הרבי ביניהם הרי זה אין לו קרקע לפי לא קנה האילנות שביניהם
ואם יבש האילן או נקצץ ילך לו: כל מי שקונה ג אילנות ויש לו קרקע
אם הגדילו והוציאו חוטר יקוץ כדי שלא ימעט הדרך על בעל השדה וכל
השרשין והאמורים היוצאים מהם ואפילו מן השרשים הרי הן של בעל
האילנות שהרי יש לו קרקע: הקונה שני אילנות בתוך שדה חברו אין
לו קרקע לפיכך אם מת האילן או נקצץ אין לו כלום הגדילו שני אילנות
והוציאו שרשים ואמירים ד יקוץ שמא יצטרכו באריז ויאבד למוכר ג אילנות
מכרת לי ויש לי קרקע כל העצים שקוצץ בעל שתי האילנות מהן העולה
מן הגזעים והוא הרואה פני החמ הרי הוא של בעל האילנות והעולה מן
השרשים והוא שאינו רואה פני החמה הרי הוא של בעל השדה ובדקלי אין
לבעל הדקל מן העולה כלום לפי שאין לה גזע: המוכר קרקע ושייר
אילנות הרי יש לו חצי הקרקע כולה שאו לא שייר בקרקע הרי אומר לו
הלוקח עקור אילנך וכן

ה וכן הדי לפצוע מהא לתנן הרכוב שבנפלו לגזע מולד של עיקר הבשי
מלקט לגזע עיקר ולא כפרי הבם שפירש דמולד מן הפקק ולתחתון
ולעיעלה לקיימו פי' הבשי ועיין שם בתוספות עכ:

ו כדבי יוחנן דאמר בחמישה לגבי רב דאמר כשורק ועש עכ:

ז והא דאמרי' התם לא ישפה קיימו בעכפים של מועלה וכאן בשדרים העולין מוכל הנגזע סה אלא בשבם פירש דהתי לא ישפה קאי אבעל השדה נקט משמע לן דאף על נב דמקי ליה לא ישפה עכ:

קוץ מולד מן העקר הרחב של אילנות בעינן דאילנות בעינן לאיפצויי דיה בפ' החובר הספינה קף פג וכלים קף ל

או שלקחן זה אחר זה וכו' זה פצוע דכיון דאשקה קשלישי השני אין לו קרקע כשאקה השלישי מפני אילן יחידי ודאי לא יקבה הקרקע ואלמלי מקדש מבריתא הכוזכרת סוף פר' המוכר את הבית דף עב וכן הוא בבריתא פרק הספינה:

או שמכר לנוכו או שנים בתוך שלו וכו' כולן בעיות בגמרא ועלו דף פג בתיקו ובהלכו' וקיימ לן דכל תיקו דממונא תומרא לתובע ונקולא ל ממנ שם לנתבע וקמחבר לף על פי שדברו טור שם לפסוק בכל תיקו דממון אם תפס אין מוציאין מידו נבי קרקע אין ממנ שם טור שם לומר תפיס מועלת לבחזק בעלים עיימדת: כל מי שקוכה שלשה הילכו' וכל הבאת מפורש בסמ"ג שם ובכמוקי הרמב"ן זל שאם כתלקו המוכר והלוקח לאחר זמן זה תומר על כתן היו מניעין עבמי הילן בשעת מכיר' כמו שהן היום והמוכר מודה לו שלא כי שלו מכרו הבלי על הלוקח להביא ראיה ואינו יכול לומר כיון דאמרי יקוץ על המוכר להבי' ראיה שהם הגדילו היה קיבן דדילמא לאו מאמרתי עכ והרשב"ז זל כתב שלולי שאמרה הרב זל הייתי תומר שעל המוכר להביא ראיה לפי שאני תומר כתן כמכתו וכתן היו ואין זה כבתין לטעון על השדה שזה תומר עד כתן מכרת לי וזה תומ"ל מכרתי שעל הלוקח להביא ראיה שהי' המוכיח לשאני הבה להדבר ידוע שמכר לו הילנות והקרקע שתחתיה בולאי מכור עימהם ואנו רואין עבמי הילן מוטין עד כתן וכן עדות על מכירת הקרקע והמוכר שטוען שנגלו ולא היכן בשעת היכירה עליו קשיא כך בראה לי מלא שאני מבטל כפי מפני דעתו עכ:

אם הגדילו מילנות והוציאו שרשים וחמירים יקוץ וכו' בתוספתא פרק הספינה:

ישפה פירו ישפה יקוץ העולה מן הגזע שלו מן השרשין של בעל הבית ובגמרא היכי דמי מן הגזע היכי דמי מן השרשין תמר רבי יוחנן קרוקה פני חמה מוכה זקו מן הגזע שהיכו רוקה פני חמה זו היא מן השרשין וליחוש דילמא מפקא מרעא שרטון ומתחזי כתלת הילנות ואמר ליה תלת זכות לי ואית לי מרעא אלא תמר רב כחמין יקוץ וכן תמר רבי יוחנן על כתן שם ובהלכו' ופירוש דף פג הרוקה פני חמה סדבו של הילן שלמעלה מן הקרקע שהיכו רוקה פני חמה השרשין שתחת הקרקע ותקשיכן וכיוצא שהיא יעלה שפר בין כדין שו העולין מן סדבו של הילן וכן הילן ומתיבן הדבר על שיתרחקין הבדין מן הילן תרבע תמות וקצפר ביניהן ונראה שלשה הילנות ואומר לו הלוקח למוכר תלת זכות לי ואית לי קרקע אלא תמר רב כחמין יקוץ הא שם ובהלכו' ופירוש עלה מן הגזע שלו בעל הילן לאו לשכיק ליה אלא יקוץ כך פרשו מבן מנג ולפ"ז: ורבו לומר רבי קתני בשתיהן לא ישפה בעכפים המתפשטים וכן ביוצא שנגלל למעלה מן הגזע בין העכפים ותלילו עכף היותחדש שלין מקום לחגך הבזכר אלא ביוצא שעלה מן הגזע מן העכפים וזה בפשוט ומן הקושיא זו כתב הרמב"ן זל לומר שהלכתא בדברי רב כחמין יקוץ וכן הוא בדברי רב פפא

ובדקלים אין לבעל הקרקע כלום לפי שאין לה גזע ויש מפרשים דרב כחמין בפירוש רב פפא מה לבזוכ שקנה דקל לחד מתברו שלא לף מג לבעל הקרקע בגזע שלו לפי שאין מבלי גזע שבדקל של בעל הקרקע עבל ואילן כלי ויקח שלו יין הדרדרין שבראש של בעל הקרקע עבל ואילן לחדים יש המוכר קרקע ושייר הילנות הרי יש לו חצי הקרקע כולה וכו'

ובהשגות אא דבר זה לא ידעתי ויתין לי ואין לזה ביוצא בגמרא שלא כמוכר קרקע והילנות בבת אחת לעכים שתמר לכם זכו בשדה זו והילנים וכל מי שירוזיק יזכה ביוצא שירוזיק

זה

זה החזיק בקרקע וזה החזיק בהילכות שהרי לפניהם לומר זכו בשדה זו ויש בכלל הילכו שדה שאי אפשר להם בלא שדה לבן לומר לן להעביר הקרקע ממש ואי אפשר לו זולתן ואומר הכי אפילו לשני הילכות דין זה והכי הקרקע ממש ולא כמו שכתב זה בחזקת מכר קרקע ושייר הילכו לפניו אין להילכו קרקע אלא תתקיים וביקין ואוקי להן כמלוה מודה ופלוג עכ"ל: ועתה מפרש נר פרק חזקת הבתים זה בחזיק בהילכות וזה החזיק בקרקע לומר זכה זה קנה הילכות וזה קנה קרקע מתקיף לה רב פפא ואם אין לו לבעל הילכות בקרקע כלום ליתא ליה בעל קרקע עקור הילכך וזיל אלא אמר רב פפא זה קנה הילכות והכי קרקע וזה קנה הכי קרקע פשיטא מכר קרקע ושייר הילכות לפניו אין לו קרקע ואפילו לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה הוא מוכר הכי מילי נבי בור ודות אלא מכאשי בארעא אבל נבי הילכות דקא מכחשי שיורי משיירי לה מדאמר לה תשייר לי בהילכות לדידך אמי אין לך בקרקע אלא הבא מוכר בעין יפה מוכר על כרחך וקנדלה לי שהמוכר מפרש הכי קרקע הכוזר בגמרא הכי ממש אלא כדברי המפרשים ז"ל שפרשו דלאו הכי ממש אלא שהוא יכול ליטע בחריס במקומן ולא כדברי הרב נתן מינה ז"ל שכתב וזה שאמר רב פפא הכי קרקע מיהו הכי קרקע שלא חלק בקרקע הוא שקנה כפי ההילכות וחזן להילכות כמלוה מודה וסלו עכ"ל אלא הכי קרקע ממש כפשוט לשון כי היכי דלא לימא ליה עקור מילכך וזיל ואעפ"ג שלא אמרו מלא שיש לו קרקע כיון שהוא קיים לקול עם הכוזר בדין זה החזיק בהילכות וזה החזיק בקרקע ושם נלוו שהוא הכי קרקע לף כאן הכי קרקע ומ"מ כשהיו שתי הילכות אין לו אלא קרקע הראוי להן שהי אם נעלמו מדנקא אחת שהיה קונה שני הילכות אין לו קרקע כלל וזה שהוא משייר יש לו קרקע כמו שהוא מעלין דין המשייר שלא הילכות מקונה שהקונה אין לו אלא קרקע הראוי להם והמשייר יש לו הכי קרקע זו היא סברתו וכוכח היא כפשוט הגמרא שלא שהיו מונח טעם למה יש לו הכי קרקע הכי היכי דלא ליטע עקור הילכך וזיל והלא קנה שלא הילכות מעכ"ש שאין לו הכי קרקע אין יכול המוכר לומר לו כן ואפילו מתני יטע לאחרים וזה הכריח למפרשים שלא לפרש כן ודברי נ"ב ועוד קשה לי בזה שהוא מביא דין זה דחזיק בהילכות וזה החזיק בקרקע בפרק ב' מהלכות טוען ונטען שם כתב שזה שהחזיק בהילכות קנה קרקע הכריך להן כדברי רבו אבל מנא ז"ל ובאין לא הזכיר כלל בן בפרק זה אלא הכי קרקע בלשון הגמרא ונם זה נלע"ד: וכן אם שייר שני הילכות בלבד יש לו קרקע הראוי להם שאו לא שייר הקרקע הי"ד הלוקח אומר לו עקור אילנך ולך: המוכר את האילנות[ל] ושייר את הקרקע יש לבעל האילנות קרקע[מ] הראויה להם כמו שבארנו: מכר את הקרקע לאחד ואת האילנות לאחר והחזיק זה באילנות והחזיק זה בקרקע זה קנה[נ] האילנות עם חצי הקרקע וזה שהחזיק בקרקע[ס] קנה[ע] חצי הקרקע בלבד: האחין שחלקו אחד נטל פרדס ואחד נטל שדה לבן יש לבעל הפרדס ארבע אמות בתוך שדה לבן סמוכות לסוף האילנות של פרדס שעל מנת כן חלקו ואינו צריך לפרש דבר זה מפני שהוא דבר ידוע: המוכר שדה לחברו והיו בה דקלים[ף] ואמר לו חזן מדקל פלוני אם דקל טוב ומשובח הוא אותו הדקל לבדו הוא ששייר והשאר ללוקח ואם דקל רעה הוא ששייר כש ששייר השאר ולא קנה מן הדקלים[צ] כלום מכר לו שדה ואם לא חזן מן האילנות אם יש בו דקלים בלבד שייר הדקלים ואם יש בו גפנים בלבד שייר הגפנים וכן שאר האילנות היו בה גפנים ודקלים לא שייר אלא הגפנים שהמוכר בעין יפה מוכר ואם הדקלי שייר לא שייר אא כל דקל גבוה שעולין לו בחבל והשאר הרי הוא של לוקח ואם שאר האילנות הוא ששייר[ק] לא שייר בהם אלא כל שאין העול כובשו וכל ש שהעול כובשו הרי הוא של לוקח ובבלל השדה נחשב: האומר

[ל] רשב"ם פ' לבב' הילכות מיירי ולי פי' לבב' הילכות מיירי ועש"ב עכ"ל:

[מ] כדברי עקיבא דאמ' מוכ' בעין יפה מוכ' לגבי רבנן ועיק' לקמן פכ"ה:

[נ] כדב' פפא לגבי דב' זכיה דאמ' זה קנה הילן וזה קנה קרקע ופי' חצי קרקע הייט די מינה הילכות אלא מינה ממש וכנון שכל הקרקע היה צריך להילכות אם לא שמכר קרקע נם לזה השני רשאם עיין בהילכו' טוען פ"ב עכ"ל:

[ס] ומיקו אם הין הילכו' נדולי בשדה אלא הילו הוי שייר רשב"ם עכ"ל:

[ע] כדברי הי"ד הלוקח אומר לו עקור אילנך ולך: המוכר את האילנות ושייר את הקרקע יש לבעל האילנות קרקע הראויה להם כמו שבארנו: מכר את הקרקע לאחד ואת האילנות לאחר והחזיק זה באילנות והחזיק זה בקרקע זה קנה האילנות עם חצי הקרקע וזה שהחזיק בקרקע קנה חצי הקרקע בלבד: האחין שחלקו אחד נטל פרדס ואחד נטל שדה לבן יש לבעל הפרדס ארבע אמות בתוך שדה לבן סמוכות לסוף האילנות של פרדס שעל מנת כן חלקו ואינו צריך לפרש דבר זה מפני שהוא דבר ידוע: המוכר שדה לחברו והיו בה דקלים ואמר לו חזן מדקל פלוני אם דקל טוב ומשובח הוא אותו הדקל לבדו הוא ששייר והשאר ללוקח ואם דקל רעה הוא ששייר כש ששייר השאר ולא קנה מן הדקלים כלום מכר לו שדה ואם לא חזן מן האילנות אם יש בו דקלים בלבד שייר הדקלים ואם יש בו גפנים בלבד שייר הגפנים וכן שאר האילנות היו בה גפנים ודקלים לא שייר אלא הגפנים שהמוכר בעין יפה מוכר ואם הדקלי שייר לא שייר אא כל דקל גבוה שעולין לו בחבל והשאר הרי הוא של לוקח ואם שאר האילנות הוא ששייר לא שייר בהם אלא כל שאין העול כובשו וכל ש שהעול כובשו הרי הוא של לוקח ובבלל השדה נחשב: האומר

[ף] ומיקו מש"ה אין הילכו' נדולי בשדה אלא הילו הוי שייר רשב"ם עכ"ל:

[צ] מיקו מותן שהם יותר רעים מזה מכר רשב"ם עכ"ל:

[ק] כתב

לפרק חזקת הבתים שהבאתי דנרסינן בתר מכר הילכות ושייר קרקע לפניו פלוגתא דרבי עקיבא ורבנן כו' עד לרבנן דאמרי בעין רעה מוכר לית ליה ואפילו לרב פפא דאמר יש לו הא' נבי שכי לקוחות דאמ' ליה כי היכי דלדידך בעין יפה לדידי כמי בעין יפה אבל הכא מוכר בעין רעה הוא מוכר ע"כ וקל הלכה כרבי עקיבא וכן כתבה רי"ף ז"ל גם בהלכות וממוכר ה הילכו' ומשייר קרקע כיון למוכר קרקע ומשייר הילכות כדכתיבנא הלכתא כרב פפא ומיהו למיתן ל ליה הכי קרקע לף אפשר דהא לף פשיטא ליה לתלמודא בהיא ד דתחלת הממרא שכתבתי ועוד שהרי הניחא שכי הילכות לא קנה קרקע לפטרו בלא כלום אי אפשר דאפי' לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה היינו דוקא שמכר לו קרקע ולא הזכיר הילכות אבל מכר לו קרקע והזכיר הילכות אפי' לרבי עקיבא מודה דלא קנה הילכות ואפי' לרב פפא דאמר הכי קרקע היינו דוקא שמכר לו קרקע ולא הזכיר הילכות אבל מכר לו קרקע והזכיר הילכות אפי' לרב פפא מודה דלא קנה הילכות ואפי' לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה היינו דוקא שמכר לו קרקע ולא הזכיר הילכות אבל מכר לו קרקע והזכיר הילכות אפי' לרבי עקיבא מודה דלא קנה הילכות ואפי' לרב פפא דאמר הכי קרקע היינו דוקא שמכר לו קרקע ולא הזכיר הילכות אבל מכר לו קרקע והזכיר הילכות אפי' לרב פפא מודה דלא קנה הילכות ואפי' לרבי עקיבא דאמר מוכר בעין יפה

מגדל עוז — הלכות מכירה — כסף משנה

הקונה לחבירו קרקע ודקלים וכו' עד קרי בקבה היוקש בהשגות

בתב הר"מ ז"ל הרב חייב לפרסם שמי דקלים ועיקר עכ"ל:

ואני תמוה תמוה מאי שם זה הלשון יצא מפי הר"מ ז"ל דקאי בי דיקלי ואי לא זכין ליה תדי דיקלי ואי לא זכין ליה תדי דיקלי ואי לא זכין ליה תד

פרק חמשה ועשרים המוכר

דבר שיש לו תשמישין לא מכר וכו׳ כיצד המוכר את הבית וכו׳ וכן העליה שעל גבי הבית וכו׳ הכל מפורש בלשון פרק המוכר את הבית מפני שהכל נכללו ופסקן ופי׳ היטב שסביבות הבית

לקמן ס״ל

לעזוב בהלכות כיצד מת שסביבות הבית מבחוץ כמו שקיק בייקלש ויש שעושים כך בתוך עבדו של כותבל וכו׳ : המוכר את הבית לא מכר

את האחד שלפנים קיימו פי׳ אחד בין שקוע לחוץ בבא לחוץ ומקיף בין שקוע פחות ליטול מכור ומקיף שכתב לף על פי שמוכר וכו׳ מפורש בגמרא : ולא את הגגג

פרק חמשה ועשרים

מגדל עוז

המוכר

דבר שיש לו תשמישין לא מכר את התשמישין אלא אם כן פירש כיצד מכר את הבית לא אמכר את היציע שסביבות הבית אף על פי שהוא פתוח לתוכו בדא בשהיה רחב היציע ארבע אמות או יתר אבל פחות מזה הרי הוא בכלל הבי׳ וכן העלי׳ שעל גבי הבית הפתוחה לתוכו בארובה במעזיבת הבית הרי הוא בכלל הבי׳ :

לקמן ס״ל מצרי הרחיב לו ונבי יציע מסיפק הרחיב לו מ״ל עכ :

המוכר את הבית לא מכר את החדר שלפנים ממנו אע״פ שמכר לו מצרי׳ החיצונים ולא ארבע בזמן שיש לו מעקה עשרה טפחים ויש ברחב ארבע אמו׳ ולא את הבו׳ החפו׳ בקרקע ולא את הדות הבנוי בבור אע״פ שמכר לו העומק והרום כמו שבארנו

וצריך המוכר לקנות לו דרך מן הלוקח כדי להכנס בבור זה או לדו׳ ששייר שכל המוכר בעין יפה המוכר ואם אמר לו מכרתי לך הבי׳ חוץ מן הבור או הדות אינו צריך לקנות לו דרך וכן המוכר בור או דות בלבד אין הלוקח צרי׳ לקנות לו דרך אא נכנס לתוך ביתו של מוכר עד הדות וממלא : שני בתים זה לפנים מזה מכר שניהם לשנים או נתן שניהם לשני׳ אין להם דרך זה על זה ואין צריך לומר אם נתן החיצון ומכ׳ הפנימי אבל אם מכר החיצון ונתן הפנימי יש לו דרך שכל הנותן בעי׳ יפה נותן יותר מן המוכר : המוכר את הבית מכר את התנור ואת הכירים ואת מלבנו הפתחי׳ המחוברין בטיט ואת הדלת ואת הנגר ואת המנעול אבל לא המפתח ומכר את המכתשת הקבועה אבל לא את המטלטלת מכר את האיצטרובל אבל לא את הכלי שהקמח יורד לתוכו שהוא כמו כפיפה של עץ ולא מכר את מלבנות כרעי המטה ולא את מלבנו׳ החלונות אע״פ שהן מחוברין בטיט מפני שהן לנוי ובזמן שאמר הוא וכל מה שבתוכו הרי כולם מכורין : המוכר את החצר מכר בורות שיחין ומערות שבתוכה וכל הבתים החיצונים והפנימים ובתים שיש בהן ההול והחניות פתוחו׳ לתוכה אבל שאינן פתוחו׳ לתוכ׳ אינם נמכרים עמה : היו פתוחות לכאן ולכאן אם רוב תשמישן לתוכה נמכרות עמה ואם לאו אינם נמכרו׳ עמה ולא מכר את המטלטלין שבתוכה ובזמן שאמר הוא וכל מה שבתוכה הרי כולם מכורים בין כך ובין כך לא מכר את המרחץ ולא בית הבד שבתוכה : המוכר את בית הבד מכר את האבן הגדולה הבנויה בארץ שטוחנין עליה זתים ואת הכלונסאות של ארז שסומכין בהן בעת טחינת הזתי׳ ואת היקבים ואת הכלים שנותנין בהן את הזתים הכתושין והם המפריכות אבל לא מכר את הרחים העליונה ובזמן שאמר הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר את הכובשי׳ שמכבשי׳ בהם הזתי׳ ולא את הגלגל ולא את הקורה ולא את השקים ולא את המרציפים ; אמר

פרק חמשה ועשרים

המוכר

דבר שיש לו תשלומי׳ עד ליתב ל׳ לימות פרק המוכר את הבית : ולא את הבור בקרקע בבתרא פרק המוכר את הבית ובעלכין פרק הלוה משקלי עלי : ולא את הדות הבנוי בבור כו׳ עד סוף הפרק פרק המוכר את הבית : פ׳ששה ועשריס

לקמן ס״ל

כיצד מכר את התבור וכו׳ נרסת הרב ז״ל ליכא בגרסת ספרייני שלנו נוסחין במשנה ובברייתא לא מכר התבור וכיצד וכן כתב רש ז״ל לשונו לא את התבור ולא את הכירים ולכל מטלטלין הן ומכל מקום נראה לי שלפי המחבר לא אמרה אלא במחוברין דהי מטלטלין לא עדיפי מפתח : ואת מלבנות הפתחים וכי׳ כגון פנימיין עשויין של עץ לשון אחר מינו ז״ל וכ״ש פירש תיקון שעושים סביב המחוז׳ מלמט׳ ומלמעלה שהדלת שוקף עליהם עכלו והדין בעיא אם זה לשונה בעי רבי לעיזעל מלבנות של פתחים מהו היכא דמחבר׳ בטיט לא תיבעי לך דהא מחברי תיבעי לך דקתי׳ בסיפי ולא מחברי מלאכותי אלא מטלטלי ובתיקו תין מהו כל היכא דמטלטלי בהדיא תיבעי לך דהא מטלטלי מאי תיקו ובפי׳ הרב ז׳ מינו ז״ל כי תיבעי לך דקתי׳ ולא מטלטלי לו לנוקה ול״ש ז״ל פירש תיבעי עץ היו מתפים תחת כרעי המטה כלי שלא ידבק בקרקע וחס תימני לומר נבי פתחים וחלונות דמזבי משום דמחברי מלאכותי בדלא מחברי מלאכותי בקדי קא מיבעיא ליה אם הוא מכור עם המטה דמטלטלי בהדי׳ שמסורות זו בסיכי עכלו והרב חנן מינו ז״ל פי׳ דלעניין מוכר את הבי׳ הוא קשיא ופי׳ כל היכא דמטלטלי בקדי מטה לא תבעי לך דלא מזבי׳ ולא את מלבנות הפתחים וכו׳ זה בעי׳ דלא מיפשטא מיהו כל היכא דמחברי מאי תיקו ופי׳ מיבעי׳ יתדות שהם בייתדות כיון דלא מיפשטא לא קנה וקדלת בימסכה נגר ומטעול בבריית׳ : אבל לא

קיימא כרבי׳ יוסי׳ ומכ׳ את המכתשת ואת המסגר : ומכר את מלבנות כרעי המטה בעי׳ : ולא את מלבנות החלונות וכו׳ גם זה בעי׳ דלא מיפשטא

לשון ס״ם : אבל לא הכלי וכו׳ הוא פי׳ קלת הנזכר בגמרא : ולא מכר את מלבנות כרעי המטה בעי׳ זה לשונה בעי רבי ירמיה מלבנות של כרעי המט׳ מהו לנעוץ ול״ש ז״ל פירש תיבעי לך דקא מטלטלי כי תבעי לך דלא מטלטלי מאי תיקו ובפי׳ הרב ז׳ מינו ז״ל כי תיבעי לך דקתי׳ ולא מטלטלי ובתיקו תין מהו כל היכא דמטלטלי בהדיא תיבעי לך דקא מטלטלי מאי תיקו ובפי׳ הרב ז׳ מינו ז״ל כי תיבעי לך דקתי׳ ולא מטלטלי ובתיקו תין לנוקה ול״ש ז״ל פירש תיבעי עץ היו מתפים תחת כרעי המטה כלי שלא ידבק בקרקע וחס תימני לומר נבי פתחים וחלונות דמזבי משום דמחברי מלאכותי בדלא מחברי מלאכותי בקדי קא מיבעיא ליה אם הוא מכור עם המטה דמטלטלי בהדי׳ שמסורות זו בסיכי עכלו והרב חנן מינו ז״ל פי׳ דלעניין מוכר את הבי׳ הוא קשיא ופי׳ כל היכא דמטלטלי בקדי מטה לא תבעי לך דלא מזבי׳ ולא את מלבנות החלונות וכו׳ גם זה בעי׳ דלא מיפשטא בטיט לא קנה וקדלת בימסכה נגר ומטעול בבריית׳ : אבל לא מכר את הכירים בבריית׳ : ובין כך וכו׳ מפורש בבריית׳ לף נרסת

קיימא כרבי׳ יוסי׳ ומכ׳ את המכתשת ואת המסגר : ומכר את מלבנות כרעי המטה בעי׳ זה לשונה בעי רבי ירמיה מלבנות של כרעי המט׳ מהו לנעוץ ול״ש ז״ל פירש תיבעי לך דקא מטלטלי בהדיא תיבעי לך דלא מטלטלי מאי תיקו ובפי׳ הרב ז׳ מינו ז״ל כי תיבעי לך דקתי׳ ולא מטלטלי ובתיקו תין לנוקה ול״ש ז״ל פירש תיבעי עץ היו מתפים תחת כרעי המטה כלי שלא ידבק בקרקע וחס תימני לומר נבי פתחים וחלונות דמזבי משום דמחברי מלאכותי בדלא מחברי מלאכותי בקדי קא מיבעיא ליה אם הוא מכור עם המטה דמטלטלי בהדי׳ שמסורות זו בסיכי עכלו והרב חנן מינו ז״ל פי׳ דלעניין מוכר את הבי׳ הוא קשיא ופי׳ כל היכא דמטלטלי בקדי מטה לא תבעי לך דלא מזבי׳ ולא את מלבנות החלונות וכו׳ גם זה בעי׳ דלא מיפשטא בטיט לא קנה וקדלת בימסכה נגר ומטעול בבריית׳ : אבל לא מכר את הכירים בבריית׳ : ובין כך וכו׳ מפורש בבריית׳ לף נרסת

ובזמן שאמר לו וכו׳ בבריית׳ לף על גב שלא נזכרו בה מלבנות מיכן נראה דדעתי׳ לא עליי׳ מיכמזכריס בה ומיפה דבריית׳ בין כך ובין כך לא מכר את הכור ולא את היציע ולא את התקרות : המוכר את התנור וכו׳ עד ולא את בית הבד שבתוכה ומפורש מן הילשנה והבריית׳ והניזרא ומטעם שהבו׳ והדל׳ מיפר בתבו׳ ולא בבית לפי שקחבר עשוי לבניסה ולהסקות בחמות ותשמיש רחבר והבור הוא תשמיש רחבר והבור הוא עשוי לבניסה ולהשקה בהמות

הלכות מכירה

מגדל עוז

פרק ששה ועשרים

המוכר את העיר מוכר בתים ובורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות ובתי הבדים ובית השלחין וכו' עד סוף הכל פרק המוכר את הבית: ובן הלחין שחלקו וזכה בחד כו' עד סוף הפרק שפירשו חכמים בפרקים אלו עיקר הלכות פרק המוכר את הספינה וקניתו בכ"ה ופ"כ:

אמ'לו בית הבד וכל תשמישיו אני מוכ'לך כולן מכורין היו חוץ לה הנויו' ששומטין בהן הזתים או השומשמין אם מצר לו מצרים החיצונים שלהן קנה הכל ואם לאו לא קנה לא מה שבתוכה: המוכר את המרחץ מכר את בית הנסרים [ו] שיושבין עליהם כשוהן ערומים ואת בית היקמים ש שנוטלין בהן המי'ואת בית הספסלים שיושבין עליהן בחצר המרחץ כשהם לבושי'ואת בית הולאורת שמסתפגין בהן אבל לא מכר את הנסרים עצמן ולא את היקמים עצמן ולא את הספסלים עצמן ולא את בית הולאות עצמן ובזמן שאמ' לו הוא וכל מה שבתוכו הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר הבריכות המספקו' לו מים בין בימות החמה בין בימות הגשמים ולא בית כנוס העצים ואם אמ' לו מרחץ וכל תשמישיו אני מוכר לך הרי הן כולן מכורין אף על פי שהן [ז] חוצה לו:

[ו] ובן פר"שבם אבל לא בי' בלע' לויסיי כספלים שיוכסין בהם את המרחץ כדלשבחן ערק כיוק עכ':

[ז] אבל השבם פי' דאב הם תוך המיכר הרי הם מכורין עכ':

פרק ששה ועשרים

המוכר את העיר מכר בתים ובורות שיחין ומערות ומרחצאות ושובכות ובתי הבדים ובית השלחין והסמוכין לה ואת החורשין המוקצין לה ואת השדות הידועות לה ואת הבירי' של חיה ועופות הדגים שבפניהם כגנדה אע"פ שהן רחוקים ממנה אבל לא מכר המטלטלין שבתוכה ובזמן שאמ'לו היא וכל מה שבתוכה אני מוכ'לך הרי כולן מכורין ובין כך ובין כך לא מכר לו את שיריה ולא את בנותיה ולא החורשין המוקצין ממנה ולא את החלק שיש לה בים ולא את הבירי חיה ועופות ודגים שאין פניהם כגנדה: המוכר את השורה מכר את האבנים המסודרות לנדר ואת האבנים שמונחין על המדרגות מפני שהן לצרכה ומכר את הקנים החלקים המונחים תחת הגפנים כדי להעמיד את הכרם מפני שהן לצרכה ומכר את התבואה המחוברת לקרקע אע"פ שהגיע להקצר ומכ' את בוחינת הקנים שהיא פחות מבית רוב ע"פ שהקנים שלה עבים וחזקים ומכ' את השומרה העשויה בטיט אע"פ שאינה קבועה ומכ' את החרוב שאינה מורכבת ואת בתולת השקמה אע"פ שהם עבים ומכר כל הדקל' שבה אבל לא מכר את האבני' שאינן סדורות לנדר ולא את האבנים שאינן מונחין ע"ג העמרים אע"פ שהן מוכנות לכך ולא את הקני' שבבר' שאינן מונחין תחת הגפנים אע"פ שהן מישופין וחלקים ומוכנים לכך ולא את התבואה העקורה מן הקרקע אע"פ שהיא צריכה לשרה ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה הרי כולן מכורין בין כך ובין כך לא מכר חיצת הקנים שהיא בית רובע אע"פ שהקנים שבה דקים וקטנים ולא מכר ערונה קטנה של בשמים שיש לה שם בפני עצמ' כגון שקורין לה בּ וורדא של פלוני ולא את השומרה בזמן שאינה עשויה בטיט אע"פ שהיא קבועה בארץ ולא מכר את החריב המורכב ולא סדן של שקמה ואפי'ן דקים ולא מכר את הבור שבה ולא את הגת ולא את השובך בין הרבים בין שלמים וצריך המוכר לקנו' לו דרך מן הלוקח כדי שילך בה עד שיתן הבו'או את הדות או את הגת או את השובך שנשאר לו בתוך השדה ואם פירש ואמ' חוץ כמדו' אינו צריך ליקח לו דרך בדא במוכר מפני שהיה לו ללוקח לפרש ולא פירש אין לו אלא אבל הנותן כתנה קנה את כולן בין בשד' בין בבית בין בחצר בין בבי' הבד הנותן קרקע קנה המקבל כל המחוב' לה עד שפירש וכן האחין שחלקו וזכה אהד מהן בשדה זכה בכולן [ח] והמחזיק בנכסי הגר החזיק בשדה זכה בכולן והמקדיש את השדה הקדיש כולן אף במוכר ולוקח אין כל אלו הדברים וכיוצא בהן מעניינם אמורין אלא במקום שאין שם מנהג ולא שמות ידועים לכל דבר ודבר בפני עצמו אבל במקום שנהגו שד מוכי כד מכר כך הרי זה מכור [ט] ומסתכלין על המנהג וכן מקו' שאין קורין בית לא לבי' לבדו או שקורין בית לבי' וכל סביבותיו ולכל שעל גביו הולכין אחר לשון אנשי המקום וכן הדין במוכר חצר או שדה או עיר או מטלטלין בכל הולכין אחר השמו' הערוכות בפי הכל וזה עקר גדול בכל דברי משא ומתן הולכין אחר לשון בני אדם באותו המקום ואחר [י] המנהג אבל מקום שאין ידועבו מנהג ולא שמות מיוחדין אלא יש קורין כך ויש שקורין כך עושים כמו שפירשו חכמים בפרקים אלו: פכז

[ח] ומיהו בזמן הזה שאין לנו הר החזק בשדה זכה בכולן והמקדיש את השדה הקדיש כולן אף במוכר ולוקח אין כל אלו הדברים וכיוצא בהן מעניינם אמורין אלא במקום שאין שם מנהג ולא שמות ידועים לכל דבר ודבר בפני עצמו אבל במקום שנהגו

[ט] ומיהו בזמן הזה שאין לנו הר החזק בשדה זכה בכולן והמקדיש את השדה הקדיש כולן אף במוכר ולוקח אין כל אלו הדברים וכיוצא בהן מעניינם אמורין אלא במקום שאין שם מנהג ולא שמות ידועים לכל דבר ודבר בפני עצמו אבל במקום שנהגו

[י] ומיהו בזמן הזה שאין לנו הר החזק בשדה זכה בכולן והמקדיש את השדה הקדיש כולן אף במוכר ולוקח אין כל אלו הדברים וכיוצא בהן מעניינם אמורין אלא במקום שאין שם מנהג ולא שמות ידועים לכל דבר ודבר בפני עצמו אבל במקום שנהגו

[יא] וכן כתב בסה"ע עכ':

מגיד משנה

לף פ"ח ע"א אמר לו בית הבד וכו' כבריתא שם: היו לעצמות מקן שבבית הבד זה כלילתן בשתן שמשמשין לכל עקר תשמישין למכור פת יין ושוטחין בהן שמשמין ליבשן כדי שתהא מתוקה ומותרת נא שם ולשון רש"י אל תמניות למכור פת יין הוי עכ': ביבר את הקורקן מכר לת בית הבד וכו' כבריתא שם:

לף פ"ז ע"ב הכפליס וכו' עד סוף הפרק מפורש בירושלמי בגמרא הלכות ולשון הלן מינא אל ייקומיס הם הפסלאות של עץ שמשתמשין בהן בבית הקורקן וכותבין בהן מים לפני כל אחד ואחד עכ"ל:

פרק ששה ועשרים

המוכר את העיר וכו' עד סוף הכל פרק המוכר את הבית: ובן הלחין שחלקו וזכה בחד כו' עד סוף הפרק שפירשו חכמים בפרקים אלו עיקר הלכות פרק המוכר את הספינה וקניתו בכ"ה ופ"כ:

עור לף פ"ז ע"ב בגמרא

לף פ"ח ע"א בגמרא בורות שיחין ומערות ושובכות ובתי הבדים ובית השלחין מצאן בקיומ' לת בני פירוש בית השלחין בתני כליאה לחביבין לנומיה ופי' בתני בקעות והעניין דכל מקן שבריכה למים קרינה בקילת בית השלחין ולשון זה מגלגל בין שהיה בית הבעל ובמוכיית' נים מקומ' שעשיו שהיה בית הבעל ומקומות שעשיו נמות לבד וכאן הכל בכלל ומה שכתב סמוכין לה בלמוד משיהה כמו שיתבאר תרגין תרנו' ער מורשת ולין החורשין והבירין מפורשין בבריית': אבל לא מכר

סמ"ע עמין סי' ר"ם ס"ב

את המטלטלין וכו' במשמע בלשון שם זה לבל לא מכר את המטלטלין ו טור שם ובזמן שאמ'לו היא וכל מה שבתוכ' הפרק קרי כולן מכורין לפי'עבד ובהיה זה לשון ל"ש אל מטלטלין מלבי ת תשמישתיה כגון תבור וכיוצא וכל הכך מטלטלין לעניל דממרינן לא מכר כל שכן חטי ושערי לפי'נמ' מפרש מתי לפילו בהמה ועבדים לין בקרקע כלי תשמיש וכ"ש בפ' תשמישתי ושערי וכסף וזהב ד' דהוו מטלטלין ללא כיילי כדמוכ' בגמרא עבל ומה שכתב' תבור וכיוצא הלך לשעתו שכתבתי פרק ב' כ': שיריה בכל'ית ופרשוק שם שם בגמרא פסקי כאני זה לשון ל"ש אל תתיבו' קטנו' בקעה בקנה קנדילה הסמוכה לעיר של שמופלנת ממכה קנת שים הפסק טומ' בעתים ו ושיריה לשון שיריים הוא עבל ויתר הדיכן וחלק החורשים מפורשין שם בבריית' וכסוי' בגמרא חלק שלש אל חלוק בדי' חלק שביעי וחלק שביעים וגדים מוכרין עמה וכתב לבין לקיתני לישל בתיתי לין כ מוכרין עמה בכות' חלק מזלבני שהרי שם לחד בים לפן לאבל חלק לחד בים ונקרא בשם העיר מוכר עמה וכו': המוכר את קשלק מכר את הלבני וכו' במשמע שם מוכר לבני שהם לנרני ופרשו בגמרא הכא תרנימו' לבני לחכפת חיצת הקני' לפי' אל קנים הרבה

סמ"ע עמין סי' ר"ם ס"ב

לף פ"ח ע"ב

לף קס"ח ע"ב

יב ב
יג ב
יד ב
טו ב
טז ב
יז ב
יח ב

[יא] ובן כתב בסה"ע עכ':

לף פ"ח ע"א ובן החלין וכו' לף פ"ח ע"ב: אף ביוכר ולוקח יכו זה פשוט ויבואר בגמרא פרק המוכר את הבית בבי' המוכר בית לחבירו בגמ' גדולה היכי דמי

שלא בקנו לעל בתיקו שבקנו לעל כיוקבא חיילוקא זה מגומר:

פרק שבעה ועשרים המוכר

את הספינה מכר את התורן וכו' משנה ובריתא רפ"ג פרק המוכר את הספינה ופי' קשתות תורן שלתקרי' קענן שתולין בו קשת קטן חדרך פי' קלע קוד הוילון שפירסין לקלוך הספינ' ברוח עונבין פי' מעבירין אותן מלילך מלשון הלהן תענבך וקס של ברזל המשוטין המכוונין אותה פי' רחבליס שבהן מושכין את הספינה ומכניסין אותה' לנמל ויש לפרש הענינים שמושכין בהן הספינות זה לצדן אחר מינה ז"ל ול"ש פי' רי"ו בלעז הלסכלא פי' אחבן מינה ז"ל היא הבקלית ולקלית והיא בית הקשת שבספינה עכ"ל ול"ש פי' לא נרפי'

פרק שבעה ועשרים

המוכר את הספינה מכר את התורן ואת העגנים שלה ואת כל המשוטין המנהיגי' אותה ואת הכבש והאסכלה שעולין בהן לספינה ויורדי' מעליה ואת בית המים שבתוכ' אבל לא מכר את הביצית והיא הספינה הקטנ' שהולכין בה על המים הקרובים ליבשה ולא מכר הרונית והיא הספינה הקטנה שצרין בה המלחי' את הדני' ולא מכר את העבדי' העושין בהן ולא את המרצופין ולא את הסחור' שבתוכ' ובזמן שאמר לו היא וכל מה שבתוכה אני מוכר הרי כולן מכורין המוכר את הקרון לא מכר את הפרדות בזמן שאינן קשורו' עמו מכר את הפרדו' לא מכר את הקרון מכר את הצמד לא מכר את הבקר מכר את הבקר לא מכר את הצמד ואפילו במקו' שקורין מקצתן לצמד בקר המוכר את העול מכר את הפרה מכר את הפרה לא מכר את העול מכר את העגלה מכר את הבקר מכר את הבקר ארס' לא מכר את העגלה ואין [ו] הדמים ראיה בכל אלו הדברים וכיוצא בהן וכן המוכר את החמו' מכר את המרדער' ואת האוכף אף על פי שאינן עליו אבל לא מכ' את השק ולא מרכבת הנשי' ואפילו היו עליו בשעת המכר ואין הדמים ראיה שאם טעה בכדי שהדעת נוטה יש לו אונאה או בטול מקח כדין כל מוכר [ז] ולוקח ואם טעה בכדי ש שאין הדעת נוטה לא בטל המקח שזה מתנה נתן לו ואין לו אלא החמור בלא שקים וכן כל כיוצא בזה אין מביאין בו ראיה מן ה הדמים: המוכר את השפחה מכר כלים שעליה אפילו הם מארה אבל לא מכר השירים ולא הנזמי ולא הטבעות ולא את הקטלאות שבצוארה ואם אמר לו שפחה וכל מה שעליה הרי כולן מכורין אף על פי שיש עליה כלים של מאה מנה: האומר לחברו שפחה מעוברת אני מוכר לך פרה מעוברת אני מוכר לך מכר לו את הולד שפח' מניקה אני מוכר לך פרה מניקה אני מוכר לך לא מכר את הולד המורה מניקה אני מוכר לך מכר לו את השיח שאין אדם קונה חמור לחלבה:

האומר לחברו ראש עבד זה או ראש חמור זה אני מוכר לך הרי זה מכר חציו וכן הדין בכל אבר שהנשמה תלויה בו אמר לו יד עבד זה או יד חמור זה אני מוכר לך משמנין ביניהם וכן הדין בכל אבר שאין הנשמה תלויה בו אמר לו ראש פרה זו אני מוכר לך לא מכר אלא הראש בלבד שהרי ראשה נמכרת תמיד במטבחים: מכר

[ו] כלומר לגבי דכי יקודק דמי הדמים מודיעי וקא דפרי' תלמוד בריש המוכר פירו' וכריש קפר' וליחזי מי דמי לדידיה דהכא מודיעי מלת דהכא מפי הכבוד מודו דקא דמחרי' הדמים ראיה הם' נגי כמה בקר דעיקר הלשון הוא כמה כיל הדמים להכחיש עיקר הלשון ומזקק וכ"ש לפי הספרים דגרסי דרובא דקלי לכמה כמה דרובא ומזקק מפייני ל למוכר אבל בהכיא דהמוכר פירות לפי' דכמן מודו דהדמים ראיה לפייה לדיה מ לחזק וכן תירץ רש"פ דקא דרובא דקלי לכמה כמה כו' כדפי' ובהכי מש קניא דריש פ' המניח לפי' אלניבא דרב כו' לעיל פ"ו עמ' עכ:

[ז] כתירוץ לחרן שבספרי' ולא כתירוץ רשלון דאמר מאי לין הדמים ראיה ב ביטול מקח וכן פרשב"ם דמסתברא כתירוץ לחרן עכ:

[ח] תימה ריב"ם דליכא למיפרך מהכא לרב דאמרי בפרק מקדש נבי מקדש אחותו דנמל ונתן לשם פקדון דהתם לין המעשה קיים כל עיקר אבל הכא לעניין הנמל המקח קיים ולין שכרה שמעות הנמל יחזיר וקמות' לא יחזיר ומיהו הלי שיניות לא שייך בשר' לחזיר כשר נבי הלי מלן דיזיף פשיטי לחבר' ומשכח יתירתא אם בבלי שהדעת טועה נריך לאהדוריה ומי לא לא נריך לאהדוריה לימר במתנה יהבה נקלים כהילכות מלוה פ"ד ול"ל דהתם ליכא למימ' דפקדון הוא שלין יודע שיחזור וימכה תותם כי' עכ:

פרק שבעה ועשרים

המוכר את הספינה על לנמל בקר פרק המוכר את הספינה: המוכר את העול וכו' מכר את העגלה וכו' על וכיוצ"ב כתב הרמב"ם ז"ל לעפ' שהן בתוספת' לין סומכין על' שלין הטעם שלה ברור והרב ז"ל לא הבי' אות' עכ"ל: ואני תומ' מהיכא מיתא ליה בהלכו' המדיקי ועל' סמכו דבותי' כ"ע: וכן המוכר את החמו' עד לין מביאין ראיה מן הדמים פ' המוכר את הספינה: המוכר את השפחה עד שלין קונ' חמור לחלבה תוספתא פרק המוכר את הספינה: האומר לחבירו ראש עבד זה הרי זה מכר חציו וכן הדין בכל אבר שהנשמה תלויה בו אמר לו יד עבד זה או יד חמור זה אני מוכר לך משמנין ביניהם וכן הדין בכל אבר שאין הנשמה תלויה בו אמר לו ראש פרה זו אני מוכר לך לא מכר אלא הראש בלבד שהרי ראשה נמכרת תמיד במטבחים: מכר

ואפי' לחמר חמור זה ואפי' לחמר חמור זה וכלי לגלא לחם כן שלחם קוח וכל חם שלעלי כן פסק ר"ב לגלפם ול' וכן כתב ר"ת ס"ל עכ"

ר"ב ר"ת בשאת

עוד מה"פ כ

זה ראשון שלו ואינו זה מכור לך ויעמידו ביניהם והעמידו שם בקדשי מזבח ישמור יהא קדוש לבדיו ועיין שם פרק המוכר משקלי עלי עכ"ל:

ואפי' מומר פרק המיעד בפרק ראשון מתחלף לסופר לפ"ק לעבדין ולפי מייתבינן בשמעתין דכידון בכבודו ומה שכתבין עיין קדושין

ומ"ש לקמן בסוף הפרק פרק המוכר את הספינה:

פרק שמנה ועשרים

האומר לחברו בית כור עפר אני מוכר לך והיו בתוך השדות נאיות קטנים עמוקים עשרה טפחים אף על פי שאין בהן מים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אין נמדדין בכלל הבית כור שאין אדם רוצה ליתן מעותיו במקום אחד ונראין כשנים או שלשה מקומות ולוקח אלו הנאיות והסלעים בכלל הבית כור בלא דמים היו פחורת מבאן נמדדין עמה בדא בשלא היה בהן בית ארבעה קבין והיו הור קבין מובלעין בתוך חמשה קבין בתוך רובה של שדה אבל היו יתר על ארבעה קבין או שהיו מפוזרין הרבה או אינן מובלעין אעפ"י שאין בהן עשרה אין נמדדין עמה היו נבלעין רובן במעטה ומעוטן ברובן או שהיו כיוצא בהן חוט שוה או כמו עגול או כמו מיושל"ש או שהיו בצורתן או שהיו דרך עקלתון כל אלו כפקן והמוציא מהברון עליו הראיה וכן אם היה עפר מלמעלה וסלע למטה או סלע מלמעלה ועפר מלמטה הרי זה ספקו היה בה סלע יחידי אפילו בית רובע לכור אין נמדד עמה ואם היה סמוך למכר אפילו כל שהוא אין זה נמדד עמה הפסיק עפר בין סלע למכר הרי זה ספק אבד לו כבית כור עפר אני מוכר לך אפילו היו בה גאיות עמוקות עשרה טפחים או יתר או סלעים גבוהים עשרה טפחים או יותר הרי אלו נמדדין עמה: האומר לחברו בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל אם פחת כל שהוא מנכה לו מן הדמים ואם הותיר כל שהוא יחזיר לו אמר מכר את הראש בבהמ"נסה לא מכר את הרגלי' מכר את הרגלי' לא מכר את הראש מכר את הקנה לא מכר את הכבד מכר את הכבד לא מכר את הקנ' אבל בבהמה דקה מכר את הראש מכר את הרגלים מכר את הרגלים לא מכר את הראש מכר את הקנ' מכר את הכבד [a] מכר את הכבד לא מכר את הקנה: המוכר את הבור לא מכר את מימיו מכר את האשפר"ה מכר את זבלה מכר כוורת מכר דבורים מכר שובך מכר את היונים אל יליזו מעניך העיקר הגדול [b] ברברים אלו שהוא מנהג המדינ"ה והשמורת חידוע ביחוד לכל דבר ודבר ובמקום שאין מנהג ולא שם שהכל אומה ביחוד ולא שתוף הולבין אחר או הבללות שבארו הכמ' כמו שבארנו:

[a] עיין לעיל פל"ו ופכ"ו ובה"ש שכני פכ"ב ובקילבות שכירות פט"ו עכ"ש:

פרק שמנה ועשרים

האומר לחברו בית כור עפר אני מוכר לך והיו בתוך השדות נאיות קטנים עמוקים עשרה טפחים אף על פי שאין בהן מים או סלעים גבוהים עשרה טפחים אין נמדדין בכלל הבית כור שאין אדם רוצה ליתן מעותיו במקום אחד ונראין כשנים או שלשה מקומות ולוקח אלו הנאיות והסלעים בכלל הבית כור בלא דמים היו פחורת מבאן נמדדין עמה בדא בשלא היה בהן בית ארבעה קבין והיו הור קבין מובלעין בתוך חמשה קבין בתוך רובה של שדה אבל היו יתר על ארבעה קבין או שהיו מפוזרין הרבה או אינן מובלעין אעפ"י שאין בהן עשרה אין נמדדין עמה היו נבלעין רובן במעטה ומעוטן ברובן או שהיו כיוצא בהן חוט שוה או כמו עגול או כמו מיושל"ש או שהיו בצורתן או שהיו דרך עקלתון כל אלו כפקן והמוציא מהברון עליו הראיה וכן אם היה עפר מלמעלה וסלע למטה או סלע מלמעלה ועפר מלמטה הרי זה ספקו היה בה סלע יחידי אפילו בית רובע לכור אין נמדד עמה ואם היה סמוך למכר אפילו כל שהוא אין זה נמדד עמה הפסיק עפר בין סלע למכר הרי זה ספק אבד לו כבית כור עפר אני מוכר לך אפילו היו בה גאיות עמוקות עשרה טפחים או יתר או סלעים גבוהים עשרה טפחים או יותר הרי אלו נמדדין עמה: האומר לחברו בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל אם פחת כל שהוא מנכה לו מן הדמים ואם הותיר כל שהוא יחזיר לו אמר

מכר את הראש בבהמ"נסה וכו' מכר את הרגלים וכו' עד מכר את הכבד מכר את הקנה וכו' עד מכר את הקנה וכו' עד מכר את הכבד וכו' עד מכר את הרגלים וכו' עד מכר את הכבד וכו' עד מכר את הקנה וכו' עד מכר את מימיו וכו' עד מכר את האשפר"ה וכו' עד מכר את זבלה וכו' עד מכר את היונים וכו' עד מכר את הקנה וכו' עד מכר את הכבד וכו' עד מכר את הקנה וכו' עד מכר את הכבד וכו' עד מכר את הרגלים וכו' עד מכר את הראש וכו' עד מכר את הרגלים וכו' עד מכר את הראש וכו' עד מכר את הכבד וכו' עד מכר את הקנה וכו' עד מכר את מימיו וכו' עד מכר את האשפר"ה וכו' עד מכר את זבלה וכו' עד מכר את היונים

אמר לו בית כור עפר אני מוכר לך הרי זה כמי שפירש ואמר בירר כור עפר בין חסר בין יתר ואם פחת מן המדה אחד מארבע ועשרים שהוא רובע לכל סאה או הותיר כך רובע לכל סאה הניעו יתר על כן יחשוב עמו על כל הרבעים כולן שחסר או הוסיפו וכל שפחת מבית כור ינכה לו מן הדמים וכל שהוסיף על בית כור יחזיר לו ומה הוא מחזיר לו אם היתה התוספת[ה] פחותה מת' שעה קבין מחזיר לו דמים בשעת המכירה[ד] ליפות כח המוכר ואם היתה התוספת סמוכה לשדה אחרת של מוכר מחזיר לו אותה התוספ[ו] קרקע שהרי סומך אותה לשאר שדותיו ואינו מפסיד כלום ואם היתה התוספת יתרה על תשעה קבין נותנין רובע לכל סאה וסאה והנשאר יתר על הרבעים אם יש בו תשעה[ז] קבין נותן לו כל הרבעים כולן עם היתר מן הקרקע ונותנו לו כשעה שלקחה ממנו בר"א בשהיה בזול בשעת ממכ' והוקרה בשעת החזרת היתר אב"ל אם היתה ביוקר והוזלה אומרין ללוקח אם רצית ליתן לו דמי התוספת כולה תן לו דמים כפי הממכר ואם רצית ליתן לו קרקע תן לו כמו ששוה עכשיו ודין חצי קב בגנה כדין תשעה קבין בשדה שאם הותירה בגנה פחות מחצי קב על הרבע' אינו מחזיר לו אלא דמים הותיר חצי קב מחזיר לו את כל הרבעים עם היתר בדמי' או קרקע בשעת הזול של עת החזרה: מכר שדה ונעשית גנה ביד לוקח או גנה ונעשית שדה הרי זה ספק אם מחשב לו כדין שהיתה בעת שמכר או כדין שהוא עתה: האומר לחברו בית כור עפר אני מוכר לך מדה בחבל בין חסר בין יתר או שאמר בירר כור אני מוכר לך בין חסר בין יתר מדר[ח] בחבל הלך אחר

[ב] הפחות שבלשונות ואין לו אלא בדין אם חסר אם יתר מכר לו בית כור ואמר לו בסימנין ובמצרי'

[ג] כחמים ולא כן כגם כגם דלמ' תפוס לשון לחדין וכן שמואל סובר כרבנן דלמיד זו דברי בן גם ומסקי' זו ולא סל וכן פסק רש"בם ולא כרב דסבר כבן גם עכ"ל:

[ד] כרב קיבא דלמר פחר[ת] שתור[ת] או כפחות משיעו' לגבי רב יהודה דלמר פחת יתר על שתות ביתר משתות עכ"ל:

שתות יתן לו דמים או קרקע הכל לפי השיור אם הנשאר בשדה פחות מת' שעה קבין ובגנה פחות מחצי קב ולא הידר[ח] סמוך לשדר[ח] המוכר מחזיר לו הדמים: המוכר

[ה] ליתא בגמ' ולא בטור ושו"ע ורי"ף ורא"ש ורמב"ם ורשב"ם ורי"ו ורמב"ן ורשב"א ורבינו יונה ורבינו אפרים ורבינו ירוחם ורבינו פרץ ורבינו מנוח ורבינו אשר ורבינו יעקב בעל הטורים ורבינו יצחק בעל הכריתות ורבינו יצחק בעל התרומות ורבינו יצחק בעל העיטור ורבינו יצחק בעל הפלפלא חריפתא ורבינו יצחק בעל התוספות ורבינו יצחק בעל הכלבו ורבינו יצחק בעל הרוקח ורבינו יצחק בעל הערוך ורבינו יצחק בעל הישר ורבינו יצחק בעל הנמוקים ורבינו יצחק בעל הלבוש ורבינו יצחק בעל הלבוש ורבינו יצחק בעל הלבוש

פרק תשעה ועשרים

שלשה אין מקחן מקח ואין ממכרן ממכר דין תורה החרש שוטה וקטן אבל חכמים תקנו שיהיה החרש והקטן נישא ונותן ומעשיו קיימין משום כדי חיין החרש כיצד נושא ונותן חרש שאינו שומע ולא מדבר או מדבר ואינו שומע כגון חירש מוכור ולוקח המטלטלין ברבית אבל לא בקרקע ואף ב המטלטלין לא יהקנימו בעשיו עד שיבודקן אותו בדיקות רבות ובתשיבון בדבר אלם ששומע ואינו מדבר או מי שעשהתק בקדו מקח וממכרו ממכר ומתנותיו קיימות בכל בין במטלטלין בין בקרקע והוא שיבדק כדרך שבודקין לגיטין או יכתוב השוטה בכתב ידו אין מקחו מקח ואין ממכרו ממכר ואין מתנותיו קיימות ובית דין מעמידין אפוטרופוס לשוטים כדרך שמעמידין לקטנים שהוא עת שוטה ועת שפוי בין הזמנים עת שהוא שפוי כל מעשיו קיימין וזוכה לעצמו ולאחרים בכל בן דעת ומריבין העדי להקור הדבר הטב ימא בסוף שטותו או בתחלת שטותו עשה מה שעשה עד שש שנים אין הקניותו לאחרים כלום ומשש שנים עד שיגדיל יודע בטיב משא ובין מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנתו קיימת בין בדבר מרובה בין בדבר מועט בין במתנת בריא בין מתנת שכיב מרע ודבר זה מדברי חכמים כמו שבארנו הכל שלא יבטל ולא ימצא מי שיטעון לו ולא יקח ממנו

המוכר לחברו שדה ᵍ שהלוקח יודע אותה וארז מצריה וכבר הורגל בה אפי׳ אמר לו יש במשיחת באתים ונמצאת בה מאה וחמשים הניעתי שהדרי ידעה וקבל עליו וזה שהזכיר לו התיבון כלומר שהוא יפה כמו שדה אחרת שיש במשיחתה כאתים: האומר לחברו בית כור פלוני אני מוכר לך אף על פי שאין במשיחתו אלא לתך הניעו שלא מכר לו אלא מקום הנקרא בית כור לפיכך צריך המוכר להביא ראיה שהוא נקרא בית כור וכן האומר לחברו כרם שלי במקום פלוני אני מוכר לך אף על פי שאין בו נפנים הניעו והוא שיהיו קורי אותו כרם וכן האומר לחברו פרדס זה אני מוכר לך אפילו אין בו רמונים הניעו והוא שיקר פרדסם וכן כל כיוצא בהן וכל הדברי במקום שאין שם מנהג כמו שבארנו אבל במקום שיש מנהג הולך אחר המנהג ואחר לשון רוב אנשי המקום הידועים להן:

ᵍ רב כפא זבן לרעית מקהות גבל כו׳:

פרק תשעה ועשרים

שלשה אין מקחן מקח ואין ממכרן ממכר דין תורה החרש שוטה וקטן אבל חכמים תקנו שיהיה החרש והקטן נישא ונותן ומעשיו קיימין משום כדי חיין החרש כיצד נושא ונותן חרש שאינו שומע ולא מדבר או מדבר ואינו שומע כגון חירש מוכור ולוקח המטלטלין ברבית אבל לא בקרקע ואף ב המטלטלין לא יהקנימו בעשיו עד שיבודקן אותו בדיקות רבות ובתשיבון בדבר אלם ששומע ואינו מדבר או מי שעשהתק בקדו מקח וממכרו ממכר ומתנותיו קיימות בכל בין במטלטלין בין בקרקע והוא שיבדק כדרך שבודקין לגיטין או יכתוב השוטה בכתב ידו אין מקחו מקח ואין ממכרו ממכר ואין מתנותיו קיימות ובית דין מעמידין אפוטרופוס לשוטים כדרך שמעמידין לקטנים שהוא עת שוטה ועת שפוי בין הזמנים עת שהוא שפוי כל מעשיו קיימין וזוכה לעצמו ולאחרים בכל בן דעת ומריבין העדי להקור הדבר הטב ימא בסוף שטותו או בתחלת שטותו עשה מה שעשה עד שש שנים אין הקניותו לאחרים כלום ומשש שנים עד שיגדיל יודע בטיב משא ובין מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנתו קיימת בין בדבר מרובה בין בדבר מועט בין במתנת בריא בין מתנת שכיב מרע ודבר זה מדברי חכמי כמו שבארנו הכל שלא יבטל ולא ימצא מי שיטעון לו ולא יקח ממנו והכל

ᵍ כל שהלוקח יודע שיש לו קרקע שקדי בית כור שמס לתן קטעקו ואת כימת הדמים מודיעי׳ לו הלא שיך הכא כיון שקיב מכיר אותה קרקע ולא פי אחולי לחיל נבי הכ כגון שאין כתן קודעת דמי׳ דלימא טפי מלתך ופחות מבית כור תוספ׳

המוכר לחברו שדה שהלוקח יודע אותה וארז מצריה וכו׳ מיעבא בגמרא דף קו והטעור שכתב מיתתים למוק וחמשים שהיו קרביע כן הוא בגמרא בהוחי מיעבא בתרי לתא בעי מיעבא בגמרא דף קו

האומר לחברו בריתי וכו׳ בריתי בבבא מציעא דף מח

פרק תשעה ועשרים

שלשה אין מקחן מקח ואין ממכרן ממכר כדין תורה החרש שוטה וקטן אבל חכמים תקנו שיהיה החרש והקטן נישא ונותן ומעשיו קיימין משום כדי חיין החרש כיצד נושא ונותן חרש שאינו שומע ולא מדבר או מדבר ואינו שומע כגון חירש מוכור ולוקח המטלטלין ברבית אבל לא בקרקע ואף ב המטלטלין לא יהקנימו בעשיו עד שיבודקן אותו בדיקות רבות ובתשיבון בדבר אלם ששומע ואינו מדבר או מי שעשהתק בקדו מקח וממכרו ממכר ומתנותיו קיימות בכל בין במטלטלין בין בקרקע והוא שיבדק כדרך שבודקין לגיטין או יכתוב השוטה בכתב ידו אין מקחו מקח ואין ממכרו ממכר ואין מתנותיו קיימות ובית דין מעמידין אפוטרופוס לשוטים כדרך שמעמידין לקטנים שהוא עת שוטה ועת שפוי בין הזמנים עת שהוא שפוי כל מעשיו קיימין וזוכה לעצמו ולאחרים בכל בן דעת ומריבין העדי להקור הדבר הטב ימא בסוף שטותו או בתחלת שטותו עשה מה שעשה עד שש שנים אין הקניותו לאחרים כלום ומשש שנים עד שיגדיל יודע בטיב משא ובין מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנתו קיימת בין בדבר מרובה בין בדבר מועט בין במתנת בריא בין מתנת שכיב מרע ודבר זה מדברי חכמי כמו שבארנו הכל שלא יבטל ולא ימצא מי שיטעון לו ולא יקח ממנו והכל

ᵍ כל שהלוקח יודע שיש לו קרקע שקדי בית כור שמס לתן קטעקו ואת כימת הדמים מודיעי׳ לו הלא שיך הכא כיון שקיב מכיר אותה קרקע ולא פי אחולי לחיל נבי הכ כגון שאין כתן קודעת דמי׳ דלימא טפי מלתך ופחות מבית כור תוספ׳

המוכר לחברו שדה שהלוקח יודע אותה וארז מצריה וכו׳ מיעבא בגמרא דף קו והטעור שכתב מיתתים למוק וחמשים שהיו קרביע כן הוא בגמרא בהוחי מיעבא בתרי לתא בעי מיעבא בגמרא דף קו

האומר לחברו בריתי וכו׳ בריתי בבבא מציעא דף מח

פרק תשעה ועשרים

שלשה אין מקחן מקח ואין ממכרן ממכר כדין תורה החרש שוטה וקטן אבל חכמים תקנו שיהיה החרש והקטן נישא ונותן ומעשיו קיימין משום כדי חיין החרש כיצד נושא ונותן חרש שאינו שומע ולא מדבר או מדבר ואינו שומע כגון חירש מוכור ולוקח המטלטלין ברבית אבל לא בקרקע ואף ב המטלטלין לא יהקנימו בעשיו עד שיבודקן אותו בדיקות רבות ובתשיבון בדבר אלם ששומע ואינו מדבר או מי שעשהתק בקדו מקח וממכרו ממכר ומתנותיו קיימות בכל בין במטלטלין בין בקרקע והוא שיבדק כדרך שבודקין לגיטין או יכתוב השוטה בכתב ידו אין מקחו מקח ואין ממכרו ממכר ואין מתנותיו קיימות ובית דין מעמידין אפוטרופוס לשוטים כדרך שמעמידין לקטנים שהוא עת שוטה ועת שפוי בין הזמנים עת שהוא שפוי כל מעשיו קיימין וזוכה לעצמו ולאחרים בכל בן דעת ומריבין העדי להקור הדבר הטב ימא בסוף שטותו או בתחלת שטותו עשה מה שעשה עד שש שנים אין הקניותו לאחרים כלום ומשש שנים עד שיגדיל יודע בטיב משא ובין מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנתו קיימת בין בדבר מרובה בין בדבר מועט בין במתנת בריא בין מתנת שכיב מרע ודבר זה מדברי חכמי כמו שבארנו הכל שלא יבטל ולא ימצא מי שיטעון לו ולא יקח ממנו והכל

ניקון מקח וממכרין ומוכר במטלטלין ועד כמה מחוי לב יקודם לריב יכחי ולא
בריב כבר שבע כבר שבע ריב כתיב אומר תמני ביתביתיה תבא
כבר תשע כבר עשר ולא פליגי כל חד וחד לפום חורפיה וטעמא מאי לאו לבבי
יחכון מעות כלי חיין נזק פשוט ודין המתבא מתבא שם מתבא מקח
מתבא בריא וחלש מתבא שם חלש מתבא מרובה וחלש מתבא מועטת
נזק פשוט: והכל במטלטלי
נזק פשוט שם ומתבאר בפרק זה:
מי שאמר כמו שיתבאר בפרק זה:
בודקין את הקטן וכו' פירוש
במטלטלי היא וזהו מה שאמרנו כל
חד וחד לפום חורפיה:
בד"א בקטן שאין לו אפטרופוס
וכו' חלוק זה מימרא מפורשת כ
בכתובות סוף מכילתין תשע' והלכה'
שם ובהמוכר: קטן היודע
בטיב משא ומתן וכו' פחות משתית
מחילה שם בפרק המוכר ומעותיו
על כמה אומר רבי זירא עד שתות
כנדול עכ"ל והיינו בהלכו' ופ"ה ופי'
המוכר לעד שתות קנה מחילה
כנדול שתות קנה מחזיר מוכיח
יתר מאחות בטל מקח וכן פרש"י ז
לעכ"ם שמכרתי בזיקנת פ רושין
ומעותיו של פעוט עד כמה היא
עד שתות כנדול עד שתות קנה
הקיפה ומחזיר מוכיח וכרש שקיבל
טעון סופרים שלש עד שתות מחילה
שתו' קנה ומחזיר מוכיח וזה פשוט

ובהשגות אא" מכי אומר
שקטן יכי
לו מחילה כדאמרי' לעיל אלא מכירתו
יתמי לאו בני מחילה כיפה עכ"ל:
ודברי תוכיח הם שאם כן היה לנו בגמרא לפרש ויהיה לך יאמרו עד שת' כנדול
ויהיה כנדול מחילה וקטן ניתן לחזרה ומה שכת' דיתמי לאו בני מחילה כיפה
מכל מקום חכמים שחקרו מכרון ממכר משו' כדי היין הם תקנו שיהיה
טוביתם כנדול וכדולה מזו אמרו מתניתין מתנה אפילו מתנה מרובה ודברי
קיון דבר עקר: **ואני** אומר שאין מקח הקטן וכו' כשר כתבתי פ'
ט שהיתומים חיבם מקבלים מי שפרע כדמשמע פרק קמא קדושין ופרק ביתומים
שיש להם תפוקידומים וכן הדין לקטן עצמו ועקר: **ובן** שם קטן מיד
הקטן לו השכיר וכו' פתן טעם המחבר לקטן הקטן לומר קטן סובר שאינו
מועיל לפי שאתם קטן לכתיבה עומד וכל שאינו רשאי לכתיבה אינו קטן ודין
השכירות פשוט דאינו מועיל דשכירות מלירה היא ואין ממכרו ממכר ב"ח
במקריבי ומכאן שאם השכיר הקטן בית לבור שיכול לחזו' בו ואין מעשיו כלום
ובהשגות אא" וכן יכי אומר שאם הקנה בקטן קנו שהקטן לא נרע
ונכסף והוא כסף עצמו יהיה מעשה לטעון להקטן שיחזיר
דשלח לך מרה כומתא ואמר לך יקני כפשר וכו' כומתא שהוא כסף שיין מוץ הלשון בגמרא
נוחר לעבדיך משאר כסף ויקוב לטמאי וכן אם קנה הוא בקטן שהקטן
מקנה בו כל קנינו ויהיו חוזר בו מכל אם השכיר הוא עכ"ל: ומיהו מבין דבריו מה עניין זה לומרו שהקטן ככסף שאם הוא
ככסף ולאו לא קנה המקבל כיון שכתב המחבר שאין הכסף קופה ביתומים וכבר כתבתי נם מה שאמר ככסף נומר לעבדיך משאר כסף וכותבתו אל לומר דהקטן
בדנבדי נומר להיכאן לחירות ואינן נבריהן נט שחרור והכסף חיבו נומר טעדיין הן נבריהן נט שחרור ולאו לה מעובדא דהקניה לחמת מון מכבודו שהיבו דבפירוש
קאמר שם הקטן לכסף ולא יפו כחו כלל וכל שכן שיש שם מפרש' דלאו בתורת קנין היה עושה אותו מעשה ויתבאר בהלכות עבדים סוף דבר היכי דמקה בכל מה
שהניחה הרי אל שום לומין בדין קנין הקטן הוא מועיל: **וכן** קטן שהקנה בקנין הקטן לא נרע ולא מצינו לו חבר שלא מדעת אביו ולא מדעת עצמו ולא מדעת בית דין ולא מדעת חבריו ולא מדעת כל אדם ואפי' הכי קנה ואם כן מה ראה המחבר לכתוב דין זה אין חבר הקטן לו מימרא מפורשת פ"ק דיבמות וסוכר המחבר דכל שכן שכירות מקום שהיכא דקנה לגמרי עדיף מחבדי ומכל מקום אין מכאן
לדיוק עכ"ל דיוק זה אין מחוור לפי מה שכתבתי בסמוך דכל שכן שכירות מקום שהיכא דקנה לגמרי עדיף מחבדי ומכל מקום אין מכאן
לדיוק שיהיה הקטן יכול לחזור בו אפי' אחר שנתרבתה חבירה מידה הקטנה היא מדין יד כמו שכתב: **יראה** לי שהקטן שקנה קרקע
וכו' קרקע בגמרא שיני שיקנה קרקע לקטן שקנה והכין משמע לכאורה פרק היתים מקדש דאמרינן מכין שזכין לאדם שלא בפניו שנאמר נשוא לאחד כשיו לאחד
לה"ק ל ומ"ש וכו' ופרש"י ז"ל וקשנים קרבה היו ונשלח לאחד היה כך לוקמתה מכל מקום מפורש בסוף פרק יש מוחלין נבי הוה דקאמר אל לומר רב
בבי לקבויי לקטן וכבר כתבתי שיש סוברין דאפילו מלוכיתא יש להן זכייה כשדעת אחרת מקנה ומה שחבר המחבר הוא שאפילו במקח מקנו מקח
ומה שאמרו אין לו חבר ואין לו ד' לאמות לענין מניחה בלבד אמרו עכ"ל: **ואני** אומר שאם קנה מטלטלין ושכ'את מקומן למה אומר למעלה שלא קנה **ובהשגות אא"** מעתה לפי דבריו אם קנה מטלטלין ושכ'את מקומן למה אומר למעלה שלא קנה
יכול להיות חובתו בחופה או בביקרא וזלא או אם בשרפו הטיס זכייה זכין לו לאדם שלא בפניו הילכך זכה בשכירות מקומן וכאומרו אין לו חבר
בעליה והיה ליה חובה לבני קטן לבבל הכא לזכותו לחבירו ותדתי מילי לומר ולכאן זכין לו ואין חבין לו וזה הן השתים שכתב ל"ל למעלה ובכאן וכן כתב
הלכך לדבריו משה ז"ל מקומי לות בלות: קטן

בלא קטן שאין לו אפטרופוס וכו' עד כמה משא ומתן בכתובות פר' מציאת
קטה ובניטין פרק הכיזקין ופרק המקבל ומי שאחזו רמיזא ובבתרא פרק מי
שמת קטן היודע בטיב משא ומתן וכו' עד כמו שביארנו
כתב הלחב"ל ז"ל מכי אומר שהקטן אין לו מחילה כדאמרינן יתמי לאו
בני מחילה כיפה וכן מכי אומר שאם הקנה בקטן קנו שהקטן לא נרע
מכסף והוא כסף עצמו מהקוח מ
מעשה דניטין דהקוח דשדה ליה
מרה כומתא ואמ' לקי הא נקי כפשך
כו' נכמה כסף נומר דעדיף משאר כמו שם
כסף וקונה לגמרי וכן אם קנה הו'
בקנין קנה שהמקנה מקנה לו כל
קנינו ואינו חוזר בו מכל מה שפי'
הוא מקום פירות לא קנו ממנו ד כמו שם
דשכירות כמכר הוא עכ"ל:
ואני אומר עיקר הלכה זו
בניטין בהלכות הלב
ול פרק מי שאחזו ופרק הכיזקין ו
ובבא בתרא מ"מי שמת ובכתובות
פרק מציאת האשה ומה שחלק ם
הל"אבל ז"ל במחילת קטן מחלוקת
ישב"ם הכיזקין בשמעתין דקפעיט'
דאמרינן מתנתן מתנה כי דבים
הסכימו דמחילה כמתנה ושם ם
הלכתי בדליות שוכות זו מזו ונם
בעניו הקנין יש לחלים דכולה
מעשות ומתנו' לחמי' הם ופ' מי
שאחזו בקנין כיבה ורבים חולקים
עליהם וכולם דברי שקים חייב הם
ואין מקום לחבור זה בכל מותו ם
הלריכות והכיאור שכתב ל"מ ז"ל
קוף פרק שנים עשר: ואני אומר
שאין מקח הקטן כו' עד שנתרבו
מדין וכו' עד או בשכירות מקום יש לדברי' ובברותי לדיות והוכחות לזה
בניטין פרק הכיזקין ובמציעא פ"קמא ופרק שו מציאות ושם הלכתי בשיטתי
מה שאין לו מקום בחבו' הזה כמו שהקדמתי מתיובתיו' פ' דהלכות זכיה ומתנה:
ירחה לי שקטן שקנה קרקע וכו' עד ואין חבין לאדם שלא בפניו
כתב הלחב"ל ז"ל מעתה לפי דבריו אם קנה מטלטלין ושכר את מקומן
למה אומר למעלה שלא קנה והלא המוכר זכה לו לאדם שלא בפניו הילכך זכה בשכירות מקומם
וכשאמרו אין לו חבר ואין לו ד' לאמות לענין מניחה בלבד אמרו עכ"ל:
ואני אומר תמה אני על קושיא זאת שהרי אם בחבו למה אומר למעלה קנה
יכול להיות חובתו בחופה או בביקרא וזלא או אם בשרפו הטיס
בעליה והיה ליה חובה לבני קטן לבבל הכא לזכותו לחבירו ותדתי מילי לומר
דבנן זכין לו ואין חבין לו וזה הן השתים שכתב ל"ל למעלה ובכאן וכן כתב
הלכך לדבריו משה ז"ל מקומי לות בלות: קטן

קטן שהגדיל והביא הזכר שתי שערות אחר שלש עשרה שנה וחבת אחד שתים עשרה אף על פי שאינו יודע בטיב משא ומתן מקח וממכר ממכר בטעלטלין אבל בקרקע אין מעשיו קיימין עד שיהיה יודע בטיב משא ומתן אחר שהגדיל בדא בקרקע שלו אבל קרקע שירש מאבותיו או משאר מורישיו אין ממכרו ממכר עד שיהיה בן עשרים שנה אף על פי שהביא שתי שערות ויודע בטיב משא ומתן שמא ימכור בזול מפני שדעתו נוטה אחר המעות ועדין לא נתיישבה דעתו בדרכי העולם מתנתו כשהוא פחות מבן עשרים בין מתנת בריא בין מתנת שכיב מרע מתנתו קיימת שאלו לא הניע לו הגייה גדולה לא נתן והוא דבר שאינו מצוי תמיד ואמרו חכמים התקיים מתנתו כדי שיהיו דבריו נשמעים בדא שהוא מוכר קרקע אביו כשהוא בן כ כשהביא שתי שערות או כשנולדו לו סמני סרים אבל אם לא הביא שתי שערות ולא נעשה סרים קטן הוא ואין ממכרו בקרקע ממכר ואפי בנכסיו עד שיגדיל לרוב שנותיו:

מי שמכר בין בנכסיו בין בנכסי אביו ואמו ובאו קרוביו וערערו שהיה קטן בשעת המכר ובקשו לבדקו אין שומעין להם לנולו ועוד שהסימני משתנים במית וחזקה היא שאין העדים חותמין על השטר אא"כ ידעו בודאי שהמוכר גדול פחות מבן כ' שמכר קרקע אביו חוזר ומוציא מיד הלוקח בין קודם עשרים בין אחר עשרי ומוציא מן הלוקח כל הפירות שאכל ואם הוציא הוצאות או שנטעו זרע שמין לו ומחזיר את השאר כדין הזורע הורו רבותי ואני אומר שאפילו קטן שמכר קרקע מנכסי אביו וכשנעשה בן עשרים לא מיחה אינו יכול להחזיר שכיון שלקח המעות ונשתמש הלוקח בקרקע זו לפניו כשהוא בן עשרים ולא מיחה נתקיים ביד הלוקח שהרי רצה בממכרו: השכור מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנותיו קיימין ואם הניע לשכירותו של לוט והוא השכור שעושה ואינו יודע מה עשיה אין מעשיו כלום והרי הוא כשוטה או כקטן פחות מבן עשר:

פרק שלשים

המוכר שמכר קרקע או מטלטלין וזכה בהן ללוקח שלא מדעתו יד הלוקח על העליונה ואם רצה הלוקח אין המוכר יכול לחזור בו ואם לא רצה תחזור לבעליה לפיכך כותבין שטר למוכר אף על פי שאין הלוקח עמו ולעולם הלוקח נותן שכר הסופר ואפילו מכר שדהו מפני רעתה וכן העבר שקנה או נתן מתנה או נתנה לו יד האדון על העליונה אם רצה לקיים מעשיו הרי או קיימין ואם לא רצה בטלו כל מעשיו ובדברים בלבד הוא שמקיים האדון או מבטל ואינו צריך לקנות ממנו כלום וכן

מנדל עוז

קטן שהגדיל וכו' עד לחד שינדיל

ף קיב ב כללי פרק ב"מ סימן ובניטין פרק התקבל ופרק מי שמת: כלל בקרקע שלו כו' עד כללי קעלב בניטין פרק התקבל ובכבא בתרא פרק מי שמת: מתניתו כשקונה פיאה מן שמעי' כו' עד שיביא לרוב שנותיו כבכבא בתרא פרק מי שמת: מי שמכר בין בנכסיו כו' עד בממכרו בכבא בתרא פרק מי שמת ג ובמציעא פ"ק ופרק הזהב: השכיר מקחו מקח כו' עד סוף הפרק ב בעלובין פרק הדר:

פרק שלשים

המוכר שמכר קרקע עד לא דנה

ף קיב ב תחזיר לבעליה בבתרא פר' חזקת הבתים: לפיכך כותבין שטר עד שיהיו כדי לקנות כלום בבתרא פרק חזקת הבתים ופ' נע פשוט: וכן

ג וכן פי' לה אלמא דהא דשלח לה גילל בר מכשיר לבתה לייקר דוקא בנכסים שקנו ונם ישלח שם לבנכסים שקנו אי אפשר לו יכול למכור כדין מטלטלי דקפעיטו מקחן מקח וכן כמ"ש משמו עכ:

ד כרך פחמן דקני פסיק תלמודא דלא כלבי יחמן דאמר מכן ומן וכן רבא פרק החקבל כרך פחמן ועיין בהי טוענן פרק ל':

ה נתפי"ש לו מפטריפ כלפי לעיל:

מי שמכר בין בנכסיו בין בנכסי אביו ואמו ובאו קרוביו וערערו שהיה קטן בשעת המכר ובקשו לבדקו אין שומעין להם לנולו ועוד שהסימני משתנים במית וחזקה היא שאין העדים חותמין על השטר אא"כ ידעו בודאי שהמוכר גדול פחות מבן כ' שמכר קרקע אביו חוזר ומוציא מיד הלוקח בין קודם עשרים בין אחר עשרי ומוציא מן הלוקח כל הפירות שאכל ואם הוציא הוצאות או שנטעו זרע שמין לו ומחזיר את השאר כדין הזורע הורו רבותי ואני אומר שאפילו קטן שמכר קרקע מנכסי אביו וכשנעשה בן עשרים לא מיחה אינו יכול להחזיר שכיון שלקח המעות ונשתמש הלוקח בקרקע זו לפניו כשהוא בן עשרים ולא מיחה נתקיים ביד הלוקח שהרי רצה בממכרו: השכור מקחו מקח וממכרו ממכר ומתנותיו קיימין ואם הניע לשכירותו של לוט והוא השכור שעושה ואינו יודע מה עשיה אין מעשיו כלום והרי הוא כשוטה או כקטן פחות מבן עשר:

ו מעשה בבני בנקאי ונתלה לרבי עקיבא כו':

פרק שלשים

המוכר שמכר קרקע או מטלטלין וזכה בהן ללוקח שלא מדעתו יד הלוקח על העליונה ואם רצה הלוקח אין המוכר יכול לחזור בו ואם לא רצה תחזור לבעליה לפיכך כותבין שטר למוכר אף על פי שאין הלוקח עמו ולעולם הלוקח נותן שכר הסופר ואפילו מכר שדהו מפני רעתה וכן העבר שקנה או נתן מתנה או נתנה לו יד האדון על העליונה אם רצה לקיים מעשיו הרי או קיימין ואם לא רצה בטלו כל מעשיו ובדברים בלבד הוא שמקיים האדון או מבטל ואינו צריך לקנות ממנו כלום וכן

וכן האשה שמכרה או נתנה מתנ' בין בנכסי בעלה בין בנכסי צאן ברזל שהכניסה לו בין ברברים שיחד לה בכתובתה בין בנכסי מלוג בין בקרקעו' בין במטלטלין וכן אם לקחה או נתנה לה מתנה יד הבעל על העלינה ואם רצה לקיים יקיים אם רצה לבטל יבטל הכל אבל הבעל שמכר או נתן בין קרקע שהכניסה לו אשתו בכתובת' או קרקע שהבנים

ן כן נורם רבינו מכנף ונ' שמכרים לו שום משלה ובקו' לה פי' כן בפרק ק"מ ע"ש בתוס' ובפרק אלמנה לכ"ג מכרו שכיסס לפרנסתה ה"ה מעש' לפני רשב"ג ואמר הבעל מנינו מיד קלקולו' ופי' ל"ג מ"מ לו זה ואם כך לה"מ לקח מן האשה שכפלו לה ככסים והביאור פרק כ"ב: בל"א שמכרו וכו' עד שלקו שלו בכתובת פרק האשה שכפלו ובכתובת פרק חזקת הבתים: המוכר לו קמוכן בשבת כ' עד סוף הפרק בירושלמי ופרק שנץ במסכת שבת ועוד כתבב לי זל בהלכו' שבת פ"ב בכלל דיכי שבת בסי':

סליקו להו הלכות מכירה בסר

סליקו להו הלכות מכירה

בית דין שמכרו או לקחו מנכסי יתומים בין בקרקע בין במטלטלין וכן האפטרופסין בין שמנו אותה בית דין בין שמנה אותם אבי יתומ' מקחן מקח וממכרן ממכר אבל מתנתם אינן בלום שאין אדם נותן דבר שאינו שלו: המוכר או הנותן בשבת ואין צריך לומר ביום טוב אף על פי שמכרן אותו מעשיו קיימין וכן כל מי שקנו מידו בשבת הקניין קיים וכותבין לאחר השבת ונותנין:

מגדל עוז

וכן האשה שמכר' עד קנו הלקחין בפרק חזקת הבתים ובנ"ן לקמ"ט
פרק הניזקין וכתובות פ"ק שקיב לקכ"ה ובב
כ"ג ופרק האשה שכפלו לה · בעל לקכ"ב
שמכר מטלטלין עד להיכן מידם
בפרק חזקת הבתים: וכן
יש לו לבעל כו' עד כמו שביארנו
בהלכות אישות בפר' חזקת
הבתים ובכתובות פ' האשה שכפלו לק"ע
לה ככסים והביאור פרק כ"ב: בל"א
שמכרו וכו' עד שלקו שלו בכתובת
פרק האשה שכפלו ובפרק חזקת הבתים: המוכר לו קמוכן
בשבת כ' עד סוף הפרק בירושלמי
ופרק שנץ במסכת שבת ועוד כתבב
לי זל בהלכו' שבת פ"ב בכלל דיכי
שבת בסי':

סליקו להו הלכות מכירה בסר

[1] גרסי' התם להה דיכין לה דכין ולה מקדישין וכו' וכולן שעשו כין לכוסין כין שוגגין כין מזידין כין מועטין מה שעשה עשוי בשבת ואכל ביום טוב:

סליקו להו הלכות מכירה

ואחר כך מן האיש מקחו בטל עד שתכתוב לו לאחריות נכסים ופרשו זל לאחריו' בפירוש שלא כדברי רב האיי נאון זל שאמר דכל כותבי סתם ולא פירש שלא באחריות הרי הוא כאומר באחריות ואנן קי"ל כוותיה: ותמה אני על המחבר איך לא כתב זה ובמה שאמרנו שמקחו בטל כתב הר"שבא זל ומיהו אם מכרו הבעל לפירות בלבד הרשות בידו דשלו הן הפירות לגמרי אבל במכר גוף ופירות אפי' אמר לוקח הניחו לי ואוכל פירות כל ימי הבעל אין שומעין לו שהבעל לא מכר לו אלא גוף ואין הפירות אלא מקח הקרקע הכל בטל בגוף ובפירות ומיהו אם מכרו לאחד גוף ופירות ואחר פירות בלבד ק"ל מ"ש מהלכות פרק י"ח מהלכות מלוה ולוה: מכר מי שכתוב מלוג ולקח מן האיש מקחו קיים ודבה בר רב הוא שאמר שמשתינו בשלש שדות בא למעוטי נכסי מלוג ואם לא קיימה האשה בטל הוא אפילו לפירות כמו שהעלו בגמ' בכתובות פרק האשה שכפלו לה עשה ולא כלום מאי טעמא דבה אמר משום דינוק בינוק ובבר בתבלר יותר מזה פרק ב' מהלכות אישות: בעל שמכר מטלטלין וכו' לקמ"ו עכ"פ שלא וכו' מפורש ביבמות פרק אלמנה המכנסת שום לבעלה אם רצה למכור לא ימכור אבל כתב שכיון אם עבר ומכר אין כתן קנו הלקוחין כחלקו עליו וכתב הרשב"א זל לא נראה לי דבריו ובירושלמי גרסינן שמו דעתה של האשה שיהא רוצה לכלות כליה ולכחות חומם ואם לאו דבריעבד ממכרו ממכר משום לכתחלה לא ימכור לא תקנו חכמים לפחות חומש עכ"ל ובירושלמי הזה בא בהלכות בכתובות פרק מכ"ת האשה ונראין דברי יותר כדי שיהא רשאי למכור כלי תשתו עכ"ל ודעת המחבר זל שלא אמרו אלא לכתחלה אבל דיעבד מקחו קיים ונראין לקרקע לפי שאינו יכול לכלותו ולהפסידו לגמרי ודעתה סומכת עליה וכיון שכן מקחו בטל אבל מטלטלין שהרי הוא יכול לכלותו לגמרי ודאי ממכרו ממכר ומיהו שמכרו בירושלמי אין לדם ראיה ולא אמרו בעל שמכר כלי תשתו לא עשה ולא כלום ונהו דעת הנאון בעה"ע רביעי אבל אם עמד ומכר מעצמו ממכרו קיים כדנרסינן לה כתבב כתובות לגבות מחיים וקי"ל כמטלטלין הוא דאמרי ממכרו ממכר אבל מקרקעי לא וכ' עכ"ל: וכן יש לבעל למכור ככסיו וכ' זה מוכח מכל המפרשים זל שבכל ככסיו חוץ מן האלם שהם קנו מוכח שתת דוח עשיתי לבעלי ונתבאר בלרוכה פרק י"ו מהלכות אישות:

אלא האשה שמכרה או לקחו מנכסי כאן ברזל לבעלה לא קנה כלום ראיה מהא דכתבי בפרק חזקת הבתים ופרק כ"ב מהלכות אישות נתבאר: בית דין שמכרו או לקחו שלקחו וכו' וכן הקפטרופוסין וכ' מבואר הוא שאין מתבתן כלום שאפילו למכור יש בדדין שאין רשאין כדאיתא בגיטין בהמוכר ונתבאר בפרק י"ח מהלכות כתלות: המוכר או הנותן בשבת וכ' על המשכה שאמרו בפרק לאחרון דיום עוב ובתוב בהלכות ירושלמי וכולן שעשו בין לכוסין בין שוגגין בין מוטעין מה שעשה עשוי בשבת ואין צריך לומר ביום טוב ושמעינן מיהת דמקח דעבד ולקבי בשבת מקרקעי לא מטלטלי בהלכות נזק מבואר:

סליקו להו הלכות מכירה בסייעתא דשמיא

מגדל עוז
הלכות זכיה ומתנה
פרק ראשון ההפקר

מגיד משנה
הלכות זכיה ומתנה
פרק ראשון נתבארו

הלכות זכייה ומתנה

ענין אלו ההלכות לידע דין זוכה מן ההפקר היאך יקנה ובמה יקנה ודין נותן מתנה ומקבל מתנה ואי זו מתנה חוזרת ואי זו אינה חוזרת:

וביאור כל הדינין האלו בפרקים אלו:

פרק ראשון

ההפקר כל המחזיק בו זכה וכן המדברות והנהרות והנחלים כל שבהן הפקר וכל הקודם בהן זכה כגון העשבי והעצים והפירות של אילנות של יער וכיוצא בהן: הצד דגים מן הימי ומן הנהרות או שצר עופות או מיני חיות הואיל ואין להם בעלים זכה ובלבד שלא יצור בשדה חברו ואם צר שם קנה ואם היו הדגים בביבים של בעלים וכן חיה ועוף שבביבים אף על פי שהוא ביבר גדול והוא מחוסר צדה הרי זה של בעל ביברים והצד משם הרי זה גזלן אבל הלוקח דגים מתוך מצודתו של חברו כשהוא בתוך הים או שלקח חיה ממצודתו כשהיא פרוסה במדבר הרי זה אסור מדברי סופרי ואם היתה המצודה כלי ולקח מתוך המצודה הרי זה גזלן הפורס

כל המחזיק בו זכה כו' קמ"ל דכמה מקומות בתלמוד

ובהשגות אלא דיקא לאיתוי שבט עכ: וכתבתי בארץ ישראל וכבר כתבתי פרק חמישי מהלכות מקוה

אם אבל כאן לא היתה הכיבה בארץ ישראל לפי שמוך רבנו על מה שכבר כתב:

הצד דגים מן הימים וכו' גם זה פשוט: ובלבד שלא יכול בשדה חברנותם כל אם קנה הטעם לפי שקנה חבר שהיה משתמרת ובעינן עומד בתוך שדהו כמו שיתבאר ומכל מקום ודאי לכתחלה לא יבוד אם שאין לו רשות ליכנס בתוך של חברו שלא מדעתו: ואם היו הדגים כבר של בעלים וכו' פי' הכיבר קוה חבר המשתמרת מהם בו בעלים וכיוצא בזה תמיד בפ"ב שלוח הקן גבי יוכי סובך ויוכי עליה ים בהן משום גזל דכל קיבה דבהו לחכל קיבה דחבירו אלא שלא מדעתו וקי קוה מן הכלי שיתבאר שם שהיה המיוחד כלי הלוקח משם הרי זה גזלן: אבל הלוקח דגים מתוך מצודתו של חבירו וכו' בפירוש פרק הכיזקין מיהו יומיתי אל חברו וכו' בפירוש פרק הכיזקין כיוצא בזה חיות ועופות ודגים יש בהן גזל משום דרכי שלום הבי יוסי תיומר גזל נימוד ובגמר בחילי והדורי דכתב לה פליגי כי פליגי עלוי יקוקרי עב יפרשי זל חילי רשתות של חוטין הדורי של נמי יכתב לה פליגי דבשים להן תוך קוקה לו כלי והוי גזל נימוד ליתי חכין קוקרי שאר מינים ומכאולים שמתהבין חוט חוק בשפת הכתר וסודרין ויחזרין על פני כולו עם וקוה פסק הויחבר כתק לכל שהיה כלי חין שם גזל אלא מפני דרכי שלום וחין מיבחין בדיוין לכל חין הכלי גזל נימוד ויוכיחין לחיובדיוין וכן דעת ההלכות ומוסכם: הפורס

כתבאלי בו משפטי שכיב מרע המתן מעות או חובות או המוך בהן לאחרים ומה שכמשך אחר זה וכן אם כתב ליורש בחלוס שהן של אחרי ודין אם אמרו היתומים שעשו כדבר אביהם או שאחז בו אם כתמכין ודין שכיב מרע השולח מתנה לאחר ולא הגיע לידו ודין הכיתן מיתת לאחרים הרבה ולא הספיקו הכבסים לעשות המתנות או שיש עליהן חוב כיצד דין ודין שהמתנן דבר שאין בו ממש:

כתבאלי בו משפטי שכיב מרע שלא כתב בדברי אם שלא בתב מי הם המקבלין אם שלא בתב שיעור הדבר הכותן להם או עכיו וכל כמשך אחר זה וכן לדין כותבי בתוכותיו וכל כתלוי בזה ומה שהוא כמשך בזה:

כתבאלי בו משפטי שכיב מרע שכתן בכסיו ליורשיו או לאחר מהם ויהיה בהן יתר על כל הכותן בכסיו לאחר ולאחרין לאחר מה דין וקבותן בכסיו לאחר מותו וכל הדומה לזה וכסתיים הפרק בבתוך שרוי לאחרים להסתפק במה שיש להם ולא יקבלו מתנות שכתמר ושוכח מתנות יחיה:

הלכות זכייה ומתנה

פרק ראשון ההפקר

כל המחזיק בו זכה כו' קמ"ל דכמה מקומות בתלמוד

ובהשגות אלא דיקא לאיתוי שבט עכ: וכתבתי בארץ ישראל וכבר כתבתי פרק חמישי מהלכות מקוה

אם אבל כאן לא היתה הכיבה בארץ ישראל לפי שמוך רבנו על מה שכבר כתב:

הצד דגים מן הימים וכו' גם זה פשוט: ובלבד שלא יכול בשדה חברנותם כל אם קנה הטעם לפי שקנה חבר שהיה משתמרת ובעינן עומד בתוך שדהו כמו שיתבאר ומכל מקום ודאי לכתחלה לא יבוד אם שאין לו רשות ליכנס בתוך של חברו שלא מדעתו: ואם היו הדגים כבר של בעלים וכו' פי' הכיבר קוה חבר המשתמרת מהם בו בעלים וכיוצא בזה תמיד בפ"ב שלוח הקן גבי יוכי סובך ויוכי עליה ים בהן משום גזל דכל קיבה דבהו לחכל קיבה דחבירו אלא שלא מדעתו וקי קוה מן הכלי שיתבאר שם שהיה המיוחד כלי הלוקח משם הרי זה גזלן: אבל הלוקח דגים מתוך מצודתו של חברו וכו' בפירוש פרק הכיזקין מיהו יומיתי אל חברו וכו' בפירוש פרק הכיזקין כיוצא בזה חיות ועופות ודגים יש בהן גזל משום דרכי שלום הבי יוסי תיומר גזל נימוד ובגמר בחילי והדורי דכתב לה פליגי כי פליגי עלוי יקוקרי עב יפרשי זל חילי רשתות של חוטין הדורי של נמי יכתב לה פליגי דבשים להן תוך קוקה לו כלי והוי גזל נימוד ליתי חכין קוקרי שאר מינים ומכאולים שמתהבין חוט חוק בשפת הכתר וסודרין ויחזרין על פני כולו עם וקוה פסק הויחבר כתק לכל שהיה כלי חין שם גזל אלא מפני דרכי שלום וחין מיבחין בדיוין לכל חין הכלי גזל נימוד ויוכיחין לחיובדיוין וכן דעת ההלכות ומוסכם: הפורס

הפורס מצודה בשדה חברו וצד בה חיה או עוף אע"פי שאין לו רשות לעשות דבר זה קנה ואם היה עומד בעל השדה בתוך שדהו ואמ' זכתה לי שדה קנה בעל השדה ואין לבעל הצודה כלום: דגים [ו] שקפצו לתוך הספינה קנה בעל הספינה שזו כחצר המשתמרת היא ואינה חצר המהלכת שהמים הן שמוליכין אותה ואינה הולכת מחמת עצמה: נר שמת ולא הוליד ישראל אחר שנתנייר אין לו יורשי' לא כל הקודם והחזיק בנכסיו זכה ואין בעל המצר יכול להלקו בדמים שזו כמתנה היא: שתי שדות בנכסי הגר ומצר אחד ביניהם ההזיק באחד מהן לקנותה קנאה החזיק בה לקנות אותה ואת חברתה זו שהחזיק בה קנה אבל חברתה לא [ז] קנה החזיק בה כדי לקנו' את חברתה לא קנה אחת מהן חברת' מפני שלא החזיק בה ואות' מפני שלא החזיק בה כדי לקנות' החזיק בה לקנותה ולקנו' את חברתה וארת המצר שביניהם או שהחזיק במצר לקנורת שתיהם הרי זה [ח] כפק ואם בא אחר והחזיק בה כדי לקנותה זכה האחרון וכן שני בתי' זה לפני' מזה שהחזיק ב באחד מהן לקנותו ולקנות את השני לא [ט] קנה אלא זרת שהחזיק בו בלב החזיק באחד מהן כדי לקנות את השני אף זה ש שהחזיק בו לא קנה: המחזיק בשטר מנכסי הגר כדי לקנורת ארת הקרקע הכתוב באותו שטר לא קנה אלא [י] השטר בלבד לצור על פי צלוחיתו וכיוצא בזה: שדה המסויימ' במצריה כיון שהכיש בה מכוש אחד קנה את' כלה ואם אינה כסויימת במצריה קונה ממנה באותו מכוש כדי שילך הצמר בשעת חרישה ' ויחזור המצר והחצב שמתחתין בו התחומין מפסיקין בנכסי הגר וכל המחזיק בשדה לא קנה אלא עד המצר או עד החצב: כל

הפורס מצודה בשדה חברו וכ' אפ"ה כיון שאין לו רשות לעשות כן אינו קונה: ובהשגות אמ' אינו קונה כלום כתב הראב"ד ז"ל ואיך לא חילק בין נגזלים מפריחין לנשחטין[ו] ומפריחין ואני תמיה לי רבי לחזור ולעיין פ"ו דהלכות גזלה ואבדה לא קיי כותב הפורס מצודה בשדה חברו וכ' אפ"ה כיון שאין לו רשות לעשות כן אינו קונה כלום כתב הראב"ד ז"ל ואיך לא חילק בין נגזלים מפריחין לנשחטין[ו] ומפריחין ואני תמיה לי רבי לחזור ולעיין פ"ו דהלכות גזלה ואבדה לא קיי כותב כן כי לפס כתבו מפורש בחלוקין המפורשין במשנה ובגמרא פרק קמ"ל דמניעה: נר שמת ולא הוליד לף ש ישראל על לף זה שהחזיק בה לא קנה בפרק חזקת הבתים: המחזיק בשטר וכ' עד וכיוצא בזה בזיקין פרק שור שנגח את הפרה לף מ"ט בעיא דר' ייבא מבא מרב נחמן מסקה מכי' אלא עד או עד החצב פ' חזקת הבתים: כל

[ו] עיין בפי' נזילה ומבואה פ"ו: [ז] ועיין בפי' נזילה ומבואה פ"ו: [ח] וכן פסק הרי"ף והרא"ש ז"ל ורבינו יונה ז"ל ורבינו מאיר ז"ל ורבינו שמשון ז"ל ורבינו יצחק ז"ל ורבינו שלמה ז"ל ורבינו יהונתן ז"ל ורבינו אפרים ז"ל ורבינו יעקב ז"ל ורבינו שמואל ז"ל ורבינו יוסף ז"ל ורבינו יהודה ז"ל ורבינו יוסף ז"ל ורבינו יהודה ז"ל ורבינו יוסף ז"ל ורבינו יהודה

כל המפסיק לפחות מפסיק בנכסי הגר כיצד כנון וכו' וכל המפסיק ברצועת שבת וכו' עד שחולקת לנישטין כתב הריטב"ל זל יש פלוגתא בירושלמי בזה ויש מהם שחולקים על זה הדרך ויש בגמרא סיקא פיסלא חולק בנכסי הגר פחות מפחות ובשבת ובטומאה ובנישטין כיון דרך הגיורת ומפרש בגיורת מה טיבן של הפסקות עד כאן לשונו:

ואני אומר תיוק לפי שם יכול דבר זה מפי הריטב"ל זל שדברי רמ"ה זל מסורים על דרך קצרה מאוד הגמרא פרק חזקת הבתי מקשה בנכסי הגר תחלה הזכיר בפסקא שקודם לזו דין שדה המסויים ושתקו מסויים כי היכי תחלת הקלבה דנרסינ' לתמ' שדה המסויימת במנריק לתמ' לך קוכח לתמ' לך כיון שקנית בה מכוש תחל קנה כולה וכו' עד ושתקו מסויימת במנריק על כורח לתמ' לך פשה כדאזיל תיובתי דתיובתי והדר ואתי דין המוכר והחכם שהיה מסוכן את לחבירו כדי הזכיר והיה דברי רב אסי לתמ' דברי יהודה והלכה כמ"ד כך סידר בזהת הפסקה דין כל המפסיק לפחות עד כחמה שכן דברי הכל לתמ' כדי יהודה והלכה כמ"ד כך סידר הגיורת ומפרש בגיורת שהיו מפסיקין לפחות הנחל והשלולית עשות היתיד ושבעת הנהרות וכו' ומתי דקתני בברייתא סידר הפסקות ראשונות שהיו מיעוטין ופירוש דתני ושתק לנישטין דמיינו פיסלא כדקתני מסויימת סוגין דבא לתמ' שפיר פ"ק דמגילה ולמאי דמסיק לתמ' דלעולם אימא לך כל הפסקות עשות כדי שתהא מחולקת לנישטין ומפרש בגיורת שהיו מפסיקין לפחות הנחל והשלולית עשות היתיד ושבעת הנהרות וכו' ומתי דקתני בברייתא ראשונות שהיו מיעוטין ופירוש דתני ושתק לנישטין דמיינו כד

ונותן לראשון את הסימים וכו׳ כך כתב רבינו הקטן ז״ל בשער ד׳ של ספר מקח וממכר שחייב להחזיר דמים לנוקח ראשון וכן כתב הר״מבן ז״ל משום דבזמי דיקחי מסלקין ליה גוי ומשתרשי ליה הכי זוזי לנוקח שני ומיהו לחבריותו על הגוי המוכר ולא על ישראל שלקח ראשון וזהו דעת המפרשים ז״ל:

פרק שני נכסי

בד״א במקום שאין משפט ידוע למלך וכו׳ לפיכך זה כרמון בנמלא מבואר בהלכות בבלוב:

הגר שאין לו יורשים וכו׳ זה דבר פשוט שבולן אין דעת אחרת מקבל מתנה: כל המחזיק בדרך מדרכי המקח

הגר זכה [ה] אהרון ונותן לראשון את הדמי׳ מפני שהגוי מעת שלקח הדמים סלקו רשותו וישראל לא קנה עד שיגיע השטר לידו ונמצאו נכסים אלו כנכסי מדבר כל המחזיק בהן זכה בד אמורי במקו׳ שאין משפט ידוע למלך אבל אם דין אותו המלך ומשפטו שלא יזכה בקרקע אלא מי שכותב בשטר או הנותן דמים וכיוצא בדברים או עושין כפי משפט המלך שכל דיני המלך בממון על פיהן דנין:

פרק שני

נכסי גר שאין לו יורשים ונכסי ההפקר ושדה שמכרה הגוי לישראל ועדין לא

ההזיק בה כלפדינם שוה כל המחזיק [ב] בהם בדרך מדרכי החזקה שבארנו בהלכות מכירה קנה חזן מאכילת הפירות כיצד הלוקח קרקע מחברו והחזיק בה באכילת פירותיה קנה או כמו שבארנו אבל בנכסי הפקר נכסי הגר אפי׳ אכל פירות האילן כמה שנים לא קנה לא נוף האילן ולא נוף הקרקע עד שיעשה מעש׳ בנוף הארץ או יעבוד עבוד׳ באילן ומעשה באשה אחת שאכלה פירו׳ דקל שלש עשרה שנה ובא אחר והחזיק באילן בעבוד׳ שעבד בנוף האילן ובא מעשה לפני חכמים ואמרו זה האחרון קנה: יש דברים רבים שאם החזיק בזה הלוקח לא קנה עדין ואם החזיק באחד מהן בנכסי הגר או בנכסי הפקר קנה [ג] כיצד המוצא פירות גדולים בנויים בנכסי הגר או בנכסי הפקר וסייד בהן סיוד אחד או כייר בהן כיור אחד כנון אמה או יתר בנגר הפתח קנה הצר [ד] צורר בנכסי הגר קנה וחמציץ [ו] מצעו בנכסי הגר קנה הגר את השדה בנכסי הגר קנה: המפצל זמורות הנפן או שרגי אילנות ובפורת תמרים בנכסי הגר אם דעתו לעבוד האילן קנה ואם דעתו להאכיל העצים לבהמה [ז] לא קנה כיצד היה כורת מבאן ומבאן הרי חזקתו שנתכוון לעבודת האילן היה כורת מרוח אחד אינו מתכוין אלא לעצים וכן המלקט עצים [ח] מן השדה אם דעתו לתקן הארץ קנה ואם לעצים לא קנה כיצד לקט הגסו והדק הרי זה בחזקת שנתכוון לתקן ארץ הארץ לקט הגס ולא הדק הרי זה בחזקת שנתכוון לעצים וכן המשוה פני הארץ אם דעתו לתקן הארץ קנה ואם דעתו להשוות מקום שיעמיד בו גורן לא קנה כיצד היה לוקח עפר ממקום גבוה ונותנו למקום הנמוך הרי זה מתקן הארץ ראינוהו שאינו מקפיד על זה אלא משליך העפר והצרורות בכל מקום בלא הקפדה הרי זה בחזקת שאינו מתכוין אלא להשוות מקום לדייש וכן

[ה] וכן פסק רשב״ם בשמועה לחמי כי׳ ורבינחמן עבד עובדא בסמוך כותיה ושמואלי טובא סברי כותיה וכותיה סלקא שמעתא ולא כפרש״י שפי׳ לה קל כשמו מלקטי עליה חבירי מלידך דשמואל ע״ש:

[ו] פרש״ב הא דאמרי׳ לקמן בעל ובדר בפרק המוכר בית לחבירו כיון שמסר לו מפתחות קנה וכו׳ עד לעולם בחזקה ובעי למימר לך חזק וקני וכיון שמסר לו מפתח כמאן דאמר ליה לך חזק וקני מי אלמא במסירת מפתח לחודיה לא קנה עד שיחזיק ודוקא בדיקת חמץ הוא דתלינן במסירת מפתח דמי שהמפתח בידו אבל עלי לבדוק שהוא יכול ליכנס לתוך הבית לבדוק ומה שפי׳ דלא קני בטעילה לא משמע הכי בניתין פ׳ הזורק כדפ״ה מהילכות מכירה ויש לדחות מבריתא הרי לבעילת דלת דדוק׳ כתן כרוך וסכר מיא הוא דאמר לקמן דקני מבריתא הרי אבל הכא שמועל בפני כל לדם ואין מניח ליכנס מוכחא מילתא שהבית שלו וקנה בטעילה לחודא עיין לעיל בהילכות מכירה פ״ה:

[ז] דלא לא קני לניחתא דבי רב אלא בגורתא פר״שב שבת גורת חיה או עוף ומכאן מוכח מורי רבינו שיחיה דמותר לישראל לגור גורת חיה או עוף:

[ח] דוקא הניע לאבל הלך בבית או שכב לא קנה דהנהה חשובה בעינן ואפילו מכח מנעלים מוטעות ושכב עליהם משמע דלא קנה תו׳ רש״ב פירוש דקוכה הקרקע בשביבה זו ואע״ג דלא בעל ונדר כיון שבהנה מנוף הקרקע שמשמשת הקרקע ונהלה דמוכח בפרק מדילפינן בקידושין דקרקע נקנית בחזקה מקרי ושבו בעריכם תשר תפסתם בית תפסתם בית שיבה ועוד מדכתיב וירשתם אותה וישבתם בה והיינו בכלל ישיבה כשוכב על המרן:

[ט] ואע״פ שמתכוין לקנות בחזקה זו לא קני ואע״ג דממילא קא מכוין לקבל כיון דאין מתכוין לכיבת הקרקע אלא ללקוטת הפירות לא הויא חזקה וכמחזיק שלא מדעת דמי וכי קאמר מתכוין אני לקנות בלקוטה זו קני כלומר בשביל ולקוט פירות מחבירו ואומר רוכה אני להחזיק בשדה של פלוני בשביל הפירות דבדבור בלא מעשה לא קני דתדעי בעינן שיהקן הקרקע בידים ניכון בו לשם תיקון כדי להחזיק דומיא דנעל ונדר כן פרש״ב אבל לי פירש דלשם מתכוין לקנות קנה דהא דקאמ׳ לא קנה הייני משו׳ דאין מתכוין לקנות: ' כגרוק לרש״ב דלשם רוכה לעצי׳ שם נוטן קבוע דקנה דאין לך חזקה גדולה ממו ולא נהירא לרש״ב דלא קני בחפירה שלא בקרקע העומדת לחרישה ובעי לה לחרישה אבל עומד לחרישה ובעי לה לנוטן לא קני אלא בטעל ונדר וכן כתב רבינו יוסף הלוי ליכא דקיכה ידעינן מי עביד מדעתא דנוטן קבוע מי שהיו קבוע וכן רבינו הגאבל לא חילק:

מגדל עוז

פרק שני

נכסי הגר שאין לו יורשין וכו׳ עד כאן ב שביארנו כתב הלאבד ז״ל כל זה הולך על הדרך שכתבנו למעלה בהלכות מכיר׳ פ״ה ושיעור כאן בעיני: ואני אומר דאפילו דעתי נס לכי ועיקרי פרק חזקת הבתים: אבל בנכסי הקפקר וכו׳ עד שיהיו קונה הכל פרק חזקת הבתים: קיימק

פרק שני נכסי

בד״א במקום שאין משפט ידוע למלך וכו׳ כתב רבינו הקטן ז״ל בשער ד׳ של ספר מקח וממכר שחייב להחזיר דמים לנוקח ראשון וכן כתב הר״מבן ז״ל משום דבזמי דיקחי מסלקין ליה גוי ומשתרשי ליה הכי זוזי לנוקח שני ומיהו לחבריותו על הגוי המוכר ולא על ישראל שלקח ראשון וזהו דעת המפרשים ז״ל:

הגר שאין לו יורשים וכו׳ זה דבר פשוט שבולן אין דעת אחרת מקבל מתנה: כל המחזיק בדרך מדרכי המקח

הגר זכה [ה] אהרון ונותן לראשון את הדמי׳ מפני שהגוי מעת שלקח הדמים סלקו רשותו וישראל לא קנה עד שיגיע השטר לידו ונמצאו נכסים אלו כנכסי מדבר כל המחזיק בהן זכה בד אמורי במקו׳ שאין משפט ידוע למלך אבל אם דין אותו המלך ומשפטו שלא יזכה בקרקע אלא מי שכותב בשטר או הנותן דמים וכיוצא בדברים או עושין כפי משפט המלך שכל דיני המלך בממון על פיהן דנין:

פרק שני

נכסי גר שאין לו יורשים ונכסי ההפקר ושדה שמכרה הגוי לישראל ועדין לא

ההזיק בה כלפדינם שוה כל המחזיק [ב] בהם בדרך מדרכי החזקה שבארנו בהלכות מכירה קנה חזן מאכילת הפירות כיצד הלוקח קרקע מחברו והחזיק בה באכילת פירותיה קנה או כמו שבארנו אבל בנכסי הפקר נכסי הגר אפי׳ אכל פירות האילן כמה שנים לא קנה לא נוף האילן ולא נוף הקרקע עד שיעשה מעש׳ בנוף הארץ או יעבוד עבוד׳ באילן ומעשה באשה אחת שאכלה פירו׳ דקל שלש עשרה שנה ובא אחר והחזיק באילן בעבוד׳ שעבד בנוף האילן ובא מעשה לפני חכמים ואמרו זה האחרון קנה: יש דברים רבים שאם החזיק בזה הלוקח לא קנה עדין ואם החזיק באחד מהן בנכסי הגר או בנכסי הפקר קנה [ג] כיצד המוצא פירות גדולים בנויים בנכסי הגר או בנכסי הפקר וסייד בהן סיוד אחד או כייר בהן כיור אחד כנון אמה או יתר בנגר הפתח קנה הצר [ד] צורר בנכסי הגר קנה וחמציץ [ו] מצעו בנכסי הגר קנה הגר את השדה בנכסי הגר קנה: המפצל זמורות הנפן או שרגי אילנות ובפורת תמרים בנכסי הגר אם דעתו לעבוד האילן קנה ואם דעתו להאכיל העצים לבהמה [ז] לא קנה כיצד היה כורת מבאן ומבאן הרי חזקתו שנתכוון לעבודת האילן היה כורת מרוח אחד אינו מתכוין אלא לעצים וכן המלקט עצים [ח] מן השדה אם דעתו לתקן הארץ קנה ואם לעצים לא קנה כיצד לקט הגסו והדק הרי זה בחזקת שנתכוון לתקן ארץ הארץ לקט הגס ולא הדק הרי זה בחזקת שנתכוון לעצים וכן המשוה פני הארץ אם דעתו לתקן הארץ קנה ואם דעתו להשוות מקום שיעמיד בו גורן לא קנה כיצד היה לוקח עפר ממקום גבוה ונותנו למקום הנמוך הרי זה מתקן הארץ ראינוהו שאינו מקפיד על זה אלא משליך העפר והצרורות בכל מקום בלא הקפדה הרי זה בחזקת שאינו מתכוין אלא להשוות מקום לדייש וכן

[ה] וכן פסק רשב״ם בשמועה לחמי כי׳ ורבינחמן עבד עובדא בסמוך כותיה ושמואלי טובא סברי כותיה וכותיה סלקא שמעתא ולא כפרש״י שפי׳ לה קל כשמו מלקטי עליה חבירי מלידך דשמואל ע״ש:

[ו] פרש״ב הא דאמרי׳ לקמן בעל ובדר בפרק המוכר בית לחבירו כיון שמסר לו מפתחות קנה וכו׳ עד לעולם בחזקה ובעי למימר לך חזק וקני וכיון שמסר לו מפתח כמאן דאמר ליה לך חזק וקני מי אלמא במסירת מפתח לחודיה לא קנה עד שיחזיק ודוקא בדיקת חמץ הוא דתלינן במסירת מפתח דמי שהמפתח בידו אבל עלי לבדוק שהוא יכול ליכנס לתוך הבית לבדוק ומה שפי׳ דלא קני בטעילה לא משמע הכי בניתין פ׳ הזורק כדפ״ה מהילכות מכירה ויש לדחות מבריתא הרי לבעילת דלת דדוק׳ כתן כרוך וסכר מיא הוא דאמר לקמן דקני מבריתא הרי אבל הכא שמועל בפני כל לדם ואין מניח ליכנס מוכחא מילתא שהבית שלו וקנה בטעילה לחודא עיין לעיל בהילכות מכירה פ״ה:

[ז] דלא לא קני לניחתא דבי רב אלא בגורתא פר״שב שבת גורת חיה או עוף ומכאן מוכח מורי רבינו שיחיה דמותר לישראל לגור גורת חיה או עוף:

[ח] דוקא הניע לאבל הלך בבית או שכב לא קנה דהנהה חשובה בעינן ואפילו מכח מנעלים מוטעות ושכב עליהם משמע דלא קנה תו׳ רש״ב פירוש דקוכה הקרקע בשביבה זו ואע״ג דלא בעל ונדר כיון שבהנה מנוף הקרקע שמשמשת הקרקע ונהלה דמוכח בפרק מדילפינן בקידושין דקרקע נקנית בחזקה מקרי ושבו בעריכם תשר תפסתם בית תפסתם בית שיבה ועוד מדכתיב וירשתם אותה וישבתם בה והיינו בכלל ישיבה כשוכב על המרן:

[ט] ואע״פ שמתכוין לקנות בחזקה זו לא קני ואע״ג דממילא קא מכוין לקבל כיון דאין מתכוין לכיבת הקרקע אלא ללקוטת הפירות לא הויא חזקה וכמחזיק שלא מדעת דמי וכי קאמר מתכוין אני לקנות בלקוטה זו קני כלומר בשביל ולקוט פירות מחבירו ואומר רוכה אני להחזיק בשדה של פלוני בשביל הפירות דבדבור בלא מעשה לא קני דתדעי בעינן שיהקן הקרקע בידים ניכון בו לשם תיקון כדי להחזיק דומיא דנעל ונדר כן פרש״ב אבל לי פירש דלשם מתכוין לקנות קנה דהא דקאמ׳ לא קנה הייני משו׳ דאין מתכוין לקנות: ' כגרוק לרש״ב דלשם רוכה לעצי׳ שם נוטן קבוע דקנה דאין לך חזקה גדולה ממו ולא נהירא לרש״ב דלא קני בחפירה שלא בקרקע העומדת לחרישה ובעי לה לחרישה אבל עומד לחרישה ובעי לה לנוטן לא קני אלא בטעל ונדר וכן כתב רבינו יוסף הלוי ליכא דקיכה ידעינן מי עביד מדעתא דנוטן קבוע מי שהיו קבוע וכן רבינו הגאבל לא חילק:

סנדל עז

היתה ממיכה בנכסי וכו' עד בית
המעשה בעירובין פרק עושין פ
פסין: ממחזיק בנכסי הגר על
ענדר לא קנה בחזקין פרק שור ע
שבנה את הכותל: העומד בנכסי
הגר עד כאן קנה פרק חזקת
קנתים: קיה משכון וכו' עד כנגד
שם שבנתה שור שבנה את הכותל:
קיה משכון הגר ביד ישראל על
שם הלוחין כלומר פרק שור שבנה את
הכותל וקבילתה נמלה:
גר שמת ובזבזו כו' עד סוף הפרק
פרק חזקת הבתים ומקבלת בניטין
פרק קמ"ל וקבילתה ביש פרק כ
דקלנות מכירה: פרק ג'

ד ונתנה דדפק בה פורתא כשבנה היסוד לא מקרי מידי שלא בקרקע העומד
להחריב ולא דמי למיתה בכין ושם בהן סיוד אחד או כיוצ בהן דקני בהם
מעביד הוא בנכסי הגר דהייבי פלטרין אבל הכא מה הן בנכסי הגר הוא
הקרקע והיו לה כשתבקה שהין רחוי לדור שם כל זמן שהין לבתות נאה ונקי
יש בה נג ורחוי ליכנס בה בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים ויש לומר
דמ"מ לא חזיא לדירת קבע כל זמן שהין בה לבתות ואדלבה בקלקלה הוא
דמעיקרא לזריעה ונשתנה לא חזיא לזריעה כ"ז:

ה דהשלבת זרע לא קיי חזקה אלא אם כן מכשירו בעפר אחר כשעבר:

ו ביבמות פרק הי לומר זה דומה לעיר בנכסי הגר ובכשור שהן שלו אלא
הכא וכן מוכיחין כל הקלבות שבפרק זה:

ז מכאן פסקו רמ כמשמו של ישראל בית גוי שמכרו יהודי כשבעל לגוי שנדרך
להחזיר להדיוט בלא מעות דכיון שבעל מיד גוי פקעו וקני ליה ולקי משכון
כל היכא דליתיה ויאוש לא קיי כיון דלא ידע שבעל לגוי על שמעתו זה וקיי
יאוש שלא מדעת דהא קילבתא כאחרי בזעל קנס מומר כ"ז אבל שפעם אחת
היה מעשה בנוי שמשכן ערבוני לחבירו ואמר לחבירו לגוי תן לי מעותי וקנוי
אמר הין לי מעות תמשכן אותו לישר אחר וקלך וחבירו ומשכן אותו לשמעון
ושמעון כתן לו המעות שקנוי היה מייב לו ובתוך כך מת הנוי והמשכון היה
שוה כפלים מן החוב ובאו לדין לפני רבי אליעזר ממ"נ אם זבל שמעון אומר
אחי זכיתי בכל המשכון כיון שיתה הנוי נדן שכל המשכון של שמעון מקבל הא
ישראל אחר וקחזיק בו זה קנה כנגד מעותיו וזה קנה כשאר כל כיון
שכבר כתן לו כל מעותיו כל המשכון שלו מיקו בקה מספקא לי' אם משכונו
של גוי בית דלוכן וקלך ולוכן לוקחים אחר וקפקידו לשמעון ומת הנוי אם
זכה בו שמעון ניתן לחלוכן מעותיו שחייב לו קנוי מלמ"כ כיון שמכר לחלוכן
תופס הוא לו קנה שמעון:

ח כתב שאול דכי פסיק ר"ל בפר ר' אלחנן וכן יוכר זוטרא עשה מעשה פרק
קמא דקידושין לפי נרס"ה על כי מרבי ייחכן חלוק הלי"ל בפרק קמא
דבבי ר"ל עיקר כדלימא בסדר תבלים ותעודלים פ"ה:

ונתנה פלטרין גדולים וכו' מימרא
בתרא ק"ה ב'

לתוך תלמים לא קנה וכו' מימרא
שם קלי מאן דאמר ליפת' כי פלי
בלעדא דגר לא קנה מאי טעמא
בעלמא דאדיה לא הוי שבחא
קיי שיבחא ממילא קיי עכ"ל ופר"ח
דוקא בתוך בקעים של קרקע
גבר ולא כשה כלו בעפ"י אלא עשה
כלו' כי אם זריקת הלפתולא קיימ
חזקה שהרי לא עשה שום תקון
בקרקע והלכך הזרע בקרקע
מיהו מעשה אלא אם כן זרע ו
ומכסהו עפר עכ"ל הריף:

היתה מחזיק בנכסי הגר
וכו' מימרא בעירובין
פ' עושין פסין ומה שכתב ופלגו
בכלעדא מחזיק בחציהו שם:

המחזיק בנכסי הגר ובקפקד
וקולין בדעתו לקנו
וכו' זה לשון הסמוכה לה
קעולד בנכסי הגר ביבמות פרק
כיצד מברכין

ט עדרא ב'

י עיין ב"ב ב'

יא יבמות ב'

יב יבמות ב'

ובן הפותח מים וכו' זה מימרא שם היי מאן דפתח מיא וכו' כל אלו מימרות פסוקות שם בלא תוספת ובלא גרעון: הבונה פלטרין גדולים וכו' מימרא בתרא ק"ה ב'
שם הבונה פלטרי גדולין בנכסי הגר וכו' לחל ולהעמיד להם קנה מ"ט קסיא לישנא בעלמא היא דאמר לישנא זל כתב הרשב"ם זל כדאיתא בירושלמי דבבי קרא ל' יהוסף הלוי
מאן מינא זל שכתב בלא חפר הלשון יפה ותשובה שחפירות הקרקע ליפולת בכך את הבית שמתקנו לזרייעה ואעפ"י שלא זרעה קנה שלא חמרו כאן שלא הבונה על גבי
הקרקע שלא תקן כלום בגוף הקרקע ונה לא נמל קבינן שקרי עליין פרוסים הן וזה שבח והעמיד להם תקון נמוד

ליתי להעמיד שם בקמות אלא ת"ש דתנן בתרא ק"ה ב'
תרנגולין קנה כדתנן במתני' עשה
לבהמתו מחלפה גבוהה עשרה ט"ו ב'
טפחים וכן לתבור וכן לכיורי ועושה
מקום לזבוב נבוה שלשה אלא עמוק שוה מ"ו ב'
שלשה קנה ואמר עולא עלה בדעתי
דבכי קאי בנכסי הגר קנה עכ"ל
ובכך כתבלר זה בלבדי המחבר עיין בשוע
בתמי' ואין נוהגין אותו בכין מ"ו ב'
מועלת וכו' נמי לא כתבלרו לבדי
המחבר שם בשבי קונה נוף הקרקע
לבד אלא מה שבנה הראשון ואילו
יודע במה קנה"מ שבנה ראשון
אלא שם כן כאמר שכין שבנה ב
בנכסי הגר חזקה אף הכל
קנה כהקדש כין שלא הקדיל ל עוד שם
להחזיק וכ"ש אם מכרו לראשון
יהוסף אבן מיגש זל שכתב הייטב
טעמ' מכין שבנה הראשון פלטרין
שו כעשו מכלל בנכסי הגר שהרי הן
עצמן יכלו מראשונו משעה שבנאן
בנכסי הגר וממילא נעשו מכלל
בנכסי הגר קילבן כשבא זה הלאחר
והעמיד בהן הלבן לבתות קנה עכ"ל
כראוי מדבריו שקנה הכל מהטעם
שכתבתי: הבונין זרע
לתוך תלמים לא קנה וכו' מימרא
שם קלי מאן דאמר ליפת' כי פלי
בלעדא דגר לא קנה מאי טעמא
בעלמא דאדיה לא הוי שבחא וכי
קיי שיבחא ממילא קיי עכ"ל ופר"ח
דוקא בתוך בקעים של קרקע
גבר ולא כשה כלו בעפ"י אלא עשה
כלו' כי אם זריקת הלפתולא קיימ
חזקה שהרי לא עשה שום תקון
בקרקע והלכך הזרע בקרקע
מיהו מעשה אלא אם כן זרע ו
ומכסהו עפר עכ"ל הריף:

היתה מחזיק בנכסי הגר
וכו' מימרא בעירובין
פ' עושין פסין ומה שכתב ופלגו
בכלעדא מחזיק בחציהו שם:

המחזיק בנכסי הגר ובקפקד
וקולין בדעתו לקנו
וכו' זה לשון הסמוכה לה
קעולד בנכסי הגר ביבמות פרק

יג יבמות ב'

יד עדרא ב'

טו יבמות ב'

טז יבמות ב'

יז יבמות ב'

יח יבמות ב'

יט יבמות ב'

כ יבמות ב'

כא יבמות ב'

כב יבמות ב'

כג יבמות ב'

כד יבמות ב'

כה יבמות ב'

כו יבמות ב'

כז יבמות ב'

כח יבמות ב'

כט יבמות ב'

ל יבמות ב'

לא יבמות ב'

לב יבמות ב'

לג יבמות ב'

לד יבמות ב'

לה יבמות ב'

לו יבמות ב'

לז יבמות ב'

לח יבמות ב'

לט יבמות ב'

מ יבמות ב'

מא יבמות ב'

מב יבמות ב'

מג יבמות ב'

מד יבמות ב'

מה יבמות ב'

מו יבמות ב'

מז יבמות ב'

מח יבמות ב'

מט יבמות ב'

נ יבמות ב'

נא יבמות ב'

נב יבמות ב'

נג יבמות ב'

נד יבמות ב'

נה יבמות ב'

נו יבמות ב'

נז יבמות ב'

נח יבמות ב'

נט יבמות ב'

ס יבמות ב'

סא יבמות ב'

סב יבמות ב'

סג יבמות ב'

סד יבמות ב'

סה יבמות ב'

סו יבמות ב'

סז יבמות ב'

סח יבמות ב'

סט יבמות ב'

ע יבמות ב'

עא יבמות ב'

עב יבמות ב'

עג יבמות ב'

עד יבמות ב'

עה יבמות ב'

עו יבמות ב'

עז יבמות ב'

עח יבמות ב'

עט יבמות ב'

פ יבמות ב'

פא יבמות ב'

פב יבמות ב'

פג יבמות ב'

פד יבמות ב'

פה יבמות ב'

פו יבמות ב'

פז יבמות ב'

פח יבמות ב'

פט יבמות ב'

צ יבמות ב'

צא יבמות ב'

צב יבמות ב'

צג יבמות ב'

צד יבמות ב'

צה יבמות ב'

צו יבמות ב'

צז יבמות ב'

צח יבמות ב'

צט יבמות ב'

ק יבמות ב'

קא יבמות ב'

קב יבמות ב'

קג יבמות ב'

קד יבמות ב'

קה יבמות ב'

קו יבמות ב'

קז יבמות ב'

קח יבמות ב'

קט יבמות ב'

קי יבמות ב'

קיא יבמות ב'

קיב יבמות ב'

קיג יבמות ב'

קיד יבמות ב'

קטו יבמות ב'

קטז יבמות ב'

קיז יבמות ב'

קיח יבמות ב'

קיט יבמות ב'

קכ יבמות ב'

קכא יבמות ב'

קכב יבמות ב'

קכג יבמות ב'

קכד יבמות ב'

קכה יבמות ב'

קכו יבמות ב'

קכז יבמות ב'

קכח יבמות ב'

קכט יבמות ב'

קל יבמות ב'

קלא יבמות ב'

קלב יבמות ב'

קלג יבמות ב'

קלד יבמות ב'

קלה יבמות ב'

קלו יבמות ב'

קלז יבמות ב'

קלח יבמות ב'

קלט יבמות ב'

קמ יבמות ב'

קמא יבמות ב'

קמב יבמות ב'

קמג יבמות ב'

קמד יבמות ב'

קמה יבמות ב'

קמו יבמות ב'

קמז יבמות ב'

קמח יבמות ב'

קמט יבמות ב'

קנ יבמות ב'

קנא יבמות ב'

קנב יבמות ב'

קנג יבמות ב'

קנד יבמות ב'

קנה יבמות ב'

קנו יבמות ב'

קנז יבמות ב'

קנח יבמות ב'

קנט יבמות ב'

קס יבמות ב'

קסא יבמות ב'

קסב יבמות ב'

קסג יבמות ב'

קסד יבמות ב'

קסה יבמות ב'

קסו יבמות ב'

קסז יבמות ב'

קסח יבמות ב'

קסט יבמות ב'

קע יבמות ב'

קעא יבמות ב'

קעב יבמות ב'

קעג יבמות ב'

קעד יבמות ב'

קעה יבמות ב'

קעו יבמות ב'

קעז יבמות ב'

קעח יבמות ב'

קעט יבמות ב'

קפ יבמות ב'

קפא יבמות ב'

קפב יבמות ב'

קפג יבמות ב'

קפד יבמות ב'

קפה יבמות ב'

קפו יבמות ב'

קפז יבמות ב'

קפח יבמות ב'

קפט יבמות ב'

קצ יבמות ב'

קצא יבמות ב'

קצב יבמות ב'

קצג יבמות ב'

קצד יבמות ב'

קצה יבמות ב'

קצו יבמות ב'

קצז יבמות ב'

קצח יבמות ב'

קצט יבמות ב'

ר יבמות ב'

רא יבמות ב'

רב יבמות ב'

רג יבמות ב'

רד יבמות ב'

רה יבמות ב'

רו יבמות ב'

רז יבמות ב'

רח יבמות ב'

רט יבמות ב'

רי יבמות ב'

ריא יבמות ב'

ריב יבמות ב'

ריג יבמות ב'

ריד יבמות ב'

רטו יבמות ב'

רטז יבמות ב'

ריז יבמות ב'

ריח יבמות ב'

ריט יבמות ב'

רכ יבמות ב'

רכא יבמות ב'

רכב יבמות ב'

רכג יבמות ב'

רכד יבמות ב'

רכה יבמות ב'

רכו יבמות ב'

רכז יבמות ב'

רכח יבמות ב'

רכט יבמות ב'

רל יבמות ב'

רלא יבמות ב'

רלב יבמות ב'

רלג יבמות ב'

רלד יבמות ב'

רלה יבמות ב'

רלו יבמות ב'

רלז יבמות ב'

רלח יבמות ב'

רלט יבמות ב'

רמ יבמות ב'

רמא יבמות ב'

רמב יבמות ב'

רמג יבמות ב'

רמד יבמות ב'

רמה יבמות ב'

רמו יבמות ב'

רמז יבמות ב'

רמח יבמות ב'

רמט יבמות ב'

רנ יבמות ב'

רנא יבמות ב'

רנב יבמות ב'

רנג יבמות ב'

רנד יבמות ב'

רנה יבמות ב'

רנו יבמות ב'

רנז יבמות ב'

רנח יבמות ב'

רנט יבמות ב'

רס יבמות ב'

רסא יבמות ב'

רסב יבמות ב'

רסג יבמות ב'

רסד יבמות ב'

רסה יבמות ב'

רסו יבמות ב'

רסז יבמות ב'

רסח יבמות ב'

רסט יבמות ב'

רע יבמות ב'

רעא יבמות ב'

רעב יבמות ב'

רעג יבמות ב'

רעד יבמות ב'

רעה יבמות ב'

רעו יבמות ב'

רעז יבמות ב'

רעח יבמות ב'

רעט יבמות ב'

רפ יבמות ב'

רפא יבמות ב'

רפב יבמות ב'

רפג יבמות ב'

רפד יבמות ב'

רפה יבמות ב'

רפו יבמות ב'

רפז יבמות ב'

רפח יבמות ב'

רפט יבמות ב'

רצ יבמות ב'

רצא יבמות ב'

רצב יבמות ב'

רצג יבמות ב'

רצד יבמות ב'

רצה יבמות ב'

רצו יבמות ב'

רצז יבמות ב'

רצח יבמות ב'

רצט יבמות ב'

ש יבמות ב'

שא יבמות ב'

שב יבמות ב'

שג יבמות ב'

שד יבמות ב'

שה יבמות ב'

שו יבמות ב'

שז יבמות ב'

שח יבמות ב'

שט יבמות ב'

שי יבמות ב'

שיא יבמות ב'

שיב יבמות ב'

שיג יבמות ב'

שיד יבמות ב'

שטו יבמות ב'

שטז יבמות ב'

שיז יבמות ב'

שיח יבמות ב'

שיט יבמות ב'

שכ יבמות ב'

שכא יבמות ב'

שכב יבמות ב'

שכג יבמות ב'

שכד יבמות ב'

שכה יבמות ב'

שכו יבמות ב'

שכז יבמות ב'

שכח יבמות ב'

שכט יבמות ב'

של יבמות ב'

שלא יבמות ב'

שלב יבמות ב'

שלג יבמות ב'

שלד יבמות ב'

שלה יבמות ב'

שלו יבמות ב'

שלז יבמות ב'

שלח יבמות ב'

שלט יבמות ב'

שמ יבמות ב'

שמא יבמות ב'

שמב יבמות ב'

שמג יבמות ב'

שמד יבמות ב'

שמה יבמות ב'

שמו יבמות ב'

שמז יבמות ב'

שמח יבמות ב'

שמט יבמות ב'

שנ יבמות ב'

שנא יבמות ב'

שנב יבמות ב'

שנג יבמות ב'

שנד יבמות ב'

שנה יבמות ב'

שנו יבמות ב'

שנז יבמות ב'

שנח יבמות ב'

שנט יבמות ב'

שס יבמות ב'

שסא יבמות ב'

שסב יבמות ב'

שסג יבמות ב'

שסד יבמות ב'

שסה יבמות ב'

שסו יבמות ב'

שסז יבמות ב'

שסח יבמות ב'

שסט יבמות ב'

שע יבמות ב'

שעא יבמות ב'

שעב יבמות ב'

שעג יבמות ב'

שעד יבמות ב'

שעה יבמות ב'

שעו יבמות ב'

שעז יבמות ב'

שעח יבמות ב'

שעט יבמות ב'

שפ יבמות ב'

שפא יבמות ב'

שפב יבמות ב'

שפג יבמות ב'

שפד יבמות ב'

שפה יבמות ב'

שפו יבמות ב'

שפז יבמות ב'

שפח יבמות ב'

שפט יבמות ב'

שצ יבמות ב'

שצא יבמות ב'

שצב יבמות ב'

שצג יבמות ב'

שצד יבמות ב'

שצה יבמות ב'

שצו יבמות ב'

שצז יבמות ב'

שצח יבמות ב'

שצט יבמות ב'

ת יבמות ב'

תא יבמות ב'

תב יבמות ב'

תג יבמות ב'

תד יבמות ב'

תה יבמות ב'

תו יבמות ב'

תז יבמות ב'

תח יבמות ב'

תט יבמות ב'

תי יבמות ב'

תיא יבמות ב'

תיב יבמות ב'

תיג יבמות ב'

תיד יבמות ב'

תטו יבמות ב'

תטז יבמות ב'

תיז יבמות ב'

תיח יבמות ב'

תיט יבמות ב'

תכ יבמות ב'

תכא יבמות ב'

תכב יבמות ב'

תכג יבמות ב'

תכד יבמות ב'

תכה יבמות ב'

תכו יבמות ב'

תכז יבמות ב'

תכח יבמות ב'

תכט יבמות ב'

תל יבמות ב'

תלא יבמות ב'

תלב יבמות ב'

תלג יבמות ב'

תלד יבמות ב'

תלה יבמות ב'

תלו יבמות ב'

תלז יבמות ב'

תלח יבמות ב'

תלט יבמות ב'

תמ יבמות ב'

תמא יבמות ב'

תמב יבמות ב'

תמג יבמות ב'

תמד יבמות ב'

תמה יבמות ב'

תמו יבמות ב'

תמז יבמות ב'

תמח יבמות ב'

תמט יבמות ב'

תנ יבמות ב'

תנא יבמות ב'

תנב יבמות ב'

תנג יבמות ב'

תנד יבמות ב'

תנה יבמות ב'

תנו יבמות ב'

תנז יבמות ב'

תנח יבמות ב'

תנט יבמות ב'

תס יבמות ב'

תסא יבמות ב'

תסב יבמות ב'

תסג יבמות ב'

תסד יבמות ב'

תסה יבמות ב'

תסו יבמות ב'

תסז יבמות ב'

תסח יבמות ב'

תסט יבמות ב'

תע יבמות ב'

תעא יבמות ב'

תעב יבמות ב'

תעג יבמות ב'

תעד יבמות ב'

תעה יבמות ב'

תעו יבמות ב'

תעז יבמות ב'

תעח יבמות ב'

תעט יבמות ב'

תפ יבמות ב'

תפא יבמות ב'

תפב יבמות ב'

תפג יבמות ב'

תפד יבמות ב'

תפה יבמות ב'

תפו יבמות ב'

תפז יבמות ב'

תפח יבמות ב'

תפט יבמות ב'

תצ יבמות ב'

תצא יבמות ב'

תצב יבמות ב'

תצג יבמות ב'

תצד יבמות ב'

תצה יבמות ב'

תצו יבמות ב'

תצז יבמות ב'

תצח יבמות ב'

תצט יבמות ב'

תק יבמות ב'

תקא יבמות ב'

תקב יבמות ב'

תקג יבמות ב'

תקד יבמות ב'

תקה יבמות ב'

תקו יבמות ב'

תקז יבמות ב'

תקח יבמות ב'

תקט יבמות ב'

תקי יבמות ב'

תקיא יבמות ב'

תקיב יבמות ב'

תקיג יבמות ב'

תקיד יבמות ב'

תקטו יבמות ב'

תקטז יבמות ב'

תקיז יבמות ב'

תקיח יבמות ב'

תקיט יבמות ב'

תקכ יבמות ב'

תקכא יבמות ב'

תקכב יבמות ב'

תקכג יבמות ב'

תקכד יבמות ב'

תקכה יבמות ב'

תקכו יבמות ב'

תקכז יבמות ב'

תקכח יבמות ב'

תקכט יבמות ב'

תקל יבמות ב'

תקלא יבמות ב'

תקלב יבמות ב'

תקלג יבמות ב'

תקלד יבמות ב'

תקלה יבמות ב'

תקלו יבמות ב'

תקלז יבמות ב'

תקלח יבמות ב'

תקלט יבמות ב'

תקמ יבמות ב'

תקמא יבמות ב'

תקמב יבמות ב'

תקמג יבמות ב'

תקמד יבמות ב'

תקמה יבמות ב'

תקמו יבמות ב'

תקמז יבמות ב'

תקמח יבמות ב'

תקמט יבמות ב'

תקנ יבמות ב'

תקנא יבמות ב'

תקנב יבמות ב'

תקנג יבמות ב'

תקנד יבמות ב'

תקנה יבמות ב'

תקנו יבמות ב'

תקנז יבמות ב'

תקנח יבמות ב'

תקנט יבמות ב'

תקס יבמות ב'

תקסא יבמות ב'

תקסב יבמות ב'

תקסג יבמות ב'

תקסד יבמות ב'

תקסה יבמות ב'

תקסו יבמות ב'

תקסז יבמות ב'

תקסח יבמות ב'

תקסט יבמות ב'

תקע יבמות ב'

תקעא יבמות ב'

תקעב יבמות ב'

תקעג יבמות ב'

תקעד יבמות ב'

תקעה יבמות ב'

תקעו יבמות ב'

תקעז יבמות ב'

תקעח יבמות ב'

תקעט יבמות ב'

תקפ יבמות ב'

תקפא יבמות ב'

תקפב יבמות ב'

תקפג יבמות ב'

תקפד יבמות ב'

תקפה יבמות ב'

תקפו יבמות ב'

תקפז יבמות ב'

תקפח יבמות ב'

תקפט יבמות ב'

תקצ יבמות ב'

תקצא יבמות ב'

תקצב יבמות ב'

תקצג יבמות ב'

תקצד יבמות ב'

תקצה יבמות ב'

תקצו יבמות ב'

תקצז יבמות ב'

תקצח יבמות ב'

תקצט יבמות ב'

תר יבמות ב'

תרא יבמות ב'

תרב יבמות ב'

תרג יבמות ב'

תרד יבמות ב'

תרה יבמות ב'

תרו יבמות ב'

תרז יבמות ב'

תרח יבמות ב'

תרט יבמות ב'

תרי יבמות ב'

תריא יבמות ב'

תריב יבמות ב'

תריג יבמות ב'

תריד יבמות ב'

תרטו יבמות ב'

תרטז יבמות ב'

תריז יבמות ב'

תריח יבמות ב'

תריט יבמות ב'

תרכ יבמות ב'

תרכא יבמות ב'

תרכב יבמות ב'

תרכג יבמות ב'

תרכד יבמות ב'

תרכה יבמות ב'

תרכו יבמות ב'

תרכז יבמות ב'

תרכח יבמות ב'

תרכט יבמות ב'

תרל יבמות ב'

תרלא יבמות ב'

תרלב יבמות ב'

תרלג יבמות ב'

תרלד יבמות ב'

תרלה יבמות ב'

תרלו יבמות ב'

תרלז יבמות ב'

תרלח יבמות ב'

תרלט יבמות ב'

תרמ יבמות ב'

תרמא יבמות ב'

תרמב יבמות ב'

תרמג יבמות ב'

תרמד יבמות ב'

תרמה יבמות ב'

תרמו יבמות ב'

תרמז יבמות ב'

תרמח יבמות ב'

תרמט יבמות ב'

תרנ יבמות ב'

תרנא יבמות ב'

תרנב יבמות ב'

תרנג יבמות ב'

תרנד יבמות ב'

תרנה יבמות ב'

תרנו יבמות ב'

תרנז יבמות ב'

תרנח יבמות ב'

תרנט יבמות ב'

תרס יבמות ב'

תרסא יבמות ב'

תרסב יבמות ב'

תרסג יבמות ב'

תרסד יבמות ב'

תרסה יבמות ב'

תרסו יבמות ב'

תרסז יבמות ב'

תרסח יבמות ב'

תרסט יבמות ב'

תרע יבמות ב'

תרעא יבמות ב'

תרעב יבמות ב'

תרעג יבמות ב'

תרעד יבמות ב'

תרעה יבמות ב'

תרעו יבמות ב'

תרעז יבמות ב'

תרעח יבמות ב'

תרעט יבמות ב'

תרפ יבמות ב'

תרפא יבמות ב'

תרפב יבמות ב'

תרפג יבמות ב'

תרפד יבמות ב'

תרפה יבמות ב'

תרפו יבמות ב'

תרפז יבמות ב'

תרפח יבמות ב'

תרפט יבמות ב'

תרצ יבמות ב'

תרצא יבמות ב'

תרצב יבמות ב'

תרצג יבמות ב'

תרצד יבמות ב'

תרצה יבמות ב'

תרצו יבמות ב'

תרצז יבמות ב'

תרצח יבמות ב'

תרצט יבמות ב'

תרק יבמות ב'

תרקא יבמות ב'

תרקב יבמות ב'

תרקג יבמות ב'

תרקד יבמות ב'

תרקה יבמות ב'

תרקו יבמות ב'

תרקז יבמות ב'

תרקח יבמות ב'

תרקט יבמות ב'

תרקי יבמות ב'

תרקיא יבמות ב'

תרקיב יבמות ב'

תרקיג יבמות ב'

תרקיד יבמות ב'

תרקטו יבמות ב'

תרקטז יבמות ב'

תרקיז יבמות ב'

תרקיח יבמות ב'

תרקיט יבמות ב'

תרכ יבמות ב'

תרכא יבמות ב'

תרכב יבמות ב'

תרכג יבמות ב'

תרכד יבמות ב'

תרכה יבמות ב'

תרכו יבמות ב'

תרכז יבמות ב'

תרכח יבמות ב'

תרכט יבמות ב'

תרל יבמות ב'

תרלא יבמות ב'

תרלב יבמות ב'

תרלג יבמות ב'

תרלד יבמות ב'

תרלה יבמות ב'

תרלו יבמות ב'

תרלז יבמות ב'

תרלח יבמות ב'

תרלט יבמות ב'

תרמ יבמות ב'

תרמא יבמות ב'

תרמב יבמות ב'

תרמג יבמות ב'

תרמד יבמות ב'

תרמה יבמות ב'

תרמו יבמות ב'

תרמז יבמות ב'

תרמח יבמות ב'

תרמט יבמות ב'

תרנ יבמות ב'

תרנא יבמות ב'

תרנב יבמות ב'

תרנג יבמות ב'

תרנד יבמות ב'

תרנה יבמות ב'

תרנו יבמות ב'

תרנז יבמות ב'

תרנח יבמות ב'

תרנט יבמות ב'

תרס יבמות ב'

תרסא יבמות ב'

תרסב יבמות ב'

תרסג יבמות ב'

תרסד יבמות ב'

תרסה יבמות ב'

תרסו יבמות ב'

תרסז יבמות ב'

תרסח יבמות ב'

תרסט יבמות ב'

תרע יבמות ב'

תרעא יבמות ב'

תרעב יבמות ב'

תרעג יבמות ב'

תרעד יבמות ב'

תרעה יבמות ב'

תרעו יבמות ב'

תרעז יבמות ב'

תרעח יבמות ב'

תרעט יבמות ב'

תרפ יבמות ב'

תרפא יבמות ב'

תרפב יבמות ב'

תרפג יבמות ב'

תרפד יבמות ב'

תרפה יבמות ב'

תרפו יבמות ב'

תרפז יבמות ב'

תרפח יבמות ב'

תרפט יבמות ב'

תרצ יבמות ב'

תרצא יבמות ב'

תרצב יבמות ב'

תרצג יבמות ב'

תרצד יבמות ב'

תרצה יבמות ב'

תרצו יבמות ב'

תרצז יבמות ב'

תרצח יבמות ב'

תרצט יבמות ב'

תרק יבמות ב'

תרקא יבמות ב'

תרקב יבמות ב'

תרקג יבמות ב'

תרקד יבמות ב'

תרקה יבמות ב'

תרקו יבמות ב'

תרקז יבמות ב'

תרקח יבמות ב'

תרקט יבמות ב'

תרקי יבמות ב'

תרקיא יבמות ב'

תרקיב יבמות ב'

תרקיג יבמות ב'

תרקיד יבמות ב'

תרקטו יבמות ב'

תרקטז יבמות ב'

תרקיז יבמות ב'

תרקיח יבמות ב'

תרקיט יבמות ב'

פרק שלישי הנותן

פרק שלשה ועשרים מהלכות אישות ופרק יחד עשר ופרק שבים עשר מהלכו
מכילה: וכן הסומר לחבירו נוכס וכו' עד כאן שבירתי סוף פרק קונה לניטלין לך יג יל עה
ובבבא בתרא פ' מי שמת ובפיאות לך קמד וקמה עה
פרק שני מהלכות מכילה: כדרך
שהיו בריכי כו' עד מפני המשקרין
פ' קמא דקדושין: כשם שהזכר לך סם
צריך לפסיס כו' כיצד קנותב כו'
חבל שם תמיר לו חלק כך וכך כו'
עד שבחותה השדה
כתב הרי"ף ז"ל זה הדרך
הולך על דרך פירוש
הרב ז"ל שפ' במסכת ניטין ובקידו
לי מה שחזרו במחאות בית בכתי
תני מוכר לך מדלקו עלייה לנריע
ושם בפלה בפלה לנוקה וכן שור
בשוכי תמרי וזקא לא סיים וקא לא
קנה כלום ומ"כ ואנו תמהין
על הרב ז"ל שכתב כאן שהדין ידוע
פ"ל הנרוע מו קנסיל מו שנים נרועים
זה בשלשה שם חלה נרוע לחד מת
מת לחד שקול כמוסיים חבל שם
היו שנים נרועים מו שנים ויתיים
לדעת הרב ז"ל לא קנה כלום עכ"ל:
ואנו תמוה הדי שהרב ז"ל
ממכות כבר כתבה לפ"ל פרק
כל דקלבות מכילה ויש לתמוה
פרק הדי עלי עשרון ושקלי וטרי
עלה והכין לסיקנא לה משום ליל
דעל השער על התחתונה ואלו לא
דקקינן הלא תמרי לסיפא דמית
דמיה לי בית בבתי מה לי חלק בשדה פלוני שבבל מין הבתים בשדה פלוני
ובית אחד מהם בחלק מן השדה ומה שאין כן בדישת קרקע מנכסי שיש בהם כמה
מיני שדות וכרמים נכות ופרדסי' בדבר מים וגרבות ובורות שיחין ומערות יער
וכרמל והרים ובבעות שפלה וערבה בחלי ונחיות תמרים והדרות סלעי וטרשי'
שהבל בקרקע בהמים וקרקעיות ויש בקרקע סוף לפי המיני הנכללין בו והשדה הוא
מין מהמיני' וחלק בו בפרד וחלק בלשון המדברים וזה פשוט לבעלי הקנין
ושם יובעתו רבותינו ז"ל ויישבו לותנו ואת בניהו כל דקדוק התלמוד וחלוקיו שם
שם מין סמין בלבריהם וזה ברור: כל

פרק שלישי הנותן

מתנה לחברו וכו' עד כל לחד"ל לחזור בו דבר פשוט הוא זה בהדיא ויש ויש ויש וכבר כתבתי לך פרק ו' מהלכות
ומכירה לבדברים לבד לך על פי שלא קנה המקבל קנין בו ויש מחוסר למה במתנה ומועטת כיון
שבזכר שם: מחל לחברו חוב וכו' עד כאן שבחרתי זה פרק ח' מהלכות ומכירה לא לחברו טעות לבד זה
ברדך שאין כריכין עליים לענין נקף ומוכר וכו' נם זה כתבתי לך שם שבחרתי כל זה
בלא עליים: בשם שהמוכר צריך לסיים המוכר וכו' כיצד הכותב לחברו קרקע ומכסי כתובה לך הו שבחרתי כל
ובהשגות אא"א זה הדרך הולך על הרב ז"ל שפ' במסכת ניטין וק"ל מה שחזרו במחאות בית בכתי לנוקה וכן שור
הכשול או הוית ודין זה בשלשה שם חלה נרוע לחד או מת תחל כיוסיים תכל שם היו שנים נרועים או שנים ויתיים לדעת הרב ז"ל קנה כלום יבב: ואיני יודע לך שלה
בזה תירון לדברי המחבר שהם כתבו דקתוכר בית בבתי כיון שידוע הוא שור הנקבל הנרוע שבכל קרקעות הניתן שהדבר ידוע שור הנקבל על התחתונה וקרי זה כחלו סיימו בהדיא שלא לחברו ולזין לדברי
בחוכר קרקע ומכסי כתובה לך שהנקבה הנרוע שבכל קרקעות הניתן שהדבר ידוע שור הנקבל על התחתונה וקרי זה כחלו סיימו בהדיא שלא לחברו ולזין לדברי
אלו חין עקר לפי סברת זו ונראה לי שלא השב הרב ז"ל לוה לתרון מה שכתב הלפסי ז"ל בפרק קמח דניטין ועתה מבאר מחין יבא זה בבחלו בניטין פרק המשב השניים
בוסכת פאה וכך הוא בכותב מכסי לעבדו יבא בן חורין שהוא לא יבא בן חורין וקס"ד לתוקמה דטעמא דלא יבא לחורין יוצם דלא פלניגן דבורא
הוא ז"ל הרב הלפסי ז"ל בלבותיו שבר כיון דשייר קרקע בל שהוא לבדולי להחזיר בל שהו בחם לא יבא בן חורין שהרי בחם בכסים הילבך לא קני לעולם
יילדי ובין הלא קנה בלום עבדו"ל ניתי לא קנה הלא פלניגן דבורא עבל ואף על גב דקך חוקמתא לא קיימא ליסקנא דניטין נדיך לסיומי ליה להבקי תלבע דקבע ר
הרב רבי יהוסף הלוי ז"ל בב בבל הלא סיים לא קנה ושייע ליה ויש כיון דבקי דיבא מעלן דמוקי מילי לחבריו תנב תלבע תוענת קרקע נדיך לסיומי ליה להבקי תלבע דקבע ר

כל קניתן מתנה על מנת להחזיר נייד בין שהתנה להחזירה לזמן קצוב
זל לקח על פי אחין ויש לו דין הלוואה בין בקרקע ואוכל
קרקע מי שמכר שדה לחבירו ואכלה ואחר כך הוחזקה
תוזמן ולא עמד בדין ונתחייב לו שדה אחרת ומת
כל מקנין מתנה על מנת להחזיר

הרי זו מתנה בין שהתנה להחזיר נייד בין שהתנה להחזירה לזמן קצוב
או כל ימי חייו של פלוני הרי זו מתנה בין בטלטלין בין בקרקע ואוכל
פירות כל זמן המתנה: האומר לחברו שור זה אני נותן לך בהתנה על
מנת שתחזירהו הקדישו והחזירו הרי זה מוקדש ומוחזר אבר לו על
מנת שתחזירהו לי אינו קדוש שלא התנ עליו אלא שיהזיר לו דבר הראוי
לו וכן כל כיוצא בזה: אסור לישראל ליתן לנוי מתנות הנם אבל נותן
הוא לגר תושב שנאמר לגר אשר בשעריך תתננו ואכלה או מכור לנברי
במכירה ולא במתנה אבל לגר תושב בין במכירה בין במתנה בנפני
שאתה מצווה להחיותו שנאמר גר ותושב וחי עמך: הנותן מתנה
לעבד או לאשה קנה הבעל והאדון אלא שהאדון קונה לנוף והבעל
קונה אותה לפירות נתן מתנה לאשה על מנת שאין לבעלה רשות
בה ולעבד על מנת שאין לרבו רשות בו קנה

אבל אם אמר לו וכו' כבר בארנו זה ואין צריך לומר שהמכר שלו
להפסד התנאי כך הורו בקי האומנים
ולוה דעתי נוטה ורבותי הורו שאין
צריך לנפסל התנאי ולהקדי הן לראו
לא בניעין ובקדושין בלבד ואין לדבר
זה הראיה: הנותן מתנ על מנת להחזיר

כל המקנה מטלטלין על מנת להחזיר וכן המקנה קרקע על מנת
שתחזירנה לו אם מת הלוקח קודם שהחזירה לו הרי זה מקנין
גמור ואין יורשיו חייבין להחזיר כלום ואם מת המקנה קודם
שהחזירה לו הרי זה מקנין גמור ואין יורשיו יכולין לחזור
ולומר לא נתכוונו אלא לשאול ולהחזיר: האומר לחבירו הקדשתי
לך שדה זו על מנת שתחזירה לי הרי זה מוקדש ומחזיר לו
ואם מת המקנה קודם שהחזירה לו הרי זה מקנין גמור ואין
יורשיו יכולין לחזור ולומר לא נתכוונו אלא לשאול ולהחזיר:

הנותן מתנה על מנת להחזיר וכן המקנה קרקע על מנת
שתחזירנה לו אם מת המקנה קודם שהחזירה לו הרי זה מקנין
גמור ואין יורשיו יכולין לחזור ולומר לא נתכוונו אלא לשאול
ולהחזיר: נתן מתנה לחש וכו' מתנה לחש כתוב בתשובת הגאונים
שהוא כמו שכתוב בקשנות: האומר לחבירו קנה לי

CORRECTION

THIS DOCUMENT

HAS BEEN REPHOTOGRAPHED

TO ASSURE LEGIBILITY

כל הנותן מתנה על תנאי וכו' עד נתן לבנך זה רחיק כתב הלחמ
ז"ל לפי שלין לבנך זכר ונתעם גדול יש לבנך נתינ יתכן זה מיכר
קדקע או כותבו ואומר איני כותבו אלא מה כן יעשה לי כך וכך ונוטל
אותו מידו ולא עשה בו מה שהתנה עליו מבל ניטין הקדושין דומין לשיעת
הוא מיבין שכתן דעתו לגרש אי
לקדש אין אלא כמפלינ בדבריס
וקידוש הלעת וביאת הלעת אין
תנאי מועל בו לריחק אלא
אם כן חזקו בכפלו וכבל העניכס
שכתפרשו בו כי כלה חזק התנאי
הס וכין תבין וכחלת בכי גד ובכי
ראובן לא היתה אלא מוחזקת ביד
ישראל והיו דומה לקרקע הממוחז
לו לאדם מירושתו או ממקחו עד
כאן לשונו: ואני אומר
ביכותי בדברי ואיני רואה בין
זכירה מן המקרא ולא מן הנמרא
רק מפני מדעתו הגלולה וביאתו
הגדולה: הניתן מתנה על מנת
להחזיר על כל זמן המתנה פרק
זה פרק ט"ו כיצד נותן בל כיוצא בזה
כיחלין: אסור לישראל ליתן מתנ'
חנם עד שהות עמך פרק קמח
דיומא דף פ"ו ע"ב זלה: הניתן
מתנה על מנת לעבד עד וכן כל כיוצ' בזה
פרק קמח דקדושין ופרק בתרא
דכלדים ובפהדרין פרק בן סורר
ומורה: הניתן

אבל אם אמר לו חלק כך וכך בשדה פלונית הואיל וסיים השדה אף על
פי שלא סיים החלק נוטל אותו חלק מן הפחות שבאותם שדה: כל
הנותן מתנ"ה על תנאי בין שהתנ"ה הניתן בין שהתנ"ה המקבל והחזיק
המקבל וזוכה בה אם נתקיים התנאי נתקיימה המתנה ואם לא נתקיים
התנאי בטלה הניתנה ויחזיר פירות שאכל והוא שיהיה התנאי כראוי
כבר בארנו שכל תנאין שיש במתנור"ה או במקח ומכר צריך שיהיר"ה
תנאי כפול והן קודם לעלאו ותנאי קודם למעשה ויהיר"ה תנאי שאיפשר
לקיימו ואם חסר אחר אלו התנאי בטל וכאלו אין שם תנאי וכל האומר
עמ כאומר מעבשו דמי ואינו צריך
לכפול התנאי כך הורו מקצ' הגאונים
ולזר"ה דעתי נוטר"ה ורבותי הורו שאין
צריך לכפול התנאי ולהקדי הן לעלאו
לא בניטין ובקדושין בלבד ואין לדבר
זה ראיה: הנותן מתנ' על מנת להחזיר
הרי זו מתנה בין שהתנה להחזיר מיד בין שהתנה להחזירה לזמן קצוב
או כל ימי חייו של פלוני הרי זו מתנה בין בטטלטלין בין בקרקע ואוכל
פירות כל זמן המתנה: האומר לחברו שור זה אני נותן לך במתנה על
מנר"ת שתחזירהו הקדישו והחזירו הרי זה מוקדש ומוחזר אמר לו על
מנת שתחזירהו לי אינו קרוש שלא התנ' עליו ולא שיחזיר לו דבר הראוי
לו וכן בל כיוצא בזה: אסור לישראל ליתן לגוי מתנות חנם אבל נותן
הוא לגר תושב שנאמ' לגר אשר בשעריך תתננ'ואכלה או מכור לנברי
במכירה ולא במתנה אבל לגר תושב בין במכירה בין בנתינה מפני
שאתה מצווה להחיותו שנאמר גר ותושב והי עמך: הנותן בתנה
לעבד או לאשה קנה הבעל והאדון אלא שהאדון קונה לנוף והבעל
קונה אותה לפירות נתן מתנה לאשה על מנת שאין לבעלה רשות
בה ולעבד על מנת שאין לרבו רשות בו קנה

אבל אם אמר לו חלק כך וכך בשדה פלונית הואיל וסיים השדה אף על
פי שלא סיים החלק נוטל אותו חלק מן הפחות שבאותם שדה: כל
הנותן מתנ"ה על תנאי בין שהתנ"ה הניתן בין שהתנ"ה המקבל והחזיק
המקבל וזוכה בה אם נתקיים התנאי נתקיימה המתנה ואם לא נתקיים
התנאי בטלה הניתנה ויחזיר פירות שאכל והוא שיהיה התנאי כראוי
כבר בארנו שכל תנאין שיש במתנור"ה או במקח ומכר צריך שיהיר"ה
תנאי כפול והן קודם לעלאו ותנאי קודם למעשה ויהיר"ה תנאי שאיפשר
לקיימו ואם חסר אחר אלו התנאי בטל וכאלו אין שם תנאי וכל האומר
עמ כאומר מעבשו דמי ואינו צריך
לכפול התנאי כך הורו מקצ' הגאונים
ולזר"ה דעתי נוטר"ה ורבותי הורו שאין
צריך לכפול התנאי ולהקדי הן לעלאו
לא בניטין ובקדושין בלבד ואין לדבר
זה ראיה: הנותן מתנ' על מנת להחזיר
הרי זו מתנה בין שהתנה להחזיר מיד בין שהתנה להחזירה לזמן קצוב
או כל ימי חייו של פלוני הרי זו מתנה בין בטטלטלין בין בקרקע ואוכל
פירות כל זמן המתנה: האומר לחברו שור זה אני נותן לך במתנה על
מנר"ת שתחזירהו הקדישו והחזירו הרי זה מוקדש ומוחזר אמר לו על
מנת שתחזירהו לי אינו קרוש שלא התנ' עליו ולא שיחזיר לו דבר הראוי
לו וכן בל כיוצא בזה: אסור לישראל ליתן לגוי מתנות חנם אבל נותן
הוא לגר תושב שנאמ' לגר אשר בשעריך תתננ'ואכלה או מכור לנברי
במכירה ולא במתנה אבל לגר תושב בין במכירה בין בנתינה מפני
שאתה מצווה להחיותו שנאמר גר ותושב והי עמך: הנותן בתנה
לעבד או לאשה קנה הבעל והאדון אלא שהאדון קונה לנוף והבעל
קונה אותה לפירות נתן מתנה לאשה על מנת שאין לבעלה רשות
בה ולעבד על מנת שאין לרבו רשות בו קנה

ידיעתי לרב בעל העיטור שכתב בדין הלוה בדברי הבן מיגש ז"ל: אבל אם אמר לו וכו' בבר כתבתי זה לפיסבר לומר שאלו המפרשים חולקים בין
מתנה למכר והטעם שבמתנה המוכרו מחבדו עליו הרחיק וכין שכן יכול לחזור בבל הקדקע ולומר לו לא זכו לבל בשעה שבמכר עבי דיד בעל הקטר על התחתו' מ"מ
כין זה קדקי מוכח מיחבדו כין שדמים הוא נותן ולא על פי שכתב המחבר בשם שהמוכר וכו' לא לשוכן לומר בן ושם זה לא בשאלה עליהם תשובה דק
מלותה דפרק שבי דייבי נזדות ויש לומר בהקיא דמתנת שכיב מרע שאני דאינו בא להוציא אלא מן היורשים אלא שבאלה מדבריהם שאין דעתם לחלק בין מתנה
למכר שאם לא בן למה הוכרכו לחלק בפיוש והלא הקיא דאחי שדה במכר הוא ודבריהם לע: בל הניתן מתנה על תנאי וכו' זה פשוט בכמה מקומות:

בבר בתרבו שבל התנאין זה מזבר פרק שני מהלכות אישות ושם בתבתי טעמי הסבדת טעמיך בתרך בל להסביר פנים להבדת הלחמ אבל לא
הביא דוחק לדבריהם במו שבתוב בהשגות: הנותן מתנה על מנת להחזיר וכו' זה פשוט ומבואר בסוף ים בחלין: האומר לחבדו דף קלו
שור זה לאי ניתן לך במתנה על מנת שתחזירהו קדישו והחזירו הרי זה מוקדש ומחוזר אמר לו על מנת שתחזירהו לי אינו קדוש שלא התנה עליו אלא שיחזיר לי
דבר הדוחי ובן בל ביוצא בזה מיומרא מבוררת סוף פרק ים בחלין דאמר רב בהזמן הרי זה מוקדש ומוחזר דאמר רב עלה מתנה שיחזיר לי אמר עלה מתנה שתחזירהו הא
לקדישיר"ה על מנת שתחזירהו לי הא לא תני ליה וכי אם היה מוקדש הא לא תני ליה וכל שלא החזירו כשהיה רואי לו בתבעלה מתנתו והרי זה הקדיש אף שהיו שלו
ובן פרשו זלקוף על פי שיש מפרישין לי פדיון אם היה קדוש שהיו קדוש בלב זל בנותן שור לחברו על מנת להחזיר בשעה שהיו שלו
ומת בתוך הזמן דפטור מלשלם דלא היה ליה שומל להתחייב בחוכסין ולפ לא שומל להתחייב בנזיבה ולחבדה אלא מקבל מתנה הוא ולא יתחייב אלא בפשיעה עבל
ויש לדקדק בעל מנת שתחזירהו ולא אמר לי והחזירו אם היה לשלם אז לא דיבועי בי דילמא מת לאו חזרה היא:

אסור לישראל ליתן מתנות חנם לגוי וכו' מפורש סוף פ"ק דעבודה זרה ולבני ביתנן לגר בתניה ולגוי בזיכרה בתיבת בתיבת בהדיא: דף כ
אבל לגר תושב בין במכירה בין במתנה מפני שאתה מצווה להחיותו מפורש בנזירה בפרק בתר דעבודה זרה לגר תושב מניה להחיותו ובבר בתבלה פרק
עקר דברים אלא בבמה ניקוזות ויש שבתב שאין לבעל אלא אכילת פירות בלבד ומוסבם הוא: נתן מתנה לאשה עקר דברים או בבללים פרק אחרון דנדרים דף כט
מוסיף שאין לבעל אלא אכילת פירות בלבד ומוסבם הוא: נתן מתנה לאשה וכו אבל הניתן מתנה לאשה עקר דברים או בבללים פרק אחרון דנדרים
קתם קיימר קבלה ויחתנו וקול ריבה לתת לבתו מעות קם כתובין לך בתתבה ובלבד שלא יקח לבעלך רשות בהן אלא מה שתת בתבת
לתוך פיך בתיבה ובגמרא אמר לה שבו אלא דאמר לה מה שתתי לתוך פיך אבל לא מה שתתי עבי קבה יתהין בעל ושמואל אמר מה שתתי
עבי לה קבה יתהין בעל וכו' זה פי' המחבר דבין לרב בין לשמואל על מנת שאין לבעלך רשות בהן לחוליה קבה יתהין בעל בסתומה דמתני' ובפי דמתניתין דלבב
סבר לישבח דמתניתין דוקא בלוה לה דבר בנון מה שתלבי ויה שתשתי או מה שתשתי בהן לבעלך לעשות בהן בבולל לעשות בהן בה בל יום שתרבה קבה יתהין
בעל ושמואל אמר לה יחד לה דבר אלא אמר לה עד מת שאין לבעלך רשות בהן אלא מה שתרבי עבי לה קבה יתהין אבל יום שתרבי עבי לחוליה יאי בתי עד
מת שאין לבעלך רשות בהן לחוליה קבה יתהין בעל עבבל הר"ר אבא ז"ל לפי שיעת היחבר עול בתב ז"ל ובבבי יתרבה לי שיועתין בולה ופשה היחבר בשמואל דדייבי
בינהו וכן פשבו בבי שמואל ודבינו שמואל הבנדל בשם רב עמרם ז"ל וכיון שבן יחי דאמריכן בפרק בן סורר ומורה לקבי לה אחר על מנת שאין לבעלה רשות בהן
וכן בבזיל פרק מי שאמר קבייו בזיו ושמוע חברו קזבירו בלשון זה לחו דיקא דבקאי בלחוד סניף אלא לקבי בעל אלא דיקתם לחו דיבקוי לקאי ודייבי
לומתניתין בקטיק זו היא שעה יחיולת ושטות אחרות ים: הניתן

הנותן כל נכסיו לעבדי וכו' כתב הר"מ מטלטלין וכו' ומק שכתב הפילו מטלטלין וכו' מבואר בפרק מי שמת עשו מטלטלין שיור לגבי העבד ופילגו לך ק ב
במסיים בפירוש המטלטלים שהוא משייר וטעמו משום דלגו כרות ניטע הוא כלומקמתא בתרייתא וכ' הרב המגיד פ"ל פרק קמא דגיטין דשייר
ליה קרקע כל שהו וכתב הכי בגיטע הל' לרביה זכיתה בגויה דניטע וכגון זה ליכו גט כריתות דשבעכן דליכי ניטע דירושה כולי לעבדא וליכא עכ"ל ומתוך לשון
זה שהפילו כתב לו בפירוש עבדך וכבני קנין לך מון מקרקע כל שהו יש מפרשים דלגו ניטע הוא כיון שיש שיור בדבור שהוא

מגדל עוז

הנותן כל נכסיו לעבדו עד סוף הפרק בגיטין פרק השולח: לך מ ב ופ' קמא לך ס ופיאה לך ס

פרק רביעי
המקבל

את המתנה וזכה בה וכו' עד לא אמר כלום כתב הרמב"ם ז"ל דוקא אמר הכי היא בטלה אבל אמר מה זה נראה לי בה לא אמר כלום וכשם שאין
הנותן יכול לחזור בו כך המקבל אינו יכול לחזור בו אחר שזכה מתנה זו שאמר המקבל איני רוצה בה אחר שבאת לידו הרי היא הפקר וכל הקודם בה זכה בה שהרי הפקיר המקבל אחר שזכה בה אבל אם היה צווח מעכרו לא קנה המקבל וחוזרת לבעלי הראשונים: המזכה לחברו מתנה על ידי אחר כגון שהחזיק בה אחר כגון שמשך המטלטלין או הגיע שטר הקרקע לידו או החזיק בקרקע וזכה חברו אף על פי שלא הגיע המתנה לידו ואין הנותן יכול לחזור בו אבל המקבל ידו על העליונה אם רצה מקבל אם לא רצה אינו מקבל שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו וזכות הוא שתתן לו מתנה אם ירצה אבל אם לא ירצה אין נותנין מתנה לאדם בעל כרחו זכה לו על ידי אחר וכשישמע המקבל שתקו ואחר כך צווח ואמ' אינו מקבלה הרי זה ספק אם זה ששתק כבר רצה וודה וצווח חזר בו או ששתק מפני שעדין לא הגיע לידו בלום וזה שצווח הוכיח סופו על תחלתו לפיכך אם קדם אחר וזכה בה לעצמו אין מוציאין מידו שמא המקבל זכה הוכיון שאמר

את המתנה וזכה בה ואחר שבאה לידו והוא שותק חזר בו ואמר איני רוצה בה או איני מקבלה או הרי היא בטלה או שאמר מה זה נראה לי בה לא אמר כלום וכשם שאין
הנותן יכול לחזור בו כך המקבל אינו יכול לחזור בו אחר שזכה מתנה זו שאמר המקבל איני רוצה בה אחר
שבאת לידו הרי היא הפקר וכל הקודם בה זכה בה שהרי הפקיר המקבל
אחר שזכה בה אבל אם היה צווח מעכרו לא קנה המקבל וחוזרת לבעלי
הראשונים: המזכה לחברו מתנה על ידי אחר כגון שהחזיק בה אחר כגון
שמשך המטלטלין או הגיע שטר הקרקע לידו או החזיק בקרקע זכה
חברו אף על פי שלא הגיע המתנה לידו ואין הנותן יכול לחזור בו אבל
המקבל ידו על העליונה אם רצה מקבל אם לא רצה אינו מקבל שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא
בפניו וזכות הוא שתתן לו מתנה אם ירצה אבל אם לא ירצה אין נותנין מתנה לאדם בעל כרחו זכה לו
על ידי אחר וכשישמע המקבל שתקו ואחר כך צווח ואמ' אינו
מקבלה הרי זה ספק אם זה ששתק כבר רצה וודה וצווח חזר
בו או ששתק מפני שעדין לא הגיע לידו בלום וזה
שצווח הוכיח סופו על תחלתו לפיכך אם קדם אחר וזכה
בה לעצמו אין מוציאין מידו שמא המקבל זכה הוכיון שאמר

כ כדתני לעיל דאמר כל כהנ כלא פלוני דקני עבד וקני רבו ולא פלוני דכבן וכבד ששת דאמ' דבהא פלוני דכבן וכדי מקיר לרבון מקיר ליה עכ מכח שתי תגלי וכן פסק רבינו הם אבל רבי יצחק בר שמואל פוסק כרב ששת שסוגית התלמוד בכל מקומותיו כפסקיו ופר' בן מוריה נמי עד מיתת שתק ומשל למי דקני ליה לחד עד מכח שתק לבעליך רשות בהן וכן בכויר פר' מי שאמר שקנה לה לחד עמ שתק לבעלה רשות בה ועוד מביא לי לישה מפ' בתרא דכדיס דאמר רב ששת מה שתי נותנת לפיך קנתה אשה בעלה אבל אמ' לה עשי מה שתרצי קנה אותה הבעל

ונאמרין שם כי אמר שמעתיה כרבי מאיר וקיימו כרב ששת דאי כרבי אלעזר לא קיים מועיל מה שתי נותנת לפיך אלעזר דרבי מאיר ונם שמש מובר כרב ששת שאמר לפילג לאמר מה שתרצי עשי לא קנה אותה הבעל מאחר שאמר לה עמ שתי לבעלך רשות בה וזה לישנא מעליל לרבי אלעזר ונף על פי שיש דוחקין בהלוקין לחלק בין משה לעבד לגדיס לבהמה לא משמע אלא כרב ששת עכ מוכח נמי בספר הזכיר פסק כרב ששת אבל רב קהלי ורב יוסף ורמ"ן פסקו כר' אלעזר אך לא פי' כדבהן אי כרבי מאיר ורמ"ה כתב שרי פסק כרב ששת וכרבי מאיר ונם כתב שלת פסק כן וכן בתוס' וכתב רבי מאיר אליבא דרב ששת כבעמוד דין ותשכח עכ:

הנכה

וכן כתוב בלחיבה דרבי אלעזר לא פלוני לחדב ששת אלא בעבד עבד וקני רבי ולא קיימיס קניה משה וקני בעלה וקא דרב ששת קיימי בתרייהו שמע מינה דמודה ליה עכ:

פרק רביעי
המקבל

וכו' עד לא אמר כלום כתב הרמב"ם ז"ל דוקא אמר הכי היא בטלה אבל אמר מה זה נראה לי בה לא אמר כלום וכשם שאין הנותן יכול לחזור בו כך המקבל אינו יכול לחזור בו אחר שזכה מתנה זו שאמר המקבל איני רוצה בה אחר שבאת לידו הרי היא הפקר וכל הקודם בה זכה בה שהרי הפקיר המקבל אחר שזכה בה אבל אם היה צווח מעכרו לא קנה המקבל וחוזרת לבעלי הראשונים: המזכה לחברו מתנה על ידי אחר כגון שהחזיק בה אחר כגון שמשך המטלטלין או הגיע שטר הקרקע לידו או החזיק בקרקע זכה חברו אף על פי שלא הגיע המתנה לידו ואין הנותן יכול לחזור בו אבל המקבל ידו על העליונה אם רצה מקבל אם לא רצה אינו מקבל שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו וזכות הוא שתתן לו מתנה אם ירצה אבל אם לא ירצה אין נותנין מתנה לאדם בעל כרחו זכה לו על ידי אחר וכשישמע המקבל שתקו ואחר כך צווח ואמ' אינו מקבלה הרי זה ספק אם זה ששתק כבר רצה וודה וצווח חזר בו או ששתק מפני שעדין לא הגיע לידו בלום וזה שצווח הוכיח סופו על תחלתו לפיכך אם קדם אחר וזכה בה לעצמו אין מוציאין מידו שמא המקבל זכה הוכיון שאמר

כ כדתני לעיל דאמר כל כהנ כלא פלוני דקני עבד וקני רבו ולא פלוני דכבן וכבד ששת דאמ' דבהא פלוני דכבן וכדי מקיר לרבון מקיר ליה עכ מכח שתי תגלי וכן פסק רבינו הם אבל רבי יצחק בר שמואל פוסק כרב ששת שסוגית התלמוד בכל מקומותיו כפסקיו ופר' בן מוריה נמי עד מיתת שתק ומשל למי דקני ליה לחד עד מכח שתק לבעליך רשות בהן וכן בכויר פר' מי שאמר שקנה לה לחד עמ שתק לבעלה רשות בה ועוד מביא לי לישה מפ' בתרא דכדיס דאמר רב ששת מה שתי נותנת לפיך קנתה אשה בעלה אבל אמ' לה עשי מה שתרצי קנה אותה הבעל

ונאמרין שם כי אמר שמעתיה כרבי מאיר וקיימו כרב ששת דאי כרבי אלעזר לא קיים מועיל מה שתי נותנת לפיך אלעזר דרבי מאיר ונם שמש מובר כרב ששת שאמר לפילג לאמר מה שתרצי עשי לא קנה אותה הבעל מאחר שאמר לה עמ שתי לבעלך רשות בה וזה לישנא מעליל לרבי אלעזר ונף על פי שיש דוחקין בהלוקין לחלק בין משה לעבד לגדיס לבהמה לא משמע אלא כרב ששת עכ מוכח נמי בספר הזכיר פסק כרב ששת אבל רב קהלי ורב יוסף ורמ"ן פסקו כר' אלעזר אך לא פי' כדבהן אי כרבי מאיר ורמ"ה כתב שרי פסק כרב ששת וכרבי מאיר ונם כתב שלת פסק כן וכן בתוס' וכתב רבי מאיר אליבא דרב ששת כבעמוד דין ותשכח עכ:

מגדל עוז

הנותן כל נכסיו לעבדו עד סוף הפרק בגיטין פרק השולח: לך מ ב ופ' קמא לך ס ופיאה לך ס

פרק רביעי
המקבל

וכו' עד לא אמר כלום כתב הרמב"ם ז"ל דוקא אמר הכי היא בטלה אבל אמר מה זה נראה לי בה לא אמר כלום וכשם שאין הנותן יכול לחזור בו כך המקבל אינו יכול לחזור בו אחר שזכה מתנה זו שאמר המקבל איני רוצה בה אחר שבאת לידו הרי היא הפקר וכל הקודם בה זכה בה שהרי הפקיר המקבל אחר שזכה בה אבל אם היה צווח מעכרו לא קנה המקבל וחוזרת לבעלי הראשונים: המזכה לחברו מתנה על ידי אחר כגון שהחזיק בה אחר כגון שמשך המטלטלין או הגיע שטר הקרקע לידו או החזיק בקרקע זכה חברו אף על פי שלא הגיע המתנה לידו ואין הנותן יכול לחזור בו אבל המקבל ידו על העליונה אם רצה מקבל אם לא רצה אינו מקבל שזכין לאדם שלא בפניו ואין חבין לו אלא בפניו וזכות הוא שתתן לו מתנה אם ירצה אבל אם לא ירצה אין נותנין מתנה לאדם בעל כרחו זכה לו על ידי אחר וכשישמע המקבל שתקו ואחר כך צווח ואמ' אינו מקבלה הרי זה ספק אם זה ששתק כבר רצה וודה וצווח חזר בו או ששתק מפני שעדין לא הגיע לידו בלום וזה שצווח הוכיח סופו על תחלתו לפיכך אם קדם אחר וזכה בה לעצמו אין מוציאין מידו שמא המקבל זכה הוכיון שאמר

כ כדתני לעיל דאמר כל כהנ כלא פלוני דקני עבד וקני רבו ולא פלוני דכבן וכבד ששת דאמ' דבהא פלוני דכבן וכדי מקיר לרבון מקיר ליה עכ מכח שתי תגלי וכן פסק רבינו הם אבל רבי יצחק בר שמואל פוסק כרב ששת שסוגית התלמוד בכל מקומותיו כפסקיו ופר' בן מוריה נמי עד מיתת שתק ומשל למי דקני ליה לחד עד מכח שתק לבעליך רשות בהן וכן בכויר פר' מי שאמר שקנה לה לחד עמ שתק לבעלה רשות בה ועוד מביא לי לישה מפ' בתרא דכדיס דאמר רב ששת מה שתי נותנת לפיך קנתה אשה בעלה אבל אמ' לה עשי מה שתרצי קנה אותה הבעל

ונאמרין שם כי אמר שמעתיה כרבי מאיר וקיימו כרב ששת דאי כרבי אלעזר לא קיים מועיל מה שתי נותנת לפיך אלעזר דרבי מאיר ונם שמש מובר כרב ששת שאמר לפילג לאמר מה שתרצי עשי לא קנה אותה הבעל מאחר שאמר לה עמ שתי לבעלך רשות בה וזה לישנא מעליל לרבי אלעזר ונף על פי שיש דוחקין בהלוקין לחלק בין משה לעבד לגדיס לבהמה לא משמע אלא כרב ששת עכ מוכח נמי בספר הזכיר פסק כרב ששת אבל רב קהלי ורב יוסף ורמ"ן פסקו כר' אלעזר אך לא פי' כדבהן אי כרבי מאיר ורמ"ה כתב שרי פסק כרב ששת וכרבי מאיר ונם כתב שלת פסק כן וכן בתוס' וכתב רבי מאיר אליבא דרב ששת כבעמוד דין ותשכח עכ:

הלכות תפה ומתנה

מגיד משנה

לף כט עמ המתנה כגט שאין אדם יכול למסור דברים וכו' בגמרא פרק כל הגט פלונית לדיב ושמעתא ופסק כשמואל ומיהו בשמואל לפלוני ופלוני יש מהגרין שלף בגט כשר ולף ולפי למתנה ומחבר פסק כשטתו שכתב פרק קמח מהלכות גירושין דבשומר חמרל בשכר קיל להיות גט בטל ושם בתבואה עקרי הדברים: וכן שם

מוז עשין סי' פנ חומר לשטים כתבו וכו' זה מוסכם וכשמואל ולפיכך פ' הלוקח: לף סו ע"ב טור

סמ"ג עשין ס' ב ט"ס כתבו הכותב בשטר כתבתי שדה ופלוני שיכתבו ויחתמו בשטר מתנה ויתנוה לפלוני אין זה כלום ואם אמרו לאותן עדים וכתבו ונתנו למקבל לא קנה וכן אם אמרו לשנים כתבו וחתמו בשטר מתנה ותנוהו לפלוני אינן יכולין לומר לסופר לכתוב אלא הן עצמן כותבין כמו בגט: הכותב בשטר נתתי שדה פלוני לפלוני או שכת נתתיה לו או הרי היא שלו הרי זוכה בה כשיניע השטר לידו אבל אם כתב בשטר אתננו לו אף על פי שהעידו עליו העדים לא זכה המקבל עד שיאמר לעדים כתבו שטר נתנה ותנו לו וכותבין ונותנין לו שאין המקבל זוכה עד שיניע השטר מתנה לידו או עד שיזכה לו בו על ידי אחרים כמו שבארנו: האומר נתתי שדה פלוני לפלוני והוא אומר לא נתן לי חוששין שמא זכה לו על ידי אחר אבל אם אמר כתבתי ונתתי לו והוא אומר לא כתב ולא נתן לי אם המקבל מתנ' הוא שאמר כי הודאת בעל דין כמאה עדים הוא והנותן אוכל פירות שדהו ואם כן המקבל הוא שאמר לא נתת לאבי שדה זו והוא אומר כתבתי ונתתי לו מניחין את הפירות על ידי שליש עד שיודע הדבר היאך הוא: מקבל מתנה שטען ואמר זו שתהת ידי אינה מתנה בידי אלא שומר אני עליה וכיוצא בואו שאמר בטלה היתה מתחלתה לפי שלא קבלתיה או בעל כרחי באונס או בטעות וכיוצא בדברים אלו דבריו קיימין ונשבע על זה שבועת הסת ותחזור לבעליה טען הנותן ואמר שומר אתה עליה או שאמר שלא מדעתי נתתיה או גזולה היא בידך וזה אומ' אתה נתתה ל' ינשבע המקבל שבועת הסת ונפטר:

פרק חמישי

הנותן מתנ' בין בריא בין חולה צריך שתהיה גלויה ומפורסמת אמ' רבי יוחנן לעדים כתבו בסתר ותנו לו אינה כלום שזה מעדים כדי לאבד ממון אחרים שיחזור ויבור אחר שיתן לפיכך כל שטר מתנת קרקע שאין כתוב בו ואמר לנו פלוני הנותן שבו בשווקים וברחובות וכתבו לו מתנה גלויה ומפורסמת וכיוצא בענין אילו חוששין לד' שמא מתנה מסותרת היא ולא זכה המקבל: הכותב מתנת בריא בין שכיב מרע וכו' כדי לאבד ממון לאחרים וכו' לפי שעכשיו נוהגים לכתוב בכל שטרי מתנות ומתר לכתוב בשוק וכו' הילכך כי אתר להו כמי סתמא בלעתו לומ' שכותבין בשטרות ושמע התמודי' לא היו נוהגין לכתוב כך לכך היה נכון לומר להן בפי' כתבוך בשוק וכו' ולפ' בעמ ולכ' עמ ועין בהילכות מכירה פ"ע בקונקס עב:

המתנה כגט שאין אדם יכול למסור דברים לשליח וכו' עד למקבל לף קכח כתב הרי"ף ז"ל הכי תנן עכ"ל: ואני אומר נס הלכה זו עיקר פרק כל הגט ובברית הרי"ף ז"ל יש לף מכיס לפי הסוגיא דמסני להו בפרק אחד ולפ' ז"ל לף כתבתי לפי שהיה כשוטה בגמרא וכמו שכתבתי בזה החבור במק פעמים כי לכך קראתי משבח תורתי: וכן אם אמר לשטים כתבו וכו' עד כמו גגט כתב הרי"ף ז"ל ומה אם אמר להם תנו פריכין אם לכתבו עכ"ל: ואני אומר נס בזה עיקר ההלכה בנטיין פרק המקבל כלשון לפ ז"ל ומה שכתב הרי"ף ז"ל מכבל מיחוש"ת וכוכיה היה ולא כתבה לפ ז"ל מפני שהיה מלשון הגמרא: הכותב כתבתי וכו' עד כמו שבילכו עיקר זאת ההלכה בנטיין פ"ק ולה והביאור בזה הפרק: האומ' נתתי שדה פלוני לפלוני כו' עד היכן הוא פ"ק ולה: סס

לשון העור מוז סי' ריולף והביאו כת אלא מיהו מתנה הרי הוא כגט שלף שאין יכולין לעשות שליח אחר חס ס ולא מיבעי לן אם כתבו כאחת אחרון לעכשיו לכת ב ולחתום בשר לבין בתוכה עכ"ל

לף מ עמ

פרק חמישי

הנותן מתנ' בין בריא בין חולה וכו' עד סוף הפרק מתני' היא פרק שבועת הפקדון לף לו תן לי פקדו' ותשומת יד ונזל ואבל שיש לי בידך וזה הדין דומה לה ולכיוצא בה בתמורות סס:

פרק חמישי

הנותן מתנ' בין בריא בין חולה וכו' עד מחר לעדים כתבו בסתר וכו' עד מחר שיתן כתב הרי"ף ז"ל פי' קטובה שקבל מזה עכ"ל: ואני אומר דיוק לפי שכבל דברים הוא זה תלמוד עריך פרק חזקת הבתים: לפיכך לף מ

מגדל עוז
פרק ששי
לעולם

אומרין דעת הנותן אם היו הדברים מראין סוף דעתו עושין על פי האומר אף על פי שלא פירש כיצד מי שהלך בנו למדינת הים ושמע שמת וכתב כל נכסיו לאחר מתנה גדולה וכן גמורה ואדרבה כך הוא בנו אין בתנתו קיימת שהדברים מוכיחין שלא ידע שבנו קיים לא היה נותן כל נכסיו לפיכך אם שייר מנכסיו כל שהוא בין קרקע בין במטלטלין מתנתו קיימת וכן הכותב כל נכסיו מתנה לאחד מבניו בין שהיה בריא בין שהיה שכיב מרע אפילו היה בן קטן המוטל בעריסה לא עשאהו אלא אפטרופוס והרי הוא בכל הנכסים כאחד מאחיו אומרין דעת הוא שלא נתכוון לא להיות אחיו נשמעין לו ואם שייר כל שהוא בין קרקע בין במטלטלין זכה הבן במתנה בר"א שכתב לבן בין הבנים אבל אם כתב כל נכסיו לבן בין הבנות או לבת בין הבנו' או לאחר מן היורשין בין שאר היורשין אע"פ שלא שייר כלום מתנתו קיימת וכן הכותב כל נכסיו לאשתו בין בריא בין שכיב מרע אף על פי שקנו מידו לא עשאה אלא אפטרופא על יורשיו בין שהיו יורשיבנין ממנ' או מאשה אחרת או אחיו או שאר יורשין ואם שייר כלום שהו' בין קרקע בין מטלטלין קנתה כל שכתב לה בר"א בנשואה אבל אם כתב כל נכסיו לאשתו ארוסה או לנרושה אע"פ שלא שייר כלום הרי היא כשאר בני אדם ומתנתו קיימת הכותב כל נכסיו לאחד מבניו ולאחר' זה האחד קנה חצי הנכסים במתנה ונשאר החצי לבניו והבן שנתנו לו אפטרופוס מנהו על שאר אחיו וכן אם כתב כל נכסיו לאשתו ולאחר זה האחד קנה מחצה ואשתו אפטרופ' על המחצה כל אשה שקנתה כל נכסי בעלה במתנה אבדה כתובתה ותקרע לפיכך אם יצא שטר חוב עליו והלכו כל הנכסים בחובו שקדם המתנה תשאר היא בלא כלום ולא תקח בכתובתה שקדמ' החוב שאומדן דעת הוא שבהנא' שבאה לה בשמועה זו שכתב לה כל נכסיו אבדה כל זכות שיש לה בנכסים חוץ ממתנה זו וכן

ביצד מי שהלך בנו למדינת הים וכו' פרק יש נוחלין בריתא ובפרק מי שמת בפשיטא לה בש"ס בן מוכסין בכל נכסיו בדיקה: לפיכך אם שייר וכו' אפילו כל שהוא בין קרקע בין במטלטלין קנתה כל שכתב לה בר"א בנשואה וכו' אבל אם כתב וכו' אבל

מי לחמרי קנין דאייכא בהלי בית דלרך לסכסדר בסכסי לבית קסק לף הסכסדר' שבי בתים זה לסבים יותר מקו תיקו וכיון דמספקא לית ליה ומקשי לדר' חלקי מדליתביה ייחד לו בית וכלי בית סקס בית קסק ומקשי לרבי חביבא דלעיל קסק בית ופריק רבי ירמיה כן כי לחמרי לבית לא קסק כגון שהיה לוכרו שם לחבי מוכח שם ובקחי נוסף קסק כלי בית לבד ולא הכי ומסקנ' רב מסכים לבריה ומלא ליה שיעה דמשמח פירוש כך שיתן תלק בבית כדי שלא יקנה קבית ולחמרי לסם הלכתא בלא טעמא חדא קא:

עיין בממג עשין ייחד לו בית כו' כבר כתבתי זה ומלשון לף עלך פי שבת נראה שאם לא שייר בבית כלי לעצמו וייחד לו בית קנה הכל ועקר: ייחד לו בית וכו' כבר כתבתי: ובן אם ייחד וכו כבר כתבתי: כבר בחבו פכ' מהלכות חיסות וקדין הוא מיושרת פרק המוצא בכתובו ושם פר' כג. חלק הדב בין אם היה הבן הגדול או פשוטן שניים: וצריכין שיהיו הלבדים וכו כמו שבתבו פרק כב מהלכות מכירה: ודברים אלו לא נתבו ליכך לפיכך היו כשטר שיטרוף בהן הוא זל מפני בתבו ליכתב לחמו כשטר שיטרוף בהן ולולי הוא מ"מ אפרש בתבו לסם יש להן דין שטר חוב או לא ואין דעו כל המפרשים שוות בזה עכ"ל: ואני תומיר עיקר הלבה זו פרק קמא דקדושין וכך הלבנו פירושה לא בתבו ליכתב שהרי אין אחד מוכר ונותן לחבירו כלום שלא שיכתבין כך אם יעשו הבשותין לפי שאם בתבו היכן אלא לזכירה בעלמ' אבל לא לטריף בהן ועל דרך זה בתב ל"מ זל ויש לי לחייב לזה פרק שו מנלחין נמרא מתני' דושו כותבי כו' דנדסיכן אמר שמואל מותר לאדם לעשה בחולו של מועד שמא יקדמנו אח ואמרינן לימא מסייע ליה ושו כותבין במועד קדושי כסף וכו' אמאי לאו קדושי כסף ודאי עכ' לימא דלא שטרי פסיקתא וכתב נידל אמר רב כמה אתה נותן לבתך כך וכך ועמדו וקדשו קנו באמירה ואין קונין באמירה אלא בשטר ערשה נשואין כל הפוסק דעתו לכנוס וצריכין שיהיו הדברי שהן פוסקין מצויין ברשותו שיאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כמו שבארנו ודברים אלו לא נתנו להבתב לפיכך אינן בשטר ערשה שיטרוף בהן: המקדש את האשה אפילו קדשה באלף דינר בין שחזרה היא בין שחזר הוא בין שמת הוא בין שמתה היא אין הקדושין חוזרין לעולם אלא הרי הן מתנה גמור שאין להם חזרה ואם היו קדושי טעות חוזרין המעות:

והמקדש אחותו המעות מתנה אדם יודע שאי קדושין תופסין בערות ואין זה טועה אלא נמר ונתן לשם מתנה: השולח סבלונות לבית חמיו בין מרובין בימועטין בין שאכל שם סעודת ארוסין בין שלא אכל בין שמת הוא בין שמתה היא או שחזר בו האיש יחזרו הסבלונות כולן חוץ מן המאכל והמשקה וכן כלים מועטי ששלח לה להשתמש שם בבית אביה אם נשתמשו בהן ובלו או אברו אינן משתלמין אבל אם היו קיימין חוזר הכל ונובה אותם בבית דין שהדבר ידוע שלא שלחם אלא דרך נוי אבל חזר הוא בו חוזר הכל ואפי' המאכל והמשקה נותנת דמיו בתוך כבר הסכימו הנאונים שאם היו דמי מאכל ומשקה שוה ששה משיה מת ארבעה אם חזרה בו שלא נתן לה מתנה אלא לדעת שלא תחזור בו הורו

כבר בירתי בשותין וכו' עד לכנום פרק קמא דקדושין וקבילות פרק כב: לף ע
ופריכי שיהיו הלבדים וכו' עד שלא נח לעולם ריש פכב דקלבות מכיר' מבואר:
והבדים אלו וכו' עד שיטרוף בהן כתב קרא"ב זל דבדי מועילבין כי בלאק מדבדי שהיו מפרש בתבו לקבתב או לא בתבו אם בדיבן לבתב לבנו ממשועבדין או לבדיבן לבתב ואחר כך אמר לפיכך לזכו כשטר שיטרוף בהן ואולי קוא"ו מפרש בתבו לזכתב ולא נתן אם יש להן דין שטר חוב או לא ואין דעו כל המפרשים שוות בזה עכ"ל:

ואני תומיר עיקר הלבה זו פרק קמא דקדושין וכך הלבנו פירושה לא בתבו ליכתב שהרי אין אחד מוכר ונותן לחבירו כלום שלא שיכתבין כך אם יעשו הבשותין לפי שאם בתבו היכן אלא לזכירה בעלמ' אבל לא לטריף בהן ועל דרך זה בתב ל"מ זל ויש לי לחייב לזה פרק שו מנלחין נמרא מתני' דושו כותבי כו' דנדסיכן אמר שמואל מותר לאדם לעשה בחולו של מועד שמא יקדמנו אח ואמרינן לימא מסייע ליה ושו כותבין במועד קדושי כסף וכו' אמאי לאו קדושי כסף ודאי עכ' לימא דלא שטרי פסיקתא וכתב נידל אמר רב כמה אתה נותן לבתך כך וכך ועמדו וקדשו קנו באמירה ואין קונין באמירה אלא בשטר ערשה נשואין כל הפוסק דעתו לכנוס וצריכין שיהיו הדברי שהן פוסקין מצויין ברשותו שיאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כמו שבארנו ודברים אלו לא נתנו להבתב לפיכך אינן בשטר ערשה שיטרוף בהן: המקדש את האשה אפילו קדשה באלף דינר בין שחזרה היא בין שחזר הוא בין שמת הוא בין שמתה היא אין הקדושין חוזרין לעולם אלא הרי הן מתנה גמור שאין להם חזרה ואם היו קדושי טעות חוזרין המעות:

והמקדש אחותו המעות מתנה אדם יודע שאי קדושין תופסין בערות ואין זה טועה אלא נמר ונתן לשם מתנה: השולח סבלונות לבית חמיו בין מרובין בימועטין בין שאכל שם סעודת ארוסין בין שלא אכל בין שמת הוא בין שמתה היא או שחזר בו האיש יחזרו הסבלונות כולן חוץ מן המאכל והמשקה וכן כלים מועטי ששלח לה להשתמש שם בבית אביה אם נשתמשו בהן ובלו או אברו אינן משתלמין אבל אם היו קיימין חוזר הכל ונובה אותם בבית דין שהדבר ידוע שלא שלחם אלא דרך נוי אבל חזר הוא בו חוזר הכל ואפי' המאכל והמשקה נותנת דמיו בתוך כבר הסכימו הנאונים שאם היו דמי מאכל ומשקה שוה ששה משיה מת ארבעה אם חזרה בו שלא נתן לה מתנה אלא לדעת שלא תחזור בו הורו

ייחד לו בית וכלי בית אף על פי ששייר בבית כלי אחד לעצמו או היה לו שם אוצר וכיוצא בו קנה כלי הבית אבל הבית לא קנה ייחד לו בית ועליה בית קנה עליה לא קנה וכן אם ייחד לו בית קיימא בתיקו ואכסדרה בית קנה אכסדר' לא קנה שני בתי ממחו לקולא בסמיכן זו לפנים מזו לא קנה אלא האחד שנשא בו: ל"ל סלד מזקין עכ:

כבר בארנו בנשואין ששנים שהיה ביניהם שדובי ופסק זה על ידי בנו וזה על ידי בתו ואמרו כמה אתה נותן לבנך כך וכך וכמה אתה נותן לבתך כך וכך ועמדו וקדשו קנו באמירה ואין קונין באמירה אלא עד שערה נשואין כל הפוסק דעתו לכנוס וצריכין שיהיו הדברי שהן פוסקין מצויין ברשותו שיאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כמו שבארנו ודברים אלו לא נתנו להבתב לפיכך אינן בשטר ערשה שיטרוף בהן: המקדש את האשה אפילו קדשה באלף דינר בין שחזרה היא בין שחזר הוא בין שמת הוא בין שמתה היא אין הקדושין חוזרין לעולם אלא הרי הן מתנה גמור שאין להם חזרה ואם היו קדושי טעות חוזרין המעות:

והמקדש אחותו המעות מתנה אדם יודע שאי קדושין תופסין בערות ואין זה טועה אלא נמר ונתן לשם מתנה: השולח סבלונות לבית חמיו בין מרובין בימועטין בין שאכל שם סעודת ארוסין בין שלא אכל בין שמת הוא בין שמתה היא או שחזר בו האיש יחזרו הסבלונות כולן חוץ מן המאכל והמשקה וכן כלים מועטי ששלח לה להשתמש שם בבית אביה אם נשתמשו בהן ובלו או אברו אינן משתלמין אבל אם היו קיימין חוזר הכל ונובה אותם בבית דין שהדבר ידוע שלא שלחם אלא דרך נוי אבל חזר הוא בו חוזר הכל ואפי' המאכל והמשקה נותנת דמיו בתוך כבר הסכימו הנאונים שאם היו דמי מאכל ומשקה שוה ששה משיה מת ארבעה אם חזרה בו שלא נתן לה מתנה אלא לדעת שלא תחזור בו הורו

עוד לקמן סס
ועיין סס
עוד לקמן ג
לף קנ
עוד לקמן סס כסף כסנו
לף ט,
לף מ,
לף קמ,
ועיין סס

הורו רבותי שאם היה מנהג המדינה שיעשה כל אדם כעודה ויאכיל לריעיו או יחלק מעות לשמשין ולחזנין וכיוצא בהן ועשה כדרך שעושין כל העם וחזרה בו משתלמת הכל שהרי נרמ' לו לאבד ממון וכל הנורם לאבד ממון חברו משלם והוא שיהיו לו עדים כמה הוציא שאין זה נשבע ונוטל:

פרק שביעי

מנהג פשוט ברוב המדינות שבזמן ששא אדם אשה משלחין ריעיו ומיודעיו מעות כדי שיתחזק בהן על ההוצא' שמוציא באשתו ובאים אותן הרעים והמיודעים ששלחו לו ואוכלין ושותין עם החתן נקראין שושבינין: השושבינות אינה מתנה נמורה הדברים ידועין שלא שלח זה עשרה דינרין בשביל שיאכל וישתה בזוז ולא שלח אלא ברעתו היה שאם ישא הוא אשה יחזור וישלח לו כמו ששלח לו לפיכך אם נשא זה אשה ולא החזיר לו השושבינות הרי זה תובעו ברין ומוציא ממנו ואין יכול לתבעו עד ששא כדרך שנשא הוא ביצד ראובן שנשא אשה ושלח לו שמעון שושבינות ואחר כך נשא שמעון אלמנה אינו יכול לתבוע ראובן להחזיר לו השושבינות שהרי אומר לו איני מחזיר לך אלא בבתולה כמו שנתן לי וכן אם שלח לו בנשואי אלמנה אינו יכול לתובעו להחזיר לו בנשואי בתולה עשה ראובן משתה בגלוי ובפרהסיא ועשה שמעון בצנעה או שעשה ראובן בצנעה ושמעון בפרהסיא אינו יכול לתבעו שהרי אומר לו איני עושה עמך אלא כדרך שעשית עמי ראובן ששא אשה ושלח לו שמעון שושבינות ואכל ושתה עמו ואחר כך נשא שמעון בנשואי ראובן עצמן ובא ראובן ואכל ושתה עמו או שקרא לו שמעון ולא רצה לבא או שהיה במדינה ושמע קול טבלא במקו' שאין דרכן לקרו' אחד אחד לא שמע ולא בא אין חייב להחזיר לו השושבינות כולה שהרי ידע ולא בא או קרא לו במקו' שדרכן לקרו' אח' אחד ולא בא לא היה ראובן במדינ' מנכין לו דמי מה שאכל ושתה שמעון אצלו ומחזיר לו שאר השושבינות וכן אם היה במדינה ולא קראוהו ולא הודיעו מנכין לו ויש לו תרעומת מפני שלא הודיעו וכמה מנכין נהגו בנכוי אם דינר אחד שלח לו שמעון אינו מחזיר לו כלום שהרי זהו דמי מה שאכל ואם יתר על הדינר עד סלע שלח לו מנכה לו מחצה מסל"ע ומעלה אומרין דער' המשלח ושיעור השושבינור' נאם אדם חשוב מנכה לו מחצה ואם צר עין ומדקדק בהוצאתו אינו מנכה לו אלא שיעור מה שאכל ושתה ומשלם לו השאר

מת שמעון קודם ששא אשה או ששא ומת בתוך ימי המשתה אין ראובן חייב להחזיר ליורשי שמעון כלום שהרי אומ' להם תנו לי שושביני ואשמח עמו לפיכך אם שמח עמו ואחר כך מת שמעון או קרא לו ולא בא או שלא היה במדינ' או שלא הודיעו הואיל ושלמו ימי המשתה ואחר כך מת שמעון חייב ראובן להחזיר השושבינות ליורשיו או כולה או בנכוי אם לא הודיעו או לא היה במדינה מת ראובן ואחר כך נשא שמעון אשה ושלמו ימי המשתה מקום שנהגו לגבות השושבינות מיורשין בופין יורשי ראובן להחזיר בנכוי ומקום שלא נהגו אין היורשין משלמין כלום

מת

ובהשנות אא" כתב הרמב"ם ז"ל לא ראיתי בנמ' מנהג לשושבינות אלא לסבלנות עכ': ובאמת שלא ראיתי זה נזכר בפי' בנמ' אלא שהקשו מן הסוגיא ולפי זה לכאורה יכול לומר תבו לי שושבינותי ואזיין עמו כ"מ בשאלתו מאי שנא משלח ומי שאשתלחו לו קיים שאין העכוב מחמתו אבל בשאלתו לו ומשלח קיים שאין עכוב שמחמת שניהם מחזיקין מקום שנהגו לכפות את היורשין להחזיר לתקן שושבינות מחזיקין מקום שלא נהגו פשוטי מקום שלא נהגו ויש יורשין שיש על נב לשלם כפי מנהג מקומו ולפיכך אין מחזירין ואומרין עלך הוא בנמ' לא שחלי שלא נהגו להחזיר קיימין מחזירין מקום שנהגו שלא להחזיר אין מחזירין ואומרין עלך בנמ' לא שחלי כשאומרים היה אבל מת אין מחזירין ויש יכולה היא שתאמר תבו לי בעלי ואזיין עמו שלשלם לעבוד לקיים צוואת הבעל אבל כשאומרים היה שאומרת כן אבל כשמתה היא ויקבעל קיים שהעכוב מחמתה אין ליורשין להחזירין ביוקום שנהגו שכן היו נוהגין ואם היו אין לנו לשושבינות ועוד כתב ויש על נב לפיפסיק הקדושין לא הלכו אחריה מתה היא היתה הייתי טעיתי נזדמן אחרת ואומרת קיימין תופסין בחופתה כיון שהתחיל עול כתב ומנכה לו מה שהיה מוכל ללא נדע מת יחי שלא היה שם עשל התריך:

מת

ובהשנות אא" חיכי משוך עמ דומה לזה"ע כתב הרמב"ם ז"ל ראיתי בנמ' מנהג שנעל המיון שלא יכתוב אלא מי שמת ואין לחוש שמא יכתוב שמת ויחזור ויכתוב שחי שכבר נתקיים המיון ואין לחוש לכך שהרי כל המיון שנעשה בפני עדים אין לחוש שמא י

מת ליהודן לחד שבעת שמעון וכו׳ נמי כן כתב דין הלואה זו ומוסכם הוא דודאי כיון דחל החיוב על האחד חייבין לשלם: המשנה דבדים וכו׳ כולן
מפורשים בברייתא ולשון הברייתא בתוספתא פ״ו ל״ג מבעיא שתין כופין לומי שבשתלחו לו להחזיר עד שיגיע השליח כדרך שבשת הוא דף קמ״ט ע״ב
אלא תפילו דבר מי שבשתלחו לו להחזיר קודם שיגיע השליח תשם יכול לומר ליכי דיבה לקבל שתכי דיבה לשיוויה עיניך כדרך שבשיחת עיניו ודיוקה לתלוה היא נמ בזה
פעמים שתין הלוה רשתי לפרוע שלא מדעת המלוה כגון הלוהו בישוב ובקש להחזירו בימדבר כיון שבזכר פרק שלשה עשר מהלכות יולה ולוה וזה במדבר הוא לא

מגדל עוז

מת ליהודן לחד שבעת וכו׳ עד שיתבאר במקומו עיקר ההלכות פ׳ מי שמת וקבילוה ריש פ״ב דהלכו׳ כחלות: השולח לחבירו כדי יין וכדי שמן וכו׳ עד שיפרש שהיה מלוה וכן השולח לחבירו כדי יין וכדי שמן וכו׳ עד שלא במעות בלבד
כתב הרמ״ך זל דבר זה מיבו מחוור עכ״ל:
ואני אומר הוא סמך לגמוד מסכלוהו דתמרינן פרק מי שמת כדי יין וכדי שמן וכו׳ ואסיקנא דמאכל ומשתה לא הדר ובשטבינות שבח:

ב
קדב בעל הבדה זל דיב המשכיר ל שלא כמעורב בלבד אחר בל מיל בני בשיה וכו׳ ב שתלח תשם שולח לחבירו מה יכול לומר לבעבו שהיה תרשם ב הרמכם ל זכן משמע לה בדיבי כדי יין עבל ומאי שנא לבדיה לא נדיב שמי

מגדל עוז

מת ראובן אחר שנשא שמעון אשה ושלמו ימי המשתה כופין את יורשיו ומשלמין השושבינות בכל מקום שהרי נתחייב אביהן לשלם ואם כולה היה חייב לשלם משלמין כולה ואם בנכוי משלמין בנכוי: המשה דברי נאמרו בשושבינות נגבית בבית דין שאינה אלא כמו מלוה ואין משתלם אלא בעונתה כעין נשואי ראשון שזה כמו תנאי הוא אף עפ״י שלא פירש שעל דעת זה שלחה ואין בה משום ריבית אפילו שלח לו דינר והחזיר לו עשר מותר שלא על מנת להוסיף לו שלח ואין השביעית משמטת שאינו יכול לנוש אותו ולתובעו עד שישא כדרך שנשא הוא ואין הבכור נוטל בה פי שנים כשתחזור ליורשין מפני שהוא ראוי ואין הבכור נוטל בראוי כמו שיתבאר במקומו: השולח תשור לחברו או שנתן לו מעות כשמטה ידו והוא ממאן ליקח וזה נשבע שאי איפשר שלא תקח והפציר בו עד שלקח וכן כל כיוצא בהן אף עפ״י שלא פירש הרי אלו מתנה ואינו יכול לחזור הוא ולתבוע עד שיפרש שהוא מלוה. וכן השולח לחברו כדי יין ובדי שמן ופירות בעת הנשואין אין ננבין בבית דין מפני שהיא נמילות חסדים ולא נאמרו דיני שושבינות אלא במעות בלבד:

פרק שמיני

הסומא או את הפסח או את הגדם או את החושש [ב] בראשו או בעינו או בידו [ב] וכן כתב סה״ג:
או ברגליו וכיוצא בהן הרי הוא כבריא לכל דבריו במקחו או בממכרו ומתנותיו אבל החולה שתשש כחו כל הגוף וכשל כחו מחמת החולי עד שאינו יכול להלך על רגליו בשוק והרי הוא נופל על המטה הוא נקרא שכיב מרע ומשפטי מתנותיו אינם כמתנת בריא
ביצד שכיב מרע שצוה ואמר ליתן לפלוני כך וכך בין בחול בין בשבת בין כתב בין לא כתב זכו הכל בשימות בכל מה שנתן להם ואינו צריך קנין שדברי שכיב מרע כבתובין [ג] וכמסורים הן ודבר זה מדברי [ד] סופרים ואף על פי שאינו אלא מדבריהם עשו אותו כשל תורה כדי שלא תטרף דעתו עליו כשידע שאין דבריו קיימין לפיכך אם אמר קנו ממנו אפילו בשבת קונין ממנו שזה הקנין אינו צריך ואין שכיב מרע צריך לומר אתם עדי אלא כל השומע את דבריו הרי זה עד שאין אדם משטה בשעת מיתה שכיב מרע שציוה לתת מתנה לעובר שבמעי אפי׳ זכר העובר נקבה מאתים וילדה זכר נוטל מנה ונקבה מאתים וילדה זכר נוטל מנה אם מפני שדעתו של אדם קרובה אצל בנו כמו שבארנו אמר אם ילדה אשתי זכר ישול מנה והנקבה מאתים וילדה טומטום ואנדרוגינוס נוטל כפחות שב שניהם: שכיב מרע שאמרו לו נכסיו למי ואמר להם דומה שיש לי בן או שאשתי מעוברת עכשיו שאין לו בן או שאין אשתו מעוברת נכסיו לפלוני ונודע שיש לו בן או שהיתה אשתו מעוברת אף על פי שהפילה או מת הבן אחר כך אין מתנתו מתנה: מתנ׳ שכיב מרע אינה קונה אלא לאחר מיתה ואין אחר זוכה בדבר שצוה לו בין במקרקעי בין במטלטלין אלא לאחר מיתה [ה] לפיכך מוציאין האשה ומזון האלמנה והבנות מיד אלו שצוה לתת להם שהרי במיתתו נתחייבו הנכסים בכתובה ובמזונות ואלו שנתן להם לא יקנו אלא לאחר מיתה: מתנת

פרק שמיני

הסומא מי שפסח כל
עד שיכן כ
כמתנ׳ בריש כיצד שכיב מרע עד כמו שבילכנו בהלכות פרק קמ״ל דף ט
דניטין ובכמה בתרא פ״ה נחלין דף קל״ה קל״ו
ופר׳ מי שמת ויקבילוה פ״ב דהלכו׳ דף קכ״ו
לישות: לאמר לם ילדה אשתי זכר כ׳עד אין מתכתו מתנה פרק מי דף קמ״ג
שמת: מתנת שכיב מרע אינה עד שלא לאחר מיתה פ״ה נחלין: דף קל״ו ע״ב
מתנת

[ב] כרבה לאמר דב נחמן ודלא כאוקימתי דלאמרי קתם מן התורה וילפי להו מקרא וכן כתבו התוספ׳ בדפי בהילכו׳ סנהדרין פ״ב ע״ב:
[ג] פי׳ מורי זכל בסמיל לקמועלת כיבד שתוכל ל להועי שהרי בלא זה כבי לסמכתיהו לם יתן ומועלת לעבב:
[ד] עשר מותר שלא על מנת להוסיף לו שלח ואין השביעית משמטת שאינו יכול לנוש אותו ולתובעו עד שישא כדרך שנשא הוא ואין הבכור נוטל בה פי שנים כשתחזור ליורשין מפני שהוא ראוי ואין הבכור נוטל בראוי כמו שיתבאר במקומו: השולח תשור לחברו או שנתן לו מעות כשמטה ידו והוא ממאן ליקח וזה נשבע שאי איפשר שלא תקח והפציר בו עד שלקח וכן כל כיוצא בהן אף עפ״י שלא פירש הרי אלו מתנה ואינו יכול לחזור הוא ולתבוע עד שיפרש שהוא מלוה. וכן השולח לחברו כדי יין ובדי שמן ופירות בעת הנשואין אין ננבין בבית דין מפני שהיא נמילות חסדים ולא נאמרו דיני שושבינות אלא במעות בלבד:
[ה] לאחר מיתה: מתנת

פרק שמיני

הסומא מי שפסח כל
לכל החולה
משש כחו וכו׳ זה פשוט אין צריך
בלוד והלשון די בכך שכיב מרע
ולמרי כלקניה ורמי בערסיה פ׳
חולה ומוטל על המטה:
ביצד שכיב מרע שצוה ואמר ליתן לפלוני כך וכך וכו׳ זה מבואר בהלכה מקומות ומפקנת השמועה כדבי יהושע פ׳ מי שמת: ודבר זה וכו׳ פסק כרבה לאמר רב נחמן דאמר מתנת שכיב מרע מדרבנן בעלמא נזדמן שמת הקרוב לעיני עליה ומסקנת דמימרית לוקח של תורה ועשוק כשל תורה:
לפיכך אם אמר וקנו ממני אפילו בשבת וכו׳ מיירי שלא אמר לו קונין משכיב מרע ואפי׳ בשבת ולא לחוש לדברי רבי אליעזר דאמר דעתו של שמת תקרוף עליו ואפילו אם אמרו קונין ואין קטנה שבחוש לדברי רבי אליעזר לחוש בתחלת שכיב מרע ליכא
קונה אלא על פי שחזר ואמר קנו קונין כדי שלא תטרף דעתו עליו ואפילו בשבת קונין שהרי אף בלא קנין היה מתקיי׳ ואין צריך לומר קנין וכן פירש זל: דף קמ״ט
ואין שכיב מרע צריך לומר אתם עדי וכו׳ בסוף נמ שכיב מרע שהודה שהוא חייב לפלוני אפילו הוא בריא ואין לו יורשין אלא הבן בלבד אין צריך לומר אתם עדי אלא אפילו אמר לאחרים בפני הבן קנו מכאן ואילך

מגדל עוז

מתנת שכיב מרע וכו' עד הכי ז"ל קיימת פרק ר' שמעת: שכיב מרע ופ"ק שמעת תנו מנה לפלוני עד כותבין ונותנין לאחר מיתה

כתב הרמב"ן ז"ל מכי וחכירי אומרי' ואפי' כתבו מחיי' שלוחין קם וכיון שהשלח מת מעש' השליחות בטל שהרי לא נתקיים מעש' השליח אפי' שעה אחת מחיים עכ"ל: ואני אומר לכי אומר לי שיש לזה יתרון הוגיל ודכרי שכיב מרע ככתובין וכמסורין קם בעלמא אף כאן עדיפא מתנת ממתנת בריא וכן משמע בעיקר זאת ההלכה פרק ר' בוחלין שלהי גמרא מתניתין דמי שמת ובמתנת דיתקי קשיא לן דבעי תלמודא לפלוני ניכייהו ונהי דלא קיימי בעיקר דיבה בכי הא ליכא לפלוני ופשיט דלא אמר ואף כתובו הואיל וכתבו מחיים כעשית ידם כיד כ המקבל הואיל וכן לשון שלח בפניו ואכן סהדי דכיה ליה למקבל דליזכו ליה והחמת יורה דרכו: שכיב מרע שכתב כל נכסיו מתנה סתם וכ"ע בתר במתנת בריא

כתב הרמב"ן ז"ל ואם שייר קניכה קנין כי בלא קנין ליכא עכ"ל: ואני אומר מטו כי היכא דליזכי ליה ולזיל בכר כלל וכתב זה ר"מ ז"ל כמה פעמים בזה הפרק על כל פ"פרק ועל כל דבר ודבר ועיקר פ"מי שמת דלקמן בעיניך: אבל אם פתן לו המקנת בפירוש במתנת שכיב מרע וכ"ע קנה זה המקנת כתב הרמב"ן ז"ל ומקנה מחמת מיתה עכ"ל:

ואני אומר לך ידעינא מאי לימא לן כי כיפי דתלה ליה דקתני פרק מי שמת ואם קיים בה קנין לא קנה אלא מחמת מיתה כיון כיון שכיב מרע עיקר הקלכה פ"מי שמת והכיולוב בזה הפרק: שכיב

ודלא כשמואל דאמר הכי קנה מתנת בריא ע"כ:

הלכות זביה ומתנה

מתנת שכיב מרע שכתוב בה קנין בין שהיתה במקצת נכסיו בין שהיתה בכל נכסיו חוששין לה שמא לא נמרו להקנותו[ה] אלא שטר והואיל ומתנה זו לא תקנ' אלא לאחר מיתה אין שטר לאחר מיתה והרי[ו] המתנה בטלה ואם קנו ממנו כדי ליפור"ח המקבל בגון שכתוב וקנינו ממנו מוסיף על מתנה זו הרי היא קיימת שכיב מרע שאמר[ז] כתבו ותנו לפלוני מנ"ח ומר"ת ותנו לא שכח קודם שיכתבו ויתנו תנו וכתבו קו': לו אין כותבין ואין נותנין שמא לא נמר להקנותו אא"כ בשטר ואין שטר לאחר מיתה ואם אמר כתבו כדי ליפות[ח] המקבל כגון שאמר תנו מנ"ח לפלוני ואף כתבו ותנו לו הרי אלו כותבין והותמין ונותנין לאחר מיתה: שכיב מרע שכתב כל נכסיו מתנה סתם ולא שייר כלום אם עמד חוזר ואפילו קנו מידו כדי ליפות את כחו בין שהקנ' כל נכסיו לאח' בין שכתב' לשני שאומרין דעתו הוא[ט] שלא נתן זה הכל אלא שנתכון שלא יקנו כלום אלא לאחר מותו שייר כלום לעצמו בין קרקע בין מטלטלין הרי זו מתנה במקצת וסתמה כמתנ"ח בריא שקונה[י] מזמן הכתיבה לפיכך אינו חוזר והוא שקנו מידו שמתנת שכיב מרע במקצת צריכה[יא] קנין בין עמד בין לא עמד במה דברי אמורים בשנתן סתם שהרי אנו אומרין דעתו ואומרין הואיל ושייר לא נתכון אלא להקנו' מחיים לו כמתנ"ח בריא אבל אם נתן לו המקצ' בפירוש כמתנת שכיב מרע שאינו אלא לאחר מיתה אינו צריך קנין ואם עמד הוזר ואם לא עמד קנה זה המקצ"ח ואם היה בה קנין לא קנה אלא אב היה מיפה כחו כמו שבארנו אל תטעה בשכיב מרע שכתב כל נכסיו ופירש שנתן הכל מעכשיו והקנה מחיים שאין זה מתנ' שכיב מרע אלא כשאר כל מתנות הבריאים שאם הניע השטר ליד המקבל או שקנו מיד הנותן קנה הכל ואין יכול לחזור בו: הנותן מתנה כשהוא שכיב מרע וכתב בה בחיים ובמות או מחיים ובמות בין בכל בין במקצת הואיל וכתוב בו ובמו"ח הרי זו מתנת שכיב מרע שזו שכתוב בה ובמות שלא[יב] יקנה אלא לאחר מיתה וזה שכתוב בה מחיים סימן לישב את דעתו שיחיה מחלי זה: שכיב מרע שנתן הנכסים שהרבר גלוי שהן כל הנכסים שיש לו הרי זה כמתנה במקצ"ח ואם קנו מידו ועמד אינו חוזר חוששין אנו שמא נשארו לו נכסים אחרים במדינת הים עד במה דברי חמורי' בשכתן סתם וכ' בגמ' ה"ה מתנת שכיב מרע במקום שכתוב כתוב ומסור מחיים דין מתנת שכיב מרע במקצת בעיל קנין לענ"ד דקנו מיניה דמית ואם מיתת מיתה עמד חוזר ועכ"ז דקנו מיניה כדי ליפות כחו: אל תטעה בשכיב מרע יכול לתת נכסיו כדרך הבריאים וכמה מקומות כזכר בגמ' הרי היא כמתנת בריא יכן יתבאר מזו הכבא הסמוכה: הנותן מתנה בשהוא שכיב מרע וכ' פלונתא דרב ושמואל ופסיק כרב דהכין מפסיק הלכתא בגמ' ומה שכתב בין בחיקת היא במטה מיתה קנו ממנו הרי היא כמתנת בריא ואם לא קנו ליכא כלום וכבר כתבתי זה ולשון הכן אינו ז"ל בסוף הסמוע הלכך לעולם מתנת שכיב מרע היא על דחמר מיחיים עד כאן: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים ועמד חיינו חוזר שאע"פ שנתן לו נכסים במיקום אחר שלא חמרו חיים אין לו אלא אותו מקום בלבד אבל אם נתן לו נכסים במקום אחר ומת שם אע"פ שלא חמר חיים אין לו אלא אותו מקום בלבד ואם חמר חיים אפי' נתן לו נכסים במקום אחר ומת שם אע"פ שלא חמר חיים יש לו נכסים במקום אחר שלא חמרו

עד שיאמר כל נכסי שהן אלו וכו' מיגו זה דנלי מלעתי דלית ליה נכסי מיהדיני לש שם לומר כל נכסי שהם עכ"ל אבל קרקע לא כתב זה לשונו ולפי"נרס זו ולדבר יש לתוס ייתר שיש לי נכסים אחרים במקום אחר לפי לית ליה מלו ונרסת מפרישי אלנו בתו"כ נכסי שהם וזו גרסינן עיקר עכ"ל:

או שקיק מיחזק וכו' ויש"ל פסוקה שם כיצד נר לך ישי שעתי קוקיוניות לחת: שכיב מרע אמתנ כל נכסי וכו' מיהדיני פסוקה שם ולשון הנמלא במגיד לך קנין ע עשוה כ

רוצין הם כיוצא בלך ית קנו כולן עמיד חוזר ככולן הם כמלך ית קנו כולן עמיד חוזר מחזר אלא עיקרון עמלי לא הם כמחלק אלו ס"ת קנין דבור לדבור

הם כמוכך ליקשוכ חוזר זו לפלוני

וחזר וחשב כמעט וחזר זו לפלוני וכן

כל לחת קיב מחתין ויחשב וכו'

וכתב המיחבר במלך: וקנו מידו

וכו' דלתי לא הוי לנבי כל לחד ולחד

שכיב מרע במקנת וכנגית קנין וכן

כתוב בעטור ופשוט הוי

ובהשנות אא לחרין כריך

ש"ק קנינו

ליפות כחו עכ': והלילו"כן הוי אחם

קנו מידו לף בחרין כריך שיקח

הקני כיפי כח משו דלדידיה הוי

לה מתנת שכיב מרע בכל שכתוב

בה קנין וחשטין לה כמו שכתבתי

וכבר כתב המיחבר כל זה פרק ט'

בשנת המתחלת כתן ומקנת נכסיו

וכו' וזמ"ל מכי מוקי' על דבריה דידהי

לנבי לחרין לא בעינן קנין כלל

דכיון שכתן לוכל נכסיו הבאתרים

הוי לה לגבוה מתנת שכיב מרע

בכל נכסיו"לא בעי קנין ומהו שאם

עמד חוזר ומתנת לחרין שהרי

לא היו לו נכסים להדיט בשעה

שנתן לזה ופשוט הוי:

הכותב כל נכסיו וכו' מיימ'

דרך בתיון פרק

קמ"ל לניטין וכתן הילכך אל טעם

לדבר וכתב המיחבר במלך: וקנו מידו

וכו' דלתי לא הוי לנבי כל לחד ולחד

שכיב מרע במקנת וכנגית קנין וכן

יולעיכוך שיקח עליו מס בן חורין

ילין בן חורין חוזר ונעשה עבד

לגמיכך נמר ומכתו לענמו ונעבדו

עכ': שכיב מרע שנוק וכו'

מפרש בגמר ס"מי שמת בעובדא

לחתיה דרב דימי אמ לאתי לסהדי

היכי הוי עובדא אמרו ליה אמרה

הכי וו דקא מיתה הך לחתה אמר

להו אם מנוק מיחתי ויתה וכו':

המפרש ליה והיינו דשייר

וכו' כך כתב הרב

אלפסי אל בניטין זה לשונו לגמרי

דהכי אדבעה דתניכן במתניתין

כלהו בשכיב מרע לי"ל מיחת

מיתה כיכו וכן הלכתא עכ' כתב

נבי הילי דרב הוכח דאמר ניטו

כמתנתו בפרק התקבל וכן כתב

הרי"ף אל ויש חולקין במפרש ויוכח

בשיירא לעניין שאין נותנ ליכס

כל הנותן כשכיב מרע אל"כ אלא

ניחנין בכוחה בעלמא אבל במפר' ויוכח בשיירא שאין נותנ ליכס אל הנותן כשכיב מרע אל"כ אלא

מגדל עוז

שכיב מרע שכתב כל נכסיו וכו' עד
כמו שביארנו עיקר הלכה פרק
יש נוחלין והכיולר פרק שני: מי
שאמרו לו בשעת מיתתו וכו' עד
משום מתנה כתב הרמב"ן
ז"ל פירוש וירושה אין לה קפדנ
ופירש לעניין שם מתנה כל שיהא
בן בריקא עבד:

ואני אומר מי שיש כאן ויפה
לעתו שקנים לעתיד
בנלוי לעתו ועיקר הלכה זו פ' יש
נוחלין: נר שיש לו בן שאין הורתו
וכו' עד מתנתו קיימת

כתב הרמב"ן ז"ל כן אמר
הגאון ומי"ל לדעת כותי
היימינו שיש לומר לעת לחלת טוב
מזו עכ"ל:

ואני אומר מר מאי דשמיע לי'
קאמר ומר מאי דשמיע
ליה קאמר והאמת יורה דרכו:
שכיב מרע שקנה כל'על לנוי כותבי
לו פרק מי שמת: אבל שכיב מרע
שנתן ליתן לנוי מתנה אין שומעין
לו שזה כמי שנתן לעבור עבירה
מכנסיו פשוט הוא: אמר עבדי
פלוני עשו אותו בן חורין כו' עד
בימקנת מנות זה מפורש בניטין
דיוכתי: אמר פלוני שפחתי עשו
לה קורדא רוח וכו' עד באותו מקום
שכיב מרע שכתב
כל נכסיו וכו' עד בין שכתן במקצת
שכיב מרע וכו' עד שיחזר
לו לחזור פרק מי
שמת: מתנה

עדין מתנת שכיב מרע היא אבל שכיב מרע שכתב וזכה וקנו מידו אין לאחר קנין
וזכוי כלום ואינו יכול לחזור בו לא לאחו ולא לעצמו בין שנתן הכל בין שנתן מקצת:
שכיב מרע שחזר במקצת חזר בכל כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו כדי
ליפות את כחו וחזר ונתן מקצתן לאחר וקנו מידו כדי ליפות את כחו השני קנה אבל
הראשון לא קנה כלום בין שעמד בין שמת נתן מקצת נכסיו וקנו מידו ואחב נתן כולן לאחו וקנו מידו כדי ליפות
את כחו אם מת קנה הראשון המקצת וקנה השני את השאר ואם עמד ראשון קנה שני לא קנה קמי' בתקו:

אבל שכיב מרע שכתב בתחלה פרק ג' שאסור לתת מתנה לנוי וכיון שכן הוא אין שומעין לו לעבור עבירה ופשוט הוא אם נתן ונפלתי מבואר כאן
בנמ': אמר פלוני עבדי עשו אותו בן חורין וכו' הרמב"ן מפורש בנמ' בהשולח ובהלכות לך ט
לכל היכא דאמר לשון שחרור כופין את היורשין לשחרר ועשיתי והכי הוא לשאות קטועים בגט שחרור הן כדאיתא התם וכבר הקשו המפרשים ז"ל כיון דקיימ' לן
דמשחרר עבדיים עובר בעשה ובתבאר פרק ט' מהלכות עבדים היאך שומעין לו לעבור על דברי תורה והרבה כאלו' בזה וכתב הרמב"ן ז"ל ושמ' כאלו שאמר
לן קרב לשחרר ואומרין אותו שעשה לו עובר שהוא חייב לו כך על גמולו דאחזוקי אינשי בעובדיים בעשה לא מחזיקין וכיון שכן הכי הוא כמוכרי לו וכו' ומה שאסרה
תורה לשחרר עבדים בלא גמילות טובה הלב יודע אם לשחרר אם לגמול בלבד עכ"ל: אמר פלוני שפחתי וכו' עד ומה שכתב ואיכא
עובדא כך פרשו בהלכות שם בזה הלשון הלבי' ז"ל דלי' לאמרי' הכי לעבדיין לה מטעם דלא מטעבדה לה כייפינן לה עכ' אבל בשי ז"ל פי' עשין לה קורדא
רוח ואין רוח מתקדמת בלא שחרור עכ' לומר שהיו בהכרח ופשוט שהעבד וקשפחה שוין בדין זה: שכיב מרע וכו' מפורש
יש נוחלין והעתידה בהלכות בשכיב מרע דיקא לה דקתני בפ' ראשון כמו שכתבתי לך ז' ובהלכות כן ופירוש כתב מכח פרש שמסר לו שטר מתנה והנחזקים פרשו לשון לך חזק ונקי: אבל
שכיב מרע וכו' מפורש שם אין לאחר קנין מכוי בלום וקוה דאיכא תרתי לבל חחדי בלא חבדי לא ומנוח מחמת
מיתה ואפילו בשכיבים חמור: שכיב מרע וכו' כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו וכו' פירוש ואפילו קנו מידו ומבואר קוה בגמ' בהשולח דשמואל
לך על פי שקנו מידו עיוד חוזר ודין חזרה קיימא בשכיב מרע אם בעית לאחזורי אם לא בעית לא: נתן מקצת נכסיו וכו' בריתא שם ופירושו מוכרח:
לך קמט שכיב מרע שנתן כל נכסיו וכו' הלכות בגמ' ושלו' ויקו לעלות בהלכות שם בפרק [illegible] אחר שכתב כן כתב ואם עיוד חוזר שאין עיוד חוזר אלא בלקוח בירושה: תכר

ובן אם אמר יחסין או ירש על מי שראוי ליורשו הרי זה [ק] קמי בתיקו:
קנה אמר [ר] יהנה פלוני בהן יעמד בהן ישען בהן לא
קנה: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחד אם
[ר] ומ' בין משום מתנה אינו ראוי ליורשו נוטלן משום [ר] מתנה ואם ראוי
למשו' ירושה לעניין זה ליורשו נוטלן משום ירושה בד"א בשהיה היורש
שאם מ'לחיך לפלוני הזה אחת מבנותיו או אחד מכלל בני בניו או אח
דאי דאי ליורשו מן מכלל אחיו ויוצא בהן משאר יורשין אבל אם
לשבי במקו' למשו' כלום כתבהו לאחד מבניו לא עשהו אלא אפטרופוס
כדאיתא התם: [ר] כמו [ר] שבארנו: מי
שאמרו לו בשע' מיתתו [ר] עיין בתשוב' מ' הילכו'
נכסיך למי הן שמא לפלוני ואמר להן אלא למי [ק] לקמן בתיקו:
ראויים רואים אם ראוי ליורשו נוטלן משו' ירושה
ואם לאו נוטלן משום מתנה: נר שיש לו בן שאין הורתו בקדושה הואיל
ואינו יורשו כמו שיתבאר במקומו כך אינו יכול ליתן לו כל נכסיו במתנ'
שכיב מרע לא כל נכסיו ולא מקצתן שלשון
ירושה ומתנה לגבי יורש [ר] אחד הן ואם תאמר [ר] וכן כתב הרמב"ן ז"ל
יקנה נמצא זה יורש את אביו לפיכך אם נתן לנר דקתני לעמר לנש כל
משאר הנרי מתנתו קיימת: שכיב מרע שהורה שיש לפלוני אצלי כך וכך תנוהו לו או שאמ' כלי שלי
פלו' פקדון הוא בידי לפלו' תנוהו לו חצר פלונית בלבד מטעם לפי' בסה"
של פלוני הוא חוב שיש לי ביד פלו' אינו שלי של
פלוני הוא בכל אלו הדברים וכיוצא בהן הודאתו הודאה ואפי' הודה הנר
[ר] כלומר בעובדא ד לבנו שאין הורתו בקדושה דבריו [ר] קיימין אפילו
לחסור ניור' בפרק מי הודה שכיב מרע לנוי נותנין לו אבל שכיב מרע
שמת ועיין בסי' לג של שצוה ליתן לנוי מתנה אין שומעין לו שזה כמו
ספר משפטים: שצוה לעבור עבירה מנכסיו אמר פלוני עבדי
עשו אותו בן חורין או שאמ' עשיתי אותו בן חורין
או הרי הוא בן חורין כופין את היורשין ומשחררי' אותו שעבד ישנו במקצ'
מצות אמר פלונית שפחתי עשו לה קורד' רוח עושין לה קורד' רוח
ואינה עובדת אלא עבודה שהיא רוצה בה מכל העבודות הידועות
לעבדים באותו מקום: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחד ואמר הלר'
איני רוצה בהן לא' קנה שתק ואחר כך צוה
קנד' שדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין הן [ר] עיין לעיל פ"ו:
וכיון ששתק אינו יכול לחזור בהן: שכיב מרע
שכתב' לזה וחזר וכתב לאחר האחרון קנה שיש [ר] עיין בתשוב' מ' יא:
לו לחזור עד שימור' בין בכל בין במקצת בין
לעצמו בין לאחר ואפ' כתב וזכה לראשון וכתב [ר] לייתיקי מכטל
וזכה לאחרון האחרון [ר] קנה ששכיב מרע שזבה לייתיקי עכ':

עין מתנת שכיב מרע שכתב וזכה וקנו [ר] מידו אין לאחר קנין
וזכוי כלום ואינו יכול לחזור בו לא לאחו ולא לעצמו בין שנתן הכל בין שנתן מקצת: [ר] לקמן בתיקו
שכיב מרע שחזר במקצת חזר בכל כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו כדי לחמר לקי בתיקו
ליפות את כחו וחזר ונתן מקצתן לאחר וקנו מידו כדי ליפות את כחו השני קנה אבל
הראשון לא קנה כלום בין שעמד בין שמת נתן מקצ' נכסיו וקנו מידו ואח"כ נתן כולן לאחו וקנו מידו כדי ליפות
את כחו אם מת קנה הראשון המקצ' וקנה השני את השאר ואם עמד ראשון קנה שני לא קנה [ר] קמי בתקו:

אבל שכיב מרע שכתב בתחלה פרק ג' שאסור לתת מתנה לנוי וכיון שכן הוא אין שומעין לו לעבור עבירה ופשוט הוא אם נתן ונפלתי מבואר בנמ': אמר פלוני עבדי עשו אותו בן חורין וכו' הרמב"ן מפורש בנמ' בהשולח ובהלכות לך ט
לכל היכא דאמר לשון שחרור כופין את היורשין לשחרר ועשיתי והכי הוא לשאות קטועים בגט שחרור הן כדאיתא התם וכבר הקשו המפרשים ז"ל כיון דקיימ' לן
דמשחרר עבדיים עובר בעשה ובתבאר פרק ט' מהלכות עבדים היאך שומעין לו לעבור על דברי תורה והרבה כאלו' בזה וכתב הרמב"ן ז"ל ושמ' כאלו שאמר
לן קרב לשחרר ואומרין אותו שעשה לו עובר שהוא חייב לו כך על גמולו דאחזוקי אינשי בעובדיים בעשה לא מחזיקין וכיון שכן הכי הוא כמוכרי לו וכו' ומה שאסרה
תורה לשחרר עבדים בלא גמילות טובה הלב יודע אם לשחרר אם לגמול בלבד עכ"ל: אמר פלונית שפחתי וכו' עד ומה שכתב ואיכא
עובדא כך פרשו בהלכות שם בזה הלשון הלבי' ז"ל דלי' לאמרי' הכי לעבדיין לה מטעם דלא מטעבדה לה כייפינן לה עכ' אבל בשי ז"ל פי' עשין לה קורדא
רוח ואין רוח מתקדמת בלא שחרור עכ' לומר שהיו בהכרח ופשוט שהעבד וקשפחה שוין בדין זה: שכיב מרע וכו' מפורש
יש נוחלין והעתידה בהלכות בשכיב מרע דיקא לה דקתני בפ' ראשון כמו שכתבתי לך ז' ובהלכות כן ופירוש כתב מכח פרש שמסר לו שטר מתנה והנחזקים פרשו לשון לך חזק ונקי: אבל
שכיב מרע וכו' מפורש שם אין לאחר קנין מכוי בלום וקוה דאיכא תרתי לבל חחדי בלא חבדי לא ומנוח מחמת
מיתה ואפילו בשכיבים חמור: שכיב מרע וכו' כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו וכו' פירוש ואפילו קנו מידו ומבואר קוה בגמ' בהשולח דשמואל
לך על פי שקנו מידו עיוד חוזר ודין חזרה קיימא בשכיב מרע אם בעית לאחזורי אם לא בעית לא: נתן מקצת נכסיו וכו' בריתא שם ופירושו מוכרח:
לך קמט שכיב מרע שנתן כל נכסיו וכו' הלכות בגמ' ושלו' ויקו לעלות בהלכות שם בפרק [illegible] אחר שכתב כן כתב ואם עיוד חוזר שאין עיוד חוזר אלא בלקוח בירושה: תכר

[illegible] שכיב מרע שכתב כל נכסיו וכו' עד
כמו שביארנו עיקר הלכה פרק
לך קנג יש נוחלין והכיולר פרק שני: מי
שאמרו לו בשעת מיתתו וכו' עד
משום מתנה כתב הרמב"ן
ז"ל פירוש וירושה אין לה קפדנ
ופירש לעניין שם מתנה כל שיהא
בן בריקא עבד:

ואני אומר מי שיש כאן ויפה
לעתו שקנים לעתיד
בנלוי לעתו ועיקר הלכה זו פ' יש
נוחלין: נר שיש לו בן שאין הורתו
וכו' עד מתנתו קיימת

כתב הרמב"ן ז"ל כן אמר
הגאון ומי"ל לדעת כותי
היימינו שיש לומר לעת לחלת טוב
מזו עכ"ל:

ואני אומר מר מאי דשמיע לי'
קאמר ומר מאי דשמיע
ליה קאמר והאמת יורה דרכו:
שכיב מרע שקנה כל'על לנוי כותבי
לו פרק מי שמת: אבל שכיב מרע
שנתן ליתן לנוי מתנה אין שומעין
לו שזה כמי שנתן לעבור עבירה
מכנסיו פשוט הוא: אמר עבדי
פלוני עשו אותו בן חורין כו' עד
בימקנת מנות זה מפורש בניטין
דיוכתי: אמר פלוני שפחתי עשו
לה קורדא רוח וכו' עד באותו מקום
שכיב מרע שכתב
כל נכסיו וכו' עד בין שכתן במקצת
שכיב מרע וכו' עד שיחזר
לו לחזור פרק מי
שמת: מתנה

עדין מתנת שכיב מרע היא אבל שכיב מרע שכתב וזכה וקנו מידו אין לאחר קנין
וזכוי כלום ואינו יכול לחזור בו לא לאחו ולא לעצמו בין שנתן הכל בין שנתן מקצת:
שכיב מרע שחזר במקצת חזר בכל כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו כדי
ליפות את כחו וחזר ונתן מקצתן לאחר וקנו מידו כדי ליפות את כחו השני קנה אבל
הראשון לא קנה כלום בין שעמד בין שמת נתן מקצ' נכסיו וקנו מידו ואח"כ נתן כולן לאחו וקנו מידו כדי ליפות
את כחו אם מת קנה הראשון המקצ' וקנה השני את השאר ואם עמד ראשון קנה שני לא קנה [ר] קמי בתקו:

אבל שכיב מרע שכתב בתחלה פרק ג' שאסור לתת מתנה לנוי וכיון שכן הוא אין שומעין לו לעבור עבירה ופשוט הוא אם נתן ונפלתי מבואר בנמ': אמר פלוני עבדי עשו אותו בן חורין וכו' הרמב"ן מפורש בנמ' בהשולח ובהלכות לך ט
לכל היכא דאמר לשון שחרור כופין את היורשין לשחרר ועשיתי והכי הוא לשאות קטועים בגט שחרור הן כדאיתא התם וכבר הקשו המפרשים ז"ל כיון דקיימ' לן
דמשחרר עבדיים עובר בעשה ובתבאר פרק ט' מהלכות עבדים היאך שומעין לו לעבור על דברי תורה והרבה כאלו' בזה וכתב הרמב"ן ז"ל ושמ' כאלו שאמר
לן קרב לשחרר ואומרין אותו שעשה לו עובר שהוא חייב לו כך על גמולו דאחזוקי אינשי בעובדיים בעשה לא מחזיקין וכיון שכן הכי הוא כמוכרי לו וכו' ומה שאסרה
תורה לשחרר עבדים בלא גמילות טובה הלב יודע אם לשחרר אם לגמול בלבד עכ"ל: אמר פלונית שפחתי וכו' עד ומה שכתב ואיכא
עובדא כך פרשו בהלכות שם בזה הלשון הלבי' ז"ל דלי' לאמרי' הכי לעבדיין לה מטעם דלא מטעבדה לה כייפינן לה עכ' אבל בשי ז"ל פי' עשין לה קורדא
רוח ואין רוח מתקדמת בלא שחרור עכ' לומר שהיו בהכרח ופשוט שהעבד וקשפחה שוין בדין זה: שכיב מרע וכו' מפורש
יש נוחלין והעתידה בהלכות בשכיב מרע דיקא לה דקתני בפ' ראשון כמו שכתבתי לך ז' ובהלכות כן ופירוש כתב מכח פרש שמסר לו שטר מתנה והנחזקים פרשו לשון לך חזק ונקי: אבל
שכיב מרע וכו' מפורש שם אין לאחר קנין מכוי בלום וקוה דאיכא תרתי לבל חחדי בלא חבדי לא ומנוח מחמת
מיתה ואפילו בשכיבים חמור: שכיב מרע וכו' כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו וכו' פירוש ואפילו קנו מידו ומבואר קוה בגמ' בהשולח דשמואל
לך על פי שקנו מידו עיוד חוזר ודין חזרה קיימא בשכיב מרע אם בעית לאחזורי אם לא בעית לא: נתן מקצת נכסיו וכו' בריתא שם ופירושו מוכרח:
לך קמט שכיב מרע שנתן כל נכסיו וכו' הלכות בגמ' ושלו' ויקו לעלות בהלכות שם בפרק [illegible] אחר שכתב כן כתב ואם עיוד חוזר שאין עיוד חוזר אלא בלקוח בירושה: תכר

ובן אם אמר יחסין או ירש על מי שראוי ליורשו הרי זה [ק] קמי בתיקו:
קנה אמר [ר] יהנה פלוני בהן יעמד בהן ישען בהן לא
קנה: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחד אם
[ר] ומ' בין משום מתנה אינו ראוי ליורשו נוטלן משום [ר] מתנה ואם ראוי
למשו' ירושה לעניין זה ליורשו נוטלן משום ירושה בד"א בשהיה היורש
שאם מ'לחיך לפלוני הזה אחת מבנותיו או אחד מכלל בני בניו או אח
דאי דאי ליורשו מן מכלל אחיו ויוצא בהן משאר יורשין אבל אם
לשבי במקו' למשו' כלום כתבהו לאחד מבניו לא עשהו אלא אפטרופוס
כדאיתא התם: [ר] כמו [ר] שבארנו: מי
שאמרו לו בשע' מיתתו [ר] עיין בתשוב' מ' הילכו'
נכסיך למי הן שמא לפלוני ואמר להן אלא למי [ק] לקמן בתיקו:
ראויים רואים אם ראוי ליורשו נוטלן משו' ירושה
ואם לאו נוטלן משום מתנה: נר שיש לו בן שאין הורתו בקדושה הואיל
ואינו יורשו כמו שיתבאר במקומו כך אינו יכול ליתן לו כל נכסיו במתנ'
שכיב מרע לא כל נכסיו ולא מקצתן שלשון
ירושה ומתנה לגבי יורש [ר] אחד הן ואם תאמר [ר] וכן כתב הרמב"ן ז"ל
יקנה נמצא זה יורש את אביו לפיכך אם נתן לנר דקתני לעמר לנש כל
משאר הנרי מתנתו קיימת: שכיב מרע שהורה שיש לפלוני אצלי כך וכך תנוהו לו או שאמ' כלי שלי
פלו' פקדון הוא בידי לפלו' תנוהו לו חצר פלונית בלבד מטעם לפי' בסה"
של פלוני הוא חוב שיש לי ביד פלו' אינו שלי של
פלוני הוא בכל אלו הדברים וכיוצא בהן הודאתו הודאה ואפי' הודה הנר
[ר] כלומר בעובדא ד לבנו שאין הורתו בקדושה דבריו [ר] קיימין אפילו
לחסור ניור' בפרק מי הודה שכיב מרע לנוי נותנין לו אבל שכיב מרע
שמת ועיין בסי' לג של שצוה ליתן לנוי מתנה אין שומעין לו שזה כמו
ספר משפטים: שצוה לעבור עבירה מנכסיו אמר פלוני עבדי
עשו אותו בן חורין או שאמ' עשיתי אותו בן חורין
או הרי הוא בן חורין כופין את היורשין ומשחררי' אותו שעבד ישנו במקצ'
מצות אמר פלונית שפחתי עשו לה קורד' רוח עושין לה קורד' רוח
ואינה עובדת אלא עבודה שהיא רוצה בה מכל העבודות הידועות
לעבדים באותו מקום: שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחד ואמר הלר'
איני רוצה בהן לא' קנה שתק ואחר כך צוה
קנד' שדברי שכיב מרע ככתובין וכמסורין הן [ר] עיין לעיל פ"ו:
וכיון ששתק אינו יכול לחזור בהן: שכיב מרע
שכתב' לזה וחזר וכתב לאחר האחרון קנה שיש [ר] עיין בתשוב' מ' יא:
לו לחזור עד שימור' בין בכל בין במקצת בין
לעצמו בין לאחר ואפ' כתב וזכה לראשון וכתב [ר] לייתיקי מכטל
וזכה לאחרון האחרון [ר] קנה ששכיב מרע שזבה לייתיקי עכ':

עדין מתנת שכיב מרע היא אבל שכיב מרע שכתב וזכה וקנו [ר] מידו אין לאחר קנין
וזכוי כלום ואינו יכול לחזור בו לא לאחו ולא לעצמו בין שנתן הכל בין שנתן מקצת: [ר] לקמן בתיקו
שכיב מרע שחזר במקצת חזר בכל כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו כדי לחמר לקי בתיקו
ליפות את כחו וחזר ונתן מקצתן לאחר וקנו מידו כדי ליפות את כחו השני קנה אבל
הראשון לא קנה כלום בין שעמד בין שמת נתן מקצ' נכסיו וקנו מידו ואח"כ נתן כולן לאחו וקנו מידו כדי ליפות
את כחו אם מת קנה הראשון המקצ' וקנה השני את השאר ואם עמד ראשון קנה שני לא קנה [ר] קמי בתקו:

אבל שכיב מרע שכתב בתחלה פרק ג' שאסור לתת מתנה לנוי וכיון שכן הוא אין שומעין לו לעבור עבירה ופשוט הוא אם נתן ונפלתי מבואר בנמ': אמר פלוני עבדי עשו אותו בן חורין וכו' הרמב"ן מפורש בנמ' בהשולח ובהלכות לך ט
לכל היכא דאמר לשון שחרור כופין את היורשין לשחרר ועשיתי והכי הוא לשאות קטועים בגט שחרור הן כדאיתא התם וכבר הקשו המפרשים ז"ל כיון דקיימ' לן
דמשחרר עבדיים עובר בעשה ובתבאר פרק ט' מהלכות עבדים היאך שומעין לו לעבור על דברי תורה והרבה כאלו' בזה וכתב הרמב"ן ז"ל ושמ' כאלו שאמר
לן קרב לשחרר ואומרין אותו שעשה לו עובר שהוא חייב לו כך על גמולו דאחזוקי אינשי בעובדיים בעשה לא מחזיקין וכיון שכן הכי הוא כמוכרי לו וכו' ומה שאסרה
תורה לשחרר עבדים בלא גמילות טובה הלב יודע אם לשחרר אם לגמול בלבד עכ"ל: אמר פלונית שפחתי וכו' עד ומה שכתב ואיכא
עובדא כך פרשו בהלכות שם בזה הלשון הלבי' ז"ל דלי' לאמרי' הכי לעבדיין לה מטעם דלא מטעבדה לה כייפינן לה עכ' אבל בשי ז"ל פי' עשין לה קורדא
רוח ואין רוח מתקדמת בלא שחרור עכ' לומר שהיו בהכרח ופשוט שהעבד וקשפחה שוין בדין זה: שכיב מרע וכו' מפורש
יש נוחלין והעתידה בהלכות בשכיב מרע דיקא לה דקתני בפ' ראשון כמו שכתבתי לך ז' ובהלכות כן ופירוש כתב מכח פרש שמסר לו שטר מתנה והנחזקים פרשו לשון לך חזק ונקי: אבל
שכיב מרע וכו' מפורש שם אין לאחר קנין מכוי בלום וקוה דאיכא תרתי לבל חחדי בלא חבדי לא ומנוח מחמת
מיתה ואפילו בשכיבים חמור: שכיב מרע וכו' כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו וכו' פירוש ואפילו קנו מידו ומבואר קוה בגמ' בהשולח דשמואל
לך על פי שקנו מידו עיוד חוזר ודין חזרה קיימא בשכיב מרע אם בעית לאחזורי אם לא בעית לא: נתן מקצת נכסיו וכו' בריתא שם ופירושו מוכרח:
לך קמט שכיב מרע שנתן כל נכסיו וכו' הלכות בגמ' ושלו' ויקו לעלות בהלכות שם בפרק [illegible] אחר שכתב כן כתב ואם עיוד חוזר שאין עיוד חוזר אלא בלקוח בירושה: תכר

[illegible] שכיב מרע שכתב כל נכסיו וכו' עד
כמו שביארנו עיקר הלכה פרק
לך קנג יש נוחלין והכיולר פרק שני: מי
שאמרו לו בשעת מיתתו וכו' עד
משום מתנה כתב הרמב"ן
ז"ל פירוש וירושה אין לה קפדנ
ופירש לעניין שם מתנה כל שיהא
בן בריקא עבד:

ואני אומר מי שיש כאן ויפה
לעתו שקנים לעתיד
בנלוי לעתו ועיקר הלכה זו פ' יש
נוחלין: נר שיש לו בן שאין הורתו
וכו' עד מתנתו קיימת

כתב הרמב"ן ז"ל כן אמר
הגאון ומי"ל לדעת כותי
היימינו שיש לומר לעת לחלת טוב
מזו עכ"ל:

ואני אומר מר מאי דשמיע לי'
קאמר ומר מאי דשמיע
ליה קאמר והאמת יורה דרכו:
שכיב מרע שקנה כל'על לנוי כותבי
לו פרק מי שמת: אבל שכיב מרע
שנתן ליתן לנוי מתנה אין שומעין
לו שזה כמי שנתן לעבור עבירה
מכנסיו פשוט הוא: אמר עבדי
פלוני עשו אותו בן חורין כו' עד
בימקנת מנות זה מפורש בניטין
דיוכתי: אמר פלוני שפחתי עשו
לה קורדא רוח וכו' עד באותו מקום
שכיב מרע שכתב
כל נכסיו וכו' עד בין שכתן במקצת
שכיב מרע וכו' עד שיחזר
לו לחזור פרק מי
שמת: מתנה

עדין מתנת שכיב מרע היא אבל שכיב מרע שכתב וזכה וקנו מידו אין לאחר קנין
וזכוי כלום ואינו יכול לחזור בו לא לאחו ולא לעצמו בין שנתן הכל בין שנתן מקצת:
שכיב מרע שחזר במקצת חזר בכל כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו כדי
ליפות את כחו וחזר ונתן מקצתן לאחר וקנו מידו כדי ליפות את כחו השני קנה אבל
הראשון לא קנה כלום בין שעמד בין שמת נתן מקצ' נכסיו וקנו מידו ואח"כ נתן כולן לאחו וקנו מידו כדי ליפות
את כחו אם מת קנה הראשון המקצ' וקנה השני את השאר ואם עמד ראשון קנה שני לא קנה [ר] קמי בתקו:

אבל שכיב מרע שכתב בתחלה פרק ג' שאסור לתת מתנה לנוי וכיון שכן הוא אין שומעין לו לעבור עבירה ופשוט הוא אם נתן ונפלתי מבואר בנמ': אמר פלוני עבדי עשו אותו בן חורין וכו' הרמב"ן מפורש בנמ' בהשולח ובהלכות לך ט
לכל היכא דאמר לשון שחרור כופין את היורשין לשחרר ועשיתי והכי הוא לשאות קטועים בגט שחרור הן כדאיתא התם וכבר הקשו המפרשים ז"ל כיון דקיימ' לן
דמשחרר עבדיים עובר בעשה ובתבאר פרק ט' מהלכות עבדים היאך שומעין לו לעבור על דברי תורה והרבה כאלו' בזה וכתב הרמב"ן ז"ל ושמ' כאלו שאמר
לן קרב לשחרר ואומרין אותו שעשה לו עובר שהוא חייב לו כך על גמולו דאחזוקי אינשי בעובדיים בעשה לא מחזיקין וכיון שכן הכי הוא כמוכרי לו וכו' ומה שאסרה
תורה לשחרר עבדים בלא גמילות טובה הלב יודע אם לשחרר אם לגמול בלבד עכ"ל: אמר פלונית שפחתי וכו' עד ומה שכתב ואיכא
עובדא כך פרשו בהלכות שם בזה הלשון הלבי' ז"ל דלי' לאמרי' הכי לעבדיין לה מטעם דלא מטעבדה לה כייפינן לה עכ' אבל בשי ז"ל פי' עשין לה קורדא
רוח ואין רוח מתקדמת בלא שחרור עכ' לומר שהיו בהכרח ופשוט שהעבד וקשפחה שוין בדין זה: שכיב מרע וכו' מפורש
יש נוחלין והעתידה בהלכות בשכיב מרע דיקא לה דקתני בפ' ראשון כמו שכתבתי לך ז' ובהלכות כן ופירוש כתב מכח פרש שמסר לו שטר מתנה והנחזקים פרשו לשון לך חזק ונקי: אבל
שכיב מרע וכו' מפורש שם אין לאחר קנין מכוי בלום וקוה דאיכא תרתי לבל חחדי בלא חבדי לא ומנוח מחמת
מיתה ואפילו בשכיבים חמור: שכיב מרע וכו' כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו וכו' פירוש ואפילו קנו מידו ומבואר קוה בגמ' בהשולח דשמואל
לך על פי שקנו מידו עיוד חוזר ודין חזרה קיימא בשכיב מרע אם בעית לאחזורי אם לא בעית לא: נתן מקצת נכסיו וכו' בריתא שם ופירושו מוכרח:
לך קמט שכיב מרע שנתן כל נכסיו וכו' הלכות בגמ' ושלו' ויקו לעלות בהלכות שם בפרק [illegible] אחר שכתב כן כתב ואם עיוד חוזר שאין עיוד חוזר אלא בלקוח בירושה: תכר

[illegible] שכיב מרע שכתב כל נכסיו וכו' עד
כמו שביארנו עיקר הלכה פרק
לך קנג יש נוחלין והכיולר פרק שני: מי
שאמרו לו בשעת מיתתו וכו' עד
משום מתנה כתב הרמב"ן
ז"ל פירוש וירושה אין לה קפדנ
ופירש לעניין שם מתנה כל שיהא
בן בריקא עבד:

ואני אומר מי שיש כאן ויפה
לעתו שקנים לעתיד
בנלוי לעתו ועיקר הלכה זו פ' יש
נוחלין: נר שיש לו בן שאין הורתו
וכו' עד מתנתו קיימת

כתב הרמב"ן ז"ל כן אמר
הגאון ומי"ל לדעת כותי
היימינו שיש לומר לעת לחלת טוב
מזו עכ"ל:

ואני אומר מר מאי דשמיע לי'
קאמר ומר מאי דשמיע
ליה קאמר והאמת יורה דרכו:
שכיב מרע שקנה כל'על לנוי כותבי
לו פרק מי שמת: אבל שכיב מרע
שנתן ליתן לנוי מתנה אין שומעין
לו שזה כמי שנתן לעבור עבירה
מכנסיו פשוט הוא: אמר עבדי
פלוני עשו אותו בן חורין כו' עד
בימקנת מנות זה מפורש בניטין
דיוכתי: אמר פלוני שפחתי עשו
לה קורדא רוח וכו' עד באותו מקום
שכיב מרע שכתב
כל נכסיו וכו' עד בין שכתן במקצת
שכיב מרע וכו' עד שיחזר
לו לחזור פרק מי
שמת: מתנה

עדין מתנת שכיב מרע היא אבל שכיב מרע שכתב וזכה וקנו מידו אין לאחר קנין
וזכוי כלום ואינו יכול לחזור בו לא לאחו ולא לעצמו בין שנתן הכל בין שנתן מקצת:
שכיב מרע שחזר במקצת חזר בכל כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו כדי
ליפות את כחו וחזר ונתן מקצתן לאחר וקנו מידו כדי ליפות את כחו השני קנה אבל
הראשון לא קנה כלום בין שעמד בין שמת נתן מקצ' נכסיו וקנו מידו ואח"כ נתן כולן לאחו וקנו מידו כדי ליפות
את כחו אם מת קנה הראשון המקצ' וקנה השני את השאר ואם עמד ראשון קנה שני לא קנה [ר] קמי בתקו:

אבל שכיב מרע שכתב בתחלה פרק ג' שאסור לתת מתנה לנוי וכיון שכן הוא אין שומעין לו לעבור עבירה ופשוט הוא אם נתן ונפלתי מבואר בנמ': אמר פלוני עבדי עשו אותו בן חורין וכו' הרמב"ן מפורש בנמ' בהשולח ובהלכות לך ט
לכל היכא דאמר לשון שחרור כופין את היורשין לשחרר ועשיתי והכי הוא לשאות קטועים בגט שחרור הן כדאיתא התם וכבר הקשו המפרשים ז"ל כיון דקיימ' לן
דמשחרר עבדיים עובר בעשה ובתבאר פרק ט' מהלכות עבדים היאך שומעין לו לעבור על דברי תורה והרבה כאלו' בזה וכתב הרמב"ן ז"ל ושמ' כאלו שאמר
לן קרב לשחרר ואומרין אותו שעשה לו עובר שהוא חייב לו כך על גמולו דאחזוקי אינשי בעובדיים בעשה לא מחזיקין וכיון שכן הכי הוא כמוכרי לו וכו' ומה שאסרה
תורה לשחרר עבדים בלא גמילות טובה הלב יודע אם לשחרר אם לגמול בלבד עכ"ל: אמר פלונית שפחתי וכו' עד ומה שכתב ואיכא
עובדא כך פרשו בהלכות שם בזה הלשון הלבי' ז"ל דלי' לאמרי' הכי לעבדיין לה מטעם דלא מטעבדה לה כייפינן לה עכ' אבל בשי ז"ל פי' עשין לה קורדא
רוח ואין רוח מתקדמת בלא שחרור עכ' לומר שהיו בהכרח ופשוט שהעבד וקשפחה שוין בדין זה: שכיב מרע וכו' מפורש
יש נוחלין והעתידה בהלכות בשכיב מרע דיקא לה דקתני בפ' ראשון כמו שכתבתי לך ז' ובהלכות כן ופירוש כתב מכח פרש שמסר לו שטר מתנה והנחזקים פרשו לשון לך חזק ונקי: אבל
שכיב מרע וכו' מפורש שם אין לאחר קנין מכוי בלום וקוה דאיכא תרתי לבל חחדי בלא חבדי לא ומנוח מחמת
מיתה ואפילו בשכיבים חמור: שכיב מרע וכו' כיצד נתן כל נכסיו לראשון וקנו מידו וכו' פירוש ואפילו קנו מידו ומבואר קוה בגמ' בהשולח דשמואל
לך על פי שקנו מידו עיוד חוזר ודין חזרה קיימא בשכיב מרע אם בעית לאחזורי אם לא בעית לא: נתן מקצת נכסיו וכו' בריתא שם ופירושו מוכרח:
לך קמט שכיב מרע שנתן כל נכסיו וכו' הלכות בגמ' ושלו' ויקו לעלות בהלכות שם בפרק [illegible] אחר שכתב כן כתב ואם עיוד חוזר שאין עיוד חוזר אלא בלקוח בירושה: תכר

מכר כשהוא שביב מרע ממכרו קיים כבריא מכר כל נכסיו אם המעות עצמן קיימות אם עמר חוזר ואם הוציא המעות אינו יכול לחזור: מתנה שהיא פחתם ולא נתפרצ"ח שהיה בריא כשנתן או שהיה שביב מרע הוא אומר שביב מרע הייתי והרי עמרתי ואחזור במתנתי ומקבל מתנה אומר בריא היה ואינו יכול לחזור על המקבל להביא[ה] ראיה שבריא היה לא אמצא ראיה נשבע היתום שבועת הסת ויפטר ותעמוד הקרקע בחזקת הנותן אבל אם היו מטלטלין ביד המקבל מתוך שיכול לומ' שלי הן ישבע הסת שבריא היה כשנתן לו המתנה זו: מי שמת ונמצא מתנה קשורה על ירכו אף על פי שהיא בעדים וקנו מידו כדי ליפות כח אלו שנתן להם הרי זה אינה כלום שאני אומ' כתבה ונמלך ואם זכה בה לאחר בין מן היורשין בין שאינו מן היורשים כל הדברים שבה קיימי' ככל מתנות שביב מרע וכן מי שכתב שטר חוב על עצמו בשם אחר או בשם בן מבנין או בן היורשי' ונתן השטר על יד שלישי ואמר לו יהיה זה אצלך ולא פרש לו בלום או שאמר לו הנח עד שאומר לך מה תעשה ומר"ת הרי זו אינה בלום:

כתב רק לבני מיתיר ככל דברי בניו המחבר ולשונו עד כאן:

פרק עשירי

שביב מרע שאמר תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה שדברי שביב מרע בכתיבין ובמסורי דמו ואין חוששין שמא ע"מ נה קבור הוא אומר וכן שביב מרע שאמר[ב] הלואה או פקדון שיש לי ביד פלוני תנו אותה לפלוני דבריו קיימין[ג] עיין בסימן כח ואין צריך למעמד של שטרות וכן ספר משפטים: אם אמר תנו שטר בלוני לפלוני זכה במה"ש שיש בשטר וכאלו כתב ומסר אף על פי שלא משך השטר ואין שעה לא קריין ביה ולך תהיה נדקה עכ"ל רא"ש בתוספ עכ:

[ב] כחכמים דאמרי בפ"ק דמציעא ולא כר' יעקב דבריית' לגבי דר' כתן דאמר אם בריה הוא עליו להביא ראיה שהי' שם ואם שמת הוא עליו להביא ראיה שהיה בריה וכן פסק רב אלפס דין הלכה כרבי כתן דאחית ליה כרבי יעקב וחכמי פסק כרב הונא דאמר ראיה בעדים אבל רבינו שמשון פסק כרבי כתן דדייקא הוא ובחית לעיקא דדייקו וכן ראבן וכן פסק ראבי"ה מדאמר בגמ' בדם כרבי דכר יוסף דאמר רב יהודה אמר שמואל זה דברי חכמים אבל לא אמר המעם ולפיכך לפסק כחכמי שיו דהכי עיקר ואתיא דברי חכמים כרבי כתן וכן מורי רבינו מהר"י זצ"ל וכן נפסק

[ג] יקבלתי מחורי רבינו ולשעבר מיין מכ דקיל בקבלות של ישראל אבל בהקפות של גויים אפשר פיקס דבר שוה לא סמכ' דעתיה דלא קני אפי' במתנ' שיו ומקרוב בא לידי מעשה בדבר זה ולפי מה שנראה לי אם יש לבני משכון ביד ישראל דהויא לה כמו הקפ' דישר מנגי לה קני משכון כדאית' בכל

מתנה שהיא פחתם עד מתנה זו עיקר הלכה זו בבבא בתרא פ' מי שהית נמרא לך קמו
ויתבתיתין דשביב מרע שכתב כל נכסיו כו' נאזלא סוגין הכי: וכן מי שכתב שטר חוב כו' עד קלא עב
וכו' עד מתני' שביב מרע פרק יש נוחלין: וכן מי שכתב חוב כו' עד
סוף הפרק יש לדקדק זה הדין מדלבי ייתקי דייתיקי יהבהן דאמר דייתיקי יהבעלת דייתיקי
ומפרש לה דאמר כתבו וניתנו מפה
לפלוני דהיינו שטר גיל שלים שפה
העדים וכן כדאמר ממה שפירש בה
רביני יהוסף הלוי מהן מינה זל:

פרק עשירי

שביב מרע שאמר תנו מנה כו' עד
מכה וכו' עד
קבור הוא אומר פרק קמא דמסכ'
נזעין: וכן שביב מרע שאמ' הלואה לף יג עא
כו' עד למעמד שלשתן פ' מי שמת: לף קמו וקמא
וכן אם אמ' תנו שטר פלוני לפלוני
וכו' ומפני מה המוכר לו קונתן
שטר חוב לחבירו וכו' לפיכך היורש
עליין שטר זה וכו' ומתב' שביב מרע
וכו' עד ולפיכך אינו מוחל:

בתב הלחב זל יש כאן שבושים
והנקתי אותם מידעתי
וכבר פירש הרב זל בטעם פרק
הכות' שדברי שביב מרע בכתובין
וכמוסרין דמו שבתב עשוה כזל
תורה כמי שקיבל המתנה וטעם
שכתוב כאן הוא יותר טוב ומספיק
ממה שכתב הרב זל:

ואני אומר כיון דקלבים לא
זל לא שבק לי מתרץ
לאיתנדורי ביה ותמה אכי מה
נזדך לכל זה שזה הוא תלמו' ערוך
פר' מי שמת נמר' מתניתין דשביב
מרע שכתב כל נכסיו לאחד כו'
והיא מיותר' דבר בתחין ומקני דבר
בתחין ולפרש לה ע
עשוה כשל תורה ואינה נראיה
לפנים: שביב

מתנה שהיא פחתם ולא נתפרצ"ח שהיה בריא כשנתן או שהיה שביב מרע הוא אומר שביב מרע הייתי והרי עמרתי ואחזור במתנתי ומקבל מתנה אומר בריא היה ואינו יכול לחזור על המקבל להביא[ה] ראיה שבריא היה לא אמצא ראיה נשבע היתום שבועת הסת ויפטר ותעמוד הקרקע בחזקת הנותן אבל אם היו מטלטלין ביד המקבל מתוך שיכול לומ' שלי הן ישבע הסת שבריא היה כשנתן לו המתנה זו: מי שמת ונמצא מתנה קשורה על ירכו אף על פי שהיא בעדים וקנו מידו כדי ליפות כח אלו שנתן להם הרי זה אינה כלום שאני אומ' כתבה ונמלך ואם זכה בה לאחר בין מן היורשין בין שאינו מן היורשים כל הדברים שבה קיימי' ככל מתנות שביב מרע וכן מי שכתב שטר חוב על עצמו בשם אחר או בשם בן מבנין או בן היורשי' ונתן השטר על יד שלישי ואמר לו יהיה זה אצלך ולא פרש לו בלום או שאמר לו הנח עד שאומר לך מה תעשה ומר"ת הרי זו אינה בלום:

כתב רק לבני מיתיר ככל דברי בניו המחבר ולשונו עד כאן:

פרק עשירי

שביב מרע שאמר תנו מנה לפלוני ומת יתנו לאחר מיתה שדברי שביב מרע בכתיבין ובמסורי דמו ואין חוששין שמא ע"מ נה קבור הוא אומר וכן שביב מרע שאמר[ב] הלואה או פקדון שיש לי ביד פלוני תנו אותה לפלוני דבריו קיימין[ג] עיין בסימן כח ואין צריך למעמד של שטרות וכן ספר משפטים: אם אמר תנו שטר בלוני לפלוני זכה במה"ש שיש בשטר וכאלו כתב ומסר אף על פי שלא משך השטר ואין שעה לא קריין ביה ולך תהיה נדקה עכ"ל רא"ש בתוספ עכ:

[ב] כחכמים דאמרי בפ"ק דמציעא ולא כר' יעקב דבריית' לגבי דר' כתן דאמר אם בריה הוא עליו להביא ראיה שהי' שם ואם שמת הוא עליו להביא ראיה שהיה בריה וכן פסק רב אלפס דין הלכה כרבי כתן דאחית ליה כרבי יעקב וחכמי פסק כרב הונא דאמר ראיה בעדים אבל רבינו שמשון פסק כרבי כתן דדייקא הוא ובחית לעיקא דדייקו וכן ראבן וכן פסק ראבי"ה מדאמר בגמ' בדם כרבי דכר יוסף דאמר רב יהודה אמר שמואל זה דברי חכמים אבל לא אמר המעם ולפיכך לפסק כחכמי שיו דהכי עיקר ואתיא דברי חכמים כרבי כתן וכן מורי רבינו מהר"י זצ"ל וכן נפסק

[ג] יקבלתי מחורי רבינו ולשעבר מיין מכ דקיל בקבלות של ישראל אבל בהקפות של גויים אפשר פיקס דבר שוה לא סמכ' דעתיה דלא קני אפי' במתנ' שיו ומקרוב בא לידי מעשה בדבר זה ולפי מה שנראה לי אם יש לבני משכון ביד ישראל דהויא לה כמו הקפ' דישר מנגי לה קני משכון כדאית' בכל

פרק עשירי שביב

מרע שאמר תנו כו' עד מכה וכו' עד קבור הוא אומר פרק קמא דמסכ' נזעין: וכן שביב מרע שאמ' הלואה לף יג עא כו' עד למעמד שלשתן פ' מי שמת: לף קמו וקמא וכן אם אמ' תנו שטר פלוני לפלוני וכו' ומפני מה המוכר לו קונתן שטר חוב לחבירו וכו' לפיכך היורש עליין שטר זה וכו' ומתב' שביב מרע וכו' עד ולפיכך אינו מוחל:

בתב הלחב זל יש כאן שבושים והנקתי אותם מידעתי וכבר פירש הרב זל בטעם פרק הכות' שדברי שביב מרע בכתובין וכמוסרין דמו שבתב עשוה כזל תורה כמי שקיבל המתנה וטעם שכתוב כאן הוא יותר טוב ומספיק ממה שכתב הרב זל:

ואני אומר כיון דקלבים לא זל לא שבק לי מתרץ לאיתנדורי ביה ותמה אכי מה נזדך לכל זה שזה הוא תלמו' ערוך פר' מי שמת נמר' מתניתין דשביב מרע שכתב כל נכסיו לאחד כו' והיא מיותר' דבר בתחין ומקני דבר בתחין ולפרש לה ע עשוה כשל תורה ואינה נראיה לפנים: שביב

מתנה שהיא פחתם עד מתנה זו עיקר הלכה זו בבבא בתרא פ' מי שמת נמרא לך קמו
ויתבתיתין דשביב מרע שכתב כל נכסיו כו' נאזלא סוגין הכי: וכן מי שכתב חוב כו' עד קלא עב
וכו' עד מתני' שביב מרע פרק יש נוחלין: וכן מי שכתב חוב כו' עד
סוף הפרק יש לדקדק זה הדין מדלבי ייתקי דייתיקי יהבהן דאמר דייתיקי
ומפרש לה דאמר כתבו וניתנו מפה
לפלוני דהיינו שטר גיל שלים שפה
העדים וכן כדאמר ממה שפירש בה
רביני יהוסף הלוי מהן מינה זל:

פ"ד ה' שכיב מרע שאמר תנו לפלוני עד כמה מותרין בפרק זה בורר:
פ"ד קנ"ב שכיב מרע שקודם שיש לפלוני עד כאחד מן פרק נ"ט פאזוש:

אמר תנו לפלוני בידי וכו' עד שחייבין ליתן כתב הראב"ד ז"ל בחיי ראשי טועית גדול טעה בזה וכשביל שראה בגמרא לחדרבה ופתברא כתב את כל זה וחס ושלום שלא כתבוהו לכך הלא כמי שאומר אם שמעת חלוק בזה לי יפשל"ך ולעולם בין בזה ובין בזה כאחד קודם כמעריס שאם להשביע את בניו הרי שאין ליתן ואם כמודה היך כאמר מכן היו יודעי' ומכוין שהן חייבין ליתן הרי שאין ואם כאמרו עשיו מכן תנו לפלוני בידי ואל יש לומר כי מה שקנאו בגמרא לחדרבה פתברא לפי קודלה היא וכדברי בריה הוא ואם כבתלכיולה בשטר הוא יש בה פנים שלא יהו כאמרי לומר פרעתי הלא תנו שהן לעצמו מתוך שכתבו קעדי' ונתנו לו יכולין לומר פרעתי וזה יפסיד מסתברא מיהו כל זמן שלא כתבה וכמסרה שטר הקודלה כאמרי לומ' פרעתי ואף בחייו בית דין כן עכ"ל:

ואני אומר לא כן לפחות עתה הלכך בשעת הדחק יש לסמוך על הראב"ד ז"ל שכתב בהלכות פ' נ"ט פאזוש שלפי נמ' מתני' דקתני תנו לפלוני בידי כל ערב לפקני מהיות דרך לשכיב מרע שיאמר מכח לפלוני בידי כל ומסיקנא דלא כן שכיב מרע שאמר מכח לפלוני בידי ואמרו יתומי חזר ואמר לנו הלא פרעתי כאמרי מתי טעמא מלא פסקה תביעה לאיל' מילכר קא תנו מכח לפלוני ואמרו יתומי חזר ואמר לנו הלא פרעתי אין כאמרי מ"מ אם איתי דפרעיה לא קיה אמ' תנו ושמעינן מיקא דלכא דקיכל דלא אמרו חזר ואמר לנו פרעתי דכותבין ואף על פי שלא אמר תנו ומניין ידעו שחייבין ליתן אמר תנו קשיא לך הא דרב ושמואל דאמרי תנו כתבו לפלוני ואמרו יתומים נתננו נאמנין ונשבעין שבועת הסת שנתנו: שכיב

תנו אין כותבין כתם הלא אמר בתלית קודלה הכא דאמר בתלית קודלה ודמיא להיות דנכסיהן בפר' לחד ליכי מיומנות קרי שרלו את הכיהן שהטמין מעות בשידה תיבה ומנדל ואמר של פלוני הן אבל אם אמר כלום ובן בא בדבריו כלום עכ' ומיכאן הכשכים וכתבן בזמן הפ"ולן ועכיך ריעות וכן בדין שכל קודלת שכיב מרע קיימת תדע לקה בקה רבה בסיומך קורה מקו ופשט לשון כריך לומר אתם עדי מלין שלא לדם משטה בשעת מיתה ועוד לקה פרק מי שמת נימרא ויתבי דשכיב מרע שכתב כל נכסיו כו' נלסיכן חיפשא להו שכיב מרע שקודם מקו ואתיא למיפשטא מלישנא דקתו ליה תביסר שפי זוזי בי רבה כו' עד כי שכיב מרע אמר לכהי קבי קבי רב חוי להכי זוזי דרב חוי ליה רב חיקא בריה דרב חוי ולמרה ולמדי חיסור חיקפד רבה חוי ולקבוכה בחולדיתא לדקבי כפק חולדיתא מבית חיסור חיקפד רבה חוי מגמרי טעמא לחיפשי ומפסדא לי עכ' חלוקי בחולדיתא בין עבדיפא טפי וקיימא ועוד יש לי לומר כי לית לן כל מה שלומד ומכל דבר ודבר כתב כאן ולומד מהנהו לישנא דחיפשא מסתברא כיון דפשטה ליה לתלמודא עבדיכן בה עובדא ופסקיכ מיכה הילכתא לדקא לתלמודא הדר ביה מיהו דהוה מסתבר ליה מעיקרא ואתו חלא לי לתיתור הכי לתיתור ונקל כבולים תלמודא כל היכא דקתור לקתור חלא שהר כל תוקיומיא ומכרית דמוקמיכ לעלי כפ' הלוקח גל לא הוה ליה לומדה ודעלי לית ליה גל נכוסים: תור תנו עד שבועת היסת פיק גט פאזוש: שכיב

פאזוי פיק פ"ע פאזוש
בהגהה עב שכיב מרע
שאמר תנו מכח לפלוני
ואחר כך אמרו היתומי
פרעו כאמרים דכיון
דפסק למהוון למילתיה
אינה ליתיב דפרעי
אבל לא מכח לפלו בידי
והיתומים אחזו פרעו
כיון דלא פסקי מהוון
למילתיה ואחזו פרעו
כיון כאמרי עכ"ל מהלי"ק
והוסיף אור זרוע לומר
ובלישכא מסיע ליה
מרבינו כגון דהוו קיימי
ובש' מסיעה לאולי עד
פאזוש עב:

פאזוי פיק פ"ע פאזוש
בהגהה עב שכיב מרע
שאמר תנו מכח לפלוני
ואחר כך אמרו היתומי
פרעו כאמרים דכיון
דפסק למהוון למילתיה
אינה ליתיב דפרעי
אבל לא מכח לפלו בידי
והיתומים אחזו פרעו
כיון דלא פסקי מהוון
למילתיה ואחזו פרעו
כיון כאמרי עכ"ל מהלי"ק
והוסיף אור זרוע לומר
ובלישכא מסיע ליה
מרבינו כגון דהוו קיימי
ובש' מסיעה לאולי עד
פאזוש עב:

ואין היורש יכול למחול שטרן שנתן במתנה שכיב מרע ומפני מה המוכ' או הנותן שטר חוב לחברו וחזר ומחלו היורש מחול ושכיב מרע שנתן שטר חוב אין היורש יכול למחול מפני שקנין הראיה בשטר מדבריה לפיכך היורש עדיין זה השטר שלו הוא מן התורה ומוחלו ומתנת שכיב מרע אף על פי שהיא מדבריהן עשו אותה כשל תורה וכאילו קנה מבון שבשטר מן התור והניע לידו ולא נשאר ליורש בו קנין ולפיכך אינו מוחל שכיב מרע שאמר מנה לפלוני בידי אם אמר תנו אין נותנין לא אמר מנה יש לפלוני בידי אלא כדי שלא יאמרו על יורשיו שיש להם ממון לפיכך אם אמר דבר זה דרך הודאה ולא היה שם חשש הערמה נותנין אף על פי שלא אמר תנו כיוצ"ב ראו חכמים ארץ אביהם שהטמין מעורה בשידה תיבה ומנדל ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן ואמר של פלוני הם של מעשר הן אם היו טמונין בבית לא אמ' כלום בשידה דבריו קיימין בכללו של דבר כל שאילו יכול לחזור דבריו קיימין ואם לאו לא אמ' בלום הרי שהיה מצטער על מעות שהניח לו אביו ולא ידע היכן החביאם ואמרו לו בחלום כך וכך הן במקום פלוני הן ושל פלוני הן ושל מעשר שני הן ומצאן במקום פלוני שנא' לו ובמנין שנא' לו זה היה מעשה ואמרו חכמים דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין שכיב מרע שהודה שיש לפלוני בידו מנה ואמרו יתומים חזר ואמ' לנו אבינו פרעתיו נאמנין ונשבעין על זה שבוערת הסת אמרו יתומים חזר ואמר לנו אבינו פרעתיו אין נאמנין אמר מנה לפלוני ואמרו יתומי נתננו אין נאמנין שהרי לא אמר תנו

מחנ יעקן סי' ו' ומוא קק קנג ע"ג מת סי' רנג

מחנ שם ולסמוך פרק נו פאזוש קק רמא

מחנ שם טור סי' רנג

מחנ שם

טור שם לסכהלכין קק ל

מחנ שם ועיין שם

טור מת סי' רנג ועיין שם

ואין היורש יכול למחול כו' מיומנות פרק מי שמת: ומפני מה כיוצא בו ריש הלכות מכירה בסכהלכין וכן בריש פרק זה בורר נט פאזוש: ובן בא אחר ואמר להם אני ראיתי את אביכן שהטמין מעות בשידה תיבה ומנדל ואמר של פלוני הם של מעשר הן אם היו טמונין בבית לא אמ' כלום בשידה דבריו קיימין בכללו של דבר כל שאילו יכול לחזור דבריו קיימין ואם לאו לא אמ' בלום הרי שהיה מצטער על מעות שהניח לו אביו ולא ידע היכן החביאם ואמרו לו בחלום כך וכך הן במקום פלוני הן ושל פלוני הן ושל מעשר שני הן ומצאן במקום פלוני שנא' לו ובמנין שנא' לו זה היה מעשה ואמרו חכמים דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין שכיב מרע שהודה שיש לפלוני בידו מנה ואמרו יתומים חזר ואמ' לנו אבינו פרעתיו נאמנין ונשבעין על זה שבוערת הסת אמרו יתומים חזר ואמר לנו אבינו פרעתיו אין נאמנין אמר מנה לפלוני ואמרו יתומי נתננו אין נאמנין שהרי לא אמר תנו כיוצ"ב ראו חכמים ארץ אביהם שהטמין מעורה בשידה תיבה ומנדל ואמר של פלוני הן של מעשר שני הן ואמר של פלוני הם של מעשר הן אם היו טמונין בבית לא אמ' כלום בשידה דבריו קיימין בכללו של דבר כל שאילו יכול לחזור דבריו קיימין ואם לאו לא אמ' בלום הרי שהיה מצטער על מעות שהניח לו אביו ולא ידע היכן החביאם ואמרו לו בחלום כך וכך הן במקום פלוני הן ושל פלוני הן ושל מעשר שני הן ומצאן במקום פלוני שנא' לו ובמנין שנא' לו זה היה מעשה ואמרו חכמים דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין שכיב מרע שהודה שיש לפלוני בידו מנה ואמרו יתומים חזר ואמ' לנו אבינו פרעתיו נאמנין ונשבעין על זה שבוערת הסת אמרו יתומים חזר ואמר לנו אבינו פרעתיו אין נאמנין אמר מנה לפלוני ואמרו יתומי נתננו אין נאמנין שהרי לא אמר תנו

ב מפני שמין מפני שהיו לעתו גלולה הם קיו בעניהו קיו לומר טעיתי קיו כאמן אבל לא מכח פלוני ולפי זה אמרו יתומים חזר ואמר לנו הלא פרעתי אין כאמן מ"מ אית ליה דפרעיה לא קיו אמ' תנו ושמעינן מיקא דלכא דקיכל דלא אמרו חזר ואמר לנו פרעתי אין כאמרי מ"מ אם איתי דפרעיה לא קיו אמ' תנו ושמעינן מיקא דלכא דקיכל דלא אמרו חזר ואמר לנו הלא

מנדל עוז

שביב מרע שכתן מתנה עד שיתן קנין למת סוף פרק ד' גיטין: שכיב לקמ"ל
מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני עד נוכח משלפני פניו בניטין פל' לקמ"ל
הכוזין וכתלת פר"ש מחלין: שכיב מרע שאמר ידור פלוני כו' לקמ"ל
עד סוף הפרק פרק מי שמת:

פרק אחד עשר שביב

מרע שאמר ככסי"ו וכו'
עד שיתן לאחד מהן כטיס פרק מי שמת: שכיב

לקמן ס"ק מ"ג ובתוס' לקמן ס"ק ל"ה עיין

פרק אחד עשר שביב

מרע שאמר ככסי וכו'

פרק אחד עשר

שביב מרע שאמר נכסים אלו לבני אין הבנות בכללם היה לו בן אחד וברת או בן ובן הבן אף על פי שהוא אמר לבני לשון רבים אין נותנין אלא לבנו שהבן האחד נקרא בנים; שביב

[1] שביב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני וכו' אבל אם תמר תנו בית זה וכו' אם בתוקף

שביב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני בני בכורי הרשוני לו כולן ונוטל לה בכורתו וכו׳ הכל עבדין לו חוץ מן הלוה חובו בזכייתו שם כלשונה ממש סיף פרק יש בוחלין והרשבא ז״ל כתב ובעל חוב כשאמר בחובו ללוה תנו בעל קרקעותיו מעשה היה ליה בהדיא ואחרינא מעשה היה ליה בהדיא ללוה כשאמר בחובו ללוה תנו לו מהדיוט בדלוני לו מעשה כאיש פלוני שלוה מאחד וקיבל קרקעותיו ואמר בחובו ללוה תנו לו ללוה בחובו בכולן ידו על העליונה ואפילו בבעל חוב אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני בעל חובו אין לו אלא דמשום חובו קאמר ומתחזי כדבית ובן כמי אין לומרים דנטלן ונוטל חלק חובו מתוך הקרקעות ונוטל את הקרקעות עד כאן לשונו ובן כתב

שביב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני בכורי כראוי לו נוטלן ונוטל בכורתו אמ׳ בבכורתו ידו על העליונה רצה חלק בכורה נוטל רצה מאתים זוז נוטל וכן אם אמר תנו מאתים זוז לפלוני אשתי כראוי לה נוטלן ונוטלת בתובתה ואם אמר בכתיבתה ידה על העליונה אמר תנו מאתים זוז לפלוני בעל חובי כראוי לו נוטלן ונוטל את חובו אמ׳ בחובו אין לו אלא חובו: שמ׳ שאמ׳ תנו ד׳ מאות זוז לפלוני וישא בתי הרי זה כמי שנתן לו שתי מתנורת כל אי זה מהן שירצה יקח לפיכך אם רצה ליקח המעות ולא ישא הבת יקח אבל אם אמר יקח בתי ותנו לו ארבע מאות זוז הרי זה תנאי ולא יזכה במעות עד שיקח הבת: שביב מרע שאמר תנו ארבע מאות זוז לבתי בכתובתה או לכתובתה אם דרך אנשי העיר להוסיף בשומת הנדוניא ולכתוב שו״ר מנה במאתים אינה נוטלת אלא מאתים זוז שהרי לא אמר ד׳ מאות זוז סתם אלא בכתיבתה כלומר תנו לה מה שתהיה שומתו בכתובתה ארבע מאו׳ זוז אמר תנו נדוניא לבתי כך וכך בגדים כך וכך כלים הוזלו הבגדי והכלים אחר כן הרויח ליתומי׳ ונותנין לה כשע׳ הזול וכן אם אמ׳ תנו ארבעמאות זוז דמי היין לבתי והוקיר היין הריוח ליתומים ונותנין לה ארבע מאו׳ זוז; מעשה באחד שהיה יוצא בקולר ואמר תנו לפלוני ארבעמאות זוז מדמי אותו היין שלא של מקום פלוני ואמרו חכמי׳ יטול ארבעמאות זוז מדמי אותו היין שלא נתבון זה ליתן לו מן היין משקל ארבעמאות זוז ולא נתכון לא לדמי׳ וזה שיחזרן כדי ליפות את כוחו ושוב מעשה באח׳ שאמר הרקל לבתי והניח שני חצאי דקל אמרו חכמים תטול השני חצאי׳ שלזה נתבון והם שקרא דקל; ושוב מעשה באחד שאמ׳ תנו לפלו׳ בית המחזיק מאה כורין ונמצ׳ הבית שיש לזה המצוה מחזיק מאה ועשרים ואמרו חכמים זכה בבית זה שהדברי׳ מרא׳ שבונתו לזה היתה׳ שכל הנותן בעין יפה נותן וכן כל ביוצ׳ בדברים אלו שביב מרע שאמר תנו לבני שקל בכל שבת או שאמר אל תתנו להם אלא שקל ונמצ׳ שאינו מספי׳ להם אלא סלע בכל שבת נותנין להם כל צרכן שלא נתבון זה להרעיב את בניו אלא לזרז אותם שמא ירויחו בהוצאה יותר מדאי: שביב מרע שצו׳ עיין בתשוב׳ ז שלו ספר מזיקין: ואמר אל תספדוהו אין סופדים אותו אל תקברוהו מנכסין אין שומעין לו ח שיחוס על ממון בניו ויפיל עצמו על הצבור ש שאסור להניחו בלא קבורה אלא כופין את היורשין לקברו מנכסיו;

פרק שנים עשר

שביב מרע שאמ׳ בני פלו׳ יירשני הרי זה יורש אותו לבדו ולא ירשוהו שאר ז הבנים וכן אם אמ׳ על בת בין הבנו׳ או אח בין האחי׳ או שאר יורשין דבריו קיימין אבל ז הבריא אין דבריו קיימין: שביב עיין בקי׳ בחלות פ״ו: ז כלומר שמקנה לאחרים נכסיו בפ״ק דבבא בתרא ח כלומר יחכה בן פרק הפ״ק מהלכות אם כהלכות

אם אמר פלוני יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום כדלעיל והתם ועיין שם עד כאן: לך ד׳ ע״ו

בבא קמא שנים עשר שביב

מרע שאמר פלוני בני יירשני וכו׳ פסק הלכה בגמרא פרק יש נוחלין בפירוש ודוקא שלא פירשו בכור אבל במקום בכור בעינן לשון מתנה ופתבלר פרק שני מהלכות נחלות: אבל קבריה גמיר לה ופתבי רב האי ז״ל ואין דברי קיימין וכו׳ אפי׳ שהקנה ככסיו לאחר מכירי בשטר ובלשון ירושה ובעינן שלא לפרש שהיא מתנה ולעולם אין דברי קיימין אלא בדבר שאינו בעולם כגון הולך מכאן לפלוני שאני בתך לפלוני בן בני לפלוני: שביב לך ו ע״ו

מגדל עוז

שביב מרע שאמר תנו מאתים זוז לפלוני עד אין לו אלא חובו פרק יש נוחלין: שביב מרע שאמר תנו לך קנ״ח מהדרינן מאות וכו׳ עד שיקח קבוצת פ״ב דבינה: שביב מרע שאמר תנו לך ב מהדרינן מאתים זוז עד ד׳ מאות זוז במציעא פרק המקבל: חמר תנו לך ק ד כדיוקא לבתי וכו׳ עד ד׳ מאות זוז בלבד בכתובות סוף פרק העדים לך ב שבתפתתך: מעשה בחד שקיל יונ׳ בקלה עד ליפו׳ לית כאן בניטין פרק המקבל: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן לך קנ״ח דכתובות והביא ראיה ר״י מלפסם זל בהלכות בבבא בתרא פרק מי ש שאמת: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן כל כיוצא בדברים שו״ת פרק המוכר את הבית: שביב מרע שאמר תנו לבני שקל וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי בכתובות פרק מכלל ק לך עח ובתרא הקונה: שביב מרע שכוב ואמר תנו כ״ע עד כאן לשונו פרק שבתפתתך: לך מח

פרק שנים עשר

שביב מרע שאמ׳ בני פלו׳ יירשני הרי זה יורש אותו לבדו ולא ירשוהו שאר ז הבנים וכן אם אמ׳ על בת בין הבנו׳ או אח בין האחי׳ או שאר יורשין דבריו קיימין אבל ז הבריא אין דבריו קיימין: שביב עיין בקי׳ בחלות פ״ו: ז כלומר שמקנה לאחרים נכסיו בפ״ק דבבא בתרא ח כלומר יחכה בן פרק הפ״ק מהלכות אם כהלכות

אם אמר פלוני יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום כדלעיל והתם ועיין שם עד כאן: לך ד׳ ע״ו

ושוב מעשה בחד וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי: שביב מרע שאמר תנו לבני וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי בכתובות פרק מכלל: שביב מרע שאמר תנו לך קנ״ח מהדרינן מאות וכו׳ עד שיקח קבוצת פ״ב דבינה: שביב מרע שאמר תנו לך ב מהדרינן מאתים זוז עד ד׳ מאות זוז במציעא פרק המקבל: חמר תנו לך ק ד כדיוקא לבתי וכו׳ עד ד׳ מאות זוז בלבד בכתובות סוף פרק העדים לך ב שבתפתתך: מעשה בחד שקיל יונ׳ בקלה עד ליפו׳ לית כאן בניטין פרק המקבל: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן לך קנ״ח דכתובות והביא ראיה ר״י מלפסם זל בהלכות בבבא בתרא פרק מי ש שאמת: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן כל כיוצא בדברים שו״ת פרק המוכר את הבית: שביב מרע שאמר תנו לבני שקל וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי בכתובות פרק מכלל: שביב מרע שכוב ואמר תנו כ״ע עד כאן לשונו פרק שבתפתתך: לך מח

פרק שנים עשר

שביב מרע שאמ׳ בני פלו׳ יירשני הרי זה יורש אותו לבדו ולא ירשוהו שאר ז הבנים וכן אם אמ׳ על בת בין הבנו׳ או אח בין האחי׳ או שאר יורשין דבריו קיימין אבל ז הבריא אין דבריו קיימין: שביב עיין בקי׳ בחלות פ״ו: ז כלומר שמקנה לאחרים נכסיו בפ״ק דבבא בתרא ח כלומר יחכה בן פרק הפ״ק מהלכות אם כהלכות

אם אמר פלוני יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום כדלעיל והתם ועיין שם עד כאן: לך ד׳ ע״ו

ושוב מעשה בחד וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי: שביב מרע שאמר תנו לבני וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי בכתובות פרק מכלל: שביב מרע שאמר תנו לך קנ״ח מהדרינן מאות וכו׳ עד שיקח קבוצת פ״ב דבינה: שביב מרע שאמר תנו לך ב מהדרינן מאתים זוז עד ד׳ מאות זוז במציעא פרק המקבל: חמר תנו לך ק ד כדיוקא לבתי וכו׳ עד ד׳ מאות זוז בלבד בכתובות סוף פרק העדים לך ב שבתפתתך: מעשה בחד שקיל יונ׳ בקלה עד ליפו׳ לית כאן בניטין פרק המקבל: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן לך קנ״ח דכתובות והביא ראיה ר״י מלפסם זל בהלכות בבבא בתרא פרק מי ש שאמת: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן כל כיוצא בדברים שו״ת פרק המוכר את הבית: שביב מרע שאמר תנו לבני שקל וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי בכתובות פרק מכלל: שביב מרע שכוב ואמר תנו כ״ע עד כאן לשונו פרק שבתפתתך: לך מח

פרק שנים עשר

שביב מרע שאמ׳ בני פלו׳ יירשני הרי זה יורש אותו לבדו ולא ירשוהו שאר ז הבנים וכן אם אמ׳ על בת בין הבנו׳ או אח בין האחי׳ או שאר יורשין דבריו קיימין אבל ז הבריא אין דבריו קיימין: שביב עיין בקי׳ בחלות פ״ו: ז כלומר שמקנה לאחרים נכסיו בפ״ק דבבא בתרא ח כלומר יחכה בן פרק הפ״ק מהלכות אם כהלכות

אם אמר פלוני יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום כדלעיל והתם ועיין שם עד כאן: לך ד׳ ע״ו

ושוב מעשה בחד וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי: שביב מרע שאמר תנו לבני וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי בכתובות פרק מכלל: שביב מרע שאמר תנו לך קנ״ח מהדרינן מאות וכו׳ עד שיקח קבוצת פ״ב דבינה: שביב מרע שאמר תנו לך ב מהדרינן מאתים זוז עד ד׳ מאות זוז במציעא פרק המקבל: חמר תנו לך ק ד כדיוקא לבתי וכו׳ עד ד׳ מאות זוז בלבד בכתובות סוף פרק העדים לך ב שבתפתתך: מעשה בחד שקיל יונ׳ בקלה עד ליפו׳ לית כאן בניטין פרק המקבל: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן לך קנ״ח דכתובות והביא ראיה ר״י מלפסם זל בהלכות בבבא בתרא פרק מי ש שאמת: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן כל כיוצא בדברים שו״ת פרק המוכר את הבית: שביב מרע שאמר תנו לבני שקל וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי בכתובות פרק מכלל: שביב מרע שכוב ואמר תנו כ״ע עד כאן לשונו פרק שבתפתתך: לך מח

פרק שנים עשר

שביב מרע שאמ׳ בני פלו׳ יירשני הרי זה יורש אותו לבדו ולא ירשוהו שאר ז הבנים וכן אם אמ׳ על בת בין הבנו׳ או אח בין האחי׳ או שאר יורשין דבריו קיימין אבל ז הבריא אין דבריו קיימין: שביב עיין בקי׳ בחלות פ״ו: ז כלומר שמקנה לאחרים נכסיו בפ״ק דבבא בתרא ח כלומר יחכה בן פרק הפ״ק מהלכות אם כהלכות

אם אמר פלוני יירשני במקום שיש בת בתי תירשני במקום שיש בן לא אמר כלום כדלעיל והתם ועיין שם עד כאן: לך ד׳ ע״ו

ושוב מעשה בחד וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי: שביב מרע שאמר תנו לבני וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי בכתובות פרק מכלל: שביב מרע שאמר תנו לך קנ״ח מהדרינן מאות וכו׳ עד שיקח קבוצת פ״ב דבינה: שביב מרע שאמר תנו לך ב מהדרינן מאתים זוז עד ד׳ מאות זוז במציעא פרק המקבל: חמר תנו לך ק ד כדיוקא לבתי וכו׳ עד ד׳ מאות זוז בלבד בכתובות סוף פרק העדים לך ב שבתפתתך: מעשה בחד שקיל יונ׳ בקלה עד ליפו׳ לית כאן בניטין פרק המקבל: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן לך קנ״ח דכתובות והביא ראיה ר״י מלפסם זל בהלכות בבבא בתרא פרק מי ש שאמת: ושוב מעשה בחד וכו׳ עד ובן כל כיוצא בדברים שו״ת פרק המוכר את הבית: שביב מרע שאמר תנו לבני שקל וכו׳ עד בהוכלך יותר מדי בכתובות פרק מכלל: שביב מרע שכוב ואמר תנו כ״ע עד כאן לשונו פרק שבתפתתך: לך מח

שכיב מרע שאמר נכסי לפלוני וכו׳ עד מספיק להן כתב הר״מ ז״ל כל מה שכתב בכאן לא כתב אלא לדבר מן הקושיות ממה שעלה בדעת הרב ז״ל ולא תמצא זו שלו תמיד שקל לבני בכל שעה כי לא היה כדי לזה ונמי זה הטעם שהיו מוטעם ויש להם טעם יפה׳ עכ״ל:

פרק יש מוחלין והלכה למעשה כ בעומק יעיין בה בשיטתיהו ומ״מ מה שכתב לא ז״ל מקובל היה לו ויפה עשה שהלך בשיטת רבותיו כ״ש וטעמו מתוק לחכמו ומה יש יותר יפה ממנו מה טוב חלקנו:

נכסי לפלוני וכו׳ עד ולא עשה ולא כלום כתב הר״מ ז״ל זה לשון מחוור ממעשה דרב כ ביבי בר אביי דאקנייה לבנו קטן ולא תפסו עליו ז״ל משום דאחרי דרב ביבי היא משום שהקנה לבנו לא תפסו עליו ועוד כי הדרך שכתב היינו אלא כ לרבי רבי יוחנן בן ברוקא ורבי יהושע בן קרחה כתב שליש מכל נכסיו לפלוני ומת ולא הניח אלא בן קטן ובת גדולה יכולה לומר לבן קטן שלי הוא ואתה אין לך בו אלא שליש ואני אומר שכל הנכסים שלה הן ואין לו לבן קטן אלא שליש בלבד ולדעת רבי יוחנן בן ברוקא ורבי יהושע בן קרחה אין לה אלא שליש בלבד ואני אומר עיקר הלכות אלו פרק יש מוחלין והלכה כמותם ומה שהקשה הר״מ ז״ל לא למה לא הקשה כמעשה דרב ביבי בר אביי משום שהקנה לבנו יש ליישב ולומר ד דקושט׳ עלייהו לתקושי נחדש מתרתי תלת טעמי דכל דוכתא כקיש תלמודא חדא מיכייקו וכא קאי דקאמר קושטא ומה שהקשו מדברי שמעתא דרבי יוחנן בן ברוקא שאינו בבריה היה דכבר הלא לפשר שהרי היה תלמוד ערוך פרק יש מוחלין נמצא מתניתין דקתומר לוקח יש פלוני יירשנו כי דנפשין בעי רבא בבריה היינך דרבי יוחנן בן ברוקא בשכיב מרע אבל בבריה לא או דילמא לא שנא ופשטו מפילו בבריה ומה תעמוד על לבבי רבן שמעון בן גמליאל בתוקו פרק עשרה נמצאו בתניתין דקתניא נכסיו לבנו כו׳ ולא תבעתך בה לפניס ותמצא דברי לא ז״ל נכונים: וכן

שכיב מרע שאמר נכסי לפלוני ואחריו לפלוני אין לשני אלא מה ששייר ראשון ואם ה׳ הראשון ראוי ליורשו בנון שהי׳ בן מכלל הבנים אין לשני כלו׳ שכל לשון מתנה ליורש הרי היא כלישו׳ ירושה וירוש׳ אין לה׳ הפסק ואף על פי שאמ׳ ואחריו לפלו׳ אבל הבריא שנתן מתנ׳ בריא על דרך זה וכת׳ לזה נכסי לך ואחריך לפלוני אין לשני אלא מה ששייר ראשון בין שהיה הראשון ראוי ליורשו בין שלא ה׳ ראוי ליורשו: יבמ׳ שכיב מרע שאמר נכסי לך ואחריך לפלו׳ והי׳ הראשון ראוי ליורשו ופירש ואמ׳ לא משו׳ ירוש׳ אני נותן לך שאין לה הפסק אלא במתנ׳ והרי הפסקתיה השני קונ׳ מה שמשייר הראשון לפיכך אם נתן המעו׳ על יד שליש או שאמ׳ תנו לבני שקל בכל שבת ולא משו׳ ירושה אני נותנם להם והנשאר מן הנכסי׳ אחר מותם יהיה לפלוני אין נותנין להם לא שקל אע״פ שאינו מספיק להם נכסי לפלו׳ ואחריו לפלוני מת ראשון קנה שני מת שני הרי או של יורשי השני מת שני בחיי ראשון יהיו הנכסים של יורשי ראשו׳ ואע״פ שאין לשני אלא מה ששייר ראשון אסור לראשון למכור וליתן נופו לא אוכל הפירות עד שימו׳ וזכה השני ואם עבר הראשון ומכר ונתן במתנה ג אין השני מוציא מיד ד הלקוחות שאין לשני לא מן הנוף ולא מן הפירות אלא הנשא׳ וכל המשיא עצה לראשו׳ למכור נקרא ר רשע ואפי׳ היו בהן עבדו׳ והוציאן הראשון לחירות או כלו׳ ועשאן תכריבין למות מעשיו קיימים בד״א בשמכר הראשון או נתן מתנה לאחר׳ אבל אם מכרן הראשון או נתנן לבנו מתנה או לאחר מיורשיו לא ז עשה כלום וכן

שכיב מרע שאמר נכסי לפלוני וכו׳ כתב הר״מ ז״ל כל מה שכתב בכאן לא כתב אלא לדבר מן הקושיות ממה שעלה בדעת הרב ז״ל ולא תמצא זו שלו תמיד שקל לבני בכל שעה כי לא היה כדי לזה ונמי זה הטעם שהיו מוטעם ויש להם טעם יפה׳ עכ״ל: ואני תמוה עיקר הלכות אלו פרק יש מוחלין והלכה כמותם ומה שהקשה הר״מ ז״ל לא למה לא הקשה כמעשה דרב ביבי בר אביי משום שהקשה לבנו יש ליישב ולומר ד דקושט׳ עלייהו לתקושי נחדש מתרתי תלת טעמי דכל דוכתא כקיש תלמודא חדא מיכייקו וכא קאי דקאמר קושטא ומה שהקשו מדברי שמעתא דרבי יוחנן בן ברוקא שאינו בבריה היה דכבר הלא לפשר שהרי היה תלמוד ערוך פרק יש מוחלין נמצא מתניתין דקתומר לוקח יש פלוני יירשנו כי דנפשין בעי רבא בבריה היינך דרבי יוחנן בן ברוקא בשכיב מרע אבל בבריה לא או דילמא לא שנא ופשטו מפילו בבריה ומה תעמוד על לבבי רבן שמעון בן גמליאל בתוקו פרק עשרה נמצאו בתניתין דקתניא נכסיו לבנו כו׳ ולא תבעתך בה לפניס ותמצא דברי לא ז״ל נכונים: וכן

כיון שנתן נכסיו לבנו ירושה או בבנין מתנה ומה שהקשה לבני מה ירושה כיון שנתן נכסיו לבנו ירושה או בבנין מתנה בפירוש ואף על פי שלמי שרלוי ליורשו אוף על פי שלמי שרלוי ליורשו אין לה הפסק ותרץ רבינו שאף על פי שלמי שרלוי ליורשו אין לה הפסק ואף על פי שכתב המחבר בפירוש ואף על פי שכתב בפירוש ואף על פי שכתב בפירוש ואף על פי שכתב

ובן אם כתבן במתנת שכיב מרע וכו׳ זה מבואר בגמרא לקמן והטעם מיומרא שם: היה חוב וכו׳ ולא מצאתי זה מבואר ומכל מקום כלפי שפשוט הוא לקיבת שלא מכר או כתן לגמרי שאי אפשר לסלק הקיבת במעות ולפי זה כתב שכן ופשוט הוא שפשעבוד הרי יכול לסלק מי שפשעבדו לו במעות לפי שאין רוצה לשעבד לעבדיפת ליה טפי שיוכל מפסלק עתה לגמרי מלא ולפי כך ממון וכן כתבו לך דרך פשיטות ועקר: מת הלשון וכו׳ גם זה מושך אחר הקמור למעלה: שכיב מרע שמוך וכו׳ מיומרא סוף פרק מי שהיה נשוי בכתובות: היתה מאת לפי וכו׳ גם

וכן אם נתנן מתנת שכיב מרע אפי׳ לאחרים לא עשה כלום שאין מתנת שכיב מרע קונה אלא לאחר מיתה וכשימות יקנה השני היה חוב על הראשו׳ או כתובת אשה ובאו לבר להפרע מנכסי׳ או אעפ׳ שהראשון קיי׳ אין בר׳ מגבין אותם מגוף הנכסים אלא מן הפירות בלבד שמין להם מת הראשון ובא בעל חובו ואשתו לגבות מנכסים או אין מגבין להם כלום אפי׳ עשאן אפותיקי או שיחדן לאשתו בכתובתה אינן גובין מנכסים אלו כלום אלא הרי הן של שני: שכיב מרע שאמר לאשה פנויה נכסי לך ואחרי לפלו׳ ועמדה ונשאת בעל לוקח הו׳ ואין השני מוציא מיד הבעל שכיון ששזכתה בנכסים על תנאי זה אבל אמר לה כשהיא נשואה נמצא כאילו אמ׳ לה בפירוש אחריך יקנה פלוני לא הבעל לפיכך אם מכרה נכסי׳ או כשהי׳ תחת בעלה ומת׳ תחת בעלה יעמדו נכסי ביד הלוקח שאם יוצא הבעל מיד הלוקח מפני שמכרה כשהיא נשואה הרי השני מוציא מיד הבעל והלוקח חוזר ומוציא מיד השני שהרי מכרה לו ואין לו אלא מה ששייר ראשון ואין בשלשתן מי שהוצי׳ ממון אלא הלוקח ולפי׳ תעמד ביד מעש׳ באחד שאמר נכסי לאמי ואחריה ליורשי והית׳ לו בת נשוא׳ ומתה הבת בחיי בעלה ובחיי אם אביה ואחכ מתה הזקנה ואמרו חכמים אין הבעל יורש אותן נכסי׳ מפני שהן׳ ראויי׳ לאשתו ולא זכתה בהן האשה אלא אח׳ שמתה אבל אם הניח הבת בן או בת היו יורשין הנכסים שמשמע יורשי ואפי׳ יורשי יורשין ואו אמר וכשתמות הזקנה הרי הן לבתי מעכשיו היה הבעל יורש אותן אחר מיתת אשתו: הכותב נכסיו לבנו אחר מותו הרי הנף של בן מזמן השטר והפירו׳ לאב עד שיכות לפי׳ האב אינו יכול למכור מפני שהן נתונין ל׳בן והבן אינו יכול למכו׳ מפני שהן ברשו׳ האב מת האב והניח פירות מהוברין לקרקע הרי הן של בן מפני שדעתו של אדם קרוב אצל בנו היו הלושין או שהניעו להבצר הרי הן של יורשין עבר האב ומכ׳ מבורי׳ עד שימו׳ ובשימו׳ האב כמצי׳ הבן מיד הלקוחות ואם היו שם פירות מהוברין שמין אותם ללוקח ונותן הבן דמיהם היו הלושין או שהגיעו להבצר הרי הן של לוקח עבר הבן ומכר אין ללוקח כלום עד שימות האב מכר הבן בחיי האב ומת הבן ואחר כך מת האב כשימות האב קנה הלוקח שאין לאב אלא פירו׳ וקנין פירות ״בקנין הגוף״: מתנת בריא שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה הרי היא כמתנת שכיב מרע שאינה קונה אלא לאחר ״מיתה שמשמע דברים אלו שאף על פי שקנה הגוף מהיום אינו זוכה בו ואוכל פירות אלא לאחר מיתה: שטר

ב ״ בהכי נגלייפ לה מני הלר
ד ״ ״ לשון לכיכו פמיה ולא
פירות ״ זה מתנת בריא כל שכתוב
ג ״ ״ שם לא מחזיר עד לאחר
מיתה ושתב מורי רביכו ז״ל דקיימו לוקח היכא שכתב מהיום לתקן ולכ׳ יפי בלא מהיו׳ דזמכו של שטר מוכיח עליו מכל היכא
שלא אמר מהיום ולהכא שטר וקנין מיהכיכ עליו דהייכ״ל המתנה מהיום לא קנה דהי׳ משום מתנה מין מתנה לאחר מיתה
בגליון ומי גמי׳ מנוח לקיי׳ דברי המת הא פל״ת הלא אמ׳ הכי שלא היכא דקושטא תחלה לכך כל לעיל ספ״ה ועיין בסימן כז:

מגדל עוז

וכן אם פתנן עד יקנה השני פרק יש נוחלין: היה חוב וכו׳ עד כתי׳ לאפם וכו׳ עד כן של שני כן כתי׳ לאפם ז״ל בהלכות פרק יש נוחלין מהכיה דפר׳קמ דמניעא ופרק מי שהיה כשני בשני מקומו׳ הלח׳ נמ׳ מתכיתי׳ פלוני ירשני במקום ש״פ בת והשני נמ׳ מתכיתין דהכותב נכסיו לבנו כו׳: שכיב מרע שאמר לאשה פנויה וכו׳ עד תעמוד ביד׳ בכתוב׳ פרק מי שהיה נשוי: מעשה בלחד שאמר נכסי לאמי וכו׳ עד לחר מיתת אשתו פרק יש נוחלין: הכותב נכסיו לבנו לאחר מותו וכו׳ עד כקיין הניף כל אלו בהלכות אמורין בגזילין פרק הקומל ובבבא בתרא פ׳ יש נוחלין ובגיטין פרק החולין: מתנת בריא שכתוב בה מהיום ולאחר מיתה על פי שאינו נדיך הכל פרק יש נוחלין ובבבות פרק הנניחין פרק מי שאחז:

פמ״ע סי׳ ס״ב
קק״ס נ״ע סי׳ ב
פתה״ש סי׳ ר״נ ס״ק ו
פמ״ג שם
טור שם
טור חו״מ סי׳ ר״נ ס״ב
כ״מ בשמו

שטר מתנה וכו׳ פסק כרבי יוסי כר״פ ובן בקלבוניתא ומק שכתב בין שלא היה בן קנין יפה: בריא שכתן מתנה וכו׳ עד כאן לא זכה

רב ושמואל במי שיש במחיים ובמות יש כאן שכתבאר פ״ק לכל בבריה לע מודו לקיה מעכשיו שקרי קטעם הלבני רב בבלית מחיים

הקיה סימן ליישב דעתו שיחיה אחילי זה ובזכר פרק שיניקי לישה אלא בשכיב מרע אבל בבריה לפלני רב מודה וכן תרשק ל״ש זל הקיה בשכיב מרע ועיקר:

הצדיקים נמוריס וכו׳ בהלכה ומקומות ובקדושין בריש פרק המוכר ונקטעם שרשוי לכל משכיל להסתפק במה שהוא הכריחו לו ולא יבקש מותרות ותהיה פפאי

חשוב׳ על קניכו וכבר הזכיר זל סוף מסכת פרק וכבר הקיה הרב זל הלכה זו בסוף פר׳ עגילי מקלכות מתנות עבייס כל מי שהוא נריך ליטול ולהיכו מטל לחיכו מת מן ה הזקנה עד שיפרנ׳ לחחרים משלו ועל זה כתוב׳ כריך הגבר אשר יבטח בה׳ וקיה ק׳ מבטחו וכל הירא את שקיי ירחק שלימה לא יתעסק כלל בדרכיה הקון ויבין כי כלו הכל ירחת ק׳ קיה לועד קייס ולכן אמר דוד אשרי כל ירא ק׳ הקולך בדרכיו ומתן לו עכין יניע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך לפי שהסתפקות בהכרחי מצלה אחד בעולם הזה וכבר בעולם הזה שהקולה ויתאוה והכבוד מוציאין את האדם מן העולם ושמחת בחלקו מטלטת האדם להנאות העולם הבא שיעבוד את יוצרו עבודה תמה ולא יתעסק בזולתו ועל כן אמרו זל אשריך בעולם הזה וטוב לך בעולם הבא:

סימן עגילי פר׳ עגי סוף הלכות מתנה

סימן שם טוב סי׳ רנו ובסי שמצות דעת הרמבן כלשון כאן מעם

הלכות שבנים

פרק ראשון כתבאר בו משפטי חלוק השותפין בחלו דבריס כופין זה לזה לחלוק או שישתר לו׳ מהם הכל ויקבל חלק חבירו בדמים ו והכמשך אחר זה:

סימן שם

פרק שני כתבאר בו משפטי חלוקת הכחר ה המשותפת לבעלי בתים חיוחדים כל בית לכל אחד מהם ובן אם רבו השותפין לחלוק דבר שאין בו דין חלוקה ומה שיש לשותפין זה על זה משמיר הנזקי אחר שחלקו והכמשך אחר זה:

סימן עגילי פרק ב׳ עגי טוב סי׳ ק כן ובסי קינאן כל הכונין כלשונם

פרק שלישי כתבאר בו משפטי הסיחיות שיש בין בעלי הדיון ויש בעלי הקנת הדיון ויש לשכנים לעשות זה לזה מנדיל׳ המחיכה וחתקון הרשות המשותף:

פרק רביעי כתבאר בו משפטי השותפין שהאחד קיים חדין ממקום עליון והשני ממקום תחתון בבנין הבית והעלית וכל ליכיהן בשלימות והדומה לזה משפט

פרק חמישי כתבאר בו מה שיש לשותפין בשדה אחד ומה שיש לכל אחד לעשות זה לזה לעשות ומה שיוכלין לזה מעשות לאחד לעשותו: פרק ששי כתבאר בו מה שבני העיר כופין זה את זה לעשות ויש שיש לכל לעשות ושקבלו פטורין ומה שקבלו מיכלין לקבלו לבני עיר אחרת וכמשך לזה קבת ממה שיש בין בני החצרות בזה ובין מי שיש לו בור לפני מביתו של חבירו וכן מי שיש לו נהר לפנים מנבת חבירו: פרק שביעי כתבאר בו משפטי הקלוטות שיש לאחד על האחד וכל עניני הקלוטו׳ בשלימות: פרק שמיני כתבאר בו משפטי הזיון והשולמו׳ והכיטורו׳ המקלחות מים ונעיבת הקורות בבתלים: פרק תשיעי כתבאר בו קבת דין הדברים שאין לאדם רשות לעשות בתוך שלו סמוך לרשות חבירו כדי שלא יזיק את חבירו אם בשביכס שיו כאחד אם כשהאחד בעל עלייה והשני בעל הבית התחתון על כאלמו: פרק עשירי כתבאר בו הדברים שמזיקים מן הצד בעל הבית יזיק לבני העיר ונקת מהדברים שיש על האדם להלחיק זה מזה מיאותן דברים שלא כתבאר בפרק תשיעי: פרק אחד עשר כתבאר בו גם כן הדברי שאין לאדם רשות לעשות כדי שלא יזיק לחבירו ולזה כיון כתבאר בו משפטי השותפין בשדה אחד ואחד מקח בעל המוכר שלא יחלוק בה ובזה לא יהיה דין המוכר קרקעו לאחד ובעל המוכר ביוצא לקנותה שקודם לכל אדם ובתבאר בו מקנת מליכי דבר זה:

פרק שנים עשר כתבאר בו משפטי השותפין בשדה אחד ומה שיש לכל אחד לעשות בה ומה שאין לו לעשות:

פרק שלשה עשר כתבאר בו מקנת מליכי בעל המוכר במתנה ומכירה והליפין ולא בשלמו:

פרק ארבעה עשר כתבאר בו תשלום דיני בעל המוכר ועניניו בשלימות ובשלמו הקלוטות:

הלכות שבנים

פרק ראשון אחד

הקונה מחבירו חצי שדהו או שנים שקנו מאחד שדה או שיראו או שניתנה להם במתנה או שהחזיקו בה מן ההפקר או נכסי גר כללו של דבר כל שיש ביניהם שותפות בקרקע ובקש אחד מן השותפין לחלוקו וליטול חלקו לבדו אם יש באות קרקעין חלוקה כופה את שאר השותפין והולקין עמו ואם אין בה דין חלוקה אין אחד מהם יכול [ב] לכוף את חבירו לחלוק וכן הדין במטלטלין במה דברי אמורים בשאין אחד מהן מכיר את חלקו במקו שהן שותפין בו אלא יד כולן משתמש בכל המקו אבל אם היה אחד מהן מכיר חלקו אע״פ שאין בה דין חלוקה כופה כל אחד מהן את חבירו להבדיל בין חלקו לחלק חבירו: אחד מן השותפין שאמר לחבירו במקום שאין בו דין חלוק או בדבר שאי אפש שיחלקו כגון שפחה או כלי מכור לי חלקך בכך וכך או קנה ממני חלקי בשער הזה [ג] הדין עמו וכופין את התובע למכור לחבירו או לקנות ממנו אבל

[ב] כן כתב רב אלפס בדאמרי׳ בלפ נמי היזק לאיש שמיה היזק מאי היזיה דכו פ׳ ומשני בשאין שם דין חלוקה יפרוך וליכדכו בה בשקבו מידם בדוחות ורב חשי משני בשלכך זה לעצמו וקחזיק בו ואת לו מנו הדכי בה מביאלסף וכן סה כתב לשון העמוד:

לשון טור שם סי׳ קיג לכך שים בו דין חלוקה אם אחד אחד לחבירו מכיר לו חלקו בכך וכך לו קנה ממנו בדוחות וכן שותפין לו לפלו אם יסוס אותו מהכנ ביותר מכאי קלי ואכי הלפ כתבתי כאן:

[ג] אחד אומר קילבתיך לית ליכי דנוד לו מינוד וכן הלכ׳ לף על גב דלילבתיך כותיב לכ בחמן בדיכי ומיהו בתרת קנה ומזמר לי דלמי׳ בדמים יקדיש יתר משוי הבנה יכול לזוזו כן אם כן הוה שוה כך וכתב הכ״ה דכן מוכיח קנת לשון מעלין אותו בדמים ואין כלאה לרשבא אלא שמעל ידי שומא יכול לומר כן ולא על ידי עילוי דיו לכ יכול אדם לכלק את חבריו על ידי עילוי בדמים יקדיש בחצר שאין בו דין חלוקה ולא דמי להקיש דשרק מי שהיה כשוי לי שני לך שבת זוזי לחיי דבטעם מועט יכול לסלקו ויין שהוכה לפרוע לו חובו עין בסוף הפל׳ ועיין בתשובה

מ״מ ובתשובה כה שלא [illegible]

פרק ראשון אחד

הקונה מחבירו חצי שדה וכו׳ פשוט ומבואר בגמרא פרק בתרא ויעמ שלא מכר שם קנייה ויפקר ומתנה עשוה: במה דברי אמורים בשאין אחד מהן יכול לחלוק חבירו ופרט כל אחד מהם חבירו להכביל חלקו ויחלק חבירו ופי׳ הכבלל זה הוא לשי מה שהו מקום פי שהם מקומו הקיה מקום שיש בו היזק רחיה לכל אחד בונין את הכותל כיוון שהתבאר בגמרא ומבואר בהלכות על זה הכיוצא: אחד מן השותפין וכו׳ דין זה יחלוקת בגמרא ובפסקים הלכה שם שיש דין נזק או תועיל בזה שיש שומרין לזה בשומרת כל אחד לא בזה יותר מכן ויש שכל אחד יכול לקנוס הדיינים לרבותו ולומר להבירו או קום בשעה זה או יכוכר כן חשר כן יהי משומרת בית דין:

קף ב מחשבת וגמרא וקף ג

קף קנב

קף יג

קף מד

חבל

אבל אם אין התובע וכו' פתבאר בהלכות שהכל תלוי בתובע ותפילו היכ חברו עני ואין ידו משגת וכן הסכימו הראחריונים ז"ל:

לפיכך שני לאחין אחד עני ואחד עשיר ואין ידו משגת וכו' בריתא שם בזה הלשון לא עשאן לשכר השכר לאמצע ופירש המחבר כל זמן שירצו לעמוד בשותפות אבל אם התובע ערוצה לקנו' או לא ימצא במה יקנה אינו יכול לכוף את חברו לקנות ממנו אפילו בשער הזול שהרי חבירו יכול לומר לו אין רצוני שאקנה אלא שאמכור לפיכך שני אחין אחד עני ואחד עשיר שהניח להם אביהם מרחץ או בית הבר אם עשאן האב לשכר השכר לאמצע כל זמן שירצו לעמוד בשותפות עשאן לעצמו אינו יכול לכוף אחיו לשכור אותם אלא משתמשין בהן כדרך ש שהשתמש אביהם והרי עשיר אומ' לעני קח לך זתים ובא ועשה אותם בבית הבד קנה לך עבדי' ויבאו וירחצו במרחץ ואין העני כופה את העשיר לקנות חלקו אלא אם כן אמר לו קנה ממני או מכור לי והריני לוה וקונה או מוכר לאחרי וקונה הדין עמו: אמר כל אחד מהן איני קונה אלא הריני מוכר חלקי מוכרין אותה לאחרים אמ' כל אחד מהם איני מוכר אלא כל אחד מהן רוצה שיקנו חלק חבירו או שאין אחד מהן רוצה לא לקנות חלק חברו ולא למכור חלקו אלא ישארו שותפין בנוף היאך הן עושין אם היה המקום עשוי לשכר שוכרין אותו וחולקין שכרו ואם אינו עשוי לשכר אם חצר הוא שוכני' בה שנה שנ"ה שאי אפשר שישבנו שניהם כאחד מפני היזק ראיה שהרי אין בה דין חלוקה ואין אדם עשוי לטרוח כל שלשים יום לפנות מחצר לחצר אלא משנה לשנה ואם מרחץ הוא נכנסין לה שניהם תמיד בכל יום וכן כל דבר שראוי להשתמש בו תמיד ואינו ראוי לשכר כגון מרחץ או מצע או כפר תורה אינו יכול לומר לו השתמש אתה יום ואני יום שהרי אומרים לו בכל יום אני רוצה להשתמש בו אחד

ל"ה דוקא עשאן לשכר דהיינו לשכיר בעיר אפי' עשאן לשכיר לעצמו עכ':

לשון טור חו"מ שם וכ"כ שם כתב הכל תלוי בתובע ולפ"ז מיישבין לי' ליה לבתובע עשיר ישל לומר לבתובע עני או מגוד אפילו שם אין לבתובע בית לעצות בית עכ' וכן כתב מהרי' סלים שמביא שם בשמקיו עש

אין חלוקה אלא בשלשים יום אבל פחות משלשים יום אפי' בשעה אחת יכול לומר לחבירו הרי יום שלי היום ואני יום שלך ואפי' בשעה אחת יכול לומר לו הרי שעה שלי היום ואני שעה

מגדל עוז

אחד השוכר מחבירו מקצת חצר כו' עד חולקין בתב הרא"ש ז"ל ונמצא זה הדין נפשוט מתוך ויעשה מיניה לשכירות שעל מנת כן שכרו ונקרוב אחי לומר לפי זה במקח כן ולפי זה נוכל לומר גוד אף לינוח חלף בירושה ומתוך כך נשמע ונתבאר שפירש כן נבי הא דתנן פרק נעשה מסננין פשוט ומייתי לה בתוספתא בשמעתין דגוד אף לינוח כ' חיים עזיר ועבי שקיים לקם מהרי"ן בית הבחירה ליתא לדברי הרמב"ם ז"ל ועוד כדאיתא בירושלמי כדברי האומרי' כשכרו ועוד דבכה מניעת פרק הזהב: דף י"ב: גמר' מתניתין דלאו דבריס שתין לקם חוכתה כו' נראין דברי רבי זירא שכירות יש לה חוכתה אף אין לה חוכתה לא מהר למכור ליה מכיי מוכר דחכמה ואף ביומיה מכיר קויא עכ"ו וקבי סלקא שמעתתא לדברי הכל דקא ליה מאן דפליג עליה וכן פסק נס ל"מ ז"ל דיש פרק י' דהלכות שכירות ופ"ג דהלכות מכירה ותו לא מידי: אי זקו דין חלוקה על כוף הפרק הכל פרק קמא דבתרא:

פרק שני חצרות

הכפרים כו' עד כמו שביארנו פרי קמא דבבא בתרא הלכ' ו' וקבילו הוא פרק רחשן: כיצד

אחד השוכר מחברו מקצ'חצר או שדה שאין בה דין חלוק או ב' ששברו מקום אחד בשותפו כל אח'מהן יכול לכוף את חבירו ולומר לו או שבור ממני חלקי או השיברי לי חלקך ואם יש בה דין חלוקה חולקין איזהו דין חלוקה כל שאילו יחלק לפי השותפין ניגיע לפחות ב שבהם חלק ששם הכל קרוי עליו אבל אם אין שם הכל נקרא על החלק אין בה דין חלוק [ב]כיצר כל חצר שאין בה [ג]ארבאמות על ארבע אמות אינה קרויה חצר וכל שדה שאין בה כדי זריעת תשעה קבין אינה קרויה שדה וכל גנה שאין בה כדי זריעת שלשה קבין אינ' קרויה פרדס לפיכך אין חולקי את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לכל אחד ואח'מן השותפין ולא את השד' עד שיהיה בה כדי זריעת תשעה קבין לכל אחד ואחד ולא את הגנה עד שיהא בה בית חצי קב לכל אחד ואח'ולא את הפרדס עד שיהא בו בית ג'קבין לכל אחד ואחד בר'א וכיוצ' בה אבל בבבל וכיוצא בה אין חולקין את השדה עד שיהיה בה כדי חרישת יום לזוג וחרישת יום לזה ולא את הפרד'ס עד שיהיה בה לו' אילנות לזה ושישה ושלשי' אילנות לזה כדי עבודת אדם אחד ביום אחד ושדה שמשקי' אותה' בבלי עד שיהיה בה כדי שימלא [ד]הפועל יום אחד לזה ויום אחד לזה:

אין חולקין את הטרקלי ולא את [ה]המורן ולא את השובך ולא את בית הבד ולא את המרחץ ולא את הטלית עד שיהא בכל חלק מהן כדי לזוג וכדי לזוג אם מרחץ חולקו עד שיהא בכל חלק מהן כדי זוג וכדי לזוג אם שובך עד שיהא בכל חלק מהן כדי מרחץ ואם שובך עד שיהא בכל חלק מהן כדי שובך ואם טרקלין וכיוצא בו בפני עצמו וכן בטלית וכשאר כל הדברים אין בהן כדי לזה וכדי לזוג מעלין אותו ברמים ויש לו לומר לחברו או מכור לי [ו]או קנה ממני אמר אחד מהן חלוק זה אעפ שאין החלקים שוים ואני אטול את הפחו'וטול אתה את היתר אין שומעין לו שהרי אומר כרשכנ דיומר טול אתה ואיני פחות אין לו איזרצוני ליקח מתנה אלא הואיל ואין בה דין חלוק בשוה הרי אנו מעלין ברמים שומעין לו ולפי כתבת קמא דיומר שומעין לו וכן הכ' לפפם והביאו תכנפל חילק דמיתתא שומעין לו כתבת קמא מפעל העיטור פסק כתבת קמא וכן מורי הביאו ז"ל ועיין בתשובת חמשה עשר עכ':

[ד] עיין בתשובה ז"ל וכן כתב בסה"ת עכ':

[ה] פי' ל"ש מוכן מין טרקלין וכעיוך פי' מגדל קטן שבוכין בגנות עכ':

[ו] דעלך אמר רב ניחמן כי הלו יומא וכן כתב בסה"ת ול"ח פי' לזרע שמשקין אותה כלי בעין לכל אחד לזרע שיהיה לכל אחד יום אחד ולכ' לזה כן הלכ למבעי בבבל ותו לכ' לזה כפה בור שמתכו יושקין שדה כי הלו יומא על שיקה כו לשקוי כדי פעולת יום לזה וכדי פעולת יום לזה משום שכר פועל עכ וכעיוך פרק כפרה עכ':

פרק שני הצרות

הכפרים כל אחד ואחד בופה לו בית יכו' לשון הגמ'ל נבי חצר אמר רבי יוחנן ד'אמות שאמרנו חון ועשל פתחי הבתים וכו' פתחים שבחצר יש להן ארבע אמות לכל אחד וכו' פתחים הרבה בתן מיניה ז"ל כגון חצרות הכפרים על הדרך שכתב הרמב"ם שבמדינות שלנו בתים אלו עומד בהן שיתפין ויש לו לאחד ליתן בתו לחתן בבית אחד ולאחר בבית אחר ולא מנעינן לכל אחד ואחד מלהשכיר לאחר בית אחד מבתים שבחצר זו בית שיש לו על חברו שיש בו חלונות לצדי חוץ שיש לו בין הרבה בין מועט הלכך לא בנוס פתחים הרבה בתן מ"מ זין מנעינן לו אלא אחד עד כאן:

כיצד

עיין טור חו"מ סימן קי"ב כתב ה"ר יונה ליתא דעול לו מינו' לא שייך ז"ל כיון שי' בתקבלי מתקה לכל אם נקמו שכי' בית שעין בו כדי לזוק ובכי לזוק לין אחד מהם יכול לנעול את חבירו שהרי עלול לבוא לידי מכיעה עם

כתב ה"מ שכתב הרא"ש ז"ל ונמחק ק"ו ז"ל ונמחק ק"ו מיניה לשכירות שעל מנת כן שכרו ונקרוב אחי לומר אף במקח כן ולפי זה נוכל לומר גוד אף לינוח חלף בירושה ומתוך כך נשמע ונתבאר שפירש כן נבי הא דתנן פרק נעשה מסננין ונתבאר

דף יב ע"ב

גז שם

דף יב ע"ב

לשון טור חו"מ סימן קי"ב כתב ה"ר יונה ליתא דעול לו מינו' לא שייך ז"ל כיון שי' בתקבלי מתקה לכל אם נקמו שכי' בית שעין בו כדי לזוק ובכי לזוק לין אחד מהם יכול לנעול את חבירו שהרי עלול לבוא לידי מכיעה עם

(דף י"ג ע"ב מפסחים ונחמ"ן דף י"ג ע"ב

אחד השוכר מחברו כו' עד בהשנות אא

אחד השוכר מחברו מקצת חצר או שדה שאין בה דין חלוק או ב' ששברו מקום אחד בשותפו כל אחד מהן יכול לכוף את חבירו ולומר לו או שבור ממני חלקי או השיברי לי חלקך ואם יש בה דין חלוקה חולקין איזהו דין חלוקה כל שאילו יחלק לפי השותפין ניגיע לפחות שבהם חלק ששם הכל קרוי עליו אבל אם אין שם הכל נקרא על החלק אין בה דין חלוק כיצד כל חצר שאין בה ארבאמות על ארבע אמות אינה קרויה חצר וכל שדה שאין בה כדי זריעת תשעה קבין אינה קרויה שדה וכל גנה שאין בה כדי זריעת שלשה קבין אינ' קרויה פרדס לפיכך אין חולקי את החצר עד שיהא בה ארבע אמות לכל אחד ואח'מן השותפין ולא את השד' עד שיהיה בה כדי זריעת תשעה קבין לכל אחד ואחד ולא את הגנה עד שיהא בה בית חצי קב לכל אחד ואח'ולא את הפרדס עד שיהא בו בית ג'קבין לכל אחד ואחד בר'א וכיוצ' בה אבל בבבל וכיוצא בה אין חולקין את השדה עד שיהיה בה כדי חרישת יום לזוג וחרישת יום לזה ולא את הפרד'ס עד שיהיה בה לו' אילנות לזה ושישה ושלשי' אילנות לזה כדי עבודת אדם אחד ביום אחד ושדה שמשקי' אותה' בבלי עד שיהיה בה כדי שימלא הפועל יום אחד לזה ויום אחד לזה:

אין חולקין את הטרקלי ולא את המורן ולא את השובך ולא את בית הבד ולא את המרחץ ולא את הטלית עד שיהא בכל חלק מהן כדי לזוג וכדי לזוג אם מרחץ חולקו עד שיהא בכל חלק מהן כדי מרחץ ואם שובך עד שיהא בכל חלק מהן כדי שובך ואם טרקלין וכיוצא בו בפני עצמו וכן בטלית וכשאר כל הדברים אין בהן כדי לזה וכדי לזוג מעלין אותו ברמים ויש לו לומר לחברו או מכור לי או קנה ממני אמר אחד מהן חלוק זה אעפ שאין החלקים שוים ואני אטול את הפחו'וטול אתה את היתר אין שומעין לו שהרי אומר כרשכנ דיומר טול אתה ואיני פחות אין לו איזרצוני ליקח מתנה אלא הואיל ואין בה דין חלוק בשוה הרי אנו מעלין ברמים שומעין לו ולפי כתבת קמא דיומר שומעין לו וכן הכ' לפפם והביאו תכנפל חילק דמיתתא שומעין לו כתבת קמא מפעל העיטור פסק כתבת קמא וכן מורי הביאו ז"ל ועיין בתשובת חמשה עשר עכ':

[ד] עיין בתשובה ז"ל וכן כתב בסה"ת עכ':

[ה] פי' ל"ש מוכן מין טרקלין וכעיוך פי' מגדל קטן שבוכין בגנות עכ':

[ו] דעלך אמר רב ניחמן כי הלו יומא וכן כתב בסה"ת ול"ח פי' לזרע שמשקין אותה כלי בעין לכל אחד לזרע שיהיה לכל אחד יום אחד ולכ' לזה כן הלכ למבעי בבבל ותו לכ' לזה כפה בור שמתכו יושקין שדה כי הלו יומא על שיקה כו לשקוי כדי פעולת יום לזה וכדי פעולת יום לזה משום שכר פועל עכ וכעיוך פרק כפרה עכ':

פרק שני הצרות

הכפרים כל אחד ואחד בונה לו בית ונמצאת החצר שבין שני הבתי' משותפת לכל בני הבתים הרי יש לכל פתח ופתח ד'אמו'לפניו ברוחב כל הפתח והנשאר מן החצר אם יש בו ארבע אמורת על [ז]ארבע אמורת לכל שותף ושותף חולקין אותה ואם לאו אין חולקין אותה שכל חצר שאין לה ארבע אמות על ארבע אמות אינה קרויה חצר כמו שבארנו ביצד

[ז] לאמר רבי יוחנן ארבע אמות שאמרנו חון מצל פתחי בתיהן כותבי עכ':

פרק שני דהצרות

הכפרים כל אחד ואחד בונה לו בית יכו' לשון הגמ'ל נבי חצר אמר רבי יוחנן ד'אמות שאמרנו חון ועשל פתחי הבתים וכו' פתחים שבחצר יש להן ארבע אמות לכל אחד וכו' פתחים הרבה בתן מיניה ז"ל כגון חצרות הכפרים על הדרך שכתב הרמב"ם שבמדינות שלנו בתים אלו עומד בהן שיתפין ויש לו לאחד ליתן בתו לחתן בבית אחד ולאחר בבית אחר ולא מנעינן לכל אחד ואחד מלהשכיר לאחר בית אחד מבתים שבחצר זו בית שיש לו על חברו שיש בו חלונות לצדי חוץ שיש לו בין הרבה בין מועט הלכך לא בנוס פתחים הרבה בתן מ"מ זין מנעינן לו אלא אחד עד כאן:

כיצד

ביצד היו שני שותפין וכו' מימרא דרב חסדא ובריתא כותיה ורישא ר'
חמות איש לכל פתח בריתו של פתח שם מועט ופתח הרבה כמו
שכתב שם וכן פי' רש"י שם והוא פירוש ביני שיש לו שני בתי לקן נ' פתחים וחלק
נכסיו וכתן הראוי לירושין והאבי לשמעין שם נתו לחלוק את הקטן כל אחד
מוטל ר' חמו' לכל פתח ופתח להלן
מן הפתח כנגדו והרחב כדי לאחב
הפתח והשתא חולקין בשוה וכן
פירש נתן ז"ל וכתבו ז"ל מן הפירוש
הלו כלמוד שאם ירצו לו לקחו
שניהם בפתוח בתים ואחר כך
חלקו בתים כל אחד מוטל באחד
בשוה זה כזה אף על פ שיש לאחד
פתחים יתרים על חבירו וכתב ה
הרשב"ץ ז"ל ומיהו כראוי לי לפלפולו
שותפין שחלקו בתים באחר אם ו וא"ו ואינו
העלו אותם את שיש לו שני פתחין
על שתין לו שלש פתח אחד בבי הלי זענ"ת הרמב"ם
את שיש לו שני פתחים מוטל לכל
פתח ופתח שהני אומר שאף זכות
פירוק הפתחי' נכלל בתוך העילוי טור שם
ועל הכל העלו מן הסתם ונקיטי וכן וכו' שו"ע שם
בראיה לזה וכתב בסוף דבריו וכן כראוי לי ומדברי ל"ח ז"ל:

בית יש לו פתחים הרבה טור שם
מכל לחותיו וכו' כנגמ'
אמר אמימר הלי חפירת לסופלי
יש לו ד' אמות לכל רוח ורוח ולא
אמרן אלא לבל יחד ליה פתחא
אבל יחד ליה פתחא אין לו אלא ד' אמות לפתחו עב ופיר אבן מינה ז"ל חפירת
לסופלי מקום שמעבדין בו הקערות וקסבר אמימר דהלי חפירת לסופלי כבי
היא חשיבא וזבית כל ד' אמות ככנגד פתחה וכיון דלית ליה ד' פתחים אל ד' רוחות
זכתה בל ד' אמות מכל בל וכל זאין חברו יכול לומר לו אין זה בית עב ועל דרך
זה כתב הרמב"ם בית שייחד לו פתח שאין לו אלא ד' אמות לאותו פתח

ובהשגות אא"ד לא אמרו בגמרא יחוד מפקיע אלא הרוחות שלא בחפירת
לסופלי והיחוד הוא תקון הכיסה ויציאה אבל בית שיש לו
פתחים הרבה אל רוחות תקון הן כדיבין עב: ומיהבר לימו מפרש יחוד
תקון אלא כן היה לו לומר בגמ' אבל עבד ליה ולא עבד ליה ולא אבל יחד ליה
שלא כבר יש לחפירה ד' אמות בבל רוח וכיחד אח' מקום לכיסים ולהוציא נסתלק
זכות הראשונים וכן הדין לבית: אכסדרה אם אפשר לו וכו' כתבאר הלוק
הראכסדרה ולהיכא שם וכי אם אפשר לו וכו' לפי פרש"י ז"ל הוא כשהיתה בפנים על
דרך שאין מכניסין בה בלוס והיא פנויה לפר' משתי: שלא אמרו שיש לבל
פתח ד' אמות אלא לפרק משאו שם וזה הטעם כתבאר בגמ' שם בדין הראכסדרה
ויש שהגיו לומר שאחר שלפרק משאו כתבו אינן קניות קבין נשוב אלא
שהן מיוחדות לבל אחד לפירוק משאו וחבדו נם כן משתתפין בהן לעתים וכן
מוכח בירושלמי וכבר הבריב הרשב"ץ ז"ל שהן קניות לגמרי:

בית שער או מרפסת וכו' פרש"י בית שער בית קטן שלפני פתח שרקלין
מרפסת הרבה פתחי עליות פתחים לו על בתן וחבן מינה ז"ל בית
מרפסת שהיא בית שער שעולין ממנו לעלית או שבוסבין ממנו לשני
יזבריות או לשני בתים עבל והדין בריתא שם: היו ה בתים פתוחים
בחותה בריתא שם והטעם שהרי כולן בבוסבין לרך היורפסת וכו': לול
של תרנגולין וכו' פירש"י בית שער קטן ועוגלין בו תרנגולים ויש לו פתח
לחבר ובעית לישנא היא שם ובבר כתבתר שם למה אין לו ד' אמות:

בית חניו מקורה וכו' בעית לישנא שם ובתב הרשב"ץ ז"ל ומסתברא
לי דיקה בניו ד' אמות על ד' בימה שהיו מקורה לבל פחות מד'
אמות היכו רלוי לפירוק ועשה והילבך אם אין שם ד' על ד' בימה שהיו מקורה
יש לו ד' אמות: בית סתום יש לו ד' אמות בריתא שם ופרש"י ז"ל
שהיה לו פתח לחבר וסתמו ויש לו ד' אמות בחלוקת החבר אם בלו לחלק בחלו הוא פתוח: פרין את פניהן וכו' בריתא פירוש שחלק המזוזו והמשקוף
כשם תמו והטעם דבל שפרץ פניהן מחשבתו ביבדת מתוך מעשיו שהוא מסלק עצמו ומפקיר זבותו בחבר לשבניו שחלמלא בן היה סותם בלא פריבת פניהן:

בית שתין בו ד' אמות על ד' אמות אין לו אלא בחלו הוא פתוח אבל אם יש בבל החבר ד' אמות בחלוק בחבר בלא זה ד' אמות לזה על פתח הבית הזה חולקין בסובה פ"ק בריתא בית שתין
על ד' אמות חולקין זו אחר זו ואחר בבן חולקין בו בדין חלוקה בחבר בלא זה ד' אמות לזה על פתח הבית הזה חולקין בסובה פ"ק בריתא בית שתין
בהשגות אא"ד בדאיק מדברי שתין לו חלק בחבר בבל זה הטעני שבל הוריעו אלא לו חלק בחבר בלא זה הבית הבסיל בבסה ויציאה אין לחבר ובל משא שיש לפרוץ
אותו משא על זה בתב בתר עבירת אלא לו חלק בחבר בבל זה הבית הבסיל בבסה ויציאה אין לחבר ובל משא שיש לפרוץ

ובן פסקו התוספות בבב חסדא ולא בבב הוא דאמ' מתחלק לפי פתחים ואף על גב דבב הוא היה לבו של בב חסדא לקיל תני בותיה דבב חסדא בתב ר"ש וגם התוספות דאיירי בחדם שחילק בבסיו לבניו ונתן לזה בי' שיש לו פתח אחד ולזה בית שיש לו שני פתחים:

בי"צד היו שני שותפין לזה שני בתים ולזה בית אחד זה שיש לו שני בתים מודדין לו מן החצר ארב עאמו"ר לבל בית ובית על בל רוחב הפתח ואפי' היה עשר אמו' וזה שיש לו בית אחד נותנין לו ארב אמות ברחב פתחו לפני פתחו והנשאר מן החצר אם יש בה שמנה אמות בדי שיהא לזה ארבע אמות על ארבע אמות ולזה ארבע אמו' על ארבע אמות חוץ מן הפתחי' יש בה דין חלוקה וחולקין פחו' מזנאין בה דין חלוק: בית שיש לו פתחי' רבים מבל רוחותיו יש לו ד' אמו' לבל רוח ואם יחד לו פתח אי' לו אלא ארבע אמות בנגד פתחו אבסדרה אם עיין שם ובתו' פי' אבסדרה: אפש' לו להבנס לתוב במשאו אין לה ארבע אמו' ואם לאו יש לה ארבע אמו' שלא אמרו שיש לבל פתח ופתח ארבע אמות אלא לפרק שם משאו: בית שער או מרפסת יש להם ארבע אמות היו חמשה בתים פתוחי' למרפסת והמרפסת פתוחה לחצר אין לה אלא ד' אמות: לול של תרנגולי' אין לו ד' אמות: בית חציו מקורה וחציו שאינו מקורה בין שקרויו בלפי פנים בין שקרויו בלפי חוץ אין לו ד' אמו' בית סתום יש לו ד' אמות פרץ את פניו אין לו ד' אמות בית שאין לו ד' אמות על ד' אמות אין לו ארבע אמות בחצר אלא אם בן יש בחצר ארבע אמות לזה וארבע אמו' לזה עד פתח הבית הזה חולקין: והזבל

כיצד היו שני שותפין וכו' עד לית דן בה דין חלוקה פ"ק דבבא בתרא: בית שיש לו פתחים וכו' עד בנגד פתחו בתב הרשב"ץ ז"ל לא אמרו בבנמ' יחוד מפקיע אלא הרוחות אבל בפיפלי והיחוד הוא תקון הבסה ויציאה אבל בית שיש לו פתחים הרבה אל רוחות אם תקון הם נריבין עב"ל:

ואני אומר לית הטעם משום תקון אלא משום בלוי דעתא דבין שבפתח הפתח הלתא מנלה דעתי' דבה היא בית לית לה ויש לי לחוש בדלמא ז"ל שהרי פ"ק דבבא בתרא נמרא מתניתי' דתין חולקין את הבחר בו' לבני פרץ את פניהן בני מבוי מעבבין על נרסינן ל אומר לית לה אבל לבב' דתני' דמסיימא לך בית סתום יש לו ד' אמות

ואם קונישוקו מדין ל'חמות בחצר כבנך פתחו שלא תקח חבירו נדולה מביתו מדין כל תשמישו וחלקו בחצר לא הניחוהו ואם תאמר שלא יאמר חמי שלא עלי ל'חמות ס"ב כבנך פתחו אם כן היה לו לומר שלא יש בכלל לחצר שמכר חמות לזה ואלבא חמות לזה עד פתח הזה חולקין ואולי שלבר בשביל שבחצר יש לכם בתיב קטנים הללו ואין לכם שותף עוד בחצר עכ"ל כלומר לולחי לחף דעת המוכר היה שיש לו כניסה ויציאה בחצר אם לא כן לא היה חומר אין לו ל'חמו בחצר שלא מעטו מדין כניסה ויציאה ובלאה שלא מעטו מל' חמות שבכנך הפתח כדברי הרא"ש אלא הכל ל'חמות הקודמת שיש לבעל בית זולת שלו שבכנך הפתח לזה יש לו ודקדוק לשון המוכר כך ל'חמו לזה פי' שלבר אלבא חמות שיש לו כבנך פתחו אם היה ביתו ל' על ל' ול' חמות לזה פירוש שיש לו קניית הקטן על פתח קנית הזה חולקין ולא קודם המוכר להזכיר אלבא חמו שבבנך הפתח לזה שיש לו בית ריחב ל' על ל' לפשוט הוא ואם היה דעת המוכר לומר שאין לו לזה כלל היה לו לומר אם יש כשעור שאחר השותפין חולקין ובמנח ש שלעניין הדין שכיח כתבוהו לדבר אחר: והזבל של חבר מתחלק וכו' בריתא פר' קמא דב"ב ופי' לקמן מינה ול' מפני שעקרו מן הבתים הוא וכפי רוב הבתים יבבה הזבל ולפי ול' פירש מתחלקת לפי הפתחים לזבל שדות לפי שדרך הפתחי הסלים לכוכו אם עד שבעשית מושפה עכלה: אבל המכר של מלך לפי בני הכפרי שעקרו לפי המוכר כפירוש הקוני ולשון רש"י ול' חיל של מלך המוטל על בני העיר לתת להם מכסיא בבתיהם: השותפין שרצו לחלוק דבר שאין בו דין חלוקה אף על פי שהן מפסידי' את שמו חולקין ובכתבי הקודש אף על פי שרצו לא יחלקו במה דברים אמורים בברך אחר אבל בשתי כריכות חולקין: מקום שאין בו דין חלוק שרצו שותפי' לחלקו אף על פי שקנו מידם כל אחד מהן יכול לחזור בו שזה קנין דברי' הוא כמו שבארנו אבל אם קנו מיד שזה רצה ברוח פלו' וזה רצה ברוח פלו' אינן יכולי' לחזור בהם וכן אם הלך זה בעצמו והחזיק בחלקו אף על פי שלא קנו מידם אין אחד מהם יכול לחזור בחברו: האחין שחלקו ועשו ביניהם גורל כיון שעלה גורל לאחד מהן כולן בהניה שנעשת להם ששמעו זה מזה לדבר שהסכימו עליו נמר כל אחד מהן ומקנ' לחברו: האחין שחלקו הרי הן כלקוחו זה מזה ואין להם דרך זה על זה ולא סולמות זה על זה ולא חלונות זה על זה ולא אמרת המי' על זה שכיון שחלקו לא נשאר לא' מהן זכות בחלק חבירו לפיכך יש לום לאחין כשהיתה השד'בולה לאחד היה מעביר בה אמת המים הזאת ממקום למקום אבל עתה שנעשה זה חלקי יש לי להסיר אמרת המים מעלי ובן סותם החלון המשקיף על חלקו ובונה בצד הסולם אף על פי שהוא מבטל תשמישו והוא הדין ב בשנים שקנו שדה מאחד וחלקו לא נשאר לאחד מהן זכות בחלק חבירו ומפסיק אמת המים מחלקו וסותם החלונות אבל שנים שקנו שדה משני אנשים או משני אחין אין לאחד מהן להפסיק אמת המי' ולא לשנ' דבר מן הנזק שהחזיקו בהן המוכרין; חצר והזבל של חצר מתחלק לפי הפתחין אבל אכסניא של מלך לפי בני אדם: השותפי' שרצו לחלוק דבר שאין בו דין חלוקה אף על פי שהן מפסידי' את שמו חולקין ובכתבי הקודש אף על פי שרצו לא יחלקו במה דברים אמורים בברך אחר אבל בשתי כריכות חולקין: מקום שאין בו דין חלוק שרצו שותפי' לחלקו אף על פי שקנו מידם כל אחד מהן יכול לחזור בו שזה קנין דברי' הוא כמו שבארנו אבל אם קנו מיד שזה רצה ברוח פלו' וזה רצה ברוח פלו' אינן יכולי' לחזור בהם וכן אם הלך זה בעצמו והחזיק בחלקו אף על פי שלא קנו מידם אין אחד מהם יכול לחזור בחברו: האחין שחלקו ועשו ביניהם גורל כיון שעלה גורל לאחד מהן כולן בהניה שנעשת להם ששמעו זה מזה לדבר שהסכימו עליו נמר כל אחד מהן ומקנ' לחברו: האחין שחלקו הרי הן כלקוחו זה מזה ואין להם דרך זה על זה ולא סולמות זה על זה ולא חלונות זה על זה ולא אמרת המי' על זה שכיון שחלקו לא נשאר לא' מהן זכות בחלק חבירו לפיכך יש לום לאחין כשהיתה השד'בולה לאחד היה מעביר בה אמת המים הזאת ממקום למקום אבל עתה שנעשה זה חלקי יש לי להסיר אמרת המים מעלי ובן סותם החלון המשקיף על חלקו ובונה בצד הסולם אף על פי שהוא מבטל תשמישו והוא הדין ב בשנים שקנו שדה מאחד וחלקו לא נשאר לאחד מהן זכות בחלק חבירו ומפסיק אמת המים מחלקו וסותם החלונות אבל שנים שקנו שדה משני אנשים או משני אחין אין לאחד מהן להפסיק אמת המי' ולא לשנ' דבר מן הנזק שהחזיקו בהן המוכרין;

מגדל עוז

והזבל שבחצר כו' עד כמו שביארנו פ"קמא דבתרא הן הקלבות הללו והכיוצא פרק ה' דהלכות מכירה: אבל אם קנו מידם עד לחזור בו בחצרו פר' קמא דבתרא: הלחין שחלקו ועשו ביניהן גורל וכו' עד ומקנה לחבירו כתב הלחבר זל' לא כתמוהו דברי עכ"ל: ואני תומר זה תלמוד ערוך הוא בבא בתרא בפר' בית כור נמרא בתיתין בסיומיה ובמכריה כו' לנרסינן תניא רבי יוסי בר רבי יהודה תומר הלחין שחלקו כיון שעלה גורל לא' מהן קנו כולן ז"ל ומי טעמא תומר רבי לעזר כתלה של מרן שרחל ס"ת בגורל ולקמן עליה מי אמ' להלן קלפי תורים ותומים הכא נמי קלפי תורי' ותומים הלחי תומר רב אשי בקרי' בעמו בלום כל אחד חלק בחלקו מנידו והוא לו כיוצר וכו' עכ"ל ז' בלשון הזה.

לשון התוספות שעמ' שמו דקמיק שמואל בפ' הי' וכר' יוחנן בת' סכית בר' ק"ל לתמר מוכר בעין ופיסק מוכר ולפיכך אין לכם דרך זה על זה שלא שייך בעמו בלום כל אחד חלק בחלקו מנידו והוא לו כיוצר וכו' עכ"ל ז' בלשון הזה.

הלכות שבנים

מגיד משנה

ואם קונישוקו מדין ל'חמות בחצר כבנך פתחו שלא תקח חבירו נדולה מביתו מדין כל תשמישו וחלקו בחצר לא הניחוהו ואם תאמר שלא יאמר חמי שלא עלי ל'חמות ס"ב כבנך פתחו אם כן היה לו לומר שלא יש בכלל לחצר שמכר חמות לזה ואלבא חמות לזה עד פתח הזה חולקין ואולי שלבר בשביל שבחצר יש לכם בתיב קטנים הללו ואין לכם שותף עוד בחצר עכ"ל כלומר לולחי לחף דעת המוכר היה שיש לו כניסה ויציאה בחצר אם לא כן לא היה חומר אין לו ל'חמו בחצר שלא מעטו מדין כניסה ויציאה ובלאה שלא מעטו מל' חמות שבכנך הפתח כדברי הרא"ש אלא הכל ל'חמות הקודמת שיש לבעל בית זולת שלו שבכנך הפתח לזה יש לו ודקדוק לשון המוכר כך ל'חמו לזה פי' שלבר אלבא חמות לזה שיש לו כבנך פתחו אם היה ביתו ל' על ל' ול' חמות לזה פירוש שיש לו קניית הקטן על פתח קנית הזה חולקין ולא קודם המוכר להזכיר אלבא חמו שבבנך הפתח לזה שיש לו בית ריחב ל' על ל' לפשוט הוא ואם היה דעת המוכר לומר שאין לו לזה כלל היה לו לומר אם יש כשעור לאחר השותפין חולקין וכמנח ש שלעניין הדין שכיח כתבוהו לדבר אחר: והזבל של חבר מתחלק וכו' בריתא פר' קמא דב"ב ופי' לקמן מינה ול' מפני שעקרו מן הבתים הוא וכפי רוב הבתים יבבה הזבל ולפי ול' פירש מתחלקת לפי הפתחים לזבל שדות לפי שדרך הפתחי הסלים לכוכו אם עד שבעשית מושפה עכלה: אבל המכר של מלך לפי בני הכפרי שעקרו לפי המוכר כפירוש הקוני ולשון רש"י ול' חיל של מלך המוטל על בני העיר לתת להם מכסיא בבתיהם: השותפין שרצו לחלוק דבר שאין בו דין חלוקה אף על פי שהן מפסידי' את שמו חולקין ובכתבי הקודש אף על פי שרצו לא יחלקו במה דברים אמורים בברך אחר אבל בשתי כריכות חולקין: מקום שאין בו דין חלוק שרצו שותפי' לחלקו אף על פי שקנו מידם כל אחד מהן יכול לחזור בו שזה קנין דברי' הוא כמו שבארנו אבל אם קנו מיד שזה רצה ברוח פלו' וזה רצה ברוח פלו' אינן יכולי' לחזור בהם וכן אם הלך זה בעצמו והחזיק בחלקו אף על פי שלא קנו מידם אין אחד מהם יכול לחזור בחברו: האחין שחלקו ועשו ביניהם גורל כיון שעלה גורל לאחד מהן כולן בהניה שנעשת להם ששמעו זה מזה לדבר שהסכימו עליו נמר כל אחד מהן ומקנ' לחברו: האחין שחלקו הרי הן כלקוחו זה מזה ואין להם דרך זה על זה ולא סולמות זה על זה ולא חלונות זה על זה ולא אמרת המי' על זה שכיון שחלקו לא נשאר לא' מהן זכות בחלק חבירו לפיכך יש לום לאחין כשהיתה השד'בולה לאחד היה מעביר בה אמת המים הזאת ממקום למקום אבל עתה שנעשה זה חלקי יש לי להסיר אמרת המים מעלי ובן סותם החלון המשקיף על חלקו ובונה בצד הסולם אף על פי שהוא מבטל תשמישו והוא הדין ב בשנים שקנו שדה מאחד וחלקו לא נשאר לאחד מהן זכות בחלק חבירו ומפסיק אמת המים מחלקו וסותם החלונות אבל שנים שקנו שדה משני אנשים או משני אחין אין לאחד מהן להפסיק אמת המי' ולא לשנ' דבר מן הנזק שהחזיקו בהן המוכרין;

חצר והזבל של חצר מתחלק לפי הפתחין אבל אכסניא של מלך לפי בני אדם: השותפי' שרצו לחלוק דבר שאין בו דין חלוקה אף על פי שהן מפסידי' את שמו חולקין ובכתבי הקודש אף על פי שרצו לא יחלקו במה דברים אמורים בברך אחר אבל בשתי כריכות חולקין: מקום שאין בו דין חלוק שרצו שותפי' לחלקו אף על פי שקנו מידם כל אחד מהן יכול לחזור בו שזה קנין דברי' הוא כמו שבארנו אבל אם קנו מיד שזה רצה ברוח פלו' וזה רצה ברוח פלו' אינן יכולי' לחזור בהם וכן אם הלך זה בעצמו והחזיק בחלקו אף על פי שלא קנו מידם אין אחד מהם יכול לחזור בחברו: האחין שחלקו ועשו ביניהם גורל כיון שעלה גורל לאחד מהן כולן בהניה שנעשת להם ששמעו זה מזה לדבר שהסכימו עליו נמר כל אחד מהן ומקנ' לחברו: האחין שחלקו הרי הן כלקוחו זה מזה ואין להם דרך זה על זה ולא סולמות זה על זה ולא חלונות זה על זה ולא אמרת המי' על זה שכיון שחלקו לא נשאר לא' מהן זכות בחלק חבירו לפיכך יש לום לאחין כשהיתה השד'בולה לאחד היה מעביר בה אמת המים הזאת ממקום למקום אבל עתה שנעשה זה חלקי יש לי להסיר אמרת המים מעלי ובן סותם החלון המשקיף על חלקו ובונה בצד הסולם אף על פי שהוא מבטל תשמישו והוא הדין ב בשנים שקנו שדה מאחד וחלקו לא נשאר לאחד מהן זכות בחלק חבירו ומפסיק אמת המים מחלקו וסותם החלונות אבל שנים שקנו שדה משני אנשים או משני אחין אין לאחד מהן להפסיק אמת המי' ולא לשנ' דבר מן הנזק שהחזיקו בהן המוכרין;

חצר

משנ"ת כאן בין בזה לזה אין חילוק אלא שזה שבכתב כאן הוא בפרק משאין בין בית: מקום שאין בו דין חלוקה וכו' ריש פרק ראשון ומה שכתב כאן שבארנו כבר בהלכות מכירה: אבל אם קנו וכו' בגמרא שם וכן אם הלך זה בעצמו וכו' לשון הגמרא שם ויש מי שפרש שאפילו החזיק שלא בפני חבירו ולא אמר לו כך חזק וקני כאן שאין זה כמכר שצריך או לומיר או חזקה בפניו כמו שכתבתי בפרק ראשון מהלכות מכירה שאין זה אלא כדור חלקים לבד וזהו שאמרו והלך זה בעצמו והחזיק ויש מי שפיר שאפילו לא החזיק אלא לאחד זכה הלה בחלק האחד ואז לא קאמר שקדמי חלקיו חלקים נמוכים שכן בתוספתא החליף מטלטלין במטלטלין הקרקע בקרקע מטלטלין בקרקע קרקע במטלטלין כיון שזכה זה בחלקיו עכ: האחין שחלקו ועשו ביניהן גורל וכו' בריתא פרק בית כור ולשונה האחין שחלקו כיון שעלה גורל לאחד מהן קנו כולן ויש שפירשו כגון שהסכימו שיחלקו לפי מדה תולדיתן שמעון לח' לאובן ולוי לח' שמעון וכיון שעלה גורל לראובן קנה שמעון בחלק הסמוך וכן לוי לאחד שמעון ודע"ל פירש בין ממקרעי בין ממטלטלי דסתמא לאו מקרעי נינהו ולא חלקו בין זה לזה נאחין דקתני הלו דברי ל"ל ויש מי שפירש בשלא חלקו לפי סדר תולדיתן אלא כל אחד יזכה בחלק שיעלה מהקלפי יפירוש קבריתא אם הם שכי כיון שזכה בחלק זה זכה שכי בחלקו ואם שלא יתר קנו כולן זה שעלה לו הגורל זכה בחלקו והאחרים קנו כולן לעכין לחלוק ביחתן חלקים שיעשו על פי הגורל ואין לאחד מהם יכול לחזור ולומר לא בגורל אלא בעלי אלא כיון שעלה הגורל לאחד מהם יחלוקו נם כולם בגורל ויש מי שפירש קנו לגבי ראשון שעלה לו הגורל שקנה עליהן ולא הן עליו אבל מכל מקום אם רכה אחד מן הפשחים לעכב ולחלוק ביניו וכין שאר האחים בעלי שומעין לו והראשון כראוי עקר עכ"ל הרשב"ם ז"ל ומה שכתב המחבר בהקיף שבעשית וכו' מבואר בגמרא בהקיף הקף קייתי לקדמי חלקי ובהשגות אא"א ז"ל כתב שאין זה מחוור כלל דהא לא מצינו לו שלא אם כן רכה לומ' שקנה לברר דברי: האחין שחלקו הרי הן כלקוחות וכו' פסק על זה ולא אמת המים זה על זה ומה שכתב המחבר הרי הן כלקוחות לומר שקנה כל אחד חלקו של חבירו ומה שכתב כמו שמכר חמי שדהו וכיוצא בזה כתב הרמב"ן ז"ל שאינו מחייבו לסתום הקף על פי שמזיקו בהזק רחוק עכ"ל עוד כתב ומיהו שמעינן למי שיש לו בתים וחצר וחלונותיו פתוחו לחצר המכר שאין הלוקח רשאי לסתום החלונות ולעשות במקומן חלונות אבל שנים שקנו מלבית חמות לחלונות ולעשות שמחפיל: והוא הדין כשנים שקנו שדה מאחד וחלקו לא דיקא יכן כתן מינה ז"ל: אבל שנים שקנו שדה ושני אנשים שקנו מאחד אפילו כל אחד ואחד קנה כל השדה ואין אחד מהם יכול לסתום החלונות ולעשות במקומן חלונות אחרים שהרי כל אחד ואחד מהם יכול לומר לחבירו אם אי אתה רשאי לסתום חלונותיך אני איני רשאי לסתום חלונותי ואם אתה סותם חלונותיך אני פותח חלונותי ואם אתה פותח חלונותיך אני סותם

קמ"ב חצר השותפין שיש בה דין חלוקה וכו' ליתא פרק קמ"ח משנה בבא"ב:

ואין לו חזקה בחצר וכו' דעת הסמ"ג בחצר כדעת רבינו דלבחצר גדולה שאין לו חזקה ועשו רבותינו הלכה כן מזיקין זה לית זה בלא עזיי שם מעשה ולפיכך אין להן חזקה בעמידתן כך ואפילו עמדו כן שלשה שנים או יותר אבל אם עשו מעשה כגון שהתחילו הלכות

עשין סי' פ"ב קס"ד ע"ג ל"ז ויתבארו ביכין אלו פ"ו:

על חבר חבריו ים לו חזק לדעשם

רחב מקום קבותל משכיחם ו וכו' במשפ ביכין את קבותל בלמעלה: הכל כמנהג המדינה וכו' במשפ ופרשו ז"ל לפי מנהג המדינה מה שמהנים השותפין לבנות בשחולקין ביניהם ואין רוצה לומר לפי מנהג שלא ביני השותפין: ואפילו בנו בעולות ובמה נוהג קבותל וכו' בתבאר בסוגיא ובמשנה דכותל

קמ"ג קמ"ד חצר שכפל: וכן בנה כופלו להבדיל בינתו מבנית חברו

עור שם במחיצת עשרה טפחים וכו' דעת הגאונים שאין קיזק לחיק בנה ולפיכך די בעשרה טפחים כדי שיתפס בנה ולשמירה בעלמא ומה שאמרו חסור לחדם שיעמוד על שדה חבריו בשעה שעומדת בקומתה היינו אלא מדת חסידות ולהלכה בעי לגדור ארבע אמות בשביל כך ולכדי טעם הן אלא שהסוגיות של תחלת הפרק קשה עליו ובבר שלו ממנו חכמי לוניל למה לי כתב ל' אמות מדין קזיק לחיק וקשיב להם בחיוי ודעת הרמבן ז"ל של אמות גודרין וכן כתוב בהלכות בקעות וכו' בתבאר אבל במשפ ובמרדכי שם בשכיחי בבקעה אפילו בנה במקום שבקעה לגדור אין מחייבין אותו לגדור אין מחייבין אותו בבקעה אלא בנה בית שער ועשה פתח לתוך שלו ובונה בפני עצמו אין מחייבין אותו לגדור מפני שהוא כמי שבנה בתוך שלו ואפילו

חצר השותפין שיש בה דין חלוקה או שחלקוה ברצונם אף על פי שאי אפשר בה חלוקה יש לכל אחד מהן לכוף את חבירו לבנות הכותל באמצע כדי שלא יראהו חברו בשעת שמשתמש בחלקו שהזיק ראיה היזק הוא ואין לו חזקה בחצר שלא אף על פי שעמדו כך שנים רבות בלא מחיצה כופהו לעשות מחיצה בכל עת שירצה: רוחב מקום הכותל משל שניה וכמה יהיה רחבו הכל במנהג המדינה ואפילו נהגו לעשות מחיצה ביניהם בקנים ובהוצין ובלבד שלא יהיו בה אויר שיסתכל בו ויראה את חברו: כמה גובה הכותל אין פחות מארבע אמות: וכן בנו כופהו להבדיל בינתו מנין חברו במחיצה גבוה עשר טפחים אבל בבקעה אין צריך להבדיל בקעתו מבקעת חברו אלא במקום שנהגו: רצה להבדיל בקעתו מבקעת חברו כופם לתת שלו ובונה ועושה חזית כמו אמה בסיד מבחוץ כדי להודיע שהכותל שלו לפיכך אם נפל הכותל המקום והאבנים שלו: ואם עשו מדעת שניהם בוני הכותל באמצע ועושין חזית מכאן ומכאן לפי אם נפל הכותל המקום והאבנים של שניהן: המוכר גנה לחברו סתם והיתה בעורבת עם גנות אחרות כופין את הלוקח לבנות את הכותל ביניהם ואפילו

ל"ו וכן כתבו התוספות דאין הלבה כלישנא קמא מדקאמר סברוה ל דמשמע דלא קאי אלישנא עיקר שא כדאיה דהלכה כלישנא בתר דקזיק רחיק שמיה היזק ואעפ"ג דקאמר סברוה הבי דהקטי' בלישנא קמא הקטי' כמי בלישנא בתרא וכן פסק ר"ת ותוספ' דרבי יוחנן סובר כן וכן ס"ל כי בכל הדיוי' שמביא התלמוד סייעתא ללשון זה הם קושיות ל בלישנא קמא ואף על גב דשכיחי תשובה כתוב בתשובה ל"ז:

דלם בנויל בהנו יותר מן' לא יעשה וכן כולם אלא כאיני המפורש וכן הוא דאמרי בגמ' לתיתוי כתר' דכהיני בקיבא ודפנא מאי לא קאמר לתיתוי מבנה כל המקומות כמו שבהנו וכר' אלא דפנא מקום ודפנא אפי' אם בהנו בן מבנה הדיוט הוא וכלא פלת בפרק הפועלין לתיתוי בתר' דמכרך דיפתא כו' ומכאן יש ללמוד דיש מבהני שאין למוד עליהם אפילו היכא דתתן הכל במבנה המדיבה תו' ועיין בהילכו' שכירו' רפ"ט ובהילכות מכירה פ"ו ופכ"ו ופ"ז:

תלמודא וכן כתב ל"מ ז"ל בזה הפרק כמו שאבאר בעז"ה לבן אמרתי כי דבר זה לא יבא מפי הלבה ז"ל אלא אחד מן המתפילין כתבו שובב

מבחתי לחכמי לונ"ל ז"ל שלמה ז"ל והשיבם ז"ל בספר קנין בנגע כתוב בו שבין נגה לנגה סני בעשרה טפחים ובתחלת נבא בת משמע דיותר פשיטא לן בניבה דקזיק רחיק שמיה קזיק מבחבר ואם בן למאי לא צריך לחבא אמו יודעו מורבו נאוכני כי בתלים לחבחנו לתשובתו כאיל תערוג על אפיקי מים:

תשובה זאת השאלה לא היתה לחבמים גדולים כמוכם לשאול אותה וכי לא שבי בין קזיק רחיק שהוא קזיק גדול ודאי שילחה לדם חבירו בעת שהוא עומד ועושה בהבי ובין קזיק רחיק שילחה קמת חבירו שהוא עומד בשוה אלא לדבריהם חסידות הם שלא ויעיין בו בעין רעה ואותו הבי מבוין בעלמא הוא ואינו אלא בהילכתא עיקר קזיק רחיק בחב מקום שבני אדם דרין בהבל בנגות של חבירו אסור לפי שהין דרך בני אדם לגדור בנגות שלהן אלא בתוך עשרה טפחים סגיא כי היכי דלא כתפס עלי כנגב קל ויהיה לנגות שהין דרך בני אדם לגדור שם ואם מאותו עבין של עבין בישא אפילו בבקעה הייבי מחייבין אותו לגדור שעיקר קמתו של חבירו בבקעה קזיק ובבר כתבבר שהין מחייבין אותו בבקעה לגדור בלל לא בד' אמות ולא בי' טפחים ולעולם אין חוששין לקזיק דלא אשום בני אדם ובמקומו הקבועין שאין דרך להחליך עבי לשון תשובתו זו אמרתי הבה בלחי במבלת ספר כתוב עלי ואשרי שזכיתי להסכויותו ולחיותו ולעתו: אבל בבקעה אין צריך להבדיל

כמשפ ובגמרא ואם בתבאר שאפילו בנגה במקום שבנהו בבקעה לגדור אין מחייבין אותו לגדור אין מחייבין אותו לגדור אין ניזק לבקעה אלא בם ואם וכן כתב הרא"ש ז"ל: רצה להבדיל בקעתו וכו' במשפ ופי' מבחון לבד מבדו ווק שכתב בתו לחיק בפיל בבדי יוכלן שפיבא בן חזית הלמוד במשפ:

לפיבך אם בפל הכותל המקום והאבנים וכו' אם: ואם עשו מדעת שביבם וכו' במשפ אם: לפיבך אם בפל הכותל וכו' בם זה במשפ אם פי' בבותל חבר שבפל שהמקום והאבנים של שביבם וכן מבואר במשפ אם ותתמה עליה בגמרא ומחייבין לה בדיבה לבפל לרשות היחיד מיבייבי לי בתי דפביבה חד לרשותיה מהו דתימא ליהוי תידך הימנית מחבבי עליו הדיוט בפל ופירשו אפילו אין האבנים יבולות מתחת ידי זה ואין אפ דיוקן לותן בריאותו וחבבו הובעו במחיבת האבנים והלה טוען לה כי הבותל היה בולו שלי ויהיו בתמן ואף על פי שהיה יבול להוכיח ולומר מיבן בידי וכנון שיש זמן רב מן הבפילה שאפילו שותפין מקפידין זה על זה בזמן מהיבה הבי זה ינו במקום עליה ליהן סהדי דבחבר הבותל של שביבם ובן בבקעה בשעשו שביבם חזית ואינו במקום עבדים לה תמ"ן ושטה אחבת יש בהלבות בתבה המוכר בסמיך: המוכר גנה לחבריו וכו' לה ידעתי מאין זה ליתבר ובה אנות הסוק ליבן למי שהיה שתי גנות סמוכות זו לזו וכך בתוב שם

אא ובן המוכר: ואפילו

מגדל עוז

ואפילו במקום שנהגו וכו' עד במקום שנהגו

כתב הרא"ש ז"ל זה שנוי עכ"ל: ואני תמה גם זה יגיע מפי הרא"ש ז"ל שהרי בסמוך כתבתי לשון הגמרא דפרק קמא דכתובות שהוא כלשון ל"מ ז"ל ותתה רא"ש בעיניך אלא מי שכתב ה הרא"שונה כתב התחילונה וכולהו בחדא מתתא מתחיניה: מקום שנהגו לכתוב הכותלים עד סוף הפרק פ"ק דבבא בתרא:

פרק שלישי
כותל

חבר המכריל עד שלא שכירתן

פ"ק דבבא בתרא: אבל האחד והגביהו הכותל יתר על ארבע אמות אם באו לבנות כותל אחד גבוה כנגד הכותל שביניהן מחייבין אותו ליתן חלקו בגובה שכנגד בתלו כיצד בנה אחד כותל שביניהם והגביהו עשר אמות והבי' הגביהו בותל אחר כנגדו או בצדו לעשות לו בית והגביה הכותל האחר מחייבין אותו ליתן חלקו בכותל שהגביה על ארבע אמות שהרי בשעה שבנאו בחנ וכן אם בנה בתלו שבניתי מקום להשען עליו קורה וגזוזרה ומחייבין אותו ליתן חלקו בכותל שבנה אחד על ארבע אמות: כתב בחאן דלמי דסמך סמך ולא כתב היכא דלמי סמך לפלגא סיך לכולה עכ"ה:

ומודה הוא בחאן בתפריעת דלקנעתא דכשורי וכן פירש"י ז"ל דשניהם לעניין נוכח ולית פירש תפריעה היא לעניין תורך שעשה בסיף הקומה שיכים יכולים לקבל הבניין נכנסת נאן יכולה לקבל הבניין דלקנעתא דכשורי לעניין נוכח כפרש"י ז"ל ופ"ה פי' שניהם לעניין תורך עכ"ה:

שנתנו: מי שהיה לו חורבה בין הורבות חברו ועמד חברו ונדר רוח ראשונה ושניה ושלישית עד שנמצאת חורבה זו בשלש רוחותיה גרורה אין מחייבין אותו ליתן מן ההוצאה כלום שהרי לא הועיל לו והרי חורבתו פתוחה לרשות הרבי כשהיתה לפיכך אם נדר לו רוח רביעית עד שנמצא חורבתו טוקפת נדר מגלגלין עליו ארז הכל ונותן חצי ההוצאה שהוציא זה בארבע רוחות עד ארבע אמורת ובלבד שיהיה מקום הכותל של שניהם אבל הגביה מקום הכותל יתר על ארבע אמות אם באו לבנות כותל אחד גבוה כנגד הכותל שביניהן מחייבין אותו ליתן חלקו בגובה שכנגד בתלו כיצד בנה אחד כותל שביניהם והגביהו עשר אמות והבי' הגביהו בותל אחר כנגדו או בצדו לעשות לו בית והגביה הכותל האחר מחייבין אותו ליתן חלקו בכותל שהגביה על ארבע אמות שהרי בשעה שבנאו בחנ וכן אם בנה בתלו שבניתי מקום להשען עליו קורה וגזוזרה מחייבין אותו ליתן חלקו בכותל שבנה אחד על ארבע אמות: כתב בחאן דלמי דסמך סמך ולא כתב היכא דלמי סמך לפלגא סיך לכולה עכ"ה:

ומודה הוא בחאן בתפריעת דלקנעתא דכשורי וכן פירש"י ז"ל דשניהם לעניין נוכח ולית פירש תפריעה היא לעניין תורך שעשה בסיף הקומה שיכים יכולים לקבל הבניין נכנסת נאן יכולה לקבל הבניין דלקנעתא דכשורי לעניין נוכח כפרש"י ז"ל ופ"ה פי' שניהם לעניין תורך עכ"ה:

כנגד הכותל שביניהן מחייבין אותו ליתן חלקו בגובה שכנגד בתלו כיצד בנה אחד כותל שביניהם והגביהו עשר אמות והבי' הגביהו בותל אחר כנגדו או בצדו לעשות לו בית והגביה הכותל האחר מחייבין אותו ליתן חלקו בכותל שבניהן על ארבע אמות שהרי בשעה שבנאו בחנ וכן אם בנה בתלו שבניתי מקום להשען עליו קורה וגזוזרה מחייבין אותו ליתן חלקו בכותל שבנה אחד על ארבע אמות: כתב בחאן דלמי דסמך סמך ולא כתב היכא דלמי סמך לפלגא סיך לכולה עכ"ה:

ומודה הוא בחאן בתפריעת דלקנעתא דכשורי וכן פירש"י ז"ל דשניהם לעניין נוכח ולית פירש תפריעה היא לעניין תורך שעשה בסיף הקומה שיכים יכולים לקבל הבניין נכנסת נאן יכולה לקבל הבניין דלקנעתא דכשורי לעניין נוכח כפרש"י ז"ל ופ"ה פי' שניהם לעניין תורך עכ"ה:

שנתנו: מי שהיה לו חורבה בין הורבות חברו ועמד חברו ונדר רוח ראשונה ושניה ושלישית עד שנמצאת חורבה זו בשלש רוחותיה גרורה אין מחייבין אותו ליתן מן ההוצאה כלום שהרי לא הועיל לו והרי חורבתו פתוחה לרשות הרבי כשהיתה לפיכך אם נדר לו רוח רביעית עד שנמצא

ואפילו במקום שנהגו שלא לגדור בגנות אבל אם מכר בקעה סתם אין מחייבין אותו לגדור אלא במקום שנהגו מקום שנהגו לבנות כתלים המבדילין בחצרות או בגנות באבנים שאינן גזית זה נותן שלשה טפחים וזה נותן שלשה טפחים בגזית זה נותן טפחים ומחצה וזה נותן טפחים ומחצה בכפיסים זה נותן שני טפחים וזה נותן שני טפחים בלבנים זה נותן טפח ומחצה וזה נותן טפח ומחצה וכל השיעורין האלו עובי הכותל עם הסיד והוואיל ומקום הכותל משל שניהם אם נפל הכותל הרי המקום והאבנים של שניהם ואפילו נפל לרשות אחד מהן או שפנה אחד מהן את כל האבנים לרשותו וטען שמכר לו חברו חלקו ונתנו לו במתנה אינו נאמן אלא הרי הן כרשות של שניהם עד שיביא ראיה:

פרק שלישי
כותל

חבר המכריל בין שני השותפין שנפל יש לכל אחד משניהן לכוף את חברו לבנותו עד גובה ארבע אמות כדי שלא יראה זה את זה אבל יתר על ארבע אמות אין מחייבין אותו רצה האחד והגביה הכותל יתר על ארבע אמות אם באו לבנות כותל אחד גבוה כנגד הכותל שביניהן מחייבין אותו ליתן חלקו בגובה שכנגד בתלו כיצד בנה אחד כותל שביניהם והגביהו עשר אמות והבי' הגביהו בותל אחר כנגדו או בצדו לעשות לו בית והגביה הכותל האחר מחייבין אותו ליתן חלקו בכותל שבניהן על ארבע אמות שהרי בשעה שבנאו בחנ וכן אם בנה בתלו שבניתי מקום להשען עליו קורה וגזוזרה מחייבין אותו ליתן חלקו בכותל שבנה אחד

אבל אם היה הכותל של זה שבנה ובחלקו בנה יראה לי שאין מגלגלין עליו אלא דבר מועט כמו שיראו הדיינין שהרי אינו יכול להשתמש בכתלי וכן אם הניקף עצמו חוששני רבינו הרי גלה דעתו ונותן חצי ההוצאה של שלשה רוחות אם היו הכותלים של שניהם וכן כל כיוצא בזה וכן שני בתי זה בצד זה והיו גניה עשויין לדירה אפילו היו בשני צדי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו שהוא דר בו וזה עושה מעקה לחצי גגו וזה שלא בנגד זה ומעדיף כדי שלא יראו זה את זה ואף על פי שבני רשות הרבים רואים אותו יכול כל אחד לומר לחברו אין אתה רואה אותי אלא בשעת שאעמוד על גגי ואתה רואה אותי תמיד: גג הסמוך לחצר חברו עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות אבל בין גג לגג משאר הגגין אינו זקוק לארבע אמות שאין בני אדם דרין בגגות לפיכך אין בגגות הזיק ראיה אבל צריך לעשות מחיצה בין שני הגגין גבוה טפחים כדי שיתפוס אותו כגגב אם נכנס ברשותו: שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון הריני בונה מכנגדי ועולה אלא בונין שניהם מלמטה ועולה ובונה העליון לבדו מכנגדו ומעלה ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חברו אין העליון זקוק לתחתון כלל:

אבל אם היה הכותל של זה שבנה ובחלקו בנה יראה לי שאין מגלגלין עליו אלא דבר מועט כמו שיראו הדיינין שהרי אינו יכול להשתמש בכתלי וכן אם הניקף עצמו חוששני רבינו הרי גלה דעתו ונותן חצי ההוצאה של שלשה רוחות אם היו הכותלים של שניהם וכן כל כיוצא בזה וכן שני בתי זה בצד זה והיו גניה עשויין לדירה אפילו היו בשני צדי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו שהוא דר בו וזה עושה מעקה לחצי גגו וזה שלא בנגד זה ומעדיף כדי שלא יראו זה את זה ואף על פי שבני רשות הרבים רואים אותו יכול כל אחד לומר לחברו אין אתה רואה אותי אלא בשעת שאעמוד על גגי ואתה רואה אותי תמיד: גג הסמוך לחצר חברו עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות אבל בין גג לגג משאר הגגין אינו זקוק לארבע אמות שאין בני אדם דרין בגגות לפיכך אין בגגות הזיק ראיה אבל צריך לעשות מחיצה בין שני הגגין גבוה טפחים כדי שיתפוס אותו כגגב אם נכנס ברשותו: שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון הריני בונה מכנגדי ועולה אלא בונין שניהם מלמטה ועולה ובונה העליון לבדו מכנגדו ומעלה ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חברו אין העליון זקוק לתחתון כלל:

אבל אם היה הכותל של זה שבנה ובחלקו בנה יראה לי שאין מגלגלין עליו אלא דבר מועט כמו שיראו הדיינין שהרי אינו יכול להשתמש בכתלי וכן אם הניקף עצמו חוששני רבינו הרי גלה דעתו ונותן חצי ההוצאה של שלשה רוחות אם היו הכותלים של שניהם וכן כל כיוצא בזה וכן שני בתי זה בצד זה והיו גניה עשויין לדירה אפילו היו בשני צדי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו שהוא דר בו וזה עושה מעקה לחצי גגו וזה שלא בנגד זה ומעדיף כדי שלא יראו זה את זה ואף על פי שבני רשות הרבים רואים אותו יכול כל אחד לומר לחברו אין אתה רואה אותי אלא בשעת שאעמוד על גגי ואתה רואה אותי תמיד: גג הסמוך לחצר חברו עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות אבל בין גג לגג משאר הגגין אינו זקוק לארבע אמות שאין בני אדם דרין בגגות לפיכך אין בגגות הזיק ראיה אבל צריך לעשות מחיצה בין שני הגגין גבוה טפחים כדי שיתפוס אותו כגגב אם נכנס ברשותו: שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון הריני בונה מכנגדי ועולה אלא בונין שניהם מלמטה ועולה ובונה העליון לבדו מכנגדו ומעלה ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חברו אין העליון זקוק לתחתון כלל:

אבל אם היה הכותל של זה שבנה ובחלקו בנה יראה לי שאין מגלגלין עליו אלא דבר מועט כמו שיראו הדיינין שהרי אינו יכול להשתמש בכתלי וכן אם הניקף עצמו חוששני רבינו הרי גלה דעתו ונותן חצי ההוצאה של שלשה רוחות אם היו הכותלים של שניהם וכן כל כיוצא בזה וכן שני בתי זה בצד זה והיו גניה עשויין לדירה אפילו היו בשני צדי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו שהוא דר בו וזה עושה מעקה לחצי גגו וזה שלא בנגד זה ומעדיף כדי שלא יראו זה את זה ואף על פי שבני רשות הרבים רואים אותו יכול כל אחד לומר לחברו אין אתה רואה אותי אלא בשעת שאעמוד על גגי ואתה רואה אותי תמיד: גג הסמוך לחצר חברו עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות אבל בין גג לגג משאר הגגין אינו זקוק לארבע אמות שאין בני אדם דרין בגגות לפיכך אין בגגות הזיק ראיה אבל צריך לעשות מחיצה בין שני הגגין גבוה טפחים כדי שיתפוס אותו כגגב אם נכנס ברשותו: שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון הריני בונה מכנגדי ועולה אלא בונין שניהם מלמטה ועולה ובונה העליון לבדו מכנגדו ומעלה ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חברו אין העליון זקוק לתחתון כלל:

אבל אם היה הכותל של זה שבנה ובחלקו בנה יראה לי שאין מגלגלין עליו אלא דבר מועט כמו שיראו הדיינין שהרי אינו יכול להשתמש בכתלי וכן אם הניקף עצמו חוששני רבינו הרי גלה דעתו ונותן חצי ההוצאה של שלשה רוחות אם היו הכותלים של שניהם וכן כל כיוצא בזה וכן שני בתי זה בצד זה והיו גניה עשויין לדירה אפילו היו בשני צדי רשות הרבים זה עושה מעקה לחצי גגו וזה עושה מעקה לחצי גגו שהוא דר בו וזה עושה מעקה לחצי גגו וזה שלא בנגד זה ומעדיף כדי שלא יראו זה את זה ואף על פי שבני רשות הרבים רואים אותו יכול כל אחד לומר לחברו אין אתה רואה אותי אלא בשעת שאעמוד על גגי ואתה רואה אותי תמיד: גג הסמוך לחצר חברו עושה לו מעקה גבוה ארבע אמות אבל בין גג לגג משאר הגגין אינו זקוק לארבע אמות שאין בני אדם דרין בגגות לפיכך אין בגגות הזיק ראיה אבל צריך לעשות מחיצה בין שני הגגין גבוה טפחים כדי שיתפוס אותו כגגב אם נכנס ברשותו: שתי חצרות זו למעלה מזו לא יאמר העליון הריני בונה מכנגדי ועולה אלא בונין שניהם מלמטה ועולה ובונה העליון לבדו מכנגדו ומעלה ואם היתה חצרו למעלה מגגו של חברו אין העליון זקוק לתחתון כלל:

מי שהיה כותלו סמוך לגגת חבירו וכו' בבבא מציעא פרק הבית והעלייה משנה שם: ואם רצה בהן בעל הגגה יאמר לו הן אם פנה לתתן קנה מחלוקת הזה בין בבלין לא בבלין מפורש בגמרא שם והקשו לו לאמר לרבי יוסי כל תפיסת חבירו של חבירו כיצד שלא מדעתו ותרצו כיצד דמכוין לאקטויי ליה כבל הכא משתמעי בעלמא היא דיקא משתמעי ליה והכי דמכוין לאחר המחבר אבל יש שכתבו לדוקא לפיכך קמי' לרבעל קבלת לכי פניהו היא ליה למימר ומדלא אמר ליה שמע לחזור מליכון עכשיו לא:

פרק חמישי

נמות המספיקות מים וכו' בבבא מציעא פרק המקבל משנה ז:

מי שהיה כותלו סמוך לגנת חברו ונפל כופין אותו לפנות אבניו אמ' לו הגיעך והרי הן שלך אין שומעין לו ואם רצה בהן בעל הגנה ואמר לו הן אם פנה אותם קנה ואינו יכול לחזור בו ואפילו אמר הילך יציאותיך ואטול אבני אין שומעין לו אבל אם לא פנה לא קנה שלא אמר לו אלא לדהותו: חמש נמות המספיקות מים ממעין אחד ונתקלקל המע' כולן מתקנות עם העליונה נמצאת התחתונה מתקנת עם כולן ומתקנת לעצמה והראשונה אינה מתקנת עם השניה ולא מהשניה ולמטה וכן חמש חצרות ששופכין מים לביב אחד ונתקלקל הביב כולן מתקנות עם התחתונה נמצאת העליונה מתקנ' עם כולן ומתקנ' לעצמ' והתחתונ' אינה מתקנת עם השניה ולא משניה ולמעלה: בני הנהר משקין על הסדר רצה אחד מהן לסכור כדי שיחזור לו המים וישקה תחלה ואחר כך יפתח ואחד רוצה להשקות תחלה כל המתגבר זכה וגבור הקרוב לאמה מתמלא ראשון מפני דרכי שלום:

פרק רביעי

מי שהיתה לו עלייה למעלה מביתו של חבירו ונפל כותל מכותלי הבית אין בעל העלי' נותן לו כלום ביציאותיו וכופה את בעל הבית לבנותו כשהיה אבל אין בעל הבית כופה לבעל העליה לבנות כותל עליה שנפל והתקרה של בית הרי היא של בעל הבית והמעזיבה שעל התקרה הרי היא של בעל העליה נפלו שניהם הבית והעליה הרי שניהם חולקין בעצים ובאבנים ובעפר ואם נשתברו מקצת האבנים רואין אי זו ראוי' להשתבר אם אבני הבי' או אבני העלי' ודבר זה ידוע מדרך הנפילה אם נפל העליון על התחתון והרסו אם נשמט התחתון ונפל העליון ונהרס ואם אינן יודעין כיצד נפל חולקי' האבנים השלמות והשבורות: אמר בעל העליה לבעל הבית לבנות כדי שיבנה עליתו על גביו והוא אינו רוצה הרי בעל העלי' בונה את הבי' כשהיה ויושב ודר בתוכו עד אשר יתן כל יציאותיו ואחר כך יצא ויבנה עליתי אם רוצה ואם אין אחד מהן יכול לבנות בעל העלייה נוטל שליש הקרקע ובעל הבית שני שלישים: רצה בעל הבית לבנות ביתו בונה ביתו כשהיה ואם בא לשנות בכתלים אם חזק אותן והרבה ברחבן יותר ממה שהיו שומעין לו רצה למעט ברחבן או לפחות מחזקן כגון שהיו אבנים ובקש להחזיר לבנים וביוצא בהן אין שומעין לו: בא לשנות את התקרה לקורות כבדים וחזקין שומעין לו לפחות ברחבן פחו' ממה' שהיו אין שומעין לו: הרבה בחלונות או שהוסיף בגובה הבי' אין שומעין לו מיעט בחלונות או שמיעט בגובה הבית שומעין לו: וכן

מנדל עוז

מי שהיה כותלו סמוך וכו' עד שלא יזיק

לך קיזוקים שלא לדעתו בבבא מציעא פרק הבית והעלייה ופרק קמא דבבא בתרא:

ק' נמות המספיקו' מים עד ולמטה

לך קיז במבא מציעא פרק המקבל: חמש חצרות וכו' עד ולמעלה פרק קמא דבבא': בני הנהר וכו' ובור הקרוב לאמה עד מפני דרכי שלום.

כתב הל' אלו ז"ל בגמרא מעמיד אותה בחמש המקבלת על פי בורו אבל הרב ז"ל לא כתב כזה ואפשר לפי שחזר הדין לכל דלתים נבר טוב הוא ש שכתוב לדרכי שלום ומי שקריב לה הוא דלתים עבה:

ואני אומר מכל מקום יפה עשה הרב ז"ל שחייב אדם לומר בלשון רבו ובר מן כל הכוזקין בדברים שאמרו ב במשנה מפורש לדרכי שלום נתפשטו עלה בגמרא מתוך כך בני הקדש לא תמר אתי בריש ושמואל אמ' עגלתי אתו בריש ושמואל אמר תתלי אתו בריש ונקיל וטרי עלה ממתניתין דבור הקרוב כו' עליה דרב ומקדי' תרנגיל שמוש מלכיה דרב בחמה מקלכת על פי בורו ומקשי ליה ודחי ליה ופשיק אמר רב יוסף בר חנילאי קשתא דלא מתמר הילכתא לא כרב ולא כשמואל כל דלתים נבר כלומר דלא מתמר הילכתא כרב דקא שמואל פליג עליה ואע"ג דתרנגיל למלתיה לא סבירא ליה כותיה ולא כשמואל דאפשר לומר דשמואל כרב סבירא ליה דאי לא סבירא ליה כ כותי' דרב משכוכי אחרי דרב לאמר ליה לבן כל דלתים נבר ומכל מקו' ניתני דבור הקדוש כדקתני קיומה ותקנתה דשמואל לא קתני אחרי טעמי חדא דקל בכל דוכתא רב ושמואל הלכה כשמואל בדיני אי תרנגיל מליביה דרב מיקו לא סבירא לה ועוד דקא פסק רב יוסף בפרק הזהב הילכך כתרנייהו הילכך קתני מתניתין כפשוטה כמו שכתב ל"מ ז"ל:

פרק רביעי

מי שהיתה לו עלייה עד לאין שומעין לו במציעא פ' הבית והעלייה: כללו

ומצאו לאבל בשותפין לפילו חכמים מודים שהיוצאה לעליון ובודאי שחותה מצאה שבחלקו בשוכר ומוכרן לבעל העליון ואם אין לו לשלם לו דיו ופסקו כרבנן וכן כתב הרמב"ם ז"ל פרק לפתדא נבי ויתי לתוריהן ותם לאבל מטו כשורי לוטה ועזרה דשתתי קיוא שפיסים שם ופרש"י ז"ל מעם שהחל נבוך ויתבלו ומצאו חבלן חבירו לפי שאין כיכר לי אלא מבכים של עליון ואי שלו לבכים של תחתון ויהי' כתב שהיה תוכה ויש להם לחלוק לפי חשבון והכי לישתא בתוספתא דתניא בזמן שהיו שניהם שוים לאבל אם היה אחד מהם גדול ואחד מהם קטן זה מיטל לפי שלו וזה מיטל לפי שלו עכ: אם כשחברו וכו' בגמרא לי בחבש כפל לי בחבש כפל ופר"י ז"ל אם כחבש הבית מיטל על העליון כדלעיל מתני' ואם כחבש התחתון כפל לו כמקל כשקי' זקוף וכפל שעליהו של כותל כפל להלן מיהו הרבה העליונה כשברו שבפלו ומנוכה לו ותחתונה שבפלו מיהקים כמוך עכ: ואם לוין ילעיין וכו' מפורש במשנה בגמרא שם: אבר בעל הבית לבעל העליה כי יפסק כתבת ז"ל לוה לו ליתן לבעל העליה את בעל הבית ושקדה הרשב"א ז"ל כן וזה פירוש לעיל מיניה בפ' יורדין לבסמיו וכתב הריטב"ן ז"ל כן נראה לי ואין נראה לי לפרש לכפותו כיפי' לותו כמו שכתב בתחלת הפרק ומשתכחו היא לו בשלי לפרש לכפותו לבעל העליה ביוקר ולכפותו ולהרשב"א ז"ל כתב אלא כשהתנאבו לבעל העליה בכסי בעל הבית אלא גוף הבית כשהתנאבו לו ולעולם אין כופה אותו אלא שבוקי הבית ומדר בתוכו: ואם אין לוה בעל הבית לשלם כדלעיל פרק הזה: רצה בעל הבית לבנות בניתו וכו' אם יוכלו: וכן

שונה עד שתשתה את שלמטלה ממנה לפיכך כולן מתקנות עם העליונה: וכן חמש חצרות ששופכות מים וכו' ב בחותך בריתא אם יפי' מים אלו מי תשמיש לו מי מטר הם וכל זמן שלא ירדו מים עליונים למע' טוב להם להתחתונים ואם לא תקון מתוקנת למטה יהא כזק לעליוני' לפיכך מסייעין עמהם:

עוד מה שיקשו עוד ואפי' קשה

בני הקדר משקי' על הסדר וכו' לכך ה' מהם לסכור וכו' בגיטין פרק הכותב בשטר כורד הקדיש לחמ' מתמלא ראשון מפני דרכי שלום ובגמרא בני הקדר כיצד שותי' לחמי' אחת אחת ומקשי' דרב ושמואל במסבר ומקשי' דרב לחמר כהדא כפשטא ליזיל ושמואל לחמר עלמי שתו מיא בריש לחמר לילכן קדמיכן טפי ומקשו לרב מהמשנה שהקדיש מתמלא ראשון ותרצו בחמה המקלכת על פי בורו שכיחי פירוש שהבור חפור עם מתחלה ראשון ולחמי בגמרא לכיון דלא לחמר הלכה כרב או כשמואל כל דלתים נבר וכן פסקו הגאונים ז"ל:

עוד מה שיקשו כפשט

בור הקדיש לחמה וכו' בהשנו' א"א בגמרא הוא מעמיד אותה בחמה המקלכת על פי בורו אבל הרב לא כתב זה ואפשר לפי שחזר הדין לכל דלתים נבר טוב הוא שכתוב לדרכי שלום ומי שקריב לה הוא דלתים עבה:

עוד שם

ובבר כתבתי דמלישת דרב ה העמידוה בחמה המקלכת על פי בורו אבל לא כשמואל ולפיכך תפסו הרב אלפסי ז"ל והמחבר קפ"ל מ

משנה כפשוטה כמו שכתב הר"ש ז"ל בהשנות שטוב הוא לתוש לדרכי שלום:

פרק רביעי

מי שהיתה עלייה למעלה וכו' במציעא פרק הבית והעלייה בתחלה

לך קיו

שעל התחתון להעמיד ביתו: אבל אין בעל הבית וכו' גם זה שם ולמה יכריחנו והלא הבית שוה יותר כשאין עליה על גביו ול' ותקרה של בית וכו' זה מפשט במשנה: ודבעזיבה שעל התקר' וכו' פסק כרבי יוסי דאיתא לי' ותמה לפי שקדי פסק פרק ו מהלכות שכירו' כרבנן וכמו שכתבתי שם וכל שדעת המחבר שלא כחלקו רבי יוסי יחכמים הלא בשוכר

לך קיו

לשיבך היה מוטל עליה כדאיתא שם: רצה בעל הבית לבנות ביתו וכו' שם מיושרת:

לך קיו

ואם אין לוה בעל הבית לשלם: ודבר ידוע וכו' בגמרא לי בחבש כפל לי בחבש כפל ופר"י ז"ל שם כחבש הבית מיושר ומפולש תחתיות כיוקומה יש לעשות שקתחתיות כשברו ולכך כפלה הבית ואם כחבש הכותל כשקי' זקוף וכפל שעליהו של כותל כפל להלן מיהו הרבה העליונה כשברו שבפלו ומנוכה לו ותחתיות כשברו שבפלו מיהקים כמוך עכ: ואם לוין ילעיין וכו' מפורש במשנה בגמרא שם: אבר בעל הבית לבעל העליה כי יפסק כתבת ז"ל לוה לו ליתן לבעל העליה את בעל הבית לבסמיו וכתב הריטב"ן ז"ל כן וזה פירושלמי העיוידוק כשקלך לו בעל הבי' לחיוב את חים ילין בלי ירדין לבסמיו וכתב הריטב"ן ז"ל כן נראה לי ואין נראה לי לפרש לכפותו כיפי' לותו כמו שכתב בתחלת הפרק ומשתכחו היא לו בשלי לפרש לכפותו לבעל העליה ביוקר ולכפותו ולהרשב"א ז"ל כתב אלא כשהתנאבו לבעל העליה בכסי בעל הבית אלא גוף הבית כשהתנאבו לו ולעולם אין כופה אותו אלא שבוקי הבית ומדר בתוכו: ואם אין לוה בעל הבית לשלם כדלעיל פרק הזה: רצה בעל הבית לבנות בניתו וכו' אם יוכלו: וכן

לך קיו

אם אם

וכן בעל העליה בונה אותה אם רצה כשהית' ואם בא לשנות הכותלים להרחיב ולהחזיר אין שומעין לו מפני שהוא מכביד על כותל התחתון אבל למעט שומעין לו וכן בקורת תקרה העליי' אם שנה אותה לקלים ממה שהיו שומעין לו לכבדי מהן אין שומעין לו הרבה בחלונו"ת או שמיעט בגובה העליה שומעין לו אבל אם מיעט בחלונות או הרבה בגבהה אין שומעין לו נתדלדלו קורות הבית וירדו לאויר הבית אם הניעו לתוך עשרה טפחים סותר ובונה ואם לא הניעו יכול בעל העליה לעכב עליו ואפילו אמר לו בעל הבית אני אשכור לך מקו' כדי שתדור בו עד שאת קן התקרה אין שומעין לו שהרי אומ' לו איני רוצה שאטרח ממקו' למקום כדי שתתקן [ו] את ביתך

ההנו ביניה דבר זה אם נשאר בגובה הבית כדי שיקח ארם חבילה בינונית על ראשו ויכנס בה תחת קורות אלו שנעקמו אינו סותר ואם אינו יכול להכנס בה עד שיכוף את ראשו סותר ומתקן ובונה ואין בעל העליה יכול לעכב שהרי התנו ביניהם תחלה: בית הבד שהו' בנוי בעיבי ההר וגגת אחד על גביו ונפחתו שמי בית הבד בארבעי"ה טפחים או יתר הרי בעל הגגה יורד וזורע למטה עד שיעשו"ה זר"ע לבירי"ה ברו כיפין ויתקן העליון קרקע גגתו ויזרע כל גגתו: שתי גגות זו על גב זו והירק בנתים בגובה עובי הארץ שביניהם כל שהעליון יכול לפשוט ארי"ה ידו ולישול אותו מעקרו הרי הוא שלו ובלבד שלא יאנס את עצמו והשאר של תחתון היה מניע לנופו ואינו מניע לעקרו לא ישול העליון ואם נטל אין מוציאין אותו מידו אבל האילן העומד על הכיגר אף על פי שהוא נוטה לתוך שדה אחד מהן הרי שניהם חולקין בפירותיו שטף נהר את זתיו ושתלם בתוך שדה חברו ואמר הלי"ה זתי אני נוטל אין שומעין לו משום ישוב הארץ אלא יעמדו במקומן ואם עקרן הנהר בנושיהן כששתלן יחלקו הפירו' בעל השדה עם בעל הזתים כל שלש שנים ולאחר שלש הכל לבעל השדה ואם לא נעקרו בנושיהן הכל לבעל הקרקע מיד כיוצא בו המוכר זיתיו לעצים אם פסק עמו לקוץ כל הפירות שיעשו הרי הן לבעל הקרקע ואם התנה עמו לקוץ כל זמן שירצה כל הפירות שיוציאו לבעל העצים מכר סתם אם עשו פחות מרביעי"ת לסאה חוץ מן ההוצאה הרי אלו של בעל הזתים עשו רביעית לסאה חוץ מן ההוצאה הרי אלו יחלוקו:

פרק

[ו] וכן הדין במשכיר בית לחבירו לזמן קצוב ובתוך זמן היכר הוא לבמותו שאין יכול לשוכר לעשות לפנים משורת הדין וכן היכר יכול להכנים לו פיעל לבמותו בעוד שמשכיר לו מפני היקר דרישת רבלי' וכן משמע פר"ח יחפיל דתנן היכי יכול להכנים ויוציאין עכ"ל מהכסף:

מגדל עוז

כתדלדלו קורות וכו' עד ביניהם תחלה פ"ק דבבא בתרא: בית הבד שהוא בנוי עד שלא תתקן במניעת פרק הבית והעלייה: היה מניע לנופו כו' עד ביניהם ופרק השואל: שטף נהר זיתיו ונתלם בתוך שדה חברו וכו' ואם עקרן הנהר בנושיהן עד שלא נתלם בתוך שדה חברו: ואם עקרן הנהר בנושיהן הכל לבעל הקרקע וכו' עד לבעל הקרקע מיד כיוצא בו המוכר זיתיו לעצים מכר סתם עד לבעל הקרקע מיד ואם התנה עמו לקוץ כל זמן שירצה כל הפירות שיוציאו לבעל העצים מכר סתם אם עשו פחות מרביעי"ת לסאה חוץ מן ההוצאה הרי אלו של בעל הזתים עשו רביעית לסאה חוץ מן ההוצאה הרי אלו יחלוקו: ואני אומר מה שכתב לי"ת זל מפורש במניעת פרק השואל מפני שכתב הרמב"ן זל לפי שכתב בנמרא שלא מכרו לו אלא מפני היקר דרישת רבלי' וכן משמע פר"ח יחפיל דתנן היכי יכול להכנים ויוציאין עכ"ל מהכסף: ואפילו אמר לו בעל הבית

ובהשנות אי"ה

[ו] ואפי' אומר מה שכתב לי"ת זל מפורש במניעת פרק השואל משמע מכל דבריו זל לפי שכתב בנמרא שלא מכרו לו אלא מפני היקר דרישת רבלי' וכן משמע פר"ח יחפיל דתנן היכי יכול להכנים ויוציאין עכ"ל מהכסף: ואפילו אמר לו בעל הבית

הלכות שכנים

מגדל עוז

פרק חמישי

חצר השותפין כו' עד עכ"ל הכל פר"ק דבבא בתרא פסק כתנא קמא וכן פסקו ז"ל אבל שאר הדברים כגון כיול וכיול וכו' וק"ו פשוט: עשה לחד מהן וכו' לולי הויה זה המחבר מדין בנין הכותל ל"ש עלה מד' אמות שאם נלך לחד לרעתו שקוע ליכה בו שפוע חלקו בהוכחה כמבואר ליש סג: מי שיש לו בית בחצר לחדת וכו' תוספתא כלשונה בהלכות: אחד מן השותפין וכו' סוף פרק חזקת הבתים בתרא: וכן שאר הדברים וכו' מימרא שם אמר רבי יוחנן בכל שותפין מעכבין זה את זה מן הכביסה וכו' מתוך שהן מעכבין זה את זה הרי הן כאחד חצר שותפין בחצר וכו' כתבתי בתוספתא שבני מבוי כופין זה את זה שלא להקשיב ביטקן לא חייט וכו' כמו שיתבאר כש לעשו' במבוי דכבים שלין דרך לעשותן ופשוט הוא לאחר שהרשו' משותפת ביניהם: אחד מן השותפין בחצר וכו' משנה פ"ק דקה העמידוה בגמרא בחצר השותפין: ואם קעמיד בפני בקמה זו וכיוצא בה מיהו אפי' בשאר הדברים אין משעבדין אותו ואם היה שרוי עמהם באותה חצר משעבדין אותו על הכל: אחד מן השותפין בחצר שבקש להעמיד בה בהמה או רחיים או לגדל בה תרנגולין חברו מעכב עליו וכן שאר הדברים שאין דרך אנשי המקום לעשותן בחצרותיהן בכולן השותפין מעכבין זה על זה חוץ מן הכביסה לפי שאין דרכן של בנות ישראל להתבזו' על גב הנהר אחד חצר השותפין ואחד מבוי שאינו מפולש בל בני המבוי מעכבין זה על זה ז"ה שלא להשתמש במבוי אלא ברבים שדרך בני המדינה להשתמש בהן במבואות: אחד מן השותפין בחצר שהעמיד בה בהמה או רחים וכיוצא בהן בחצר ולא מיחה בו שותפו הרי זה מעכב עליו כל זמן שירצה ואם העמיד בפני בהמה זו וכיוצא בה מיחה נבוהה עשרה טפחים החזיק שהשותפין מקפידין על המחיצה והואיל והניחו מחל במה דברים אמורים בחצר השותפין אבל בחצר חברו אפי' העמיד בהמתו ועשה לו מחיצה לא החזיק שהרב רדוע שאין זה אלא דרך שאלה והוא הדין לכל מעמיד תנור וכירים ומנדל תרנגולין וכיוצא בהן שאם תאמ' החזיק אין לך אדם שמשאיל מקום לחברו: אחד מן השותפין שבקש לפתוח לו חלון בתוך ביתו לחצ' חברו מעכב עליו מפני שמסתכל בו ממנו ואם פתח יסתום וכן לא יפתחו השותפין בחצרן פתח בית כנגד פתח בי"ת או חלון כנגד חלון אבל פותח אדם לרשו"ת הרבים פתח כנגד פתח והלון כנגד חלון מפני שאומ' לו הריני כאחד מבני רשות הרבים שרואין אותך ואעפ"

פרק חמישי

חצר השותפין כל אחד מהן פשפה את חברו לעשות לה בי"ת שער ודלת וכן כל הדברים שהחצר צריכ"ה להם צורך גדול או דברים שנהגו בני ד"מדינ"ה לעשותם אבל שאר הדברים כגון ציור וכיור וכיוצא בו אינו כופהו עשה אחד מהן מעצמו אם יגלה השני דעתו שנוח לו במה"ש שעש"ה חברו מגלגלין עליו ארו"ח הכל ונותן חלקו כדשמעי' מקיש דסמך לו כותל בהוצאה: מי שיש לו בית בחצר אחר"ש בני החצר משעבדין אות"ו לעשות עמהם דלת ונגר ומנעול אבל בשאר הדברים אין משעבדין אותו ואם היה שרוי עמהם באות"ה חצר משעבדין אותו על הכל: אחד מן השותפין בחצר שבקש להעמיד בה בהמה או רחים או לגדל בה תרנגולין חברו מעכב עליו וכן שאר הדברים שאין דרך אנשי המקום לעשותן בחצרותיהן בכולן השותפין מעכבין זה על זה חוץ מן הכבי"סה לפי שאין דרכן של בנות ישר"א להתבזו' על גב הנהר אחד חצ"ר השותפין ואח' מבוי שאינו מפו"ל בל בני המבוי מע"בין זה על זה ז"ה שלא להשתמש במבוי אלא ברבים שדרך בני המדינה להשתמש בהן במבואות: אחד מן השותפין בחצר שהעמיד בה בהמה או רחים וכיוצא בהן בחצר ולא מיחה בו שותפו הרי זה מע"כב עליו כל זמן שירצה ואם העמיד בפני בהמה זו וכיוצא בה מיחה נבוהה עשרה טפחים החזיק שהשותפין מקפידין על המחיצה והואיל והניחו מחל במה דברים אמורים בחצר השותפין אבל בחצר חברו אפי' העמיד בהמתו ועשה לו מחיצה לא החזיק שהרב רדוע שאין זה אלא דרך שאלה והוא הדין לכל מעמיד תנור וכירים ומנדל תרנגולין וכיוצא בהן שאם תאמ' החזיק אין לך אדם שמשאיל מקום לחברו: אחד מן השותפין שבקש לפתוח לו חלון בתוך ביתו לחצ' חברו מע"כב עליו מפני שמסתכל בו ממנו ואם פתח יסתום וכן לא יפתחו השותפין בחצרן פתח בי"ת כנגד פתח או חלון כנגד חלון אבל פותח אדם לרשו"ת הרבים פתח כנגד פתח והלון כנגד חלון מפני שאו' לו הריני כאחד מבני רשות הרבים שרואין אותך ואעפ"

ומיהו כל שאין לשותפין חזקה זה על זה כדפ"ה מקילכל' טוען ועוד כדאמ' לעיל ככל ענין וקח דאין שותפין מחזיקין זה על זה דייקו בשאר כל שבקש לחלק ליהו בני ששותפין פתוחים לחצר זה לכיון שהוא יפה וכבש דרך חצר זה קיל דקפדי אין מניח לו לעשות מי לא דזכה מיניה כי':

ובהשגות אלא הירושלמי חולק עליו ל"ל שעזר המגדל תרנגולי בחצר שהיה שם קודם שבא זה לגדל הרי זה חזק ל"ל יוסי' מה כפשוט שאם יש לו לגדל הרי זה גדל ואם אין לו לגדל הרי זה חזק ואפי' אומ' על כל שו' המחילות שאמרו שאין עמהם טענת מכירה או מתנה אין מפסידין ממנו קרקע מתוך מחילה ואם נתנה בית בחצרו כוחה וחזקתו בטלה מחלוקת אלא כל זמן שהחצר כך החזיק זה בתשמישו ועל דרך זה יתקיימו דברי"ע עכ': סיבר קל"ח ז"ל שהרי הירושלמי לפלו בלא חזקת שלש קול וכן כתב לעת נעל העטור ז"ל ומפרש הרי זו חזקה מחוסת מחילה ודברי' מתמי' הם שכ שהעמידת בהמה לשעה או בגדל תרנגולין תהיה חזקה ואין לומר שלשים יום שהרי לא בחלו אפי' כהבריסה אין לך אדם משליל מקו' לחברו ומה שכת' רבינו וכל שפירוש הירושלמי לפי דברי"ו הוא בחזקת שלש שכ' שבטעה ואמרו גדל סתם לממוך על הילוע שהיו החזק' בנ' שנים ור' יוסי הכריס כן ואפ' אם יש לו לגדל שהוא כפ' הרי גדל פי' הרי גדולו מוכיח עליו ואם אמנם מקום זה לו להשתמש בכך הרי גדל פי' הרי גדולו מוכיח עליו ואם כדברי הלה שלש נתן לו רשות לגדל הרי החזיק ואין יחזיק שלש שנים בלא טענה ז"ל ונראה לי לפרש לדעת רבי' ורבי' ז"ל: אחד מן השותפין שבקש לפתוח וכו' ומשרי ונימ' קוץ חזקת הבתים: ובן לא יפתחו השותפין בחצר פ"ק בגד פתח וכו' ומשרי שם ופרש"י ז"ל אלא יחזיק ומשרי זה בגד זה ומעשה בגיטין ובתב הרשב"ץ ז"ל שקטעה לפי דבריו דלי בהרחקה מיבעי ליה סוף סוף לי בעי קבי בחצר וחזי ליה ולקרוב בזה ובסוף דבריו כתב ולולי שאומרה הרב היה כדאי להקשות עליו מפתחו דרך פתח חבירו בכלל: אבל פותח אדם לרשות הרבים וכו' בסוכה שם ובגמרא דילמא ליה סוף סוף היכי משכחת לה ובגיטין בחלוקתיה דעתיו ז"ל דסוף סוף היכי משכחת לה שחלקו בחלון שהוא נביה ואין חוששים שילכו על הגלילים ואין פותחין בכנגדו והקשו עליו מעוכים דלחבי המזכרת פרק במשנה מדין שבי בתים בשני בתי רשות הרבים שחלקו ביניהם שישה ועשרה לחבי נגד וכו' כתבתי לעיל בחלוקת בתים הקשו מתני' קוץ מתני' ובל פותח אדם יכול לסכור ולבנות אלא מקום שהחלון וכן עקר עכל הרשב"ץ ז"ל: ואעפ"

ואף על פי כן לא יפתח אדם חנות כנגד פתח חצר חבירו וכו' תום' פתח בהלכות ודקדקו המפרשי"ל במאי שיינו מפולש אם פיתחין לו פתח כנגד פתח ומעלה הרשב"ץ ז"ל דלפיכך במאי שיינו שלא יעשה ממנו שלש בתים לכאן בית קיוסק לכאן בית קיוסק ולכאן בית קיוסק ורשות הרבים לפתחי דוק שלש שרבים בזוקעין בו עכ"ל:

אחד מן השותפין שלקח בית וכו' משכה שם: אבל פותח הוא עליה לתוך בית וכו' דעת המחבר ז"ל בפירוש הסוגיא כדעת הרב ה שפסי' ז"ל שיכול לבנות העלי' לתוך ביתו וטעמם שכל שקיל פתוחה בתוך ביתו חיזו עשוי להכנים שם דיורין כיון שאין שם דרך חלף עליו וכן כתב הרמב"ן ז"ל ואפילו בית שלקח בחצר אחרת אם פתח החצר הזה ופתחו לתוך ביתו רשאי כל אחד מהשותפין לעשות כן ז"ל הרשב"ץ ז"ל והסוגיא לדעת הרב שפסי' ז"ל ומיהו נראה בתוספת' כדבריו: מבאן אתה למד שאין השותפין שקנו לבית וכו' זו סברת המחבר וראייתה נכונה ומיהו נראה שטעם מה שמזכר למיהוי מפני שיורדים עליה לגג ובהשגות אה"נ חיי ראשי כך לי דבריו ס סותרין זה את זה שאסר בתחלה עכובי עליה על ביתו ופותחה לבידו מדבריה שכבים בדירות חלוקות ואיך כותב מעתה שלא יכנים לביתו כל מי שירצה ואם ירצה לקבל ה מהכסנין לתלמוד תורה נס כן נ"ל כותב מעתה: ואני תמיה דבדי הסיחבר סמוכין על שולחנו ובשפלין עמו דכל כי קא יהיב ביתו פתוח לריחה ותבא עליו ברכה מכל כשאין סמוכי' על שולחנו ואין כשפלין עמו ודאין שם יכולי לעכב עליו ומה שכתב שהוא פותח לתוך ביתו וכן מיהו שאסור לו למיהוי שידורו בה לחברים ולברכה קטעם הוא מפני שיהיו עוברי דרך ביתו כמו שכתבנו לעיל ולפתוח קעליה לחצר מוחים בידו מעתה שיהיו מכנים בה דיורין אלא כל כיוצא לדבריו אין שמץ יכנים בה דיורין ולא נעני למיקם בהדיה בדיעה זה כדאי הלה ז"ל ודעת הלה ז"ל הוא שכל שיהיו מדברה בפתחי לו בפתחי דיורין ולפילו חלוקין: וכן השוכר וכו' ולכאורה שפילו הלה ז"ל יודה בו וקטעם לפי שנוף קבית למשכיר וכל מקום כל דבריהם לסמוך על שולחנו אלא שיהיו לחצר פיחים בחצר שקרשות בידו ואין משכיר יכול לעכב עליו לפתוח שוכר בית לו ולכשפלין עמו הוא שוכר זה כלשון לו: היה פתח של אחד מהן קטן לא יעשנו שתי שוכרי אומר לו בפתח אחר אני יכול להסתר בשנים איני יכול אבל מי שהיה לו פתח קטן לרשות הרבים ורצה להרחיבו או היה רחב ורצה לעשותו שני אין חברו שכנגדו מעכב עליו אין צריך לומר בני רשות הרבים שאינן יכולין לעכב עליו: כופין בני מבוי זה את זה לעשות להן לחי או קורה למבוי מי שיש לו פתח למבוי אין בני מבוי כופין אותו לעשות דלת למבוי שיכול לומר רצוני שאבנם בחבילתי ער פתחי ומבוי המפולש לרשות הרבים ובקשו בני המבוי להעמיד להם דלתות בני רשות הרבים מעכבין עליה' מפני שפעמים רוחקין הרבים ונכנסין בו: מי שבקש לפתוח פתח במבוי שאינו מפולש בני מבוי מעכבי' עליו מפני שמרבה עליהן את הדרך ואם היה מבוי מפולש פותח כל פתח שירצה

ג מפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

ד ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

ה ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

ו ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

לכתחלה היה לו פתח סתום במבוי ז שאינו ז עשוי סופר מפולש הרי זה פותחו לכל כמן עכ"ל:

בכל עת שירצה ואם פירץ אח"כ ח פציעי בני מבוי ט מעכבין עליו וכן אחד מבני מבוי שבקש לסתום פתחו ולהחזירו למבוי אחר בני מבוי מ מעכבין עליו שמא יבא עליהם מס ומתמעט מ מחלקין מן המס הקצוב על בני המבוי לפי מקום שאין המס קצוב על בני המבוי הרי זה סותם פתחו בכל עת שירצה: חמש

ז לפי שבשם פירש שיכול לישחות את ביתו לכשיחיו כיון שאין כאן תוספת בנין וכן ספר התמי' משמו וכן מורי רביכו ז"ל כתב בתשובה דמהאי טעמא תכן לם לנכ כיכם את החדר לפני מביתו כו' בבעמוד משו' לם נכ למלמ' ביתו דיורין הרשב"בידו ועובדבי' רחיה מהיכ לפרק החומכין השוכ' את הסניכה כו' בהילכות שכירות פ"ק עכ"ל:

ח פציעי בני מבוי ט מעכבין עליו וכן אחד מבני מבוי שבקש לסתום פתחו ולהחזירו למבוי אחר בני מבוי מ מעכבין עליו שמא יבא עליהם מס ומתמעט מ מחלקין מן המס הקצוב על בני המבוי הרי זה סותם פתחו בכל עת שירצה: חמש

ט מעכבין עליו וכן אחד מבני מבוי שבקש לסתום פתחו ולהחזירו למבוי אחר בני מבוי מ מעכבין עליו שמא יבא עליהם מס ומתמעט מ מחלקין מן המס הקצוב על בני המבוי הרי זה סותם פתחו בכל עת שירצה: חמש

י מפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

יא ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

יב ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

יג ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

יד ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

טו ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

טז ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

יז ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

יח ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

יט ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

כ ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

כא ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

כב ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

כג ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

כד ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

כה ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

כו ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

כז ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

כח ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

כט ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

ל ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

לא ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

לב ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

לג ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

לד ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

לה ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

לו ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

לז ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

לח ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

לט ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

מ ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

מא ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

מב ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

מג ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

מד ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

מה ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

מו ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

מז ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

מח ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

מט ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

נ ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

נא ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

נב ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

נג ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

נד ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

נה ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

נו ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

נז ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

נח ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

נט ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

ס ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

סא ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

סב ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

סג ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

סד ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

סה ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

סו ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

סז ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

סח ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

סט ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

ע ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

עא ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פירן פניתי מהיכף ע"כ:

עב ומפני שהוא כרשות הרבים וכן כתב רי חלפס ע"כ:

עג ובלמד מיכ שאם סתם לחוכן פתחו לו חלוכו ובא שיעכו ש שבכו לבכות לפני פתחו וחלוכו יכול לחוכן לעכבו ולומר לו בדעתי לחזור ולפותחו וקני מילי ללא פרן פניתי וכרוך להרחיק ד' אמות וכן פסק רי"ף כדאמר לקמן בני ינעות ופתחת לך ינע וסתום ואם עכ"פ בית דין חייב לחוכן לסתום אפילו לא פירן פניתי שלא כדין פתח ואם אתה רוכן על שבכה שיעכו יכול לישחות לחמר דב בחמן ולסתום לאלתר הני חזקה כלקיון פר' שביעי וקא דבב בחמן לייני בסתם שיעכו בפני חוכן אבל אם סתם לעצמו יכול לחזור ולפתוח אם לא פ

פרק ששי כופין

מגדל עוז
פרק ששי

כופין בני העיר זה את זה לעשות חומה דלתים ובריח לעיר ולבנות להן בית הכנסת ולקנות ספר תורה ונביאים וכתובים כדי שיקראו בהם כל מי שירצה לקרות מן הצבור: מי שלקח עיר בארץ ישראל כופין אותו בית דין ליקח לו דרך מארב רוחותיה משום ישוב ארץ ישראל וכופין בני בקעה זה את זה לעשות ביניהם חריץ ובן חריץ: מי שיש לו חצר בעיר אחרת בני העיר משעברים אותו לחפור עמהם בורות שיחין ומערות ואמת המים אבל בשאר כל הדברים אין משעברין אותו ואם הידרו שרוי עמהם באותו העיר משעברין אותו על הכל: כשהן גובין מאנשי העיר לבנו החומ גובין לפי קריבת הבתים מן החומ כל הסמוך לחומה נותן יותר וכל הדר בעיר שני עשר חדש או שקנ בה בידירה נותן עם בני העיר בכל הדברי הצריכין לתקון החומ והדלתות ושכר הפרשי השומרי את המדינ וכל כיוצא בדברי או ששומרין את העיר כל הדברי שצריכין לשמיר העיר לוקחין מכל אנשי העיר ואפי מן היתומי חוץ מתלמידי חכמים שא תלמידי חכמי צריכי שמירה התור שומרתן אבל לתקון הדרכי והרחבות אפי מן החכמים ואם כל העם יוצאין ומתקנין בעצמן לא יצאו תלמידי חכמי עמהן שאי דרך תלמידי חכמי להזדלזל לפני עם הארצ היו חופרין נהר להביא בו מים למדינה נוב אף מן היתומי שזו זכו להם כדי שישקו ממנו שדותיה וכרמיה לפי אם אירע להם דבר שלא באו המים הואיל ולא נהנו מהן היתומי מחזירין להם כל מה שנלקח מהן וכן כל כיוצ בזה: כופין בני מבוי זה את זה שלא להושי ביניהן לא חייט ולא בורסי ולא אח מבעלי אומניות היה שם במבוי אח מבני מבוי אומן ולא מיחו בו או שהית שם מרחץ או רחי ובא חברו ועשה מרחץ אחר בצדו או טחון אחרת אינו יכול למונעו ולומר לו אתה פוסק חיי ואפילו הידה מבני מבוי אחר אינן יכולין למונעו שהרי יש ביניהם אומנות אבל גר ממדינה אחרת שבא לעשות חנות בצד חנותו של זה או מרחץ בצד מרחץ של זה יש להם למונעו ואם הי נותן עמהם מנת הכלך אינו יכול למונעו רובלין בני מבוי יכולין למנעו אבל לא כתבו בני הגרי הין יכולי למנעו אבל חמש חצרות הפתוחות למבוי שאינו מפולש כלן משתמשות עם החיצונה והחיצונה משתמשת לעצמה וכן השניה משתמשת לעצמ ומשתמשת עם החיצונה ואינה משתמשת עם השאר נמצא הפנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמ לפיכך אם בעל השניה בנה אצטבה כנגד פתחו ושתמו אין החיצונה יכולה לעכב עליו אבל כל הפנימיורת מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם את הדרך באורך שהרי מקיפין האצטבה וכן בעל השניורת שפתח לחצרו פתח שני בינו ובין החיצונה אין החיצונה מעכבת עליו שאין לו להשתמש אלא מפתחו ולחוץ אבל אם פתח הפתח השני בינו ובין השלישי הפנימיורת מעכבת עליו שהרי פירש לפני פתחו לפי שדרך שם בני אדם וכלאים יש לו דרך שמוק וכלאים יש לו תשמיש עכ:

פרק ששי

כופין בני העיר זה את זה לעשות חומה דלתים ובריח לעיר ולבנות להן בית הכנסת ולקנות ספר תורה ונביאים וכתובים כדי שיקראו בהם כל מי שירצה לקרות מן הצבור: מי שלקח עיר בארץ ישראל כופין אותו בית דין ליקח לו דרך מארב רוחותיה משום ישוב ארץ ישרא וכופין בני בקעה זה את זה לעשו ביניהם חריץ ובן חריץ: מי שיש לו חצר בעיר אחרת בני העיר משעברים אותו לחפור עמהם בורות שיחין ומערות ואמת המים אבל בשאר כל הדברים אין משעברין אותו ואם הידר שרוי עמהם באותו העיר משעברי אותו על הכל: כשהן גובין מאנשי העיר לבנו החומ גובין לפי קריבת הבתי מן החומ כל הסמוך לחומה נותן יותר וכל הדר בעיר שני עשר חדש או שקנ בה בי דירה נותן עם בני העיר בכל הדברי הצריכין לתקון החומ והדלתות ושכר הפרשי השומרי את המדינ וכל כיוצא בדברי או ששומרין את העיר כל הדברי שצריכין לשמיר העיר לוקחין מכל אנשי העיר ואפי מן היתומי חוץ מתלמידי חכמים שא תלמידי חכמי צריכי שמירה התור שומרתן אבל לתקון הדרכי והרחבות אפי מן החכמים ואם כל העם יוצאין ומתקנין בעצמן לא יצאו תלמידי חכמי עמהן שאי דרך תלמידי חכמי להזדלזל לפני עם הארצ היו חופרין נהר להביא בו מים למדינה נוב אף מן היתומי שזו זכו להם כדי שישקו ממנו שדותיה וכרמיה לפי אם אירע להם דבר שלא באו המים הואיל ולא נהנו מהן היתומי מחזירין להם כל מה שנלקח מהן וכן כל כיוצ בזה: כופין בני מבוי זה את זה שלא להושי ביניהן לא חייט ולא בורסי ולא אח מבעלי אומנות היה שם במבוי אח מבני מבוי אומן ולא מיחו בו או שהית שם מרחץ או רחי ובא חברו ועשה מרחץ אחר בצדו או טחון אחרת אינו יכול למונעו ולומר לו אתה פוסק חיי ואפילו הידה מבני מבוי אחר אינן יכולין למונעו שהרי יש ביניהם אומנות אבל גר ממדינה אחרת שבא לעשות חנות בצד חנותו של זה או מרחץ בצד מרחץ של זה יש להם למונעו ואם הי נותן עמהם מנת הכלך אינו יכול למונעו רובלין בני מבוי יכולין למונעו אבל לא כתבו בני הגרי הין יכולי למונעו אבל חמש חצרות הפתוחות למבוי שאינו מפולש כלן משתמשות עם החיצונה והחיצונה משתמשת לעצמה וכן השניה משתמשת לעצמ ומשתמשת עם החיצונה ואינה משתמשת עם השאר נמצא הפנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמ לפיכך אם בעל השניה בנה אצטבה כנגד פתחו ושתמו אין החיצונה יכולה לעכב עליו אבל כל הפנימיורת מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם את הדרך באורך שהרי מקיפין האצטבה וכן בעל השניורת שפתח לחצרו פתח שני בינו ובין החיצונה אין החיצונה מעכבת עליו שאין לו להשתמש אלא מפתחו ולחוץ אבל אם פתח הפתח השני בינו ובין השלישי הפנימיורת מעכבת עליו שהרי פירש לפני פתחו שדרך שם בני אדם וכלאים יש לו תשמיש עכ:

זה שלא לקיים ביניהן לא חייטין ולא בורסי ולא אח מבעלי אומנות ולאכמי היו סיפא דאמר אח מבני מבוי אומן ולא מיחו בו או שהית שם מרחץ או רחי ובא חברו ועשה מרחץ אחר בצדו או טחון אחרת אינו יכול למונעו ולומר לו אתה פוסק חיי ואפילו הידה מבני מבוי אחר אינן יכולין למונעו שהרי יש ביניהם אומנות אבל גר ממדינה אחרת שבא לעשות חנות בצד חנותו של זה או מרחץ בצד מרחץ של זה יש להם למונעו ואם הי נותן עמהם מנת הכלך אינו יכול למונעו רובלין בני מבוי יכולין למונעו אבל לא כתבו בני הגרי הין יכולי למונעו אבל חמש חצרות הפתוחות למבוי שאינו מפולש כלן משתמשות עם החיצונה והחיצונה משתמשת לעצמה וכן השניה משתמשת לעצמ ומשתמשת עם החיצונה ואינה משתמשת עם השאר נמצא הפנימית משתמשת עם כולן ומשתמשת לעצמ לפיכך אם בעל השניה בנה אצטבה כנגד פתחו ושתמו אין החיצונה יכולה לעכב עליו אבל כל הפנימיורת מעכבין עליו מפני שמרבה עליהם את הדרך באורך שהרי מקיפין האצטבה וכן בעל השניורת שפתח לחצרו פתח שני בינו ובין החיצונה אין החיצונה מעכבת עליו שאין לו להשתמש אלא מפתחו ולחוץ אבל אם פתח הפתח השני בינו ובין השלישי הפנימיורת מעכבת עליו שהרי פירש לפני פתחו שדרך שם בני אדם וכלאים יש לו תשמיש עכ:

רוכלין המחזרין בעירות אין בני המדינה יכולין לעכבן שתקנ׳עזרא היא שיהיו מחזרין כדי שיהיו הבשמים מצוין לבנות ישראל אבל אינן קובעין מקום ויושבין בו אלא מדעת בני העיר ואם תלמיד חכם הוא קובע מקום בכל מקום שירצה הסוחרים שמביאין סחורתם למכור בתוך העירות בני העיר מעכבין עליהן ואם מכרו ביו׳ השוק בלבד[ו] אין מונעים אותם והוא שימכרו בשוק אבל לא יחזרו על הפתחי אפילו ביום השוק ואם יש להן מלוה בעיר מוכרין כדי פרנסתם אפילו בלא יום השוק עד שיפרעו חובן וילכו להן: אחד מבני מבוי שאינו מפולש שבקש לעשות לו רופא אומן או נרדי או מלמד תינוקו׳ של גוים בני מבוי מעכבין עליו מפני שמרבה עליהן הנכנסין והיוצאין וכן מי שיש לו בית בחצר השותפין לא ישכירנו לא לרופא ולא לאומן ולא לנרדי ולא לסופר ז יהודי שכותב ספרים ותפילין ומזוזות וכן כרוך לפי שמלמד תינוקות של גוים הנות שבחצר יכולין השכנים למחו׳ בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הפטיש או מקול הרחים שהרי ז החזוק לעשות כן וכן יש לכל אחד ואחד למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הסופר שפי׳ מסכר ז׳ גלגלו ללמד תינוקו׳ של ישראל תורה בתוך ביתו ואין השותפין יכולין למחות בידו ולומ׳ לו אין אנו יכולין לישן מקול התינוקות לפי שכל העיר כולה קרוי חצר ליה הכי סופר ועיין בה׳ בית רבן: מי שיש לו בור לפנים מביתו של חברו נכנס בשע׳ שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו מכנים בהמתו ומשקה מבורו אלא ממלא ומשקה מבחוץ ושניה׳ עושין פותחת על הבור בעל הבור כדי לשמור את מימיו ובעל חצר משום חשד אשתו שלא תכנס לשם אלא מדעתו: מי שיש לו גנה לפנים מגנתו של חברו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסים ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואין מכנים לתוכה תגרים ולא יכנס מתוכה לשדה אחרת והחיצון זורע את הדרך החזירו את הדרך מן הצד מדעת שניהם הרי זה נכנס ויוצא בשעה שהוא רוצה ומכנים לתוכה תגרים ולא יכנס מתוכה לשדה אחרת וכן אחד מהן יש לו לעכב על חברו בזריעת הדרך שנתנו מן הצד:

מנדל עוז

מי שיש לו בור כו׳ עד סוף הפרק הכל בגמרא פ׳ המוכר את הבית:

פרק שביעי

מי

שהיתה לו חלון עד כדי שלא יתפיל עליו פ׳ק דבבא בתרא לפיכך ז דאמעלמא אתו ולעלמא לא יזכו כדאיתא התם מכאן שזה בעיר אין יכולי למחות בני עיר אחר מלבא ולבלוני ולעכב בעירם ולעשות סחורתם כיון דהוי יתיר דשוקי אתו ולעלמא לא יזכו אבל לבני המקום לא ודוקא בשוקי אבל לא לתקדושי לא תו׳ ועוד למדנו שאם רצו לכוף חבירו וירויח שם שיעור חייתו סה׳ וכן הת׳ עכ׳:

ז וכן פלח סופר לסופר ז יהודי שכותב השטרות ולא ללומדי תינוקות של גוים הנות שבחצר יכולין השכנים למחו׳ בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הנכנסין והיוצאין אלא עושה מלאכתו בחנותו ומוכר בשוק אבל אינן יכולין למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הפטיש או מקול הרחים שהרי ז החזוק לעשות כן וכן יש לכל אחד ואחד למחות בידו ולומר לו אין אנו יכולין לישן מקול הסופר שפי׳ מסכר ז׳ גלגלו ללמד תינוקו׳ של ישראל תורה בתוך ביתו ואין השותפין יכולין למחות בידו ולומ׳ לו אין אנו יכולין לישן מקול התינוקות לפי שכל העיר כולה קרוי חצר ליה הכי סופר ועיין בה׳ בית רבן: מי שיש לו בור לפנים מביתו של חברו נכנס בשע׳ שדרך בני אדם נכנסין ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואינו מכנים בהמתו ומשקה מבורו אלא ממלא ומשקה מבחוץ ושניה׳ עושין פותחת על הבור בעל הבור כדי לשמור את מימיו ובעל חצר משום חשד אשתו שלא תכנס לשם אלא מדעתו: מי שיש לו גנה לפנים מגנתו של חברו נכנס בשעה שדרך בני אדם נכנסים ויוצא בשעה שדרך בני אדם יוצאין ואין מכנים לתוכה תגרים ולא יכנס מתוכה לשדה אחרת והחיצון זורע את הדרך החזירו את הדרך מן הצד מדעת שניהם הרי זה נכנס ויוצא בשעה שהוא רוצה ומכנים לתוכה תגרים ולא יכנס מתוכה לשדה אחרת וכן אחד מהן יש לו לעכב על חברו בזריעת הדרך שנתנו מן הצד:

פרק שביעי

מי

שהיתה לו חלון בכותלו ובא חברו ועשה חצר בצדו אינו יכול לומר לבעל החלון סתום חלון זה כדי שלא תביט בי שהרי החזיק בהיזק זה ואם בא חברו לבנות כותלו בנגד החלון כדי שיסיר היזק ראייתו צריך להרחיק את כותלו מכנגד החלון ארבע אמות כדי שלא יאפיל עליו היתה החלון למטה בכותל כופה את חברו לבנות כנגדה ברחוק ארבע אמות ולהגביה הבנין ארבע אמות כדי שלא יביט בו מן החלון היתה החלון למעלה בכותל ובנה חברו כותל כנגד החלון מלמטה אם היה מראה הכותל שבנה עד החלון גובה ארבע אמות או יותר אינו יכול למנעו אף על פי שלא הרחיק מכותל החלון כלום שהרי לא האפיל עליו ואינו מזיקו בראיה אבל אם נשאר גובה מראש הכותל עד החלון פחו׳ מארבע אמו׳ כופהו למעט הכותל כדי שלא יעמוד על ראש הכותל וישקוף מן החלון או יגביה הכותל על החלון ארבע אמות ויהיה הכותל רחוק מן החלון ארבע אמות כדי שלא יאפיל ולא יציץ ויראה

הלכות שבנים מגיד משנה

בונה כותל אחד נגד החלון צריך להרחיק מן [ה]כותל טפח ומנביח הכותל ארבע אמות מן הכותל כדי שלא ישב עליו ויצא ויראה פי' נגד החלון כנגד שהכותל שהחלון בו משוך ממזרח למערב וזה משך מכפון לדרום ובגמ' אמרי במן הנגד פיתח מרחיק אמר רב ייבא כמלוא ריוח החלון והקשו והלא מכין אמר רב זביד במדיר כותלו עכ"ל ולעת הקיבוץ נכתב שהקשו והלא מכין הוא בשעיכו מנביח הכותל ל' אמות על החלון שאם מנביח לפיכך בשהכותל נגד החלון די בכך ויותר הוא יכול להכין כשהכותל נגד החלון משיכול כשהוא מן הנגד אלא הקושיא בשעיכו מנביח היכי דמי במנביח ולפי זה בעינן מיבי לחריכא וכן כדיתק דעת הלב חבן מינח ז"ל אבל ר"ש ז"ל כתב והלא מכין כיון דכמו"ה לף על פי שהוא מנביח יכול להכין במדיר עשה רשה הכותל משופע לגד החלונות עד שיהיו רחבי לה לעמוד עליו והלא ליישען עליו עכ"ל כדיתק מדברי שפי' במנביח ל' אמות נריך שידר רשה כותלו ודברי תמה קס ל דאלכך כיון שמנביח הוא והוא שמיך הוא לה יכול להכין כמו שיכין ב ברוקן זה דבר מוכרע לחוש אלא ולפי דברי המחב"ע מה שכתב דבכו טפח הוא בקנת בוסתנו' ובהלכות: **בונה** שני כותלים משני צידי החלון וכו' מפורש שם בגמרא ובהלכות והדבק פירושין כלומרו דק והעיקר כדברי המחב' ומכל מקום יש שכתבו שאף על פי שיש בין שני הכותלים ארבע אמות נריך שלא יהא אחד מהם סמוך לחלון בפחות מרחב טפח על פי שהגג הקשני פעמי לגמרי זה פשוט:

ולא יסכך על נביכין וכו' אף על פי שאין זה מבוזר בגמרא פשוט הוא שהרי בהסכך היא נגד החלון וכבר כתבנו' שבכל החלונות נריך להרחיק ארבע אמות:

לפיכך מי שבנה לפתוח חלון לחצר חברו וכו' סוף פרק חזקת הבתי' וכבר הלעתי ובן בהלכות ומוסכם הוא:

הרי שפתח חלון לחצר חברו וכו' כבר כתבתי בשבי' שבכל שעת הפתיחה צריך הוא שיהא החלון רחב ד' אמות ברוחב ד' אמות ואם לאו אינו נקרא פתח ואין לו חזקה ואפילו עשה כן מאתים שנה ואפילו עשה כן בחצר שהוא שלו ולא בחצר חברו אלא שהוא רשאי לסתום ולעשות כמו שהיה ואין לו עליו אלא חזקת שעה אחת

מי שהיו לו וכו' מעשה פרק ראשון והלכות: לפיכך אם
לא היה שם שורה כלל וכו' אלא על פי שלא נזכר זה בשום מקום אומרים
גם כן שאם אחר שקבלו להזכיר טענה כלשהי שבלא טענה כופין לותו:
אבל בעל החלון וכו' זה לשון מבואר בגמרא ודעת קצת הגאונים שכל
שמותם אותו ומנכים
מאן דמר לף קמ' ע"ב טור חו"מ סי' קנ"ד ס"ק כ"ג
ועשה אחרת ככנד זו ממש דשמי שקבי ממעט בכזה אבל דעת ק"ן המחבר כדעת רב משה נתן ז"ל שאפילו לשמותן למעלה ליכא יכול ונקנת רבים יש מאות דהיה אחד לא יעשו שנים וכו' סוף פרק חזקת הבתים בבא בתרא:
מאן דמר טור שם בשם רבינו
שני אחין שחלקו פרי' קיים מעשה שם ויש מי שפי' דדוקא כשעלו בפירוש הבנין והעצים כלו שתמרו כמה בכוי שוה יותר מן הפנוי אבל אם עלו סתם כמה שוה חלק זה על חלק זה הכל בכלל העלוי ואפילו הוסיף עכ"פ שלזה כתבון המחבר בחמרו זה ושמו מבוארים עד סוף הפרק:

פרק שמיני

המבקש

להוציא זיז מכותלו

על חויר חצר חברו וכו' סוף פרק חזקת הבתים ופסק כרב היכא דלא כהלכות הוציא הזיז ולא מיקה וכו' לעת המחבר ורבינו שמחילת השעבודין היא לאחלתר ולא בטענת נזקי אלא מחתיה בטענת הפסד ומחילה ויתבטל לעתים ולעת החולקים עליהם פרי' ה: היה הזיז טפח
מאן דמר טור חו"מ סי' קנ"ד ס"ק כ"ג ועיין שם שחניא לעת לה יצניע שממלא כיון מגיד מחכיבו לחצר של שותפין: לעולם טור חו"מ סי' קנ"ד ס"ק כ"ג וכתב הב"ש שם בשלטי גבורים ס"ק ל"ב נמשך לים לו נ"ב רבו להשתתם כל נמשך ל' שתחתיו על כאן: טור שם בשם רבינו ומפי' וחיכו כלשון עיין שם

קחזיק בחויר החצר כשנדו וכו' מגיד שם וכתבתי בגמרא:
היה הזיז שהכי ליחב טפח ומשך וכו' מימרא דר' יוחנן שם וכן פרשוהו רבו ז"ל וכתבתי ז"ל דכיון שהניח לו מוקף של מקום חשוב כתבינה לו כמי בריחבו דליכן מקום חשוב בפחות מיהרבע על מהרבע ויקה אם הזיק בריחב טפח נמשך שפל"ה הזיק כי אם בריחב להרבע אבל אם הזיק בריחב טפח נמשך ג' לא הזיק בריחב שעשה אלא מקום שהזיק הזיק ולא יותר עכ"ל
ובהשגות אא"א מיהו מוד' לו בזה אלא אם
כן בא מחמת טענה עכ"ל: כלומר שדעתו ז"ל לפי שזה מקום חשוב ואיכו נקנה במחילה אלא דוקא בטענת מכר או מתנה ואיכו כלומר כן מדברי הם ז"ל אלא כדברי הקיימכר וכן מוכחת מימרא דרבי מני שעל חזקה האמורה במשכה הוא מדבר והיא במחילה: ואין בעל החצר יכול לבטל בחויר חברו וכו' נופה חויר עשרה טפחים שעור עשרה טפחים לא כתבו בגמרא בפירוש ומכל מקום כלומר שלי בכך שהרי בית היא היא דיוק בעשרה טפחים כל שכן תשמיש הזיז:
כיון דקנם וכו' מעשה בגמרא
המעמד סולם קטן שאין לו מרבע מחוסר שם: לפיכך כשיבא בעל הגג וכו' מעשה שם: אבל אם העמיד סולם קטן וכו' זה לא כתבו בגמרא בכאור אבל כזכר בגמרא בקרבה דיכין שכל זה בקבה מה היכו חסר כופין אותו על מלת סדוס וכך הוכח שאמר למעלה בזיז שבעל החצר יכול למחות אפילו בזיז כל שהוא דוקא בזיז שהכי ליחב וכמו שכזכר בגמרא אבל בסולם שאין יכול להשתמש בו אלא דרך רשות חבירו וחבירו יכול לבטלו כל זמן שירצה שלי היכו יכול למחות בידי על הקבסה וקבל מודים בזה מה פשוט: הרוצה להוסיף ניסור על חצר חבירו וכו' פרק חזקת הבתים מבואר בגמרא: רצה לחתר כך בעל הגג לפתוח וכו' מימרא שם: רצה בעל הגג לעקור הקטור מכל זה וכו'
ובהשגות אא"א זה הדרך לי היכו מחוור ולי יבא על זו המחילה יש לה חזקה ובעל החצר לית ליה יעבוד עם בעל המחילה מלקבר ולא הוי ליה להתריע כותלו מה לבעל החצר ועוד כי המשכה מעולא לית ליה הזכירה קניית הגג לבעל החצר ודברי מוכרי קם עלי כאן לשוכו: ודבריו סתומין כמכתבו ועתה מפרש שכיכו במשכה פרק חזקת הבתים המרזב אין לו חזקה ויש לחקשות הזקה היחילה יש לה חזקה ומשריכן בפירוש המשכה שלשה מוקמותות אחר שחל המרזב אין לו חזקה מרזב לחת ויש לחקשות חזקה מעתי ליחות רבי חכיכא אחר אין לו חזקה שאם היה הדין מקבלו ויש לחקשות חזקה שאם בא לעקרו חיכו עיקרו דב יהויה לר' אבא אחר המרזב אין לו חזקה שאם היה רוצה לבטלו היתה יכולה ויש לחקשות חזקה שאם בא לעקרו חיכו עיקרו הגג היחילה יש לה חזקה בשלשת לחתר לאחר מכר ולי ליתר אחרי אחר שלא היה רוצה לבטל מחילה שלא ידע שיש לו בגג עשרים ליחר לי ליתרע מחילתו עד שיקנה מכר הרוח אל שעבוד ולי ליתר אחרי אחר שחילה ולי ליתר בעשרה בעל החצר על בעל הגג ולעולם תפס עלי אחין זה משום דסתם עשרה שלים אחד יהיה כוח חלוק בין מחילה לטענת מכר ולי יהיה לעולם שעת היחצר לפרש כן אבל אחי שלא היתה כוונתו

מי שהיו לו חלונות למטה כו' עד סוף הפרק פלן לבעל בתרא:

פרק שמיני

המבקש

להוציא זיז מכותלו

חזקת הבתים: היה הזיז שהוציא ליחבו טפח וכו' עד שיעמוד בזיז כתב הרמב"ם ז"ל ליכי מוכח לן בזה אלא אם כן מחמת טענה עכ"ל:
לף כ ע"ב ומצרף
ואני אומר לך זה כלבד פרק חזקת הבתים אלא כל מחזיק שלי עמה טענה ליכה חזקה וכן פי' רבינו יוסף הלוי בן מינש ונם ל"מ ז"ל תלמידו כתבה לספרי: קמעמיד סולם קטן עד בתין אלא לרשותו כלל פרק חזקת הבתים: רבי בעל הגג לעקור וכו' עד לקלוח המים כתב הרמב"ם ז"ל זה הדרך ליכו מחוור ולי יבא על זו המחילה יש לה חזקה ובעל החצר יכול לבטל מחילתו כל שהוא: שני אחין שחלקו חצר מדעתן ושמו הבנין והעצים זה כנגד זה ולא השניחו על שימת האויר והניע לאחד מהן בחלקו תרבין החצר ולשני ה האכסדר אם רצה בעל החצר לבנות בסוף חלקו בונה בפני האכסדר ואף על פי שמאפיל עליו שהרי לא שמו האויר:
סור שם
לף ז ע"ב
כן פי' לי' לישפלילי' קייכו מכסדרא ולא כפי' הערוך שפי' מערי"ש שפי' טרקלין כלון עכ"ש נתע' עכ:

פרק שמיני

המבקש

להוציא זיז מכותלו

הרי החזיק בעל הזיז היה הזיז טפח החזיק באויר החצר כנגדו ואם רצה בעל החצר לבנות תחת הזיז ולבטל תשמישו בעל הזיז מעכב עליו ואם אין בזיז טפח לא החזיק באויר החצר וכל עת שירצה בעל החצר לבנות תחתיו ולבטל תשמישו של זיז אין בעל הזיז יכול לעכב עליו היה הזיז שהוציא רחבו טפח ומשוך באויר חצרו של חברו ארבעה טפחים ולא מיחה בו החזיק בארבעה על ארבעה ואם רצה להרחיב את הזיז עד שיעשה ארבע על ד' הרי זה מרחיב ואין בעל החצר יכול לבנות באויר חצרו תהרת הזיז כלום אלא אם כן הניח לו תחתיו גובה אויר עשרה טפחים כדי שישתמש בזיז המעמיד סולם קטן שאין לו ד' חזקין בצד כותלו בתוך חצר של חברו או בתוך שדהו לא החזיק בנזק זה וכל זמן שירצה בעל החצר בונה בצד הסולם ומבטל תשמישו ואם היה סולם גדול שיש לו ארבע הזקין או יתר החזיק ואם בא לבנות ולבטלו בעל הסולם מעכב עליו עד שירחיק כשעור שהרי מחל לו להעמיד סולם גדול לפיכך כשיבא ביד הגג להעמיד סולם גדול בעל החצר יכול למחות כדי שלא יחזיק עליו אבל אם העמיד סולם קטן אינו יכול למנעו שהרי אומרים לו אין ע"ך הפסד בזה כל זמן שתרצה תטלנו הרוצה להוציא צינור על חצר חבירו כדי שיקלוח שם המים או שעשה מזחילה על כותלו כדי שיהיו המים נזחלין ויורדים לחצר חבירו בעל החצר מעכב עליו ואם לא מיחה בו החזיק זה בצנור רצה אחר כך לסתום הצנור בעל החצר מעכב עליו שכשם שהחזיק בעל הגג לשפוך מימיו לחצר חברו כך החזיק בעל החצר שיהיו מימי גגו של חברו באין אצלו לרשותו רצה בעל הגג לעקור הצנור מצד זה ולהחזירו בצד אחר או שהיה ארוך ורצה לקצרו אין בעל החצר יכול לעכב עליו שלא החזיק אלא במי הגג והרי הם באים אצלו מכל מקום וכן
ועיין בטור שם שחניא בשם רבינו בטעותו ולעת לי בהלכותי
ס"ל (ועיין תוי"ט ואכמ"ל)
מאן דמר לף קמ"ב ע"ב כל הכונים על כון
סור שם
שם הפסד בזה כל זמן שתרצה תטלנו הרוצה להוציא צינור על חצר חבירו כדי שיקלוח שם המים או שעשה מזחילה על כותלו כדי שיהיו המים נזחלין ויורדים לחצר חבירו בעל החצר מעכב עליו ואם לא מיחה בו החזיק זה בצנור רצה אחר כך לסתום הצנור בעל החצר מעכב עליו שכשם שהחזיק בעל הגג לשפוך מימיו לחצר חברו כך החזיק בעל החצר שיהיו מימי גגו של חברו באין אצלו לרשותו רצה בעל הגג לעקור הצנור מצד זה ולהחזירו בצד אחר או שהיה ארוך ורצה לקצרו אין בעל החצר יכול לעכב עליו שלא החזיק אלא במי הגג והרי הם באים אצלו מכל מקום וכן

הלכות שכנים

מניד משנה

מגדל עוז

הלכות שכנים

מגדל עוז

פרק עשירי

מרחיקין

פרק עשירי

מרחיקין

מגדל עוז

פרק אחד עשר

מי שעשה נרן כו' עד שהרי יוכחו בה קנין פרק לה יחפור: כל

שנטע חרדל בצד כוורת דבורו שהרי הדבורים אוכלין העלין ומפסידי את הדבש אבל או וכיוצא בהן אינו צריך להרחיק בכדי שלא יזיק ועל הניזק להרחיק את עצמו אם ירצה עד שלא יניע לו הנזק שזה בתוך שלו הוא עושה והנזק בא לחברו מאיו במה דברים אמורים שאינו מרחיק בשהיה הנזק בא מאליו אבל אם היו מעשיו של זה שעושה ברשותו מזיקין את חברו בשעת עשייתו הרי זה כמי שמזיק בידו הא למה זה דומה למי שעומר ברשותו ויורה חצים לחצר חברו ואמר ברשותי אני עושה שמונעין אותו וכן כל הרחקות האמורות למעלה בענין זה אם לא הרחיק הרי זה כמי שהזיק בחציו לפיכך צריך שירחיק משרה מן הירק וברישין מן הבצלי והרדל מן הדבורים ג' טפחים או יתר מעט כדי שלא יהיה הזיק בידים אבל להרחיק עד שלא יבא הנזק מאליו אינו צריך: בעל העליה שהיה שופך מים והן יורדין על הדר למטה אם היתה שם מעזיבה שהמים כלים בה בערב שפיכה ואחר שיפסיק עליון כלאיתא התם מלשפוך יתבלעו המים וירדו דפסקי יקדל וינטפו על התחתון צריך התחתון כפלי עכ: להתקן ולהרחיק עצמו מן הנזק ואם אין שם מעזיבה אלא כשישפוך ירדו המים מיד וזרי זה כמזיק בהציו והעליון מתקן או ימנע מלשפוך וכן כל כיוצא דיוקדל לי יסי בנירי לילי כלאיתא התם:

בזה: מי שהיה לו אילן בתוך שדהו קרוב לבור חברו אין בעל הבור יכול לעכב עליו ולומר לו הרי שרשי האילן נכנסין לבור שלי ומפסידין אותו שזה נזק הבא מאיליו הוא לאחר זמן ובעת שנטע אינו מזיקו ושם שזה חופר בתוך שלו כך זה נוטע בתוך שלו וכן ראובן שחפר בור וירד ומצא שרשי אילן של שמעון בתוך שדהו קוצץ וחופר והעצים שלו ואם היה קרוב לאילן שמעון בתוך שש עשרה אמה שרשי של שמעון וקוצצן ונותנן לו ואם אינו צריך לחפור בור ויצאו השרשי של שמעון בתוך שדהו הרי הוא מעמיק שלשה טפחים כדי שלא יעכב המחרישה וכל שורש שמצא בתוך שלש טפחי קוצצו ואינו חושש שמא יבש האילן של חברו שזה בתוך שלו הוא חופר: כי שהיתה שדה חברו נטועה גפנים או אילנות צריך להרחיק ארבע אמות ברא בארץ ישראל אבל בחוצה לארץ ירחיק בין גפנים לגפנים שתי אמות ובין גפנים לשאר אילנות או בין אילנות לאילנות ארבע אמות מקום היה גדר בנתים זה סומך לגדר וזה סומך לגדר בכל מקום מי שהיה אילן חברו נוטה לתוך שדהו קוצץ מלא המרדע על גבי המחרישה ובחרוב ובשקמה קוצץ כל הנוטה עד שיהיה שקול כנגד המיצר וכן אם היה נוטה על בית השלחין של חברו או על בית האילן קוצץ את כל הנוטה עד שיהיה שקול כנגד המצר:

וכן פסק רי"ב דהלכה כרבי יסי בחולקת מכש מקיש דלילן בור וקל דלא פסיק כותיה הכא שלא בקהיל דבור משום דלילן מזיק ולא ניזק לא אבל ל"ש פסק בהקיש דהדדי כרבה ולא הבין דבריו וכן כך שפסק פסק כבעמוד כנסמך בהגהה עוד אמר ריב"ש דלמה לבל מילי לומר דבי יסי על הניזק להרחיק עניות שלא בדבר שהן עיקר ישוב או דירה או תשמיש שלו למזיק להניח ישובו או דירתו או תשמישו מדתניא בתוספתא דבי יסי יתיר שלא כתבו שדות שלו לטוענה וכן משמע בפי בירוש דלומר טעמא דבבן משום ישוב העולם בבורות ודבי יסי משיב כיון דלית לבן ישוב בבורות לף לומר לית לי ישוב העולם בלילבו ומשרה וכרישים וחרדל כולן עיקר ישוב ותשמיש הן וכן הבאה בעורי דשומשמי ובפרה דכיתנה דלמי לאו דנירי לילי הוא הלכך לעולם הרחיק להניח לכל אם לא היה מעזיב של מזיק עיקר ישוב לפי"ו דבי יסי מודה דעל המזיק להרחיק עכו"ם:

מגיעא לף קן ו הכא ני תבי

כרבי חייא בר יוסף וכן כתב ריב"ם דמסקנ' כרבי חייא בר יוסף וכתב זל' וזה לשונו והכל לפי עניין ההיזק שמי ירחיק הן מועטין וירחיקו הגדולים אבל אם יש הפירות מרובין אנו אומרים שיש להם לו תהיה דרך כתלו היה ליה נירי לילי עכ"ל:

כתבו לף כו ומייתי לה בפרק לף ג ב

לשון הערוך חול פיש' ק ב ה וכתב הר' יוסף הלוי עיין שם בד' אלפס שגם לילנות לנפגיה צריך להרחיק לארבע אמות וכן כתב הר' אלפס בפרקין שם לף קן ב

שם לף כו ע"ב בתוספה

שם

פרק אחד עשר

מי שעשה נרן בתוך שלו או קבע בית הבסא או מלאבה שיש בה אבק ועפר וכיוצא בהן צריך להרחיק כדי שלא יניע העפר או ריח בית הכסא או האבק לחברו כדי שלא יזיקו ואפי' היתה הרוח הוא שמסייע אותו בעת שעשה מלאכתו ומוליכ' את העפר או נעורת הפשתן והמוץ וכיוצ' בהן ומניעתן לחברו הרי זה חייב להרחיק כדי שלא יניעו ולא יזיקו ואפילו על ידי הרוח מצויה שכל אלו כמי שהזיקו בחציו הן ואף על פי שהוא חייב להרחיק כל כך אם הוליכה הרוח המצויה המוץ ואת העפר והזיקה בהן פטור מלשלם שהרוח הוא שסייע אותו ואין נזק זה בא מכח מזיק עצמו: הבותש

דלמא כרבינא לימא הכא זיקא מיעטי ליה פי' צריך להרחיק אלא כיון דכי אתי לימא דיומדי ליה לזוד ורוח מסייעתו צריך להרחיק וכן פרה ועין שם בתוי וכן רב אלפס:

כל ההלכות האלו בפרקים של ומעלה וכו׳ והוא שילוך ממנו שמחל וכו׳ עד כמו שביארנו בתב הרשב״ם ז״ל תמה לכי ילך ושתק לית מיל הלך אף מיושב לו בדוחק אומרים לו לך ינב וסתום עכ״ל: ואני אומר כן הסברים רבינו יוסף הלוי אבן מיגש ז״ל נחייב אדם לומר כלשון רבו ומה שהיל ינב וסתום לא דמי לזה וכבר הוא מחלק בסמוך ואם הרשב״ם ז״ל רוב לחלוק יחלוק ולדעתי במה שכתב שביאר הוא כל ובפ׳ שלא כשהזיק בשלו וכל אחד הולך לשיעורו דשלא כשהזיק בשלו פטור אפילו חזר ונתערב מיהו כזקיק חזר ונתערב וכן היקף לכי וכו׳ עד כמו שביארנו כתב הרשב״ם ז״ל טריך לכניסת לחיה לבתו אלא מחיבת החצר שלו חזק מבטלה אפילו שזק מזיק לזה מזק ויכול כל אחד לומר אפילו כך לא מחיתי ועוד אפילו הכונה שמנעת לחלקי ובקלקל עכ״ל: ואני אומר כבר כתב לעיל ז״ל שביאר כל מקום שצריך מחיצה כיון שנתרצה כופין לחותו לעשו׳ מחיצה והיה בשעת קמיטת דבתרת ועם פירש כל דבותיו כ״ע כמותו והיכי דיזק לחיק קיטר וכיון דמפורשין בפ׳ לא יחפור סוף נמצא מיתני למרחיקין את השוכך שלא כשזקין שלו לך לכל אדם לכתחל ניחיכן למיקר קיר לרב יוסף דאיתר כי לדידי בקיטרא וכיון דכתב רבינו יוסף הלוי אבן מיגש ז״ל נחייב אדם לומר כלשון רבו ומה שהיל ינב וסתום לא דמי לזה וכבר הוא מחלק בסמוך ואם הרשב״ם ז״ל רוב לחלוק יחלוק ולדעתי במה שכתב שביאר הוא כל ובפ׳ שלא כשהזיק בשלו פטור אפילו חזר ונתערב מיהו כזקיק חזר ונתערב וכן היקף לכי וכו׳ עד כמו שביארנו כתב הרשב״ם ז״ל טריך לכניסת לחיה לבתו אלא מחיבת החצר שלו חזק מבטלה אפילו שזק מזיק לזה מזק ויכול כל אחד לומר אפילו כך לא מחיתי ועוד אפילו הכונה שמנעת לחלקי ובקלקל עכ״ל: ואני אומר כבר כתב לעיל ז״ל שביאר כל מקום שצריך מחיצה כיון שנתרצה כופין לחותו לעשו׳ מחיצה והיה בשעת קמיטת דבתרת ועם פירש כל דבותיו כ״ע כמותו והיכי דיזק לחיק קיטר וכיון דמפורשין בפ׳ לא יחפור סוף נמצא מיתני למרחיקין את השוכך שלא כשזקין שלו לך לכל אדם לכתחל ניחיכן למיקר קיר לרב יוסף דאיתר כי לדידי בקיטרא וכיון

טהשגות כתב"ד וחקקין אחר מעשיהן וכו׳ ואח״כ חוקק בבעל הזיק ראשון וכן היזק

הכותש את הריפות וכיוצא בהן בתוך שלו ובעת שמכה מנדנד לחצר חברו עד שמנדנד בסוסי החבית עם החבית הרי זה מזיק בחצין וחייב להרחיק כדי שלא ינדנד או יבטל מלאכתו שמזקת ואם היזק בעת הנדנוד חייב לשלם שהרי מכחו בא: כל זה בתוב בסה״ נזק כל הרחקות ובשומו ועין בסימן האמורות בפרקים של לט עכ״: מעלה אם לא הרחיק וראה חברו ושתק הרי זה מחל ואינו יכול לחזו׳ ולהצריכו להרחיק והוא שיראה ממנו שמחל כגון שסייע עמו מיד או שאמר לו לעשות או שראהו שעשה בצדו בלא הרחקה ושתק ולא הקפיד על זה שכל המחזיק בנזק זכה בו כמו שבארנו בר״א בשהחזיק בשאר נזקין חוץ מארבעתינו נזקין אלו האמורי׳ בפרק זה שהן העשן וריח בית הסה״ב והאבק וכיוצ׳ בו ונדנוד הקרק שכל אחד מאו אין לו חזק ואפי׳ שתק הניזק כמה שני׳ הרי זה חוזר וכופהו להרחיק וכן היזק ראיה במקום ש שצריך מחיצה כופהו לעשות מחיצ׳ בכל עת שירצה כמו שבארנו ולמה שנו נזקים אלו משאר נזקין לפי שאין דעתו של אדם סובלת נזק מאו והזקתו שאינו מוחל שהזיק ק קבוע ואם קנו מידו ש שמחל בנזיק׳ אין יכול לחזור בו: מי שהחזיק לעשו׳ מלאכ׳ דם או נבלות וכיוצ׳ בהן במקום ויבאו ה העורבים וביוצא בהן בגלל הדם ויאכלו והרי הן מצרין לחברו בקול וצפצופם או בדם שברגליהם שהן יושבים על האילנות ומלכלכין פירותיהן אם היה חברו קפדן או חולה שצפצוף הזה מזיקו או שפירות שלו נפסדין לו בדם חייב לבטל אותה המלאכה או ירחיק עד שלא יבא לו היזק מחמתו שהזק זה דומה לריח בית הבסא וכיוצא בו שאין לו חזקה וכן

ל כלשון נכתוב לפנים ל דיחבא פרש שאם יכיחו כל על החומ׳ וכסויה עליה כמו שבאה בכתובת לפנים כיוצא בזה נקט לה דהא דיקא נקוטר דבכפין שהוא גדול ומזיק ביותר כדלמר במיכה מין עושין כפין בירושלם מ״ט משום קוטרא אבל שאר קוטר׳ ש לזחקה תוספת ובתביאף כתב בשם רבינו מיתניה דלאו בשהוא שנתן לעשות פירוני שכנים יכולין לעכבו מפני שהזיקו מריחה ומני מחמת עשן ועל הניזק להריחין את עצמו מפיל ולדעת המיחבר ורבנו שכתבו שיש להזיק דליק חזק בפיתח חלון ומשו שכתב הירושלמי היינו שלמי היכו מסכי לנמרא שלפי אלא מתרו בנזיקא לך ינעו׳ סתום כשמיחה קודם שבתבלה היזקו וכן אבל לבעלי הבי שכתב ש שאין להזיק דליק חזק בפיתח בשום כך הירושלמי היא אחת ומשו אין ממנו דליק כמקום שבתב לעשות ולעת רבו שמתרו

ולחילוקי שיטת הגאונים בזאת הכבוד לך כתבתי לך: ואם מי שהזיק בכלי אחר ונתערב בהן אפילו פחות מיכן הוי נזק שזק אפיל ממש הוא ולכבו יכחו לך פי׳ כיילינן לפלגא מעט אפילו מעשה כמו שבאה בכתובת לפנים דיחבא הרי זה נזק וחייבין להתרחק נזק כבן עבל: כל הקרחקות הלמוני וכן לעת המיחב׳ בזה כלע׳ הבאוכים שכתבו שהשעבודי נקנין דבבר מעט מתבלבל קלשלא בשתיק ומלין שבלנו׳ ותכף שרלה הניקו ונודע לו ושתק הוי חזקה ולא מחרו חזקת שלא שני בשעת מכר או מיחה ולא בניו הקרקע ולזה כרא שהסכים הרמב״ן ז״ל לבל רבותינו הקרפתים כתבו שיין שום חזקה מועלה ולא בחזקת שלא ובטענת מכר או מיחילה וזה לעת הרב ר׳ יוסף ז״ל וכן לעת הלשכה ז״ל ולפיכך שזו היא לעת שכתב

ובהשנות אלא

תיה לכי רלה ושתק לית מיל הלך אף מיושב לו בדוחק אומרים לו לך ינב וסתום עכ: ומה שכתב ממושיב לו בדוחק בירוש׳ נבי פיתח חלון בחכירו במעמד חבירו ולדעת המיחב׳ ורבנו שכתבו שיש להזיק דליק חזק בפיתח חלון ומשו שכתב הירושלמי היינו שלמי היכו מסכי לנמרא שלפי אלא מתרו בנזיקא לך ינעו׳ סתום כשמיחה קודם שבתבלה היזקו וכן אבל לבעלי הבי שכתב ש שאין להזיק דליק חזק בפיתח בשום כך הירושלמי היא אחת ומשו אין ממנו דליק כמקום שבתב לעשות ולעת רבו שמתרו

מוף עבודים עלה דף שם ד׳ כנו

טור סח׳ סי׳ קכב

טור סח כתב רמ׳

ממן עטרון קסח עב טור סח כתב רנט

סמגעפם

סמגעפם

סמגעפם

בי

וכן בני מבוי או בני חצר שנעשׂ אחד מהן אומן ולא מיחו בו שהרי הוחזק והיו העם נכנסין ויוצאי לקנות ושתקו לא החזיק בדבר זה ויש להם בכל עת לעכב ולומר אין אנו יכולין לישן מקול הנכנסים והיוצאין שזה היזק קבוע הוא כמו העשן והאבק וכזה הורו הגאונים: מי שהחזיק בנזק שיש לו חזק כגון שפתח חלון או העביר אמת המי או שלא הרחיק מה שראוי להרוויח והרי המחזיק טוען אתה אמרת לי לעשות או מחלת לי אחר שראית או הוכר הנזק ושתקת ולא מיחית בי והנזק אומר עכשו הוא שראיתי ולא ידעתי מקודם או שאמר כשראיתי מחיתי בך ואתה אמרת עתה ארחיק או אסתום ואתה מדחה אותי מיום אל יום כדי שתקבע הזיק בכל אלו וביוצ בהן על הניזק להביא ראיה ואם לא הביא ישבע המזיק הסת ויפטר החזיק בנזק שאין לו חזקה כגון עשן ובית הכסא ויוצא בהן וטען המזיק שקוה מידו של ניזק על המזיק להביא ראיה שקנו מידו ואם לא הביא ישבע הניזק הסת שלא קנו מידו על כך ויסלק זה הזקו:

פרק שנים עשר

האחין או השותפין שבאו לחלוק את השדה וליטול כל אחד חלקו אם היתה כולה שוה ואין שם מקום טוב ומקום רע אלא הכל אחד חולקין לפי המדה בלבד ואם אמר [ב] אחר מהם תנו לי חלקי מצד זה כדי שהוא סמוך לשדה אחר שלי ויהיה הכל שדה אחר שומעין לו [ג] וכופה אותו על זה שעכוב בדבר זה מדת סדום היא אבל אם היה חלק אחד ממנה טוב או קרוב לנהר יותר או קרוב לדרך ושמו אותה היפה כנגד הרע ואמר תנו לי בשומא שלי מצד זה אין שומעין לו אלא נוטל בגורל אמר להם תנו לי בשומא שלי מצד זה חצי מדתה מן הצד הרע בלא שומא ונוטל אתם מן הצד הטוב כדי שיהיה חלקי סמוך לשדה שלי הורו מקצת הגאונים ששומעין לו ולזה דעתי נוטה וכן ראוי לדון הכבור שחלק נוטל שני חלקים שלו כאחד אבל [ד] היבם שחלק עם אחיו בנכסי האב נוטל חלקו וחלק אחיו בגורל אם עלו במקום אחד עלו ואם עלו בשני מקומות עלו: ארץ מרובעת שהיה הנהר מקיף לה מזרח וצפון והדרך דרום ומערב חולקין אותה באלכסון כדי שיניע לזה נהר והדרך ולזה נהר ודרך ואם אמר תנו לי החצי שמצד זה שהו בצד שדי שומעין לו כללו של דבר כל דבר שהוא טוב לזה ואין על חברו הפסד כלל כופין אותו לעשות: **אחד** מן האחין או מן השותפין שמכר חלקו לאחר מסלקין [ה] את הלוקח ונותנין לו שאר האחין או שאר השותפין דמים שנתן והולך כדי שלא יכנס זר ביניהן ולא עוד אלא המוכר קרקע שלו לאחר יש לחברו שהוא בצד המצר שלו ליתן דמי ללוקח ולסלק אותו וזה הלוקח הרחוק כאילו הוא שליח של בן המצר בין שמכר הוא בין שמכר שלוחו בין שמכרו ב"ד יש בו דין בן המצר אפילו היה הלוקח תלמיד חכם ושכן וקרוב למוכר ובן המצר עם הארץ רחוק בן המצר קודם ומסלק את הלוקח ודבר זה משום שנאמר ועשית הישר והטוב אמרו הכמים הואיל והמכר אחד הוא טוב וישר הוא שיקנה מקום זה בן המצר יותר מן הרחוק היו בני המצר רבים בולם זוכים בזאת השדה הנמכרת והיא ביניהם לפי מנינם ונותנין מן הדמים ללוקח והוא שבאו כלם בפעם אחת אבל אם קדם אחד מהן וסלק את הלוקח זכה בדה לבדו הואיל והוא בן המצר וכן

מגדל עוז

מי שהחזיק בנזק שיש לו חזקה עד סוף הפרק פרק חזקת הבתים:

פרק שנים עשר

האחין או השותפין עד שיעשו פ' קים לה"ת: [ח] אחין החוזרין כו' עד בין קף יב עב שמכרו כל יש בו דין המכר כתב הרא"ש ז"ל מון ממה שמכרו כל למוכות עכ"ל: ואני אומר עיקר שו הדיכן במכירת פרק המקבל ו למוכות ליכו דומה לאלו דאם כן ממכרי ולא זכרי ליכו דומ' בעיבי אלא ליכור לערכי תבריכי אבל וכדיתבי להו במי קתם לברנ' למוכי ולקבורה: אפילו היה הלוקח כו' עד ויהיו להן פרק המקבל: וכן

מי שהחזיק בנזק שיש לו חזקה וכו' כבר נתבאר זה פרק ששי: מי שהחזיק בנזק שיש לו חזקה וכו' אין זה לוקח על פי שלא נזכר בגמרא בפירוש פשוט היטב אבל מבואר מדברי הרמב"ם ז"ל שחוכמי הגמרא שנזכרו למעלה הם שאמרו כן ומדברי הרמב"ם ז"ל נראה שהוא מדברי הגמרא ומדברי הרמב"ם ז"ל נראה שהוא מדברי הגמרא ומדברי הרמב"ם ז"ל נראה שהוא מדברי הגמרא

[ב] עיין בתשו"ג עכ"ל:

[ג] לא קביעתי דעתו דקיל בתלמוד' הילכתא כרב יוסף דאמר אחי מעלית ליה בנכסי דבי מדיון וכן פרק יש נוחלין בסקיון הילכתא כרב יוסף בשדה עבדין ומחכה ושדה פלוני ולי דקיימו קך דפקיעא ובערוך נול סדום קכין ומחכה עכ"ל:

[ד] כדבה דאמר קייתי כבכור ונתן חלוקתו כ כבכור לנבי אבי דאמ' קיל קיל בכור קקייב ליתמכא עכ"ל:

[ה] כדבה נחמן ובקדשי ולא כדבה יקודה דאמ' תניפא הוי וסלוקי לא מסלקין ליה וכן פסק סה עיין בסימן לה:

ובהשגות אא"א מון ממה שמכרו בית דין למוכות עכ"ל ומדלא קיה דעת מלאוכו וכיון שכן אחר שבתבאר בדבריו שאם מכר למוכות קאסה וקבמות אין בעל יכול למלך הלוקח כיון שיבא בפרק זה פשוט קוי דקה אם מכרו כל למוכותם שאין בו דין המכר ולא קיה כדיך היחבר לבאר זה:

אפילו קיה הלוקח תלמיד חכם וכו' זה פשוט בהלכות וכן כתב הרי"ז ז"ל וכן הסכימו האחרונים ז"ל: היו בני המכר רבי וכו' לעין הנזכרת בני לדבע עם סוף עב

בני מכרי דקדים אחד מכיקו ובין זביכיה זביכו ולי זכבי כולהו בהדדי פלגי לה בקולכזוז ומתוך דברי ברע' שהוא מפרש בקדם אחד שהיו בן המכר ולקח ובא אחר מבני המכר ויוכיח יוכיחוהו מתחתיהם אבל אחר המכר קוא הלוקח קרשעין ומ"ש כתב בשטר העטור ז"ל דהה בשקבל אחד שהיו בן המכר ויוכיחוהו אח מבני המכר מתחת ידו וכדברי המחבר ונחלוקת בני המכר כשהן רבים כגון ובעשור היכא דאיכא תרי בני מכרי בזה אחד היכא דאיכא חד מבני המכר מתחת ידו ובדברי המחבר נראה שהוא מדברי הגמרא ומדברי הרמב"ם ז"ל נראה שהוא מדברי הגמרא

חולקים ואיכא למ"ד דלית להו להדיוקו אלא חלק אחד מן החמשה עכ"ל ולכאורה נראה מדברי המחבר: וכן

מגדל עוז

וכן המוכר לאחר מכבי המוכר על
כיטלין עמו פרק קמח דבתרא:
המוכר כל נכסיו עד דין בן המוכר
לך קמ במניעת פרק המקבל: המוכ' לבני
כו'עד משלם המוכר בזיקין פרק
לך קיד הנזכל ומאכיל: השכירות אין בו כו'
סמ עד סוף הפרק תחלתן פרק כשלך
לך סמ ומוכן פרק המקבל: פרק יג

וכן אם באו מקצתן ומקצתן במדינה אחרת מסלקין אותו אלו העומדים כאן בלבד והיא להן וכן המוכ' לאח' מבני המצר או לאחר מן השותפין [ה] שלו במשא ומתן אף ע"פ שאינו שותפו לרת בקרקע זכד"ה בד"ה ואין [ו] שאר השותפין או שאר בע"המצר נוטלין עמו: המוכר כל נכסיו [ז] לאחר אין בע"ל המצר של שדה אחת מסלק את הלוקח מאותה השד"ה שהרי היא והאחרת קנה כאחר וכן המוכר [ח] לבע"לים הראשוני' כן בעלים ליתיה או הלוקח מן הגוי אין בו כבע"ל עיטור: דין בן המצר: המוכר לגוי משמתין אותו ער שיקבל עליו כל [ט] אונס שיבא מן הגוי ער שינהוג הגוי עם בן המצר הזד"ה שלו בדיני ישראל משלם המוכר: השכירות אין בה משום' דין בן המצר וכן המוכר מקום רחוק כדי לנאול יפה ברמיו מקום קרוב או שמכר רע כדי לנאול יפה ברמיו או שמכר כדי ליתן מנת המלך או שמכר לקבור או למזון האשה או הבנות אין באחד מאו דין בן המצר אלא זכה הלוקח ולמה אין בהן דין בן המצר שכל אלו טרודין הן למכור ומשום צורך גדול מוכרין ואם תאמ' יש בהן דין בן המצר לא ימצאו לוקח שהרי אומר למה אטרח ואקח כדי שיבא זה ויסלק אותי ואין הבעלי' יכולין להמתין עד שיבא בעל המצר מעות ויקנה הרי שטען הלוקח ואמ' מפני המס וכיוצא בו מכר לי המוכר ובעל המצ' אומ' שקר אתה טוען לבטל זכותי על בעל המצר להביא ראיה ואהב יוצי' מיד הלוקח ואם לא הביא ראיה ישבע הלוקח הסת אפי' היה שם בדבר ספק אין הלוקח מסתלק אלא בראיה ברורה שמביא בעל המצר לפיכך אם טען הלוקח ואמ' נזלן אתה לשר' זו אריס אתה לשדה זו או שוכר או ממשכן צריך בעל המצר להביא ראיה שהוא בעל המצר ושהקרקע זו בחזקתו ובן כל כיוצא בזה: המוכר ' ליתומים קטנים אין בו דין בעל המצר הטוב והישר שעושי חסר עם אלו יתר מבעל המצר וכן המוכר לאש"ד אין בו דין בעל המצ' מפני שאין דרכה לטרוח תמיד ולקנות הואיל ולקחה חסד הוא שתעמוד הקרקע בידה: מכר לטומטום ואנדרוגינוס אין בעל המצר יכול לסלקן מפני שהן ספק אשה היתה הקרקע של אחד מהן והבנין [י] האילנות של אחר אם יש לבעל הבנין או בעל האילנות זכות בקרקע כל אחד מהן בן המצר של חברו לפיכך אם מכר אה' מהן חלקו חברו מסלק הלוקח אבל אם אין לבעל האילנות או לבעל הבנין זכות בקרקע אלא כל זמן שירצ' או' לו עקור אילנך או הרוס בנינך ומכר בעל השדה זכה הלוקח ואין בעל האילנו' או בעל הבנין מסלק אותו ואם מכר בעל הבנין או בעל האילן הרי בעל הקרקע [יא] מסלק אותו היה

המוכר לאח' מן השותפין וכו' בגמ' לא שותפין ליה כה יעשה דינא דבר מנרש ופירשו בפירוש כל נכסי לאחד וכו' מפורש שם וכתב הלמ' בכולל ונ"ל היינו דוקא שהיה המוכר מנרש לאחד ומכר לאחר אבל אם היה המוכר לבעלים הראשונים וכו' מפורש שם וקטעם נמי הכי משום דינא דבר מנרש ופירשו בפירוש מאחר יותר משובח לחיש ככרי וכן המוכר קרשנן ליה בעלים הראשונים כך כתוב בעטור

סמ במניעת לך קמ וכן
לך עב

הגהות ומקצתן וכו' זה פשוט לפי שיטתו ז"ל: וכן המוכר
כל נכסי לאחד ועקר יש פירוש אחר:
הנהוסים ז"ל ועקר יש פירוש אחר: וכן המוכר לבעלים הראשונים וכו' מפורש שם וקטעם נמי הכי משום דינא דבר מנרש לפיכך כרחה לי
ככסי וכן כתב בעטור [ב] דעת קרב לבינו משר"ז: וכן קרשנן מן הגוי וכו' שם וקטעם בגמרא דלמא ליה
מאחר יותר משובח לחיש ככרי וכן המוכר קרשנן ליה בעלים הראשונים כך כתוב בעטור או

סמג עשין מ' ג"ל
לך קמ עב

מגדל עוז

[ה] וכן כתב הטעטור כבקנה שכייה לאבל לשי כתב ז"ל שותף שמכר לחברו שותפין בה אין לו למכור לאחר דבר מכרע שתף לפני שותפו כו'כעמוד שהוא כמי דאמר הכי ל'מכרני דקדי חד מיניהו כו'כעמוד וכתב לאו"ה דיש לדחות ולדבריהו תם פירש דמיירי שבעל אחד יש שדה לאחרן ושמעון ובעל אח'ם קרקע לוי לבדו והרי הו'מכרן נמור ושם ספק דמי יודע לפה יהיה חלקו ותשמעינן דאפילו הכי ליה בה משום דינא דבר מנרש ולב כתב כלשי לפיכך כרחה לי דתשמעינן שם יבא ביחד השותף והמכרן יכול למכור לשותף דבשאר מכרנים היכא דבאים ביחד פלגי לה בקרקעזל לבעל הבא יכול למכור לשותף לבדו ועיין בסימן מ"ח ובסימן ס"ח עב:

טור חו"מ סי' קעח וטור סימן קעב ועיין בפלוגתי בל' לישנו בסך לך קמ ב

[ו] וכן כתב הרשב"ה ז"ל מסתמא שותף הוא שאין לו חלק בקרקע אלא שהן שותפין בעסקא וכיון שהוא שותף שלו כיחא ליה טפי מכר מכרן וכן פירש לב ולדבריהו הלחי וכולהו קמאי ולשי פירש שהן שותפין בקרקע ולא בהילא לן עכל הטעטור עב:

[ז] מאי טעמא דאמר ליה את לא קנית לבל נכסי ונקחי ממי בלא הילא לרעא לא זכין לאחריני וקמאי פרשי לא כיון ליה לפיפיה שטרי עילוי וסנרי לא מצי למימר בר מנרש אנא זביבי לכולהו נכסיה עכל הטעטור עב:

[ח] אלא אפי' לדוקא כשחברו ישראל ליה רוצה לקנותו לאותו קרקע ולהשכיר ולמכור כדנרסינן בפ"ק יחפור מי שיש לו בית כחצר לא ישתלנו ולא ישכירנו לסופר לדמי מאי לא לדמי חוסר מזהר סה"ת מן התום' וריבב"ח רבה לחלק בין קנייה לשכירות ולבן פירש לפילו אם הודיע למכרן ואינו רוצה לקנותו מסתבין ליה ולא כרחה לי אלא כדברי דבריהו תם כדפרש' לעיין כמ' ובסימן כ"ה כתב הטעטור לגאון אם את"ל אבל היכא שעשה הגוי בחיי האב אלא היכא דלא מחייב לשלם עב:

לדמים שנתן לו הגוי

[ט] המשמן מקום לחבירו אחר כך מכרו אין בו דין המוכר ופסק רבינו תם דבכתים מכיין למכור אין בו משום דין המוכר ולהיה משם קנת בסרך הידבת גבי בית ממושכן בי לב מהי עב סה"ת מן התו' ועיין בסימן ז' עב:

במניעת לך קיח עלבעלה מכרעת ובמאירי לך קנה עב כתב בל' רבינו תם דבריו כתובים אבל אין נוהגין כן עב

[י] ליכא מאן דפשט ליה היכא דבר מכרן לא מבעית ליה אלא להרוויחא ולזיקא דחיקא ליה שעתא ומינטרי ליה ליתיב משום ליכא דבר מנרש שאין בה משו' ועשית הישר והטוב עכל הטעטור מכן לא נהגו כן וכן מנהתי בשם מורי רבינו מהר' זכ"ל שהמוכר מוציא מיד הקונה עב:

[יא] דלזוקא מהי לרעא לאהי בתי מהי מעכב אבל מהי בתי מהי בתי לא מהי מעכב בנין שהקרקע למלך וכנו עלי' בתים ומסתמ' לא מבעית למה' מחובר לקרקע ליכא בקרקע לא מעכב אלא אפי' למאן דאמ' הרי הוא כקרקע לא מעכב אלא עדיף תלוש וחברו מן המחובר לו ודיבו בקרקע המחובר לו ודבריהו שריר בתשובה לא תשכחן לאהי בתי מעכב אהי בתי דמסתקא ליה מחובר לקרקע אם הוא בקרקע או לא אלא תשכחן דסבירא ליה הרי הוא כקרקע אלא כבנין יחיד כבנין רבי אלעזר דבעורית דבורים ודף של כתותין שקבעו בכותל ובדבר שקוי נדולי קרקע בבנין חבירו ומסתקא לן ונהגינן מחבירו עלי הריחיים עכל הטעטור עב:

סמ וכתב בעל העטור ויראים דבמי אלמבי ז"ל בכל תאנה קחיר אחיה אחת אחיה עכל ויראים ז"ל כתב ומסתברא לתאנה שאינה ילושה תחת בעל חי כיון לבשולה ובשיש לה בתים יעוזים הא לאו הכי לא לחוש להעדיפה היא וכל שיש בו משום דינא דבר מנרש עכל: מכר לטומטום ולאנדרוגינוס

ומה זה נמשך יחד המוכר לגבלה דבן המוכר הוא הימנית מחבירו: היתה הקרקע וכו' שם וכמי ביאור ההלכות בזה אמכר שם: היה

פרק שלשה עשר

הנותן מתב' וכו' מפורש שם:

היה כתו' בשטר מתנ' זו מחרי' וכו' נמ שם:

אמר הלוקח כן הוא וכו' זה מבואר בהלכות:

וירא' לי שכתו' לטעון וכו' טעם הדבר אע"פ שאם יבואו לטעון לא יהיו יכולין להעמיד ולמכור ויטענו לאיש הדבר ואם תאמר יבא שתהיה שתיקתו ראיה שמודה הוא על השטר ומתוך כך כחמיכהו אם כן אם היה טוען שהיה לפנים אחר שכתב השטר מתנה לפלוני ואח"כ מכרו לי הייתי מחליפת כחמיכהו בשטר זה ואם כן אין לך למימר חזקה שאין מדקדקין על השטרות כל כך אלא מקבל לחליפת על המתנה הכתו' בשטר ואם כמחמיכהו אם כן היה טוען במתנה זה כמתנה:

היה כתו' בשטר מתנ' וכו' מפורש בהלכות הדין והטעם הכתוב בדבר זה ואם כי אני עומד בטעמתו ואומר לא כי אלא מתנה היא מסלקין לי וכל' לי שאמינן כמה שהוא נותן עכ"ל: החליף חבר בחבר וכו' מכאן שדעתו על כדעת מי שאמר שאפילו בכתים יש דין בין המוכר וכן כתוב בעיטור בקיטונין בכל מילי אית בהו דין בבר מינרא לבר מינרא ממטלטלי ומקומות בית הכנסת בקרקע דמי לקמן אית להו חזקה וכל דאית להו חזקה אית להו מעמד דיבר מכרו עכל ודין החליפין שכתב המחבר פשוט הוא שהרי אין המוכר יכול לתת לו אותה מכר שהמוכר רוצה וכתב שייכא קפלה: מכר לו קרקע מעמד בחמיכהו בשבועה שלא מחי שם בגמרא ובהלכות:

המוכר על תנאי נתן שכתב מוכר וכו' זה כדאיתא פשוט: הלוקח שכבר זה כמשך לחר מה שהביאו כאן הוא שכתב שלוקח הרי הוא כשלים בן המוכר ויהודו לו הלוחרונים גל

ולשון הגמרא מוכיח שאמרו לחר לוי לתקוני שדיתיך ולא לעוויתי והוא לשון כזכר לקח בשלים: ובן שם לוי הלוקח וכו' זה כמשך לחר מה שאמר שדיו כשלים: וזהו קעקר בכל הלין הדיוקין וכו' כבר כתבתי זה: לפיכך שם השבויה וכו' במה דברים אמורים שמחשבין וכו' פירוש לף על פי שהוא כשלים זכו דוקא כשמלקו אז בח למלקו אבל קודם לכן הרי זה כלוקח עד שיתן זמן ואין מחשבין לו פירות שאכל זהו דעתו גל: אחד שלקח שדה מחבירו ומכרה לאחר וכו' שלים שמכר וכו' לא מצאתי אלו הדיוקין מהיכן יצאו לרב גל: בעל חוב של מוכר וכו' דעת הרב גל שאחריות בן המכר על הלוקח וזהו כוכת הדב גל כנון שראובן ושמעון מכרין ומכר ראובן לשמעון שדהו בעל חוב של ראובן ויטול השדה משמעון שמלק את יהודה הרי שמעון חוזר על יהודה ויהודה על ראובן וכראה טעמו של דבר שלף על פי שלוקח הוא כשלים בן המוכר לקבוע לו כוכה לקנות ולפי שם תעלר עליו הטרפות ממכו הרי הוא חוזר לכל ראובן ואם אין לו לשלם מפסיד וכיון שכן לף המוכר טערפוק ממנו הוא בעל לו להריעת שהרי הוא כחוזר ומוכרה זה כראה לי לדעת הרב גל **ובהשנות אלא** לזה לא ידעתי טעם ואולי מפני שפשוט שיש עליו שטר חוב עד כאן: ואין דבריס הללו ברורים ומכל מקו' הריבן גל והרשב' גל חלקו על המחבר ואמרו שאין לחריות בן המוכר כלל על הלוקח אלא על המוכר: כל בעל חוב שטרף על כמו שיתבאר במקומו קטן שהיה וכו' נם זה פשוט: בעל שהיתה אשתו וכו' זה כראה פשוט ולא מצאתי ליסים אלו בגמרא אבל הם פשוטים לענינים: עמדה הראוה כו' כבר כתבתי בסיום בזה פרק שלשים מהלכות מכירה: פרק יד

פרק שלשה עשר

הנותן מתנה אין בה דין בן המצר היה כתוב בשטר מתנה שאחריות מתנה זו על הנותן יש בה דין בן המצר הואיל ויש בה אחריות מכירה היא ולא כתב מתנה אלא לבטל זכות בן המצר וכמה נותן לו מה שהיא שוה אמר הלוקח כן הוא והערם עשינו ומכירה היא בכך וכך קניתיה נשבעבנקיט הפץ ונוטל כדין השלוחין וירא' לי שצריך לטעון דמים שהן ראוין או יתר מעט אבל אם אמר על שוה מאה במאתי קניתי אינו נאמן היה כתוב בשטר מתנ' וקבלתי עלי אחריות מתנ' זו שאם תצא מידו אתן לו מאתי נותן לו בן המצ' מאתי ואחב מסלקו ואף על פי שאינו שוה אלא מנה: החליף חבר בחבר אין בה דין בעל המצר החליף בבהמה או במטלטלין רואין דמי אותה בהמ' או דמי אות המטלטלין ונותן לו בן המצר ומסלקו ואינו יכול לומר לו תן לי כמה שלקחתי בו שזו הערמה היא ואינה מועלת כלום מכר לו קרקע מעט באמצע שדהו ואחר כך מכר לו קרקע בצד אותה שבאמצע רואין אם אותו המעט שמכר לו תחלה הוא עידית או זבורית לנבי זארא הקרקע שמכר לו באחרונה זכה הלוקח ואין בן המצר יכול לסלקו שהרי הוא עצמו בן מצר הוא מפני אותו מעט שקנ' באמצע ואם אותו מעט שקנ' באמצע כמו זאת שמכר לו בסוף בצדו הרי זה מערי' עיין בסי' ובן בן המצר מסלק אותו מן השדה שקנה בסוף: המוכר על תנאי בין שהתנה מוכר בין שהתנה לוקח אין בעל המצר יכול לסלקו עד שיתקיימו התנאין ויזכה הלוקח בקרקע ולא תשאר בה עפו"ר כלל ואחב יסלק אותו: הלוקח שבנה והשביחו או סתר והפסיד בן המצר מסלקו ונותן לו דמים הראוין לו והרי הוא בכל מעשיו כמו הישליח וכן אם לוד' הלוקח קודם שיסלק אותו בן המצר וסלקו בן המצר אין הבעל חוב שלו טורף מיד בן המצר זהו עיקר בכל אלו הדינים שכל הלוקח בצד מצר חברו הוא כמו שליח לחברו ולתקן שלחו ולא לעות לפיכך אם השביח נוטל הוצאה ואם הפסיד וחפר והרס או אכל הפירו מנכין אותו מן הדמי' בד"א שמחשבין לו הפירות בשאכלן אחר שבא בן המצר והביא מעות לסלקו אבל כל הפירו שאכל מקוד' שלו הוא אוכל ואין מחשבין אותן: אחד שלקח שדה אחת משני ובא בעל המצר לסלקו מחצי בלבד שלקח מן האחד אינו יכול לסלקו אם מסלקו מכולה או מניח כולה אבל המוכר קרקע לשני יש לבעל המצר לסלק שניהם או לסלק אחד ולהניח אחד: בן המצר שבא לסלק את הלוקח וקודם שיסלקו מכר את השדה שיש לו על המצר אבד את זכותו: שליח שמכר והרי הוא בעל המצר אינו מסלק את הלוקח שהרי הוא מכר לו ואין לך מחילה גדולה מזו: בעל חוב של מוכר שטרף השדה מיד בעל המצר הרי בעל המצר חוזר ושולף מן הלוקח שסלקו והלוקח חוזר ונוטל מן המוכר: כל בעל חוב שיש לבעל המצר לסלקן לא יהא כח הטורף גדול מכח הלוקח ואם ירצה הנטרף ליתן הדמים שהיו עליו בהובו תחזור לו שדהו לעולם כמו שאר בעלי המצר כמו שיראו: בעל שהיתה אשתו בן המצר הרי זה מסלק את הלוקח שכל נכסי אשתו ברשות וכל זכות שתבא לידה זכות היא לו אפילו קנו מיד אשתו שמחלה בזכות זו ללוקח אינו מועיל אלא הבעל מסלקו עמדה האשה מדעתה וסלק את הלוקח וכן העבד שהיה נושא ונותן בנכסי אדניו שסלק את הלוקח אם רצה הבעל או האדון מקיים על ידיהן ואם רצה לא יקיים ותחזור ללוקח ויחזיר הדמים:

פרק יד

פרק שלשה עשר

הנותן מתב' כו' עד נאין לך מחילה גדולה מזו פרק המקבל: בעל לף קיט עב חוב של מוכר שטרף וכו' עד וכולם מן המוכר

כתב הרמב"ן ז"ל לא ידעתי טעמו מפני שפשוט שקנ' מאיש שיש לו עליו שטר חוב עכ"ל: ואני תמיה הוא"ל ולמה"ר ניתן וכן כתב הר' אלפס בהלכות לף קיט ע"ב הנמרא נקבל את שלו וכל בעל חוב שטרף על כמו שיתבאר במקומו בהלכה פרק המקבל והביאור פר' שמוכ עשר דהלכו' מלוה ולוה קטן שהיה בן המכר כו' עד סוף הפרק פרק המקבל: פרק

וכן כתב הרי"ף ז"ל

לשון טור חל"ק ס"ק ט"ו כתב הרמב"ן שלי' קשה מוכר על הלוקח שלי' שייתי הטוב והוכר כמוכו של זה ולף על פי שהמוכר קבל עליו לחכיות ללוקח פעמים לא יוכל למוכר ממש לשלם ויליף ללוקח ס הלכך אין לחכיותו אלא על המוכ' שהלוקח לוכו אלא בשלים עכ"ל

מגדל עוז

פרק ארבעה עשר

הרוצה למכור שדהו וכו'. פשוט ומקבלו מהלכות הבתים שהרי לפיכך נתחייב לקנות אם
לימכר מעצמו לאחרים ולכך נתחייב לקנות זה יותר מכל שכן כאן שאם
אמר הרוצה למכור קרקעו שקרי לו תחילה ואם לאו לאחרים ואם לא קנה
אחרים אין חייב לקנות ואם רצה לקנות אחר קונה ואין לו עליו כלום:

ך ק"מ עב"י ליתא קושיא שקורא כחו"ר וכו' זה פשוט ומקבלו מהלכות הבתים שהרי לפיכך נתחייב לקנות אם
לימכר מעצמו לאחרים ולכך נתחייב לקנות זה יותר מכל שכן כאן שאם
אמר הרוצה למכור קרקעו שקרי לו תחילה ואם לאו לאחרים ואם לא קנה
אחרים אין חייב לקנות ואם רצה לקנות אחר קונה ואין לו עליו כלום:

ך ק"מ הטוב וישר הוא לכל כ' המקבל:
קדם אחד מהם וקנה זכה ואין
הבירו שרצונו לקדם לו יכול לסלקו
וכו' עד שעושה פרק המקבל:

פרק ארבעה עשר

הרוצה למכור שדהו
עד בכלל ה

ך ק"מ הטוב וישר הוא לכל כ' המקבל:
קדם אחד מהם וקנה זכה ואין
הבירו שרצונו לקדם לו יכול לסלקו
וכו' עד שעושה פרק המקבל:

פרק אחד עשר

הרוצה למכור שדהו והביא בן המוצר שלו וזה שרוצ' ליקח ממנו
לבירת דין ואמר לבן המוצר אם תרצה לקנות בכך
וכך עשוב ואם לאו סלק את עצמך והרי זה לוקה הרי זה לא נשאר לו
טענה אלא או מביא בעות מיד וקונה או בטלה את זכותו אמר אטרח
ואביא אין [ח] שומעין לו אלך ואביא
[ט] שמ כל היכא שיש הפסד למוכר
בטל דין מנרסית ויש הוה ריחוק
בעיר אחר אין לו לעכב עד שיבא
וכן פסקו הגאונים עכל העיטור
וכן כתב בה"ג שהוכו הגאונים נמי שאם היה חולה או קטן ואחר זמן הגביה
החולה או הגדיל הקטן או בא היורש ואין יכול למלקו שאם אתה תאמר כן אין
אדם יכול למכור קרקעו שהרי הלוקח מוטל לאחר כמה שנים ונתן מידי עכל:
[י] כתב רבינו חיי וה"מ לסלקם בתשובה שאם שהה המוכר משידע שהרי הגיעת
בית דין ושויוה המעות בטל דין המוכר ואין היכא חשש ערמה אחרי עיטור:
[כ] הני מלי דיקי תקולי וכו' למה לי מוכר הרי כאן רק דאמרינן התם הני
מילי וכו' שהרי ליתבהו מיום לים דבר מצרח וכו' אבל אם מוכר ונותן שטרי
מעותיהן של מוכרין ואחזיה בידיה להוכיח על של יתמי ויהיב ליה כדרכיה
לוקח מותרין ליתן בה מיום לים דבר מצרח דכבר רגיל דאמר היה לאחי
גדיכנא עכל ולרחיני גרסי' כגון שמכר לו בעל מום ואינו מרגיש בו
ונתן לו אחר מעות ואמר לו הרי אתה מותר ואפרעך לך יש כרדיסים זה
עיקר עכ"ל ולפי מה שכתב ניחא דקאי אשוכה ש טורח לעצמו תכשיטי
ניחא ליה דמעני לאיש תמוני כהיו וכעני אינא טורחא יתירא לאחרינא
ושוין בערוך בערך נר ולפ"ז כ"ג שם קושיא כלל:

הרוצה למכור שדהו והביא בן המוצר שלו וזה שרוצ' ליקח ממנו
לבירת דין ואמר לבן המוצר אם תרצה לקנות בכך
וכך עשוב ואם לאו סלק את עצמך והרי זה לוקה הרי זה לא נשאר לו
טענה אלא או מביא בעות מיד וקונה או בטלה את זכותו אמר אטרח
ואביא אין [ח] שומעין לו אלך ואביא
אם היא אמיר שיש לו מבתינין לו עד
שילך ויבא ואם אינו אמוד [ט] אין
שומעין לו שאינו רוצה אלא להשבט
לפי אבוד לו אם תוציא עתה זוזים יפה
כחך או בטלה זכותך שאין קובעין זכין
לבעל המצר הוציא בן המצר מיערת
והוציא הלוקה מיני אם היו של לוקח
שוים מזוזו או מכהרין [י] לצאת יותר
מזוזו בטלה זכותו ואי לודין בן המצר

היה רוצה הלוקה לקנותה לבנות
בה בתים ובן המצר רוצה לזרעה
הלוקה זוכה משום ישוב הארץ ואין
בה דין בן המצר בא לוקה ונמלך בבן
המצר ואמר לו הרי פרוני בן המצר
שלך רוצה רבינו לו שהרי זו ארך
ואלה בכנו ואמר לו לך וקח לא
בטל זכותו שיש לו לרבך אותו אחר
לקנות אלא אם כן
לקנו מידו [כ] בלא שערך
שקנה בשמחל לו קודם שיקנה אבל אם מחל לו וזכותו אחר
שלקח כגון שבא בן המצר וסילק עצמו שער מכנו שראה
אותו בונה ויותר כך שתו ומשתכשרא מידה בורא עלך הרי זה מחל
ושוב אינו יכול לסלקו היה בן המצר במדינה אחר או חולה או קטן ואחר
זכו הבריא החולה והגדול הקטן ובא החולך אינו יכול לסלקו שאם אתה
אומר כן אין אדם יכול לסלק קרקע שהרי הלוקח אומר לאחר במדינה
שנים תצא בידי וכזה הוה הנאונים: המוכר שוה כאלו בכנה אם לבל
הקם מוחל ומוכר ונותן לו בן המצר מאה ומכרקו יאם אינו מוחל רבי הקם
נותן לו באלו שוה שהמוכר נותן לו הרבה מהקה שוה בכנה במאתי
אינו יכול לסלקו עד שיתן המאתים: נתן בן המצר מעות קצתי בנדם
נשבע הלוקה בנקיטה הפקר שלו באתים הוא ואם חזר שם עדם שנתן
באתי ובן המצר שוה מאבנה היתה בידו ואינו יודע בודאי שרא לקח במאתי ואם מאה חדי הוה ניתן
דמי כמו שהעידה העדים ואחר מסרקו ומשבעי הסת שלקח במאתים ונפטר: כל הדיני רבכור קרקע וכאן
שנים כל אחד מהן אומר אני אקח בדמי ואין אחד מהן בעל המצר אם היה העד אחד ומשבעי
העדות שכן העד קודם שכן ותלמוד הכם תלמוד הכם קודם ותלמוד הכם קודם שכן
וקרוב השכן קודם שנאמר הוא קרוב מכל קרוב אחיך ואחר שכן קרוב ואין אחר בעיר המצר
שראוי לקרוב ואין אחד מהן בעל המצר
הוא אל ואין אחד מהן בעל המצר
שראוי לקרוב ואין אחד
הכתוב נפש טוב הוא שעושה טוב
הדרכות

מלקח בן מדינת מיני חלק להשיג עצה שוכר הקודם וכו' עיש בכל הלכות מכירת הבתים ומשנת
בהני מיני ותבינת ב ומכל מקום בכל מקום מדינת הלכה כחכמים מהרי"ט ומהרי"ט
מאחר ועשית הוכר ושוב ומשנת בהנהו שוכרי מדינת שם בני מדינת לבני מדינת הכרם ומכל מקום
ומכל שכן ומכל שכן ומכל שכן ומכל שכן ומכל שכן ומכל שכן ומכל שכן ומכל שכן
ששוכרי מדינת הכרם לשאת בעלות הכרם ומכל מקום בכל מקום בכל מקום בכל מקום
בהני מיני ותבינת ב ומכל מקום בכל מקום בכל מקום בכל מקום בכל מקום בכל מקום

בלעת ע"ל ומכל מקום בכל מקום בכל מקום בכל מקום בכל מקום בכל מקום

זכות בן המוכר וכל זה בכלל דברי
המחבר שאמר שאין קונעין זמן
לבן המוכר: היה רוצה הלוקח
לקניתה וכו' בנין מלאכה לזרעה
ולרעה לבתי ישוב עליך ופי' המחבר
שאפ' שהרוכה לוקח לזרעה קו' בן
היכר וכן כתוב בעיטור ובהלכות
גדולות שנוסח שלהם כנמצא ליתן
בית משום דבר מצרח וכן
פרש"י ז"ל וי"מ שכתבו שאין לחל
מהן בן המוכר יכול לעכב כנון:

בא לוקח ובילך בן המוכר
וכו' ומכוחר עם:

בא שנרך קנין וכו' ולא קנה
זה לוקח ומכוחר כנמ'
אבל כן הוא דעת כל הגאונים ז"ל
וכתב בעיטור זה לשונו וכתב רבינו
חיי וכבני שאבי ז"ל בתשובה שאם
שהה כל מכרן בשדעכדי תבעית
בית דין ושויוה משיהו בטל דין
מכרעותיהם הראשון ז"ל הכתוב ל
להכרחים ולדברי האחרונים עכ"ל:

היה בן המוכר וכו' ז"ל בפרק
הגזלן כאיש בשעשוק:

המוכר שהלוהו בתוך וכו'
כאיש בבורסק עם:

לקח בן המוכר וכו' ז"ל בפרק
מי שהיה נושא בשעשוק עם:

בעון בן המוכר וכו' ז"ל בפרק
הגזלן כאיש בשעשוק עם:

בא בן המוכר וכו' ז"ל בפרק
הגזלן כאיש בשעשוק עם:

הלכות שלוחין ושותפין

עין אלו ההלכות לידעדין שלוחו של אדם ושותפו ומשפטיהן במקחן וממכרן בהפסדן ושכרן וביאור כל הדינים האלו בפרקים אלו:

פרק ראשון

האומר לשלוחו צא ומכור לי קרקע או מטלטלין או קנה לי הרי זה מוכר ולוקח ועושה שליחותו וכל מעשיו קיימין ואין העושה שליח צריך קנין ולא עדים אלא באמירה בלבד בינו לבין חברו ואין צריכין עדים אלא לגלו הדבר אם כפר אחד מהן בשאר כל הטענות שליח שעבר על דברי משלחו לא עשה כלום ובן אם מעה בכל שהוא בין בקרקע בין במטלטלין חוזר שהרי הוא אומ לתקן שליחותי שררתיך ולא לעוות ולא אמרו שהוניה במטלטלין שתות והעבדים והשטרות והקרקעות אין בהן הוניה אלא בטוכר שלו או קונה לעצמו אבל שליח שעבד בכל שהוא חוזר בכולן נתן מעות לשלוחו לקנו לו קרקע וקנה לו שלא באחריות הרי זה עות והשליח לוקח אותה לעצמו שלא באחריות כמו שעשה וחוזר ומוכרה למשלח באחריות הואיל וקנה אותה במעותיו והאחריות על השליח וכן כל כיוצא בזה לפיכך אם התנה עליו שעשהו שליח בין לתקן בין לעוות אפילו מכר לו שוה מאה בדינר או לקח שוה דינר במאה אינו יכול להזור בו וחייב המשלח ליתן לו כפי התנאי האומר לשלוחו מכור לי משך שלי בית סאה ומכר לו בית סאתים הרי זה מוסיף על דבריו וקנה הלוקח בית סאה בלבד אמר לו מכור לי בית סאתי ומכר לו בית סאה הרי זה מעבר על דבריו ולא קנה הלוקח אם לו מכור לי שדי לארם אחד והלך השליח ומכרה לשנים ממכרו בטל שהרי עבר על דבריו אמר לו מכור לי שדי ולא פירש אפילו מכר למאה ממכרו קיים: הנותן מעות לשלוחו ליקח בהן חטים או מין ממיני סחורה ולא לקח אין לו עליו אלא הרעובת נתן לו מעות ליקח בהן חטים בין לאכילה בין לסחורה והלך ולקח בהן שעורים אם פחתו רמי זה שלקח פחתו לשליח מפני שהוא משנה ואם הוסיפו דמיהן הוסיפו לבעל המעות כל שהוסיפו לו המוכרים הרי הוא של שניהם וחולק התוספ השליח עם בעל המעות ואם היה הדבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות: מי שהיה חייב להברו ממון בלקמין עין בסימן פ"ט: ואם היה הדבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות: מי שהיה חייב להברו ממון בלקמין עין בסימן פ"ט: בין משום מלוה בין משום פקדון או שכירות או נתן מעות ביד השליח ואמר לו הפרע חוב זה בפני עדים ואם אמ לשליח הפרע חוב זה הרי הולך ממון זה לבעל חובי אין השליח צריך להטפל לו וליתן לו בפני עדים ואם אמ לשליח בשטר בין אלא בעדים ופרעו שלא בעדים חייב לשלם וכן אם היה החוב בשטר בין שאמר לו קח השטר ותן לו המעות בין שאמר לו תן המעות וקח השטר ונתן בלא עדים ולא לקח השטר חייב לשלם שהרי לתקן שלחו ולא לעוות: השולח מעות ביד שלוחו ואמר לו הולך ממון זה לפלוני שאני חייב לו והלך ונתן לו שלא בעדים השליח אומר נתתי ובעל חוב או הפועל אומ לא לקחתי והרי שלשתן עומדין השליח נשבע היסת שנתן ובעל חוב או הפועל נשבע שלא לקח וישלם הלה לבעל חוב או לפועל או לבעל הפקדון ואפילו היו השלוחין שנים אין עדותן מועלת מפני שהן נוגעין בעדותן שהרי חייבין להשבע הסת בדא בשהיה השליח מכחיש את בעל חוב והרי שלשתן עומדין ואמ נתתי כמו שאמר לי אינו יכול להשביעו הסת שעשה שליחותו שהרי אין שטן עליו טענ ודאי שלא עשה שליחותו וכן אם מתו השלוחין או הלכו להן למדינ הים ובא בעל חוב לתבוע הלוה אינו יכול להשביעו הסת שלא פרעו השליח שהרי אין כאן מי שישבעו עליו טענת ודאי שלקח אלא מחרים הלוה חרם סתם ומשלם החוב שעליו וכן כל כיוצא בזה: ראובן ששלח בתב לשמעון ואמר לו מנה שיש לי בידך שלהדו לי ביד לוי אם רצה לשלחו לוי ביד לוי אם רצה לשלחו אינו חייב באחריותן בין שהיה מלוה בין שהיה פקדון והוא שיכיר שהוא כתב ידו ואם טען המלוה ואמ לא כתבתי ולא שלחתי לך ישבע הלוה הסת שכתב ידו בא אליו ולפיכך שלח ויפטר וכזה הורו רבותי אבל אם לא היה הכתב כתב ידו שאין הלוה יודע שהוא כתב ידו או אפילו הוו כותבין בו סימנין ואותיות שביניהן ביחוד אם טען ראובן ואמר

הלכות שלוחין ושותפין

פרק ראשון

האומר לשלוחו כל עד בכל שהו מוזר אלו ההלכות פב דקדושין דף מ ע"ב ובניטין פרק השולח וכתובות פ' כיצד כתם כיזוכי: כתן מעות לשלוחו לקנות לו קרקע וכן לשלחו משם לקנות לו קרקע וכן לשלחו משם לקנות לו קרקע ולא קנה עליו וכן לכל לפי הכתב

כתב הלמלכ זל בשמת כך קוף דרך הנמרח אלפ שהשה לי כיון שאתו מומלים כל שכיי שהשליח משכח לעות מקחו וממכרו בטל בכל שהו למה הייבו רב כיון שאתו לקנות לו קרקע וקנה לו שלא באחריות הרי זה עות והשליח לוקח אותה לעצמו שלא באחריות כמו שעשה וחוזר ומוכרה למשלח באחריות הואיל וקנה אותה במעותיו והאחריות על השליח וכן כל כיוצא בזה לפיכך אם התנה עליו שעשהו שליח בין לתקן בין לעוות אפילו מכר לו שוה מאה בדינר או לקח שוה דינר במאה אינו יכול להזור בו וחייב המשלח ליתן לו כפי התנאי האומר לשלוחו מכור לי משך שלי בית סאה ומכר לו בית סאתים הרי זה מוסיף על דבריו וקנה הלוקח בית סאה בלבד אמר לו מכור לי בית סאתי ומכר לו בית סאה הרי זה מעבר על דבריו ולא קנה הלוקח אם לו מכור לי שדי לארם אחד והלך השליח ומכרה לשנים ממכרו בטל שהרי עבר על דבריו אמר לו מכור לי שדי ולא פירש אפילו מכר למאה ממכרו קיים: הנותן מעות לשלוחו ליקח בהן חטים או מין ממיני סחורה ולא לקח אין לו עליו אלא הרעובת נתן לו מעות ליקח בהן חטים בין לאכילה בין לסחורה והלך ולקח בהן שעורים אם פחתו רמי זה שלקח פחתו לשליח מפני שהוא משנה ואם הוסיפו דמיהן הוסיפו לבעל המעות כל שהוסיפו לו המוכרים הרי הוא של שניהם וחולק התוספ השליח עם בעל המעות ואם היה הדבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות: מי שהיה חייב להברו ממון בלקמין עין בסימן פ"ט: בין משום מלוה בין משום פקדון או שכירות או נתן מעות ביד השליח ואמר לו הפרע חוב זה בפני עדים ואם אמ לשליח הפרע חוב זה הרי הולך ממון זה לבעל חובי אין השליח צריך להטפל לו וליתן לו בפני עדים ואם אמ לשליח בשטר בין אלא בעדים ופרעו שלא בעדים חייב לשלם וכן אם היה החוב בשטר בין שאמר לו קח השטר ותן לו המעות בין שאמר לו תן המעות וקח השטר ונתן בלא עדים ולא לקח השטר חייב לשלם שהרי לתקן שלחו ולא לעוות: השולח מעות ביד שלוחו ואמר לו הולך ממון זה לפלוני שאני חייב לו והלך ונתן לו שלא בעדים השליח אומר נתתי ובעל חוב או הפועל אומ לא לקחתי והרי שלשתן עומדין השליח נשבע היסת שנתן ובעל חוב או הפועל נשבע שלא לקח וישלם הלה לבעל חוב או לפועל או לבעל הפקדון ואפילו היו השלוחין שנים אין עדותן מועלת מפני שהן נוגעין בעדותן שהרי חייבין להשבע הסת בדא בשהיה השליח מכחיש את בעל חוב והרי שלשתן עומדין ואמ נתתי כמו שאמר לי אינו יכול להשביעו הסת שעשה שליחותו שהרי אין שטן עליו טענ ודאי שלא עשה שליחותו וכן אם מתו השלוחין או הלכו להן למדינ הים ובא בעל חוב לתבוע הלוה אינו יכול להשביעו הסת שלא פרעו השליח שהרי אין כאן מי שישבעו עליו טענת ודאי שלקח אלא מחרים הלוה חרם סתם ומשלם החוב שעליו וכן כל כיוצא בזה: ראובן ששלח בתב לשמעון ואמר לו מנה שיש לי בידך שלהדו לי ביד לוי אם רצה לשלחו לוי ביד לוי אם רצה לשלחו אינו חייב באחריותן בין שהיה מלוה בין שהיה פקדון והוא שיכיר שהוא כתב ידו ואם טען המלוה ואמ לא כתבתי ולא שלחתי לך ישבע הלוה הסת שכתב ידו בא אליו ולפיכך שלח ויפטר וכזה הורו רבותי אבל אם לא היה הכתב כתב ידו שאין הלוה יודע שהוא כתב ידו או אפילו הוו כותבין בו סימנין ואותיות שביניהן ביחוד אם טען ראובן ואמר

מנדל עוז קנין תרמ

הלכות שלוחין ושותפין

פרק ראשון

האומר לשלוחו כל עד בכל שהו מוזר אלו ההלכות פב דקדושין דף מ ע"ב ובניטין פרק השולח וכתובות פ' כיצד כתם כיזוכי: כתן מעות לשלוחו לקנות לו קרקע וכן לשלחו משם לקנות לו קרקע ולא קנה עליו וכן לכל לפי הכתב

כתב הלמלכ זל בשמת כך קוף דרך הנמרח אלפ שהשה לי כיון שאתו מומלים כל שכיי שהשליח משכח לעות מקחו וממכרו בטל בכל שהו למה הייבו רב כיון שאתו לקנות לו קרקע וקנה לו שלא באחריות הרי זה עות והשליח לוקח אותה לעצמו שלא באחריות כמו שעשה וחוזר ומוכרה למשלח באחריות הואיל וקנה אותה במעותיו והאחריות על השליח וכן כל כיוצא בזה לפיכך אם התנה עליו שעשהו שליח בין לתקן בין לעוות אפילו מכר לו שוה מאה בדינר או לקח שוה דינר במאה אינו יכול להזור בו וחייב המשלח ליתן לו כפי התנאי האומר לשלוחו מכור לי משך שלי בית סאה ומכר לו בית סאתים הרי זה מוסיף על דבריו וקנה הלוקח בית סאה בלבד אמר לו מכור לי בית סאתי ומכר לו בית סאה הרי זה מעבר על דבריו ולא קנה הלוקח אם לו מכור לי שדי לארם אחד והלך השליח ומכרה לשנים ממכרו בטל שהרי עבר על דבריו אמר לו מכור לי שדי ולא פירש אפילו מכר למאה ממכרו קיים: הנותן מעות לשלוחו ליקח בהן חטים או מין ממיני סחורה ולא לקח אין לו עליו אלא הרעובת נתן לו מעות ליקח בהן חטים בין לאכילה בין לסחורה והלך ולקח בהן שעורים אם פחתו רמי זה שלקח פחתו לשליח מפני שהוא משנה ואם הוסיפו דמיהן הוסיפו לבעל המעות כל שהוסיפו לו המוכרים הרי הוא של שניהם וחולק התוספ השליח עם בעל המעות ואם היה הדבר שאין לו קצבה הכל לבעל המעות: מי שהיה חייב להברו ממון בלקמין עין בסימן פ"ט: בין משום מלוה בין משום פקדון או שכירות או נתן מעות ביד השליח ואמר לו הפרע חוב זה בפני עדים ואם אמ לשליח הפרע חוב זה הרי הולך ממון זה לבעל חובי אין השליח צריך להטפל לו וליתן לו בפני עדים ואם אמ לשליח בשטר בין אלא בעדים ופרעו שלא בעדים חייב לשלם וכן אם היה החוב בשטר בין שאמר לו קח השטר ותן לו המעות בין שאמר לו תן המעות וקח השטר ונתן בלא עדים ולא לקח השטר חייב לשלם שהרי לתקן שלחו ולא לעוות: השולח מעות ביד שלוחו ואמר לו הולך ממון זה לפלוני שאני חייב לו והלך ונתן לו שלא בעדים השליח אומר נתתי ובעל חוב או הפועל אומ לא לקחתי והרי שלשתן עומדין השליח נשבע היסת שנתן ובעל חוב או הפועל נשבע שלא לקח וישלם הלה לבעל חוב או לפועל או לבעל הפקדון ואפילו היו השלוחין שנים אין עדותן מועלת מפני שהן נוגעין בעדותן שהרי חייבין להשבע הסת בדא בשהיה השליח מכחיש את בעל חוב והרי שלשתן עומדין ואמ נתתי כמו שאמר לי אינו יכול להשביעו הסת שעשה שליחותו שהרי אין שטן עליו טענ ודאי שלא עשה שליחותו וכן אם מתו השלוחין או הלכו להן למדינ הים ובא בעל חוב לתבוע הלוה אינו יכול להשביעו הסת שלא פרעו השליח שהרי אין כאן מי שישבעו עליו טענת ודאי שלקח אלא מחרים הלוה חרם סתם ומשלם החוב שעליו וכן כל כיוצא בזה: ראובן ששלח בתב לשמעון ואמר לו מנה שיש לי בידך שלהדו לי ביד לוי אם רצה לשלחו לוי ביד לוי אם רצה לשלחו אינו חייב באחריותן בין שהיה מלוה בין שהיה פקדון והוא שיכיר שהוא כתב ידו ואם טען המלוה ואמ לא כתבתי ולא שלחתי לך ישבע הלוה הסת שכתב ידו בא אליו ולפיכך שלח ויפטר וכזה הורו רבותי אבל אם לא היה הכתב כתב ידו שאין הלוה יודע שהוא כתב ידו או אפילו הוו כותבין בו סימנין ואותיות שביניהן ביחוד אם טען ראובן ואמר

פרק שני אין

הנוי נעשה שליח לדבר מן הדברים שבעולם וכן אין ישראל נעשה שליח לגוי לדבר מן הדברי שנ"כן תרימו גם אתם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית והוא הדין לכל התורה כולה ומה משלחכם בן ברית אף בכל התורה כולה המשלח בן ברית: עושה אדם שליח איש או אשה ואפילו אשת איש ואפילו עבד ושפחה הואיל והן בני דעת וישנן במקצת מצות נעשין שלוחין למשא ומתן אבל מי שאינן בני דעת והן חרש שוטה וקטן אינן נעשין שלוחין ולא עושין שליח אחר הקטן ואחר הקטנה לפיכך השולח בנו קטן אצל החנוני ומדד לו באם שמן ונתן לו את האסר ואבד את השמן ואת האסר החנוני חייב לשלם שלא שלחו אלא להודיעו ולא הי' לו לשלח אלא עם בן דעת וכן כל כיוצא בזה ואם פירש ואמר שלח לי עם הקטן הרי זה פטור: האומ' לחברו מנה שיש לי בידך בין במלוה בין פקדון שלחהו לי ביד פלוני אפילו היה קטן אם רצה לשלחו בידו נפטר ואינו חייב באחריותו וכן שנים שהתנו ביניהם שכל מי שירצ' לשלוח לחברו משלח ביד מי שירצה הי' המשלח הרי זה משלח ביד מי שיראה לו שהוא ראוי להוליך דבר זה ואם ננגב או אבד בדרך או שכפר בו השליח הרי המשלח פטור שכל תנאי שבממון קיים השליח שקנה או שמכר והודיע שהוא שליח בדבר זה לפלוני אף ע"פ שמשך או שהמשיך ונמצא שעבר על דעת משלחו בטל המקח ומחזיר ואם לא הודיע שהוא שליח נקנה המקח ויהיה הדין בינו ובין מי ששלחו: ראובן שקנה שדה משמעון ואמר לו ללוי קניתי אותה וכתב שטר מכר בשם לוי וחזר ראובן ואמר לשמעון לעצמי קניתי חזור וכתוב שטר מכר בשמי אין כופין את המוכר לכתוב לו שטר אחר בשם ראובן ואם התנה עמו בתחלה ואמר לו לעצמי אקנה וזה שאכתוב שטר בשם לוי כדי שלא ידעו בי שאני הוא הקונה הרי זה כופהו לחזור ולכתוב שטר אחר בשמו: הסרסור שליח הוא אלא שהוא נוטל שכר על שליחותו לפיכך אם שנה דעת הבעלים משלם מה שהפסיד כיצד ראובן שנתן חפץ לשמעון הסרקר ואמר לו מכור לי זה וז תמכור בפחות ממאה והלך ומכרו בחמשים משלם חמשים מביתו מכר במאתים הכל לראובן וכן כל כיוצא בזה ראובן אומר במאה אמרתי לך והסרסור אומר בחמשים אמרת לי וכן בחמשים מכרתי נשב' הסרסור שבועת התורה שהרי הודה במקצת ואם כבר נתן לו החמשים נשבע הסת שעשה שליחותו וזוכה הלוקח ואם ידע הלוקח שחפץ זה של ראובן הוא וזה המוכר לו סרסור הוא יחזיר החפץ לבעלים ויחרים על מי שנתן לו רשות למכור בחמשים או שרצה בחמשים וחזר בו אחר שקניתי: כל סרסור שהודיע ללוקח שחפץ זה או קרקע זה של ראובן ואחר שקנה הלוקח אמר ראובן איני רוצה למכור בדמים אלו מחזיר הלוקח שהרי לא פסק לו דמים ואמר לו מכור בכך וכך: כל סרסור שאבר החפץ מידו או ננגב או נשבר חייב לשלם מפני שהוא נושא שכר: הלוקח כלים מבית האומן לשנרן לבית חמיו ואמר לו אם מקבלין אותן ממני אני אתן לך את דמיה ואם לאו אתן שכר מועט ונאנסו בהליכה הרי זה חייב לשלם ואם

קנוי נעשה שליח כו' עד המשלח בן ברית במסכת קדושין פרק החיש מקדש ובבא מציעא פרק לישנא בתרא: עושה אדם שליח כו' עד ואחר הקטנה בפרק קמא דבבא מציעא: לפיכך השולח בנו קטן כו' עד הרי זה פטור פרק

היוכח את הסנפיה: הקומר לחבירו מכה שיש לי בידך על בחזרתי במציעא פרק השואל: וכן שכיח שהתנו ביניהם שכל מי שירצה כו' עד קיים

כתב הרמב"ן ז"ל ובשבועת היסת עכ"ל: ואני תמיה עיקר הלכה זו במציעא פרק השואל ובגמרא אין השבועה מפורשת להליה אבל סברת הגאון

ואמר לא של חתי כתב ואחרים רמו בך שמעון חייב באחריותו ומשלם לו לראובן אחר שיחזיר על מי ששלח כתב זה מדעתו ולא יודה וישמי שהורה שישבע לראובן ואחר כך יטול כדין כל הנשבע: ונוטלין: לוי שבא בשליחות ראובן ולקח חמשים משמעון ובא לראובן ואמ' לא שלחתיו ליקח אלא עשרים ועשרים בלבד הביא הרי ראובן נשבע שלא שלחו להביא אלא עשרים ועשרים בלבד הביא לו בדין כל מודה מקצת ולוי נשבע הסת שהחמשים שנתרצ' לי נתתי לראובן וישלם שמעון מביתו אם היד' חייב לראובן וכן כל כיוצא בזה:

וכן כתב הלוקח לשמעון

פרק שני

אין שליח לדבר מן הדברי שנ"כן תרימו גם אתם מה אתם בני ברית אף שלוחכם בני ברית והוא הדין לכל התורה כולה ומה משלחכם בן ברית אף בכל התורה כולה המשלח בן ברית: עושה אדם שליח איש או אשה ואפילו אשת איש ואפילו עבד ושפחה הואיל והן בני דעת וישנן במקצת מצות נעשין שלוחין למשא ומתן אבל מי שאינן בני דעת והן חרש שוטה וקטן אינן נעשין שלוחין ולא עושין שליח אחר הקטן ואחר הקטנה לפיכך השולח בנו קטן אצל החנוני ומדד לו באם שמן ונתן לו את האסר ואבד את השמן ואת האסר החנוני חייב לשלם שלא שלחו אלא להודיעו ולא הי' לו לשלח אלא עם בן דעת וכן כל כיוצא בזה ואם פירש ואמר שלח לי עם הקטן הרי זה פטור: האומ' לחברו מנה שיש לי בידך בין במלוה בין פקדון שלחהו לי ביד פלוני אפילו היה קטן אם רצה לשלחו בידו נפטר ואינו חייב באחריותו וכן שנים שהתנו ביניהם שכל מי שירצ' לשלוח לחברו משלח ביד מי שירצה הי' המשלח הרי זה משלח ביד מי שיראה לו שהוא ראוי להוליך דבר זה ואם ננגב או אבד בדרך או שכפר בו השליח הרי המשלח פטור שכל תנאי שבממון קיים השליח שקנה או שמכר והודיע שהוא שליח בדבר זה לפלוני אף ע"פ שמשך או שהמשיך ונמצא שעבר על דעת משלחו בטל המקח ומחזיר ואם לא הודיע שהוא שליח נקנה המקח ויהיה הדין בינו ובין מי ששלחו: ראובן שקנה שדה משמעון ואמר לו ללוי קניתי אותה וכתב שטר מכר בשם לוי וחזר ראובן ואמר לשמעון לעצמי קניתי חזור וכתוב שטר מכר בשמי אין כופין את המוכר לכתוב לו שטר אחר בשם ראובן ואם התנה עמו בתחלה ואמר לו לעצמי אקנה וזה שאכתוב שטר בשם לוי כדי שלא ידעו בי שאני הוא הקונה הרי זה כופהו לחזור ולכתוב שטר אחר בשמו: הסרסור שליח הוא אלא שהוא נוטל שכר על שליחותו לפיכך אם שנה דעת הבעלים משלם מה שהפסיד כיצד ראובן שנתן חפץ לשמעון הסרקר ואמר לו מכור לי זה וז תמכור בפחות ממאה והלך ומכרו בחמשים משלם חמשים מביתו מכר במאתים הכל לראובן וכן כל כיוצא בזה ראובן אומר במאה אמרתי לך והסרסור אומר בחמשים אמרת לי וכן בחמשים מכרתי נשב' הסרסור שבועת התורה שהרי הודה במקצת ואם כבר נתן לו החמשים נשבע הסת שעשה שליחותו וזוכה הלוקח ואם ידע הלוקח שחפץ זה של ראובן הוא וזה המוכר לו סרסור הוא יחזיר החפץ לבעלים ויחרים על מי שנתן לו רשות למכור בחמשים או שרצה בחמשים וחזר בו אחר שקניתי: כל סרסור שהודיע ללוקח שחפץ זה או קרקע זה של ראובן ואחר שקנה הלוקח אמר ראובן איני רוצה למכור בדמים אלו מחזיר הלוקח שהרי לא פסק לו דמים ואמר לו מכור בכך וכך: כל סרסור שאבר החפץ מידו או ננגב או נשבר חייב לשלם מפני שהוא נושא שכר: הלוקח כלים מבית האומן לשנרן לבית חמיו ואמר לו אם מקבלין אותן ממני אני אתן לך את דמיה ואם לאו אתן שכר מועט ונאנסו בהליכה הרי זה חייב לשלם ואם

פרק קמא דבבא מציעא היכ' דהשליח כר' יוחנן הוא לגמ' מחייב שולחו אם אמר אחזור ואגבה ואי לא לא מחייב לחברו קח לי שור מבית פלוני שהוא שלי וכאמת שלו היה שלו שלא לגנוב כתכון כתחייב שולחו בתחלתו של שור בשעת השליח דכיון דהשליח לא יתע שהוא נגוב כחשוב כאמר לו דבעי' מיהת אמר לו עגיל ואי בעי לא עגיל פלי מפסקי הכי מזקיק בפ"ק דבבא:

כתב הרמב"ן ז"ל שהקפידו לו לא יאמר לו מכור לי חפץ זה בכמה שתמכור ויקח מפלוני ואני תמיה עיקר הלכה זו במציעא פרק השואל ובגמרא אין השבועה מפורשת להליה אבל סברת הגאון ז"ל שכל הסכים עם הרמשוכים כי כבר הסכים עם הרמב"ן ז"ל חדא מפי הרמב"ן ז"ל שהסרסור שליח כמו שכתבנו ובדין הוא לא זכה כלל שם בגד ולא כחלק רק עבד ה' המכור זה אומר בכה וזה אומר בכה הלא בגד מאן דכר שמיה ועבד ה' היאך אמר שליחו טוען לא כמ"כ ולא תהלת הדין כתרומר אומר במכה אמרתי לך למכור ועכיך רוחות שלא ודאי אחד מן התלמידי כתבו והתלמיד בחילן בדול רק הדי' הוא עם ר"מ וסיעתו ונם ר"מ ז"ל מקומי כן כת' מדעת רבותינו בעלי התוספו' ז"ל: ונם ידע הלוקח שחפץ זה של ראובן וכו' עד אחר שקניתי

בתב הרמב"ן ז"ל נם כלים שלא יחזיר ולא עוד אלא שאפילו יודה לו הסרסור ימ' הלוקח קנוניא ואתם עושים עלי עכ"ל: ואני תומר נם זו סבר' ואינ' נמר' מפורש רק הסכמה מפי הנאונים ז"ל ועיקר שמעתין הסרסור פרק המוכר את הספינה וכן כתב הרם ז"ל מקומי עכ' מדעת רבותינו בעלי התוספות ז"ל: כל הסרסור שהודיעו כו' עד ואמר לו מכור בכך וכך ואמר לו מכור לי בדמים הללו עכ"ל:

כתב הרמב"ן ז"ל שהקפידו לו לא יאמר לו מכור לי חפץ זה בכמה שתמכור ויקח מפלוני ואני תמיה עיקר הלכה זו במציעא פרק השואל ובגמרא אין השבועה מפורשת להליה אבל סברת הגאון ז"ל שכל הסכים עם הרמשוכים כי כבר הסכים עם הרמב"ן ז"ל חדא מפי הרמב"ן ז"ל שהסרסור שליח כמו שכתבנו ובדין הוא לא זכה כלל שם בגד ולא כחלק רק עבד ה' המכור זה אומר בכה וזה אומר בכה הלא בגד מאן דכר שמיה ועבד ה' היאך אמר שליחו טוען לא כמ"כ ולא תהלת הדין כתרומר אומר במכה אמרתי לך למכור ועכיך רוחות שלא ודאי אחד מן התלמידי כתבו והתלמיד בחילן בדול רק הדי' הוא עם ר"מ וסיעתו ונם ר"מ ז"ל מקומי כן כת' מדעת רבותינו בעלי התוספו' ז"ל: ונם ידע הלוקח שחפץ זה של ראובן וכו' עד אחר שקניתי

בתב הרמב"ן ז"ל נם כלים שלא יחזיר ולא עוד אלא שאפילו יודה לו הסרסור ימ' הלוקח קנוניא ואתם עושים עלי עכ"ל: ואני תומר נם זו סבר' ואינ' נמר' מפורש רק הסכמה מפי הנאונים ז"ל ועיקר שמעתין הסרסור פרק המוכר את הספינה וכן כתב הרם ז"ל מקומי עכ' מדעת רבותינו בעלי התוספות ז"ל: כל הסרסור שהודיעו כו' עד ואמר לו מכור בכך וכך

שכתב ר"מ ז"ל מהסכמת הנאונים הרמשוכים ז"ל והלם מקומי כן הסכים מדעת רבותינו בעלי התוס' ז"ל: וכל הסרסור כו' עד שהוא נושא שכר פרק המוכר את הספינה

וכבדים כ"ל כבדים: הלוקח כלים מבי' האומן כו' עד סוף הפרק עיקר הכל פרק המוכר את הספינה ופרק הכותבין כבדים וקבילות הם פרק ג' לה לכתת שבירית:

פרק

פרק שלישי מי

המלוה עבדו: ואני
סך ידוע לית לן למימר מדנחית לבלגא פיזית לכולא ומאי שבח מכסי מלוג דמנו דנחית לפירא נחית לנופא ואפילו בלא קרשתא כדליתא סיף פרק קשולח כל"ן:

כתב הרמ"ב ז"ל דוקא שלוח מן הדיוט אבל לא מיקרי יהיו שלך לית ליה על מי שקבל לו מיהו בזה לא תימר דיכרין ממקום שיש לי ביד פלוני יהיו שלך לית ליה על פי שקבל לו אלא ודאי כל שלוח שאין לו לדון ולקבל עבור אחרים אינו נקרא שלוח אלא כמו שכתבתי:

ואם נאנסו בחזרה [ה] פטור נטלן על מנת למכרן לאחרי' ואמר לו אם יכברו במקום פלוני או עד זמן פלוני אתן לך דמים כך וכך ואם לא יכברו אחזירם לך ונאנסו בין בהליכה [ו] בין בחזרה [ז] חייב לשלם כל שליח שטען שארעו אונס פלו' ונפסיד כך וכך הרי זה נשבע שבועת ה' השומרין על טענתו ויפטר' ואם היה האונס במקום שאפשר להביא עליו עדי' או דבר שהוא גלוי וידוע שהרי מצא עדים הרי זה צריך להביא [ח] ראיה על טענתו ואם לא הביא עדים אינו נאמן ומשלם מעשה באחד שאמר לשלוחו קנה לי ארבע מאורת נרבי יין ממעות שהיו לו ביד וקנה לו וגמצאו חומץ אמרו חכמים מנין גדולה כזה שהחמין קול [ט] יש לו הואיל ואפשר להביא ראיה יביא ראיה שלא היה היין חומץ בשעה שלקח ויפטר ואם לא יביא ראיה ישלם וכן כל כיוצא בזה מדברים שהראיה מצויה בהן אבל דבר הנעלם שאין ראייתו מצויה ישבע עליו וכן הדין בכל טענה שיטען השותף ביוצא בו [י] וכן הדין בטענת השומרין אם הראיה יכולה להיות או יביא ראיה על טענתו או ישלם כמו שיתבאר:

פרק שלישי

מי שהיתה לו קרקעות תחת יד אחר או שהיו לו מטלטלין בפקדון והיה לעשות שליח לדון עם זה ולהוציא הקרקע או הפקדון מתחת ידו הרי זה כותב לו [יא] הרשא' יצרי לקנו בידו שהרשהו ואומר לו דון וזכה והוציא לעצמך וכו' בעניני אלו ואם לא כתב לו אינו יכול לדון עמו מפני שהוא אומר לו אין אחד [יב] בעל דיני אלא' שיבא שיכתב לו בן אינו אלא' שליח וכל מה שיזכה בו הרי הוא של משלחו וכל החוצאות שיוציא וישלח על דין זה שהורשה הרי המשלח חייב בהן שכך כותבין בהרשאה כל שיוציא בדין זה עלי לשלמו הקנה לזה שהרשה שליש או רביעה שיש לו בד' הברו הרי זה עושה על הכל הואיל ודן על חלקו והרי הוא בעל דינו בחלקו דן על הכל: אחד מן האחין שלא חלקו או מן השותפין שבא לתבוע על הכל הואיל ויש לו חלק בזה הרמטון אינו צריך [יג] הרשאה משאר שותפין ואין השותף האחר יכול לומר לשותפי שדן איתו הייתי אני שם הייתי הובע טענות אחרות ומחייב בעל דיני שהרי [יד] אומרין לו למה לא באת לתבוע עמנו אתה לפיכך אם היה במדינה אחרת יש לו לחזור על בעל הדין ולדון עמו ולומ"ל אבי אני מוד' מכל מה שטען שותף שלי לפיכך יש לנתבע לעכב ולומר לזה או דון עמי בהלוקי או הבא הרשא שהרי ממון שניכם בידי ושניכם בעלי דיני ולמחר יבא אחיך או שותפך ויתבענו הוא: הבעל בנכסי אשתו צרי הרשא ואם יש פרוץ בקרקע גמרינן שיש לו לדון על העיקר ואינו צרי הרשא מאשתו שאם אין לו קרקע אין לו פרוטה: מי שהיו לו ביד חבירו פקדון או מילוה בין מטלטלין בין מעות ועשה שליח בעדי להביאן לו הרשו [טו] בד' זה שהם אצלו אם רצה ליתן נפנער ואינו חייב [טז] באחריותן שהרי נתן לשלוחו ואם לא רצה ליתן אינו נותן שאין זה בעל דינו עד שיבא בהרשא על הפקדון וכל הבא בהרשא הרי זה בכלל הנאמ' בהן ואשר' לא טוב עשה בתוך עמיו: ההובע חבירו בדין במטלטלין או במעות שזפקיד אצלו וכפר בו אפי' יכול [יז] לכתו הרשא על שנמצא זה במשכר שהוא אומר לו הרשיתיך בזה שיש לי ביד פלוני וכבר אמר פלוני שאין לו אצלו כלום וכן מי שנתחייב לו חברו שבועה אינו יכול להרשות אחר עליו להשביעו שאין שם דבר שיקנה לו ואין אדם מרשה על תביעת דברים שאין הדברים נקנין אלא על תביעת הממון: מי שהיו לו מעות בפקדון ביד אחד ורצה להרשו שליח להביאן אין הקנין מועיל בזה שאין המטבע נקנה בהליפין אלא כיוצר עושה נותן לו קרקע [יח] כל שהוא ומקנה לו המעורת [יט] על גבה כדי להוציאן בהרשאה זו והולך ונותן עמו ומוציאן היתה לו מלוה ביד אחר אינו יכול לכתוב [כ] הרשאה עליה ואפי' היה החוב בשט מפני שהמלוה להוצא ניתן ואין

[ה] לית היא מיהא בשלוח הרשאה ביד נוי מדקתני פרק קמ' דקידושין נפני נמוק לנוי מכסף מקנתו בכסף קונ' קתני ואימא מקנה בתורת עמות וכלים ומקי כיצד יחליפין למדנו דבשאר דברים ומעיל חליפין לנוי וצריך ליזהר שלא לכתוב בקבלת שביל נוי וקביל ויהיו לוין שליחות והכייה לנוי אלא ויקני כתיבין וקנה דממילא בתורתם ויכלכתה שליח שויה ליון שליחות לנוי מינו מיהו שליח אלא לנוי אין שלח יוכל לעכבו כבעמו עכלו מעה"ע

[יא] וכן דין לקח מבני העיר שעירעו על חבירו בעבו קישוב ועין נסי' יב ונסי' ג עכ"ל:

[יב] כלומ' שהוא בעל דיני ואין אחר יכול לומר לי לא הייתי שם ולא ידעתי כלום ואין לו לחזור ולדון עמו אלא אם כן יש לו עדים שלא ידע כלום מן הדין ולא מן הטענות ואפי' אם יש לו עדים שלא ידע כלום מן הדין ולא מן הטענות אם הוא יודע שהיה לו לדון ולא דן אין לו לחזור ולדון עמו אלא אם כן יש לו עדים שלא ידע כלום מן הדין ולא מן הטענות ולא מן הראיות ואפי' אם יש לו עדים שלא ידע כלום מן הדין ולא מן הטענות ולא מן הראיות ולא מן הפקדון ולא מן המלוה ולא מן הלואה ולא מן הפקדון ולא מן המלוה ולא מן הלואה ולא מן הפקדון ולא מן המלוה ולא מן הלואה

זקו הדין שיהיה לי עד קרשה כל זה תקנת הגאונים ז"ל: מי שהרשה לאחד עד בקרשתו כתן נפ זה קיום מתקנת הגאונים ומהכמת היחכמים קדש זכרם
ולקחרונים יכן כתב הרי"ף ז"ל מקומי מדעת רבותיו בעלי התוספות ז"ל: ולזכן שבא בקרשת וכו' עד ושבע ויטול כתב הר"מבד ז"ל דומה שמותרין
לדברין זה את זה שהרי אמר למעלה דהיכא דכפריה לא כתבינן קרשה ואפשר שהוא מחלק בין שכפר קודם הרשה לכופר לאחר הרשה ונראין הדברים בזה עכל:
ואני תומר כמדומה לי שאלו דברים פשוטים הם ולא יצאו מפי הר"מבד ז"ל כי למעלה הם מטלטלי דכפריה המוזכרים בהלכה כמו שכתבתי זה

כפר אחר
התביעה ולא הוזכר בהלכה אבל הוא הדין היכא שהוזכרו הגאונים ז"ל וכן כ
כתב הרמ"ך ז"ל מקומי מדעת רבותיו בעלי התוספות ז"ל:

פרק רביעי

כשירצו השותפין להשתתף ביניהם להשתתף בו עד
המיון היוצל ביניהם להשתתף
בו עיקר הלכה הזאת ושרשה
בכתובות פרק מי שהיה נשוי ו
ובגיטין בות הגאונים ז"ל הסכימו על
זה ונבנה ר"מ ז"ל: השותפין
שנשתתפו בחומותיהן וכיוצ' בזה שני
חייבים כ"ע דבר שלא בא לעולם
כתב הרשב"ם ז"ל ודבריו קרוב
שהרשם יכול להקפיד את
עכיו בקני הגבלים וכשם שמכיר
בחומרת יקרשו ידי לעשיר עכ"ל:
ואני תומר נם אני כך היה
דעתי מסתברתי ז"ל
לקולקה ולית לפליגי ולמיימ שאני
התיקוי כי הקדש ותמידתי לנבוה
כמסירתי להדיוט דהא נכריס ו
יכתובות וכיוצ בזכתי מיתנן לה
לנבי בעל יפר וכו' הדיוט ומדמיכן
לה ועוד דתלמידא תמר וידים
ליתהכו בעולם שמע טעמא ליתה
שלא משום דנבי הקדש על הדבר
שיעשו בעולם דק אחרי מזקיל ל
לסופר לכתוב להו עדים קחתומי
ויעשו כן היה אבהו לבניו פלוני ו
ופלוני ואחרי היו עליו עדים וקנו
מיניה בקנין גמור מעכשו ירחמת
שלוני ימכרו בפניהם שלמו מעכשיו
עכשיו ירשותנו וזכותנו זה לזה
לעולם אות כך וכך כולבי תומ"לי שנם
היו ז"ל וקנאוני הרא"שים נעלם
היינו זאת ההודאה היו מודי שלא
היה הדבר כתוכן שהן שותפין:
אבל חם היו ליקחין הבנדים עכ
קרי אלו לחומצנם זו קורלת ה
קנאוני היו וקבייתו עלי וקבעים
יכן כתב הרמ"ך ז"ל מקומי מדעת
רבותיו בעלי התוספות ז"ל:
השותפין

ואין אדם מקנה לחבירו דבר שאינו בעולם ואין לו דרך שיקנה אדם חוב
בה אא"ו במעמ"ש שלשתן והוא דבר שאין לו טעם כמו שבארנו או בהקניי
שטר החוב עצמו בכתיבה ומסירה מפני שהוא מקנה השעבוד שבו: זה
ה"א הדין שיראה לי מן התלמוד אבל הגאונים תקנו שבות בין הרשאה אף
על המלוה כדי שלא יטול כל אחד ממון חברו וילך לו למדינה אחרת ועוד
תקנו שאם הרשהו ליטול מעות שיש לו ביד חברו או לתבוע ממנו הלואה
ולא היתה למקנה קרקע מקנהו ר' אמות
מחלקו שבארץ ישראל ומקנו לו המעות
על נבן ודברים אלו דברים קלים הן עד
מאר ורעועים שזה מי יאמר שיש לו חלק
בארץ ישראל ואפי' הוא ראוי אינו ברשותו
והגאונים עצמן שתקנו תקנה זו אמרו
שאין אומרין בהיקוב הרין את ההר ואינה
אא כדי לאיים על הנתבע אם רצה לדון
וליתן בהרשאה זו נפטר ולמה יפטר שאין
זה הבא בהרשאה זו הרועע פחות משליח
שעשהו בעדים אבל אם לא ירצה הנתבע
לדון עמו אין כופין ליתן לו ולא להשבע
עד שיבא בעל דינו וכן הורו שאם היה
לו טלוה אצל חברו בין בשטר בין בעידי
קנין אף על פי שכפר בה בית דין כותבין
עליו הרשאה מפני שהוא בפירת שעבוד
קרקע אבל אם מלוה על פה שכפר בה
לא תקנו שיכתוב עליה הרשאה: מי
שהרשה לאחד ורצה לבטל השליחות
ולהרשות לאחד הרי זה מבטל ואין למורש'
לכתוב הרשאה לאח שזה אומ אין רצוני
שיהיה פקדוני ביד אחר לפיכך אם התנה
עליו שירשה הוא לאחר ואחר לאח הרי
השליח כות הרשאה לשני ושני לשלישי
הכל לפי תנאו: הבא בהרשאה שמחל לזה הנתבע או שמכר לו או שמחל
לו על השבועה או שעשה עמו פשרה לא עשה כלום שהרי אימר לו לתקן
שלחתיך ולא לעות לפיכך אם התנה עמו בין לתקן בין לעו' אפילו מחל לו
על הכל הרי זה מהול: ראובן שבא בהרשאה ותבע שמעון אין שמעון יכול להחזותו ולומר לו שבא המשלח
אותך הרשה אח"כ ובטל שליחותך שהרי ראובן אומ לו תן לי הפקדון שיש לי בידך וזו הרשאתי תהי אצלך ואם
המפקיד הרשה אחר הוא הפסיד על עצמו ושמעון פטור שהרי בהרשאתו נתן ראובן שבא בהרשאת שמעון
ותבע לו ואמר לו לא היו דברים מעולם אבל ישבע שמעון ויטול מוציאין הממון מיד לוי שיהא מונח בבר עד
שיבא שמעון וישבע ויטול וכן כל הדברים שתולה לוי בשמעון ירון עם ראובן ויהי' הממון מונח בבר עד שיבא
שמעון וישבע וישׁ לראובן להחרים על מי שטוען טענת שקר כדי לעכב הממון ולאחרי נתחייב לוי שבוע"ה
אינו יכול לעכב ולומ' לו איני נשבע עד שאחרי בפני שמעון על מי שטוען עלי שקר שאין זה החרם אלא תקנה
קלה שתקנו הגאוני האחרוני כדי שיכונו בעלי דינין טענותיהן ואין מעכבין שבועתו של זה מפני תקנ' זו הקלה:

פרק רביעי

כשירצו השותפין להשתתף מו במה יקנה כל אחד מהן ממון חברו להשתתף אם במעו"ת נשתתפו
יביא זה מעותיו ויביא זה מעותיו ויטילו אותן לכיס אח' ויגביהו את הכיס שניה אבל אם כתבו
שטר והעידו עדי אע"פ שקנו מיד שניהם שיביא זה מאה וזה מאה וישתתפו בהן לא קנו ועדין לא נעשו שותפי'
שאין המטבע נקנה בחליפין לפיכך אם נשתתפו בשאר המטלטלין כיון שקנו מידם שיביא זה"ו חביתו של יין
וזה כדו של דבש והרי נשתתפו בהן נעשו שותפין בהן וכן אם ערבו פירותיהן או ששברו מקום בשותפו והניח
זה כדו וזה חביתו שנשתתפו בהן הרי אלו שותפין כללו של דבר בכל הדרכים שקונה הלוקח באותן הדרכי'
עצמן קונין השותפין זה מזה הממון המוטל ביניהם להשתתף בו: האומנין שנשתתפו באומנות אע"פ שקנו
מידם אינם שותפין כיצד שני חייטים או שני אורגים שהתנו ביניהם שכל
שיקח זה וזה במלאכתו יהיה ביניהן בשוה אין כאן שותפות כלל שאי אדם
מקנה לחברו דבר שלא בא לעולם אבל אם היו לוקחין הבגדים בממון
עצמן ותופרין אותן ומוכרין ולוקחי' השתי והערב ממעותיהן ואורגין ומוכרין
ונשתתפו במעות שלוקחין בו הרי אלו שותפין וכל מה שירויחו בשכר
טלאכתן ובמישאן ובמתנן הרי אלו לאמצע: השותפין

השותפין שהטילו לכים זה מנה וכו׳ עד לו כפתח לחמצע כתב הל׳מכר ז״ל לא כתוהו דבריו קללו בשמכרוהו חי אלא בדיוק שהדיוק כן בשקול חי בשלחתו׳ מפני שהחלק הקטן כדיך לגדול עכ״ל: ואני תמיה עיקר קלבה זו בכתובות פרק מי שהיה כשוי ולפי פי׳ הקלבה עלה בפסק זה היחלוקת וקיל ישבה לחמש הל״מ ז״ל מקומי כתב כדבריו ל״מ ז״ל מדעת לכותיו בעלי התוספות ז״ל: בדל״ת כשנשאו ונתנו במעות כו׳ עד לו הפסד לפי המעות פרק מי שהיה כשוי: בדל״ת בסתם וכו׳ עד שבממון קיים פרק המקבל ובכתובות פרק מי שהיה כשוי: שם: שותפין שהתנו ביניהן כו׳ עד סוף הפרק במציעא פרק המקבל ובהלכות בי אלפס ז״ל:

עיין בשור כ ג
ובפי קונט
מתנ עשין סו׳ פ ב
ק״ק ז עב

ובשערים דבר אלפס כתוב שלא כן עיקר כך הוא בממון ופחתו או הותירו השכ׳ או הפחת ביניהם בשוה לפי׳ מנינם ולא לפי המעות ואפי׳ לקחו שור לטביחה שאילך טבחוהו הויד נוטל כל אחד מבשרו כפי מעותיו אם מכרוהו חי ופחתו או הותירו השכ׳ או הפח לאמצע כמה דברי׳ אמורים בשנשאו ונתנו במעות שנשתתפו בהן אבל אם המעות קיימין ועדיין לא הוציאו אותן ופחתו או הותירו מחמ׳ המטבע ששנ׳ המלך או אנשי המדינ׳ חולקין השכר או ההפסד לפי המעות כמה דברים אמורים בסתם אבל אם התנו שיטול בעל המאה שלשה רבעים מן השכר ויטול בעל המאתי׳ רביע ואם יפחתו לא יפחות זה שיטול שלש׳ רבעי השכר או רביע ההפסד ויפסיד זה שנוטל רביע השכר שלש׳ רבעי׳ מן הפחת הרי או חולקין כפי מה שהתנו שכל תנאי שבממון קיים: השותפין שהתנו ביניהם שיעמדו בשותפו׳ זו עד זמן קצוב כל אחד ואח׳ מהן מעכב על חברו ואי׳ יכול ליטול חלקו מן הקרן ולא או עד שיכלה הממון השותפו׳ ואין אחד מהן יכול ליטול חלקו מן הקרן ולא בשכר עד ׳ סוף הזמן נשתתפו סתם ולא קבעו להם זמן הרי אלו חולקין כל זמן שירצה אח׳ מהם וזה נוטל חלקו מן הסחור׳ וזה נוטל חלקו ואם לא היתי באותה סחור׳ דין חלוקה או שהיתה בחלוקת הפסד הרי אלו מוכרין אותה וחולקין את הדמים היה זמן ידוע למכירת אותה סחורה יש לכל אחד מהן לעכב שלא יחלוקו עד שתמכר הסחור׳ בזמן הידוע למכירת׳ ואין אח׳ נוטל מן הקרן ולא מן הריוח עד זמן החלוקה אא אם התנו ביניהם היה להם חוב אצל אחרים אינו יכול לומר לחברו לא נחלוק ׳ עד שנגבה כל חוב שיש לנו אא חולקין וכשיפרעו החובות ישול כל אחד חלקו היה עליהם חוב לאחד אם אינן אחראין זה לזה חולקי׳ ולכשיגיע זמן החו׳ לפרעו יתן כל אחד חלקו ואם הן אחראין כל אחד מהן מעכב לחלוק עד שיגיע זמן השטר ויפרעו החוב ולמה מעכב שהרי חברו אומ׳ לו הואיל וכל אחד ממנו חייב לשלם כל השטר נשא ונתן בדמים אלו עד שיגיע הזמן אמר לו חברו נחלוק וטול אתה דמים כנגד כל השטר ועשה מהן סחורה לעצמך ותשלם כל השטר בזמנו יש לו לעכב עדין ולומר לו שמא נפסיד והשנים יותר מרויחין מן האחד: הנותן מעות לחברו לילך למרינה פלוני׳ לסחורה או לקנות לו פירות לסחורה או לישב בו בחנו׳ אינו יכול לחזור בו ולהחזיר הממון מיד השותף עד שילך למקום שהתנו ויחזור או עד שיקנו אותן הפירות וימכור או עד שישב בחנות שזה כמי שקבע זמן הוא:

ובן כתב הלפסי מציעא קף ק ב ומגמ שם
ממנ שם
טור שם סי׳ ק יט
עשם רביבו
טור שם
טור שם
טור שם
כאנ שם
טור שם בשם רביבו

פרק חמישי

המשתתף

עם חברו בסתם לא ישנה ממנהג המדינה באותה הסחורה ולא ילך למקום אחר ולא ישתתף בה עם אחרים ולא יתעסק בסחורה אחרת ולא ימכור בהקפה אא דבר שדרכו להמכר תמיד בהקפה ולא יפקיד ביד אחרים אא אם כן התנו בתחילה או שעשה מדעת חברו עבר ועשה שלא מדעת חברו ואחר כך הודיעו ואמר לו עשיתי כך וכך והסכים למעשיו הרי זה פטור ואין כל הדברי׳ האו צריכין קנין אא בדברי׳ בלבד: אחד מן השותפין שעבר ומכר בהקפה׳ או פרש בים או הלך למקום אחר או שנשא ונתן בסחורה אחר׳ וכן כל כיוצ׳ באו הדברים כל פחת שיבא מחמ׳ שעבר חיי׳ לשלם לברו ואם היה שם שכר השכ׳ לאמצע׳ כמו שהתנו ביניה׳ בשכר לפי׳ הנותן מעות לחברו בתור׳ שותפות ליקח בהן חטים לסחורה והלך וקנה שעורי׳ או שנתן לו מעות לקנו׳ שעורי׳ וקנה חטי׳ אם פחתו פחתו לזה שעבר ואם הותירו הותירו לאמצע וכן אם הלך ונשתתף עם אחר בממון השותפו׳ אם הפסיד הפסיד לעצמו ואם נשתכר השכר לאמצע אבל אם נשתתף עם אחר בממון עצמו אם פחת פחת לעצמו ואם הרויח הרויח לעצמו ואם התנו ביניהם הכל לפי התנאי: הנותן מעות לחברו ליקח בהן פירות למחצית שכר רשאי ליקח לעצמו מאותו המין וכשהוא מוכר לא ימכור שניהם כאחד אא מוכר אלו בפני עצמן ואו בפני עצמן ולא יקח לעצמו חטים ולחברו שעורין אלא בכולן חטים או בכולן שעורים כדי שיהיו מעות שניהם שוין בחבלה: אחד מן השותפין שאמר נוליך הסחורה למקום פלוני שהיא ביוקר ונמכור שם אע׳פ שקבל עליו כל אונס או כל פחות שיבא הרי חברו מעכב עליו שהרי אומר לו אין רצוני שאתן מעור׳ שבידי ואהיה רודף אחריך לדין להוציא ממך וכן כל כיוצא בזה: אחד מן השותפין שבא לישן את הפירות עד זמן הידוע אין חברו מעכב עליו ואם אין זמן לאותו פירות חברו מעכב עליו: שותפין ששמו פירותיהן ונשתתפו בהן יש להם הוניה זה על זה ערבו פירות בלא שומא ומכרום ונשאו ונתנו בדמיהן הרי אלו מחשבין את הפירות כמה היו שוין בעת שנשתתפו ומחשבין את השכר או ההפסד: שותפין שמחלו להם מוכסין מחלן לאמצע ואם אמרו משום פלוני מחלנו מה שמהלו לו: היו באין בדרך ועמדו עליהם לסטים ונזלו את השיירה והציל אחד מן השותפין הציל לאמצע ואם אמר לעצמי׳ אני מציל הציל לעצמו: דבר

ק״ק ח

ועיין בהילכות גדלה פ״ב מהל׳ שותפין לו קטל חלקו מן היום תעוב׳ בהשוכיר ס עכ״ל:

פרק חמישי

המשתתף

עם חבירו כו׳ עד ביניהם בשכר במציעא בפ׳ חזקה׳ כשך ובתשובות הגאונים ז״ל: לפיכך הכותן מעות לחבירו עד לפי התנאי פרק הנזהל עניים: הכותן מעות לחבירו וכו׳ ובשאינו מוכר וכו׳ עד מעכב עליו כתב הל׳מכר ז״ל זו התוספת׳ ליכא מקומא׳ ואין למדין ממנה עכ״ל: ואני תמיה זו ליכא השנה אלא מחלוק׳ ואין לי להשיב כי די לי שהיא תוספתא והסכימו עליה כ רביניתו: שותפין ששמו פירותיהן עד שהפסד בבבא בתר׳ פרק בית כור: שותפין שמחלו להן עד הגיל לעצמו פר׳ הנזהל בתר׳ ובירושלמי פרק השוכר את החומכין:

כף קיט
כף קיט
כף קיי
כף קיי ע״ב
הלכה ו

השותפין שהטילו לכים זה מנה וזה מאתים וזה שלש מאות ונתעסקו כולן בממון ופחתו או הותירו השכ׳ או הפחת ביניהם בשוה לפי׳ מנינם ולא לפי המעות ואפי׳ לקחו שור לטביחה שאילך טבחוהו הויד נוטל כל אחד מבשרו כפי מעותיו אם מכרוהו חי ופחתו או הותירו השכ׳ או הפח לאמצע כמה דברי׳ אמורים בשנשאו ונתנו במעות שנשתתפו בהן אבל אם המעות קיימין ועדיין לא הוציאו אותן ופחתו או הותירו מחמ׳ המטבע ששנ׳ המלך או אנשי המדינ׳ חולקין השכר או ההפסד לפי המעות כמה דברים אמורים בסתם אבל אם התנו שיטול בעל המאה שלשה רבעים מן השכר ויטול בעל המאתי׳ רביע ואם יפחתו לא יפחות זה שיטול שלש׳ רבעי השכר או רביע ההפסד ויפסיד זה שנוטל רביע השכר שלש׳ רבעי׳ מן הפחת הרי או חולקין כפי מה שהתנו שכל תנאי שבממון קיים: השותפין שהתנו ביניהם שיעמדו בשותפו׳ זו עד זמן קצוב כל אחד ואח׳ מהן מעכב על חברו ואי׳ יכול ליטול חלקו מן הקרן ולא או עד שיכלה הממון השותפו׳ ואין אחד מהן יכול ליטול חלקו מן הקרן ולא בשכר עד ׳ סוף הזמן נשתתפו סתם ולא קבעו להם זמן הרי אלו חולקין כל זמן שירצה אח׳ מהם וזה נוטל חלקו מן הסחור׳ וזה נוטל חלקו ואם לא היתי באותה סחור׳ דין חלוקה או שהיתה בחלוקת הפסד הרי אלו מוכרין אותה וחולקין את הדמים היה זמן ידוע למכירת אותה סחורה יש לכל אחד מהן לעכב שלא יחלוקו עד שתמכר הסחור׳ בזמן הידוע למכירת׳ ואין אח׳ נוטל מן הקרן ולא מן הריוח עד זמן החלוקה אא אם התנו ביניהם היה להם חוב אצל אחרים אינו יכול לומר לחברו לא נחלוק ׳ עד שנגבה כל חוב שיש לנו אא חולקין וכשיפרעו החובות ישול כל אחד חלקו היה עליהם חוב לאחד אם אינן אחראין זה לזה חולקי׳ ולכשיגיע זמן החו׳ לפרעו יתן כל אחד חלקו ואם הן אחראין כל אחד מהן מעכב לחלוק עד שיגיע זמן השטר ויפרעו החוב ולמה מעכב שהרי חברו אומ׳ לו הואיל וכל אחד ממנו חייב לשלם כל השטר נשא ונתן בדמים אלו עד שיגיע הזמן אמר לו חברו נחלוק וטול אתה דמים כנגד כל השטר ועשה מהן סחורה לעצמך ותשלם כל השטר בזמנו יש לו לעכב עדין ולומר לו שמא נפסיד והשנים יותר מרויחין מן האחד: הנותן מעות לחברו לילך למרינה פלוני׳ לסחורה או לקנות לו פירות לסחורה או לישב בו בחנו׳ אינו יכול לחזור בו ולהחזיר הממון מיד השותף עד שילך למקום שהתנו ויחזור או עד שיקנו אותן הפירות וימכור או עד שישב בחנות שזה כמי שקבע זמן הוא:

פרק חמישי

המשתתף

עם חברו בסתם לא ישנה ממנהג המדינה באותה הסחורה ולא ילך למקום אחר ולא ישתתף בה עם אחרים ולא יתעסק בסחורה אחרת ולא ימכור בהקפה אא דבר שדרכו להמכר תמיד בהקפה ולא יפקיד ביד אחרים אא אם כן התנו בתחילה או שעשה מדעת חברו עבר ועשה שלא מדעת חברו ואחר כך הודיעו ואמר לו עשיתי כך וכך והסכים למעשיו הרי זה פטור ואין כל הדברי׳ האו צריכין קנין אא בדברי׳ בלבד: אחד מן השותפין שעבר ומכר בהקפה׳ או פרש בים או הלך למקום אחר או שנשא ונתן בסחורה אחר׳ וכן כל כיוצ׳ באו הדברים כל פחת שיבא מחמ׳ שעבר חיי׳ לשלם לברו ואם היה שם שכר השכ׳ לאמצע׳ כמו שהתנו ביניה׳ בשכר לפי׳ הנותן מעות לחברו בתור׳ שותפות ליקח בהן חטים לסחורה והלך וקנה שעורי׳ או שנתן לו מעות לקנו׳ שעורי׳ וקנה חטי׳ אם פחתו פחתו לזה שעבר ואם הותירו הותירו לאמצע וכן אם הלך ונשתתף עם אחר בממון השותפו׳ אם הפסיד הפסיד לעצמו ואם נשתכר השכר לאמצע אבל אם נשתתף עם אחר בממון עצמו אם פחת פחת לעצמו ואם הרויח הרויח לעצמו ואם התנו ביניהם הכל לפי התנאי: הנותן מעות לחברו ליקח בהן פירות למחצית שכר רשאי ליקח לעצמו מאותו המין וכשהוא מוכר לא ימכור שניהם כאחד אא מוכר אלו בפני עצמן ואו בפני עצמן ולא יקח לעצמו חטים ולחברו שעורין אלא בכולן חטים או בכולן שעורים כדי שיהיו מעות שניהם שוין בחבלה: אחד מן השותפין שאמר נוליך הסחורה למקום פלוני שהיא ביוקר ונמכור שם אע׳פ שקבל עליו כל אונס או כל פחות שיבא הרי חברו מעכב עליו שהרי אומר לו אין רצוני שאתן מעור׳ שבידי ואהיה רודף אחריך לדין להוציא ממך וכן כל כיוצא בזה: אחד מן השותפין שבא לישן את הפירות עד זמן הידוע אין חברו מעכב עליו ואם אין זמן לאותו פירות חברו מעכב עליו: שותפין ששמו פירותיהן ונשתתפו בהן יש להם הוניה זה על זה ערבו פירות בלא שומא ומכרום ונשאו ונתנו בדמיהן הרי אלו מחשבין את הפירות כמה היו שוין בעת שנשתתפו ומחשבין את השכר או ההפסד: שותפין שמחלו להם מוכסין מחלן לאמצע ואם אמרו משום פלוני מחלנו מה שמהלו לו: היו באין בדרך ועמדו עליהם לסטים ונזלו את השיירה והציל אחד מן השותפין הציל לאמצע ואם אמר לעצמי׳ אני מציל הציל לעצמו: דבר

ק״ק ח

ועיין בהילכות גדלה פ״ב מהל׳ שותפין לו קטל חלקו מן היום תעוב׳ בהשוכיר ס עכ״ל:

פרק ששי

שנים שקנו נושאין וכו'

שנינו במציעא פרק המקבל (דף קי"ג ע"ב) המקבל שדה מחבירו ובא נהר וכו' ואמרינן התם מאי טעמא דמתניתין משום דאמר ליה כל שהוא מתקן לי הוא מתקן לך ומייתי לה בכתובות פ' מי שהיה כשוי (כתובות דף פ"ד ע"ב) אבל אם היה כו' עד בעל המעות פרק חיזקו כשר: תקנו חכמים שכל הנותן מעות לחבירו (ב"מ דף ק"ד ע"ב) כו' המתעסק חייב כשלש בתב הלחמך זל ולמה לה יהיה כשומר שכר על הפקדון ולא פוטל ממנו שכר כפועל בטל עכל: ואני תמיה עיקר הלכה זו קביעא כמאן מקיימת במציעא פרק המקבל ופרק חיזקו כשר ובכתובות פרק חזקת הבתים ותמה אני אם הדבר זה יצא מפי הלחמך זל שהרי מימיו מתן לו כפועל בטל בדין הזה שכר קחני עם שומר לפיכך יהיה שכר קחני עם הבעלים של בעל הבית ולא כשומר שיהיה השכר מוטל על הפקדון לאמצע שהרי השכר אין לו שום הנאה בפקדון אלא שמוטל עליו לשמרו ולפיכך אם נתחייב השומר בשכר אינו אלא כמי שמתחייב בדבר שאינו שלו ואין לו בו שום הנאה ולא עוד

לפיכך אם הרויחו וכו׳ עד שהן מלוין ויש פחתי׳ בתב הר״מ ז״ל כלומר לי שזה שבוש שכך לומדו חכמים תרי תלתי בתגר פלוגת׳ בהפסד ע״כ:

ואני תומר גם כזה שלח יבא מפי הר״מ ז״ל ומי שכתבו לא עיין כל צורך דמ״מ ז״ל מוכיח בהדיא כמו שהעתקתי שני שלישי הריוח שני הריוח של חצי המעו׳ שהן מלוה ושתו׳ הריוח בשכר פקדון ונמצא שנשאר עליו מן הפחת שלישו ובעל המעות יפסיד שני שלישי הפחת

שני שלישי הריוח ויטול בעל המעו׳ שלישי הריוח ונפלג׳ דהפסד זה נמי פלוגתא דתרי תנאי בתוספתא ריש פ״ק דב״מ ובגמ׳ דפרק הזהב עיי״ש ובתוספות שם ד״ה ר״מ ור״י ז״ל ומפרש שם דלר״מ ז״ל הכל שני שלישי הריוח ובעל המעו׳ שלישי הריוח ונפלג׳ דהפסד זה נמי פלוגתא דתרי תנאי בתוספתא ריש פ״ק דב״מ ובגמ׳ דפרק הזהב עיי״ש ובתוספות שם ד״ה ר״מ ור״י ז״ל ומפרש שם דלר״מ ז״ל הכל שני שלישי הריוח ובעל המעו׳ שלישי הריוח ונפלג׳ דהפסד זה נמי פלוגתא דתרי תנאי בתוספתא ריש פ״ק דב״מ ובגמ׳ דפרק הזהב עיי״ש ובתוספות שם ד״ה ר״מ ור״י ז״ל ומפרש שם דלר״מ ז״ל הכל

לפיכך אם הרויחו יטול המתעסק שני שלישי הריוח חצי המעו׳ שהן מלוה ושתו׳ הריוח בשכר פקדון ונמצא שנשאר עליו מן הפחת שלישו ובעל המעות יפסיד שני שלישי הפחת

שנתעסק בפקדון נמצא הכל שני שלישי הריוח ויטול בעל המעות שליש הריוח ואם פחתו יפסיד המתעסק שליש הפחת שהרי הוא חייב בחצי הפחת מפני שחצי המעות מלוה ויש לו שתו״ר בשכרו באותו החצי של פקדון ונמצא שנשאר עליו מן הפחת שלישו ובעל המעות יפסיד שני שלישי הפחת יש מי שטועה״ ואומר שהנותן עסק סתם אם יהיה שכר שם יטול המתעסק חציו ואם היה שם הפסד יפסיד שליש ואין הדבר כן אלא אם כן התנו על דבר זה בפירוש וכן אם התנו שיפסיד המתעסק מחצה״ אם יהי״ה שם שכר יטול שני שלישי הריוח הרי זה מותר וכן אם התנו שאם יהי״ה שם שכר יטול המתעסק תשיעיתו ואם יהי״ה שם הפסד יפסיד עשיריתו הואיל והתנו שיהיה ריוח המתעסק יותר על הפסדו תנאו קיים ותוספת זו כנגד עמלו ורבותי הורו שאין התנאי זה מועיל לא אם כן היה למתעסק עסק אחר אבל אם אין לו עסק אחר צריך שיהא שכר המתעסק יתר על הפסדו בשתות כמו שבארנו שזה דבר אסור הוא ואין התנאי מועיל בו ולא יראה לי זה הורו רבותי שאם התנו שיטול המתעסק שלשה חלקין מהשכר ובעל המעות רביע השכר נמצא רביע המעו׳ בלבד תורת פקדון ושלשה רבעים בתורת הלואה לפיכך אם היה שם הפסד יפסיד המתעסק שלשה רביעי׳ הפסד פחות״ שליש הרביע ויפסיד בעל המעות רביע ושליש רביע שהוא שליש כל ההפסד כיצד נתן לו מאה דינרין על תנאי זה וחסרו ארבעה ועשרים בעל המעות מפסיד שמנ׳ והמתעסק משלם ששה עשר ועל דרך זו לעולם כל חלק שיש לבעל המעו׳ בשכר אם יהיה שם ריוח נוטל כמו שהתנו ואם יהיה שם הפסד יפסיד אותו החלק ותוספת שלישו נמצאת למד לפי מדה זו שאם התנו שיטול המתעסק רביע השכר אם פחת לא ישלם המתעסק כלום שהרי רביע ההפסד שהוא חייב לשלם מפני המלוה יש לו כנגדו שליש מה שיטול בעל המעו׳ שהוא רביע ונמצא זה כנגד זה ובן אם התנו על הפחת ולא הזכירו הריוח אם פחתו פחת המתעסק כפי מה שהתנו ואם הוסיפו נוטל המתעסק כמו אותו החלק שהיה מפסיד ותוספת שליש מה שנוטל בעל המעו׳ כיצד התנו שאם יהיה שם הפסד יפחות המתעסק רביע והפחיתו משלם רביע הפחת ואם הותירו נוטל מחצה ואף על פי שדברים אלו שהורו דברי טעם הם אם תלך על דרך זו נמצא המתעסק אפשר שיפחו׳ ויטול שכר ביצד בגון שהתנה עמו שיטול המתעסק אחד משבעה בשכר ופחתו נמצא נוטל המתעסק אחד משבעה״ יתר על זה ההפסד כיצד כגון שפחתו שבעה דינרין הרי המתעסק אומר לו אני חייב לך דינר אחד בפי התנאי ואת״ל חייב לשלם לי ב׳ שהן שליש חלק הפקדון נמצא בעל המעות חייב ליתן לו דינר בשכר שהפסיד שבעה ואילו הפסיד ארבעה עשר היה חייב בעל המעות ליתן לו שני דינרין וזה תמה גדול ודבר זה שאין הדע״ת סובל״ת אותו ואין זה אצלי לא כמו דברי החלום אבל הדרך הרין [ו] והאמת שיראה לי שכל שירויח המתעסק אם יהיה שם הפסד יפסיד שני שלישי החלק שהי׳ מרויח ובן אם התנו על ההפסד והרויחו יט״ל כמו אותו החלק שהיה מפסיד ותוספת שליש חלק חברו נמצא״ אתה״ אומר לפי מדה״ זו שאם התנו שיטול המתעסק רביע השכר והפסיד הרי זה משלם שתו״ר ואם התנו שיפסיד רביע והרויח נוטל מחצה ועל דרך זה לא תמצא תמה ויצא הדין בקו הצרק:

[ו] כתב בסה״ת שאין לנו מדיין כדבריו זה ולא כדבריו זה ולא גם כזו קחני מלוה ויקחני פקדון ומה שמתעסק פיטל בשכר יותר מן קחני קול לשכר עמלו שטרח בחני שקול פקדון וכל רבותי שיין בדבר:

פרק שביעי

הנותן מעות לחברו סתם להתעסק בהן או שהתנו בפירוש שיהיה השכר וההפסד ביניהם בשוה״ ונאבד הממון יש מי שהורה שישלם המתעסק שליש כמו שביארנו אם אבד מקצת״ הממון ויראה לי שהוא משלם מחצ׳ שהו׳ בתורת מלוה וזהו שאמרו חכמי׳ משלם שליש בהפסד בשלא הגיע ההפסד ליטול בעל המעות פחות מחצי ממונו כיצד ראובן שנתן לשמעון מאה ועשרים דינר ונשא ונתן ופחת תשעים הרי ששע״ן משלם ל׳ ונמצא ראובן נוטל ששים אבל פחת שמעון מאה וחמשה אין אומ׳ פסיד שמעון חמשה ושלשים שאם אתה אומר כן נמצא ראובן נוטל חמשים ולעולם לא יטול ראובן פחות משלשים לפיכך שטר עסק היוצא על היתומים שהיה אביהן מתעסק בו נשבע בעל השטר״ ונובה

[ז] נוחצה שהוא בתורת מלוה אע״פ שלעולם טוענין ליורש הנה למדת שאינו נוטל לעולם פחות ממחצה ולמה אני אומר שאין פוחתי׳ לו כאן כנגד שכרו שנת עם בפקדון שהרי אבד כל החצי של פקדון ולא נשאר כאן פקדון כלל שנאמר אם לא ישוב שכרו יראה כרבית שהרי חצי המלוה בלב נוטל: וכן

לפיכך אם הרויחו וכו׳ עד שהן מלוין ויש פחתי׳ בתב הר״מ ז״ל כלומר לי שזה שבוש שכך לומדו חכמים תרי תלתי בתגר פלוגת׳ בהפסד ע״כ:

ואני תומר גם כזה שלח יבא מפי הר״מ ז״ל ומי שכתבו לא עיין כל צורך דמ״מ ז״ל מוכיח בהדיא כמו שהעתקתי שני שלישי הריוח שני הריוח של חצי המעו׳ שהן מלוה ושתו׳ הריוח בשכר פקדון ונמצא שנשאר עליו מן הפחת שלישו ובעל המעות יפסיד שני שלישי הפחת

שנתעסק בפקדון נמצא הכל שני שלישי הריוח ויטול בעל המעות שליש הריוח ואם פחתו יפסיד המתעסק שליש הפחת שהרי הוא חייב בחצי הפחת מפני שחצי המעות מלוה ויש לו שתו״ר בשכרו באותו החצי של פקדון ונמצא שנשאר עליו מן הפחת שלישו ובעל המעות יפסיד שני שלישי הפחת יש מי שטועה״ ואומר שהנותן עסק סתם אם יהיה שכר שם יטול המתעסק חציו ואם היה שם הפסד יפסיד שליש ואין הדבר כן אלא אם כן התנו על דבר זה בפירוש וכן אם התנו שיפסיד המתעסק מחצה״ אם יהי״ה שם שכר יטול שני שלישי הריוח הרי זה מותר וכן אם התנו שאם יהי״ה שם שכר יטול המתעסק תשיעיתו ואם יהי״ה שם הפסד יפסיד עשיריתו הואיל והתנו שיהיה ריוח המתעסק יותר על הפסדו תנאו קיים ותוספת זו כנגד עמלו ורבותי הורו שאין התנאי זה מועיל לא אם כן היה למתעסק עסק אחר אבל אם אין לו עסק אחר צריך שיהא שכר המתעסק יתר על הפסדו בשתות כמו שבארנו שזה דבר אסור הוא ואין התנאי מועיל בו ולא יראה לי זה הורו רבותי שאם התנו שיטול המתעסק שלשה חלקין מהשכר ובעל המעות רביע השכר נמצא רביע המעו׳ בלבד תורת פקדון ושלשה רבעים בתורת הלואה לפיכך אם היה שם הפסד יפסיד המתעסק שלשה רביעי׳ הפסד פחות״ שליש הרביע ויפסיד בעל המעות רביע ושליש רביע שהוא שליש כל ההפסד כיצד נתן לו מאה דינרין על תנאי זה וחסרו ארבעה ועשרים בעל המעות מפסיד שמנ׳ והמתעסק משלם ששה עשר ועל דרך זו לעולם כל חלק שיש לבעל המעו׳ בשכר אם יהיה שם ריוח נוטל כמו שהתנו ואם יהיה שם הפסד יפסיד אותו החלק ותוספת שלישו נמצאת למד לפי מדה זו שאם התנו שיטול המתעסק רביע השכר אם פחת לא ישלם המתעסק כלום שהרי רביע ההפסד שהוא חייב לשלם מפני המלוה יש לו כנגדו שליש מה שיטול בעל המעו׳ שהוא רביע ונמצא זה כנגד זה ובן אם התנו על הפחת ולא הזכירו הריוח אם פחתו פחת המתעסק כפי מה שהתנו ואם הוסיפו נוטל המתעסק כמו אותו החלק שהיה מפסיד ותוספת שליש מה שנוטל בעל המעו׳ כיצד התנו שאם יהיה שם הפסד יפחות המתעסק רביע והפחיתו משלם רביע הפחת ואם הותירו נוטל מחצה ואף על פי שדברים אלו שהורו דברי טעם הם אם תלך על דרך זו נמצא המתעסק אפשר שיפחו׳ ויטול שכר ביצד בגון שהתנה עמו שיטול המתעסק אחד משבעה בשכר ופחתו נמצא נוטל המתעסק אחד משבעה״ יתר על זה ההפסד כיצד כגון שפחתו שבעה דינרין הרי המתעסק אומר לו אני חייב לך דינר אחד בפי התנאי ואת״ל חייב לשלם לי ב׳ שהן שליש חלק הפקדון נמצא בעל המעות חייב ליתן לו דינר בשכר שהפסיד שבעה ואילו הפסיד ארבעה עשר היה חייב בעל המעות ליתן לו שני דינרין וזה תמה גדול ודבר זה שאין הדע״ת סובל״ת אותו ואין זה אצלי לא כמו דברי החלום אבל הדרך הרין [ו] והאמת שיראה לי שכל שירויח המתעסק אם יהיה שם הפסד יפסיד שני שלישי החלק שהי׳ מרויח ובן אם התנו על ההפסד והרויחו יט״ל כמו אותו החלק שהיה מפסיד ותוספת שליש חלק חברו נמצא״ אתה״ אומר לפי מדה״ זו שאם התנו שיטול המתעסק רביע השכר והפסיד הרי זה משלם שתו״ר ואם התנו שיפסיד רביע והרויח נוטל מחצה ועל דרך זה לא תמצא תמה ויצא הדין בקו הצרק:

[ו] כתב בסה״ת שאין לנו מדיין כדבריו זה ולא כדבריו זה ולא גם כזו קחני מלוה ויקחני פקדון ומה שמתעסק פיטל בשכר יותר מן קחני קול לשכר עמלו שטרח בחני שקול פקדון וכל רבותי שיין בדבר:

פרק שביעי

הנותן מעות לחברו סתם להתעסק בהן או שהתנו בפירוש שיהיה השכר וההפסד ביניהם בשוה״ ונאבד הממון יש מי שהורה שישלם המתעסק שליש כמו שביארנו אם אבד מקצת״ הממון ויראה לי שהוא משלם מחצ׳ שהו׳ בתורת מלוה וזהו שאמרו חכמי׳ משלם שליש בהפסד בשלא הגיע ההפסד ליטול בעל המעות פחות מחצי ממונו כיצד ראובן שנתן לשמעון מאה ועשרים דינר ונשא ונתן ופחת תשעים הרי ששע״ן משלם ל׳ ונמצא ראובן נוטל ששים אבל פחת שמעון מאה וחמשה אין אומ׳ פסיד שמעון חמשה ושלשים שאם אתה אומר כן נמצא ראובן נוטל חמשים ולעולם לא יטול ראובן פחות משלשים לפיכך שטר עסק היוצא על היתומים שהיה אביהן מתעסק בו נשבע בעל השטר״ ונובה

[ז] נוחצה שהוא בתורת מלוה אע״פ שלעולם טוענין ליורש הנה למדת שאינו נוטל לעולם פחות ממחצה ולמה אני אומר שאין פוחתי׳ לו כאן כנגד שכרו שנת עם בפקדון שהרי אבד כל החצי של פקדון ולא נשאר כאן פקדון כלל שנאמר אם לא ישוב שכרו יראה כרבית שהרי חצי המלוה בלב נוטל: וכן

לפיכך אם הרויחו יטול המתעסק שני שלישי הריוח חצי המעו׳ שהן מלוה ושתו׳ הריוח בשכר פקדון ונמצא שנשאר עליו מן הפחת שלישו ובעל המעות יפסיד שני שלישי הפחת

שנתעסק בפקדון נמצא הכל שני שלישי הריוח ויטול בעל המעות שליש הריוח ואם פחתו יפסיד המתעסק שליש הפחת שהרי הוא חייב בחצי הפחת מפני שחצי המעות מלוה ויש לו שתו״ר בשכרו באותו החצי של פקדון ונמצא שנשאר עליו מן הפחת שלישו ובעל המעות יפסיד שני שלישי הפחת יש מי שטועה״ ואומר שהנותן עסק סתם אם יהיה שכר שם יטול המתעסק חציו ואם היה שם הפסד יפסיד שליש ואין הדבר כן אלא אם כן התנו על דבר זה בפירוש וכן אם התנו שיפסיד המתעסק מחצה״ אם יהי״ה שם שכר יטול שני שלישי הריוח הרי זה מותר וכן אם התנו שאם יהי״ה שם שכר יטול המתעסק תשיעיתו ואם יהי״ה שם הפסד יפסיד עשיריתו הואיל והתנו שיהיה ריוח המתעסק יותר על הפסדו תנאו קיים ותוספת זו כנגד עמלו ורבותי הורו שאין התנאי זה מועיל לא אם כן היה למתעסק עסק אחר אבל אם אין לו עסק אחר צריך שיהא שכר המתעסק יתר על הפסדו בשתות כמו שבארנו שזה דבר אסור הוא ואין התנאי מועיל בו ולא יראה לי זה הורו רבותי שאם התנו שיטול המתעסק שלשה חלקין מהשכר ובעל המעות רביע השכר נמצא רביע המעו׳ בלבד תורת פקדון ושלשה רבעים בתורת הלואה לפיכך אם היה שם הפסד יפסיד המתעסק שלשה רביעי׳ הפסד פחות״ שליש הרביע ויפסיד בעל המעות רביע ושליש רביע שהוא שליש כל ההפסד כיצד נתן לו מאה דינרין על תנאי זה וחסרו ארבעה ועשרים בעל המעות מפסיד שמנ׳ והמתעסק משלם ששה עשר ועל דרך זו לעולם כל חלק שיש לבעל המעו׳ בשכר אם יהיה שם ריוח נוטל כמו שהתנו ואם יהיה שם הפסד יפסיד אותו החלק ותוספת שלישו נמצאת למד לפי מדה זו שאם התנו שיטול המתעסק רביע השכר אם פחת לא ישלם המתעסק כלום שהרי רביע ההפסד שהוא חייב לשלם מפני המלוה יש לו כנגדו שליש מה שיטול בעל המעו׳ שהוא רביע ונמצא זה כנגד זה ובן אם התנו על הפחת ולא הזכירו הריוח אם פחתו פחת המתעסק כפי מה שהתנו ואם הוסיפו נוטל המתעסק כמו אותו החלק שהיה מפסיד ותוספת שליש מה שנוטל בעל המעו׳ כיצד התנו שאם יהיה שם הפסד יפחות המתעסק רביע והפחיתו משלם רביע הפחת ואם הותירו נוטל מחצה ואף על פי שדברים אלו שהורו דברי טעם הם אם תלך על דרך זו נמצא המתעסק אפשר שיפחו׳ ויטול שכר ביצד בגון שהתנה עמו שיטול המתעסק אחד משבעה בשכר ופחתו נמצא נוטל המתעסק אחד משבעה״ יתר על זה ההפסד כיצד כגון שפחתו שבעה דינרין הרי המתעסק אומר לו אני חייב לך דינר אחד בפי התנאי ואת״ל חייב לשלם לי ב׳ שהן שליש חלק הפקדון נמצא בעל המעות חייב ליתן לו דינר בשכר שהפסיד שבעה ואילו הפסיד ארבעה עשר היה חייב בעל המעות ליתן לו שני דינרין וזה תמה גדול ודבר זה שאין הדע״ת סובל״ת אותו ואין זה אצלי לא כמו דברי החלום אבל הדרך הרין [ו] והאמת שיראה לי שכל שירויח המתעסק אם יהיה שם הפסד יפסיד שני שלישי החלק שהי׳ מרויח ובן אם התנו על ההפסד והרויחו יט״ל כמו אותו החלק שהיה מפסיד ותוספת שליש חלק חברו נמצא״ אתה״ אומר לפי מדה״ זו שאם התנו שיטול המתעסק רביע השכר והפסיד הרי זה משלם שתו״ר ואם התנו שיפסיד רביע והרויח נוטל מחצה ועל דרך זה לא תמצא תמה ויצא הדין בקו הצרק:

[ו] כתב בסה״ת שאין לנו מדיין כדבריו זה ולא כדבריו זה ולא גם כזו קחני מלוה ויקחני פקדון ומה שמתעסק פיטל בשכר יותר מן קחני קול לשכר עמלו שטרח בחני שקול פקדון וכל רבותי שיין בדבר:

פרק שביעי

הנותן מעות לחברו סתם להתעסק בהן או שהתנו בפירוש שיהיה השכר וההפסד ביניהם בשוה״ ונאבד הממון יש מי שהורה שישלם המתעסק שליש כמו שביארנו אם אבד מקצת״ הממון ויראה לי שהוא משלם מחצ׳ שהו׳ בתורת מלוה וזהו שאמרו חכמי׳ משלם שליש בהפסד בשלא הגיע ההפסד ליטול בעל המעות פחות מחצי ממונו כיצד ראובן שנתן לשמעון מאה ועשרים דינר ונשא ונתן ופחת תשעים הרי ששע״ן משלם ל׳ ונמצא ראובן נוטל ששים אבל פחת שמעון מאה וחמשה אין אומ׳ פסיד שמעון חמשה ושלשים שאם אתה אומר כן נמצא ראובן נוטל חמשים ולעולם לא יטול ראובן פחות משלשים לפיכך שטר עסק היוצא על היתומים שהיה אביהן מתעסק בו נשבע בעל השטר״ ונובה

[ז] נוחצה שהוא בתורת מלוה אע״פ שלעולם טוענין ליורש הנה למדת שאינו נוטל לעולם פחות ממחצה ולמה אני אומר שאין פוחתי׳ לו כאן כנגד שכרו שנת עם בפקדון שהרי אבד כל החצי של פקדון ולא נשאר כאן פקדון כלל שנאמר אם לא ישוב שכרו יראה כרבית שהרי חצי המלוה בלב נוטל: וכן

וכן אם התנו שיטול המתעסק רביע השכר ואבד הממון כולו משלם הרביע כלו׳ שהוא בתור׳ מלוה אבל אם נשא׳ הממון מעט כדי שאם הוסיף על אותו המעט שתות ההפסד שפחתו יבא הכל רביע הממון או יתר הרי זה משלם שתו ב׳ב דמן הטעם שכב׳ בארנו: המתעסק שהפסיד וחזר וטרח עד שהרויח אינו יכול לומ׳ לבעל המעו׳ בא ונחשו׳ ההפסד שהפסדנו תחלה ותפסיד שני שלישי ונחשו׳ הריוח שהרוחנו באחרונ׳ ותטול שלישי אלא מחשב באחרונה ב׳ב על הריוח או על ההפסד ואין לו אלא בריוח שהוסיף על הקרן נתן לו מאתי׳ יריעות במאתי׳ דינרין בעסק וכתבן בשני שטרות מאה בכל שטר מחשב לו על כל שטר בפני עצמו ובעל המעות הוא שהפסיד על עצמו נתן לו מאה יריעות במאה דינרין וחזר ונתן לו בעסק אחר מאה חביות של יין במאה דינרין וכתב לו שטר עסק במאתי׳ דינרין אינו מחשב לו אלא בשטר אחד והמתעסק הוא שהפסיד על עצמו כיצד שאם מכר המאה היריעות במאה ושלשים והמאה חביות בשבעים בעל המעו׳ נוטל הכל מפני שעשה שטר אחד הרי הכל מאתים ולא הרויח כלו׳ אבל אילו הניחם שני עסקי׳ כשהיו היה מרויח המתעס׳ בחלקו בבנדי׳ עשרים ומפסיד בחלקו בחבי׳ עשרה והיה נוטל עשרה ובן כל כיוצא בזה: אין המתעסק יכול לחלוק המעות של עסק או הסחורה ולו׳ אטול את החצי שבתורת מלוה לעצמי ואשא ואתן בו ואניח החצי שבתורת פקדון בב׳ד שלא נתן לו ממון זה אלא להתעסק בכולו ואם חלק ועשה זה אפילו בב׳ד הגדול לא עשה כלום אלא השכר או ההפסד ביניהן על אי׳תן הדרכים שבארנו המתעסק שנתן מתנה לאחרים מן המטלטלין של עסק או ממעות העסק והביא בעל המעות ראיה ברורה שאלו המטלטלין או המעות משל עסק הן מוציאין אותן מידו ואפילו שינה המקבל אותם ומכרם נתנם מתנה לאחרים או הפסיד חייב לשלם והכל בראיה ברורה כבר בארנו שהמתעסק שמת נשבע בעל המעות ונובה מחצה ואם יש שם עדי׳ שהמטלטלין אלו מן המעות של עסק הם נוטל אותם בעל המעות בלא שבועה ואין בעל חוב ולא אשה נוטלים מהם כלום אלא אם כן היה בהם ריוח הרי חלק הריוח שלנגד של יורשיו ויטול מאותו חלק בעל חוב והאשה: הנותן מעו׳ לחברו ליקח בהם פירות למחצית שכר ולא ל׳קוח אין לו עליו אלא [h]תרעומ׳ ואם נודע בראיה ברורה׳ שלקח וטבר הרי זה מוציא ממנו [i]השכר בעל כרחו נתן לו מעות ליקח בהן פירות למחצי׳ שכר לוקח בהן מכל מין שירצה ולא יקח לא כסות ולא עצים וכן כל כיוצא בזה המושיב את חברו בחנות למחצית שכר אם היה אומן לא יעסוק באומנותו ואם היה׳ שותף עכו בחנות מותר ולא יהי לוקח ומוכר דברים אחרים ואם לקח ומכר השכר לאמצע:

פרק שמיני

הנותן בצים לבעל התרנגולים להושיב התרנגולים עליהן עד שיצאו האפרוחים וינדל אותן בעל התרנגולים ויהיה הריוח ביניהם צריך להעלות׳ שכר ~~בבפועל בטל~~ וכן השם ענלים וסייחים על הרועה להיות מתעסק בהן עד שינדלו והשכר לאמצע חייב להעלו׳ לו שכר ״בבל יום ~~בפועל בטל~~ ומגדל אותן עד שיהיו העגלים בני שלש שנים והחמור עד שתהא טוענת ואינו יכול למכור שלא מדעת חברו בתוך זמן זה וכן השם בהמה על המפטם להיות מפטם אותה והשכר לאמצע צריך ליתן עמלו ~~בפועל בטל~~ ואם אמ׳ לו הרי הראש והאליה שלך בעמלך יתר על מחצית השכר מותר היו למפטם בהמות אחרות שמפטם אות׳ עם זו השומא אצלו וכן אם היו לו עגלים וסייחים אחרים או בצים אחרות שלו הואיל והוא מתעסק בשלו ובשל חברו אפילו לא העלה לו אלא דבר מועט׳ בכל ימי השותפות הזאר׳ דין וחולק בשכר בשוה ואם היה׳ אריסו הואיל והוא מטפל בשלו ובשל בעל השדר׳ אין צריך להעלות לו כי׳ום: השם עגלים או סייחים או הושיב הרנגולים או שם בהמה על הפטם למחצי׳ שכר ולא העלה לו שכר הרי דינו כדין העסק של מעות ראוין בכמ׳ שמין הבהמו׳ או הבצי׳ וכמה הרויחו ונוטל המתעסק שני שלישי השכר ואם הפסידו משלם שלישי ההפסד שמין פרה והמור וכל דבר שדרכו לעשות ולאכל ויהיה השכר לאמצע אף על פי שזה בית עסק הרי יש לו ריוח אחר לעצמו בעבודת הבהמה׳ שהרי שוכר אות׳ או עובד בה ונהנה בשברה ובעבודת׳ ואין שמין ענל עם אמו ולא סייח עם אמו שהענל

בצים לבעל ה׳ התרנגולים כו׳

עד בתוך זמן זה פ׳ליזקו כסף:

וכן הדין בקיטמים על ידי שכר בטל ~~בפועל~~ מחצית שכר מועט

כתב ה׳ראב׳ז ל׳ז דבר זה ליכא מיחזו׳ שהרי תמיד דקיכא לית ליה בהמה לבידיה סני ליה בריש ענלא דקיכו דבר מועט ולי לא לא סני ליה לא בחמור שלים ולא בריש ענלא אלא שים לפרים הא דאמרי׳ לית ליה בהמה לבידיה חמור שלים דקיכא אבל ריש ענלא סני ליה לכל הדעים דבר מועט ולי׳ל דהכי קאמ׳ דבר מועט שלים ולא סני ליה לא בחמור שלים ולא בריש ענלא אלא שים לפרים הא דאמרי׳ לית ליה בהמה לבידיה חמור שלים דקיכא אבל ריש ענלא סני ליה לכל הדעים דבר מועט ולי׳ל דהכי קאמ׳ דבר מועט שלים דקיכא סני ליה בריש ענלא ולא בחמור שלים ולא ב

מקום שנהגו וכו׳ עד להעלות שכר הנהמה מעלין כתב הרי״ף ז״ל הלכך אלא לנהמה כמו למעות כלומר שכר כתף לנהמה כנין ענלים קטנים שבריכין לפעמים להוליכן על כתף ויקוץ דבר מועט שיהיו מצוי אם נהגו שיעור לותו הממעסק מון משכר עמלו שטרח בנדול להמו׳ מעלין עכ״ל:

ואני תומר זו לישנא קשנא כי אם קפי׳ קזק היכו מיקור קוץ בעיני נדולים וחכמים מקומים רלשטוים ,והלחריוים ונם לנחנו כך קבלנו מפי רבותינו ומין שכר כתף להבלנו נופל אלא בנושאי משא על כתפיהם וכם בקלקים כתפים אבל בענלים קטנים כתיב בזרועו יקבץ טלאים ובחקו ישא עלות יכהל ועיד דאם כן למה עושה מקן כתלמוד שתי בבות בעיקר ההלכה פרק ליקח כשך דומיא דמקום שנהגו להעלות ולרי״ת כו׳ שנם ל״ג כתבו בסמוך אלא תר כו׳ תמי לשמיע ליה קלמר ומר מאי לשמיע ליה קלמר וכלם לברי אלהים קיים סס: מקום שנהגו להעלות ולדות כו׳ עד עלין להניח לחיה פרק ליקח כשך:

בעל שהוליד אלפים עד באלים בכתובות פרק האשה שנפלו לה כנכסים: האחין או היורשין וכו׳ עד כשותפין לכל דבר

כתב הלאכד ז״ל נם האיש דברי שאם יש לאדם ממון מניח לאיזה מהן שיתפיע נם וכן נכל ליום שהקדיומו אלא מכח ירושת אביהן עכ״ל:

ואני תומר הוא לימד לתלמידיו דרך קצרה ובלשון כולל ומורי יהל שכתב ירושת מוריהן ומה לי אם ירשו אביהן ומה לי אם ירשו אחיהם מה לי אחותם ומה לי אמותם ומה שהורגל בתלמ׳ ירשו את אביהן תורתא דקא׳ נקט ומאי דשכיח טפי והכי איתא פרק מי שמת בבלי וירושלמי וכירושלמי דשקלים: אחד מן האחין או כו׳ השותפין שנפלו לאומנת וכו׳ חלקם בפחות מזה וכו׳ לפוטרו ממון פרק כל הכשבנין: ומיקו בן הכי׳ עד להשביעו מספק פרק כל הכשבנין: וכן לפטריפוס כו׳ עד אין קיימים מעבירין אותו

הלכות שלוחין ושותפין

פרק ראשון

השותפין כולן והאריסין והאפטרופין שמנו אותם בית דין על היתומים והאשה שהיא נשארת ונותנת בתוך הבי׳ או שהושיבה בעלה חנונית ובן הבית כל אחד מאו נשבע מדבריהם בטענת ספק שמא נזל חברו במשא ומתן או שמא לא דקדק בחשבון שביניהם ולמה תקנו חכמים שבועה זו מפני שאלו מורין לעצמן שכל מה שיקחו מנכסי בעל המערת ראוי הוא להם מפני שנושאין ונותנין וטורחין לפיכך תקנו להם חכמים[ו] שחייבין שבועה בטענת ספק כדי שיעשו כל מעשיהן בצדק ואמונה ואין כל אחד מאלו נשבע בטענת ספק עד שיחשוד המשביע אותן בשתי כספ כמו שיתבאר אבל אם חושדן בפחו׳ מזה אינם נשבעין מכאן הורו רבותי שאם מת השותף האחר אין היורש יכול להשביע שותפו של אביו בטענת שמא שהרי אינו יודע הדבר שחשדו בו אביו בודאי כדי שיחשוד אותו זה היורש בשתי כספ ויש מי שהור׳ שמשביע אותו היורש בטענ׳ שמא וכזה ראוי לידון שהרי היורשין משביעין את האשה שנעשת אפטרופא בחיי בעלה אף על פי שאין שם ערים שזה אריסו או שותפו אלא הוא מורה מפי עצמו ואמר שותפו או אריסו או בן ביתו אני אבל לא נזלתי כלום הרי זה נשבע בנקיטת חפץ שאין אומרין מגו לפוטרו שבועה אלא לפוטרו ממון איזהו בן הבית שיש לו להשביע בטענ׳ ספק זה שמכנים פועלים ומוציא פועלים ומכנים לו פירות ומוציא לו פירות אבל בן הבית שאינו נושא ונותן אלא נכנס ברגלו ויצא בלבד אינו יכול להשביעו מספק וכן אפטרופוס שמנהו אבי יתומים אין היתומין משביעין אותו בטענת ספק וכן האשה שלא נעשת אפטרופא בחיי בעלה ולא נשאה ולא נתנה לאחר קבורת בעלה אין משביעין אותה מספק על זה שנשתמש בין מיתה לקבורה שאם אתה אומר שתשבע על זה נמצא לא תמכור לקבורה ונמצא המת מתנוול: המשלח ביד חברו חפץ למכרו או ששלח מעות בידו לקנות לו פירות או סחורה אף על פי שלא נתן לו שכר על זה ואין לו חלק ולא הנאה בשליחות זו הואיל ונשא ונתן בממון חברו הרי זה כבן בית ויש לו להשביע למספק שלא נזל לו כלום בעת שהביא לו הסחורה שקנה או ממעות שמכר לו בהן: השותפין שנושאין ונותנין ביחד או שהיה האחד נושא ונותן למפקיד הסחורה או מקצתה או המעות עם השני בלא משקל ובלא מדה ובלא מניין הרי שניהם נכנסי לספק ויש לכל אחד מהן להשביע את חברו[ז] שבועת השותפין אבל אם היה האח׳ הוא שנושא ונותן והשני לא נתעסק עמו כלל אין נשבע אלא זה שנשא ונתן: חלקו השותפין והאריסין ונתגרש האשה ונפרד מעליו בן הבית והביא לו השליח סחור׳ שקנה לו או מעות שמכר לו בהן ושתק והלכו להם ולא תבעם מיד אינו יכול לחזור ולהשביעו בטענ׳ ספק אבל אם היתה לו טענ׳ וראי משביעו עליה ומגלגל בה כל

שהעגל והסייח אינו עושה כלום ויש בו עסק השם בהמה לחברו עד מתי חייב לטפל בה באתונורת יח חדש ובגודרות וחן הצאן והבקר כד חדש ואם בא להלוק בתוך זמן זה חברו מעבב עליו מפני שנשתתפו סתם לפי שאינו דומה טפולה של שנה ראשונה שהיא מרובה והריוח מועט שאינה משתמנת בתחלת אלא בקושי לטפולה של שנה האחרת שהוא מועט והריוח מרובה שהרי היא משתמנת הרבה ומוספרת בכל יום לפיכך מעכב עליו עד סוף שנה שניה ילדה הבהמה השומא אצלו הרי הולד מכלל הריוח לאמצעמקו שנהגו לנדל ולדותם ינדלו ואחר כך ימברו מקום שנהגו שלא לנדל חייב המתעסק להטפל בולדות בדקד שלשים יום ובנסה חמשים יום וחולקים רצה להטפל בהן יתר על זמן זה שם אותן בפני שלשים וביום החמשים: וכל שירויחו אח׳ כך יטול המתעסק ג׳ חלקים וחברו רביע הריוח שהרי יש לו חצי הולד ומפני שנת עסק בחצי של חברו נוטל חצי אותו החצי הרי שלשה רבעים ואם לא התנה כן בפני שלשה הרי מחל והולדות ביניהן בשכר שנושא על כתפו בכלל שכר המעות וכן אם דרכן להעלות שכר בהמה מעלין מקום שנהגו להעלות ולדות בשכר עמלו מעלין וכל המתעסק או המשתתף סתם לא ישנה ממנהג המדינה ראובן שהיתה לו שדה והוריד שמעון לתוכה לזרעה או לנטעה ולהוציא עליה הוצאות ולמכור הפירות וכל היתר על ההוצאה יהיה ביניהם בין שהתנו שיחלקו בשוה בין שהתנו שיטול ראובן יתר בין שהיתה ההוצאה כולה משל ראובן בין שהיתה משל שמעון בכל זה מותר ואין כאן אבק רבית ושמעון המטפל בעבודת הארץ ובהוצאה ובמכירת הפירות הוא הנקרא אריס אריס אומר למחצה ירדתי ובעל השדה אומר לשליש הורדתיו הולכין אחר מנהג המדינה וזה שטעון שלא כמנהג עליו להביא ראיה: בעל שהוריד אריסין בנכסי אשתו וגרשה אם היה הבעל אריס הואיל ונסתלק בעל נסתלקו הם ואין להם מן ההוצאה אלא שיעור השבחו ובשבועה ואם אין בעל אריס על דעת מנהג הארץ ירדו ושמין להם כאריס: האחין או שאר היורשין שלא חלקו ירושת מוריהן אלא כלן משתמשין בה ביחד הרי הן כשותפין לכל דבר: אחד מן האחין או מן השותפין שנפל לאומנות המלך הריוח לאמצע חלה אחד מהן ונתרפא נתרפא מן האמצע ואם חלה בפשיעתו או בקלקולו חולה בעל אומנות הוא ואין שאר השותפין חייבין לו כלום אבל אם היתה חולי שאינו מצוי כגון שנפצע או שנשתתק חייבין לו שהרי בשביל עסקם נחלה ואם מת הרי זה מתרפא משל עצמו:

פרק שני

השותפין כולן והאריסין והאפטרופין שמנו אותם בית דין על היתומים והאשה שהיא נשארת ונותנת בתוך הבי׳ או שהושיבה בעלה חנונית ובן הבית כל אחד מאו נשבע מדבריהם בטענת ספק שמא נזל חברו במשא ומתן או שמא לא דקדק בחשבון שביניהם ולמה תקנו חכמים שבועה זו מפני שאלו מורין לעצמן שכל מה שיקחו מנכסי בעל המערת ראוי הוא להם מפני שנושאין ונותנין וטורחין לפיכך תקנו להם חכמים[ו] שחייבין שבועה בטענת ספק כדי שיעשו כל מעשיהן בצדק ואמונה ואין כל אחד מאלו נשבע בטענת ספק עד שיחשוד המשביע אותן בשתי כספ כמו שיתבאר אבל אם חושדן בפחו׳ מזה אינם נשבעין מכאן הורו רבותי שאם מת השותף האחר אין היורש יכול להשביע שותפו של אביו בטענת שמא שהרי אינו יודע הדבר שחשדו בו אביו בודאי כדי שיחשוד אותו זה היורש בשתי כספ ויש מי שהור׳ שמשביע אותו היורש בטענ׳ שמא וכזה ראוי לידון שהרי היורשין משביעין את האשה שנעשת אפטרופא בחיי בעלה אף על פי שאין שם ערים שזה אריסו או שותפו אלא הוא מורה מפי עצמו ואמר שותפו או אריסו או בן ביתו אני אבל לא נזלתי כלום הרי זה נשבע בנקיטת חפץ שאין אומרין מגו לפוטרו שבועה אלא לפוטרו ממון איזהו בן הבית שיש לו להשביע בטענ׳ ספק זה שמכנים פועלים ומוציא פועלים ומכנים לו פירות ומוציא לו פירות אבל בן הבית שאינו נושא ונותן אלא נכנס ברגלו ויצא בלבד אינו יכול להשביעו מספק וכן אפטרופוס שמנהו אבי יתומים אין היתומין משביעין אותו בטענת ספק וכן האשה שלא נעשת אפטרופא בחיי בעלה ולא נשאה ולא נתנה לאחר קבורת בעלה אין משביעין אותה מספק על זה שנשתמש בין מיתה לקבורה שאם אתה אומר שתשבע על זה נמצא לא תמכור לקבורה ונמצא המת מתנוול: המשלח ביד חברו חפץ למכרו או ששלח מעות בידו לקנות לו פירות או סחורה אף על פי שלא נתן לו שכר על זה ואין לו חלק ולא הנאה בשליחות זו הואיל ונשא ונתן בממון חברו הרי זה כבן בית ויש לו להשביע למספק שלא נזל לו כלום בעת שהביא לו הסחורה שקנה או ממעות שמכר לו בהן: השותפין שנושאין ונותנין ביחד או שהיה האחד נושא ונותן למפקיד הסחורה או מקצתה או המעות עם השני בלא משקל ובלא מדה ובלא מניין הרי שניהם נכנסי לספק ויש לכל אחד מהן להשביע את חברו[ז] שבועת השותפין אבל אם היה האח׳ הוא שנושא ונותן והשני לא נתעסק עמו כלל אין נשבע אלא זה שנשא ונתן: חלקו השותפין והאריסין ונתגרש האשה ונפרד מעליו בן הבית והביא לו השליח סחור׳ שקנה לו או מעות שמכר לו בהן ושתק והלכו להם ולא תבעם מיד אינו יכול לחזור ולהשביעו בטענ׳ ספק אבל אם היתה לו טענ׳ וראי משביעו עליה ומגלגל בה

[ו] כמדומה לרי שהשיב לית בתשוב׳ דמלוה לחבירו למחית שכר היכו יכול להשביעו בטענת שמא שמין מורה היתרא לעצמו שהרי כותל שכתף עליו מסייע לו:

[ז] ונשבעת השותפין לי לימרינהו לי לרבנן פשיטא לימרינהו חדא דליכא שבועה דמוריתא שלא במולך מקנת ועוד דאמר׳ בכולי תלמודא לישבורי קלא למעוטי ספיקא וכל שכן שלא לבתקה תורה שבועה מספק ונתתי ועיין בסימן מד עכ:

מעשיות ספק בניטין פרק הניזקין: וכן האשה עד שתתעמל פרק כל הכשבנין: המשלח ביד חבירו וכו׳ עד שכשל וכתן בתשובת הגאונים ז״ל: תלקו השותפין

מגדל עוז הלכות שלוחין ושותפין

הנותנין שכלקו וכשאר להן עד סוף הפרק בתשובת הגאונים וקסבמת הלחשונים ז"ל וכן כתב הל"מ ז"ל מקורי מדעת בעלי התוספות:

פרק עשירי שותף

שטען על חבירו כו' עד מן הטוענ שביארנו גם זה הכל מהקסבמת הגאונים ז"ל ותשובתם וכן כתב הל"ם ז"ל מדעת בעלי התוספות ז"ל והבאתיו בעלי התוספות ז"ל והבאתיו בזה הפרק: טען שעדיין כו' עד וכן כל כיוצא בזה גם זה בתשובת הגאונים

כל מה שירצה וכן אם נתחייב לו שבוע' לו אחר זמן בין של תורה בין של דבריהם כגון שנעשה לו שותף או בן בית פעם אחרת הרי זה יכול לגלגל עליו שלא גזלתני בשותפות זו שבינינו ולא כשהיית שותפי או אריסי או בן ביתי או אפטרופסי בראשונה וכן כל כיוצ'בזה: השותפין שחלקו ונשאר להם חובו אצל אחרים אינם יכולין להשביע זה את זה מספק שהרי חלקו והחוב שנשאר דבר ידוע הוא וכל מה שיפרעו יקח זה חלקו מן החוב וזה חלקו מן החוב וכן אם נשאר להם מעות בבים וכבר ידעו אותן ועדיין לא נטלו כל אחד חלקו אין משביעין זה את זה שהמעות כחלוקין הם וכן אם עשו חשבון כל השותפי' ונשאר לאחד מהם אצל חבירו דבר קצוב וידוע אף על פי שעדיין לא נטלו הרי חלקו אבל אם נשאר ביניהם כל שהוא מן הפירות ועדיין לא חלקו אותן ולא ידעו משקלם או שנשאר ביניהם צד מן השותפות שלא עשו בו חשבון ולא ידע כל אחד מהן כמה חלקו המגיעו הרי השותפות קיימת עדיין ומשביעין זה את זה: מי שתבע את חבירו אחר חלוקה אינו יכול להשביעו אלא על ידי גלגול כמו שבארנו אבל יש לו להחרים סתם על מי שגזלו כלום כשהיה שותפו או אריסו או בן ביתו ולא יודה במה שגזל:

ואפי' בספק דתביעת פ"ק דקידושין דשבח אומר מה שבועה קלמיכה בספיס בבית הבחירה וקיל שבועה סתם עשה בה ספק כודאי לף שבועת ממון קלמיכה בחנן עשה בה ספק כודאי ובלאק לה' שלין מגלגלין בטענת ספק אבל בדבר הדומה קצת לממון תריסין ושותפין וסוטה שגגלים לדבר שהיה מקפדת בזמת שקרי קיבה לה ובפתיה מגלגלין סה עב:

פרק עשירי

שותף שטען על חבירו שכך היה תנאי ביניהם והלה אומר לא היה תנאי זה מעולם או שטען שהקרן שלי היה כך וכך והלה אומר אינו אלא פחות מזה או שטען שכבר נתתי לך מן השותפות והלה אומר לא לקחתי או שטען סחורה זו משלי היה והלה אומר משל אמצע וכל כיוצא בטענות או הרשות ביד התובע בשבועה כיצד אם רצה התובע שלא ישבע השותף שבועת השותפין וישביעו הסת על הטענה שכום בה ואומר לא היו דברים מעולם הרי זה משביעו ואם רצה מגלגל עליו כל אלו הדברים בשבועת השותפין ומשביעו בטענת ספק שלא גזלתני כלום כל ימי השותפו' ושהיה בינינו תנאי כך וכך ושזו הסחור' שלך ושנתת לי כך וכך וכן כל כיוצא בזה: התובע שותפו להשביעו שבועת השותפין הנתבע אומר כבר הלקנו ולא נשאר לך אצלי כלום והתובע אומר עדין לא חלקנו ולא עשינו חשבון או שאומר התובע הלקנו על מנת שאשבע אותך שבועת השותפין בכל עת שארצה ועדין לא נשבעת ואתה מדחה אותי מיום ליום אינו יכול להשביעו בטענת ספק שאילו אמר הנתבע כן חלקנו ונשאר לך אצלי וזה הנשאר אינו אלא חוב שזקפת עלי או פקדון הנהת אצלי אעפי שיש עדי' שהיה שותפו אינו יכול להשביעו בטענת ספק ואינו יכול להשביע' הכת שכבר חלקו או שלא נשתתפו מעולם ואפילו על ידי גלגול לפי שאין מגלגלין אא אם טענו דבר שאם יורה בה יהיה חייב לשלם ממון אבל דבר שאפילו הורה בו אינו חייב אלא שבוע' אינו נשבע עליו ואפילו על ידי גלגול וכזה הורו הגאונים בעלי הוראה: טען שעדין שותפי אתה ונשאר לי אצלך כך וכך וזה אומר כבר חלקנו ולא נשאר לך אצלי כלום או לא היית שותפי מעולם הרי הנתבע נשב' הסת שאין לו בידו כלום ומגלגל עליו שלא גזלתני כלום מעולם ואינו מגלגל עליו שלא היה שותפו או שכבר חלקנו מן הטעם שבארנו: טען שעדיין שותפין אנחנו ויש לי להשביעך בטענת ספק והלה אומר לא נשתתפנו מעולם והבי התובע עדים שהיה שותפו וחזר הנתבע ואמר כך ואמר חלקנו אין שומעין לו שהרי הוחזק כפרן לשבוע' זו וישבע שבועת השופ'תין וכן כיוצא בזה: ראובן שהטיל לכים ארבע מאות דינרין והטיל שמעון מאתים ונשתתפו ונשאו ונתנו ביחד והרויחו הרבה גדולה ביד ראובן וטען ראובן שפחת כל הקרן חמש מאות דינרין אין אומרי' ישבע ראובן שבועת השופתין שפחתו כך וישלם שמעון נ' מביתו אלא ישבע ראובן שבועה השותפין שפחתו וילך במנה שבידו בלב ולא ישלם שמעון כלום טען ראובן ששמעון ידע בודאי בפח' זה שפחתו יגלגל על שמעון שאינו ידע בודאי סכום הפחת הזה ואם לא נתעסק שמעון בשותפות זו כלל ישבע שמעון הסת שאינו יודע בודאי בזה ההפסד ויפטר ולא עוד אלא אם היה זה המנה הנשאר ביד שמעון חולקין אותו בשוה שאין השותף נותן הנשבעין ונוטלין בדי שישבע ויטול מה שביד חבירו אלא נשבע ונפטר או נוטל מדבר שהו' תחת ידו והזהר בדין זה שכבר טען בו בעלי הוראה: טען שמעון שיש ללוי עליו חוב בזה השותפות מנה אם היה בידו כדי החוב והיה יכול ליתנו ללוי נאמן ונותנין החוב ואחר כך מחשבין ואם אין בידו ליתן אינו נאמן להוציא מיד ראובן או מן הסחורה הידועה לשותפות שמא קנוניא הם עושין שמעון ולוי על נכסי ראובן אפילו היתה המלוה בשטר אין ראובן חייב לשלם ממנה כלום אבל אם טען שמעון שראובן יודע בודאי שזה החוב שעלי מהמת השותפות הוא והחוב אצלנו הוא ישבע ראובן הסת או על ידי גלגול שאינו יודע שחוב זה אצלנו וישלם שמעון החוב משלו ובן אם יצא שטר חוב על לוי בשם שמעון במאה דינרין ממון השותפות ואמר שמעון נפרעתי והחזרתי לכים או שאמר שמעון קבעתי לו זמן לשנה או לשתים אינו נאמן שמא קנוניא הוא עושה על נכסי ראובן וכיצד דנין בדין זה לוי כבר נפטר בהודאת שמעון ואם לא הביא שמעון ראיה ישלם מביתו ויתבע לוי בסוף זמן שאמר וכן כל כיוצא בזה:

טוען שם ממנה שם ויטול קלמ שם מלגלין ניגלו

טוען שם כשם נגינו

טוען שם כשם נגינו

סליקו להו הלכות שלוחין ושותפין בסייעתא דשמיא.

כתב הל"ם ז"ל ומאחר שקשטר של לוי מסורס שהוא מן השותף של ראובן לפי קשטר ביד ראובן לפי יפטר לוי לגמרי שמעון כי פי שיחזיר לו חלק שלו אם יכול להוכיח מעיונו ועם לאו מכל מקום קשטר ביד שמעון כחזק הוא לומר ופרעתי עכל:

ואני מוסיף גם בזה קולמת הגאונים היתה וקסבמת הלחשונים גם וכן כתב הל"ם ז"ל מקורי מדעת רבותינו בעלי התוספות ז"ל והדינה לחלוק יקלנקי בסבברית לה יכנים עניי בסלע היחלקות ונחלמת יוכה דרכו:

סליקו להו הלכות שלוחין ושותפין בסייעתא דשמיא

הלכות עבדים

הלכות עבדים פרק ראשון עבד

עברי האמור בתורה זה ישראלי שמברו אותו בית דין על כרחו או המוכר עצמו לרצונו כיצד גנב ואין לו לשלם את הקרן בית דין מוכרין אותו כמו שבארנו בהלכות גניבה ואין לך איש בישראל שמוכרין אותו בית דין אלא הגנב בלבד ועל זה שמברוהו בית דין הוא אומר כי תקנה עבד עברי ועליו הוא אומר במשנה תורה כי ימכר לך אחיך העברי מוכר עצמו כיצד זה ישראל שהעני ביותר נתנה לו רשות למכור את עצמו שנאמר כי ימוך אחיך עמך ונמכר לך ואינו רשאי למכור את עצמו להצניע את דמיו או לקנות בהם סחורה או כלים או ליתנם לבעל חובו אלא אם כן צריך לאכלן בלבד ואין אדם רשאי למכור את עצמו עד שלא ישאר לו כלום ואפילו כסות לא תשאר ואחר כך ימכור את עצמו כבר בארנו שאין האשה נמכרת בגנבתה וכן אינה מוכרת את עצמה ואינה קונה לא עבד עברי ולא עבד כנעני מפני החשד ואין הגר נקנה [ח] בעבד עברי שנאמר ושב אל משפחתו מי שיש לו משפחה עבד עברי שמכרוהו בית דין אין מוכרין אלא לישראל ולא לגר צדק וכן המוכר עצמו אינו רשאי למכור עצמו לגוי ואפילו לגר תושב ואם עבר ומכר עצמו אפילו לעובד עבודה זרה ואפילו לעבודה זרה עצמה הרי זה מכור שנאמר או לעקר משפחת גר לעקר זה הנמכר לעבודה זרה עצמה בא ואמר לך הריני מוכר עצמי לגוים אין אתה זקוק לו עד שימכר אבל לאחר שנמכר לגוי אף על פי שעבר ועשה שלא כהוגן מצוה לפדותו ולא יטמע בהם שנאמר אחרי נמכר גאולה תהיה לו אחד המוכר את עצמו או שמכרוהו בית דין אינו נמכר בפרהסיא על אבן המקח ולא בסימטא כדרך שהעבדים נמכרין שנאמר לא יכברו ממכרת עבד אינו נמכר אלא בצנעה וכדרך כבוד: כל עבד עברי אסור לעבוד בו [ט] בפרך ואי זו היא עבודת פרך זו עבודה שאין לה קצבה [י] אלא ועבודה שאינו צריך אלא תהיה מהשבתו להעביד בלבד שלא יבטל מבניין אמרו חכמים שלא יאמרו לו עדור תחת הנפני עד שאבא שחרי לא נתן לו קצבה אלא יאמר לו עדור עד שעה פלונית או עד מקום פלוני וכן לא יאמר לו חפור מקום זה והוא אינו צריך לו ואפי' להחם לו כוס של חמין או להצן ואינו צריך לו אכור ועבור עליו בלא תעשה שנאמר לא תרדה בו בפרך הא אינו עושה לו אלא דבר קצוב שהוא צריך לו וכן הגוי שנמכר לו אם רדה בו בפרך הרי ישראל מצווין למנעו ואם הניחוהו עוברים בלא תעשה שנ' לא ירדנו בפרך לעניך ואין אנו נזקקין להכנס לרשותו של גוי ולברוק אחריו שלא יעבידנו בפרך שנאמר לעניך בזמן שאתה רואה כל עבד עברי אסור לישראל שקנהו להעבידו ברברים בוזים שהם מיוחדים לעשית העבדים כגון שיוליך אחריו כליו לבית המרחץ או יזלוף לו מנעליו שנאמר לא תעבוד בו עבודת עבד אינו נוהג בו אלא כשכיר שנ' כשכיר כתושב יהיה עמך ומותר לספר לו שערו ולכבס לו כסותו ולאפות לו עיסתו אבל לא יעשה אותו בלן לרבים או ספר לרבים או נחתום לרבים ואם היתה אומנותו זאת קודם שימכר הרי זה יעשה אבל לא ילמדנו בתחלה מלאכת כלל אלא אומנות שהיה הוא עושה בשהיה עושה מקודם במה דברים אמורים בעבד עברי מפני שנפשו שפלה במכירה אבל [י] ישראל שלא נמכר מותר להשתמש בו כעבד שהרי אינו עושה מלאכה זו אלא ברצונו ומדעת עצמו אנשים שאינם נוהגין כשורה מותר לרדותן בחזקה ולהשתעבד [ך] בהן מלך שנזר שכל מי שלא יתן המס הקצוב על כל איש ואיש ישתעבד לזה [יא] שנתן המס על ידו הרי זה מותר [כ]

[כ] לכי רב פפא גבי אחי יקבי זוזי מאיניש להשתמש בו יותר מדאי אבל לכבודיה ושמשתעבדי בקיומו:

פרק ראשון

[מגמ עשין ס' פנ] **עבד** עברי האמור בתורה זה ישראלי שמברו אותו בית דין על כרחו או המוכר עצמו לרצונו כיצד גנב ואין לו לשלם את הקרן בית דין מוכרין אותו כמו שבארנו בהלכות גניבה ואין לך איש בישראל שמוכרין אותו בית דין אלא הגנב בלבד ועל זה שמברוהו בית דין הוא אומר כי תקנה עבד עברי ועליו הוא אומר במשנה תורה כי ימכר לך אחיך העברי מוכר עצמו כיצד זה ישראל שהעני ביותר

[תה לך כ"ה ממג שם] נתנה לו רשות למכור את עצמו שנאמר כי ימוך אחיך עמך ונמכר לך ואינו רשאי למכור את עצמו להצניע את דמיו או לקנות בהם סחורה או כלים או ליתנם לבעל חובו אלא אם כן צריך לאכלן בלבד ואין אדם רשאי למכור את עצמו עד שלא ישאר לו כלום ואפילו כסות לא תשאר ואחר כך ימכור את עצמו כבר בארנו

[ממג שם] שאין האשה נמכרת בגנבתה וכן אינה מוכרת את עצמה ואינה קונה לא עבד עברי ולא עבד כנעני מפני החשד ואין הגר נקנה [ח] בעבד עברי שנאמר ושב אל משפחתו מי שיש לו משפחה עבד עברי שמכרוהו בית דין אין מוכרין אלא לישראל ולא לגר צדק וכן המוכר עצמו אינו רשאי למכור עצמו לגוי ואפילו לגר תושב ואם עבר ומכר עצמו אפילו לעובד עבודה זרה ואפילו לעבודה זרה עצמה הרי זה מכור שנאמר או לעקר משפחת גר לעקר זה הנמכר לעבודה זרה עצמה בא ואמר לך הריני מוכר עצמי לגוים אין

[ממג שם] אתה זקוק לו עד שימכר אבל לאחר שנמכר לגוי אף על פי שעבר ועשה שלא כהוגן מצוה לפדותו ולא יטמע בהם שנאמר אחרי נמכר גאולה תהיה לו אחד המוכר את עצמו או

[ממג לאוין סימן קצ] שמכרוהו בית דין אינו נמכר בפרהסיא על אבן המקח ולא בסימטא כדרך שהעבדים נמכרין שנאמר לא יכברו ממכרת עבד אינו נמכר אלא בצנעה וכדרך כבוד: כל עבד עברי

[ח] בתמ' ילפינן פרק מפרק הזהב אסור לעבוד בו [ט] בפרך ואי זו היא עבודת פרך זו עבודה שאין לה קצבה [י] אלא ועבודה שאינו צריך אלא תהיה מהשבתו להעביד בלבד שלא יבטל מבניין אמרו חכמים שלא יאמרו לו עדור תחת הנפני עד שאבא שחרי לא נתן לו קצבה אלא יאמר לו עדור עד שעה פלונית או עד מקום פלוני וכן לא יאמר לו חפור מקום זה והוא אינו צריך לו ואפי' להחם לו כוס של חמין או להצן ואינו צריך לו אכור ועבור עליו בלא תעשה שנאמר לא תרדה בו בפרך הא אינו עושה לו אלא דבר קצוב שהוא צריך לו וכן הגוי שנמכר לו

[ממג לאוין סי' ק נג] אם רדה בו בפרך הרי ישראל מצווין למנעו ואם הניחוהו עוברים בלא תעשה שנ' לא ירדנו בפרך לעניך ואין אנו נזקקין להכנס לרשותו של גוי ולברוק אחריו שלא יעבידנו בפרך שנאמר לעניך בזמן שאתה רואה כל עבד עברי

[ממג לאוין סי' ק נג] אסור לישראל שקנהו להעבידו ברברים בוזים שהם מיוחדים לעשית העבדים כגון שיוליך אחריו כליו לבית המרחץ או יזלוף לו מנעליו שנאמר לא תעבוד בו עבודת עבד אינו נוהג בו אלא כשכיר שנ' כשכיר כתושב יהיה עמך ומותר לספר לו שערו ולכבס לו כסותו ולאפות לו עיסתו אבל לא יעשה אותו בלן לרבים או ספר לרבים או נחתום לרבים ואם היתה אומנותו זאת קודם שימכר הרי זה יעשה אבל לא ילמדנו בתחלה מלאכת כלל אלא אומנות שהיה הוא עושה בשהיה עושה מקודם במה דברים

[ח] כתב תפיא בו אי אתה רודה אבל אתה רודה בבן חורין עכ"ל:

אמורים בעבד עברי מפני שנפשו שפלה במכירה אבל [י] ישראל שלא נמכר מותר להשתמש בו כעבד שהרי אינו עושה מלאכה זו אלא ברצונו ומדעת עצמו אנשים שאינם נוהגין כשורה מותר לרדותן בחזקה ולהשתעבד [ך] בהן

[ממג לאוין קפ"ו] מלך שנזר שכל מי שלא יתן המס הקצוב על כל איש ואיש ישתעבד לזה [יא] שנתן המס על ידו הרי זה מותר [כ]

[כ] לכי רב פפא גבי אחי יקבי זוזי מאיניש להשתמש בו יותר מדאי אבל לכבודיה ושמשתעבדי בקיומו:

[ך] כתב הרמב"ם ז"ל שכבר זה שלא יאמר לו עבוד בפרך הנמצא בידינו ואין לנו לגרוס אלא ועבודה שאינו צריך אלא תהיה מהשבתו להעביד בלבד שלא יבטל מבניין אמרו חכמים שלא יאמרו לו עדור תחת הנפני עד שאבא שחרי לא נתן לו קצבה אלא יאמר לו עדור עד שעה פלונית או עד מקום פלוני וכן לא יאמר לו חפור מקום זה והוא אינו צריך לו ואפי' להחם לו כוס של חמין או להצן ואינו צריך לו אכור ועבור עליו בלא תעשה שנאמר לא תרדה בו בפרך הא אינו עושה לו אלא דבר קצוב שהוא צריך לו וכן הגוי שנמכר לו אם רדה בו בפרך הרי ישראל מצווין למנעו ואם הניחוהו עוברים בלא תעשה שנ' לא ירדנו בפרך לעניך ואין אנו נזקקין להכנס לרשותו של גוי ולברוק אחריו שלא יעבידנו בפרך שנאמר לעניך בזמן שאתה רואה כל עבד עברי אסור לישראל שקנהו להעבידו ברברים בוזים שהם מיוחדים לעשית העבדים כגון שיוליך אחריו כליו לבית המרחץ או יזלוף לו מנעליו שנאמר לא תעבוד בו עבודת עבד אינו נוהג בו אלא כשכיר שנ' כשכיר כתושב יהיה עמך ומותר לספר לו שערו ולכבס לו כסותו ולאפות לו עיסתו אבל לא יעשה אותו בלן לרבים או ספר לרבים או נחתום לרבים ואם היתה אומנותו זאת קודם שימכר הרי זה יעשה אבל לא ילמדנו בתחלה מלאכת כלל אלא אומנות שהיה הוא עושה בשהיה עושה מקודם במה דברים אמורים בעבד עברי מפני שנפשו שפלה במכירה אבל [י] ישראל שלא נמכר מותר להשתמש בו כעבד שהרי אינו עושה מלאכה זו אלא ברצונו ומדעת עצמו אנשים שאינם נוהגין כשורה מותר לרדותן בחזקה ולהשתעבד [ך] בהן מלך שנזר שכל מי שלא יתן המס הקצוב על כל איש ואיש ישתעבד לזה [יא] שנתן המס על ידו הרי זה מותר [כ]

[כ] לכי רב פפא גבי אחי יקבי זוזי מאיניש להשתמש בו יותר מדאי אבל לכבודיה ושמשתעבדי בקיומו:

הלכות עבדים

פרק ראשון

עבד עברי שמכרוהו בית דין נקנה בכסף ובשו' כסף ובשט' כיצד בשטר כות'ל' על הנייר או על החרס הריני מכו'ל'ך הריני קנוי לך ונותן לו השטר מכרוהו ב'ד עובד שש שני' מיו' מכירתו ובתחילת השנ' השביעית שלו יצא בן חורין ואם פנעה בו שנת השמטה בכלל הששׁ הרי זה עובד בה אבל אם פנעה בו שנת יובל אפי' נמכר שנה אחת לפני היובל הרי זה יצא לחירות שנאמר עד שנת היובל יעבוד עמך בשנת היובל הזאת וגו': המוכר עצמו יש לו למכור עצמו ליתר על ששׁ הרי שמכר עצמו לעשר שנים או לכ' שנה ופנע בו יובל אפילו אחר שנה הרי זה יוצא ביובל שנ' עד שנת היובל יעבוד עמך אחר המוכר עצמו או שמכרוהו בית דין וברח חייב להשלים ששׁ ואם פנע בו יובל יוצא לחירות חלה בין שחלה שנה אחר שנה או שחלה חלאים מקוטעים אם הכל פחות מארבע שנים עולין למנין ששׁ אבל אם חלה ארבע שנים חייב להשלים כל ימי החלי שנ' כשכיר כתושב ואם פנע בו יובל יצא במה דברי אמורי' שמחשבין ימי החלי בשהיה חליו כבד שאינו יכול לעשות מלאכה אבל אם לא היה חליו כבד אלא יכול לעשות מעשה מחט אפי' חלה כל ששׁ עולין לו: המוכר עצמו לגוי ואם לא נפדה אינו יוצא אלא ביובל שנאמר ואם לא יגאל באלה ויצא בשנת היובל הוא ובניו עמו: הנמכר לגוי אם לא השיגה ידו לגאול קרוביו פודין אותו והקרוב קרוב קוד' שנ' או דודו או בן דודו יגאלנו ובית דין כופי' את קרוביו לפדותו שלא יטמע בגוים לא פדוהו קרוביו או שאין ידם משגת מצוה על כל אדם מישראל לפדותו ובין שפדוהו קרובים בין שפדוהו שאר אדם יצא לחרו' ויש לו ללוו' ולגאול את עצמו מן הגוי ונואל לחצאין אבל הנמכר לישראל אין הקרובין פודין אותו ואינו לווה ונואל ואינו גואל לחצאין אלא כיצד דינו אם השיגה ידו ליתן כפי השנים הנותרות נותן ויוצא ואם לאו לא יצא: אחד המוכר עצמו בין לישרא' בין לגוי ואחד שמכרוהו בית דין הרי זה מגרע פדיונו ויוצ' כיצד הרי שמכרוהו בששים דינרין ועבד ארבע שנים ומצא' ידו הרי זה נותן עשרים דינרין לאדון וכן אם מכר עצמו בארבעים דינרין לעשר שנים הרי זה מגרע ארבעה דינרין לכל שנה שעבד ונותן הנשא' כסף או שוה כסף ויוצ' וכן הנמכ' לגוי מחשב הדמים לפי השנים הנשארות עד שנת היובל שנאמר וחשב עם קונהו משנת המכרו לו עד שנת היובל: כיצד מכר עצמו במאה ונשאר ליובל משנת מכירה עשר שנים מחשב עשר לכל שנה שעבד וגור' הדמי' ומשיב השאר כסף לא תבואה ולא כלים שנאמר כסף ממכרו בכסף הוא נגאל' מיד הגוי ואינו נגאל בשוה כסף: כל עבד עברי או עבריה שיצא בגרעון כסף והבריא והוסיפו דמיו או נשתף ופחתו דמיו מחשבין לו להקל עליו כיצד הרי שנמכר במא' והרי הוא עתה שוה מאתים אינו מחשב עם אדוניו אלא לפי מאה נמכר במאתי' והרי הוא שוה מאה מחשב עמו על פי השני' הנותרו' לפי מאה הנמכ' לגוי הואיל ויש לגאול עצמו לחצאין כמו שבארנו פעמים יהיה להקל ופעמים יהיה להחמיר כיצד להקל קנה אותו הגוי במאתים ונשתף והרי הוא עתה שוה מאה ונתן לו חמשים חצי דמיו והבר' והרי הוא שוה מאתים נותן לו מאה שהן חצי דמיו הנשאר ויצא כיצד להחמיר קנה אותו במאתים ונתן לו חצי דמיו שהן מאה ונשתף והרי עתה שוה מאה נותן לו חמשים שהן חצי השאר ונמצא שנתן מאה וחמשים אף על פי שהוא עתה שוה מאה: הרב שמחל לעבד על הכסף שנשאר לו לעבוד כנגדו אינו מחול לו עד שיכתוב לו שטר שחרור כיצד הרי שקנהו בששים ועבד שנה או שנתים ואמ' לו שאר הדמי' מחולין לך לך לדרכך לא נפט'משעבודו עד שיכתו' לו שטר: ארון שמת אם הניח בן זכר הרי העבד עובד הבן עד סוף הששׁ או עד סוף השנים שמכר עצמו להן או עד שיפנע בו יובל או עד שיגרע פדיונו ויתן השאר אבל אם לא הניח בן זכר הרי זה יצא לחירו' ואינו עובד לא את הבת ולא את האח ואין צריך לומר שאינו עובד שאר היורשין והנמכר לגר צדק או לגר אפי' הבן אינו עובד אלא ביום שמת האדון יצא לחירות נמצאת אומר שעבד עברי נקנה בכסף או בשטר וקונה את עצמו בחמש דברים בשנים או ביובל או בגרעון כסף או בשטר שחרור או במיתת אדון בלא בן ובנו או בגר אפילו הניח בן: מצוה לומר לו צא בשעת יציאתו אף על פי שלא אמר לו הרי הוא יוצא בחנם ואינו צריך שטר אפילו חלה והוציא רבו עליו הוצאות הרבה אינו חייב לו כלום שנאמר יצא לחפשי חנם:

פרק שני

עבד עברי שמכרוהו עד (והאוכר עצמו) שנתן לו קטן פרק

הלכה א: כיצד מכר עצמו בשאר עשר שנים מחשב עשר לכל שנה שעבד וגור' הדמי' ומשיב השאר כסף לא תבואה ולא כלים שנאמר כסף ממכרו בכסף הוא נגאל' מיד הגוי ואינו נגאל בשוה כסף: כל עבד עברי או עבריה שיצא בגרעון כסף והבריא והוסיפו דמיו או נשתף ופחתו דמיו מחשבין לו להקל עליו כיצד הרי שנמכר במא' והרי הוא עתה שוה מאתים אינו מחשב עם אדוניו אלא לפי מאה נמכר במאתי' והרי הוא שוה מאה מחשב עמו על פי השני' הנותרו' לפי מאה הנמכ' לגוי הואיל ויש לגאול עצמו לחצאין כמו שבארנו פעמים יהיה להקל ופעמים יהיה להחמיר כיצד להקל קנה אותו הגוי במאתים ונשתף והרי הוא עתה שוה מאה ונתן לו חמשים חצי דמיו והבר' והרי הוא שוה מאתים נותן לו מאה שהן חצי דמיו הנשאר ויצא כיצד להחמיר קנה אותו במאתים ונתן לו חצי דמיו שהן מאה ונשתף והרי עתה שוה מאה נותן לו חמשים שהן חצי השאר ונמצא שנתן מאה וחמשים אף על פי שהוא עתה שוה מאה: הרב שמחל לעבד על הכסף שנשאר לו לעבוד כנגדו אינו מחול לו עד שיכתוב לו שטר שחרור כיצד הרי שקנהו בששים ועבד שנה או שנתים ואמ' לו שאר הדמי' מחולין לך לך לדרכך לא נפט'משעבודו עד שיכתו' לו שטר: ארון שמת אם הניח בן זכר הרי העבד עובד הבן עד סוף הששׁ או עד סוף השנים שמכר עצמו להן או עד שיפנע בו יובל או עד שיגרע פדיונו ויתן השאר אבל אם לא הניח בן זכר הרי זה יצא לחירו' ואינו עובד לא את הבת ולא את האח ואין צריך לומר שאינו עובד שאר היורשין והנמכר לגר צדק או לגר אפי' הבן אינו עובד אלא ביום שמת האדון יצא לחירות נמצאת אומר שעבד עברי נקנה בכסף או בשטר וקונה את עצמו בחמש דברים בשנים או ביובל או בגרעון כסף או בשטר שחרור או במיתת אדון בלא בן ובנו או בגר אפילו הניח בן: מצוה לומר לו צא בשעת יציאתו אף על פי שלא אמר לו הרי הוא יוצא בחנם ואינו צריך שטר אפילו חלה והוציא רבו עליו הוצאות הרבה אינו חייב לו כלום שנאמר יצא לחפשי חנם:

פרק שלישי

כל עבד עברי עד שיעמ' קייב במזוזותיק ב

בתורת כהנים פרשת בהר סיני: מעש'

כל עבד עברי הרי האדון חייב במזונות אשתו הנשואה לו ולא ארוסה ושומרת יבם והוא שתהיד' מותרת לו אבל אם היתה מאסורי לאוין אפילו שניד' אינו חייב במזונותיד' שנאמר אשתו עמו אשה הראויה לעמוד עמו וכן חייב במזונות בניו ובנותיו במכרוהו בית דין נאמר אם בעל אשה הוא ויצאד' אשתו עמו וכי תעלה על דעתך שכיון שנקנה זה נשתעבדה אשתו אבל לא בא ללמד אלא שהאדון חייב במזונותיה ובמוכר עצמו נאמר ויצא מעמך הוא ובניו עמו ובנמכר לגוי נאמר ויצא בשנת היובל הוא ובניו עמו אחד אשר ובנים שהיו לו בשעת מכירה או אשה ובנים שהיו לו אחר מכירתו והוא שיקחנה מדעת האדון אבל אם לקחה שלא מדעת רבו אינו חייב במזונותיה

כמג עשין אף על פי שהאדון חייב במזונות אשתו ובניו אין לו במעשה ידיהם כלום אלא הרי מעשה האשה ומציאתה
קלקט ע"ג לבעלה וכל שזוכה הבעל באשתו זוכה זה אף שהוא עבד עברי: מי שמכרוהו בד' יש לרבו ליתן לו שפחה
כנענית בין האדון בין בנו של אדון אם מת אביו הרי זה נותן לו שפחה וכופהו על זה בדי שיוליד ממנה עברים
והרי היא מותרת לו כל ימי עבדותו שנאמר אם אדניו יתן לו אשה וגו' והמוכר עצמו אסור בשפחה כנענית
בשאר כל ישראל: אין עבד עברי מותר בשפחה כנענית עד שתהיה לו אשה ישראלית ובני אבל אם אין
לו אשה ובנים אין רבו מוסר לו שפחה כנענית ודבר זה קבלה הוא אף' היה הנמכר
כמה דקלכתא כיתיב ה כהן הרי זה מותר בשפחה כנענית כל ימי עבדותו אם היו לו אשה ובנים אף על פי
בלישנוי ועול כלמלכ שמסר לורבו שפחה כנענית אינו יכול להפרישו מאשתו ובניו שנאמר אשתו עמו
ליה דכ שמוש לכ עכן ואינו יכול ליתן לו שתי שפחות ולא ליתן שפחה אחרת לשני עבדיו העברים כדרך
כי קיימו כי מל שמוש שנותן לכנענים שנאמר אם אדוניו יתן לו אשה: נרצע שמסר לו רבו שפחה
כלישקוכדלי לישנא כנענית והגיע יובל והיה רבו מסרהב בו לצאת ואינו רוצה לצאת והבל בו פטור שהרי
כמג עשין וכו' עכ: נאמר בשפחה: המוכר עצמו אינו נרצע אבל מכרוהו בית דין ועבד שש ולא
רצה לצאת הרי זה נרצע ועובד עד שנת היובל או עד שימות האדון אף' שהניח בן
אין הנרצע עובר את הבן מפי השמוע' למדו ועברו לו ולא לבנו לעולם לעולמו של יובל נמצא למד שהנרצע
אינו קונה את עצמו אלא ביובל ובמיתת האדון: עבד עברי כ כהן אינו
נרצע מפני שנעשה בעל מום והרי הוא אומר ושב אל משפחתו לחזקה כ מכלן לחייב לחין שיריתכהן מת'
כמג עשין שהיה בה ואינו שב לשררה שהיה בה: כיצד רוצעין מביאו לבית דין ועוד לחיב מפר' מעפי לקוטכהן
של שלשה ואומר דבריו לפניהם ומנישו לסוף שש א הדלת או א המזוזה מישכחן לכ אכל תרומ' ועוד לחי'
כשהן עומדין בבנין בין דלת ומזוזה של אדון בין של כל אדם ונוקב את מפר' כיצד הכהן לחי' מקח לכה
אזנו הימנית בנופה של אזן במרצע של נתכת עד שיגיע לדלת שנא' ונתת חסד' לכי תשמש לי כריך
באזנו ובדלת ולא נאמר מזוזה אלא שיהיה עומד בין אצל דלת בין אצל סולדת ורב חסד' לכהן היה כלישנא
מזוזה ומה מזוזה כשהיא עומד' אף דלת כשהיא עומד' אבל הרציעה בדלת כשוטה ועוד לחיב מקח לפרק
כמג עשין אף שאין שם מזוזה: האדון הוא שרוצע בעצמו שנ' ורצע אדניו לא בנו קזדוע וקלחיים לחוד לי לכה ל
ולא שלוחו ולא שליח בי"ד דין ואין רוצעין שני עבדים כאחד שאין עושין לשמועי זכה לי כמתפתח לכעכן
מיצות חבילות חבילות ואם אמר יאמר העבד עד שיאמר ושנה העבד עד למיכל ליישב כחלל לכ מיקו כ
שיאמר כשהוא עבד אבל אם אמר אחר שש אינו נרצע עד שיאמר וישנה בילישנא נרסינן מכין דמשתמש
בסוף שש בתחלת פרוטה אחרונה כיצד כגון שנשאר מן היום שוה פרוטה בכהנים מעל לכיכה כשם ל' שמוע
מרמי מכירתו או יתר מעט אבל אם נשאר פחו' משוה פרוטה הרי זה כאומר לחמ' לכ כמ' עכ' וכמ' כתיב
אחר שש היתה לעבד שפחה כנענית ולו ממנה בני' ולרבו אין אשה ובנים לכ' עכ' עד תייב ליתן
אינו נרצע שנ' כי אהבך ואת ביתך לרבו אשה ובנים ולו אין אשה ובני' אינו לו מקח פ"ק דקידושין: וכמ' מתן קף ע"ו עכ
נרצע שנ' אהבתי את אדני את אשתי ואת בני הוא אוהב את רבו ורבו אינו לו ממון כו' עד מ"מ פרק קמ"ל
אוהבו אינו נרצ' שנאמר כי טוב לו עמך רבו אוהבו והוא אינו אוהב את דקידושין ומייתי לה בסוכה פרק קף י"ו
רבו אינו נרצע שנ' כי אהבך הוא חולה ורבו אינו חולה אינו נרצע שנ' כי טוב לו עמך רבו חולה והוא אינו חולה או שהיו שניהם חולין אינו נרצע שנ' שו מכילתין: מפי קמ"ל פרק קף ל"ב
כי טוב לו עמך עד שיהיו שניהם בטובה: מה בין מוכר עצמו למכרוהו בד' מוכר עצמו אינו נרצע ומכרוהו בד' נרצע אסור בשפחה
כנענית ומכרוהו בית דין רבו מוסר לו שפחה כנענית מוכר עצמו נמכר לגוי ומכרוהו בית דין אינו נמכר אלא לישראל שנ' כי ימכר לך אחיך אין בד'
מוכרים אותו אלא לך מוכר עצמו נמכר לשש ויתר על שש מכרוהו בד' אינו נמכר אלא לשש מוכר עצמו אין מעניקין לו מכרוהו בד' מעניקין לו מפי
השמועה למדו שאין האשה נרצעת וכן יראה מענין הכתוב שהרי אומר בנרצע אהבתי את אדוני את אשתי ואת בני ומהו שנ' ואף לאמתך תעשה
כן להעניק ששים שמצות עשה להעניק עבד עברי כך מעניק אמה העבריה: כל המשלח עבדו ואמתו ריקם עובר בלא תעשה שנ' לא תשלחנו
ריקם והרי הכתוב נתקו לעשה שנ' הענק תעניק לו אחד היוצא בסוף שש או שיצא ביובל או במיתת האדון וכן אמה העבריה שיצאת באחד מכל
אלו או בסימנין הרי אלו מעניקין להם אבל היוצא בגרעון כסף אין מעניקין להם שנ' כי תשלחנו חפשי מעמך וזה לא שלחו חפשי אלא העבד נתן
שאר הדמים שנשאר לו לעבור בהן ואהב יצא העניק תעניק לו כיצאנך מגרנך ומיקבך בענין צאן גרן ויקב דברים
שיש בהם ברכה מחמת עצמן הוא שחייב להעניק לו מהם אבל הכספים והבגדי אינו חייב ליתן לו מהם וכמה
נותן לו אין פחות משלשים סלעים ממין אחד בין ממינין הרבה כשלשים של קנס העבד שנאמר בו יתן לאדניו
בין שנתברך הבית בגללו בין שלא נתברך שנאמר העניק תעניק לו מכל מקום אם כן למה נאמר אשר ברכך
הבל לפי הברכה תן לו ברה ופגע בו יובל כשהוא בורח ויצא לחירות אינו חייב להעניקו שנאמר וכי תשלחנו וגו'
ענק עבד עברי לעצמו ואין בעל חוב גובה הימנו וענק אמה העבריה וכן מציאתה לאביה ואם מת אביה קודם שיבא לידו הרי הן של עצמה ואין
לאחיה בהם כלום שאין אדם מוריש זכות שיש לו בבהו לבנו:

כי כדכי ישמעאל ולא כל' מלישעזר
כן יעקב למד יצאו פרדיות שמין
חייב לתת לו מהם ע"כ:

פרק שביעי

אמה העבריה כו' עד לבל מי שיראה

סוף מסכת ערכין ובכתובות פרק קף כ"ח
אלו נערות: קף הקטנה שקיל
מלוכית עד למה העבריה פ"ק קף ל"ד
דקדושי בכלי וילישלמי ופרק קמ"ל קף י"ב ע"ב
דשחיטת חולין: אין הלה רשאי
למכור עד נקף למה תעשה כן
כלל פ"ק דקדושין וסוף ערכי: תחלת הדין ב קף ב
תפילה קכיהק סימנין עד קודמת והשלך קף י"ב
למכות פדיה פרק קמ"ל דקדושין:
כיצד

מנדל עוז קנין הרמו

קף עבד פי שקלדן חייב כו' עד
מעכיקין לו ככלל פ' קמ"ל דקידושין קף י"ד
ולישנן למה נס בילישלמי: מפי סס קף כ"ט ע"ב
קשמועה למדו עד העניק תעניק
לו בספרי פרשת בהר סיני: לחד סס פ' לעשך
קיומא בסוף שש כו' עד חייב ליתן
לו מקס פ"ק דקדושין: וכמ' מתן קף ע"ו עכ
לו ממון כו' עד מ"מ פרק קמ"ל
דקדושין ומייתי לה בסוכה פרק קף י"ו
שו מכילתין: סס כן למה נאמר אשר
ברכך כו' עד סוף הפרק פרק קמ"ל
דקדושין: סס

פרק רביעי

אמה העבריה היא הקטנה שמכרה אביה ומשתביא שתי שערות אחר שתים עשרה שנה ותעשה נערה אינו יכול למכרה אעפ' שערין יש
לו ורשו בה ויש לו לקדשה לכל מי שירצה אף הקטנ' שהיא אילונית בסימניה ואינה ראויה להבאת שתי שערות יש לאביה למכרה
כל זמן שהיא קטנה אבל הטומטום והאנדרוגינוס אינו נמכר לא כעבד עברי ולא כדין אמה העבריה אין האב רשאי למכור את בתו לא אם כן העני
ולא נשאר לו כלום לא קרקע ולא מטלטלין ואפילו כסות שעליו ואעפ' כך כופין את האב לפדותה אחר שמכרה משום פגם משפחה ברח האב או
שמת או שלא היה לו לפדותה הרי זו עובדת עד שתצא: אמה העבריה נקנת בכסף או בשוה כסף ובשטר ואינה נקנית בפרוטה מפני שצריך
לקנותה בדמים שראויין לנרעון כדי שתגרע פדיונה ותצא ביצד בשטר כותב על הנייר או על החרס בתי מכורה לך בתי קנויה לך ינתן ביד האדון
ושטר אמה העבריה האב כותבו: אמה העבריה עובדת שש שנים כעבד שמכרוהו בד' שנ' כי ימכר לך אחיך העברי או העבריה ויוצאה בתחלת
שבע ואם פגעבה יובל בתוך שש יוצאה הנם כעבד מת האדון אף על פי שהניח בן יוצאה הנם כנרצע שנ' ואף לאמתך תעשה כן וכן מנרעת פדיונה
ויוצאה ואם כתב לה שטר שחרור ומחל על השאר יוצאה חנם כעבד יתירה אמה העבריה שהיא יוצאה בסימנין כיצד כגון שהביאה סימנין
ונעשית נערה יוצאה לחירות בלא כסף אפילו הביאה סימנין מאחר יום שלקחה הרי זו יוצאה לחירות שנאמר ויצאה חנם ריבה לה הכתוב יציאה
אחרת בחנם יתר על העבד מפי השמועה למדו שהיא הבאת סימני נערות ותחזור לרשות אביה עד שתבגור ותצא מרשות אביה היתה הבת
אילונית שאין לה ימי נערות אלא יוצאה מקטנותה לבגר כיון שבגרה תצא לחירות: אין אמה העבריה יוצאה בראשי אברים שנאמר לא תצא
כיצאת העבדים וכן עבד עברי אם הפיל לו שינו או סימא לו עינו משלם לו כדין החובל בחברו כמו שבארנו בהלכות חובל ומזיק למד שאמה
העבריה נקנית בשני דברים בכסף או בשטר וקונה עצמה בששה דברים בשנים וביובל ובגרעון כסף ובשטר שחרור ובמיתת האדון ובסימנין עד
שאותה האדון לעצמו או לבנו הרי היא כשאר ארוסות ואינה יוצאה באחד מכל אלו אלא במיתת הבעל או בגט ומצות יעוד קודמת לכל מצות פדיה

כיצד

כיצד מצות יעוד אומר לה בפני שנים הרי את מקודשת לי הרי את מאורסת לי הרי את לי לאשה אפילו בסוף
ש"ש כמוך לשקיעת החמה ואינו צריך ליתן לה כלום שמעות הראשונו' לקדושין ניתנו ונוהג בה מנהג אישות
ואינו נוהג בה מנהג שפחות ואינו מיעד שתים כאחת שנאמר יעדה וכיצד מיעדה לבנו אם היה בנו גדול
ונתן רשות לאביו ליעדה לו הרי האב אומר לה בפני שנים הרי את מקודשת לבני ; אין האדון מיעד אמה
העבריה לא לו ולא לבנו אלא מדעתה אע"פ שכבר קבל אביה מעותיה שהרי הוא אומר יעדה מדעתה ואם
מת האדון אין בנו יכול ליעדה לו שהרי יוצאה לחירות במיתת האדון ; היעוד כארוסין ואינו כנישואין לפי'
אינו מתטמא לה ולא יירשנה ולא מפר נדריה עד שתכנס לחופה ואם שלש אלה לא יעשה לה לא יעדה לו
ולא ייעדה לבנו ולא נפדת בגרעון כסף ויוצאה חנם בהבאת סימנין כמו שביארנו יתר על אותן הדרכים שקונה
בהן עצמה כעבר עברי אין האדון יכול למכור אמה העבריה ולא ליתנה לאיש אחר בין רחוק בין קרוב ואם
מכר או נתן לא עשה כלום שנ' לעם נכרי לא ימשול למכרה בבגדו בה וכן עבד עברי לא יכול למכרו לאחר
ולא ליתנו ויראה לי שלא הוצרך הכתוב לאסור דבר זה באמה אלא מפני שיש לו ליעדה לבנו לכך נאמר
לעם נכרי לא ימשול למכר' אין אמה העבריה נמכרת אלא למי שיש לה עליו או לבנו קדושין כדי שתהא
ראויה ליעוד כיצד מוכ' אדם את בתו לאביו שאע"פ שאין האדון יכול ליעדה לו ראויה היא לבנו שהרי האמה
בת אחיו אבל אינו יכול למכור את בתו לבנו מפני שאינ' ראויה לאדון שהרי היא אחותו ולא לבנו מפני שהיא
אחות אביו יש לארם למכור בתו לפסולין כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט שאע"פי שהן
בלאו קידושין תופסין בהן : המקדש את בתו כשהיא קטנה ונתארמלה או נתגרשה אינו יכול למכר' שאין
אדם יכול למכור את בתו לשפחות אחר אישות אבל מוכרה לשפחה אחר שפחות כיצד מכרה לשפחות
תחלה ויעד אותה האדון ומת האדון או גרשה וחזרה לרשות האב כשהיא קטנה הרי האב מוכרה פעם שניה
אפילו לכהן גדול וכן אם נפלה לפני יבם מן היעוד וחלץ לה אף על פי שהיא הליצה פסולה מפני שהיא
קטנה הרי נפסלה מן הכהונה ויש לו למכרה לכהן הואיל וקידושין תופסין בה כמו שנתבאר : המוכר את
בתו ויצאה בשנים או ביובל או בגרעון כסף ועדיין היא קטנה יש לו לחזור ולמכרה פעם שניה כמו שבארנו
המוכר את בתו ואח"כ הלך וקדשה לאחר אם רצה האדון ליעד מיעד ואם לא יעד האדון לא לו ולא לבנו
בשתצא מרשות אדון יגמרו קידושיה ותעשה אשת איש : המוכר את בתו ופסק על האדון על מנת שלא
ליעד אותה אם רצה האדון ליעד מיעד שהתנה על מה שכתוב בתורה שתנאו בטל :

הלכות עבדים

פרק חמישי

עבד כנעני נקנה בחמשה דברים וקונה את עצמו בשלשה נקנה בכסף או בשטר או בחזקה או
בחליפין או במשיכה וקונה את עצמו בכסף או בשטר או בראשי אברים ועבד קטן הרי הוא
כבהמה ונקנה במשיכה כמשיכת הבהמה וכבר ביארנו בתחלת ספר זה כל הדרכים שהעבדים נקנין בהן
כיצד קונה את עצמו בכסף כגון שנתן אחד לרבו מעות ואמר לו על מנת
שיצא עבדך בהם לחירות כיון שקבל הרב ארס הכסף או שוה כסף יצא
העבד לחירות ואין צריך דעת העבד שזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו
וכן אם נתן אחד לעבד מעות ואמר על מנת שתצא בהם לחירות אם
רצה האדון לקבל המעות יצא העבד לחירות ואם לא רצה לא קנה העבד
המעות שלא נתן לו אלא על מנת שיצא בהן לחירות ואחד הכסף או שוה כסף בין להקנות עצמו
לו כיצד בשטר כותב לו על הנייר או על החרס הרי את של עצמך או אין לי עסק בך
וכן כל כיוצא בזה בענין זה שזה הוא נופו של גט שחרור ומוסר לו את השטר בפני שני עדים או שהיו העדים
חתומין בו ומסרו לו בינו לבינו הרי זה יצא לחירות שהרי ניטו וידו באין כאחד אמר לו שלא בכתב הרי את
בן חורין הרי את של עצמך אע"פ שהעידו עליו עדי בבר ואף על פי שקנו מידו עדיין לא נשתחרר שאין העבד
יוצא לחירות אלא בכסף או בשטר או בראשי אברים והכותב לשפחתו הרי את מותרת לכל אדם לא אמר
כלום כיצד בראשי אברים המכה את עבדו בכונה וחסרו אחד מכל ראשי אברים שאינן חוזרין יצא לחירות
וצריך גט שחרור אם כן למה נאמר בתורה שן [ב] ועין לרון מה שן ועין
מומין שבגלוי ואינן חוזרין אף כל מומין שבגלוי ואינן חוזרין יצא העבד בו
לחירות אבל המסרס עבדו בבציו או החותך לשונו אינו יוצא לחירו' שאינן
מומין שבגלוי וכן המפיל שן הקטן אינו יוצא לחירות שהרי סופו לחזור :
אין יוצא בראשי אברים לא עבדים שמלו וטבלו שהרי ישנן במקצת מצות
אבל העבד שהוא בניותו אינו יוצא בראשי אברים ואלו הן ראשי אברים
שאינן חוזרין אצבעות ידים ורגלים עשרים ראשי האזנים וראש החוטם
וראש הגויה וראשי הדדין שבאשה אבל העינים והשינים הרי הן כפורשין
בתורה היתה לו אצבע יתירה וחתכה אם נספר על גב היד העבד יוצא בה
לחירות היתה עינו סמויה והטטה עבד יוצא בה לחירות שהרי חסרו אבר
והוא הדין לאחד מראשי אברים שהיה בטל ואינו עושה בו מלאכה שאם חתכו הרי חסרו אבר ויצא לחירו'
הכהו על עינו וסמאה על אזנו וחרשה עבד יוצא בהן לחירות הכהו כנגד עינו ואינו רואה כנגד אזנו ואינו
שומע אין עבד יוצא בהן לחירות הכהו על עינו וחסרה מאורה על שנו ונדדד"ה אם יכול להשתמש בהם אינו
יוצא לחירות ואם לאו יצא לחירות היתה עינו כהה וחסר מאורה או שינו נודדת והכהו האדון והפיל השן
הנודדת או סמא העין הכהה אם היה משתמש בהן כל שהוא יצא לחירות ואם לאו לא יצא לחירות הכהו על ידו וצבתה ידו וקיפה לחזור אינו יוצא
לחירות תלש בזקנו ודלדל בו עצם כגון הלחי יצא לחירות שהרי בטל מעשה השינים הקבועות באותו העצם הפיל את שינו או סימא את עינו בלא
כונה כגון שזרק אבן לבהמה ונפלה בעבד והפילה את שינו והתבה אצבעו לא יצא לחירות שנאמר אם שן עבדו או שן אמתו ויפיל עד שיתכוין
הושיט ידו לפעי שפחתו וסימא את עין העובר שבמעיה לא יצא לחירות שהרי לא ידע דבר שיתכוין לו הרי שהיה רבו רופא ואמר לו כחול לי
עיני וסימאה התור לי שיני והפילה שהק בארון ויצא לחירות שאף על פי שלא נתכוון להזיק הרי נתכוון לנגוע באברי העבד ונסתכן בהן ואין צריך
לומר אם היתה עין העבד כואבת והיה רבו אומן ועקרה לו שהרי יצא לחירות :

פרק חמישי

עבד כנעני נקנה בחמשה דברים וקונה את עצמו בשלשה נקנה בכסף או בשטר או בחזקה או
בחליפין או במשיכה וקונה את עצמו בכסף או בשטר או בראשי אברים ועבד קטן הרי הוא
כבהמה ונקנה במשיכה כמשיכת הבהמה וכבר ביארנו בתחלת ספר זה כל הדרכים שהעבדים נקנין בהן
כיצד קונה את עצמו בכסף כגון שנתן אחד לרבו [ה] מעות ואמר לו על מנת
שיצא עבדך בהם לחירות כיון שקבל הרב ארס הכסף או שוה כסף יצא
העבד לחירות ואין צריך דעת העבד שזכות הוא לו וזכין לאדם שלא בפניו
וכן אם נתן אחד לעבד מעות ואמר על מנת שתצא בהם לחירות אם
רצה האדון לקבל המעות יצא העבד לחירות ואם לא רצה לא קנה העבד
המעות שלא נתן לו אלא על מנת שיצא בהן לחירות ואחד הכסף או שוה כסף בין להקנות עצמו
לו כיצד בשטר כותב לו על הנייר או על החרס הרי את של עצמך או אין לי עסק בך
וכן כל כיוצא בזה בענין זה שזה הוא נופו של גט שחרור ומוסר לו את השטר בפני שני עדים או שהיו העדים
חתומין בו ומסרו לו בינו לבינו הרי זה יצא לחירות שהרי ניטו וידו באין כאחד אמר לו שלא בכתב הרי את
בן חורין הרי את של עצמך אע"פ שהעידו עליו עדי בבר ואף על פי שקנו מידו עדיין לא נשתחרר שאין העבד
יוצא לחירות אלא בכסף או בשטר או בראשי אברים והכותב לשפחתו הרי את מותרת לכל אדם לא אמר
כלום כיצד בראשי אברים המכה את עבדו בכונה וחסרו אחד מכל ראשי אברים שאינן חוזרין יצא לחירות
וצריך גט שחרור אם כן למה נאמר בתורה שן [ב] ועין לרון מה שן ועין
מומין שבגלוי ואינן חוזרין אף כל מומין שבגלוי ואינן חוזרין יצא העבד בו
לחירות אבל המסרס עבדו בבציו או החותך לשונו אינו יוצא לחירו' שאינן
מומין שבגלוי וכן המפיל שן הקטן אינו יוצא לחירות שהרי סופו לחזור :
אין יוצא בראשי אברים לא עבדים שמלו וטבלו שהרי ישנן במקצת מצות
אבל העבד שהוא בניותו אינו יוצא בראשי אברים ואלו הן ראשי אברים
שאינן חוזרין אצבעות ידים ורגלים עשרים ראשי האזנים וראש החוטם
וראש הגויה וראשי הדדין שבאשה אבל העינים והשינים הרי הן כפורשין
בתורה היתה לו אצבע יתירה וחתכה אם נספר על גב היד העבד יוצא בה
לחירות היתה עינו סמויה והטטה עבד יוצא בה לחירות שהרי חסרו אבר
והוא הדין לאחד מראשי אברים שהיה בטל ואינו עושה בו מלאכה שאם חתכו הרי חסרו אבר ויצא לחירו'
הכהו על עינו וסמאה על אזנו וחרשה עבד יוצא בהן לחירות הכהו כנגד עינו ואינו רואה כנגד אזנו ואינו
שומע אין עבד יוצא בהן לחירות הכהו על עינו וחסרה מאורה על שנו ונדדד"ה אם יכול להשתמש בהם אינו
יוצא לחירות ואם לאו יצא לחירות היתה עינו כהה וחסר מאורה או שינו נודדת והכהו האדון והפיל השן
הנודדת או סמא העין הכהה אם היה משתמש בהן כל שהוא יצא לחירות ואם לאו לא יצא לחירות הכהו על ידו וצבתה ידו וקיפה לחזור אינו יוצא
לחירות תלש בזקנו ודלדל בו עצם כגון הלחי יצא לחירות שהרי בטל מעשה השינים הקבועות באותו העצם הפיל את שינו או סימא את עינו בלא
כונה כגון שזרק אבן לבהמה ונפלה בעבד והפילה את שינו והתבה אצבעו לא יצא לחירות שנאמר אם שן עבדו או שן אמתו ויפיל עד שיתכוין
הושיט ידו לפעי שפחתו וסימא את עין העובר שבמעיה לא יצא לחירות שהרי לא ידע דבר שיתכוין לו הרי שהיה רבו רופא ואמר לו כחול לי
עיני וסימאה התור לי שיני והפילה שהק בארון ויצא לחירות שאף על פי שלא נתכוון להזיק הרי נתכוון לנגוע באברי העבד ונסתכן בהן ואין צריך
לומר אם היתה עין העבד כואבת והיה רבו אומן ועקרה לו שהרי יצא לחירות :

המפיל שן עבדו וסימא את עינו הרי זה יצא לחירות וכו' עבד וכן כל כיוצא בזה כתב קל"ח ל דבריו פותרין זה את שכבר כתב בהלכות חובל ומזיק שהיכו משלם לו דמי עינו אלא אם כן תפס עבד ואני תמה מה שכתב שם פ"ל ז' ל כל עבד שיצא לחירות ועליו לא קנינו נט שקיבל לידו אין לו קנס וחייבים שחבלו בו חייבו יכול להיות מהן לעבמו שעליו לא נמר שחייבו ולא החדין יכול להיות מהן שהרי לא כשאר לו בו קנין לפיכך המפיל שן עבדו ואחר כך סימא את עינו יוצא בשינו ואינו כותב לו דמי עינו ואם תפס אין מוציאין מידו עכל הכא עיכ"ד ז"ת כי לשם מדבר במי שיצא לחירות מיחמת שינו ואחר כך סימא את עינו שקיב כמעיכב נט שקיבל בשע שסימא עינו אבל בכאן מדבר שהפיל שנו וסימא את עינו בשעה שלח לו כזה לאחר זה והתקיל זה עד שלא כנמ"ל שיו זה פשוט והכי איתא פרק השולח: מי שחציו עבד כו' עד שחבל בו בבבא קמא פרק המוכל ובבבא בתרא פ' חזקת הבתים: יציאת העבד בר"ש וכו' עד פטור מלשלמו עיקר הקלבה פ"ק דסנהדרין והביאור פ"ג:

ירושלמי פ"ד ה"ג

לשון טור יל טיח' כ"ם ז כתב הרי"ף שאין הולידתו פוטרתו אלא בבית דין והילכך ליכא ב' תומכין והוא ליה כשודא מון לב' שיהו פטור מקנס הלכך כשתפס מהני אפילו אם הולידתו עם הי"ח ל וכן הוא מסקנת אף הי"ח ל

פרק ששי

הכותב

גט שחרור לעבדו וזכה לו בו על ידי אחר ואמר זכה בגט זה לפלוני עבדי יצא לחירות אף על פי שלא הגיע גט לידו שזוכין לאדם שלא בפניו ירושלמי

אבל אם אמ' תנו גט זה לעבדי אינו יכול לחזור בו ולא יצא העבד לחירו' כדכתן לגבי דכי מהיר דאמר אם עד שיגיע הגט לידו לפיכך האומר תנו גט זה לעבדי ומת לא יתנו לאחר דכה חוזר וכן פירש רב אלפס וכן מיתה: הכותב בשטר עשיתי פלוני עבדי בן חורין או הרי הוא בן חורין הרי זה יצא לחירות כתב בשטר אעשנו בן חורין לא יצא לחירו' האומר עשיתי פלוני עבדי בן חורין והוא אומר לא עשאני חוששין שמא זכה לו על ידי אחר אמר כתבתי גט שחרור ונתתי לו והוא אומר לא כתב ולא נתן הודאת בעל דין כמאה עד' והרי זה עבד עד שישחררנו בפנינו: מי שצוה בשעת מיתתו פלונית שפחתי יושתעבדו בה ירשי הרי זו שפח' בשחיתה ואסור ליורשין להשתעבד בה מפני שמצוה לקיי' דברי המת וכן אם אמר עשו לה קורת רוח כופין את היורשין ואין משתעבדין בה אלא במלאכה שהיא רוצה בה צוה ואמר שתרווה כופין את היורשין לשחרר אותה: בשאר דברים שוין שחרורי עבדים לגבי נשים ובשאר דברים הרי הן כשאר כל השטרות ואין הן הששה פסולין בערכאות של גוים וכשרין בעד כותי וצריכין כתיב' לשם המשוחרר עצמו ואין נכתבין במחובר ואין הותמין עידיהם אלא זה בפני זה ואחד גבי נשים ואחד שחרורי עבדים שוין למוליך ולמביא כיצד כל השטרות העולין בערכאות של גוים כשרים ככל התנאי' שאנו מבארים בהלכות הלואה חוץ מגבי נשים ושחרורי עבדים כל שטר שיש עליו עד אחד כותי והוא שיהיה כותי חבר ובזמן הזה כשרין בעד אחד ישראל ועד אחד כותי והוא שיהיה כותי חבר ובזמן הזה שהכותיים כנוים לכל דבריהם אנו למדין מהן לצדוקין שהצדוקין בזמן הזה כמו כותי באותו הזמן קודם שינזרו עליהם שיהיו כנוי לכל דבריהם: בגט אשה הוא אומר וכתב לה לשמה ובגט שחרור הוא אומר או חופשה לא נתן לה עד שיכתוב לשמה בגט אשה הוא אומר וכתב ונתן מי שאינו מחוסר אלא נתינה יצא הכותב במחובר ואחר כך קצין שחרי מחוסר קציצה ונתינה ובגט שחרור הוא אומר ונתן לה לא יהיה מחוסר אלא נתינה אחד גבי נשים ושחרורי עבדים אין חותמין עידיהן אלא זה בפני זה וכבר ביארנו טעם הדבר בהלכות גירושין וכיצד שוין במוליך ומביא שהמביא גט שחרור בארץ ישראל אינו צריך לומר בפני נכתב ובפני נחתם ובחוצה לארץ אם אין עדים מצויין לקיימו ואמ' השליח בפני נכתב ובפני נחתם זהו קיומו ואם בא האדון וערער אחב אין משניחין בו כמו שביארנו בגיטי נשי כשם שהאשה עצמה מביאה גיטה ואינה צריכה לקיימו הואיל והגט יוצא מתחת ידה כך העבד ששטר שחרור יצא מתח' ידו אינו צריך לקיימו וכשם שלא תבא לידי ערעור ולא תוכל לקיימו ואמי לקני ליה מכי מטי ניטח לידיה אינש נמי כי מתרגם הזה כמו כן ליך סתם דבריו ואמר שתיכן כדיכין קיום בנוכחי אם יערער בעל ולדין כדיכין קיום וכשכל יודע שלא יש לו ערעור לא כתיב תשת יש ואיסור עבד בלא קיום נט שלח ודאי כדיך לפרש בו דרך להרית עכל:

ואני תמה הדרך הזה דרכי טועם כבר דרכו עליה נחוני עולם כלא פ"ק דגיטין ופ"ק דקידושין ומה שמקשה קל"ח ל כמעט הכל תלוי על תשכול אחד יש מתעצר ולין כל שכבר מיסכם דהקלבה כדברי הלמתי עלי אמר מסיים כדיתי ומה שתומרת בפני נכתב ובפני נחתם לא לגיבי מלי קל"ח ל אלא לגיבי מלי ר"ת ז"ל שכתב בהלכות גיטין שהכותב גט לאשתו ואמר לשמה כתוב זה וזה הוא גיטך ואמר לה הרי את מגורשת מעכשיו ואמר לה לשמך כתוב זה וזה הוא גיטך ואמר לה הרי את מגורשת מעכשיו אינה מגורשת עד שיאמר לה לשמי

מגדל עוז

הלכות עבדים

פרק שביעי נט

ובשם שהאשה אומרת בפני נכתב ובפני נחתם עד ויהיו צריך קיום נט זה פלוני כתב ופלוני חתם עד הרשאה שהרשה להביא גט העלה לנכון
ובשם שהאשה אומרת בפני נכתב וכפני נחתם עד ויהיו צריך קיום נט זה פלוני כתב ופלוני חתם עד הרשאה שהרשה להביא גט העלה לנכון
ולא משוחררת:

שחרור צריך שיהיה ענינו דבר הכורת ביו לבין אדניו ולא ישאר לאדון בו זכות לפיכך הכותב
לו נט שחרור ויוצא ואם לא רצה הגוי למכרו אפילו בעשרה בדמיו אין מחייבין אותו יתר וקנס
זה אין גובין אותו ודנין אותו לא בבר מומחו ואם בית המוכ אין קונסין את היורש להחזיר את העבד ולשחררו:

לוה

פרק שמיני

המוכר את עבדו לגוים יצא בן חורין וכופין את רבו להזור ולקנותו מן הגוים עד עשרה בדמיו וכותב
זה אין גובין אותו ודנין אותו לא בבר מומחו ואם בית המוכ אין קונסין את היורש להחזיר את העבד ולשחררו:

לוה

פרק שמיני

המוכר את עבדו לגוים עד שיהיו יתר מעשרה בדמיו אין מחייבין אותו יתר מעשרה בדמיו וכותב
כן כתבו התוספות ומשם הגהות ג"ל:

לוה

לוה על עבדו מן הגוי אם קבע לו זמן ואמר לו אם הגיע זמן פלוני ולא אחזיר לך תקנה גוף עבד זה הרי זה יצא לחירות מיד ואם אמר לו תקנה מעשה ידיו לא יצא לחירות גבאו הגוי בחובו או שבאו על הארון מצרים ובקשו להרגו ופדה עצמו מידן בעבדו לא יצא לחירות מפני שנלקח ממנו שלא ברצונו מכר עבדו לאחד מעבדי המלך או מגדוליו אע"פ שהוא מתירא מהם יצא העבד לחירות מפני שהיה יכול לפייסו בממון אדר מכרו לגוי שלשים יום מכרו חוץ ממלאכתו חוץ מן המצות חוץ משבתות וימים טובי' הרי זה ספק אם נשתחרר או לא נשתחרר לפיכך אם תפס העבד בדי דמיו לרבו כדי שיצא בהן לחירות אין מוציאין מידו אחד מוכר עבדו לגוי עו"ג או שמכרו לגר תושב אפילו לכותי הרי זה יצא לחירות מכרו לישראל משומד הרי זה ספק לפיכך אם תפס כדי דמיו מרבו ראשון כדי לצאת בהן מיד המשומד אין מוציאין מידו: המוכר עבדו לחוצה לארץ יצא בן חורין וכופין את רבו השני לכתוב לו גט שחרור ואבדו הדמים ומפני מה קנסו כאן הלוקח לברו שאילו לא לקח זה לא יצא העבד לחוצה לארץ: המוכר עבדו לסוריא ואפילו לעכו במוכר לחוצה לארץ בן בבל שנשא אשה בארץ ישראל ודעתו לחזור והכניסה לו אשתו עבדים ושפחות הרי אלו ספק אם הם כמי שמכרה אותם לחוצה לארץ הואיל ויש לו הפירות או אם אינן כמכורין לו שהרי הגוף שלה: עבד שיצא אחר רבו לסוריא ומכרו שם אבד את זכותו במה דברים אמורי כשיצא רבו על מנת שלא לחזור לארץ ישראל אבל אם דעת רבו לחזור ויצא אחריו ומכרו שם יצא לחירות וכופין את הלוקח לשחררו: עבד שאמר לעלות לארץ ישראל כופין את רבו לעלות עמו או ימכור אותו למי שיעלהו לשם רצה הארון לצאת לחוצה לארץ אינו יכול להוציא את עבדו עד שירצה ודין זה בכל זמן אפילו בזמן הזה שהארץ ביד גוים: עבד שברח מחוצה לארץ לארץ אין מחזירין אותו לעבדות ועליו נאמר לא תסגיר עבד אל אדוניו ואומר לרבו שיכתוב לו גט שחרור ויכתוב לו שטר חוב ברמיו עד שתשיגידו ויתן לו ואם לארצה הארון לשהררו מפקיעין בית דין שיעבודו מעליו וילך לו עבד זה שברח לארץ הרי הוא גר צדק והוסיף לו הכתו אזהרה אחרת למי שהונה אותו מפני שהוא שפל רוח יותר מן הגר וצוה עליו הכתוב שנאמר עמך ישב בקרבך באחת שערך בטוב לו לא תונגו אף הונית דברים נמצאת למד שהונה את הגר הזה עובר בשלשה לאוין משום ולא תונו איש את עמיתו ומשום וגר לא תונה ומשום לא תונגו וכן עובר משום ולא תלחצנו כמו שביארנו בענין הוניה: הקונה עבד מן הגוים כתם ולא רצה לטול ולקבל מצות העבדים מגלגלין עמו כל שנים עשר חדש ואם לא רצה חוזר ומוכרו לגוים או לחוצה לארץ ואם התנה העבד עליו תחלה שלא ימול הרי זה מותר לקיימו כל זמן שירצה בניותו ומוכרו לגוים או לחוצה לארץ וכן עבד שמל וטבל לשם עבדות ואחר כך הפיל עצמו לניסות ואין רבו יכול להוציאו לא ברבי ישראל ולא ברבי אומות העולם הרי זה מותר לו ליטול דמיו מן הגוי וכותב ומעלה בערכאות של גוים כפני שהוא מתירא מהם יצא העבד לחירות וצריך גט שחרור ואם מת האדון שהפקירו היורש כותב לו גט שחרור: עבד שברח מבית האסורין אם נתיאש ממנו רבו יצא לחירות וכופין את רבו וכותב לו גט שחרור: עבד שנשבה אם נתיאש ממנו רבו ראשון כל הפודה אותו לשם עבד ישתעבד בו והרי הוא שלו ואם פודהו לשם בן חורין הרי זה בן חורין ואם לא נתייאש ממנו רבו ראשון הפודה אותו לשם עבד נוטל פדיונו מרבו וחוזר לרבו ואם פדהו לשם בן חורין חוזר לרבו הראשון בולא כלום: עבד שעשאו רבו אפותיקי לבעל חובו ושיחררו הרי זה משוחרר וכופין את בעל חובו לשחררו גם זה מפני תקון העולם שלא יפגע בו לאחר זמן ויאמר לו עבדי אתה: עבד שהשיאו רבו בת חורין או שהניח לו רבו תפילין בראשו או שאמר לו רבו לקרוא שלש פסוקין בספר תורה בפני צבור וכן כל כיוצ"ב הרבה שאינו חייב בהן חורין יצא לחירות וכופין את רבו לכתוב לו גט שחרור וכן אם נדר נדר שכופין עליו את העבדים כמו שביארנו בנדרים ואמר לו רבו מופר לך יצא לחירות שכיון שלא כפה אותו במקום שיש לו לכופתו נלה דעתו שהפקיע שעבודו מכאן אני אומ' שהמשחרר עבדו בכל לשון והוציא דברי מפיו שמשמען שלא נשאר לו עליו שעבוד כלל ושנמר בלבו לדבר זה שאינו יכול לחזור בו וכופין אותו לכתוב לו גט שחרור אע"פ שעדיין לא כתב אבל אם לוה מעבדו או שעשהו אפטרופוס או שהניח תפילין בפני רבו או שקר' שלשה פסוקים בבית הכנסת בפני רבו ולא מיחה בו לא יצא לחירות ואסור לאדם ללמד את עבדו תורה ואם למדו לא יצא לחירות: הלוקח עבד מן הגוי וקדם העבד וטבל בפני רבו לשם בן חורין יצא לחירות שלא בפני רבו צריך לפרש לפיכך צריך רבו לתקפו במים: ישראל שתקף בגוי קטן או מצא תינוק גוי והטבילו לשם גר הרי זה גר לשם עבד הרי זה עבד לשם בן חורין הרי זה בן חורין: גר שקדמו עבדיו ושפחותיו וטבלו בפני קנו עצמן בני חורין: פרק

ואני אומר דאפילו כתב פז קונטרסו תלתלים ועשה לו שם כשם הנדולים אבל אפילו לגרס זו מפרשיכן לה שכתב וישלים נזירותו וכבי מתניתין חומר בעבדים מבכשים שהוא מפר כדבי עבדו תשתו ואינו מופר כדבי עבדו הפר לשתו מופר ע"מ שיתן הפר עבדו ויצא לחירות וישלים נזירותו עד כאן ופירש מפר כדבי תשתו לגמרי ואינו מופר כדבי עבדו לגמרי כגון שהם הפר לכדבי תשתו עתה בעודה תחתיו הפר ע"מ שיתן הפר לעבדו בעודו תחתיו אם יצא לחירות ישלים נזירותו כי קתני למכות קודם שהותר לו ואם לא התחיל למכות מוכה לאחר שיצא לחירות עד כאן ויכבי מפרשי כולה סוגיין בגמרא עלה דשמואל קא מפלגי עלה דיפתי דתנן עבר מכנגד פניו רבי מאיר אומר ישתה רבי יוסי אומר לא ישתה אמר שמואל הלכה כדברי המיקל עבדו יצא לחירות ואינו צריך נט שחרור דבי מאיר אית ליה דשמואל ורבי יוסי לית ליה דשמואל פירוש עבר מכנגד פניו שברח מפניו של רבו רבי יוסי אומר לא ישתה בין לית ליה דשמואל ברח קודם שיכול לו הפקר עבדו דמי ויצא לחירות הילכך לא ישתה כדתנן יצא לחירות וישלים נזירותו ור' יוסי סבר כיון שעשית בה שפיר משחת סוגיין דיוקא דידה עניין מפקיר עבדו שהוא מדעתו מפקידו לענין בזיון מרבו לכך כדקא כגרסת ספרדית הכמכות בספרים הישנים הגהות הגרסיכן הפר לעבדו יצא לחירות וישלים נזירותו ושתתי אתי שפיר ליתא דמתניתין דמילי מילי קתני יצא לחירות מן הטעם שפי"ל ז"ל ושתה חזלח ומילה קושית דיבבל ז"ל שקבי מיפקי מלה מופר לו לשתתו וכל בן חורין ומחר שהוא בן חורין וישלים נזירותו ככל הישים בעלמא וסוגיין נמי כיחא טפי דיפתי לו מלה כפלו ליה כיופקיר עבדו וזו היא גירסת הישנים ועליה סמך רבינו משה ז"ל: אבל אם לית ליה כיופקיר עבדו אלא מיפר לו לשתתו כל בן חורין יכול לשתות ואפילו

הלכות עבדים פרק ט' מן הגוי עד סוף הפרק בגמרא מתניתין דמתני' פרק השולח: פרק תשיעי

מגדל עוז

פרק תשיעי ישראל

שבח על שפחה כנענית וכו׳ עבד כשאר העבדים כרב קלחבי אל זכי בפיך מיום שאמרו בניו שכיו אומרי
בלומות הלך אחר הזכר ולעניין לא תחיה כל נפש לומר לא יהא לך עבד אלא לשון קנין בעבדי אלא
שלבו שבח על אחד מן הלומות אין הכן עבד כנעני שאמר אשר הולידו בתוככם ועבד אין לו יחס אלא לשון עבד כנעני ולכן
לקח לדבריו עבד:

ואני אומר תמיה לפי שאם יצא
לשון זה מפי כל אבל אל
כי דברי לא אל מאכה שלמיה עב
דקדושין סוף פרי הלומר ליתבן וכל
מי שאין לה לא על זה ולא על א
לחביב קידושין הולך כחוק ולפי זה
זה ולד שפחה וכבדית עב ומוקי לה
בגמרא לגבי שפחה מדכתיב האשה
ילדיה תהיה לאדוניה וקתני ולפי
עבד עברי הוא שדבר הוסר לו ש
שפחה כנענית ומוכח בשמעתא
מקח נעקבי עבד ולחוק מן הכולדים
בתוככם ואומר לתוקימיה בעבד
כנעני קבח על אחת מן הלומות
ולפיד בן כוין דבתר לחוק שליכי עפיר
לכו אין להלק ביניהם וכל לוחה
ביבמות פרק הלולן ופרק הערל
ובוק מקומות ומק מקשי בהשנו
מוק שאמרו בלומה הלך אחר הזכר
דבין הוא שאמרה בשם רבי יוחנן
בקדושין פרק הלומר נמל מקבי
לכל מק ם מיט קדושין כו ושילין
עלה מלי בלומות הלך אחר הזכר
כלתניא מכין לאחד מן הלומות
שבח על שפה כנענית שלא רשלי
לקח תן כעבד תלמוד לומר לכם תנו מנכי
הקדשים הגלי עמכם מקח תקנו
יכול לקח כנעני שבח על אחת מן
הלומות אתה רשלי לקנותו כעבד
תלמוד לומר אשר הולידו בתוככם
מן הכולדים ולא מן הכנעני
שבתוככם עב וכול לומר לכם
לפניכם כזה הפרק הלך אחד מן ה
הלומות שבח על שפחה כנענית
שלבו הכי הכן עבד כנעני שלאמר
אשר הולידו בתוככם וכל עבד
שלבו שבח על אחת מן הלומות מין
הכן עבד לפי שלאמר אשר הולידו
בתוככם ועבד אין לו יחס וכל אינך
פרק הסוכה ופרק החולן ופ הנערה
עתה אחק נם אחק ויק חשיב שיעי
לבר לאמר שיבח לשון הקנאה זאת
מכי הלכבד אל שקיק הכל ישמעאל
בפיו כשלחן מסודר לת ידעי אחר
מן התלמידים כתבה ומצאתי לרבי
מקיבי שכתב כן מלבעת רבותינו
בעלי התוספות אל: אחד הקונה
עבד כנעני עד לכל דבר פר קמא
דקדושין ופ הכיולה וב׳ב דף ע׳ב

פרק תשיעי

ישראל שבא על שפחה כנענית אע״פ שהיא שפחתו הרי זה הולד כנעני לכל דבר ונמכר ונקנה כתב נמוקי יוסף
ומשתמשין בו לעולם כשאר העבדים אחד הקונה עבד כנעני מישראל או מן גר תושב או קף ק ע״ב
מן הגוי שהוא כבוש תחת ידינו או אחד כשאר האומות יש לו למכור את עצמו לישראל לעבד והרי הוא
עבד כנעני לכל דבר וכן מוכר בניו ובנותיו שנאמ׳ מהם תקנו וממשפחתם אשר עמכם אשר הולידו בארצכם
וכל אחד מאלו הרי הוא כעבד כנעני לכל דבר: אחד מן האומות שבא על שפחה כנענית שלנו הרי הבן
עבד כנעני שנאמר אשר הולידו בארצכם אבל העבד שלנו שבא על אחת מן האומות אין הבן עבד שנאמר
אשר הולידו בארצכם ועבד אין לו יחס: מלך גוי שעשה מלחמה והביא שביה ומכרה וכן אם הרשה לכל
מי שירצה שילך ויננוב מאומה שהוא עושה עמה מלחמה שיביא ויממכר לעצמו וכן אם היו דיניו שכל מי שלא
יתן המס ימכר או מי שעשה כך וכך או לא יעשה ימכר הרי דיניו דין ועבד הנלקח בדיניו אלו הרי הוא כעבד
כנעני לכל דבר: גוי שקנה גוי לעבדות לא קנה גופו ואין לו בו אלא מעשה ידיו אע״פ כן אם מכרו לישראל
הרי גופו קנוי לישרא: האשה קונה שפחות ואינה קונה עבדים אפי׳ קטנים מפני החשד ואם קנתה אותם
הרי זה קנתה גופם כאיש וירא לי שאינה אסורה לינקות אלא עבד בן תשע ומת תשע ולמעלה: וכן אסור לאדם לשחרר ערד כנעני וכל המשחררו עבד בעשה שנא׳ לעולם בהם תעבדו ואם שחררו מצווה וראוי כמו שבארנו
וכיפין אותו לכתוב גט שחרור כל הדרכים שבארנו ועותר לשחרר לדבר כיצוה אפי׳ למצוה של רבריה כגון שלא היו בבית הכנסת הרי זה משחרר
עבדו ומשלים בו המנין יכן בל כיוצא בזה וכן שפחה שנהנין בה העם מנהג תעקר והרי היא מכשול לחיטאים
כופין את רבה ומשחרר כדי שתנשא ויסור המכשול וכן כל כיוצא בזה יכול הרב לומר לעבדו כנעני עשה
עמי ואיני זנך אלא ילך וישאל על הפתחים ויהפרנס מן הצדקה שישרי מצווין להחיות את העבדים שבניהם
בכמה דברים אסורים בעבדיו קטנים שאין ביה דין מזקקין לנדולים לשמור מממונם ואם לא יאביל לעבדיו
וישקם כראוי הם יברחו או ימותו ואדם חם על ממון עצמו יתר מכל אדם אבל עבדים שהכניפרא״ מ אשתו
בתורת נכסי מלוג חייב במזונותיהן בבד שעל מנת כן הכניס אותם שאם לא יזן ימותו ויברחו והרי אינו חייב
באחריותן: מותר לעבוד בעבד כנעני בפרך ואף על פי שהדין כן מדת חסידות ורבי הכמה שיהיו ארם
רחמן ורודף צדק ולא יכביד עולו על עבדו ולא יגיר לו ויאכילהו וישקהו מיבל מיאכל ומבל מיישתי הכמים
הראשונים היו נותני לעבד מכל השלחן ומבשיל ותבשיל שהיו אוכלין ממקרימין מזון הבהמות והעבדים לחעור עצבון
הרי הוא אומר כעני עבדים יד אדוניהם כעיני שפחה יד גברתה וכן לא יכזהו לא ביד ולא בדברי לעבדות
מסרן הכתוב ולא לבושה ולא ירבה עליו צעק ובעס אלא ידבר עמו בנחת וישמע בענותיו וכן משורש בורבי
איוב הנזכרים שהשתבח בהן אם אמאס משפט עבדי ואמתי בריבם עמדי
הלא בבטן עשני עשהו ויכוננו ברחם אחד ואין האכזריות והעזות
מצויה אלא בגוי ערלים אבל זרעו של אברהם אביט והם ישרא שהשפיע
להם הקבה טובת התורה וציוה אותם בחוקים ומשפטים צריקים רחמנים
הם עני הבל וכן במדותיו של הקדוש ברוך הוא שצונו להדמות בהם הוא
אומר ורחמיו על כל מעשיו וכל המרחם מרחמין עליו שנאמר ונתן לך
רחמים ורחמך והרבך ברוך רחמנא דכייען:

כתוב בתורת כהנים על הפרק הזה אחד כח בעבד וחיבי זן יכול לעשות עבדי ואני אומר עיקר זאת הכלבה פרק דניטין
וכדברי הלא ניתן שיוקדם עול הכתוב לעשות הוא כמאמר הגון שקיבל עוב מיבי יכול לחזור בו כיון שכתבנו בהלכות זכיה ומתנה או מה תאמר בזה כל
החומר לו מאמרי בתוכחת תכריים כגון זה ובכל כתבתי כיוצא פעמים אחדן לו עמקן לרמן אל בחבור מעשה תורה נשמרתי רק לחבר דרכי תורה הגדולה בדרך
קצרה: ויתה לעבוד בעבד כנעני עד סוף הפרק זה הדין הראשון עיקרו אלא הוא לעולם בסוף השבולי וכלשיתא פרק הקדושין ואחר הענין כלו ומוק שאמרו
בתוספתא הערל: פרק ח׳ ובירושלמי ונם בירושלמי נרסינן רבי יוחנן חכיל קופי ויהב ליה לעבדיה ושתי חמרא ויהב ליה לעבדיה ויקרי עליה הלא בבטן
עשני עשהו ויכוננו בסוף הספר הזה כדי להשלימו בשוב טעם ודעת ונתן לך רחמים:

הלכות עבדים

הלכות עבירה	שלשים פרקים
הלכות זכיה ומתנה	שנים עשר פרקים
הלכות שבנים	ארבעה עשר פרקים
הלכות שלוחין ושותפין	עשרה פרקים
הלכות עבדים	תשעה פרקים

נמר ספר שנים עשר והוא ספר קנין

ומנין פרקים של ספר זה שבעים וחמשה

כליקו להו הלכות עבדים וביה סליק ספר קנין בעזר

להילכות שותפין פרק ה

א הניא בתוספתא דב"מ השותפין שחלו לקח מוכסי' מה שחלו לחמצן ואם חזרו בשביל פלוני חזרו מה שחלו מחלו לעצמן ודקדק רבינו שחזר ל' ריש"ג היכי דמי חילוי' דמחלו להם סתם, פשיטא דמה שחלו מחלו לחמצן אלא מיירי כגון שבקש אחד מן השותפין שיחלו לו וכיון דע' בקשתו מחלו לו מחלו לחמצן לפי שזקף חולקן שלו לדעת חבירו לדרך שותפין לטרוח בשביל חבריהם ואם חזר בשביל פלוני וכו' שחזרו מעצמן מה שחלו מוחלין אבל בשביל פלוני לא זכה הוא לבדו ולא חבירו עמו ומתוך כך פסק על רחובן הבית אלא לאחר שכתפשרו הקהל עבור המס ובקש ממנו למחול לו חלקו מן המס ומחל לו מה שחלו לו כדי לחלוק עם הקהל וכתב מהרי"ו על דברי רבינו קלוטיים הפרנסים ז"ל שאחר שקיו הקהל מתפשרין היה בא לגבות ההנמוין ומבקש ממנו למחול לו חלקו מן המס וכאשר היה ממחל לו היה חוזר ונותן עם הקהל וכספור הייתי מתחלה שמדת חסידות היה עושה עכשיו אבי רואה כי מידת הדין היא וכתב מורי רבינו ז"ל לדיוק דרישא מיירי שבקש ממנו למחול בפתח חלף על פי שלא היה שם אלא הוא מחלו לחמצן כיון שמחלו בפתח אבל אם חזר בשביל פלוני אפי' אם ע"י בקשתו זכה הוא לבדו הילכך נראה אם כבר פשרו עם השר ושוב בקש אחד מהם לפוטרו מחלקו הכיל לעצמו ופטור אבל אם קודם הפשרה בקש יהודי אחד מן השר לפוטרו וכן עשה ופטרו חייב לתת הדים כדאמרי' נבי שיילא שהיה מקלכת במדבר ועמד עליה ניים לטורפה ועמד אחד מהן והכיל הכיל לחמצן חף עכ"ב דאמר לעצמי הכי מכיל הכיל לחמצן דמה שהשר פיחת לו הוא מכביד על אחרי, ואזלינן בתר תומלכת דמוכח דזה כי כן דרך השרים למכס אם השר אמ' מעצמו קודם הפשרה פלוני לך יתן מס אלא פלוני ופלוני יתנו אותו פטור אף על גב דקונבלי ליתן מס ביחד ורחיק מפ' שמת דגבי' תהא רב יצחק בר יוסף אמ' הקונבלי דמי כלילא דשדו בי מלכא גבולי ואיסטרטיני ה"ר ניתיב אבולי פלנא ואיסטרטיני פלנא ומפ' התם דמעיקרא כי הוו כתבי אבולי ואיסטרטיני סיועי הוו מסייעי בהדייהו השתא מילי דקאמר דכתבולי ואיסטרטיני לימיר' דהכי פלנא והכי פלנא אלמא אף על גב דעד עתה אבולי הוו יהבי טובא כיון דאמר מלכא השתא ליתבו בשוק יהבי כדברי המלך ומה שכתבתי שהרשו"ב יכיל המלך בשומר מעצמו להקל מזה ולהכביד על זה הוא קודם שכתפשרו עמו דומיא דאבולי ואיסטרטיני דאמר מלכא מעיקר' קוד' שכתפשרו ליתבו תרוייהו אבל אם כבר כתפשרו שוב דמי לפחות לזה ולהוסיף לזה לית לן בה כל כמיניה אלא כפי מה שהיו דנילין ליתן דשותפי' ביניהו ושותף היינו חולק שלא לדעת חבירו נם הוא המלך שכל לצמות הדין אין שומעין לו דלא אמר בכהנ"ג דיכה דאמלבות' דיכה אלא נזלה דאמלבותא הוא כמו מוכס שהיו לו קבוע ועל"ל דשתי קבה אלא כיון שותפין ויש אלא מיועד הוו מסייע' בהדייהו דאי מפני שהמלך כי היכי דשותף לחבירו בחלקו של המלך פטור ואיסטרטיני לגבי מלך שכך היכי שותף לחבירו בחלקו של איסטרטיני פטור ואי משום דאיסטרטיני לא מיחייב ליה מידי אלא מפני שהמלך מחייבו ליתן לו ואם כן אף המלך לא יחייבו לשלם לו אלא מפני שהוא מכיר בחלקו של איסטרטיני ויודע שהוא חולק עמו לדעת חבירו ואפי' יקדים איסטרטיני לגבות חלקו ויברח אין המלך יכול לחייב לשותף שלא מדעת חבירו שמא יברח ואין לו כלום ואפי' לחייב לו לאחר שיבא אין לו כלום אלא מה שיתן לו איסטרטיני מחמת שותפות ואין לו עליו כלום אבל אם אמר המלך לשותף שלא מדעת חבירו הבא לי חלקו של חבירך ואני אתן לך חלקך אם יבא אחר ויאמר לי תן לי חלקי ואני אתן לך חלקך אין לו עליו כלום אבל אם אמר לו הבא לי חלקו של חבירך ואני אתן לך חלקך ואם יבא אחר ויאמר לי תן לי חלקי ואני אתן לך חלקך חייב ליתן לו שהרי הבטיחו ואין לו לחזור בו אלא אם כן אמר לו בתנאי שאם יבא אחר ויאמר לי תן לי חלקי אני אתן לך חלקך ואם לאו אין אני נותן לך חלקך ואם יבא אחר ויאמר לי תן לי חלקי ואני אתן לך חלקך ואם לאו אין אני נותן לך חלקך אין לו עליו כלום אבל אם אמר לו הבא לי חלקו של חבירך ואני אתן לך חלקך ואם יבא אחר ויאמר לי תן לי חלקי ואני אתן לך חלקך חייב ליתן לו שהרי הבטיחו ואין לו לחזור בו אלא אם כן אמר לו בתנאי שאם יבא אחר ויאמר לי תן לי חלקי א

תשובות השיבות לספר קנין

להילכות אבדה ריש פרק ג

ה **נרסינן** פר׳ הזהב אמר רבי יוחנן דבר תורה מעות קונות וכו׳ אמר רבה קרא ומיתביתין מסייעי ליה להשבל קרא דכתיב וכחש בעמיתו כו׳ מתני׳ דתניא כתבה לבלן מעל ואמר רב דוקא בלן דלא מיחסרא משיכה אבל מידי אחריתי דמחסרא משיכה לא מעל עד דמשך פרש דוקא בלן דקתני דמעל הפותן משום דשכירות נמוכה היא בתיבת הפרוטה דאין יכול לחזור שאין כאן מה למשוך אבל אם נתכה על דבר שיש בו למשוך ממנו לא מעל עד דמשך וקא מתניתין דקתני בלן ולא נקט מידי אחרינא היא דמשכה מסייעה ליה להשבל מכאן היכיה קא יחק מוכח דמעות קונות להשבל היכא דאין לו מה למשוך ומדלא שבל בשמע לרבי יוחנן כמי דאמר שהמשיכה קונה בנוי ולא מעות מדעמיתך בכסף מכלל דבני במשיכה והיכא דאין לבוי מה למשוך מעות קונות הילכך ישראל שיש לו מכירת בהמ׳ מותר לו לקבל מעות מן הנוי ולמכור לו העובר לף על גב דלא משך קנוי ולהפקיעו מכורה וחוזר וקונה מן הנוי לאחר שיעול לפילו לפר׳ לפסיק דמשיכה בנוי קונה ולא מעו׳ דאין כאן מה למשוך מעות דמשי׳ קאם היכה מועלת לעובר דקא ל״ת נופיה פסיק דעובר לאו ירך אמו הוא וכמאן דמכה בדיקולא דמי מ״ו ומוכי רבינו יהוד׳ מחזיק ומפרש מעות ומשיכה לאפוקי כפשיה מפלוגתא דר״ש אמר הילכתא כר״ש דאמר מעות קונות בנוי ולריתו מפרק קמא דקידושין לשכחן עבד עברי כמיכ לנוי קונין וכל קניניו בכסף ולא תימר דהילכתא כרבי יוחנן דאמר משיכה קונה בנוי ולריתו מכורות מיד עמיתך בכסף לבל לנוי במשי׳ וכן פרש בתרא דעבדים זרק משיכה בנוי קונה והיינו דפרק קמא דקידושין ל״ת בעבד עברי דכל קניניו בכסף ועב״ח בתוספות:

להילכות מבירה ריש פרק ה

ז **ושאלת** על ראובן שמכר סוס לשמעו׳ דיין וראובן הכיח היין בדשו׳ שמעון ולאחר שהיה הסוס בדשות שמעון בא נוי אחד ואמר שהסוס בנכב ממנו ולקח הסוס ועת׳ שמעון מעכב היין כי אמר שהיין לא יכא עליין מדשותו ועוד שמקח טעות הוא כדאיתא דלף על פי שהיין בדשותו כיון שמשך הסוס לביתו מיד נקנה היין לראובן מקח דתנן כל הנעצ׳ דמים באחר כיון שזכה בתחילתו זה בחליפין ומה שהוא טוען שמקח טעות הוא כיון שבנכב ולפי שם היה מולה ראובן שהנוי לוקח כדין שהיה בנכב לו וז ולפי הוא מקח טעו אבל אם ראובן טוען ואומר שהנוי גזל אותי שלא כדי אז טוען ואומר לפי שיודע אם שלו הוא לוז המקח קיים ולא יפסיד ראובן כיון שהנוי גזלו משמעון כלשון פרק הי מכירה רבא ואי תימא רב כפפא דסלקין לעילא ולבתתין לתתא הלי ישר דזכין חמרא מחבריה ואתא נוי ואמר ליה כך ואמר לאו כריך לפטותיה דסת׳ נוים אבסי הם וכל דלפי לין משבעין ראובן שלא ידע שהי׳ נכוב לתתן פ׳ כל הנשבעין לאין נשבעין בטענ׳ אמת שלא השביין שם דיוכו קייבוע אבל בשלא שמע לא הם בבדין זה דגדע יצא טענת אמת דיודע ידיע דנוי אבסי הם ומפתם קנוי משקר מיכו אם יש לו עדות שלראובן ידע שהי׳ נכוב ובדין לקחו הנוי הוי מקח טעו׳ כמו מוכר ומכח שהיה אלו דמוזר ונוב מעותיו מן המוכר ושלום מליר כך ברוך שי׳:

ז **ובתשובה** אחר׳ כת׳ דאם מכח סוס בסום שמשביעין את המוכר שלא ידע ולא הרגיש בסום זה מעיקרא ומזו דהמוכ׳ היה לו לידע בסום הילכך משביעין אותו בטענת אמת שלא ידע היה לו לידע אם נכוב היה הלכך לא משבעינן ליה ואת״ל אם נכוב היה לא מהני השבעה דהמוכר לא ידע מום זה מעיקרא ומזו דהמוכ׳ לא ידע ולא הרגיש בסום זה מעיקרא דכיון דראובן לא ידע אם נכוב היה הסוס בשעת שמכרו לשמעון ולא הרגיש בו ולא ידע אם נכוב היה הסוס בשעת שמכרו לראובן הרי הוא כאלו מכרו שמעון לראובן בשעה שלא ידע אם נכוב היה ואם כן הוי מקח טעות ואפי׳ לאחר שחזר ראובן ומכרו לשמעון הוי מקח טעות דכיון שבשעת מכירה ראשונה לא ידע אם נכוב היה

Cyfraith Hywel

Pwy a ddylai fod yn Frenin

1. Pwy a ddylai fod yn frenin? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

2. Pwy a ddylai fod yn frenin? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Ynad

1. Pwy a ddylai fod yn ynad? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Arglwydd

1. Pwy a ddylai fod yn arglwydd? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Esgob

1. Pwy a ddylai fod yn esgob? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Abad

1. Pwy a ddylai fod yn abad? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Offeiriad

1. Pwy a ddylai fod yn offeiriad? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Ustus

1. Pwy a ddylai fod yn ustus? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Siryf

1. Pwy a ddylai fod yn siryf? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Gwnstabl

1. Pwy a ddylai fod yn gwnstabl? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Feili

1. Pwy a ddylai fod yn feili? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Rhaglaw

1. Pwy a ddylai fod yn rhaglaw? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Arglwydd

1. Pwy a ddylai fod yn arglwydd? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Esgob

1. Pwy a ddylai fod yn esgob? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Abad

1. Pwy a ddylai fod yn abad? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Offeiriad

1. Pwy a ddylai fod yn offeiriad? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Ustus

1. Pwy a ddylai fod yn ustus? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Siryf

1. Pwy a ddylai fod yn siryf? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Gwnstabl

1. Pwy a ddylai fod yn gwnstabl? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Feili

1. Pwy a ddylai fod yn feili? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

Pwy a ddylai fod yn Rhaglaw

1. Pwy a ddylai fod yn rhaglaw? Y gŵr a fo o'r hil freiniol, ac o'r tair hil freiniol a fo hynaf, a'r mwyaf ei gyfrwystra, a'r mwyaf ei gyfoeth, a'r mwyaf ei gyfeillion, a'r mwyaf ei wŷr, a'r mwyaf ei feirch, a'r mwyaf ei gŵn hela, a'r mwyaf ei arfau, a'r mwyaf ei wragedd, a'r mwyaf ei blant, a'r mwyaf ei ddoethineb, a'r mwyaf ei ddewrder, a'r mwyaf ei haelioni, a'r mwyaf ei gyfiawnder, a'r mwyaf ei wirionedd, a'r mwyaf ei ddaioni, a'r mwyaf ei ddiwylliant, a'r mwyaf ei ddidwylledd, a'r mwyaf ei ddiniweidrwydd, a'r mwyaf ei ddiwair, a'r mwyaf ei ddiwastraff, a'r mwyaf ei ddiwall, a'r mwyaf ei ddiwyd, a'r mwyaf ei ddiwrnod, a'r mwyaf ei ddiwrnodau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd, a'r mwyaf ei ddiwrnodau a'r nosau a'r oriau a'r munudau a'r eiliadau a'r amseroedd a'r tragwyddoldeb.

הוראות שהיה של פרק ה

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו בינות

ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או אשת אביו

או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם היו אחיות,

או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

משנה ג מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק ו

משנה א מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

משנה ב מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

הוראות שהיה של פרק ז

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק ח

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק ט

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק י

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק יא

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק יב

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק יג

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק יד

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק טו

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק טז

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק יז

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק יח

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק יט

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כ

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כא

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כב

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כג

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כד

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כה

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כו

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כז

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כח

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק כט

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק ל

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק לא

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק לב

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק לג

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק לד

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק לה

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק לו

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק לז

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק לח

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק לט

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מ

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מא

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מב

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מג

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מד

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מה

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מו

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מז

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מח

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק מט

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק נ

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק נא

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק נב

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מביאין קרבן על עבירה שנעשית בזדון.

הוראות שהיה של פרק נג

משנה א מי שהיה נשוי כמה נשים שאינן יבמות, כגון שהיו

בינות ואחת מהן היא אחותו מן האם, או בתו מן הנישואין, או

אשת אביו או אשת בנו, הרי זה מביא קרבן אחד על כולן. ואם

היו אחיות, או אם ובתה, הרי זה מביא על כל אחת ואחת קרבן

בפני עצמו.

משנה ב מי שהיה נשוי אשה ובא על בתה או על אחותה

בשוגג, ונודע לו שעבר על אחת מהן בשוגג, הרי זה מביא קרבן

אחד על כל אחת ואחת. ואם בא עליהן בזדון, אין מביאין עליו

קרבן אחד, שאין מ

ולא כפי' הרמב"ן ז"ל ופשוטה עד וכן כ' הרב ממגל"ת דכותל שביניהן
לא חשיב הפסק שהרי עיקר תשמיש הבית בכתלים להניח בהם הקורות ולכמה
דברים ומיהו משנות שבבית הכסא דמו לשדה שאין להן הפסק עכ"ל וכן כתב
בעל העיטור וז"ל ופקיטינן לכלי מילי לית בהו משום דיבא דבר מצרא לבר
ממטלטלי ומקומות בית הכסא כמקדשי דמו דהא לית להו חזקה וכל דלית
ליה חזקה אין בו משום דיבא דבר מצרא וכתוב בתשובה מיוחנא שרבו
ישביה ובא אחד למכור את מקומו אין לו רשות למוכרו לאחר אלא לבעלם
ולהדיוט את מקומתם עכ"ל:

להילכות מכירה פרק ב

יח אדני כ"ר שמעון ידעתי שלא לצמוד הוכרכת אך לדעת אם אמכיס
לדעתך כי היכי דכימטוי' שיבא מכשול הדין אשר בא לפניך
ברחובן שמכ' ספר לשמעון היה אותו ספר חלוק ומכר לו חבו שהיה לפניו והלך
שמעון והנביה חבו האבי לפני עד אחד ואינן כי רחובן אחר לו ליטול ולקבותו
ורובה לחזור בו ומספק לך מי היו כמוסר משכונית כל' בעיני דלא דמי דעד
משכונית דניטלין למשוך כל העדר ודלו של בור ומפתחו כמי דוימיל דמשכונ'
היו דשייכי בכלל הבור והבי' שעל בור ובבית אבל בחבי הא'
אין רגילין להחזיק בחבי האבי ומה שכתבת שאם לא ידבה דאחבן ליטבע
שלא אמר ליטול בחבי האבי ולקבות אך טוענן מיהו יודע אי בחזקת בו אי אמרי'
מתוך שאינו יכול ליטבע משלם באינו יודע כזה דנבי יודע אי לא פטריב קרא
אמריבן הכי דעתו טובא לומר דבכל מקום שאין רגילות לידע ואין לומר
כיב לו לדעת היו כמו יודעין מדקאמר תלמודא אי לאמר חמשים אינו ליב
ואמשין ליה מה לי הוא אל אבוב אלא לאמ' לדעבא וכ' לא ידעבא משמע
דבקהוק הוא דאיבא למלוני בין הוא בין אבוב שבעבמו יש לו לידע אם הפקידו
אם לאו אבל באבי אין לידע ואין לו להפכיל על שלא לידע אבל בב' אינ' ליב
ובב' אינ' ליב דטענין בריה ויכול ליטבע אל הוא אל אבוב לא בהבי נוכי שאין
רגיל לידע בלבדי של עצמו לא בחייבבו על שלא ידע ואעפ"י שבייתי יכול לחלק
ולומר דבבל מילי דידיב יש לו לידע אין לחלק דקל הא דאמ' אפילו ניזק אמר
בריה ומזיק אמר שור המעה משמע דמיירי בניזק תובע כדי פרעתו ועבדיב
דומיא דמתניתין דמזיק מודה בפרה ובולד ליבא לן אמ' מתוך שאינו
יכול ליטבע משלם על כן לעתיד כותב שפטור מטעם אל הנ"ל אבוב ובראין
הדברים דאלב על אחד יכול לחייב את מבירו כמה וכמה שיאמר בהמותך
הזיקו וכמה עבידים שאין לדם יכול לידהר ולידע ואל דבהיה לניזק אומ' בדי
לא שייכת שבועה משום דאלוב הכתובה בתורה בבתובה בשטר דומיא דהל
שיעבוד קרקעות דדיקטא דתלמודא לאו דבי הוא בסוף נט פשוט ובבוררות
ורבבן דמתני' דיגרבין כמי אית להו דלאו בבתובה בשטר דומיא נוף על פי שיש
לחלק בין דין ספר זה לניזק אומ' בדי אין בידי לחייבו עד שיתברר בראיה ואם
תמצא לומר הוא הודיעבי וטרבו יעמידבו על האמת ויש לדחות דמיזק
אומר בדי דשמואל בשור שבבח לטעמיה דלית ליה דדבי אבא ובלייתא דתני
אמי דלא בין היורשין ובע עכ מקובין כל' קובץ:

להילכות זבייה ומתנה פרק יא

יט ישאלו אתה לי על יהודית שבפטרה ואמ' כ' אליעז' ממין ליורשיה
שבדרך ס' ליבר יומבים לבדק' ובידו הוה קבת מיומב שהחזיק
בשלה אחר פעירתה והיה אומר ליורשין לא ישיבם להם אלא יתבמו לבדקה
והם אמרו שאינם יודעים מבדקה זו בלום וזו תשובת לי אין בל שיהא לו להל
אליעזר להחזיק בממין היורשים על מה שבדל' נדין מבות לקיים דברי קמת אין
מועיל עליו כיון שלא השליטו ואפילו יטענו כ' אליעזר שהוא נבאי ויל עבייס
ודוקא לקיים קבדקה ייתבבה לאי שיש לו חלק הבדקו' שבותבין בעירו לף על פי
כן אין בריאה לי איהיב לו בח להחזיק היזיון על בן לחלק תותה כדאי לדעתו
יותר מלדעת יורשיה ואפילו אם יש לו ענו להיות פחיון על ידו שבדרך נדקה זו
מעכ' לתבית בתוספתא דבבא קמא אמ' אתי' ליבר לעבדי' יבתבו לעבדי
אותה העיר דבי אחת ואומר לעבדי כל ישראל אין לבוף ליורשין ליתן לעבדי אותה
העיר אפילו אם תיתני' לומר דלבבה כתבת קמא ודלא כרבי אחת כי בך מבבה
שהרבה עזרבי כפטרו בפרשת ובשאר מקומות ובדרי לבדק' נדול ולא היו
מיתבין לעבדי אותה העיר אלא מחלקין לבהן ולבהן כיון שהיו כל בעיבים
לפי שהדבר ידוע עבדיו שלעבדים ומיעוטי שבעיר אין מתבוסים ליתן הבל ונם

לא לחזרים הבאים בעיר ואו היו ישראל מרובים בעיר אחת ואין עבדים הדבה
בעיר שמחלקים להם בדקה יותר מעבדיו ועוד מי יודע אם כתבתם מחויים
או הפקידת ביד אום אלם ליתבם שבך דיבינו שעשו אחרים לתת אחר פטירתם
וכל שבן זאת שלא היתה יודעת למי מבחת הממון ואם יעשו ציווי
אותם שיבא הממון לידם ונם אין בדיר שהבדל בדל כי היכי לא בשבעת על
כתובתה ושמא כל הממון היה של רבי יוסף בעלה ולבך אין לבה שיעזר לעבב
הממון אלא שיש לו להוליב להם שבך וכך בדבה ובעבתו יתבו יורשי דחל ס'
דיבירים אלו שאחר הר' ליעזר שבדבה שבחמין הוא בעיבי על בך אבל יורשי רבי
יוסף בעלה אין להם ליתן כלום לבדקה כי אינם יורדים לממון מבחה ואלבבה
היו היתה חייבת לשלם אם היתה קיימת כי היו הפסידו אתם כמה וכמה ואין הוא
דומי ונתנן להם לשלם כדבה ושלום יבחב בל שמואל זלבה:

להילכות שלוחין פרק א

נ בפרק אלמבה ניזוקת אין שבה רבי הבל לבעל היעות כדתבית
הוסיפו לו מבה אחת יתירה כו' אחר לשלוח לקבות לו
דברים שבמכרים לפי מבין ויש להם קבבה הבל לשליח דמתבה הוא דברי רבי
יהוד' ר' יוסי אומ' חולקין דיש להסתפק אם מתבה לשליח או לבעל המעו' ומסקינן
דבר שיש לו קבב' חולקין דבר שאין לו קבב' כגון שאמ' לו לקבות לו חלוק ושלית
וירק הבמכרי' מאומר שפעמי' מוותרי' ופעמים בשמים הכל לבעל המעות דאין
כאן מתבה אלא מכר ועל טעות שאינו בא בזלות המקח אלא בחשבון הטעות
כגון דאומן שאלם שאינן לקבל מעותיו מן הגוי ושעה הגוי בעשר דיברי רבינו
דבינו תם שחולקין בין שבינם דהוי כדבר שיש לו קבב וחולקין ושמא דכיון
שקבל בעל המעות קבבתו מה לו בטעות של שליח אלא אמ' קומ' ועי' מעותיו
כאדבר יחלוק עמו והלי טעמא שייך כמי נבי טעות ואין הטעם שחולקין כמו
שפי' לעיל ושוב חזר בי' תם ופירש הבל לבעל המעות דדמי למתניתין שבתן לו
מאתים במבה אלא בתבין ליתן הבל לבעל המעות ומיהו אלא דמי למתני' שאינו
טועה בבך שידוע כמה הוא נותן שסבור שטוח בל מה שבתן לשלם אלא חובו ומחותר
הוא טעות והוי כמו שאבח המעות בידו וחוכה בהם ומטעם הפקר שלא בי' לדבל
לשליח אלא דמי לאחר טעיות שבתן הבל בשביל המעות שסבור שהמעו' שיות
בל מה שבתן לו אבל הבח טעות בעלמא ודבר בפני עבמו הוא ואלו שייך למימ'
ע' מעותיו כשתבר שאם נבב ונזל לגוי מה טיבו של בעל הבית בזה שאם היה
רוצה היה מחזיר לגוי מה שהטעהו ובסף כך אלפים דליתי טעם שחולקין בפרת
דהוזיל ובאת לו הנאה לשליח ע' בעל הבית חולק עמו ומיהו כראוי שאם מסר
ישרש לחברו מאתי לשלם לגוי והטעה הגוי ואלו שילם שלא מבה וכסבור ששילם
את הבל אלא ואלו המעו' בל שעה בראו' המשלח ואלו יוכל חבירו לזכו' במעו' לפי
שאם של חברו הוא כמו הילוה ואלו דבה לקבל אלא מבי חוב ואלו הבה בך מבאתי
בית' הר' שיהיו בין הר' מבחם עם הקרקע ועיין בסימן ט': ומיהר רבינו מאיר:

השיב בתשובה על שמעון שקבה לרחובן בבדים מן הגוי וכשבתן לרחובן
הדמי שאת הגוי מקבת מה יתבעם שיפרעם בדבין ופסק רבינו שכל שיש לו לשמעון
להחזיר לרחובן כל היועות שבאחרי בידו דוידי היכא דרחובן היה שולח את
שמעון לקבל לו מן הגוי ושבה הגוי בחשבון ויוסיף לו בדוח היכ' פלונת' דדבוות'
בפ' שאבה תחילה דבה לתלוה חולקי' ושוב חזר בו ואומ' הבל לבעל המעות ואפי'
לרבי מה שפסק ליבא שם לקבל לשליח וכו' עד הוא כשאבעני שועה ובתן לישרש
יותר מדאי לו זכה השליח ויועיל דבתאוב' דלגיל שאם גבב ונזל לגוי מה טיבו
של בעל בית בזה ואינו אלא כשומר חבם לגיל שאם גבב ונזל לגוי מה טיבו
לא יעבבם ויוסיף בשביל לרחובן ויעשיר וכשוה לו ערב בלא מזבן גם עדיה לא יעבבם ויוסיף בשביל

תשובות השיכות לספר קנין

הערבות ואיכו יכול לומר אף על פי שאכתי קניי מחזיקים לו כי עכ"ז יכול לומר למען ספות הדוח את הקניות ולא בשביל קידוש השם כעובד דשמעון בן שטח דירוש שאם היה חפץ שיתקדש שם שמים על ידו שלקח חמור מיהודי ומיד מישמעאל יקדש בשלו ולא בשל אחרים ושלוש מאות תלמידים היו לו לרבי עקיבא ומתו כולם בימי ל"ג בעומר מפני שלא נהגו כבוד זה בזה ועכשיו נתקיים בכולם ארץ היתה תוהו ובוהו וחשך על פני תהום ורוח אלהים מרחפת על פני המים עד שבא הקב"ה והעמיד מהם חמשה תלמידים ואלו הן רבי עקיבא בן שטח ורבי מאיר ורבי יהודה ורבי יוסי ורבי שמעון בן יוחאי ומסרו תורה לאלו חמשה ואלו מסרוה לחמשה תלמידים חמשה תלמידים חמשה תלמידים ואלו הן רבי אלעזר בן ערך ורבי יוסי הגלילי ורבי שמעון בן נתנאל ורבי אלעזר בן שמוע ורבי יהושע בן קרחה ואלו הן שהיו יושבין ועוסקין בתורה בעלייתו של בית נתזי בלוד ועמדו ונתנו עליהם גזירה שלא ללמד תורה לתינוקות ובא רבי עקיבא ומצאן שהיו מקהלות מקהלות ויושבין ועוסקין בתורה והיה מלמדן פרקים פרקים והלכות הלכות ועמד ונתן

קתני חמשה עלי שיכתבו כל כתביהם ומשמע דדווקא קאמר ועוד מאן לימ לן
דלית הילכתא כרבי יוסף ואבי כמי לכאורה ליה ומיקו בהאי דאתי לידן יכול
להיות דלא מהני שיור ולא קני אי לא מטעמא של רבינו דפי לעיל דכיון דנאלי
מדעתיה דלאברויי ככתבי קא עביד לא קני דקנין משמ דהקונה עובד דאימא
דמר זוטרא בר טוביה במקנת הוקי ומדקאמר התם אפילו למ מכרי קניה
הימיכא דלא נאלי דעתיה אבל הכא נאלי דעתיה דמשום הכי כתבי הוי וכ
מ מכריחת קניה הכ במקנת כדמוכח בהאשה נבי פלונתא דרשב ורבנן
דלא משמ רב עגן דפליג אפילו בהולך דאיכא כי ליתי לכאורה כי לייתי ליה
מר עוקבא הכיא דרב אפילו בכי הכא ואיכ כיון דנאלי דעתיה לא
קני הכ כיון דנאלי דעתיה לא קני מטעמא דשיור אי לאו מטעמ של רבינו דכיון
דלאברויי קאתי וכמ מובריחים אי לא דנמיר ואקני להו קנינהו ולפי מה
שפי שהמתנה מתנה על מנ שאתה עומד על רשותן שנמיר על כלי אחד אי לאו
שלי הוא כל ככתבי יהיו להקדש ואחר כך כמה שהיו שלו לפי זה לא היו ככתבי
הקדש שהרי המתנה מתנה ואפילו לא הוא מתנה ישנם ככתבים של זה בחובות
ואין בידו להקדישם כמו שאין בידו להקנותם ואפילו מנה קרקע כדמוכח במי
שמת נבי הלוואתו לפלוני דלא משמע ליה התם דתיקני בבריית מנה קרקע של
במשעבד דלוקחין ויורש יכולין להקנות ליקדק לאחי הילך היינ שאם
הקנה רשות לאביו חוב אין נקניט כלום כדפרי' ולכל הפי טעמי נראה
טעמ' דלא הוי הקדש לגבדי שנות מדמיכן ליה כמו קונם אם אכלתי ושתיתי
וכזכר שאכל ושת וכל הכך דמייתי התם אם זה שבבר היה סבור שקכלי שלו
או כדי להטעות את חביבו היה חומר כן יכול להיות דדמי לגבדי זרזין ורפיי
בידי אבל מה שכת' לדמותו לגורדי ולחרמין לא דמי כלל דהתם מיירי כשאמר
בלבו היום ומוציא בשפתיו סתם ואף על גב דבעלמא אמרינן דבריס שבלב
אינם דברים נבי תוכפין שאכי נכן מפרש לה בפרק ד' כדריס ואם כן הוא כמו
שפי בטעם הראשו שטעה אלם זה ודמי לגורדי שנוי יש לי לדין דאין נדיך
שאלה לחכם כשמוע דקילבתא כותיק נבי רב אפי שהרי היה נדול ממנו בחכמ
ובמנין דשמואל חבירו של רב ורב אפי תלמידו והא דשמואל לא עייל מקמיה
רב אפי קיימו מחמת זקנה ואפילו למאן דאמר נדיך שאלה לחכם יכול להיות
דלגבי שמ קמיה דרב אפי דהתם ע' חדשה כלל דהו אפילו לא יפתחנו מעיקרו
יתירו לו אי כמי אפילו בלא חדשה כלל דאי לאו הכי מאי קאמר ד' כדרי' התירו
כן רבינו לפרש לה מילתא דרב אפי ועל מה שאתה אם ההקדש הקד' אם
חלנו על שוק פרוטה בדעבד אם חילולי חילול יפה שע בימטלטלין דבקרקעו'
יכול לחלל שוק פרוטה אפילו לכתחילה בזמן הזה כדמוכח בפרק המקדיש
שהקו אבל מטלטלין ודאי תניא דאין מקדישין ואין מעריכין ואין מחרימין וכ
עד אם הקדיש בהמ'תעקר פירו' כמות כו' דיש חילוק בין מקרקעי למטלטלי
כך פרש'ל ויכול יהי להסתפ' אם זה הדין נוהג לכתחילה אבל דיעבד היה
חילולו חילול לכאורה היה נראה כן ומיקו היה נראה דבלאו הכי יש לתקן דקל
כלה ואין רצוי כאן לקנוס כיון דאכם עוקר את הכדר מעיקרו ובמ שאין כאן
הקדש כלל סליק התשובה במקום אחר שלום יצחק בר אברהם תבלה:

להילכות מכירה פרק יא
להילכות הלואה פרק כא

כו ששאלת לרובן שצידך בת לאחי שמעון וקיימו דבריה וקניתו
תשומת יד בידך קבלנים על מכת שקיבלו כו יפסיד
ערבונו ועברו כמה שנים וחזר בו לרובן והכה שמעון לאחי תובע ערבוני מיד
הקבלנים שהחזירו לרובן ותלמיד אחד מסייעו ואומר דקבלן דכתובה לא
משתעבד ועוד דלמכתת לא קניא טעמ קתלמיד בכל גד דיו חדא
דקבלן דכתובה משתעבד למשה בר עברי ערב הוא וכ ומותיב ערב דכתובה
מי משתעבד ומשכי קבלן ועוד מה ענין קבלנות זו אצל קבלנות דכתובה
דקבלנות דכתובה היו כמו המתפים מעיות לו מטלטלין בכתובה ומסרן ביד
שליש וקחזירן לבעלים אבל זו אינה אלא ערבון לקיים תבילתם ולמכתת זו
ולאי קניא אם כעשה הלבר בפני העובי קעיר דקיימא לן למכתת קניא
ואוה דקנו מיהא בבית דין חשוב ואפילו ים חשובים מהם בשאר מקומות אין לנו
אלא בית דין חשוב של אותה מקום דאם כן אין לדבר סוף שאין לך בית דין חשוב
אלא יהא חשוב ממנו ואומר אל השופט אשר יהיה בימי הקם וכל שבתורה
שופטים על ישראל הרי הן בבית דין של משה לעונש בכתים ולקיית הפקדון
הפקר וכל שכן על צידוכי משה שקבלונו הראשונים נו שלא לבייש בבות ישראל
וים יון הדין לקוכסו וכדידי הניף ותלמיד המסייעו אין חולק בכור לתורתו
ולהחזיק יד מדיעים יון השמים מבעוהו מבגיד ובכסו ממנו בלותיהם שלא יבין

במעמקיך ולמוכיחים יבעם ועליהם תבוא ברכה טובה שלמה נל יצחק:

להילכות שבנים ריש פרק ו

על משר שאלת לולפי ומילדי הרב רבי אברהם הלוי מס יצ קטנה
בין קהלכם ואיכם יכולין להשוות דעתם לבדר רחשים בהסכמת
כולם זה אומר בכה וזה אומר בכה ומחמת חילוק לבם בטל קתמיד ומדת הדין
לוקה ואין אומת ומשפט ושלום בעיר ולא בכל המלבות וקבנדרים אחריכם אין
יעשו בדיקה בעיני שיש להשיב כל בעלי בתים שמותבין עם ויקבלו עליה בדיקה
שבל אחד יאמר דעתו לבם שמים ולתקנת העיר וילכו אחר הרוב בן לבדוק
רחשים בן להעמיד חזנים בן לתקן כיס של בדקה בן למנות נבחים בן לבנות
בן לסתור בבית הכנסת להוסיף ולבדוק ולבנות בית חתבות ולבנות ולסתור בו
ולקנות בית הלוסים ולבנות ולסתור בוסף כל בדבי הקהל יעשה על פיהם
כאשר יאמרו ואם יאמרו המיעוט ויעמדו מנגד מלעשות ככל הכתוב בו כח
ביד הרוב או ביד מי שיומנו הרוב עליהם לרחשים להכריחם ולכופם בין בדיני
ישראל בין בדיני הלומות עד שיאמרו הרוצים לסתנו ואם יבערבו להניח ממון
על ככה הוא המיעוט יתנו חלקם בותו ממון ויסתרב מלומר דעתו על פי
הבוכה בעלה דעתו ויבו אחר רוב מקבלי הבוכה סלי כופין בבי העיר
זה את זה לבל נדבי העיר שהם נדיבין הדבה כי הוא דתניא בתוספתא דבבא
מציעא כופין בבי העיר זה את זה לבנות להם בית הבנסת ולקנות להם ספר
תורה כביאים בתובים וכופין בבי מבוי זה את זה לעשות להם לחי וקורה למבוי
וכו' אף על פי שאין זה טורח נדול בל בך תפילו הבי כופין בל אבן שאר עבינים
הבריבי להם יותר והיה זה שלום העני יחיה בך בדיך זלהה ועוד
פסק מורי מהריא דתוספתא שבופין זה את זה שלא יבא שום אחד מן העיר
ויבטל עדת מבינם בימים הנודאים ונם להשביר חזנים ועיין בהילבות
תבלה רפיא:

דין פלבם שעבר ורולה לחזור לשדותיו תיולא בתשובה ספר משפטים סימן
ז וכן מי שיש לו שלר שלרה בקהל:

להילכות שבנים פרק ו

אישר שאלני להובבי רחשי החבות שבדרין על אחד שביבים ושמו
לא קנידו לי וקוה פלאי ובתובם ישב ולקולם לא יקשב לתת
בקופה של נדקה ובקיעתם כמה דברים של מרך שוחד הפקיד ולבלא כך
נראה בעיני ודעתי מטה שבדיך ליתן להם לבל לילו כדתבי שלשי יום לתמיהי
שלשה חדשים לקופה ששה לבסות ותשעה לקבורה שבים עשר חדש לפני
העיר ואחרי כמי לשולח ולפרשת ולטוריינא תפילו מיתתי זקנה קדין לבאורה
לפקיד ולבלא נראה מפרשת סבינות העיר לשומרה כי אם תלוין בשיומר
העיר וכל בני העיר בריבין לבך ואין רחוין לפרוק ממבו עול נבור שלא ישא
בעול עמהם ועוד נראה בעיני שאם לא רבה ליתן בקופה של נדק יבולין לבופו
בדאשבחן דרב אבפייה לרב בתן בר אחי ואפיק מיבא ד'מאה זוזי לנדקה
ואף על נב שבל מבות עשה שיתנו שבדיב בנדה אין בית דין מוזהרין
עליהם בבר פירש לי דיבות לא תעשה היא דבתיב לא תחמוד את לבסף ולא
תקפוץ את ידך ועוד אפי מפרש בעל דאין מוזהרין עליהם דקאמר היינו אין
בעבינן בדבר אם לא יבבו במו עשה סיבה ואינו עושה עשה לולבו ואינו עובר
דאמרי מבין אותו עד שיתנה בפשוט ובבי אותה בירוש לפר' היושב את הסופיה
מאחרי בדק אבבי בדק ובו' ומבין אמרו בל יבית עשה שיתנו שבדיב בנדה אין
בית דין של יעשה מוזהרין עליה בתיב יביה לבם ונבה לבנדיות על בך ותיילי
בן אמר רבי בן בר חייא בינו ניתיתין בל יהיה שיתנו שבדיב בנדה אין בית
דין של יעשה בעבינן עליה פי אבל מוזהרין עליה לבפות בדאמרינן
מיהיה לבם שיהיה מבנדיות על בך ויקויית דבל הבשר נבי קהוא דלא ייקיל
אבוה ואייתיה דקאמר שבקוה לא פליגי חירוש לי דלא שבקיה בין שבפיתם
אותו אין אתם בריבין לערוה יחד אחין אחים בעבינן בימו בשאר בעות עשה
עוד בר בעיני שאם יש לחלם זה קרוב בעיר אין ראוי ליתן נדקה שלו לקרובו
לבדו אלא לנבאי העיר יתבבה והם יחלקוה בראוי לבל אחד ואחד דאפילו בני
העיר שהלבו לעיר אחרת ופסקו עליהן נדקה אין יובילין אותה שם אם חבר
עיר של יתן לחבר עיר בדאית בפוסקתא דמנלה הפוסק נדקה עד שלא זכו בה
בני העיר ומפרבסים ואפי' בתוספתא דמנלה הפוסק נדקה עד שלא זכו בה

CYFRAITH HYWEL DDA I

AM DDIRYWIAD

Yn gyntaf oll, pan fo dau frawd yn byw ar dir eu tad, ac un ohonynt yn marw, a'r llall yn aros ar y tir, ac yntau'n dymuno ymadael â'r tir, ac yn gofyn i'r brawd arall roi iddo ei gyfran o'r tir, ac yntau'n gwrthod, dyma'r ffordd y dylai'r brawd sydd wedi gwrthod ymddwyn: dylai fynd at ei gymdogion a dweud wrthynt ei fod ef ei hun yn dymuno ymadael â'r tir, ac yn gofyn i'w frawd roi iddo ei gyfran o'r tir, ac yntau'n gwrthod. Dylai'r cymdogion ofyn i'r brawd sydd wedi gwrthod a yw'n dymuno ymadael â'r tir, ac os yw'n dymuno ymadael, dylai ofyn iddo a yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen neu ar gyfer arian. Os yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen, dylai'r cymdogion ofyn iddo a yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd neu ar gyfer ychen benywaidd. Os yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd, dylai'r cymdogion ofyn iddo a yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc neu ar gyfer ychen gwrywaidd hŷn. Os yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc, dylai'r cymdogion ofyn iddo a yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc sydd heb eu hyfforddi neu ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc sydd wedi eu hyfforddi. Os yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc sydd heb eu hyfforddi, dylai'r cymdogion ofyn iddo a yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc sydd heb eu hyfforddi sydd yn dair oed neu ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc sydd heb eu hyfforddi sydd yn ddwy oed. Os yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc sydd heb eu hyfforddi sydd yn dair oed, dylai'r cymdogion ofyn iddo a yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc sydd heb eu hyfforddi sydd yn dair oed sydd yn gryf ac yn iach ac yn ddigon mawr i dynnu aradr. Os yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc sydd heb eu hyfforddi sydd yn dair oed sydd yn gryf ac yn iach ac yn ddigon mawr i dynnu aradr, dylai'r cymdogion ofyn iddo a yw'n dymuno ymadael ar gyfer ychen gwrywaidd ifainc sydd heb eu hyfforddi sydd yn dair oed sydd yn gryf ac yn iach ac yn ddigon mawr i dynnu aradr, ac

[illegible]

[illegible]

[illegible]

השובות השייבות לספר קנין

וששאלת אם משכבתה מוטל מיד המוכרן כדיהה לי ודאי בתר דקיק משכבתה נביה שתא אם שוב קבלה המוכרן מפקיען מיניה ויקבעין ליה למיזן דמשכבתה נביה דומשכבתה הוי שכופה נבי זחזיב כשותף בלותה שלה נופה ושותף מפקיע מוכרן לדב כחמן דלמור קאי מיזן דלמזון קאי ניבי שותף סלוקי מסלקין ליה ואי משו דיבה דבר מנדע לה מסלקין ליה פירוש דלית ליה לדב כחמן דין מכרעת ואם כן לדידיה "גלי דפי דלדב כחמן לית ליה כמי שותף ומוכרן מפקיע ואי קאים מוכרן וזבן לדידיה דהתם כמי שקבל מני שותף לבלוקי אם כן לדידן כמי כקי לטפקה אפי' הכי יש רשיה דשותף לית לן מוכרעות אין לכו לבדות מחלוק' חדשה דכיון דלדב כחמן מסלקין ליה ויקביען לשותף הכי כמי לדידן ואם היה מעשה בא לידי הייתי דן כך ודוקא משכבתה שלה נעשת בשביל הערמה להקביעה המוכרת לכל היכא דליכא הערמה לא מקניא מידי כדלמור נבי זבן ליה נדניה דלמרעה בי מיכנני וכו' עד ואי לא לישנומי קמעריס וכן תמכא בא"ז על מעשה שהיה כבר ובספר העיטור כתב שבתוב בתשובות מי היכא הערמה מחדיטין לו הדיס נפשתה:

להילכות שכנים פרק יג

עור הניחו מוכיחו והביחו אם יכול לחדם ליתן לחתני או לבנו חלק י' זקוק בקרקע שעור מלה ושנים ואחרי כן מוכר לבנו או לחתנו ומוזל נביה אם בזה יכולין לסלק המכרן כי היתן או קבן בעשו מכרכים מכח קמיתבה נגם מה בקרע מיתבה לכתוב בה לחריות שטר ניתבתא אם שכתב בה עלי לפנותו או לאחילו אין כתוב בה אלא כלי בסוף השטר ולחריות שטר ניתבתא וכו' ולף אם לחתה קונה זה לחריות אם העדים החתומים על השטר מיתבתא לומחים לא קנו כלום בסתם אך אם כתבנו הכל מדעתיהו בתר היטב ועוד הורנו על יעקב שיש לו שלשה דביע קרקע ולחזון הדביע ולותה הקרקע בבר מיכר של לחזון אם יכול לחזון למחות ביד יעקב שלא למכור דביעית ליתני או לאשה כי ילמר עד הכא הייתי חולק בעב אף אם היה מניע לי פחות מכדי חלוקה כי לך מניע יותר מכדי חלוקה הכל עתה האשה או היתומים ימחו בידי לחלוק כי אין מניע להם כדי חלוקה אבל עתה האשה או היתומים ימחו בידי לחלוק כי אין מניע להם כדי חלוקה עכל כדאה לי דאף עתה יכול לחזון להכריח את יעקב לחלוק ויטול קוף הדביע כאשר יפול לו בגורל ויעקב יטול שלשה דביעיתיו ומהם יטלו האשה והיתומים מה שקבו ולא מבו למימר לדחזון כיון דליתי לן דין חלוקה לא כחלוק דלא עדיפי מנברא דאתו מיניה ושו הוא קרקע שקבו עדיין ביד יעקב מני לחזון למיכפייה לחלוק השתא כמי דיכא הבי ולא דמי לההיא דפר' בתרא דכתובות בחבבא דאתו מכח אחד כלא לא פליגי דמני מדחו ליה ולא אמר להו לא עדיפיתו מנברא דאתיתו מיניה דליכא לא הוא מני לדחויי לשאני התם דכל אחד אחר ליה דדכך היה מבורר ומסויים שלא שעבדו אין ידוע הילכך כל אחד אחר ליה ליה בנכסי ולא מידי דדכך כולה היא שמא אכל אחד מהבדיי אבל הכא כל זמן שלא חלקו חלק לחזון מעורב בכל הקרקע שלשה דביעית ליעקב והדביעית לחזון ולא כל הימנו דיעקב למכור משל לחזון מוכותו כלום ודמי ממש להא דאמרינן התם הניח לאחר דיקלא לבנות אחוז יתומי פלוני ולא יקבי לה דיקלא סבר רב יוסף למימר הייטו מתני' אחר ליה אבל יש דמי התם כל אחד מבי מדחי ליה הכא דיקלא נביה הוא מאי תקנתייהו ליתבו לה דיקלא וליהדדי וליפלגו בריוח וקיימו כמי טעמא דהשותפין שבדרו קבלה זה מזה דמותני' ליכתם לאחר לך אבל מעשה ומשהו שבדים לו למודד חלק כל זמן שלא חלקו וקל כותיה ולף על גב דמסקינן לא שבח אלא שאין בה דין חלוקה אבל יש בה דין חלוקה לה לאחר הייטו מדאכבן נבי חיסורא לא סמכינן אהיתירא דבדילה כיון דלאיפשר בתקנתא בחלוק לף על פי שאתי דקל כדבי חלפזר בי ולא מטעמא דליהוי סבר לשום בדילה אלא משום דקיימא לן ויתור מותר במודר הנאה ודוקא באחר דיתור הא קל כותיה אבל בבית מבח כמה ואפי' שם דקל כדבי אבי בהילכתא ובטעמא בין באחר בין בבית מבח כמה קושיות ועיין בפירושי בבדלים וכם ביד אברהם הל' יבחם מנושלבן זל ואין פנאי לכתוב לך כל זה האורך שלא לבורך ולף לפרש דוקא במודר אחר לאסור ואבל מקומות הוא דכל מעשה ומשהו שבו יש לו לחזון להכריע ולאוכל כמיניה ליעקב למכור כחו וזכותו דלחזון אבל תמיהני מה זה שכתבת לאשה או ליתומים מה שקנו ולא מבו למימר לחזון כיון דליתי לן דין חלוקה לא כחלוק דלא עדיפי מנברא דאתו מיניה ושו הוא קרקע שקבו עדיין ביד יעקב מני לחזון למיכפייה לחלוק השתא כמי דיכא הבי ולא דמי לההיא דפר' בתרא דכתובות בחבבא דאתו מכח אחד כלא לא פליגי דמני מדחו ליה ולא אמר להו לא עדיפיתו מנברא דאתיתו מיניה דליכא לא הוא מני לדחויי לשאני התם דכל אחד אחר ליה דדכך היה מבורר ומסויים שלא שעבדו אין ידוע הילכך כל אחד אחר ליה ליה בנכסי ולא מידי דדכך כולה היא שמא אכל אחד מהבדיי אבל הכא כל זמן שלא חלקו חלק לחזון מעורב בכל הקרקע שלשה דביעית ליעקב והדביעית לחזון ולא כל הימנו דיעקב למכור משל לחזון מוכותו כלום ודמי ממש להא דאמרינן התם הניח לאחר דיקלא לבנות אחוז יתומי פלוני ולא יקבי לה דיקלא סבר רב יוסף למימר הייטו מתני' אחר ליה אבל יש דמי התם כל אחד מבי מדחי ליה הכא דיקלא נביה הוא מאי תקנתייהו ליתבו לה דיקלא וליהדדי וליפלגו בריוח וקיימו כמי טעמא דהשותפין שבדרו קבלה זה מזה דמותני' ליכתם לאחר לך אבל מעשה ומשהו שבדים לו למודד חלק כל זמן שלא חלקו וקל כותיה ולף על גב דמסקינן לא שבח אלא שאין בה דין חלוקה אבל יש בה דין חלוקה לה לאחר הייטו מדאכבן נבי חיסורא לא סמכינן אהיתירא דבדילה כיון דלאיפשר בתקנתא בחלוק לף על פי שאתי

הוראות שבות פרק א

הלכות שבות כפשוטן

א כל המלאכות האסורות בשבת בין מדברי סופרים בין מדברי תורה, אסורות בשבת בין לצורך בין שלא לצורך, בין לצורך גבוה בין לצורך חולין, בין לצורך מצוה בין לצורך דבר הרשות, בין לצורך היום בין לצורך למחר, בין לצורך עצמו בין לצורך אחר, בין לצורך אדם בין לצורך בהמה, בין לצורך עכו"ם בין לצורך ישראל, בין לצורך דבר שמותר לעשות בשבת בין לצורך דבר שאסור לעשות בשבת, בין לצורך דבר שמותר לעשות בכל יום בין לצורך דבר שאסור לעשות בכל יום

אודך בישר לבב בלמדי משפטי צדקך׃

ספר שלשה עשר והוא ספר משפטים הלכותיו חמש וזהו סידורן

הלכות שכירות׃ הלכות שאלה ופקדון׃ הלכות מלוה ולוה׃ הלכות טוען ונטען׃ הלכות נחלות׃

הלכות שכירות

יש בכללן שבעה מצות שלש מצות עשה וד׳ מצות לא תעשה וזהו פרטן׃

א דין שכיר ושומר שכר׃
ב ליתן שכר שכיר ביומו׃
ג שלא יאחר שכר שכיר אחר זמנו׃
ד שיאכל השכיר מן המחובר שעושה בו׃
ה שלא יאכל השכיר מן המחובר בשעת מלאכה׃
ו שלא יוליך השכיר בידו יתר על מה שיאכל׃
ז שלא יחסום שור בדישו וכן שאר בהמה׃

הלכות שאלה ופקדון

יש בכללן שתי מצות עשה׃

א דין השואל׃ ב דין שומר חנם׃

הלכות מלוה ולוה

יש בכללן שנים עשר מצות ארבע מצות עשה ושמנה מצות לא תעשה וזהו פרטן׃

א להלוות לעני ומך׃
ב שלא ינוש אותו׃
ג לנגוש את הנכרי׃
ד שלא ימשכן בעל חוב בזרוע׃
ה להחזיר המשכון לבעליו בזמן שהוא צריך לו׃
ו שלא יאחר המשכון מבעליו העני בעת שהוא צריך לו׃
ז שלא יחבול אלמנה׃
ח שלא יחבול כלים שעושין בהן אוכל נפש׃
ט שלא יתן המלוה בריבית׃
י שלא ילוה הלוה בריבית׃
יא שלא יתעסק אדם בין מלוה ולוה בריבית לא יעיד ביניהן ולא יכתוב שטר ולא יערוב׃
יב ללוות מן הנכרי ולהלוות לו בריבית׃

הלכות טוען ונטען

מצות עשה אחת והוא דין טוען ומודה או כופר׃

הלכות נחלות

מצות עשה אחת והוא דין סדר נחלות נמצאו כל המצות הנכללות בספר זה כ״ג מהן י״א מצות עשה וי״ב מצות לא תעשה׃

פרק ראשון

ביאור הלכה דין מי שכבש שומרין׃

פרק שני

ביאור הלכה שדין מי שכבש שומרים מיכו שלא במשלטין ולא בעבדים וקרקעות והקדשות ודין שתקנו משיכה בשומרים ודין תנאי בשכיר שומרים׃

פרק שלישי

ביאור הלכה דין שומרים שטענו שגירעם מוכס ועל מי זה מוכס פטורין או חייבין׃

פרק רביעי

ביאור הלכה דין שוכר בהמה בלכת בדרך ידועה או להוליך משוי ידוע ועבר על דעת בעלים ודין שוכר בהמה מה יש לו להקניט עליה׃

פרק חמישי

ביאור הלכה דין שוכר בהמה מוספינה וגירע בהן מוכס ודין משכיר בית עד זמן ידוע ורבה משכיר להשכירו לאחר ודין בית זה או בית כזה אחי משכיר לך או משכיר בית סתם או עליה סתם׃

פרק ששי

ביאור הלכה דין משכיר בית לחברו בבירה גדולה וכן משכיר בית לחברו במה הוא חייב ודין משכיר עליה וכן חתן ודין זבל שבחצר למי הוא ודין משכיר בית או חצר או כיוצא בהן עד זמן קטוב שכופהו לבנות בסוף הזמן ודין שוכר בית בלוקה או לשביתה ודין משכיר בית סתם שצריך להודיעו שלשים יום קודם שיצא ושוכר כמי צריך להודיעו ודין הוקרי וקולן הבתים ודין כפל הבית או נתנו לבנו או מכרו או הורישו׃

פרק שביעי

ביאור הלכה שיש דין תנאי בשכירות ודין משכיר בתים לחדשים או לשנה וכתעבדא דשנה ודין שוכר חומת בתי ומשכיר חומר לא נטלתי ודין משכיר בשטר ודין שוכר פרדס ודין מכניס פירותיו לבית חברו שלא מדעתו ודין שוכר רחיים׃

פרק שמיני

ביאור הלכה דין תכירות שדה או קבלנות׃

פרק תשיעי

ביאור הלכה דין שוכר את הפועלים׃

פרק עשירי

ביאור הלכה דין מלוה את חברו על המשכון ופיהם ודין שתירה בבעלי ודין האומנין שהם שומרי שכר זה לזה ודין כתן לאומנין לתקן וקלקלו ודין מוליך חטין לטוחן ושאלן סוכן ודין מרחיק דיבר לשולחני ואומר יפה ונמצא רע ודין טבח או ספר מתוך או מקרי דרדקי או שתלגי שכולם כמותרין ועומדין׃

פרק אחד עשר

ביאור הלכה שמונת עשר ליתן שכר שכיר בזמנו ודין כופם שכר שכיר ודין מחלוקת שבין שכיר לבעל הבית׃

פרק שנים עשר

ביאור הלכה דין הפועלים שחוכלין בזמן שהם עושין׃

פרק שלשה עשר

ביאור הלכה דין הבקר שחוכלת בזמן שהיא עושה כמו שנאמר לא תחסום שור בדישו׃

108

ארבעה שומרים וכו׳ סתם משכיר פרק הש׳׳ך את הפועלים ונמ׳ שם ולשון הש״ס שומר חנם כשבע על הכל ופטור וכו׳ מקום חייב בפשיעה כמו שיתבאר: שנאמר ונגוב מבית רקיח וכו׳ יף נד עב בגמ׳ פרק הש׳׳ך פרשה ריש שוכר בתמלא כשומר חנם: השואל משלם את הכל וכו׳ לשון המשנה במזכרת: שכך כתוב בשואל וכו׳ ומבואר בכתוב ובתבאר ב בבריתא במזכרת: נושא שכר מה השוכר שניהם דין אחד יש להם וכו׳ במשנ׳ במזכרת ומחלוקת בבריתא שם שוכר הם דיבו כדין שומר שכר מה כשומר חנם ופסק כפסק משנה וכן בהלכות: שנאמר ומת או נשבר וכו׳ בפרק הש׳׳ך במזכר פרשה שניה בשומר שכר: נמצאת שומר שומר חנם משבע וכו׳ עד וכל כיוצ׳׳ב וכו׳ כבר כתבתיו ודין טביעת הספינה ולסטים מזוין שהן כדומין בתוספתן מבואר הלסטים שם בהשוכר וקטביעה בגלו מ מ׳׳ת ובקרבה מקומות: המפקיד מבא הבדו וכו׳ משנה ובבריית׳ פר׳ הש׳׳ך ובתבאר בנמ׳ שאפי׳ בשלהב אחת ובקמיצן בשלהב אחרת עם השומר פטור: אפילו פשע וכו׳ דין הפשיע מחלוקת רב אחא ורבי׳ שם ולקמן לא׳ בשבע וכן בהלכו׳ במה דברים אמורי׳ בשומר שכר או בקבלנים וכו׳ מבואר בבריית׳ בהלכות שם: השומעה וכו׳ כבר תבתיו זה: כל שומר שפשע בתחלתו וכו׳ מתעסק פר׳ המפקיד ובהלכו׳ כתו שיתבאר בפרק הניזקין: ואין הש״ך וכו׳ מיממרח פרק כל הנשבעין ובגמ׳ מכיות: אפילו שלח ספר תורה וכו׳ שם בגמ׳ שלו מכיות: וכן הש״ך וכו׳ בבריית׳ הנזכרת: ענבר

ק׳ מעונה מפקיד ק׳ מ נ ונהזק ק׳ כ מ

פת עשרון פי׳ פ ט ואת עשרון ט״ם פ עור מת פי׳ כ נ ח טור מת במה פי׳ ש מ בבריית׳ שם ובהלכות: טור מת מפי השמועה וכו׳ כבר תבתיו זה: פי׳ ש ז

ק״ך מ שומר שפשע בתחלתו עד כמו שיתבאר בהלכה פרק הש׳׳ך את הפועלים וגמ׳ פרק הש׳׳ך ופרק קמ׳׳ל ופרק הש׳׳ך ופרק הש׳׳ך את הכל עד בעלי לקן עמו שלם ישלם במציעא פרק הש׳׳ך ופרק הש׳׳ך את הפועלים: נושא שכר והשוכר שניהם דין אחד יש להם כו׳ עד שם ישלם לבעלי וגמ׳ במציעא פרק השוכר את הפועלים: כמצות אומר שומר חנם נשבע וכו׳ עד כמו שיתבאר ההלכה ריש פרק הש׳׳ך ובבימור פרק ה׳ מהלכות שאלה ופקדון: נושא שכר וגשוכר עד בבעלים פטור הכל פרק הש׳׳ך כל שומר שפשע בתחלתו עד כמו שיתבאר ההלכה פרק הש׳׳ך את הפועלים ובבימור פרק שלישי: ונמין הש׳׳ך לשואל עד שיקח פקדוני ביד אחר בנתינה פרק כ׳ הגנב ופ׳ עשרי דמסכת סופרים ובמציעא פרק אלו מציאות: ענבר

ק״ך כט
ק״ך כט
ק״ך נב
ק״ך נב שם

הלכות שבירות

יש בכלל שבעמצות ג׳מצות עשה וארבע מצות לאתעשה וזהו פרטן:

א דין שכיר ושומר שכר: ב ליתן שכר שכיר ביומו:
ג שלא יאחר שכר שכיר אחר זמנו:
ד שיאכל השכיר מן המחובר שעשוה בו:
ה שלא יאכל השכיר מן המחובר בשעת מלאכה:
ו שלא יוליך השכיר בידו יתר על מה שיאכל:
ז שלא יחסום שור בדישו: ובאור מצות אלו בפרקים אלו:

פרק ראשון

שומרין נאמרו בתורה ושלשת דינין יש להם ואלו הן הארבעה שומרין שומר חנם והשוא ונושא שכר והשוכר ואלו הן שלשדינין שיש לחן שומר חנם שנגנב הפקדון ממנו או אבד ואין צריך לומ׳ אם נאנס הפקדון אונס גדול כגון שהית׳ בהמ׳ומת׳ או נשבית הרי זה׳ נשבע ששמר כדרך השומרין ופטור שנאמר ונגוב מבית האיש ונו׳ ונקרב בעל הבית אל האלהים השואל משלם הכל בין שאבד דבר השאול או נגנב בין שארעו אונס גדול מזה כגון שמתה הבהמה השאולה או נשברה או נשבת שכך כתוב בשואל ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם

תשא ב נושא שכר או השוכר שניהם׳ דין אח׳ יש להן אם נגנב או אבד הדבר השכור או שנטל שכר על שמירתו הרי אלי משלמין ואם אירעו אונס גדול מזה כגון שהית׳ בהמה ומתה או נשבר׳ או נשבית או נטרפ׳ הרי אלו נשבעין שנאנס׳ ופטורין שנאמר ומת או נשבר או נשבה אין רואה שבועת ה׳ וכתיב אם גנוב יגנב מעמו ישלם לבעליו ונו׳ נמצאת אומ׳ שומר חנם נשבע

תשא ב ג׳ אלי כיון דחייב הכתוב שם בגנבה וסתם גנבה קרובה לאומם היה כדאמרינן בריש פרק השואל סבירא היה דבכל עניין שהיה הגנבה חייב מנזילת הכתוב ואפילו באומם שחפר מתחת ויתד שם לגזוז אך שקפד עליו שיהא תורת שימור חל עליו דכלשטים יזמזין דחייבו שבויה לקרות פטור בה הכתוב לפי שעל פי שאין תורת שמירה חל בכל אומם גמור פטו׳ כשם כמו לסטים יזמזין לפטור אף לו לומר דחמור גבב היה ולומר דחמור לסטים מזמזין נזלן היה אם בכל נבבות אומם גמור כמי שמור אף על פי כן קרי ליה גזלן ואי׳ תלוי רק באומם ואי׳ אלעזר בין גנב לגזלן רק לענין כפל גזלנין מפסקי לה חזקיה בפרק הכונס:

ליבוש לומר׳ שומר חנם חייב שבועת גזלן לבית עדים לבל לוכח עלי׳ דלא פשע פטור אף מן השבועה ואי לוכח עדים לפשע חייב לשלם כתבו במקום פלוני שבקש ליתן את שלו אם ירצה לשמירה פטור ואם לאו חייב לשלמו:

בתמלוי הנ״ל ריש פרק השואל לאו דוקא בפשע שהיה רשאי בחלקה אחת לעשות וכו׳ לענין חיל כעדין ע עיכודתה לחי לבל אם אין רוצה לעשו עתו ע לאחר פשע לא חשיב עדין עכודתה עבל מקלקל

LIBRARY

עבר השומר ומסר וכו׳ מבואר בהלכות בפרקיהן דבית שם עליהם שבועת פטור וכתבו ז״ל דהוא הדין לשומר הראשון יכול ליפטר שבועתם שם ריחק הוא שפטור לף על פי שיש עליהם שהרי אין כאן טעם לומר זה היכן כיון שהרי היית כאחין שהרי הראשון כשבע על כך ופשוט הוא:

ואם אין שם עליהם וכו׳ פרק היפקיד: ואפילו היה הראשון שומר חנם וכו׳ שם ומפורש: לפיכך שם היה דרך הבעלים וכו׳ מפורש שם בעובדא דהכא ניהלי ובהלכות וכתבו ז״ל שאפילו הלך לו כשני ולא כשבועת שיש לו כלום להשתלם ויותר פטור הראשון:

מגדל עוז

עבר השומר ומסר לשומר שני על מנת להיות כאחין בכזיקין פרק קמא

לף יח ובו לף לו דכתיב קמא ובמצועא ד׳ המפקיד: לפיכך שם היה דרך הבעלים על בפרקיו של זה על וכן כל כיוצא בזה

שם עח במצועא פרק המפקיד: היה בידו פקדון ושלחו כו׳ עד סוף הפרק

לף יד פרק קמא דנזיקין:

פרק שני

שלשה דיני המזיקין עד שלא יגלגלו בהקדשות פרק בתרא דשבועות ופרק שבועת הדיינין ובמצועא פרק המפקיד ופרק הזהב: ילמד

לף מב ומג

לף מט

ימעט שמירתו כיצד ימעט שמירתו כגון שהיה מופקד אצלו בשכר והפקידו אצל אותו השני בחנם או שהיה שואל אצלו והפקידו אצל אותו השני בשכר הואיל ומיעט שמירתו פושע הוא ומשלם אף על פי ששאל או ששכר בבעלי הרי הוא הוציא הדבר השמור מידו ליד שומר אחר ואם הביא השומר השני הראיה שיפטר בה שומר ראשון כדין שמירתו הרי זה פטור כיצד שומר שכר שנתן הבהמה השמור אצלו לשומר חנם אם הביא השומר השני ערים ששמת הבהמה בדרכה הרי השומר הראשון פטור וכן כל כיוצא בזה שומר שמסר לשומר אחר והוסיף בשמירתו ומתה ההנאה לבעלים כיצד השוכר פרה מחברו והשאילה לאחר ומתה בדרכה ביד השואל הואיל והשואל חייב בכל יחזיר דמי הפרה לבעלים שאין זה השוכר עושה סחורה בפרתו של חברו וכן כל כיוצא בזה היה בידו בפקדון ושלחו ביד אחר לבעליו הואיל והשומר הראשון חייב באחריותו עד שיגיע ליד הבעלים אם בא לחזור ולהחזיר הפקדון מיד השומר השני מחזיר ואם הוחזק השומר הראשון כפרן אינו יכול להחזיר הפקדון מיד השומר השני אף על פי שעדין הפקדון באחריותו של ראשון:

עבר השומר ומסר לשומר השני אם יש עדים ששמרה השומר השני כדרך השומרים ונאנס פטור השומר הראשון שהרי יש עדים שנאנס ואם אין שם עדים חייב השומר הראשון לשלם לבעלים פרק קמא דבבא מציעא לשומאך ויעש עלמא מילתי שעשר הוא הדין עם השומר השני אפי׳ היה הראשון ממון פל עכ: שומר חנם ומסר לשומר שכר היי שהרי יש לבעל החפץ לומר לו אתה נאמן אצלי להשבע וזה אינו נאמן לפיכך אם היה דרך הבעלים להפקיד תמיד דבר זה אצל השומר השני הרי זה השומר הראשון פטו מלשלם שהרי הוא אומר לבעלי זה הדבר שהפקדת אצלי או השאלתם אמש הייתם מפקידין אותו אצל זה שהפקדתי אני אצלו והוא שלא

כיצד ימעט שמירתו כגון שהיה מופקד אצלו בשכר והפקידו אצל אותו השני בחנם או שהיה שואל אצלו והפקידו אצל אותו השני בשכר הואיל ומיעט שמירתו פושע הוא ומשלם אף על פי ששאל או ששכר בבעלי הרי הוא הוציא הדבר השמור מידו ליד שומר אחר ואם הביא השומר השני הראיה שיפטר בה שומר ראשון כדין שמירתו הרי זה פטור כיצד שומר שכר שנתן הבהמה השמור אצלו לשומר חנם אם הביא השומר השני ערים ששמת הבהמה בדרכה הרי השומר הראשון פטור וכן כל כיוצא בזה שומר שמסר לשומר אחר והוסיף בשמירתו ומתה ההנאה לבעלים כיצד השוכר פרה מחברו והשאילה לאחר ומתה בדרכה ביד השואל הואיל והשואל חייב בכל יחזיר דמי הפרה לבעלים שאין זה השוכר עושה סחורה בפרתו של חברו וכן כל כיוצא בזה היה בידו בפקדון ושלחו ביד אחר לבעליו הואיל והשומר הראשון חייב באחריותו עד שיגיע ליד הבעלים אם בא לחזור ולהחזיר הפקדון מיד השומר השני מחזיר ואם הוחזק השומר הראשון כפרן אינו יכול להחזיר הפקדון מיד השומר השני אף על פי שעדין הפקדון באחריותו של ראשון:

קנקה

כשלחי במצועא פר׳ המפקיד אין השוכר קונה שלא בשטעם או בהנאת עלי׳ משכיר אחר ליה לא אמת ולא שטעתך ולא עלי׳ דידך ואם המשכיר עצמו היה בשע׳ מיתת הבעה שאין כאן לא עדים ולא שטעם אפשר למעך למולא לני יומי והשוכר פטור והשואל משלם לשוכר עכ מהלים:

השומר השני מחזיר ואם הוחזק השומר הראשון כפרן אינו יכול להחזיר הפקדון מיד השומר השני אף על פי שעדין הפקדון באחריותו של ראשון:

פרק שני

שלשה דיני האמורין בתורה בד׳ השומרין אינן אלא בממטלטלין של ישראל ושל הדיוט שנאמר כסף או כלים וכל בהמה יצאו קרקעות ויצאו העבדים שהוקשו לקרקע ויצאו השטרות שאין גופן ממון ויצאו הקדשות שנאמר כי יתן איש אל רעהו ויצאו נכסי גוים מכאן אמרו חכמים העבדים והשטרות והקרקעות וההקדשות שומר חנם שלהן אינו נשבע ונושא שכר או שוכר אינו משלם ואם קנו מידו חייב באחריותן ותקנו חכמים שנשבעין על ההקדשות שבועת השומרין בעין של תורה כדי שלא יזלזלו בהקדשות יראה

עיין בהלכות טוען לפה עכ:

מי שהקדש נמוד בהן חמור כיצד טפי שלא יגלגלו בהקדש אחר בשל עניים לא חייבו כולי האי ולא תקנו לישבע על פשוטר מלוכסין בהלכות פקדון לפה וכן מוכיח מדברי רבינו האלפסי ואין להשביע בשלקה זמן הזה בימינו דלא קיי לן להו לעניי מיחוש מילי ודבי זכ:

זכורני במשנה מפני הקדשות דלא שייך בהו שלא וכן כתבו ז״ל: שנאמר כסף או כלים וכו׳ מפורש בברייתא שם ומה שכתב יצאו הקדשות וכנסי גוים מפורש שם הקדש דעקו כתיב פי׳ אין הקדש דעקו קדין לגויים שכבל מקום שהזכר דעקו׳ אין הגוי בכלל ופשוט הוא ומבואר בהלכותיה: ואם קנו מידו חייב באחריותן כבגזלה שם מיומרת ומתקנו: ותקנו חכמים שבשבעין על ההקדשות כי מיומרת בגזלה שם וכתבו ז״ל שבגזלו חפילו משבועה אחיכה בדיוני פטורין מן הדין לכל בהקדשות ועיקר ויסוד שבועה היומרת בגזלו הקדש יש ללמוד שבועה שכר שפטור מלוכסין בכל מקום שם מאחר הרי זה לא הפסיד שכרו אלא כשבע שבועת שוא ונשבע שבועה ועיקר: ירמ״ה

סמג עשין מ׳ פוס׳ עור מת מ׳ סי שם ופי ט׳

לף כו ונמצאת לף כז ולף כח

שור שם מי׳ ג׳ סמג שם עשין מ׳ סי׳ קכח

סמג שם שור מת מי׳ שלא ועשין מ׳ סי׳ ק׳ ג׳ ופי׳ ט׳

הלכות שבירות מניד משנה

האומר לחבירו שמור לי זה ואמר לו הנח לפני וכו' משנה פרק השואל (דף צח:) ואמאי מיחייב וקא תמיהנן כדרך שתקנו משיכה בלקוחות כך תקנו משיכה בשומרים ילמד לי דקניה בפחות ובתוך מדבע תמיהנן ולא בעינן משיכה ובשאומר לו הנח בחיקל וקיל תבא וכדאמרי' לקמן בפרק השואל הכניסה בחיקל הכניסה בחיקל וקיל תבא כיון שיכלה מדעתו ומתוך חייב הרחבה (ל) עכ"ל ופי' לם היה זה בהשואת השוכר שמתחייב בכך:

לף מ ע"ב אמר לו הנח לפניך מה הנח שתהא לו הרי הבית לפניך וכו' הנח לפניך בזמן שהבית מושכר הרי הבית לפניך מיושבת ולא לפיכך וכתבו (ל) דלקמן מיחבירו עליו הלחיק ולפיכך שומר חנם לא הוי וכן בהלכות ודין הרי הבית לפניך בהזכר:

אבל מחבירו וכו' כל מקום שתלוה בדברי רבינו חנם בדיני ממונות הוי מתקנת קנהופים (ל) שתקנו חנם בכל מקום ב בדפוסי' ליתא ולא נזכר כלל בגמר':

אחד המפקיד וכו' לין זה מוסכם מכל הפוסקים (ל) שדין שבועת השומרין היא לפי' בלא עדי פקדון שלא כדברי הסוברים שבועת כל הכשנשין לפי שהיא עיקרית וכבר הכריחו כן מכל מקום שכתב רבינו שאין חומרין מנו (ל) לפטרו משבועה זה בעלמא אין חומרין מנו פטור לעולם (ל) וקרב לאדן מנו פטור משבועה זה לעולם (ל) שבועת השומרין היא שחלקו עליהם חומרין שמשבועת השומרין חומרין מנו (ל) לחייבו משבועה זה שבועת הפקדון היא שחלקו עליהם חומרין שמשבועת הפקדון חומרין מנו (ל) לפטרו משבועה זה ואפילו הכי מחייבינן ליה משום דמיגו דאי בעי אמר ליה לא שמרתי ולא פשעתי ולא מידי ופטר נפשיה מכל שבועה ושבועה השומרין חמורה משבועת הפקדון שהרי הפקדון אינו נשבע אלא על הפקדון בלבד והשומרין נשבעין על הפקדון ועל כל מה שיש לו בידו ואפילו הכי אמרינן

אין לך מי שנשבע מתוך שיכול לומר כך וכך וישבע בנקיטת חפץ אלא השומר בלבד שיש עליו שטר אבל שאר כל הנשבעין בדין מתו' שיכול לומר איני נשבעין אלא הסת:

פרק שלישי

שומר שטענן שנאנס אונס גדול כגון שבורח ומתדמה אם נאנס במקו' שהעדים מצויין שם מצריכין אותו ראיה על טענתו שנאנס ויפטר אף משבועת שומרים ואם לא הביא ראיה ישלם שנא' אין רואה שבועת ה' תהיה בין שניהם הא במקום שאפשר להביא ראיה אי שם שבועה לא או יביא ראיה או ישלם אבל אם טען שנאנס במקום שאין העדים מצויין שם אין מצריכי' אותו ראיה אלא ישבע שנאנס ויפטר ואם הביא עדים שלא פשע בה נפטר אף מן השבועה מעשה באחר שהביא חבית[ח] של יין בשכר ושברה בשוק של מחוזא ובאו לפני חכמים ואמרו שוק זה שטענת שנשבר בו חבית בני אדם מצויין שם או תביא ראיה שלא פשעת לא נתקלת ונפלת או תשלם דניה וכן כל כיוצא בזה: המעביר חבי[ט] ממקום[י] למקום בשכר ונשברה דין תורה הוא שישלם שאין זה אונס גדול והרי השבירה כנגבה ואבדה שהוא חייב בהן אבל תקנו חכמי שיהיה חייב שבוע' שלא פשעבה שאם אתה אומר ישלם אין לך אדם שיעבור חבית לחברו לפיכ' עשו בה שבירת החבית במיתר[כ] הבהמה[כא] וכן הלכ' כר' מאיר ומע"פ שחכמים חלוקים עליו מ"מ משמע שם שרבי נשאו אותה שנים במוט ונשברה מ ינחמן ורבא סוברים כמותו שם: משלמין חצי דמיה[כב] הואיל ומשוי זה גדול לגבי אחד וקל לגבי שנים הרי הוא כאונס ואינו אונס ומשלמים מחצה אם יש עדים שלא פשעו בה נשברה במקום שאין העדים מצויין נשבעים שלא[כג] שברוה בפשיעה[כד] ומשלמין חצי דמיה שהרי לא היה לבל אחד להביא אלא משוי שיכול להעבירו בפני עצמו מכאן אתה למד שהאחר שהעביר חבית גדולה[כה] שאין דרך כל הסבלים להעבירה שהוא פושע ואם נשבר בידו משלם הכל: הסבל ששבר חבית[כו] של יין לחנוני ונתחייב לשלם והרי היא שורה ביום השוק ארבעה[כז] ובשאר הימים שלשה[כח] אם החזירו ביום השוק חייבין להחזיר חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[ח] קונה חבית דלית בר פיסתקא דמקנזא מתו לקמיה דרבא כו':

[ט] עיין בסי' ח של ספר נזיקין:

[י] וכן הלכ' כר' מאיר ומע"פ שחכמים חלוקים עליו מ"מ משמע שם שרבי יוחנן ורבא סוברים כמותו שם:

[כא] הבהמה[כא] ושבירתה ועוד תקנו ברבר זה שאם נשאו אותה שנים במוט ונשברה מ משלמין חצי דמיה[כב] הואיל ומשוי זה גדול לגבי אחד וקל לגבי שנים הרי הוא כאונס ואינו אונס ומשלמים מחצה אם יש עדים שלא פשעו בה נשברה במקום שאין העדים מצויין נשבעים שלא[כג] שברוה בפשיעה[כד] ומשלמין חצי דמיה שהרי לא היה לבל אחד להביא אלא משוי שיכול להעבירו בפני עצמו מכאן אתה למד שהאחר שהעביר חבית גדולה[כה] שאין דרך כל הסבלים להעבירה שהוא פושע ואם נשבר בידו משלם הכל: הסבל ששבר חבית[כו] של יין לחנוני ונתחייב לשלם והרי היא שורה ביום השוק ארבעה[כז] ובשאר הימים שלשה[כח] אם החזירו ביום השוק חייבין להחזיר חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[כב] משלמין חצי דמיה[כב] הואיל ומשוי זה גדול לגבי אחד וקל לגבי שנים הרי הוא כאונס ואינו אונס ומשלמים מחצה אם יש עדים שלא פשעו בה נשברה במקום שאין העדים מצויין נשבעים שלא[כג] שברוה בפשיעה[כד] ומשלמין חצי דמיה שהרי לא היה לבל אחד להביא אלא משוי שיכול להעבירו בפני עצמו מכאן אתה למד שהאחר שהעביר חבית גדולה[כה] שאין דרך כל הסבלים להעבירה שהוא פושע ואם נשבר בידו משלם הכל: הסבל ששבר חבית[כו] של יין לחנוני ונתחייב לשלם והרי היא שורה ביום השוק ארבעה[כז] ובשאר הימים שלשה[כח] אם החזירו ביום השוק חייבין להחזיר חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[כג] שלא[כג] שברוה בפשיעה[כד] ומשלמין חצי דמיה שהרי לא היה לבל אחד להביא אלא משוי שיכול להעבירו בפני עצמו מכאן אתה למד שהאחר שהעביר חבית גדולה[כה] שאין דרך כל הסבלים להעבירה שהוא פושע ואם נשבר בידו משלם הכל: הסבל ששבר חבית[כו] של יין לחנוני ונתחייב לשלם והרי היא שורה ביום השוק ארבעה[כז] ובשאר הימים שלשה[כח] אם החזירו ביום השוק חייבין להחזיר חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[כד] בפשיעה[כד] ומשלמין חצי דמיה שהרי לא היה לבל אחד להביא אלא משוי שיכול להעבירו בפני עצמו מכאן אתה למד שהאחר שהעביר חבית גדולה[כה] שאין דרך כל הסבלים להעבירה שהוא פושע ואם נשבר בידו משלם הכל: הסבל ששבר חבית[כו] של יין לחנוני ונתחייב לשלם והרי היא שורה ביום השוק ארבעה[כז] ובשאר הימים שלשה[כח] אם החזירו ביום השוק חייבין להחזיר חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[כה] גדולה[כה] שאין דרך כל הסבלים להעבירה שהוא פושע ואם נשבר בידו משלם הכל: הסבל ששבר חבית[כו] של יין לחנוני ונתחייב לשלם והרי היא שורה ביום השוק ארבעה[כז] ובשאר הימים שלשה[כח] אם החזירו ביום השוק חייבין להחזיר חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[כו] הסבל ששבר חבית[כו] של יין לחנוני ונתחייב לשלם והרי היא שורה ביום השוק ארבעה[כז] ובשאר הימים שלשה[כח] אם החזירו ביום השוק חייבין להחזיר חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[כז] ארבעה[כז] ובשאר הימים שלשה[כח] אם החזירו ביום השוק חייבין להחזיר חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[כח] שלשה[כח] אם החזירו ביום השוק חייבין להחזיר חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[כט] חבית[כט] של יין או ישלמו לו ארבעה והוא שלא היה לו יין למכור ביום השוק אבל אם היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[ל] היה[ל] לו יין מחזירין לו שלשה החזירו לו בשאר הימים מחזירין לו שלשה ומנכין לו בכל זמן טורח שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[לא] שהיה[לא] טורח במבירתה ופגם הנקב החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

[לב] החבית[לב] ונקב בל כיוצא בזה: רועה

פרק שלישי

שומר שטענן כו' עד ואם בשכרה מ

מידי משלם בכל כתב הלחם זל הוא נותן את הפשיעה בעבור הכבדות ואני אפי סבור שאין הפשיעה שם בשכיל הקבלן אלא במשוי עיקר אלא הקלות: כולן במציעא פרק השוכר את הפועלים ומחלוקת זה שכתב הלחם זל בשעה הנתקל אין כל כי דעת רמ זל מפני הכובד הוא וכמו שפירש בלשונו שהעתקתי ואחכמו כטעמא דבל ועל דעתו עמדנו: הסבל ששבר חבית של יין לחכמי ירושלמי כו' החזירו לו בשאר ימים עד וכן בל כיוצא בזה כתב הלחם זל לא נקיל דהוה ליה להמלוני במי בקה בין דבל אמרה אי לא עכל: ואני אומר עד כמה כי היכא ליחשוב ולזיל דרך רמ זל נם בזה עיקר הקלות בדברי פרק השואל ומה שכתב הלחם זל בזיעה הוא נכרי ולא מישראל ואין לנו מתוקות לפי מבקש הקלות ולמ זל אין לו עסק בזה לחכור בשכרה בדרך לקנר סדר הגמ' בשפה ברורה: רועה

[לג] ליכון אלו מציעא דף פב ע"ב ופ"ג בתרא עם העתוי

[לד] אחר עבדי' דף קי ע"ב ד"ה מעשה ברוכל עבדי' ט מעשה בדבר לב הוכיח שכבר לו שני בני אדם להניח לו מבית אחת ובבבוא בעניין אלו ולקח בבבל אחד ונתן לפני זה ולזה נתן לו את שכרן משו אחרמו בליקי' תשמוד עם:

הלכות שבירות

מניד משנה

ביום הקוץ שניצב ראשון וחמיש פרשו ביום הקוץ ממש אבל קודם לכן לא שמע מתמיין כשאר ימי מהדרי ליה חמשה פ' ליכו מספיק להם בהשבת חבית יין כמותה להא ליכה שוק אלא לרבעה וליכו לחמר להו מי קומי נבאי ביומא דשוקא חמשה קיא שוק שביעי הוי לי שהייתי מוכרה ביום הקוץ שעבר והייתי מוכיא הלמים בריחיה ולא תמיין דבשאר יומי מצלמין ליה חמשה אלא שלש היה לו יין למכור אבל מי שרוצה לקנות ליכן מצלמין הלא ארבעה זו היא שעת הימכרשים זל לפי נרסת הספרים ולפי שוק זה לא היה לו יין למכור ביום הקוץ שעבר אבל היה לו יין ביום הקוץ שניצב ראשון וחמיש פרשו ביום הקוץ ממש אבל קודם לכן לא שמע מתמיין כשאר ימי מהדרי ליה חמשה פ' ליכו מספיק להם בהשבת חבית יין כמותה

מנדל עוז

ויעבר שבעו שבעי עד למקו' קבקמ' פרק האוכר את הפועלי': דף נב: ויועה שהיה לו לקנות הטרפה או קשבול וכו' עד הרי זה פושע וחייב כתב הר"ל לאחר זה בריך פי' שליהו משלם כל דמי הבהמות שלא מכהין לו לשבר שהיה בריך לשכור ואם תומדין כמה אדם רוצה ליתן ולא יטרח לקנ' בהמ' יפות כזה וישלם לו הקומר עכ"ל: ואני תומר יישר כחו שהוסיף לפרש על פירוש הרי דמיקן שבת ל"מ זל כפי הקבל פרק האוכר את הפועלים וכן כתב הר"ל זל מקורי מדעת לבותי בעלי התוספות זל: ויועה שטען שהבלתי הו' על כדין כל הכשבעין ונוטלין זה מוסכם בשאר ליכו התלמוד התלוייס בטעמות מן קרא שוכים ס"ע: ויועה שהניח עדרו בו' על סוף הפרק פר' השוכר את הפועלים ופרק המפקיד:

פרק ל'

ויועה שבאו זאבים וטרפו ממנו אם היה זאב אחד אין זה אונס אפילו בשעת משלחת זאבים ואם היו שני זאבים הרי זה אונס שני כלבים אינן אונס אפילו באו משתי רוחות היו יתר על שני הרי זה אונס ליסטס מזוין הרי זה אונס ואפילו היה הויעה מזוין ובא לו ליסטס אחד מזוין הרי זה אונס שאין הויעה מוסר נפשו בליסטס הארי והדוב והנמר והברדלס והנחש הרי אלו אונסים בזמן שבאו מאליהן אבל אם הוליכם למקום נדודי חיות וליסטים אין אלו אונסין וחייב לשלם: רועה שמצא גנב והתחיל להתנרור בו ולהראותו שאינו חושש ממנו ואמר לו הרי אנו במקום פלוני וכך וכך רועים אנחנו וכך וכך כלי מלחמה יש לנו ובא אותו הליסטס ונצחו ולקח מהן הרי הויע"ה חייב שאחד המוליך ארת הבהמה במקום נדודי חיות וליסטים או המביא את הליסטס בחתנרותו למקום הבהמה: רועה שהיה לו להציל הטרפה או השבויה ברועים אחרים ובמקלות ולא קרא רועים אחרים ולא הביא מקלות להציל הרי זה חייב אחד שומר חנם ואחד שומר שכר אלא ששומר חנם קורא רועי' ומביא מקלות בחנם ואם לא מצא פטור אבל שומר שכר חייב לשכור הרועי' והמקלות עד כדי דמי הבהמה

ג ומ' לכושרא דחיותא ולטירפא יתירתא כדליתא התם:

כדי להציל וחוזר ולוקח שכרן מבעל הבירה ואם לא עשה כן והיה לו לשכור ולא שכר הרי זה פושע וחייב: רועה שטען שהצלתי על ידי רועים בשכר נשבע ונוטל מה שטען שאינו יכול לטעון אלא עד כדי דמיהן ויכול היה לומ' נטרפה וישבע בנקיטת חפץ כדין כל הנשבעין ונוטלין: רועה שהניח עדרו ובא לעיר בין בעת

ד ולא תשביכן ליה כמבריח מרי מ מכסי תביכו דליכו טועל כלום דהכ' כרי יציקא אם לא היה מכל וכן לעיל סג מילכות נזקי ממון עמ:

שדרך הרועי' להכנס ובין בעת שאין דרך הרועים להכנס ובאו זאבים וטרפו ארי ודרס אין אומרים אלו היה שם היה מציל אלא אומרין אותו אם יכול להציל על ידי רועים ומקלות חייב ואם לאו פטור ואם אין הדבר ידוע חייב לשלם: מתה הבהמה כדרכה הרי זה אונס והרועה פטור סנפה ומתה איו אונס תקפתו ועלתה לראשי צוקין ונקפרנו ונפלה הרי זה אונס העלה לראשי צוקי או שעלת מאליה והוא יכול למנעה ולא מנעה אף על פי שתקפתו ונפלה ומתה או

ה שיכיה לו לתקפה ולא תקפה אבל נשברה חייב ה שכל שתחלתו בפשיעה וסופו באונס חייב וכן

עליו השומר וכן בהלכות: הארי והדוב והנמר וכו' לימתי וכו' משנה כלשונה שם: רועה שמנע נגב וכו' בעיא לפשיטא שם: רועה שהיה לו להציל הטרפה וכו' כגמרא שם שומר שכיה לו לקדם בריעי' ובמקלות ולא קדם חייב שומר חנם בחנם ושומר שכר בשכר ועד כמה עד כדי דמיקן פי' שלו בקמ' וכיכן מצינו בשומר שכר שיכיב בליכסין קש"ל שיפרע שומר שכר שכר הרועים משלו והיו תמיכים על זה ופריך דהדר שקיל דמיקן מבעל הבית אמר ליה רב פפא לאביי מי דמי התם מי מיכה פי' כיון שבעל הבית חוזר ומשלם כדי דמיקן מה מדיח בהכלה והלא בדמיקן היה מוצא ליקח אחרית כמותן ופריק כפקליה מיכה לכושרא דחיותא כיכר בהמות שמכירין בהן ומלמדות בביתו מי כמי לטירפא יתירתא שלא יבטלך לחזור ולקנות בהמות וכל זה בהלכות כלשון הגמרא: אבל שומר שכר וכו' כבר כתבלר זה: ואם לא עשה כן והיה לו לשכור ולא שכר הרי זה פושע וחייב כל דמי הבהמות אלא מכיכן לו השכר שהיה בריך לשכור ליעי' לקבל ואם תאמר השכר יעלה עד כדי דמיקן ולא יטרח לקנות בהמות יפות כאלו וישלם לו הקומר עכ': והריכבן זל כתב פרלך שומר שכר שהיה לו לקדם בריעים ובמקלות ולא קדם ליהיו משלם את כולה אלא מכיכן לו שכדין ואם לא היה יכול לקדם אלא בכדי דמיקן אלו משלם כושרא של בהמה אי כמי דמי טירפא וכל שכן ובראיה זל שכשכר משל בעל הבית: רועה שטען שהצלתי על ידי רועים וכו' כלל לכל המוכיחין בדשות שהן כשבעין ונוטלין וכן כתב ר"ח זל בכתובות פרק קמא גבי מתני' שכשביו המוכיח קיבלות על כשבי אחתו קיבלת ולא אלו בלבד ישבע כמה קיבלת ויטול וזה לשונו מיקל שומעין לכל קיבלת ידע והאי לא ידע כשבע ומקיל וקמ"ל בשומר חנם: רועה שהניח עדרו ובא לעיר וכו' בבריתא שם בהלכות וכתב הר"ר יהונתן זל בשומר שכר שיש לו לשמור שומר חנם אלא ליקח בשומר שכר כיכר כתבלר זה ואין זה בשומר חנם אלא ליקח בשומר שכר שיש לו לשמור שומרי יועבולה וכן כתבו זל: להכי יקבי ליה לגנב כי היכי דלכטר כטירותא מעלית וכן פסקו בהלכות דין הבריתא הוא אפי' בעל בעידנא דעייל ליכסי וליקח בשומר שכר לבל בשומר חנם שבכתם בעת שדרך הרועים ליכנס ודאי פטור שלא בפשיעה וכן כתבו הרמב"ן והרשב"א זל ופשוט הוא: מתה הבהמה וכו' משנה שם: סנפה ומתה כלשון משנה סנפה ומתה היכו תוכם ופרשי זל עניבה בדעב או העמיד בקיר בחמה וכחוכף בעבות לעבות כפם מתרגמיכן לסנפה כפם עכלו ופי' חעלם שלשון המשנה היכו תוכם לתו למימרא תוכם לא היו ופשיעה כמי לא היו נשומר חנם כמי חייב ושומר שכר חייב ושומר חנם פטור אלא לפשיעה היא ואילו לתבת ליעל מתה כדרכה קרי זה תוכם תבת סיפא סנפה ומתה היכו תוכם וזה פשוט ויש מי שכתב שחלוש המשנה הוא שאם עבה יכם לאחר ומתה לאחר זמן רבים יקובתן זל: תקפתו ועלתה לראשי קיקין וכו' לשון המשנה שם עלתה לראשי ניקין ונפלה תוכם ופרשי זל תוקימה בהמפקיד שתקפתו ועלתה ובהלכות נם כן הוא שתקפתו ועלתה תקפתו ונפלה ואף על נב דהקיא תוקמת מיתעביד לחביב דלית הלכתא כותיה כבר הביאו הרמב"ן והרשב"א זל להעויל דברי ההלכות לחלוטין דהלכתא קיבלה היא לכולי עלמא ועקר ופירוש ניקין הרים חדים וגבוהים ופירוש תקפתו שאחז בה והיא חזקה ממנו: העלה לראשי ניקין משנה שם: או שעלתה וכו' כבר כתבלר זה ואין זה בשומר חנם אלא ליקח בשומר שכר שיש לו לשמור שומרי יועבולה וכן כתבו זל:

אעפ שתקפתו ונפלה וכו' ולדיקא נפלה אבל מתה שם כדרכה פטור לחיוב לפשיעה ויש לתנ ומתה כדרכה שיתבלר בשומר וכן יפורש בפרק המפקיד:

וכן

פרק רביעי

השוכר

את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם הוחלקה פטור אף על פי שעבר על דעת הבעלים ואם הוחמה חייב שכרה להוליכה בבקעה והוליכה בהר אם הוחלקה חייב שהתקלו יתר בהם מן הבקעה ואם הוחמו פטור שחמימו בבקעה יתר מן ההר מפני הרוח שמנשבת בראש ההרים ואם הוחמו מהמת המעלה חייב וכן כל כיוצא בזה וכן השוכר את הפר להרוש בהר וחרש בבקעה ונשבר הקנקן והיא הכלי שחורש בו הרי השוכר פטור ודין בעל הפרה עם האומנין שחרשו וכן אם לא שנה על דעת הבעלים ונשבר הקנקן דין בעל הפר עם האומנין שכר להרוש בבקעה וחרש בהר ונשבר הקנקן השוכר חייב ודינו של שוכר עם האומנין ומה הוא דין האומנין ששברו בעת חרישה שמשלמין מי משלם זה האוחז את הכלי בעת החרישה ואם היתה השרה מעלות שניה חייבין בדמי הקנקן המנהיג אותה במלמד והאוחז את הכלי שכרה לרוש בקטנית ורש בתבואה והוחלקה פטור בתבואה ורש בקטנית חייב שהקטנית מחלקת מעשה באחד שהשכיר חמור לחברו ואמר לו לא תלך בו בדרך נהר פקוד שהמים מצוין שם אלא בדרך נרש שאין בו מים הלך בדרך נהר פקוד ומת החמור ולא היו שם עדים שמעידים באי זה דרך הלך אלא הוא מעצמו אמר בנהר פקוד הלכתי ולא היו שם מים ומחמת עצמו מת ואמרו חכמי הואיל ויש עדים שהמים בנהר פקוד מצויין חייב לשלם שהרי שנה על דעת הבעלים ואין אומרים מה לי לשקר במקום עדים שהשוכר את הבהמה להביא עליה מאתים ליטרין של הטים והביא מאתים ליטרין של שעורין ומתה חייב מפני שהנפח קשה למשאוי והשעורין יש להן נפח וכן אם שכרה להביא תבואה והביאה במשקלה תבן אבל אם שברה להביא עליה שעורים והביא במשקלן חטים ובתבן וכן כל כיוצא בזה שכר את הבהמה לרכוב עליה איש לא ירכיב עליה אשה שברה לרכוב עליה אשה מרכיב עליה כל אשה בין קטנה בין גדולה ואפי' מעוברת שהיא מניקה השוכר את הבהמה לשאת עליה משקל ידוע והוסיף על משאו אם הוסיף חלק משלשים על השיעור שפסקו עמו ומתה חייב פחות מכאן פטור אבל נותן הוא שכר התוספת שכר סתם אינו נושא אא"כ במשקל הידוע במדינה לאותה בהמה ואם הוסיף חלק משלשים כגון שדרכה לשאת שלשים וטען עליה לא' ומתה או נשברה חייב וכן כפינה שהוסיף בה אחד משלשים על משאה וטבעה חייב לשלם דמיה הכתוף שהוסיף על משאו קב אחד והווזק במשא זה חי' בנזקין שאף על פי שהוא בן דעת והרי הוא מרגיש בכובד המשא יעלה על לבו שמא מחמת חלין הוא זה הכובד השוכר את החמור לרכוב עליה יש לו להניח עליה בסותו ולבינו ומזונותיו של אותו הדרך לפי שאין דרך השוכר לחזור בכל מלון ומלון לקנות מזונות יתר על זה הרי מעכב עליו בעל החמור וכן יש לבעל החמור להניח עליה שעורים ותבן ומזונות של אותו היום יתר על זה

פרק רביעי

השוכר

את החמור להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם הוחלקה פטור אף על פי שעבר על דעת הבעלים ואם הוחמה חייב שכרה להוליכה בבקעה והוליכה בהר אם הוחלקה חייב שהתקלו יתר בהם מן הבקעה ואם הוחמו פטור שחמימו בבקעה יתר מן ההר מפני הרוח שמנשבת בראש ההרים ואם הוחמו מהמת המעלה חייב וכן כל כיוצא בזה וכן השוכר את הפר להרוש בהר וחרש בבקעה ונשבר הקנקן והיא הכלי שחורש בו הרי השוכר פטור ודין בעל הפרה עם האומנין שחרשו וכן אם לא שנה על דעת הבעלים ונשבר הקנקן דין בעל הפר עם האומנין שכר להרוש בבקעה וחרש בהר ונשבר הקנקן השוכר חייב ודינו של שוכר עם האומנין ומה הוא דין האומנין ששברו בעת חרישה שמשלמין מי משלם זה האוחז את הכלי בעת החרישה ואם היתה השרה מעלות שניה חייבין בדמי הקנקן המנהיג אותה במלמד והאוחז את הכלי שכרה לרוש בקטנית ורש בתבואה והוחלקה פטור בתבואה ורש בקטנית חייב שהקטנית מחלקת מעשה באחד שהשכיר חמור לחברו ואמר לו לא תלך בו בדרך נהר פקוד שהמים מצוין שם אלא בדרך נרש שאין בו מים הלך בדרך נהר פקוד ומת החמור ולא היו שם עדים שמעידים באי זה דרך הלך אלא הוא מעצמו אמר בנהר פקוד הלכתי ולא היו שם מים ומחמת עצמו מת ואמרו חכמי הואיל ויש עדים שהמים בנהר פקוד מצויין חייב לשלם שהרי שנה על דעת הבעלים ואין אומרים מה לי לשקר במקום עדים שהשוכר את הבהמה להביא עליה מאתים ליטרין של הטים והביא מאתים ליטרין של שעורין ומתה חייב מפני שהנפח קשה למשאוי והשעורין יש להן נפח וכן אם שכרה להביא תבואה והביאה במשקלה תבן אבל אם שברה להביא עליה שעורים והביא במשקלן חטים ובתבן וכן כל כיוצא בזה שכר את הבהמה לרכוב עליה איש לא ירכיב עליה אשה שברה לרכוב עליה אשה מרכיב עליה כל אשה בין קטנה בין גדולה ואפי' מעוברת שהיא מניקה השוכר את הבהמה לשאת עליה משקל ידוע והוסיף על משאו אם הוסיף חלק משלשים על השיעור שפסקו עמו ומתה חייב פחות מכאן פטור אבל נותן הוא שכר התוספת שכר סתם אינו נושא אא"כ במשקל הידוע במדינה לאותה בהמה ואם הוסיף חלק משלשים כגון שדרכה לשאת שלשים וטען עליה לא' ומתה או נשברה חייב וכן כפינה שהוסיף בה אחד משלשים על משאה וטבעה חייב לשלם דמיה הכתוף שהוסיף על משאו קב אחד והווזק במשא זה חי' בנזקין שאף על פי שהוא בן דעת והרי הוא מרגיש בכובד המשא יעלה על לבו שמא מחמת חלין הוא זה הכובד השוכר את החמור לרכוב עליה יש לו להניח עליה בסותו ולבינו ומזונותיו של אותו הדרך לפי שאין דרך השוכר לחזור בכל מלון ומלון לקנות מזונות יתר על זה הרי מעכב עליו בעל החמור וכן יש לבעל החמור להניח עליה שעורים ותבן ומזונות של אותו היום יתר על זה

מגדל עוז

פרק רביעי

השוכר

את החמור מניעה דף לו עמ' כו' עד סוף הפרק כולו במניעת פר' השוכר את דף עמ' החומרין: פרק ה'

ב כרבה חסד' ורבה בר רב קוכא ולא כרבה דפט' ליה לרועה מטעם החומם סה וכן פסק בחכימסף דקילכתא כוותיקו ותו דרב פפא דן הכי בלבה למעשה ורבה לטעמ' כדלעיל ויש פר' הכופם נכי כפלה לנגב וכתבית עכ:

ב כרבה לנבי מניי וכן פסק ל' שפס ולא כליכ' מלן דפסיק כתבייעם בספרו:

ג ולא על נב דתחילתו בפשיעה לנבי חמימות וקיימת לן תחילתו בפשיעה וסופו בחומם מיי' קייבו דיק' כשבח החומם מחמ' הפשיעה כי הקי' לרבריב' דאורבני כהלקמן בהילכות שאלה ופקדון פ"ד ועיש בתוספ' וסיפ הפועלי נבי רועה שהניח עדרו כו' עכ:

ד שכרה להוליכה בבקעה והוליכה בהר אם הוחלקה פטור אף על פי שעבר על דעת הבעלים ואם הוחמה חייב שכרה להוליכה בהר והוליכה בבקעה אם הוחלקה חייב שהתקלו יתר בהם מן ההר מפני הרוח שמנשבת בראש ההרים ואם הוחמו מהמת המעלה חייב וכן כל כיוצא בזה וכן השוכר את הפר להרוש בהר וחרש בבקעה ונשבר הקנקן והיא הכלי שחורש בו הרי השוכר פטור ודין בעל הפרה עם האומנין שחרשו וכן אם לא שנה על דעת הבעלים ונשבר הקנקן דין בעל הפר עם האומנין שכר להרוש בבקעה וחרש בהר ונשבר הקנקן השוכר חייב ודינו של שוכר עם האומנין ומה הוא דין האומנין ששברו בעת חרישה שמשלמין מי משלם זה האוחז את הכלי בעת החרישה ואם היתה השרה מעלות שניה חייבין בדמי הקנקן המנהיג אותה במלמד והאוחז את הכלי שכרה לרוש בקטנית ורש בתבואה והוחלקה פטור בתבואה ורש בקטנית חייב שהקטנית מחלקת מעשה באחד שהשכיר חמור לחברו ואמר לו לא תלך בו בדרך נהר פקוד שהמים מצוין שם אלא בדרך נרש שאין בו מים הלך בדרך נהר פקוד ומת החמור ולא היו שם עדים שמעידים באי זה דרך הלך אלא הוא מעצמו אמר בנהר פקוד הלכתי ולא היו שם מים ומחמת עצמו מת ואמרו חכמי הואיל ויש עדים שהמים בנהר פקוד מצויין חייב לשלם שהרי שנה על דעת הבעלים ואין אומרים מה לי לשקר במקום עדים שהשוכר את הבהמה להביא עליה מאתים ליטרין של שעורין ומתה חייב מפני שהנפח קשה למשאוי והשעורין יש להן נפח וכן אם שכרה להביא תבואה והביאה במשקלה תבן אבל אם שברה להביא עליה שעורים והביא במשקלן חטים ובתבן וכן כל כיוצא בזה שכר את הבהמה לרכוב עליה איש לא ירכיב עליה אשה שברה לרכוב עליה אשה מרכיב עליה כל אשה בין קטנה בין גדולה ואפי' מעוברת שהיא מניקה השוכר את הבהמה לשאת עליה משקל ידוע והוסיף על משאו אם הוסיף חלק משלשים על השיעור שפסקו עמו ומתה חייב פחות מכאן פטור אבל נותן הוא שכר התוספת שכר סתם אינו נושא אא"כ במשקל הידוע במדינה לאותה בהמה ואם הוסיף חלק משלשים כגון שדרכה לשאת שלשים וטען עליה לא' ומתה או נשברה חייב וכן כפינה שהוסיף בה אחד משלשים על משאה וטבעה חייב לשלם דמיה הכתוף שהוסיף על משאו קב אחד והווזק במשא זה חי' בנזקין שאף על פי שהוא בן דעת והרי הוא מרגיש בכובד המשא יעלה על לבו שמא מחמת חלין הוא זה הכובד השוכר את החמור לרכוב עליה יש לו להניח עליה בסותו ולבינו ומזונותיו של אותו הדרך לפי שאין דרך השוכר לחזור בכל מלון ומלון לקנות מזונות יתר על זה הרי מעכב עליו בעל החמור וכן יש לבעל החמור להניח עליה שעורים ותבן ומזונות של אותו היום יתר על זה

ה לשון עור מלפוף סיתן ס"ט ול"ל הרים בתרגום דקף ק"מ כתב רפטורי' דמשתעית התשכיר שכר הכיבוי' לנלכת עם פרתו לעשות מלאכת השוכר ויכולין הבעלים לומר לו אלו חסרת בקיבו כאשר מתנית עמו לא כשכר ואתמהו לן קבלני עליכו שיהיה בהמתו ללא פיקדון ושיהא שומר חנם עליה ואפילו הכי פטור השוכר עליה משום שכר השכיר עליו לשמרה כשמירת בעלים ולא יותר ולא יכנוס לתוך ביתו ולא יקשור בחבל חזק אלא בחבל רך ולא יתן עליה משא יתר על כחה ולא יכנוס בלילה לעיר אלא ילין בחוץ ולא יעבור בנהר עמוק אלא בגשר ולא יעבור בנהר רחב אלא במקום שהוא רדוד ולא יעבור בנהר בשעת הגשמים ולא יעבור בנהר בשעת הגשמים ולא יעבור בנהר בשעת הגשמים

פרק חמישי השוכר

משנ' וכו' עד הלא תרעומת כתב הרי"ף ז"ל תכשיטין קתי עכ"ל ואני אומר עיקר הלכות פרק השוכר את האומנין ופירוש זה שכירות היא ואינו יכול לומר לו הבהמה וחלתה וכו' בלא משכרו לזה עליה

זה השוכר מעכב מפני שאפשר לו לקנות בכל מלון ומלון לפיכך אם אין שם מאין יקנה מניח עליו מזונותיו ומזונות בהמתו של בעל אותה הדרך וכל אלו הדברים בשוכר סתם ובמקום שאין מנהג ידוע אבל במקום שיש מנהג הכל לפי המנהג:

ר"י כ"ב

פרק חמישי

השוכר את הבהמה וחלתה או נשתטית או נלקחה לעבוד המלך אע"פי שאין סופה לחזור אם נלקחה[ו] דרך הליכה הרי המשכיר אומ' לשוכר הרי שלך לפניך וחייב ליתן לו שכרו משלם:

[ו] פי' בקופטרם אם המלך מוליכה בדרך שזה רוצה לילך ילך מחריב יקשיח מה לי דרך זו מה לי דרך אחרת אם אין לו חמור לרכוב עד שם ולא כיסה לגלות ופלח בדרך הליכתה שחנגריא ליכה לנקחת בבתים אלא כשמוליכה בדרך אמ' ליה הרי שלך לפניך דמזלך גרם ואילו קיתה בביתי לא נלקחה תו:

בגמ' אמר ר' יוחנן בדא ב[ש]שכר לשאת עליה משאוי שאפשר להשליכו בלא הקפד אבל אם שכרה לרכוב עליה או לשארה עליה כלי זכוכית וכיוצא בהן חייב להעמיד לו חמור אחר או בהמה אחרת כאות ששכר ואם לא העמיד יחזיר השכר ויחשוב עמו על שכר כמה שהלך בה מתה הבהמה או נשברה בין ששכרה לשאת בין ששכרה לרכוב אם אמר לו חמור סתם אני משכיר לך חייב להעמיד לו חמור אחר מכל מקום ואם לא העמיד יש לשוכר למכור הבהמה וליקח בה בהמה[ז] אחרת או שוכר בהמה בדמיה אם אין בדמיה ליקח עד שיניע למקום שפסק עמו אמר לו חמור זה אני שוכר לך אם שכרת

[ז] ולא דמי לבית דאין חייב לכנותו כשנפל כדלקמן בפל"ק כדמפורש בסו' מ"ו ובסי' כ"ו:

לרכוב עליה או לכלי זכוכית ומתה בחצי הדרך אם יש בדמיה ליקח בהמה אחרת יקח ואם אין בדמיה ליקח שוכר אפילו בדמי כולה עד שיניע למקום שפסק עמו ואם אין בדמיה לא ליקח ולא לשכור נותן לו שכרו של חצי הדרך ואין לו עליו אלא תרעומ' שכרה למשא הואיל ואמר לו חמור זה ומת בחצי הדרך אינו חייב להעמיד לו אחר אלא נותן לו שכרו של חצי הדרך ומניח לו נבלתו:

[ח] לאחר ליה אילו עד הכא בעית למייתי ליה מינה בעית למייתי ליה הכא כיון דאי הכא מצי שכיח ומצי מייתי ליה בכל יום ואי מינה לא מצי מייתי ליה אלא מזמן לזמן ואין לו חמור אחר בינתים לא כדרך הליכתה נטלה חמור לו הרי שלך לפניך ואם לאו מייב להעמיד לו חמור ופלח אל אם פנעו בה דרך הליכתה ואילו בא פנעו בה לא היו מחפצי' לחדיה ומכאוב והכשוב פטור ואם לאו מחמת המשכי הוא שאפילו היתה בביתו משם היו כוטלין אותה ולפי המשכיר חייב להעמיד לו חמור עכ"ל אל פירש בדרך אחרת:

וחייב ליתן לו שכרו משלם זה שלא כדברי הלל אל ירשבא אל שהסכים לדברי שהלל אל כתב כל שמביא לדעתו ומסיים לדעתו ומסיק עליו הלכה

בשעת השכר אם אמר לו חמור סתם יכול להביא לו כל חמור שירצה אבל אם אמר לו חמור זה אינו יכול להביא לו אחר אלא אם כן מת או נפל או נגנב או שנתעברה אבל אם נתעברה אחר השכר יכול להביא לו אחר שאין זה חמור זה ואין זה חמור זה אלא אם כן אמר לו חמור זה שאני רוצה בו מפני שהוא יפה לרכיבה או שהוא יפה למשא ואין אחר כמותו:

בהשגות אא"א בא"א כשהשכיר לשאת עליה משאוי וכו' בכשתטית תיכף להיפלוני בין משאוי לרכיבה לפי שהמשאוי אם תשליכנו בשטותא או תפול בחלת קפחתים שהוא משאוי שאין קפידא בהשלכתו אבל לרכוב אם תפול תזיקנו וכן בכלי זכוכית אם תפול תשברם אבל בחלתה אין בחנגריא חלוק בין רכיבה למשאוי וכן כרחה כדבריו בגמרא שלא הזכירו חלוק זה אלא בכשתטית וזה לשון הגמרא השוכר את החמור לרכוב עליה ומתה או כשתטתה חייב להעמיד לו חמור אחר רב פפא וכלי זכוכית כרכוב דמי עכ"ל אבל מהמרא בהלכות תוספתא השוכר את הפועל ובחזו בחנגריא לא יאמר לו הרי שלך לפניך אלא נותן לו שכרו כמה שעשה השוכר את הפועל ותזיקנו או כשתטתה תוך לומר לו הרי שלך לפניך כדי שלא יהא חייב להעמיד לו חמור עכ"ל ולמדנו מזה שכי דברי הלחד שבהגמ' כיון לו שכרו משלם כדעת רבני הקבלה אלא שמעלה שפירש אל שכשהשכיר למשא ונתן דיבור כפשוטו אלא שמעלה עליו כאלו אמ

השוכר את הספינה וטבעה לו בחצי הדרך אם אמר לו ספינ'זו אני משכיר לך ושכר השוכר להוליך בה יין סתם אף על פי שנתן לו השכ' יחזיר כל

השכר [ח] שהרי זה אומר לו חבא לי הספינ'עצמה ששכרתי [ט] שהקפדה נדולה יש בספינה זו ואני אביא יין מכל מקום ואוליך בה אמר לו ספינה סתם אני משכיר לך ושכרה השוכר להוליך בה יין זה אף על פי שלא נתן לו מן השכר כלום חייב ליתן כל ה השכר שהרי אומר לו הבא לי חיין עצמו ואני אביא לך ספינה [י] מכל מקום ואוליכו אבל צריך לנכות בדי הטורח [יא] של חצי הדרך שאינו דומה המטפל בהולכת הספינה [יב] ליושב ובטל אמר לו ספינה זו אני משכיר לך ושכר השוכר להוליך בה יין זה אם נתן השכ' אינו יכול להחזירו ואם לא נתן לא יתן שאין זה יכול להביא הספינה עצמה ולא זה יכול להביא יין עצמו שכר ספינה כתם ליין סתם הרי אלו חולקין השכר: השוכר את הספינה ופרקה בחצי הדרך נותן לו שכר כל הדרך [יג] ואם מוצא השוכ' מי שישכיר אותה לו עד המקום שפסק שוכ' עם בעל הספינ' עליו תרעומת ובן אם מכר כל הסחורה שבספינה לאיש אחר בחצי הדרך וירד ועלה הלוקח נוטל שכר חצי הדרך מן ה הראשון ושכר החצי מזה האחרון ויש לבעל הספינה עליו תרעומת [יד] מפני שגרם לו לסבול דעת איש אח' שעדין לא הורגל בו ובן כל כיוצא בזה מכאן אני אומר שהמשכיר בית לחברו עד זמן קצוב ורצה השוכר להשכירה לאחר עד סוף זמנו משכיר [טו] לאחרים אם יש בני ביתו במנין בני ביתו אבל אם היו ארבע לא ישכור לחמש שלא אמרו חכמים אין השוכר רשאי להשכיר אלא מטלטלין [טז] שהרי אומר לו אין רצוני שיהא פקדוני ביד אחר אבל בקרקע או בספינה שהרי בעלה עמו אין אומרי בן ובן אני אומר אם אמר לו בה לשוב למה תטרח ותשכיר ביתי לאחרים אם לא תרצה לעמוד בו צא והניחו ואתה פטור משכירותו אינו יכול להשכירו לאחר שזה באל תמנע טוב מבעליו עד שאתה משכירו לאחר תניח לזה ביתו ויש

מגדל עוז

השוכר את הספינה וכו' עד מולקין: השכר פרק השוכר את הפועלים: השוכר את הספינה ופרקה בחצי הדרך וכו' עד עליו תרעומת כתב הרמב"ם ז"ל לפי קנמ' בזה טעמת ממון יש לו עליו עכ"ל: ואני אומר עיקר זאת ההלכה במציעא פרק השוכר את הפועלים ומקום שכתב הרמב"ם ז"ל כאן כתב ז"ל מכי מיפרקא ליה מיית ליה ולא מיבעיא ליה דאי מיבעיא ליה מיית ליה ולא מיבעיא ליה דאי מיית ליה

מנדל עוז

בית זה עד מדעת שכיסה במציע׳
פרק השואל: המשכיר עליה
סתם כו׳ עד סוף הפרק במציעא׳
פרק קבית וקעליה:

פרק ששי

המשכיר

בית לחבירו כו׳ עד קולכי׳
אחר מנקב המדיכה וקשמות ה׳ הידועי׳ לכם כדרך שאמרו במקח וממכר תורף המקנה בכמ׳ מקומו׳ הו׳ בתלמוד ובפרט ענייני השכירות במציעא בפירקי השיכרי׳ וקבילות לרמ׳ זל שזכר כאן הוא פכ׳ פכ׳ ה׳: המשכיר חבירו ולא הזכיר לפת שנה כן עלה סנגן וקהלכה סיף פ׳ השואל: המשכיר בית לחבירו וכו׳ עד משל ענייו הכל פ׳ השואל: המשכיר עליה לחבירו כו׳ עד חזוק התקרה הוא פרק הבית והעליה: הזבל שבחצר הרי הוא של שוכר עד אחר המקנה: בלא

ויש מי שהורה שאינו יכול להשכיר וכו׳ לבית לומר שבסתם יכול הוא להשכירה שכוי הדעת אבל בבית שאין בעלי עמו ליכו לשתי ואחד מכוי היזק בקרקע שיאמר בו אין מכוי זה מי שיכול לפנות בית זה מי משכיר לך וכו׳ מפורש בסוגית הגמרא סוף פרק השואל ומפרשי זל מלו של שוכר נרס וכתבו זל ואיכו דומה לאחר זה ש שאמרו למעלה לדעת בריכו בשאכרו לכו׳ ולעל׳ יתר המפרשי׳ וסף בשאכרו למשל שאם יש בדמיו לשכיר ישכור משום דאמור כשמת לזכוכי קלי ולוקח אחד מה שאין כן בבית שבסבל שאין דרך למכרו: אבל אם סתר וכו׳ פירוש שלא לחברו אלא בסבל מחלוי שאין המשכיר סכה בכפילתו אבל אם המשכיר סתרו פזיעה שחייב להעמיד לו בית וכודאי שהשוכר מעכב עליו שלא יסתרכו בזמן ש שכירותו אבל אם עמד וסתרו ודאי חייב להעמיד לו בית ופשוט הוא וכל שכן לפרשי זל שפי׳ מזלו של שוכר נרס שאי אפשר לומר כן בשסתרו הוא: וכן אם חזר אחר שהשכירו וכו׳ נם זה פשוט שכל ש שהשוכר סכה בעין שהוא חייב להעמיד לו בית: השכיר לו בית סתם וכו׳ נם זה מפורש שם ומה שכתב והוא שיהיה קרוי בית פשוט הוא ומבואר בהלכות: אבל אם אמר לו בית כזה אני משכיר לך וכו׳ נם זה מבואר שם בהלכות בכיאור: המשכיר עלי׳ סתם וכו׳ מבואר בסיניית הבית והעליה בכיאור: אמר לו עליה זו שעל גבי בית זה וכו׳ פי׳ אם אמר לו עליה זו ולא אמר לו שעל גבי בית זה אם כפלה העלי׳ו כפחתה ליכו חייב משכיר לתקנה וכן מפורש שם שאין דין זה שלו בשכיל שאמר שעל גבי בית זה אם כפלה ופשוט הוא: לפיכך אם כפחתה העליה וכו׳ מפורש שם וכשמואל דקיימא לן כותיה ומבואר בהלכות וכתב הלשכת זל דוקא כ כפחתה תקרת הבית שכני העליה דומיא עליה שבאה התקרה מחמת תקרת הבית וזה שעבד לו הבית כשאיזר שעבד גבי בית זה שכל זמן שהתקרה עליוה מחמת בית הוא יתקן הוא ידור עמו בבית אבל אם כפלו כותלי העלי׳ ליכו חייב לתקן ולא ידור עמו גבי שאי׳ זה הקלקול מעשה בחצר

עור מת סי׳ ש׳ יג בשם רבינו

סמג עשי׳ לך קעב ע״ל סמג שם עור מת סי׳ ש׳ יג בשם רבינו

כעין שם

עור מת סי׳ ש׳ יג

עור מת סי׳ ש׳ יג

סמג שם

עור מת סי׳ ש׳ יג

עור מת סי׳ ש׳ יג

עור מת סי׳ ש׳ יג

בהשגות אלא

לאחר לפי שבעלה עזיקה ויזיזוה שהשוכר קזק לה יקלקלנה ואף על פי כן יש לו תרעומת מפני שיכול לומר לבעל הבית שאין בעלי עמו ליכו לשתי ואחד מכוי היזק בקרקע שיאחר בו אין מכוי היזק בקרקע שיאחר זה השוכר הבאי אם תזיק ישלם ואין מכוי היזק בקרקע שיאחר בו אין מכוי שיקח פקדוכי בית אחר: בית זה מכי משכיר לך וכו׳ מפורש בסוגית הגמרא סוף פרק השואל ומפרשי זל מלו של שוכר נרס וכתבו זל ואיכו דומה לאחר זה ש שאמרו למעלה לדעת בריכו בשאכרו לכו׳ ולעל׳ יתר המפרשי׳ וסף בשאכרו למשל שאם יש בדמיו לשכיר ישכור משום דאמור כשמת לזכוכי קלי ולוקח אחד מה שאין כן בבית שבסבל שאין דרך למכרו: אבל אם סתר וכו׳ פירוש שלא לחברו אלא בסבל מחלוי שאין המשכיר סכה בכפילתו אבל אם המשכיר סתרו פזיעה שחייב להעמיד לו בית וכודאי שהשוכר מעכב עליו שלא יסתרכו בזמן ש שכירותו אבל אם עמד וסתרו ודאי חייב להעמיד לו בית ופשוט הוא וכל שכן לפרשי זל שפי׳ מזלו של שוכר נרס שאי אפשר לומר כן בשסתרו הוא: וכן אם חזר אחר שהשכירו וכו׳ נם זה פשוט שכל ש שהשוכר סכה בעין שהוא חייב להעמיד לו בית: השכיר לו בית סתם וכו׳ נם זה מפורש שם ומה שכתב והוא שיהיה קרוי בית פשוט הוא ומבואר בהלכות: אבל אם אמר לו בית כזה אני משכיר לך וכו׳ נם זה מבואר שם בהלכות בכיאור: המשכיר עלי׳ סתם וכו׳ מבואר בסיניית הבית והעליה בכיאור: אמר לו עליה זו שעל גבי בית זה וכו׳ פי׳ אם אמר לו עליה זו ולא אמר לו שעל גבי בית זה אם כפלה העלי׳ו כפחתה ליכו חייב משכיר לתקנה וכן מפורש שם שאין דין זה שלו בשכיל שאמר שעל גבי בית זה אם כפלה ופשוט הוא: לפיכך אם כפחתה העליה וכו׳ מפורש שם וכשמואל דקיימא לן כותיה ומבואר בהלכות וכתב הלשכת זל דוקא כ כפחתה תקרת הבית שכני העליה דומיא עליה שבאה התקרה מחמת תקרת הבית וזה שעבד לו הבית כשאיזר שעבד גבי בית זה שכל זמן שהתקרה עליוה מחמת בית הוא יתקן הוא ידור עמו בבית אבל אם כפלו כותלי העלי׳ ליכו חייב לתקן ולא ידור עמו גבי שאי׳ זה הקלקול מעשה בחצר

יש בדורכו אומרים כן אינו נכו לומר שאחריכן בית בדירתה ע״כ: וכדאי שהם זל יקלקו בין ספיקם לאחר לפי שבעלה עזיקה ויזיזוה שהשוכר קזק לה יקלקלנה ואף על פי כן יש לו תרעומת מפני שיכול לומר לבעל הבית שאין בעלי עמו ליכו לשתי ואחד מכוי היזק בקרקע שיאחר בו אין מכוי היזק בקרקע שיאחר זה השוכר הבאי אם תזיק ישלם ואין מכוי

ויש מי שהורה שאינו יכול להשכיר לאחר כלל ויתן שכרו עד סוף זמנו ולא יראה לי שזה דין אמת: בית זה אני משכי׳ לך ואחר שהשכירו׳ נפל אינו חייב לבנותו אלא מחשב על מה׳ שנשתמש בו ומחזיר לו שאר

השכירו׳ אבל אם סתרו חייי להעמיד

קשוש עיין בתשו׳ כו׳ ובתשובת מי: לו בית אחר או ישכיר לו כמותו:

ובן אם חזר אח׳ שהשכי׳ לזה והשכירו או מכרו לגוי או אנס שהפקיע שכירות הראשון הרי זה חייב להשכיר לו בית אחר כמותו וכן כל כיוצא בזה: השכיר לו בית סתם ואחר שנתן לו בית נפל חייב לבנותו או יתן לו בית אחר ואם היה קטן או היה שנפל אין השוכר יכול לעכב עליו והוא שיהיה קרוי בית שלא השכיר אלא בית סתם אבל אם אמ׳ לו בית כזה אני משכיר לך חייב להעמיד לו בי׳כמדת ארכו ומדת רחבו של בית זה שהראהו ואינו יכול לומר לו לא היה ענין דברי אלא שיהיה קרוב לנהר או לשוק או למרחץ כזה אלא חייב להעמיד לו בית כמדתו וכצורתו לפי׳ אם היה קטן לא יעשנו גדול גדול לא יעשנו קטן אחר לא יעשנו שנים שנים לא יעשנו אחר ולא יפחות מן החלונות שהיו בו ולא יוסיף עליהן אלא מדעת שניהם: המשכיר עליה סתם חייב להעמיד לו עליה אמר לו עליה זו שעל גבי בית זה אני משכיר לך הרי שעבר בית לעליה לפי אם נפחתה העליה בארבעה טפחים או יתר חייב המשכיר לתקן ואם לא תקן הרי השוכר יורד ודר בבית עם בעל הבי׳עד שיתקן: היו שתי עליות זו על גב זו ונפחתה העליונה דר בתחתונה נפחתה התחתונה הרי זה ספק אם ירור בעליונה או בבי׳ לפיכך לא ירור ואם דר אין מוציאין אותו משם מעשה באחד שאמר לחברו דלית פירש נפן מילתי על גבי דלירת זו שעל נבי הפרסק הזה אני משכיר לך ונעקר אילן הפרסק ממקומו ובא מעש׳ לפני חכמים ואמרו לו חייב אתה להעמיד הפרסק כל זמן שהדלירת קיימת וכן כל כיוצא בזה:

דלית פירש נפן מילתי על גבי הפרסק פ׳ מולן של מפרסקין:

פרק ששי

המשכיר

בית לחברו בבירה גדולה משתמש בזיזיה ובכותליה עד ארבע אמו׳ ובתרבץ של הצר וברחבה שאחורי הבתים ומקום שנהגו להשתמש בעובי הכותלים משתמש בעובי הכתלים ובכל או הדברים הולכין אחר מנהג המדינה והשמו׳ הידועין להם כדרך שאמרנו בענין מקח וממכר והמשכיר חצרו כתם לא השכיר הרפת שבה: המשכיר בית לחבירו חייב להעמיד לו דלתות ודלתיים לחנותו שנהגו לנעול ולחזק את התקרה ולסמוך את הקורה שנשברה ולעשות נגר ומנעול וכל כיוצא באלו הדברים שהן מעש׳ אומן והם עיקר גדול בישיבת

עיין בקי׳ לועז ושמירת נפש פ׳ה: הבתי׳ והחצרות: השוכר חייב לעשות מעקה ומזוזה ולתקן מקום המזוזה משלו וכן אם רצה לעשות סולם או מרזב או להטיח בנו הרי זה עושה משל עצמו: המשכיר עליה לחברו ונפחתה בארבע׳ או יתר חייב לתקן התקר׳ והמעזיב׳ שעליה שהמעזיבה חזוק התקרה הוא: הזבל שבחצר הרי הוא של שוכר לפיכך הוא מטפל בו להוציאו ואם יש שם מנהג הולכין אחר המנהג בדא

פרק ששי המשכיר

בית לחבירו בבירה גדולה וכו׳ מימרא מפורשת פרק השותפין ארבי ופסק כדין הרחב דקיש כרבא דתניא כרבן שלו אחר בזיקים תרבץ ואכסדרה ומבוי ופשפש כדין הרחב דקיש כרבא דתניא כרבן שלו אחר בזיקים תרבץ ואכסדרה ומבוי ופשפש ופרש זל הרי זה משתמש בכותלים בחורי הקיתלים על פני תרכו מבחוץ עד תרבע אמות לף הן שפי כבגד ביתו עד כאן: ובכל הלכה כרבא דתניא כרבן שלו אחר בזיקים תרבץ ואכסדרה ומבוי ופשפש וכלשון ממש שאמרו שם בעובי הכותלבמקום שבנהגו וכן כתב בעל המגיד שם וכל הלכה כרבא דתניא כרבן שלו אחר בזיקים שאין מבנה ידוע לכל ים שם מבנה ידוע הכל קולך לאחר המבנה: והמשכיר חברי סתם וכו׳ מימרא בהשואל: המשכיר בית לחברו וכו׳ מבואר בקיתלים ובירושלמי שבועלין בו את הכלי ויתוחבין חורי בחור הקסקיפה: המשכיר בית לחבירו לעבוד לו וכו׳ כבריתא שם: המשכיר עליה לחבירו וכפחתה וכו׳ פי׳ בשאומר לו עליה סתם וכן נראה מן ההלכות וכבר כתב רבינו ליעלה פרק חמישי דבבא מציעא דין המשכיר עליה שחייב להעמיד לו עליה ופי׳ שם כפלה ועתה כתב זל דין כפחתה תקרת הבית שהיא מדלם קעליה ומבואר הוא בפרק הבית והעליה ודין המשכיר כרבנן ולא כרבי יהודי: הזבל שבחצר הרי הוא של שוכר וכו׳:

מחמת קבית: היו שתי עליות זו על גבי זו וכו׳ בעיא פשוטה שם: נפחתה התחתונה וכו׳ בעיא ולא אפשיטא שם: שאומר לחבירו דלית זה שעל גבי פרסק וכו׳ בעיא תמיהא שם:

בד"א בשהיו הבהמות שעשו הזבל של שוכר אבל אם הבהמה של אחרי הזבל של בעל החצר שחצרו של אדם קונה לו שלא מדעתו אע"פ שהיא שכורה ביד אחרים: המשכיר בית או חצר או מרחץ או חנות או שאר המקומות עד זמן קצוב הרי זה כופהו לצאת בסוף זמנו ואינו ממתין לו אפי' שעה אחת שכר לו בית סתם ללינה אין פחות מיום אחד לשביתה אין פחות משני ימים לנשואין אין פחות משלשי"ום: המשכיר בי"ר לחברו סתם אינו יכול להוציאו

ו וכל זה הדין במשכיר לחדש בכך וכך ואמ' ליה כך תתן לכל חדש כל זמן שתדור בו אבל אמר לו עמדם נתן המשכיר ליתן כלי החדשים בעונת וכעונה מוכיח לשלתר מדקאמרינן ליתן סיפא וכעכרים ואמ' ליה כך חדש ואחר ימות הנשמים ב' חדש כלו ימי שכירותו בימות הגשמים מי לא מכי מפיק ליה אלמא כך הלכה ולא כלש בג שקוע יחיד וכן פלש מהיפוך:

ז ואמ' לו כן דקא אמריכ כך השוכר צריך להודיעו לא שכיך להודיעו שלשים יום או ב' חדש קודם כ המשכיר שלא שכי שכועות לו מלבע לפי הענין עכ:

ח נפל ליה ביתא אמר ליה לא ע עדיפא מכאי וכן אם מחמת דיתקו מכר בית שלו לו מחמת דיתקו מכר בית שהמשכיר לזה יכול להוציאו מיד הלא עלה על דעתו שיעמוד בדעב וכן מפורש בירושלמי עכ"ל רמב"ן וכפה כתלשון העמוד עכ:

ט פי' רבינו יהל הלוי דהיינו דיתק בסתם שלא הזכיר שיגא אבל אם מין הלוקח רוצה לקנות אם לא יגא מן בית אלא שיעמוד עד שלשים יום מעכשיו ואפילו אם הוא כדי לעשות בו גר לו גר הירושלמי המשכיר בית לחבירו ורוצה למוכרו אמר רבי יוסי לא עלה על דעתו שיעמוד בדעב רבי זירא ורבי הילא אמרו מוכרו קנוי הוא לו שלא כדי אמר ליה שיבקיע עד דיממא אמקלוסי' דיליה שיהו מיושלים זיזמיכין אתא עובדא קמיי רבי יוסי ולא מחי פליגי ביתי' למשכיר הוה ממשכן גבי חד דיומי הלא הוה ליה למיפרקיה והוה כרבי מתני שמכור

בא"ד שהרי השוכר אומ' לו אין כאן יתר מכח זה שזכית בבית זה מחמתו:

פרק ז

א ואני אומר תמה אני אם דבר זה יצא מפי הלאבד זכות שהרי תלמודנו סוף פרק השואל אמתני' דקתני וקונה כל בעל הבית במה עניקין ליה אמ' עכ"ל בקנין הכתוב אומר לשכור ולא לאבד ולא לשכור ולא לשמור ולא לעשות מלאכה בו ולא לדור בו ולא לישן בו ולא לעשות בו כל צרכו אלא לשכור בלבד ולא לאבד ולא לשמור

פרק שביעי כשם

שמתנה אדם כו' עד הכי זה משכיר ואינו מוכר במציע פ' לי זקו' כפ"ק

המשכיר בית לחברו לשבת ויתעברה עד ומוציאו מן הבית

ופרק הזקן: פרק השוכל: השוכר שאמר כתבי הבית וכו' עד ומוציאו מן הבית

כתב הראב"ד ז"ל שלשי' יום לאו דוקא שלא כל תוך זמן נמי עכ"ל ואני תמה זו טעות סופר היא בספר שהגיע ליד הראב"ד ז"ל מכוסח ל"מ ז"ל ומ מעולם לא אמר דבר זה ונלע"ד ז"ל עכשיו כתב תוך כאשר עיניך רואות ונוח לשון קנמר' שלפי פרק השוכל ונוח עכשיו תוך וזה פשוט: השוכר פרדם או שקיק משכון עד משום רבית המלוה ונלוה כתב הראב"ד ז"ל אין כאן רבית אלא אין המלוה מסור משום דקא כליא קרקע ונלוה מסור משום דמשתעבדי למלוה עכ"ל ואני תמה עיקר זאת ההלכה פרק המקבל נמרא מתני' דהמקבל שדה מחבירו לעשר שנים כו' וכדתנן דשמעתין וסוגיין שייכא כדברי ר"מ ז"ל דקא קאי מייתי עלה מאכבת דסורא ודכוותי' דמתמרין פרק אין זקוק כשך ונדאי טעמא דאתי מזוזה דבית קיבול ומיקו פירוש הראב"ד ז"ל יש לו פני מיופה דליכא דאתי בכליא קרקע ולפיכך אין בדברים הללו הנאה ונרא' הכרע כי הפירושין הן תלויין בספרים ואין להן הכרע נמוכה שטר שכירו' לו שטר משכון עד שלש שנים פר' המקבל: מי שהכניס פירותיו כו' עד לעולם שעשה שלא כהוגן בתוספתא פרק השוכל: השוכר רוצה מחבירו כו' עד סוף הפרק נכתובות פרק הנושא:

פרק ח

פרק שביעי כשם

מכיר' לזמן קצוב היא וכל שממכרו בשכירות שהשכירו' בנכסיו ממכר שלו שכירותו שכירה וכל שאין לו ממכר למכור כך אין לו לשכור אלא אם כן יש לו פירות בלבד באותה הקרקע הרי זה שוכר ואינו מוכר: המשכיר בית לחברו לשנה ונתעברה השנה נתעברה לשוכר השכיר לחדשים נתעברה למשכיר הזכיר לו חדשי' ושנה בין שאמר לו דינר לחדש ב' דינר בשנה בין שאמ' לו ב' דינר לשנה דינר בכל חדש הרי חדש העבור של משכיר שהקרקע בחזקת בעלי' ואין מוציאין דבר מיד בעל הקרקע אלא בראיה ברורה וכן בעל הבית שאמר לזמן זה השברתיך והשוכר אומר לא שכרתי אלא סתם או לזמן ארוך על השוכר להביא ראיה ואם לא הביא בעל הבית נשבע הסת ומוציאו מן הבית השוכר שאמר נתתי שכר הבית שנתחייבתי בו והמשכיר אמר עדיין לא נטלתי בין שהיתה בלא עדי אם תבעו בתוך שלשים יום על השוכר להביא ראיה או יתן ויחרים על מי שלקח ממנו או ישען עליו בדמי שנתן תחלה טענה בפני עצמה וישביעו הסת תבעו המשכיר לאחר שלשים יום ואפי' ביום שלשי' על המשכיר להביא ראיה או ישבע השוכר שכבר נתן לו שכרו ויפטר וכן אם שכר ממנו ופירש שיתן לו השכר שנה בשנה ותבעו בתוך השנה על השוכר להביא ראיה תבעו לאחר השנה ואפילו ביום תשעה ועשרים באלול על המשכיר להביא ראיה: המשכיר בית לחברו בשטר לי' שנים ואין בו זמן השוכר אומר עדין לא עבר מזמן השטר אלא שנה והמשכיר אומ' כבר עברו ושלמו שני השכירות ושכנת עשר שנים על השוכר להביא ראיה ואם לא הביא ראיה ישבע המשכיר הסת ויוציאו: השוכר פרדס או שהיר' משכון בידו לי' שנים ויבש הפרדס בתוך הזמן שכרו עצי וילקו בהן קרקע ויאבל פירותיו עד סוף זמן שכירותו או זמן המשכון ונוף האילנות שיבשו או נקצצו שניהן אסורין בהן משום רבית המלוה והלוה שטר השכירות או שטר המשכון שכתוב בה שנים סתם בעל הפירות אומר גובעל הקרקע אומר שנים וקדם זה השוכר או הלוה ואכל הפירו' הרי הפירות בחזקת אוכליהן עד שיביא בעל הקרקע ראיה אבלה השופר או הממשכנ' שנים ובבש השטר ואמר לחמש שנים יש לי פירות ובעל הקרקע אומר שלש אמרו לו הבא שטרך ואמר אבד נאמן שאלו רצה אמ' לקוחה היא בידי שהרי אבלה ג' שני': מי שהכניס פירותיו לבית חברו שלא מרעתו או שהטעהו עד שהכני' פירותיו והניחם והלך יש לבעל הבית למכור לו מאותן הפירות כדי ליתן שכר הפועלים שמוציאין אותן ומשליכין אותן לשוק ומדת חסידות היא שיודיע לבית דין וישכירו ממקצת דמיהן מקום משום חשב אבדה לבעלים אף על פי שלא עשה כהוגן: השוכר רחים מחברו שיטחון לו עשרים סאה בכל חדש בשברו והעשיר בעל הרחים והרי אינו צריך לטחון שם אם יש לשוכר חטים שצריך לטחון לעצמו או לאחרים בופין אותו ליתן דמי טחינת עשרים סאה שזו מדת סדום היא ואם אין לו יכול לומר אין לי דמים והריני טוחן לך כמו ששברתי ואם אין אתה צריך מכור לאחר וכן כל כיוצא בזה: פרק ח'

פרק שביעי כשם

מכיר' לזמן קצוב מפיל בהזקב: וכל המשכיר בית לחברו לשבת ויתעברה לשבת ויתעבר' משכ' מפורשת שם בהשואל ומיהו כתב הרשב"ץ ז"ל כיון דנוקי בחומר שבה זו מימי הרשב"ץ דנוקי ליה כחומ' שבה זו אבל בחומר שבה אחת לעולם אין לו שלש שטים עשר חדש וכן כתב בפרדים פרק קונס יין זה לשונו ולפי מה שחמרנו לא תמצא שקיק לו לשוכר לעולם שלשה עשר חדש שלא בעיומ' בדיעבד השבה וכתעברה שבה אבל בעומד בחומר השבה לעולם לא דמי לחומר ליה השבה או שבה זו אין לו אלא עד דעת השבה או חומ' שבה אחת מיהת מוכה אלא שנים עשר חדש ואפי' בחומר מקיום שבה אחת כמו שחמרנו עכ"ל ויראין בזה אבל אין דעת רבינו כן שהרי כתב פרק עשירי מהלכות שכירות שהפוסר דבר על עמתו שבה אחת ונתעבר' שבה לסוף בה ובעבירה והרשב"ץ ז"ל כחלק עליו בפרדי' ומקום למד לדין השכירות ופשט המשנה שנפרק השואל כלשון רבינו:

השכיר לחדשים וכו' במשנה ברייתא: השכיר לו חדשים ושכח כמה כתוב בהלכות כוותיה בדיני ומבואר בהלכות: וכן בעל הבית שאומר לזמן זה השכרתיך והשוכר אומר לא שכרתי וכו' גם זה מוקמינן לה בחומר למעלה שהקרקע בחזקת בעלי' עומד וכן הדין בכל מילתא דלא עבידא לאינלויי כמו שיתבאר פרק זה:

השוכר שחמ' כתבי הבית וכו' אם תבעו בתוך שלשים וכו'

בהשגות אה"א

שלשי' יום לאו דוקא אלא כל תוך זמנו כמי עכ"ל: ופשוט הוא ובכר בתר רבנו ר"חמרו וכן אם שכר ממנו ופרש שיתן לו השכר וכו' ומה שכתב שלשי' יום הכוונה בשוכר סתם ובחותן שלשים יום של הוצאה ובהלכו' ובקצת ספרי קנמ' הגירסא כך תבי' כל שלשי' יום בחזקת שלא כתן עד שיביא ראיה שכתן לאחר שלשים יום בחזקת שכתן עד שיביא ראיה שלא כתן וכראיה שסוב' רבנו שהיא בבריתא שמיה על דין זה ולפי זה החלוף הגירסא כמו שכתוב בפירושיו: וכן אם שכר ממנו ופירש וכו' כבר בתבאר זה: המשכיר בית לחברו בשטר לעשר שנים וכו' מיירי דבר כתוב שם בהשואל ומיהו כתב הרשב"ץ ז"ל כיון דנוקי בחומר שבה זו מימי הרשב"ץ דנוקי ליה כחומ' שבה זו אבל בחומר שבה אחת לעולם אין לו שלש שטים עשר חדש וכן כתב בפרדים פרק קונס יין זה לשונו ולפי מה שחמרנו לא תמצא שקיק לו לשוכר לעולם שלשה עשר חדש שלא בעיומ' בדיעבד השבה וכתעברה שבה אבל בעומד בחומר השבה לעולם לא דמי לחומר ליה השבה או שבה זו אין לו אלא עד דעת השבה או חומ' שבה אחת מיהת מוכה אלא שנים עשר חדש ואפי' בחומר מקיום שבה אחת כמו שחמרנו עכ"ל ויראין בזה אבל אין דעת רבינו כן שהרי כתב פרק עשירי מהלכות שכירות שהפוסר דבר על עמתו שבה אחת ונתעבר' שבה לסוף בה ובעבירה והרשב"ץ ז"ל כחלק עליו בפרדי' ומקום למד לדין השכירות ופשט המשנה שנפרק השואל כלשון רבינו:

השכיר לחדשים וכו' במשנה ברייתא: השכיר לו חדשים ושכח כמה כתוב בהלכות כוותיה בדיני ומבואר בהלכות: וכן בעל הבית שאומר לזמן זה השכרתיך והשוכר אומר לא שכרתי וכו' גם זה מוקמינן לה בחומר למעלה שהקרקע בחזקת בעלי' עומד וכן הדין בכל מילתא דלא עבידא לאינלויי כמו שיתבאר פרק זה:

השוכר שחמ' כתבי הבית וכו' אם תבעו בתוך שלשים וכו'

בהשגות אה"א

שלשי' יום לאו דוקא אלא כל תוך זמנו כמי עכ"ל: ופשוט הוא ובכר בתר רבנו ר"חמרו וכן אם שכר ממנו ופרש שיתן לו השכר וכו' ומה שכתב שלשי' יום הכוונה בשוכר סתם ובחותן שלשים יום של הוצאה ובהלכו' ובקצת ספרי קנמ' הגירסא כך תבי' כל שלשי' יום בחזקת שלא כתן עד שיביא ראיה שכתן לאחר שלשים יום בחזקת שכתן עד שיביא ראיה שלא כתן וכראיה שסוב' רבנו שהיא בבריתא שמיה על דין זה ולפי זה החלוף הגירסא כמו שכתוב בפירושיו: וכן אם שכר ממנו ופירש וכו' כבר בתבאר זה: המשכיר בית לחברו בשטר לעשר שנים וכו' מיירי דבר כתוב שם בהשואל ומיהו כתב הרשב"ץ ז"ל כיון דנוקי בחומר שבה זו מימי הרשב"ץ דנוקי ליה כחומ' שבה זו אבל בחומר שבה אחת לעולם אין לו שלש שטים עשר חדש וכן כתב בפרדים פרק קונס יין זה לשונו ולפי מה שחמרנו לא תמצא שקיק לו לשוכר לעולם שלשה עשר חדש שלא בעיומ' בדיעבד השבה וכתעברה שבה אבל בעומד בחומר השבה לעולם לא דמי לחומר ליה השבה או שבה זו אין לו אלא עד דעת השבה או חומ' שבה אחת מיהת מוכה אלא שנים עשר חדש ואפי' בחומר מקיום שבה אחת כמו שחמרנו עכ"ל ויראין בזה אבל אין דעת רבינו כן שהרי כתב פרק עשירי מהלכות שכירות שהפוסר דבר על עמתו שבה אחת ונתעבר' שבה לסוף בה ובעבירה והרשב"ץ ז"ל כחלק עליו בפרדי' ומקום למד לדין השכירות ופשט המשנה שנפרק השואל כלשון רבינו:

השכיר לחדשים וכו' במשנה ברייתא: השכיר לו חדשים ושכח כמה כתוב בהלכות כוותיה בדיני ומבואר בהלכות: וכן בעל הבית שאומר לזמן זה השכרתיך והשוכר אומר לא שכרתי וכו' גם זה מוקמינן לה בחומר למעלה שהקרקע בחזקת בעלי' עומד וכן הדין בכל מילתא דלא עבידא לאינלויי כמו שיתבאר פרק זה:

השוכר שחמ' כתבי הבית וכו' אם תבעו בתוך שלשים וכו'

בהשגות אה"א

שלשי' יום לאו דוקא אלא כל תוך זמנו כמי עכ"ל: ופשוט הוא ובכר בתר רבנו ר"חמרו וכן אם שכר ממנו ופרש שיתן לו השכר וכו' ומה שכתב שלשי' יום הכוונה בשוכר סתם ובחותן שלשים יום של הוצאה ובהלכו' ובקצת ספרי קנמ' הגירסא כך תבי' כל שלשי' יום בחזקת שלא כתן עד שיביא ראיה שכתן לאחר שלשים יום בחזקת שכתן עד שיביא ראיה שלא כתן וכראיה שסוב' רבנו שהיא בבריתא שמיה על דין זה ולפי זה החלוף הגירסא כמו שכתוב בפירושיו: וכן אם שכר ממנו ופירש וכו' כבר בתבאר זה: המשכיר בית לחברו בשטר לעשר שנים וכו' מיירי דבר כתוב שם בהשואל ומיהו כתב הרשב"ץ ז"ל כיון דנוקי בחומר שבה זו מימי הרשב"ץ דנוקי ליה כחומ' שבה זו אבל בחומר שבה אחת לעולם אין לו שלש שטים עשר חדש וכן כתב בפרדים פרק קונס יין זה לשונו ולפי מה שחמרנו לא תמצא שקיק לו לשוכר לעולם שלשה עשר חדש שלא בעיומ' בדיעבד השבה וכתעברה שבה אבל בעומד בחומר השבה לעולם לא דמי לחומר ליה השבה או שבה זו אין לו אלא עד דעת השבה או חומ' שבה אחת מיהת מוכה אלא שנים עשר חדש ואפי' בחומר מקיום שבה אחת כמו שחמרנו עכ"ל ויראין בזה אבל אין דעת רבינו כן שהרי כתב פרק עשירי מהלכות שכירות שהפוסר דבר על עמתו שבה אחת ונתעבר' שבה לסוף בה ובעבירה והרשב"ץ ז"ל כחלק עליו בפרדי' ומקום למד לדין השכירות ופשט המשנה שנפרק השואל כלשון רבינו:

השוכר פרדס או שקיק משכון עד סוף הזמן כדי שיגיע לו כדי דמי פירותיו ואם לא הביא ראיה ישבע המשכיר הסת ויוציאו: השוכר פרדס או שהיר' משכון בידו לי' שנים ויבש הפרדס בתוך הזמן שכרו עצי וילקו בהן קרקע ויאבל פירותיו עד סוף זמן שכירותו או זמן המשכון ונוף האילנות שיבשו או נקצצו שניהן אסורין בהן משום רבית המלוה והלוה שטר השכירות או שטר המשכון שכתוב בה שנים סתם בעל הפירות אומר גובעל הקרקע אומר שנים וקדם זה השוכר או הלוה ואכל הפירו' הרי הפירות בחזקת אוכליהן עד שיביא בעל הקרקע ראיה אבלה השופר או הממשכנ' שנים ובבש השטר ואמר לחמש שנים יש לי פירות ובעל הקרקע אומר שלש אמרו לו הבא שטרך ואמר אבד נאמן שאלו רצה אמ' לקוחה היא בידי שהרי אבלה ג' שני': מי שהכניס פירותיו לבית חברו שלא מרעתו או שהטעהו עד שהכני' פירותיו והניחם והלך יש לבעל הבית למכור לו מאותן הפירות כדי ליתן שכר הפועלים שמוציאין אותן ומשליכין אותן לשוק ומדת חסידות היא שיודיע לבית דין וישכירו ממקצת דמיהן מקום משום חשב אבדה לבעלים אף על פי שלא עשה כהוגן: השוכר רחים מחברו שיטחון לו עשרים סאה בכל חדש בשברו והעשיר בעל הרחים והרי אינו צריך לטחון שם אם יש לשוכר חטים שצריך לטחון לעצמו או לאחרים בופין אותו ליתן דמי טחינת עשרים סאה שזו מדת סדום היא ואם אין לו יכול לומר אין לי דמים והריני טוחן לך כמו ששברתי ואם אין אתה צריך מכור לאחר וכן כל כיוצא בזה: פרק ח'

פרק שמיני אחד

שכיחים בפירות. אלא המקבל נותן לבעל הקרקע שליש תבואתו או רביע לפי מה שמקבל על עמו ואחר כותן לו פירות קבוצין: כל דבר שקוף סימן לאחרן
וכו' בהמק"ל כל עיקר בלומי דבעל הבית בעבירתא יתירתא דלחיסא ופל"ג ל"ל עיקר שמירה שלי אפשר בלא היל בעבירתא יתירתא דלחיסא עליו להניחה שלימה שם
עושה שלא להקל עליו שלא יצטרך
לטרוח כלל בשמירתה עכ"ל:

הקרדום שחופרין בו הארץ
וקבלים וכו' גם זה
שם: השוכר או המקבל שדה
מחבירו לשנים מועטות וכו' משמע
בהמ"ק המקבל שדה מחבירו ל
לשנים מועטות לא יזרענה פשתן
וכו' ובראש הפרק אמ' רב פפא הכי
תנינא מתניתא קמיתא משכח' לה
בין בחכירות בין בקבלנות מכאן
ואילך לאיתיה בחכירות ליתיה
בקבלנות דאיתיה בקבלנות ליתיה
בחכירות עכ"ל ומן המשנה מן ה
לחכירות ומתוך כך פרש"י ל ד
דבחכירות היא דאי בקבלנות מאי
דכעי לזרע שקרי קבעלים חולקי'
בו עכ' פירו' מפני שהקבלן כבר
כתבאר שהוא חלק ידוע ממה שיוכי'
השדה והרמכן ז"ל הקש' עליו ופי'
דאדרבה משו' סופי דקתני קבלה
ממנו לשבע שנים יזרענה פשתן ואי
בקבלנות אמאי יזרענה פשתן כיון
שקבלה לתבואתה הרי זה דומה לו
לתבואתה לפי ערכה ובקבלנות תבואת
רווקה וכו' ורבינו ז"ל קעמידה בין
בחכירות בין בקבלנות והוא הדין קבלת
תמה ואפי' שהוא סובר כמו שפיר'
הרשב"ם ז"ל דהך פ"ל לאו לענין דיכא
אחרינא אלא לומר לך שמועה
הדין הוא אלא אי בחכירות אי
בקבלנות ופי' שנים מועטות פחות
משבע והטעם שהפשתן מכחיש הקרקע ומפסידו ביכר עד שאפי שנים: שכרה או קבלה וכו' פירוש בשקבלה סתם דאי בקבלה בפירוש לדבר ידוע פשיט שבעל
לף קי השדה מעכב עליו: אין שביעית מן המכין משפה"ש שם דשבע שנים שני זריעה משמע: שכרה או קבלה וכו' גם זה במשנה ומה שכתב ולא פסק הכהר הגדול וכו' מפורש שם: ואם מכת מדינה
קמ"ל קבלנות אף על גב דמכת מדינה היא בחכירות אינה מכת מדינה: בחכירות אם יבא הכהר הגדול הוא"ל ומכת מדינה היא לא מכתה ומה
שאמרו יקלקו לפי מה שהבינו הקדמונים ז"ל: היה עומד בתוך השדה ואמר לו בית השלחין זה שלך ואני מושכיר לך וכו' במשנה שם
ואיכא למ"ד שהוא כרבי ואפי' לרבנין דאמרי אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם לא אמרו אלא בדבר שאין לו עכשיו אבל דבר שיש לו עכשיו אע"פ שאין לו שלא לתת הניעו והוא דקרני
ואיכא למ"ד שהוא כרבי ואפי' לרבנין דאמרי אין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם לא אמרו אלא בדבר שאין לו עכשיו אבל דבר שיש לו עכשיו אע"פ שאין לו שלא לתת הניעו והוא דקרני
לו בית כור ופריק שמואל אי דאמר ליה מיכור לי כמי דליכו מכנה לו דאמר ליה שמא בעלמא אמרי לך ומתניתין דאמר ליה חוכר למיכיר דליוה קפיל
ליה בית כור ופריק שמואל אי דאמר ליה מיכור לחוכר מדקאמר זה מכלל דבעומד בתוכה עסקינן ובעומד בתוכה לזוק לי לעיולי בית השלחין זה אלא מדקאמר לי בית
ודביבא אמר הא נקט דאמר ליה מיכור לחוכר מדקאמר זה מכלל דבעומד בתוכה עסקינן ובעומד בתוכה לזוק לי לעיולי בית השלחין זה אלא מדקאמר לי בית
השלחין זה שמע מינה בדקיימא השתא על כרן ורבנן פסק כחיקיתא דרבינא ולא חש להא דשמואל ובדלה מדבריו ז"ל דלפי לו אמר ליה חוכר למיכיר בית השלחין
מכי חוכר ממיך ויבש קמעין ליכו מכנה לו מן חכירו שם לא כן היה לו ז"ל לבתר הכי אמר מדלא אמר ליה רבינא ז"ל אמרו מכלל לעולם לא שנא אמר מיכיר ליה חוכר
ולא שנא אמר למיכיר שמעינן מיכה לימודה דבינא היכא דאמר חוכר למיכיר דקפילא ולפי על פי שאינו עומד בתוכה וכן במכר לעצין בית כור אלו דבריהם
ז"ל ותניא כמי בתוספתא שדה בית השלחין זו מכי חוכר קימך שדה בית הילן זו מכי חוכר קימך יבש קמעין וכקבן הילן מכנה לו מן חכירו זה מבואר כדבריהם ז"ל ופירוש יבש
הילן תחת שדה בית השלחין זו מכי חוכר קימך שדה בית הילן זו מכי חוכר קימך יבש קמעין וכקבן הילן מכנה לו מן חכירו זה מבואר כדבריהם ז"ל ופירוש יבש
קמעין פרשו בירושלמי ביבש כלו אבל מקנתו כגון שקיק עמוק שתים ועכשו עמוק שלש יכול לומר לו טרח בו והוא מספיק עוד לאחרי בירושלמי בקבן הילן בקבן
הילן כולו אבל אם כשתייר בו מעט עכשו לבית סלק יכול לומר לו עד עכשו היו מרובין במספר ויש כחושין ואין עושין פירות מרובין עכשו אם מועטין
ביספר ועושין פירות מרובין: השוכר או המקבל שדה מחברו ונלכך חגב וכו' משמע שם וכתב רש"י ז"ל ונקי בחכירות דאי בקבלנות
מאי מכנה ליכא מה שימנעו יחלוקו עד כאן ופשוט הוא ומוכרח מה שהיה לרבי פפא שהבחיתי לעיל ותימה לי כתב דבכי המקבל ואולי מפני שלאין המשנה הוא כך
המקבל אחז לשון המשנה ופירוש מקבל בשכירות או בחכירות ומכל מקום היה לו לבתר: אם טירא היכר לדוב שדות העיר בגמרא כגון
דאשתרוף ריבא דדבא ופרשי ז"ל דוב הבקעה שזו בתוכה עכל ונרמזת רבינו היא הוא כולל כל בקעות העיר וכן מכלתיה בקבת טיסחי קבלנות:
ואם לא פשטה וכו' לף עד פי שבשתדפו כל שדות בעל הקרקע מבואר במשנה ובגמרא: נשתדפו כל השדות וכו' מבואר בגמרא
הלין וקטעם שם: התנה על בעל הקרקע וכו' מבואר שם בגמרא: או שלא זרעה כלל מימרא דרב חסדא שם:
או שזרעה ולא מיחה ניחמרא דקים לקים שם: ועד מתי חייב להטפל וכו' כל זמן שרוצה לזריעה בלומי הקום פירות בגמרא יש שעורין חלוקין והכוכ
לף קו עב כדברי רבינו ולפי מה שהוא מקום ובגמרא קרוב מיומיה דרבי ולא חש להא דשמואל הוא ז"ל דלפי לו אמר ליה חזק לי ולא שמו אלא שזרעה ואיחה וחלק
בית הבאזור זרעה רביעית ליכו זרעה לי קצת הוי לי לומר בתלתה הוי חזק לי ולא חש להא דשמואל הוא ז"ל דלפי לו אמר ליה חזק לי ולא שמו אלא שזרעה ואיחה וחלק
חגב לבל זרעה ולא מיחה מיומיה זרע עד לתיומי וכו' ומ"ש ז"ל בשזרעה וחלק חגב כעין ומשמתו ולף על פי שזרעה ויחזק הוי מכת מדינה אינו מכנה
לו אלא בשזרעה שתים לבבי ושלש לרשב"ם ז"ל ומ"ש לפי שכבי מרובה עשרים כן בשלהן ומקומר ביה לקים לה שאני דשתים או שלש מבי לף על פי שעדיין נמשך

פרק שמיני

אחד

השוכר מחברו שדה לזרעה או כרם לאכול פירותיו בדמים או ששכר ממנו בפירוש קצובין כגון ששכר ממנו שדה זו בעשרי' כור בשנה וכרם זה בעשרים כדי יין בכל שנה שניהן דין אחד יש להם והשוכר בפירות הוא הנקרא חוכר: המקבל שדה או פרדס כדי לעבוד אותו ולהוציא עליו יציאות ויתן לבעל הקרקע שליש התבואה או רביע או מה שיתנו ביניהן זהו הנקרא מקבל כל דבר שהוא סייג לארץ בעל הקרקע חייב בו וכל דבר שהו' שמירה יתירה החוכר או המקבל חייב בו הקרדו' שחופרין בו הארץ והכלים שנושאין בהן העפר והדלי והכבר וכיוצא בהן שרולים בהן המים על בעל הקרקע וחטיטת המקומות שמקבצי' בהן המים על החוכר או על המקבל: השוכר או המקבל שדה מחברו לשנים מועטות לא יזרענה פשתן שכרה או קבלה שבע שנים זרעה שנה ראשונ' פשתן ואין השביעי' מן המנין שכרה או קבלה שבוע אחד שביעית מן המנין: החוכר או המקבל שדה מחברו והי' בית השלחין או בי' האילן ויבש מעין של בית השלחי' ולא פסק הנהר הגדול אלא אפשר להביא ממנו בדלי או שנקצץ האילן של בית האילנות אינו מנכה לו מחברו ואם מכת מדינה היא כגון שיבש הנהר מנכה לו מחברו היה עומד בתוך השדה ואמ' לו בית השלחין הזה אני משכיר לך בית האילן זה אני משכי' יבש המעין או נקצץ האילן מנכ' מחברו שהרי הוא עומד בתוכה ולא אמר לו הזה אלא כמי שאומר כמות שהיא עתה אני משכיר לך לפיכך אם לא היה עומד בתוכה ואמר לו בירת השלחין אני משכיר לך או בירת האילן ויבש המעין או שנקצץ האילן אינו מנכ"ה לו

מחברו: השוכר או המקבל שדה מחברו ואכלה חגב או נשתדפה [ה] אם אירע דבר זה לרוב השדות של אותו העיר מנכה לו מחברו הכל לפי הזהפסד שאירע ואם לא פשטה המכ"ה ברוב השדות אינו מנכה לו מחברו אע"פ שנשתדפו כל השדות של בעל קרקע נשתדפו כל השדות של שוכר או המקבל אף על פי שפשטה המכ"ה ברוב השדות אינו מנכה לו מחברו שאין זה ההפסד תלוי אלא בשוכר שהרי כל שדותיו נשתדפו התנה עליו בעל הקרקע שיזרענה חטים וזרעה שעורים או שלא זרעה כלל או שזרע ולא צמחה [ו] אע"פ שבא חגב או שרפון והוכת רוב המדינ' אינו מנכה לו מחברו ועד מתי חייב להטפל ולזרוע פעם אחרת אם לא צמח כל זמן שראוי לזרוע באותו מקום השוכר

[ה] ומן דין בית שכשרף כנסים כו':

[ו] לומר לך שמו אלא שזרע ונמחק וכו' אבל זרעה ולא צמח מי אלא כל זרעה זרע לה ואזיל ואין לומר תנון בקבלנות הזרעים לומר שלא היו לתועיל לזריע ועיין בהילכות מכירה לף ו':

אחד

השוכר וכו' עד סוף הפרק כלא בשניעא פרק המקבל: פרק ע'

ביושלמי למסכת דמאי לף כ"ח מחיכין השוכר בפירות השוכר בשעות המקבל למחצה ולשלש וכו' ועיין במסכת דמאי בפירושנו לכבימו בפרק שני ולפירוש לל"ם.

ל"ג בדברי רבי' משו' אלא שיעור הדין אחרונה המקבל שכרה וכו' (משנה) לא מיירי בשכרה ולא בקבלה אלא בשכרה וכו' ומה שכתב כיון שהמקבל כו' (משנה) כתב כן כיון שהמקבל כו' (משנה) כתב כן כיון שהמקבל כו' (משנה) כתב כן

כמשך זמן הזריעה אלא בהלכות אבל לא נמחק כלל אפילו כמה פעמים זורעה על שיכלה כל זמן הזריעה זו היא שהתנו ולזה הסכים הרשב"ץ ז"ל וכתב עוד אם זרעה כל זמן זריעותיה ולא נמחק אם מכתת מליבה היא מכבה לו ואפילו לא הסכים לזורעה אלא שתי פעמים לרשב"ם או אחת לר' לף עכ"ל פי שלא היחזיקה זו מכבה לו מן הסברא שהרי זריעה אלא כל כרכו ולא פשיטא בה בכלום עכ"ל ובריתות אלו אינן בהלכות ובשהתי הלך רבינו שלא פסקן וכ"ע: השוכר או המקבל שדה

ילף קנ עיא מהכלו מקום שנקנו וכו' משכח לה שכפרק המקבל ובנמרא מפרש הטעם: ומקום שנהגו להקנות נמי זה בלחוד משכח ופרישו בגמרא שאפילו אם

כשהה המקבל ואין לרב המקום לכבס תורם הגת אחריו לף עכ"פ שהרי שיהא לוקח עכ"פ כדי לעקור עשבים לעיס וזה כבר כבס חייב ג' טור חו"מ סי' ש"ב

ופילש לאחרי מחר הקציר: טור ש"ב ס"ב

מקום שנהגו להשכיר לילנות על גבי קרקע בריתא שם ופירוש שדרכן שזוכר הקרקע בריתא טעם לך שבפירות היולן אע"פ שאינו טורח כסף: ואע"פ שהשכיר לו בפחות מן הידוע ומקום שנהגו שלא להשכיר אילנות אין לו אילנו אע"פ ששכר ממנו ביתר

על הידוע הכל כמנהג המדינה: החוכר שדה מחברו בעשרה כורים חטים לקתה נותן לו מתוכה היו חטיה יפות לא יאמר לו הריני לוקח לך מן השוק אלא נותן לו מתוכה חכר ממנו כרם בעשרה סלים ענבים והקריסו אחר שנבצרו וכן עומרים שלקו אחר שנקצרו נותן לו מתוכן חכרו בעשרה כרים יין והחמין חייב ליתן לו יין טוב חכרה ממנו במאה עמרים של אספסתא וזרעה מין אחר ואחר כך הרשה וזרעה אספסתא ולקתה או שזרעה בתחלה אספסתא והרשה ואחר כך זרעה פעם אחר ולקתה אינו נותן לו מתוכה אא"נ אספסת טובה שהרי שינה וכן כל כיוצא בזה: החוכר שדה מחברו ולארצה לנכש ואמר לו מה הפסר יש לך הריני נותן לך חכירך אין שומעין לו שהרי הוא אומר לו למחר אתה יוצא ממנה והיא מעלה עשבים ואפילו אמ' לו באחרונה אני חורש אותה אין שומעין לו: החוכר שדה מחברו לזרעה שעורי לא יזרענה חטים מפני שהחטי מכחישו את הקרקעיתר מה"ש עורים שכרה לזרעה חטים יזרענ' שעורים קטני' לא יזרענה תבואה תבוא' יזרענ' קטניות ובכבל וכיוצא בה לא יזרענה קטנית מפני שהקטנית שם מכחשת את הארץ המקבל שדה מחברו לשנים מועטות אין למקבל כלום בקורת השקמה וכיוצא בה ולא בשבח האילנו' שיצאו מאיליהן בשד' אבל מחשבין לו מקום האילנות כאילו היה בהן אותו זרע שזרע בכל השדה והוא שצמחו האילנות במקום הראוי לזריעה אבל אם יצאו במקום שאינו ראוי לזריעה אין מחשבין לו כלום ואם קבלה שבע שנים או יתר יש לו בקור' השקמה וכיוצא בה הגיע זמנו להסתלק מן השדה והיו שם זרע' שערין לא הניעו להמכ' או שנמרו ולא הגיעו יום השוק למכרן שמין אותן ונוטל מבעל הקרקע: כשם שחולקין המקבל ובעל הקרקע בתבוא' כך חולקין בתבן ובקש כשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות אבל הקנים המעמידין תחת הנפנים אם קנו אותן בישותם הרי אלו חולקין בהן ואם הן משל אחד מהן זה שקנה אותן הרי הן שלו וכן כל כיוצא בזה: המקבל שדה מחברו ליטע עליה בעל השדה עשר בוראו לאחר סאה יתר על זה מגלגלין עליו את הכל: המקבל שדה מחברו ולא עשת שם יש בה כדי שתוציא סאתי' יתר על ההוצא' חיי המקבל ליטפל בה שכך כות' לבעל הקרקע אנא איקום ואניר ואזרע ואקצור ואעמיר ואדוש ואזרה ואעמיד כרי לפני' ותטול את חציו או מה שיתנו ואני אטול היתר בשכ' עמלי ובמה שהוצאתי: המקבל שדה מחברו ואח"ש זכה בה הוביר שמי' אותה כמה היא ראויה לעשו' ונותן לו הלקו שהי' מגיע לו שכך כות' לבעל הקרק אם אוביר ולא אעביר אשלם במ"ש והו' הדין הוביר מקצתה ומפני מה נתחייב לשלם מפני שלא

פסק על עצמו דבר קצוב כדי שנאמר הרי היא כאסמכתא

מכאן פסק ר"י שהשוכר מלמד תימוקות ונקבל עליו לימול תינוקות קטן יחזור בו ונחזי בו ולא כמכת מלוה תחת בינונית הרב מינו זה מסמכתא ולא חשיב נזיק כיון שמסתפק בחזרתו וקרי כמו שם אומר הרי היא כאסמכתא כדמסקינ' פרק לוקח כאן ועיין בהלכות מכירה פרק יש וקא דקלנקו על שדקו דחשיב אסמכתא מר' דקרי כמו נזיק לפי שאין לו שם רוכב לוקח קרקעותיו כלל וקו קא דלבא בר שבא קוק מסיק ביה רב כהנא זוזי מאה ליה מי לא פרעתך לך ניסו פלו' בני מקלי חמרא וכו' ומסיק עלה כל מלי לא קני נפש לשם חושבו נזיק מפני שעדיין אין זיין מכר וקו' נתתו עתיק בזול לבל דעת רבינו המקבל כלומר שאין נותן לו קנס קטוב דקרי אסמכתא אלא מה שהזיקו כי הכי דשם מוביר ולא מעביד ולא מעביד משלם אלפא זוזי כבעמוד ולדבריו לא יקשה כלום מה דקלנקו על שדקו עכ"ל:

מ"ה המקבל: החובר שדה מחברו לזורעה שעורים וכו' משכח שם ופסק דלא כרבן שמעון בן גמליאל ופר"י ז"ל דוקא בחכירות אבל בקבלנות אפילו לזורעה שעורי יזרענה חטים שקרי זה כהנה בשבועי של זה אין כן דעת הירושלמי ז"ל לפי מה שקדם למעלה בדין הפסתן אלא בהסך דלי בקבלנות קבלה אפי' קבלה לחטים לא יזרענה שעורים שקרי זה לומר חטים אלי רוצה וכן בשעורי לחטים ועקר: קטנית לא יזרענה תבואה תבואה יזרענה קטנית ובכבל וכיוצא בה לא יזרענה קטנית מפני שהקטנית שם מכחשת הארץ נרסת הבבא כנרסת ההלכות והיא כך במשנה קטנית לא יזרענ' תבואה תבואה יזרענה קטני' ובגמ' מתני לה רב יהודה לאחין בר רב בחיון תבואה לא יזרענה קטנית לחמר ליה והא אחין תבן תבואה יזרענה קטנית לא קשיא הא לן והא להו וזה מבואר בגרסת רי"ז ז"ל במשנה ובגמרא שבהרין ישראל קטנית יזרענה תבואה תבואה לא יזרענה קטנית ובכבל משכח לפלו מתבואה לקטנית וכל שכן מקטנית לתבואה: המקבל שדה מחברו ליטע עשרים סאים מועטות וכו' פירוש סאים מועטות משבע ומשכח היא שם ופרוש קורת שקמה לפלו מתבואה קטנית ובכל מקום שנהגו להקנות לעבים ובתוך שבע שנים חוזר ונדל וכתב הרלבד ז"ל לפלו בגבב מקום שנהגו להשכיר לילן אבל קרקע הרי הוא כמכר ולפי"ז אפילו בפירו' אבל אם מת הילן ולא נקנהו הילן לעבים כלום ואפילו קנהו לעבים עכ': ולא בשבח הילנות ממעשה דרב פפא ורב ביבי בר אביי בלמלה בבא ז': ואם קבלה שבע שנים וכו' משכח: הגיע זמנו להסתלק מן השדה והיו שם זרעים שעדיין לא הניעו להמכר תוספתא קמיחה ויוכח והיה בה תבואה לקטוב עבבים לבנו' זרעים למסוק הרי הילן שהיו לו שם היה שכיר כותבין לו שכירותו ואם קבלן מתן לו קבלנותו ופי' הרמב"ן ז"ל לף על פי שכריכין לקרק' ושמין לו לפי מה שמוזל זה דעת רבינו שכתב ועדיין לא הניעו להמכר: או שנזרעו וכו' זה כתבוהו בגמרא שם: כשם שחולקין המקבל ובעל הקרקע וכו' משכח שם

ונמרא וקקנים על שניהם לקנותן בתחלה וכיון שכן חולקין כסוף: המקבל שדה מחברו ליטע מקבל עליו עשר שורות מובולו' לחתה לי נמי יש לפרש עשר נטיעו' מבול' וכו' כך היה נרסתו ז"ל ונירסת הרב מינו ז"ל בבבא בתרא פרק המוכר פירות ופירוש מקבל עליו לחתה לי נמי יש לפרש עשר נטיעו' מבול' לחתה עד כאן לשון רבינו ז"ל אבל נרסת ספריהו מקבל עליו עשר שורות לחתה ופי' ז"ל המקבל פועל שמקבל עליו ליטע כל שדה חבירו כשיעור שיכולין ליטע כגון שיטע עשרה לבית סאתה מקבל עליו בעל השדה עשר שורות לחתה יש עשר מילנות שורות שתין עושין פרי לא יעשה מקבל ליטע לחתים תחתיקן דחוורחיהו דמילנות לקיו להן בורות כל כך ומחיל יתר מכן כגון לחד עשר לחתה מנגלגלי עליו את הכל יטע לו ית תחתיקן דהשתא ליכא מחילה כלל עד כאן לשונו: המקבל שדה מחברו ולא עשת וכו' פירוש ולא עשתה כלומר לה ונקלין בקבל משכח ונמרא פסק כרבי יהלי ורבינו לקיט שפירש בדבריו ובפתו מכן מיהו חייב ליעבל כה שתין לחי מקיים ומעניל: המקבל שדה מחברו וכו' משכח פירוש לף על פי שלא כתב לו ממש לשון זה הרי דיוהו כמי שכתב דה שבחי בית דין דיוני וכן כתבו הרמ"ן והרשב"ץ ז"ל וכן כתב רבינו יונה ז"ל בדברי הלוי ז"ל דאע"ג דלא תשובה לרבנו המלי נתון ז"ל דהא מתניתי' כתבהי בית דין דיוני לף על פי שלא כתב כיוני שכתב דיוני: ובפני מה נתחייב לשלם וכו' פירוש והלא מסוכתא היא: מכל

פרק תשיעי

השוכר

את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו יכול לכופן מקום שנהגו לזון יזון לספק בגרוגרת או בתמרים וכיוצא בהן לפועלים יספק הכל כמנהג המדינה

[ב] השוכר את הפועל ואמר לו באחד בשנים מבני העיר רואים הפחות שבשכירות ויתר שבשכירו ומשמנין בינהן אמר לשלוחו צא ושכור לי פועלים [ג] בשלשה והלך ושכרן ב בארבע אם אמר להם השליח שכרכם עלי נותן להן ארבעה ונוטל מבעל הבית שלשה ומפסיד אחד מכיסו אמר להם שכרכם על בעל הבית נותן להן בעל הבית במנהג המדינה היה במדינה מי שנשכר בשלשה ומי שנשכר בארבעה אינו נותן להם אלא שלשה ויש להם תרעומת על השליח: בד"א בשאין מלאכתן נכרת אבל היתה מלאכתן נכרת והרי היא שוה ארבע נותן להם בעל הבית ארבעה שאלו לא אמר להם שלוחו ארבעה לא טרחו ועשו שוה ארבעה אמר לו בעל הבית שכור לי בארבעה והלך השליח ושכר בשלשה אף על פי שהרי מלאכתן שוה ארבעה אין להם אלא שלשה שהרי קבלו על עצמן ויש להם תרעומת על השליח אמר לו בעל הבית בשלשה והלך השליח ואמר להם בארבעה ואמרו הריני כמה שאמר בעל הבית אין רעתם אלא שיתן [ד] בעל הבית יתר על ארבעה לפיכך שמין מה שעשו אם שוה ארבעה נוטלין ארבעה מבעל הבית ואם אינו יודע או אינו שוה אין להם אלא שלשה אמר לו בעל הבית בארבעה והלך השליח ואמר להם בשלשה ואמרו לו כמה שאמר בעל הבית אף על פי שמלאכתן שוה ארבעה אין להם אלא שלשה שהרי שמעו שלשה וקבלו עליהם: השוכר את הפועלין והשען את בעה או בעל הבית הטעה אותן אין להן זה על זה אלא תרעומת:

בד"א בשלא הלכו אבל הלכו ההמרין ולא מצאו תבואה פועלים ומצאו שדה כשהיא לחה או ששכרן להשקו השדה ומצאוהו שנתמלא מים אם בקר בעל הבית מלאכתו מבערב ומצא צריכה פועלין אין לפועלין כלום מה בידו לעשות ואם לא בקר נותן להם שכרן כפועל בטל שאינו דומה הבא טעון לבא ריקן ועושה מלאכה לבטלה:

בד"א בשלא התחילו במלאכה אבל אם התחיל הפועל במלאכה וחזר בו בחצי היום הרי זה יגמור שנאמר כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים:

וכיצד דין הפועל שחזר בו ואחר שהתחיל [ה] אין למלמד יש לו דין קבלן שמין לו מה שעשה ונוטל אם לקיחת ידו על התחתונה אם יחזור בו ולית ליה אלא דין פועלים לו כיון שאכילתו לזמן קצוב ולית ליה לקבלן לזמן לגמוד בו ויכול להתבטל כשיבקה לו ואלו אסור בקבלן ועיין לעיל אם שכירותו לגמוד כל הספר לו חבירו ולא קבעו לו זמן לגמוד בו ויכול להתבטל כשיבקה לו בתשובה ספר קנין בסימן ג':

פרק תשיעי

השוכר

את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו יכול לכופן מקום שנהגו לזון יזון לספק בגרוגרת או בתמרים וכיוצא בהן לפועלים יספק הכל כמנהג המדינה

[ב] השוכר את הפועל ואמר לו באחד בשנים מבני העיר רואים הפחות שבשכירות ויתר שבשכירו ומשמנין בינהן אמר לשלוחו צא ושכור לי [ג] בשלשה והלך ושכרן ב בארבע אם אמר להם השליח שכרכם עלי נותן להן ארבעה ונוטל מבעל הבית שלשה ומפסיד אחד מכיסו אמר להם שכרכם על בעל הבית נותן להן בעל הבית במנהג המדינה היה במדינה מי שנשכר בשלשה ומי שנשכר בארבעה אינו נותן להם אלא שלשה ויש להם תרעומת על השליח: בד"א בשאין מלאכתן נכרת אבל היתה מלאכתן נכרת והרי היא שוה ארבע נותן להם בעל הבית ארבעה שאלו לא אמר להם שלוחו ארבעה לא טרחו ועשו שוה ארבעה אמר לו בעל הבית שכור לי בארבעה והלך השליח ושכר בשלשה אף על פי שהרי מלאכתן שוה ארבעה אין להם אלא שלשה שהרי קבלו על עצמן ויש להם תרעומת על השליח אמר לו בעל הבית בשלשה והלך השליח ואמר להם בארבעה ואמרו הריני כמה שאמר בעל הבית אין רעתם אלא שיתן [ד] בעל הבית יתר על ארבעה לפיכך שמין מה שעשו אם שוה ארבעה נוטלין ארבעה מבעל הבית ואם אינו יודע או אינו שוה אין להם אלא שלשה אמר לו בעל הבית בארבעה והלך השליח ואמר להם בשלשה ואמרו לו כמה שאמר בעל הבית אף על פי שמלאכתן שוה ארבעה אין להם אלא שלשה שהרי שמעו שלשה וקבלו עליהם: השוכר את הפועלין והשען את בעה או בעל הבית הטעה אותן אין להן זה על זה אלא תרעומת:

[ה] ואם תאמר הא קא"ל דאין לו מה יעשה דהיינו לא מצו לאיתנויי דהכא דנרמי ויימחין לא מצו לאיתנויי עי טורח וקא דמפלגי בין קילגי לגלא קילגי תורחא דמילתא נקט דבלא קילגי שקיל עליין קסמיך מכי לאיתנויי מסתמא בתוס' עכ"ל:

בד"א בשלא הלכו אבל הלכו ההמרין ולא מצאו תבואה פועלים ומצאו שדה כשהיא לחה או ששכרן להשקו השדה ומצאוהו שנתמלא מים אם בקר בעל הבית מלאכתו מבערב ומצא צריכה פועלין אין לפועלין כלום מה בידו לעשות ואם לא בקר נותן להם שכרן כפועל בטל שאינו דומה הבא טעון לבא ריקן ועושה מלאכה לבטלה:

בד"א בשלא התחילו במלאכה אבל אם התחיל הפועל במלאכה וחזר בו בחצי היום הרי זה יגמור שנאמר כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים:

וכיצד דין הפועל שחזר בו וכו' מפורש בגמרא:

מגדל עוז

פרק תשיעי

השוכר

את הפועלי' עד ומשמכין ביניהן במניעת פרק השוכר את הפועלי': חמר לשלוחו עד לעבדי במניעת פרק השוכר את הקומכין: כיצד דין הפועלים שחזר בו כו' עד בגד לגרוע בשתי סלעים וכו' עד אלא מכי מלאכה כתב הרשב"ם ז"ל אלא סלע יפה שכי דיכרין עכ"ל ואני אומר נמי בזו עיקרה פרק השוכר את הקומכין וחלוק הפרוש לפי הדעות והסברי ולכך אין כאן השגת ואיכא גרייכא קבלה גדולה כלל וכן הכיוצא לי שפיר בקבלנותין: בלא

שכר הקבל

שהיה לו לגרוע שומשמין וכו' אין לו עליו

פחות ממה שהיו רגילין וכו':

אבל אם אמ' אם אובד ולא אעביד אתן לך מאה דינרין הרי זה אסמכתא ואינו חייב לשלם אלא נותן כפי מה שראויה לעשות בלבד: המקבל שדה לזרע שומשמין וזרעה חטים ועשת חט' ש' כמה השהיא ראויה לעשות מן השומשמין אין לו עליו אלא תרעומת עשתה פחות ממה שהיא ראויה לעשות מן השומשמין משלם לו המקבל כפי מה שהיא ראויה לעשו' מן השומשמין עשתה חטין יתר ממה שהיא ראויה לעשות מן השומשמין חולקין לפי התנאי שביניהן אף על פי שמשתבר בעל הקרקע:

פרק תשיעי

השוכר

את הפועלים ואמר להם להשכים ולהעריב מקום שנהגו שלא להשכים ושלא להעריב אינו יכול לכופן מקום שנהגו לזון יזון לספק בגרוגרת או בתמרים וכיוצא בהן לפועלים יספק הכל כמנהג המדינה

[ב] השוכר את הפועל ואמר לו באחד בשנים מבני העיר רואים הפחות שבשכירות ויתר שבשכירו ומשמנין בינהן אמר לשלוחו צא ושכור לי [ג] בשלשה והלך ושכרן ב בארבע אם אמר להם השליח שכרכם עלי נותן להן ארבעה ונוטל מבעל הבית שלשה ומפסיד אחד מכיסו אמר להם שכרכם על בעל הבית נותן להן בעל הבית במנהג המדינה היה במדינה מי שנשכר בשלשה ומי שנשכר בארבעה אינו נותן להם אלא שלשה ויש להם תרעומת על השליח: בד"א בשאין מלאכתן נכרת אבל היתה מלאכתן נכרת והרי היא שוה ארבע נותן להם בעל הבית ארבעה שאלו לא אמר להם שלוחו ארבעה לא טרחו ועשו שוה ארבעה אמר לו בעל הבית שכור לי בארבעה והלך השליח ושכר בשלשה אף על פי שהרי מלאכתן שוה ארבעה אין להם אלא שלשה שהרי קבלו על עצמן ויש להם תרעומת על השליח אמר לו בעל הבית בשלשה והלך השליח ואמר להם בארבעה ואמרו הריני כמה שאמר בעל הבית אין רעתם אלא שיתן [ד] בעל הבית יתר על ארבעה לפיכך שמין מה שעשו אם שוה ארבעה נוטלין ארבעה מבעל הבית ואם אינו יודע או אינו שוה אין להם אלא שלשה אמר לו בעל הבית בארבעה והלך השליח ואמר להם בשלשה ואמרו לו כמה שאמר בעל הבית אף על פי שמלאכתן שוה ארבעה אין להם אלא שלשה שהרי שמעו שלשה וקבלו עליהם: השוכר את הפועלין והשען את בעה או בעל הבית הטעה אותן אין להן זה על זה אלא תרעומת:

[ה] ואם תאמר הא קא"ל דאין לו מה יעשה דהיינו לא מצו לאיתנויי דהכא דנרמי ויימחין לא מצו לאיתנויי עי טורח וקא דמפלגי בין קילגי לגלא קילגי תורחא דמילתא נקט דבלא קילגי שקיל עליין קסמיך מכי לאיתנויי מסתמא בתוס' עכ"ל:

בד"א בשלא הלכו אבל הלכו ההמרין ולא מצאו תבואה פועלים ומצאו שדה כשהיא לחה או ששכרן להשקו השדה ומצאוהו שנתמלא מים אם בקר בעל הבית מלאכתו מבערב ומצא צריכה פועלין אין לפועלין כלום מה בידו לעשות ואם לא בקר נותן להם שכרן כפועל בטל שאינו דומה הבא טעון לבא ריקן ועושה מלאכה לבטלה:

בד"א בשלא התחילו במלאכה אבל אם התחיל הפועל במלאכה וחזר בו בחצי היום הרי זה יגמור שנאמר כי לי בני ישראל עבדים ולא עבדים לעבדים:

וכיצד דין הפועל שחזר בו וכו' מפורש בגמרא:

מגדל עוז

ואם קבלן הוא וכו' פי' שאינו שכיר זמן ידוע שלא למלאכה ידועה שמין לו מה שעתיד לעשות וכו' כדאי לוסף והכי דפסק הכין ומצוחר בהלכות: ביצד קבל עליו וכו' ממכי קאי לקבול וכו' מפורש בברייתא: או ינמרו את מלאכתן פירש ויטול שכי הלעים יכן לשון הברייתא לו יגמרו מלאכתן וייטלו שכי הלעים ופרוך בגמרא פשיטא ומתרץ שדין חדש הוא להזמינו כגון שהיזלה ימלאכה ויחזר בו בעל הבית ובאי שיעלים ופייסוהו בפתוי וקשלימו למלאכה וקא משמע לן שאינו יכול לומר בעל הבית לא נתפייסתי אלא על דעת שתפחתו מן הערך אלא נותן להם שכרם: ואם קיבל קבלנות שכרו בדאי בדבר שאינו מצוי במשכה ובבריתא: אלא אם כן בתם דין החוכם מפורש שם שכר עליהן או מיטען כת הרשבת ז"ל מסתברא לי דוקא כשכר מנהג פועלים לחכיר לשכור כשכר אלא ועכשיו אינו מנהג וכמנהג אלו מפסידי עליו אבל אם לא היה מוכר לחכיר פטורין דמה הפסידו עליו עכ"ל: ביצד שוכר עליהן וכו' בברייתא: ואפי' כתן הפועלים לו מוכיח מהן התוספת זה פשוט ל דבריית בין בכותן יותר בין בפוסק הוא וקל וחומר משוכר עליהן: ביצד שוכ' עליהן וכו' גם זה שם: ועד כמה עד כדי שכרן של ר' השוכרים לשון הגמרא שם ופרשי ז"ל אם עשו אבלו קנית המלאכה ולא קבלו כלו שוכר עליה כל מה שקו' לו לקם יוסיף לאחרי שנמרו עכ"ל: ואם היה לקם ממון תחת ידו וכו' לשון הגמרא שם בשבתת חבלה לידו ופרשו כלי אומנותם וים מי שכתב דבכהנ שכלי אומנותם בידו אפילו בדבר שאינו מצוי שוכר עליהם עד כדי שכר המלאכה לפי שעתיקר בכתים ולא יותר וזה דעת הר' שבח ז"ל וכן נראה דעת כתם הר' מנחם ז"ל: שוכר עליהם וכו' להשלים המלאכה עד מרבעים ז' ונ' שם וחמשי' זוז בכל יום לכל פועל לשון שוכר מ' פ' ל"ג הבריית עד מרבעים וחמשים זוז ודבמי פירש שהכוכה לפועל אחד ביום אחר ודרך נוחמ אחזו וכיון הוא: ברא בזמן שאין לקם פועלים וכו' בבריית שם ופירש כשיש שם פועלים ש"ל שאינו יכול לקטעיתן אלא אם קנן שוה שם לקם נותן כפי מה שקנן: השוכר את הפועל ונאחז וכו' תוספתא בפ"ק דשבועות: ר"פ השוכר את הפועל לעשות וכו' מיירי דבעל הבית שכרו מיומא שם: וכן אם דברו שיפסיקו לותו בני קעיר וכו' מיושב לקמן בהשגות אא"א מפרש לי בני מתא פסידא דפועלים שבני מתא קעיר ויילעים מיכנו הבקר פסידתם שם קם מעיר לחבית בעל הבית שקיל לי לקודיעם ויכיון שלא קודיעם נותן לקם שכר כל היום כפועל בטל: ברא הבהל נותן לקם כל שכרן מן השמים כפתייעו נם זה בתוספתא בפ"ק דשבועות ולקמן בפרק הבית ועלה ובכמם בתרייתא העזרין בשדה ותקן קיץ אותה

ואם היה מן החופרים או עובדי אדמה וכיוצא בהן שדרכו לטרוח הרבה ואם לא יעשה במלאכה יחלה נותן לו כל שכרו: השוכר את הפועל להביא לו שליחות ממקום למקום והלך ולא מצא שם מה יביא נותן לו שכרו משלם שכרו להביא קנים לכרם והלך ולא מצא ולא הביא נותן לו שכרו שלם שכרו להביא כרוב ודורמסקנין לחולה והלך ומצאו שמת או הבריא לא יאמ'לו טול מה שהבא בשכרך אלא נותן לו כל שכרו וכן כל כיוצא בזה: השוכר את הפועל לעשות עמו בשלו והראהו בשל חברו נותן כל שכרו וחוזר ולוק'מחברו מה שנהנה בזו המלאכה: השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן וקש וכיוצ' בהן ואמר לו טול מזה שעשי' בשכרך אין שומעין לו ואם משקבל עליו אמר לו הילך שכרך ואני אטול ארת שלי אין שומעין לו: מציאת הפועל לעצמו אף על פי שאמר לו עשה עמי מלאכה היום ואין צריך לומר אם אמ' לו ערוך עמי היום אבל אם שברו ללקט מ'יאורת כגון שחסר הנהר ושברו ללקט הדגים הנמצאין באגם הרי מציאתו לבעל הבית ואפילו מצא בית מלא דינרין:

פרק עשירי

המלוה את חבירו המשכון בין שהלוהו מעות בין שהלוהו פירות בין שמשכנו בשטר הלואתו בין שמשכנו אחר שהלוהו הרי זה שומר שכר: לפי אם אבד המשכון או נגנב חייב בדמיו ואם נאנס המשכון כגון שנלקח בלסטים מזויין וכיוצ'בו משאר אונסין ישבע שנאנס וישלם בעל המשכון את חובו עד פרוטה אחרונה: כל האומר לחברו שמור לי ואשמור לך הרי זה שמירה בבעלים: אמר בעל"ח טול מה שעשית בשברך אין שומעין לו מפי בעל החלוס דיקא בתבן וקש דאי מידי אחרינא הוי בכלל בדבר ממלאכתו כגון ב בתביאה וכיוצא בה שומעין לו והא דפריך בגמרא ותקנתי ושומעין לו לא בעי לזכויי הוי בכלל מיכל לי' ולכך שומעין לו משום דקים ליה לתלמודא דמתניתין כמי שיכלו בתבן וקש ומסתבר ליה עכ"ל שכתב בחדושיו בפרק קבית ונקעליה:

מכאן פסק רבינו תם דאי ליכא זוזי אלא מלוה חייב למכור את הקרקע ולתתן זוזי לפועל ועיין בסימן נ"ג עכ"ל:

פרק עשירי

המלוה את חבירו על המשכון וכו' ואפי' בהשומין וכדעת הקהלות: לפיכך אם אבד וכו' חייב בדמיו אפילו אם כתבו מהיכי' ואם נאנס המשכון וכו' ואם נאנס זה הלוה ונשבע ונפטר אפילו הכי קיימא לן כשמואל דאמר שאם נאנס המשכון קיי'ן הלוה משלם כלום **ובהשנות אא"** אין אומרים לו לכתחלה ב בזה שאם יתבעו לו הלוקחין קונה חוזרת אף אותו לוקחין: ועוד כי'ג ועיקר: בל יחויר לחבירו שיור כלי וכו' ומפורש בגמרא שם שכל זה שייך בבעלי' ופשוט לפשע בדבר כיוצ' שיבואר פרק ראשון:

המלוה את חבירו המשכון בין שהלוהו מעות בין שמשכנו ב בשטר הלואתו בין שמשכנו אחר שהלוהו הרי זה שומר שכר: לפי אם אבד ד משכון או נגנב חייב בדמיו ואם נאנס המשכון כגון שנלקח בלסטים מזויין וכיוצ'בו משאר אונסין ישבע שנאנס וישלם בעל המשכון את חובו עד פרוטה אחרונה: כל האומר לחברו שמור לי ואשמור לך הרי זה שמירה בבעלים: אמר בעל"ח טול מה שעשית בשברך אין שומעין לו מפי בעל החלוס דיקא בתבן וקש וכיוצ' בהן ואמר לו טול מזה שעשי' בשברך אין שומעין לו ואם משקבל עליו אמר לו הילך שכרך ואני אטול ארת שלי אין שומעין לו: מציאת הפועל לעצמו אף על פי שאמר לו עשה עמי מלאכה היום ואין צריך לומר אם אמ' לו ערוך עמי היום אבל אם שברו ללקט מ'יאורת כגון שחסר הנהר ושברו ללקט הדגים הנמצאין באגם הרי מציאתו לבעל הבית ואפילו מצא בית מלא דינרין:

פרק עשירי

המלוה את חבירו וכו' לפיכך אם אבד וכו' ואם נאנס המשכון כגון שנלקח בלסטים מזויין וכיוצ'בו משאר אונסין ישבע שנאנס וישלם בעל המשכון את חובו עד פרוטה אחרונה: כל האומר לחברו שמור לי ואשמור לך הרי זה שמירה בבעלים: אמר בעל"ח טול מה שעשית בשברך אין שומעין לו מפי בעל החלוס דיקא בתבן וקש וכיוצ' בהן ואמר לו טול מזה שעשי' בשברך אין שומעין לו ואם משקבל עליו אמר לו הילך שכרך ואני אטול ארת שלי אין שומעין לו: מציאת הפועל לעצמו אף על פי שאמר לו עשה עמי מלאכה היום ואין צריך לומר אם אמ' לו ערוך עמי היום אבל אם שברו ללקט מ'יאורת כגון שחסר הנהר ושברו ללקט הדגים הנמצאין באגם הרי מציאתו לבעל הבית ואפילו מצא בית מלא דינרין:

מגדל עוז

כתן אמר לנבל וכו׳ כתן עבד לחרש כי אם קהומלך יתילה וכו׳ אמת בעל הכלי כו׳ עד אין שומעין לו כתב הלחכך זה אין לזה טעם עד כאן לשונו: ואני אומר מנאתי לו טעם בירושלמי בריש פ׳ הגוזל עניים אשר אם נשבית עיקרך דמייתי עלה סתמא דתלמודא הקיא דהיזיר לשדה מבירו וכטעמ׳ שלא נשאת כו׳ עד נקש ליטול ע״ש ס״ט דף ק ע״ג עכ״ו ואפכינן אין שומעין לו נקף עכ״ל ואפכינן לה דאמר טעמא משום ישוב ארץ אחרת סתמא דתלמודא הכי מיתת בלא טעמא ומיבה לכל דמי לה ועוד דאמור אין שומעין בעלמא אמור מי שיפעי בתקנת חכמים כגון זה שומעין לו דוק מיבה קא לאו כגון זה אין שומעין לו ועוד דקא פלגינתא דרבי מאיר ורבי יהודה היא פרק הגוזל עכ״ל ונשני נמי כן פרק קשוכר את האומנין ומייתי לה פרק דעד ומיימין לן הלכה כרבי יהודה דאמר ידו על התחתונה אם השבח יתר על ההוצאה כו׳ ואי״ה הייט שומעין מיהו בחמרו יכן לי דמי כמרי חו דמי עבי אם כן ע עבדיהן כרבי מאיר דאמר נותן לו דמי מרו ולית הילכתא כוותיה אלא כרבי יהודה וכן פסק רי שפם ז״ל וכוותיה דאמרי בגמרא: אמר לו שמור לי היום ואשמור לך למחר השאילני היום ואני אשאילך למחר שמור לי היום ואשאילך למחר השאילני היום ואשמור לך למה כולן נעשו שומרי שכר זר״ה לזה: כל האומני שומרי שכר הן וכלן שאמרו טול את שלך והבא מעות או שאמ׳ לו האומן נמרתיו ולא לקחו הבעלי׳ את הכלי הרי האומן שומר חנם אבל אם אמר האומן הבא מעור״ת וטול שלך עדין הוא נושא שכר כשהיה: נתן לאומנין לתקן וקלקלו חייבין לשלם ביצ׳ נתן להרש שידה תיבה ומגדל לקבוע בהן מסמר ושברו או שנתן לו את העצי׳ לעשות מהן שידה תיבה ומגדל ונשברו אח׳ שנעשו משלם לו דמי שידה תיבה ומגדל שאי׳ האומן קונה ב״בשבח הכלי נהנ׳ צמר לצבעו והקדיחתו יורה נותן לו דמי צמרו צבעו כעור או נתנו לו לצבעו אדום וצבעו שחור שחור וצבעו אדום נתן עצי׳ לחרש לעשות מהן כסא נאה ועשה כסא רע או ספסל אם השבח יתר על ההוצאה נותן בעל הכלי את ההוצאה ואם ההוצא׳ יתיר על השבח נותן לו את השבח בלב׳ אמר בעל הכלי איני רוצה בתק׳ זו אא יתן לי דמי הצמר או דמי העצי׳ אין שומעין לו וכן אם אמ׳ האומן הא לך דמי צמרך או דמי עצך והך אין שומע׳ לו שא׳ האומן קונ׳ בשבח כלי שעש׳: המוליך חטי׳ לטחון לתתן ועשאן סובין או מורסן נתן הקמח לנחתום ועשאו פת נפולין בהמה לטבח ונבלה חייבין ב״ לשלם דמיו מפני שהן נושאי שכר לפיכך אם היה טבח מומחה׳ ושחט בחנם פטור מלשלם ואם אינו מומחה אע״פ שהוא בחנם חייב לשלם וכן המראה דינר לשולחני ואמ׳ לו יפה הוא ונמצ׳ רע אם בשכר הראהו חייב לשלם אע״פ שהוא בקי ואינו צריך להתלמד ואם בחנם ראהו פטור והו׳ שיהיה בקי שאינו צריך להתלמד ואם אינו בקי חייב לשלם אע״פ שהוא בחנם והוא שיאמר לשולחני עליך ב״ אני סומך או שהיו הדברים מראין שהוא סומך על ראייתו ולא יראה לאחרים: טבח שעשה בחנם וניבל וכן שולחני שאמר יפה ונמצא רעוכן כל כיוצא בזה עליהן להבי׳ ראיה שהן מומחין ואם לא הביאו ראיה׳ שהן מומחין פשלמין: מיקום שנהגו שיהיה הנוטע אילנו נוטל רוב הפרי והשבח ובעל הקרקע חצי ונטע והשביח ונטע והפסי׳ מחשבין לו חצי השבוח שיש לו ומנכין ממנו מה שהפסיד ונוטל השאר ואפילו התנה׳ על עצמו שאם יפסיד לא ישול כלום הרי זו אמתאו ואין מנכין לו אלא מה שהפסיד היה

טור חו״מ סי׳ ש״ה שלא להלוות בשטרו בלא עדים בדרך וחת׳ מוהר״ר יחיאל הפסיקה נ״מ שלא יהא שלי שהי׳ בכיסו שיתחה מזה תחכי וכאן לפניו וכיו״ב הפסק דף פ״ח ע״ב עיין בכל ב״י ג׳ לין ע״ש בתשובותיו

מגיעה לך פ״ח אמר עש

לו שמור לי היום ואשמור לך למחר וכו׳ כבריתא שם תנו רבנן שמור לי ואשמור לך השאילני ואשאילך שמור לי ואשאילך השאילני ואשמור לך כולן כעצין שומרי שכר זה לזה ואומני שומרי שכר לבעלים היו אומרים בעלים שמיר בשבילי היום ואשמור לך למחר וחזר ואמר לו שמור לי היום ואשמור לך למחר לפיכך כתב השאילני היום ואשאילך עתה הרי זו שמירה בבעלים מכל מקום ר״ל דפי ואומני שמירה בבעלים שמור לי ואשמור לך קאי שבשביל זה נמלכתו של זה מכל השאילני כלך הו שמור לי ואשאילך כלי הו שמור לי ואשאילך השאילני ואשמור לך כולן כעצין שומרי שמור עבל וכן פירש רבינו יקונתן ז״ל ופירוש טעם השאילני ואשאילך אשאילך אלא כשומרי שכר לפי שזה מאשאיל לזה תת׳ שיתו וזהו שכרו: בל האומני׳ שומרי שכר הן וכולן שתמרו וכו׳ מאבה שם: דף פ עכ: או שתמר לו נגזרתיו בנתי שם ובקלכות: ואם תמר האומן הבא מעות וטול את שלך עדיי הוא כשא שכר בסניגיא ופירוש מפני ש שהקדיש כתיבת המעות לבעלת ויתנו לו על שיקבל מעות וכיון שהוא תופסו בשכיון שבירתו הרי זה שויר שכר: נתן לאומנין לתקן וקלקלו חייבים לשלם וכו׳ משמע ונמרת פרק הגוזל עניים: או שכתן לו עניים לעשות וכו׳ הל דלא כרב חסי דנמ׳ אלא כרבנן כל שיתי בהלכות: נתן נמר לנבוע וקדיחתו יורה וכו׳ פירוש קדיחתו שרפתו שקדיחתו יותר מדאי לצון רב״י ז״ל והדין משמע ונמר׳ שם ופסק כרבי יהודה ומנאתי בהלכות: אמר בעל הכלי מיני לוקח וכו׳ אין שומעין לו

בהשגות אא״

עכ: ואיני יוד׳ למה כתב כן שהרי טעם נכון הוא שאחר שהדין הוא לחש׳ זה מועט אם היהולאח אם השבח מיתן המועט אם רבה נבוע בזה אי׳ בעל הבמר יכול לעכב ולתי וכאחזוק לי שכיון שאין צריך לכתבו הוא אחר כן מלתתי לרבי ז״ל שפירש שכיר בעל קבית לתת לו הבמר ופילש בדמיו וכ׳ אפי׳ הוצאה פרש״י ז״ל דמי עניים ושכר טרחו כשאר שכיר יום ולא מיק שפסק לו בהלכות דהני טוני מפני כפי׳ הקבית והעליה ויש בזה לתוספ׳ שטות הרב מכח הירוש: וכן אם אמר האומן וכן זה פשוט: המוליך חטי לטחון לתתן וכו׳ בריהא שם בלשוכה: מפני שהן טוענין שכר כפי כי יש להם שכר בעמלם הל אם עשו בחנם והן מוחין פטורין שכלן שוק ליכן להדין הטבח זה נרשק מ מדברי רבינו: לפיכך אם היה טבח ויומחק וכ׳ מיתרל דהני יחלקן בהלכות אפי׳ לדיוקא דכלה חייב לכל אם עשה בה טרפות הפוסלה מספקן כגון שהה במיעוט פיומין פטור וכן מנכח בניורת כעובדא דמנרומתא: וכן היורה לשולחני וכו׳ זו הסברת הרבה מן הירושלמים ז״ל דבשכר אפי׳ בקי ולית ליה דין שומר להתלמד חייב דיוקא לטבח ואף על פי שבניורת לא מזכר בריתיית המוטבעת חלוק בין בשכר בין בחנם אבל הרשבא ז״ל בחלק עליהם ואמר שהבקי קנמור בריתיית המוטבע פטור אפילו בשכר ושתיהן בקי כל כך אפי׳ בחנם חייב ויתן טעם להפריש בין טבח לשולחני לפי שמלאכת השחיטה דבר תלוי בגומן ידים ואפילו גומן בקי יקלקל לעתים אם לא יכוין מלאכתו היטב ולפיכך ליכו כחומם וכיון שיש לו שכר חייב אבל בריתיית המוטבע שהוא גומן בקי קרוב ליהו מיטיעה וכשהיא טועה הרי זה חומם נימור שכר פטור מן הירושלמי וזה שלא הזכירו בניורת בשולחני חילוק בין בחנם לשכר אלא דבריו ז״ל: ואם תימר חייב וכו׳ מיפרים שם ויוסכם: והוא שיאמר לשולחני עליך אני וכו׳ ובקלקל כן מסוניא דנימור שכבר כחלקו עליו ז״ל ומיהו שיאמר שלא אמור חייב ולפרי הבלכות הפסים הרשבא ז״ל ועיקר: אך שהיו הדברים מוראין וכו׳ נם זה בהלכות ובריתיית לי דיוקא דר״ח חייב דנימור שם סוף הל הכי הוה שהיה הלכה פרשה שוכחת ומיתוך כך החליפו לית ולא הקשו שלא לומר היה הכי לעצמן כן תהר שהו היה בקי הרבה לפי שהם לא היה בקי ולהי חייב היה כן הדין: טבח שנשה בחנם וכן שולחני נבי טבח בחנם שבשל ואמור ליה רבי יוחנן ז״ל חייבים שם ליוחנן ז״ל דאמר לחייבינהו אפי׳ בחנם ואמור ליה רבי יוחנן ז״ל חייבים שם לחייבינהו

היה מנהגם שיטול הנוטע מחצה ובעל הקרקע מחצה וכך אם היה מנהגם שיטול האריס אם נטע הנוטע והשביח ורצה להסתלק שנמצא בעל הקרקע צריך להוריד לה אריס הרי בעל הקרקע מוריד אריס ויטול בעל הקרקע חציו ולא יפסיד בעל הקרקע כלום ויטול האריס שליש והשתו הנשאר של נוטע שהרי סלק עצמו בריצונו: הנוטע אילנות לבני המדינה [ו] שהפסיד ובן טבח של בני העיר שנבל הבהמות והמקיז דם שחבל והסופר [ז] שטעה בשטרות ומלמד תינוקות שפשע בתינוקות ולא לימד או למד [ח] בטעות וכל כיוצא באלו האומנין שאי אפשר שיחזרו ההפסד שהפסידו מסלקין אותן בלא התראה שהן כמותרין ועומדין עד שישתדלו במלאכתן הואיל והעמידו אותן הצבור עליהם:

[ו] וכן פרט שם וכן נרא' לר"י ודלא כפי' הקונטרס שפי' שכותב שם בטעות שאין זה פסידא דלא הדר כי שכר שכתב שהרי יכולי' להניח שלא נשכר ולא כלי' פסידא דלא הדר ועיין בהלכות שכתב בהקבל פי' בקונטרס דקוי פסידא דלא הדר מיושם דשכחת כיון דעבד עבד ונכ' דקה הוא לדחות ליה שכחתא מינה ומפרי לקמן חשיב פסיד' דלא הדר שלותה שעה שלמוד טעות מיפסדת ולא הדרה:

פרק אחד עשר

מצות עשה ליתן שכר השכיר בזמנו שנאמר ביומו תתן שכרו וגומ' ואם אחרו לאחר זמנו עובר בלא תעשה [ט] שנאמר ולא תבא עליו השמש ואין לוקין עליו שהרי הוא חייב לשלם אחד שכר האדם ואחד שכר הבהמה [י] ואחד שכר הכלים חייב ליתן בזמנו ואם איחר לאחר זמן עובר בלא תעשה וגר תושב יש בו משום ביומו תתן שכרו ואם איחרו אינו עובר בלא תעשה כל הכובש שכר שכיר כאילו נטל נפשו ממנו שנאמר ואליו הוא נושא את נפשו ועבר בר' אזהרות ועשה עובר משום בל תעשוק ומשום בל תגזול ומשום לא תלין פעלת שכיר ומשום לא תבא עליו השמש ומשום ביומו תתן שכרו איזהו זמנו שכיר יום גובה בכל הלילה [יא] ועליו נאמר לא תלין פעולת שכיר אתך עד בקר ושכיר לילה גובה כל היום ועליו נאמר ביומו תתן שכרו ושכיר שעות של יום גובה בל היום ושכיר שעות [יב] של לילה גובה כל הלילה שכיר שבת שכיר חדש שכי שנה שכיר שבוע יצא ביום גובה כל היום יצא בלילה גובה כל הלילה נתן טלתו לאומן ונמרה והודיעו אפי' אחרו עשר' ימים כל זמן שהכלי ביד האומן אינו עובר נתנה [יג] לו בחצי היום כיון ששקעה [יד] עליו חמה עובר משום בל תלין שהקבלנות כשכירות היא וחייב ליתן לו בזמנו האומר לשלוחו צא ושכור לי פועלים אמר להם שכרכם על בעל הבי שניהם אינן עוברי משו' בל תלין זה לפי שלא שכרן וזה לפי שאין פעולתן אצלו ואם לא אמר להם שכרכם על בעל הבית השליח עובר אין השוכר עובר אלא בזמן שתבעו השכיר ולא נתן לו אבל אם לא תבעו או שתבעו ולא היה לו מה [טו] ליתן לו או שהמחהו אצל אחר וקבל הרי זה [טז] פטור המשהא שכר שכי עד אחר זמנו אף על פי שכבר עבר בעשה ולא תעשה הרי זה הי' ליתן מיד ובכל עת ששה עובר על לאו של דבריהם שנאמר לא תאמר לרעך לך ושוב כל

מתני' כותיה מיענבד קתני דלא עבד קא מקדר מני הדר כ"ק ובירושלמי פסק כרב ששת ולא משמע הכי בתלמוד דידן תו':

מגדל עוז

הנוטע אילנות וכו' עד הנכרי עליהן בחב"ר [ז] הקבלנות זל וכן כתבי אם שתלה דיקיד עכ"ל:

ואני מוסכרות הן אלא מכל עיקר ההלכה ופשוטה כדברי ל"מ זל משמ' במניעת סוף פ' השואל ופרק המקבל וכ"ל להכיא ליה לדבי' מן המתני' דיכר לעיל פרק הנזהל קמא שיכיר מומחה לרבים וכן שתלה ותומחה דשמעתין דכותה כמו שכתב ל"מ זל בהכי ועוד תתמהה הכי תלתא מלין קתני קיכיר דמוקי דלא ולא בכיני ליכתי בכבי דלא שכיחא לא דקיק בלתי מוקמי מילתא:

פרק אחד עשר

מצות עשה ליתן שכר וכו' עד קתני סיפא [ח] ומלמד תינוקות כתב ר"ת דאם למד בטעות ואח"כ נודע לו שלא כהלכה אינו יכול לומר לא למדתי אלא כהלכה ואם לא רצה ללמוד כהלכה אין נותנין לו שכר ואם למדו כהלכה ונודע לו אח"כ שלא כהלכה יכול לומר לא למדתי אלא כהלכה וא

הלכות שבירות

מגיד משנה

המשנה בעין שם תורה: אפילו היה השכיר קטן השכיר כשנא ונוטל **בהשגות א"א** מין הדעת מסכימת על זה שכיוסיר שבוע לקטן אלא יושבע בעל הבית ואעפ"י שאין תביעת קטן כלום ע"ב: ומדאין דברי רבינו שהרי בגמרא תימרו לפי התקנה בלא שבועה היה לו לשכיר ליטול מזה לשון הגמרא ולית ליה בלא שבועה ומדלא כתי לפים דעת בעל הבית וכיון שלא פתקנה השבועה אלא לפים דעת בעל הבית כשהשכיר קטן לא לפסי' דיכו לאעפ"י שאינו בר עיכוי

כגדל עוז

כל שכיר ששכרו בעדים וכו' תקנו חכמים שישבע השוכר ויטול וכו' אפילו היה השוכר קטן השכיר כשבע ונוטל עכ"ל רמ"ז ובהשגות היה כתוב אפילו היה השכיר קטן ועל מותי לשון מנחתי השגת ז"ל כתב הרמ"ך ז"ל מין הדעת מסכים' על זה שכיוסיו שבועה לקטן אלא ישבע בעל הבי' ואעפ"י שאין תביעת קטן כלו' עכ"ל: ואני תמי' עיקר הלכה זו במיני' פרק המקבל ובשבועות פרק כל הטענין ולא הזכיר שם לא במשנה ולא בברייתא כלל ולא נמצא לה עדות להיות זה מנחתי בירושלמי בשבועות ליש פרק כל הטענין גרסינן פשיט' מת בעל הבית השכיר ישבע ליורשין ע"כ ונראין דברי השוכר קטנים כמי שקדו וקרי ישבע השבי לשם כלשו' לא ז"ל הישר שכסחתי וכן מנחתי מנו בתמיהת ידי והלשון שהעתיק הרמ"ך ז"ל טעות סופר הי' ולפיכך אין לתמוה על דבריו ולפי כי הלכה גדולות ובקיאות הקי לזה הסם דעקריה לשבוע מבעל הבי ושלי' השכיר ואין להרהר על תקנת זה טעם נכון יש בו בגמרא ולפיכך נראלה היא בעיני זולת של הילוש' שכתבתי: שכרו שלא בעדים כו' עד כאן כל הטעונות במיני' פ' המקבל ובשבועו' פ' כל הטענין: הכותן טליתו לחומן עד כדי ה השכיר בשבועת פ' המקבל ובכתו בתרא פרק חזקת הבתים: שכיר שבא לישבע כו' עד סיף הפרק כ בשבועות סיף פרק כל הטענין:

פרק יב

ועיין בהשגות פרק כל הטענין לך ס"ב ב

ועיין בהשגות במיני' פ' המקבל לך קי"ב עב' בלה קניגה

מצינו לך ג' ע"ב וכן לך מ"ו

לך קי"ב ב

לך מ"ו

מייתי לה במיני' לך קי"ב ב

לך קי"ב בתרא

לך מ"ה ובשבועות לך מ"ו

שבועות לך מ"ט סוף הפרק

מצינו לך כ"ח ויובאו דברי הפרק ע' מהלכות לווין ו

שכיר שבא לישבע אין מחזירין עליו ואין מגלגלין עליו בכלל אלא נשבע שלא נטל ויטול ולכל הנשבעים אין מקילין חוץ מן השכיר שמקילין עליו ופותחין לו תחלה ואומרי' לו אי תצער עצמך השבוע ויטול אפילו היה שברו פרוטה אחרת ובעל הבית אומר נתתיה לי ויטול אלא בשבוע' וכן כל הנשבע ונוטל אפילו לא יטען אלא פרוט' אחת לא ישול אות' אלא בשבוע' בעין של תורה:

פרק יב

בעל הבית תומר נתתי לך וכו' בריית' הרי בעל הבית נשבע בנקיטת חפץ לשון הגמרא ובגלוי שמן הירושלמי הוציא זה: ומיימרי פרק כל הטענין: הרי בעל הבית נשבע ונוטל שהיה עושה עמו ביו' שני עד הערב זמנו כל ליל שלישי וביו' שלישי אינו נשבע ונוטל ואם הביא עדים שהיה תובע כל ליל שלישי הרי זה נשבע ונוטל כל יום שלישי אבל מליל רביעי והלאה המוציא מחברו עליו הרא' וכן אם הביא עדים שהי' תובע והולך עד יום חמשי הרי זה נשבע ונוטל כל יום חמשי בעל הבית אומר שתים קצצתי לך והשכיר אומר שלש קצצת לי לא תקנו חכמים שישבע השכיר כאן אלא המוציא מחברו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה אף על פי שכבר נתן לו השתי או שאמ' לו הילך הרי בעל הבית נשבע בנקיטת חפץ ודבר זה תקנת חכמים הוא כדי שלא ילך השכיר בפחי נפש בד"א ששכרו בעדים ולא ידעו כמה פסק לו ותבעו בזמנו אבל אם שכרו שלא בעדים או שתבעו אחר זמנו ישבע בעל הבי' הסת שלא קנ"ן לו אלא מה שכבר נתן לו או שלא נשאר לו אצלו אלא זה שאמ' לו הילך כדין כל הטענו': הנותן טליתו לאומן אומן אומ' שתי' קצצת לי והלה או' לא קצצתי אלא אחת כל זמן שהטלית ביד האומן אם יכול לטעון שהיא לקוח בידו הרי האומן נשבע בנקיטת חפץ ונוטל ויכול לטעון שהיא בשכרו עד כדי דמיה ואם יצאת טלית מתחת ידו או שאין לו בה חזקה ואינו יכול לטעון שהיא לקוחה בידו המוציא מחברו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה ישבע בעל הטלית הסת או שבועת התורה אם הוד' במקצ' כדין כל הטענו' שאין זה כדין השכי': שכיר הבא להשבע אין מחזירין עליו ואין מגלגלין עליו כלל אלא נשבע שלא נטל ויטול ולכל הנשבעים אין מקילין חוץ מן השכיר שמקילין עליו ופותחין לו תחלה ואומרי' לו אי תצער עצמך השבוע ויטול אפילו היה שברו פרוטה אחרת ובעל הבית אומר נתתיה לי לא יטול אלא בשבוע' וכן כל הנשבע ונוטל אפילו לא יטען אלא פרוט' אחת לא ישול אות' אלא בשבוע' בעין של תורה:

פרק יב

בעל הבית תומר נתתי לך וכו' בריית' הרי בעל הבית נשבע בנקיטת חפץ לשון הגמרא ובגלוי שמן הירושלמי הוציא זה: ומיימרי פרק כל הטענין: הרי בעל הבית נשבע ונוטל שהיה עושה עמו ביו' שני עד הערב זמנו כל ליל שלישי וביו' שלישי אינו נשבע ונוטל ואם הביא עדים שהיה תובע כל ליל שלישי הרי זה נשבע ונוטל כל יום שלישי אבל מליל רביעי והלאה המוציא מחברו עליו הרא' וכן אם הביא עדים שהי' תובע והולך עד יום חמשי הרי זה נשבע ונוטל כל יום חמשי בעל הבית אומר שתים קצצתי לך והשכיר אומר שלש קצצת לי לא תקנו חכמים שישבע השכיר כאן אלא המוציא מחברו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה אף על פי שכבר נתן לו השתי או שאמ' לו הילך הרי בעל הבית נשבע בנקיטת חפץ ודבר זה תקנת חכמים הוא כדי שלא ילך השכיר בפחי נפש בד"א ששכרו בעדים ולא ידעו כמה פסק לו ותבעו בזמנו אבל אם שכרו שלא בעדים או שתבעו אחר זמנו ישבע בעל הבי' הסת שלא קנ"ן לו אלא מה שכבר נתן לו או שלא נשאר לו אצלו אלא זה שאמ' לו הילך כדין כל הטענו': הנותן טליתו לאומן אומן אומ' שתי' קצצת לי והלה או' לא קצצתי אלא אחת כל זמן שהטלית ביד האומן אם יכול לטעון שהיא לקוח בידו הרי האומן נשבע בנקיטת חפץ ונוטל ויכול לטעון שהיא בשכרו עד כדי דמיה ואם יצאת טלית מתחת ידו או שאין לו בה חזקה ואינו יכול לטעון שהיא לקוחה בידו המוציא מחברו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה ישבע בעל הטלית הסת או שבועת התורה אם הוד' במקצ' כדין כל הטענו' שאין זה כדין השכי': שכיר הבא להשבע אין מחזירין עליו ואין מגלגלין עליו כלל אלא נשבע שלא נטל ויטול ולכל הנשבעים אין מקילין חוץ מן השכיר שמקילין עליו ופותחין לו תחלה ואומרי' לו אי תצער עצמך השבוע ויטול אפילו היה שברו פרוטה אחרת ובעל הבית אומר נתתיה לי לא יטול אלא בשבוע' וכן כל הנשבע ונוטל אפילו לא יטען אלא פרוט' אחת לא ישול אות' אלא בשבוע' בעין של תורה:

פרק יב

בעל הבית תומר נתתי לך וכו' בריית' הרי בעל הבית נשבע בנקיטת חפץ לשון הגמרא ובגלוי שמן הירושלמי הוציא זה: ומיימרי פרק כל הטענין:

פרק שנים עשר הפועלים

שגידולו מן וכו' משמע פרק השוכר את הפועלים: מפי השמועה למדו וכו' בבריתא שם: מה בין העושה בתלוש וכו' דף ג' ע"א

פרק שנים עשר

הפועלים שהן עושין בדבר שגידולו מן הארץ ועדיין לא נגמר מלאכתו בין בתלוש בין במחובר ויהיו מעשיהן נמירת המלאכה הרי על בעל הבירה מצוה שיניח אותן לאכול ממה שהן עושין בו שנאמר כי תבא בכרם רעך וגו' וכתוב כי תבא בקמת רעך מפי השמועה למדו שאין הכתוב מדבר אלא בשכיר וכי אלו לא שכרו מי התיר לו שיבא בכרם רעהו או בקמה שלו שלא מדעתו אלא כך הוא אומ' כי תבא לרשות בעלים לעבודה תאכל מה בין העושה בתלוש לעושה במחובר שהעושה בתלוש אוכל עד שלא ינמור עבודתו ומשתגמר עבודתו אסור לו לאכול והעושה במחובר כגון בוצר וקוצר אינו אוכל עד שיגמור עבודתו כגון שיבצור ויתן בסל עד שימלאנו וינפץ הסל למקום אחר ויחזור ויבצור וימלאנו ואינו אוכל אלא עד אחר שימלא הסל אבל מפני השב אבדה לבעלים אמרו חכמים שיהיו הפועלי' אוכלי' בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתם מן הגת כדי שלא יבטלו ממלאכתם וישבו לאכן אלא אוכלי' בתוך המלאכ' כשהן מהלכי' ואינן מבטלי' המבטל ממלאכתו אבל בשעת מלאכה הרי זה עובר בלא תעשה שנא' וחרמש לא תניף ונו' מפי השמועה למדו שכל זמן שהוא עוסק בקצירה לא יניף חרמש לאבילתו וכן כל כיוצא בזה ובן פועל שהוליך בידיו ממה שעשׂ או שלקׂ יתר על אכילתו ונותן לאחרים עובר בלא תעשה שנאמר ואל כליך לא תתן ואין לוקין על שני לאוין שאם אכל או הוליך חייב לשלם: החולב והמחבין והמגבן אינו אוכל מפני שאינן גדולי קרקע: המנכש בצלים ובשומין אף על פי שתולשין קטנין מבין הגדולין וכל כיוצא בזה אינו אוכל מפני שאי מעשיה גמר מלאכה ואין צריך לומר שומרי[ש] גנות ופרדסי וכל דבר המחובר כמקשאות והמדלאו[ת] שאין אוכלים כלל: הבודל בתמרים ובגרוגרו אינו אוכל מפני שגנמר מלאכתן למעשׂ העושה

[ש] כשמועתו דתמר כפי דקלכה

לעון תעם בתניעת דף פ"ט ע"ש כלים והבודל לף על פי לניכא מעשר מלא מדלנגן מסיקנת נתר מלאכתו למעשר כיון דלפי הוה נהו מעשר מלאכתו דלעולייתא הוה גולין בתר נתר מלאכתו למעשׂ עד כאן.

שהן עושין בדבר שגידולו מן הארץ עד שלא ינמור מלאכתו בין בתלוש בין במחובר

מפי השמועה למדו וכו' בבריתא שם: מה בין העושה בתלוש וכו' דף ג' ע"א

עד לאחר שיעמוד הסל בתב הרמ"ב ז"ל לפי שידעתי מלין זה ולולי זה הוה מק שתמרו מפני הטעם ה מבואר לבעלים מוכלין בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת דהיינו כשיעמוד הסל ויכפנו ויחזור מן הגת ומק פירוש הוא למק שתמר עכ"ל: ואני מ"ל זה הדרך ולפי זה העיר שהביאו ריטין בספריו שבמשכה תורה אלף כמו שכתבתי וסדרתי כמה פעמי' שהוא לקח דרך התלמוד המשכה וקנמ' מהיוכה לקנרה וכן עשה בדין זה כי זה הפסק דמה בין תלוש למחובר שבפרק הוא משנה פרק השוכר את הפועלים דתנן ואלו אוכלים מן התור העושה במחובר לקרקע בשנ' נמר מלאכה ובתלוש מן הקרקע עד שלא ינמר מלאכתו עכ"ל ולפי זה הנמר מה היה על שיעמוד את הסל ולקח דרך הכלל מה בין העושה בתלוש לעושה במחובר כו' דרך חכמי המחברים שמסדרי דבריהם בכללי וחלוקים מתוקים ומה שכתב אחר כך מפני הטעם לבעלים על כשהן מהלכין בטלין הוא מה שתמרו ב בבריתא לבהיכו נזרע מתני' דהיה עושה בתלוש כו' דאתי למפשט בעין על דהיה עושה בגפן זה מהו שהכל בגפן אחד ש שקיל ועזי עלה עד דאתי למפשט מהא תא שמע וכולן לא תזרו שלא בשעת נמר מלאכה שלא מפני הטעם הבעלים תזרו פועלים אוכלין בהליכתן מאומן לאומן ובחזירתן מן הגת עד כאן ומדקתני מן הגת ולא תני מן הבית משום דלא שכיחי שיהו פועלים עוברים בבית אלא בגת שהוא מקום הבצורת ומשם הולכין לבית ומשם לבית הבד ומשם לבית האוצר ומשם לשוק ומשם לבית הלקוחות ומשם לבית הלקוחות ומשם לבית הלקוחות

העושה בחטים וכיוצא בהן וכו׳ עד למעשר ולחלק כתב הר״ר אברהם ז״ל טעמו
היות וכל המזמין מן שלא הזמיניו חלק שלא בכריך ונתני מכל מעשיו מעשר פקעה
מכילתים עד כאן לשונו: ואני אומר לבני אומר לי נם בזה שהיו מדעת
הר״ר אברהם ז״ל שהרי זה מפורש בשכיר את הפועלים מלבד כריך ונתני נמל מנתני

העושה ובהשנות אא

ד״ה אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחי שלשה דברים אמר הקב״ה בעולמו
ואחד מהן הוא שאמר לישראל בכריך ונתני מכל מעשיכם מעשר פקעה
מכילתים עד כאן לשונו: ואני אומר לבני אומר לי נם בזה שהיו מדעת
הר״ר אברהם ז״ל שהרי זה מפורש בשכיר את הפועלים מלבד כריך ונתני נמל מנתני

דשו אוכלין מן התורה דנדסין
תנו רבנן היש מה היש מיוחד לבר
שנולד מן הקרקע כו׳ תניא לידך
מה היש כו׳ תני לידך היש מה היש
מיוחד דבר שלא נגמרה מלאכתו
למעשר פועל אוכל בנבוי תניא
לידך היש מה היש דבר שלא נגמר
מלאכתו לחלק ופועל אוכל בו לף
כל דבר שלא נגמר מלאכתו לחלק
פועל אוכל בו יצא הקדש והמקטף
והאופה שנגמר מלאכתן לחלק ופועל
אוכל בו יצא הבודל בתמרים ובגרוגרות והלג והמקטף והאופה
שנגמר מלאכתן למעשר ולחלק ופועל אוכל בו עד כאן לשון הנגמר
ופרקינן הכא במאי עסקינן דליכא מעשר לקרן עסקינן לי בחוב לקרן
חלק מי ליכא שלא לעולם בקרן ובשבט שכבשו וכו׳ שחלקו כתחייבו
בחלה ולא כתחייבו במעשר והדר מקשינן מילי מעשר קא נרי מלאכ׳
קא נרמיה חלה אמר רבה כריך ונתני מיוחד דבר שלא
נגמרה מלאכתו למעשר ולחלק ופועל אוכל בו לף כל דבר שלא
נגמר מלאכתו למעשר ולחלק פועל אוכל בו יצא הקדש והמקטף והאופה
שנגמרה מלאכתן למעשר ולחלק ופועל אוכל בו עד כאן לשונו: ואני
אומר עיקר הלכה זאת פרק השוכר את הפועלים ומשום דכתיב
ואכלת עבטים כנפשך שבעך ולבסוף כן לפניכו כר״ם ז״ל פר׳
כאותיות ולא כתחייבו כלום שם בגמרא אלא פסקה רמ ז״ל פרק אמיתי
כתב הר״ר אברהם ז״ל וטעמו שהיה סבור שהוא מיוחד לבעל הבית
לפי שהוא מרויח בו ולא לפועל ולא לאחר אבל מיעוט לפועל לומן
שאחר

פרק שלשה עשר

הבהמה

הפועלים שלא הלכו שתי וערב בנת אוכלי ענבים ואין שותין יין שערין אינן עושין אא בענבי בלבר ומשידרבו בנת ויהלכו בה שתי וערב יש להן לאכו מן הענבים ולשתו מן התירוש שהרי הן עושין בענבי ובין: פועל שאמר תנו לאשתי ובנימה שאני אוכל או שאמר הריני נותן מעט מזה שנטלתי לאכול לאשתי ובני אין שומעין לו שלא זכת תורה אא לפועל עצמו אפילו נזיר שהיה עושה בענבי ואמתנו לאשתי ובני אין שומעין לו: פועל שהיה עושה הוא ואשתו ובניו ועבריו והתנ עם הבעל הבית שלא יאכלו ממה שהן עושין לא הוא ולא הם הרי אילו אינם אוכלי בדא בגרולי מפני שיש בהם דעת והרי מהלו אבל קטני אינו יכול לפסוק עליהם שלא יאכלו שאינן אוכלין משל אביהם או משל אדוניהם אלא משל שמים:

פרק שלשה עשר

הבהמה

אוכלת כל זמן שהיא עושה בגידולי קרקעין במחובר בין בתלוש ואוכלת ממשוי שעל גבה עד שתהיה מפורקת ובלבד שלא יטול בידו ויאכילנה: כל המונע הבהמה מלאכול בשעת מלאכתה לוקה שנאמר לא תחסום שור בדישו אחד שור ואחד כל מיני בהמה וחיה בין טמא בין טהור ואחד הדישה ואחד כל שאר המלאכות של גדולי קרקעולא נאמר שור בדישו אא בהווה והחוסם את הפועל פטור אחד החוסם אותה בשעת מלאכ ואחד החוסם אותה מקודם ועשה בה מלאכה והיא חסומה אפילו חסמה בקול לוקה: שכר בהמה וחסמה ודש בה לוקה: ומשלם לבעלי ארבעת קבי לפרה ושלשת קבין לחמור שמשעבשיכ נתחיי במזונותיה ואינו חייב מלקו עד שידוש בה הסומה ישראל הדש בפרתו של גוי עובר משום בל תחסום וגוי שדש בפרתו של ישר אינו עובר משו בל תחסום אמ לגוי חסום פרתי ודוש בה ישב לה קון בפיה ודש בה והרי אינ אוכלת הרבין לה ארי מבחוץ או שהרבין בנה מבחוץ הרי שצמא ואינו משק אותה פרס עור על נבי הדיש כדי שלא תאכל בל זה וכיוצא בו אסור ואינו לוקה היה הדבר שהיא עושה בו רע לבני מעיה ומזיקה או שהית חולה ואם תאכל מזה מתרות מותר למנעה שלא הקפידה תורה אלא על הנאתה והרי אינה נהנת: פרה של ישראל שהיה כהן דש בה בתרומה ובתרום מעשר של דמאי וכן פרות החור שות במעשר שני ופרות המהלכו על התבואה לפי שירט להן הדרך אינו עובר עליהן משום בל תחסום אבל

מנגל עוז

פרק שלשה עשר

הבהמה

פרק הש אוכלת עד שלא יאכילנה: כל שעשה בהמה מלאכול עד שלא בהזיק בנזיקין פרק שור שנגח את הפרה וכמציעא פרק הש אוכל את הפועלים: וקחוסם את הפועל עד שיגמור להם מלאכתן וקרי ליה בהית פרק הש אוכל את הפועלים: פרק של ישראל כו' עד מעשר של דמאי פרק הש אוכל את הפועלים: וכן פרות החורשות וכו' על סוף הפרק בתב הרמב דמה שהוא מפ פרות המרכסו בתבואה כלו עוברות על התבואה בדרך הליכתן למקום אחר כדי לקנר הליכתן וקמפרשים לה כך פרש שלא תבואה שבשדית במיס ורוצה להשיר קליפ קוח משלה עכלה: ואני תומ לשון הרב ז היה לשון לשי ז את בשות וקר כתן בעל הערוך ז כך פירשה שלו שמעתי מפ שמפר לה שיהא כהנים בכוסמת ומה שמפר לה ז הרב בפחות לשוכו דוקא כי ירע הדרך לבנדו ודרשי ליה במסכת שבת סוף הבונה ילד ילאה הליכתן לדעת כשהיה כלומ שידלו ובתפחדו משום דבר בטו מן הדרך לרין לדרים ולרכוס בתבואה וקפי יפה בלשון הרמב שלא לה פירשו כן שאר הפרשים היה קשה שבל לאחר מפל בקבלה ומבררתו ינדיל תורה ויאדיר:

סליקו להו הלבות שבירו בסר

מנדל עוז

הלכות שאלה ופקדון

פרק ראשון

השואל

בהמה כו׳ עד וכן כל כיוצא בזה הכל במציע׳ פרק השוכר: קשוט כלי מחבירו וכו׳ עד ומשלם הפחת בנזיקין פ׳ קמא ובמציעא פרק השואל: השואל אל תסור לך השתא במלאכת בשר ודם אמר׳ במלאכת הקבה על אחת כמה וכמה וכן כתב בתוספתא שאמר׳ למלמד ליקח בלילה יותר מעותיו מפני שלמחר עבד לו למלמד נעם מין לעצור במאכל ומשתה אם היה בפרנסת עצמו מפני שלא יוכל לטרוח למלאכתו כדאיתא התם ודכוותיה מין לו להלבוש במאכל ומשתה וכל המשכ׳ידו על התחתונ׳ ומעבדי׳ ליה עבד בתוספתא:

מירושלמי למסכת למעלה פ׳ דף כו עכ׳ ובתוספת׳ דבבא מציע׳ פ׳ דף קן נג עכ׳ ומביאה בשלטי גבורים פרק השוכרים דף קיח

אבל מפני מראית העין אם היו רשו׳ בתרום׳ ומעש׳ שני מביא מעט מאותו המין ותולה להן בקרקטלין שבפיהן: הדש במעשר של דמאי ובנדולי תרומה עובר משום בל תחסום רשאי בעל הפרה להרעיב פרתו ולסנפה כדי שתאכל הרבה מן הדיש כיוצא בו רשאי בעל הבית להשקו פועליו יין כדי שלא יאכלו ענבי הרב׳ ורשא׳ פועלי׳ לטבול פתן בציר כדי שיאכלו ענבים הרבה אבל אין הפועל רשאי לעשות מלאכתו בלילה ולשכור עצמו ביום או לרוש בפרתו ערבית ולהשכירה שחרית ולא יהיה מרעיב ומסנף עצמו ומאכיל מזונותיו לבניו מפני גזל מלאכתו של בעל הבי שהרי תשש כחו ותחלש דעתו ולא יעשה מלאכה בכח: כדרך שמוזהר בעל הבית שלא ינזול שכר עני ולא יעכבנו כך העני מוזהר שלא ינזול מלאכ׳ בעל הבי׳ ויבטל מעט בכאן ומעט בכאן ומוציא כל היום במרמ׳ אלא חייב לדקדק על עצמו בזמן שהגי הקפידו חכמי׳ על ברכ׳ רביעית של ברכ׳ המזון שלא יברך אות׳ וכן חייב לעבוד בכל כחו שהרי יעק׳ הצדיק אמ׳ כי בכל כחי עבדתי את אביכן לפי׳ נטל שכר אף בעה׳ שנ׳ ויפרון האיש מאד מאד:

הלכות שאלה ופקדון

יש בכללן שתי מצות עשה ראשונה דין השואלים שניה דין שומר חנם וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

פרק ראשון

השואל

כלים או בהמ׳ וכיוצא בהן משאר מטלטלין מחברו ואבד או ננב אפילו נאנס אונס נדול כגון שנשברה הבהמ׳ או נשבית או מתה חייב לשלם הכל שנ׳ כי ישאל איש מעם רעהו ונ׳ ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם בד״א בשנאנס שלא בשעת מלאכה אבל אם שאל בהמה מחברו לחרוש בה ומתה כשהיא חורשת הרי זה פטור אבל אם מתה קודם שיחרוש בה או אחר שחרש בה או טרכב עליה או דש בה ומתה כשהיא דשה או בשעת רכיבה הרי זה חייב לשלם וכן כל כיוצ׳ בזה וכן השוא בהמה מחבירו לילך בה למקום פלוני ומתה תחתיו באות׳ הדרך או ששאל דלי למלאת בו ונקרע בבור בשעת מלוי או ששאל קרדום לפצל בו עצים ונשבר בעת שפצל בו מחמת הבקועכל כיוצא בזה הרי זה פטור שלא שאל לעשות בו מלאכה זו והרי לא שינה: השוא בהמה מחברו ומתה וטען השואל שבשעת מלאכה מתה אם היה במקום ששאלה לילך בה מקום שבני אדם מצויין שם יביא ראיה שמתה או נאנס בשעת מלאכה ושלא שינה בה ויפטר ואם לא הביא ראיה משלם שאלה ממנו למלאת בה עפר שבחורבתי שאין העדים מצויין שם או ששא ממנו דלי למלא׳ בו הבור בתוך ביתו ונקרע בבור אם הביא ראיה יפטר אף משבועה ואם לאו ישבע השוא שבועת השומרים שמתה בשעת מלאכה ויפטר וכן כל כיוצא בזה: השוא כלי מחברו ונשבר שמין לו כדרך ששמין בנזקין אומרין כמה היה שוה שלם וכמה הוא שוה עתה ומחזיר לו הכלי או הבהמ׳ השבור ומשלם הפחות וכן אם מתה הבהמה מחזיר הנבלה ומשלם הפחת: השואל

כלפסיק רב פפא נבי הוה נבר דשאיל דיולא מהבדיק לייתי ליליה דלמא שבית ופטרית ויקיימו כחיסי בן יהודה דאמר סוף פרק החומכין מין ליתיה שבועת ה׳ תהיה בין שכיר קח יש רוח בידיה עדי ויפטר תו׳ סה בשם ת׳ אכל תם קום מקום שתין בני מלם יתיין ישבע שכלבדיו ויפטר כלפי׳:

כהשואל לקמן דף נ ומוף עב׳ בזכוח עובדא דשאל בגינה ולקמן דף נ גבי הוה עובדא דשאיל דוולא

כחו שהרי יעק׳ הצדיק אמ׳ כי בכל כחי עבדתי את אביכן לפי׳ נטל שכר אף בעה׳ שנ׳ ויפרון האיש מאד מאד:

הלכות שאלה ופקדון

יש בכללן שתי מצות עשה ראשונה דין השואלים שניה דין שומר חנם וביאור מצות אלו בפרקים אלו:

פרק ראשון

השואל

כלים או בהמ׳ וכיוצא בהן משאר מטלטלין מחברו ואבד או ננב אפילו נאנס אונס נדול כגון שנשברה הבהמ׳ או נשבית או מתה חייב לשלם הכל שנ׳ כי ישאל איש מעם רעהו ונ׳ ונשבר או מת בעליו אין עמו שלם ישלם בד״א בשנאנס שלא בשעת מלאכה אבל אם שאל בהמה מחברו לחרוש בה ומתה כשהיא חורשת הרי זה פטור אבל אם מתה קודם שיחרוש בה או אחר שחרש בה או טרכב עליה או דש בה ומתה כשהיא דשה או בשעת רכיבה הרי זה חייב לשלם וכן כל כיוצ׳ בזה וכן השוא בהמה מחבירו לילך בה למקום פלוני ומתה תחתיו באות׳ הדרך או ששאל דלי למלאת בו ונקרע בבור בשעת מלוי או ששאל קרדום לפצל בו עצים ונשבר בעת שפצל בו מחמת הבקועכל כיוצא בזה הרי זה פטור שלא שאל לעשות בו מלאכה זו והרי לא שינה: השוא בהמה מחברו ומתה וטען השואל שבשעת מלאכה מתה אם היה במקום ששאלה לילך בה מקום שבני אדם מצויין שם יביא ראיה שמתה או נאנס בשעת מלאכה ושלא שינה בה ויפטר ואם לא הביא ראיה משלם שאלה ממנו למלאת בה עפר שבחורבתי שאין העדים מצויין שם או ששא ממנו דלי למלא׳ בו הבור בתוך ביתו ונקרע בבור אם הביא ראיה יפטר אף משבועה ואם לאו ישבע השוא שבועת השומרים שמתה בשעת מלאכה ויפטר וכן כל כיוצא בזה: השוא כלי מחברו ונשבר שמין לו כדרך ששמין בנזקין אומרין כמה היה שוה שלם וכמה הוא שוה עתה ומחזיר לו הכלי או הבהמ׳ השבור ומשלם הפחות וכן אם מתה הבהמה מחזיר הנבלה ומשלם הפחת: השואל

כלפסיק רב פפא נבי הוה נבר דשאיל דיולא מהבדיק לייתי ליליה דלמא שבית ופטרית ויקיימו כחיסי בן יהודה דאמר סוף פרק החומכין מין ליתיה שבועת ה׳ תהיה בין שכיר קח יש רוח בידיה עדי ויפטר תו׳ סה בשם ת׳ אכל תם קום מקום שתין בני מלם יתיין ישבע שכלבדיו ויפטר כלפי׳:

כהשואל לקמן דף נ ומוף עב׳ בזכוח עובדא דשאל בגינה ולקמן דף נ גבי הוה עובדא דשאיל דוולא

שמתם עסק ע״ש

הלכות שאלה ופקדון

פרק ראשון

דין שוא׳: פרק שני ביאר הרב דין שואל בבעלים או שכירות בבעלים: פרק שלישי ביאר הרב דין שוא׳ פרה ושלחה לו ביד עבדו ודין שלח חבי חיים ושכר׳ חבי חיים ודין זה לו׳ שאולה מזה זה לו׳ שכור׳ מזה: פרק רביעי ביאר הרב דין מפקיד אצל חבירו ודין שמירת הפקדון לדין יאתמר: פרק חמישי ביאר הרב דין מניל עצמו כ׳ בשמירת הפקדון ודין שבי׳ שהפקידו זה אצל זה אחד נדול ואחד קטן ודין תבשיהו שבי׳ זה אומ׳ לבי קום בעל הפקדון ודין מפקיד פירות כמה חסרונו יניח לו ודין מחלוקת שים בין המפקיד והנפקד: פרק ששי ביאר הרב שומרים שרבו לשלם ולא רבו ליטבע ודין מי שאמ׳ הפקדתי אצל חבירו וכפר לא טרח כשמת ודין מפקיד שומרים לו דבר אחד ואמ׳ החזירתי לך: פרק שביעי ביאר הרב דין מפקיד פירות אצל חבירו אפילו לבודים לא יגע בהם ודין מפקיד ס״ת לו בסו׳ ודין מכ׳ פקדון בניח דין כשחסר יותר מכדי חסרון ודין מפקיד מעות אצל שולחני לו חבוני ודין מפקיד חבית אצל חבירו ושלין מקבלין פקדונו מן הבני׳ מן הקטנים ומן העבדים ודין מפקיד ביישוב:

פרק שמיני ביאר הרב דין שומר שבשבע ובאחת נגב ודין שומר שלא פשעתי ודין קיבל הבעל שקיבל השבח הבא מאליו ודין תבעיהו בעלים לשומר אחר כך קיבל הגנב ודין שלם לן מן השותפין ושלם לאחד מהם לו מן האשה ושלם לבעלה ודין גנבה הקבלין זה אחר כך קיבל הגנב:

פרק ראשון

השואל

כלי לו בהמה וביקש בהם פשוע בקרבה מקומות וביושבה בקבוק שואל משלם את הכל: בד״א בשבתם שלא בשעת מלאכה וכ׳ זה הכלל שלא בשעת מלאכה לבתבה בשעת מלאכה שלא בשעת מלאכה הוא דבר מתעויה שלא נזכר בגמרא שעת המלאכה שלא מחמת מלאכה וקבוצה שכל שלא בתבה בה מהמלאכה ששאל ויש בתינעה מחמת המלאכה שעשה בה ויתה לפילו שלא בשעת מלאכה פשוע וכבר קדינוהו בזה הלשון בגמרא זה הכלל שכל שלא עשה בה מלאכה יתר מדאי ולא שבה בה למלאכה לחרת ומתה מחמת המלאכה לפילו שלא בשעת מלאכה פשוע שהם לא כן היה להם להזכיר בגמ׳ יתה בשעת מלאכה ועיקר: או שרכב עליה וכ׳ כגון שעשה לפילו היתה מחמת מלאכה קלה זו שעשה בה מלאכה ששאל ומזה שאמרו בגמ׳ שלא שבה בה מלאכה לפילו בחותה מלאכה לפשר לו לעשות ויתחייב בגון ששאל לחרוש וחרש בה כיום וכלילה שלא כדרך הקרקע וכן כל כיוצא בזה וכן כתבו זה: השואל בהמה וכ׳ אם היה בהמה שאינה ראויה לרכיבה ורכב עליה ומתה פטור שלא שאל אלא לרכיבה ולא לטרוח בה ולא לטעון עליה ולא לרכב בה ביום וכלילה ולא לרכב בה בשבת ויום טוב ולא לרכב בה בדרך רחוקה ולא לרכב בה בדרך שאינה ישרה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מים ולא לרכב בה בדרך שיש בה בוצה ולא לרכב בה בדרך שיש בה אבנים ולא לרכב בה בדרך שיש בה ערבים ולא לרכב בה בדרך שיש בה גנבים ולא לרכב בה בדרך שיש בה חיות רעות ולא לרכב בה בדרך שיש בה נחשים ועקרבים ולא לרכב בה בדרך שיש בה לסטים ולא לרכב בה בדרך שיש בה מלחמה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מגיפה ולא לרכב בה בדרך שיש בה רעב ולא לרכב בה בדרך שיש בה יין ולא לרכב בה בדרך שיש בה נשים ולא לרכב בה בדרך שיש בה עכו״ם ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני עבודת כוכבים ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני זנות ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני טומאה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני תועבה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני רשעה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני פשע ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני חטא ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני עון ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני מרי ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני מרידה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני בגידה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני כפירה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני אפיקורסות ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול תורה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול מצות ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול מצוה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול עשה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול לאו ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל המצות כולן ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל העשה כולה ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל הלאו כולו ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה וכל המצות כולן וכל העשה כולה וכל הלאו כולו ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה וכל המצות כולן וכל העשה כולה וכל הלאו כולו וכל הנביאים וכל הכתובים ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה וכל המצות כולן וכל העשה כולה וכל הלאו כולו וכל הנביאים וכל הכתובים וכל הסופרים ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה וכל המצות כולן וכל העשה כולה וכל הלאו כולו וכל הנביאים וכל הכתובים וכל הסופרים וכל התלמידים ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה וכל המצות כולן וכל העשה כולה וכל הלאו כולו וכל הנביאים וכל הכתובים וכל הסופרים וכל התלמידים וכל הישיבות ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה וכל המצות כולן וכל העשה כולה וכל הלאו כולו וכל הנביאים וכל הכתובים וכל הסופרים וכל התלמידים וכל הישיבות וכל הבתי כנסיות ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה וכל המצות כולן וכל העשה כולה וכל הלאו כולו וכל הנביאים וכל הכתובים וכל הסופרים וכל התלמידים וכל הישיבות וכל הבתי כנסיות וכל הבתי מדרשות ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה וכל המצות כולן וכל העשה כולה וכל הלאו כולו וכל הנביאים וכל הכתובים וכל הסופרים וכל התלמידים וכל הישיבות וכל הבתי כנסיות וכל הבתי מדרשות וכל הבתי מדרשות ולא לרכב בה בדרך שיש בה מיני ביטול כל התורה כולה וכל המצות כולן וכל העשה כולה וכל הלאו כולו וכל הנביאים וכל הכתובים וכל הסופרים וכל התלמידים וכל הישיבות וכל הבתי כנסיות וכל הבתי מדרש

השואל בהמה חייב במזונותיה משעה שמשכה עד סוף ימי שאלתה ואם נחש בשרה חייב לשלם מה שפחתה בומיה בחש בשר מחמת המלאכה פטור וישבע שבועת השומרים שמהמת מלאכה נחשה: השואל כלי מחבירו או בהמה סתם הרי המשאיל מחזיר לו הנצב של עץ וכן כל ביוצ'בזה: השוא כלי מחבירו להשתמש בו ואמר לו השאילני דבר פלוני בטובתך בלומר אין אתה משאיל לי דבר זה כדרך כל המשאילי אלא כפי טובת לבך ונדבותיך שאינך מקפיד על הזמן אם ארך אם קנו מיד המשאיל על זה הרי השואל משתמש בו לעולם עד שיתבטל הכלי מלעשות מלאכתו ויחזיר לו שבהו או שיריו ואין השוא רשאי לחזור ולתקן הכלי או לעשותו פעם אחרת האל לחברו השאילני שוקת זו של מים ונהרסה אנו יכול לבנותה אמ' לו השאילני שוקת סתם ונהרסה יש לו לבנות אמ' לו השאילני מקום שוקת אם קנו מיד המשאיל הרי השוא בונ' והולך בקרקע המשאיל עד שתבא לידו שוקת שאפשר להשקות ממנה בהמתו או ארצו כמו שהתנה עם המשאיל השואל פונדק מחברו ללינה אין פחות מיום אחד לשבת' אין פחות ממ' משני ימים לנשואין אין פחות משלשים יום שאל חלוק מחברו לילך בו לבית האבל כדי שילך ויחזור שאלו לבית המשתה כל אותו היום שאלו לעשות המשתה שלו אין פחות משב' ימים: פרק שני

מגדל עוז

השואל בהמה חייב במזונותיה כו' עד שמחזיר המלאכה בחש בשעת פרק השוכר את הפועלים: השואל מחבר' כלי עד כאן שמשך זכה בו פרק הפועלים: ואין הבעלי' יכולין להחזירו כו' עד סוף הזמן בכיצד פר' קנגחל ומאכיל: ואין זה הלוקח קופה קנוף עד בתוך הזמן זה נותן פעם לתוך שחזירו שהסכימו עליו הנאתו: קניה להן לחזיקן עד שת דמיה מכסיו בכיצד פרק הנגחל ומאכיל ובכתובות פרק שו כעי': השואל כלי מחבירו עד סוף הפל הכל פ' השואל והלחבירו ב' זוספת':

פרק

ה' והתוספות כתבו בשם ת' לפתם שהלה שלשים יום כמלוה דאמרינן בתוספות טלת שהלה כל שלשים יום פטורה אין הכיבית ולבעל העיטור לית מיסתב' ליה מדנקט בשבת נבי שואל תים השאילני לא תתי למיכתב הלויני אתי למיכתב שיהא מיהא הלויני לזמן מרובה ק' השאילני לזמן מועט ושלשים יום דטלית שהלה משו' לכתוב כסותך ולא כסות אחרים כדנרסינן התם וכל שלשי' יום פטור דילמא תבריה תבעלי' דזמן שהה לזמן מועט הוא אבל עברו שלשים יום ולא תבעו מתבע בעלמא הוא וחייב עכ':

ו' נם מכאן לאיש הניח להם אביהן פרה שאולה ומתה אין חייבין באונסיה חשבו שהיא של אביהן טבחוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול ואם הניח להם אביהם אחריות נכסים ומתה או שמטבחוה משלמים את דמיה מנכסיו: השוא כלי מחבירו לעשות בו מלאכה פלונית אין המשאיל יכול להחזירו מתחת ידו עד שיעשה בו אותה מלאכה וכן אם שאל ממנו בהמ' לילך בה במקום פלוני אינו יכול להחזירה מיד השואל עד שילך בה לשם ויחזור: האומר לחבירו השאילני קרדום לעדור בו הפרדם הזה עודר בו אותו פרדם בלבד ואינו רשאי לעדור בו פרדם אחר אמר לו פרדם סתם עודר בו פרדם אחר איזה שירצה שאלו לעדור בו פרדסים עודר בו כל הפרדסי' שלו ואפי' נשחת כל הברזל בעדיר מחזיר לו הנצב של עץ וכן כל ביוצ'בזה: השוא כלי מחבירו להשתמש בו ואמר לו השאילני דבר פלוני בטובתך בלומר אין אתה משאיל לי דבר זה כדרך כל המשאילי אלא כפי טובת לבך ונדבותיך שאינך מקפיד על הזמן אם ארך אם קנו מיד המשאיל על זה הרי השואל משתמש בו לעולם עד שיתבטל הכלי מלעשות מלאכתו ויחזיר לו שבהו או שיריו ואין השוא רשאי לחזור ולתקן הכלי או לעשותו פעם אחרת האל לחברו השאילני שוקת זו של מים ונהרסה אנו יכול לבנותה אמ' לו השאילני שוקת סתם ונהרסה יש לו לבנות אמ' לו השאילני מקום שוקת אם קנו מיד המשאיל הרי השוא בונ' והולך בקרקע המשאיל עד שתבא לידו שוקת שאפשר להשקות ממנה בהמתו או ארצו כמו שהתנה עם המשאיל השואל פונדק מחברו ללינה אין פחות מיום אחד לשבת' אין פחות ממ' משני ימים לנשואין אין פחות משלשים יום שאל חלוק מחברו לילך בו לבית האבל כדי שילך ויחזור שאלו לבית המשתה כל אותו היום שאלו לעשות המשתה שלו אין פחות משב' ימים: פרק שני

מגדל עוז

פרק שני השואל

בעלים כו' עד עם החפץ כמו שביארנו במציעא פרק השואל ובקידושין פרק ראשון: ואחד השואל את הבעלים קיי הכל בסוגיא פרק השואל: אשה ששלחה וכו' עד ככסם תתתיק

כתב הלבוש מומר עיקר ההלכה שכתב ל"מ ז"ל הוא פרק השואל ומה שכתב הלבוש ז"ל היא סברא וכבר כתבתי כמה פעמים שאין לי עסק בזה הקבוץ בסברא רק בגמרא: כל שאלה שקיל בעלים על סוף הפרי הסכמת הגאונים היא מפרק השואל דקתני משוה להם כאחת והלמידים הזהירים בפרק ופ"ק: פרק

פרק שני

השואל

בעלים אפילו נגנב או אבד בפשיעה פטור שנאמר אם בעליו עמו לא ישלם ובלבד ששאל הבעלים תחלה עם החפץ כמו שבארנו ואחד השואל את הבעלים או ששכרן ואחד ששוו את הבעלי לאותה המלאכ' או ששאלן ושכרן למלאכ' אחרת או לשום דבר בעולם אפילו אמ' לחברו השקני מים ושאל ממנו בהמתו והשקהו ונתן לו את הבהמה הרי זו שאלה בבעלי ופטור משך את הבהמה בתחלה ואחר כך השקהו אינה שאלה בבעלים וכן כל כיוצא בזה השאיל בהמתו או השכירה למשוי ויצא עמה לסעד השואל או השוכר ולטענן עמו במשוי הרי זה שמירה בבעלים ואם יצא לבקר המשוי בלבד ולראות שלא יטענו עליה יתר מן הראוי אינה שמירה בבעלים: מלמ' תינוקות והנוטע לבני המדינה והמקיז להם את הדם והסופר שלהן כל אחד מאלו וכיוצא בהם ביום שהוא יושב בו לעסוק במלאכתן אם השאיל או השכיר לאחד מאו שהוא עוסק במלאכת הרי זו שמירה בבעלים ואפי' פשיעה השומר פטו' אבל הוא ששו או ששכר מהן חייב שאינן שואלין לו: הרב שהוא מקרא ברצונו לתלמידים בכל עת שירצה ואיזה מסכתות שירצ' והם היו קבועי לבא תמיד ונשמט להן ממסכתא למסכת הרי הן שואלים אצלו ואין הוא שואל להם ג' וביו הפרק שהכל באין לשמוע ענין אותו מועד הרי הוא שואל להם והם אינן שואלין לו: האומ' לשלוחו צא והשא עם פרתי אינ' שאלה בבעלים שנ' אם בעליו עמו לא ישלם הבעלי עצמן לא שלח: אמ' לעבדו הכנעני צא והשא עם פרתי הרי זה שאלה בבעלים שיד העבד כיד רבו נשאל העבד עמה שלא מדעת רבו אינה שאלה בבעלים: השוא מן האשה ונשאל לו בעלה אינו שאלה בבעלים שקנין פירות אינו כקני הנוף ואין לבעל אלא פירות: השוא מאשתו או שותפין ששאלו זה מזה הרי זה שאלה בבעלי ואם אמר השותף לחברו השאילני היום ואשאך למחר אינה שאלה בבעלים: שאל מן השותפין ונשא לו אחד מהן וכן השותפין ששאלו ונשא לאחד מהן הרי זה ספק אם היא שאלה בבעלים אם אינה לפי אם מתה אינו משלם ואם תפסו הבעלי אין מוציאין מידם פשע בה הרי זה משלם: השוא את הבהמה בבעלים לרבעה או להראות בה או לעשו בה פחות משוה פרוטה או ששא שתי פרות לעשות בהן שוה פרוטה הרי כל או ספק שאלה בבעלים ושכרה שלא בבעלים פטור שהשכירות תלויה בשאה אבל אם שכרה בבעלים וחזר ושאה שלא בבעלי או ששאה בבעלים וחזר ושאה שלא בבעלים או ששכרה בבעלי וחזר ושאה שלא בבעלי וחזר ושכרה בבעלים כל או ספק שמירה בבעלי הוא: אשה ששאלה ואחב נשאת הרי הבעל בלוקח ממנה ואינו לא שומר שכר ולא שואל לפיכך אם היתה רבר השאה בהמה ומתה הבעל פטור אעפ שהוא משתמש בה כל ימי שאתה אפי' פשע מפני שהוא בלוקח והאשה חייבת לשלם כשיהיה לה ממון ואם הודיע את בעלה שהי שאולה הרי זה נכנס תחתיה: כל שאמרנו שהיא שאה בבעלי כך אם היה שוכר או נושא שכר הרי היא שכירו בבעלי ופטור וכל שאינ שאה בבעלים כך אינה שכירות בבעלים וכל שהוא ספק בשאה כך הוא ספק בשכירות:

פרק ג'

שאלן בשאלן בעלים הם וכל כמשך לאחר שאל מן השותפין שהיא בדין שאלה בעלים אבל רשי ז"ל פירש היאנע בעית רשאוכות בשלה בבעלים וזה לשונו שאלה לרבעה הוא עכשו מהו מיחזי בחומסיך או לא עד כאן ונטעם מי תמריכן שאלה שחייבה תורה בחומסיך דוקא בשאלי לוקחי וכן בכולן ולפי פירוש זה בשאלה בבעלים ולאי פטור: שאלה בבעלים ושכרה שלא בבעלים וכו' בעי' לא בשם תמני לומר ופסקה הרב והשאר בעית לא שיהא בבעלים קודם שהחזיר חזר ושכרה היינו ובשעת שכירות לא היתה עמו במלאכתו או שנבנה או שאבדה מהו עד כאן לשונו וכן פירש הרמבן ז"ל ומה שכתב רבנו שהשכירות תלויה בשאלה לשון הגמרא שכירות בשאלה מישך שייכא ופרשי ז"ל כל חייבי שוכר ישבן בשואל ולא הוסיף כלום ומחמת מסיכה הרשאוכה היו וקנוה בבעלים הוא ופטור על כאן לשונו: אשה ששאלה וכו' בעית לאיפשיטא ופירשו בה בכאן וכן פרשו הל' אבד והלמ"ן והרשבא ז"ל: ואם הודיעה את בעלה שהיא שאולה הרי זה בכסם תתתיק שהרי מכאתי מבואר בגמרא בפירוש אבל סברת הרב ז"ל היא כלומר שהוא כלוקח לא יפה כחו מוכחת שהרי הוא בא מחמתה וכיון שהודיעתו בה חייב ואינו דומה ליורשין שמתרמו למעלה שאפילו כשתמשו בה לכאן חייבים בחומסים וכפי לשעת הרשבא ז"ל דיקתם ירושה שהוא ממילא ויכולין לומר לזכות שהרי יורשין להשתמש בה שלא בקבלת חיוב הומסין ואפשר גם כן שרבנו חלוק על הדין הכוזכר למעלה שהיא שהיה לו לבאר שם וכשאנות כאן א"א והיא שקבל עליה על עצמו בשאלה עד כאן: ולדברי רבנו כל שמשתמש בה לאחר ידיעתו הרי היא שהיא כשואל אבל ודאי אם לא משתמש בה אי אפשר לומר שהיא שאולה אלא כשואל וזה פשוט: בל שמרמו וכו' זה פשוט שהרי כל השומרים שוין בדין הבעלים כמו שנתבאר בפרק ראשון מהלכות שכירות:

פרק שלישי השואל

בהלכות: אמר לו השואל הכישה בעקב ומת הרי זה כמשך אחר מת שמתו לפי הכלים במונית שמואל א לוקח לפי כוחו ועיקר: וכן בשעה שמיחזיר וכו' שם: דברים המורים וכו' מימרא מפורשת פרק השואל: בבא מציעא פרק מי שהפקיד תני יום וכו' שם ע"ש

פרק שלישי

השואל את הפרה מחברו ושלחה לו המשאיל ביד בנו או ביד שלוחו או ביד עבדו אפילו שלחה לו ביד בנו או ביד עבדו או ביד שלוחו של שואל ומתה קודם שתכנס לרשות השואל הרי זה פטור ואם אמר לו השואל שלח לי ביד בני ביד עבדי ביד שלוחי או ביד עבדך העברי או ביד שלוחך או שאמר לו המשאיל הריני משלחה ביד בנך ביד עבדך ביד שלוחך או ביד בני ביד עבדי העברי ביד שלוחי ואמר לו השואל שלח ושלחה ומתה בדרך הרי זה חייב שהרי המשאיל ביד עבדו הכנעני אף על פי שאמר לו השואל שלח ומתה פטור מפני שידו כיד רבו ועדיין לא יצא מרשות המשאיל: אמר לו השואל הכישה במקל והיא תבא מאליה ועשה המשאיל כך אין השואל חייב בה עד שתכנס לרשותו אבל מתה בדרך פטור וכן בשעה שמחזירה השואל לבעל אם שלחה ביד אחר ומתה קודם שתגיע לרשות המשאיל הרי זה חייב שעדיין היא באחריות השואל ואם שלח מדעת המשאיל על ידי אחר ומתה פטור שלחה ביד עבדו הכנעני אע"פ שאמר לו המשאיל שלח אם מתה בדרך חייב שיר העבד כיד רבו ועדיין לא יצאת מיד השואל

ה המוכיח אמר בבא כשהחזירה בתוך ימי שאלתה אבל אם החזירה אחר ימי שאלתה יצאת מרשות שואלה והרי הוא כשומר שכר עליה לפיכך אם נשבית או מתה אחרי ימי שאלתה פטור וכן כל כיוצא בזה: השוכר פרה מחבירו שאלה חציה היום ושכרה חציה היום שאלה היום ושכרה למחר שאל אחת ושכר אחת ומתה אחת מהן המשאיל אומר שאולה מתה ביום שהיתה שאולה מתה בשעה שהיתה שאולה מתה והשומר או' איני יודע או שאמר השואל שכורה מתה ביום שהיתה שכורה מתה בשעה שהיתה שכורה מתה והמשאיל אומר איני יודע או שאמ' זה איני יודע וזה אומר איני יודע המוציא מחבירו עליו הראיה לא היתה שם ראיה ישבע השומ' על השכורה שמת או שאינו יודע ויפטר זה אומ' שאולה וזה אומ' שכורה ישבע השומר על השכורה שמת כדרכ' כמו שטוען ונגזל עליו שהשכור היא שמת: השאילו שתי פרו' חצי היום בשאלה וחצי היום בשכירו' המשאיל אומר בזמן השאלה מתו והלה אומר אחת מתה בזמן השאלה והאחרת איני יודע מתוך שאינו יודע אם השאלה האחרת או השכור' מתוך שאינו יכול לישבע שהרי אומר איני יודע אם השאלה האחרת או השכור' מתוך שאינו יכול לישבע ישלם השתים ובהלכות טוען ונטען יתבאר דין זה וכיוצא בו מכל הטוענין שאינן יכולין לה שבע וכיצד משלמין ומאי זה טעם הן משלמין:

ו כדכתי לעני ימי כך חמץ עמ ובפרק דקל פרה עירוב פרשיות כתי' כאן וקוץ כי כתי' כי הוא זה לחליבה קוץ לכתיב עכ:

מגדל עוז

פרק שלישי

השואל את הפרה וכו' עד קדי זה חייב עיקר זאת הלכה כולה במציעא פר' השולח ופר' השוכר את הקומו' ומייתי לה בגזקין פ' הגחל עגיס: שלחה לו המשאיל כו' עד לאחר יומי שלתה פטור וכן כל כיוצא בזה הכל במציעא פרק השולח ופר' השוכר את הקומו': השואל פרק מחבירו וכו' עד סוף הפרק הכל פרק השואל:

פרק רביעי

המפקיד אצל חבירו וכו' עד לאחר שעבר יד בפקדון חייב בחזירתו בגזקין פ' הגחל עגיס: קומי לך ופטר קמתי וכו' עד כאן תחייב במוכסין במציעא פר' השואל קפיעלים ומייתי מיכן פרק קמא: כיצד דרך השומרים וכו' עד לאחר שיבדיל פרק המפקיד

כתב הרמב"ן ז"ל נראה לי הוא הנכון בפקדון עכ"ל:

ואני תומה עיקר הלכות אלו פרק המפקיד ומעולם לא ראיתי ולא שמעתי מי שפירשו בעיון לאחר ונם לשון ס"ז הוא מוכן במושכל ראשון ועל כן לא ידעתי מה בא זה הלשון ללמדנו:

עור מת' פי' ס"ם

פרק רביעי

המפקיד אצל חבירו בחנם ונגנב או אבד הרי זה נשבע ונפטר שנאמ' ונגנב מבית האיש וגו' ונקרב בעל הבית אל האלהים אם לא שלח ידו במלאכת רעהו

ז ונגזלין עליו בתוך השבועה שלא פשע או שטר בדרך השומרין ולא ח שלח בו יד ואחר נגנב שאם נגנב אחר ששלח יד בפקדון חייב באחריותו הואיל ופטר הכתוב את שומר חנם מן הגנבה קל וחומר מן האונסין הגדולים כגון שבורה ושבויה ומתה והו' שלא שלח יד' בפקדון אבל שלח יד בפקדון חייב באונסין כיצד דרך השומרים הכל לפי הפקדון יש פקדון שדרך שמירתו להניחו בבירת שער בגון הקורות והאבנים ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בחצר כגון חבילות פשתן הגדולות וביוצא בהן ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בבית בגון שמלה וטלית ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו ' בתיבה או במגדל ונועל עליו בגון בגדי משי וכלי כסף וכלי זהב וכיוצא בהן: השומר שהניח הפקדון במקום שאינו ראוי לו וננגב נימק או אבד אפילו נאנס שם בגון שנפלה דליקה ושרף כל הבית הרי זה פושע וחייב לשלם ואע"פ

ז קנגזל קו' לפ' דמ"ל שבועת מסיעין אותו:

ח פי' שלח שלחתי בו יד לעצות ע מלאכה בשעה שבאמצע שלח לא נאמנה עד לאחר שהחזיר לחזקו ליתו כבתחילה לכרכי ישמעאל בקמיפקיד וכותיה קל דמיקמיכן סתם משכה כותיה ולכיתו יעקב פי' שלח שלחתי בו יד כלו' שלח לאכלתיה ומשביע אותו שבועת מפני שחייב בכלל שבועת פשיע עכ לשון ס"ה עכ:

ט מפני שחייב בכלל שבועת פשיע עכ: מפסקי לה חזקיה עכ:

מגדל עוז

קפיקיד לכל חביריו בספיס כו' עד כנון כפיפה של פרק: ... שמע מינה ... מן הנגנבים ... ואף על פי שהניח הפקדון עם שלו ... ואף על פי שהכניס הספרים ... ואם תלמיד חכם הוא ... ואפילו אם ... ואף על פי שהכניס

פרק חמישי מי

שהפקידו אצלו מעות של עניים וכו' בריתא בבבא קיצא סוף פרק החובל: אפילו בזו עלין נגבים וכו' משנה
פרק הנזהל ומאכיל ופירשי דבכי זוקא כשהיו יתומות של שביי שהיכם ידועים שלא היו לשבויים ידועים ודאי חייב לשלם כך
כדאיתא בתוך דבריו וכן כתב הרשב"ץ ז"ל: בד"א בשאין זה ממון וכו' לבעל אם היה לשבויים אלא זו והרי היא קטן להם בדאי שהכופה היא
דבעינן תרתי שיהיו מכשיר ידועים ויהיה חלק כל אחד ידוע ומקו שפתח ונקרי קוף יקטן להם וכן פשטי ז"ל במה שתמהו בגמרא סוף החובל עכו"י דפוס בדיהא מיקן
קיני לקו ולשמור היא פשטי ז"ל קיני
לקו כך וכך לשד לכל אחד היה
ליה כמי שהפקידו עכו"ם
ומנ' עשין סי' פ"ח ויקרין ביה לשמור עכ"ל:
ועיי' מע"ש סי' ס"ו ה"ו המפקיד אצל חברו וכו' אם
חיטו חמור וכו'
מעשה מפורש פרק הנזהל ומאכיל
שם וכתב הרשב"ץ ז"ל כשתמרו פטור
שם דוקא שהיה במקום שיש הנגבים
שולטת בהם שאם יפקשו ימכלו
הא לאו הכי ודאי חייב דלא גרע
מאכם שאכלו להביא ממון והביא
שהיה חייב כל זמן שיין יד האכם
שולטת באותו ממון כמו שכתבתי
שם זה שם עוד פרק שמיני מהלכות חובל ומזיק
קף קי"ח וכך כתבתי שם ולדברי דבכו שלא
חלק יש לומר דשאני הכא דכיון
שהממון הזה ברשות זה הפקדן
ומחמת פקדון זה באו לו נגבים
ושודדי לילה חייב בדין שיתחייב
זה משלם לשלם כיון שלא נאבד
הפקדון מחמת פשיעתו זה הוא
שומר חנם שהיה חייב לא בפשיעה
וקלבך פטור אבל מי שאכסנו
להביא ממון והביא
שהוא חייב כל זמן שיין יד האכם
שולטת באותו ממון כמו שכתבתי
שם זה שם עוד פרק שמיני מהלכות חובל ומזיק בהלכתו של זה בדין הוא שיתחייב
פ"ח ממון ה שהרי ממון זה ברשות בעלי הוא
והרי זה מכיל עצמו בממון חברו
ואין לנו יכולין לומר בכאן מחמת
מעשיו של בעל הממון בא האוכם
לזה כך נראה לי לדעת רבינו:
שם זה שם המפקיד אצל חברו פירות הרבה
או כלים וכו'
מפורש סוף השואל את הפועלים
קף נ"ג בסוגיא דתניא
קף ע"ב שנים שהפקידו אצל אחד
וכו' ומבואר פרק
קף נ"ו המפקיד בסוגיא דפסוני הנזירה
ובהלכות ומה שכתב ישבע כל אחד
מהם לף עצמ שהם טוענין כל אחד
ואחד והוא אומר לכל אחד ואחד
טור מ"ח שם ודאי יש לך בידי והאל אחד ואחד
יודע ומבואר בפרק לפניו מהלכות
טוענין ומטענין שהשומר לחברו אמר
לי בידך והלה משיבו חמשים לי
יודע ודאי שים לך בידי וחמשים
ליני יודע משלם ונוכ בלא שבועה
כאן יש לומר שכיון שהבעל יכול
שלא הפקיד לו בין שכיון אלא
שלא הפקיד מודה בקן ואחד
שלש מאות והוא מודה בקן ואחד
פשיעתו דקדבר ברור שהוא מפקיד אלא שישבעו הטוענין כך כתב הרשב"ץ ז"ל ועוד שדין זה אפילו בלומר לכל אחד הא לך אלא הוא נאין זה מודים
מקבת כמו שכתבתי פרק לפניו מהלכות טוענין וטוענין וכתבו ז"ל ודאי לאו הכי כל אחד בברייתו ובא לבעלת ידי שמים חייב אבל בדיני לדם פטור ומוכרח שם:
לפיכך שם הכיצד וכו' גם זה שם יפי וכל כיוצא בזה אפילו בא לבעלת ידי שמים פטור: וכן שנים שהפקידו לו שני כלים וכו' גם זה שם:
וכן מי שתבעוהו וכו' גם זה שם וכבר כתבתי לדוקא תבעוהו אבל לא בבא לבעלת ידי שמים: וכן שנים שהפקידו שתי
בקמות וכו' גם זה כתבתי שם ועיקרי בכבורות פרק הלוקח עובד פרתו: המפקיד פירות אצל חברו הרי זה לא יערבם עם פירותיו זה
קף נ"ו פשוט שאין לו לערבם לכתחלה וכן כתבו ז"ל שיזהירנו בשעת מסירה והוניות הגמרא ובהלכות ובודאי שיש לו
לשבע שהרי זה כטוענין כתבתי: נסתפק יכון ולא ידע וכו' גם זה שם וכל הסיעורין הללו מוסרטין שם וכפי זרע פשתן בגבעולין פרשי ז"ל שהוא חסר
כל כך לפי שהגבעולין מתיבשין ומשלים ודוק מהשרטין אבל אם היה כקו אילו חסר כל כך מכל כור וכור: בדא

פרק חמישי

מי שהפקידו אצלו מעות של עניים או של פדיון שבויים ופשע בהם ונגנבו פשור שנאמר לשמור ולא לחלק לעניי והרי הוא מכון שאין לו תובעים אפילו באו עליו גנבי וקדם והצילו עצמו בממון שבויי פטור אין לך פדיון שבויים גדול מזה בד"א בשאין זה הממון מופקר לעניי מקום זה או לשבויים אלו אבל אם היה לעניים אלו או לשבויים אלו והרי הוא קצוץ להן הרי זה ממון שיש לו תובעין וישלם אם פשעו או ישבע שלא פשע כדרך כל השומרין: המפקיד אצל חברו ממון או כלים חשובי ובאו עליו גנבים וקדם ונתן להם הפקדון להציל עצמו אם היה אמיר שהוא בעל ממון חייב שחזקתו שבגללו באו הגנבים ונמצא זה הציל עצמו בממון חברו ואם אינו אמיד חזקתו שלא באו אלא לשם הפקדון ופטור וכן כל כיוצא בזה המפקיד אצל חברו כלי או פירות ובאו גנבי וגנבום בפניו ואילו היה צווח היו באין בני אד' ומצילין אותו הואיל ולא צווח הרי זה פושע וחייב לישלם וכן כל כיוצא בזה: שנים שהפקידו אצל אחד זה מאה וזה מאתים וכל אחד משניהם אומר אני הוא שהפקדתי המאתים והשומר אומר איני יודע שבעל כל אחד מהן שהפקיד מאתים ונוטל כדין כל נשבע ונוטל ויתן מאתים לזה ומאתי לזה ומפסיד מאה מביתו שהרי הוא פושע שהיה לו לכתוב שם כל אחד על כיס שלו לפיכך אם הביאו לו השנים באחד שלש מאות בכרך אחד ובאו ותבעו וכל אחד או המאתי שלי נותן מאה לזה ומאה לזה והשאר יהיה מונח אצלו עד לעולם או עד שיודה האחד לחברו שהרי הוא אומר להם ביון שראיתי שאין אתם מקפידין זה על זה והבאתם בכרך אחר לא הטרחתי עצמי לידע ולזכור תמיד מי בעל המאה ומי בעל המאתים וכן אם הפקידו אצלו שני כלים אחד גדול ואחד קטן וכל אחד ואחד אומר אני הוא בעל הגדול וישבעו שניהם ויתן הגדול לאחד מהן ודמי הגדול לשני וישאר לו הקטן ואם הביאום בכרך אחר באחד נותן הקטן לאחד ודמי הקטן לשני והשאר יהיה מונח אצלו עד שיודה לחברו או עד לעולם וכן מי שתבעוהו שנים זה אומר אני הוא בעל הפקדון וזה אומר אני הוא והשומר אומר אחד מכם הוא איני יודע אימי הוא ישלם לשניהם וכן שנים שהפקידו שתי בהמות אצל רועה ובתה אחת מהן ואינו יודע של מי היתה ישלם לשניהם ואם הפקידו בעדרו שלא מדעתו מניח הבהמה ביניהם ומסתלק והיה מונחת עד שיודה האחד לחברו או עד שירצו לחלוק אותה: המפקיד פירו אצל חברו הרי זה לא יערבם עם פירותיו עבר וערב יחשב כמה היה הפקדון ויראה במה חסר הכל ויחשב חסרון הפקדון ויתן לו אחד שישבע נסתפק מהן ולא ידע כמה נסתפק יוצי לו חסרונו לחטים ולאורז קלוף ארבעת קבין ומחצה לכל כור לשעורים ולדוחן תשעה קבין לכל כור לכוסמין ולזרע פשתן בגבעוליו ולאורז שאינו קלוף שלש סאין לכל כור ובמדה הזאת לכל שנה ושנה בדא

מגדל עוז

פרק חמישי

מי שהפקידו אצלו מעות וכו' עד פדיון שבויים נזהל מזה סוף פרק החובל ומייתי לסופה פרק הנזהל ומאכיל: בד"א בשאין זה ממון עד כדרך כל ה קשיתרין סוף פ' החובל: המפקיד אצל חבירו עד וכן כל כיוצא בזה פרק המפקיד: שנים שהפקידו אצל אחד עד ליכו מניח לו בלב הכל פרק המפקיד: הפקיד

כדדן רבה פרק הנזהל בתר' משום דאין לך פדיון שבויים גדול מזה ואפ' היה כמי שהפקידו אצל אחד עד ליכו מניח לו בלב ולא היה לו אחד עד ליכו מניח לו בלב הכל פרק המפקיד: הפקיד

כדאיתא סוף החובל נבי הקונה שדה חברו דאתא לפומבדיתא עכו"י דפומבדיתא מיקן קייני לקו ולשמור היא ועיין בתשובה ז"ל עכ"ל:

הקונה נבית דאפקידו נבי כהא דכספא וכו' מכאן ספק מורי רבינו שי' שכתבתם על עיסקי ממון שהוא נושא ונותן בו ולפי העין שנותן בו הסך שלא התובעי שפודיה עכשיו בכל עסקי שתתי ידו שנושא ונותן בהן ועיין בתשובה ז"ל סי' מזיקין בסימן ב' ואם לקח לו בעל חובו פקדון של אחרים בחובו נראין להחזיר עיין בהלכות מלוה פ"ו בהנקה עכ"ל:

כלדין דב מתון בקה דאייבו לאפקיד כיתנה לבי ריונה עכ"ל:

לשון התוספות כהמפקיד קף נ"ג עכ"ל כלה לא מלינהו לדוקא שלא מלינהו אלא כלומר שלא בלבו של בוטח להשת עכ

הפקיד אצלו פירות שחייבין מדורין וערבין עם פירותיו וכו׳ בגמ׳ על הפקדון אומר כך וכך היו וכו׳ במצא חמור שהוא שוה כך וכך היו וכו׳ עד כאן הלשון שבידינו בהלכות טוען וכו׳ בהלכות טוען ונטען ובפרק שני מבבא קמא ובפרק הכונס וכו׳ ובפרק הגוזל עצים וכו׳ ובפרק הכותב וכו׳

ולא עוד אלא מי שבא ואמר כך וכך הפקדתי אצל אביכם ונתן סימנין מובהקין ונמצא הפקדון כמו שאמר והיורש הדיין שלא היה המת אומד שזה הפקדון שלו יש לו לדיין הזה לתת הפקדון לזה שנתן סימנין והוא שלא יהיה המפקיד רגיל להכנס אצל זה שמת אבל אם היה רגיל ליכנס אצלו שמא של אחר הוא והביר הסימנין שלו באו עדים והעידו לדיין שאין זה אומד אין מוציאין מיד היתומי בעדות זו שאין זו ראיה ברורה ואומדן דעתן אינו אומר כדעתו ואין לו לדיין אלא מה שדעתו סומכת עליו כמו שיתבאר בהלכות סנהדרין מעשה באחד שהפקידו שומשמין אצל חברו בערים ובא לתבעו ואמר לו החזרתים אמר לו המפקיד והלא כך וכך היא מדתם והרי הם מונחי אצלך בחבית אמר לו שלך החזרתי לך ואלו אחרים הן ואמרו חכמים אין מוציאין מידו שמא אלו השומשמין של שומר הן אלא ישבע השומר בנקיטר חפץ שהחזיר כמו שבארנו: בעל הפקדון שתבע פקדונו ונתן לו השומר ואפר המפקיד אין זה פקדוני אלא אחר הוא או שלם היה ואתה שברתו או חדש היה ונשתמשת בו מאה סאין הפקדתי אצלך ואין אלו אלא חמשים ובעל הבית אומר זהו שהפקדת בעצמך ומה שנתת את נוטל הרי השומר נשבע הסת כשאר כל הנתבעין שאין כל שומר נשבע שבועת השומרין האמורה בתורה אלא בזמן שמור בעצמו של פקדון כמו שהמפקי אומר וטוען שננגב או שמת או נשבר כללו של דבר טוען לפטור עצמו מן התשלומין נשבע שבוע שומרין אבל אם אמ זהו שהשאלתני או שהשכר לי או שנטלתי שכר על שמירתי והבעלים אומרים אינו זה אלא אחר או נשתנה מכמות שהיה השוכר נשבע הסת או שבועת התורה אם הודה במקצת: כיצד מאה סאה הפקדתי אצלך והשומר אומ לא הפקד אצלי אלא חמשים נשבע שבועת התורה מפני שהודה במקצת לא משו שבועת השומרין מאה כור של חטים הפקדתי אצלך והוא אומ לא הפקד אצלי אלא מאה של שעורים נשבע הסת כשאר כל הנשבעין בטענה כזו:

פרק שביעי

המפקיד

פירות אצל חברו הרי זה לא ינע בהן ואף עפ שהן חסרים ומתמעטין והולכין בד"א בשחסרו חסרון הראוי להן בכל שנה אבל אם חסרו יותר מכדי חסרונן מוכרן בבד מפני שהוא משיב אבדה לבעלים וכשהוא מוכרן יביור לכהנים בדמי תרומה שמא עשו אותן הבעלים תרומה או תרומת מעשר על פירות אחרות: המפקיד אצל חברו פירות והרקיבו דבש ונפסד יין והחמיץ עושה תקנה לבעל הפקדון ומוכרן בבית דין אף על פי שעמדו בהפסדן ואין ההפסד פושה בהן הרי הקנקנים והסלים מוסיפין הפסד: המפקיד

וכן אם מבואר בברייתא ומ"מ דעת הרמב"ן והרשב"א ז"ל וקצת המפרשים שהן חייב שבועת התורה אלא בשהפירות שהיו מודים בהן לוקין בשעת הפקדון כדי שיהא חייב לשלם דמיהן אבל אם היה בשעת הפקדון כמות שהיו עכשיו פטור משבועת התורה זה לעתם ז"ל ומתוך כך פרשו שם שזה דיוקא כשאינו כלל מהלכות טוענין וכטוענין שמודה מקצת שהוא חייב בשבועת התורה אלא בשעת הפקדון היו בעין ולא כן דעת רבינו ודעת הרמב"ם ז"ל ועוד יתבאר זה בהלכות טוענין וכטוענין:

פרק שביעי המפקיד

פירות אצל חברו וכו' יתבאר בהלכות: בראשונה בשחסרו חסרון הראוי להם בכל שנה וכו' בגמרא אבל יותר מכדי חסרונן אצל כל אדם מוכרן בבד וכתב הרמב"ן ז"ל פירוש כדי חסרונן שחסר בפעם אחת או בחצי שנה כדי חסרון שמחסרין שאר פירות בכל השנה לחטו ולשורו תשעת חצאי קבין לכור ויש לין אותם תחת יד שומר כל היכא דשמרי בכל עבל ולפצר שלף זה לעת רבינו ובאומר בשחסרו בזמן מועט חסרון הראוי להם בשנה וכבר כתבתי שיעורין שו לעיבלה פרק חומישי: בשהוא מוכרן וכו' זה היא מסקנת הגמרא לפי גרסתו ז"ל ובהשגות אלא עבדיו בלו הזיקויות שלין תורמין ומעשרי מוכרן לפי שרגיל עכ: וכן היא גי' רוב הגרסאות תרומות ומעשרות בזיקויות הכם אבל בלו הזיקויות ולפי זה אין לחוש ולפצר שלכיך השיעור זה הרב בהלכות יין ההלכות ודע שדברים אלו דיוקא כשאין בעל הפקדון בעיר אבל אם היה בעיר יולישבו ויעשה הדין כאן חפץ וכן כתוב בספר העקר וכן הוא בספרו של רבינו יונה ז"ל וכן הוא עיקר ואפשר שזה מדוחק לפי שהוא מכבד: המפקיד פירות אצל חברו וכו' בריית' הכי גרסי' ואפי' כל פירות שבעולם חוץ מן הדבש והיין שהן מחמיצין ומפסידין מהרה ואפי' הכי אין מוכרן אלא בבד ואפשר שזה מדוחק לפי שהוא מכבד: המפקיד

ולא עוד אלא מי שבא ואמר כך וכך הפקדתי אצל אביכם ונתן סימנין כו' כדמוכח פרק קמא דב"ב שאמר והיורש הדיין שלא היה המת אומד שזה הפקדון שלו יש לו לדיין הזה לתת הפקדון לזה שנתן סימנין והוא שלא יהיה המפקיד רגיל להכנס אצל זה שמת אבל אם היה רגיל ליכנס אצלו שמא של אחר הוא והביר הסימנין שלו באו עדים והעידו לדיין שאין זה אומד אין מוציאין מיד ב היתומי בעדות זו שאין זו ראיה ברורה ואומדן דעתן אינו אומר כדעתו ואין לו לדיין אלא מה שדעתו סומכת עליו כמו שיתבאר בהלכות סנהדרין מעשה באחד שהפקידו שומשמין אצל חברו בערים ובא לתבעו ואמר לו החזרתים אמר לו המפקיד והלא כך וכך היא מדתם והרי הם מונחי אצלך בחבית אמר לו שלך החזרתי לך ואלו אחרים הן ואמרו חכמים אין מוציאין מידו שמא אלו השומשמין של שומר הן אלא ישבע השומר בנקיטר חפץ שהחזיר כמו שבארנו: בעל הפקדון שתבע פקדונו ונתן לו השומר ואפר המפקיד אין זה פקדוני אלא אחר הוא או שלם היה ואתה שברתו או חדש היה ונשתמשת בו מאה סאין הפקדתי אצלך ואין אלו אלא חמשים ובעל הבית אומר זהו שהפקדת בעצמך ומה שנתת את נוטל הרי השומר נשבע הסת כשאר כל הנתבעין שאין כל שומר נשבע שבועת השומרין האמורה בתורה אלא בזמן שמור בעצמו של פקדון כמו שהמפקי אומר וטוען שננגב או שמת או נשבר כללו של דבר טוען לפטור עצמו מן התשלומין נשבע שבוע שומרין אבל אם אמ זהו שהשאלתני או שהשכר לי או שנטלתי שכר על שמירתי והבעלים אומרים אינו זה אלא אחר או נשתנה מכמות שהיה השוכר נשבע הסת או שבועת התורה אם הודה במקצת: כיצד מאה סאה הפקדתי אצלך והשומר אומ לא הפקד אצלי אלא חמשים נשבע שבועת התורה מפני שהודה במקצת לא משו שבועת השומרין מאה כור של חטים הפקדתי אצלך והוא אומ לא הפקד אצלי אלא מאה של שעורים נשבע הסת כשאר כל הנשבעין בטענה כזו:

פרק שביעי

המפקיד

פירות אצל חברו הרי זה לא ינע בהן ואף עפ שהן חסרים ומתמעטין והולכין בד"א בשחסרו חסרון הראוי להן בכל שנה אבל אם חסרו יותר מכדי חסרונן מוכרן בבד מפני שהוא משיב אבדה לבעלים וכשהוא מוכרן יביור לכהנים בדמי תרומה שמא עשו אותן הבעלים תרומה או תרומת מעשר על פירות אחרות: המפקיד אצל חברו פירות והרקיבו דבש ונפסד יין והחמיץ עושה תקנה לבעל הפקדון ומוכרן בבית דין אף על פי שעמדו בהפסדן ואין ההפסד פושה בהן הרי הקנקנים והסלים מוסיפין הפסד: המפקיד

וכן אם מבואר בברייתא ומ"מ דעת הרמב"ן והרשב"א ז"ל וקצת המפרשים שהן חייב שבועת התורה אלא בשהפירות שהיו מודים בהן לוקין בשעת הפקדון כדי שיהא חייב לשלם דמיהן אבל אם היה בשעת הפקדון כמות שהיו עכשיו פטור משבועת התורה זה לעתם ז"ל ומתוך כך פרשו שם שזה דיוקא כשאינו כלל מהלכות טוענין וכטוענין שמודה מקצת שהוא חייב בשבועת התורה אלא בשעת הפקדון היו בעין ולא כן דעת רבינו ודעת הרמב"ם ז"ל ועוד יתבאר זה בהלכות טוענין וכטוענין:

פרק שביעי המפקיד

פירות אצל חברו וכו' יתבאר בהלכות: בראשונה בשחסרו חסרון הראוי להם בכל שנה וכו' בגמרא אבל יותר מכדי חסרונן אצל כל אדם מוכרן בבד וכתב הרמב"ן ז"ל פירוש כדי חסרונן שחסר בפעם אחת או בחצי שנה כדי חסרון שמחסרין שאר פירות בכל השנה לחטו ולשורו תשעת חצאי קבין לכור ויש לין אותם תחת יד שומר כל היכא דשמרי בכל עבל ולפצר שלף זה לעת רבינו ובאומר בשחסרו בזמן מועט חסרון הראוי להם בשנה וכבר כתבתי שיעורין שו לעיבלה פרק חומישי: בשהוא מוכרן וכו' זה היא מסקנת הגמרא לפי גרסתו ז"ל ובהשגות אלא עבדיו בלו הזיקויות שלין תורמין ומעשרי מוכרן לפי שרגיל עכ: וכן היא גי' רוב הגרסאות תרומות ומעשרות בזיקויות הכם אבל בלו הזיקויות ולפי זה אין לחוש ולפצר שלכיך השיעור זה הרב בהלכות יין ההלכות ודע שדברים אלו דיוקא כשאין בעל הפקדון בעיר אבל אם היה בעיר יולישבו ויעשה הדין כאן חפץ וכן כתוב בספר העקר וכן הוא בספרו של רבינו יונה ז"ל וכן הוא עיקר ואפשר שזה מדוחק לפי שהוא מכבד: המפקיד פירות אצל חברו וכו' בריית' הכי גרסי' ואפי' כל פירות שבעולם חוץ מן הדבש והיין שהן מחמיצין ומפסידין מהרה ואפי' הכי אין מוכרן אלא בבד וכתב הרמב"ן ז"ל פירוש כדי חסרונן שחסר בפעם אחת או בחצי שנה כדי חסרון שמחסרין שאר פירות בכל השנה לחטו ולשורו תשעת חצאי קבין לכור ויש לין אותם תחת יד שומר כל היכא דשמרי בכל עבל ולפצר שלף זה לעת רבינו ובאומר בשחסרו בזמן מועט חסרון הראוי להם בשנה וכבר כתבתי שיעורין שו לעיבלה פרק חומישי: בשהוא מוכרן וכו' זה היא מסקנת הגמרא לפי גרסתו ז"ל ובהשגות אלא עבדיו בלו הזיקויות שלין תורמין ומעשרי מוכרן לפי שרגיל עכ: וכן היא גי' רוב הגרסאות תרומות ומעשרות בזיקויות הכם אבל בלו הזיקויות ולפי זה אין לחוש ולפצר שלכיך השיעור זה הרב בהלכות יין ההלכות ודע שדברים אלו דיוקא כשאין בעל הפקדון בעיר אבל אם היה בעיר יולישבו ויעשה הדין כאן חפץ וכן כתוב בספר העקר וכן הוא בספרו של רבינו יונה ז"ל וכן הוא עיקר ואפשר שזה מדוחק לפי שהוא מכבד: המפקיד

לף ג ע"ב המפקיד חייב לשלם לכל חברו וכו' בפסחים פרק כל שעה וקוץ בהלכות פ' המפקיד: והוא הדין לשאר הפקדונות וכו' זה לשון הרב אלפס וכל שכן הוא שהרי בחיי המפקד: המפקיד חייב לשלם לכל חבריו ס"ת וכו' בריישא פרק הלוה מניחות ואם פתח וקרא וכו' לשון הרא"ש בריישא ואם בא בעל הבית ומצאו פותחו לפנות לפניו הוא שולח יד ופנאו הוא: המפקיד חייב לשלם לכל חבריו וכו' גם זה כתב שם: בר"א בפקדון וכו' גם זה שם:

לף ג ע"ב מתני' המיכר פקדון וכו' בריישא בהמפקיד: והדמים יש מוכיח וכו' לפיכך הלוי הוא שאומר שכר לא כתבתי זה בגמ' אבל רבי' דימה זה למעו'

מגדל עוז

המפקיד חמץ אצל חברו והגיע הפסח הרי זה לא יגע בו עד שעה חמישית מיום ד' מכאן ואילך יוצא ומוכרו בשוק לשעתו משו' השב אבד' לבעלים והוא הדין לשאר הפקדונות שלא יגע בהן אע"פ שהוא יודע בוראי שיוולו בפקדו"פ או יאנוס אותם המלך שמא יבא בעליהן מקודם ויטלו ממונם

המפקיד ספר תורה אצל חברו גוללו פעם אחת לשנים עשר הדש ואם כשהיא גוללו פתחו וקרא בו מותר אבל לא יפתח בגלל עצמו ויקרא והוא הדין לשאר ספרים ואם פתחיי ונלל בגלל עצמו הרי שלח יד בפקדון ונתחייב באונסין הפק"ד אצלו בסות של צמר מנענע"ר אחד לשלשים יום כדרך שאמרו באבדר"כ אמרו בפקדון וכן כל כיוצא בזה שזו חוברה עליו משום השב אבדה לבעלים

בד"א בפקדון שהי'כו בעלו למדינת הים אבל אם היו עמו באותו הארץ הרי זה לא יגע בו אע"פ שאבד כל המוב'פקדון ע"פ ב"ד הרי זה מוב'לאחר ואינו מוכר לעצמו מפני החשד והדמים יהיו מונחים אצלו ויש לו להשתמש בהן לפיכך הרי הוא עליהן שומר שכר אע"פ שעדין לא נשתמש בהן: המפקיד מעות אצל חנוני או השלחני אם היו צרורין וחתומין או קשורין קשר משונ' הרי זה לא ישתמש בהן לפיכך אם אברו או נגנבו אינו חייב באחריותן ואם אינן חתומין ולא קשורין קשר משונה אע"פ שהן צרורין יש לו להשתמש בהן לפי' הוא נעשה עליהם שומר שכר ואם אברו חייב באחריותן ואם נאנסו כגון שאברו בליסטס מזויין הרי זה פטור בדא קוד' שישתמש בהן אבל אחר שישתמש בהן נתחייב באחריותן בכל מלורה שבעולם עד שיחזיר להם לבעלים: המפקיד מעות אצל בעל הבית בין צרורין בין מותרין הרי זה לא ישתמש בהן לפי'אם אברו או נגנבו אינו חייב באחריותן והוא שישמנם בקרקע כמו שבארנו המפקיד חבית אצל חברו בין שיחדו לה הבעלים מקום בין לא יחדו לה מקום וטלטלה לצרכו ונשברה בין שהחזירה למקומה בין שהחזירה למקום שיחדו לה נשבר חייב לשלם טלטלה לצרכ' בין שנשבר מתוך ידו בין שנשברה משהניחה במקו'אחר פטור: אין מקבלין פקדונו'לא מן הנשי'ולא מן העבדים ולא מן התינוקו'קבל מן האשה יחזיר לאש'מתה' יחזיר לבעלה קבל מן העבד יחזיר לרבו קבל מן הקטן יקנ' לו בו ספר תורה או דקל שיאכל בהן פירותיו וכולן שאמרו בשעת מיתתן של פלוני הם אם נאמנין לו יעשה' כפירושן ואם לאו יחזיר ליורשיהם:

הפקדון

המפקיד חמץ אצל חבירו כו' עד ויטלו ממוכס פרק קמ"ל דפסחים: לף י המפקיד ספר תור'עד שעה שהוא מבדיל מניעה פרק הלוה מניחות:

כל המוכר פקדון על פי ב"ד כו' עד שעה שעדין לא נשתמש בהן פרק קיוה דפסחים ופרק המפקיד:

המפקיד מעו אצל חבירו כשולחני עד שלא יזיז ממנו כלום כדי שיהא בידו להחזיר מיד: אין מקבלין פקדונות עד יחזיר לו הפקדון בכתיבת פ'חזקת הבתים:

סגלה היינו כשלא תבע הבעל והלה אבל אם תבעו יחזיר להן דיוק שקנתה אשה קנה בעלה ומיהו שקנה עבד קנה רבו ומיהת קטן לאחרי כן כשתחזר מיתת יחזיר ליורשיו והיינו כדין האשה דהא אמ'קבל מן העבד יחזיר לעבד דסתמא לא מיחזקין להו כנגבים כיון שקבל בכבר ורחוק לחזיר דכי היכי דאין מקבלין מהן לכתחלה הכי כמי לא יחזיר הבעל אלא הפקדון לבתר דחזיר לו ונם היא לא תוכיח כלום מן הבפקדון ואם יכחיש אשתו חפץ והבעל חייב כנגדה מיהו ולכתחלה לא ידע הקונה בדבר מכירתה ולא יחזירנו בדמים מפני תקנת השוק ולא דיו למכיר בלבד שנגנב ומפקיד ביד אחר וכו' אם טוען הקונה טענת בריא שיודע שאין לבעלים חלק בו וכו' עד יגיע ברחוק היכא שמכירה כבר החפץ ללא מיכרון מיד הלקוח וכתב רי' להלכתא דאין מחזיר ולכתחלה אין הבעל מוכיח מיד הבפקדון בבר לחנם אם תקבל הבעל מיד הפקדון אין מוכיחין מידו מלוה קודמת מידו שהלוה לו אחר שהפקיד אצלו תקף יחזיר לאשה כה ועיין בסימן מו עב:

לף ג ע"ב מתני' המיכר פקדון וכו' בריישא בהמפקיד: והדמים יש מוכיח וכו' לפיכך הלוי הוא שאומר שכר לא כתבתיו זה בגמ' אבל רבי' דימה זה למעו'

לף ג ע"ב מתני' הנודרין מכל חבירו וכו' עד מותרין מכל בעל הבית שיכול להשתמש בהן וקוץ שומר שכר לף על פי שלא בשתו' ולף על פי שיש שמירה מבחוץ ומכרם חייב בהוכסי וכן כתב רי' מן הדמים כשוכל לף על פי שלא בשתם בהן כיון שיכול להשתמש כשבועות פרק ג' מהלכות נזלה ואבדה כבר תרגו זה ואמרו ש שבאבדה כיון שקוץ שומר שכר ממילא לאו באבדה עסקה לף על פי שאינו יכול להשתמש בהן בדמים שקוץ יכול להשתמש בהן אבל מעבלי לאו מחמת שמירה מבחוץ מדרבנן לחת ואחייב בהוכסין אבל כאן שאולי להשתמש ליכא לף שומר חכם לי"ם כחייבה כשומר שכר מפני שיכול להשתמש ועיקר: המפקיד מעות אבל השולחני וכו' גם זה שם ומשונה כתבתי בהלכות: לפיכך הוא כעזק עליהן וכו' משורש שם בפסק ה הלכות: אבל לאחר שבשתם וכו' מבואר בהלכו' בשם רב הוא דאמר לפיכך נתנו שהוא שומר שכר לף לעולם שבשתם בהן לאחר זמן הוא שמיחייב בהן: המפקיד מעות אבל בעל הבית וכו' מבואר בהלכו' בשם רב הוא דאמר לפיכך נתנו: המפקיד חבית אבל חברו וכו' משנה ומניח בגמ' ופסק כפסק הלכות שם: אין מקבלין פקדונו'וכו'בריית' בלשון' ומיחדית פ'חזקת הבתים ופי' אין מקבלין לכתחלה חוששין שמא נגנבים מן הבעלים ואין מסייעין ידי עוברי עבירה: יחזיר לאשה פי'אבן מינף זל לפי שים לומר שמא הפקידו אצלה ואינו שלה כדי שיזכה בו בעלה ליחזיר לעבד לפי שיש לומר נם בזה אדם הפקידו אצלו ואינו שלו כדי שיזכה בו דבר וקבל מן הקטן יעשה לו שנולה ש יחזירנו לו שיוכל יאבד אותו עבל וכתב הרשבא זל ומיהו אם קיחזיר לקטן יחזיר לבעלו כשגדל ודעתו לעמוד על ברורה דמיזקק לקטן שלא קניב לעמוד הפעמו' שלו קניב לבעל הפעמו' מיחזיר לו לכתחלה כמתבין

לג כדי להתגלח ומיקרן מקח ומיזכן ממכר בטלטלין עב וכבר כתבתי שהקטן מעם שבי בעיר ולמעלה כשאינו נקי בעיר מעם ומתן שמקחו ומיזכרי קיימין בטלטלין פרק כט מהלכות מכירה: ובולן שאומרו בשעת מיתתן וכו' שאם לבעל לערער עליה כיון שהכר שהרי היא הקונתו והמעה שהוא בידו לשלם כשחזר לשאה כשהתן אותו לאשה בעלה ומעה בידו לשלם כשחזר לבעל וכן הדין בעל שנתן מעות לחבירו שלא בפני עדים ואמר לו שומר היה עליהן ומת ואמר לו לא היה אלא שאול ואמר לו לא היה אלא פקדון שהמלוה נאמן לומר שלא היה אלא שאול ולא הפקדון שהוא מודה לו שנתחייב בהן משעת נטילה ואין הדבר כן שהרי הוא עצמו מודה שהיה שומר חנם ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שכיר שהשכיר נאמן לומר שלא היה אלא שומר חנם שהרי הוא עצמו מודה שהיה שומר חנם ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שואל שהשואל נאמן לומר שלא היה אלא שכיר שהרי הוא עצמו מודה שהיה שכיר ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שומר חנם שהשואל נאמן לומר שלא היה אלא שואל שהרי הוא עצמו מודה שהיה שואל ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא פקדון שהמלוה נאמן לומר שלא היה אלא שואל שהרי הוא עצמו מודה שהיה שואל ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שכיר שהשכיר נאמן לומר שלא היה אלא שומר חנם שהרי הוא עצמו מודה שהיה שומר חנם ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שואל שהשואל נאמן לומר שלא היה אלא שכיר שהרי הוא עצמו מודה שהיה שכיר ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שומר חנם שהשואל נאמן לומר שלא היה אלא שואל שהרי הוא עצמו מודה שהיה שואל ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא פקדון

לף ג ע"ב מתני' הנודרין מכל חבירו וכו' עד מותרין מכל בעל הבית שיכול להשתמש בהן וקוץ שומר שכר לף על פי שלא בשתו' ולף על פי שיש שמירה מבחוץ ומכרם חייב בהוכסי וכן כתב רי' מן הדמים כשוכל לף על פי שלא בשתם בהן כיון שיכול להשתמש כשבועות פרק ג' מהלכות נזלה ואבדה כבר תרגו זה ואמרו ש שבאבדה כיון שקוץ שומר שכר ממילא לאו באבדה עסקה לף על פי שאינו יכול להשתמש בהן בדמים שקוץ יכול להשתמש בהן אבל מעבלי לאו מחמת שמירה מבחוץ מדרבנן לחת ואחייב בהוכסין אבל כאן שאולי להשתמש ליכא לף שומר חכם לי"ם כחייבה כשומר שכר מפני שיכול להשתמש ועיקר: המפקיד מעות אבל השולחני וכו' גם זה שם ומשונה כתבתי בהלכות: לפיכך הוא כעזק עליהן וכו' משורש שם בפסק ה הלכות: אבל לאחר שבשתם וכו' מבואר בהלכו' בשם רב הוא דאמר לפיכך נתנו שהוא שומר שכר לף לעולם שבשתם בהן לאחר זמן הוא שמיחייב בהן: המפקיד מעות אבל בעל הבית וכו' מבואר בהלכו' בשם רב הוא דאמר לפיכך נתנו: המפקיד חבית אבל חברו וכו' משנה ומניח בגמ' ופסק כפסק הלכות שם: אין מקבלין פקדונו'וכו'בריית' בלשון' ומיחדית פ'חזקת הבתים ופי' אין מקבלין לכתחלה חוששין שמא נגנבים מן הבעלים ואין מסייעין ידי עוברי עבירה: יחזיר לאשה פי'אבן מינף זל לפי שים לומר שמא הפקידו אצלה ואינו שלה כדי שיזכה בו בעלה ליחזיר לעבד לפי שיש לומר נם בזה אדם הפקידו אצלו ואינו שלו כדי שיזכה בו דבר וקבל מן הקטן יעשה לו שנולה ש יחזירנו לו שיוכל יאבד אותו עבל וכתב הרשבא זל ומיהו אם קיחזיר לקטן יחזיר לבעלו כשגדל ודעתו לעמוד על ברורה דמיזקק לקטן שלא קניב לעמוד הפעמו' שלו קניב לבעל הפעמו' מיחזיר לו לכתחלה כמתבין

לג כדי להתגלח ומיקרן מקח ומיזכן ממכר בטלטלין עב וכבר כתבתי שהקטן מעם שבי בעיר ולמעלה כשאינו נקי בעיר מעם ומתן שמקחו ומיזכרי קיימין בטלטלין פרק כט מהלכות מכירה: ובולן שאומרו בשעת מיתתן וכו' שאם לבעל לערער עליה כיון שהכר שהרי היא הקונתו והמעה שהוא בידו לשלם כשחזר לשאה כשהתן אותו לאשה בעלה ומעה בידו לשלם כשחזר לבעל וכן הדין בעל שנתן מעות לחבירו שלא בפני עדים ואמר לו שומר היה עליהן ומת ואמר לו לא היה אלא שאול ואמר לו לא היה אלא פקדון שהמלוה נאמן לומר שלא היה אלא שואל ולא הפקדון שהוא מודה לו שנתחייב בהן משעת נטילה ואין הדבר כן שהרי הוא עצמו מודה שהיה שומר חנם ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שכיר שהשכיר נאמן לומר שלא היה אלא שומר חנם שהרי הוא עצמו מודה שהיה שומר חנם ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שואל שהשואל נאמן לומר שלא היה אלא שכיר שהרי הוא עצמו מודה שהיה שכיר ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שומר חנם שהשואל נאמן לומר שלא היה אלא שואל שהרי הוא עצמו מודה שהיה שואל ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא פקדון שהמלוה נאמן לומר שלא היה אלא שואל שהרי הוא עצמו מודה שהיה שואל ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שכיר שהשכיר נאמן לומר שלא היה אלא שומר חנם שהרי הוא עצמו מודה שהיה שומר חנם ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שואל שהשואל נאמן לומר שלא היה אלא שכיר שהרי הוא עצמו מודה שהיה שכיר ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא שומר חנם שהשואל נאמן לומר שלא היה אלא שואל שהרי הוא עצמו מודה שהיה שואל ומת ולא ידעו בו אחרים ואמר לו לא היה אלא פקדון

גבוים היא עלה בדעתנו שאם קבלום כאחת ולא כאחזים קיל אין מקבלים לכתחלה ואם קבלו למקום שבטלו יחזירו עכ': הפקדון

לך יט הפקדון והאבדה לא נתנו ליתבע וכו' בהנחל ומחכיל אבדה ופקדון לא נתנו ליתבע אלא בתיקונין ופי' לא נתנו ליתבע הא אם רצה להחזיר מחזיר נעל כרחו של מפקיד שלא יחמיר לא יחזיר אלא בעדי לא שאם הפקיד אבדי ומצא ידוע שאינו יכול להכחישו לקבלו ממנו תוך הזמן שיכול לומר לו קבלת עליך שמירת זה הזמן הקצוב: הפקיד אבדי וכו' משבח שם בהנחל ומחכיל: המפקיד אבדו והלך נעל הפקדון וכו' זה לא נזכר בתלמוד אבל דברי טעם הם כמו שכתב רבינו:

מגדל עוז

הפקדון והאבדה עד סוף הפרק בהזיקין פרק הנחל ומחכיל:

פרק שמיני

המפקיד

אבל חבירו בחמה על

לך קא נעל הפקדון פרק הנחל עניים: וכן השוכר פרק כל' על מרכעה וחמשה לשומל פרק המפקיד: כל הקונה הכפל קונה השבח וכו' כיצד הפקיד וכו' עד ואינו משלם אלא טעון כתב הלחכ ז"ל. דווקא שבח לאחר שנשלם או שחזר הדיבי משלם עכ"ל: ואני אומר עיקר הלכ' פרק המפקיד כלשון רמ"ז ז"ל ובילוקה כמו שביאר הלחכ ז"ל מין חלוק בזה הכיאור: בלח

פרק שמיני

המפקיד

מנ"ע לך לג בית יוסף

אצל חבירו בחמה או כלים וניגנבו או אבדו אמר הריני משלם ואיני נשבע ונמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח או מכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם למי[ז] שהיה הפקדון אצלו אמרי אמר אשלם חזרה הבהמה עצמה חוזרת לבעליה היא וגזוזתיה ולדותיה שאין זה השומר קונה שבח הבא מנופה אלא שבח הבא מאליו וכבר בארנו שאין הגנב מחזיר גזוז ולדות אלא לפני יאוש נשבע השומר ולא רצה לשלם ואחר כך נמצא הגנב משלם תשלומי כפל טבח או מכר משלם תשלומי ארבעה וחמשה למי משלם לבעל הפקדון וכן השוכר פרה מחברו וניגנבה ואמר הריני משלם ואיני נשבע ואח"כ הוכר הגנב משלם תשלומי כפל ותשלומי ארבעה וחמשה לשוכר שאלו רצה השוכר היה נשבע שניגנבה באונס ונפטר: שומר חנם שאמר פשעתי זכה בכפל שהרי חייב עצמו לשלם ואילו רצה אמר ניגנבה או אבדה והיה פטור וכן נושא שכר והשוכר שאמר ניגנבה קנה הכפל שהרי חייב עצמו לשלם ואילו רצה אמר מתה והיה נפטר אבל השואל אינו קונה הכפל על ש"שלם[ב] מעצמו קדם ושלם מעצמו ואחר כך הוכר הגנב משלם תשלומי ארבעה וחמשה לשואל כל הקונה הכפל קונה השבח מאליו כיצד הפקיד ארבעה סאין אצל חברו והרי הן שוין סלע וניגנבו או אבדו ואמר הריני משלם סלע ואינו נשבע ואחר כך נמצאו והרי הן שוין ארבע סלעים הרי הן של שומר ואינו משלם אא' סלע

ז דלא כשמו' ודבי ילמעזר דאמר חלוק היה רבי יוסי לף בהשוכה דאמר לף בזו כיכר הלה עוש סחורה בפרהו של זה והלכה כר' יוסי לף בהשוכה הלה כדבי יוחנן דאמר מודה רבי יוסי בהשוכה:

ח כדכ זכיך דתני כותיה ודלא כלב פפק דפלוגי עיין עס: עכ:

ט עיין בספר קנין כמ' לד: עכ:

בדא

עוד עס

עוד עס

מנ"ע עשין לף ס' פ' ח' ועיין בספר ע' עשין מי' ע' לעשין נזלה וכן לעשין ס' הלוח' דין ללה לכתי לעשין זה סי' ר"ל

מחא עס מי' לף עוד עס מי' ר"ס בעס רעיון ועיין בעוד מל' שא ובעוד מ"ם לף ס' ס"ו לעשין נזלה ולעבי' הלוח ולעבי' פקדון לאמ לך לעס נעשין זה

שהיו קודם לכן אבל לשון שומר הרי היא קנויה לך מעכשיו היה קשה למה לא היה זוכה שומר בגזוזות וולדות משעת פקדון שהרי כתבנלה הדבר למפרע שמותה שעה היתה אלא זו היא שטתם ז"ל ולפי שטת רבינו ברוך לי למפרע נעל גזוזת וולדות שלאחר נשבה היה לומר שהן לבעלים וזהו שקורך לומר כעשה כשומר לו חוץ מגזוזתיה וולדותיה ולא לומר כעשה כשומר קנויה לך מעכשיו אלא לומר שמשעת נשבה היה לו לשומר שהרי מעכשיו היה קנוי לו אלא שהיה מוכרח לומר כן מפני שהקבריתא שאומרת חוץ מגזוזתיה לף על גזוזת שבבית נשבה לומרה וקטעם לשבחא לנופא לא עביד לישנא דיקא דמשמע שהיה לו תירוץ עם קושיית דבי זירא לכל הלשון שני לפרש לתרץ ולומר שהקבריתא שאומרת חוץ מגזוזתיה וולדותיה אין הכוונה אלא בחותן שהיו קודם נישואין בית חמיו והלכה כמותו כיון דלשון לשון לא לפלוגי על הקבריתא זה דעתו ז"ל: וכבר נתבאר שאין הנגנב וכו' פרק לשון מהלכות נשבה וכבר כתבתי בזה פרק שני מהלכות שביעית שהשוכר דינו כשומר שכר: שומר חנם שאמר פשעתי וכו' מיומרא דף ג ודנפשים דף נ:

בהחפקיד דף ל ס"ה: ובן נושא שכר וכו' בחותה מיומרא שם ובכר כתבתי מיומרא שם שפשע וכשומר שכר שניגנבה אלא בחוכם ויכרי הן חייבין לשלם מן הדין נל"ת לאמר לב מה שאמרו חכמים ז"ל שאף על פי שהוא קנוי לו כפל שהרי הוא כשומר שכר ומוכיח לשון הגמ' ודעת הרמב"ן ז"ל שאף על פי שהוא קנוי לו כפל שדעת הבעלי לא הקניתו להם כל זמן שלא יטריחו לבא לבי' וכתי' ז"ל שכן מצא בירושלמי וקונה לידחק בלשון גמ"ת ומדברי רבינו כל כ"ד דעת הרמב"ן ז"ל וכתי' הרשב"א ז"ל שאף על פי שהוא קנוי לו כפל שלא עלה על דעת המפקיד שישלמו לו מה שהיו כפטרין בקעדת עדים בלא שבועה ולפיכך לא הקניה להם הבהמה בכגון זה וכתב שכן מצא בירושלמי: אבל השוכר וכו' מחלקת לומדים שם ומסקנא דגמ' כן ונחלוק שיש בין שוכר לשאר שומרים שהיו קונה הכפל בחיורא בלבד שלא במעשה הוא מפני שכל הנאה שלו ולפיכך בדבור בלבד לא הקנה לו הכפל כך כתבתי מעצמי עד שיבא ראיה ברורה ממקום אחר: ולי נראה דכל שבח השבח אחר נשבה הוא של שומר לפי שמותה שעה נקל ובהשגות אא"א דיקא ז"ל השבח אחר שנשלם או שחזר הדיבי לו הפקדון אבל אין הדין כן נכתב מאליו הדבר שנשבה כמו שכתבתי בשעת הגניבה ולדברי הלח ז"ל קשה לי לומר קנה השומר פקדון זה שם כאמר בשעת תשלומין ולא קודם לכן בגזילה לא ניכנו מי שאחר אלא עד סיוף לגנבה ולא כאחרינו יותר שם כאמר דכל שנשלם כתבנלה הדבר שסיוף לגנבה קנה הפקדון שם כן כאבריקר בכתי לשומר כתיקר שם מיוכח אלא שכן כאמר דלעניין יקרה לא קנה אלא משעת תשלומין ואילך ומה שאחרי בגזילה סיוף לגנבה קנה לגבי כפל זה דיחק ודעת רבינו לפשר שהיו לפני בית דין פקדון לגנבה וכליבה קיימ דבר כמו שכתבתי לעילה ומה שאחרי שם ומסקנא דגמ' שאם היה יכול ליפטר בחיית הבל בחייב על דרך קיומה ולפי כאנשם בשעת גניבה שם שהרי עין הדין הוא חייב ובית דין היו מכריחין אותו בהולכת הפקדון: בלח

מגדל עוז

הלכות מלוה ולוה

יש בכללן יב מצות ד' מצות עשה וח' מצות לא תעשה וזהו פרטן

א	להלות לעני ומך	ב שלא ינוש אותו:	ג לינוש את הנברי:
ד	שלא ימשכן בעל חוב בזרוע:	ה להחזיר המשכון לבעליו בזמן שהוא צריך לו:	
ו	שלא יאחז המשכון מבעליו העני בעת שהוא צריך לו:	ז שלא יחבול אלמנה:	
ח	שלא יחבול כלים שעושין בהן אוכל נפש:	ט שלא יתן המלוה ברבית:	
יא	שלא יתעסק אדם בין מלוה ולוה ברבית	יב ללות מן הנברי ולהלות לו ברבית:	וביאור מצות אלו בפרקים אלו: פרק ראשון

סליקו להו הלכות שאלה ופקדון בס"ד

הלכות מלוה ולוה פרק ראשון

בראש בשלא הטריחן לבעלים כדין אבל אם הודה שפשע וחייבוהו בית דין ליתן ולא נתן ברצונו עד שכפוהו בית דין על כרחו ונטלו ממנו ואח"כ הוזכר הגנב או נמצא[א] הפקדון יחזיר לבעלים כמות שהוא ומחזירן לשומר הדמים שלקחו ממנו ואם כלים או קרקע גבו בי דין ממנו בשומא מחזיר לשומר כליו או שדהו תבעוהו בעלים לשומ' ונשבע ואח"כ שלם והוכר הגנב הואיל ושלם[ב] ברצונו זכה בכפל אע"פ שהטריחו בתחלה לדין ער שנשבע

אמר השומר בתחלה איני משלם וחזר ואמ' הריני משלם זכה בכפל אמר הריני משלם וחזר ואמר איני משלם או שאמר הריני משלם ומת[ג] ואמרו הבנים אין אנו משלמין או שלא הספיק לתבוע את השומר עד שמת ותבע הבנים ושלמו בני השומר או ששלמו הבנים לבנים או ששלם השומר מחצה שאל שתי פרות ושלם אחרת מהן שאל מהשותפין ושלם לאחד מהן שותפין ששאלו ושלם אחד מהן שאל מן האשה ושלם לבעלה אשה ששאלה ושלם בעלה כל אלו ספק והרי הכפל מוטל בספק ואינו תחת יד אחד מהן לפיכך חולקין הכפל או השבח בין בעל הפקדון ובין השומר ואם קרם אחד מהן ותפס הכל אין מוציאין מידו ואפילו בחוצה לארץ

נגנב הפקדון באונס ואח"כ הוכר הגנב אחר שומר חנם ואחד שומר שכר עושה דין עם הגנב ואינו נשבעקרם ונשבע ואח"כ הוכר הגנב אם שומר חנם הוא ר"ג[ד] עומד בשבועתו ורצה עושה דין עם הגנב ואם שומר שכר הוא עושה עמו דין נגנב הפקדון באונס ואחזירו הגנב לבית השומר והרי הוא בחמה ומתה שם בפשיעה יש ברבר ספק אם כלתה שמירתו ונפטר או עדין לא כלתה[ד] שמירתו לפיכך השומר פטור מלשלם ואם תפסו בעלים אין מוציאין מידם:

סליקו להו הלכות שאלה ופקדון בס"ד

הלכות מלוה ולוה פרק ראשון

פרק שני בי"ח פרק תקנת הנשואים שתקנו להשביע בלוה שם י"ג שום דבר

פרק שלישי בי"ח פרק דין לוקח מעבדי שהרבו

פרק רביעי בי"ח פרק דין לוקח כשר

פרק חמישי בי"ח פרק שמיתר לגוזלת שלוה מן הגנוי ודין שלוה מן הגנוי ובקש להחזיר לו ושלחו לו להיות ערב שלוה ודין לוה מעות מן הגנוי וכתבייר

פרק ששי בי"ח פרק דין מלוה על המשכון ודין מלוה בלא עדים ודין מוכר בית הבירה ודין מוכר בית לו שדה

פרק שביעי בי"ח פרק דין מי שמוכרה בפני עדים ואח"כ באה תובענה בתורת ממתלקי

פרק שמיני בי"ח פרק שתים אוחזין בטלית ודין כיוצא בו ודין שבעי ודין

פרק תשיעי בי"ח פרק דין מלוה לחבירו

פרק עשירי בי"ח פרק דין מלוה לחבירו

פרק אחד עשר בי"ח פרק דין מלוה לחבירו

הלכות מלוה ולוה מגיד משנה

מגדל עוז

פרק ראשון

מצות עשה להלוות לעניי ישראל שנאמר אם כסף תלוה את עמי את העני עמך יכול רשות תל"ת תעניקנו וגומ' ומצוה זו נדולה מן הצדקה על העניי השואל שזה כבר נצרך לישאל וזה עדין לא הגיע למדה זו והתורה הקפידה על מי שימנע מלהלוות לעניי שנאמר ורעה עיניך באחיך האביון ונו' כל הנוגש העני והוא יודע שאין לו מה יחזיר לו עובר בלא תעשה שנ' לא תהיה לו כנושה ומצות עשה לנגוש את הנכרי ולהצר לו שנ' לנכרי תנוש מפי השמועה למדו שזו מצות עשה: אסור לאדם להראות לבעל חובו בזמן שיודע שאין לו אפי' לעבור לפניו שלא יפחידו או יכלימו אע"פ שאינו תובעו ואין צריך לומ' אם תבעו ובקש שאסור לזה"ר לתבוענ"ך אסור ללוות"ה לכבוש ממון חברו שבידו ולומר לו לך ושוב והוא יש לו שנא' לא תאמר לרעך לך ושוב ומ"ן אסור ללוה ליקח הלואה ולהוציאה שלא לצורך ולאברה עד שלא ימצא בעל חוב [ב] מאין נבה אע"פ שהמלוה עשיר גדול ועושה זה רשע הוא שנאמר לוה רשע ולא ישלם וצוו חכמים יהי ממון חברך חב"ב עליך כשלך בשיתבע ח המלוה הלואתו אף ע"פ שהוא עשיר והלוה דחוק וטרוד במזונו אין מרחמין בדין אלא נובין לו חובו עד פרוטה אחרונ' מכל מטלטלין שימצאו לו ואם לא הספיקו המטלטלין [ג] נובין לו מן הקרקע אחר שמחרימין על מי שיש לו מטלטלין או מי שידעלו מטלטלין ולא יביאם לב"ד ונובין מכל קרקעות שיש לו אע"פ שהיא משועבדת לכתובת אשתו או לבעל חובו שקדם נובין לזה ואם יבא הראשון ויטרוף ישרוף:

[א] פרק הכותב למדי שאם אין היוצא לפרוע מכין לותו עד שיאמר היוצא לכי ובפרק המוכרין מ"ר המלוה לחבירו מכה ופרעו דיכר דיכר פרעון הוא אלא תרעומת יש לו עליו שהרי זה כילו הפסיד ממונו עכ"פ:

[ב] אבל אין כופין למכור כדי לפרוע חובו וכן פסק לקמן פרק הכותב הנותן תולה מעותיו בגוי הוא פסק ועיין בסימן נ"ג ובסימן נ"ה:

פרק ראשון

מצות עשה להלוות לעניי ישראל וכו' במכילתא אם כסף תלוה את עמי עני חובק אתה תומך חובק אין לי אלא שלא ראשית תלמוד לומר העבט תעביטנו חובק ולא ראשית: ומצות עשה לנגוש את הנכרי על למדו זו מצות עשה: אסור לאדם להראות וכו' עד ואם תבעו אין צריך לומ' אם תבעו עד אל תאמר לרעך לך ושוב וכו' פר' המקנה: וכן אמ' לוה ליקח הלואה וכו' עד חבב עליך כשלך: כשיתבע המלוה וכו' עד ולא יביאם לב"ד ונובין מכל ויתקנת הגאונים ז"ל: ונובין מכל הקרקע עד שנה מכי לא ומ"ש:

יד כג בערכין ופרק שור המועד פרק הכותב הנותן תולה מעותיו בגוי הוא פסק ועיין בסימן נ"ג ובסימן נ"ה:

פרק שנים עשר ביאור הלב דין לוה שאין לו מטלטלין ודין מוכר פירות לחבירו ודין שכיר יום ודין מי שהלוה לחבירו ואין לו אלא שטר אחד ודין מי שהלוה לחבירו ואבד השטר ודין מי שהלוה לחבירו ואין לו אלא עדים אחד ודין מי שהלוה לחבירו ואין לו אלא עדים אחד ודין מי שהלוה לחבירו ואין לו אלא עדים אחד

מגדל עוז

פרק שני

דין תורה כו' עד כמו שבארנו זה סדר הענין בלבד כדרך המחברי' אבל עיקר הלימוד ופרטיה מחליקין לפניהן ובגיהור של זה הוא פ"א שהתחילו בחלוקי הקלבות: ואם לא נמצא כו' עד לך ותפוס אותן נמי זה הקדמת הסדר וזהו פרק המקבל: טען שיש לו וכו' ואחביא אותן והרי הן בתוך ביתו אין מן הדין שיכנס לביתו לא הוא ולא שליח בי"ד שהתור' הקפידה על זה שנאמ' בחוץ תעמד אבל מחרימי' על מי שיש לו ולא יתן לבעל חובו כשראו הגאונים [2] הראשונים שעמדו אחר חבור התלמוד שרבו הרמא' ונגעלה דלת בפני לוין

[1] לכאן סמוכות:

התקינו שמשביעין את הלוה שבועה חמורה בעין של תורה בנקיטת חפץ שאין לו בלום יתר על דברים שמסדרין לו ושלא החביאן בית אחרים ושלא נתן מתנה על מנת להחזיר וכולל בשבועה זו שכל שירויח וכל שיבא לידו או לרשותו מאשר תשי' ידו לא יאכיל ממנו בלום לא לאשתו ולא לבניו ולא ילבוש אותן ולא יטפל בהן ולא יתן מתנה לאדם בעולם אלא יוציא מכל אשר תשי' ידו מזון שלשים יום וכסות שנים עשר חדש בזון הראוי לו וכסות הראויה לו לא אבילת הזוללין והסובאין או בני מלכים ולא מלבושי הפחות והסגנים אלא בדרכו וכל היתר על צרכו יתן לבעל חובו ראשון ראשון עד שינבנו כל חובו ומחרימין תחלה על מי שידע לפלוני נכסים גלויין או טמונין ולא יודיע לבית דין נם אחר התקנה הזאת אין בעל חוב יכול להכנס לתוך ביתו של לוה לא הוא ולא שליח בי"ד שלא תקנו לעקור נוף התורה אלא הלוה עצמו יוציא כליו או יאמר כך וכך הוא שיש לי מניחין הראוי לו ויוצי' השאר וישבע בתקנה זו וכזה דנין ישראל בכל מקומותן נראה לו [3] ממון אחר שישבע שבועה [3] עיין נסי' נב: זו ואמר של אחרים הוא או עסק הוא בידי אין שומעין לו עד שיביא ראיה וכן הורו רבותי מי שנשבע שבועה זו שאין לו כלו וכל מה שירויח יתן לבעל חובו אין כל אחד מבעלי חובו בא ומשביעו ששבוע' אחת כוללת כל בעלי חובות ותקנת אחרונים היא ואין מדקדקין בה לחחמיר אלא להקל מי שהוחזק שהוא עני וכשר והולך בתום והדבר גלוי וידוע לדיין ולרוב העם ובא בעל חובו להשביעו בתקנה זו והוחזק התובע שאינו מסתפק בעניות זה לא רוצה לצערו בשבועה זו להצר לו ולביישו ברבי' כדי להנקם ממנו או כדי שילך וילוה מן הגוים או יקח נכסי אשתו ויתן לזה עד שינצל משבועה זו יראה לי שאסור לדיין ירא שמים להשביעו שבועה זו ואם השביעו בטל לא תעשה של תורה לא תהיה לו כנוש' ולא עוד אלא ראוי לדיין לגעור בתובע ולטרדו מפני שהוא נוטר והולך בשרירות לבו שלא תקנו הגאונים תקנה זו אלא מפני הרמאין והרי נאמר עד דרוש אחיך אותו דרשהו אם רמאי הוא או אינו רמאי ומאחר שהוחזק זה שהוא עני ושאינו רמאי אסו' להשביעו וכן אני אומר שמי שהוחזק רמאי ודרכיו מקולקלים במישאו ומתנו והרי הוא אמור שיש לו ממון וטען שאין לו בלום והרי הוא רין להשבע בתקנה זו שאין ראוי להשביעו לא אם יש כח בדיין לעשותו עד שיפרע בעל חובו או לנדותו עד שיתן יעשה מאחר שהוא אמור שפרע בעל חוב מצוה [4] כלל של דבר כל שיעשה הדיין מדברים אלו וכוונתו לרדוף הצדק בלבד שנצטוינו לרדפו ולא לעוות הדין על אחד מבעלי דינין הרי זה מורשה לעשות ומקבל שכר והוא שיהיו מעשיו לשם שמים: מי שנתחייב בשבועה זו מפני שטר חוב שעליו והודה לאחרים בחובות אחרים והשינה ידו יתר על הראוי לו לא יטול היתר אא בעלי שטרות בלבד שמא קנוניא עושה בהודאתו על נכסיו של זה ראובן שהיה חייב לשמעון מאה ולוי חייב לראובן מאתים מוציאין מלוי ונותנין לשמעון ולשמעון לפיכך אם אין לראובן נכסים והיה לו שטרי חוב על לוי ואמר לו [5] עיין בתשובות נסימין ט' עכ"ל שטר אמנה הוא [5] פרוע הוא והודה לו ראובן אין משגיחין על הוראתו שמא קנוניא הם עושין לאבד זכותו של שמעון אלא ישבע שמעון ויטול מלוי כדין כל טורף שאינו נפרע אלא בשבועה וכן

[4] עיין בתשובות דפתקי דקנסין סי' ס"ג ובהגהות מרדכי פרק קמא דשבועות ופסק כרבי נתן וכן פסקו רוב הפוסקים ז"ל:

לפיכך אם אין לראובן נכסים והיה לו שטר חוב על נכסים לוי וכו' מימר פ' האשה שנתלמלה בכתובתה ופקדתיך דלקמן קי"ו ע"ב והיה בשלו לראובן נכסים [6] לחבים כמו שכתב הרב שחתם של רבי נתן שהזכירו בשלו לו נכסים לחבים לקבוע ממנו פלוגתא כלילית פרק שור שנגח ל"ה וכן כתב ז"ל ס"ק ס"ג בזה מפני מה לוי נותן לראובן ולא לשמעון סובר כדברי הרמב"ן ז"ל שכתב דהמלוה את חבירו על פה ואמר לו לך וגבה מפלוני חבי' שלי שהיה בידו ואבד אותו חבי' ואין לו עדים שהחבי' שלו הוא אלא שהלוה אומר לו כן הוא הדין שהלוה יכול לומ

וכן כל מי שיש עליו שטר חוב וכו' מתוך לשון הרמב"ם נראין הדברים שכתבתי למעלה שאם לא כן מי זה חסר שדעת הקהל מוחלת בשטר מלוה על פה שלא כדברי הגאונים שכתבתי למעלה שאם לא כן מי זה חסר שיש כאן והלא לפי זה כל המיניה לעולם קיימו מונחין בעל השטר תחלה ולא ידעתי הדבר כמו שכתבתי בפרק עשרים יתבאר ודין הקונה משעבוד בהדיא מקומות ומסקנת סוף בבא בתרא: דף קעד: אסור לאדם וכו' מימרא סוף פ' מי שהיה כאן: דף עח:

ואפילו לתלמיד חכם מעשה שם ומה שכתב הרב ז"ל אלא אם כן הלוהו על המשכון לפי שהמלוה כאן בשטרא על עדים לפי שהמלוה כאן בשטרא על עדים ופרעי ז"ל עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול ועובר על כל מי שיש לו יכול לגבות ממנו אפילו בבית דין של ישראל ואפילו בזמן הזה שאין בתי דינין גובין אלא מדעת הלוה ואפילו הכי עובר משום ולפני עור לא תתן מכשול ואפילו הכי אין לו לבית דין לכוף את הלוה לפרוע לו אלא מדעתו

ואם אבד מחזיר בעל הבית על הלוקח בתב הלחם ז"ל נ"ל זה מיושב
בזוקפתן שכתבו לחבל בית המלוה היינו לומר שכתבו בלשון זה
מיבו הלוקח ומשלם עכ"ל: ואני
הלחם ז"ל יאמר דבר זה קונה עצמך שמשכנו יום ולא יותר ולא החזירו לו מיד
חייב מלקות מיד ודאי הלוקח תלוה
שהרי כבר התרלה ואין מלקין בלא
התרלה ואם כן על כרחין מיירי
דליתיה למשכון כיון דהיה בהיתר ש
שעתא ולא מהדר ומשום הכי לוקה
ואם לא מובא בפס
עצמן מותר למכול משלם דהא קנייה מדבבי יבחך
אלא ודאי לאחר מן המעתיקי' כתבו
ותלוה בלחם ז"ל: חבל כלי הרועה
של מובל בפס כו' כשם שהרועה:
ם' ירי פרש"י כתוב והרחיים וכו' עד לוקה שתים:
דף כ"ג עמ"ב כתב הלחם ז"ל זה מיושב עכ"ל:
ואני מומלא ידלתי למוף דעתו
לאחר למה מיושב והלא ודאי ודבר כל
כלי בפני עצמו הוא ואין לאחר מקום
עושה מלאכה אלא אם כן חבירו
עמו ואף על פי כן חייב שתים ואם
כן כמו נמר בקר שכי בקרים ואף
על פי שלא לאחר מקום עושה מלאכה
בלבד חבירו למה לא לוקה שתים
ועיקר זאת ההלכה במנועה פרק
המקבל: המלוה את חבירו לאחר
שבי על הלוה מדעתו במנועה פל
היוקבל ופ' קמא דמיקין ובמכילתא:
עבד לא ובכסם על כנף השמש:
כתב הלחם ז"ל שבוש הוא זה
אלא מפני שכתוב בתוראתו כ
בלכתיבכה לעיל עכ"ל:
ואני תומ' גם מכי קשיבותי
למעלה די והוא ודאי אלא כשתבע
וכן כתב הרמ"ך ז"ל מקושי ועיקר
ההלכה במנועה פרק המקבל:
ואם לא קיים העשה כו' עד סוף
הגהות הלבוש פרק המקבל:
שלים

לשון עוד אחר כו' ז וכן כת לפי שם עיבשוכה לאחר שאם הלוה וזוע ז"ל לי' ובכי מכוונו אם לו יש שלים מן כלאחרי' עשבתי על הנהלך וכן ע"ש נמלכי קהל עכ

כגון הרחים והעריבות של עץ ויורות שמבשלין בהן וסכין של שח"ט
וכיוצא בהן שנאמר כי נפש הוא חובל ואם חבל
ג' מחזיר בעל כרחו ואם אבד המשכון או נשרף קודם שיחזיר ג' לוקה חבל
ד' בספר קישר מפרש בתי דברים תמוהים כלים הרבה של אובל נפש
שלקח בשביל בעהבו של חבירו ילקה אבל אם נעלו בתורת נגייה אין מחזירו כן כתב רביעו יהול בס"ה וכן כתבו התו' בשם ל"ת למ"ד אין מסדרין לנ"ש עש עכ:

זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו כך כל שני' כלים אף על פי שמשמשין
מלאכה אחת חייב על זה בפני עצמו ועל זה בפני עצמו וכן אם חבל צמד
בקר החורש לוקה שתי': המלוה את חברו אחד
ה' עיין בתשובה מפר' שלישה בר שבא למשכן לא יכנס לביתו וימשכננו
נזיקין עכ: אלא עומד בחוץ והלוה נכנס לביתו ומוציא לו
המשכון שנאמר בחוץ תעמד אם כן מה בין בעל חוב לשליח ב"ד ששלית
בית דין יש לו ליקח המשכון מיד הלוה בזרוע ונותנו למלוה ובעל חוב
אין לו ליקח המשכון עד שיתן הלוה מדעתו עבר בעל חוב ונכנס לבית
הלוה ומשכנו או שחשף המשכון מירו בזרוע אינו לוקח שהרי נתק לעשה
שנאמר השב תשיב לו את העבוט כבא השמש ואם לא קיים עשה שבה
בנון שאבר המשכון או נשרף לוקה ומחשב דמי המשכון ותובע השאר
בדין אחד המשכן את חברו בב"ד או שמשכנו בידו בזרוע או מדעת
הלוה אם איש עני הו' ומשכנו דבר שהוא צריך לו הרי זה מצוה להחזיר
לו העבוט בעת שהוא צריך לו מחזיר לו את הכר בלילה כדי לישן עליו
ואת המחרישה ביום כדי לעשות בה מלאכתו שנאמ' השב תשיב לו את
העבוט עבר ולא השיב לו כלי היום ביום וכלי הלילה בלילה עובר בלא
תעשה שנאמר לא תשכב בעבוטו לא תשכב ועבוטו אצלך זו בסורת
לילה ובכלים שהוא עושה בהן מלאכתו ביום או לובשן הוא אומר עד
בא השמש תשיבנו לו מלמד שיחזירו כל היום אם כן הוא שמחזיר לו
בזמן שהוא צריך לו ולוקח אותו בעת שאינו צריך לו מה יועיל
המשכון כדי שלא ישמט החוב בשביעית ולא יעשה מטלטלין אצל בניו ירמיה ב

אלא יפרעמן המשכון אחר שמת הלוה הא למדת שהמשכן את העני דבר שהוא צריך לו ולא החזירו
לו בזמנו עובר משום שלשה שמות משום לא תבא אל ביתו ומשום השב תשיב לו ארת העבוט ומשום לא
תשכב בעבוטו במה דברי' אמורים שמשכנו שלא בשעת הלואתו אבל
אם משכנו ז' בשעת הלואתו אינו
ו' מוכי רבינו שיחיה פסק שלשם כתוב ז חייב להחזיר לו בכל ח' ואינו עובר
ליעבע על המשכון שכתבו ובכן לוקה ומשמר בשם מן השמות האלו שליח
לו הלוה כי מעבעבו ומכר במשכון הוחיל
ויהולוק עשה לו עובה לא קרי מסמכתא כדפרישית בהילכות מכירה
פרק שני עשה ועיין בתשובת רש"י בסימן כ' עכ:

ז' מפרש בהג' דקה דלמרי' לא קונה משכון במשכנו שלא בשעת הלוותו דיוקא הכי מילי ניש לו שטר מן המלוה ולא ניש לו שטר מן המלוה ולא קני ליה בשעת הלוותו אבל משעת הלוותו אע"פ שאין לו שטר מן המלוה קני ליה אפילו בשעת הלוותו ולגובייה' נקיט ולא לזכרון דבריס בעלמא וכן פל' מקו' הלי' ועיין בסימן כ' עכ:

ואם אבד כמד בקר החורש ז' קס
לוקה שתים בגמ' אבל זוג של שם
ספרים ונמד של פרו' יכול לא יהא
חייב אלא אחת וכו' ופרשו ז"ל שהנמד
שלקח היה משני כלים מחוברים
ועשיו מלאכה אחת וחייב על כל
כלי וכלי ולזה כתבו רבינו לפי
שבלאכה אבל בהנאות כתוב

אא זה היה עכ': כלומר לי
שדעתו"ל היה שכוונת
רבינו היתה לומר שהנמד לא היה
אלא כל אחד ואחד שמוזג שתי
פרות חייב שתים ומתוך כך פרט
לותו בביאור מי שהיתה כוונתו
לחייב על נוף הספינה שם חבלן וכל
זה היה ולא ידעתי מי הכיאו לו"ל
ז"ל בזה ולשונו סתום ונ"ע:

המלוה את חברו וכו' משכנו שם: דף ק"י
ואפילו שליח ב"ד שנתן למשכן ממנ עשין שם
וכו' נם זה שם ומפורשת בגמ"ר
וכשמועה דקיימא לן כותיה:
אם כן מה בין בעל חובו לכבר
כתבלה זה ומבואר שם:
עבר בעל חוב וכו' ובכנם כבר
כתבלה זה למעלה: ואם לא
קיים עשה שבה וכו' לוקה ומחשב
דמי המשכן לבעלים וכו'

בהשגות אא שנינו הוא זה מפני ש
שכתוב בתוכסיו בהלכתיבה לעיל
עכ': ונף לעת רבינו שהיו בתוכסיו
כמו שכתב ומחשב דמי המשכון
לבעלים ונהרי"ז ז"ל מלמה לאו זה בלאו דלא תגזול דכתי' בית וחשית את הגזלה אשר גזל ואף"ע הגזלה בעין קיים בחוכסיה הרי זה לאו שכיתק לתשלומי
ממון ואין לוקין עליו כמו שכתבלה בהלכות גזלה ואף זה כיון שהוא חייב בתשלומיו אם נתם פטור הוא מן המלקות ולעת רבינו הוא שאין זה לאו
שכתק לתשלומין שהרי לא לסרק תורה זה מיחמת הסקעת ממון מבחרי מבל הוא שכתוב בחומש דמי המשכון ואין זה לאו כיתק לתשלומין שהרי הלוה והמלוה אין מחלוקתן עבשיו בממון מבל הוא שלא קיים העשה שבו לוקה ואם תלוי' לוקה
ומשלם וכבר כתבלה בפ' מהלכות גזלה שאין לוקה ומשלם בבת אחת מרלה לי שדעתו ז"ל הוא שהלאו הוא בשעת בטילת המשכון ובאותה שעה לא היה מתכוין
לגזול אלא ליטול במשכון בחובו וכשאבד בפקיעה חובו בבדי שוויו שהרי לבך בטלו בל זה היה מרלה לדעת רבינו מבל הסוגיא שבגמ' הן הלוקין לפי גרסת ספרים
ווריב בביאור כדברי הלם ז"ל ומשום לאו זה ולאו דגזלה וכן כתב שם רבינו מאיר הלוי ז"ל ואפשר שהיה לרבינו גירסא אחרת שם: אחר המשכן את חבירו

דף ק"ל בבל וכו' מפורשים שם: ואות המחרישה ביום במשנה שם ובקשו המפרשים ז"ל ונלא בלי שעושין בו תוכל בפס היה ואין ממשכני' לותו ותרנו במשכנו בלילה שהיה דף ק"י ב
זמן מלאכת החריש: ולא תסיר תורה אלא לעשות מלאכה וכן לאחרי בירושלמי דגרסי' התם קדרים ומחרישה שדרכן לעשו' מלאכה
ביום חולבן בלילה ומיחזירין ביום עכ' הלם כבוז"ל וכן כתב הלם שם ואין לוקין עלו לאו זה לפי שאין מעשה: דף ק"י ד עמ
עבר דף ק"ל ב
אם כן היה וכו' כדיוקא מנוחות בגמרא שם: הא למדת וכו' דבר שהוא צריך לו פי' שהלבדים שאין צריכין לו אין מחזירין לו בכל והיי קונה כעשיר לדבר סוף יב דף ק"ל ורים יבא דף ק"ו ב
זה ויבוד כוסי"ו היופרשים ז"ל אלא לאחרי תורה אלא בכלי מלבוש ומשבב וכלים שעושין בהן לובל בפס אבל יחומר ומה אלו שמשכנן מחזירין
אלא שאין מחזירין לו בכ' אחיזה וכוסי' שאין עושין בהן לובל בפס וכל שבן בפס וכל שבן ספרים וכיוצא בהן מחזירין מעפ"י שמשכנן ואין מחזירין
לו היכן יחזרו בלילה היה בכוותה לבדה זו טלית היה שלובש לעזרו זו קלוק בחוק ישבב עכ' הרלה שעל ידקה בשעיך לפס ושאר לבדים לפי בריכין
לו אין מחזירין ולא הרלה כן לעת רבינו שלא חלק בין כתבו הרמ"ך ז"ל בראשונה ומפורשת שם: שלים

פרשת יתפרשים דף ל' ב' פרשת זם בוש שקלים אם כפף תלוה אחת עתי

שליח בית דין שבא למשכן וכו' פירוש שבא למשכן שהלוה מוכיח הקנעטש
פ"ק ג לו שהוא מכחש וקדין בלילה בלא בהלכות וסובר רבינו שאפילו בלי
תומכות יכול לכתחו ואף על פי שמסדרין בהן כמו שבתלמוד פרק לשעון זהו
בשעת נביה אבל לא בשעת משכון וחלוקים עליו ז"ל ומהרי"ו אף על פי שלא
כוכרו בברייתא בכלל כל מה שבי'
דין מסדרין אין ממשכנין אותו ו
עור מע' סי' ג ז נתין מכתחין אותו בזריזות ואם כתבו
לוה מעצמו מקבלין ומחזירין מה
שליחו להחזיר זה לשת הרמ"ן
והרשב"ץ ז"ל: ומצע לעשיר
בברייתא שם וכתב הרמ"ן בשלא
טור מע' סי' ג ז הוקבע ליתן בכך וכסת אבל היו לו
כר וכסת ורגיל ליתן בהן מניח לו
כר וכסת וכן פרש"י עכ"ל:
ממ עשין סי' נ ג טור שם ושיכי היו לפניו שני כלים טוטל
עכ"ו שו"ע סי' קכ"ט מהן ומחזיר לאחד משכח
לך ק נ עש"ה כלשונה שם ופרש"י ז"ל היו לו שני
כלי ראובן בכגד סניקס ומשכנו כ
בשניה כוטל לאחד ומחזיר לאחד בשע
שהוא צריך ללוה יחזירנו לו משום
ממ עשין סי' נ ד השב"ה העבוט וכשיטרח לשני יטול
זה את הראשון ויחזיר את השני
עכ"ל! עד מתי הוא חייב וכו'
במשנה שם ופסק כתב"ה סימן סי' וכל
זה כשבא לידו בתורת משכון אבל
בתורת נבייה כבר בתבאר פרק
ראשון ממה נוכין וכיבר מסדרין
וכן כתבו ז"ל עוד כתבו ובשבא ל
לידו בתורת משכון ובא לנבות כיבר
הוא עושה מחזיר את הכבר ואפילו
ביום ומחרישה אפילו בלילה ובא
לבית דין ומנבין לו חובו ומסדרין
מה שרוצה: ואם היה המשכון
וכו' מניחו אצלו עד שלשים יום
בהשגות אא"א כמו שהזהרו
סתם הלוקח
ממ לאוי סי' ק נ שלשים יום עכ': וכן כתבו ז"ל ודע
עור"ז סימן קם שזכו כשבא לידו בתורת משכון
וכרי זה כמלוה עתה על המשכון
אבל מלוה שבא לנבות מקלוה וכיו
לנו מעולם שמא עתה לנבות מה שמסדרין
מנבין לו מיד בל שבא בתורת נבייה
ואין מתכין זמן ללוה כמו שיתבאר בס
מת קלוה וכו' משכח שם:
לך קיזן מת קלוה וכו' ויחזיר בנמ שם:
סוף עכ העבד מותר למשכנו וכו' בריית'
לך ק טו שם: וכן מי שיש
לו שבר וכו' בחותה בריית שם:
מי שהיה בידו משכונו של
עני וכו' משכח פרק
לך ס השוכר את הפועלים ופסק קלוקח
לך סב בגמרא שם ובתוספות

שליח בית דין שבא למשכן וכו' וכל הכמצא בידו עד הלילה בלילה
כתב הלחכ ז"ל פיכו מיוור שהרי פסק למעלה ליק בית דין לא יחשכן
אלא ודאי לאוי לחזור על פי כן בבר שעלית מלבושו וכלי שחוכל
בו כגון קערה ושולחן ומפה שהוא צריך להם ביום ובלילה לא יטול כלל וכן
מטה ומצע ומפץ שהן צריכין ל
לאכילת היום והלילה ושלא בשע
סדור קחמר עכ"ל:
ואני אומ' מה ענין זה לזה מה
שכתב למעלה הוא פרק
שבי ובסדר תקנת הגאונים ז"ל ו
והסכמתו שלא יכנס הבעל חוב
וקשליח בית דין לבית הלוה אלא
הלוה עמו יוציא להם את העבוט
שלא תהכו לעקור מנוף תוך לכתי'
בחון תעמוד וכן הוא שכתב כאן
שבא למשכן כו' דבר לומ' כה לבתה
תעמוד בחוץ על פתח הלוה והלוה
המוסיף יוציא את העבוט אל החוב'
על הסדר הזה והכה הלשון לפניך
בפרק הבאי עיין עלי וכך תמצאהו
זה פשוט ועיקר הדין הזה במציע
פרק המקבל ומייתי לה פרק אלו
מציאות: היו לפניו שבי בלים עד
שלשים יום
כתב הלחכ ז"ל כמו שאמרו
סתם הלוקח שלשי' יום
עכ"ל:
ואני אומר עיקר זאת ההלכה
פרק המקבל ובספרי ו
והטעם הזה מוטעם לחבבו מזמן
רבותינו הקדושים כ"ע ונף על פי
שהיו מפורש בגמרא להדיא:
ושלשים יום ולהלן מוכר המשכון
עד משלת מלומה פרק המקבל:
מי שהיה בידו משכונו כו' עד סוף
הפרק במציעא פרק השוכר את
הפועלים:

פרק רביעי

נשך ומרבית אחד הוא שנ' את בכסף לא תתן לו
ובמרבית
בנשך ומרבית לא תתן אבלך ולהלן
הוא אומר נשך בכסף נשך אוכל נשך
כל דבר אשר ישך ולמה נקרא שמו
נשך מפני שהוא נושך שמצער את
חברו ואוכל את בשרו ולמה חלקן
הכתוב לעבור עליו בשני לאוין כדרך
שאסור להלות כך אסור ללות ברבי
שנאמ' לא תשיך לאחיך מפי השמועה
למדו שזו אזהרה ללוה בלומר לא
תנשך לאחיך וכן אסור להתעסק
בין לוה ומלוה ברבית וכל מי שהיה
ערב או סופר או עד ביניהן הרי זה
עובר בלא תעשה שנאמ' לא תשימון
עליו נשך זו אזהרה אף לעדים ולער'
ולסופר הא למדת שהמלוה ברבית
עובר על ששה לאוין לא תהיה לו
בנושה את בספך לא תתן לו בנשך
ובמרבית לא תתן אבלך אל תקח מ
מאתו נשך ותרבית לא תשימון עליו
נשך ולפני עור לא תתן מבשול והלו'
עובר בשנים לא תשיך לאחיך ולפני עור לא תתן מבשול: ערב ועדים וכיוצא בהן אין עוברין אלא משום לא
תשימון עליו נשך וכל מי שהוא סרסור בין שניה או שמייע אותן או הורהו עוב' משו' לפני עור לא תתן מבשו'
אף על פי שהמלוה ולוה עוברין על כל אלו הלאוין אין לוקין עליו' מפני שניתן להשבון שכל המלוה ברבי' אם

פרק רביעי

נשך ומרבית אחד הו' וכו' עד סיל ה
הכנים פרק אי זהו נשך: הכיח

לשון תוספות סוף פרק
לזהו נשך ואפי' לעכבי
כתי שלפני עיור לא תתן
מבשול כגון שלא היה
מלוה בלא ערב ועדים
אבל לא תשימון אפשיל
ליה אבל לפני עיור
זהכין בתי
עכבי כגון
שהי' מלוה לו בלאו הכי
כי היכי לזוטיה טוב
של יין לבזיר לא עבב
אלא היכי דקאי בתרי
עבדיה שלא היה זה
שומרו אם לא היה זה

הלכות מלוה ולוה — מגיד משנה

מגדל עוז

הכיח להם לחכיהם כו' עד מקבלין מהם פרק הנזהל עכו' ופרק אי זהו נשך: שטר שכתוב בו ריבית וכו' עד מן המלוה לגזיקין פ' המניח ובמציעא פרק אי זהו נשך ובבתרא פרק המוכר את הספינות ופר' קמא דתמורה: כל הכותב שטר רבית על כתעלנו עמק הכל פר' אי זהו נשך: המלוה את חבירו על המעטע עד וכן בכתובה פ' הנזהל עניס: קולו

אם היתה ריבית קצוצה וכו' מחלוקת רבי אלעזר ורבי יוחנן פשוט כרבי אלעזר וכרב ספרא דאמר הכין וכן כתבו זל: ואם את המלוה מן מוציאין אם היתה רבית קצוצה שהיא אסורה מן התורה הרי זה יוצא ברייתין ומוציאין אותה מן המלוה ואם מת המלוה אין מוציאין מיד הבנים הניח להם אביהם מעות של רבית אעפ"י שהן יודעין שהן של רבית אינן חייבין להחזיר הניח להם פרה וטלית של רבית וכל דבר המסויים חייבין להחזיר מפני כבוד אביהן במה דברים אמורים בשעשה תשובה ולא הספיק להחזיר עד שמת אבל אם לא עשה תשובה אין חוששין לכבודו ואפילו רבר המסויים אין מחזירין: הנזלנין ומלוי ברבית שהחזירו אין מקבלין מהן כדי לפתוח להן דרך לתשובה וכל המקבל מהן אין רוח חכמים נוחה הימנו ואם היתה גזלה קיימת והרבית דבר המסויים והרי הוא בעצמו מקבלין מהן שטר שכתבו בו רבית רבית וכו' נותה את הקרן ואינו נותה את הרבית קדם לחמרי אין נותה לה את הקרן ולא את הרבית וכן פרי לקח על גב דקיימ לן כרבי מאיר בגזילותיו דוק בגזילותיו ולא בקנסותיו כלומ' בהנך גבי מעיברת ומפקת חביתו והמוכר פירות ובקילבות נירושין ספ"ק ועיין בסימן כט:

נתחל שנמצא מלעשות תשובה מפני שלא היה בשאר לו כלום אם היה מתלם באותה שעה אמרו הנזלנים ומלוי רבית וכו' ואומ' רביהו תם כי רבי לא תיקן דבר זה כלל לדורו בלבד ולכך אין מקשה על בריית זו ממשכתינו דכל הנזלנים מתלמים כשעת הנזלה מפני שהמשכה בשעת דיני קדם ונם אחר דורו של רבי מצינו שמקבלין מהם כדמוכח בהקו' דנזל פרק לתורי בפרק הנזל קמא וכן כתב מעשים בפרק הנזל בתרא ול' מפרש שאין מדבר בנזלנים ומלוי רבית שכל ימיהם קורנלו בכך ולכך נריך להקל מעליהם כדי שיוכלו לעשות תשוב' לכל נזל מעם אחת כאקראי בעלמא או הלוה ברבית ורוצה לשוב פעמים ד' מקבלין והוא הדין כמי שיכא לחייבוהו ב"ד בעכ"ל למקבלין ממנו ועיין בסימן ג' עכ:

ה' אמר רב יהודה אמר שמואל לעולם אל יתיר אדם לחבירו אלא מתוך שאינו מקפיד ומתנה הוא שנותן להן הרי זה אסור לאדם להלות בניו ובני ביתו ברבית אעפ"י חכמים שהלוו זה את זה ונתן לו יתר על מה שלוה ממנו הרי זה בותר שהדבר ירוע שלא נתן לו אלא מתנה שהרי הן יודעין חומר אסור הרבית: המלוה את חברו ומצא הלוה יתר אם בברי שהדינין מועיל חייב להחזיר ואם לאו מתנה הוא שנתן לו או נזלה היתה לו בידו והבליע לו בחשבון או אחר צוה להבליע לו: בכמה הדברים טועה באחת ובשתים או בחמשה או בעשרה שמא מנה חמשה חמשה או עשרה עשרה וכן אם מצא יתר ממנין החמשיות או מנין העשרות נתערבו עמהם: המלוה את חברו על המטבע וכן הכותב לאשתו בבתובתה מטבע ידוע ופירש משקלו והוסיפו על משקלו אם הוזלו הפירות מחמת התוספת מנכה לו שעור התוספת ואפי' הוסיפו עליו כל שהוא ואם לא הוזלו מחמת התוספת אינו מנכה לו אלא נותן לו ממטבע היוצא באותה שעה במה

יקבי להדדי אמר ליה שמואל לחמוה בר מיקי הלוני מיקח פלפלין במיקח ועשרין ואריך עכ' ופירש דביו דלא לימיר שיקנטו בשעת הלואה ויקפידו בזה דבכי היא ריבית קטיפה היא דבר תורה ואיכא מותרת לתלמיד חכם שאין המלוה מתנה דבר אלא דוקא בשלוה סתם שאין המלוה נותן לו יתר וזה שאמרו לעיל ולא להלוות ולהכריה מלשון קנמרא שהוא מותר אפילו בחמירת הלוה בשעת הלואה ומדברי רבינו דוקא בלוה סתם והיא דשמוש יש לרחוק ולפרש לפי זה והרמב"ן ז"ל כיון להחמיר ואמר שאינו אלא דוקא בשעת מעשה ובדבר מועט לפי שהם יודעים להקנות והרי הן כבני חבורה שאינן מקפידין זה על זה ודווקא שלא קנן בתחלה ושמואל הכי קאמר הלוני מיקח פלפלין ואפשר שבשעת מריעת לפרוע לך מיקח ועשרין שלא תקפיד למחתן ואריך אזקיבודי אפילו הוספתי על חומש וכן פסק רב עיורים בתשובה על כלן דבריו: המלוה את חברו ומצא הלוה יתר אי אפשר לו שיחזיר לו וחובו וכו' כראיה לי שנרסת רבינו שם היא מלן לחוזיף פשיטי לחבריה ואחכה בקו טופיחתא פירות ואשכח בקו לבשמחזירה לו ונירסת אחרת יש היא מלן לייזף פשיטי מחבריה וכראיה לי לפי נירסא זו דוקא כשלוה מוצא יותר אבל כשלוה מוצא יותר יש לתלות שהלוה נותן יותר משום ריבית ואסור שלא בתלמידי חכמים לדברי הכל ואף לפי הנירסא האחרת היתי מי שפרשה בשלוה מוצא יותר ואפילו שלוה מוצא יותר מעיון תולין בריבית מאחרת שלא יהיה הלוה מפסיד לחסור למלוה ואחזוקי חיכיש ברשיעי וכל שכן לכיוצא בו שלא מחזיקין

בבבמה הידעת טועה וכו' הדין נימרא שם בריש הפר' ונתבארה בהלכות ויש מי שכתב דלאו דוקא חמשיות ועשיריות אלא הכל לפי מה שהנהגו לחוש כאותו ניקוח ובאותו זמן והכן בריש: המלוה את חברו על המטבע וכו' בסיניא פרק הנזהל עניס וזה לשונה המלוה את חברו על המטבע והוסיפו עליו אחר ואם הוזלו ואם לא הוזלו כיוצא בו כשכתב רבינו ונתבאר בהלכות ויש לדקדק מדקתני סתם ולא פירש שהכונה על המטבע היוצא בשעת ההלואה ומשמע דאפילו הוזלו אחר כך אינו נותן לו אלא כמו שהוא ואם לא הוזלו מחמת התוספת אינו נותן לו אלא כמו שהוא ואפילו הוסיפו עליו כל

הוכו מקנת הנחושים שהלוה שמחל וכו' ירחק לי שאין הורחק זו כו' עד מועלת
בתב הל"מבד ז"ל בחיי דאשי הורחק נכון ק"ל אם כן מצוי בדבית יעשו
כן להתיר להם את הדבית עכ"ל ואני תומך גם כן דבריו'
בעלי התוספות ז"ל כתבו דזה אין לי להכריע רק לדעתי הדיין יעשה מה
שעיניו רואות: ככסי יתומים

עד חמישיתו בגון שהיה משקלו כו' עד סוף הפרק במניעת פרק אי
ג יותר על חמישיתו מנבה לו כל זקו כשר:
הוזלו הפירות והוא הדין למלוה
ממנו: המלוה את חברו

פרק חמישי

ב פר"ש בתשובה בסוף ימיו בגון שהלוהו מע"ש על מכת שישלם לו מעות ולא שאר סחורה ולה למוכ לחבירו לזמן על המטבע ע"מ שישלם לו מטבע סה"כ וכן לשון העמוד עכ"ל:

ג וכש שסוחרי אותה מדיכה מניין כאן שודאי כותן לו מטבע שהלוהו סה"כ:

ד ואף על פי שעיכו שם נזל מטבע וכפסל הוא לו הרי שלך לפניך ואיכו משלם לו מטבע חדש הייכו לפי שבתורת נזל בא לידו וכיון שהחזיר לו מה שנזל פטור אבל מלוה להוצאה כיתכה ומחזיר לו מעות אחרי הילכך לפי כתן לו אותן מעות עכשין אין זה פרעון עד שישלם לו מטבע חדש ובלב שלא יקח כך דבית כדמפרש בעמוד:

ה וקיין בדבית לא מהכי כדאמ' פרק שכיס לוחזים אלא מעתה מותר ללות סלע בסלע במקו שקכו מידו ורב יהודאי בעל הג כתב ואף אמר דבכן קיין בדבית לא מהכי להתם סמכי מיהו מהֲהוּא לְכַתַּב תְּחַת לַוַּיִן על שער שבשוק הייכו סלע בסלע ורב אלפס כמי סמך עלייהו ולא דייק לו עד כאן לשון העיטור עכ"ל:

ו והגוזל עכו"ם בעל כ"ח חלוק עליו בזה וכתב דאין כראוי להלייה שלשם הפקיעו בית דין ממון הלוהו מפני תקנת השבים עכ"ל:

ז ותן בדבית שנאמר לא תשיך לאחיך מצות 'עשה להשיך לגוי ומצות עשה וזהו דין תורה: ישראל מלוה את הגוי דבית חיין גזרו שמא ילמוד עמו לפיכך מותר ללוות ממי הוא ברוח מלפניו ואינו חכם שאינו רגיל בו ללמוד ת לגוי בדבית אפי' להרויח גוים מותרת לכל: ישראל

עשה להשיך לנכרי וכו' בהשגות אה"א חכי לא מכתי שמעת זוק ליה לאו דבא מכלל עשה עשה עשה שלא ישך אסרו חכמים שיהיה ישראל מלוה את הגוי בדבית ותני ללות מן הגוי וכו' זה פשוט בטעמו ומבואר שלא אסרו אלא להלוות כדי חייו מותר לכל אדם ולהלויד חכם אפילו להדיות וכן כתב הרמב"ן ז"ל בהלמידי חכמים וכתב הריב"ש ז"ל שמעתי משם רש"י ז"ל שבפי שדכו מסין ישראל

מנדל עוז
המשתתף עם חבירו כו' עד סוף
הפרק במציעא פרק לי זהו כסדן:
פרק ג'

משכון מנוי ומותנו לישראל ומקבל ממנו המעות תמנה בסימן
שלשים המוכר מונח לחברו בסימן לח' ובסימן כח:

[a] וכן פל"ח ונחוני מערב וכן רש"י ור"חבן וכן כת' דאסיק למימר
דהא דכ פפח לא קאי אלא אריש אבל סיפא לפילו בשא ונתן
ביד אסור ומכאן פל"ח שיש שליחות לגוי מדכריה לענין חומר'
וכן משמע מתוך דברי רב יהודאי גאון בה"ג אבל דבריהם תם
פסק שאין שליחות לגוי אף לחומר' והא דרב פפא קאי אף על
הסיפא שאין אסור אלא בשא ישראל ונתן ביד ישראל אחר
ומורי רבי' מאיר ז"ל כתב התם בחדושיו ז"ל אבל בכל התורה
כולה יש שליחות מכאן ואילך להקיל דאי אתם למסקנ"ל
אסורין בכל לחומרא שלא מדעת דהא להאי לישנא לא משכחת
לאסור בסיפ' דאין שליחות לגוי בכל התור' בין מכן לדידהו
בין לדידן דה"ה כיוצא לדידך שנויא בשא ונתן ביד בלא
אסרי' מדרבנן לחומרא בלא בשא ונתן ביד בכל עבל אחסם
דהא הכיא דאיכ דה"ק מהא דתניא ישראל האומר לגוי
קח לך שברך ובא הלוה מעותי בריבית אתה אסור לעשות
כן מפני תרלית העין ועוד תניא בירושלמי ובתוספתא מעב
של ישראל המופקדין ביד גוי מותר להלוותן בריבית כו' זה
הכלל כל שבאחריות ישראל אסור באחריות גוי מותר ישראל
שבעשה לפטריפא לגוי אי סבטרי מותר לגזות ממכו בריבית
וגוי שבעשה לפטריפא לישראל אי סבטרי אסור לגזות ממכו
בריבית ע"כ: כ"ה שם בוב תגהם

לשון סור ל' סיימן
ק"ע ופירו' ג"מ'
הלשם בשפקיו
אפי' ביכית שעלה
קול' שבתגייר אסו'
ליקח עכ"

ישראל שלוה מעות מן הגוי ברבית ובקש להחזירם לו מצאו ישר אחר
ואמר לו תנם לי ואני מעלה לך כדרך שאתה מעלה לגוי הרי זה רבית
קצוצה אפילו העמידו אצל הגוי עד שישול הגוי
מעותיו ויחזור [b] ויתנם ביד [c] לאמר רב פפא שבשא
ישראל האחר גוי [c] שלוה ונתן ביד עכ:
מעות מישרא ברבית ובקש
להחזירם לו מצאו ישר אחר ואמ' לו תנם לי ואני
מעלה לך כדרך שאתה מעלה לישרא הרי זה מותר
ואם העמידו [d] אצל ישראל אעפ שנתן הגוי המעות
בידו הואיל ומרעת ישרא נתן
הרי זו רבירת קצוצה [e] אסור [e] עיין בתשובות
לישראל לתלוות מעותיו [f] ביד נמי לנ"ע:
גוי בדי להלותן ברבית לישר' [g] מפני מרלי' העין
וגוי שהלוה את ישרא ברבית כדלית' בתוס' ועיין
אסור לישראל אחר להיות לו בה"ג ועיין בסי' לנ"ב
ערב שביניהם שתובע

הערב תחלה נמצא הערב תובע את ישרא ברבית
שהערב חייב בה לגוי לפי' אם קבל עליו הגוי שלא
יתבע את הערב תחלה הרי זה מותר ישרא שלוה
מעות מן הגוי ברבית וזקפן עליו במלוה ונתנייר אם
עד שלא נתנייר זקפן עליו במלוה נובה ארץ הקרן
והרבית ואם משנתנייר זקפן עליו במלוה נובה
הקרן ולא הרבית אבל גוי [h] לאמר רבא אמ' רב
שלוה מישראל ברבירת וזקף [i] מחול לאמר רב היכא
עליו את הרבית במלוה אעפי [j] הלכ' כר' יוסי ולא
שזקפן עליו אח' שנתנייר נובה כתק למחלק כמו
את הקרן ואת הרבית שלא ביישרא שלוה מן
יאמרו בשביל מעותיו נתנייר הנוי עכ:
זה ונובה הישראל ממנו אחר
שנתנייר כל מע' הרב' שנתחיי

בהן כשהיה גוי מצוה להקדים הלואת ישרא בחנם להלואת גוי ברבית אסור לאדם שיתן
מעותיו קרוב לשכר ורחוק להפסד [i] שזה אבק רבית הוא והעושה כן נקרא רשע ואם
נתן חולקין בשכר ובהפסד כדין העסק והנותן מעותיו קרוב להפסד ורחוק לשכר הרי זה
נקרא חסיד: אין מושיבין הגוני לבחינת שכר ולא יתן מעות ליקח בהן פרות למחצית [i] דין קלוגת מעות
שכר ולא ביצים להושיב תחת התרנגולין שלו למחצית שכר אלא אם כן נתן לו שכר למחי שכר תמנה
עמלו ומזונו או יהיה ריוח המת עסק יתר על הפסדו כמו שבארנו בענין השותפות: המשתתף עם חברו במעות קי"ב מעות מן הגוי וכ' בריית' שם ופל"ש
או בקרקע או הנותן לו עסק לא יצרף השכר עם הקרן שמא לא יהיה שם שכר ונמצאו באין לידי רבית יש שם זל זקפן עליו במלוה לאח' זמן חשב
וכן לא יתן לו מעות בתורת עסק או שותפות ויכתו' אותן מלוה שמא ימות ונמצא השטר עמו על הרבית וזקף הכל ביחד
ביד היורש ונובה בו את הרבית אסור [k] להקדים הרבית או לאחר אותו כיצר נתן עיניו במלוה וכתב לו שטר עליה"כ וכן
ללוות ממנו והיה משלח לו סבלונות בשביל שילוהו זו היא רבית מוקדמת לוה ממנו [l] ומחין רבית מ לחי מקדמת ומאוחרת
והיה משלח לו סבלונות בשביל מעותיו שהיו בטלין אצלו זו היא רבית מאוחר' אם עבר אלא במפרש מפני הלוה לבל בסתם
ועשה כן הרי זה אבק רבית מי שלוה מחברו ולא היה רגיל מותר ודוקא מתנה מועטת שאין עם פרסום לבל מתנה
[k] לבל אם מחזיק לו טובה מקודם להקדים לו שלום [k] אסור להקדי' לו שלום ואין צריך מרובה אפי' בסתם אסור לשון סה:
והילוה מציב לו גם היא לומר שיקלסו ברבים או ישכים לפתחו שנא' נשך כל דבר
ומחזיק לו טובה אין בכך אפי' דברים אסורים וכן אסור לו ללמד את המלוה מקרא או
כלום עכ: משנה או תלמו' כל זמן שמעותיו בידו אם לא היה רגיל בזה
מקומם שנאמ' נשך כל דבר המלוה את חברו לא יאמ' לו דע

אם בא איש פלוני ממקום פלוני תכבדו ותאבילוהו שקהו בראוי ובן בל כיוצא בזה יש

פסק הלכה בנמרא כן וכרבי יוסי וכתב הרשב"א ז"ל לפי"ז הא דקיי"ל בהלכות שבתגייר בתן קודם שבתגייר ויש לומרי דזקף זקפן לאחר שבתגייר
אבל לא זקפן בלב לא וכן נראה לעת"ב: מצוה להקדים קלוגת ישראל בחנם וכו' מבואר שם בגמ' ומ"ש: אסור לאדם שיה
מעותיו וכו' בריית' שם: והנותן מעותיו וכו' בלוגת' בריית' שם: אין מושיבין חמוני למחצית שכר וכו' משנה שם ופרק ח' מהלכות שלוחין ושותפ
כתבתי פרטי דין זה: המשתתף עם חבירו במעות וכו' שם בית הלל אומרים וכו' ובן לא יתן
פרקמטיא למחצית שכר וה"ז שמין כמה יעלה מחצית שכר ונותן כותבין הכל עם הקרן ואומרין פלוני חייב לפלוני כך וכך לזמן פלוני: וכן לא יתן
מעות וכו' גם זה פשוט ושם כלשון: אסור להקדים רבית או לאחר מותה משכון שם דברי רשב"ג כלשונו ומדברי רשי' ז"ל דלוקח במוכיר לאחר פרע
בשביל מעותיו שקיבל הלוה אבל אם בשעת לאחר פרעון אין חוששין בו: מי שלוה מחבירו ולא היה רגיל וכו' בריית' שם ופל"ש
לו ללמד וכו' המלוה את חבירו לא יאמר לו וכו' בגמרא שם ומה שכתב בלשון שתלכיו קוח פי' הרב ז"ל: יש

מגדל עוז

פרק ששי
המלוה

פרק ששי

המלוה

פרק שישי

המלוה

לפיכך אם עדיין לא החזיר חובו כו' עד ליכא ינצחי בדייני
כותב הלחם אין כאן מקום לשורש דדייני ואולי דכתב לומר מכאן
כמכתב ככית המקום ולא כהיר שאם לא הוריעו הוא לדייק אין
כאן מגון דהא ליכא תפיסה ולא עוד אלא שיכול להתחייב בדין כל שכך החכר
כדין כל הדר בחכר חבירו בפתח שהוא מעלה לו שכר הרגיל לו ואם
לא תבעו ופרע לו את חובו משלם כשכר כאן לו דבית מאוחרת ושכיח
ביסוד זה דרך חמת עכ"ל:

ואני אומר דמת יורה לרבינו פרק זקיקה כו' במעשה דרב יוסף כר חמא דיקא תקיף בגמרא דליכא דיקו עבידתא כו' דקדר ליה לומר ליה רבא בדיין דמסיק בהו זוזי ועבדי בהו עבידתא כו' דקדר ליה בחכר חבירו ומייתי עלה כמי קדר בחכר חבירו כו' דקדר ליה כמי ומייתי לה כמי כמטיעת פרק לוקח וכמי ואי דיק תרי ליישבי ודקה אין לחלק ביניהם דכולהו כי קרקעי נינהו ואפילו הכי לא מחלק בהו רבינו ז"ל ואי משום דבעי למימר דכיון דמסיק בהו זוזי ועבדי בהו עבידתא כו' דקדר ליה לומר דמסיק בהו זוזי כרבינו ז"ל כל שכן דל

אבל אם אמר לו הלוקח מדעתו כשיהיו לך מעו׳ אני אחזיר לך קרקעזה מותר והלוקח אוכל פירות עד שיחזיר לו מעותיו מכר לו את השדה ונתן לו מקצת הדמי אם אמר לו המוכר ללוקח קנה כשיעור מעותך כל אחד משניהם אוכל פירות כשיעור מעותיו אמ׳ המוכר ללוקח לכשתביא שאר המעו׳ תקנה מעכשיו שניהם אסורין לאכול הפירו׳ מיד המוכ׳ אסור שמא יביא הלוקח שאר המעו׳ ונמצאת השדה שלו ונמצא המוכר אוכל פירות בשביל המעות שנשארו לו אצל הלוקח וכן הלוקח אסור שמא לא יביא ונמצא שאכל בשביל מקצת המעות שיש לו אצל המוכר לפיכ׳ מניחין את הפירות על ידי שליש עד שינתנו לאחד מהן אמר לו המוכר לכשתביא שאר המעות תקנה הרי המוכ׳ אוכל פירות עד שיביא הלוקח ואם אבל הלוקח מוציאין ממנו אמ׳ לו המוכ׳ קנה מעכשיו ושאר חמעות הרי הן חוב אצלך הרי הלוקח אוכל פירו׳ ואם אבל המוכר מוציאין ממנו כל מה שאכל הורו רבותי שהמלוה את חברו ומשכן לו שדהו על מנת שיאכל פירותיה כל ימי המשכונה אף על פי שאינו מנכה לו כלום הרי זו אבק׳ רבית ואינו יוצאה בדיינין שאין הממשכן את השדה דומה לממשכן בית שהרי אין בשדה פירו׳ מצויין בעת ההלואה ואפשר שירויה ויהיו שם פירות ואפש׳ שיפסיד בזריעת׳ ועבודתה ולפיכך היא אבק׳ רבי׳ וכן אין המשכונה דומה למי שמכר באסמכתא שהמוכר באסמכתא לא נמר והקנהו והממשכן נמר והקנהו נוף זה׳ לפירותיו וכזה יראה מן התלמו׳ שהמשכונ׳ אבק׳ רבית ואין לך להעמידה אלא בממשכן שדהו כמו שחורו רבותי ונמצאת למד ששלש משכונו׳ הן משכונה שהיא רבית קצוצה ומשכונ׳ שהיא אבק׳ רבית ומשכונה שהיא מותרת כיצד משכן לו מקום שפירותיו מצוין תדיר כגון חצר או מרחץ או חנות ואכל פירותיהן הרי זו רבית קצוצה משכן לו שדה וכיוצא בה ובאו שם פירות ואכלן הרי זו אבק׳ רבית וכן אם משכן חצר וכיוצא בה בנכוי הרי זה אבק׳ רבית משכן שדהו בנכוי הרי זה מותר כיצד הו׳ הנכוי כגון שהלוהו מאה דינרי׳ ומשכן לו בהן חצרו או שדהו ואמ׳ לו המלוה הריני מנכה לך מעה בסוף כל שנה בשכ׳ קרקע זו כדי שיהו כל פירותיו שלי בחצר וכיוצא בה בשד״ה וכיוצא בה מותר ׳ הורו מקצת גאונים שכל משכונה שאין בה נכוי כלל הרי היא רבית קצוצה ולא ירדו לעומק הדבר להפריש בין שדה לחצר ולפי׳ נתקשו להן הדברי׳ התלמוד וכן הורו שכל משכונה אפילו בנכוי אסור בין בחצר בין בשד״ה ואין להן משכונ״ה מותרת אלא בדרך חזאת ביצ׳ כגון שהלוהו מאה דינרין ומשכן לו בהן בית או שדה והתנ׳ עמו שאחר עשר שנים תחזור קרקע זו לבעליה הנם הרי זה מותר לאכול פירותיה כל עשר שנים אפי׳ היה שכרה שוה אלף דינרין בכל שנה שאין זה אלא כמי ששכר בפחות וכן אם התנה בעל חשדה עמו כל זמן שיביא לו מעו״ת יחשב לו עשר בכל שנה ויסלקו ממנ׳ הרי זה ׳ מותר וכן

אבל לפי שעל דעת כן יש לומ׳ שאנשי המכר יש מי שפי׳ שלפי׳ אין התחלה לנמר כגון בשכתן מעות במקום שכותבין השטר ונקטעם שכיון שהמוכר קיים מתרצה למכור בלא תוק הדבר לומ׳ כשאמר לו לוקח בלא תוק הדבר לומ׳ שיגמר המכר על פי התנאי הכי איכא מ״ד בשם יש אומרים שכתב זה מותר וכזה העלה הרשב״ץ ז״ל: ויש מבין לכתוב מכר לו השדה ונתן לו מקצת הדמי וכו׳ מבואר בברייתא שם: אמר המוכר ללוקח כשתביא שאר המעות תקנה מעכשיו וכו׳ בתוספתא בריית׳ שם: לפיכך מניחין את הפירות וכו׳ מיירי׳ שם: אמר לו המוכר לכשתביא שאר המעות תקנה וכו׳ נם זה שם ודע דכמו שאם אכל קוח רבית של תורה כמו שכתוב למעלה וכב׳ קלרכתי בזה בסמוך: אמר לו המוכר קנה מעכשיו וכו׳ בתוספתא בריית׳ שם: הורו רבותי שהמלוה את חבירו וכו׳ כנגד הקלבו׳ שהם פסקו כל משכונה בלא נכוי רבית קבוצה: ובן אין המשכונה דומה למי שמכר באסמכתא וכו׳ דע שדעת רבינו ורבותיו ז״ל קוח דרבים לחשוב ולפוק פירי קו׳ דיק׳ בזמיני באסמכתא אבל במשכנתא אפילו בתלת בשעה אין מוכרין בזול כ״כ דרבית קבוצה אפי׳ בלא נכוי כלל שהם היו משכונה כמכר ת תיקצי דרבינא לדרבינא דייס פירקא וזה לשת לא נעל המיוד ז״ל אבל לחיים מפרשים דקשיא דרבינא דייס פירקין דאמר אבק דבית קיל קוח בתוספתא דלא מסלקי וכי אמר רבית קבוצה אפילו במשכונה קאמר ובתרא דמסלק וזה וזה דעת הרמבן והרשב״ץ ז״ל וזה דעת הלא״ז בפירושו אבל כאן בהשגות הלך לפי שטתו שכתב ל לעיל וכן דברי תימה ובהלכות לא כתבו שום חלוק שלא כל משכונ׳ בלא נכוי רבי׳ קבוצה ולא חלקו בין מדה לבית ולא בין מסלקי ללא מ מסלקי וכבי קא קשיא דרבינא דרבינא׳ וזהו שכתב׳ דבכו לעיל ולפי׳ נתקשו להן דברי חכמי התלמוד: ביצר משכן לו מקום וכו׳ כבר כתבתי דעת הקלבות וכן דעת הרמב״ם ז״ל שלא חלקו בין בית לשדה שלא כולן במקום שדרכן להשכיר בקיצה ובמקום שאין מסלקין וזהו דעת הרמב״ן ז״ל וכל הנאוים הרשאונים ועקלבות מסרו חפילו בשדה וחפילו במקום שאין מסלקין וזהו דעת הרמב״ן ז״ל וכל הנאוים הרשאונים חלקו בין שדה לבית וכדברי רבינו והרא״ש ז״ל בפירושיו כתיר בכנוי במקום שאין מסלקים בין בבית בין בשדה ואפי׳ במקום שמסלקין חפילו בשדה והרשב״ץ ז״ל מקל מכולן ואומר שכל בכנוי חפילו בית וחפילו במקום שמסלקין חפילו בשדה מותר ועל פי זה נהגו כיתר במקומותינו: הורו מקצת הנאוים שכל משכונה שאין בה נכוי וכו׳ זה לשת הקלבות כתבתיו לעיל: וכן קורו שכל משכונה וכו׳ נם זה שם וכנר כתבתיו: ביצר כגון שהלוהו מאה דינרין וכו׳ זו משכונה מותרת לדברי הכל וזו היא שאמרה תורה בשמעתין לדברי הכל: וכן אם התנה בעל השדה וכו׳ עד קרי זה מותר כתב הל״ג ז״ל עיקר לדבריה׳ ומה בין זה למשכנתא בנכייתא וכי יש הפרש בין נכייתא דבר לנכייתא דברים המחמיירים לא התירו אלא בלבד וקיל משכנתא דסורא עכ״ל: ואני אומר מה תשיב על ת תוכיחתי וכי מי ידע דעת מקצת מותן הנאוים מי שרשה ת תשובתן לו אלא לתתן ועוד לתמה אם ר״מ ז״ל לא היה בקין לשונם וכוונתם מי יכין ומי יוכוח יותר ממנו אלא ודאי מקצתן היו אומרי׳ כך וכל מה שכתב זה וכן ומה שכתב הל״ג ז״ל שזו היא המחמירי׳ שאין משכונה מותרת לעם אלא משכנתא דסורא בלבד תימה בעיני ומי לא ידע שכל אלה כי ר״מ ז״ל כתב כן כמו שהעתקתי לשונו ועיניך רואות לכך אמ׳ לבי בקרבי שאי׳ זה הלשון מיוחס לר׳ אבד ז״ל וחלילה וחלילה ונעם לפה קדוש שיאמר דבר זה:

וכן מכר לו את השדה וכו׳ עד מה שאכל פרק לי זהו כשר: הורו רבותי שהמלוה את חבירו ומשכן לו שדהו וכו׳ עד כמו שהורו רבותי כתב הל״ג ז״ל אמת הוא שהחמירו בכרם יותר משדה ולא להקל במשכונ׳ שדה אלא להחמיר במכיר׳ כרם אבל מי שמכר במשכנתא בלא נכייתא׳ שהיא רבית קצוצ׳ אמר בן לף בשדה ומאי דקשיא לה דרבינא הדרבינא לה כדכתיבנא לעיל ועוד יש לנו הפלנות בי יש חילוק בין לתרא דמסלקי לתרא דלא מסלקי נהן מפורשות לכלבו עכ״ל: ואני אומר מה תשיב על ת תוכיחתי וכי מי ידע דעת מקצת מותן הנאוים מי שרשה ת תשובתן לו אלא לתתן ועוד לתמה אם ר״מ ז״ל לא היה בקין לשונם וכוונתם מי יכין ומי יוכוח יותר ממנו אלא ודאי מקצתן היו אומרי׳ כך וכל מה שכתב זה וכן ומה שכתב הל״ג ז״ל שזו היא המחמירי׳ שאין משכונה מותרת לעם אלא משכנתא דסורא בלבד תימה בעיני ומי לא ידע שכל אלה כי ר״מ ז״ל כתב כן כמו שהעתקתי לשונו ועיניך רואות לכך אמ׳ לבי בקרבי שאי׳ זה הלשון מיוחס לר׳ אבד ז״ל וחלילה וחלילה ונעם לפה קדוש שיאמר דבר זה:

וכן אם משכן חבר וכיוצא בה מכאן ואילך בנכוי הרי זו לבה רבית זה לשת רש״י ז״ל והרבה מן הנאוים הרשאונים ועקלבות מסרו חפילו בשדה וחפילו במקום שאין מסלקין וזהו דעת הרמב״ן ז״ל וכל הנאוים הרשאונים חלקו בין שדה לבית וכדברי רבינו והרא״ש ז״ל בפירושיו כתיר בכנוי במקום שאין מסלקים בין בבית בין בשדה ואפי׳ במקום שמסלקין חפילו בשדה והרשב״ץ ז״ל מקל מכולן ואומר שכל בכנוי חפילו בית וחפילו במקום שמסלקין חפילו בשדה מותר ועל פי זה נהגו כיתר במקומותינו: הורו מקצת הנאוים שכל משכונה שאין בה נכוי וכו׳ זה לשת הקלבות כתבתיו לעיל: וכן קורו שכל משכונה וכו׳ נם זה שם וכנר כתבתיו: ביצר כגון שהלוהו מאה דינרין וכו׳ זו משכונה מותרת לדברי הכל וזו היא שאמרה תורה בשמעתין לדברי הכל: וכן אם התנה בעל השדה וכו׳ עד קרי זה מותר כתב הל״ג ז״ל עיקר לדבריה׳ ומה בין זה למשכנתא בנכייתא וכי יש הפרש בין נכייתא דבר לנכייתא דברים המחמירין לא התירו אלא בלבד וקיל משכנתא דסורא עכ״ל: ודברי

שיסלקין אבל נקצת כיוצ׳ אא טעה בדבריהם ויוקן בין זה לנשכנתא נכייתא וכי יש הפרש בין נכייתא דבר לנכייתא זעזע ונותן נאוים המחמירין לא התירו אלא בלבד וקיל משכנתא דסורא עכ״ל: ודברי

הלכות מלוה ולוה

מגדל עוז

וכן אם התנה הלוה שכל זמן שירצה מחשב לו מה שרר בו ויחזיר לו שאר הדמים ויסתלק הרי זה מותר שאין זה אלא כשבירות וכל תנאי שבשבירות מותר כמו שביארנו:

מגיד משנה

וכן אם התנה הלוה וכו' עד סוף הפרק כמו שביארנו במציעא פרק מיזקו כשך הוא עיקר ההלכה ופ"ה דהלכות שבירות הוא הניחור:

פרק שביעי

המלוה

את חבירו ומשכן לו את השדה עד זמן קצוב או עד שיביא לו מעות ויסתלק והיה המלוה אוכל כל פירותיה אפי' אכל כשעור חובו אין מסלקין אותו בלא כלום שאם תסלק אותו בלא מעות הרי זה כמי שהוציא ממנו בריינין ואין צריך לומ' שאם אכל יתר על מעותיו אין מוציאין ממנו וכן אין מחשבין משטר לשטר במשכונה היתה הקרקע הממושכנ' בידו של יתומים ואכל שעור חובו מסלק' אותו בלא כלום אבל יתר על חובו אין מוציאין ממנו היתר ומחשבין לו משטר לשטר כיצד מחשבין משטר לשטר הרי שהיתה שדה זו ממשכנת לו במאה דינרין ושדה אחרת ממושכנ"ת לו בשטר אחר במאה דינר ושתי השדות לאדם אחד ואכל מפירות השדה האחת בחמשי' ומפירות השניה במאה וחמשים אומרין לו הרי אכלת מן הפירות במאתים ואין לך בכלום וכאילו השני שטרות שטר אחד ומשכונ' אחת מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שיביא לו מע' הרי זה כמו שפירש ואין צריך לפרש דבר זה וכן מקום שנהגו שלא יסתלק המלוה עד סוף זמן המשכונה הרי זה כמו שפי' וכל הממשכן סתם אינו יכול לסלקו עד שני' עשר חדש מקום שדרכן לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה והתנה עמו המלוה שלא יסתלק עד סוף זמן המשכונה הרי זה אינו יכול לסלקו היה המנהג שאין הלוה מסתלק עד סוף זמנו וקבל המלוה עליו שיסתלק בכל עת שיביא לו מעותיו הרי זה צריך לקנות מידו על כך המשכונה במקום שמנהגה לסלק המלוה בכל עת שיביא מעותיו אין בעל חוב של מלוה גובה ממנה כדרך שגובה מן הקרקע ואין הבכור נוטל בה פי שנים ושביעית משמטה וכשמסלק אותו אינו נוטל אפילו פירות שבשלו ונפלו לארץ ואם הגביה אותן קודם שיסלקו קנה אותן ומקום שאינו יכול לסלקו עד סוף זמנו בעל חוב גובה הימנו והבכור נוטל פי שני' ואין השביעית משמטתה אף על פי שמשכונה זו אסורה היא ואבק רבית כמו שבארנו אפי' שיהיה מנהג זה בטעות או לגוים או דרך כל מי שחוטא ומשכן באותה מדינה הואיל ואבק רבית הולכין אחר המנהג ויש לפעמים כדאי לתקנת בתרא ויש נרסאות בזה חלוקות: כיצר מחשבין משטר לשטר וכו' כבר כתבתי זה: מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל יתר על חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: ובכל מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: היימשכן סתם וכו' כבר כתבתי זה: ובכל מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: היה המנהג שאין המלוה מסתלק וכו' כבר כתבתי זה: והשביעית אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: ומקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: אף על פי שמשכונה זו אסורה היא ואבק רבית כמו שבארנו אפי' שיהיה מנהג זה בטעות או לגוים או דרך כל מי שחוטא ומשכן באותה מדינה הואיל ואבק רבית הולכין אחר המנהג ויש לפעמים כדאי לתקנת בתרא ויש נרסאות בזה חלוקות:

פרק שביעי

המלוה

את חבירו וכו' אין מסלקין אותו בלא כלום כבר כתבתי דעת רבינו שהמשכונה על השדה וכיוצ' בו בלא ככוי היא לבד רבית ואין מוציאין אותו ולא המלוה ממלוה שנהג לסלק בלא זוזי לפעמים כדאי לתקנת בתרא ויש נרסאות בזה חלוקות: מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: ובכל מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: היימשכן סתם וכו' כבר כתבתי זה: מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: והשביעית אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: ומקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: אף על פי שמשכונה זו אסורה היא ואבק רבית כמו שבארנו אפי' שיהיה מנהג זה בטעות או לגוים או דרך כל מי שחוטא ומשכן באותה מדינה הואיל ואבק רבית הולכין אחר המנהג ויש לפעמים כדאי לתקנת בתרא ויש נרסאות בזה חלוקות:

המלוה

את חבירו ומשכן לו את השדה עד זמן קצוב או עד שיביא לו מעות ויסתלק והיה המלוה אוכל כל פירותיה אפי' אכל כשעור חובו אין מסלקין אותו בלא כלום שאם תסלק אותו בלא מעות הרי זה כמי שהוציא ממנו בריינין ואין צריך לומ' שאם אכל יתר על מעותיו אין מוציאין ממנו וכן אין מחשבין משטר לשטר במשכונה היתה הקרקע הממושכנ' בידו של יתומים ואכל שעור חובו מסלק' אותו בלא כלום אבל יתר על חובו אין מוציאין ממנו היתר ומחשבין לו משטר לשטר כיצד מחשבין משטר לשטר הרי שהיתה שדה זו ממשכנת לו במאה דינרין ושדה אחרת ממושכנ"ת לו בשטר אחר במאה דינר ושתי השדות לאדם אחד ואכל מפירות השדה האחת בחמשי' ומפירות השניה במאה וחמשים אומרין לו הרי אכלת מן הפירות במאתים ואין לך בכלום וכאילו השני שטרות שטר אחד ומשכונ' אחת מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שיביא לו מע' הרי זה כמו שפירש ואין צריך לפרש דבר זה וכן מקום שנהגו שלא יסתלק המלוה עד סוף זמן המשכונה הרי זה כמו שפי' וכל הממשכן סתם אינו יכול לסלקו עד שני' עשר חדש מקום שדרכן לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה והתנה עמו המלוה שלא יסתלק עד סוף זמן המשכונה הרי זה אינו יכול לסלקו היה המנהג שאין הלוה מסתלק עד סוף זמנו וקבל המלוה עליו שיסתלק בכל עת שיביא לו מעותיו הרי זה צריך לקנות מידו על כך המשכונה במקום שמנהגה לסלק המלוה בכל עת שיביא מעותיו אין בעל חוב של מלוה גובה ממנה כדרך שגובה מן הקרקע ואין הבכור נוטל בה פי שנים ושביעית משמטה וכשמסלק אותו אינו נוטל אפילו פירות שבשלו ונפלו לארץ ואם הגביה אותן קודם שיסלקו קנה אותן ומקום שאינו יכול לסלקו עד סוף זמנו בעל חוב גובה הימנו והבכור נוטל פי שני' ואין השביעית משמטתה אף על פי שמשכונה זו אסורה היא ואבק רבית כמו שבארנו אפי' שיהיה מנהג זה בטעות או לגוים או דרך כל מי שחוטא ומשכן באותה מדינה הואיל ואבק רבית הולכין אחר המנהג ויש לפעמים כדאי לתקנת בתרא ויש נרסאות בזה חלוקות: כיצר מחשבין משטר לשטר וכו' כבר כתבתי זה: מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: ובכל מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: היימשכן סתם וכו' כבר כתבתי זה: מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: והשביעית אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: ומקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: אף על פי שמשכונה זו אסורה היא ואבק רבית כמו שבארנו אפי' שיהיה מנהג זה בטעות או לגוים או דרך כל מי שחוטא ומשכן באותה מדינה הואיל ואבק רבית הולכין אחר המנהג ויש לפעמים כדאי לתקנת בתרא ויש נרסאות בזה חלוקות:

מגדל עוז

וכן אם התנה הלוה שכל זמן שירצה מחשב לו מה שרר בו ויחזיר לו שאר הדמים ויסתלק הרי זה מותר שאין זה אלא כשבירות וכל תנאי שבשבירות מותר כמו שביארנו:

מגיד משנה

וכן אם התנה הלוה וכו' עד סוף הפרק כמו שביארנו במציעא פרק מיזקו כשך הוא עיקר ההלכה ופ"ה דהלכות שבירות הוא הניחור:

פרק שביעי

המלוה

את חבירו ומשכן לו את השדה עד זמן קצוב או עד שיביא לו מעות ויסתלק והיה המלוה אוכל כל פירותיה אפי' אכל כשעור חובו אין מסלקין אותו בלא כלום שאם תסלק אותו בלא מעות הרי זה כמי שהוציא ממנו בריינין ואין צריך לומ' שאם אכל יתר על מעותיו אין מוציאין ממנו וכן אין מחשבין משטר לשטר במשכונה היתה הקרקע הממושכנ' בידו של יתומים ואכל שעור חובו מסלק' אותו בלא כלום אבל יתר על חובו אין מוציאין ממנו היתר ומחשבין לו משטר לשטר כיצד מחשבין משטר לשטר הרי שהיתה שדה זו ממשכנת לו במאה דינרין ושדה אחרת ממושכנ"ת לו בשטר אחר במאה דינר ושתי השדות לאדם אחד ואכל מפירות השדה האחת בחמשי' ומפירות השניה במאה וחמשים אומרין לו הרי אכלת מן הפירות במאתים ואין לך בכלום וכאילו השני שטרות שטר אחד ומשכונ' אחת מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה והתנה עמו המלוה שלא יסתלק עד סוף זמן המשכונה הרי זה אינו יכול לסלקו היה המנהג שאין הלוה מסתלק עד סוף זמנו וקבל המלוה עליו שיסתלק בכל עת שיביא לו מעותיו הרי זה צריך לקנות מידו על כך המשכונה במקום שמנהגה לסלק המלוה בכל עת שיביא מעותיו אין בעל חוב של מלוה גובה ממנה כדרך שגובה מן הקרקע ואין הבכור נוטל בה פי שנים ושביעית משמטה וכשמסלק אותו אינו נוטל אפילו פירות שבשלו ונפלו לארץ ואם הגביה אותן קודם שיסלקו קנה אותן ומקום שאינו יכול לסלקו עד סוף זמנו בעל חוב גובה הימנו והבכור נוטל פי שני' ואין השביעית משמטתה אף על פי שמשכונה זו אסורה היא ואבק רבית כמו שבארנו אפי' שיהיה מנהג זה בטעות או לגוים או דרך כל מי שחוטא ומשכן באותה מדינה הואיל ואבק רבית הולכין אחר המנהג ויש לפעמים כדאי לתקנת בתרא ויש נרסאות בזה חלוקות: כיצר מחשבין משטר לשטר וכו' כבר כתבתי זה: מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: ובכל מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: היימשכן סתם וכו' כבר כתבתי זה: מקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: והשביעית אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: ומקום שנהגו לסלק המלוה כל זמן שירצה הלוה אפי' אכל כשעור חובו ואפי' אכל כל פירותיה ואפי' אכל כשעור חובו ויש נרסאות בזה חלוקות: אף על פי שמשכונה זו אסורה היא ואבק רבית כמו שבארנו אפי' שיהיה מנהג זה בטעות או לגוים או דרך כל מי שחוטא ומשכן באותה מדינה הואיל ואבק רבית הולכין אחר המנהג ויש לפעמים כדאי לתקנת בתרא ויש נרסאות בזה חלוקות:

ויש מי שמורה וכו' זאת הסברא עקר: נוי משכון חברו לישראל וכו' מעשה לדב מרי בר ריחל שם ופרש"י ז"ל שלא היה על הקוסה לפרוע למלוה דבר שלא על בני היה מוטל לפרעו משמע שלו היה על הקוסה לפרוע לו המעות אסור ואפשר שלזה כתכון רבנו בתמרו עד שיחזיר לו בני המעות ומכל מקום לינו מוכרח מכל ה הרמב"ן והרשב"א ז"ל כתבו בשם מחכים שפילו היה על הקוסה לפדיותו מותר לפי שבהיכסס הרי היה כמוכרה עד שיקח כפרעון ולא יפה כתו מכח בני וכשפוד' לותה הרי המלה כחוזר ומוכרה לו:

והמשכון בית או שדה וכו' בריתא שם משכן לו בית משכן לו שדה וכו' וכתב ה הרמב"ן ז"ל הרי זה אסור ואפילו מלכה לאחר בדמים הללו אסור לעשות כן משום רבית ומה שכתב רבנו שבעל הקרקע הוא אוכל פ פירות הוא לפי שעתו שלין דרך הקח למשכונת הכתי אפילו בכוני ולפיכך הבריתא שהזכירה בית בהכרח היא בלוה אוכל פירות:

ואם אמר לו לא תמכרנה וכו' שם

ובהשגות אומר קשיא לי מהכתא והא מזכין לה היא דהא לא ידע אי מסתב' או לא ואימת קאי לה ואפילו בדאמר ליה מעכשיו ה"ל כדמים הללו אסור הוא ולא פסיקא מילתא דזביני כך כדאמר לי עכ': ורבנו בכאן לא הכניס עצמו אלא בתיסוד הדבר ויתירה אכל בעצין קשיא אם קשה לו לא כתב בכאן דבר ומבואר הוא פרק שמיני מהלכות מכירה דבעינן מעכשיו יקנו מידו והוא שלא יוכל יותר על הדמים שקבע בתחלה שם בהדיא ודאי בשאם רצה להוסיף ולעשות משום רבית כמו"ל נכיה מחמת הקלוקה וכשאמר בשוויה מותר ולכאורה הקנייה על התנאין שכתבתי שם: **מותר** להלכות בשכר הקרקעות וכו' משכנה שם ונקטינן בגמרא לפי שעין הדין שכירות ליכה מאחלאת שלא בסוף וזה שנתבאר לו בעצר מוכיח שלא נכיה: **המשכיר** שדה לחברו וכו' מבוארת לעיל בשכירות כל זמן הקבוע במשכנה ובריתא ומיירי לעיל שם: **אסור** להרבות בשכר הלדם כיצד וכו' לעיל שכירות

בשכירות לחבר מותר בשכירות הלדם שכר שדה לחד לשנה ולא השכיר אם מעכשיו אתה נותן לי יהיה השכר עשר סלעים ואם אתן מדם בחדש יהיה סלע בחדש הרי זה מותר לפי שהוא שכירות הלדם ליכו משתלם אלא בסוף כמו שאמרו בגמרא ולמדוהו משכיר שבה בשבה שכירות שבה ליכה משתלמת אלא בחבריתה ולפיכך כשכתב רבנו לסוף להרבות בשכר הלדם בלר דרך לחבר שהיכה דומה לחבר וקדין שכתב כאן פשוט הוא וכלשון מהדיכין הבאים: **ומותר** לחדש וכו' כל זמן הקבוע עד שלכי לחדש עמך בדביעה משבה כלשונה ופירוש גריד בזמן שהלרן יבשה שלא ירדו גשמים: **השובר** את הפועל וכו' עד סוף הפרק בדיעה פרק המוכר את הספינה וכתב הרשב"א ז"ל זה לשונו כתב מורי ז"ל דאפילו פועל הוא דאמרי בשאינו עושה מעתה עמו שנראה כרבית הוא ל אלא מתעצל פועל לגרמי מהשתא דקא יכול לחזור בו אבל בשכירות קרקע שזוכה בו מעתה זכייה גמורה שרי למיחר ליה מהשתא בדיכר ולקמיה יפה סלע עכ"ל ופירוש לף על פי שאינו דר מעתה בחצר:

פרק שמיני אסור

להרבות על המכר כיצד וכו' משכנה מפורשת שם ופי' הוא לתן רבית ומפני כך כתב רבנו וכשיתבענו בדין וכו': **אם** מכר לו מטלטלין וכו' לעתו ז"ל כדע' הלבו"שלא הביאו הא דרב כחמן דאמ' טרשא שרי לפי שהו' היה עקר יחסר מרוב כסף ולף לעת הלבו"כרב פפא ולף דעת הרמב"ן ז"ל כן הוא שאמ' למכור בדמי' יתירי בשביל המתנה אבל הרשב"א ז"ל כתב בדבריו שלין לקם שער קבוע בשבה ובשה לא יוכר אם נעשה כך וכך לפי שיש כלן שהי טועה להקל ומ היה דרב כחמן וכך כת' בעל המאור ז"ל וילקח ממה שכת' רבנו מטלטלין שלין הדין כן בקרקע שלין לומר שיהיה כיוצא בו כמכר בשוק ויהיה הרבית היכר בו ועוד שלין הנוכח לקרקעות וכל שהוא לכך מקח וממכר כל זמן שהיו כל' רבית מותר:

הממשכן בית או שדה כיד חבירו וכו' ואם אמר לו תמכרנה וכו' עד הכי זה מותר בתב הרשב"א ז"ל קשיא לי ואם אמרת בדאמר ליה מעכשיו ואפילו הכי מי מזכין לה או לא ואימת קאי לה ומסתברא בדאמר ליה מעכשיו ואפילו הכי בדמים הללו אסור הוא ולא פסיקא מילתא דזביני עכ"ל:

ויש מי שהורה שזאת המשכון בנכרי נוי שמשכן חברו לישראל וחזר הנוי ומכרה לישראל אחר אין הממשכן חייב להעלות שכר לישראל מעת שקנה הישראל אלא דר בחצר בלא שכר עד שיחזיר לו הנוי את המעו שיש לו על חצר זו שהרי הוא ברשו הממשכן בדיניה עד שיתן לו מעותיו ויסתלק: הממשכן בית או שד ביד חברו והיה בעל הקרקע אוכל פירותיה ואמר לו המלוה לכשתמכור קרקע זו לא תמכרנ אלא לי בדמים או הרי זה אסור ואם אמר לו לא תמכרה אלא לי בשוויה ועל מנת כן אני מלוה אותך הרי זה מותר: מותר להרבות בשכר הקרקע ביצד השכיר לו את החצר ואמ לו תן לי מאתי אם מעכשו אתה נותן לי הרי היא לך בעשר סלעים בכל שנה ואם תתן שכר חדש הרי היא בסלע בכל חדש הרי זה מותר: המשכיר שדה לחברו בעשרה כורים לשנה ואמר לו תן לי מאתים זוז שאפרנם בהן את השדה ואני אתן לך שני עשר כור בכל שנה הרי זה מות מפני שאם יפרנם את השדה בדינרין או יהיה שכר יותר וכן אם השכיר לו חנות או ספינה בעשרה דינרין בשנה ואמר לו תן לי מאתים זו שאבנה בהן חנות זה ואציירנה ואביירנה או אתקן בהן ספינ' זו וכלי תשמישה ואני אעלה לך שני עשר דינרי בכל שנה הרי זה מותר אבל אם אמר לו תן לי מאתים זוז כדי להתעסק בהן בחנות או אוציא בסחור של ספינה או אשכור בהן מלחין ואני אעלה לך בשכר הרי זה אסור: אסור להרבות בשכר האדם ביצד לא יאמ לו עשה עמי היום מלאכה זו שהיא שוה בסף ואני אעש עמך בשבוע אחר מלאכ שתהי שוה שתים: מותר לאדם לומ לחברו נכש עמי היום ואנכש עמך למחר עדור עמי היום ואעדור עמך למחר אבל לא יאמר לו נכש עמי ואעדור עמך עדור עמי ואנכש עמך כל ימי גריד אחת וכל ימי רביעה אח' ול יאמר לו חרוש עמי בגריד ואני אחרוש עמך ברביעה שהרי טורח החרישה בימות הגשמים יתר וכן כל כיוצ בזה השובר את הפועל בימי החורף לעשות עמו בימי הקור בדינר בכל יום ונתן לו השכר והרי שכרו שוה בימי הקי סלע בכל יום הרי זה אסור מפני שנראה כמלוה אותו היום כדי שיזיל לו בשכרו אבל אם אמר לו עשה עמי מהיום ועד זמן פלוני בדינר בכל יום אף על פי ששוה שכרו סלע בכל יום הרי זה מותר הואיל והוא מתחיל לעשות מעתה אינו נראה כנוטל שכר מעותיו שמכאן פסק רבינו שמשון בלעזיל שהקדים ונתנן לו בשכרו: בפרק זה עכ':

פרק שמיני

אסור להרבות על המכר ביצד המוכר לחברו קרקעו מטלטלין ואמר לו אם מעכשיו תתן לי הדמים הרי הן שלך במא ואם עד זמן פלוני הרי הם שלך בעשרים ומאה הרי זה אבק רבי שזד דומה כמי שנוטל עשרים בשביל שנתן לו מאה להשתמש בה עד זמן פלוני כשיתבענו בדין אינו חייב ליתן אלא מה שהיה שוה בשעת המכ או יחזיר ממכרו מידו אם היה קיים וכן אם מכר לו מטלטלין עד זמן פלוני במאה והיו שוין בשוק למי שקונה במעותיו מיד תשעים הרי זה אסור ואינו נותן לו אלא תשעים או מחזיר מידו סחורתו אם הייתה קיימת - חלוקה

הלכות מלוה ולוה מגיד משנה

הלוקח מחברו חפץ בשוהו וכו' תוספתא נאלו בהלכו הלוקח חפץ מחברו עד מכת ליתן וכו' וכתב הרב ז"ל חפץ בשוהו לפי שכבר בתב"א לדעתו שאמו' למוכר מטלטלין ביותר מדמיהן ואם קנה מוכר קרקע לפי שיעור שוויו כתב בתלמוד ירושלמי ביעלא מפשל שלין בדין שיקיים ב' שיויו: **חבית** של יין שקיל שוק עתיק ליכר וכו' חולי זה בחור לטרשת לרב כאלו קטכרית בתלמוד ירושלמי שנמצא פשוט בטעמו: **ובן** אם מכרה לו וכו' נם זה בלוקח בחור בטעם ולא מצאתי מקום בחור מלין יבא לו ז"ל: **היו** לו פירות וכו' זה בלוקח שקונה מן הירושלמי שנפרק לי זקן כשם נבי כיתנא לרבי חייא ועדיך עיין:

מגדל עוז

אסור לקנות פרי קפרדם כו' עד **אבל** אם קנה ענבל בזול וכו' עד דכל מכוי

כתב הרי"ף ז"ל זה פי' בתוספתא דכפים פסחיקו ואיכא בכון עכ"ל:

ואני תמיה אם עליו ליכא בכון בעיני דבים ונדולי בכון ואילו אמר למה ולמה אמת הייתי טוען כנגדו כמו שטענתי בשאר המקומות אבל בכאשר בלא טעם ליכא השנא ואין לי עסק בכון בזה בחבור כי נם אכאשי יש לנו בתורה הלבה פ"ליזקו כשם פירושין ופבים אמרי' אמ' לא בדאיקו דעתיה אחרי' אלא כאמר אלו ואלו דברי אלקים חיים הם:

פרק

שיבאי קפיטי בארעא כו' וכן פי' בעריך וכן פי' קתום כשם רבינו תם ודלא כפלא:

הלוקח מחברו חפץ בשוהו על מנת שיתן לו מכאן ועד שנים עשר חדש הרי זה רשאי לומר לו תן לי מיד בפחות ואינו חושש משום רבית חבית של יין שחי שוה עתה דינר ומכר לו בשתי עד הקיץ על מנת שאם תארע בה תקלה הרי היא ברשו המוכר עד שימברנ הלוקח הרי זה מות שאם אבדה או נשבר אינו משלם כלו ואם לא מצא למכר ולהרויח בה הירד לו להחזירה לבעלים וכן אם מברה לו בשתים ואמר לו היתר על שתים יהיה שברך בשביל שאתה מטפל למברה ואם לא תמצא למברד כמו שתרצה החזירה לי הרי זה מותר אף על פי שאברה או ננבה או החמיצ' תהיה ברשות הלוקח היו לו פירורי שאם ירצה למכרן בשוק וליקח דמיהן מיד מוכרן בעשר ואם תבע אותן הלוקח לקנותן ויתן המעות מיד יקנה אותן בשנים עשר הרי זה מותר למכרן בשנים עשר עד שנים עשר חדש שאפי' הביא זה מעותיו עתה בשנים עשר היה קונה אותן וכן כל כיוצא בזה אסור לקנות [a] פרי הפרדם קודם שיגמר ויתבשל מפני שזה שמוכר בזול עתה בעשר הוא פרי ששוה עשרי כשיגמר נמצא התוספ בשביל ההקפה אבל אם קנה ענבל בזול ויהי אצל הבעלי עד שיגדיל הרי זה מות שהרי אם מת או כחש ברשו הלוקח הוא והמית דבר מצוי תמיד: הנותן מעות לבעל הכרם על [b] השריגין ועל הזמורות לכשיכרתו שהם ביוק והוא קונ אותן בזול עד שיבשו ויברתו הרי זה צריך להפך בהן כשהן מחוברי שנמצ בקונ [c] אילן לזמורותיו ואם לא חפך נמצאו המעורר הלואה

[a] פרדים כ"ב שמי שמואל שרי יהלכ כאב נחמני סלכי כתב נסיה:

[b] אמר ליה שמואל להכיה דמשכחי לכשיכרתו שהם ביוק והוא קונ אותן בזול עד שיבשו ויברתו הרי זה צריך להפך בהן כשהן מחוברי שנמצ בקונ

[c] ומודה רב בתולי דנפיש פסיליה:

והן לקוחין בזול מפני ההקפה ואסור שומרי השדות שנותנין להן חטים בשכרן בזול מן הגורן בשיבאו לגורן צריכין להתעסק עמהן במלאכ בגורן כדי שיהיו החטי' או שנטלו בסוף זמן השבירו ואם לא עשו כך נמצא השבירו אצל הבעלים כמלו וזה שלקחן בזול מפני שאחרו שכרן עד הגורן אריסין שהיו בעלי השדו מסלקין אותן מן [a] השדרה בניסן ונותנין להם האריסין בכל זרע חומר ארבעסאין והניח זה אריסין בתוך שדהו עד אייר ונטל מהן שש סאין הרי זה מותר ואין שם רבית: הלוקח חטי' ארבעסאין בסלעונן השער ונתן לו את המעות וכשבא לגבות את החטין לאחר זמן הוסיף לו במדה ונתן לו יתר הרי זה מותר שהרי ברצונו הוסיף לו ואילו לא רצה לא היה שם תנאי מות לאדם ליתן דמי חבית של יין להברו ולו לו אם החמיצה מבאן עד יום פלו ברשותך אבל אם הזילה או הוקיר הרי היא שלי שכיון שקבל עליו חול הרי זה קרוב לשברר ולהפסד וכן כל כיוצא בזה וכן מותר לאדם לקנות מחברו

[a] לאחר מיתת כל אחד מהן ואין לו ליתן לשום אחד מהן כלום אלא לבעל הבית בלבד:

[b] בתשרי מאה כדין של יין ברינר ואינו נוטלן עד טבת וכשנוטלן בודק ומחזיר החומץ ולוקח היין הטוב שלא קנה ממנו לא יין טוב ולא שהחמיצו מתחלה היו ראוין להחמיץ אבל לא יודע הדבר עד אחר הזמן מקום שנהגו לשכור הספינה וליטול [c] שברה ואם נשברה שמין לו מדה שפחתה ומשלם יתר על [d] שברה הרי זה מותר וכן מותר להשכיר סיר של נחשת וכיוצא בו ונוטל השבר ודמי מדה שפחתה ממשקלו וכן בכל כיוצא בזה: אין מקבלין צאן ברזל מישראל מפני שהוא [e] אבק רבי וכיוצד הן צאן ברזל הרי שהיה לו ק צאן וקבלן מ ממנו להטפל בהן ויהיו הגזו והולדות והחלב לאמצע לשליש או לרביע עד שנד או עד שתים כמו שהתנו ביניהן ואם מתו הצאן הרי המקבל מ משלם דמיהן הרי זה אסור שהרי בעל הצאן קרוב לשכ ורחוק להפסר לפיכך אם קבל עליו בעל הצאן ש שאם הוקרו או הוזלו או אם נטרפו הרי הן ברשותו הרי זה מותר וכן כל כיוצא בזה השם פרה מחברו ואמר לו אם מתה הרי היא שלך עליך בשלשים דינרין ואני אעלה לך סלע בכל חדש מות לפי שלא עשאה מחיים דמים אלא לאחר מיתה

[a] ומודה רב בתולי דנפיש פסיליה:

[b] ובן פלש ובניהו תם פירש שקונה בחבית של חומץ וכן מוכיח בירושלמי דאמר מי זהו בן בזול אמר ליה הלי ק'צאן עשויין עלך בק ליכר ולבן וגיזתן וחלבן שלך ואם מתו חייב לתקן בתחריתן ואת מעלה לי סלע מכל אח' ואחת בתחריתך משלך הלי זה לשון וכן נראה לרבי כדמעלת כדמיוכח התם עכ"ל:

חשם פרק מיחברו ואמר לו וכו סלע בכל חדש וכו' בשכר מלאכה והדין בחבית שם ובדברי הרב ז"ל בדברי קנת המפרשין שפירשו שעבדו שם שמין לה דמים תמות ואשלם אותן לחבילו לא קיימא שוה כן בשעת מיתה ואף כן מותר לבי שלא עשאה דמים אלא לאחר מיתה כלומר שאם תכחיש מחמת מלאכה ויחזירנה לו ויטול ואשלם לו עליה ואין נריך לומר אם היתה של חבילו ומפני זה נתן לו שכר ומותר הוא שתהי בחבית אלא שהרי היו עושה בהן מלאכה שיכחישו מחמת הלוה מקבל עליו ומעתה נקבל הפרשים שהרי היו מותר אלא כשמקבל עליו לעשם דמים שהיו בשעת מיתה ולא שיקבלו דמים ידועים אף על פי שלא תעשה כן בשעת מיתה וזה לשון הרמב"ן ז"ל ולדברי רבינו מסכים הרשב"א ז"ל: משברת

מגדל עוז

אסור לקנות פרי קפרדם כו' עד **אבל** אם קנה ענבל בזול עד דכל מכוי

כתב הרי"ף ז"ל זה פי' בתוספתא דכפים פסחיקו ואיכא בכון עכ"ל:

ואני תמיה אם עליו ליכא בכון בעיני דבים ונדולי בכון ואילו אמר למה ולמה אמת הייתי טוען כנגדו כמו שטענתי בשאר המקומות אבל בכאשר בלא טעם ליכא השנא ואין לי עסק בכון בזה בחבור כי נם אכאשי יש לנו בתורה הלבה פ"ליזקו כשם פירושין ופבים אמרי' אמ' לא בדאיקו דעתיה אחרי' אלא כאמר אלו ואלו דברי אלקים חיים הם:

פרק

שיבאי קפיטי בארעא כו' וכן פי' בעריך וכן פי' קתום כשם רבינו תם ודלא כפלא:

אסור לקנות פרי קפרדם וכו' מימרא שם כרב דלכתא כותיה בחסורי וקלכה פירושים כאמרי בו:

אבל אם קנה ענבל בזול וכו' וכן פי' למה שאמרו מול לך בתורי דכפים פסחיקו ויש בו פירושין אחרים

ובהשגות אא זקן פירוש ב בתורי דכפים פסיליקו ואיכא בכון עכ"ל: ולא בחר למה אילו אכון ואפשר שהוא ז"ל סבור שאם כך היתה כבוכה לא היה להם להזכיר תורי אלא בהמה ויש לומר דלכתא נקט תורי לף על פי שיש הפרש בין ענבל לשור ובאמת פירוש רבינו עקר לעבין ה הדין וכן פירש רבינו חכמאל ז"ל:

הנותן מעות לבעל הכרם וכו' זהו פי' להכיה דמשבחי שבחי האומר בגמרא שם ודש ז"ל פי' בו ענין אחר וזה עיקר:

שומרי השדות שמותבי וכו' שם אמר לקו רבא להכיה דמכטרי בתבי וכו':

אריסין שהיו בעלי השדות וכו' מעשה לדבא להטעם לפי שהיו נוטל השבי יותר בשביל הטתב המרבע אלא בשביל שמכיתין אחם אחר בקרקע יותר מן האחרים וכן מפורש שם:

הלוקח חטים מרבע סאין זה פי' הקונ עובל דלכתא יקב זוזי לבבי מקדא וכו' ואף רש"י ז"ל בן פי' הטעם לפי שהין תולין בדבית מאחרת כל זמן שהות אחר פירות ולא הזכיר בו בשכר מעותיך שהיו בטלות אלא כמו שכתבתי למעלה פרק חמישי ואף זה לעת ריב המפרשים ז"ל:

מותר לאדם ליתן דמי חבית וכו' מימרא דאמרי שם בדרע קפר' ופרשו קלס בן והקשה ז"ל שאפילו חבית זו ידועה ועליה בותן דמים מותר וכן כלכה בדעת רבבו: **וכן** מותר וכו' שם בסוף הפרק:

מקום שנהגו לשכו הספיט וכו' פסק בהלכה בגמרא שם:

וכן מותר להשכיר סיר של נחשת וכו' בגמר' נבי דודא דבבי בב עוקבא:

אין • מקבלין צאן ברזל וכו' משב שם ולשונך מפני שהוא רבית לפיכך הבבו לפסק רבית כן פרשו ז"ל וקכרה קונ: לפיכך שם קבל עליו וכו' מבואר בסוגית הגמרא:

משברת אשה לחברתה תרנגולת לישב על הבצים בשני אפרוחים ואין הוששין משום רבית מי שהיה נושה בחברו ד׳ דינרין של רבית ונתן לו בהן חפץ ששוה המשה כשמוציאין ממנו מוציאין ממנו ה חמשה הואיל ובתורת רבית בא לידו וכן אם נתן לו בהן כסות או כלי מוציאין ממנו אר״ה הכלי עצמו ואותו הבסו״ עצמו השביר

ה כרבה לנבי אביי דאמ׳ מלוה מפקיען מיניה ונילך אמ׳ מתנה קנה ליה עכ״ל

לרבהן מקום ששוה שברו שלש דינרין כשמוציאין ממנו מוציאין ממנו ארבעה שהרי בארבעה שבר ממנו מקום זה והרי קבל״ עליו:

ו דמ״ל סגירת וקנילת עכ״ל:

פרק תשיעי

אין פוסקין על הפירות עד שיצא השער יצא השער פוסקין אע״פ שאין ז לזה יש לזה כיצד היה השער לחטים קבוע לשוק ארבעה סאין בסלע הרי זה פוסק עמו על מאה סאין ונותן לו חמש ועשרים סלעים ואם יתן לו

ז ודוקא כפי השער פוסקו אבל לזמן אחר אינו בהין לו לסור כדלקמן בפרק זה עכ״:

מאה סאה של חטים אחר זמן בעת שיהיו החטים סאה בסלע אין בזה רבית כלל אף ח עיין בתשובות סימן על פי שלא היה מוכר חטים כלל בעת שפסק ח במה דברים אמורים בשלא היד״ה לו כלום מאותו המין בעת שפסק עליו אבל אם היה לו למוכר מאותו המין כלום אף על פי שערדין לא נגמרה מלאכתו הרי זה מותר לפסוק עליו אע״פ שערין לא יצא השער כיצד היה הוא תחלה לקוצרים הרי זה פוסק על החטין אע״פ שערדין הן גדיש ופוסק על היין משיבצור הענבים ויתנם בעביטו ועל השמן משגתן זתים במעטן ועל הסיר משישקענה בכבשן וכן פוסק על כלי חרש משיעשה היוצר בצים שלהן במה דברים אמורים בשהיה עפרן לבן אבל היה עפרן שחור פוסק על הכלי הנעשים ממנו אע״פ שלא נעשו מפני שהוא מצוי לכל ואע״פ שאין לזה יש לזה וכן פוסק עמו על ט הזבל כל ימות השנה אע״פ שאין לו זבל מפני שהוא מצוי תמיד כל דבר שהוא מחוסר מלאכה אחת או שתים פוסק עמו עליו היה מחוסר שלש מלאכות אינו פוסק אלא אם כן יצא השער שכיון שהוא מחוסר שלשה מלאכות הרי זה כמי שאין לו מאותו המין כלום וכמו׳ לא בא לעולם עדין כיצד נדיש שהיה מחוסר הנהה בשמש שיבש ודישה וזרייה אינו פוסק עליו אלא אם כן יצא השער היה יבש ואינו מחוסר אא דישה וזרייה פוסק עליו בצים של יוצר שהיו מחוסרין לפיפה ויבוש והולכה לכבשן ושריפה ואינו פוסק עליהן היו יבשין ואינם מחוסרין אלא הולכה לכבשן ושריפה פוסק עליהן והוא שיהיד״ה דרך הלוקח להוציא אותן מן הכבשן אבל אם היה המוכר הוא שמוציא הרי אלו מחוסרין שלשה ואינו פוסק עליהן עד שיצא השער וכן כל כיוצא בזה: ההולך לחלוב את עזיו ולגזוז את רחליו ולרדות את כוורתו ומצאו חברו ואמר לו מה שעזי חולבות מכור לך מה שרחלי גוזזות מכור לך מה שכוורתי רודה מכור לך בכך וכך מכור לך בכך וכך מד״ש כבכך וכך אין פוסקין על שער של ט עירות כיון שאין השער קבוע אלא על שער שבמרינה היו החטים החדשות במדינה ארבע סאין בסלע וישנות שלש בסלע אין פוסקין עד שיצא השער לחדש ולישן היו חטין של לקוטות ד׳ סאין בסלע ושל בעל הבית שלש פוסק ללקוטות בשער לקוטות ולא יפסוק לבעל הבית עד שיקבע השער לבעל הבית כיון שנקבע השער מותר לפסוק על השער הגבוה כיצד היו החטים נמכרות ארבע סאין בסלע ופסק עמו שיתן לו החטים בשער הזול אם עמדו אחר כן עשר סאין בסלע נותן עשר סאין בשער שהוא בשוק שהרי פסק עמו בשער גבוה נתן

מגדל עוז

פרק תשיעי

אין פוסקין על הפירות וכו׳ עד משישקענו בכבשן פרק ליוקו כשך: וכן פוסק על כלי חרס וכו׳ בל״ח בשקיד עפרן לבן וכו׳ עד לעפ שאין לזה יש לזה כך כתוב בספר המונח בכת׳ יד שלנו ל״ג וכתבו הל״מבד שלנו בהשגותיו לפי שלא מינח בספרו כי השמיטו הסופר ושכיחס נדקו בדבריהם והסופר שהשמיטו לותו לתו תלין משונתו: וכן פוסק עמו על הזבל וכו׳ עד מצויין תמיד בפירות במציעא פ׳ ליוקו כשך: הקמרין

ט כרבה לנבי יוסי דאמ׳ זבל לא יתמר פוסקין על הזבל אלא אם כן יש לזה עבל

הגה ולפי זה אין לפסוק על הזבל בזמן שאין לזה עבל ואין לחוש לדברי הרמב״ם ז״ל שכתב דאפי׳ בזמן שאין לזה עבל פוסקין עליו מפני שהוא מצוי תמיד שהרי הרא״ש ז״ל כתב בתשובה שכל שאין לזה עבל אין פוסקין עליו מפני שהוא מצוי תמיד ועוד שהרי הרמב״ם ז״ל עצמו כתב בפ״ה מהלכות מכירה דאין פוסקין על הזבל אלא אם כן יש לזה עבל ולדברי רבי׳ ונראה שכתב אין פוסקין סתם כל שהכוכב בין יחד בין יעקב שכל שיש חלוק בין חדש לישן מיהו שער בשעת גזיזת הצמר בר׳ לחדש ולישן אין לחוש עד שיצא השער שהרי אין פוסקין עליו מפני שהוא מצוי תמיד ואין לחוש שמא יתייקר או יוזיל קודם שיצא השער שהרי אין פוסקין עליו אלא אם כן יצא השער

נתן לו המעות וכו' עד סוף הפרק

במח דברים אמורים בפוסק על דעת עצמו וכו' ואינו מקבל מי שפרע משלים אחרי המשלח אומר לו לתקן שלחתיך ולא לעוות פירוש אחרי לפסוק כשער הגבוה והוזלו נותן כשער שהיו שוין כשנתן לו המעות ומי שחזר מקבל מי שפרע במח דברים אמורים בפוסק על דעת עצמו אבל אם היה שליח לאחרים בין המוכר בין הלוקח אינו נוטל אלא כשער הזול או מחזיר את הדמים ואינו מקבל מי שפרע כשליח שהרי המשלח אומר לתקן שלחתיך ולא לעוות כמו שבארנו היו החטים נמכרות ארבע סאין בסלע ונטל את הדמים שיתן לו חמש בסלע אם יש לו חטים חוב אצל אחרי ונטל המעות ער שינבה חטיו ויתן לו אסו' שהרי הן מחוסרין גביה וכאילו אינם והרי זה בקוב' לו זמן והוזיל לו מפני שמקיפו היו החטים במרינה ארבע סאין בסלע ובכפרים שש בסלע הרי זה מותר ליתן סלע לתגר כדי שיבי' שש סאו' מן הכפר והו' שיהיו ברשו' הלוקח אם אבדו בדרך או ננגבו אבדו לו אדם חשוב אסור לעשות זה וכמיני סחורה אסור לכל אדם לפי שאו' מיני סחורה מצוין כפירות החמרין שנכנסו לעיר והרי החט' ארבע סאין בסלע הוזילו ומכרו למכיריהן או לספסריהן חמש בסלע במע' שנתנו להן תחלה כשיכנסו לע' עד שיפתחו שקיה' וימכרו לכל אדם הרי זה מותר שאין אלו מוכרין להן בזול מפני שנתנו מעות עתה ולא יקחו אלא לאחר זמן אלא מפני שמודיעין להן את השע' ומסערין אותן: המוליך פירותיו ממקום למקו' מצאו חברו ואמר לו תנם לי ואני אעלה לך פירות שיש לי במקום פלוני באותו מקום אם יש לו שם מות' ואם לאו אסו' היה מוליך פחורה ממקו' למקום אמר לו תנם לי ואני אעלה לך דמיה כמו ששור' באותו מקום אם היתה ברשו' המוכר עד שהגיע לשם מותר ואם היתה ברשות לוקח אסור: הנותן לבעל הגנה דמי עשר קשואין אלו דמי עשר אבטיחין אלו והרי הן קטני' והתנ' עמו שיתנו לו לכשינדלו הרי זה מות שהרי הוא מניחן והם גדלים מאליהן ואלו קיבצן עתה כשהן קטנים לא היו באים אחרים תחתיהן וכן כל כיוצא בזה מרבר שאין בו הפסד ולא חסרון על המוכר:

פרק עשירי

כשם שמותר למוכר כו' עד כאן לשון המחבר וכו' עד כאן לשון מחוור זמן שיפרע כתב הלחם משנה שלא מצא חלוק זה לא מיבעי מעולם שלא מצינו אחר שפסק לוקח פסחים בפסח שלא עשיית דמים פירות אפילו לזמן קצוב עכ"ל: ואני אומר וכי חלוק זה בלבד הוא שחילק אלא כמה וכמה חילופין שמצינו ממנו זה לחד מן השעמים המוטעמים על פי התלמוד פרק ליזקו נשך כי פירות בכירות הם פסק בפסחים החמיר שם לכתחלה וזמן הקבוע הוא מלוקדק ממה שאומר בכל הפרק עד הנירין ולוקח פתם ופורע פתם נמי הוא לשון הגמ' ונקוט שלא הבנתם כעמיד נרפה: לא נתן לו המעות סתם ולא פסק עמו בשער הגבוה והוזלו נותן כשער שהיו שוין כשנתן לו המעות ומי שחזר מקבל מי שפרע במח דברים אמורים בפוסק על דעת עצמו אבל אם היה שליח לאחרים בין המוכר בין הלוקח אינו נוטל אלא כשער הזול או מחזיר את הדמים ואינו מקבל מי שפרע כשליח שהרי המשלח אומר לתקן שלחתיך ולא לעוות כמו שבארנו היו החטים נמכרות ארבע סאין בסלע ונטל את הדמים שיתן לו חמש בסלע אם יש לו חטים חוב אצל אחרי ונטל המעות ער שינבה חטיו ויתן לו אסו' שהרי הן מחוסרין גביה וכאילו אינם והרי זה בקוב' לו זמן והוזיל לו מפני שמקיפו היו החטים במרינה ארבע סאין בסלע ובכפרים שש בסלע הרי זה מותר ליתן סלע לתגר כדי שיבי' שש סאו' מן הכפר והו' שיהיו ברשו' הלוקח אם אבדו בדרך או ננגבו אבדו לו אדם חשוב אסור לעשות זה וכמיני סחורה אסור לכל אדם לפי שאו' מיני סחורה מצוין כפירות החמרין שנכנסו לעיר והרי החט' ארבע סאין בסלע הוזילו ומכרו למכיריהן או לספסריהן חמש בסלע במע' שנתנו להן תחלה כשיכנסו לע' עד שיפתחו שקיה' וימכרו לכל אדם הרי זה מותר שאין אלו מוכרין להן בזול מפני שנתנו מעות עתה ולא יקחו אלא לאחר זמן אלא מפני שמודיעין להן את השע' ומסערין אותן: המוליך פירותיו ממקום למקו' מצאו חברו ואמר לו תנם לי ואני אעלה לך פירות שיש לי במקום פלוני באותו מקום אם יש לו שם מות' ואם לאו אסו' היה מוליך פחורה ממקו' למקום אמר לו תנם לי ואני אעלה לך דמיה כמו ששור' באותו מקום אם היתה ברשו' המוכר עד שהגיע לשם מותר ואם היתה ברשות לוקח אסור: הנותן לבעל הגנה דמי עשר קשואין אלו דמי עשר אבטיחין אלו והרי הן קטני' והתנ' עמו שיתנו לו לכשינדלו הרי זה מות שהרי הוא מניחן והם גדלים מאליהן ואלו קיבצן עתה כשהן קטנים לא היו באים אחרים תחתיהן וכן כל כיוצא בזה מרבר שאין בו הפסד ולא חסרון על המוכר:

פרק עשירי

כשם שמותר למוכר לפסוק על שער שבשוק כך מותר ללות הפירו' סתם ופורעין סתם בלא קביע זמן על שער שבשוק כיצד היה השער קבוע וידוע לשניה' ולוה מחברו עשר סאין חייב להחזיר לו עשר סאין אעפ שהוקרו החטים שהרי בשלוה ממנו היה השער ידוע ואלו רצה היה קונה ומחזיר לו שהרי לאקבע לו זמן: היה

החמרין שנכנסו לעיר וכו' עד ומסתעדין מיתן

כתב הלחם משנה זה לא נזכר ולא נזכיר עכ"ל:

ואני תומר עיקר זאת הקלסה פרק ליזקו נשך והטעם זה ברור ונכון מ מקרא שכתוב ונגזלות כתיב פירושו כתיב פירושו והקשה לחלוק עליו לכתיב רחים כי יבא לברו וכבלשונו: המוליך פירותיו ממקום למקום כו' עד סוף הפרק הכל פרק לי זקו נשך:

פרק עשירי

כשם שמותר למוכר כו' עד כאן לשון מחוור זמן שיפרע כתב הלחם משנה זה לא נזכר ולא נזכיר מעולם שלא מצינו אחר שפסק לוקח פסחים בפסח שלא עשיית דמים פירות אפילו לזמן קצוב עכ"ל: ואני אומר וכי חלוק זה בלבד הוא שחילק אלא כמה וכמה חילופין שמצינו ממנו זה לחד מן השעמים המוטעמים על פי התלמוד פרק ליזקו נשך כי פירות בכירות הם פסק בפסחים החמיר שם לכתחלה וזמן הקבוע הוא מלוקדק ממה שאומר בכל הפרק עד הנירין ולוקח פתם ופורע פתם נמי הוא לשון הגמ' ונקוט שלא הבנתם כעמיד נרפה: לא נתן לו המעות סתם ולא פסק עמו בשער הגבוה והוזלו נותן כשער שהיו שוין כשנתן לו המעות ומי שחזר מקבל מי שפרע במח דברים אמורים בפוסק על דעת עצמו אבל אם היה שליח לאחרים בין המוכר בין הלוקח אינו נוטל אלא כשער הזול או מחזיר את הדמים ואינו מקבל מי שפרע כשליח שהרי המשלח אומר לתקן שלחתיך ולא לעוות כמו שבארנו היו החטים נמכרות ארבע סאין בסלע ונטל את הדמים שיתן לו חמש בסלע אם יש לו חטים חוב אצל אחרי ונטל המעות ער שינבה חטיו ויתן לו אסו' שהרי הן מחוסרין גביה וכאילו אינם והרי זה בקוב' לו זמן והוזיל לו מפני שמקיפו היו החטים במרינה ארבע סאין בסלע ובכפרים שש בסלע הרי זה מותר ליתן סלע לתגר כדי שיבי' שש סאו' מן הכפר והו' שיהיו ברשו' הלוקח אם אבדו בדרך או ננגבו אבדו לו אדם חשוב אסור לעשות זה וכמיני סחורה אסור לכל אדם לפי שאו' מיני סחורה מצוין כפירות החמרין שנכנסו לעיר והרי החט' ארבע סאין בסלע הוזילו ומכרו למכיריהן או לספסריהן חמש בסלע במע' שנתנו להן תחלה כשיכנסו לע' עד שיפתחו שקיה' וימכרו לכל אדם הרי זה מותר שאין אלו מוכרין להן בזול מפני שנתנו מעות עתה ולא יקחו אלא לאחר זמן אלא מפני שמודיעין להן את השע' ומסערין אותן: המוליך פירותיו ממקום למקו' מצאו חברו ואמר לו תנם לי ואני אעלה לך פירות שיש לי במקום פלוני באותו מקום אם יש לו שם מות' ואם לאו אסו' היה מוליך פחורה ממקו' למקום אמר לו תנם לי ואני אעלה לך דמיה כמו ששור' באותו מקום אם היתה ברשו' המוכר עד שהגיע לשם מותר ואם היתה ברשות לוקח אסור: הנותן לבעל הגנה דמי עשר קשואין אלו דמי עשר אבטיחין אלו והרי הן קטני' והתנ' עמו שיתנו לו לכשינדלו הרי זה מות שהרי הוא מניחן והם גדלים מאליהן ואלו קיבצן עתה כשהן קטנים לא היו באים אחרים תחתיהן וכן כל כיוצא בזה מרבר שאין בו הפסד ולא חסרון על המוכר:

פרק עשירי

כשם שמותר למוכר לפסוק על שער שבשוק כך מותר ללות הפירו' סתם ופורעין סתם בלא קביע זמן על שער שבשוק כיצד היה השער קבוע וידוע לשניה' ולוה מחברו עשר סאין חייב להחזיר לו עשר סאין אעפ שהוקרו החטים שהרי בשלוה ממנו היה השער ידוע ואלו רצה היה קונה ומחזיר לו שהרי לאקבע לו זמן: היה

היה לו מאותו המין וכו' במשנה ר"מ דברי חכמים: ואפילו כיתקן לו כלים וכו' ומשמרת בנזירות שם והטעם שאלו רואין כאילו לוקח כבגד כלים שיש לו ומוכח לו שתים ואלו שתים כבגד שתים וכן לעולם ולפי שבכל זה אין בו לישנא אין היתרא הקלו בו ויש שכתב בלח קביעות זמן לויה מיוסכם כיון שיתבאר: לא היה לו מאותו המין וכו' בריש נזיר ר"מ אומר אפילו היה לו מאותו המין וכו' ולח עשה לותן דמים וכו' בריישא שם ומיוסכם: אעפי שיש לו מאותו המין וכו' זה פי' דבכו"ז לא ליכא שאלה בגוונא דלעיל שתים מתם ושולטים שתים שאולת מתם בלה להמעיט בשקיבלנו לדעתו ז"ל שאלמלא לא יאמרה לא יאמר אדם לחברו הלויני כור חט' ואני מחזיר לך כור לגרן אלא אומ' לו הלויני ער שיבא בני או ער שאמצא המפתח לוה פירו' ער זמן קבועאם הוזלו מהזיר לו פירו' בזמן שקבע ואם הוקרו נותן לו דמים שהיו שוין בשעת ההלואה: מלוה ארם את אריסיו חטים בחטים לזרע בין קודם שירד האריס לשדה בין אחר שירד בדא במקום שנהגו שיתן האריס את הזרע שהרי ביד בעל הקרקע לסלקו כל זמן שלא נתן אבל במקום שדרך בעל הקרקע ליתן את הזרע אם עדין לא ירד האריס הרי זה מותר להלוות חטים בחטים שעדין יש לו לסלקו נמצאת בעת שירד לשד' ירד על דעת שיחזיר לו חטים שהלוהו אבל אחר שירד לשדה הואיל ואינו יכול לסלקו הרי הוא ככל ארם ואסור להלותו חטים בחטי לזרע אבל מלוהו סתם על שער שבשוק: מי שהיה נושה בחברו מע' ואמ' לו תן לי מעותי שאני רוצה ליקח בהן חט' אמ' לו צא ועש' אותן עלי כשער של עכשיו ויהיה לך אצלי חט' בהלואה אם יש לו חט' כשיעור מעותיו מות' ואם אין לו אותו המין הרי זה אסור שלא אמ' חכמי שמותר לפסוק על שער שבשוק אע"פ שאי' לו כלו' מאותו המין אלא בנותן מעותיו לקנות בהן פירות אבל הרוצ' להתנות עמו שיעניק לקני קל' להעמיד הלואתו על נב הפירות אסור עד שיהיו לו פירו' היה ללוה חט' ועשה דמיתנן לא מתניתין כותיה: הלואתו עליו חטים ובא אחר זמן ואמר לו תן חטים שאני רוצה למברן וליקח בדמיהן יין אמר לו צא ועש' אותן עלי יין כשער שבשוק עתה אם יש לו יין הרי זה מותר ונעשת הלואתו אצלו יין ואם אין לו יין אסור הרי שלא היה לו יין ועבר והחזיר ההלואה פירות אף על פי שקנה פירות אחר כך אינו חייב ליתן לו פירות אלא נותן לו מעות שהלוהו:

מגדל עוז

לא יאמר אדם לחבירו קלויני וכו' עד סוף הפרק פרק מי שהקדיש כאן עמ

פרק אחד עשר

המלוה

את חבירו כו' עד זה היה מלוה על פה בכתובות ליש פרק הנושא: ומיהו נריך לפרש בעלים וכו' עד ושלם לו חובו בפרק שבועת הדיינים: לפיכך לף קלף מף

היה לו מאותו המין שלוה הרי זה מותר ללוו' פחם בלא קביע' זמן ופורע סתם אע"פ ש'ערי' לא יצא השער ואפי' היתה לו סאה בלבד לוה עליה כמה סאין היתה לו טיפה אחת של שמן או של יין לוה עליה כמד"נ ברבי יין ושמן לא הית'לו מאותו המי'כלום ולא נקב שער השוק עדיין או שלא ידעו שער השוק הרי זה אסור ללוו' סאה בסאה ובן בשאר הפירות לא ילוה אותן עד שיעש'אותן דמים ואם לוה ולא עשה אותן והוזלו מחזיר לו פירו"ת במדה שלוו"ה או במשקל ואם הוקר נוטל דמי שהיו שוין בשע'והלוואה אע"פ שיש לו מאותו המין או ש שהיה השער קבוע ג ולף עפ שיטת הערוך ד כאן מ מש' מדקתני בה בשער של עכשיו ה:

יאמר אדם לחברו הלויני כור חט' ואני מחזיר לך כור לגרן אלא אומ' לו הלויני ער שיבא בני או ער שאמצא המפתח לוה פירו' ער זמן קבועאם הוזלו מהזיר לו פירו' בזמן שקבע ואם הוקרו נותן לו דמים שהיו שוין בשעת ההלואה: מלוה ארם את אריסיו חטים בחטים לזרע בין קודם שירד האריס לשדה בין אחר שירד בדא במקום שנהגו שיתן האריס את הזרע שהרי ביד בעל הקרקע לסלקו כל זמן שלא נתן אבל במקום שדרך בעל הקרקע ליתן את הזרע אם עדין לא ירד האריס הרי זה מותר להלוות חטים בחטים שעדין יש לו לסלקו נמצאת בעת שירד לשד' ירד על דעת שיחזיר לו חטים שהלוהו אבל אחר שירד לשדה הואיל ואינו יכול לסלקו הרי הוא ככל ארם ואסור להלותו חטים בחטי לזרע אבל מלוהו סתם על שער שבשוק: מי שהיה נושה בחברו מע' ואמ' לו תן לי מעותי שאני רוצה ליקח בהן חט' אמ' לו צא ועש' אותן עלי כשער של עכשיו ויהיה לך אצלי חט' בהלואה אם יש לו חט' כשיעור מעותיו מות' ואם אין לו אותו המין הרי זה אסור שלא אמ' חכמי שמותר לפסוק על שער שבשוק אע"פ שאי' לו כלו' מאותו המין אלא בנותן מעותיו לקנות בהן פירות אבל הרוצ' להתנות עמו שיעניק לקני קל' להעמיד הלואתו על נב הפירות אסור עד שיהיו לו פירו' היה ללוה חט' ועשה דמיתנן לא מתניתין כותיה: הלואתו עליו חטים ובא אחר זמן ואמר לו תן חטים שאני רוצה למברן וליקח בדמיהן יין אמר לו צא ועש' אותן עלי יין כשער שבשוק עתה אם יש לו יין הרי זה מותר ונעשת הלואתו אצלו יין ואם אין לו יין אסור הרי שלא היה לו יין ועבר והחזיר ההלואה פירות אף על פי שקנה פירות אחר כך אינו חייב ליתן לו פירות אלא נותן לו מעות שהלוהו:

ו כלומר ואפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו ז ומשמע מדבריו דאפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו ח ומשמע מדבריו דאפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו ט ומשמע מדבריו דאפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו י ומשמע מדבריו דאפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו כ ומשמע מדבריו דאפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו ל ומשמע מדבריו דאפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו מ ומשמע מדבריו דאפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו נ ומשמע מדבריו דאפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו ס ומשמע מדבריו דאפילו לדעת המתנה שלא קנה אלא בקנין מכל מקום כיון שהוא מתנה בעלמא אין לו לחזור בו

פרק אחד עשר

המלוה

את חבירו בפני עדים או שאמר לעדים היו עלי עדים שאני חייב לזה מנה או אתם עדי שאני חייב לזה מנה זו נקראת מלוה על פה ואינו צריך לפרעו בעדים לפיכך אם טען ואמ' אחר כך פרעתי נשבע היסת ונפטר אבל המלוה את חברו בשטר צריך לפרעו בעדים לפיכך אם טען ואמר פרעתי שטר זה אינו נאמן אלא אומר לו או הבא עדים או עמוד ושלם חובו לפיכך

טור שם סי' ע' במ שם

ב שטר מקויים ועיין לקמן פ"ל:

אבל מלוה שטר שבשוק אפילו כשיטת הערוך ז"ל שקבועת זמן אסור אפילו כשיטת השער והיו דין הלוים במקום שבעל הקרקע נותן זרע ויורד לקרקע שאסור להלותו לזרע ואפילו לא יהא השער כל זמן שקבעו זמן וכן לדבכן לקבוע זמן לבורן ולעת שאר המפרשים ז"ל שאסור הלוים אינו אלא בשלא יהא השער ודברי רבינו כרשין ולדברי הכל אם יש לו לוים מותר והרי הוא כשאר כל אדם: מי שהיה נושה בחברו מעות ואמר לו וכ' מבואר בראש פרק בריתא ומשקלת דסונית שם ומה שכתב בשיעור מעותיו לויר שאם יש לו סחורה אינו יותר שאין המוכר כלום וכבר כתבתי לעיל ופי' וכל שכן זמן שיש לו כשיעור מעותיו אפילו לא יהא השער מותר וכן כתבו הרמב"ן והרשב"א ז"ל: הרי הוא לשון הטים וכ' גם זה בתוך בריתא שם: הרי שלא היה לו

פרק אחד עשר המלוה

ועבר וכ' פירוש לפי שזה לשון רבים ואין מוכיחין מלוה למלוה כמו שכתבתי: לפיכך את חבירו בפני עדים או שאמר לעדים וכ' מבואר בקרבה מקומות שזה מלוה על פה: לפיכך אם טען ואמר אחר כך וכ' פרק שבועת הדיינין מיירי המלוה את חברו בעדים אין צריך לפ רעובעדים ולפיכך אבל מלוה על פה חברו וכ' גם זה פשוט ומבואר שם ממילא ליה ז"ל שלפיכך פי' אם טען שלא פרעתיו מצטיינין המלוה ואחר כך יטול: לפיכך

ך עמ

מגדל עוז

לפיכך האומר היו עלי עדים וכו׳ עד נייר המלוה

כתב הלמ״ד ז״ל מכי קבלתי שלא כאמר בגמ׳ אלא בכותב בכותבה לאשתו ומוסיף לה מהב בהולדות והלוות לא נייר להיימלוכי דיה עבד:

ואני אומר דכיון דאמרו כן אהב לדעתהו וקבלתהו ששטרי הולדות והלוות מסתמא בקנין הם ואתם קנין לכתיבה עומד כמו שכתב לח״מ ז״ל בסמוך ובגמ׳ דכתובו

ריש פ״ב שעשה פסיק תלמוד לומר והלכת קבו מיהא לא נרי להיימלוכי דיה לא קבו מיהא נייר להיימלוכי דיה וכן הסכימו רבותינו בעלי התוספות ז״ל שלא אמרו דכל נייר להיימלוכי דיה אם נתן קנין לא יתנו מין כותבין ובזה יעלה ויתכן מה שכתב הרמב״ן ז״ל דכל מקום שיש כותבין

הלכות מלוה ולוה

מגדל עוז

פרק שנים עשר

אין כפרעין מן היורשין אלא מה שכן נדולים על
את האבד בתב הלחכד זל הרב זל לומ שאם הלוהו על
ועל יורעיו שמועל בו כלומר ואם
כתב בו שיקח ללון לפי על שובר
ולפילו על מלה עדים למה לויכו
נובה אלא לפי הקושיו שהקשו על
רב אשי במסכת ערכין ולא תירץ
זה התירון באמר שיש בו כלומות
שאין שום כלומות מועיל לקטני
עכלו: ואני אומר עיקר
דין זה בערכין פ' שום היתומים
והטעם שכתב הלחכד זל בחלקו
בזה הדין הרב ויחלוק ישנה היא
ותליא בחאלי דכדבי והמחלוקות
כולן סברות דומן: היתה הלוה
רבית עד לאחר בערכין פר שום
היתומים: לפיכך הם קפנה על
והרי בשלת זאת היא הלרת הנלוה
הלמשועבים זל שהרי מסבר היתה
בערכין דלעיל שעיקר פ' שום
היתומים: הוכו מקנת הנלוים
זל שהם הכנסים וכו' עד שנזקקין
להן אלא חשו לחן הלשה
כתב הלחכד זל הם לא חשו
ומדיוק שהוא בתר וכן שלא
נדולים חשבו עכלו:
ואני אומר נם זו היא השנה
שהטורך להשיב עליו
מכחה טעמים חדא שלא זל לא
נילה לטעתי בזה אלא שכתב בעת
מקנת הנלוים זל ועוד ממה שכתב
מקנת מכלל שהיו לחרים חולקין
עליה ועוד שהיו רוצ' לחלוק בזה
בנמ' אלא מבר וכבר כתבתי כמה
פעמים שהין לנו עסק בסברות:
ניה היורשין ואומר תנו מנה כו'
רב אשי עליו בערכין פרק שום
היתומים: קרקע

אין נפרעים מן היורשין אלא אם כן היו נדולי
אבל יורשים קטנים אין נפרעין מהן שטר
חוב אפילו היה בו כל תנאי שבעולם לא יפרע בו
המלוה כלום עד שיגדלו
היתומים שמא יש להם ראיה
ששוברין בו את השטר הילה
המלוה רבית של נוי שהרי
הרבי אוכלת בנכסיהן מעמידה
להם אפוטרופוס ונזקקין בילה
דין לנכסיהם ומוכרין ופורעין
החוב וכן אשה שתבע כתובת
בין אלמנה בין גרושה מעמידין
להן אפוטרופוס ונזקקין משום
חן האשה כדי שיהיה לה כלום
שתנשא בו האשה לאחר לפי
אם קפצה האשה ונשאת ואח
כך בא את לתבוע כתובתה
מנכסי יתומים אין נזקקין לה עד
שינדלו היתומים שהרי אין לה
מזונו והרי נשאת: הורו מקנת
הנאונים שאם היו הנכסי כנגר
הכתוב בלבר או פחותי ממנה
אין נזקקין לה
שהרי אין כאן נכסים לכתב
זכות ליתומים מקודם זה כלו:
שלא אמרו
נזקקין לנכסי יתומים להפרע
מהן הכתובה אלא בדי שלא
יפחתו הנכסים מן המזונו וזאת
הואיל והיא נוטלת הכל מה
זכות יש ליתומים הקטני בדבר
זה עד שנזקקין להן ולא חשו
לחן האשה צוה המורישן ואמ'
תנו מנה זה לפלוני אחר שמעמידין להן אפטרופוס לטעון טענתם
אמר תנו מנה זה לפלוני או שדה זו לפלוני נותנים ואין צריכין להעמיד
להם אפוטרופוס: נמצאת

פרק שנים עשר

פרק שור שנגח ל
וה פרי דבכל ענין
קאמר ל' יהכן דאי
כזקקין בן במלוה
קבאה מחנו עמוה
משו דאין מקבלין
עדות שלא בפני
בעל דין ויתומים
שלא בפניהם דמי
כדיומא בהנוזל
בתר נבי בר חמוה
דרבי ירמיה ובין
במלוה הבאה מהמ'
לאניהן אפי בשטר
מקויים אין נזקקין
משו כרבי מי משום
שובר תו בהלכה
שור של תשו כו':

טור מק"א סמנ עמ"ש ס"ק ב' קנו עמוד ב

ובהשגות אלא הרב זל לומ
שאם הלמיכו
עליו ועל יורשיו שמיעיל בו כלומר פרט"ב
ואם כתב בו שיקח ללון ואפי על
שובר ולפילו על מלה עדים למה
לויכו נובה אלא לפי הקושיות ש
שהקשו על רב אשי בערכין
ולא תירון זה התירון בשטר שיש
בו כלומות שאין שום
כלומות מועיל לקטנים עד כאן:
ולין טירך להשיב בזה לחר שהוא
זל כעצמו הביא לחיה לדברי ר
דבמוולבי מודה בדין לפי שפעלה
יש בו כל תנאי שבעולם הוא ש
מפאני הבטול ויחשבין לו בעודן
קטנים אבל הלחיה לויכו לפי
שיש להחות דכי היכי דלא לחמ
שמתים ויוצ בשמתיה לבעלויכו
מצי לא לוץ כלומו וכל שכן אלא
היו מוכלים בשטרים לעשות
בהם כלומו כבעל עדי זל בבעל
שובר וכן מוכיח בכמה לקומות:
היתה הלוה רבית של נוי
וכו' שם בערכין פ' שום עוד שם
היתומים מבואר: וכן אמה
שתבעה כתובתה וכו' כרבי יוחנן
וכלומיה דעבד עובדא ואנבי
כתובה דנרושה מיתני מעו חיכה
וכתב הרב זל כדי שיהיה לה כלום
וכו' וכך פרשו בהלכות פר' הלומה

כפרעין מן היורשין אלא מה שכן נדולים וכו' דע שכל זמן שהיב מודה או שבדוקו ומת בפניהם כיון שנזכר ס
זה בתבאר בנמרא בפרקין שנובין לוהן מן הקטני וכן מוכח סוף נט פשוט וזה מיוכם שכל היורשי שלוה
דבריהם ובלמת בתוך זמנו בהלקו דלהיכא תלן לחמר שהף על פי שהין לדם פירע בתוך זמנו שמת התניסו בריוות כסף ביוסבין ובשולין קנסים לא ידע לויכו
להיכ ולפיכך יתהין עד שינדלו ולא תמרו שנובין בית תוך זמן מן היתומים בלא שנועה אלא מן הנדולים אבל לא מן הקטני אפילו בשבוטה ול ב' הן יורשי שבא
זל אחיכלו מן הקטנ ם נובין בית
תוך זמן ורבכו זל לא בהר לויכו
אלו בפרוש אלא שכיון לו על מה
שהתב לויעלה ובל אלו נובין מן
היורשין בלא שנועה ולא כתב מ
מיורשין נדולים אלא שהם בין
קטנים בין נדולים ודבריו בהלן
הם בשהר חוב שנועה מן הנדולי
ולין בזקקין לו בעולין קנסים אבל
בל זמן שיולוה על פה נובה מיהם
קטנים ונדולים שוין: ואפי
היה בו בל תנאי שבעולם וכו'

ובהשגות אלא הרב זל לומ
שאם הלמיכו
עליו ועל יורשיו שמיעיל בו כלומר פרט"ב
ואם כתב בו שיקח ללון ואפי על
שובר ולפילו על מלה עדים למה
לויכו נובה אלא לפי הקושיות ש
שהקשו על רב אשי בערכין
ולא תירון זה התירון בשטר שיש
בו כלומות שאין שום
כלומות מועיל לקטנים עד כאן:
ולין טירך להשיב בזה לחר שהוא
זל כעצמו הביא לחיה לדברי ר
דבמוולבי מודה בדין לפי שפעלה
יש בו כל תנאי שבעולם הוא ש
מפאני הבטול ויחשבין לו בעודן
קטנים אבל הלחיה לויכו לפי
שיש להחות דכי היכי דלא לחמ
שמתים ויוצ בשמתיה לבעלויכו
מצי לא לוץ כלומו וכל שכן אלא
היו מוכלים בשטרים לעשות
בהם כלומו כבעל עדי זל בבעל
שובר וכן מוכיח בכמה לקומות:
היתה הלוה רבית של נוי
וכו' שם בערכין פ' שום עוד שם
היתומים מבואר: וכן אמה
שתבעה כתובתה וכו' כרבי יוחנן
וכלומיה דעבד עובדא ואנבי
כתובה דנרושה מיתני מעו חיכה
וכתב הרב זל כדי שיהיה לה כלום
וכו' וכך פרשו בהלכות פר' הלומה

137

נמצאת קרקע שאינ׳ שלהם לאטען הטוען שהיא נזל ביד מורישן נזקקין
להם ומעמידין להם אפוטרופוס לטען ולדון אם נמצאת נזולה מחזירין
אותה לבעליה: וכן קטן שתקף בעבדיו וירד לתוך שדה חברו ובבשה
אין אומרין נמתין לו עד שיגדיל אלא מוציאין אותה מידו ולכ׳ שיגדיל אם
יש לו עדים יביא עדיו קרקע שהיתה בחזקת קטנים ובא א׳ וטען שהיא
לקוחה ממורישן ויש לו עדים שהוחזק בה ואכלה
שני חזקה בחיי ״ אביהן אין מוציאין אותה מידן עד
שיגדילו שאין מקבלין עדים שלא בפני בעל דין
והקטן כאילו אינו עומד כאן הוא חשוב אבל אם
הוציא שטר שהיא לקוחה
ג שהרי מקיימין השטר בידו הרי זה ג מקיים את ר
שלא בפני הבעל דין השטר ומוציאין אותה מידן
כדלקמן פ׳ עד׳ סכנ׳: אחר שמעמידין להם א
אפוטרופוס כשנזקקין בית

דין לנכסי יתומים למכור שמין את הקרקע ואחר כך מכריזין עליה שלשי׳ יום רצופין או ששי׳ יום שני וחמשי
ומכריזין בבקר ובערב בשעת הכנסת פועלין ובשעת הוצאת פועלין וכל מי שרוצ׳ לקנו׳ יולך הפועלי׳ לבקר
לו ובשעה שמכריזין מסיימין את השדה במצריה ומודיעין כמה היא יפה ובכמה היא שומה ומפני מה רוצים
למכרה אם להנבות לבעל חוב או לכתובת אשה לפי שיש מי שרוצה ליתן לבעל חוב ויש מי שרוצה להנבו׳
לאשה שכתובתן הארכתא על נכסי יתומים בין גדולים בין קטנים כותבין בה והכרנו שהכנסים האלו הן
של פלוני המת ואם לא כתבו כך הרי ארכתא פסולה ואין אוכלין בה פירות אפילו לאחר ששלמו האכרזו׳;
בית דין שמכרו שלא בהכרזה נעשו כמי שטען ברבר משנ׳ וחוזרין ומוכרין בהכרזה ובית דין שמכרו האחרין
על היתומים ובית דין שהכריזו כראוי ובדקו יפה יפה ודקדקו בשומא אף ע״פ שטעו ומכרו שוה מנה במאתים
או מאתים במנה הרי מכרן קיים אבל אם לא בדקו בשומא ולא כתבו אגרת בקורת שהיא דיקדוק השומא
וההכרזה וטעו והותירו שתות או פחתו שתות מכרן בטל פחות משתות מכרן קיים וכן אם מכרו קרקע בעת
שאינן צריכין להכריז עליה וטעו שתות או הותירו שתות מכרן בטל אף על פי שהכריזו פחות משתות מכרן
קיים אף על פי שלא הכריזו שאינן צריכין הכרזה באותה העת איזהו העת שאינן צריכין הכרזה בעת שימכרו
קרקע לקבור או למזון האשה והבנות או ליתן מנת המלך אין צריכין הכרזה לפי שהרבר נחוץ וכן בירת דין
שמכרו דברים שאינן טעונין הכרזה וטעו בשתות מכרן בטל פחות משתות מכרן קיים ואלו הן הדברים שאין
מכריזין עליהן העבדים והשטרות והמטלטלין העבדים שמא ישמעו ויברחו והשטרות והמטלטלין שמא יגנבו
לפיכך שמין אותן בבית דין ומוכרין אותן מיד ואם השוק קרוב למדינה מוליכין אותן לשוק: פרק ג׳

הלכות מלוה ולוה

מגיד משנה

פרק שלשה עשר מלוה

שנא להפרע בשטר שבידו וכו׳ מחלוקת תנאים בהלכתא אם כפרעון מן הלוה בחוב שלא בפניו ושטח כרב כחמן ומבואר בתלמוד בהלכות׳ ודין זה תקנת חכמים וכו׳ מבואר שם׃

שלש ראיות צריך להביא לבית דין ויעיין בסמוך בדברי הרב שכתב דלא אמרו אלא בשטר שיש בו עדות שהלוה בפניהם אבל אם אין בו עדות אלא שהלוה מודה בו אפילו הכי אין נותנין לו עד שיביא ראיה שלא פרעו וכן פסק בסמוך בהלכות׳ ומה שכתב הרב בשם הרמב״ן ז״ל דאפילו

אמר המלוה סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלוה אומ׳ סלע הלויתני עליו ושלשה דינרין[ו] היה שוה ישבע המלוה תחלה שאינו ברשותו ואח״כ ישבע הלוה כמה היה שוה שהרי הודה בקצת וישלם הדינר: אמר הלוה סלע הלויתני עליו[ז] ושתים היה שוה והמלוה אומ׳ סלע הלויתיך עליו וסלע היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו וכולל בשבועתו שהיה המשכון בנגד החו׳: אמ׳ הלוה סלע הלויתני עליו וב׳ היה שוה והמלוה אומ׳ סלע הלויתיך עליו והדינרין היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו וכולל שלא היה שוה יתר על הדינר וישלם הלוה שאר החו׳ שהרי הוא ידע בודאי שהוא חייב לו ואינו יודע אם פרעו אם לא פרעו סלע הלויתני עליו ושתי׳ היה שוה והמלוה אומ׳ אינו יודע כמה הלויתיך עליו אבל אני יודע שהיה שוה יתר על החוב אבל אני יודע כמה הרי זה משלם כל מה שטוען דהלוו בלא שבוע׳ כמו שאמר חמשי׳ יש לך בידי וחמשי׳ אינו יודע שהוא מחוייב שבוע׳[ח] ואינו יכול להשבע כמו שית באר ויש לו להחרים על מי שטוען שקר: המלוה את חברו וקבע לו זמן לפרעו אף על פי שלא קנו מידו אינו יכול לתבעו עד סוף הזמן בין במלוה בשטר בין שהלוהו על המשכון בין שמת לוה[ט] בין שמת מלוה: וסתם מלוה שלשים יום[י] בין בשטר בין עפ״י על המשכון ואם התנ׳ שיתבע בכל זמן שירצה יש לו לתבעו ביומו שתנאי ממון הוא: טען המלוה[כ] ואמר היום סוף הזמן שקבעתי והלוה או׳ עד עשר׳ מ׳ קבעת[ל] הלוה[מ] נשבע הפרת ואם היה שם עד אה׳ שהיום סוף זמנו הרי זה נשבע שבועת התורה בשאר הטענות זה אומר חמשה ימים נשאר מן הזמן וזה אומר עשרה אומרים למלוה המתן עוד עד סוף החמשה וישבעהסת שנאמר עוד חמשה ימים היתה המלוה בשטר וטען הלוה שזמן קבעת לי יראה לי שישבע בעל החוב הסת שלא קבע לו זמן ויטול המלוה מיד: המלוה ניתנה ליתבע בכל מקום כיצד המלוה את חברו ביישוב ותבעו במדבר אינו יכול לדחותו אלא חייב לפרוע לו בכל מקום שיתבענו בא הלוה לפרעו במדבר הרשות ביד המלוה אם רצה מקבל ואם רצה אומר לו איני נפרע אלא ביישוב כדרך שנתתי לך ביישוב והרי הן ברשותו עד שיפרענו ביישוב: פ״ד

אמר היולי וכו׳ נם זה בתוה משכנ שם ולמדנו ומשכנ זו שהמשכון הוא בעין ויכיו שזה שיעור מעותיו שיכול לכופו המלוה לפרוע מעותיו שהרי כיון כשנתכוין המלוה לקנות המשכון בשוה כסף הרי הוא כלוקח ממנו בשוה כסף ואין לו עליו יתרון: אמר המלוה סלע הלויתני עלי וכו׳ דין זה כשהמלוה מיפה מחויב עדיין שטרי שבועה כל זמן שלא נפרעו ואפי׳ נתן לו המלוה שטר פרעון אינו יכול לומר לו הרי שטרך בידך ואיני נאמן לומר שכבר פרעתיך אלא אם כן יש עדים שנתן לו השטר בפרעון: אמר סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה ב׳ ושלשה דינרין היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו ואח״כ ישבע הלוה כמה היה שוה שהרי הודה בקצת וישלם הדינר: אמר הלוה סלע הלויתני עליו ושתים היה שוה והמלוה אומ׳ סלע הלויתיך עליו וסלע היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו וכולל בשבועתו שהיה המשכון בנגד החו׳: אמ׳ הלוה סלע הלויתני עליו וב׳ היה שוה והמלוה אומ׳ סלע הלויתיך עליו והדינרין היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו וכולל שלא היה שוה יתר על הדינר וישלם הלוה שאר החו׳ שהרי הוא ידע בודאי שהוא חייב לו ואינו יודע אם פרעו אם לא פרעו סלע הלויתני עליו ושתי׳ היה שוה והמלוה אומ׳ אינו יודע כמה הלויתיך עליו אבל אני יודע שהיה שוה יתר על החוב אבל אני יודע כמה הרי זה משלם כל מה שטוען דהלוו בלא שבוע׳ כמו שאמר חמשי׳ יש לך בידי וחמשי׳ אינו יודע שהוא מחוייב שבוע׳ ואינו יכול להשבע כמו שית באר ויש לו להחרים על מי שטוען שקר: המלוה את חברו וקבע לו זמן לפרעו אף על פי שלא קנו מידו אינו יכול לתבעו עד סוף הזמן בין במלוה בשטר בין שהלוהו על המשכון בין שמת לוה בין שמת מלוה: וסתם מלוה שלשים יום בין בשטר בין עפ״י על המשכון ואם התנ׳ שיתבע בכל זמן שירצה יש לו לתבעו ביומו שתנאי ממון הוא: טען המלוה ואמר היום סוף הזמן שקבעתי והלוה או׳ עד עשר׳ מ׳ קבעת הלוה נשבע הפרת ואם היה שם עד אה׳ שהיום סוף זמנו הרי זה נשבע שבועת התורה בשאר הטענות זה אומר חמשה ימים נשאר מן הזמן וזה אומר עשרה אומרים למלוה המתן עוד עד סוף החמשה וישבעהסת שנאמר עוד חמשה ימים היתה המלוה בשטר וטען הלוה שזמן קבעת לי יראה לי שישבע בעל החוב הסת שלא קבע לו זמן ויטול המלוה מיד: המלוה ניתנה ליתבע בכל מקום כיצד המלוה את חברו ביישוב ותבעו במדבר אינו יכול לדחותו אלא חייב לפרוע לו בכל מקום שיתבענו בא הלוה לפרעו במדבר הרשות ביד המלוה אם רצה מקבל ואם רצה אומר לו איני נפרע אלא ביישוב כדרך שנתתי לך ביישוב והרי הן ברשותו עד שיפרענו ביישוב: פ״ד

אמר המלוה סלע הלויתיך עליו ושקל היה שוה והלוה אומ׳ סלע הלויתני עליו ושלשה דינרין[ו] היה שוה ישבע המלוה תחלה שאינו ברשותו ואח״כ ישבע הלוה כמה היה שוה שהרי הודה בקצת וישלם הדינר: אמר הלוה סלע הלויתני עליו[ז] ושתים היה שוה והמלוה אומ׳ סלע הלויתיך עליו וסלע היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו וכולל בשבועתו שהיה המשכון בנגד החו׳: אמ׳ הלוה סלע הלויתני עליו וב׳ היה שוה והמלוה אומ׳ סלע הלויתיך עליו והדינרין היה שוה ישבע המלוה שאינו ברשותו וכולל שלא היה שוה יתר על הדינר וישלם הלוה שאר החו׳ שהרי הוא ידע בודאי שהוא חייב לו ואינו יודע אם פרעו אם לא פרעו סלע הלויתני עליו ושתי׳ היה שוה והמלוה אומ׳ אינו יודע כמה הלויתיך עליו אבל אני יודע שהיה שוה יתר על החוב אבל אני יודע כמה הרי זה משלם כל מה שטוען דהלוו בלא שבוע׳ כמו שאמר חמשי׳ יש לך בידי וחמשי׳ אינו יודע שהוא מחוייב שבוע׳ ואינו יכול להשבע כמו שית באר ויש לו להחרים על מי שטוען שקר: המלוה את חברו וקבע לו זמן לפרעו אף על פי שלא קנו מידו אינו יכול לתבעו עד סוף הזמן בין במלוה בשטר בין שהלוהו על המשכון בין שמת לוה בין שמת מלוה: וסתם מלוה שלשים יום בין בשטר בין עפ״י על המשכון ואם התנ׳ שיתבע בכל זמן שירצה יש לו לתבעו ביומו שתנאי ממון הוא: טען המלוה ואמר היום סוף הזמן שקבעתי והלוה או׳ עד עשר׳ מ׳ קבעת הלוה נשבע הפרת ואם היה שם עד אה׳ שהיום סוף זמנו הרי זה נשבע שבועת התורה בשאר הטענות זה אומר חמשה ימים נשאר מן הזמן וזה אומר עשרה אומרים למלוה המתן עוד עד סוף החמשה וישבעהסת שנאמר עוד חמשה ימים היתה המלוה בשטר וטען הלוה שזמן קבעת לי יראה לי שישבע בעל החוב הסת שלא קבע לו זמן ויטול המלוה מיד: המלוה ניתנה ליתבע בכל מקום כיצד המלוה את חברו ביישוב ותבעו במדבר אינו יכול לדחותו אלא חייב לפרוע לו בכל מקום שיתבענו בא הלוה לפרעו במדבר הרשות ביד המלוה אם רצה מקבל ואם רצה אומר לו איני נפרע אלא ביישוב כדרך שנתתי לך ביישוב והרי הן ברשותו עד שיפרענו ביישוב: פ״ד

פרק ארבעה עשר הפוגם

מגדל עוז

פרק ארבעה עשר

הפוגם את שטרו כו' עד תלמיד חכם ב מזקקין לשבועתו בכתובות פרק הכותב: קיטיח עליו שטר מקוי' כו' עד הרי זה מחלוק בין הגאונים יש מי שהול כו' ורבותי הורו כו' וקם קס לרבי יוחנן ולרב ז' דאמר כל הלוה הטעמות וכו' עד ולזה ל דעתי נוטה כתב הלחכד ז' לרב ז' כתב זה בתשוב' וקיימה השתא שטען הלוה העלמה לזמן פלוני שלוה אחר קרב ז' ולא עלו על דעתו שהוה הטעה בלבד לפי שבני הלם מיתברי בזה וסומכי על מה שרגילו דאמר אחר טרח אחר ומר אמ' טרח' לידי ודאי שרי אבל על שאר ה הטעמות לא אמר קרב ויש דמות דהי' לזה כי קפונא כתובת כשבעת והפיחתה מוטלת בלא שבועה לפי שהשטר מפני יותר בפרעון עכ': ואני אומר אילו לא היה כותב מחלוקת בין הגאונים או היה מתיחס מתחלה לרב ז' אלא היה אומר כן הוא שהלה את התשובה מחלוקת ה בין הגאונים לרב ז' קדם לרבותינו ולרב ז' כמה שניס וכבר חזר ואמ' שרבותינו הורו כו' וקם קס לבני הרב ז' ולרבי יהוסף אבן מינש ז' אומר יועתה מחלוקת ישנה היתה והתשובה כ בבירור לפי עיניהם ואין כאן השנה רק נלויי דעת זה בלבד שבה ואיכה נריכה עוד תשוב': קיטיח חוב על חבירו עד בטלו שטר זה

ק קכח פרק יש נוחלין: הוציא

את שטרו או שעד א' מעיד על שטרו שהוא פרוע והבא ליפרע שלא בפני הלוה והטורף בידו הלוקח והנפרעין

הפוגם בידו לאלתר זילת כעין שבועת קיטרק יכלו ל להם עכ': ואם ה' החוב לזמן ותבע ב כלפיהם בפיו ובני פ' עכ': בתוך זמנו או ביומא דמשלם זמני עין בתוס פ' קכ בבא עכ':

מן הלורש בי' קטן בין ג' גדול לא יפרע אלא בשבועה של ' תורה ואומ' לו כשיגיע השבוע ואחכך תטול כל הדברים שאמ' נלוים ויתווי שאמ' נלוים ואין כל קטנים בין לשבועה בין לזיופי ויפרוק כותיה פרק הכיקין וכמה ב בדייתי מקשה מהן בפרק כל הכשבועי שהיה יכול לתרעם ביתווים נלוים שלא משום לספירת לקרי לחבירו בשטר ש שיך למימר שטר בידי מאי בעי כלומ' פרי קמוכר את הקבית הייבו לזקף נגי פקדון אבל נגי מלוה אינה יכול למיימר דילמא אתא שטר ופרעיה לי בעל הלוה ליתן שכ השטר ועדיין לא פרעתיו אבל פרעתיו אחתיכו קלוה ומשטרי דיקי' ליה תיובתא ישרים תכחש ועי' שהלוה היה מלקק הרבה עם המלוה לפי שעה לו טובה לי עכ':

ובעל השטר אומר לא פרעת כלי אומרי' לו שלם לו טען הלוה ואי' שב לי שלא פרעתיו ויטול ' משבועין אותו בנקיטת ח ' חפץ של ל פרע כלום או של ל פרעו אלי כך וכך ואחב יטול ואם היה המלוה תלמיד חכם אין ' נזקקי' לשבועתו הוצי' עליו שטר מקויים ו והלוה טוען ואומ' שטר מזויף הוא ומעולם לא כתבתי שטר זה או שטען שחוב זה ' רבית הוא או אבקרבית או שטען שהוא שטר אמנה או שאמר כתבתי ללוות ולא לויתי כללו של דבר טוען עומד בשטרו ואו שזה שקר טוען והשטר בטל והמלוה עומד בשטרו ואומר הלוה ישבע לי ויטול הרי זו מחלוקת בין הגאונים יש מי שהורה שחיי בעל השטר להשבע כעין של תור' כמי שטוען עליו שפרעו ורבותי הורו שלא ישבע המלו' אא אם טען עליו הלוה שפרעו בלב שהרי הודה בשטר ולפרעון הוא עומד אבל כל או הטענות לא כל הימנו לבטל שטר מקויים אא ישלם ואהב יטען על המלוה במה שירצה שאם יודה יחזי לו ואם כפר ישבע הסת ולזה דעתי נוטה: ' המוציא שטר חוב על חברו מלוה אומר לא נפרעתי כלום ולוה אומר פרעתי ' מחצה והעדים מעידים ש שפרעו כולו נשבע הלוה ונותן מחצ ' פיל לשכם דקול שהעידו קעדים טען הלוה כך ויהיה במיחב וכן לי'ועין שם ב בתוספות עכ':

שהרי הודה במקצ'אינו במישב אברה מפני שאימת השטר עליו ואין המלוה נובה המחצה אלא מבני חורין שהרי הלקוחות אומרין אנו על העדים נסמוך והרי בטלו שטר זה הוציא עליו שטר חוב שאינו יכול לקיימו ואמר הלוה אמת שאני כתבתי שטר זה אבל פרעתיו או אמנה הוא או כתבתי ללוות ועדיין לא לויתי וכל כיוצא בזה הואיל ואם רצה אמר לא היו דברים מעולם והרי מפיו נתקיים הרי נאמן וישבע

טעונה כלבד לפי שבני הלים מיתברי בזה וסומכי על מה שרגילו דאמר אחר טרח אחר ומר אמ' טרח' לידי ודאי שרי אבל על שאר הטעמות לא אמר קרב ויש דמות דהיה לזה שטענת פרעתיו הפיחתה כשבעת והפיחתה כוטלת בלא שבועה לפי שהשטר מפני יותר בפרעון עכ': וכן עיקר דאין כשבעת פרעון טעונת פרעון: המוציא שטר חוב על הכרו וכו'

פסח ליישבינן דיבתה דאפילו בטוען בשטר שקוע אמרי' לא כל שכן בטוען טענת פרעון: הוציא עליו שטר לקמן

מיימרי פרק יש נוחלין וסמק הלכה שם וכבר הקדימו פיוסרים זל בפתיחת טעם לדין זה ופירוש הלוה כשבע כדין מודה מקנת חוב וכו' מחלוקת תנאים ואמוראים בהדבה מקומות ומיקם פרק יש' שמיתנשם פסקו רוב הפיוסרים זל כמאן דאמר מודה בשטר שכתבו גרוך לקיימו וכדברי רבינו זל

וכן דעת הלבן זל וכן לעת הלכות: קיטיח

פרק ארבעה עשר הפוגם

ג בין קטני' מעו'כגון בהניזקין והוא הדין לכל יורש וכן מוכיח פ' כל הכשבעין ולזה לת' רבינו זל יורש כרוב: ואם ד כתב'ל כגון שחס ונת' לוה תוך זמן נובה מן הימומים שלא בשבועה ודעת רבינו זל שהוא הדין לכל השח ודחיתי מי שחלק בדין הבא ליפרע מן הלקוחות שחפילו תוך זמן חיכו כפרע שלא בשבועה דקח כיכ דאולי בשע'מיתה דלא פרע' נבי מיתתי בלא שבוע'ומשועב לי' בריך שבועה הכא כמי לא שבח וכן מטי בתשובה לרבינו הלי נחון זל עכ' דבריה'ואפי' תימ' שאין הכאין לומ' לבני יורשי' בלאו שבוע' דאפי' בלא שבוע' הוה פרע' לבני יורשי' אין לחוש לקטוכיה שהרי בידו להפקיע הלקוחות הכי אבל בתוך זמנו משום חזק היה שאין לחם פורע תוך זמנו הילכך לקוחו'ויתומי'שוים ודברים כרלין קס אבל מפי חוכך בדין פונם את שטרו דקח לבני הלי שהרי פרע והלה מודה לו במקבת וכ'ב:

התובע את חבירו לפרעו וכו' מיימרי פ' כל הכשבעין ומבוח' שם שזה החלוק יש בין פונם שטרו ל לחיכו פונם שבשוב' לחיכו טוענין לו ואם אין מלוה פונם שטרו אם לא טען לוה אין טוענין לו כדבדי רבינו זל ומה שכתב משביעין אותו בנקיטת חפץ כך פירש בפרק זל ובהלכו דהך שבועה דומיא דשבו'את שטרו היא בנקיט' חפץ וכן מוכר שם ודין הא מפור' שם ואם תא הוה לא מזדקיקין ליה ופלגי ורבי'אחי' זל לא מזדקיקין ליה ליה לא להשביעו משום דמיחזי כ כמאן דאשדיה לי'ולא להנבויתו שלא מם כשבע מילי מנבית ליה אלא דבריהם זל ודין זה היכי דלא טוענין בעיקר השטר אבל בטענ שמא לוה טענת בריה אבל בטענ שמא אין משביעין את המלוה כלל שהרי יתבאר פרק ראשון מהלכות טוענין וטענן שאפילו במלוה על פה אם הלוה טוען שמא בפרעון כוטל מ מלוה בלא שבועה וזה פשוט:

הוציא עליו שטר מקויים וכו' כבר בארנו לרבינו זל שדבר זה מיתלוק בין קנאוני הלחדוטים זל ומכלעתו וכן הסכימו הלחדוטים זל

ובהשגות אא הלכ זל כתב זה השלה שטען הלוה קעלה לזמן ולפע'שלא אמ'הרב אלא על אותה

עליו שטר וכו' פרק חזקת הבתים ובראש הכונס ב"ב ובפרק המקבל ובפרק הגוזל ב"ק ובפרק הדר יונק ב"ב ועמ"ש לעיל פ"ה מהלכות מלוה ולוה הי"ב ומפני מה היו כותבין שטר בראשונה ומה הועילו בכך שכתבו בו שלקחו ממנו בחליפין ובמכר ב"ב ולא הוזכר בשטר זה בשעת שכתוב זה הוא שטר שכתוב בו שלקחו ממנו בחליפין ומה הועיל בכך שכתבו בו שלקחו ממנו בחליפין ואחר כך נתחרט המוכר וחזר וביקש מן הלוקח שיחזיר לו שדהו ונתרצה הלוקח להחזיר לו שדהו ונתנו לו מעות ונתנו לו שדהו ונתנו לו שטר שכתוב בו שלקחו ממנו בחליפין ואחר כך נתחרט הלוקח וחזר וביקש מן המוכר שיחזיר לו מעותיו ונתרצה המוכר להחזיר לו מעותיו ונתנו לו מעותיו ונתנו לו שדהו ונתנו לו שטר שכתוב בו שלקחו ממנו בחליפין ואחר כך נתחרט המוכר וחזר וביקש מן הלוקח שיחזיר לו שדהו ונתרצה הלוקח להחזיר לו שדהו ונתנו לו מעותיו ונתנו לו שדהו ונתנו לו שטר שכתוב בו שלקחו ממנו בחליפין ואחר כך נתחרט הלוקח וחזר וביקש מן המוכר שיחזיר לו מעותיו ונתרצה המוכר להחזיר

וכן קורין רבותי וכו' חזר ואמר כן היה לויתי וכו' עד ומשלם

כתב הרמב"ם ז"ל אפי' מפרש ומכיון שאמר בתחלה לא לויתי כלום אמר לא פרעתי ולא לויתי לא חזר ולוה' קיים כשב' להכחיש את קצד ועבשיו שחזר והודה לעד שלוה שוב אינו יכול לחזור ולהכחישו לומר שפרע שהרי הודה לו בראשונה שלא פרע ולפי זה ק"ו הכחישו קצד בתחלה לא הייתי חומרי' כבר הודה שלא פרע הודאתו ביטעמוד בשעתו דלא שבוע' ועכשיו שבתחייב שבועה קיים ליה מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע שכבר חזר והודה לעדי הרשות' שלוה ולא פרע כמו שאמר קצד עד כאן לשונו: ואני אומר יפה פירש ישר כח: מי שטען שפרע השטר ואמר שבע המלוה ויטול אומדן לו זה מקורות הנאונים וקורות ז"ל: מי שהיה לו חוב על הברו בשטר וכו' וקורי רבותי שלא היה החוב עדיין וכו' עד ולפיכך קרע השטר או שרפו: וכן הורו רבותי שאפי' היה השטר יוצא מתחת ידי אחר והלוה טוען ממני נפל אחר שפרעתי אף עם שהוא בתוך זמנו נשבע הסת ונפטר שכיון שאין השטר ביד המלו' אין שם חזקה: שנים שהם אוחזין בשטר המלוה אומר שלי הוא והוצאתיו להפרע בו ממך והלוה אומר פרעתיו וממני נפל אם הי' השטר שיכול לקיומו זה נשבע שאין לו בדמי' או פחו' מחציין וזה ישבע שאין לו בחם' פחו' מחציי' וישלם הלוה מחצה ואם אינו יכול לך בידי כלום או שאומר פרעתיך אמ' לו הסת הנתבע והא שטר יש לך עליו ואת רוצ' להשביע אותי תחלה ואחר כך הוציא השטר הפרוע והגבה בו אומרים לו הבא השטר אמר המלוה אין לי שטר עליו מעולם או שטר היה לי ואבד הורו רבותי שאומרין למלוה בטל כל שטר שיש לך קודם זבין זה ואחר כך תשביעהו הסת או החרם חרם סתם ולך ובקש עד שתמצא השטר:

פרק חמשה עשר

המלוה

את חבֵרו בעדים ואמר אל תפרעני אלא בעדים בין שאמר לו בשעת הלואה בין שאמ' לו אחר שהלוהו הרי זה צריך לפרעו בעדים מפני התנאי:

יונה וכו' ואף זה לא נהיר ולא נהיר ולא נהיר על כאן לשונו:

ובהשגות אא"א מה לחם על ככה הלח לחות דברי רבינו ז"ל ומניכה להדין ורבינו חתום המשנה ולא בהיר טעמא ודוי יבין דבריהם ויעשה כדבריו ולא יתן טעם ואני תמיה שהדין הוא שלא יהא נאמן ומכלה סונים דפ' קמא דמציעא ומתשובות מוכיחות דאפילו תוך זמן הסת אם בפל אין מחזירין אותו לא לגלוה ולא לגלוה וכן כתבו הגאונים ז"ל ואפילו מיהא הדין מחזירין כמו שכתבתי פרק שנים עשר מהלכות גזלה ואפילו מיהא הדין מחזירין שאין הלוה יכול לתבוע בדבר זה אחר זמן הסת ואפילו בפשיטות עד שאתי תנא למימר דין זה רבנו בהלכות גזלה ואין להתעקש ולומר דדין בפלה היינו בתוך זמן הסת מוכיחות ש בגמרא שם דאפי' בתוך זמן הסת וכן כתבו שם הרמב"ן והרשב"א ז"ל: שנים שהיו מחזיקין בשטר וכו' כתבתי בפרק נט פשוט דכל שאין השטר בידו חשש שמא כפרע ואפילו תוך זמנו עכ"ל וכן עקר:

וכן קורין רבותי שהכופר בחלוה וכו' דין זה כדאיתא פשוט שכל האומר לא לויתי כחומר לא תרעתי דמי

ובהשגות אא"א אפי' מפרש ומכיון שאמר בתחלה לא לויתי כלום אמר לא פרעתי ולא לויתי לא חזר והודה היה פשוט להכחיש את קצד ועבשיו שחזר והודה לעד שלוה שוב אינו יכול לחזור ולהכחישו לומר שפרע שהרי הודה לו בראשונה שלא פרע ולפי זה ק"ו הכחישו קצד בתחלה לא הייתי חומרי' כבר הודה שלא פרע הודאתו ביטעמוד בשעתו דלא שבוע' ועכשיו שבתחייב שבועה קיים ליה מחוייב שבועה שאינו יכול לישבע שכבר חזר והודה לעדי הרשות' שלוה ולא פרע כמו שאמר קצד עד כאן לשונו: ואני אומר יפה פירש ישר כח: מי שטען שפרע השטר ואמר שבע המלוה וכו' וכן קורין רבותי שאפי' היה החוב עדיין וכו' עד ולפיכך קרע השטר או שרפו: וכן הורו רבותי שאפי' היה השטר יוצא מתחת ידי אחר והלוה טוען ממני נפל אחר שפרעתי אף עם שהוא בתוך זמנו נשבע הסת ונפטר שכיון שאין השטר ביד המלו' אין שם חזקה: שנים שהם אוחזין בשטר המלוה אומר שלי הוא והוצאתיו להפרע בו ממך והלוה אומר פרעתיו וממני נפל אם הי' השטר שיכול לקיומו זה נשבע שאין לו בדמי' או פחו' מחציין וזה ישבע שאין לו בחם' פחו' מחציי' וישלם הלוה מחצה ואם אינו יכול לך בידי כלום או שאומר פרעתיך אמ' לו הסת הנתבע והא שטר יש לך עליו ואת רוצ' להשביע אותי תחלה ואחר כך הוציא השטר הפרוע והגבה בו אומרים לו הבא השטר אמר המלוה אין לי שטר עליו מעולם או שטר היה לי ואבד הורו רבותי שאומרין למלוה בטל כל שטר שיש לך קודם זבין זה ואחר כך תשביעהו הסת או החרם חרם סתם ולך ובקש עד שתמצא השטר:

פרק חמשה עשר

המלוה

את חבֵרו בעדים ואמר אל תפרעני אלא בעדים בין שאמר לו בשעת הלואה בין שאמ' לו אחר שהלוהו הרי זה צריך לפרעו בעדים מפני התנאי:

פרק חמשה עשר המלוה

וכו' לכל ולאו כו' עד וכזה ראוי לדין ולקורות

כתב הרמב"ם ז"ל מי שמת היו לו שני בנים ולקוחות

פרק חמשה עשר המלוה

את חבֵרו בעדים ואמר לו לא תפרעני אלא בעדים וכו' ויש שכתב הרב ז"ל בין שאמר לו לאחר ז' ימים וכו' ואין לו לעשות כן שהלוהו בעדים ואמר לו לא תפרעני אלא בעדים ואין לו לעשות כן שהלוהו בעדים ואמר לו לא תפרעני אלא בעדים וכו' ויש שכתב הרב ז"ל בין שאמר לו לאחר ז' ימים וכו'

טען הלוה ואמר לו כן עשיתי וכו' דין זה מיחלקת ישבה בין הראשונים וקיי"ל כדברי המחלפות בזה ואני קיימתי את שאמר לו אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים או מתו הרי זה נאמן ונשבע שבועת הסת ונפטר וכן אם אמר אל תפרעני אלא בפני תלמידי חכמים או בפני רופאים ואמר לו בפניהן פרעתיך ואותן הערי שפרעתיך בפניה מתו או הלכו להם למדינ' הים הרי זה נאמן ונשבע הסת ונפטר אבל אם אמר לו אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני ואמר לו פרעתיך בפני אחרים ומתו או הלכו להם למדינת הים אינו נאמן שמפני טענה זו התנה עליו ואמר לו אל תפרעני אלא בפני ראובן ושמעון שהן עומדין עמו כדי שלא ידחה אותו ויאמ' בפני אחרים פרעתי והלכו להן יש נוסחאו' מן התלמוד שכתוב בהן שהאומר לחברו אל תפרעני אלא בעדים ואמ' לו פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים אינו נאמן וטעות ספרי הוא לפיכך טעו המורים על פי אותן הספרים וכבר חקרתי על הנוסחאות הישנות ומצאתי בהן שהוא נאמן והגיע לידי במצרים מקצת תלמוד ישן כתוב על הגוילי' כמו שהיו כותבין קודם לזמן הזה בקרוב ה'מאו' שנה וב'נוסחאו' מצאתי מן הגוילי' בהלכה זו ב' שניהם כתוב ואם אמ' פרעתי בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים נאמן ומפני טעות זו שארע למקצ' הספרים הורו [ו] מקצת גאונים שאם אמר לו אל [ו] וכן כתב הס"ה עמ' תפרעני אלא בפני פלוני ופלו' ופרעו בפני אחרי' שאינו נאמן אף על פי שהביא עדים שפרעו בפניהן וגם זו טעות גדולה והדין האמת שאם באו עדים שפרעו בפניהם נפטר ואין כאן מקום חשש גם ההוראה הזאת על פי ספריהן שכתו' בהן באותו שאמר לחברו פרעני בפני עדים ששנו הלכות הלך ופרע בפני עדים וטעות סופרים הוא ומצאתי בגוילים כתוב אזל פרעיה בינה לבין דיליה אע"פי שהכפרי' המונחין הם כמו שבארנו כך יראה מדין התלמוד ועוד דברים של דעת הן וכי מה היה לו לעשות אמר לו אל תפרעני אלא בעדים פרעו בעדים וכי יש לו לאסור את העדים בבית הסוהר כל ימיהם שלא ילכו ועוד אם מתו מה יעשה נמצא זה פורע פעם אחר פעם לעולם עד שיביא עדים אם כן נעשית ערות זו ערות בשטר ונמצא זה בין שאמ' אל תפרעני אלא בערים נעשית מלוה בשטר ואין מי שעלה על לבו זה אבל ודאי אם אמר בפני פלוני ופלוני הוא הפסיד על עצמו שפרע בפני אחרים והלכו להן אבל אם באו והעידו שפרעו אין כאן בית מיחוש וכזה ראוי לדון ולהורו: התנה המלוה על הלוה שיהיה נאמן בכל עת שיאמ' שלא פרעו הרי זה נושל בלא שבועה אף על פי שטען שפרעו [ב] הביא עדים [ב] ומיהו כל פעמא דהוי טפי מסקדי לא קיימינן: שפרעו אינו נוטל כלום: התנה על שיהיה נאמן בשני עדים אף על פי שהביא עדים שפרעו הרי זה נובה ממנו בלא שבועה שהרי האמינו בשני עדים ואפילו הביא מאה עדים שפרעו בפניהם שהשנים כמאה; אבל

טעון הלוה ואמר לו וכן עשיתי ופרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים או מתו הרי זה נאמן ונשבע שבועת הסת ונפטר וכן אם אמר אל תפרעני אלא בפני תלמידי חכמים או בפני רופאים ואמר לו בפניהן פרעתיך ואותן הערי שפרעתיך בפניה מתו או הלכו להם למדינ' הים הרי זה נאמן ונשבע הסת ונפטר אבל אם אמר לו אל תפרעני אלא בפני פלוני ופלוני ואמר לו פרעתיך בפני אחרים ומתו או הלכו להם למדינת הים אינו נאמן שמפני טענה זו התנה עליו ואמר לו אל תפרעני אלא בפני ראובן ושמעון שהן עומדין עמו כדי שלא ידחה אותו ויאמ' בפני אחרים פרעתי והלכו להן יש נוסחאו' מן התלמוד שכתוב בהן שהאומר לחברו אל תפרעני אלא בעדים ואמ' לו פרעתיך בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים אינו נאמן וטעות ספרי הוא לפיכך טעו המורים על פי אותן הספרים וכבר חקרתי על הנוסחאות הישנות ומצאתי בהן שהוא נאמן והגיע לידי במצרים מקצת תלמוד ישן כתוב על הגוילי' כמו שהיו כותבין קודם לזמן הזה בקרוב ה'מאו' שנה וב'נוסחאו' מצאתי מן הגוילי' בהלכה זו ב' שניהם כתוב ואם אמ' פרעתי בפני פלוני ופלוני והלכו להם למדינת הים נאמן ומפני טעות זו שארע למקצ' הספרים הורו [ו] מקצת גאונים שאם אמר לו אל [ו] וכן כתב הס"ה עמ' תפרעני אלא בפני פלוני ופלו' ופרעו בפני אחרי' שאינו נאמן אף על פי שהביא עדים שפרעו בפניהם ובגם זו טעות גדולה והדין האמת שאם באו עדים שפרעו בפניהם נפטר ואין כאן מקום חשש גם ההוראה הזאת על פי ספריהן שכתו' בהן באותו שאמר לחברו פרעני בפני עדים ששנו הלכות הלך ופרע בפני עדים וטעות סופרים הוא ומצאתי בגוילים כתוב אזל פרעיה בינה לבין דיליה אע"פי שהכפרי' המונחין הם כמו שבארנו כך יראה מדין התלמוד ועוד דברים של דעת הן וכי מה היה לו לעשות אמר לו אל תפרעני אלא בעדים פרעו בעדים וכי יש לו לאסור את העדים בבית הסוהר כל ימיהם שלא ילכו ועוד אם מתו מה יעשה נמצא זה פורע פעם אחר פעם לעולם עד שיביא עדים אם כן נעשית ערות זו ערות בשטר ונמצא זה בין שאמ' אל תפרעני אלא בערים נעשית מלוה בשטר ואין מי שעלה על לבו זה אבל ודאי אם אמר בפני פלוני ופלוני הוא הפסיד על עצמו שפרע בפני אחרים והלכו להן אבל אם באו והעידו שפרעו אין כאן בית מיחוש וכזה ראוי לדון ולהורו: התנה המלוה על הלוה שיהיה נאמן בכל עת שיאמ' שלא פרעו הרי זה נושל בלא שבועה אף על פי שטען שפרעו הביא עדים שפרעו אינו נוטל כלום: התנה על שיהיה נאמן בשני עדים אף על פי שהביא עדים שפרעו הרי זה נובה ממנו בלא שבועה שהרי האמינו בשני עדים ואפילו הביא מאה עדים שפרעו בפניהם שהשנים כמאה; אבל

מתחלפות בזה ואני קיימתי את שאיתקין שאם יש עדים על התנאי שאומר לו אל תפרעני אלא בעדים ואמר פרעתי והלכו להם יש אומרים כאומר אל תפרעני אלא בעדים ואמר פרעתי והלכו להם אין שם עדים כאומר אל תפרעני אלא בעדים ואמר פרעתי ואין שם עדים כאומר

מגדל עוז

הרי שפרעו וטען המלוה עד וכן כל כיוצא בזה בהלכות הקנין בתוב׳ הלוה שיקיח נאמן עד בלא שבועת היסת תיוכו נשבע בהלכות הדב מלפני ז׳ פר׳ הכותב: כתב המלוה שיקיח נוכח כו׳ עד לאחר ממון מבירי

כתב הרמ״ך ז׳ אלו הם דברי הדב ז׳ ולא הסכימו עמו יש לנו ראיות גדולות לדבריו שמאחר שהם לקחו ממנו מאחר כתבוני הוא דלפסוק ו׳ לאפסוקי הוא דלאפסוד ו׳ לאפסוקי עד כאן לשונו:

ואני אומר הלכה זאת בניתין פרק הכזיקין ושם השבח בשעתינו כיון שהיכו הטוכח עליהו על הכל יתגדל ואין לשיב על מה שהזכיר דליכא הוא דלאפסוד ו׳ לאפסוקי אתמהה קשת ומה מלוה בשטר סתמא אלמלא דקל׳ בשבח בית׳ וכמה דוכתי דשטרא לית ליה קלא לדעת רבו׳ בעלי התו׳ ז׳ ולדעת רשב״ם והעומדים בשיטתן כיב דסהדי לית להו קלא לא הוי טריף מכיהו דהוי אמר לא הוי ידעינא לך דמשעבדת לך ובהאי תנהי שמעי מיכשי ואית להו קלא בשוקא למימ׳ פלניו קביל עליה כך וכך הוי ודאי ליתא של העולם אומ׳ פלניו ליכא עליה שטרא ובתנאי כי הוי לא פליק ליכיש לדעתה וסברא היא דודאי לא שמיע בה דאם כן לא שדי מכיש זוזי בכדי כדאיתא פרק קמא דמכיעא וכמה דוכתי והה פשוט:

פרק ששה עשר

הלוה בתחלת הלוה עד משלם הלוה מחצה בניתין פרק הזורק:

היכי

היכי משכיק דב הוי כדי דדב יהושע קתם עכ׳:

עיי׳ בתוס׳ סכל שופטי בסי׳ב עכ׳:

אבל אם אמר לו הרי אתה נאמן עלי כשלשה וכו׳ גם אם זה שהיתין הוילוה כבתי עדים מוכ תהיה תקנתו וכו׳ כדילה לי שדעת רבנו ז׳ הוא שזה לעניין הקנין הוילוה לומר לה כפרע דוקא לעניין הלוה לומר לה כפרע שהלוה בתו׳ עדים ואמר׳ בפרק הכיכו פרשו לינן שהוכין לכל לעניין הוילוה לה פכל העדים דוכא לומר אלא אם כן מעידי שהלוה הוילוה בפניהם שכפרע הוילוה זה דעת קנת המפרשים ז׳ ואחרים חלקו בזה ואמרו לכיון שהאחיכו לומר לה כפרעתי אפילו לעניין הוילוה פכל כל עדים שבעולם שהרי מלוה אומר לה כפרעתי זה דעתי׳כבו הלו ואדרבה הרי שפרעו וטען המלוה שלא נפרע ופרעו פעם שניה מפני התנאי הרי הלוה חוזר ותוב׳ את המלוה כדין ואומ׳ לו כך וכך אתה חיי׳ לי מפני שפרעתיך שני פעמי׳ אם הודה ישלם ואם כפר ישבע שבועת הסת על כך שלא פרעו אלא פעם אחת וכן כל כיוצא בזה התנה הלוה שיהיה נאמן בכל עת שיאמר פרעתי אינו נובה בשטר זה לא מן היורש ולא מן הלוקח ואפילו אמר לוה לא פרעתי אין המלוה טורף בשטר זה מן הלקוחות שמא יעשו קנוניא על נכסיו של זה טען הלוה בשט׳ זה ואמ׳ פרעתי מקצתו והמלוה אומר לא פרע כלום משלם המקצ׳ שהורה בו ונשבע׳ שבועת הסת שהרי האמינו ואם התנ׳ עליו שיהיה נאמן בלא שבוע׳ הסת אינו נשבע התנה המלוה שיהיה נובה ממנו בלא שבועה אבל אם בא לגבות מיורשיו ישבע ואחר כך יגבה ואם התנה שינבה אף מן היורש בלא שבועה נובה בלא שבועה וכן אם התנ׳ שינבה מן העידית נובה מן העידית אף מן היורשין שכל תנאי שבממון קיים בא לגבות מן הלוקח לא יטרוף אא בשבוע׳ שאין זה מתנ׳ לאבד ממון חברו:

כן עכת׳ד היו לבטל כת השטר כתב כן ולא לפטרו משבוע׳ ס״ה עכ׳:

פרק ששה עשר

החוב באחריות הלוה עד שיפרענו ליד המלוה או ליד שלוחו אם׳ לו המלוה זרוק לי חובי והפטר וזרקו ואבד או נשרף קודם שיניע ליד המלוה פטור אמר לו זרוק לי חובי בתורת ניטין היו המעות קרובות ללוה הרי עדין באחריותו היו קרובי למלוה נפטר הלוה מחצה על מחצה אם אבדו משם או ננגנבו משלם הלוה מחצה: היה

ואם התנה עליו שיהיה נאמן בלא שבועת היסת וכו׳ מבואר בהלכות ומדברי רבנו ז׳ יש ללמוד דבחזקת סתם מועיל בין בכולו בין במקצתו וכן כתבו ז׳ בין בחזקת לוה בין בחזקת מלוה: התנה המלוה עם הלוה שיהיה נאמן וכו׳ נם זה כדעת ההלכות פרק הכותב: ואם התנה שינבה מן היורשין וכו׳ נם זה כדעת ההלכות: וכן אם התנה שינבה מן העדית וכו׳ פי׳ שהתנה בין ממכנו בין מיורשיו בפי׳ לומיל דשבועה והדין זה יהלוקת בנמרא פרק הכיזקין בניטין ופסק הרב כרב כחמן דאמר שטר חוב היוצא על היתומים לף על פי שכתוב בו שנפח חיבו נובה אלא מן הזיבורית וכן פסקו ז׳ וכתב הלמכן ז׳ דדוקא בשכתב לו סתם נובה מן העדית ומן הדין היה נובה מן העדית בין מיורשיו לבד מיהו בין מיורשיו לאחרים מין עקרין תקנת חכמים בסתם אלא אם כן פירש ואמר נובה מן העדית בין ממכי בין מיורשיו ונמצי לומר מילתא מדין שבועה וכו׳ וכן ינהגו בתוב הרי משה הספרדי ז׳ עכ׳ל ומוה לתיה למיל כותב דבבו זה דעת הרב רבי יונה והרשב״ץ ז׳: בא לגבות מן הלוקח לא ישריוך אלא בשבועה וכו׳ פירוש אפילו אחלם התנה בפי׳ על הלקוחות מין תבעו מועיל אחלם וכן דעת הלבותית פרק הכותב

ובהשגות אא״ אלו דברי הרב ז׳ ולא הסכימו עמו ויש לנו ראיות גדולות לדבריו שמאחר שהם לקחו ממנו מאחר התנהו לאפסוקי עכ׳: **ודבר** זה מיחלוקת יסוד בין קנינים בהלכות ובהלכו הכריעו ז׳ כתב ריפ ז׳ בפירושו ובהלכו הכריעו כפירוש ואינו מועיל אחלם הלקוחות והחזיקו בטעם דבר זה ואף לית ז׳ כתב ומעשים בכל יום ואין כפרעין מן המשועבדים אלא בשבועה אף על פי שיש להן כחמכות ודעת בעל העיטור והרמ״ן ז׳ כדברי רבנו יקנת מין החלוקים כדברי הלא ז׳:

פרק ששה עשר החוב

בתחלת הלוה עד שיפרענו ליד המלוה וכו׳ כך פשוט בכמה מקומות: **אמר** לו המלוה זרוק לי חובי וקפטר וכו׳ בניטין פרק הזורק אמרו ולקי לינהן אמרו ולא לדבר אחר אחיניה ולעניין החוב

אמר לו זרוק לי חובי וזרק לו חובו קריוב למלוה זכה לוה קריוב ללוה לוה חייב מהכא על מהכא שכיהם יחלוקו ואיכא דאמרי עכהקין דאמר לו זרוק לי חובי וקפטר ואמר לו כסי מאי למימרא ואמרו דאמר לוה זרוק לי בתורת ניטין זרוק לי חובי בתורת ניטין היו המעות קרובות ללוה הרי עדין באחריותו היו קרובי למלוה נפטר הלוה מחצה על מחצה אם אבדו משם או ננגנבו משלם הלוה מחצה: היה

היה ראובן חייב לשמעון מנה ואמ׳ללוי הולך לשמעון מנה זה שאני חיי׳ לו אם בא לחזור אינו חוזר והוא חיי׳ באחריותו עד שיגיע המנה לשמעון

החזיר לוי את המנה לראובן שניהן חייבין באחריותו עד שיגיע ליד שמעו׳ כל חובו: ראובן שהיה חייב לשמעון מנה ואמר שמעון לראובן מנה שיש לי בידך תנהו ללוי והיו עומדין וקבל לוי ונמצא ראובן עני ואין לו ממה שיגבה ממנו הרי לוי חוזר בחוב על שמעון שזה הטעהו ואם ידע לוי שהוא עני או שהיה עשיר באות שעה והעני איט יכול לחזור שהרי קבל טען לוי שהיה ראובן עני והטעהו ושמעון אומ׳עשיר היה והעני יראה לי שעל שמעון להביא ראיה ואח׳כך יפטר מחוב לוי לא יהיה אלא שובר בידו אומרין לו קיים שוברך והפטר: כבר בארנו בהלכות מקח וממכר שראובן שלא היה לו אצל שמעון כלו׳והיה ראובן היי׳ללוי מנה והמחהו אצל שמעון אעפ שהמחהו במעמד שלשתן לא קנה ואם רצה שמעו׳ שלא יתן לא יתן ואם נתן חוזר ונובה מראובן שהרי על פיו נתן וכן אם רצה לוי לחזור ולומר איני רוצה לגבות משמעון חוזר ונובה מראובן ואף על פי שנפרע מקצת משמעון חוזר ונובה השאר מראובן: חנו׳ שהיה נותן לבעל הבית מן החנות כל מה שירצה בתורת הלואה ומקיפו עד שיתקבץ הכל ופורע לו ואמ׳ לו בעל הבי׳תן לפועל׳סלע׳או לבעל חוב במנה שיש לו אצלי ואני אתן לך וחרי החנוני אומר נתתי והפועל או בעל חובו אומר לא לקחתי הרי הפועל או בעל חוב נשבע ונוטל מבעל הבירת חובו׳ וכן החנוני נשבע ונוטל מבה׳ מה שטען שנתן שהרי הוא אמר

עין כתי׳ סלעיהן פ״ה: לו ליתן והפועל נשבע׳ במעמד החנוני וכן ה החנוני במעמד הפועל או בעל חוב כדי שיכלמו זה מזה וכן כל כיוצא בזה ושבועה זו׳תקנת חכמים היא בנקיטת

עין כתי׳ שבועת פ״ח חפץ׳ מפני שבאין שניהן בקנ׳כתי׳ נזילה פ״ד: ליטול לפיכך אם מת החנוני נוטל בעל חוב בלא שבועה וכן אם מת פועל או בעל הבית החנוני נוטל בלא שבועה שהרי אין בעל הבית מפסיד כלום ואינו משלם אלא תשלום אחד החנוני אומר אתה אמרת לי ליתן לזה מנה או צוית ואמרת לי אם יבא פלוני תן לו ובעל הבית אומ׳לא אמרתי לך הרי בעל הבית נשבע הסת ונפטר והחנוני עושה דין עם זה שנתן לו וכן אם אמר החנוני לבעל הבירת המקיפו כתוב בפנקסי שיש לי אצלך מנה ובעל הבית אומ׳איני יודע נשבע בעל הבית הסת שאינו יודע ונפטר כדין כל טוען על חברו לכל דבר ואין בזה תקנת חכמים: ראובן שהוציא שטר חוב שיש ללוי על שמעון וטען שלוי נתנו בכתיבה ומסיר׳ואבד השטר שהקנהו בו או שטען שהקנהו לו על גב הקרקע הרי זה גובה אותו משמעון הואיל ויצא מתחת ידו: טען

מגרל עוז

קיה לראובן חייב לשמעון מנה ואמ׳ללוי הולך לשמעון וכו׳ עד שיגיע ליד שמעון כל חובו

בתב הרלב״ד ז״ל אחריות לוי השליח ליכי יודע מה קוץ שיש שעם יכפור לראובן במלוה כמ׳לוי פושע בדבר עכ׳: וכבר כתבתי הדבר וכן מנהגי כתו׳תשובה לרב שפמי ז״ל שעם העני הלוה השליח חייב וכן עיקר שכיה׳חייבין באחריותו כדברי רבנו ז״ל:

ראובן שהיה חייב לשמעון מנה וכו׳ וירושלמי הביאוהו בהלכות פרק המקבל:

טען לוי שהיה לראובן עני והטעהו וכו׳ כראה שדברי רבנו הם כמחויי׳ לו שמעון ללוי בשטר ואז נריך להביא ראיה בדיוק שפרעו ואם יש שם ספק בדבר על שמעון להביא ראיה כמו שכתב הוא ז״ל לעיל משובר שאומרים לו קיים שוברך והפטר לכל במלוה על פה אחר שהוא נאמן לומר פרעתי בשבועת היסת כראה ודאי שבאמן לומ׳ עשיר היה והעני מהיכן מצו כל זמן שלא נדע הפך ובודאי במלוה על פה אם הביא שובר לבית דין אומרי׳לו קיים שוברך אלא אם כן רצה להפטר משבועת היסת לכל אם רצה לישבע ודאי אין מזקקין לו ליתר מכן כך נראה לי:

כבר בהלכות מקח וממכר פ״ו מהלכות מכירה כתבתי דין זה והוא בהלכות בהיתקבל מקבלת שמועת:

חנוני שהיה מתן לבעל הבית מן החנו׳וכו׳ משכח פר׳ כל הכשבעין בשבועת ומבואר בגמ׳ בישקבל דהלכתא דשבין כשבעין זה בישעיור זה וכתבו דהו׳ הדין לכל שבועה שיון הדין הוא בשני הלה שכבגדי ויהי שהוסיפו בכאן היא אלף על פי שבין החנוני והפועלים אין שום תביעה בעולם כשבעין היחד ביועמד חבירו כדי שיכלמו זה מזה לפי שהם יודעים היחד בועמד חבירו כדי שיכלמו זה מזה לפי שהם יודעים היחד בועמד חבירו כדי שיכלמו זה מזה לפי שהם יודעים

לפיכך אם מת החנוני וכו׳ז״ל כתבתי בגמרא דין זה כתבתי בהלכות מכירה: טען

ובהשגות אא״א

עד כאן לשון רבינו ז״ל בחבורו

לוי השליח ליכי יודע מהו שיש שאם יכפור לראובן במלוה כמ׳לוי פושע בדבר עכ׳: וכבר כתבתי הדבר וכן מנהגי כתו׳תשובה לרב שפמי ז״ל שאם העני הלוה השליח חייב וכן עיקר שכיה׳חייבין באחריותו כדברי רבנו ז״ל:

ראובן שהיה חייב לשמעון מנה וכו׳ וירושלמי הביאוהו בהלכות פרק המקבל:

טען לוי שהיה לראובן עני והטעהו וכו׳ נראה שדברי רבנו הם כמחויי׳ לו שמעון ללוי בשטר ואז נריך להביא ראיה בדיוק שפרעו ואם יש שם ספק בדבר על שמעון להביא ראיה כמו שכתב הוא ז״ל לעיל משובר שאומרים לו קיים שוברך והפטר לכל במלוה על פה אחר שהוא נאמן לומר פרעתי בשבועת היסת כראה ודאי שבאמן לומ׳ עשיר היה והעני מהיכן מצו כל זמן שלא נדע הפך ובודאי במלוה על פה אם הביא שובר לבית דין אומרי׳לו קיים שוברך אלא אם כן רצה להפטר משבועת היסת לכל אם רצה לישבע ודאי אין מזקקין לו ליתר מכן כך נראה לי:

כבר בהלכות מקח וממכר פ״ו מהלכות מכירה כתבתי דין זה והוא בהלכות בהיתקבל מקבלת שמועת:

חנוני שהיה מתן לבעל הבית מן החנו׳וכו׳ משכח פר׳ כל הכשבעין בשבועת ומבואר בגמ׳ בישקבל דהלכתא דשבין כשבעין זה בישעיור זה וכתבו דהו׳ הדין לכל שבועה שיון הדין הוא בשני הלה שכבגדי ויהי שהוסיפו בכאן היא אלף על פי שבין החנוני והפועלים אין שום תביעה בעולם כשבעין היחד ביועמד חבירו כדי שיכלמו זה מזה לפי שהם יודעים היחד בועמד חבירו כדי שיכלמו זה מזה לפי שהם יודעים היחד בועמד חבירו כדי שיכלמו זה מזה לפי שהם יודעים

לפיכך אם מת החנוני וכו׳ז״ל כתבתי בגמרא דין זה כתבתי בהלכות מכירה: טען

ראובן אם יאמר החנוני נבו׳מפורש במשנה שם: ראובן שהוציא שטר חוב שיש לו ללוי וכו׳לע שכתב רבנו ז״ל היינו שכתב שנובה ויהיו נריך להביא ראיה דיקא כשהיו הלוה עומדין ויש יאמר לי שבעל דבריי שלי כתב ויפטר לך אבל אם הלוה טען טענת ומקבלין היימו וכן כתב פ״ו מהלכות מכירה זה לאומו אבל נריך עליו להביא ראיה שהרי הכתבע חוזר ויש יאמר לי שבעל דבריי שלי כתב ויפטר לך עד כאן ושם הלכתי בגיולוי דין זה וכתבתי שם שעקר הדין הוא שנריך להביא ראיה קודם שיגבה בו שלא כדברי רבנו ז״ל וכן דעת הקיומן ירה״ע ז״ל: טען

מגדל עוז

שטר שהיה ביד שליש עד סוף הפ׳
לך לג לך כא בסמ״ק פ״ה בורר ובמציע פ״ק:

פרק שבעה עשר

מלוה

שמת ובא היורש
עד אין מכירין
לך מה מיהו בשנועות פ״ק כל השבועי
והבירור בזה הפרק עצמו:
לפיכך

טעון שמעון שפרע ללוי ואמר ישבע לוי ישבע לו ואחר כך יגבה ראובן הודה לו שפרע ישלם לוי לראובן טעון לוי שלא מכר ולא נתן שטר זה נשבע הסת ונפטר: שטר שהיה

ע עיין בסי׳ מ״ל ופר׳ קמא דב״מ עכ׳: ביד ג שלישי והוציא מתחת ידו בבירה דין ואמר פרוע הוא נאמן אף על פי שהשטר מקויים שאילו רצה היה שורפו או קורעו ובן אם מת השליש ונמצא כתב יוצא מתחת ידי שליש ששטר זה המונח אצלו פרוע הוא אף על פי שאין עדים על הכתב אבל כתב שיצא מתחת ידי מלוה ששטר פלוני פרוע אפילו היד בכתב ידי המלוה אינו אלא כמשחק היו עדים על הכת׳ אם היו מקויימין הרי השטר פרוע ואם אין עליו קיו ישאלו העדי׳ החתומין על זה השובר אם לא ידעו או שאין העדי׳ מצויין הואיל ומתחת ידי המלוה או מתחת ידי יורשיו יצא אין השובר כלום ויצא השטר בין שטרות פרועים הרי זה פרוע ואף על פי שאין עדים על הכתב ונמצא הרשב״ם
וכן אם נמצא כתו׳ בגופו של שטר בין מפניו בין מאחוריו ואפילו במקצתו שטר זה פרוע או נפרע ממנו כך וכך עושין על פי הכתב ואף על פי שאין על הכתב עדים ואף על פי שיצא מתחת ידי
ב דלי לאו דפריע לא קי המלוה שאילו לא נפרע לא היה כותב ב על השטר המוצא שטר בין שטרותיו ואין מדע ליה לשטרא עכ׳: יודע מה טיבו יהיה מונח עד שיבא אליהו: האומ׳ לבניו שטר בין שטרותי פרוע ואיני יודע אי זה הוא שטרותיו כולן פרועין נמצא לאחד שם שני שטרות הגדול פרוע והקטן אינו פרוע אמר לחברו שטר לך בידי פרוע הגדול פרוע והקטן אינו פרוע חוב לך בידי פרוע שטרות שיש לו עליו כולן פרוענין:

פרק שבעה עשר

מלוה

שמת ובא היורש לתבוע את המלוה בשטר שעליו ואמר פרעתי לאביך והיורש אומר איני יודע אומרי׳ לו ג עמוד ושלם לו אמר ישבע לי הרי זה נשבע בנקיט חפץ שלא פקדנו אבא על ידי אחר ושלא אמר לנו אבא בפיו ושלא מצינו בין שטרותיו של אבא ששטר זה פרוע וגובה: מת

ג עיין בתשובות ז׳ סי׳ מ״ב ובספר קנין סי׳ י״ד עד כאן:

טור סם סי׳ קנ
סמ״ג סם

טור סם סי׳ קנ
סמ״ג סם

טעון לוי שלא מכר ולא כתן שטר זה וכו׳ממק שמ׳ רבינו ז״ל ולא כתן לי שדעתו ז״ל שכשאומר לוי שפרוע הוא משלם לראובן כדין מוכיח שבתאר פרק שביעי מהלכות הובל ומזיק שחייב לשלם כל מה שכשטר היכה לומר שאומר מכרו במכה ושוק שף מוכיחין מן המוכיח וכמו שבארתי שם שף כאן כשאומר פרוע הוא משלם כל שוי השטר ואין לנו מאמינין אותו לומר פרוע הוא קודם מכירה ולא ישלם אלא דמים שקבל דמ׳מק שאינו מקח ומעכב מאמינין אותו לעניין הלוה הייבו משום דמי מחיל לאבל ולאי קוח חיי בתשלומי כמו שהיה מיתחיי׳ אם מחל ואם לא תאמר כן לפיל הקודם לוי שכתן לא ישלם כלום אם לאו מאמינין אותו שכבר כפרע קודם כתיבת דקוק ליה כבניתן מה שאינו שלו ויש לדחו׳ ולומ׳ שכונת רבינו היא בתחלת׳ אי כמי לא כתן לא כתן בתחלת׳ אי כמי לא כתן ואחר כך כפרע מכל מקום עיקר הדין כלהלן לי כמו שכתבתי ומה שכתבנו כשבע היסת ונפטר קוח מפני שהוא על פי שאינו נרין להכיח ליה לעניין נוף השטר

פרק שבעה עשר מלוה

שמת ובא היורש לתבוע את המלוה וכו׳ חמר ישבע לי וכו׳ זו היא שבועה שמחלקין בגמרא ממון לילמ׳ מלוה השתא פרק כל השבועין שקיל בלא שבועה ילפי׳ שקלי בשבוע׳ בתמיהה ואוקימנא בפרע מן היתומים כדילפי׳ התם ובהלכות גזלנו מן הלוה עצמו כפרעון בלא שבועה וכי מילי בלא טעון לישתבע לי אלא לחומר פרוע הוא דכיוון בזה הלכך כומל שלא בשבועה ולא הודיע כח היתומים מכחו אבל בדטעון לישתבע לי כיון דלי קים עתין הכי לשבוע שיתבאר לסוף פרק ארבעה עשר ליפלו עשרה מן השבועה שבועת היורשין וכן כתבו רבינו ז״ל בתשובה וכן עיקר ואם תאמר אם כן מה טעון לילך על נב דלא קא טעין לילך לומר לפומית כתובתה ולומר לשבועת הבא ליפרע מן היתומים ומכחי יתומים קתני לה כדילפי׳ התם כשם שחומרו הפוגיי׳ היה שבועת הלך על נב דלא טעני ליתבעי לף על נב דלא טעני ליפרע היא לף על נב דלא טעני לילך ולי לפט ליה בבאין ליפרע מיתומים מחמת שבועת הלך על נב דלא טעני לילך ולף כשהוא מיתבעי מחמת שני שטרות שלוה מהן כדברי בעל העיטור ז״ל שהיה מוכיח מכחן דלא שקלי בשבועת היורשין וקיל דבר של יתום:

טעון שמעון שפרע וכו׳ זה נראה פשוט וכן כתב הר׳ יהודה הלבבלוני ז״ל וזה דעת הגאונים ולפ יש דחיה שיוכל ולא דמי לישבע לף עכ״פ שלא קודם שפרע חייב לשלם לגוקח וכן כתוב בעיטור עוד כתוב שם שאם מת מוכר יורשיו כשבועת היורשין וכן ל לגוקח ואם לא רצו לישבע משלמין לגוקח:

הודה לו שפרע ישלם לוי לראובן פירוש דין הוא לפיל דבשיש עדים לראובן ויהקבייה שהרי היה לוי יכול לגבות את החוב כמו שנתבאר פ״ק ומכירה ומנו דלמי בעי מי מחיל כי אמר שטרא פרוענא הוא כאילו ל וש יש שכתב דכי אמור שטר פרוע הוא הרי שטרא כמחילו עבדינן לך מחילה גדולה מזו:

מגדל עוז

מכאן אתה למד על סוף הפרק הסמכות הנאומים שלא ובזמינו כלא ובקיאות פ"ט בקיאות עדות:

פרק שמונה עשר המלוה

את חבירו וכו' עד וזהו

לף יד הנקרא טורף פרק קמ"ח דמציעא: במה דברים אמורים בקרקעות שהיו לו עד שבממון קיים פרק ח

לף מ חזקת הבתים: עשה שדהו אפותיקי עד מן המשובחים לעולם פר' קמ"ח דכתיקין ובקלבות בניטין פר' השולח ובימי ירושלמי ריש פרק הלמוכר לכהן גדול:

עשה שדהו אפותיקי לבעל חוב וכו' עד שלא מכר ממכר עולם לוקח מכורה כתב הרמב"ם ז"ל לפי הכתוב ולפי הסברא כשמכר מפני שהוא יורש ואינו יכול לקיים מה שעשה אביו אבל אם מכר מפני שהוא בעל חוב ואינו יכול לגבות אלא מן הקרקעות שמכר הרי הלוקח כמי שלוה ממנו ומחזיר לו הקרקעות שלקח ממנו ואינו יכול לומר לו הרי לך מעותיך שהרי לא לוה ממנו אלא מפני שהיה בעל חוב לאחר ולא מפני שהיה יורש ואינו חייב לשלם לו אלא מה שלקח ממנו ואם הוזלו הקרקעות אינו יכול לומר לו הרי לך קרקעותיך ותן לי מעותי אלא מוכר לו כפי מה שלקח ממנו ואם הוקרו הרי הן של לוקח ואם נאבדו מאבדת הלוקח ואם נגנבו ישבע הלוקח שנגנבו ויטול מעותיו מן היתומים ואם נאנסו הרי הן כמכורות ללוקח ואם נמצא שדה אחר תחת השדה שמכר הרי הוא של לוקח ואם נמצא מעיין או בור בשדה הרי הן של לוקח ואם נמצא בה מטמון הרי הוא של מוכר ואם נמצא בה מטמון של עובדי כוכבים הרי הוא של לוקח ואם נמצא בה מטמון של ישראל הרי הוא של מוכר ואם נמצא בה מטמון ואין עליו סימן הרי הוא של לוקח ואם נמצא בה מטמון ויש עליו סימן הרי הוא של מוכר ואם נמצא בה מטמון ויש עליו סימן של עובדי כוכבים ושל ישראל הרי הוא של מוכר ואם נמצא בה מטמון ויש עליו סימן של עובדי כוכבים ושל ישראל ושל עובדי כוכבים ושל ישראל הרי הוא של לוקח ואם נמצא בה מטמון ויש עליו סימן של עובדי כוכבים ושל ישראל ושל

במה דברים אמורים בשמכר לשעתה אבל מכרו ממכר עולם אינו מכורה עשה עבדו אפותיקי ומכרו הרי בעל חוב גובה ממנו מפני שיש לו קול עשה שורו אפותיקי ומכרו אין בעל חוב גובה ממנו וכן שאר המטלטלין מפני שאין להן קול עבד שעשהו רבו אפותיקי ושחררו אף על פי שכתב לו לא יהיה לך פרעון אלא מזה יצא לחרות וכן אם הקדישו שהחמין והשחרור ההקדש מפקיעין מיד שעבוד והרי בעל חוב גובה חובו מן הלוה וכיתב עליו שטר בחובו וטורף מזמן זה הישטר ולמה הוא חייב לשלם מפני שנוער לאבד ממון חברו וכל הגורם להזיק משלם כמו שבארנו במקומו וכופין את רבו השני לשהחררו מפני תקון העולם שלא ימצאנו בשוק ויאמר לו עבדי אתה

המקדיש נכסיו אין בעל חוב יכול לטרוף מן ההקדש שההקדש מפקיע השעבוד וכשפודי הקרקע מיד ההקדש אומרים כמה ארם רוצה ליתן בשדה זו על מנת שיתן לבעל חוב את חובו ולאשה כתובתה לפיכך לכשתפרה ותצא לחולין ביד הלוקח יבא בעל חוב ויטרוף אותה או האשה בכתובת כמו שבארנו בערכין: בעל חוב שבא לטרוף אם יש מעורת ללוקח יכול לסלקו וליתן לו דבי מה שהוא טורף וחוזר הלוקח ותובע למוכר ואם עשה אותו אפותיקי אינו יכול לסלקו בדמי:

ראובן

בודא בשיוכיח לשעתה אבל ביכיח ויוכר שעל מכר היכר זקן בשעה הקידשו שקודם בהלכות דיוסקין קמי כשיברין לשעה הכן קיימין לכל אדם לא יוכרן לשעה דבכי לאיכן מוכרין ונראה לעת דבכי לפרש שתף על פי שתף יש שתף בכסים בני חורין ניכר היכן ולא ומזו ניכל ויקום אם

מוכר לויה שתף ככסי תחר ומכירת

זו קרי מלוה טורף תת זו ובזו יפה

כח הלפיתיקי. ב"ר ר' דבכו לפרים

ז"ל ומה שתורגו בירושלמי והלוקח

נס זה שם היה מפתק לא היה מפתק

הדין כלל מיתנית הלפיתיקי מה

ראוי לומר כאן לוקח יתום לעבוד

ולי זה נשם יש לו לתום יותר מפתח

ולפיכך שלוה כתב

דבכו אם לא יוכל ככסי בני חורין

ולא תמיד אם לא היו לו בשעת

ומכירה ככסים בני חורין ואם כן

היה יש לומר שזהו הטעם שבשעת

ממכר עולם היכו מכור לפי שהיה

לו לפרש שהו משועבד בלפיתיקי

ואם ימכור שתר ככסיו יצא בעל

חוב לגבות ממו אבל כשמכרה

בשעה לו עד זמן נוכיחנת לחוב

מכורה וכל זה לחוק ובריך עיין

טוור סם פ' קיי סחב עשין ב ד קף קיג ע"ב עיי

נס זה שם

טוור סם פ' קיי סחב סם לף קיג עיש ול"ה

ובהשגות אא" לא הכיון ולא הכיחן דרך הירושלמי תשר מצא על זחת ה המיומרת עד כאן: ובאמת כל המיפרשי' לותו פרשוהו לו בעבדי כאן ברזל המוכרים בדאש הירוש' הו כדין לפותיקי של תשה ודבכי דבכו כ"ש: עשה עבדו

לף מ ל

לפותיקי ומכרו וכו' מיומרת פרק חזקת הבתים ובראיה שאם קיוה לפותיקי מיפול סתם נוכח מיתנו אם אין שם שתר ככסים בדוקה ואם קיוה לפותיקי מיפול לפלוג יש שם שתר ככסים הרי היוה כקרקע לענין זה מפני שיש לו קול:

עשה שורו וכו' בותיה מיומרת שם ואם יחדו לגבי מקרקעי כבר כתבתי שם

לין היטלטלין בשעבדן לגבי קרקע שטרפין מהם ופרשו הפיפרשים זל עשה עבדו לפותיקי לפלוג בעלים בלא שטר נוכח מתנו פ' וכנין שהמלוה בשטר שאם המלוה על פה לית לו נוכח יין הלקוחות כמבוואר פרק אחד עבד ועשה שורו לפותיקי לפלוג בשטר לית לו נוכח: עבד שעשתה

לף מ

דבכו לפותיקי ושחררו וכו' משנה ונמיומרת פרק השולח ופסק כרשבב"ם וכתוקמתה דרך וכבר כתבתי זה פרק שניעי מהלכות חובל ומזיק

ובהשגות אא" היה פוסק כרשבב"ם והדבר לית בסק כן עכ"ל: ונוסחת ההלכו' משובשת בזו"מ לפ"ז זל וכבר כתבתי שם מה שנו לי

מיעט לדבכו זל ומה שכתב דבכו וכן אם הקדישו יתבאר בסמוך: המקדיש נכסיו אין בעל חוב יכול לטרוף וכו' עד כמו שבארנו בהלכות ערכין דעת

דבכו זל שכל הקדש לפילו קדושת דמים מפקיע מידי שעבוד ולפילו הקדש קרקע וזו היא מיומרת דבכא קמיומרא דהקדש חמין ושיחרור מפקיעין מידי שעבוד וקרא מפרש הקדש בכלל וכבלה [illegible] מפשט היושבה שבפרק שור שהיתומים שעטיבו שם היוקדיש נכסיו והיתה עליו כתוב' ובעל חוב אין לו לתשה לגבות כתובתה מן ההקדש ולא בעל חוב את חובו אלא הפודה פודה על מנת ליתן לתשה כתובתה ולבעל חוב את חובו ויוה שתמרו בגמרא כדי שלא יתמרו הקדש יתמרו יוכל בלא פדיון פי' לפיכך תמרו חכמים שקדושת דמים יפקיעת מידי שעבוד לף על פי שפוסו לגבות מן הפודה וההקדש מיתכר בשעה כדי שלא יתמרו הקדש יוכל בלא פדיון שם היה בוטלו הלכה בחיובו בלא פדיון ולגזולי בשתר קדושת ויתמרו שהן יוכלין בלא פדיון ולגבכי דבכו זל כל הקדש מפקיע מידי שעבוד ושם היה קדושת הגוף ההפקעה עולמית ושם היה קדושת דמים כפקעה עולמית ובכר הישינו הלכה זל ויוה פרק שביעי מהלכות ערכין ובאמת שיוה זל שכתב זל אם פי' היה חיובו בכון וכל היופרשים רחיתי חלוקים עליו ולדבכי כולם מין קדושת קרקע מפקיע מידי שעבוד והבדלו רחיתי לזה ופרשו שדין קדושה ב' שעבדין היו מיפני הפקעת שעבוד אלא לף על פי שיהו עוקף מין ההקדש כדי שלא יתמרו הקדש יוכל בלא פדיון:

חוב שבא לטרוף וכו' מחלוקת תומ"ים בכתובות פרק מי שהיה כשוי בעובדא דהקוח נבכרא דלקוו מפקי ביה אלפא זוזי וזבניהו לההוא דאתי לפלוגי ופסק דבכו כרבה וכן כתבו זל: ואם עשה לותו לפותיקי וכו' מיומרת פרק קמא דמציעא ובהמקבל לכי שנייה לפותיקי לית מני לוקח לפלוג

לף נ ל

לף נ

לף נ ע"ב

ירושלמי פרק השולח

ראובן

ראובן שהיה חייב לשמעון מאתים דינרין וכו' זה המעשה שכתב לעיל ומקבלו תדע לפלוגי ומבואר דין זה שם במסקנא ובשלמא קיתה לחת מקשדות. לפותיקי
מפורש לשמעון שהרי יכול לזקף לבלקו בימעית: מת ליחובן והניח שדה לחת שוה מנה וכו' נמ זה מעשה דקטיבא דלקמן מבואר שם
ומה שכתב רבינו ז"ל מן היטב לטלין שהניח לפי שהוא ז"ל סבור שמוכסים שלקח לפלוגי מנה ליכא שם בתוספתא מעשה כתובה בנמרא שטעם הבעל חוב הוא
מפני שיכול לומר מניח עבידתם וכן כתבו קצת המפרשים ז"ל וכבר כתבתי בזה פרק לחד עשר: ואם תמרו לו הלא במלוה דמי השדה וכו' נמ זה בתוספתא

פרק תשעה עשר

בשיורדין

בית דין לנכסי הלוה לגבות מהן לא ינבו לבעל חוב אלא מן הבינונית שבקרקעותיו ודין תורה שנבה בעל חוב מן הזבורית שנאמר בחוץ תעמד והאיש אשר אתה נושה בו יוציא וגו' מה דרכו של אדם להוציא פחות שבכליו אבל תקנו חכמים בבינונית כדי שלא תנעול דלת בפני לווין בד"א בבא ליפרע מן הלוה עצמו אבל הבא ליפרע מן היורשין בין קטנים בין גדולים לא יפרע אלא מן הזבורית: אין נפרעין מנכסים משועבדים במקום שיש נכסים בני חורין ואפילו היו בני חורין זבורית והמשועבדים בינונית או עידית בין שמכרם בין שנתנם נשתדפו בני חורין הרי זה טורף מן המשועבדי שבין שנשחתו באילו אינם: ראובן שמכר כל שדותיו לשמעון וחזר שמעון ומכר שדה אחת מהן ללוי ובא בעל חוב של ראובן לטרוף רצה מזה גוב' רצה מזה נובה בד"א בשלקח לוי בינונית אבל אם לקח עידית או זבורית אינו טורף מלוי שהרי זה אומר לו מפני זה טרחתי ולקחתי שדה שאין דינך לגבות ממנו וכן אם לקח לוי בינונית והניח אצל שמעון בינונית כמו הבינונית שלקח אינו טורף מלוי שהרי זה אומר לו הנחתי לך מקום לגבות ממנו: כבר בארנו שהנזיקין שמין להן בעידית ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזבורית היו לו עידית וזבורית נזקין בעידי ובעל חוב וכתובת אשה בזבורי' היו לו עידית ובינונית נזקין בעידית ובעל חוב וכתובת אשה בבינונית היו לו זבורית ובינונית בלבד נזקין ובעל חוב בבינונית וכתובת אשה בזבורית מכרן לשלשה בני אדם בבת אחת הרי בולן נכנסו תחת הבעלים והנזקין טורפין מן העידית ובעל חוב טורף מן הבינונית וכתובת אשה טורפת מן הזבורית מכרן

[1] פרי' ואפילו נשבי שטרית ואפילו מכר לוי שדה שלקח בתחילה בשטר הראשון אין לוי יכול לומר הכחתי לך מקום לגבות היינו דשדה שביד שמעון שקנה בתחילה שהרי יכול שמעון לומר מה טעם תמרו תכמים אין נפרעים מנכסים משועבדים בתקנ' שיש בני חורין מפני תקנת לוקח ראשון ולכי מי לתמרי לכל המומר לי מיפעי בתקנה זו ותמרי כל המומר לי מיפעי בתקנה שתקנו תכמים לטובתו שומעין לו ואין נראה לו פרש שפירש בשטר מחל עש כתו' עכ:

[2] ואת והא מלוה על פה לא נגיח ממשעבדי וים לומר כשעמד בדין לכשטר דיתי' ובקבלת בתרא ופרק קמא דב"מ ובפרק קמא דערכין תמריון כמי מליה הכתובה בתוספתא בשטר דיתיה תמי' עד כאן:

מגדל עוז

פרק חשעה עשר

בשיורדין

בית דין לנכסי

הלוה עד בפני לווין פ"ק דכזיקין ף ח
ובניטין פרק הניזקין: בד"ה כשבא ף ח
להפרע עד מן הזיבורית בעלמין ף כא כב
פרק שום היתומים ובניטין פרק שם
הניזקין ובשבועות פרק שבועת
הדיינין: אין כפרעין מנכסים
משועבדין עד כאילו אינן בניטין
פרק הניזקין ובכתובות פרק מי ף מח ב ף נה
שהיה כשוי: ראובן שמכר כל שדותיו טור יו"ד סי' קכ
לשמעון וכו' עד הניחתי לך מקום ממה שם
לגבות ממנו פ"ק דניזקין ובכתובו' ף ח
פרק מי שהיה כשוי: כבר בארנו ף נב
שהניזקין וכו' עד ששייר לפניו הכל
פ"ק דניזקין ובניטין היש פ' הניזקי' ף מח
והניחוך כל אחת מהן במקומו
הניזקין פ"ה דהלכו' נזקי ממין ופ"ל
ובהלכו' חובל ומזיק פ"ז: וכתובת
אשה בזיבורי' זה הפ' ופ"ו דהלכות
אישות: מכרן לג' בני אדם וכו' עד
טורפין מן השני הכל פ"ק דניזקין: ף ח
מוכר

[3] ואת והא מלוה על פה לא נגיח ממשעבדי וים לומר כשעמד בדין לכשטר דיתי' ובקבלת בתרא ופרק קמא דב"מ ובפרק קמא דערכין תמריון כמי מליה הכתובה בתוספתא בשטר דיתיה תמי' עד כאן:

מכר הלוה שדה ללוקח וכו' עד וכן דין הקושי בכתובתה

כתב הלב"ג זה הפי' נוסח שטרי וכן נעשה חוב ושטרי לקוחות ונחיי דאשי לא ראיתי בכל ספרי טעות גדולה כזו מכוון תשובות הראשונים שיין זה בחלילה אלא כשמכר הלוקח לאחר ומשכנתו אין בהקפלנא וקחמ"ו וכן בעל חוב ובעל משכנתו הפשרה מתחלק לשלשתן וכאן אין הפשרה אלא לשני בלקוחות ואחד מן הלקוחות והשלישית שלף לשפיס אין כאן פשרה כי כשיטרוף בעל חוב השדה מלוקח שני הלך אצל לוקח ראשון מעותיו כשיבא לוקח ראשון ויוציא השדה מבעל חוב או מי שיבא בכחו ויחזיר הלוקח שני כל מעותיו והלך לו ויוכיח שלף לבתחלה אין בעל חוב יכול לעכב מלוקח שני שיאמר לו אי אתה נוטל אלא מי שמכרה לך שהרי אתה יכול לומר לו מי שמכר לי מכר כל מה שיש לו בשדה ואם אין לו כלום אין לי עמך כלום ואני מודיע בעל כרחי מי שמכר לך יכול לומר לו לא יצא מפי דבינו הלכך אל תלך אחריו ספרו היה חסר לו הקושי ה"ג ומכל מקום לא ראיתי ולכני תוכין בהלע"ד ליישבה ואתה הב דעתך וכל שכן ודע כי שלשה פרקי מי שהיה בשוי שביעי מי שהיה בשוי שתי בשוים ומכר אחת מ שהיו וכתבה הראשונה ללוקח ודברים אין לי עמך מיוחד מיד הלוקח וקראשונה מיד השני ולוקח מיד הראשונה וחוזרין חלילה עד שיעשו פשרה ביניהן וכן בעל חוב עד כאן לשון הקושי וכתבה לא נ"ל דמי לה כאן שהרי הלוקח הראשון אין לו על מי לחזור שהרי מכר כל מה שיש לו בשדה ואין לו כלום ואין לו על מי לחזור אבל בשלשה פרקים שהרי יש לו על מי לחזור שהרי מכר חלק מן השדה ונשתייר בידו חלק ואם יבא בעל חוב לגבות ממנו יגבה מן החלק שבידו ואם יבא לוקח ראשון ויוציא השדה מבעל חוב או מי שיבא בכחו יחזיר הלוקח שני כל מעותיו והלך לו כיוצא בו אין לוקח ראשון יכול לעכב מלוקח שני שיאמר לו אי אתה נוטל אלא מי שמכרה לך שהרי אתה יכול לומר לו מי שמכר לי מכר כל מה שיש לו בשדה ואם אין לו כלום אין לי עמך כלום ואני מודיע בעל כרחי מי שמכר לך יכול לומר לי

הקדן ואפי׳ קשנא מניע למוכן מסולק אפי׳ הקונה קנאוסים הגדולים היכי יכול לטרוף יותר׳ וכמו שכתבתי וקבשתי אם קוה דבר ראוי ניטלו לוקח בקרקע ואם היו ראוי כופין לבעל חוב לתת לו מעות אבל בקפותיקי פעמים שנעל חוב ניטל יותר מהמחוייב אלא ויפה כחו כשקשנים לוקח משום קשבית לוה כיצד ראובן שהיה כושה בשוטען מכה ועשה לו שלק אחת שוב מנה אפותיקי ואחר כך מכרה לבני במכה וקונית בה לוי חמשים וקשניחה וקרי היא שוב מלתים מהן לראובן חמשים של קונית ומנית שנטל בחוב מכה שוב מלה חמשים וקטעם מפני שאומר לו בלני שלי הוא שקשבית ואין לך אלא קונית ותטלבה בדמי׳ לוי בקרקע וטורף מן המוכר מ

מגדל עוז

בעל חוב שבא לטרוף מן היתומים יתומים אומרי׳ אנו השבחנו ובעל חוב אומר שמא אביכם השביח עד היתומים להביא ראיה הביאו ראיה שהן השביחו שמין להן את השבח ואת ההוצאה ונוטלין הפחות׳ שבשניהן ומעלה אותן ברמים [ח] במה דברים אמורים בשעשה שדהו זו אפותיקי אבל אם לא עשה אפותיקי אם רצו היתומין לסלק בעל חוב בדמים מסלקין אותו ואם רצו נוטלין מן הקרקע שיעור שבח שלהן:

[ח] עיין בפר׳ יז:

פרק שנים ועשרים

סדר גביית חוב כו׳ עד מסלקי׳ אותו תמר הלוח

לף קעד פל״ב נט פשוט: הלוי משלם עד בית דין נוכין מ מהן פרק הכותב: ומס

גביית החוב כך הוא כשיביא המלוה שטרו לבית דין ויתקיים אומה ללוה שלם ואין יורדין לנכסיו תחלה עד שיתבענו ואם טעה הדיין והוריד המלו׳ לנכסי לוה קודם שיתבענו מסלקי אותו אמ׳ הלוה הריני משלם קבעו לי זמן כדי שאלוה מאחר או אמשכן או אמכור ואביא המעות קובעין לו זמן שלשי׳ יום ואין מחייבין אותו ליתן משכון שאילו היו שם מ מטלטלי׳ מיד היו בי׳ דין נובין מהן ואם רצה המלוה להחרי׳ על מי תקנ׳ הנאוסים: שיש לו מעות או מטלטלין ו ומפליג אותו בדברים הרי זה מחרים ואין מחייבין הלוה להביא ערב עד שיתן; שלמו

בעל חוב שבא לטרוף מן היתומים יתומים אומרי׳ אנו השבחנו ובעל חוב אומר שמא אביכם השביח על היתומים להביא ראיה הביאו ראיה שהן השביחו שמין להן את השבח ואת ההוצאה ונוטלין הפחות׳ שבשניהן ומעלה אותן ברמים במה דברים אמורים בשעשה שדהו זו אפותיקי אבל אם לא עשה אפותיקי אם רצו היתומין לסלק בעל חוב בדמים מסלקין אותו ואם רצו נוטלין מן הקרקע שיעור שבח שלהן;

פרק שנים ועשרים

סדר גביית חוב כך הוא כשיביא המלוה שטרו לבית דין ויתקיים וכו׳ זה פשוט שאומר לו קיים שטרך ותוכל לגבות כלאיתא פרק הפשה שכתוב ומה

לף יט עד ע

שכתב לבנו ואם טעה הדיין וכו׳ מעשה מבואר פרק נט פשוט שטעה ומלקוחו: אמר הלוה הריני משלם קבעו לי זמן וכו׳ דעת

לף קעד

בבא זה כלשעת הדיין אבל זמן שאין ללוה מעות אלו מטלטלין ויש לבע״ח לגבות מן הקרקע כיון לו זמן בב״ד שהוא שלשים יום וקטעם שהלי לפילו בלא כתיבת זמן אי אפשר לבית דין לגבות מן הקרקע לאחר הלוה אלא לאחר הכרזה ושומת כמו שיתבאר לקמן כשיש לו מעות או מטלטלין ומלוה שוכל מהם גבויי מגבין לו מהם לאחר ביום שכתב אלוה בתורת גביה אבל לא סבור שאין זמן ללוה שקגיע זמנו ולפילו לגבות מהקרקע אלא כיון שהוזק לאחר מתחילין בטלל גביתו וכן כתוב בעיטור ויש לזה קצת ראיות ודעת לחלק יש שמתבין זמן לפילו לגבות מטלטלין והלכה כדברי המכריעים הכא אלפסי ורבנו ז״ל:

ואם רצה המלוה לסלקים מהם כתב וכו׳ בהרבה מקומות מן הסבור הזה הזכירו שהרי מתקנת הגאוסים ז״ל ומקובל עד שכל לדין פשוט: שלמו

מגדל עוז

ואחר כך משביעין את הלוה שאין לו כלום כתק' הנאוני אם היה הלוה עמנו במדינה ומשביעין את הטורף בנקיט חפץ שלא נפרע חוב זה ולא מחלו ולא מכרו לאחר ואחר כך מורידין אותו לנכסי הלוקח בשום שלו וכותבין הורדה וכיצד כותבין אחר ששמנו לפלוני בשומא שהיתה בידו והכרזנו ל' יום כראוי והשבענו את זה הטורף וארז בעל חוב הורדנוהו לשדה פלוני להיו' משתמש בה כדרך שמשתמש אדם בקנינו ומאימתי אוכל הטורף פירות שדה זו משיפסקו ימי ההכרזה: כל אדרכתא שאין כתו' בה קרענוה לשטר ההלואה אינ' אדרכתא וכן טירפא שאין כתוב בה קרענוה לאדרכתא לאו טירפא וכל שומא דלא כתוב בה קרענוה לטירפא אינה שומא: נ' שירדו לשום אחר אומר במנה וב' אומ' במאתים או א' אומר במאתים וב' אומ' במנ' בטל יחיד במיעוטו אחר אומ' במנה ואחר אומר בשמונ' ואחד אומ' במאה ועשרים נדון במאה אחד אומר במאה ואחד אומר תשע' ואחד אומ' מאה ושלשי' נדון במאה ועשרה ועל דרך זו שמין ביניהן: ב"ת דין ששמו לטורף בנכסי לוקח ושעו בכל שהו מכרן בטל שהרי הן כשליח לטורף ולוקח ויש להן רשו' לתקן אבל לא לע"כ שליח וכל המורי' כזה הורו: ב"ת דין ששמו לבעל חוב בין בנכסי לוה בין במשועבדין שביד הלוקח ולאחר זמן השינה ידו של לוה או של נטרף או של יורשיהן והביאו לבעל חוב ארז מעותיו מסלקין אותו מאותה קרקע שהשומא חוזרת לבעלים לעולם משום שנאמר ועשית הישר והטוב קרקע ששמו אות' לבעל חוב ואחר כך שמוה בית דין לבעל חוב של זה המלוה הרי זו חוזרת לא יהא כחו נדול מכח בעל חוב הראשון מכרה בעל חוב או נתנה במתנה או ששמה לבעל חוב מדעתו או שמת והורישה אינה חוזרת שמו קרקע לאשה ונשאת או ששמו ממנה נושאת בעל בנכסי אשתו כלוקח הוא ולא מחזיר ולא מחזירין לו:

פרק כג

שלשה שידרו לשום אחד אומ' במנה וכ' בביתי סוף פרק בית כור: אחד אומר במנה ואחד אומר בשמונים ואחד אומר במאה ועשרים וכ' חלק זה מחלוקת שם בבריתא ופסק כתנא קמא וכן מוכיח בגמ' כמו שכתוב בהלכות ומהיכן התם תנא קמא דאמר כדין במאה קסבר מילתא מצויעתא היא: אחד אומר במאה ואחד אומר בתשעי' ואחד אומר במאה ושלשים כדין במאה ועשרה וכו' זה לא נזכר בגמרא אבל יש לו לרבינו ממה שאמרו קסבר מילתא מצויעתא היא ופירוש שהכי ממנעין מה שיש בין המועט למרובה ומוסיפין על המועט המחכית ונוטלין מן המרובה המחכית ומזה נלפיכ' כשהמועט אומר כ' והמרובה מאה ושלשים חולקין את המלבושים שיש ביניהם וכדין במאה ועשר וכן על דרך זו לעולם זה דעת רבינו ז"ל: בר' שמוה לטורף בנכסי לוקח וטענו בבל שהו מכרן בטל וכ"כ במה בתשובת הרב אלפסי ז"ל ושאלת מה טענו השומרי' בין על בעל חוב בין על הלוקח היאך תדין בה תשובה השומא בנכסי יתומים שהיא ברשות בית דין כבר אמרו שום הלייסין שפחת שתות או שהוציא שדרתיך ולא לעגיתי עכ"ל והעיר רבינו ז"ל שכל המורים כזה הורו וקשה ז"ל כתב לא ידעתי מאי שנא משטעו בשומת היתומי' ולמה לא יהיו בית דין נם עכשו כשליח לבעל חוב וליתומים נם בעל העיטור קבל תשובת הרב אלפסי ז"ל וכתב ולא נראין לן הכחנות לא ידעתי מידי שלא מה בין זה לשום היתומים שפחות משתו' מכרן קיים מעפ"י שלא הכריז כמו שנתבאר פרק שכיס עשר ולפי' נראה לי שאין דברי הנאונים ז"ל אלו לוקח במשועבדין כשמין מלוקח לבעל חוב וכן יראה מלשון רבינו ז"ל והטעם בזה מפני שאין על הלוקח מוטל לפרוע החוב הזה ואינו יורש מן הלוה כמו היתומי' שעומדי' במקו' לפיכך כי בית דין כשליחין נתין לו ללוקח להשתדל בפריעת החוב שכאלו מלוי מלוי לא היה קיים אלא לפי שהוא ז"ל להשתדל בפרעון המלוה ומתוך כך הדין נותן שאם פרעו בכל שהיה בטל ולפי' לפשר שיהיה קיים אם טענו לנזק הבעל חוב כמו שאינו קיים אם טענו לתועלתו אבל אם אינו מכבסי יתומים וכ"ש מכבסי לוה עבדינן לפי שהיה לו ללוה או ליתומים שעומדין במקומו לפרוע חובן וכל זה אינו ברור ועדיין צריך עיון:

בר' שמוה לבעל חוב וכו' ספק הלבה בנמ' פלך המפקיד הלכת' שומת הדיוט בעלמא ודעת רבינו ז"ל שאפילו הלוקח בכלל דין זה שמחזירין לו בעלמא אם טרפו ממנו וכ"כ ר"י לבעלה מעצה לתרי לפרקי שבפרק יש שהיה בשני שותפין ומת אחד מהן ונתן לו הלוקח מעותיו וכך עיקר ומה שכתב רבינו שמסלקין אותו מאותה קרקע לפי שומת חזרת אלא כשהיו הקרקע מקרקע וכן כתב הלם בסו"ה זה לשונו ושומת הדיוט במקרקעי ולא במטלטלי וכל דלא דאין כי היכי דאיכא קול בכל עבל עבור כתב דמסתברא דלי קנו מיניה דלא ליסלקה לא מסלקינן ליה שהרי דומיא דשומת דיוט מכרו לבעל חוב ומי קנו מיניה ליתיב משום דיהא דבר מכרו עכ"ל בתשובתו הרשב"ץ ז"ל משמו: קרקע ששמו אותה לבעל חוב ואחר כך שמוה לבעל חוב וכו' כל הלקים מוסכמים שם חזן משמה לבעל חוב מדעתו שהיא מחלוקת דב אחא ורבינא והעלו בהלכות שהיא חוזרת:

שמו קרקע לאשה ונשאת או שמוה וכו' לשון רבינו בזאת הבבא עד סוף הפרק כלשון הגמרא ממש ועקר הפירוש כך הוא שמו לה לאשה ונשאת ורבו בעלי להחזיר לה ולבעלה הדיוט אין מחזירין להם לבעל לפי שהיו שמין אותו חכמי' יותר ממה שהיה שוה ואין מחזירין לה אלא לפי שמו לה ומחלו לה בעלי

הלכות מלוה ולוה

מגדל עוז

מגיד משנה

וכן מי שנמסרה להם העדות במדינה אחת וכתבו ה' העדים במדינ' אחרת אין מזכירין בשטר מקו' שנמסר בו העדות אלא מקום שכתבו בו חתימת ידן:

שטרי מקח וממכר שלא נכתבו בפנים אפי' המאוחרי פסולין שהרי אפשר לטרוף בהן שלא כדין כיצד כגון שחזר המוכ' וקנה השדה מיד הלוקח קודם שיגיע זמן השטר המאוחר ויאמר חזרתי ולקחתיה פעם שניה ממך ונמצא טורף שלא כדין ולמה לא נחוש כן לשטר חוב המאוחר שמא יפרענו קודם שיגיע זמנו ויכתו' שובר ויחזר ויוציא השטר המאוחר ויטרוף בו שלא כדין לפי שכל הכותב שטר מאוח' תקנתו שיכתוב השובר סתם שכל זמן שיצא השטר בידו אינו שובר אותו זה השובר ואם לא עשה כן וכת' השוב' בזמן הפרעון הוא הפסיד על עצמו מי' שמכר שדהו באונס ומסר מודעא או שקדם ומכר או נתן לאחר קודם שימכור לאנס הרי המעות של אנס אצל המוכר במלוה על פה ואינו טורף בשטר מכר שבידו כלום מפני שאין דין שטר זה שיכתב ולא נכתב אלא מפני האונס וכן כל כיוצ' בזה אפשר לטורף בשטר שיטרוף בלא שטר אלא בעדות על פה כיצד בנון שיש לו עדות שזו גזלה מאביו הרי יש לו להוציא בעדים או ואין כאן שטר וכן אם העידו לו שנמכר הדין לאביו לטרוף מנכסי פלוני בכך וכך מזמן פלוני ומת אביו ועדיין לא טרף הרי הבן טורף בעדות זו לפיכך אין כותבין שני שטרות מכר על שדה אחת שמא יעשה הלוקח קנוניא עם בעל חוב ויטרוף שלא כדין כיצד יבא זה ויטרוף שדה זו בעדות שהעידו לו מהמת אביו ויחזור הלוקח ויטרוף בשטר המכר שבידו מן הלקוחות שלקחו אחריו ויקרע שטר המכר שבידו ויחזור בקנוניא ויעמוד בשדה שנטרפה ממנו ויבא הוא שטרפה בעצמו ויטרוף אותה פעם אחר בעדות עדיו ויוציא הלה שטר המכר השני ויטרוף בו לקוחות אחרי שלא כדין אם כן מי שאבד לו שטר המכר ועדיו קיימין כיצד יעשה יכתבו שטר [7] שני ויאמרו בו שטר זה אין גובין בו לא מנכסי משועבדי ולא מנכסי בני חורין ולא כתבנוהו אא להעמיד שדה זו ביד פלוני הלוקח כדי שלא יוציאה מידו המוכר ולא יורשיו בשטרי החוב אינו כן אעפ שעדיו קיימין וקנו מידו וחזר בשעתו ואמר שטר שכתבתם לי עתה אבד או נשרף אין כותבין לו שטר שני שמא פרעו או מחלו ואפילו היה החוב לזמן ואינו גובה בעדים או כלום אא אם הלוה אומר לא היו דברים מעולם שזה הוחזק בפרן בעדותן כמו שיתבאר מי שבלה שטר חובו [8] והרי הוא הולך להמחק מעמיד עליו עדים ובא לבית דין והם עושין לו קיום אבל עידי השטר עצמן אין כותבין לו שטר אחר אף עפ שנמחק בפניהם אבל באין לבית דין ובית דין עושין לו קיום כיצד

וכן מי שנמסרה להם העדות במדינה אחת וכתבו ה' העדים במדינ' אחרת אין מזכירין בשטר מקו' שנמסר בו העדות אלא מקום שכתבו בו חתימת ידן:

שטרי מקח וממכר שלא נכתבו בפנים אפי' המאוחרי פסולין שהרי אפשר לטרוף בהן שלא כדין כיצד כגון שחזר המוכ' וקנה השדה מיד הלוקח קודם שיגיע זמן השטר המאוחר ויאמר חזרתי ולקחתיה פעם שניה ממך ונמצא טורף שלא כדין ולמה לא נחוש כן לשטר חוב המאוחר שמא יפרענו קודם שיגיע זמנו ויכתו' שובר ויחזר ויוציא השטר המאוחר ויטרוף בו שלא כדין לפי שכל הכותב שטר מאוח' תקנתו שיכתוב השובר סתם שכל זמן שיצא השטר בידו אינו שובר אותו זה השובר ואם לא עשה כן וכת' השוב' בזמן הפרעון הוא הפסיד על עצמו מי' שמכר שדהו באונס ומסר מודעא או שקדם ומכר או נתן לאחר קודם שימכור לאנס הרי המעות של אנס אצל המוכר במלוה על פה ואינו טורף בשטר מכר שבידו כלום מפני שאין דין שטר זה שיכתב ולא נכתב אלא מפני האונס וכן כל כיוצ' בזה אפשר לטורף בשטר שיטרוף בלא שטר אלא בעדות על פה כיצד בנון שיש לו עדות שזו גזלה מאביו הרי יש לו להוציא בעדים או ואין כאן שטר וכן אם העידו לו שנמכר הדין לאביו לטרוף מנכסי פלוני בכך וכך מזמן פלוני ומת אביו ועדיין לא טרף הרי הבן טורף בעדות זו לפיכך אין כותבין שני שטרות מכר על שדה אחת שמא יעשה הלוקח קנוניא עם בעל חוב ויטרוף שלא כדין כיצד יבא זה ויטרוף שדה זו בעדות שהעידו לו מהמת אביו ויחזור הלוקח ויטרוף בשטר המכר שבידו מן הלקוחות שלקחו אחריו ויקרע שטר המכר שבידו ויחזור בקנוניא ויעמוד בשדה שנטרפה ממנו ויבא הוא שטרפה בעצמו ויטרוף אותה פעם אחר בעדות עדיו ויוציא הלה שטר המכר השני ויטרוף בו לקוחות אחרי שלא כדין אם כן מי שאבד לו שטר המכר ועדיו קיימין כיצד יעשה יכתבו שטר [7] שני ויאמרו בו שטר זה אין גובין בו לא מנכסי משועבדי ולא מנכסי בני חורין ולא כתבנוהו אא להעמיד שדה זו ביד פלוני הלוקח כדי שלא יוציאה מידו המוכר ולא יורשיו בשטרי החוב אינו כן אעפ שעדיו קיימין וקנו מידו וחזר בשעתו ואמר שטר שכתבתם לי עתה אבד או נשרף אין כותבין לו שטר שני שמא פרעו או מחלו ואפילו היה החוב לזמן ואינו גובה בעדים או כלום אא אם הלוה אומר לא היו דברים מעולם שזה הוחזק בפרן בעדותן כמו שיתבאר מי שבלה שטר חובו [8] והרי הוא הולך להמחק מעמיד עליו עדים ובא לבית דין והם עושין לו קיום אבל עידי השטר עצמן אין כותבין לו שטר אחר אף עפ שנמחק בפניהם אבל באין לבית דין ובית דין עושין לו קיום כיצד

מגדל עוז

בשטרי חתונות ליכו כן וכו' עד כמו שיתבאר: כתב הרמב"ן ז"ל זהו תימה מאחר שהוא תוך זמן למה לא ינבה ויכתוב שובר עכ"ל: ואני תמה התימה הזה ליכו על רמ"ז ז"ל כי הם על התלמוד פרק נט פשוט ומרגלא בפומיה דרבי קושיא בכל מקום למה לן לא בעיא לכתובי שובר דילמא ופסיד ליה מנביה אי לאכלי ליה עכברי ובעיא שלומי זמנא לאחריתי אלא היכא דלא אפשר כותבין שובר כדמסיק בתלמוד והביאוה פרק שני דהלכות טוענ וכטוען: מי שבלה שט' חובו כו' כיצד מקיימין לו שטר כו' אם לא כתבו כך כו' עד תתקיים עדותן כתב הרמב"ן ז"ל מיהו יודע אני עדים הרמשכוני ומה יהיה קיום עדותן אבל כדי להניח

פלוני ומת אביו ועדיין לא טרף הבן טורף בעדות זו לפיכך אין כותבין שני שטרות מכר על שדה אחת שמא יעשה הלוקח קנוניא עם בעל חוב ויטרוף שלא כדין כיצד יבא זה ויטרוף שדה זו בעדות שהעידו לו מהמת אביו ויחזור הלוקח ויטרוף בשטר המכר שבידו מן הלקוחות שלקחו אחריו ויקרע שטר המכר שבידו ויחזור בקנוניא ויעמוד בשדה שנטרפה ממנו ויבא הוא שטרפה בעצמו ויטרוף אותה פעם אחר בעדות עדיו ויוציא הלה שטר המכר השני ויטרוף בו לקוחות אחרי שלא כדין אם כן מי שאבד לו שטר המכר ועדיו קיימין כיצד יעשה יכתבו שטר [7] שני ויאמרו בו שטר זה אין גובין בו לא מנכסי משועבדי ולא מנכסי בני חורין ולא כתבנוהו אא להעמיד שדה זו ביד פלוני הלוקח כדי שלא יוציאה מידו המוכר ולא יורשיו בשטרי החוב אינו כן אעפ שעדיו קיימין וקנו מידו וחזר בשעתו ואמר שטר שכתבתם לי עתה אבד או נשרף אין כותבין לו שטר שני שמא פרעו או מחלו ואפילו היה החוב לזמן ואינו גובה בעדים או כלום אא אם הלוה אומר לא היו דברים מעולם שזה הוחזק בפרן בעדותן כמו שיתבאר מי שבלה שטר חובו [8] והרי הוא הולך להמחק מעמיד עליו עדים ובא לבית דין והם עושין לו קיום אבל עידי השטר עצמן אין כותבין לו שטר אחר אף עפ שנמחק בפניהם אבל באין לבית דין ובית דין עושין לו קיום כיצד

[7] כתבתי מזמן לפלוני לדי

[8] מי שמחק קפד עד כתב בסוף כלשונו ומכאן לילב על לקיים מי שאבד לו שטר מכר עכ"ל:

שטרי מקח וממכר שלא נכתבו בפנים אפי' המאוחרי פסולין שהרי אפשר לטרוף בהן שלא כדין כיצד כגון שחזר המוכ' וקנה השדה מיד הלוקח קודם שיגיע זמן השטר המאוחר ויאמר חזרתי ולקחתיה פעם שניה ממך ונמצא טורף שלא כדין ולמה לא נחוש כן לשטר חוב המאוחר שמא יפרענו קודם שיגיע זמנו ויכתו' שובר ויחזר ויוציא השטר המאוחר ויטרוף בו שלא כדין לפי שכל הכותב שטר מאוח' תקנתו שיכתוב השובר סתם שכל זמן שיצא השטר בידו אינו שובר אותו זה השובר ואם לא עשה כן וכת' השוב' בזמן הפרעון הוא הפסיד על עצמו מי' שמכר שדהו באונס ומסר מודעא או שקדם ומכר או נתן לאחר קודם שימכור לאנס הרי המעות של אנס אצל המוכר במלוה על פה ואינו טורף בשטר מכר שבידו כלום מפני שאין דין שטר זה שיכתב ולא נכתב אלא מפני האונס וכן כל כיוצ' בזה אפשר לטורף בשטר שיטרוף בלא שטר אלא בעדות על פה כיצד בנון שיש לו עדות שזו גזלה מאביו הרי יש לו להוציא בעדים או ואין כאן שטר וכן אם העידו לו שנמכר הדין לאביו לטרוף מנכסי פלוני בכך וכך מזמן פלוני ומת אביו ועדיין לא טרף הרי הבן טורף בעדות זו לפיכך אין כותבין שני שטרות מכר על שדה אחת שמא יעשה הלוקח קנוניא עם בעל חוב ויטרוף שלא כדין כיצד יבא זה ויטרוף שדה זו בעדות שהעידו לו מהמת אביו ויחזור הלוקח ויטרוף בשטר המכר שבידו מן הלקוחות שלקחו אחריו ויקרע שטר המכר שבידו ויחזור בקנוניא ויעמוד בשדה שנטרפה ממנו ויבא הוא שטרפה בעצמו ויטרוף אותה פעם אחר בעדות עדיו ויוציא הלה שטר המכר השני ויטרוף בו לקוחות אחרי שלא כדין אם כן מי שאבד לו שטר המכר ועדיו קיימין כיצד יעשה יכתבו שטר [7] שני ויאמרו בו שטר זה אין גובין בו לא מנכסי משועבדי ולא מנכסי בני חורין ולא כתבנוהו אא להעמיד שדה זו ביד פלוני הלוקח כדי שלא יוציאה מידו המוכר ולא יורשיו בשטרי החוב אינו כן אעפ שעדיו קיימין וקנו מידו וחזר בשעתו ואמר שטר שכתבתם לי עתה אבד או נשרף אין כותבין לו שטר שני שמא פרעו או מחלו ואפילו היה החוב לזמן ואינו גובה בעדים או כלום אא אם הלוה אומר לא היו דברים מעולם שזה הוחזק בפרן בעדותן כמו שיתבאר מי שבלה שטר חובו [8] והרי הוא הולך להמחק מעמיד עליו עדים ובא לבית דין והם עושין לו קיום אבל עידי השטר עצמן אין כותבין לו שטר אחר אף עפ שנמחק בפניהם אבל באין לבית דין ובית דין עושין לו קיום כיצד

[7] כתבתי מזמן לפלוני לדי

[8] מי שמחק קפד עד כתב בסוף כלשונו ומכאן לילב על לקיים מי שאבד לו שטר מכר עכ"ל:

עוד מח' מימון פ"ג מהל' מכר' סמג עשה קי"ח ע"ש

לקח קפ"ח עוד שם פימון פ"ו מהל' מכר' שם

שם

שם וה שם

שם וה שם

וכתב כתבתי כך מאחר שבמסירה להן העדות וכו' שם וכתב הרשב"ם ז"ל זה לשונו דוקא בכותב מקום הכתיבה ולא מקום שבמסרו להם הדברים לכן פלוני וכתבו במקום פלוני אבל בשכותבין מקום שבמסרו הדברים שם כותבין מאחר לכן פלוני מפלוני בזמן פלוני וכתבו ונתנו וכתבו לפלוני וכן הוא שמסרו בשטרי הרכלה בשכותבי יום שקבו בו סוכין הקבה לאותו יום וכותבין קבינו מפלוני ביום פלו' וכתבו וכתבו לפלוני וכשכותבין יום שעומדין בו סוכין הקבה לאותו יום וכותבין קבינו מפלוני וכתבו ויתנו ביום פלוני וכתבו לפלוני ומי שיתן לו מיתני בשטרי מקח וממכר שלא נכתבו בפנים אפי' המאוחרים פסולין שהרי אפשר לטרוף בהן שלא כדין כיצד כגון שחזר המוכר וקנה השדה מיד הלוקח קודם שיגיע זמן השטר המאוחר ויאמר חזרתי ולקחתיה פעם שניה ממך ונמצא טורף שלא כדין ולמה לא נחוש כן לשטר חוב המאוחר שמא יפרענו קודם שיגיע זמנו ויכתו' שובר ויחזר ויוציא השטר המאוחר ויטרוף בו שלא כדין לפי שכל הכותב שטר מאוח' תקנתו שיכתוב השובר סתם שכל זמן שיצא השטר בידו אינו שובר אותו זה השובר ואם לא עשה כן וכת' השוב' בזמן הפרעון הוא הפסיד על עצמו מי' שמכר שדהו באונס ומסר מודעא או שקדם ומכר או נתן לאחר קודם שימכור לאנס הרי המעות של אנס אצל המוכר במלוה על פה ואינו טורף בשטר מכר שבידו כלום מפני שאין דין שטר זה שיכתב ולא נכתב אלא מפני האונס וכן כל כיוצ' בזה אפשר לטורף בשטר שיטרוף בלא שטר אלא בעדות על פה כיצד בנון שיש לו עדות שזו גזלה מאביו הרי יש לו להוציא בעדים או ואין כאן שטר וכן אם העידו לו שנמכר הדין לאביו לטרוף מנכסי פלוני בכך וכך מזמן פלוני ומת אביו ועדיין לא טרף הרי הבן טורף בעדות זו לפיכך אין כותבין שני שטרות מכר על שדה אחת שמא יעשה הלוקח קנוניא עם בעל חוב ויטרוף שלא כדין כיצד יבא זה ויטרוף שדה זו בעדות שהעידו לו מהמת אביו ויחזור הלוקח ויטרוף בשטר המכר שבידו מן הלקוחות שלקחו אחריו ויקרע שטר המכר שבידו ויחזור בקנוניא ויעמוד בשדה שנטרפה ממנו ויבא הוא שטרפה בעצמו ויטרוף אותה פעם אחר בעדות עדיו ויוציא הלה שטר המכר השני ויטרוף בו לקוחות אחרי שלא כדין אם כן מי שאבד לו שטר המכר ועדיו קיימין כיצד יעשה יכתבו שטר [7] שני ויאמרו בו שטר זה אין גובין בו לא מנכסי משועבדי ולא מנכסי בני חורין ולא כתבנוהו אא להעמיד שדה זו ביד פלוני הלוקח כדי שלא יוציאה מידו המוכר ולא יורשיו בשטרי החוב אינו כן אעפ שעדיו קיימין וקנו מידו וחזר בשעתו ואמר שטר שכתבתם לי עתה אבד או נשרף אין כותבין לו שטר שני שמא פרעו או מחלו ואפילו היה החוב לזמן ואינו גובה בעדים או כלום אא אם הלוה אומר לא היו דברים מעולם שזה הוחזק בפרן בעדותן כמו שיתבאר מי שבלה שטר חובו [8] והרי הוא הולך להמחק מעמיד עליו עדים ובא לבית דין והם עושין לו קיום אבל עידי השטר עצמן אין כותבין לו שטר אחר אף עפ שנמחק בפניהם אבל באין לבית דין ובית דין עושין לו קיום כיצד

[7] כתבתי מזמן לפלוני לדי

[8] מי שמחק קפד עד כתב בסוף כלשונו ומכאן לילב על לקיים מי שאבד לו שטר מכר עכ"ל:

בשטרי חתונות ליכו כן וכו' עד כמו שיתבאר: כתב הרמב"ן ז"ל זהו תימה מאחר שהוא תוך זמן למה לא ינבה ויכתוב שובר עכ"ל: ואני תמה התימה הזה ליכו על רמ"ז ז"ל כי הם על התלמוד פרק נט פשוט ומרגלא בפומיה דרבי קושיא בכל מקום למה לן לא בעיא לכתובי שובר דילמא ופסיד ליה מנביה אי לאכלי ליה עכברי ובעיא שלומי זמנא לאחריתי אלא היכא דלא אפשר כותבין שובר כדמסיק בתלמוד והביאוה פרק שני דהלכות טוענ וכטוען: מי שבלה שט' חובו כו' כיצד מקיימין לו שטר כו' אם לא כתבו כך כו' עד תתקיים עדותן כתב הרמב"ן ז"ל מיהו יודע אני עדים הרמשכוני ומה יהיה קיום עדותן אבל כדי להניח

וכן מי שנמסרה להם העדות במדינה אחת וכתבו ה' העדים במדינ' אחרת אין מזכירין בשטר מקו' שנמסר בו העדות אלא מקום שכתבו בו חתימת ידן:

שטרי מקח וממכר שלא נכתבו בפנים אפי' המאוחרי פסולין שהרי אפשר לטרוף בהן שלא כדין כיצד כגון שחזר המוכ' וקנה השדה מיד הלוקח קודם שיגיע זמן השטר המאוחר ויאמר חזרתי ולקחתיה פעם שניה ממך ונמצא טורף שלא כדין ולמה לא נחוש כן לשטר חוב המאוחר שמא יפרענו קודם שיגיע זמנו ויכתו' שובר ויחזר ויוציא השטר המאוחר ויטרוף בו שלא כדין לפי שכל הכותב שטר מאוח' תקנתו שיכתוב השובר סתם שכל זמן שיצא השטר בידו אינו שובר אותו זה השובר ואם לא עשה כן וכת' השוב' בזמן הפרעון הוא הפסיד על עצמו מי' שמכר שדהו באונס ומסר מודעא או שקדם ומכר או נתן לאחר קודם שימכור לאנס הרי המעות של אנס אצל המוכר במלוה על פה ואינו טורף בשטר מכר שבידו כלום מפני שאין דין שטר זה שיכתב ולא נכתב אלא מפני האונס וכן כל כיוצ' בזה אפשר לטורף בשטר שיטרוף בלא שטר אלא בעדות על פה כיצד בנון שיש לו עדות שזו גזלה מאביו הרי יש לו להוציא בעדים או ואין כאן שטר וכן אם העידו לו שנמכר הדין לאביו לטרוף מנכסי פלוני בכך וכך מזמן פלוני ומת אביו ועדיין לא טרף הרי הבן טורף בעדות זו לפיכך אין כותבין שני שטרות מכר על שדה אחת שמא יעשה הלוקח קנוניא עם בעל חוב ויטרוף שלא כדין כיצד יבא זה ויטרוף שדה זו בעדות שהעידו לו מהמת אביו ויחזור הלוקח ויטרוף בשטר המכר שבידו מן הלקוחות שלקחו אחריו ויקרע שטר המכר שבידו ויחזור בקנוניא ויעמוד בשדה שנטרפה ממנו ויבא הוא שטרפה בעצמו ויטרוף אותה פעם אחר בעדות עדיו ויוציא הלה שטר המכר השני ויטרוף בו לקוחות אחרי שלא כדין אם כן מי שאבד לו שטר המכר ועדיו קיימין כיצד יעשה יכתבו שטר [7] שני ויאמרו בו שטר זה אין גובין בו לא מנכסי משועבדי ולא מנכסי בני חורין ולא כתבנוהו אא להעמיד שדה זו ביד פלוני הלוקח כדי שלא יוציאה מידו המוכר ולא יורשיו בשטרי החוב אינו כן אעפ שעדיו קיימין וקנו מידו וחזר בשעתו ואמר שטר שכתבתם לי עתה אבד או נשרף אין כותבין לו שטר שני שמא פרעו או מחלו ואפילו היה החוב לזמן ואינו גובה בעדים או כלום אא אם הלוה אומר לא היו דברים מעולם שזה הוחזק בפרן בעדותן כמו שיתבאר מי שבלה שטר חובו [8] והרי הוא הולך להמחק מעמיד עליו עדים ובא לבית דין והם עושין לו קיום אבל עידי השטר עצמן אין כותבין לו שטר אחר אף עפ שנמחק בפניהם אבל באין לבית דין ובית דין עושין לו קיום כיצד

[7] כתבתי מזמן לפלוני לדי

[8] מי שמחק קפד עד כתב בסוף כלשונו ומכאן לילב על לקיים מי שאבד לו שטר מכר עכ"ל:

עוד מח' מימון פ"ג מהל' מכר' סמג עשה קי"ח ע"ש

לקח קפ"ח עוד שם פימון פ"ו מהל' מכר' שם

שם

שם וה שם

שם וה שם

ובהשגות אא זהו תימה מאחר שהוא תוך זמן למה לא ינבה ויכתוב שובר על כתן זה כלים לכל שתין זה כלי שטר בידו חוששין שמא כפרע ולפיכך תוך זמנו ועוד לשמא ינבה ויחזור וינבה על כתן לשמו

רגלים לדבר שהוא כדבריו דלמי לא תימא הכי שטר חוב שבפלג יהיה תוך זמנו כחזירה למלוה וכמה ליתיב ליה מוקדם לין מחזירין וכ"ש כתן ובכר כתבתי בכיוצא בזה פרק מרבה עשר ולין לקפרן שכתב רבינו יהונתן פ"ג מהל' טוענ וכטוען: מי שבלה שטר חובו והרי הוא הולך

להיתיקן וכו' מעצה פרי' שם ולשון היושכ שטר חוב מעמיד עליו עדים ובא לפני בי"ד ואין קיומו ובבריתא אי זהו קיומו פלוני בן פלוני חתם בשטר מהום ביום פלו' ופלו' עדיו וחתם כתו' כן היקקבו לעדיתן של עדים כמכת עדותן ויכוב גובה ואינו כדי להביא ראיה ואם לא יבא פלוני בן פלוני שטרו מקוים ואין צריך לומר שהוא כן אלא כך היא הלשון שהיו אומרים לפני בי"ד כך יש שכיחות קיום בשטר זה ואין לומר שיש עדים חתומים בשטר ואתה אי אפשר שמא יחיה ויבא לפני בי"ד ויאמר לא חתמתי ולא ידעתי שחתמו עדים בשטרי ואין לומר שמא יחיה ויבא לפני בי"ד ויאמר לא חתמתי ולא ידעתי שחתמו עדים בשטרי שהרי עדים חתומים בשטר זה עם עדים חתומים בשטר אחר שכבר נתקיים בבי"ד

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[

מגדל עוז

עדים שאין יודעין לחתום על
טז יט השטר פסול כ"כ בנימין:

ומי נותן שכר הסופר בשטרי קלוקה וכו' כל זאת הבנה מפורשת ומוסכמת בגמרא ובמפרשים ובנמוקי חזן ומשכר טעמות הבעלי דינין שבחלקן בשבת ואמר כותבין שכיח לזה בשבי עצמו ולזה בשבי עצמו ואמרו בגמרא ליימ בכופין על מדת סדום קס ומיפלגי דרשבנ סבר אין כופין ויכול האחד לומר איני פורע בשלך ואם תאמר לא תפרע בשלי ותדע לא דכולי עלמא כופין והכא היכי טעמא דרשבנ לומר לא כיון שאתה יכול לומר לי כלום אי אתה זכאי בזכותי בלעדי ואי אתה יכול לומר לי כלום אי אתה זכאי בזכותך אבל אתה זכאי בזכותי ומתוך שאתה זכאי בזכותי אני זכאי בזכותך ומתוך שאני זכאי בזכותך אתה זכאי בזכותי ומתוך שאתה זכאי בזכותי אני זכאי בזכותי ומתוך שאני זכאי בזכותי אתה זכאי בזכותך ומתוך שאתה זכאי בזכותך

ראש בית דין שהיה יודע ענין השטר וקרא השטר לפניו הסופר שלו הואיל והוא באמין אותו[ב] ואיבעיא עליו הרי זה הודאה על השטר אלא קראהו הוא בעצמו ואין שאר העם רשאין לעשות בן עד שיקראו העד השטר מלה במלה שנים שהיו בעד שם כל אחד מהן בן עד כיון שעל עיקר המעשה שבעין אינן יכולין להוציא שטר חוב זה על אחר אלא אם כן באו עדי השטר בעצמן

[ב] רב כהן קרי קייים ספרי דלייני ואתיס ודיקא רב כהן וספרי דלייני

ואמרו זהו שהעדנו עליו וזהו שהעדנו לו בהלואה וכן אין מנרשין נשותיה אלא זה בפני זה וכן אם נמצא לאחר בין שטרותיו שובר של יוסף בן שמעון פרוע שטרות שניהן פרועין וכיצד יעשו אלו ששמותיהן שוין ושמו אביהן שוין ישל שו היו שמו אבות אבותיה שוין יבתבו סימניהן היו דומים זה לזה בצורתן יבתבו יחוסן היו שניה לוי שניהם כהני יבתבו דורות הוציא עליו שטר שכתו בו אני פלוני בן פלו לויתי ככך מנה ף על פי שאין בו שם המלוה כל מי שיצא שטר זה מתחת ידו נובד בו ואינו יכול לדחותו ולומר של אחר הוא[ד] ונפל וכן בני יוסף בן שמעון הדרי בעיר אחת שהוציא אחד מהם שטר חוב עד אחר מבני העיר אינו יכול לדחותו ולומר לו לפלוני שהוא כשבנך אני וחייב ובמנו נפל השטר אלא הרי זה שיצ מתח ידו נובה ואין חוששין לנפילה שנים שהוציאו כל אחד משניהם שטר חוב על חברו אין האחרון יכול לומר לראשון איליו הייתי חייב לך היאך אתה לזה ממני אלא זה נובה חובו וזה נובה חובו היה זה במאה וזה במאה ויש לזה עדית או לזה עדית ובינונית ולזה בינונית לזה זבורית ולזה זבורית אין נזקקין להם אלא כל אחד ואחד עומד בשלו היה לזה עדית ובינונית ולזה זבורית זה גובה מן הבינוני וזה גובה מן הזבורי הוציא שטר חוב על חברו והלה מוציא שמכר לו השדה אם היו במקום שנותן הלוקח המעות ואחכ כות לו המוכר את השטר הרי שטר חובו של זה בטל שהרי אומר לו אילו הייתי חייב לך היה לך לפרוע חובך אבל במקום שכות בין ואחכ נותנין הרי שטר החוב קיים שהרי זה אומר מכרתי לך את השדה כדי שיהיה לך נכסי ירועים שאגבה מהם חובך שלי:

מגדל עוז

כתב הרי"ף ז"ל שטר מעשה בית דין עכ"ל:

ואני אומר נס מכחמי כ"מ ז"ל קבלנו לף בהלכה זו פ"ב לף יט דגיטין ומדעת רבותינו בעלי ק קתוספות ז"ל ואחריכן מידי הוא טעמא אלא משו' לישתא הוא לי לף ויש לי קו: שכיס שקיו כשיל וכו' עד לנפילה פרק נו פשוט: שכיס לף קעב שהוציא כל אחד וכו' עד סוף הפרק הכל פ"ר בתרא דכתובות: לף קי

[ג] כתב בעל המאור ז"ל שאם בא עדים לחתים דיכו כדין יעלה עמ לכל עדי השט' עצמן דיינו כפי שטר וקטע' מפני שאלו יכולין לעשב השמות שהרי לא עזו נמר לשלימתן: וכן יהין מנדעין בשותיהן אלא זה בפני זה זו מימרא שם נבי כתובין נט לחיש וכו' וקכלה מתוך הסוגיא שאין אלא שם כשמות בשותיהן בא שון אם לא לאו כדיך שהרי הערים כריכין שיכירו שם החיש שם החשק כמו שמתבאר למעלה וכן כתב רבינו פרק שני מהלכות נרושין:

וכן אם בעצמן לאחד בין שטרותיו וכו' משנה ולוקיתיה דגיטין שם וקטעם זה מפני שיד בעל השובר על העליונה כמנהג פרק שאם עשר ובחדושי הרשב"א ז"ל כתב כתובין הרשאה זה לזה נובין ומיהו אי טעין לשניהם זה שובר כתבה סתם על שניהם דטעה' מעלין הוא ומסתברא כדברי הרב ז"ל דאלו היו יכולים לנבות על כל פנים על ידי הרשאה לא היו שותקין בגמרא מלומר כן וכן דרך התלמוד לומר כן בכל מקום שראוי שהיה מועלת על כאן לשנות:

ובי"ד ישבו אלו שמעידים שהוא שטרו וכו' משנה שטר שכתוב בו אני פלוני וכו' מחלוקת תמוהין שם ופסק הרב ז"ל בהלכה לא חיישינן וכן פסקו ז"ל: וכן אני שמעון בן שטעון קדרין וכו' כך בגמרא שם מן המשנה וכן הלכה להלכה לא חיישינן וכן כתב הר"ר ביבמות פרק האשה שלום וכרבא דקל כותיה וכן פסקו ז"ל: שנים שהוציא כל אחד מהן שטר חוב על חבירו וכו' זה מחלקת חכמים ולמען פרק לחדין לכתובות ופסק כחכמים וכל מקום כתבו המפרשים ז"ל שאם המקום הוא שמתבין המעות ולאחר כך כותבין השטר הניע זמן ועלה רשאים קול מלוה שניהם יכול הלה לומר היה לך ליפרע בשלוית מיהו ש לאחד עדית ובינונית ולאחר זבורית וקרי זה כדין שיתבאר לפנינו שהלה מוציא שמלה לו מעות השדה כך כתבו הרמב"ן והרשב"א ז"ל וזה לא מזכר בהלכות לפי שלעולם הוא דרך בהלוה לכתוב השטר קודם כתיבת המעות ולפיכך סתמו ז"ל:

היה זה במאה וזה במאה ויש לזה עדית ולזה עדית וכו' זה ובאחר בגמ' ומפסקם שם וכתבו הרמב"ן והרשב"א ז"ל שאם מת אחד מהם אפילו קניין יתומים קונים שאין בני נובה על שיעור זה עומד בתוך שלי וזה עומד בתוך שלי דכיון דתפס תפס: היה לזה עדית ובינונית ולזה זבורית וכו' זה מחלקת בגמרא שם דרב כהנן אין זה נובה וזה נובה ורב ששת אמי אמרי לה לי ואמרי לה מעמי דרב כהנן הוא מפני כשנגבה בעל זבורית בינונית מזה שיש לו עדית ובינונית לא יוכל בעל בינונית לגבות מפני שתקיים שהרי הוא אין לו ועלה בידו וכשאומרו בעל חוב בינונית לשתים שבעלי הם שטיין ופסק רבינו ז"ל כרב כהנן והלכתא כותיה בדיני וכן פסקו בהלכות אלפסי ים ואלפסי הוא שהרי הוא פרק בתרא דגיטין ז"ל

פרק כה

עיין מ"ש בפרק הנזכר

מגדל עוז

פרק חמשה ועשרים

המלוה

את חברו ואחר שהלוהו אמר לו אחד אני ערב או שתבע את הלוה בדין ואמר לו אחד הנח ואני ערב או שהיה חונק את חבירו בשוק ליתן לו ואמר לו הנח ואני ערב אין הערב חייב כלום ואפילו אמר אני ערב בפני בית דין אבל אם קנו מידו שהוא ערב ממון זה כלא אלו הפנים בין בפני בית דין בין בינו לבין המלוה נשתעבד: אמר לו בשעת מתן מעות הלוהו ואני ערב נשתעבד הערב ואינו צריך קנין וכן אם בית דין עשו אותו ערב נשתעבד אף על פי שלא קנו מידו כגון שהיו בית דין רוצין לגבות מן הלוה ואמר להם הניחוהו ואני ערב לכם הואיל ויש לו הנאה שהאמינוהו בית דין באותה הנייה שעבד עצמו: המלוה את חבירו על ידי ערב אפילו משעת מתן מעות עד שעת פרעון אם רצה הערב לחזור בו אינו יכול לומר ללוה פרע לי ואני אחזור ואגבה ממך אלא אם כן פרע הוא עצמו ללוה אבל אם לא נתן לו חוזר אצל הערב ונפרע ממנו בכמה דברים אמורים בשאין נכסים ללוה אבל אם יש נכסים ללוה לא יפרע מן הערב כלל אלא מן הלוה היה הלוה אם ואין בידין יכולין להוציא מידו או שלא בא לדין הרי זה נפרע מן הערב תחלה ואחר כך יעשה הערב דין עם הלוה אם יכול להוציאו מידו יוציא או ישמתוהו בית דין עד שיתן להם: התנה המלוה על הערב ואמר לו על מנת שאפרע ממי שארצה או שהיה קבלן הרי זה יתבע את הערב הזה או את הקבלן תחלה ויפרע מהן אף על פי שיש נכסי ללוה אי זהו ערב ואי זהו קבלן אמר לו תן לו ואני נותן לך זהו קבלן שיש למלוה להפרע ממנו תחלה אף על פי שלא פירש ולא אמר על מנת שאפרע ממי שארצה אבל אם אמר לו הלוהו ואני ערב הלוהו ואני פורע הלוהו ואני חייב הלוהו ואני נותן הלוהו ואני קבלן תן לו ואני ערב כולן לשון ערבנות הן ואינו תובעו תחלה ולא נפרע ממנו במקום שיש נכסי ללוה עד שיפרוש ויאמר ממי שארצה אפרע ערב של כתובה אף על פי שקנו מידו פטור מלשלם שהרי מצוה עשו ולא חסר ממון ואם חסריה ואם נעשה ערב לאחר כיוצאין לף על גב דלא חסריה משתעבד דלאו מנוקי עבידי וכן אם אחר כתב ויעשה ערב משתעבד לף על גב דלאו מידי חסריה ודשבם פירש לה מידי דאית ליה הכא דקא מיתכי ליה נמי ומשעבד כפשיה כדלהיתא בגמרא דערב לכדוכיה משתעבד לף שיעור מנתי ועיין בתשובות סמר קנין בסימן כה ובהלכות ישות פרק מלבעה עשר עד כאן:

פרק חמשה ועשרים

המלוה

את חבירו וכו' עד

ש"ך קנ"ג ע"ג שיתן בגמרא בתרא פרק נט פשוט

התנה המלוה על הערב ואמר לו על מנת שאפרע ממך אין לו עליו כלום אלא אם כן פרע הוא עצמו ללוה שהרי הוא ערב שלא בשעת מתן מעות ואין הערב משתעבד אלא כמו שהתנה עליו

מי שאמר לחבירו הלוהו ואני ערב לנופו של לוה זה לא ערב לעצמו של ממון אלא כל זמן שתרצה אביאנו לך וכן אם אמר לו אחר שהלוהו ותבעו הניחהו וכל זמן שתתבענו אביאנו לך וקנו מידו על זה אם לא יביא זה הלוה יש מן הגאונים שהורה שהוא חייב לשלם ויש מי שהורה שאפילו התנה ואמר אם לא אביאנו או שמת או שברח אהי' לשלם הרי זו אסמכתא ולא נשתעבד ולזה דעתי נוטה:

פרק ששה ועשרים

המלוה

את חבירו בשטר ואחר שהעידו העדים בשט' בא ערב וערב את הלוה אף על פי שקנו מידו ונשתעבד לשלם כמו שבארנו כשיבא המלוה להפרע מנכסי הערב הזה אינו טורף מנכסים משועבדים היה הערב בנופו של שטר קודם חתימת העדים אם כתבו פלוני ערב שהרי אינו מעורב עם הלוה במלוה אינו נובה ממנו מן המשועבדים אבל אם כתוב בשטר פלוני לוה מפלוני כך וכך ופלוני ערב שהרי ערבו לוה עם הערב בשטר וקנו מידו של ערב ואחר כך חתמו עדים בשטר הרי זה נפרע מנכסי ערב המשועבדים מלוה שבא להתבוע את הלוה אינו יכול לדחותו ולומר לו לך אצל הקבלן שהרי יש לך להתבוע אותו תחלה אלא תובע כל מי שירצה תחלה ואם נשא הקבלן המעות מיד המלוה אין למלוה על הלוה כלום מלוה שתבע את הלוה ולא מצא לו נכסים אינו יכול להפרע מן הערב עד אחר שלשים יום מיום שנתחייב הערב לשלם לא יהיה כח זה פחות מן הלוה עצמו וכו' הורו המורים ואם התנה הכל לפי התנאי היה הלוה במדינה אחד שאינו יכול להודיעו ולא לילך אליו או שמת הלוה והניח יתומים קטנים שאין בי"ד נזקקין לנכסיהן הרי זה תובע את הערב תחלה שהרי אין הלוה מצוי: מלוה שתבע את הלוה ומצאו שהעני אינו יכול להפרע מן הערב עד שישבע הלוה בתקנת אחרונים שאין לו כלום שמא יעשו קנוניא על נכסיו של ערב מי שהיה ערב להחברו במלוה על פה ובא המלוה לתבוע את הערב והרי הלוה במדינת הים אומר לו הערב הבא ראיה שלא פרעך הלוה ואני אשלם לך ערב

פרק ששה ועשרים

המלוה

את חבירו בשטר ואחר שהעידו העדים וכו' אף על פי שקנו מידו וכו' משתעבד לשלם זה כדאי שהרי כשנתחייב לשלם לא נתחייב אלא מפני שקנה ממנו ואם כן הרי הוא כאילו לוה ממנו ונתחייב לשלם לו ואם כן הרי הוא כלוה עצמו ואין לו להפרע מן הערב עד אחר שלשים יום מיום שנתחייב הערב לשלם לא יהיה כח זה פחות מן הלוה עצמו וכו' הורו המורים ואם התנה הכל לפי התנאי היה הלוה במדינה אחד שאינו יכול להודיעו ולא לילך אליו או שמת הלוה והניח יתומים קטנים שאין בי"ד נזקקין לנכסיהן הרי זה תובע את הערב תחלה שהרי אין הלוה מצוי: מלוה שתבע את הלוה ומצאו שהעני אינו יכול להפרע מן הערב עד שישבע הלוה בתקנת אחרונים שאין לו כלום שמא יעשו קנוניא על נכסיו של ערב מי שהיה ערב להחברו במלוה על פה ובא המלוה לתבוע את הערב והרי הלוה במדינת הים אומר לו הערב הבא ראיה שלא פרעך הלוה ואני אשלם לך ערב

ערב שקדם ונתן לבעל חוב את חובו וכו' עיין פאה ומוכיח בברייתא פרק נט פאה: במה דברים אמורים בשאמר לו הלוה וכו' עד כאן לשון הרמב"ם ז"ל ומדקדק מלשון זה שאם לא אמר לו הלוה כלום אלא שתבע לו חובו ולא אמר לו כלום שהוא נפרע ממנו אלא שהלה סבור שנפרע ממנו ולא נפרע אלא שהלוה לא אמר לו כלום אינו נפרע ממנו ולא נפטר מן החוב ואינו יכול לחזור ולתבוע ממנו שהרי לא אמר לו כלום ולא הודה לו בדבר ולא נפרע ממנו כלום ואינו נראה בעיני שהרי הלוה סבור שנפרע ממנו ולא נפרע אלא שהלוה לא אמר ל

מגדל עוז

פרק שבעה ועשרים

שטר

שכתוב בכל לשון וכו׳ עד הרי זה כתוב וכו׳ ופירש הרב המגיד שכתב כל לשון וכו׳ אם היה עשוי כתקון שטרי ישראל שאינן יכולין להזדיק ולא להוסיף ולא לגרוע והיו עדיו ישראל ויודעין לקרותו הרי הוא כשר וגובין בו מן המשועבדין אבל כל השטרות שחותמין נויי הרי אלו פסולין חוץ משטרי מקח וממכר ושטרי חוב והוא שיתן המעות בפניהם ויכתבו בשטר לפנינו מנה פלוני לפלוני כך וכך דמי המכר או מעות החוב והוא שיהיו עשוין בערכאות שלהן אבל במקום קבוץ פלילותיהן בלא קיום השופט שלהן לא יעילו כלום וכן צריכין עדי ישראל שיעידו על אלו הגוים שהן עידי השטר ועל זה השופט שלהן שקיים עדותן שאינן ידועין בקבלנות שוחד ואם חסרו שטרי הגוים דבר מכל אלו הרי הן כחרס וכן שטרי חוב והודאות ומתנות ופשרות ומחילות שהן בעדים שלהן אף על פי שיש בהן כל הדברים שמנינו הרי הן כחרסים והורו רבותי שאפילו שטר חוב שלהן שנתנו המעות בפניהם פסולין ולא הכשירו אלא שטרי מקח וממכר שנתנו המעות בפניהם ואין אני מודה בזה אם לא ידעו דייני ישראל לקרות שטר זה הנעשה בערכאות של גוים נותנין לשני גוים זה שלא בפני זה וקורין לו שנמצא כל אחד כהן במסיה לפי תומו וגובה בו מבני חורין אבל אין טורפין בו מפני שאין לו קול שהרי לא ידעו הלקוחות במה שנעשה בגוים שטר

קטן שלוה חייב לשלם כשינדיל ואין כותבין עליו שטר לא הרי הוא כמלוה על פה אעפ״י שקנו מידו שאין קנין מיד הקטן כלום: קטן שערב ארת אחרים הורו הגאונים שאינו חייב לשלם כלום אף כשינדיל וזה שנתן את מעותיו על פי הקטן אבד את מעותיו שאין לקטן דעת כדי לשעבד עצמו בדבר שאינו חייב בו ולא בערבנות ולא בכל ביוצא בזה ודין אמ׳ הוא וכן ראוי לידון: האשה שלותה בשטר ונשאת חייבת לשלם אחר שנשאת ואם היתה ממלוה על פה אינה משלמת עד שתתגרש או שתתאלמן שרשות בעל כרשות לוקח הוא כמו שבארנו בכמה מקומות ואם היו אותן מעורת ההלואה עצמן קיימין וכן פלית יחזירו אותן למלוה: ולית ופלי:

פרק שבעה ועשרים

שטר

שכתוב בכל לשון ובכל כת׳ אם היה עשוי כתקון שטרי ישראל שאינן יכולין להזדיק ולא להוסיף ולא לגרוע והיו עדיו ישראל ויודעין לקרותו הרי הוא כשר וגובין בו מן המשועבדין אבל כל השטרות שחותמין נוי הרי אלו פסולין חוץ משטרי מקח וממכר ושטרי חוב והוא שיתן המעות בפניהם ויכתבו בשטר לפנינו מנה פלוני לפלוני כך וכך דמי המכר או מעות החוב והוא שיהיו עשוין בערכאות שלהן אבל במקום קבוץ פלילותיהן בלא קיום השופט שלהן לא יעילו כלום וכן צריכין עדי ישראל שיעידו על אלו הגוים שהן עידי השטר ועל זה השופט שלהן שקיים עדותן שאינן ידועין בקבלנות שוחד ואם חסרו שטרי הגוים דבר מכל אלו הרי הן כחרס וכן שטרי חוב והודאות ומתנות ופשרות ומחילות שהן בעדים שלהן אף על פי שיש בהן כל הדברים שמנינו הרי הן כחרסים והורו רבותי שאפילו שטר חוב שלהן שנתנו המעורת בפניהם פסולין ולא הכשירו אלא שטרי מקח וממכר שנתנו המעות בפניהם ואין אני מודה בזה אם לא ידעו דייני ישראל לקרות שטר זה הנעשה בערכאות של גוים נותנין לשני גוים זה שלא בפני זה וקורין לו שנמצא כל אחד כהן במסיה לפי תומו וגובה בו מבני חורין אבל אין טורפין בו מפני שאין לו קול שהרי לא ידעו הלקוחות במה שנעשה בגוים שטר

כיצד עשוי וכו׳ עיין לעיל פרק ט״ז הלכה ט״ו וכתב הרב המגיד שכתב הרמב״ם ז״ל בקיצור שכשהגיע לשטרות העולות בערכאות של גוים לפי שהם כל השטרות שבזמנינו אלו כתב הרב המגיד שכתב הרמב״ם ז״ל בקיצור שכל השטרות שחותמין גוים הרי אלו פסולין וכו׳ כלומר כשהם חוץ מנגטי כשים ושחרורי עבדים ונמוקה קח פסיק ותני לה שכל שכתב מכר מליבו הוא דקתני בשלמא מכר מליבו הוא שכתב רחוק בעלמא הוא דלית ליה לאדם זוזי קמיה בעלמא אלא אי כתב מכר מליבו כפשיטו ליה שכתב במחי קני ליה בקולי שטרא והכי הספק בעלמא הוא אחר שמוליכה למלכותא דילמא לי בעית מימר מכר מחמת שכתב לי בכתבי דאחמיי אחר ליה כספרים ערכאות תבין ודוקא ערכאות דלא מקבלי שוחד ובפל הוא הדין דכ פפא כי הוה אתי לקמיה שטרא דפרסא דעבדי בערכאות גוים מקרי ליה לשכני גוים זה וזה ליה כיתמים לפי תומו ומנבי ליה ממשעבדי ויש נוהגין מפני הרבי הגאונים ז״ל ורבנו לפסוק כלשון הראשונים שאומרין שכל שטר שהוא כעין שטר הקנין ושעבוד היינו שיהא מועיל בכל ענין שהוא לפרש לפי דעתם ז״ל לפי שהוא דקיימא לן כמותו לפרק חמישי מהלכות נזלה ומכרם הוא בתוך תועלת למלך בעניני הוא שהוא מוקצה לכל בהמה שכן הדין בהם דין ודאי לית ליה דמלכותא דילמא ליתני חוץ מכניטי כשים ושחרורי עבדים וכיוצא בהם הכך מזה וכתבו ז״ל ורבנו שכתב בפרק ט״ז מהלכות מכירה שכל שטרי הקנאה שבזמנינו הרי הם כשטרי הקנאה שבגמרא שכתב בהם שהם פסולים מפני שאין על פי שהוא מוקצה לכל מעות ובכלי לנו מקבלן דלית ליה מרעי כפשיטו ליכא מוקצה זה מלוה על פה שהיה פסולה מפני שאין לו מחוסרת השטר היתה עליה זו

מנדל עוז

שטר שעדיו נוים שמסרו הלוה ליד המלוה או המוכר ליד הלוקח בפני שני עדים מישראל אף על פי שאינו עשוי בערכאות של גוים ואין בו כל הדברי׳ שמנינו הרי זה גובה מבני חורין והוא שיהיו העדי׳ שמסרו בפניהם יודעין לקרותו וקראוהו כשמסרו בפניהן ויהיה בתקון שטר ישר׳ שאינו יכול להזדייף ולא להוסיף ולא לגרוע ולמה לא יגבה בו מן המשועבדי׳ מפני שאין לו קול: תקון שטרי ישרא כך הוא כל השטרות כולן צריך שיחזור מענינו של שטר בשטה אחרונ׳ שאין למדין משטה [ב] אחרונה שמא היו הערים מרוחקין מנופו של שטר בכדי השטה ובא זה המזייף וכת׳ באותו הריוח שטה זו: ערים שהיו מרוחקין מן הכתב שני שטין פסול פחו׳ מכן כשר: [ג] שה׳ שטין שאמרו בכתב [ד] ידי עדים ולא בכתב ידי סופר שכל המזייף אינו הולך אחר הסופר אלא אחר העדי׳ ושתי שטין או הן ואויר כגון למ״ר על כ״ף: היו העדים מרוחקין מן הכתב יתר על שתי [ה] שטין והיה הריוח שבין הכתב והעדים מלא בערים פסולין או קרובים הרי זה כשר שהרי אינו יכול להזדיי׳ ואם מלאהו בשרשו׳ של דיו פסול שמא העדי׳ על השרשו׳ חתמו ולא על נופו של שטר: היה השטר כלו עם עדיו בשטה אחר הרי׳ זה כשר היה השטר בשטה זו והעדים בשטה שנייה פסול שמא אלו הערים היו מרוחקין מן השטר כשר שטה אחת וחתך כל השטר וכתב זה השטר באותה שטה ונמצאו אלו הערים התומים עליה וכן אם היה השטר ושני עדים בשטה אחת ושני עדים אחרים בשטה שנייה ואמר אני נתכוונתי לרבות הערים אין מקיימין שטר זה מערים של מטה בשטה שנייה אלא מעדים של מעלה שמא בשטה שהיתה בין הערים של מטה ובין השטר שחתך כתב שטר זה ושנו עדיו: קיום בירושלים צריך שיהיה סמוך לכתב ידי עדים או סמוך לצד השטר או מאחוריו כנגד הכתב ואם היה בין הקיום [ו] והשטר ריוח שטה אחת [ז] פסול שמא יחתוך השטר שנתקיים ויזייף באותה שטה שטר ושני עדיו ונמצא הקיום על שטר מזוייף: הרחיק

[ב] אמר רבי יצחק בר יוסף אמר רבי יוחנן כו׳ מאי טעמא אמר רב כחמן לפי שאין למדין משטה לחבירתה כלל דבר שאין מתקיים אלא מחמת עצמו לגמרי מה שלמעלה כגון קנה ממכי בכל לשון של זכות׳ ולא ידעי אם נעש׳ הקנ׳ אם לא לעניין זה למדין משטה לחבירתה שכתב נעשה קנין לגמרי מה שלמעלה מיבת׳ שכתב נעשה קנין למד מתוס מן המפורש וכגון זה שאין לדיוק בתוכו יועל הכל כיון דכתוב לא תמכרי׳ ספיר כיון דכתיב לחבירתה כתב וקכיבת מן פלוני יפלו׳ כל מה דכתו׳ לעיל ילמד מתוס מן המפורש וכאלין דכתיב בתוכם סכום המעות דמי נחלתה שיש לחבירתה עיקר לתכן היכא דתתנון ועלין מתני׳ הלדדי אזלינן בתר תתנון לפיכך בשטה לחבירתה תלוי׳ בחבירתה כתבינן היידיה במקח דכתב למקני׳ ביה במקח לפתוקי מלוה שמת דכתב לפתוקי מריקא וכו׳ אלא אין למדין משטה לחבירתה היכא נמי מיבת׳ שה׳ דשפיר נמי׳ מה שאין כותי׳ מה שלמעלה לא תפ׳ לחבירתה עיקר: [ח] וכזה מתורץ מה שהקשו התו׳ על פי׳ רש״י שכתב דשטה עכ״ל ועוד קאר״ך בחדושיו פ׳ קמ״ת דבבא מציעא ויעיין לקמן בסמ״ק סי׳ עה״ב:

[ג] אמר רבי חזקיה משמי׳ דרבי שבתאי:

[ד] כדפי׳ רב חייא בר אמי משמי׳ דעולא כגון לך לך זו על נב זו עכ״ב:

[ה] לפיכך נהוג שלא יכתיבו העדי׳ מתחילת השטר שלא יהא הנילון רחב לפי׳ תחתיתו שלא יהא כתב שיכול להזדייף כדפרי׳ בהילכות נדרים פרק מ״ע:

[ו] אמר רבי יוחנן לא שנו שלא בין עדים לכתב אבל בין עדים לחתימת הפיה שטה פסול ולא כרב דאמר בין עדים לחתימת הפיה טובא כמי כשר:

[ז] אמר רבי חזקיה אמר רבי יוחנן בר יוסף אמר רבי יוחנן לא שנו אלא שלא נמחק אלא שטה אחת אבל נמחקו שתים הרי זה פסול ואפי׳ לא נמחק אלא שטה אחת ונמחק שם אחד מן העדים הרי זה פסול ואפי׳ נמחק שם אחד מן העדים וחתם אחר תחתיו הרי זה פסול:

יחכן וכמו שלכתוב לפי דעת רבינו ז"ל ניקיימא לן כרבי יחכן ופי' פסיל הקיום לגבי השטר כיון שנכתב בתיקון חכמים ליתא יפסל וכן כתבו ז"ל ומה שנתב רבינו ז"ל ויחזיר כתב הכתב לא ידענא מנין לו מכל מקום נגד הקיום שיעשה מלחורי השטר לגבי מי שיכתבו על גבי ניטל דכן דקדקו מדברי הרי"ף וכו' וכן נבי מקיימי העדים חותמין מלחוריו וכן שכן נבי קיום פסול קיל שמועיל וילחתו קיום שהשטר כתוב מלחורי השטר וכבנדו וזה אין לחוש לכלום ותקון נלה קיל ועושין כן במקום שאין הסייר מסייק ונעיטול לגאין וקיבל לליבל בסייר כלי לכתוב בו קיום מלמף בית סיירא מלחיבל וכתיב בקיום וקיימיה מלמף בנויה וכתיב בית

הרחיק את הקיום מן השטר יתר על שני שטין ומלאכל הריוח שריטו[ד] דין [ד] כשר שהרי אינו יכול לזייף ואין חוששין לבית דין שקיימו קיום על השריטו[ד] אלא על גופו של שטר: כל המחקין כולן [ב] צריך שיכתוב קיומיהן בסוף [ג] השטר ויאמר אורת פלוני או מלה פלונית או שטה פלונית[ר] על המחק או תלויה והכל קי' ואם היה המחק במקו' שריר וקים ובשעור שריר וקים אע"פי שחזר וקיימו פסול שמא[א] מחקו וכתב דבר שזייף וחזר וקיימו בריוח שבין הכתב והעדים: שטר הבא הוא ועדיו על המחק כשר ואת מוחק וחוזר ומוחק אינו דומה מי שנמחק פעם אחת[ר] לנמחק שני פעמים ואם תאמר שמא נמחק ב' פעמים מקום הערי ואחר שכתב השטר חוזר ומוחקו וכותב כל מה שירצה שהרי הוא[א] ועדיין לו שזה מפני שנמחק הכל שני פעמי' כבר תקנו חכמים שלא יהיו העדים חותמין על שטר מחוק אא"כ נמחק בפניהם שטר הבא הוא ועדיו על המחק והקיום מלמטה[ר] על הנייר אין מקיימין אותו מעידי הקיום אלא מעדים של מעלה שמא[א] הקיום היה רחוק מן השטר הרבה והיה הריוח מלא שריטו' של דיו וחתך נוף השטר ומחק השריטו[ר] וכתב השטר ועדיו על הנייר המחק שטר הבא על הניר ועדיו על המחק פסול שמא[א] ימחוק השטר ויזייף ונמצא הוא[א] ועדיו על המחק ואם כתבו העדים אנחנו העדים חתמנו על המחק והיטיר כשר וכותבין כן בין עד לעד כדי שלא יזייף: שטר הבא על המחק ועדיו על הנייר פסול ואפי' כתבו העדים אנחנו חתמנו על הנייר והשטר על המחק מפני שהוא מוחק אותו פעם שנייה וכותב כל מה שירצה[ר] וכין שכולו נמחק ב' פעמים אינו נכר שאילו היה בו מקום הנמחק פעם אחת ומקו' הנמחק שתי פעמי' היה נכר [ו] ומתקון השטרות להתבונן בווין וזיינין שלו שלא יהו רחוקין בין התיבות שמא זייף והוסיף ווי"ן ולא יהיו מרוחקין [ה] אות אחרת כגון הא"ו או חית והניח רגלה האחת מקום וי"ו וכל כיוצא בזה מדקדקין בו בכל לשון ובכל כתב משלש ועד עשר אין כותבין [ז] בסוף שטה שמא[א] יזייף ויחזור השלש לשלשים והעשר עשרים ואם נזדמן לו בסוף שטה מחזיר הדבור בגופו של שטר פעמים רבות עד שיבא באמצע השטה: שטר שכתוב בו מלמעלה מנה[ר] ומלמטה[ר] מאתים מלמעלה מאתים ומלמטה מנה הכל הולך אחר התחתון ולמה אין הולכין אחר הפחו' שבשניהם לפי שאין האחד תלוי בחברו שאם היה כתוב בו מאה שהן מאתים או מאתים שהן ק' היה נוטל ק' אבל שני דברים שאין האחרון תלוי בראשון הלך אחר אחרון: היה

[ב] פרי' שאין לכתוב קיום מחקים ולא ת תלויות בסוף ולא כ בשטרות כ"ש לפני ו וקניכן מיכיה נתף על פי שקורבלו לכתוב בסוף השטר שריר וקיי' שהרי אין למדין משיעה לחבירה ושמע כח ליל בעל השטר כלא שריר וקיים ומחק למעלה מובתו וקניה תחתיו דבר אחר וכת קיום המחקי כשיטה וכתב אחרי כן שריר וקיים וכן ל"ת היה אומר כן אף על פי שהיה נרחק כעניי לומר שיכולין ל לעשות קיום מחקים לאחר וקניכה כיון שקורבלו לכתוב בכל שטרי שריר וקיים והשטר יהא פסול אם לא נכתב בו מעלה לא סמך על זה וכן נסתי' התוספ' נזירה שמא יזייף ויעשה שטר הבא הוא ועדיו בשטר אחת ואין חוששין לעדים טועים עד כאן דבריהם ז"ל: שטר הבא הוא ועדיו על המחק וכו' כל זאת הבאת בטעמא מבוארת: שטר הבא הוא ועדיו על המחק וכו' מיפוי בסוגיא ואלכא דהא כמו שהזכרתי למעלה כדעת רבינו ז"ל שמכשיר הריחקת השטרות במלוי הקיום שריטות על דיו ואין מסוגיא זו ראיה בהלכות: שטר הבא על הכייר ועדיו על המחק וכו' מפורש בסוגיא שם: ואם כתבו העדים וכו' וכותבין כן בין עד לעד כדי שלא יזייף מפורש שם ומכאן למד הרשב"ץ ז"ל בתשובה לשטר שטעה הסופר שהיה לו לכתוב מאתים וכתב מכה וחתם העד האחד ולא הספיק לחתום הסופר עד שהלכו בטעות ותקנוהו וכתבו בין עד לעד לאחתו העדים חתימתו על שטר זה שכתוב בו מאתים על המחק כשר עד כאן דבריו ולפיכך להוכיח כן מן הסוגיא שם: שטר הבא על המחק ועדיו על הכייר וכו' נם זה מפורש היטב והטעם: ומתקון השטרות להתבונן בשטר בווין וזיינין שלו וכו' בנמר' יש שני מעשים שהיה בפחות חותמת או בקרויים בין תיבה לתיבה יותר מדאי ומתוך כך כתב רבינו ז"ל דין זה ודבר נכון הוא שאם לא נכתב דין הוא שיכתב: משלש ועד עשר אין כותבין וכו' מיפורש לקמן שם: שטר שכתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתים וכו' משנה שם: ולמה אין הולכין אחר הפחות שבשניהם וכו' שאם היה כתוב בו מאה שהם מאתים או מאתים שהן מאה וכו' דין זה משנה שם זו זו מאה לעשים עשרים אין לו אלא סלעים עשרים מאה למיטן סלעים תלתין אין לו אלא עכה ובברי הסופרים ז"ל שהעתיק שאין הולכין אחר הפחות הוא מפני שיותר לטיטן ובודאי טעות מצוי הוא בלחוד אין לשנותו ולילך הטיטן מהברו עליו הרחיק וכדברי רבינו ז"ל: היה

[ד] עוד ל"ל מ"מ ל ממנ שם

[ר] לעיל רב יצחק בר יוסף:

עוד שם מ"מ ם ממנ שם

עוד שם מ"מ ו ממנ שם

עוד שם מ"מ ם

עוד שם מ"מ ב ממנ שם

[ה] הגה"ה לקוח כתיב בית תלתא בפרקין לזה מקו' לנניה דכל וכרעיו ושוייה ופרקי' לתא לקמיה דאלכי כו' עכ"ל

עוד שם ז"ה

[ו] פקודות בקודי' והקלף כל' בין הפקודות שעתה לין לחוש שקי' שם שטר כשר ומחקו ולמעלה בנילין כתוב שטר לחל ועליו לפיכך כשר וכן ס"ה עכ"ל:

[ז] לעיל אלכי לאלכי כו' תלתא ועל עשר לא ליכתוב לישים בסוף שיטה כו' פירוש לי כתבה לשון נקבה לכתב תלת ולא כתב תלתא תום עכ"ל:

כל המחקין כולן צריך לכתוב קיומיהן וכו' מיתורא שם כל המחקין כולן וכו' וכתב הרשב"ץ ז"ל כתבו מקצת מהבות' דמשום הכי לא לאמרינן כל המחקין וכל התלויות לפי שהתלויות שהיה מקויימת היה פוסלת את השטר אלא שהיו מחקים פוסלת כל השטר שהכי אומר תנאי היה בו ומחקו וכאן הכי קאמר כשיכתוב קיומיהן דהי לא כל השטר פסול והיכי כרהה בעיני שאין המחקין פוסלין אלא שאין למדין מהם ועשה דכהדיא שכיני בתוספתא דמכלתין פרק בתרא שטר שיש בו מחק או תלוי מנופי פסול שלא מנופי כשר והא דלא קאמר הכא כל התלויות אחת מיהיהו נקט והוא הדין לאיכך עכ"ל ועוד קשיל וכדברי כרהה מלשון רבינו ז"ל שאמר כל המחקין וכל התלויות עשתם כרהה שדין אחד להם: ואם היה המחק במקום שריר וקיים מיימרא שם ופירוש במקום שריר וקיים שעה אחת סמוך לחתימת העדים וקודם שאין שריר לכתוב בכל השטרות וכבל שריר וקיים אלא לקיים המחקין והתלויות אם יש מהן בשטר וכדי לגמול מהן ונם כן כרהה מדברי שאין למדין ממנה ואף קודם חתימת העדים ואפי' קודם מדברי התלמוד בכירור ומכאן למדנו הוא לכתוב קיומין בשעה מחרוכה וכדבר המפרשים ז"ל להעמיד המכתב ודחקו עצמן בלשונות התלמוד לומר שכל שטר שאין בו שריר וקיים פסול וכשאמרו אין למדין משעה מחרוכה דוקא בשכבתבה אחר שריר וקיים וקם עצמן ראו שאין לדברים אלו קיום ואמרו להכניע לכוין סיום השטר בחבי שעה ולחתום שני העדים בחבי האחר דודאי אם לא היו כלל השטר שם לא היו חותמין וכמו שכתבתי למעלה בשם התוספ' נזירה שמא יזייף ויעשה שטר הבא הוא ועדיו בשעה אחת ואין חוששין לעדים טועים עד כאן דבריהם ז"ל: שטר הבא הוא ועדיו על המחק וכו' כל זאת הבאת בטעמא מבוארת: שטר הבא הוא ועדיו על המחק וכו' מיפוי בסוגיא ואלכא דהא כמו שהזכרתי למעלה כדעת רבינו ז"ל שמכשיר הריחקת השטרות במלוי הקיום שריטות על דיו ואין מסוגיא זו ראיה בהלכות: שטר הבא על הכייר ועדיו על המחק וכו' מפורש בסוגיא שם: ואם כתבו העדים וכו' וכותבין כן בין עד לעד כדי שלא יזייף מפורש שם ומכאן למד הרשב"ץ ז"ל בתשובה לשטר שטעה הסופר שהיה לו לכתוב מאתים וכתב מכה וחתם העד האחד ולא הספיק לחתום הסופר עד שהלכו בטעות ותקנוהו וכתבו בין עד לעד לאחתו העדים חתימתו על שטר זה שכתוב בו מאתים על המחק כשר עד כאן דבריו ולפיכך להוכיח כן מן הסוגיא שם: שטר הבא על המחק ועדיו על הכייר וכו' נם זה מפורש היטב והטעם: ומתקון השטרות להתבונן בשטר בווין וזיינין שלו וכו' בנמר' יש שני מעשים שהיה בפחות חותמת או בקרויים בין תיבה לתיבה יותר מדאי ומתוך כך כתב רבינו ז"ל דין זה ודבר נכון הוא שאם לא נכתב דין הוא שיכתב: משלש ועד עשר אין כותבין וכו' מיפורש לקמן שם: שטר שכתוב בו מלמעלה מנה ומלמטה מאתים וכו' משנה שם: ולמה אין הולכין אחר הפחות שבשניהם וכו' שאם היה כתוב בו מאה שהם מאתים או מאתים שהן מאה וכו' דין זה משנה שם זו זו מאה לעשים עשרים אין לו אלא סלעים עשרים מאה למיטן סלעים תלתין אין לו אלא עכה ובברי הסופרים ז"ל שהעתיק שאין הולכין אחר הפחות הוא מפני שיותר לטיטן ובודאי טעות מצוי הוא בלחוד אין לשנותו ולילך הטיטן מהברו עליו הרחיק וכדברי רבינו ז"ל: היה

הלכות טוען ונטען

מצות עשה אחת היא והיא דין טוען ומודה או כופר

וביאור מנוק זו בפרקים אלו:

פרק ראשון

חמשה פרקים הראשונים מדברים בטוען בלבד ופרק ששי בטוען ונטען ופרק שביעי בנטען בלבד ופרק שמיני בטוען ונטען ופרק תשיעי בנטען בלבד ופרק עשירי בטוען ונטען ופרק אחד עשר בטוען ונטען ופרק שנים עשר בנטען בלבד ופרק שלשה עשר בטוען ונטען ופרק ארבעה עשר בנטען בלבד ופרק חמשה עשר בטוען ונטען ופרק ששה עשר בנטען בלבד ופרק שבעה עשר בטוען ונטען ופרק שמונה עשר בנטען בלבד ופרק תשעה עשר בטוען ונטען ופרק עשרים בנטען בלבד:

הלכות טוען ונטען

פרק ראשון הטוען

את חבירו במטלטלין והודה לו במקצ׳חרי זה משלם מה שהודה בו ונשבע ע״ה התורה שנאמר אשר יאמר כי הוא זה וכן אם כפר בכל ואמר לא היו דברים מעולם ועד אחד מעיד שחייב הרי נשבע ע״ה למדו שכל מקום ששנים מ עיין לפ״ה מחייבין אותו ממון אחד מהי עדו׳: מחייבו שבוע׳ ע״ה וכן למדו מפי השמוע׳ שעד אחד לכל ענין ולכל חשאת אינו קם אבל ע״ה קם הוא ל לשבועה אין לך מהוייב שבועה מן התורה חוץ מנ׳ מי שחוד׳ במקצ׳ הטוטלין ומי שחייבו עד אחד והוא שומר שהרי נאמר בישומר שבוע׳ ה׳ תהיה בין שניהם וכבר בארנו שבועת השומרין בהלכות שבירות וכל אחד מהשלשה נשבע ע״ה בפרק קמא שבפלו המוציא ונפטר מלשלם אבל כל הנשבעין ע״ה וניטלין כנון שכיר וננזל ונחבל ופונם נשבעין בתקנת הכתוב וכל אלו השבועות אף על פי שהן מדברי סופרים הרי הן כעין של תורה ׳בנקיטת חפץ הטוען ממטלטלין על הנשבע את שטרו וכיוצא בו וכן כל הנשבעין בטענת ספק בנון השותפין והאריסין כולן נשבעין בתקנת הכתוב וכל אלו השבועות אף על פי שהן מדברי סופרים הרי הן כעין של תורה ׳בנקיטת חפץ הטוען ממטלטלין על הנשבע חברו וכפר בכל ואמר לא היו דברים מעולם או שהודה ׳בירושלמי לכתובות במקצת ונתנו מיד ואמר אין לך בידי אלא זה ׳והילך או שאמ׳ אמת שהיה לך אצלי אבל מחלת לי או נתת לי או מכרת לי או החזרתי לך או שטענו חטין והודה לו בשעור׳ בכל אלו פטור משבועת התור אבל חכמי התלמו׳ תקנו ששבע הנתבע בכל אלו שבועת ע״ה הסת ויפטר ואינה כעין של תורה לפי שאין בהן נקיטת חפץ ובבר בארנו דרך שבועה של תורה ודרך שבועת הסת בהלכות שבועות כל מי שנתחייב שבועה מן התורה הרי זה נשבע ונפטר ואם לא רצה להשבע יורדים לנכסיו ונובין מהן כל מה שתבע חברו עליו שהרי התובע אומר לו איני זז מדין תורה או השבע או תן ע״ה ויהיו יכול לקבל ק שבוע׳ על כל מה שתבעתיך ואתה אומר לי איני חייב לך כלום אלא שבועה בלבד ואני נשבע ונפטר הרי זה משונה ׳ומפורש בירושלמי שאין הלכה כמותו אלא כל הנשבעין ע״ה וניטלין כנון שכיר וננזל ונחבל ופונם נשבעין בתקנת הכתוב וכל אלו השבועות אף על פי שהן מדברי סופרים הרי הן כעין של תורה ׳בנקיטת חפץ הטוען ממטלטלין על הנשבע ׳ וכן אומר בעל ס״ה שהלין עניו דאמ׳ קמ״ל ופר׳ קמא דבע׳ תקנתא לתקנתא ועל׳ שבועה דהכא מיקרי לה עבדינן מקפידין הן זה תקנת׳ לתקנת׳ כיון שהוא ברצון הנתבע כלפרע׳ דשכם תקנת׳ לתקנת׳ לה עבדינן כלומ׳ אתי תקנת׳ בעבר של נתבע עכ״מ׳:

מגדל עוז

פרק ראשון הטוען

כו׳ עד אבל קם הוא לשבועה פרק שמ״ל ופרק ב׳ דכתובות ובשבועות פלק שבועת הדייני׳ ובניטין פרק הניזקין ובמכלת כי הוא עד מיוחד במקצ׳: אין לך מחוייב שבועה מן התורה עד ב בהלכות שכירות עיקר הלכה ב ובשבועו׳ פר׳כל הנשבעין והניזוק פרק ו׳: וכל אחד משלשתן כו׳ עד בנקיטת חפץ פרק כל הנשבעין: הטוען ממטלטלין את חבירו עד בהלכות שבועות פ׳ קמא דמציעא ובשבועו׳ פ׳שבועת הדייני׳ והניזוק פרק ח׳: כל מי שכתחיי׳ שבועה עד מין היפכין שבועתן הכל פרק שבועת הדייני׳: ולא

פרק ראשון

כפרק קמא שבפלו המוציא את שטרו וכיוצא בו וכן כל הנשבעין בטענת ספק בנון השותפין והאריסין כולן נשבעין בתקנת הכתוב וכל אלו השבועות אף על פי שהן מדברי סופרים הרי הן כעין של תורה ׳בנקיטת חפץ הטוען ממטלטלין על הנשבע חברו וכפר בכל ואמר לא היו דברים מעולם ועד אחד מעיד שחייב הרי נשבע ע״ה למדו שכל מקום ששנים מ ועיין לפ״ה מחייבין אותו ממון אחד מהי עדו׳: מחייבו שבוע׳ ע״ה וכן למדו מפי השמוע׳ שעד אחד לכל ענין ולכל חשאת אינו קם אבל ע״ה קם הוא ל לשבועה אין לך מהוייב שבועה מן התורה חוץ מנ׳ מי שחוד׳ במקצ׳ הטוטלין ומי שחייבו עד אחד והוא שומר שהרי נאמר בישומר שבוע׳ ה׳ תהיה בין שניהם וכבר בארנו שבועת השומרין בהלכות שבירות וכל אחד מהשלשה נשבע ע״ה בפרק קמא שבפלו המוציא ונפטר מלשלם אבל כל הנשבעין ע״ה וניטלין כנון שכיר וננזל ונחבל ופונם נשבעין בתקנת הכתוב וכל אלו השבועות אף על פי שהן מדברי סופרים הרי הן כעין של תורה ׳בנקיטת חפץ הטוען ממטלטלין על הנשבע חברו וכפר בכל ואמר לא היו דברים מעולם ועד אחד מעיד שחייב הרי נשבע ע״ה למדו שכל מקום ששנים מ ועיין לפ״ה מחייבין אותו ממון אחד מהי עדו׳: מחייבו שבוע׳ ע״ה וכן למדו מפי השמוע׳ שעד אחד לכל ענין ולכל חשאת אינו קם אבל ע״ה קם הוא ל לשבועה אין לך מהוייב שבועה מן התורה חוץ מנ׳ מי שחוד׳ במקצ׳ הטוטלין ומי שחייבו עד אחד והוא שומר שהרי נאמר בישומר שבוע׳ ה׳ תהיה בין שניהם וכבר בארנו שבועת השומרין בהלכות שבירות וכל אחד מהשלשה נשבע ע״ה בפרק קמא שבפלו המוציא ונפטר מלשלם אבל כל הנשבעין ע״ה וניטלין כנון שכיר וננזל ונחבל ופונם נשבעין בתקנת הכתוב וכל אלו השבועות אף על פי שהן מדברי סופרים הרי הן כעין של תורה ׳בנקיטת חפץ הטוען ממטלטלין על הנשבע ׳ וכן אומר בעל ס״ה שהלין עניו דאמ׳ קמ״ל ופר׳ קמא דבע׳ תקנתא לתקנתא ועל׳ שבועה דהכא מיקרי לה עבדינן מקפידין הן זה תקנת׳ לתקנת׳ כיון שהוא ברצון הנתבע כלפרע׳ דשכם תקנת׳ לתקנת׳ לה עבדינן כלומ׳ אתי תקנת׳ בעבר של נתבע עכ״מ׳:

כפרק קמא דמציעא דלא כמאן דאמ׳ קמ״ל דאפי׳ מדאורייתא מפקינן שבועה: ויש לו לתמוה וכי כתבתי בכמה מקומות שכבר נתברר בדברי הגאונים ז״ל: אבל מי שנתחייב וכו׳ שם בגמרא לאחר שבועה הכי פרושו משבועה דאם אמר לי תן לי מה שאני חייב לך אני נשבע לך ואתה אומר לי שנשבעת לי כבר אין לך עלי כלום ואני פטור ואין לך עלי שבועה אלא אם כן אמר לי הבא לי ראיה שנתת לי ואני אומר לו הרי ראיה שנתת לי

מכה יש לי בידך בודאי עד חייב לשלם בסיקין פרק הנזקל נתן: מכה לי בידך וכו' עד שמע מינה פרק כל הכשבעין: כל מי שנתחייב שבועה עד סיקין

מנגלנלין על השבוע בשבועות סוף פרק כל הכשבעין ופ"קיוה דקדושי וקביולו סוף פ"ח דהלכו שבירות: מי שנתחייב שבועה לפי קיסת וכו' עד השבע והפטר

כתב הלחב ז"ל ומה ז"ק שנתחייב קיסת ורוסק שמנגלנלין עליו הקבה והפך השבועה עם כ כאמר כבר פטר עצמו מן השבועה או כאמר לו מה השבע לו על הכל לו תקפך עליו את הכל שישבע ויטול שקרי לתק חייב לו שבוע קיסת לק על הנגלנולים כמו על הטוענ ק הלישוכ זק המחבר לחרים וקיב ויהיי רוח' כי זק קוק הדי לו ישבע על הכל לו יקפך על הכל וישב' זק ויטול ולא יפטר בהפוכו מן הנגלנולי ומם אמר כשבע על הנגלנולין מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של דבריהם אפי' הסת ישׁ לו להחרים סתם קוד' שישבע על מי שיטען עליו דבר שאינו חיי' בו כדי שישביעו אותו בחנם ויענה המשביע אמן ואחר כך ישבע ותקנה טובה היא לבעלי דינין כדי שימנעו מטענות שקר ולא ינרמו להוציא שם שמים לבטלה ולא ישיאו שמע שוא: כל מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של דבריהן מנגל עליו השביעו כל מה שירצה מרברים שאם יודה בהן יתחייב ממון ועד היכן כח גלגול עד שיאמ' ובכלל שבוע'ו שלא נמכרת לי בעבר עברי ועדין עבדי את וכב' ביארנו שא' מגלגלי' על השביר: כי' שנתחייב שבועה אפי' הסת והתחיל התובע לגלגל עליו דברים אחרים שלא טען אותם תחילה וראה התובע בך ואמ' אינ' רוצה להשבע לא הרינ' משלם הטענ' הרא'שונ' שנתחייבתי על כפירת שבוע' אין שומעין לו אלא אומרים לתובע או תן לו כל מה שגלגל עליך מטענות הודיות או השבע והפטר: הטוען את חברו טענות הרבה אין משביעין אותו על כל טענה וטענ' אע שבועה אח' על הכל נתחייב שתי שבוע' על שתי טענות קל"ח וחמור"ח משביעין אותו על החמור ומגלגלין בה שאר דברי כל הטוען את חברו טענה שאם הור"ח אינו חייב לשלם כיוצ כמון אף על פי שכפר אין מחייבין אותו שבוע' הסת ולא חרם סתם כיצד אמר"ל שתתן לי מנה לא היו דברים מעולם אין מחרימין אותו ואפי' על זה וכן כל כיוצ בזה מרברים אלו אתה

מנה יש לי בידך בודאי והנתבע אומר כן היה לך בידי אבל איני יודע אם החזרתי לך או עדין לא החזרתי לך חייב לשלם ולא ישבע התובע כלל אפילו שבוע' הסת כיפני שהוא יודע בודאי שהוא חיי' והרי זה טוען אותו טענת ודאי ונסתפק אם נפטר או לא נפטר וכן כל כיוצא בזה אבל אם אין לו תובע והוד ה מעצמו ואמר גזלתיך או הלויתני מנד"א אביך הפקיד אצלי מנה ואיני יודע אם החזרתיו אם לא החזרתיו אינו חייב לשלם ואם בא לצאת ידי שמים חייב לשלם מנה לי בידך אין לך בידי כלום השבע הסת ולך השב' אתה הסת וטול ואמר התובע איני רוצה להשבע הרי הנתבע אומר לו השבע וטול או תלך בלא כלום ואין שם הפוך אחר ויש לו להחרי' סתם על מי שהו' חייב לו ולא יתן לו הורו רבותי שכל מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של דבריהם שאפי' הסת יש לו להחרים סתם קוד' שישבע על מי שיטען עליו דבר שאינו חיי' בו כדי שישביעו אותו בחנם ויענה המשביע אמן ואחר כך ישבע ותקנה טובה היא לבעלי דינין כדי שימנעו מטענות שקר ולא ינרמו להוציא שם שמים לבטלה ולא ישיאו שמע שוא: כל מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של דבריהן מנגל עליו השביעו כל מה שירצה מרברים שאם יודה בהן יתחייב ממון ועד היכן כח גלגול עד שיאמ' ובכלל שבוע'ו שלא נמכרת לי בעבר עברי ועדין עבדי את וכב' ביארנו שא' מגלגלי' על השביר: כי' שנתחייב שבועה אפי' הסת והתחיל התובע לגלגל עליו דברים אחרים שלא טען אותם תחילה וראה התובע בך ואמ' אינ' רוצה להשבע לא הרינ' משלם הטענ' הרא'שונ' שנתחייבתי על כפירת שבוע' אין שומעין לו אלא אומרים לתובע או תן לו כל מה שגלגל עליך מטענות הודיות או השבע והפטר: הטוען את חברו טענות הרבה אין משביעין אותו על כל טענה וטענ' אע שבועה אח' על הכל נתחייב שתי שבוע' על שתי טענות קל"ח וחמור"ח משביעין אותו על החמור ומגלגלין בה שאר דברי כל הטוען את חברו טענה שאם הור"ח אינו חייב לשלם כיוצ כמון אף על פי שכפר אין מחייבין אותו שבוע' הסת ולא חרם סתם כיצד אמר"ל שתתן לי מנה לא היו דברים מעולם אין מחרימין אותו ואפי' על זה וכן כל כיוצ בזה מרברים אלו אתה

מנה לי בידך בודאי וכו' פרק הנזקל נתן: מכה לי בידך וכו' עד שמע מינה פרק כל הכשבעין: כל מי שנתחייב שבועה עד סיקין

מנגלנלין על השבוע בשבועות סוף פרק כל הכשבעין ופ"קיוה דקדושי וקביולו סוף פ"ח דהלכו שבירות: מי שנתחייב שבועה לפי קיסת וכו' עד השבע והפטר

כתב הלחב ז"ל ומה ז"ק שנתחייב קיסת ורוסק שמנגלנלין עליו הקבה והפך השבועה עם כ כאמר כבר פטר עצמו מן השבועה או כאמר לו מה השבע לו על הכל לו תקפך עליו את הכל שישבע ויטול שקרי לתק חייב לו שבוע קיסת לק על הנגלנולים כמו על הטוענ ק הלישוכ זק המחבר לחרים וקיב ויהיי רוח' כי זק קוק הדי לו ישבע על הכל לו יקפך על הכל וישב' זק ויטול ולא יפטר בהפוכו מן הנגלנולי ומם אמר כשבע על הנגלנולין מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של דבריהם אפי' הסת יש לו להחרים סתם קוד' שישבע על מי שיטען עליו דבר שאינו חיי' בו כדי שישביעו אותו בחנם ויענה המשביע אמן ואחר כך ישבע ותקנה טובה היא לבעלי דינין כדי שימנעו מטענות שקר ולא ינרמו להוציא שם שמים לבטלה ולא ישיאו שמע שוא: כל מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של דבריהן מנגל עליו השביעו כל מה שירצה מרברים שאם יודה בהן יתחייב ממון ועד היכן כח גלגול עד שיאמ' ובכלל שבוע'ו שלא נמכרת לי בעבר עברי ועדין עבדי את וכב' ביארנו שא' מגלגלי' על השביר: כי' שנתחייב שבועה אפי' הסת והתחיל התובע לגלגל עליו דברים אחרים שלא טען אותם תחילה וראה התובע בך ואמ' אינ' רוצה להשבע לא הרינ' משלם הטענ' הרא'שונ' שנתחייבתי על כפירת שבוע' אין שומעין לו אלא אומרים לתובע או תן לו כל מה שגלגל עליך מטענות הודיות או השבע והפטר: הטוען את חברו טענות הרבה אין משביעין אותו על כל טענה וטענ' אע שבועה אח' על הכל נתחייב שתי שבוע' על שתי טענות קל"ח וחמור"ח משביעין אותו על החמור ומגלגלין בה שאר דברי כל הטוען את חברו טענה שאם הור"ח אינו חייב לשלם כיוצ כמון אף על פי שכפר אין מחייבין אותו שבוע' הסת ולא חרם סתם כיצד אמר"ל שתתן לי מנה לא היו דברים מעולם אין מחרימין אותו ואפי' על זה וכן כל כיוצ בזה מרברים אלו אתה

טור מ"ש סי' עח סמג עשין נ ס

טור סם ס"ע סמג עשס

טור סם ס"ע סמג עשס

טור סם ס"ע סמג עש

אתה חבלת בי לא היו דברים כו׳ לפטור שבועה על מה שחייב מעיקר הדין החבלה בכופין על מה שכתב פ׳ חמישי מהלכות חובל ומזיק ועם זה קשיא לרבינו מה שכתב לעיל דברי רבינו שכתב שחייב משלם קנס ע״פ עצמו וקו׳ על זקן ועבד כמו שמבואר שם

ובהשגות א״א ליכי מונח קנס בחבלת נכרי ואם מפני שאין דיין חבלת נכרי מכלין על שמפיים נעבד דייני עכ״ל: ודין חלוק המקומות מבואר פרק חמישי מהלכות סנהדרין: **בלא** שהמולך בקנס וכו׳ לא פשוט בנמ׳ בהרבה מקומות שאם הודה בקנס

נמור שבתחייב נו בבית דין ודיני חייב לשלם על הודאת פיו ומכל מקום עבד כתבתי שאין זה קנס ובכל־נכח לויב כמו שכתבתי פרק שור שם חמישי מהלכות חובל ומזיק:

פרק שני

כל חשוד על השבועה וכו׳ מבואר בתשבץ פרק כל הנשבעין שכתבנו חשוד על השבועה ומפורש פרק שהוא נשבע ונוטל ומפורש פרק שבועת הדיינין בגמ׳ שאין חשוד כשבע אפי׳ שבועת היסת ושם כתב שאפילו רבה התובע היה נשבע שהרי הנשבע ונוטל: **אחד** הנשבע לגבול וכו׳ לעיל פ׳ כל הנשבעין ושכנגדו חשוד על השבועה כיצד תחת שבוע׳ העדות ותחת שבוע׳ הפקדון ותחת שבועת שוא וכנמ׳ הקשו ליתני כיצי שבועת בטוי ותרצו כי קתני מילי לכי קתני מישתבע בשקדי מישתבע כל שבועת בטוי ליתיל למיימר לקושטא קתני מישתבע לא קתני והקשו תיפוק ליה דלא מוכל ולא מוכל לכתי ולא לכתי מיליה למימר ותרצו תנא שבועת פוש וכל דדמי ליה עכ כנמ׳ דעת רבינו לפרש שאין חלוק לעניין דיין בין חשוד על שבועת בטוי לאפילו לקבל על שבועות וכל סוגיא דלעיל אלא נראה מאי טעמיה לא קתני לה בפתיחתין וטעם לדבריו דלעולם לא נרע חשוד על שבועת בטוי דלהבא מישתבק בקוביא וכן כתב לכאורה אסור מלבריקיה וכן כתב רבינו הילכך זה דעת רבינו יעקב ז״ל לכל דבר ז״ל פירש דחשוד על שבועת בטוי דלהבא חשוד על השבועה להוציא שקר מפיו ואינו נפסל בכך וזה דעת הרב בן נמ הרשב״ץ ז״ל וכן כתב בתשובה:

וכן כל הפסול לעדות וכו׳ שם במשנה היה אחד מהן מעיקרן בקוביא ומלוה בהבית ומפרייחי יונים וסוחרי שביעית שכנגדו כשבע ונוטל ובנמ׳ הקשו כיון דתנא חשוד על השבועה קתני תו ליתני הבא פסולא לעדות ותרצו כתב רבינו כל הפסול לעדות על פי עצמו וכן דין בשבועה וכן כתב רבינו הלוי ז״ל בשערי השבועות וכת׳ רבינו

אין לדם בעזה חשוד וכו׳ רבינו כתב בשבע ונוטל ואמר חשוד לכי כאלו לא להזיק עצמו ופשוט הוא: **תקנת** חכמים וכו׳ זו היא המשנה שהזכרתי

מיהיב ולא כתבתי כאן כפי שכתב כמו שיתבאר: **היו** שניקם חשודים וכו׳ דין זה מחלוקת במשנה ברש״י פרק זה שכנגדו חשוד על השבועה כשבע ונוטל וקיל במחוייב שבועת התורה כמו שיתבאר ומתוך שהיה יכול לישבע משלם ורבינו הלוי נקט מן האחרונים ז״ל פסקו כאלו לדעת רבינו ולכאורה יש לומר דלעולם חזקה שהסכימו הלכתא כרישא ולזה כתב שהשניקם חשודים שאמרו בפיר׳ חזקה שבועה למחוייב לא היה כן הילכך כל זמן שהנזק פקדון חייב בתוכחתו אלא אם כן כתבם בפני עדים ולא מצינו שהחמירו כל כך חכמים על לא חלה ודאי דעת רבינו שנקר: כתוייב

פרק שני

כל חשוד על השבועה אין משביעין אותו לא שבועת התורה ולא שבועה מדבריהו ולא שבועת הסת ואפילו רצה התובע אין שומעין לו אחד הנשבע לשקר שבועת בטוי או שבועת עדות או שבועת הפקדון או שבועת שוא הרי הוא חשוד על השבועה וכן כל הפסול לעדות משום עבירה בין בפסלנות של תורה כגון בעלי רבית ואוכלי נבלות וגזלנים בין בפסלנו של דבריהם כגון משחק בקוביא ומפריחי יונים הרי הוא חשוד על השבועה ואין משביעין אותו

אין אדם נעשה חשוד עד שיבואו עליו עדים שהוא עבר עבירה שנפסל בה אבל המודה בפי עצמו שהוא חשוד ושיעב עבירה שנפסל בה אף על פי שחוששי לו ואין ראוי לעשותו עד בתחלה אם נתחייב שבועה משביעין אותו שהרי אומרי לו אם אמת אתה אומר השבע ולא מפני שעברת עבירה אסור לך להשבע באמת ואם שקר אתה אומר הורה לבעל דינך אבל הנחשד בעדים אין אני מאמינין אותו שישבע: תקנת חכמים היא שכל המחויי שבועה מן התורה על טענת ודאי אם היה חשוד הרי התובע נשבע כמו שכתבנו ונוטל מה שטען והיו שניהן חשודין חזרה שבוע׳ למחויי להשוא הנתבע ומתוך שאינו יכול לישבע משלם: היה החשוד שומר וטען שאבד הפקדון או שנגנב שכנגדו אינו יכול להשבי׳ לישול שהרי אינו טוענו ודאי שאבלו לפיכך אם טען בעל הפקדון ואמר בפני שלח יד בפקדוני או פשעבו הרי התובע נשבע בתקנ׳ חכמים ונוטל

מגדל עוז

לתא חבלת בי כו׳ עד סוף הפרק בניקין פרק הנזהל קמא ופר׳ קמא לף קי ע״ב דמ׳ניעא: בכ״מ כשמטה השבח מן הפסד ועין במנ״ל משכה:

פרק שני

כל חשוד על השבועה כו׳ עד אין שומעי׳ לו פרק קמא דמכיעה ובשבועות פ לף פרק כל הנשבעין: לחד הנשבע לשקר כו׳ עד חשוד על השבועה בניקין פרק הנזהל עני׳ובשבועות פרק כל הנשבעין: וכן כל פסול שם לעדות כו׳ עד לי׳למ מלמיכ׳ לתא שיבא פרק קמא דמכיעה: לף ב ע תקנת חכמים היו כו׳ עד שהיו יכול לישבע משלם בשבועות פרק שם כל הנשבעין: היה החשוד שומר עד שבא כוליס במשנתנו הדין שוה בכם.

כרבי לבא דסבר כרבי מלוי ומפרש הכי קא דחמר רבי מלוי הזהר שבועה למקומה ולא כרבי יוסי דחמ׳ יקלוקו כדמוכ׳ עלה קשיא דנסכא דרבי לבא וכן חמר רבא כותיה דר׳ לבא מסתברא וכן בחר מייתי הא דרבי לבא לפסק הלכה לבל לית פסק שהלכה כרבי יוסי מלחמריכן התם עבד רב כחמן עובדא כרבי יוסי ו והתלמוד חומר שמתוך דברי רבי לבא למדנו פירוש דברי של ר׳ מלוי דכיון דחמר רבי מלוי חזרה שבועה למקומה אם כן מחייב שבועה חשיב ומנינו בדברי ר׳ לבא שחמרו שבועה שהיכול לישבע משלם סנהדרי היא שנם רבי מלוי חמר כך חמר לבל רבי לבא עצמו שהיכו יכול לישבע משלם סנהדרי היא שנם כרבי יוסי סבירא ליה שחשבנו במשנתנו הדין שוה בכם. קא תו ליתני לי ותרצו הבא פסולא לעדות ויקתני פסולא לדבכן וכתב רבינו כל הפסול לעדות על פי עצמו וכן דין לשבועה וכן כתב רבינו הלוי ז״ל בשערי השבועות וכת׳ רבינו

אין לדם בעזה חשוד וכו׳ רבינו כתב בשבע ונוטל ואמר חשוד לכי כאלו לא להזיק עצמו ופשוט הוא: **תקנת** חכמים וכו׳ זו היא המשנה שהזכרתי

מלוי ולא כתבתי כאן כפי שכתב כמו שיתבאר: **היו** שניקם חשודים וכו׳ דין זה מחלוקת במשנה ברש״י פרק זה שכנגדו חשוד על השבועה כשבע ונוטל וקיל במחוייב שבועת התורה כמו שיתבאר ומתוך שהיה יכול לישבע משלם ורבינו הלוי נקט מן האחרונים ז״ל פסקו כאלו לדעת רבינו ולכאורה יש לומר דלעולם חזקה שהסכימו הלכתא כרישא ולזה כתב שהשניקם חשודים שאמרו בפיר׳ חזקה שבועה למחוייב לא היה כן הילכך כל זמן שהנזק פקדון חייב בתוכחתו אלא אם כן כתבם בפני עדים ולא מצינו שהחמירו כל כך חכמים על לא חלה ודאי דעת רבינו שנקר: כתוייב

נתחייב החשוד שבועה מדבריהם וכו' נמי זה לא כתבו בתלמוד מכל מקום כיון דבר פשוט הוא שלא חכמים תקנו שמי שיכול להיות בשבועה ולא משלם כגון שכיר ונגזל ויתומים וחכמים תקנו עליהם ליטול בשביעה מכל מותן שהיה ליתן מן התורה ליטול בלא שבועה וחכמים החמירו עליהן לישבע כגון פונס שטרי ומכל מקום יש לומר שלא הבדילו חכמים שבועה שלא היתה לפשר שלמי מפשר לו לישבע העמידוהו על דין תורה ונוטל בלא שבועה

מגדל עוז

וכן פונס שטרי וכל כיוצא בזה וכו' עד ויפטר מן השטר כתב הר"מ ז"ל ליכי מודק בזה הלשון שכתבנו בלא שבועה שאין פוסלין שטר מקויים מפני שבועה דדבין ואם תאמר הא דכתב ושמואל אדמי' הכי נמי דלא ליסוק עלה עכל: ואני אומר דנחוכי' דרשתינהו כל ד' זיר ודיר קודש לו וקלש ז"ל מקיש מלעת דבותיהו דעלי התוספות ז"ל כן כתבו ואם תמצא לומר יחלוק: קיב חשוד מן הכשבעין על לו ישלם הכל פר' קמ"ל דמציע' נמי הנחוכים ז"ל קודש כן: מי שנתחייב שבועה בין מן התורה בין מדבריהם עד ויטול ממקי נמי פ' הנ"ל ז"ל ענים: לעולם כזה דכו' עד בין לשבוע' בירושלמי: מי שטען על חבירו עד לקיים חומש בזוקין פ' הנ"ל ז"ל ענים: טענו שישלם הכל חבירו הר' עד סוף הפרק פרק קמ"ל דמציע':

פרק שלישי

אין מודה במקצת כו' עד לו יתר בציע' פ

פ"ק ה פרק הזהב ובשבועות ליש פרק

ק"ל ג שבועת הדיינין: וכמה היא פרוט' כו' עד וקשה כחושת בזמן שביארנו

ק"ל ג פרק קמא דקידושין היא עיקר הלכה ופרק י' דהלכות חיוב קרבנות: הכל ביעה היא היא עד הרי זה בשבע בשבועות פרק שבועת הדיינין: וכן

פרק שלישי

אין מודה במקצת חייב שבועה מן התורה עד שיודה בפרוט אחרון ויכפור בשתי מעין כסף או יתר וכמה היא פרוטה משקל חצי

ק"ל ג שעורה של כסף נקי וכמה הם שתי מעין משקל שתים ושלשים שעורות כסף מזוקק: כל כסף האמור בתורה הוא שקל הקדש והוא עשרים מעה וכל כסף של דבריהם ממטבע ירושלם שהיה הסלע שלהן אחד משמנה

בו כסף והשאר נחשת כמו שבארנו אבל המעה היא היתה כסף נקי אפילו בירושלם והיא כסף של יוש' ולפי שזה שהצריכו להיות כפירת הטענה שתי כסף הוא מדבריהם עשו אותו שתי כסף של ירושלם שהן שתי מעין ולא עשו אותה שתי שקלים בשקל הקדש זהו הדבר הנראה בשיעור כפירת הטענה ורבותי הורו שכפירות הטענה הוא משקל תשע עשרה שעורות וחצי שעורה מן הכסף וישלי כמה ראיות לסתור אותה הדרך שתפסו עד שיצא להם זה החשבון וירא לי שהוא טעות: שתי מעין ופרוטה יש לי בידך אין לך בידי אלא שתי פרוטות פטור מפני שבפר בפחות משתי מעין מנה לי בידך אין לך בידי אלא חצי פרוטה פטור שכל המודה בפחות מפרוטה כאילו לא הודה בכלום מאה תמרים יש לי בידך אין לך בידי אלא תשעים ראין אם היו שון שם העשר שכפר בהן שתי מעין נשבע ואם לאו פטור מאה אגוזים יש לי בידך אין לך בידי אלא אגוז אחד ראין אם שוד' האחד פרוטה נשבע ואם לאו פטור וכן כל כיוצא בזה במה

פרק שלישי אין

מודה במקצת חייב שבועה מן התורה עד שיודה בפרוטה אחרונה ויכפור בשתי מעין כסף או יתר וכמה היא פרוטה משקל חצי שעורה של כסף נקי וכמה הם שתי מעין משקל שתים ושלשים שעורות וחצי שעורה כסף מזוקק: כל כסף האמור בתורה הוא שקל הקדש והוא עשרים מעה וכל כסף של דבריהם ממטבע ירושלם שהיה הסלע שלהן אחד משמנה

בו כסף והשאר נחשת כמו שבארנו אבל המעה היא היתה כסף נקי אפילו בירושלם והיא כסף של יוש' ולפי שזה שהצריכו להיות כפירת הטענה שתי כסף הוא מדבריהם עשו אותו שתי כסף של ירושלם שהן שתי מעין ולא עשו אותה שתי שקלים בשקל הקדש זהו הדבר הנראה בשיעור כפירת הטענה ורבותי הורו שכפירות הטענה הוא משקל תשע עשרה שעורות וחצי שעורה מן הכסף וישלי כמה ראיות לסתור אותה הדרך שתפסו עד שיצא להם זה החשבון וירא לי שהוא טעות: שתי מעין ופרוטה יש לי בידך אין לך בידי אלא שתי פרוטות פטור מפני שבפר בפחות משתי מעין מנה לי בידך אין לך בידי אלא חצי פרוטה פטור שכל המודה בפחות מפרוטה כאילו לא הודה בכלום מאה תמרים יש לי בידך אין לך בידי אלא תשעים ראין אם היו שון שם העשר שכפר בהן שתי מעין נשבע ואם לאו פטור מאה אגוזים יש לי בידך אין לך בידי אלא אגוז אחד ראין אם שוד' האחד פרוטה נשבע ואם לאו פטור וכן כל כיוצא בזה במה

נתחייב החשוד שבועה מדבריהם אם היה מן הנשבעים ונוטלין אינו יכול להשבע וליטול אלא הנתבע שכנגדו ישבע הסת ויפטר וכן פונם שטרו וכל כיוצ' בזה שהיה חשוד וטען הלוה שפרעו ואמר ישבע לי הרי הנתבע נשב' הסת ויפטר מן השטר: היה חשוד מן הנשבעין בטע' ספק אינו נשבע ואין שכנגדו נשבע לפי שלא נתחייב זה שבועה מן התורה ולפי שאין התובע טוענו טענת ודאי כדי שישבע על טענתו: נתחיי החשוד שבוע' הסת אין שכנגדו נשבע ונוטל ששבועת הסת עצמה התק' היא ולא עשו לה תקנה אחרת שישבע התובע אלא הרי הנתבע נפטר בלא שבועה: מי שנתחייב שבוע' הסת והי' התובע חשוד אין הנתבע יכול להפוך עליו השבועה שהרי אין יכול להשבע אלא ישלם או ישבע הסת ואין שומעין לזה לתלות בדבר שאי אפשר והרי זה כמי שהפך שבועתו על הקטן שאין אומרין לו או ישבע הסת או ישלם:

מי שנתחייב שבועה בין של תורה בין של דבריהם ונשבע ונטל או נשבע ונפטר ואחר כך באו עליו עדים שהוא חשוד אין שבועתו שנשבע כלום ויש לבעל דינו להוציא ממנו מה שנטל או ישבע זה שכנגדו ויטול ממנו: לעולם הדין לחשוד ער שילקה בבד אם היו עליו עדים שעש' תשוב' ויחזור לכשרותו בין לעדו' בין לשבוע': מי שטען על חברו וכפר בו ונשבע בין שבועת התורה בין שבועת הסת ואחר כך באו עדים והעידו עליו שעל שקר נשבע הרי זה משלם והוחזק חשוד על השבועה וכבר בארנו בשבועות שכל הנשבע על ממון חברו ועשה תשובה חייב להוסיף חומש טענו שיש לו חוב אצלו בעדי' וקנין ואם' כן היה ופרעתיך או שאמר איני חייב לך כלום ונשבע ואחר כך באו עדי הקנין או הוציא השטר ונתקיים הרי זה משלם ואינו חשוד שהרי לא העידו שלא פרעו ולא אמר הנתבע לא היו דברים מעולם וכן כיוצא בזה:

פרק שלישי

אין מודה במקצת חייב שבועה מן התורה עד שיודה בפרוט' אחרון ויכפור בשתי מעין כסף או יתר וכמה היא פרוט' משקל חצי שעורה של כסף נקי וכמה הם שתי מעין משקל שתים ושלשים שעורות וחצי שעורה כסף מזוקק: כל כסף האמור בתורה הוא שקל הקדש והוא עשרים מע' וכל כסף של דבריהם ממטבע ירושלם שהיה הסלע שלהן אחד משמנה

בו כסף והשאר נחשת כמו שבארנו אבל המעה היא היתה כסף נקי אפילו בירושלם והיא כסף של יוש' ולפי שזה שהצריכו להיות כפירת הטענה שתי כסף הוא מדבריהם עשו אות' שתי כסף של ירושלם שהן שתי מעין ולא עשו אותה שתי שקלים בשקל הקדש זהו הדבר הנראה בשיעור כפירת הטענה ורבותי הורו שכפירות הטענה הוא משקל תשע עשרה שעורות וחצי שעורה מן הכסף וישלי כמה ראיות לסתור אותה הדרך שתפסו עד שיצא להם זה החשבון וירא לי שהוא טעות: שתי מעין ופרוטה יש לי בידך אין לך בידי אלא שתי פרוטות פטור מפני שבפר בפחות משתי מעין מנה לי בידך אין לך בידי אלא חצי פרוטה פטור שכל המודה בפחות מפרוטה כאילו לא הודה בכלום מאה תמרים יש לי בידך אין לך בידי אלא תשעים ראין אם היו שון שם העשר שכפר בהן שתי מעין נשבע ואם לאו פטור מאה אגוזים יש לי בידך אין לך בידי אלא אגוז אחד ראין אם שוד' האחד פרוטה נשבע ואם לאו פטור וכן כל כיוצא בזה במה

פרק שלישי אין

מודה במקצת חייב שבועה וכו' רישא פרק שבועת הדיינין הטענה שתי כסף וקודיא שוה פרוטה ומפרש במשנה שהכפירה בלבד כדין שתהיה שתי כסף וכדכ' לעיל בגמרא ועוד יתבאר בסמוך: יהבמה היא פרוטה וכו' הדרך שכתב רבינו במשקל הפרוטה ובמשקל שתי כסף הוא דרך כגון כבר הכריחוהו קרמ"ן והרשב"א ז"ל ודע שמשקל כ' שעורות הוא משקל הרבה לחד מהם אבל מה שכתב רבינו ולפי שהכריחו להיות כפירת הטענה שתי כסף הוא דבר כדין עיין דקא משמע הכא דמקרי לפיכך ומה שאמרו מעין ולא אמרו פרק קמא דקידושין מקשה זה בגמרא ומתרץ לה ואפשר שיש שם לרבינו שטה אחרת: שתי מעין ופרוטה וכו' משכח ומחלקת רב ושמואל בגיטין פרק שבועת הדיינין ותני רבי חייא כיתיה דרב דכפירה בלבד כדין שתהיה שתי כסף וכן פסקו כל הפוסקים ז"ל ובין לרב בין לשמואל הוא דאיתא בפחות מפרוטה לא כלום הוא: מאה תמרים וכו' זה מבואר ויש מן הגאונים שחין יוכל לכפור שתי כסף והוא פרוטה אלא כלים בדוקין כיון שיתבאר: בל"ת

מגדל עוז

הטוען את חברו ב' מינין והודה באחד מהן הרי ההודיה ממין הטענה ונשבע כיצד כגון כור חטין וכור שעורין יש לי בידך אין לך בידי אלא כור חטים חייב התחיל הטוען ואמר כור חטין יש לי בידך וקודם שישלים דברו ואמר כור שעורין יש לי בידך אמר לו הנטען אין לך בידי אלא כור שעורים אם נר לדיינין שהנטען העירים חייב שבועה ואם לפי תומו כלבך שיש לי כור חטים יש לי בידך אמר לו הן וכור שעורים אין לך בידי הרי זה פטור ואין זה מודה במקצת ער שיאמר לו בבת אחת כור חטין וכור שעורי יש לי בידך ויאמר לו הנטען אין לך בידי אלא כור שעורים וכן כל כיוצא בזה מנה לי אצלך הלואה לא היו דברים מעולם ולא לויתי ממך אבל חמשים דינרין יש לך בידי פקדון או משום נזק וכיוצא בו הורו רבותי שזה מודה במקצ' וישבע שהרי טענו שהוא חייב לו מאה והודה לו שהוא חייב חמשים ומה לי נתחייב לו משום הלואה או משום פקדון או משום נזק וזה דעתי נוטה מנה וכלי יש לי בידך אין לך בידי אלא הכלי והילך הרי זה פטור ונשבע הסת שאין לו אצלו אלא זה: אמר בעל הכלי אין זה הכלי כולל בשבועתו שזה כליו הודה הנטען שאין זה כליו ונתחלף לו באחר הרי זה חייב שבועה: בכל מקום שנאמר בענין זה פטור הרי זה פטור משבועת התורה וחייב שבועת הסת כמו שבארנו כמה פעמים:

פרק רביעי

אין מודה במקצת חייב שבועה מן התורה עד שיטענו ברבר שבמדה או במשקל או במנין ויודה לו ברבר שבמדה או שבמשקל או שבמנין כיצד עשרה דינרין יש לי בידך אין לך בידי אלא חמשה כור חטים יש לי בידך אין לך בידי אלא לתך שני רוטלין של משי יש לי בידך אין לך בידי אלא רוטל הרי זה חייב וכן כל כיוצא בזה אבל אם אמר לו כיס מלא דינרין מסרתי לך לא מסרת לי אלא חמשים מאה דינרין מסרתי לך לא מסרת לי אלא צרור של דינרין ולא מנית אותן בפני ואיני יודע מה היה בו ומה שהנחת אתה נוטל הרי זה פטור וכן כל כיוצא בזה: בית מלא תבואה מסרתי לך והלה אומר לא מסרת לי אלא כורין כורין מסרתי לך איני יודע כמה הם שהרי לא מדדתם בפני אלא מה שהנחת אתה נוטל פטור: בית זרע מלא עד הזיז מסרתי לך והלה אומר עד החלון חייב וכן כל כיוצא בזה אין שיעור לדבר אלא מה שנהגו בני אדם בשעת מסירה ובשעת קבלה:

פרק רביעי

אין מודה במקצת חייב שבועה מן התורה עד שיטענו ברבר שבמדה או במשקל או במנין ויודה לו ברבר שבמדה או שבמשקל או שבמנין כיצד עשרה דינרין יש לי בידך אין לך בידי אלא חמשה כור חטים יש לי בידך אין לך בידי אלא לתך שני רוטלין של משי יש לי בידך אין לך בידי אלא רוטל הרי זה חייב וכן כל כיוצא בזה אבל אם אמר לו כיס מלא דינרין מסרתי לך לא מסרת לי אלא חמשים מאה דינרין מסרתי לך לא מסרת לי אלא צרור של דינרין ולא מנית אותן בפני ואיני יודע מה היה בו ומה שהנחת אתה נוטל הרי זה פטור וכן כל כיוצא בזה: בית מלא תבואה מסרתי לך והלה אומר לא מסרת לי אלא כורין כורין מסרתי לך איני יודע כמה הם שהרי לא מדדתם בפני אלא מה שהנחת אתה נוטל פטור: בית זרע מלא עד הזיז מסרתי לך והלה אומר עד החלון חייב וכן כל כיוצא בזה אין שיעור לדבר אלא מה שנהגו בני אדם בשעת מסירה ובשעת קבלה: בית

התחיל קטוען לף ע

עשר כדין שמן וכו' בפרק שני ליקי לף קף
נזירות משכח וסוניא לנמי הכא
בהלכות הפסק כלבני בבל וכן
הסכימו כל הפוסקים:
טור חו"מ סי' פח
עי' סוף הפרק
מתנ עמין ב ס
לף קפא

מנה יש לי בידך הלוואה וכו' לין זה לא נזכר בגמ' בגילוי מילתא אלא נסוניא שבפרק השואל ובהשגות כתוב

אא ואפי' מודה וכאן שאם טענו מכח פקדון וכולה בתחלת וכפר בתחלת אין זה מודה במקצת הטענה שהלוואה ופקדון שתי טענות הן ויש בידי לחוש על זה וקוה הדין לין כזה מקו"הודאה עכ: הלכך הלשטן שכתב הלח"ל בטענו מכח מלוה ומכח פקדון בתח' מקש שהוא פטור קוה דבר מתמיה דמי נרע מטענו חטים ושעורים וקודה לו בח' מקום שהוא חייב וכבר הקשו עליו הרמב"ן ז"ל מהכל הדין שהזכיר בדיבוו במכח מלוה קוה חייב ולא בחמשים של פקדון שהוא חייב כל' דעת הרשב"ץ ז"ל מסכמת לדברי הל"ח ז"ל שהוא פטור ונדולה מזו שאם טענו מכח מלוה וקודה לו מכח פקדון ליכ כטענו תחי' וקודה לו בשטענו מלוה שהוא פטור כנזכר למעלה והדבר נרין תלמוד וכבר נשאו ונתנו בדין זה הל"ח ז"ל והרז"ל שהיה חולק עליו ואחרו הדכרים ביניהם ולא עמדו לדברי ה"ה ז"ל: מנה וכלי יש לי בידך וכו' מדברי רבינו נראה שלף על פי שהכלי שהו' טוענו הוא פקדון אם לא אמר הילך לף על פי שהוא בעין הוא ליה מודה מקצת אבל הרא"ש ז"ל הוכיחו מן הסוניא שבפרק קמא דמציעא דכל פקדון שהוא בעי' וקודה לו ליכ אפי' הוא בחנם הוא ליה הילך דכל היכא דליתא ברשות המריה ליתא ואין זה מודה מקצת טשאר הדברים שכתב רבינו בדין זה פשוטים הם:

טור ח"מ סי' פ סמג שם

כל מקום שאמר וכו' זה פשוט שכל הלוי הדיינין לא נטעו מכופר בכל זה מוסכם:

סמג שם

פרק רביעי

אין מודה מקצת חייב שבוע' וכו' פ שבועת לף מב

הדיינין מפני מין כשבעין שא עכ"ל דבר שבמדה שבמשקל ושבמנין ומאחר דבעי שבועה אפי' בדבר מועט כגון זה שהוא חייב עכ"ל ומ"מ נראה דאין חייב אלא כשהוא בעין אבל אם אבד אין חייב שבועה כלל ואפי' בדבר שבמדה ושבמשקל ושבמנין ומה שכתב הרמב"ן ז"ל בשם הרא"ש ז"ל דאפי' בדבר שאינו בעין חייב שבועה כגון שאמר לו הנטען לא נטלתי ממך אלא חטים ואתה אומר שעורים ואין לי עדים ואמר לו הנטען הריני נשבע לך שלא נטלתי ממך אלא חטים ואין לי עדים ואמר לו הנטען הריני נשבע לך שלא נטלתי ממך אלא שעורים ואין לי עדים חייב שבועה אע"פ שאין לו עדים שהרי אין לו לשלם אלא מה שנטל ואין לו לשלם אלא מה שהודה לו ואין לו לשלם אלא מה שנשבע לו ואין לו לשלם אלא מה שנשבע לו ואין לו לשלם אלא מה שנשבע

מנה לי בידך והרי עד אחד מעיד עליו והנטען אומר כן הוא אבל אתה חייב לי בנגד אותו מנה הרי זה מחויי שבועה ואינו יכול לישבע שהרי הוא מודה במה שהעיד בו העד ואין הנשבע בהעדת עד אחד נשבע עד שיכחיש את העד ויכפור בעדותו וישבע על כפירתו לפי שטר שיש בו עד או טוען שפרעו וכן כפרן שבא עליו עד אחד וטוען שפרע או החזרתי לך הפקדון הרי זה מחויב שבועה ואינו יכול להשבע ומשלם מעשה באחד שחטף לשון כסף מחברו בפני עד אחד ואמר כן חטפתי ושלי חטפתי ואמרו חכמי הרי זה מחויב שבועה ואינו יכול להשבע ומשלם וכן כל כיוצא בזה דברים מעולם הביא עד אחד שלוה ממנו בפניו הואיל ואילו היו שני היה מוחזק כפרן ומשלם כמו שיתבאר הרי זה נשבע עם עד אחד שכל מקום ששנים מחייבין אותו ממון אחד מחייבו שבועה חזר ואמר פרעתי משלם בלא שבועה כמו שבארנו מנה לי בידך אין לך בידי כלום והערי מעידים עליו שעדיין יש לו אצלו חמשים פסקו כל הגאונים הלכה שישלם חמשים וישבע על השאר שלא תהא הודיה פיו גרולה מהעדת עדים:

וכן פלוני תלוי עמו בדין ואמר לשבועה תלמוד לומר אם לוית לרבי חייב קמייתא מיבעי ליה הלכתא הכי אפילו הכי קבלה מן קבלה כן כתבתיה בפרק המדיר אם לויתא לרבי קונם לתלמוד לומר יכול לעבלה לויתי כוותית ולויתי עשה ואפילו הכי פסק להלכתא כתיב בפרק בתרא דכתובות וכן נראין הדברים אפילו יש לו שטר על החמשים כדלעיל פרק רבינו ומקשין פסק מורי רבינו שי דהכא מקרן בלחוד מטעמיתו לא היחזק כפרן בשאר טענותיו כדחזינן הכא דיש עדים שהוא מקרן בחמשים ואפילו הכי נשבע על השאר וכן מצאתי שכתוב רי לרבי יהודה מפרש דלא היחזק כפרן בלחוד חמשים משום דחשיב כשני ממונות עכ:

פרק חמישי

ואלו דברים שאין נשבעין עליהם מן התורה הקרקעות והעבדים והשטרות וההקדשות אף על פי שהוד במקצת או שיש עליו עד אחד או ששמר וטען השומרין הרי זה פטור שנאמר כי יתן איש אל רעהו פרט להקדש כסף או כלים פרט לקרקעות ולעבדים שהוקשו לקרקעות וכן יצאו שטרות שאין גופן ממון בכסף וכלים ואינן אלא לראיה שבהן ועל כולן נשבע שבועת הסת אם היתה שם טענת ודאי חוץ מן ההקדש שאף על פי שאינו חייב עליה שבועה מן התורה תקנו חכמים שישבע עליו בעין של תורה כדי שלא יזלזלו בהקדשות: שתי

מנה לי בידך והרי עד אחד ואין לו ליתין אלו שכתב רבינו בעמ אחד שיש תוויהין מנו שהם היק מכחיש העד היק מאין בשבועה עכשיו נם כן כלומיכהו בשבועה קונילה מקיימת שהזכיר והוא לבסוף בהדיא פרק חזקת הבתים ובקלקה מקומות ונוהג כך הנוהג בדורנו לחתוך בסכין מחתך לקמיה לדבי אמי קוק ליה דבי אמי לבסוף נמיה לזל אימי [illegible] דאמרי לה לישלם ליכא תרי סהדי ליפטריה מיכא מד סהדי דמיחתך הטפה מיכא ליתיבו לייכי להאי ליכא

שתי שדות מכרתי לו לא מכרתי לו לא אחת שני עבדים או שני שטרות יש לי בידך אין לך בידי אלא אחד או עבד אחד הרי זה נשבע הסת וכן אם טען ואמר חצר זו או עבד זה או שטר זה שיש בידך שלי הוא ואתה מכרתו לי והנטען אומ' לא היו דברי מעולם בין שהביא הטוען עד אחד בין שלא הביא הרי זה נשבע הסת ונפטר וכן החופר בשדחברו בורות שיחין ומערו' והמסדוה והרי הוא חייב לשלם בין שטענו שחפר והו' אמר לא חפרתי או שטענו שחפר שתי מערות והוא אומר לא חפרתי אלא אחת או שהיה שם ער אחד שחפר והוא אומ' לא חפרתי כלום הרי זה נשבע הסת על הכל טענו כלים וקרקעו' בין שהודה בכל הקרקע' וכפר בכל הכלים בין שהודה בכל הכלים וכפר בכל הקרקעות בין שהוד' במקצת הקרקע' וכפר במקצתן עם כל הכלי' בכל אלו נשבע הסת אבל אם הודה במקצת כלים וכפר במקצתן עם כל הקרקע' מתוך שהו' חייב שבועה על מקצת הכלים שכפר בהן נשבע אף על הקרקעות שטענו זיקין את ה עמהן שהכל טענה אחת היא וכן הדין בטענו כלים ועבדים או בלים ושטרות הכל דין אחד הוא טענו ענבים העומדי' ליבצר ותבואה יבשה העומדת להקצר והוד' במקצת וכפר במקצתן הרי זה נשבע עליהם בשאר המטלטלין והוא שאינן צריכין לקרקע שכל העומד כל מילי דלא להבצר הרי הוא כחמי דחמרי כל המחובר לקרקע צריכין לקרקע הרי הן כקרקע לכל דבר בכתובות פרק קמא ובמקצת הקרקעות שנתנו כלים וכפר בכלים שבקרקעות הרי הן כקרקע ואין נשבעין עליהם אלא הסת: הטוען

מתיבי' כלי קרקע כו' עד דלמא הילך פטור ממי מיטרח קרא למעוטי קרקעות משבועה הא הכל קרקע הילך הוא ממר לך כי מיטרח קרא כיפר בה בורות שיחין ומערות אע"ג דלא קרקע כמות שהוא אלא חפירות וכולה סנין אזלא להדיא הכי כלי דומיא דקרקע וקרקע דומיא דכלי כו' לפיכך ממכו רבי משה ז"ל עגין לו לנטלות כי משה מונעו כמו שפרסמתי הרב' פעמים בזה אלא ודאי אחד מן התלמידים כתבו כסבורים כי רבינו משה ז"ל מעצמו אמרו ולא ידעו מקומו וכי היכי דלא ליזלזלו בהו תלמוד ב בילן נדול: טענו כלים וקרקעות עד הכל דין אחד הוא כשנתנו פ"ק דקדושין ופ"ק דמכילתין ובשבועות פ' שבועת הדיינין: טענו ענבים העומדים להבצר וכו' עד ואין נשבעין עליהן אלא הסת כתב הרמ"בן ז"ל המחבר פוסק כר' מאי' והרב פוסק כחכמים ואולי מפני מה שאמרו בכתובות סוף פרק העומד לגדור כנגדור דמי והרב ז"ל הלא דאמר כל זה ואיפשר שאין למדין שבועה לשאר דברים שהרי עבדים של יתומין כידיהן כמטלטלין ולענין שבועה אין נשבעין עליהן עכ': נס רוב המפרשים הבאין לקרקע דמי בשטר וכחוקה בקרקע להלשה במטלטלין דמי לענין שבועה אין נשבעין עליהן עכ': קטוען

שתי שדות מכרתי לו לא מכרתי לו לא אחת שני עבדים או שני שטרות יש לי בידך אין לך בידי אלא אחד או עבד אחד הרי זה נשבע הסת וכן אם טען ואמר חצר זו או עבד זה או שטר זה שיש בידך שלי הוא ואתה מכרתו לי והנטען אומ' לא היו דברי מעולם בין שהביא הטוען עד אחד בין שלא הביא הרי זה נשבע הסת ונפטר וכן החופר בשדחברו בורות שיחין ומערו' והמסדוה והרי הוא חייב לשלם בין שטענו שחפר והו' אמר לא חפרתי או שטענו שחפר שתי מערות והוא אומר לא חפרתי אלא אחת או שהיה שם ער אחד שחפר והוא אומ' לא חפרתי כלום הרי זה נשבע הסת על הכל טענו כלים וקרקעו' בין שהודה בכל הקרקע' וכפר בכל הכלים בין שהודה בכל הכלים וכפר בכל הקרקעות בין שהוד' במקצת הקרקע' וכפר במקצתן עם כל הכלי' בכל אלו נשבע הסת אבל אם הודה במקצת כלים וכפר במקצתן עם כל הקרקע' מתוך שהו' חייב שבועה על מקצת הכלים שכפר בהן נשבע אף על הקרקעות שטענו זיקין את ה עמהן שהכל טענה אחת היא וכן הדין בטענו כלים ועבדים או בלים ושטרות הכל דין אחד הוא טענו ענבים העומדי' ליבצר ותבואה יבשה העומדת להקצר והוד' במקצת וכפר במקצתן הרי זה נשבע עליהם בשאר המטלטלין והוא שאינן צריכין לקרקע שכל העומד כל מילי דלא להבצר הרי הוא כחמי דחמרי כל המחובר לקרקע צריכין לקרקע הרי הן כקרקע לכל דבר בכתובות פרק קמא ובמקצת הקרקעות שנתנו כלים וכפר בכלים שבקרקעות הרי הן כקרקע ואין נשבעין עליהם אלא הסת: הטוען

מתיבי' כלי קרקע כו' עד דלמא הילך פטור ממי מיטרח קרא למעוטי קרקעות משבועה הא הכל קרקע הילך הוא ממר לך כי מיטרח קרא כיפר בה בורות שיחין ומערות אע"ג דלא קרקע כמות שהוא אלא חפירות וכולה סנין אזלא להדיא הכי כלי דומיא דקרקע וקרקע דומיא דכלי כו' לפיכך ממכו רבי משה ז"ל עגין לו לנטלות כי משה מונעו כמו שפרסמתי הרב' פעמים בזה אלא ודאי אחד מן התלמידים כתבו כסבורים כי רבינו משה ז"ל מעצמו אמרו ולא ידעו מקומו וכי היכי דלא ליזלזלו בהו תלמוד ב בילן נדול: טענו כלים וקרקעות עד הכל דין אחד הוא כשנתנו פ"ק דקדושין ופ"ק דמכילתין ובשבועות פ' שבועת הדיינין: טענו ענבים העומדים להבצר וכו' עד ואין נשבעין עליהן אלא הסת כתב הרמ"בן ז"ל המחבר פוסק כר' מאי' והרב פוסק כחכמים ואולי מפני מה שאמרו בכתובות סוף פרק העומד לגדור כנגדור דמי והרב ז"ל הלא דאמר כל זה ואיפשר שאין למדין שבועה לשאר דברים שהרי עבדים של יתומין כידיהן כמטלטלין ולענין שבועה אין נשבעין עליהן עכ': נס רוב המפרשים הבאין לקרקע דמי בשטר וכחוקה בקרקע להלשה במטלטלין דמי לענין שבועה אין נשבעין עליהן עכ': קטוען

ואני אומר עיקר הלכה זו פר' שנולה הרב ז"ל שם דעתו לפסוק לה כר' מאי' ולה כרבנן שלה שכתב בענבים העומדי' להבצר לכן מכי אומר שדעתו לחלק ולפסוק כמו שפירש"י ז"ל שהוא תלמידו ועמד על דעתו וכן עיקר דפ"ק דמציעא נבי שבח המניע לכתפיס הכי קא אמר סתמא דתלמודא כהיא דכתובות וכן בכל התלמוד:

מגדל עוז

הטוען על חברו וכו' זה כל פשוט ששכירות הקרקע לאחר הזמן חוב גמור הוא כיון שיחלוקתן בדמי שלם היה מחלוקת שזה תומר יש לו לדחר בה עדיין והלה כופר הרי זו תביעת הקרקע ואין כאן אלא קסת וכן מביאר פרק שביעי מהלכות שכירות לפי ששכירות הקרקע הרי הוא כקרקע לעניין קנין ויורשים וכשאר כל דבריהם וכן הוא מדין ספר בורות הנזכר למעלה אבל כאן שאין מחלוקתן אלא בתביעת דמי השכירות כראוי כשאר חיובין ואין זה כחופר בלורית דיקנם ממש חסרון הקרקע הוא ולא נעשה בה שינוי בעל הקרקע ויכיר לית בתביעת הקרקע אבל בשכירות הקרקע אין נוף הקרקע חסר כלום ומתחלתו כעשה בין שכיקם על דעת לתת לו דמים ומתחלתן

הטוען על חברו וכו' על שקוף מטלטלין זה מקורלית הנאוסי"ל: שטר מסרתי לך ועשרה דינרי קיק לי בו וכו' על כמו שביארנו בהלכו' חונב: כתב הרי"ף ז"ל תימה גדול הוא זה ואולי ברשותו הוא וכופר הוא בו ואם פטריהו משבועת פשיעה ומשבועת שליש ברשותו לא פטריהו עכ"ל: ואני אומר זה קורלית הנאוסים ז"ל היא ואפשר בעיני קריב לודאי שגם הם מודים בחיוב אותן שתי שבועות אלא לפי שהן בחזקת על ידי גלגול לא העמידו לפרש כי פשוט היה בעיניהם והבינוהו פרק ח': האומר לחבירו שטר יש בידך על וזה קורלי רבותי בתשוב' הנאוסים ז"ל: אין כשבעין על טענ' חרש שוטה וקטן אחר הבא בטענ' שתקנו חכמים שבועה שיהיו נשבעין אותה כל שכן בזוקו הלוה אבל כשבעין על דברים שאין מכירין אותה כל שכן שיהיו נשבעין אותה ואפילו בקרקעות ואפילו בשטר שיש בו אחריות נכסים ואפילו הכי אין נשבעין אותה אלא בשטר שאין

פרק ששי

בעלי דינין שבאו לב"ד טען האחד ואמר מנה יש לי אצל זה שהלויתיו או שהפקדתי אצלו או שגזל ממני או שיש לי אצלו בשכר וכן כל כיוצא בזה ד"ה והשיב הנטען ואמר איני חייב כלום או אין לך בידי כלו' או שקר אתה טוען אין זו תשובה נכונה אלא אומרין לב"ד לנטען השב על טענתו ופרש[ה] התשובה כמו שפי' זה טענתו ואמור אם לוית ממנו ואם לא לויתי הפקיד אצלך או לא הפקיד נזלתו או לא נזלתו שברתו או לא שברתו וכן בשאר הטענות ומפני מה אין מקבלין ממנו תשובה זו שמא טוען הוא בדעתו ויבא להשבע על שקר שהרי אפשר שהלוהו כמו שטען והחזיר זה את החוב לבנו או לאשתו או שנתן לו במתנה כנגד החוב וי"מ דמשביעין אותו בסתם מקניא לך בידי בלו' או שקר אתה טוען אין זו תשובה נכונה אלא אומרין לב"ד לנטען השב על טענתו ופרש[ה] התשובה כמו שפי' זה טענתו ואמור אם לוית ממנו ואם לא לויתי הפקיד אצלך או לא הפקדתי נזלתו או לא נזלתו שברתו או לא שברתו וכן בשאר הטענות ומפני מה אין מקבלין ממנו תשובה זו שמא טוען הוא בדעתו ויבא להשבע על שקר שהרי אפשר שהלוהו כמו שטען והחזיר זה את החוב לבנו או לאשתו או שנתן לו במתנה כנגד החוב וי"מ דמשביעין אותו בסתם מקניא לך בידי כ

מנה הלויתיך וכפר בבית דין כו׳ עד שהרי היזוק כפרן

כתב הרמב״ן מין כיוצא זה הטעם עכ״ל: ואני תמיה כפר בתביעה לומר שלא ורחית בעיניך שהוא כדבריך: וכן הם הוכיח עליו כו׳ עד היזוק כפרן ומשלם בנבח בתרא פרק גט פשוט ובכתובות פרק בתרא: מנה הלויתיך והוא לי בידך וכו׳ עד היסת ויפטר כשבועת פרק שבועת הדיינין: כיוצא בזה תן לי מנה וכו׳ עד וכן כל כיוצא בזה פרק שבועת העדות: תן לי מנה שהלויתיך וכו׳ עד ספרעו

כתב הרמב״ן ז״ל לאו דוקא זו אלא כל כיוצא בה לשון המדבר בהוה וה״ה לשון המדבר על עיקר הטענות אלו כאלו חכמה עכ״ל:

ואני תמיה מכין מליתא ומה תשיב על תוכחתי: שאין לנו מכריחין אותו וכו׳ עד כמו שביארנו בפ״ק זה בורר וכירוש׳ וכבבלי שם פרק ט׳ דהלכו מלוה ולוה: תמה לו בספי עדים עד לא היזוק כפרן בספה״דין פ״ק בורר ובשבועות פ״ק שבועת הדיינין: מעשה בחד שהיו קורין אותו עד שבע היסת ויפטר

כתב הרמב״ן ז״ל אין זה לפי הגמרא עכ״ל:

ואני תמיה ההלכה פרק זה בורר ולשון הגמ׳ שתמהו עליה בעדי אינו צריך לפרעו בעדים כמו שבארנו לעיל שם אמר לו בפני עדים מנה לי בידך אמר לו הן למחר תבעו ברין והביא עדים ואמ׳ משטה הייתי בך ואין לך בידי כלום פטור ונשבע הסר״ן שאין בידו כלום ואפי׳ אמר לא היו דברים מעולם שהרי לא אמר להם אתם עדי ודבר ש שאינו עדות אין אדם זוכרו ולפיכך אם אמר לא היו דברי מעולם לא הוחזק כפרן ולא עוד אלא אפילו התמין לו עדים אחרי הנדר ואמר לו מנה לי בידך אבל לו הן רצונך שיעידו בך פלוני ופלוני אמר לו לא שמא תכפני ברין למחר ואי לי מה אתן לך ולמחר תבעו ברין באו העדים ואמ׳ משטה הייתי בו בין שאמר לא היו דברים מעולם הרי זה נשבע הסת ונפטר שאין כאן עדות עד שיאמר הלוה אתם עדי או יאמר המלוה בפני הלוה וישתוק הלוה אבל בעדות הזה לא הוחזק כפרן מעשה באחד שהיו קורין אותו קב רשו כלומר שיש עליו חובות הרבה אמר מי הוא שאני חייב לו אלא פלוני ובא פלוני ותבעו ואמר חכמים ישבע הסת ויפטר וכן

מנה הלויתיך כפר בבית דין כו׳ עד שבועת הדיינין הרוצה לומר לית ליה לתביריה הכי לי מלה זוזי לחזופיך ופרעית לומר ליה לית ליה קיימ דברים מעולם לחזופי וחזרי לחזופי ופרעית לומר כל הלומר לא ליתי כלומר לא קמוני חזופי וחזיכו קמוני פרעית בבא לומר כל הלומר לא ליתי כלומר לא פרעתי דמי עד שבא לפני ואמר לא פרעתי ואמר לא היו דברים מעולם ובאו שני עדים שלוה ממנו ופרעו והמלוה אומר לא נפרעתי הרי זה חייב לשלם שכל האומ׳ לא לויתי ובאו עדים שלוה כאומ׳ לא פרעתי דמי ונמצא הלוה אומ׳ לא פרעתי והעדי׳ מעידים אותו שפרעו הודאת בעל דין כמאה עדים דמי ואין המלוה חייב שבועה שהרי הוחזק זה

ו וכן פסק לה בספ כפרן כו׳ סוף עכ: וכן אם הוציא עליו כתב ידו שהוא חייב לו ואמר לא היו דברים מעולם וזה אינו כתב ידי אם הוחזק כתב ידו בבית דין או שבאו עדים שהוא כתב ידו הרי זה הוחזק כפרן ומשלם מנה הלויתיך והוא לי בידך אם אמ׳ לו הנטען והלא פרעתיך בפני פלו׳ ופלו׳ ובאו ואמ׳ לא היו דברי מעולם לא הוחזק כפרן שאין העדים זוכרין אלא דבר שהם עדים בו לפיכך לא הוחזק כפרן וישבע לוה הסת ויפטר כיוצא בזה תן לי מנה שהלויתיך והרי העדים ואמר הנטען פרעתיך בפני פלוני ופלוני אומרין ללוה הביאם והפטר לא באו או שמתו או שהלכו למדינ אחר וישבע הסת שפרעו שאין אנו מצריכין אותו להביאן אלא לברר דבריו ולהפטר אף משבועה שהמלוה את הברו בעדי אינו צרי לפרעו בעדים כמו שבארנו

ו כרבנן דרמ׳ שלו כפ׳ זה בורר נדרי לברר ואם לא מצא כפ׳ זה בורר וכן מוכח בורר עכ״ל הוא פרק נט פשוט וכפרק הכונס את חברו כתב בה״ג דכל שהוא מוחזק בשקר ונתבע על כך ואמר לו פרעתיך בעדים תן מוחזק כפרן עכ:

מורי רבי מתי ז פטור ונשבע הסר״ן שאין בידו כלום ואפי׳ אמר לא היו דברים ח מעולם שהרי לא אמר להם אתם עדי ודבר ש שאינו עדות אין אדם זוכרו ולפיכך אם אמר לא היו דברי מעולם לא הוחזק כפרן ולא עוד אלא אפילו התמין לו עדים אחרי הנדר ואמר לו מנה לי בידך אבל לו הן רצונך שיעידו בך פלוני ופלוני אמר לו לא שמא תכפני ברין למחר ואי לי מה אתן לך ולמחר תבעו ברין באו העדים ואמ׳ משטה הייתי בו בין שאמר לא היו דברים מעולם הרי זה נשבע הסת ונפטר שאין כאן עדות עד שיאמר הלוה אתם עדי או יאמר המלוה בפני הלוה וישתוק הלוה אבל בעדות הזה לא הוחזק כפרן מעשה באחד שהיו קורין אותו קב רשו כלומר שיש עליו חובות הרבה אמר מי הוא שאני חייב לו אלא פלוני ובא פלוני ותבעו ואמרן חכמים ישבע הסת ויפטר וכן

פי׳ רשם דוקא לבור כנגד לבור זה טוען וזה משיב אבל אם תבעו מקום בפני׳ אין כל אחם עדי ורחיק מפה דקיימין אלא מעתה קיימ אשה בפני שני הם לבל אחם עבדי מפה ועיין בהלכות פרק נ עכ:

וכן מחל שקיו אומרין עליו וכו׳ נמ שם: אף על פי שהמטמין עדים וכו׳ דברי עצמם הם אלא מדלי טענת משטה אני כך מי לא טען מיקו מכן לא טענינן ליה וכן בשאר טענות ומבואר בגמרא נבי משטה קיימי כך אבל בעל המחזיר חלק ואחר שאם לא תבעו אלא שקוף קודם מעברו מפי לא טען טוענין לו ולדברי הכל ליתומים טוענין להו כל מה שהיה יכול מביקס לטעון וזה מבואר בדברי רבינו למעלה:

פרק שביעי

הלכות עדות

שור תם משלם מ״מ ממון עשין נמ ק״ק ב״ב עמ״ש

כפני שניס שיש לפלוני מנה וכו׳ פרק זה בורר קודם לפני שניס ונקט מידו כותבין ואם אין כותבין לפני שנים כמהומה לי שרבינו מפרש קודם זו בשאר מקומות ל שהתובע עמו כאן שיתבאר ל למטה מזה קלין הכזכר למטה כל הממלק בפני שני׳ היכו יכול לחזור וכו׳ אבל דברי בכאן הם ממה שאמרו פרק נט פשוט שכיב מרע שאמר מנה לפלוני נתו ולפלוני לא יתנו אלא יחזר ואם לא חזר פרעתי נאמנין ואחר בהלכות דשמעינן מיקו דאי לא אמרו לא יתנו אלא פרעתי כותבין לא שמעינן לא אמרין לפלוני אלא כדי שיגבה את בניו ואף על גב דלא לא שבינו לא אמר תנו ויהיו דוקא כשאמר קודם כתבלה וכבר כתבתי זה פ׳ עשירי מהלכות זכייה ומתנה ומשם למד רבי דקוה הדי לבריה שהוד בדרך הולמה נאמרה שאפילו בלא אמר עדי הרי זה עדי לעבין שאיכו יכול לטעון משטה הייתי בך אבל יכול לטעון שאמר כן שלא להשביע את עצמו ובדברי קדמין שכיון שקודם הדך קודמה יש עם עדים היכך יטען משע׳ היתי בך ובדוב הדבר שדרך קודמה לומר כן אבל אחלק משם דבבו כן יש תובע עמו לומר שהתובע עמו דברים בדין הן אבל לא מצאתי לקם בגמרא סיוע בדיוק ואף אם היה שם תובע עמו בשעת הקנאת הנאומים ז״ל כן היה דעת הקצת ומקצתם אומרי דקודמה בעד אחד כלום הוא ואפילו הכי לא כתבינן עד דקבעי דוכתא למיפק ושלחי ומחמי ליה לבי דיכא ובהלכות הם מילתא חזיכא דה שלונתא ביי רבותא היכא מיקן לומר ליה הלכתא כותב בר רב אשי ואיכא מיקן לומר הלכתא כותב בר רב אשי ונקלי סברת דבבו קאמי ז״ל עד כאן ובן היה דעת רבבו דהלכתא כותב בר רב אשי:

טור שם משם ר״ת

ממג שם

טור שם משם ר״י

ממג שם

כפני שניס וכו׳ זקו מיד שכתבתי למעלה שאמרו בגמר קודם כפני שניס ונקט מידו כותבין ואם אין כותבין לפני שנים כמהומה לי שרבינו מפרש קודם זו בשאר מקומות ל שהתובע עמו כאן שיתבאר ל למטה מזה קלין הכזכר למטה כל הממלק בפני שני׳ היכו יכול לחזור וכו׳ אבל דברי בכאן הם ממה שאמרו פרק נט פשוט שכיב מרע שאמר מנה לפלוני נתו ולפלוני לא יתנו אלא יחזר ואם לא חזר פרעתי נאמנין ואחר בהלכות דשמעינן מיקו דאי לא אמרו לא יתנו אלא פרעתי כותבין לא שמעינן לא אמרין לפלוני אלא כדי שיגבה את בניו ואף על גב דלא לא שבינו לא אמר תנו ויהיו דוקא כשאמר קודם כתבלה וכבר כתבתי זה פ׳ עשירי מהלכות זכייה ומתנה ומשם למד רבי דקוה הדי לבריה שהוד בדרך הולמה נאמרה שאפילו בלא אמר עדי הרי זה עדי לעבין שאיכו יכול לטעון משטה הייתי בך אבל יכול לטעון שאמר כן שלא להשביע את עצמו ובדברי קדמין שכיון שקודם הדך קודמה יש עם עדים היכך יטען משע׳ היתי בך ובדוב הדבר שדרך קודמה לומר כן אבל אחלק משם דבבו כן יש תובע עמו לומר שהתובע עמו דברים בדין הן אבל לא מצאתי לקם בגמרא סיוע בדיוק ואף אם היה שם תובע עמו בשעת הקנאת הנאומים ז״ל כן היה דעת הקצת ומקצתם אומרי דקודמה בעד אחד כלום הוא ואפילו הכי לא כתבינן עד דקבעי דוכתא למיפק ושלחי ומחמי ליה לבי דיכא ובהלכות הם מילתא חזיכא דה שלונתא ביי רבותא היכא מיקן לומר ליה הלכתא כותב בר רב אשי ואיכא מיקן לומר הלכתא כותב בר רב אשי ונקלי סברת דבבו קאמי ז״ל עד כאן ובן היה דעת רבבו דהלכתא כותב בר רב אשי:

ובן אחד שהיו אומרין עליו שהוא בעל ממון ואם הקנה דקנו קני ליה אלו הבבא לא הייתי פורע לפלוני ופלוני ואחר עכשיו לשכיב מדכי כו׳ עכ׳:

מיתתו באו פלוני ופלוני לתבוע ואמרו חכמים אין להם כלום ש שהאדם עשוי להראות עצמו שאינו בעל ממון ושלא הניח בניו בעלי ממון וכל כיוצ׳ בדברי אלו אף על פי שהמטמין עדים אינה עדות וכן המודה מעצמו ועדים שומעין אותו וכן האומר לחברו בפני עדים מנה לי בידך ואמר לו הן בכל הדברים אלו ו וביוצא בהן כשיבואו לבית דין אומה לנתבע למה לא תתן מה שיש לו אצלך אמר אין לו אצלי כלום אומרין לו והלא אתה אמרת בפני פלוני כך וכך או הודת מעצמך אם עמדו ושלם טוטב ואם לא טען אין טוענין לו אבל טען ואמר משטה הייתי בו או לא היו דברי מעולם או שלא היה בדעתי להשביע ארם עצמי נתכוונתי פטור ונשבע הסת כמו שבארנו:

ד כן פ׳ לי דמי לא טענין משע׳ אם טען משטה הייתי בו טענינן לה כ דמי מעולם או שלא היה בדעתי להשביע ארם

ה מדם עשוי שלא להשביע את עצמו וכל דאפי׳ בפני אם אמר לו מנה לך בידי שיך מדם עשוי שלא להשביע את עצמו מדקתני בפני עצמו כך עשוי ש אמר לי שאני חייב שלא להשביע את בניו ולא כדברי ישמעאל בר יסי דאמר לו מנה בפני שנים ואין מדם תובע ו ונקתני לא אמכלום עד שיאמר בפניכם הוד דקייכו אתם עדיי משמע דכקנ לא מקני מידי אפילו בפני עד שיאמר אתם עדיי ומיהו תימה דמשמ׳ לעיל דאיכא למידק מיכה דמני טען משט׳ כי כך ויכי מני דייק דילמ׳ משום דמדם עשוי שלא להשביע את עצמו קום וחייבי כשאיכו תובעו ול דבכל ענין לא מקני מידי עד שאמר בפניכו קוד דקייכו אתם עדיי וכו׳ עכ׳:

מגדל עוז

וכן אחד שהיו אומרין עליו וכו׳ עד סוף הפרק כל פ׳ זה בורר ומבילור לף כט בזה הפרק:

פרק שביעי

המודה

כפני עדים עד דרך ה הודייה פלוי זה בורר ופרק חזקת הבתים טען כשבאו עדים אלו וכו׳ עד וכשבע היסת

כתב הרמב״ן ז״ל דברי אלו׳ מאד ומוף דבריו אינן משוים עם דברי הרב שכתב בסוף פשוט עכ׳ ואני אומר כבר כתבתי בסמוך דרך הגמרא ודרכו ומה מולן יחלוק ומה בכך שו ואלו דברי שקי׳ מיים הם ועיקר הקלבה בסבהדרין פרק זה בורר: ומה כשקודה בפניהם כו׳ עד ולפיכך אין דבין בו בשטר הכל בסבהדרין פלק זה בורר: כבר לף כט

פרק שביעי

המודה

בפני שנים שיש לפלוני אצלו מנה ואמ׳ להן בדרך הודיה לא דרך שיחה אע״פ שלא אמר אתם עדי ואע״פ שאין התובע עמו הרי זה עדות תבעו בדין אם אמר לא היו דברים מעולם אין שומעין לו ומשלם על פיהם ואם היה עד אחד נשבע היואיל ואמר דרך הודיה טען כשבאו אלו העדים ואמר שלא להשביע את עצמי הודתי נאמן ונשבע הסת ואם כשהודה בפניהם היה ההובע עמו אינו יכול לטעון ולומר כדי להראות שאיני עשיר הודיתי אבל אם טען שנתן נאמן ונשבע הסת; כל המודה בפני שנים אינו יכול לחזור ולומר משטה הייתי בו ואין צריך לומר אם הודה בפני שלשה אבל מחייבין אותו ליתן בהודיית פיו שכל האומר בדרך הודיה הרי זה כאומר אתם עדי אבל אין כותבין לא אם כן אמ׳ להם כתבו וחתמו ותנו לו וצריכין להמלך בו כמו שבארנו וכן אם הודה בבית דין אחר ששלחו לו כמו שיתבאר הרי או כותבין והוא שיהיו בית דין מבירים את שניהן כדי שלא יערימו שניהן לחייב איש אחר: בית דין של שלשה שהיו יושבין מעצמן במקו׳ הקבוע להן ובא התובע וקבל לפניהם ושלחו שליח אצל הנתבע ובא והודה בפניהם הרי אלו כותבין ונותנין לבעל דינו אבל אם לא היו קבועין ול שלחו לו אפילו קבץ אותן וחשיב השלשה והודה בפניהם

כדתנן התם אמר לים פלוני אמר לי שהוא חייב לי מנה ואמר לו הן עדותי אמת אין לי עליו כלום הרי זה משלם מיד ואין צריך לומר שבועה ואם אמר לו הן ואני מודה לו אלא שאני אומר לו פרעתיך או מחל לי אין משלם אלא בשבועה ואם אמר לו הן ואני מודה לו ואני אומר לו פרעתיך ואין לי עדים הרי זה משלם מיד ואין צריך לומר שבועה ואם אמר לו הן ואני מודה לו ואני אומר לו פרעתיך ואין לי עדים אלא שהוא מודה לי שפרעתיו

מגדל עוז

בפניהם ואמר להן היו עלי דיינין וכו' אחר כך התובע ואמר כתבו לי הודייתו אין כותבין שמא יתן לו ונמצ' זה תובע אותו בישטר: בסה"ד דברים אמורים במטלטלין אבל אם הודה בקרקעות אפילו בפני שנים אע"פ שלא קנו מידו ולא אמר להם כתבו ותנו הרי אלו כותבים ונותנין שאין כאן לחוש שמא יתן לו ונמצ' תובענו פעם שנייה: שטר הודיה שיצא ולא היה כתוב בו אמר לנו כתבו וחתמו ותנו לו הרי הוא כשר שחזק היא שאילו לא אמ' להם כתבו וחתמו ותנו לא היו נותנין: היה כתוב בשטר הודה פלו' בפנינו בבית דין אם אין כתו' בו שהיו שלשה או דברים ששומעין מכללן שהיו שלש חושש שמא שנ' היו ושט"ו ודמו שההודיה בשני הודיה בבית דין ול"פיכך אין דנין בו דין שטר: כבר בארנו שההודיה בבית דין או עדות בבית דין כמלוה הכתוב בשטר ולפיכך כותבי' ונותנין לבעל דינו במה דברים אמורים בשלא קבל את הדין עד ששלחו והביאוהו כמו שבארנו אבל שנ' שבאו לדין ותבע אחד מהן את חברו ואמר מנה לי בידך ואמר לו הנתבע הן יש לך בידי בין שאמרו לו צא תן לו ויצא ואמ' פרעתי נאמן וישבע הסת שפרעו לפיכך אם התובע חזר לדיינין ואמר כתבו לי הודיתו אין כותבין לו שמא פרעו: [ב] וכן מי שנתחייב שבועה בבית דין ויצא ואמר נשבעתי נאמן ואין משביעין [ג] אותו שנשבע היו העדים מעידים אותו שלא נשבע [ד] הוחזק כפרן' לאותה שבועה ואינו נאמן לעולם לומר נשבעתי עד שיודה לו בעל דינו או יביא עדים שנשבע בפניהם: שנים שבאו לדין ונתחייב האחד לשני ואמר לו צא ותן לו ויצא וחזר ואמ' פרעתי ועדי מעידין אותו שלא פרעו הוחזק כפרן לאותו ממון אמר לו חייב אתה לו ויצא וחזר ואמ' פרעתי ועדי מעידין אותו שלא פרעו לא הוחזק כפרן שזה נשמט מהן עד שיחקרו דינו לפיכך אם חזר פעם אחרת וטען שפרעו זה הממון שנתחייב בו בפניהם ולא היה שם עדים שמכחישי אותו פעם שנייה הרי זה נשבע הסת שפרעו ונפטר: לפיכך היו בקיאי הדעת שבספרד כשיודה הלוה או כשיתחייב שבועה בבית דין אמר לו בפני בית דין היו עלי עדים שלא יפרעני או שלא ישבע לי אע"פ בבני עדים: [ה] שהודה בבר שאני חייב לזה החוב[ו] מנה ואחר כך אמר נזכרתי שפרעתי לו חובו זה שהודיתי בו והרי עדי הרי זו עדות מועלת ועושין על פיהם שהרי לא [ז]הכחיש עדיו ואינו כאומר לא לויתי לעולם: יש לטוען בבר לחזור [ח]ולטעון [ט]טענה אחרת להכחיש הטענה הראשונ' וסומכין [י]וכן כתב מורי [יא]לגזן מה"כ נפ' [יב]טענ' אחרת להכחיש הטענה הראשונ' וסומכין על מה מסקינן [יג]ל דטוען מלא וחוזר וטוען לתקן לטענות הראשונים אף על פי שלומה קנת שתפרים ובלבד שלא תהא הטענה הלחרונה קיל' שיכא מבר שאם יבא לחזיק שמא תפרים דע' למילוקו טענות שלא בבית דין וחזר וטוען בבר להכחיש לותה טענ' עבר' ובלבד שיכא לתרץ טענותיו

פרק שמיני כל

ף מח לף מו ומקח פרק חזקת הבתים ופרק כל הכשבנין שלח דב הוכח בר תבין מהלכות מלוה ולוה: בדא

מח הכשבנין שלח דב הוכח בר תבין דברים העשויין להשתיל ולהשכיר ותיר ר' עקיבא היכו כתיבן הכא להבחי בין הנחוכי הכא להבחי בין הנחוכי דבכל נוכח היכו כתיבן ולא בעיכן דתוכו שהטחיכן בלים וכן עקר ויש לזה לריך תוכח פרק המקבל ומק ריש שכת דבכו ותבי מת שתעכן וכו' תבוחר פרק המקבל דרבה תפיק זוזא דסרבלא ופברא דתגדתא מ מיתתי בדברים העשויין להשתיל ולהשכיר וקולחת הנחוכים ל"ל תיכן

טור תח סימן ג' לעת רבכו כן כתוב בפ' תשיבי: והעתק פיית ק"ל ג בדא בשהיה כלי זה בכל' וכו' פתג מח לף ק ס ב זה פשוט דכולה סוגיא עמ"ש

דכל הכשבנין תיכה תלת בדיקה וכן כתב הרמב"ן ז"ל וכן מוכיח בפ' חזקת הבתים: אין כל

לף ק יד הדברים הללו תתרת וכו' פרק הגוזל בתרא מעכב המכיר כלי וספריו ביד תחר דיקא לו שם נגב בעיר בעיר ישבע כמה היכיה ויטול ומה

טור שם לית לה כל היתכו שתי תום' מכרן ג' ק ג לתחר ילקחן זה מתכו ובגמרא מחלק בין בעל הבית העשוי למכור את כליו לתיכו עשוי למכור כלי כמו שיתבאר בהלכות נגבה פרק תמיני ולא כזכר בגמרא תלוק בין דברים העשויין להשתיל ולהשכיר תבל קבת מן המפרשים ז"ל תלוקו בהן מכח סוגיא דכל הכשבנין ולעת דבכו לתלק בה' להשתיל ולהשכיר בבעל הבית העשוי למכור את כליו לתיכן עשויין בבעל הבית שתיכו עשוי למכור כליו והקבה מן המפרשים

טור שם ומי' ג' ז"ל מסכימי' דתדתי' יש תקבת הסוק

פתג שם תפילו בכלים העשויין להשתיל ולהשכיר וקבי' זה כשבע ובגמרא דמי כיון שזה תין טוענו השתא לך תו קשכרתי תבל מה שסובר

טור שם מי' כלי ג' דכתו שתפילו בדמים תיכו כוטל כלי שלא הלו לו שם נגבה בעיר בקבת עליו ז"ל בהלכות נגבה ואתר דתיכן העשויין להשתיל ולהשכיר תיכו כריך שיכא לו שם נגבה בעיר ואפי' בדברי' שיטול כלי בלא דמי תבל ליטול כך שקוה סבור שתפילו בלא דמים כיטלן ולזה לא עבו בהן הקבת הסוק והוה דבר תמה כמו שהזכיר למע' ודע שדעת רבכו עקר ונוטעין הוה

מפני שאין מחזיקין בכי דלם בגבבין וכל שהוה מוכח שלא השתיל ולא השכיר לזה כלי זה תיכו כאמן לומר בגבב ממכי תו השתילתיו לאחר והוה מכרו לך וכן עקר:

נוטען תתה יוכיתי לי וכו' זה מבואר דכל שהיה העשויין להשתיל ולהשכיר זה תומר בגבין מה תומר לקוחין כאמן הלו לקוחין ומבואר פר' הכשבנין ודין זה הוה תפילו בבעל הבית שתיכו עשוי למכור כלי ויכא לו שם בגבה בעיר ואף על פי שבכיוכא כזה תמרי ישבע כמה היכיה ויטול כמוכר פרק חמישי מהלכות נגבה זהו בשהיטלטלין בידו טוען תחר מכרן לי תבל בתומר תתה מכרתיה לי ודאי כאמן בקסת ואפי' בדמים אין מוכיחין מידו ומשב"ם בהגוזל וקסוגיא שבעליה כולן קן בשני ליש שהכלים בידן טוען מאחר לקוחים: מבאן תתה למד וכו' זה כתבאר למעלה בריש הפרק: מי שהיו בידו דברי העשויין וכו' דין נ"ב כתבאר למעלה והוה בשלא יכא לבעלים שם בגבה בעיר והבעלים אין טוענין השתלתיו לך ואפ"ש שהם היה טוען כן היה כאמן היכו בטוענ' בגובין במנו משו דלא ינחזיקין תיכו בגבה בעיר והבעלים אין טוענין השתלתיו לך ואפ"ש שהם היה טוען כן היה כאמן היכו בטוענ' בגובין במנו משו

ועוד הרי לא טוען הבא ליתום בספר דתגדתא עכ"ה: **ובהשגות אמ"א** לא ידעתי למה לא בתי שם בשכיל שטוענין בלוקח וכלא הלשון זה בתי מכחו לא יכול לטעון כלוקח יותבריו שהוה טוענין בלא דמים מזה דלא עדיף מנגבין דלתי מחמתיה וזהו

פרק שמיני כל

המטלטלין בחזק' זה שהן תחת ידו אף על פי שהביא התובע עדים שהמטלטלין הללו ירועין לו ביצר בגד זה או כלי זר שבידך או שבתוך ביתך שלי הוא אע"פ שהפקדתיהו אצלך או השאלתיהו לך והרי העדים שהן יודעין אותו מקודם ברשותי והנתבע אומר לא כי אלא אתה מכרתו לי או נתתו לי במתנה הרי זה הנתבע נשבע הסת ונפטר: טען שהוא משכון בידו יכול לטעון עד כדי דמיו ונשבע בנקיטת חפץ ונוטל כמו שביארנו במה דברים אמורים בדברים שאינן עשויין להשאיל ולהשכיר כגון בגדים ופירות וכלי תשמיש הבית ודברים של סחורה וכיוצ בהן אבל דברים העשויין להשאיל ולהשכיר אף על פי שהן תחת ידו של זה ואף ע"פ שלא השאילו כלי זה ולא שכרו לו בעדים הרי הן בחזקת בעליהן כיצד ראובן שהיה לו כלי העשוי להשאיל ולהשכיר ויש לו עדים שהוא ידוע לו והרי אותו הכלי תחת יד שמעון וראובן טוען שהוא שאול או שכור ושמעון טוען אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה אתה משכנתו בידי אינו נאמן אלא ראובן נוטל כליו ונשבע הסת על טענת שמעון ואפילו מת שמעון הרי ראובן נוטל כליו והורו הגאונים שישבע הסת שטוענין ליורש: במה דברים אמורים כשהיה כלי זה נראה ועומד ביד שמעון אבל אם ראובן טען ואמר לשמעון כלי פלוני יש לי בידך ושכור הוא הוציאו לי והרי יש לי עדים שהוא ידוע לי ואמר לו שמעון אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה נאמן ונשבע שמעון הסת ונפטר מתוך שיכול לומר לא היו דברים מעולם ואין בידי כלום נאמן לומר שישנו אצלי ואתה מכרתו לי: אין כל הדברים האלו אמורים אלא שהיה בעל הכלי טוען אני הפקדתיו אצלך או השאלתיהו אצלך אבל אם טען שכלי זה היה שלי ונגנב או אבד או ננזל והביא עדים שהוא ידוע לו וזה שתחת ידו אומ' איני יודע אבל אחרים מכרוהו לי או נתנוהו לי במתנה אף על פי שהוא מדברים שעשויין להשאיל ולהשכיר מע"כ אין נשבע זה בנקיטת חפץ כמה הוציא ויטול ויחזור הכלי לבעלים הראשונים חזקה שגנבו וישבע זה בנקיטת חפץ כמה הוציא ויטול ויחזור הכלי לבעלים הראשונים כמו שבארנו בהלכו' גנבה: טען אתה מכרתו לי או נתתו לי במתנה אע"פ שיצא לו שם גנבה אם לא היה מדברי העשויי' להשאיל ולהשכיר הרי זה נשבע הסת ויעמד הכלי בידו מכאן אתה למד לכל מי שיש לו מטלטלין בידו אף ע"פ שיכול לומר שלקוחין הן בידי וישבע הסת ויפטר אם אמ' שלך הן אבל חייב אתה לי כך וכך ישבע בנקיטת חפץ ואח"כ יטול בדין כל הנשבעין ונוטלין: מי שהיו בידו דברי העשויין להשאיל ולהשכיר אע"פ שהודה ואמר לו יודע אני שהיו שלך אבל פלוני מכרם לי או נתנם לי במתנה אין מוציאין אותן מידו אפילו הביא זה עדים שהיו ידועים לו שאדם עשוי למכור את כליו: טען

כמטלטלי כו' עד ומוטל כמו שביארנו פ זקיהב: כלל בדברים שאוב' עשויין כו' עד ותתק מוכיתי לי פרק חזקת הבתים: לין כל הדברים האלו תמיכין עכ' לף מח שהרי אין לו טוען פרק הגוזל בתרא: יבא לבעלים חזקה כו' עד כמו שביארנו בהלכות נגבה הלכה פרק הגוזל עכ' יקביאוב לקטוען אתה יכיתה לי עד כדין כל הכשבנין ונוטלין פלק כל הכשבנין: מי שהיו בידו דברים העשויין להשאיל ולהשכיר עד שאתה עשוי למוכר אתכלי

כתב הרמב"ן ז"ל לא ידעתי למה לא בשכיל שטוענין ללוקח והלא הלשון שזה בא מכחו לא היה יכול לטעון ועוד הרי לא טען היכא ליורש בספרא דתגדתא עכ"ל: ואני תומר זה הדין עיקרו פרק כל הכשבנין ומש בילמדינו שאפ"ש ל בשער השני מן השערים שחיבר בהלות הלכה ושעמת הלוקח שתמר הרמב"ן ז"ל אין לאמו נריכי לכך שהרי הוא בעצמו טוען וכדלתית פרק הגוזל בתרא נמרא מתני' להמוכר כלי וספריו ביד אחר דיקא לו טעמ' התם דיקא תעו' דיכא לו שם נגבה בעיר כו' כדלתית התם אבל הכא דלוכא תאי טעמא לא והא דלא טען הכא בספרא דתגדתא דכיון דאין לא טעי' לא טעכינן ליה אחן ועוד אפי' תומר תעולם לא שיועתי טוענין ללוקח אלא תומר דטוענין ליורש ומכיקם בקרקע הסיוחזק ולא במטלטלי כלל והכיוכא לאחוק על זה כריך לקביעת רתיק נזו אינה לפטיש:

טור שם וכפי' עכ"ה

טען

וזו דין היורש שרצה לקיים ספר מתוך ירושתו כמו שיתבאר בסוף הפרק ולקחו בלא דיעת יתר היורשים ולקח דברי תורה ורוצה להעמיד לבעל העזיין להשאיל ולהשכיר בשלא יכול לו שם נכסים ושם תיעוכא שלא עמד תקנת הסוף שהרי הכלים בלא לוקח מחברו כלים הבעזיין להשאיל ולהשכיר בשלא יכול לו שם נכסים ושם תיעוכא שלא עמד תקנת הסוף שהרי הכלים בלא לוקח מחברו כלים הבעזיין להשאיל ולהשכיר בשלא יכול לו שם נכסים ושם תיעוכא

מגדל עוז

טען זה עליו ואמר עד להשאיל ולהשכיר פרק כל הכשבעין: וכלי שהפסדו מרובה עד ככל הכלים במציעא פרק היוקבל וכבא בתרא פר׳ חזקת הבתים: לפיכך כתב הרי״ף גל מחר כל ההתרעות והקזקיות הללו אשר שם פרק קמיה זה הנזכר ואשר שם לרבים ובדלני טוענים חזר הדין לכלל דבר שאין בכל אדם מקפיד עליו מלהשאילו או מלהשכירו אבל הכלים שיש לאדם לשכור ולהשכיר אין דרך בני אדם להקפיד עליהם ואפילו הכי אמרינן בפרק חזקת הבתים דאין להם טענת גניבה ואבידה ואונסין ואפילו הכי אמרינן בפרק השואל דמשלם אם נגנבו או אבדו ואפילו אונסין ואפילו הכי אמרינן בפרק השואל דמשלם אם נגנבו או אבדו ואפילו אונסין

פרק תשיעי
האומן

אין לו חזק׳ על כמו שביארנו בבבא בתרא פרק׳ חזקת הבתים והכי׳ זה הפרק: לפיכך

טוען זה עליו ואמר שאני השכרתי לך או השאלתים לך מוציאין אותן מידו ואם היו מדברים שאינן עשוין להשאיל ולהשכיר הרי זה נשבע היסת שלא השאיל לו ולא השכיר לו אלא מפלוני לקח ויעמוד כליו בידו:

אבל טענה בין דברים העשוין להשאיל ולהשכיר לדברים שדרכן להשאיל ולהשכיר כמו שטענו רבים וגדולי שכל הדברי׳ הראוי׳ להשאיל ודרכן להשאיל אפי׳ חלוקו של אדם ומצנעו ומטתו ראויין להשאיל אבל דברים העשויין להשאיל ולהשכיר הם הכלים שבני אותה מדינה עושין אותן מתחלת עשייתן כדי להשאילן ולהשכירן וליטול שכרן והרי הן לבעליהן כמו קרקע שאוכל פירותיה והנוף קיים כך אלו הכלי עיקר עשייתן כדי להנו׳ בשכרן קנון היורות הנדולות של נחשת שמבשלין בהן בבית המשתאו׳ וכנון כלי נחשת הטוח בזהב ששוכרין אותו לכלה להתקשט בו שעשיית אין הכלים אינן למכירת עצמן לא להשתמש בהן בעל הבית בביתו אלא להשאילן לאחרים כדי ליהנו׳ כנגדן או להשכירן וליטול שכרן וכן אם היה לאדם משאר הכלי׳ ויש לו עדים שהו׳ משכירו תמיד ומשאילו והוחזק לו שהוא להשאיל ולהשכיר הרי הוא ככלים העשוין להשאיל ולהשכיר וכלי שהפסדו מרובה משכרו ובני אדם מקפידין עליו שלא ישאילוהו הרי הוא בחזקת שאינו עשוי להשאיל ולהשכיר כנון סכין של שחיטה לפי׳ באו בני אדם והעידו שהשאילו או השכירו זה אין מבטלין בהן חזקתן אלא הרי הוא ככל הכלי׳: ראיה לדברינו שהרי רבא הוציא זוג שעשין בו הסרבל וספר הנדה ברברים העשוי׳ להשאיל ולהשכיר ולולי שנתברר לו בעדי׳ שהן מדברי׳ העשויין להשאיל ולהשכיר לא הוציא מתחת ידי יתומים הא שאר הזונורת ו ושאר הספרים אינן בכלל דין זה אף על פי שהן ראויין להשאיל ולהשכיר ודבר זה עקר נדול בדין והוא דבר של טעם שראוי לסמוך עליו ולדון בו וברור הו׳ למוצאי דעת ראוי לדיין לשום אותו לנגד עיניו ולא ילוז:

ו לשון רש׳׳י וז׳׳ל ספר׳ לתנדתא שיין לדם עשוי לנמוד בו תמיד לכל שאר ספרי׳ איכן עשוי׳ להשאיל ולהשכיר שמתקנלין כיון שעכיו הימנ׳ ספרי׳ לא ילמד בהן לכתחילה ולא יקרא אחר עמו ויכול לומר לקיחין הן בידי ואין נריך לכתוב עליהם שטר מכירה אלא לדעתא דלמילתא דלא ינטרך לישבע וכן קבלתי מרביני יצחק הלוי עכ׳׳ל ות׳׳ת תומר דכל ספרי עזיים להשאיל ולהשכיר כדתמרי׳ בכתובות ובדקתו עומדת לעד זה הכותב ספרים ומשאילן לאחרים ועוד תל׳׳ת דכל דבר עשוי להשאיל ולהשכיר לפי דיות הדייניך ואהכת יש תת דעבו כדתמרינן נבי סכינה דתשבבתא לאדי עשוי להשאיל כפי סברתו ולדבה היכו עשוי להשאיל לפי סברתו כיון דמיפנם ונבי סיפרא דתנדתא היך שהיה רגיל זה להשאיל לאחיכן של זו והיה כלי ספרי׳ דתמר׳ דיודעין הן שאין דרכן להשאיל זה מזה כלפי׳ בפ׳׳ה מהלכות נבנה ובפ׳׳ה כתב שבדרך עיקר כלל פי רבינו המחבר ודין לעכ׳׳ם ספרים הו שהל מטלטלין בהו שהייב לו בעלם תמנה בתשובות בסי׳ ו׳ ובסי׳ כ׳׳ח ובקנת בסי׳ כ׳׳ג:

פרק תשיעי
האומן

אין לו חזקה בכלים שתחת ידו אחד כלים העשויין להשאיל ולהשכיר ואחד שאר כלים כיצד ראה כליו ביד האומן והביא עדים שהן יודעין שהכלי זה׳ שלו והוא טוען ואומר לתקן נתתיו לך והאומן אומר לא בא לידי אלא במכירה למתנה או שטען אתה נתתו לי אתה מכרתו

טוב מיין ק׳ נ׳ ב ושם

טוב מלמי ק׳ נ׳ ב עב שמע שם

טוב מלמי ק׳ נ׳ ב ממנ שם קף ק שנ שעול ג

קף מה ו

קף קיו

קף מ ס

קף מה מו

קף מס מו

163

טעם למה אין מנו בחומן לפי שתקנה התקינו לחומטין כדי שיהיו נעלי בתים מצויין אבלן ובפירוש המוניא לפי לעות שו יתליכו הדברים ודברי רבינו נחמי עקר ושאר כל הדיינין שכתב רבינו בדין החומטין שם במוניא ואין נודע להחדיך בניחומין וכבר כתב רבינו בדין הקונה פ"ו מהלכות שכירות שם כתבתי נזה: מי שבכתם לפניו של חברו וכו' מימרא פרק כל הכשבעין ונרסתי בנרסת הגאונים ז"ל ועקר וכתב הרמב"ן ז"ל שאין דיינין אלו אלא בדאיכא דאיכא שבידה הכלי הזה ביד זה עתה אבל ליכא דאיכא מחזדתי כי תימר לקוחין הן בידי כאיזי וכן דברי רבינו מוכיחין שכתב אבל דברים הקשויין להשאיל ולהשכיר וכו' וכתב לשעלה בפרק שניהי שאין דיין בדברים הצריכים להשאיל ולהשכיר אלא בדאיכא מוכיח הוא בידי זה בידי זה ולא בדליכא מוכיח הוא בידי זה ולא בדאיכא מוכיח הוא בידי זה ולא בדליכא מוכיח הוא בידי זה אל

מגדל עוז

וכן היורד לתוך שדה חבירו כו' עד לפירות בלבד ילדתי וישבע כיסת בהשובות הגאונים ז"ל: שניה מוחזין כו' עד חזר קשני ותקפה מן הראשון כו' עד חולקין בתב הרי"ף ז"ל אין טעם לזה עכ"ל: ואני אומר לפי מה שקבלתי מדעת רבותיו ז"ל בעלי מה ז"ל בכל הלכי הלכין פרק קמא דמציעא דמסתברא כי כל זמן שלא יכחש מהתחילה ליכיו לאחריו דאיכא למימר דלאו נבר ויש לי בזה טעם כי אם זה כתחזק מזה קיים וזה מזה למחר הקילו לא נח ליה לאחרי כל דלאו נבר וה טעם דאי וכבר וכן כתבו רבי ויש לבו דאי בזה בתוספות: בלו שניהם לדיקין כו' עד סוף הפרק ליש בבא מציעא:

פרק י

דלא תניא מיכיא דאם לקחן והניחן בדעת שלא יהו תפיס בזה לי ולדבכה אמ' דלא קשה כלל דאמר לקמי דכי דשמ' טעלולין אם ידוע שבכתם לבית הבידו ובטלן בלא יעשה היה לחזיר ולאו כל כמיניה לומר לקחתי מתקולה לא דמי לקח דפרק כל הבשבעין דאמרו שהמין כלים תחת כפיו וכו' דהתם לומר לקוחין הן בידי היכא דעשו למכור כלי בלעיל בפר' זה דהתם לא הוינו שבכתם לבותו ואיפשר שבשעת בעילה מסרם לו אבל היכא דבטלן בלא ידיעתו הא מילתא פשיטא דלאו כל כמיניה לומר בלשונותו לקחתים דאם כן לא שבקת חיי לבכל בריה עכ"ב ובלאה דאיה לדברי מבסכת דרבי אבא דאמ' שטרא עדים שחתף כו' עכ:

ג מיהו צ"ל דמעתה כל"ל דלאו דוקא מחזין מדאמר תלמודא לימא מתני' דלא כרבי יוסי כו' אלא מיהו דבכן הא"ר השאר"ק מוכח עד שיהא לקוחו והאי כמי כשאר דמיה אלמא מיהו ליה לשאר דאין שכיסה מחזקין ובטעמא דניחלוקו ולא אמרי' כל דאלים נבר כבר מקיים אלא בפרק הם דהכא לימר תרוייהו בקדי דבבקו אי לקבלוקו ודלא כלשי וכל"ת שפי' דוקא מחזי דקא דיוקיני ליה לשאר מלתא דיה בפקד היי בשביל מחזקין אבל מי מכח אלמא אין בו דין חלוקה אלא כל דאלים נבר כהיא דרבא ובסוף כתב כלבי רבינו תם שאם לא היה לאחז לא זהלא זה כל דאלים נבר כבקיה אלמא אין לבנו לאחוז ביד הבא מאחר שאין לבם אלא מכח מי הוא עכ וכן לרבי לא נח לאחוז לקמן סוף פ':

ד וצ"ל שיהיה לומר כאן אין ספק מוציא מידי ודאי כדאמרינן גבי ספק ביבם דהכא אין ודאי אלא עי שעשאה ודאי ובמקום שעשאה ודאי לקיים הקי כוטל לבדי ועיין לקמן ספ"ב מהילכו' בחלות בהנך ואם תאמר למאי ליכו כוטל אלא לרבינו כיהמכיה במגו דאי בעי אמר כולה שלי ויהיה כוטל אבל אין בשלמא לדידן לא קשיא דלא אמרינן מגו לקוביה כדפי' רי"ף שם ולקמן פרק ט"ו לכתב ליה מגו להוציא דאמרינן התם מגו לשקר אי בעי אמ' שטרא כ"ש הכא דלא תיקו ליה מיתני' דהכא ויש לומר דלא שייך מגו אלא כשהוא דבר שעמו שהיה יכול לטעון טענה אחרת שהיה כיתן בה אבל להמיכו על הבין במגו דאי טעין על מילתך שהיה כבר לא משכחן מגו עכ:

וכן היורד לשדה חבירו ואכל פירותיה שנה או שנתים והבעלים טוענין שזה ירד שלא ברשו וגזלן הוא ואכל והרי העדים שאכל והיורד אומר ברשותך ירדתי לאכול פירותיה הרי זה האוכל נאמן ונשבע היסת על כך וכן פירש רשב"ם דליפלו ליכא סהדי דליכל פירי מיימין בשבועת היסת ודיק לישבע מיימין על מה שאכל כבר אבל מכאן ואילך לא נח שבקת חיי לבכל בריה עכ:

פירותיה שני רבות שמתוך שיכול לומר לקוחה היא בידי נאמן לומ' לפירות בלבד ירדתי וישבע הסת: שנים שהיו אוחזין בכלי אחד או שהיו רוכבין עג בהמה אחרת או שהיה אחד רוכב ואחד מנהיג או יושבין בצד ערמה של חטים מונחת בסמטא או בחצר של שניהם זה אומר הכל שלי וזה אומר הכל שלי כל אחד משניהם נשבע בנקיטת חפץ שאין לו בזה הדבר פחו מחציו ויחלקו ושבועה זו תקנת חכמים היא כדי שלא יהיה כל אחד ואחד תופס בטליתו של חברו ונוטל בלא שבוע' זה אומר כולה שלי וזה אומ' חציה שלי ישבע שאין לו בה פחות מן חלקי והאומ' חציה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע וזה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע

וכן כתב סם': מכאן אתה למד הנשבעין בין שבועה קלה בין שבועה חמורה שאינו נשבע על מה שטוען אלא על מה שנוטל אף על פי שטוען יותר: היו שנים ארוקין בטלית זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקי בשוה אחר שנשבעים ויש לכל אחד לגלגל על חברו שכל מה שנוטל בדין נוטל:

הרי זה אוחז בחוטים שבשפת הטלית וזה בחוטי שבשפה האחרת חולקין בולה בשוה אחר שנשבעי ובל חלוקה האמורה באן בדמים לא שיפסידו עצמו של כלי או של טלית או שימיתו הבהמה: היה אוחז האחד את כולה וזה מתאבק עמו ונתלה בה הרי זו בחזקת האוחז את כולה: באו שניהם אדוקי בה ושמטה האחד מיד חברו בפנינו ושתק השני אף על פי שחזר וצווח אין מוציאין אותה מידו כיון ששתק בתחלה הרי זה בחזקתו לו חזר

וכן כיוצא לזה חבירו שנים אוחזין בטלית זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי הרי זה אומר מחצה לזה ומחצה לזה ושבועה זו תקנת חכמים היא כדי שלא יהיה כל אחד ואחד תופס בטליתו של חברו ונוטל בלא שבוע' זה אומר כולה שלי וזה אומר חציה שלי ישבע שאין לו בה פחות מרביע וזה נוטל שלשה חלקים וזה נוטל רביע

וכן כתב סם': מכאן אתה למד הנשבעין בין שבועה קלה בין שבועה חמורה שאינו נשבע על מה שטוען אלא על מה שנוטל אף על פי שטוען יותר: היו שנים ארוקין בטלית זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי זה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקי בשוה אחר שנשבעים ויש לכל אחד לגלגל על חברו שכל מה שנוטל בדין נוטל:

הרי זה אוחז בחוטים שבשפת הטלית וזה בחוטי שבשפה האחרת חולקין בולה בשוה אחר שנשבעי ובל חלוקה האמורה באן בדמים לא שיפסידו עצמו של כלי או של טלית או שימיתו הבהמה: היה אוחז האחד את כולה וזה מתאבק עמו ונתלה בה הרי זו בחזקת האוחז את כולה: באו שניהם אדוקי בה ושמטה האחד מיד חברו בפנינו ושתק השני אף על פי שחזר וצווח אין מוציאין אותה מידו כיון ששתק בתחלה הרי זה בחזקתו לו חזר

עור מה פ' קלא עם עם

עור מה פ' קלא עם עם

עור עם עם ועם

עור עם עם ועם

עור עם עם ועם

דלישתוק ולבסוף נוח מלי מי לימרינן מדלישתוק לודוי לודוי ליה לו דילמא מדקא נוח השתא לינלי מילתא דלא לישתוק מעיקרא סבר הא קא חזו ליה דבבן עכ
ולא ליפשוט בעיא זו ולזה פסק רבינו שהרי מוכיחין לותה מיד זה שתפסה כיון שהבעל ספק וכן פסקו ז"ל ועוד שלמר שם אם תמצא לומר תקפה לחד בפניהו לין
מוכיחין לותה מידו ודרך רבינו לפסוק כחתל"מ ודע שבעיא זו היא בשתפסה בפני בית דין ולזה הזכיר רבינו בפניהו והלא שתק וקודם נתתו מכית דין נוח ומבואר זה
בגמרא במה שלמרי סבר הא קא חזו ליה דבבן ואם היה בפני עדים חוץ מכית דין כתב הרמ"ן בפ"ג דכל שבן היה דאם לא נוח מתחלה לודוי לודוי ליה דכיון דלא

חזר השני ותקפה מראשון אף על פי שהראשון צווח מתחלה ועד סוף חולקים: באו שניהם אדוקי בטלת ואמרנו להם צאו וחלקו את דמיה יצאו וחזרו והרי הוא תחת יד אחר מהן זה טוען הורה ונסתלק ממנה וזה טוען שברתי לו או נתנבר עלי והטפה המוציא מחברו עליו הראיה ואם לא הביא ראיה ישבע זה שהיא שלו ויפטר

ב אבל הכא דאמר דאם תקפה ממכי בחזק מהימן והאי דלא מהימן לומר מנרתה במנו משום דקני מנו במקום עדים:

מחזקיה תדע שהרי במסכת בכורות לרבי עקיבא שמחשיב מיתביום ל' ספק למר אם אם כתן פדיון לכהן לא יחזיר ואם לא כתן לא יתן אלמא כיון דתפס קודם שנולד הספק לא מפקינן מיניה מה' וקתום'

מגדל עוז

פרק עשירי בהמה

מן חיה כו' עד וישבע הספ על טענה זו פרק הכותב פר' קמ' דמניעא: קיתה הכהמה שמורה כו' עד ישבע בנקיטת חפץ ויטול בכתובות פר' הכותב: וכן העבדים שיכולין עד דבר הנשמע פרק חזק לו הבתים והכיולוד פרק שביעי: ספינה

ג שכל דבר שתחלת דינו המעה אם תקפו המוכיח לין תקיפתו כלום ומפקינן מיניה כדאמר רבה בפ' קמא דבבא מציעא נבי ספק בכור ותבי כותיה אבל תקפו קודם שנולד הספק לא מפקי' מיניה וכן פרש בתרא דכתובו' נבי לוקי תרי להדי תרי ולוקי ממונא

פרק עשירי

בהמה או חיה שאינה שמורה אלא מהלכת בכל מקום ורועה [ג] אינה בחזקת זה שתפסה מאחר שהיא ידועה לבעלים כיצד הביא התובע עדים שהבהמ' הזאת ידועה לו [ז] וזה התופס טוען אתה נתת לי אתה מכרת לי אינו נאמן שאין היותה תחת ידו ראיה שהרי היא הלכה כעצמה ונכנס ברשותו לפיכך אם לא הביא ראיה תחזור הבהמ' לבעליה וישבע הסת על טענת זה: היתה הבהמה שמורה או מסורה לרועה אף על פי שהביא זה עדים שהיא שלו הרי היא בחזקת זה שהיא תחת ידו ואם טען אתה מכר' או נתת לי ישבע התופס הסת שהיא שלו ויפטר לפיכך מי שתפס בהמת חברו שהיתה שמורה או ביד רועה והבעל טוענין היא יצאת מעצמה ובאת אצלך או פקדון היא בידך או שאולה היא לך והתופס אומר כן הוא אינה שלי אבל אתה חייב לי כך וכך או אתה משכנתה בידי על כך וכך או [ח] הזקר אותו נזק שאתה חייב לשלם כך וכך יכול לטעון [ט] עד כדי דמיה מתוך שיכול לומר לקוחה היא בידי וישבע בנקיטת חפץ ויטול: וכן העבדי' משלח בהלדעת: שיכולין להלך אין בחזקת זה שהן תחת ידו אלא כיון שהביא הטוען עדים שזה ידוע שהוא עבדו והלה טוען אתה מכרתו לי אתה נתתו לי במתנה אינו נאמן ויחזור העבד לבעליו וישבע הטוען שלא מכר ולא נתן הביא זה הנטען שתפס העבד עדים שיש לזה העבד אצלו שלש שנים רצופות מיום ליום והוא משתמש בו כדרך שהעבדים משמשין את רבן הואיל ולא מיחה בו בכל אלו השנים הרי זה נאמן ומעמידין אותו בידו אחר שישבע הסת שלקחו ממנו או נתנו לו במתנה אבל עבד קטן שאינו יכול להלך על רגליו מפני קטנות הרי הוא כשאר המטלטלי וכל מי שיהיה ברשותו הרי היא בחזקתו והמוציא מחברו עליו הראיה: הטוען את חברו ואמר בנך או עבד זה שבידך שלי הוא או שאול או גזול או הפקדתיו אצלך או שכור לך והנטען אמר לא כי אלא זה ממוני וירושתי והביא הטוען עדי' שהעידו שהן יודעין שזה החפץ או העבד או הבהמה ירוע שהיא היתה לזה חזר הנטען ואמר כן היה שלך אבל אתה נתתו לי או מכרתו לי וזה שאמרתי שלי כאילו ירשתיו הרי זה נאמן ונשבע הסת שכבר [י] לעיל ספ"ו עש': [כ] בארנו שיש לטוען לחזור לטוען דבר הנשמע: ספינה

ד שאינו יכול להלך על רגליו מפני קטנות הרי הוא כשאר המטלטלי וכל מי שיהיה ברשותו הרי היא בחזקתו

ה שכבר טענת עין בסימן מ"ט ס"ב

ו עיין נמ' ל':

ז עיין נמ' ל':

ח עיין נמ' ל':

ט עיין נמ' ל':

י עיין נמ' ל':

כ עיין נמ' ל':

פרק עשירי בהמה

לו חיה כו' עד וכל דבר שאין לו חזקה כגון עבדים וכן מבואר בגמרא: היתה הבהמה שמורה לו מסורה וכו' עד ישבע בנקיטת חפץ וכבר כתבתי זה בפ"ג דכל שבן ומה שכתב ויטול בכתובות פר' הכותב: וכן העבדים שיכולין להלך וכו' עם בשתפסה והעבדים יש להן חזקה והקשו והקשו ומה לי חזקה הבהמה ומה לי חזקה העבדים ולא כתב רבינו אלא בהמה שלא מצינו בעבדים חזקה ולא הזכירו בבהמ' וחיה לכל מדברי הרמ"ן ז"ל כאילו הוא סובר דאין חזקה בבהמה וחיה ומעולם לא שמע כתב כאן שיש לעבדים ולבהמה חזקה לאחר שלא שמע ומדברי בעל העיטור כדאית ליה רבינו וכתב רבינו שאפילו אם עבר רבו ומכרו לאחר ונתן לו דמים ואמר לו הרי עבדך ברשותך ואינו יודע אם נתן לו דמים או לא הרי זה קנוי לו ואין לרבו עליו כלום ואם עבר קטן

פרק אחד עשר כל מגדל עוז

ספינה וכיוצא בה כו' עד סוף הפרק כמו שביארנו פרק קמא דמציעא

לף לד ובגמרא בתרא פלוג חזקת הבתים:

פרק אחד עשר כל הקרקעות הילועות כו' עד לתת הפסדת

לף לב על עניך בגמרא בתר' פלוג חזקת הבתים: לפיכך אם היתה מלחמת

לף לג כו' עד לבדית זכותך פלוג חזקת הבתים ובכתובות פרק הכותב:

טען שמעון ואמר טרוד הייתי כו'

לף ל עד סוף הפרק הכל פלוג חזקת הבתים: פרק

ספינה הוכיוצא בה שהיו [ח] שנים נחלקים עליה זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי ובאו לבי"ד דין ואמר אחד תפסוה עד שאביא עדי אין תופסין אותה ואם תפסוה בית דין והלך ולא מצא עדים ואמר הניחוה ביניהם וכל המתנבר ישול כשהיה דינו מקדם אין שומעין להן ואין מוציאין אותה בי"ד דין מירון עד שיביאו עדים או עד שיודו זה לזה או יחלקו ברצונם ובשבועה כמו שבארנו:

[ח] עיין בסי' יח:

פרק אחד עשר

כל הקרקעות הילועות לב עליהן אף על פי שהן עתה תחת יד אחרי הרי הן בחזקת בעליהן כיצד ראובן שהי"ד משתמש בחצר כדרך שהעם משתמשים בחצרותיהן דר בה ושוכרה לאחרים ובונה וסותר ואחר זמן בא שמעון ושען עליו ואמר לו חצר זו שתחר"י ידך שלי היא ושכור היא בידך או שאולה והשיבו ראובן שלך היא אבל את מכרתה לי או נתת לי במתנה אם אין עדים לשמעון שהיתה ירועה לו נשב ראובן הסת ויעמוד במקומו אבל אם הביא שמעון עדים שחצר זו שלו היתה הרי היא בחזקת שמעון ואומר לראובן הבא ראיה שמכרה לך או נתנה לך אף על פי שאין ראובן מודה לשמעון שהי"ד היתה שלו שהרי יש עדים לשמעון במה דברים אמורים שמצריכין ראובן להביא ראיה או יסתלק בשלא נשתמש בה זמן מרובה אבל אם הביא עדים שאכל פירות קרקע שלש שנים רצופות ונהנה בכולה כדרך שנהנין כל אדם באותה קרקע והוא שיהיה אפשר לבעלים הראשונים שידעו בזה שהחזיק ולא מיחו בו מעמידין אותה"י בידי ראובן ויישבע ראובן הסת שמכר לו שמעון או נתנה לו ויפטר מפני שאומר לו לשמעון אם אמ"ת אתה טוען שלא מכרת"ל ולא נתת למה היה זה משתמש שנה אחר שנה בקרקעך ואין לך עליו לא שטר שכירות ולא שטר משכונה ולא מחיתה טען ואמר מפני שלא הניע אלי הדבר שהרי הייתי במדינה רחוקה אומרים לו אי אפשר שלא יניע לידך הדבר בשלש שנים וכיון שהניע לך היה לך למחות"ל בפני עדים ותודיע אותם שפלוני גזל אותי למחר את בעינו בדין הואיל ולא מחית אתה הפסדת על עצמך לפיכך אם היתה מלחמה ושבוש דרכים בין המקום שהיה בו ראובן ובין המקום שהיה בו שמעון אפילו אכלה ראובן עשר שנים מוציאין אותה מתחת"ל ידו וחוזרה לשמעון מפני שיכול לומר לא ידעתי שזה משתמש בקרקעי הבי"א ראובן עדים שהיה שמעון בא בכל שנה ועומד במקום זה שלשים יום או פחות אומרי' לשמעון מפני מה לא מחית כשבאת אבדת זבותך טען שמעון ואמ' טרוד הייתי בשוק' ולא ידעתי שזה"ל בתוך חצרי הרי זו טענ"ה שכל [ז] שלשים יום יהיה אדם טרוד בשוק ואם עמד יותר משלשים יום ולא מיחה אבד את זכותו ויראה לי שהדין זה אינו אלא בכפרים שהעם טרודין בשווקי שלהן ומפני מה אין אומרים לראובן אם אמת הדבר שמכר לך או נתן לך במתנה למה לא נזהרת בשטר שלך מפני שאין אדם נזהר בשטרו והולך כל ימיו וחזקה שאין אדם נזהר בשטר אלא עד שלש"ה שנים וכיון שרואה שאין אדם ממחה בו שוב אינו נזהר: הרי שמיחה שמעון במדינה רחוקה מפני מה לא יטען ראובן ויאמר לא שמעתי שמיחה בי כדי שזהר בשטרי מפני שאומר לו חברך יש לו חבר והחבר יש לו חבר וחזקה שהגיע אליך הדבר וכיון שידעת שמיחה בך בתוך ג' שני אם באמת היה לך שטר ולא נזהרת בו אתה הפסדת על עצמך לפיכך אם מיחה שמעון בפני עדים ואמר להם אל תוציאו דבר זה מפיכם אין זה מחאה [ז] אבל אם אמרו העדים מעצמן אין דבר זה יוצא מפינו הרי גם זו מחאה שהרב שאין אדם מצווה על"י אומרו שלא בכונה' וכן אם צוה לעדים ואמר להם אל תודיעוהו או שאמרו הן מעצמן אין אנו מודיעין אותו גם זו מחאה"י היא אף על פי שאינן מודיעין אותו מודיעין הם לאחרים ודבר זה יניע' אלינו כיצד המחאה"י אומר בפני שני פלוני משתמש בחצרי או בשדי גזלן הוא ולעתיד אני תובע אותו בדין וכן אם אמר להן שכורה היא בידו או משכונה ואם יטען עלי שמכרתי או נתתי אני תובע אותו בדין וכן כל כיוצא בזה הרי זו מחאה אף על פי שלא מיחה במדינ"ו שהחזיק בה זה אבל אם אמר להן פלוני שמשתמש בחצרי גזלן הוא אין זה מחאה שהרי ראובן אומר כששמעתי אמרתי שמא חרף אותי בלבד ולפיכך לא נזהרתי בשטרי: מחאה

[ז] דכל דבר דקיי דיעת כל דיליים נבר לפילו נבר דיחד ובטל מם יכול הבאי לחזור ולתקפה זוכה לי ויפסק הל' חזקה ועיין בהילכות ערכים פרק ו' עכ:

[ז] וכן פסק לבי שמואל בכל מלה שנילקת דבר פשוט וכב זביל בבעמוד וכן מל"ה:

[ז] כלב קיבל בבי דבב יבושב לאמר כל מילת מלה במיל עליה לאיבים כו' ולא כלב פשט לאמר קל קאמרי לה מפקינן מותה:

[ז] פירוש רביבו יעקב לאי אמר דק פלוני גזלבה הל דקלבינל מלעולי בגזלבותה קויל מחוק לף על פי שלא אמר למחר תבעב ליב בדיבה וכן כלל לשבם עיקר ולא כפלה שפי' לא קויל מחוק וכן פסק לי מלא קאמר תלמוד פלבינל גזלבה קוי לאכל מלעולי בגזלבותה לה קויל מחוק לאי לאמר לבינל לאלעולי בגזלבותה קויל מחוק וקל לקאמר ליחר תבעבה ליב בדיבה מוכיח מיל להל בייבל מחוק ליחר מחוק:

שם ביחלוקת וקל כיוצא לאמר קויל מחוק: כיצד קיומחק וכו' שם היכי דויל מחוק אמר לב זביל אמר פלבינל גזלבה קוי לה קויל מחוק לאי לקל מכיל לאלעולי בגזלבותה ולאמחק בקטיבה ליב בדיבה קויל מחוק ופירוש כדברי רבינו ומיהו שכתב קוי בידו וכו' דבר ברור קוי וכן כתבו

חסר להקיפה הרי"ש עין ירושלמי פרק ראשון

פרק שנים עשר שלש

מיהאה בפני שנים[ח] מחאה וכותבים אעפ שלא אמר להם כתובו וכיון שמיחה בשנה ראשונה אינו צריך לחזור ולמחות בכל שנה ושנה אבל צריך שלא יהיה בין מחאה למחאה שלש שנים גמורות לפיכך צריך למחות בסוף כל[י] שלש שנים ואם מיחה ועמד שלש שנים גמורות ואחר כך מיחה אינה מחאה הביא ראובן עדי[יא] שזה שמעון בעל השדה קבץ פירות שדרה זו ונתנם לי[יב] וכן כדאי לשבע תעמוד השדה ביד ראובן ואפילו טען ששמעון מכרה לו או נתן לו היו שאילו לא מכר או נתן לא הוי משמש את

ראובן בשדה זו ונותן לו פירותיה טען שמעון ואמר אמת היה הדבר ולפירו הורדתיו ושלו היו הפירו אבל הנוף לא מכרתי נאמן וחוזר לשמעון אלא אם כן אכלה ראובן בפניו שלש שנים ולא מיחה בו כמו שבארנו:

פרק שנים עשר

שלש שנים שאמרנו מיום ליום[ז] אפילו היו חסרים יום אחד לא החזיק ומסלקין אותו ממנה בלא בקרקעות שהן עושין פירו כגון הבד והחצירו והבורות והשיחין והמערות והחניות והפונדקות והמרחצאות והשובכו[ת] ובתי הברין ובתי השלחין שמשקין אותה תמיד וזורעין בה ונוטעין והננות והפרדסין וכן עבדים המהלכין כמו שבארנו אבל שדה הבעל שהיא שותה מימי גשמים בלבד ושדה אילן אינה מיום ליום וכיון שאכלו שלש תבואו כמין אחד הרי אלו כשלש שנים כיצד היתה שדה תמרים ונדר שלש נדרות או שדה ענבים ובצר שלש בצירות או שדה זתים ומסק שלש בסיקו הרי אלו כשלש שנים והוחזיק ואפילו היו האילנות רצופין ולא היה ביניהן הרחק כראוי שהרי סופן ליבש הואיל ואכלן שלש שנים החזיק הביא עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה

טען בעל החצר ואמר שמא לא[ט] שכן בה ביו ובלילה או שמא או שהשכירו להם לא שכנו בה ביום ובלילה הרי זו טענה ואומרים למחזיק או תביא עדים ששנים אלו גמורות ביום ובלילה[יג] או תסתלק אפילו באו עדים ואמרו לנו שכר ואנו דרנו בה ביום ובלילה וטען בעל השדה[יד] ואמר יביאו עדים ששרו בה ביום ובלילה צריכין אלו השוכרין להביא ראיה ששרו בה תמיד שזה הדבר תלוי בהן ואינו תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו היה זה המחזיק או העדים ששרו בה מן הרוכלין המחזירין בעירות ויוצא בהן טוענין אותו לכתחלה וכיוצא בהן חזקה אומה לו הבא עדים שהיית מחזיק בה ביום ובלילה במה דברים אמורים בחצרות ובתים ויוצא בהן שהן עשויות לדור בתוכן ביום ובלילה אבל החניות של תגרים ויוצא בהן שאין דרין בהן אלא ביום כיון שדר בה שלש[טו] שנים ביום הרי זו חזקה

שלש

[ח] כלומר היה נר אחת אומרי יוחנן ולא כרבה אומר ר' יוחנן מחאה בפני ג' וכן פרט ושלח רבינו שהרי כתוב בחיון שבפני שני שיחין כתוב

[ט] לפיכך צריך למחות בסוף כל שלש שנים ואם מיחה ועמד שלש שנים גמורות ואחר כך מיחה אינה מחאה הביא ראובן עדי שזה שמעון בעל השדה קבץ פירות שדרה זו ונתנם לי

[י] וכן כדאי לשבע תעמוד השדה ביד ראובן ואפילו טען ששמעון מכרה לו או נתן לו היו שאילו לא מכר או נתן לא הוי משמש את

[יא] הביא ראובן עדים שהיה דר בחצר זו שלש שנים או ששכרה שלש שנים הרי זו חזקה

[יב] שדרה זו ונתנם לי כלומר לשמור

[יג] או תסתלק אפילו באו עדים ואמרו לנו שכר ואנו דרנו בה ביום ובלילה וטען בעל השדה ואמר יביאו עדים ששרו בה ביום ובלילה צריכין אלו השוכרין להביא ראיה ששרו בה תמיד שזה הדבר תלוי בהן ואינו תלוי בטענת המחזיק כדי שיעידו לו היה זה המחזיק או העדים ששרו בה מן הרוכלין המחזירין בעירות ויוצא בהן טוענין אותו לכתחלה וכיוצא בהן חזקה אומה לו הבא עדים שהיית מחזיק בה ביום ובלילה במה דברים אמורים בחצרות ובתים ויוצא בהן שהן עשויות לדור בתוכן ביום ובלילה אבל החניות של תגרים ויוצא בהן שאין דרין בהן אלא ביום כיון שדר בה שלש שנים ביום הרי זו חזקה

שלש

[ז] כלומר אפילו חסרים יום אחד לא החזיק ולא כרבי ישמעאל ולא כרבי עקיבא עכ"ל

[ח] מיהאה בפני שנים וכו' שם תימר דבר יחיד בפני שנים ואין צריך לומר כתובו וכן הלכה: וכיון שיחיה בפני וכו' שם רשאוכה וכו' שם מבואר בהלכות: הביא ראובן עדיים וכו' שם מזקקין שלש שנים מיום ליום תימר דבעי לימר דתרי חזקה ואי לא ליה בעי חזקה ג' ימים ואיתימר דבעי לימר דתרי חזקה ג' ימים ואיתימר דבעי לימר דתרי חזקה ג' ימים ואיתימר דבעי לימר דתר

הלכות טוען ונטען — מגיד משנה

מגדל עוז

שלש שנים שאמרנו צריך שיהיו רצופות וכו' עד בשנת הזריעה ליש לך כט פרק חזקת הבתים וכיו"ב ג שייעדתי לך בסמוך להדיוקך ב בתנאי ועיכוב ריווח ומכר כי כדקו דברי לא ל בכל מקום מה פשוט: שכי שתפי שהחזיקו כו' עד בתהים: סם כל פרק חזקת הבתים: כתן השמיט כלל קשה וכל שטעות סופר הוא מה לה הניע לידו ועיין במגיד משנה: שדה

שהחזיקו ב בשדה ראשונה ב רמי בר חמא ורב הראשון אכלה ראשונה עיקר בר חמא זכין ושלישית וחמישית והשני אכלה שניה ורביעית ושישית חזקתא כהדי הדדי לא עלתה חזקה לאחד מהן כו' עיין לקמן פ"ג שהרי בעל הקרקע אומר כיון שלא ראיתי ולא שמעתי שהחזיק בה אדם אחד שנה אחר שנה מפני זה לא מהיתי לפיכך אם כתבו אלו השותפין שטר ביניהן שישתמשו בה שנה שנה כיון שעבר שלש שנים עלתה להן חזקה שה שטר ג יש לו קול והואיל ולא מיחה אבד זכותו והוא הדין לעבד שהחזיקו בו שני' ונשתמשו בו שנה שנה ד וכן לחמי בהמפקיד עבד עיטרח לך שבח עבד עיטרח תין מ עבד עיטרח לך מוריליין כלקיין ב בהילכות כחלית פרק חמישי יתומי קחמירו לי עכ:

אם כתבו שטר ביניהן הרי החזיקו אכלה שנה זה המחזיק ומכרה ואכלה הלוקח שנה ומכרה ללוקח שני ואכלה שנה אם מכרו זה לזה בשטר של שלשתן מצטרפין והרי זו חזקה מפני שלא מיחה ואם מכרו שלא בשטר אינה חזקה שהבעלים הראשונים אומרים כיון שלא עמד בה איש אחר שלש שני' לא הוצרכתי למחות אכלה האב שנה והבן שתים האב שתים והבן שנה האב שנה והבן שנה והלוקח מן הבן שנה הרי זו חזקה והוא שלקח בשטר אכלה בפני האב שהיה בעל השדה ד

ד בהמפקיד וכן בדומה לכך הוכח בפ' דכתובות אין מחזיקין בכתבי קטן ואפילו הגדיל לא כמו שיש מפרשים שם דייתום אפי' גדול כקטן דמי כיון דלאכוב ואינה מועלת חזקה לגביה לפי עת על פי שהיה גדול כשאמר לאחר בהדיה הכי הוי חזקה כשאכלה בפני הלה והכין שכי חזקה הלה דוקא כשהיה קטן כשמת אבי היה חזקה אף על פי שלאחרי כן הגדיל לקמן פ"ג ועיין

אע"פ שנהנה בעבור הרי זו חזקה כן נראים לי ונכון הוא היה עיקר ויש מהגאונים כשאכל זמורות וקבי מוכחת שם בגמרא שלשה לקוחות מצטרפין לומר כך וכולן בשטר ופרושה מבואר בדברי רבינו: אכלה שנה והבן שתים וכו' כדאיתא שם ופי' הבן המחזיק בין שהיה קטן בין שהיה גדול הדין הוא לדעת רבינו שזה על פי שהיה סבור שאין חזקת הקטן חזקה כמבואר לעיל פרק ג' בדין זה שכתב התחיל להחזיק הרי זו חזקה שהרי בטעות התחיל הוא בדבר זה כדאיתא בדעתיה דאיניש לא ממחה שפתים כאן ולא חלק בין גדול לקטן ומה שכתב אח"כ שלשה עשר חבר כזה: אכלה בפני האב וכו' כדאיתא בגמרא ופי' בשהבן זה היה גדול אבל אם היה קטן אין יחזיקין בכספי ולא על פי שהתחיל להחזיק בחיי אבין וכיון שלאחר פרק יש ויש שכתב הרשב"ם ז"ל שאין נראין דבריו ואין מכירין בשטר אלא אפילו אכל הקטן מחמת עצמו ופשוט הוא שאין מכירין שהוא מחמת אבל אם היה קטן אין חזקתו חזקה בפני עצמו אלא בפני אחר: נרה שכן כך מחזיקין ולא בדוקא הוא שאין חזקתו שלשה לה הוי חזקה וכן פסקו ז"ל: וכן אם פתח וכו' כדאיתא שם שאמרו לה הוי חזקה וכן פי' רבינו הקטן הקיים ופירושן לחכים יש וזה עקר זרעה: אכלה שתי וכו' אכלה עדלה שביעית וכלאים וכו' שם תניא כיוצא בו אכלה ערלה הרי זו חזקה תניא כיוצא בו אכלה ערלה שביעית וכלאים הרי זו חזקה כך היא גרסת הגיהות ועקר וכתב רבינו אף על פי שבקנה בעבירה אבל אין המפרשים שפרשו שהטעם הוא לפי שים שם אכלה של הייתר כגון בערלה וכשביעית הענבים וכלאים כלחקו לפי' כשורעו בין הגפנים וקוסיפו קפירות ולא קוסיפו זמורות בתוך ויוחתים וקבויו ריחיק שטעם דין זה הוא מפני שכלית עכו הייתר יוחיר שיוכל הוכחות נבי הימוכיח הוכחות על ככסי ואחתי ומה שהוכיח הוכיח עובדא בכלית חבלי זמורות ואמרינן שם רב יהודה לעולם אבל אבל עבד רב יהודה עובדא בכלית עכים שמא

א"א שבוש הוא זה ולא אמרו אלא שכלית חבלי רבינו לפרש הא לכלה מכלה היתיל ולכלה פירי אחריני עכ"ל: ודעת

דאכלה ערלה בתרי נויי או שאכל הזמורות והקהיות דכיתונות או בעבד דיומיא דכלאים וכגון שאכל הפירות והכריחו לפרש כן לפי שדיוק הוא לומר דהקהיות דכלאים בהוסיפו הפירות ולא הזמורות אי נמי יש לתרץ לדעתו דהקהיות דכיתונות הן אכילה אכילי זמורות אכילה היא ללא נראה ויאכילת אסור לערלה שקדיש אכילה ועל דרך הדימיון

שור מ"מ קמ"ג קוה עיין לעיל זה כראוי לדעת מהג עמ"ן נ"ס לך רבנו: היה המקום שהחזיק בו סלע או חלמיש שאינו ראוי לזריעה צריך להנו' בו בדבר הראוי לה כגון שישטח בו הפירות או יעמיד בו בהמה וכיוצא בזה ואם לא נהנה בו בכל אותן השלש שנים בדבר הראוי לו לא החזיק היה מעמיד בהמה מקום מסוי' מחצר חברו או שהיה מגדל שם תרנגולין או מעמיד שם תנור וכירים וריחים או שנתן שם זבלו בין שהעמיד שם מחיצה בין שלא העמיד אם נשתמש ברברים או וכיוצא בהן שלש שנים ביום ובלילה וטען על בעל החצר ואמר אתה נתת לי מקום זה או מכרתו לי הרי זו חזקה: שדה שהיא מוקפת גדר ובא זה שהחזיק בה וזרע חוץ לגדר[ו] ונהנה בכל מקו' שאינו יכול לומר אף על פי שאכלו שנה אחר שנה לא עלתה לו חזקה שהבעלי' טוענין ואומרי' כיון שראינו שזרע במקום מופקר אמרנו כל מה שזרע חירת השדה תאכלנו ולפי' לא מחיתי והוא הדין לכל הזורע מקו' שאינו שמור אלא רגל חיה ויד כל אדם מצויין בו

[ו] קאי מיהן דלחזיק מנוד דערידי ולבר מינה דערידי לא מכלי ליה:

אבלה כולה חוץ מבית רובע החזיק בכולה חוץ מאותו בית רובע שלא נהנה בו אפילו היה [ז] חלמיש בתוך השדה הואיל ולא נשתמש בו כראוי לו אין לו בו חזקה החזיק אחד באילנו' ואכל פירותיהן [ח] ואחר החזיק בקרקע וזרעה ואכל פירותיה וכל אחד משניה טוען שהכל שלי ואני לקחתיו זה שהחזיק באילנות [ט] עין בהלכות מכירה פכ"ד: ואכלן שלש שני' יש לו [י] האילנות וקרקע שצריכין לה והוא כמלא האור וסלו הוצ' לכל אילן ואילן וזה שהחזיק בקרקע יש לו שאר הקרקע וכן האוכל כל פירות אילן שלש שני' וטען על בעל האילן אתה מכרת לי אילן זה וקרקעו הרי זה יש לו קרקע בעובי האילן עד התהום שדה אילן [יא] שהיו בו שלשים אילנות בתוך בית שלש סאין ואכל עשר' בשנה ראשונה ועשרה בשנה שניה ועשרה בשנה שלישית הוחזק בכל והוא שיהו עשר' שאכל מפוזרו' בכל בית השלש סאין ולא הוציאו שאר האילנות פירו' אבל אם הוציאו שאר האילנות פירות ולא אכלן לא הוחזק אלא במה שאכל בד"א בשאכל הוא מקצת [יב] וקוה לבוז בזויי הפירות [יג] ובזוז העם מכל השדה פי שאר הפירו' אבל אם נעלו כן בעדיך הניח פירותיה עליהן וכן דינן: הואיל ואכל אילן מ מכאן ואילן מכאן מכל השדה החזיק בכל השדה אף על פי שלא אסף כל פירותיה: פ"ג

היה המקום שהחזיק בו סלע או חלמיש שאינו ראוי לזריעה צריך להנו' בו בדבר הראוי לה כגון שישטח בו הפירות או יעמיד בו בהמה וכיוצא בזה ואם לא נהנה בו בכל אותן השלש שנים בדבר הראוי לו לא החזיק היה מעמיד בהמה מקום מסוי' מחצר חברו או שהיה מגדל שם תרנגולין או מעמיד שם תנור וכירים וריחים או שנתן שם זבלו בין שהעמיד שם מחיצה בין שלא העמיד אם נשתמש ברברים או וכיוצא בהן שלש שנים ביום ובלילה וטען על בעל החצר ואמר אתה נתת לי מקום זה או מכרתו לי הרי זו חזקה: שדה שהיא מוקפת גדר ובא זה שהחזיק בה וזרע חוץ לגדר[ו] ונהנה בכל מקו' שאינו יכול לומר אף על פי שאכלו שנה אחר שנה לא עלתה לו חזקה שהבעלי' טוענין ואומרי' כיון שראינו שזרע במקום מופקר אמרנו כל מה שזרע חירת השדה תאכלנו ולפי' לא מחיתי והוא הדין לכל הזורע מקו' שאינו שמור אלא רגל חיה ויד כל אדם מצויין בו

אבלה כולה חוץ מבית רובע החזיק בכולה חוץ מאותו בית רובע שלא נהנה בו אפילו היה [ז] חלמיש בתוך השדה הואיל ולא נשתמש בו כראוי לו אין לו בו חזקה החזיק אחד באילנו' ואכל פירותיהן [ח] ואחר החזיק בקרקע וזרעה ואכל פירותיה וכל אחד משניה טוען שהכל שלי ואני לקחתיו זה שהחזיק באילנות [ט] עין בהלכות מכירה פכ"ד: ואכלן שלש שני' יש לו [י] האילנות וקרקע שצריכין לה והוא כמלא האור וסלו הוצ' לכל אילן ואילן וזה שהחזיק בקרקע יש לו שאר הקרקע וכן האוכל כל פירות אילן שלש שני' וטען על בעל האילן אתה מכרת לי אילן זה וקרקעו הרי זה יש לו קרקע בעובי האילן עד התהום שדה אילן [יא] שהיו בו שלשים אילנות בתוך בית שלש סאין ואכל עשר' בשנה ראשונה ועשרה בשנה שניה ועשרה בשנה שלישית הוחזק בכל והוא שיהו עשר' שאכל מפוזרו' בכל בית השלש סאין ולא הוציאו שאר האילנות פירו' אבל אם הוציאו שאר האילנות פירות ולא אכלן לא הוחזק אלא במה שאכל בד"א בשאכל הוא מקצת [יב] וקוה לבוז בזויי הפירות [יג] ובזוז העם מכל השדה פי שאר הפירו' אבל אם נעלו כן בעדיך הניח פירותיה עליהן וכן דינן: הואיל ואכל אילן מ מכאן ואילן מכאן מכל השדה החזיק בכל השדה אף על פי שלא אסף כל פירותיה: פ"ג

שדה מילן שקיו בו שלשים מילבות וכו' כלל בשאכל ג' מקצת הפירות וכו' עד לף על פי שלא הסף כל פירותיה כתב הרי"ף ז"ל דעת אחרת היא לו כי היכי דנימר דהוי דכזו בזויי וסכל כי הוה לשון בזה ושלג ושעה כי הוה כיון בזעה בזויי והוה לשון פזור שאכל שלש מכאן ושלש מכאן ומכאן והיינו קמפרשים זה הפיזור שכתב הוא עכ"ל: ואני אומר נס בזו שלא יהא מפיו מכמ' טעמי הלא כי הדין שכתב"ל ז"ל לא הוי מן המפרשים הו' שלא לשון הגמ' פר' חזקת הבתים נמלא פיס' דרבי ישמעאל אומר כו' דנרסינן מדרבי ישמעאל נשמע לרבנן מאי היא דתניא היו שלשים מילבות ממטע עשרה לבית סאה ואכל עשרה בשבה ועשר' בשבה זו ועשרה בשבה זו הרי זו חזק' לא"ר ישמעאל אחד פירא הוי חזקה לכולהו הכא כמי הכי הוי חזקה לכי היכי הוי חזקה לכי היכי וקא"ר הי' דלא אפיק ולא אכל לא הוי חזק' לכזעי וכספרים הישנים וקישרים שנספרד נוהגים לכזייר בזויי עד כאן שלמא הדין שכתב הוא הפירוש מפורש בלשון הגמרא ואיך יתעצלם דבר זה מהרא"ם ז"ל ועוד דא"ה פירושא קיימו כעור' מכאן כו' שנספר ושכתב ל"ם ז"ל תחלת זאת הפיסקא כדי לסדר עליו בלא כו' שבין ידיכו ועוד דאתמהה וכי רמ ז"ל מפי הספרים נמר מפי סופרים גדולים וחכמי דייק ונמר שמעתא מפומי דרביה ועוד שהדי כל דבריו עכ"ל רבנו רבי' הרב ר' יוסף בן מינאש ז"ל ופירושו מפורסמים בזאת המסכתא בין החכמים והוא פירוש יחיד ונוהם והוא דבזי בזויי והכי מילי היכא דלא אפיק ולא אכל כלל אבל אפיק בקדי קדמי אכל אפיק ולא אכל לא הוי חזקה מוקדם ומאוחר מן הנירסאות שלנו ופיל' בזויי לשון פיזור שאכלן מפוזרין וז"ל כי אכלם עשר מקו' בכל שבה שלש מילבות ממטע עשרה לבית סאה ואכל עשרה בשבה זו ועשרה בשבה זו הרי זו חזק' לא"ר ישמעאל אחד פירא הוי חזקה לכולהו הכא כמי הכי הוי חזקה לכי היכי הוי חזקה לכי היכי וקא"ר הי' דלא אפיק ולא אכל לא הוי חזק' לכזעי וכספרים הישנים וקישרים שנספרד נוהגים לכזייר בזויי עד כאן שלמא הדין שכתב

מגדל עוז

פרק שלשה עשר

ואלו שאין מעמידין הקרקע בירן אע"פ שאכלוה שלש שנים האומנין והאריסין והאפטרופין והשותפין והאיש בנכסי אשתו והאש בנכסי בעלה ובן בנכסי אביו והאב בנכסי הבן שכל אחר מאלו אין מקפידין זה על זה לפי שאין אבילתן ראיה אף על פי שלא מיחו בהן הבעלים אלא תחזור הקרקע לבעלים שהביאו ראיה שזאת הקרקע ירועה להן וישבועהסת שלא מכרו ושלא נתנו כמו שבארנו וכן ראשי גליו של אותו זמן והגזלן והגוי אין אבילתן ראיה מפני שהן בעלי זרוע וכן חרש שוטה וקטן אין אבילתן ראיה מפני שאין להם טענה כדי שתעמור הקרקע בירן אלא תחזור לבעלים וכן המחזיק בנכסיהן אין אבילתן ראיה כיצד אין מעמידין את הקרקע בירן ראובן שאכל שדה שמעון שני חזקה והוא טען שהיא לקוח בידו והביא שמעון עדים שהיא ירועה לו וכן הביא עדים שראובן ידע שהוא שותפו או אריסו או אפטרופו ומפני זה לא מיחה תחזור השדה לשמעון וישבועהסת שלא מכר ולא נתן והוא הדין לשארן אבל אם לא הביא שמעון ראיה שראובן היה שותף או אריס אלא ראובן הודה מעצמו ואמר כן הוא שותפי ומכר לי הואיל ואכל שני חזקה ויכול לומר לא היה שותפי מעולם הרי זה נאמן כשאר כל אדם האומנין ביצד בנון שהיו בונין בדה או מתקנין אותה שנים רבות ירדו מאומנותן אם אכלו אותה שלש שנים מאחר שירדו מאומנותן יש להן חזקה האריסין ביצד בנון שהיה אריס לאביו של בעל השדה או לאנשי משפחתו שכיון שהוא ארים של בתי אבות אין ממחין הבעלים בידן אבל אם זה הוא שנעשה אריס תחלה הואיל ואבלה כולה שני חזקה מעמידין אותה בידו ואומרים לבעלים היאך אבל שנה אחר שנה ולא מחיתם בו ארים של בתי אבות שהוריד אריסין ירדו יש לו חזקה שאין מורידין אריסי לנכסי אדם והוא שותק אבל אם חלק לאריסין אחרים שהיו בדה אין לו חזקה שמא ממונה על האריסין עשו אותו וארים שירד מאריסותו ואכלה שלש שנים מאחר שירד החזיק האפטרופוס ביצד בין שהיה אפטרופוס על שדה זו בין על שאר נכסים בין שמינה אותם בד בין שמינה אותם אבי יתומים וגדלו היתומי והניחו אותם בין שמינה אדם אפטרופוס על הוצאתו והכנסתו הואיל והן משתמשין ברשותן להן חזקה עברו האפטרופין ממנויין ואבלו שלש שני אחר שעברו הרי זו חזקה השותפין ביצד אם היה שותף בשדה זו ואין בה דין חלוקה אע"פ שאבל את כולה האחר מהן כמה שנים הרי היא בחזקת שניהם ואם יש בה דין חלוקה ואבלה האחר כולה שני חזקה יש לו חזק שהרי אומרים לשותפו אם באמת שלא מכרת ולא נתת היאך אבל את כולה ואתה שותק ולא מחית כל שלש שנים וכן

וכן עובדה לעיל לדיני בר חמיה ורב עוקבה זבין חמתא בקדי קדלי כו' עד מאי טעמא עבדיתו הכי כי היכי דלא תיחזקו לקדי דכולהו אלו חזקה ואולי ביוקר אחר ומכר רבינו בדרך שכתב בפרק עשר שבעל שדה שיש לו חזקה שלשה שנים ואכלה אחר ואמר שלי היא ולא מכרתי ולא נתתי לו אלא שכרתי ממנו או שהיה לי משכון בידו ואינו יכול להוציאה ממנו אלא בדין הרי זה נאמן שכל אלו הדברים אינן מוציאין מידו של חזקה אלא בדין ואם לא טען כלום הרי זה מוציא מידו שהרי אכל פירותיה בחזקה ואין לו עליו אלא הקרן בלבד ואם אמר שלי היא ולא מכרתי ולא נתתי ולא שכרתי ממנו ולא משכון בידו אלא שהיה לי ברשותו ואינו יכול להוציאה ממנו אלא בדין הרי זה נאמן שכל אלו הדברים מוציאין מידו של חזקה

ובן היש שאכל וכו׳ שם במשנה ובגמרא ומה שפתח רבינו והרם ועשה כל מה שעשה הוא הלשון שהוקשה לרבינו למחות כנגד שחפר בהשאל בה בורות שיחין ומערות הלשון שהוקשה בתרומת הדשן ז״ל ובהלכות הקיצור ז״ל דעת רבינו: ובן האשה שאכלה פירות וכו׳ שם במשנה ובגמרא: ובן הבן הנזכר בדברי יוסף ז״ל לא תכיל הלשון והלכתא הלשון שהוקשה לו בתרומת הדשן ז״ל שכתב כל מה שעשה הו

הגוי אפילו אכלה כמה שנים אין אכילתו ראיה ואם לא הבי שטר תחזור השדה לבעלים בלא שום שבועה שלא תקנו שבועת הסת אא לישראל

ג עיטור וכתב ל"מ מי טעין ואמר לי מזה ישראל המערע עלי הרי זה נאמן וישבע הסת על כך מתוך שיכול לומר אני לקחתיה ממך והרי אכלתיד"ש שני חזקה יכול לומ' מפלוני לקחתיה שבפני לקח' ממך:

אין מחזיקי בנכסי קטן ואפי' הנדיל ביצ'אכלה בפניו בשהוא קטן שנה א' ושתים אחר שהנדיל וטען אתה מכרת לי אתה נתת לי אין זה כלו' עד שיאכל ג' שנים רצופות ד אחר שהנדיל: מי שהחזיק בנכסי קטן שנים רבו' וטען ואמר משכונה הן בידי ויש לי חו' עליהן כך וכך הואיל ואלו רצה אמ' לקוחים הן בידי ה נאמן שהרי אינד"ה מוחזק"ד שהיא של אביו של זה והרי זד"ה נובה בשבועה מה שטען ותחזור ליתומים אבל אם יצ'עליה קול שהיא של יתומים אינו נאמן שהרי אין מחזיקין בנכסי קטן ותחזור השדד"ה וכל הפירות שאכל ליתומים עד ו שינדלו ויעשה עמהן דין: אכלה

ו נכנסת בספ' ורבי פירש נפ' המפקיד ובכתובות פרק ב' דאפי' אכל ג' שנים אחר שהנדיל אין לו מוחזק ה שתלת ירידתו ה היתה בקטנות כי לא ידע שהיא של אביו עכ' ועיין לעי' פ"ג ושיימן כ':

ז מעובדא דהכא נר שהשוה דאמר מנו דאי בעי אמר לקיחין הן בידי מ

מהימן ופירש הרן' מהימן בלא שבועה דאין כאבעין על הקרקעות ואמר כי דאין לקרקעות ממך שדקדק דה קאי מה קיל דכתוב דכשבעין על הקרקעות שבועת הסת ו כללעילפ"ה דהייט היכא דטעין טעמת בריה אבל הכא היתומים אין בריה להן שאין לקיחה בידם ובספ"ה כתב לעיל רבנו המחבר דנובה בשבועה ואם תאמר אם כן מאי מקני ליה המנו ותירץ בפ"ק דיש לדמות דלקני ליה שיכול לתפוס הקרקע מיד ולגבות את שלו אלא על פי שהן קטני' דכי מיסתלק המנו קיורך להמתין עד דנדלי יתומי ועיין בסיימן ע"ה:

ח פירוש עד שיקיו בני עד שיקיק בן עשרים כמי מילי למיזך ולמכור בנכסי בני עד שיקיק בן עשרים כמי מילי למיזך קיבלתו אבל למיבריע חוב אבוי מוכרים בית דין משלשה עשר ואילך דמסתם לילכות מכירה פרק כ"ט:

הגוי אפילו אכלה כמה שנים וכו' עד נאין לטענתו לריך

כתב הראב"ד ז"ל כיון שטען ואומר מכי שתם מכרה לישראל שישבע היסת אף על פי שבת מחמת הגוי עכ"ל:

ואני תמה עיקר זאת ההלכה למחה קבתים ולאיני כח כמה פירושים לגאוני' ולמפרש' לראשוני' ולאחרוני' כמה לכל זה וכיוצא בו בעניינים רבים אבל אין כאן שבוע אלא לשון שקנו ולדברי אלהים חיים והכי איכא לשבועת יבית דאי בעית אמרת טעון זה הישראל על שכפני לקחה ממך פרק חזקת הבתים: אין מחזיקין בנכסי קטן וכו' עד אחר שהנדיל

כתב הראב"ד ז"ל אינו כן אלא אפילו אכלה חזקה ואינו יכול לומר שלא ידעתי שהיה של אבי שמת ושלא ידעתי שהיה של אבי שמת ושלא ידעתי שהיה של אבי שמת וש

אכלה שני חזקה בחיי אביהן מתוך שיכול לומ' לקוחה היא בידי מאביהן נאמן לומ' חוב יש לי על אביהן וגובה אותו מן הפירו' וגובהו שלא בשבוע מתוך שיכול לומר שלי הן: ברוך שברח מחמת סכנת נפשו' כגון שהיה המלך מבקש להמיתו אין מחזיקין בנכסיו אפי' אכל המחזיק כמה שנים וטען שלקח אין אכילתו ראיה ואין אומרין לבעל השדה למה לא מחית מפני שהוא מתעסק בנפשו אבל הברוח מחמת ממון הרי הוא ככל אדם ואם לא מיחה מחזיקין בנכסיו: מחזיקין בנכסי אשת איש כיצד אבלה מקצת שני חזקה בחיי הבעל ושלש [ה] אכל מקצת בחיי הבעל ומקצת שני' אחר מיתת הבעל וטען ואמ' את מכרת לי ובעליך מעמידי' אותה בידו מתוך שיכול לומר ממך לקחתי אחר מות בעליך שהרי אבלה שני חזקה אחר מיתת הבעל ולא מיחתה בו אבל אם אכלה בחיי בעל כמה שנים ולא אכלה שני חזקה' אחר מיתת בעלה אין [ו] לו חזקה: כל חזקה שאין עמה טענ' אינה חזקה כיצד הרי שאכל פירות שדה זו כמה שני' ובא המערער ואמר לו מאין לך שדה זו שלי הוא השיבו ואמר לו איני יודע של מי הוא ובין שלא אמר לי אדם כלום [ז] ירדתי לתוכה אין זו חזקה שהרי לא טען שלקחה ולא נתנה לו ולא שיר שה אף על פי שלא טען אין מוציאין אותה מידו עד שיבי' זה המערער עדים שהיא שלו הביא עדים תחזור לו ה השדה ומוציאי' מזה כל הפירו' שאכל ואין פותחין לזה המחזיק תחלה ואין אומרין שמא שטר היה לך ואבר עד שיטען מעצמו ואם לא טען [ח] יחזיר כל הפירו' שאכל: וכן האוכל שני חזקה מחמת שיש שטר בידו ונמצא השטר בטל בטלה החזק' ותחזור השדה עם כל הפירות לבעלים: הבא מחמת ירושה לא אכל מקצת ומקצת בחיי הבעל ומקצת לאחר מיתתו לא ולא דמי לאכלה בפני הקהל שכתוב בהם שהיה בחיי אביהם ולפני הקהל שכתוב בהם שהיה אחר מיתתם תום' עכ':

[ג] כיון בחזקת שלא שכיח כיון בחזק' יום אחד מיירי בשלא כתבם ועיין בסימן עג' וכספר קנין סימן לט':

[ד] לקמן סוף מי' מפלוגי זכות' דזכות מיקל בלא חזקה היה חזק עד שיאמר לתה מכרת לי כו' אלא דעדיפא ליה למיקם שלא יאמר ליה לדם דבר לשמועינ' דלא הוי פתח פיך לאלם כדאמרינן בגמרא תו' עכ':

[ה] שמעי' מהכא דאי הוה הדר טענ' כהי מקיימינ' ליה דכל מין קדמי מוזד וטוען דאיכו מכחיש טענה הראשונה רשב"ם עכ':

[ו] מהקום נברח דדר בקשתה כ נעלית' עכ':

[ז] כתב ר"ח דאיכו לרבותי' הנאוכים דאפי' מחזי לית ליה למיחת לדיכא בדדיה מכיה דאדעא אלא אפי' דזבין ליה בחית בהדיה ואין כראה להשבם דאה כל זכות שתבא לידו מכר לו ראשון לשני ולא יוכל ל לחות ולומר לאו בעל דברי דידי את אלא אי מסכח סהדי דדר ביה קד יומא הוה מוקמיכן ליה ר' חייא בידיה תוספות עכ':

בתב הר"אבד ז"ל כראה מדבריו אפי' יצא עליה קול שהיא של יתומים ונזקו טענ' גדולה דאיכי היא ועוד אפי' תימר שלא יועיל שום מנו לנכות לכתחלה בלא שכועה מידי דאוק להשבוע על המשכון אתמרו הנאוקים שהי' כשבע ונוטל ודבה כר שרשום דאה בעי למפטר כפשיה משכועה אחר אכילה אאי תימר אפי' נם על שו הלשכו' שהוא מפר' דברי ר"מ ז"ל ודעתו לפי דבריו ומקשה והלא עיכך רואות כמה בירר דבריו ז"ל בסמוך והעתקתי לשכו' דאם יצא עליה קול שהיא של יתומים אלא המחלוקת יאבה כמו שכתבתי ומפרש אותה פי' רבותיו דכי אמרי' אין מחזיקין בנכסי קטן הכי מילי היכ' דידיעא דקטי אלעזא דאבוהן דיתמי הוא ואה טענין היכו דזבכה אבל היכא דלא ידיעא אלא מיכו הוא דאה וכן מדי דאלעזא דאבוהן הוא ואה טענין דזבכה מיכיה אמרינן בהא מינו ואף על גב דלא אכלה שכי חזקה בחיי אבוהן דיתמי דאפה שאסר הוא אפה שהתיר שו דברי דבו כפירושי ועל דרך זה כתב ר"ת ז"ל זה הדין והדין דין אמת ואה פי' כאן והרוצה לאלוק יאלוק אבל נרין להניח דאיכי מעמו אבל לא ידין דעת שכנדו כרצוו ואם לא הניח חזק לסברא ואלא כראה ופשוט: בורח שברח על מחזקין בנכסי פר' חזקת הבתים דף נ"ג ומייתי לה סב דכתובות: מחזיקין דף י"ו בנכסי אשת איש כו' עד יחזיר כל הפירות שאכל פר' חזקת הבתים: דף כ וכן האוכל שכי חזקה עד כל הפירות לבעלי כך הורו הגאוכים ז"ל: הבא מחמת ירושה כו' עד סוף הפרק פרק חזקת הבתים: דף מ"ח פרק ע"ה

[ח] כתב ר"ח דאיכו לרבותי' הנאוכים דאפי' מחזי לית ליה למיחת לדיכא בדדיה מכיה דאדעא אלא אפי' דזבין ליה בחית בהדיה ואין כראה להשבם דאה כל זכות שתבא לידו מכר לו ראשון לשני ולא יוכל ל לחות ולומר לאו בעל דברי דידי את אלא אי מסכח סהדי דדר ביה קד יומא הוה מוקמיכן ליה ר' חייא בידיה תוספות עכ':

טור חמ"ש סי' ק"ח ס"ח
סמ"ע עסין כ"ס
לק ק"ס ל
טור סי' ק"ח ס"ס
ישר ח ב
גם זה סס
רשב"ם בבבא
טור חמ"ש סי' ק"ח ס"ס
סמ"ע סס
סס

מגדל עוז

פרק חמשה עשר

מי שערער על שדה כו' עד יטבע היסת שלקחה פל'

ף קיט נט פשוט: עדי חזקה שקעיל מחד כו' עד והפירות לבעלים פרק

ף כו חזקת הבתים: מי שילד לשדה

ף כו נ כו' עד מסלקי' אותו ממנה פ' חזקת הבתים: מי שילד לשדה שהיתה כו' עד

ף נ ד מסלקין אותו הכל פ' חזקת הבתים:

הב"א זה המחזיק עדים שפלוני שמכר לו דר בה אפי' יום אחד או שאמ' לו [ף] בפני לקחה ממך ואח'כ [ב] ככל הכרוי מלה פי' רשכם דמקיים מה היתה שלך מעולם לף [ג] ולקוח שטוען מ מכרה לי מעמידין [ב] אותו בידו מתחילה קמי דילי שהרי יש לו טענה עם חזקתו זכות מיכך הכל ואילו רצה טען ואמר ממך היכא דאמר כבר לקחתיה שהרי יש לו שני מפלו' זכות דזכות חזקה מיכך תו לא מקיים לומר קמי דילי זכות מינו דאי בעי אמ' תחילה לא היתה שלך מעולם דמנו לאפקעי לא אמרי' כדמוכח נבי הקונה דבר בקשתה בעלותה מרבע שכן כו' דאמר ליה רבי חייא לית לך סהדי דלא זבנת מיניה אלא מיכך משמע הא לית ליה סהדי לא מקיים לומר קמי דילי דר בה אחד יומא מינו דאי בעי אמר מיכך זכותא דכיון שהקרקע היתה שלו מהכל בהאי עובד' שלא היו עדים שהיתה שלו אפי' חזקה מנו דאי בעי אמר לא קיימא לן מי עוד שם שכתב שכריך הוא שהחזקה מנו דהכחשה הזאת ליה כ[ו]שקלת מודה שהיתה של המערער והוא לא [ד] לקחה ויש מי שכתב שאינו צריך שני חזקה ולדעת הראשון הספרים ה הרשב"ם ז"ל וכן נראה מלשון רבינו:

פרק חמשה עשר

מי שערער על שדה וכו' פר' נט פשוט תנו רבנן ף קפט הכא לדידן בשטר ובחזקה כדין ב בשטר ואיכו כדין בחזקה דכרי רבי רשב"ג אומר כדין בחזקה ומסקנא הלכה כרבי ואף רבי לא אמר אלא לברר ופרשו בהלכות כלומר כיון שהביא את שטרי לימדין לו ברר את שטרך אף על פי שיש עמו חזקה ואם תי לתבער לברר כנון שמתו עדיו או שהלכו למדינת הים אפי' לרבי כדין בחזקה על כרחין וזה מ מבואר בדברי רבינו ומכלל דברים' שאם כתב שטר מזוייף הרי חזקתו ר"ת בטלה ולכך אמו מבריכין אותו ל לברר ודבר פשוט הוא והטעם ל טור חלפי"ק מ לחזק מכח שטרו קא אתית וכבר מתנשם ף קפ"ד כתבתי כיוצא בזה פרק שני:

עד חזקה שהעיד וכו' פרק ף כ חזקת הבתים מימרא:

העיר האחד שהכלה שכה וחמישית וכו' מפורש בסנהדרין שם טור סי' קנ"ג קתני ופרשוה כגון במקו' שמוכירין שכה מוזרעין שכה שבתאחר פרק שנים עשר שכתבו זה עולה לסם חזקה אף על פי שאין רוכסין שאם לא כן מאי לריך מכחישין אפילו שכיסם מעידין שהכלה קנה או מעידין שהכלה בת"ו אין חזקתו כלום מה בירור: בי שילד לשדה טור שם סי' קנ"ג בחזקת שקנה יהבם וכו' מעשה שם שם מה ף קפ"ג קרקיה דרב לידי בר מבין שכיב ונתנין ליקלא אחת כר לידי בר מבין ואחר כך קרקיה אחת הקנה נבדית ואחר לבת קרקיב' עפי אחל רב לידי ליתי סהדי לידי קרקיה שם שם ז"ה

/69

תוי"ט ב"ק ג ז' הזר

דף ל ג זה

תוי"ט ב"ק ג ז' הזר

שם מבואר בגמרא ב

בסוף מעלה זה:

שם זה שם ובשם ראובן

דף ל ח

זה אומר של אבותיו וזה אומ' של אבותיו זה חביא עדים שהי' של אבותיו וזה חביא עדי שאבלה שני' חזקה תחזור לזו שהבי עדי שהי' של אבותיו ויחזיר הפירות שאכל שהרי לא טען כלו' ואין אבילתו ראיה שכל חזקה שאי' עמה טענה על הבעלים אינה כלום חזר זה המחזיק ואמר כן של אבותיך היתה ואת'מכרת לי וזה שטענתי תחלה שהיא של אבותי כלו' שאני סומך עליה והרי היא שלי כשל אבותי או שאמר של אבותי שלקחו מאבותיך הרי זו טענה נכונה שהרי נתן אמתלא לדבריו הראשונים ומעמידין אותה בידו ואם טען בתחלה ואמ'לו של אבותי ולא של אבותיך אין שומעין לו בטענ'זו האחר' וכן כל כיוצא בזה: ראובן שהיה בתוך שדה ובא שמעון וערער עליו ואמר ראובן שדה זו מלוי קניתיה ואכלתי אות' שני חזקה אמ'לו שמעון והלא שטר זה מקוי'בידי שאני לקחתי'מלוי מהיום ארבע'שנים חזר ראובן ואמר וכי תעלה על דעתך ששל"ש שנ'בלבד יש לי משקניתיה שנים רבות יש לי משלקחתיה ואני קדמתיך הרי טענת ראובן טענה שאדם קורא לשנים רבות שני חזקה לפיכך אם הביא ראובן עדים שאכלה'שבע'שנים שנמצ' שאכל שני חזקה קורם שלקחה שמעון מעמידין אות'בידו אבל אם אכלה פחות משבע'שנים תחזור לשמעון שאין לך מחאה גדולה מזו שהרי מברה קודם שהחזיק ראובן זה אומ'של אבותיך ואין לו עדים וזה אומר של אבותי ואין לו עדים תחזור לזה שהביא עדים ומוציאין מזה כל פירו'שהודה בהן שאכלן אע"פ שאין עליו עדים שאכל שהרי הוא או'שמחמת אבותיו אכל והרי הע'די שה'של אבותיו של זה הטוען וכן כל כיוצא בזה הב'א המעיד עדים שזו השדה שלו וזר שבתוכה טוען ממך לקחתיה והרי שטרי והוצא שטר מקויים טען המער' שהוא מזייף והודה בעל השטר ואמר כן הוא אבל היה לי שטר כשר ואבד ולקחתי זה שבידי כדי לאיי'עליו שיודה שמכר לי באמת הואיל ואילו רצה היה עומד בשטרו שהרי מקויים הוא הרי זה'נאמן ואין מוציאין את השדה מתח'דיו וישב'ע הסת הב'א המעיד עדים שזו השדה שלו וזה שבתוכה טוען ממך לקחתי'ואכלתי'שני חזקה והביא עדים שאכלה שני חזקה טען המער'ואמר היאך טענתי שלקחת ממני היום שלש שנים ובאותו הזמן לא הייתי במדינ'זו מצריכין זה שבתוב' להביא ראיה שזה פלוני שהמער'היה עמי במריניה בזמן הזה שטוען שמכ' לו בו אפי'יום אחד כדי שיהיה אפשר שימכור ואם לא הביא מסלקין אותו:

מי

דף ל ג זה

תוי"ט ב"ק ג ז' הזר

שם מבואר בגמרא ב

בסוף מעלה זה:

שם זה שם ובשם ראובן

דף ל ח

ג"כ בקו'לגה דיוקא דטענ שלקחתי מאבותיך אלא טענ אלא שלקח מתון דליס בה יום אחד עכ':

ד"ה הרי פסק לגה כרבה דאמר אמ' לי לטלק בימקום עליס לגה כרבה דאמר אמ' לי לטלק דלמי אמ'לי לטלק כ"ש דטענ שלקחתי מאבותיך דמשמע מעולם היתה שלקח ולגה של אבותי טעונין ליתמי כ':

ה"ה עביד ליכי דיקי לגשי טוען שני חזקה לגבל מי לגה עביד מעב' דלית ליה סהדי דלקח ז'שכיח לגה מהימני דקא ליקי מכחיש לה ונדלת בעל דין כמאן עדיס דמי לשבם ותו'עכ':

ו"ה עביד ליכי דיקי לגשי טוען שני חזקה לגבל מי לגה עביד מעב' דלית ליה סהדי דלקח ז'שכיח לגה מהימני דקא ליקי מכחיש לה ונדלת בעל דין כמאן עדיס דמי לשבם ותו'עכ':

תוי"ט ב"ק ג ז' הזר

שם מבואר בגמרא ב

בסוף מעלה זה:

שם זה שם ובשם ראובן

דף ל ח

ד"ה הרי פסק לגה כרבה דאמר אמ' לי לטלק בימקום עליס לגה כרבה דאמר אמ' לי לטלק כ"ש דטענ שלקחתי מאבותיך דמשמע מעולם היתה שלקח ולגה של אבותי טעונין ליתמי כ':

[מכאן פסק ר"י דלית הילכת' כבר קפרא דאמר נרים למחות בסוף כל נ' דקא סתמא דתלמוד קאמר כי לגבל מכלה זית שכין לך מיחה גדולה מזו אף על גב דלגה מיחה בסוף נ' והכי הילכתא דסתמא דתלמוד קא לה ולגה כפלי"ם שפסק כבר קפרא' כדלעיל ספ"ו וביבמ' פירש דלגה פליגי דשאני הכא דכיון שהשטר בידו הסיד מיחה בכל שעה ועוד יש לחלק וליתן טעם דלגה פליגי עיין בתשובה שהשבתי וכן מתוך לשון רשב"ם משמע פרק חזקת הבתים שפסק כבר קפרא בהקיש דהכלה זית ע"כ:

ז' הילכת'כוותי'דרבה בהלעה היכא דקיימא לרעה תיקום ודלגה כרבה יסף דאמר אמרי מכיכן ואילך כי שטרא חספא בעלמ'הוא והילכתא כוותי'דדב יסף בזוזי'כו' בהילכות קלוקה פ"ל פי'בקו'משום דמספקא לי'כמאן הילכתא ומוקמת ממוכח בחזקת מריה וקשה דאם כן היה לן לאוקומי מרעה בחזקת מריה קמ"ל דאכתי כר שעיה דאמר אוקי תרי ואוקי ממוכח בחזקי' מוכל אוקמה כך מסכימו הלי'מבן וקרשב"ם ז"ל דכל חלף עלן גב דכסבי בידה דלוקח ועוד דאם כן היה לי למימר הכא השתא דלגה אימר הילכתא לגה כמר ולגה כמר אוקי ממוכח בחזקת מריה ה"ג דעבד כמר עבד ודעבד כמר עבד כדאיתא ס"פ כל הנשבעים לכן נרא'דלגאו משום ספיק קאמר אלא לגזרי מבין הילכתא כרבה בהלעה ודעבד כרבה יסף לאו כלום עבד וקיימו טעמא משום דאמרינן מנו לאוקמה מיניכא ולאוקמיה תרעה בחזקת ניתן דקיימא השתא דקיימו בידה לוקח וכן הילכתא כרבה יסף בזוזי לאוקמה ביד המוחז' וקא לי'שמע"ש פרק הכותב ופרק שבועת הדיינין דאמרינן מנו להוטיל ממון דאמרינן מנו שיכול לומר להלן יכול למימר כני סיטרא'י ניכחי יש לומר שכי קתם דאיכא שטרא ועיין בהילכות קלוקה פ"ל ועיין לעיל וקא דאמר בכתוב'דכתב' לומר ושמרתם כאכסתי כיונו דיכולה לומר מוכת עין תחי תחתיך דקיימו מנו להוטיל ממון דמשום דקיימ'בחזקת בתולה ונם קיימ טוענת בריה והכעל טוענת שוה ועיין לעיל פרק ט' עכ':

ג ב 90 iii

מי שהלך למדינת הים ואבד דרך שדהו בין שהיו ארבע׳ המקיפות אותה לר׳ אנשי בין שהיו ארבע׳קנו מאחד הרי כל אחד מהן דוחהו ואמר לו שמא דרך שלך על חברי הוא לפיכך יקנה לו דרך במאה מנה או יפרח באויר וכן אם היו ד׳ השדות לאיש אחד שקנה אותן מד׳ אין לו עליו דרך שהרי אומר לו עתה אם אחזיר לכל אחד שטרו אין אתה יכול לעבור על אחד מהן ואני קניתי מכל אחד מהן כל זכות שיש לו אבל אם היה בעל ד׳ שדות המקיפות איש אחד והוא בעל המצר שלה מתחלה ועד סוף הרי זה אומר לו מכל מקום דרכי עליך וילך לו בקצרה באיזו שדה שירצה בעל השדות וכן כל כיוצא בזה ואם החזיק בדרך ואומר זו היא דרכי אין מסלקין אותו ממנה אלא בראיה ברורה:

מי שהלך למדינת הים ואבד דרך שדהו בין שהיו ארבע׳ המקיפות אותה לר׳ אנשי בין שהיו ארבע׳קנו מאחד הרי כל אחד מהן דוחהו ואמר לו שמא דרך שלך על חברי הוא לפיכך יקנה לו דרך במאה מנה או יפרח באויר וכן אם היו ד׳ השדות לאיש אחד שקנה אותן מד׳ אין לו עליו דרך שהרי אומר לו עתה אם אחזיר לכל אחד שטרו אין אתה יכול לעבור על אחד מהן ואני קניתי מכל אחד מהן כל זכות שיש לו אבל אם היה בעל ד׳ שדות המקיפות איש אחד והוא בעל המצר שלה מתחלה ועד סוף הרי זה אומר לו מכל מקום דרכי עליך וילך לו בקצרה באיזו שדה שירצה בעל השדות וכן כל כיוצא בזה ואם החזיק בדרך ואומר זו היא דרכי אין מסלקין אותו ממנה אלא בראיה ברורה:

מי שהלך למדינת הים ואבד כו׳ עד סוף הפ׳ כ׳ שבועת העדות:

סליקו הלכות טוען ונטען בס״ד:

פרק ששה עשר

ראובן

שמכר לשמעון שדה והיה לוי מעידי השטר ובא לוי לערער על השדה ולטען שראובן גזל אותה ממנו אין שומעין לו ואין משגיחין על ראיות שיביא על אותה שדה והרי אבד כל זכותו שאומרים לו היאך תעיד על המכר ותבא ותערער וכן אם העיד לוי בשטר שכתוב בו השדה פלונית של ראובן מצד מזרח או מערב הוא ועשה השדה סימן לאחד והעיד בשטר אבד את זכותו ואינו יכול לחזור ולערער שאומרים לו היאך תעיד בשטר זה שכתוב בו השדה הזאת מצד פלוני ותחזור ותערער עליה; טען העד ואמר תלם אחד הוא שעשיתי סימן ולא כל השדה ואותו התלם הסמוך למצר בלבד הוא של ראובן הרי זו טענה הנשמעת ויש לו לערער על כל השדה חוץ מאותו התלם ואין כל הדברים אמורין אלא באחד מעדי השטר שבא לערער אבל הדיינין שקיים השטר יש לו לערער מפני שיכול לטעון ולומר לא ידעתי מה היה כתוב בשטר מפני שיש לדיינין לקיים השטר אעפ״ש שלא קראוהו אבל העדים אין הותמין על השטר אא״כ קראוהו כולו וידקדקו בו בא שמעון ונמלך בלוי ואמר לו הריני קונה שדה פלונית מראובן ובעצתך אקנה אותה אמר לו לוי לך וקנה אותה טובה היא יש לו ללוי לערער עליו ולא איבד זכותו שהרי לא עשה מעשה ויש לו לומר רצוני היה שתצא מתחת יד ראובן שהוא אלם כדי שאתבע בדין ואקח שדי; ראובן שערער על שמעון ושמעון אמר איני יודע מה אתה סח אלא שדה זו מלוי לקחתי והרי עדים שאכלתיה שני חזקה אמר לו ראובן והלא עדים יש לי שבערב באת אלי ואמרת לי מכור לי שדה זו אין זו ראיה ויש לו לשמעון לומר רציתי לקנות ממך כדי שלא תערער ולא הטריחני בדין אף על פי שאיני יודע אם היתה שלך או אינה וכן כל כיוצא בזה ואם לא טען שמעון טענה זו אין טוענין לו; ראובן שערער והביא עדים ששדה זו שלו ושמעון שבתוכה טוען אתה מכרתה לי ואכלתיה שני חזקה וראובן אמר בנגל אכלת בין שלא היו עדי שאכל כלל בין שהי׳ שם עד אחד שאכלה שלש שנים אינו חייב להחזיר הפירות שאכל שהרי הוא או שלי אכלתי ואין עליו עדי שמחייבין אותו בפירו שהרי מעצמו הור׳ וזה העד שהעיד שאכלה שלש שנים ליפות בחו של אוכל הוא באו ואילו היה עמו אחר חיתה השד׳ עומד בידו לפי׳ ישבע ראובן הסת שלא מכר ותחזו לו השדה וישבע שמעון הסת שאינו חייב לו כלום בפירו שאכל ויפטר; היו שני עדים מעידין על שמעון שאכלה פחות משני חזקה יחזיר כל הפירות שאכל ואפילו היה׳ עד אחד חייב להחזיר על פיו שהרי אינו מכחיש העד אלא אומר אמת העיד ואכלתי שני שנים ושלי אכלתי ונמצא מחוייב שבוע׳ ואינו יכול להשבעומשלם; כל למימ׳ לא מכלתי כי אם מעט כנ׳ עי׳ כ׳ ותפקי טפי ממול׳ דהוי חזק׳ כי תמ׳ מי מכלי טובא ודילמ׳ מכלי מקימין דשבם:

לטעון העד תלם א׳ כלבד עשיתי סימן וכן ערוך ולזה הסכים הלמן ז״ל וכתב שאם תמר מכר מיזדע קרקע פלוני יש לו תלם קטן ואפי׳ תמר שדה פלוני יש לו תלם כן ט׳ קנין לפי שפחות מכן אינו נקלט עכ׳ ודע שדיינין אלו הם בעיש למיערער עליהם שהיתה שלנו או שלא הבירתי וזהו חזקה וזה פשוט וכן פרש״י ז״ל ודב׳ מוכרח הוא: אין כל הדברים וכו׳ שם בגמ׳ מפורש הדין והטעם שהזכיר רבינו: בא שמעון והלך וכו׳ פרק ה״ם מעשה שם מבואר לפלוני רבינו דקמ׳ בפחות עליה בעד אבד את זכותו היו בפחות דקעבי׳ מעשה אבל הכי הבירה בעלמ׳ הוא כדאיתא התם וכתב הרשב״ץ ז״ל דדוקא כשקודם שהמערער שיעבד בכך אבל אם כפר ואמר לא היו דברים מעולם והלה הביא עדים לדבריו מיהיימ המערער בכך דחזקה גדולה היא זו שחיכבה אלו עכ׳: ראובן שערער על שמעון וכו׳ שם מעשה מבואר וכתב רבינו שם לא טען שמעון טענה זו אין טוענין לבעלי דברים והמעשה הנזכר בנמ׳ כך הוא שהמחזיק טען כך אבל ודאי שם לא טען רגלים לדבר ואין טוענין לו: ראובן שערער והביא עדים וכו׳ שם הוא דאמר ליה לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר מיכך זבנתה ואכלתה שבי חזק׳ לייתי חד סהדא דאכלה תלת שבין סבור רבנן למימר וכו׳ ומסקנא שהוא מחוייב להחזיר קרקע אחין לו שפי עדים אבל לא הפירות ואין כל בשאין שם עדים שאכל כלל אלא שהוא טוען אכלתי ושלי אכלתי שאינו חייב להחזיר הפירות ואין הטבועת שהזכיר רבינו פשוט הוא: היו שני עדים מעידים כו׳ שם הוא דאמ׳ לחבריה מאי בעית בהאי ארעא אמר מיכך זבנתה ואכלתה שבי חזקה חזל לייתי סהדי דאכלה תריתי שבין אמר רב כחמין הלירת ארעא והדדי פרי ושם מתברר דהכי נמי שהזכיר רבנו עוד שם אמר רב זכיה לי טענן ואמר לפירות כחמין שי״ם לא טענן מיכך זבנתה חלא קניתי הפירות כחמין היה על הפירות שאכל ויש לא חבין חייבים לשלם דילמ׳ והקשו אי כי קרקעמי כשטוענין קניתי ניף הקרקע ותרצו אמרין ליה אחוי שטרך והקשו אי כפי פיל׳ נמי ותרצו שטרי לפירי לא עבדי חיכבי עכ׳ וכבר כתבתי דין הטוען לפירות ילדיתי בתחוכה שם הדין והטעם:

מגיד משנה

מי שהלך למדינת הים ואבד דרך שדהו וכו׳ בתוספתא פ״ק דחדין ומשנה מי שהלך למליאת הים ואבדה דרך שדהו לחמין אומר ילך לו בקנרך וחכמים אומרים יקח לו דרך במקום מכה לו יפרח באויר ובגמרא הקשו שפיר קאמר לחמין פירות דקל כלקח דעתך שקיק הימקיפו לדלם אחד מתחלה ועל סיפו ואתרבו כנון שהקיפוהו מרבעה בכי חדם והקשו כן מ״ט לחמין ותירצו כאחד מרבעה לאחתו מכח מרבעה אי בעי כאחד מרבעה לאחתו מכח אחד כולי עלמא לא פליגי דמכי מדלהו ליה פירוש ומ״ש לחמין מודה לחכמים כי פליגי באחד מרבעה לחמין שבר מכי חלא מוריחו נבך היא ובבבן שברי מכי חלא מהלכינן שטר למליכה ולא מכית לאשתעויי ליכא בקלייהו ובכל כחכמים ובתבלו כל דברי רבינו ומה שכתב ואם הסיעה כדרך וכו׳ כמה שיעור חזקה כדיבו הגאונים ז״ל ודמי לאו כל כיוצא להחזיק בעבד שלא זה מזה כדוק:

טור חו״מ סי׳ ק״מ ס״ב

פרק ששה עשר

ראובן

שמכר שדה לשמעון וכו׳ משנה פרק ח׳ מחלין דכתובות העור על השלה ויש חתום עליה בעל חמין אומר יכול לומר האמני כוח לי והלחשון קשה ממני וחכמים אומרי אבד את זכותו והלכה כחכמים:

עור שם סי׳ ק״ם ס״ו

וכן אם העיד לוי בשטר וכו׳ שם במשנה עשה חת סימן לאחד אבד את זכותו ופי׳ שאם מכר לוי המערער שדה אחת סמוכה לזו שהוא מערער עליה ועשה זו סימן ואחר מכר פלוני קרקע של ראובן אבד את זכותו ובירוש׳ לא פוליג דבר עשה סימן לאחד ולא לאחר והעיד אחד על אבד את זכותו ובכתב בהלכות דבי׳ הבית דין הירושלמי וכל שכן כדבריו ומה שכתב ואם הסיעה כדרך וכו׳ כמה שיעור חזקה כדיבו הגאונים ז״ל ודמי לאו כל כיוצא להחזיק בעבד שלא זה מזה כדוק:

שם

עור שם סי׳ ק״ם ס״ו

עור שם סי׳ ק״ם ס״ו

שם זה שם

שם זה שם

עור שם סי׳ ק״ם ס״ו

טען העד לוי מעידי השטר ובא לוי לערער על השדה ולטען שראובן גזל אותה ממנו כו׳ עד ואמר תלם אחד הוא כו׳ בגמ׳ אמר רב כחמין הלירת ארעא והדדי פרי ושם מתברר דהכי נמי שהזכיר רבינו עוד שם אמר רב זכיה לי טענן ואמר לפירות כחמין שי״ם לא טענן מיכך זבנתה חלא קניתי הפירות כחמין היה על הפירות שאכל ויש לא חבין חייבים לשלם דילמ׳ והקשו אי כי קרקעמי כשטוענין קניתי ניף הקרקע ותרצו אמרין ליה אחוי שטרך והקשו אי כפי פיל׳ נמי ותרצו שטרי לפירי לא עבדי חיכבי עכ׳ וכבר כתבתי דין הטוען לפירות ילדיתי בתחוכה שם הדין והטעם:

כל

כל המחוייב להחזיר וכו' דברי רבנו ברורים ופשוטים: כל המחזיר קרקע וכו' זה מתבאר בגמרא דשם פרק חזקת הבתים הכי גרסינן בעלמא הן דאי לא תימרי הכי תימרי ליה הכי אלא ניחא לך ובבר כתבתי סוגיא זו פרק שכיח עשר וכן כתבו שם: אסור לאדם לטעון וכו' כיצד היה עובר על מה שכתבנו בפרק שבועת הפיקדון כלל ג' שכתבנו שם שלא יאמר אטעכנו בפיקדון כדי שיודה לי במקח ויתחייב שבועה ונלענ"ד שבועה ממקום אחר למדנו מדבר שקר תרחק וכן שאר הדינין שהזכיר רבנו עד סוף הפרק מבוארין שם קרוב לשמונה:

הלכות נחלות

פרק ראשון ביאר הדין כלל נחלות

פרק שני ביאר הדין הכתוב שמעל פי שנים:

פרק שלישי ביאר הדין שהכתוב ביטל פי ב' בזכרי ולא בנקבה ולא בשכח שהכתוב ביטל שמכר קודם חלוקה:

פרק רביעי ביאר הדין אמר זה בני מחי לו אמר זה בני נחזר ואמר זה עבדי ושפחתי קדשים עבדי ושפחתי אבד פלוני לו אמר פלוני ודין מי שיש לו בן משפחה וכהרית לעניין ירושה ודין יורשין שיורשין בחזקה לף עמ שחין שם עמו יחום ודין אומר זה בני שאינו בחלקי: עיין בחלקו

פרק חמישי ביאר הדין כללי ביורשין אחד ואחי ואחד ספק לו ספק בני יבם שבא לחלוץ בירושה ודין יורשין יוסף כנון נפל בכית עליו ועל תשתו לו עליו ועל אמו לו עליו ועל בן בתו לו עליו ועל אבי

פרק ששי ביאר הדין שאין לאדם יכול ל להוציא מי שאינו ברשותו ולא לעקור ירושה:

פרק שביעי ביאר הדין שאין היורשין מחלקין עד שיבואו לידם שאין מוכרין ודין הערות קדוש לבבני שבני לו לבבני בוגרים לו לבבני יורשין לו נטושין:

פרק שמיני ביאר הדין שאין מוכרין קטן לבבני לו לבבני:

פרק תשיעי ביאר הדין שאין שבאו בבים שקשבו לאמצע ודין יורש שקשבים לבבים ואם לו אם ממלוי לחלק מקחין שמוכר המלך נבלי לו כושף ופותן בבית ויהיו לוטות ושטרי יוכחות על שמו ודין לחלק מן החין שעשר חוב יוכח מלחת ידו לו שעשר מלחי זו לגמרי לו מומכו ודין עניה בנים נדולי לו קטני שאין קנדולי מתפרנסין פרנסת הקטני ודין חזרת שוטביכות חזק לגמרי ודין נדול החין שלובש מן הקנית כי היכי דלשתמען מיליה:

פרק עשירי ביאר הדין שאין מחלקי ובא להם לח ממדיבת היא לבטלה מחלקת ודין דאמר להו דקלא לבנית דבטלה מלחקת ודין שאין מחלקי שמין מה שעליהם ודין מיני תפטרופוס על היתומים: פרק אחר עשר ביאר הדין מעות יתומים למי מוסרין לותן ודין מי יש בידו שכל של יתומים ומתירא שמא יחמין ודין תפטרופוס מה יוכל למכור לו לקנות ומה נדקה עושה מכספי יתומים:

הלכות נחלות

פרק ראשון

סדר נחלות כך היא מי שמת יירשוהו בניו והם קודמין לכל והזכרים קודמין לנקבות בכל מקום אין לנקבה עם הזכר ירושה אם אין לו בנים ירשנו אביו ואין האם יורשת את בניה ורבר זה מפי הקבלה וכל הקור בנחלה יוצאי ירכו קודמין לפי מי שמת בין איש בין אשה אם הניח בן יורש הכל לא נמצא לו בן כעולם מעיינין זרעו של בן אם נמצא לבנו זרע בין זכרי בין נקבות אפי' בת בת בנו עד סוף העולם היא תירש את הכל לא נמצ' לו זרע בן הוזרין אצל הבת היתה לו בת תירש את הכל לא נמצא לו בת בעולם מעיינין על זרע הבת אם נמצא לה זרע בין זכרים בין נקבות עד סוף העולם הוא יורש הכל לא נמצא לו זרע בת חוזרת הירושה לאביו אם לא היה אביו קיים מעיינין על זרע האב שהן אחי המת נמצא לו אח או זרע אח יורש את הכל ואם לאו חוזרין אצל האחות נמצאת לו אחות או זרעה ירשו הכל ואם לא נמצא לו זרע אחי ולא זרע אחות הואיל ואין לאב זרע תחזור הירושה לאבי האב לא היה אבי האב קיים מעיינין על זרע של אבי האב שהן אחי אביו של מת והזכרי קודמין לנקבות וזרען של זכרים קודמין לנקבו כמו שהיה הדין בזרעו של מת עצמו לא נמצאו אחים לאביו לא הם ולא זרען תחזור ירושה לאבי אבי האב ועל הדרך הזאר נחלה ממשמשת ועולה עד ראובן: נמצאת אומ' הבן קודם לבת וכל יוצאי ירכו של בן קודמין לבת והבת קודמת לאבי אביה וכל יוצאי ירכה קודמין לאבי אביה ואבי המת קודם לאחי המת מפני שהם יוצאי ירכו והאח קודם לאחות וכל יוצאי ירכו של אח קודמין לאחות ואחות קודמת לאבי אביה וכל יוצאי ירכה קודמין לאבי אביה אבי האב קודם לאחי האב של מר"ת ואחי אביו קודמין לאחור"ת אביו וכל יוצאי ירכו של אחי אביו קודמין לאחות אביו ואחות אביו קודמר"ת לאבי אבי אביו של מת וכן כל יוצאי ירכה של אחות אביו קודמין לאבי אבי אביו ועל דרך זה הולך ועולה עד ראש הדורות לפיכך אין אדם מישראל שאין לו יורשין: מי שמת והניח בת ובת הבן אפילו בת בת בת הבן עד סוף כמה דורות היא קודמת ותירש הכל ואין לבת כלום והוא הדין לבר"ת האח עם האחות ולבת בן אחי אביו עם אחות אביו וכן כל היוצא בהן: מי

ו וכן פרי שרכיבו שמעל שפירש דלחמ' לאב קודמת לבבי לחי לאב מנב חורפיה לא עיין בה לקתבן כל הקודם לנחלה יוכלו יורבו קודמין עכ':

סדר נחלות כך היא וכו' מצאנו ב' בתלין ומה שכתב רבנו וקודמין לנקבות וכבל מקום הוא מחלקת תנאים בגמ' דלחמר מלן דאמר שהבן והבת שוין בבבי האם ואין הלבה כן אלא כמלן דלרים מטות מקיש מטה האם למטה לאב מה מטה לאב בן קודם לבת אף מטה האם בן קודם לבת וכן בפסקה הלבה עם שאר הלרים במצאנו מפורשין: לפיכך מי שמת וכו' מצאנו בבריתא: היתה לו בת וכו' כמה לו זרע וכו' במצאנו מיבאר שהאב קודם לכל יוכלו יורשי ירבו: אם לא היה חביו קיים וכו' אם מניחו קודמין לאחי האב ומה שכתב רבנו שהאחין קודמין לאחיות מוסבת היא וכבל האחיות האם קודמות לבת בן אחי אביו ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת בלבד בת הבן קודמת לבת האב בגמרא: ואם לא מצאנו לו זרע אחי ולא זרע אחות אלא בת

משפחת לאיכא מידי מדלא כתיב בזה משמעתא בתרא דמי שמת ושאל מי שהיו לו שני בנים ומתו השני בנים בחייו והניח הבן האחר שלש בנים והניח הבן השני בת אחת ואחד מת הזקן נמצאו שלשה בני בנו יורשין חצי הנחלה ובת בנו יורשת החצי שכל אחד ואחד מהן יורש חלק אביו ועל דרך זו חולקין בני האחין ובני אחי האב ער ראש הדורות משפחת האם אינה קרויה משפחה ואין ירושה אלא למשפחת האב לפי האחין בן האם אין יורשין זה את זה ואחין מן האב יורשין זה את זה ואחי אחיו שהוא מאביו בלבד או אחיו מאביו ומאמו: כל חקרובין בעברה יורשין כבשרים כיצד כגון שהיה לו בן ממזר או אח ממזר הרי אלו כשאר בנים וכשאר אחין לנחלה אבל בנו מן השפחה או מן הנכרית אינו בן לדבר מן הדברים ואינו יורש כלל: האשה אינה יורשת בעלה כלל והבעל יורש את כל נכסי אשתו מדברי סופרים אף על פי שהיא אסורה עליו כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ואף על פי שהיא קטנה ואפילו שהבעל חרש הוא יורש את אשתו: כבר ביארנו בהלכות אישות שאין הבעל יורש את אשתו עד שתכנס ברשותו ושאין הפקח יורש את החרש שנשא בשהיא חרשת אפילו נתפקחה ושם ביארנו שהוא יורש את נכסי אשתו שבאו לרשותה והחזקו בין נכסים שהכניסה לו בנרוניתא בין נכסים שלא הכניסה לו ומי שנתגרשה ספק גרושין ובתה אין הבעל יורש: בעל שנשא קטנה שאינה צריכה מיאון אינו יורשה שהרי אין כאן שום אישות וכן שוטה שנשא פקחת או פקח שנשא שוטה אינו יורשה שהרי לא תקנו חכמים להן נשואין: בעל

מי שהיו לו שני בנים ומתו השני בנים בחייו והניח הבן האחר שלש בנים והניח הבן השני בת אחת ואחד מת הזקן נמצאו שלשה בני בנו יורשין חצי הנחלה ובת בנו יורשת החצי שכל אחד ואחד מהן יורש חלק אביו ועל דרך זו חולקין בני האחין ובני אחי האב ער ראש הדורות משפחת האם אינה קרויה משפחה ואין ירושה אלא למשפחת האב לפי האחין בן האם אין יורשין זה את זה ואחין מן האב יורשין זה את זה ואחי אחיו שהוא מאביו בלבד או אחיו מאביו ומאמו: כל חקרובין בעברה יורשין כבשרים כיצד כגון שהיה לו בן ממזר או אח ממזר הרי אלו כשאר בנים וכשאר אחין לנחלה אבל בנו מן השפחה או מן הנכרית אינו בן לדבר מן הדברים ואינו יורש כלל: האשה אינה יורשת בעלה כלל והבעל יורש את כל נכסי אשתו מדברי סופרים אף על פי שהיא אסורה עליו כגון אלמנה לכהן גדול גרושה וחלוצה לכהן הדיוט ואף על פי שהיא קטנה ואפילו שהבעל חרש הוא יורש את אשתו: כבר ביארנו בהלכות אישות שאין הבעל יורש את אשתו עד שתכנס ברשותו ושאין הפקח יורש את החרש שנשא בשהיא חרשת אפילו נתפקחה ושם ביארנו שהוא יורש את נכסי אשתו שבאו לרשותה והחזקו בין נכסים שהכניסה לו בנרוניתא בין נכסים שלא הכניסה לו ומי שנתגרשה ספק גרושין ובתה אין הבעל יורש: בעל שנשא קטנה שאינה צריכה מיאון אינו יורשה שהרי אין כאן שום אישות וכן שוטה שנשא פקחת או פקח שנשא שוטה אינו יורשה שהרי לא תקנו חכמים להן נשואין: בעל

וכן כתב נפרק השואל בהלכות אישות פרק כ"ג דהבעל יורש את אשתו כל נכסי אשתו בין נכסים שהכניסה לו בנרוניתא בין נכסים שלא הכניסה לו ומי שנתגרשה ספק גרושין ובתה אין הבעל יורש: בעל שנשא קטנה שאינה צריכה מיאון אינו יורשה שהרי אין כאן שום אישות וכן כתב נפרק יש מוכרין פרק כ"ג דהבעל יורש את אשתו כל נכסי אשתו ומתבאר שם בגמרא שהכונה במקום שקנו עמידין וכן מה שכתב רבינו ועל דרך זה מולקין בני הקהל וכו' כבר הזכרתי לעיל ומתבאר בגמרא: משפחת הקהל מיהו קרוב מצד האם יורש את אשתו ומתבאר שם בגמרא וכן פשוט בכל הקרובין בעברה יורשין כבשרים וכו' משנה פרק יש מוכרין פרק כ"ג דהבעל יורש את אשתו

שודאי הוא הן נספק לא היה זכאי בירושתה וזה ברור ותלוי לך שהרי נספק קדושין הי הקיל דיקתם היאך יירשנה והיכי מפקינן ירושתה מחזקת הלוה נספק אלא ודאי טעמא דירושלמי ומכאי שהם מספיקים שהיה כאשה לכל דבר כנזכר שם וזה נראה לי מוכרח בדעת הירושלמי וכפלגה הקשנה ומשאר דיניו של דבנו קיי"ל כוותיה ומכאן ואילך אחר כן שבבר זה ויחלוקת בין הגאונים ז"ל :

לך קיג מישות ונראיה מיתון וכן כל שאר הדיונין בתלמוד :

טור אה"ע סי' כ זה שהוזכר בבנו ועיל הוא מנאחל

ממג עמין כו במקומות שיחלים ופ"ג בדין הכבוד

יתבאר שיהיו מוטל בתלוה פי שבי

מפני שהיה רחוק ולא הזכיר בבנו

בדין הבעל בתלוה שום דבר אבל

ממה שכתב פרק"כ מהלכות מישות

כל נכסים שיש לאשה בין נכסי מלוג

וכו' ואם מתה בחיי בעלה יירש

הכל ולא חלק בכל בין נכסי לנכסי

כרחה קנת שהוא סבור כדברי בנו

מכאן מוכח ז"ל שכתב שהבעל יורש

את התלוה וקחזיך זה חלק ב

בתלוה על פה בין הגיע זמנה לגבת

הגיע זמנה מחיים לאשה והוא

עכשו כתב שהרב אלפסי ז"ל ולא

חלקין עליו ואומרים שבין הבעל

טור חו"מ סי' כ"ג במג סם בתלוה כדין הכבוד והוא ז"ל סם

לדבריהם ולא עשה מעשה כדברי

וקרוכין וקראנה ז"ל דעתם כדעת

הגאוני ז"ל שבין הבעל מוטל בתלוה

וכן עקר ומכל יקום זהו בשבתבדל

שהתלוה היא מן האשה אבל אם

היתה כושלת ונתנת בתוך קבית

והיו שטרות יוצאות על שמה אין

מזקקין אלה כמו שיתבאר פ"ו :

וכן מין הבעל יורש את האשה

וכו' מפורש שם שבין הבעל

יורש את אשתו בקבר ופירוש זה הוא לך קיד בקברי ועוד מבואר זה פ"ו שמת

ובמקומו לאחריו : ובן מין הבן

לך קיד יורש את אמו וכו' זה מבואר שם ופל

טור חו"מ סי' כ"ג במג סם יש מחלוקת שבשם מין הבעל יורש

את אשתו בקבר כך מין הבן יורש

את אמו בקבר להבחיל לאחין מן

האב שהבעל יורש לקבחיל

לאבין כגון שמתנשא אמו ולבר

פרוז הוא שבאשה זכירי לאחין מן

האב שלא ירשו לקבחיל לאבין

וכן מתאחר בלאזן בתוכה וכן כתב

גם זה סם הרשב"א ז"ל בתשובה ובדור הוא :

אבל אם מתה האם תחלה

לקיו וכו' פלוגתא יוסף דופן : בנה תחלה בתוך בטן אמו ומיתת בן אמו תחלה

יש מחלוקת בין הגאונים ז"ל שלפי מה שכתב בבנו נראה

לי שהבעל יורש את התלוה ומכחיל ונראה לי שהוא הדין לבן

שהבן יורש את אמו ומכחיל ונם זה לפי מה שכתב בבנו

לך קיד שלא נתחלקו עדיין ולא כלו לו ימי הכרת ועוד לא כלו

מעט מיעט עיעוט דיקוי מיית בריאה קל יפת מי לתוך קשלים אפילו לא כלו לו ימי הכרת ועוד כלל

מגדל עוז

בעל שמתה אשתו כו' עד שם מתה

לאחר בעלה בבבא בתרא פל"ט פרק קלי

מחלין: וכן מין הבן יורש את אמו

כו' עד למשפחת בית אביה בבבא פרק יפת

פל"ק יפת דופן: אבל אם מתה קיב

תחלה כו' עד סוף הפ' פ"ט מחלין: קיג

פרק שני

הבכור

נוטל פי שנים בנכסי אביו שנאמר לתת לו פי שנים ביצר הניח ה' בנים ואחר מהן בכור הבכור נוטל שליש הממון וכל אחד מהארבעה פשוטים נוטל שתות הניח תשעה בני הרי האחד הבכור נוטל חמישית וכל אחד מן השמנה פשוטים נוטל עשירי וכן על החלוקה הזאת חולקין לעולם: בכור שנולד אחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים שנאמר והיה ביום הנחילו את בניו וכו' כי את הבכור בן השניאה יכיר ואם יצאת פדחתו בחיי אביו אף על פי שלא יצא כל ראשון לאויר העולם יצא לאחר מיתת אביו הרי זה נוטל פי שנים: בלור שנקרע ונמצא זכר אינו נוטל פי שנים ואינו ממעט בחלק בכורה שנאי וילדו לו בנ"ע שיהיה בן משעת לידה כיצד אינו ממעט בחלק בכורה הרי שהי לו בן בכור ושני פשוטי וזה הטומטו שנקרע ונמצ' זכר הבכור נוטל רבי"ע הממון ולאלו אין עמו אלא שני הפשוט בלבד וחצי ורביע הנשאר חולקי אותו שני הפשוטין עם הנקרע עם הבכור בשוה: קטן בן יום אחד ממעט בחלק בכור אבל לא העובר ובן שנולד אחר מית אביו אינו מכיעט בחלק בכורה: בן שנסתפק לנו אם הוא בכור או פשוט כגון שנתערב עם אזר אינו נוטל פי שנים וכיצד עושין אם הוכרו ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה זה לזה ונוטלין חלק בכור עם אהיהם ואם לא הוכרו כגון שילדו במחבואה אחת אין כותבין הרשאה ואין כאן חלק בבורה: מי

בעל שמתה אשתו ואחב מת אביה או אחיה או אחר מן המורישין אותה אין הבעל יורש אותן אלא יורש אותן זרעה אם היה לד' זרע או תחזור הירושה למשפחת בית אביה שאין הבעל יורש אלא לנכסים נכסים הראויון לבא לאחר מכאן אלא לנכסים שכבר באו לרשות קודם שתמות וכן אין הבעל יורש את אשתו והוא בקבר כשאר היורשין של משפחת האב כיצד בעל שמת ואחר כך מתה אשתו אינו מי שמת אשה ממשפחת אביה אלא יורשי בעל שמת אשתו אין אומרים הואיל והבעל היה קודם לכל אדם בירושתה כך יורשי הבעל יקדמו לשאר יורשי האשה ממשפחת אביה הם היורשים אותה אם מת אחר בעלה: ובן אין הבן יורש את אמו בקבר כדי להנחיל לאחין מאביו כיצד מי שמת ואחר כך מת אמו אין אומרים הואיל ואילו היה הבן קיים היה קודם אף יורשין של בן קודמי ליורשיה של אשה זו ונמצאו אחיו מאביו יורשין את אמו של זה אחר מותו של זה אלא זרע בנה הוא שירשנה אם היה לו זרע ואם אין לו זרע תחזור ירושתה למשפחת בית אביה אבל אם מתה האם תהלה ואחר כך מת הבן אפילו היה קטן בן יומו ולא כלו לו הדשיו הואיל והיה אחר אמו שעה אחת ומת הרי זה נוחל את אבו ומנחיל הנחלה ליורשיו ממשפחת אביו:

פרק שני

הבכור

נוטל פי שנים בנכסי אביו שנאמר לתת לו פי שנים ביצר הניח ה' בנים ואחר מהן בכור הבכור נוטל שליש הממון וכל אחד מהארבעה פשוטים נוטל שתות הניח תשעה בני הרי האחד הבכור נוטל חמישית וכל אחד מן השמנה פשוטים נוטל עשירי וכן על החלוקה הזאת חולקין לעולם: בכור שנולד אחר מיתת אביו אינו נוטל פי שנים שנאמר והיה ביום הנחילו את בניו וכו' כי את הבכור בן השניאה יכיר ואם יצאת פדחתו בחיי אביו אף על פי שלא יצא כל ראשון לאויר העולם יצא לאחר מיתת אביו הרי זה נוטל פי שנים: בלור שנקרע ונמצא זכר אינו נוטל פי שנים ואינו ממעט בחלק בכורה שנאי וילדו לו בנ"ע שיהיה בן משעת לידה כיצד אינו ממעט בחלק בכורה הרי שהי לו בן בכור ושני פשוטי וזה הטומטו שנקרע ונמצ' זכר הבכור נוטל רבי"ע הממון ולאלו אין עמו אלא שני הפשוט בלבד וחצי ורביע הנשאר חולקי אותו שני הפשוטין עם הנקרע עם הבכור בשוה: קטן בן יום אחד ממעט בחלק בכור אבל לא העובר ובן שנולד אחר מית אביו אינו מכיעט בחלק בכורה: בן שנסתפק לנו אם הוא בכור או פשוט כגון שנתערב עם אזר אינו נוטל פי שנים וכיצד עושין אם הוכרו ולבסוף נתערבו כותבין הרשאה זה לזה ונוטלין חלק בכור עם אהיהם ואם לא הוכרו כגון שילדו במחבואה אחת אין כותבין הרשאה ואין כאן חלק בבורה: מי

פרק שני הבכור

נוטל פי שנים בנכסי אביו וכו' בריתא פרק יש נוחלין: בבור שנולד לאחר מיתת אביו וכו' פרק מי שמת מפורש בגמ' פסק קי"ב הלכה ופיל מסכתא לא כגון כאתי כאן מעוברת תאומים או בחשך אחת מהן ולא ידוע איזה מהן בכור ואיזה פשוט אבל אם נולדו שניהם כאחת הרי אלו נוטלין חלק בכורה שניהם כאחד וכן אם נולד אחד מהן לאחר מיתת אביו ואחד קודם מיתת אביו

מי שהיו לו שני בנים בכור ופשוט ומתו שניהם בחייו והניחו בנים הבכור הניח בת והפשוט הניח בן הרי בן הפשוט יורש בנכסי הזקן שליש שהוא חלק אביו ובת הבכור יורש שני שלישים שהוא חלק אביה וכן הדין בבני האחין ובני אחי האב ובכל היורשין אם היה אבי אמן האחד בכור נוטל חלק בכורה שלו זה היורש מחמתו: אין הבכור נוטל פי שנים בנכסי האם כיצד בכור ופשוט שירשו אמם חולקין בשוה בין שהיה בכור לנחלה בין שהיה פטר רחם בכור לנחלה הוא הנולד לאב ראשון שנאמר כי הוא ראשית אונו ואין משניחין על האם אפילו ילדה כמה בנים הואיל וזה ראשון לאביו יורש פי שנים; הבא אחר נפלים אף על פי שיצא ראש הנפל כשהוא חי הבא אחריו בכור לנחלה וכן בן ט' שיצא ראשו מת הבא אחריו בכור לנחלה שזה שנאמר ראשית אונו הוא שלא נולד לו קודם לזה ולד שיצא חי לאויר העולם לפיכך בן תשעה שהוציא רוב ראשו הבא אחריו אינו בכור: יוצא דופן והבא אחריו שניהן אינן בכורים הראשון לפי שלא נולד ונאמר וילדו לו בנים והשני שהרי קדמו אחר היו לו בנים בגויתו ונתגייר אין לו בכור לנחלה אבל ישראל שהיה לו בן מן השפחה וכן הגוי הואיל ואינו קרוי בנו הבא לו אחריו מן הישראלית בכור לנחלה ונוטל פי שנים: היה הבכור ממזר נוטל פי שנים שנאמר כי את הבכור בן השנואה יכיר זו ששנואה בנשואיה ואין צריך לומר אם היה בן גרוש או בן חלוצ' שלשה נאמנין על הבכור חיה ואמו ואביו חיה מיד שאם אמרה שזה יצא ראשון נאמנת אמו כל שבעת ימי הלידה נאמן לומ' זה הבכור אביו לעולם אפי' אמר האב על מי שלא הוחזק בנו כלל הוא בני ובכורי הוא נאמן וכן אם אמר על המוחזק לנו שהוא בכורו אינו בכור נאמן;

האב ששתק בודקין אותו כדרך שבודקין לניטין אם רמז או כתב שזה בנו בכורו סם הרי זה נוטל פי שנים: העידו עדים שהן שמעו מאביו של זה אומר דברים כך וכך שהרי אותן הדברים יודע מכלן שזה בנו בכורו הרי זה נוטל פי שנים אף על פי שלא אמר האב בפירוש זה בני בכורי: שמעו מן האב שאמר זה בני בכור אינו נוטל פי שנים בעדות זו שמא בכור לאמו הוא ולזה נתכון האב עד ש'אמר בני בכורי;

פרק שלישי

אין הבכור נוטל פי שנים בנכסים הראוין לבא לאחר מיתת אביו אלא בנכסי המוחזקין לאביו שבאו לרשותו שנאמר בכל אשר ימצא לו: כיצד אחד ממורישי אביו שמת לאחר מיתת אביו הבכור והפשוט יורשין כאחד: וכן

מגדל עוז

אין הבכור נוטל כו' עד יורש פי שני' לק כב. לק כג פרק יש מוחלין ופרק יש בכור: הבא אחר הנפלים עד שקרי קדמו לק כג. לק כד מחר בנדף פרק המפלת ובכורי' פרק יש בכור ובחולין פרק בהמה המקשה: היה לו בנים כו' עד בן לק כה נדרים לו בן חלוקה בגמרת פרק לק כה קבח על יבמתו ופב' ובכורות פר' לק מז יש בכור: שלשה מאמינין על הבכור לק נב כו' עד בכור בקדושין פ' בתרא ובכתרא פרק יש מוחלין: האב לק נג שבתתק פרק יש בנין פרק מי שאחז קידושין: קטידו לק נד עדים שמעו עד סוף הפרק לק נה פרק יש מוחלין:

פרק שלישי

אין הבכור נוטל כו' עד והפשוט כאחד לק נו ובן בכורות פרק יש בכור:

הגה כתב הטור שם לא ראיתי מבין דבכור לא שייך בכורה אלא בן היורש את אביו ולא בשאר יורשין עכ"ל ב"י

טור שם פי' ר"ע ממג שם

טור שם פי' ר"ע ממג שם

טור שם פי' ר"ע ממג שם

מגדלעוז

ואפילו מיחה בעכבים כשקם מ
מחוברים וכו' עד וכן כל כיוצא
בזה כתב הרמב"ם ז"ל יש לנו
לדקדק מהרמת בכל זה עכ"ל: ואני
אומר כי יבא דברו וכבדנו יתמהו
בפיים הרמ"ים בנוף הרמב"ם פרק
יש נוחלין כי הפירושי רבי' והלעות
מיובות וכולם דברי מלקים חייס:
יי שייכים אחת לחיו וכו' עד ואת
לף כל החב בחיי כולם ביבמות פרק כיצד
לף מ ופרק החולץ: כבר ביארנו בהלכות
שכנים שהכבור כו' על נוטל בשני
סם מקומות הרמב"ם בפרק כיצד
סם ופרק החולץ וף' יש נוחלין והביאור
פ"כ: שומרת יבם שמתה וכו' עד
סיף הפרק כמו שביארנו במקומו
הרמב"ם פרק היחולץ והביאור פכ"ב
דהלכות אישות:

פרק רביעי

האומר

זה בכור עד
ואמר בכי קוף

לף קכ מיכו נאמן פל"ך יש נוחלין: קעבדי'
והשפחות אין קונין וכו' עד לקרות
להן אבא ואמא מפורש בבלכו' פרק
לף יי היה קורא: מי

מגיד משנה

בדא בשלא מיחה אבל אם מיחה באחיו ואמר בפני שנים עכ"ל: שמחלתי בחלק בכורה הרי זה מחאה ולא ויתר בשא נכסים ואפילו מיחה בעבדים כשהן מחוברים ובצרור וחלקום בשוה לא ויתר בשאר נכסי אבל אם דרכום וחלק עמהן בשוה ביין ולא מיחה בהן משנעשה יין ויתר בשאר הנכסים הא למה זה דומה למי שמיחה בעבדי וחלק עמהם בשוה בזתי שהרי ויתר בכל וכן כל כיוצא בזה: מי שיבם אשת אחיו הו' ורש כל נכסי אחיו המוחזקי' וכל הראויין לבא לאח מכאן הרי הוא בהן ככל האחי שהרי בכור קרא אותו הכתו' עיין נסי' כ"ח: שנאמר והיה הבכו' אשר תלד יקום על שם אחיו המת ולא ימחה שמו בישר': וכשם שאינו נוטל ממנו בראוי כך אינו נוטל בשבח ששבחו נכסי אחרי מות אביו משע' מיתה עד שעת חלוקתו עם אחיו בנכסי אביו ואפי' השביחו נכסים אחר שיבם וקוד' שיחלקו הרי הוא בשבח כאחד מן האחי אע"פי שנוטל מן הנכסים או שני חלקי חלקו וחלק אחיו שיב אשתו הואיל ומת האב בחיי כולן: כבר ביארנו בהלכו' שכנים שהבכור נוטל ב' חלקים שלו כאחד

ג והיה הבכו' קוייתו בכבוד ואין חלוקתו בכבוד עכ"ל: במצר אחד אבל היבם שחלק עם אחיו בנכסי אביו נוטל חלקו והלק אחיו בגורל ואם עלה גורלו בשני מקומות נוטל בשני מקומות:

שומרת יבם שמתה אפילו עשה בה אחד מן האחים מאמר משפחת בית אבי' ורשין בנכסי מלוג וחצי נכסי צאן ברזל ויורשי הבעל יורשי' כתובת' עם חצי נכסי צאן ברזל ויורשי הבעל חייבין בקבורתה הואיל והן ירשו כתובתה כמו שבארנו במקומו:

פרק רביעי

האומר

זה בני זה אחי או זה אחי אבי או שאר היורשין אותו אף על פי שהודה באנשים שאינן מחזקין שהן קרוביו הרי זה נאמן וירשנו בין שאמר בשהוא בריא בין שאמר בשהוא שכיב מרע אפילו נשתתק וכתב בכתב ידו שזה יורשו בודקין אותו כדרך שבודקין לגיטין: היינו מוחזקים בזה שהוא אחיו או בן דודו ואמר אינו אחי ואינו בן דודי אינו נאמן אבל נאמן הוא על מי שהוחזק שהוא בנו לומר אינו בני ולא ירשנו: ויראה לי שאפילו היו לבן בנים אף על פי שאינו נאמן עליו לומר אינו בני לענין יחוס ואין מחזיקין אותו ממזר על פיו נאמן הוא לענין ירושה ולא עיין בכי' ירשנו: האומר זה בני וחזר ואמר עבדי הוא אינו נאמן אמר עבדי וחזר ואמר בני אף על פי תמוהיה פט': שהוא משמשו כעבד נאמן שזה שאמר עבדי כלומר שהוא לי כעבד ואם היו קורין לו עבד בן אפשר וכיוצא ברברים אלו שאין אומרין אותן ביחוד אלא לעבדים הרי זה אינו נאמן: היה עובר על ברית המכס ואמר בני הוא זה וחזר אחר כך אמר עבדי נאמן שלא אמר בני אלא להבריח מן המכס אמר בברית המכס עבדי הוא וחזר ואמר בני הוא אינו נאמן: העבדים והשפחות אין קורין להן אבא פלוני ואימא פלונית שלא יבא מן הדבר תקלה ונמצא זה נפגם לפי' אם היו העבדים והשפחות חשובין ביות ויש להן קול וכל הקהל מכירין אותן ואת בני עבדי ארוניהם בנון עבדי הנשיא הרי אלו מותר לקרות להן אבא ואימא: מי

ז שלא כי"ג היו קורין לעבד ולשפחה אבא פלוני אימ' פלוני' מצ' דקשיבי:

ומה שכתב רבינו אפילו העבדים וכו' קוף כרעת וידוע שהרמב"ם כתבה כאותה לגבי אחיי: כבר בהלכות שכנים פרק יב כתבנו שם דין זה ושם בלשונו: שומרת יבם שמתה וכו' דין זה כתב רבינו פרק יב מהלכות אישות ושם כתבנו בלשונו:

פרק רביעי האומר

זה בני הוא אחי אבי וכו' פרק יש נוחלין מעשה שבא זה לומר זה בני הוא אחי אבי ולהכחיש את כל האחים שמתו ולומר שהם לא היו אחים ולא היו יורשין ואמר שהוא לבדו יורש ובא לקנות נכסים שבידם ולהוציאם מידם ולהפקיעם מהם בטענה זו ואמרו חכמים שאין נאמן לומר כן אלא אם כן היה קטן בשעה שמתו האחים ואמר עכשיו שהוא גדול הרי זה נאמן שהרי אפשר שלא ידע בהם עד עכשיו ואפילו היה קטן בשעה שמתו האחים ואמר עכשיו שהוא גדול ואין לו עדים שהיה קטן בשעה שמתו האחים אינו נאמן שהרי אפשר שהיה לו עדים ומתו ואין כאן מי שיעיד לו ואפילו היה קטן בשעה שמתו האחים ואמר עכשיו שהוא גדול ויש לו עדים שהיה קטן בשעה שמתו האחים אינו נאמן שהרי אפשר שהיה לו עדים ומתו ואין כאן מי שיעיד לו ואפילו היה קטן בשעה שמתו האחים ואמר עכשיו שהוא גדול ואין לו עדים שהיה קטן בשעה שמתו האחים ואין כאן מי שיעיד לו

מי שהיתה לו שפחה וכו' בליכין אלו דבר הסברות כיון שקנייך דבנו ולא שבנמ"ל מזכר חלוק בין שפחה שלו לשפחת לחדיים ופרק כיצד ביבמות שביניו מי שיש לו בן מכל מקום פיטר את שפחת לחדיו מכל דבר חוץ ממי שיש לו בן השפחה ומן הסברות ושם כתוב בהלכות לחדי דלחת הקי מילי שפחה דלחדיים דיומיו לסברות דלית ליה קנין בנוך לחבל שפחה דידיה לא דלחי לחדם עושה בעילתו בעילת זכות ולחיתמר משמיה דרב בטרופלי נלחן הקי הא דלחתן וכו' הקי מילי שפחה לחחדים לחבל הא על שפחה דידיה וילדה ילדים כיון שמו בתו ולא הא עליה חייב משום בתו ולא הא עליה כגון שמו בתו וכו'

יומר מח' ס' ע ע דמספק בעלה מילתא ומתוך לסברי
פתג עמ' כו הקיטין לחימרא לגבי חיסורא ד
דקיכא דלחי ליה לחיתתא ומית
ולית ליה הלא הקי דלחיתליד מן
השפחה חיולדת ולא מתיכמת ג
ולעניין ממוכא הקיטין לקולא ולא
ידית ליה לחבל חיקו נופי לא מזכי
ליה יורשי נלי בעי למיסב בת ישר'
מכסבן לה נע שחרור ולי קדים
עור שם מי' דף ל מכדכין ליה ניטל מיקיך ולי בעל
פתג שם למיסב שפחה לא שכיקין ליה עב
בהלכות ודבנו ל"ל לא כשתפק לו זה
עור שם מי' דף ולחלכה חשב הדין בפזוט שלין
פתג שם לחלק בין שפחה לשפחה וכי קיכי ל
דבנכרי ליכא לחפלוני בין נכרית
לנכרית כך בשפחה לין לחלק בין
שפחה לשפחה שם לא כן קיה ל
להם בנמרא לפרך ולזה כתב רבנו
פ"תיעי מהלכות עבדים ישראל
שפח על שפחה כנעני לעב שקיל
שפחתו הרי זה הולד כנעני לכל
דבר וכן מוכר בכיו ובנותיו וכו
ובריתא מבוחלת קיל נמכילתא
שכך שביכו שם רבי כתן חומר לין
לך לקשה וילדיך וילדה לו בני שלח
להביל לת הבב שבח על שפחתו
שילדה עבדים כמוך ת"ל לקשה
וילדיך ויניך שילדיך עבדים כמוך
לין לי חלא שפחה שולדה כמוך
בכרית ומכן וכו ועוד בריל לי טעם
לדברי רבנו דהך כריחין זה שבח על שפחתו לפי תימי לומר שפרכה מכל מקו עשה בעילתו בעילת זכות דהך לחכתי פנויה היל ולחיכה לחתו ולח כן בהכרח
עשה בעילתו בזכות ותתבטלה חכמים לגמול שלין לחדם עושה בעילתו בעילת זכות שהיל בכרית הפנויה חלא לם כן תחמר זוה שבח על
שפחתו ולחי שחררה וכך עליה לשם קדושין ולם כן לף הבח עליה חייב משום לשת לים וזה לי לחיפשר ולבנו עבמך שבח עליה חלא בפני עדים היל לחפשר שתהיה
ביחתו לשם קדושין ולבח לין קדושין שלה בפני עדים כלום חלא ודלי כיחת זכות חלא ודלי כיחת זכות הוי זה ויכיון שכן מכין לבו שחחררה ועוד תדיע לך שלא לחמרי חכמים לין לדם עושה
בעילתו זכות חלא בזמן שיש שם כח קדושין לו שכבר היתה מקושרת לו לחבל פנוי הבח על הפנוייה לפני עדים כיון שלא היה מדב עמה על עסקי קדושין ולא
לחמר לעדים שקוח בח לשם קדושין ולדי ליכה בריכה נע ולא חלקו בין מפותה בסתר בפני לחד לו בפני שנים וכמה דבכרי"ש בנמרא מלין כן ויכיון שכן
ביבמות נוסח לדם חנוסת לבי ומפותת לבי לחנוסת בכו ומפותת לבי לחנוסת כשחתר בפני לחד לו בפני שנים וכמה דבכרי"ש בנמרא מלין כן ויכיון שכן
בדין הוא לרבנו שיחמר שהולד לפילו מפשחתו הוא כשבני לכל דבר דלי לא היה מפתמיט תבא לו לחומרא לליפלוני כיון דלחסור לפשת לח תלוי בזה וכשהניע דבכו
לעניין ירושה חלק בין לם היה הבועל תלמיד חכם לו כשר לשחר בני לדם והטעם כזה מזש לירושה בידוע הוא להכחילו ולתת לו נכסיו כמתי' לפי' היה עבד נמור
ולבסוף נולד בו בן שהוא בחזקת כשר ולפי' לין לך בו לא מומר ולא עובד כוכבים ומזלות ולא שום דבר שהוא בחזקת שלין בו שום פסול ולפי' לין לך בו לא
כלום ולפי' לין לך בו לא כלום ולפי' לין לך בו לא כלום ולפי' לין לך בו לא כלום ולפי' לין לך בו לא כלום ולפי' לין לך בו לא כלום ולפי' לין לך בו לא כלום

מגדל עוז

מי שהיתה לו שפחה והוליד ממנה בן והיה נוהג בו מנהג בנים או שאמר בני הוא ומישוחררת היא אמו אם תלמיד חכם הוא או אדם כשר שהוא בדוק בדקדוקי מצות הרי זה יורשנו ואע"פ כן אינו נושא בת ישראל עד שיביא ראיה שנשתחררה אמו ואהב ילדה שהרי הוחזקה שפחה בפנינו ואם מישאר הדיוטו' הוא ואין צריך לומר אם היה מן המפקירין עצמן לכך הרי זה בחזקת עבד לכל דבר ואחיו מאביו מוכרין אותו ואם אין לאביו בן חוץ ממנו אשת אביו מתיבמ' וזה הוא דין שירא לי שהוא הולך על עקרי הקבלה ויש מי שלא חלק בין בשרי לשא' העם אא לענין שלא יסברוהו אחיו בלבד ויש מי שהורה שאפילו ליורשו לא נחלוק בישראל ואין ראוי לסמוך על דבר זה: כל היורשין יורשין בחזקה כיצד עדים שהעידו שזה מוחזק לנו שהוא בנו של פלוני או אחיו אע"פ שאינן עדי יחוס ולא ידעו אמתת היחוסין הרי אלו יורשין בעדות זו: יעקב שמרת והניח ראובן ושמעון ולא הוחזק לו בן אא שניהם תפס ראובן לוי בן השוק ואמר גם זה אחינו הוא ושמעון אומ' איני יודע הרי שמעון נוטל חצי הממון וראובן שליש שהרי הודה שהם שלשה אחין ולוי נוטל שתות !מת לוי יהזור השתות לראובן נפלו ללוי נכסים אחרים יחלקו אותן ראובן ושמעון שהרי ראובן מודה לשמעון שלוי זה אחיהן: השביח השתות מליו ואחר כך מת לוי אם שבח [ב]מניע לכתפים הוא כגון ענבים שהגיעו להבצר הרי השבח הזה בנכסי שנפלו לו מאחרים ויחלוקו בהן ואם עדיין לא הגיעו להבצ' הרי הן של ראובן לבדו: אמר [ב]בעי רבה בשבח שקשניאו נכסים מילי' מקו בשבח המניע לכתפי לית תבעי לך דכנפלו ממקום לחר דמי כי תיבעי לך בשבח שלין מניע לכתפים כגון דיקלא ולים לרעא ומסקא סירטון מלי תיקו מכלן משמע דבכל התלמוד הוי פי' שבח המניע לכתפים שסופו לקבוע בכתפים מון לקרקע חפילו נפכים לו בוסר ולימו מניע הוא דבר שבשלר לעולם בקרקע כגון דיקלא ולים ורע' ודביכו שמוכל פי' כדביכו המחבר לך שפיל דמכל מקום נרים לקרקע ועיין בקילות קלוחק פכח ולית היה רגיל לומר מניע לכתפיים דבר הבח עי' טורח ונם זה יתכן לקבח מוכח שבכלל מפילין יש מניע ולין מניע לכתפיים עיין שם סק' וחתו' קלליכו כחי' וסק' בכ"מ עכ:

מי שהיתה לו שפחה והוליד ממנה בן וכו' עד על עיקרי הקבלה יש מי שלא חלק כו' יש מי שקורא וכו' על על דבר זה

בתב הר"לבד ז"ל נ"מרא לא מנחמו בה עיקר דבר זה חבל קבת הנחוכים מפי לפלין חלקו בין שפחת לחריים לשפחה ש שלו ונחון לחר חולק עמו מ"מ לא מכחמו חלוקת"ש שבעל סתם חבל חם העיד עליו שחמו משוחרר לא דברו ולעניין ירושה ייבמו עכ"ל: ואני חומר נם מלשון ל"מ ז"ל משמע שלא היתה לו מהנמרא חלא קולת הנחוכים ז"ל וקוח מזכיר מקבת מחלוקתם ז ובברייתו ולין שם שריבו בו המחלוקת' ובלל"ם ז"ל מקומי כתב מדעלבנותיהם בעלי התוספות ז"ל כלל"ם ז"ל מת כ בתות: כל היורשין יורשין וכו' עד בעדות זה פרק בתרא דקדושי' ופרק חזקת הבתי' והדבה מקומו': יעקב שמת עד של לחוכן לבני פ פרק יש נוחלין: חמר לף קל ד ק ל ם

מנדל עוז

אמר שמעון אין לוי זה אחי ונטל לוי בחלק ראובן כמו שבארנו ואחר כך מת לוי לא יירש שמעון ממנו כלום אלא ראובן לבדו יירש השתות עם שאר נכסים אחרים שהניח לוי: והוא הדין בכל היורשין שיורו מקצתם ביורשין אחרים שלא יורו מקצתן:

פרק חמישי

זה הכלל ביורשין וכו' עד כאחת מן הכאין זאת היא הקדמה לדבר הירושה בספק ידעי ועיקר פרק מי שמת ומייתי מקצת פרק המוכר: כבר בארנו בהלכות אישות כו' עד מזונות בהלכות פרק מי שמת והקדיש הקדישו פרק ג' ופרק ב' והקדיש קשני פרק ג': מי שלא שהתה אחר בעלה כו' עד מזונות בשוק בעל ראשונה פרק יש בכור ומייתי לה עם שאר הלכות ביבמות פרק המוכר: מי

אמר שמעון אין לוי זה אחי ונטל לוי בחלק ראובן כמו שבארנו ואחר כך מת לוי לא יירש שמעון ממנו כלום אלא ראובן לבדו יירש השתות עם שאר נכסים שהניח לוי: והוא הדין בכל היורשין שיורו מקצתם ביורשין אחרים שלא יורו מקצתן:

פרק חמישי

זה הכלל ביורשין כל שני יורשין שאחד מהן יורש ואי והשני ספק אין לספק בלום ואם היו שניהם ספק שמא זהו היורש או שמא זה היורש חולקין בשוה: לפיכך מי שמת והניח בן וטומטום או אנדרוגינוס הרי הבן יורש את הכל שהטומטום והאנדרוגינוס ספק הניח בנות וטומטום ואנדרוגינוס יורשות בשוה והרי היא כאחת מן הבנות: כבר בארנו בהלכות אישות דין הבנות עם הבנים במזונותיהן ובפרנסת ושם בארנו שהמזונות מתנאי כתובה ובזמן שהנכסים מרובין אין לבנות אלא מזונותיהן והבנים יירשו הכל ויתפרנסו בעשור נכסים כדי שינשאו בו לבעליהן ובזמן שהנכסים מועטים אין לבנים כלום אלא הכל למזון הבנות: לפיכך מי שמת והניח בנים ובנות וטומטום או אנדרוגינוס בזמן שהנכסים מרובין הבנים יורשין ודוחי הטומטום אצל הבנות ונזון כמותן ובזמן שהנכסים מועטין דוחו את הטומטום אצל הבנים ואומרות לו זכר אתה ואין לך עמנו מזונות: מי שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת וילדה בן ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון אין זה הבן יורש את אחד משניהם מפני שהוא ספק ואם מת הבן שניהן יורשין אותו וחולקין בשוה מפני ששניהם ספק שמא זה אביו או זה אביו: יבמה שלא שהתה ג' חדשים ונתייבמ' בתוך ג' חדשים וילדה בן ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון זה ספק אומ' שמא בן המת אני ואירש את נכסי אבי כולן ואין אתה ראוי ליבם אותה שאין אמי בת יבום והיבם אומר שמא בני אתה ואמך ראויה ליבם ואין לך בנכסי אחי כלום הואיל וגם זה היבם ספק שמא יבם הוא או אינו יבם חולקין בשוה וכן דין זה הספק עם בני היבם בנכסי המת שנתייבמה אשתו חולקין בשוה הספק נוטל מחצה ובני היבם מחצה: מת היבם אחר שחלק עם זה הספק ובאו בני היבם וזרעים לירש אביהם אף על פי שיש לזה הספק לומר אם אחיכ' אני תנו לי חלק בירושה זו ואם איני אחיכם החזירו לי החצי שלקתי אביכם אין לזה הספק בנכסי אביהן עמהן בלום ואין מוציא מידן: ספק והיבם שבאו לחלוק בנכסי סבא הרי היבם יורש ודאי וזה הספק אם הוא בן המת יש לו חצי המזון ולזה היבם החצי דרחה הספק: הניח היבם שני בנים ודאין ואחר בא היבם הרי הספק אומר אני בן המת ויש לי מחצה ולשניכם מחצה והשנים אומרים אתה אחינו ובן היבום אתה ואין לך אלא שליש בנכסי הזקן החצי שמודה להם בו נוטלין והשליש שמודין הן לו נוטל והשתות הנשאר חולקין אותו בשוה הוא נוטל מחציו ושניהן חציו: מת הספק הרי היבם אומר שמא בני הוא ואני אירשנו ואבי היבם אומר שמא בן בני המת הוא ואני אירשנו חולקין בשוה: מת היבם הרי הספק יורש ודאי וזה הספק

מנדל עוז

אמר שמעון אין לוי זה אחי וכו' עד סוף הפרק הפרק הפרק הקודם ופרק חזקת הבתים והקבילוהו בזה הפרק:

פרק חמישי

זה הכלל ביורשין וכו' עד כאחת מן הכאין זאת היא הקדמה לדבר הירושה בספק ידעי ועיקר פרק מי שמת ומייתי מקצת פרק המוכר: כבר בארנו בהלכות אישות כו' עד מזונות בהלכות פרק מי שמת והקדיש הקדישו פרק ג' ופרק ב' והקדיש קשני פרק ג': מי שלא שהתה אחר בעלה כו' עד מזונות בשוק בעל ראשונה פרק יש בכור ומייתי לה עם שאר הלכות ביבמות פרק המוכר: מי

מניד משנה

כבר בארנו בהלכות אישות שהמזונות מתנאי כתובה ובזמן שהנכסים מרובין אין לבנות אלא מזונותיהן והבנים יירשו הכל ויתפרנסו בעשור נכסים כדי שינשאו בו לבעליהן ובזמן שהנכסים מועטים אין לבנים כלום אלא הכל למזון הבנות: לפיכך מי שמת והניח בנים ובנות וטומטום או אנדרוגינוס בזמן שהנכסים מרובין הבנים יורשין ודוחי הטומטום אצל הבנות ונזון כמותן ובזמן שהנכסים מועטין דוחו את הטומטום אצל הבנים ואומרות לו זכר אתה ואין לך עמנו מזונות: מי שלא שהתה אחר בעלה ג' חדשים ונשאת וילדה בן ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון אין זה הבן יורש את אחד משניהם מפני שהוא ספק ואם מת הבן שניהן יורשין אותו וחולקין בשוה מפני ששניהם ספק שמא זה אביו או זה אביו: יבמה שלא שהתה ג' חדשים ונתייבמ' בתוך ג' חדשים וילדה בן ואין ידוע אם בן תשעה לראשון או בן שבעה לאחרון זה ספק אומ' שמא בן המת אני ואירש את נכסי אבי כולן ואין אתה ראוי ליבם אותה שאין אמי בת יבום והיבם אומר שמא בני אתה ואמך ראויה ליבם ואין לך בנכסי אחי כלום הואיל וגם זה היבם ספק שמא יבם הוא או אינו יבם חולקין בשוה וכן דין זה הספק עם בני היבם בנכסי המת שנתייבמה אשתו חולקין בשוה הספק נוטל מחצה ובני היבם מחצה: מת היבם אחר שחלק עם זה הספק ובאו בני היבם וזרעים לירש אביהם אף על פי שיש לזה הספק לומר אם אחיכ' אני תנו לי חלק בירושה זו ואם איני אחיכם החזירו לי החצי שלקתי אביכם אין לזה הספק בנכסי אביהן עמהן בלום ואין מוציא מידן: ספק והיבם שבאו לחלוק בנכסי סבא הרי היבם יורש ודאי וזה הספק אם הוא בן המת יש לו חצי המזון ולזה היבם החצי דרחה הספק: הניח היבם שני בנים ודאין ואחר בא היבם הרי הספק אומר אני בן המת ויש לי מחצה ולשניכם מחצה והשנים אומרים אתה אחינו ובן היבום אתה ואין לך אלא שליש בנכסי הזקן החצי שמודה להם בו נוטלין והשליש שמודין הן לו נוטל והשתות הנשאר חולקין אותו בשוה הוא נוטל מחציו ושניהן חציו: מת הספק הרי היבם אומר שמא בני הוא ואני אירשנו ואבי היבם אומר שמא בן בני המת הוא ואני אירשנו חולקין בשוה: מת היבם

כבור סמ"ג ובלה"מ ק"ק

טור סמ"ג סמ"ג סם

טור סמ"ג סמ"ג סם

טור סמ"ג סמ"ג סם

נם זה סם

נם זה סם

ק"ק פ

ק"ק ש

שור

מי שנפל הבית עליו ועל אשתו ואין ידוע אם האשה מתה תחלה ונמצאו יורשי הבעל יורשי כל נכסיה או הבעל מת תחלה ונמצאו יורשי האשה יורשין כל נכסיה כיצד דינם מעמידין נכסי מלוג בחזקת יורשי האשה והכתובה עקר ותוספת בחזקת יורשי הבעל וחולקין בנכסי צאן ברזל יורשי האשה נוטלין חציין ויורשי הבעל חציין: אבל אם נפל הבירה עליו ועל אמו מעמידין נכסי האם בחזקת יורשי האם שהן יורשי ודאין אבל יורשי הבן ספק הם שאם מת הבן תחלה אין לאחיו מאביו בנכסי אמו כלום כמו שבארנו נפל הבי עליו ועל בן בתו אם האב מת תחלה בן בתו יירשנו ונמצאו הנכסים של יורשי הבן ואם בן בתו מת תחלה אין הבן יוהש ארת אמו בקבר כמו שבארנו ונמצאו הנכסי של יורשי האב לפיכך יחלוקו יורשי האב עם יורשי בן הבת ובן אם נשבה האב ומרת בן בתו במדינאו שנשבה הבן ומת אבי אמו במדינה יחלוקו יורשי האב עם יורשי בן הבת: נפל עליו הבי ועל אביו או שאר מורישיו ועליו כתובת אשה ובעלי חובי יורשי האב אומרים מת הבן תחלה ולא הניח כלום ואבד החוב ובעלי חובות אומרי האב מת תחלה וזכה הבן בירושתו ויש לנו לבטל מחלקו הרי הנכסים בחזקת היורשין ועל האשה ובעלי חובות להביא ראיה או ילכו להם בלא כלום: דין אלו שמתו תחת המפולת או שטבעו בים או שנפלו לאש או שמתו ביום אחד וזרה במדינה זו והאחר במדינה אחרת דין אחד הוא שבכל אלו וביוצא בהן אין יודעין מי הוא שמת תחלה:

פרק ששי אין

אדם יכול להוריש למי שאינו ראוי ליורשו ולא לעקור הירושה מן היורש אעפ שהוא ממון לפי שנ' בפרשת נחלות והיתה לבני ישראל לחקת משפט לומר שחקה זו לא השתנה ואין ד' נאי מועיל בה בין שצוה והוא בריא בין שהיה שכיב מרע בין על פה בין בכתב אינו מועיל לפיכך האומר איש פלוני בני בכורי לא יטול פי שנים איש פלוני בני לא יירש עם אחיו לא אמר כלום איש פלוני ירשני במקום שיש לו בת בתי תירשני במקום שיש לו בן לא אמר כלום וכן כל כיוצא בזה אבל היו לו יורשין רבו בנים רבים או אחים או בנות ואמר כשהוא שכיב מרע פלוני אחי ירשני מכלל אחי או בתי פלונית תירשני מכלל בנותי דבריו קיימין בין שאמר על פה בין שכתב אבל אם אמר פלוני בני יירשני לבדו אם אמר על פה דבריו קיימין אבל אם כתב כל נכסיו לבנו לא עשהו אלא אפטרופוס כמו שבארנו אמר פלוני בני יירש חצי נכסי ושאר בני החצי דבריו קיימין אבל אם אמר הבכור יירש כפשוט או שאמר לא יירש פי שנים עם אחיו לא אמר כלום שנאמר לא יוכל לבכר את בן האהובה על פני בן השנואה הבכור כי את הבכור בן השנואה יכיר: ואם

מי שנפל הבית עליו ועל אשתו וכו' משנה כדברי הקלכות ורבינו ז"ל וכן עיקר: אבל אם נפל הבית עליו ועל אמו וכו' משקפקת לפי שהכתוב מדבר בנכסי האב ואמו ואין הדין שוה בשניהם שהרי נכסי האב ירשו בניו ונכסי האם ירשו קרוביה מן המשפחה אלא שיש לבניו חלק יתר בנכסי אמם מפני כבוד אביהם ומתוך כך נראה שאם נפל הבית עליו ועל בן בתו שהוא קרוב יותר מבן אחיו שהוא מן המשפחה בלבד שבן בתו יירש את אמו ואין בן אחיו יורש את אמו אלא מן המשפחה בלבד ואין הדין כן אלא בנכסי האב בלבד: נפל הבית עליו ועל בן בתו וכו' בריתא זו אחת שפסק כדברי הכל לומר שנפל הבית עליו ועל אמו שהנכסים בחזקת יורשי האב ומשמע לכל שכן הוא נכסי האב בחזקת יורשי אבי האב ויפה כח יורש זה בנכסי אבי אמו יותר מכנכסי אמו וכבר הקשה כן הרשב"ץ ז"ל בתשובה על דברי הכלבו ולא מכח כזה תירוץ הוא ז"ל כתב דמשמע דהך בריתא אתא למימר דאיכא למימר דנפל הבית עליו ועל אמו יחלוקו ואין הלכה כן ומעתה שהביאו ממנה ראיה בגמרא לא נפל הבית עליו ועל אמו אלא נפל הבית עליו ועל אמו ומשמע דהך בריתא אתא למימר דאיכא למימר דנפל הבית עליו ועל אמו יחלוקו ולא דילמא הכי תנא נפל הבית עליו ועל אמו ואין הלכה כן ומעתה שהביאו ממנה ראיה בגמרא לא נפל הבית עליו ועל אמו אלא נפל הבית עליו ועל בן בתו ומשמע דהך בריתא אתא למימר דאיכא למימר דנפל הבית עליו ועל בן בתו יחלוקו ולא דילמא הכי תנא נפל הבית עליו ועל אמו ואין הלכה כן ומעתה שהביאו ממנה ראיה בגמרא לא נפל הבית עליו ועל בן בתו אלא נפל הבית עליו ועל אמו ומשמע דהך בריתא אתא למימר דאיכא למימר דנפל הבית עליו ועל אמו יחלוקו ולא דילמא הכי תנא נפל הבית עליו ועל בן בתו ואין הלכה כן ומעתה שהביאו ממנה ראיה בגמרא לא נפל הבית עליו ועל אמו אלא נפל הבית עליו ועל בן בת

מגדל עוז

הנוי יורש את אביו וכו' עד ולא
לך יז מדבריהם פ"ק דקדושין: כל
הנותן נכסיו לאחרים כו' עד ונוקב
לך קלג כשורק פרק יש נוחלין: ישראל
שכשתמד כו' עד וכן המנקב תמיד
במערב הלכה ליוחנת בכל מקום
בתלמוד ובנכורית בפרט לף על
פי שחטא ישראל קונ ונמנקב ק
הורלת הנחושים זל: מן חכמים
כו' עד סוף הפרק פ"ק דמסכ' שבת:

פרק שביעי

ואם היה בריא[ה] אינו יכול להוסיף ולא
לגרוע לא לבכור ולא לאחר משאר
היורשין בר"א בשאמר בלשון ירושה
אבל אם נתן מתנ' דבריו קיימין לפיכך
המחלק נכסיו על פיו לבניו בשהוא
שכיב מרע ריבה לאחד ומיעט לאחר
והשוה להן הבכור דבריו קיימין ואם
אמ' משום ירושה לא אמר כלום כתב
בין בתחלה בין באמצע בי בסוף משו'
מתנה אף על פי שהזכיר לשון ירושה בתחלה ובסוף דבריו קיימין כיצד
תנתן שדה פלוני לפלו' בני וירשוה או שאמר ירש. ותתנ' לו וירשוה
או ירשוה ותנתן לו הואיל ויש שם לשון מתנ' אף על פי שהזכיר לשון
ירושה בתחלה ובסוף דבריו קיימין וכן אם היו שלש שדות לשלשה
יורשין ואמר יירש פלוני שדה פלוני ותנתן לפלוני שדה פלו' ויירש פלוני
שדה פלוני קנו אע"פ שזה שאמ' לו בלשון ירושה אינו זה שאמ' לו בלשון מתנה והוא שלא ישהא בין אמירה
לאמירה כדי דבור אבל אם שהה צריך שיהיה לשון המתנה מעורב בשלשתן כיצד אם היה לשון המתנה
באמצע יאמר פלוני ופלוני יירשו שדה פלוני ופלוני שנתתי להן במתנה ויירשוה אם היה לשון המתנה בסוף
יאמר יירש פלוני ופלוני שדה פלוני ופלוני שנתתים להם במתנה: ירושת הבעל אף על פי שהיא מדבריהם
עשו חזוק לדבריהם בשל תורה ואין התנאי מועיל בה אלא אם כן התנה עמה כשהיא ארוסה כמו שבארנו
בהלכות אישות: הנוי יורש את אביו דבר תורה אבל שאר ירושותיהן מניחין אותו לפי מנהגם והנר אינו יורש
את אביו הנוי אלא מדבריהם תקנו לו שירש כשהי' שמא יחזור למרדו ויראה לי שהנאי מועיל בירושה זו הואיל
ואין הנוי מחוייב לעמוד בתקנת חכמים ואין הנוי יורש את אביו הנר ולא נר יורש את נר לא מדברי תור' ולא
מדברי סופרי': כל הנותן נכסיו לאחרים והניח היורשין אע"פ שאין היורשין נוהגין כשורה אין רוח חכמי' נוחה
הימנו וזכו האחרים בכל מה שנתן לה ומדת חסידות היא שלא יעיד אדם
לך יח חפיר בצו או"ה שמעבירין בו הירוש"ה מן היורש אפילו מבן שאינו נוהג[ב]
כשורה לאחיו חכם ונוהג כשורה: ישראל שנשתמד יורש את קרוביו
הישראלים כשהיה ואם ראו בית דין לאבד את ממונו ולקנסו שלא ירש
כדי שלא יחזק את ידי הרשעים הרשות בידן ואם יש לו בנים בישרא' תנתן
ירוש"ה אביהן המשומר להן וכן המנוהג תמיד במערב צוו חכמים שלא
ישנה אדם בין הבנים בחייו אפילו בדבר מועט שלא יבאו לידי התחרו"
וקנאה באחי יוסף עם יוסף: פרק שביעי

[ב] כתוב ולא כראוי דאמר אם לא
היו כאן טוענים כשורה זכות לטוב
דנראין בגמרא מאי קאי עלה ת"ש
דאמר ליה שמואל לרב יהודה שיבקת
לאבוך בכריא טבת לבדתא דלא ידעת
מכייקו עכ':

[ג] בעי רבא בכריא קיחך כי קאמ'
יוחנן בן ברוקא בא"י אבל בכריא
לאו"ה דילמא אפי' בכריא כמי כו'
עכ"ל וכתב רבינו שמואל השתא
דלא אפשיטא לן אי אמר רבי יוחנן
בכריא אי לא לילכך מספקא לן
ומי שתפס תפס עכ"ל וכן כתב
רמב"ן ז"ל עכ':

[ד] ירושת הבעל אף על פי שהיא מדבריהם וכו' דין זה
הנוי יורש את אביו וכו' פרק קמא מיומרא וכתב רבינו שאחר ירושתן מניחים אותן למנהגן וזהו מפני שלא מניעו שיהיה סדר בחלוקת הלא ליורשין
בלבד: והנר לאו יורש וכו' שם: ויראה לי שקיבלו וכו' זו שכבר רבינו מכוסה בטעמא: ואין הנוי יורשנו זה
שם מבואר וכבר כתבתי בהלכות זכייה ומתנה פרק תשיעי שהנר לף על פי שיש לו בן אלידתו בקדושה ואין הורתו בקדושה לפיכך אינו יורשו: כל הנותן
נכסיו וכו' משנה ונמרא פרק יש נוחלין ולא כראשנה: ומדת חסידות היא וכו' שם בגמרא: ישראל שכשתמד וכו' בקדושין פ"ק אמרו נוי
יורש את אביו מן התורה שכתוב כי ירושה לעזו כתיב את כל שעיר והקשו ולימא ישראל משומד שאכל ושתה ורבץ שלא מכלל כי לבני לוט וכו' אלמא דפשיטא להו שיש
ירושה לישראל משומד ויש שכתב רבינו ואם רצו לדחוק בית דין וכו' לבריים כתוכים שם וידוע שהפקר בית דין הפקר וכבר העיד הוא זל שכן המנהג תמיד במערב:

צוו חכמים וכו' מיומרא פרק קמא דסנהד': פרק שביעי

לך י

מגיד משנה

ירש כל בנמי לו יורש אחי אם אמר ירש אחי כל בנמי זכו בשלש בעותן שהרחלק מעכ"ל מהן בין בכל בין במקנת אבל אם היה שם בכור אין דבריו קיימין
אבל הבכור כיון שאמר בלשון ירושה אע"פ שלא הזכיר הבכור בפי' כיון שאמבל דבריו מנדע זכות הבכור ואמרן בלשון ירושה הרי הוא בכלל לא יוכל לבכר וכן כתב
מהורי הרב אבן מיגש זל ועוד היסיף הרב הנן ויגש זל לומר שבל שיש שם בכור בשם שבטלה כיחתו אבל הבכור כך בטלה אבל הפשוטים ואין בדבריו כלום כיון
שאמרן בלשון ירושה ובזה בחלקו עליו זל קבת מן האחרונים ואמרו שאבל הפשוטים דבריו קיימין וכל אחד מהן מפסיד לפי חשבון מה שהורישו אחיו והבכור נוטל

טור חו"מ סי' רפ"ח סמג עשין נו

כליו ולשון רבינו במק שכתבתי
ליכו מבואר אלא שאמטה הכיח
משמת המחלק נכסיו ריבה לאחד
וכו' וכראה שהוא סובר כדעת רבי
זל: ואם היה בריא וכו' שם
בעיא וכתבו בהלכות אלא לפשיט
ולא עבדינן הכ עובדא ולזה כתב
רבינו אינו יכול לפי שכבל שיש ספק
אין מוציאין מן היורשין בדין תורה
שהן מוחזקין וכבר הזכיר רבינו דין
זה פ' יב מהלכו' זכייה ומתנה ושם
בארתי שהעפ שהבריא כתב בשע'
כיון שאמר לשון ירושה לא אמ' כלום
אף בפשוטין: ברא בשאמר
וכו' ניחוש דבריו רבינו קוט כך בלא
דשכיב מרע לא אמר כלום אפי' אמי
שהיו לו ליורשו בבכור ובריא
לא אמר כלום אפי' בפשוטין כשאמ'
בלשון ירושה אבל בלשון מתנה
דבריו קיימין ומכל מקום חלוק יש
בין שכיב מרע לבריא שהבריא
נדיר לחד מדרכי ההקפלו' ושכיב
מרע ככתובים דמו כמו שבתבאר
בהלכות זכייה ומתנה:
לפיכך המחלק נכסיו וכו' משנה
שם וכבר כתבתי למעלה

טור שם סי' רכ"ג סמג שם

ומה שאמרו שם אמר משום ירושה
לא אמ' כלום קוט מפני הכבור וכמו
שכתבתי למעלה וכל' שרבינו סבור
כדבר זל שהוא מפרש דכיון שיש שם
בכור לא אמר כלום אפי' בפשוטין
ובכר כתבתי למעלה שיש חולקין
בזה ועוד יש להם שיטה אחרת
במשנה זו ומכל מקום אין ביניהם

טור שם סי' רכ"ג סמג שם

טור שם סי' רכ"ב סימן ד סב

מגיד משנה

פרק שביעי אין

יד״ו

ככבסין לנחלה על פיה והיו הדין לבאחר בסוגיא בקמפקיל כמו שאזכיר בפרק זה: * האשה שאמרה את בעלי וכו׳ זקו דין קמשנה שהזכרתי: אמרה את בעלי וכו׳ מיירפ שם ביבמות: מי שטבע במים וכו׳ לפרים שיש מבואחרין בנמר׳ אבל הלעת טוה לקם והלח זל כתב בהשגות:

אא ויש מי שאו׳ שהיה היכה כוטלת שתי

רכב שם תני קורח בה לבש־תנשאי לאחר תשלי מה שכתוב ליכי עכ לעיל:

כרלה שמולה היה שהיורשין ככבסי לנחלה בעדיות בכל אבל אין ה קאשה כוטלת כתובתה מפני מדרש כתובה ודברים כרלין הן נלף ל רבנו מודה בזה שהאשה כל זמן שהיה בחזקת היכה כוטלת כתובתה אבל כזוכת מן הכבסים וזקו שלא קזכיר רבנו זה בהלכות חישות

סוד שם ס׳ רפ ה ולפי דבריהם זל מניעו פעמים ש

פתג שם שהאש כוטלת כתובה ואין היורשין ככבסין לנחלה ופעמים שהיורשין ככבסין לנחלה ואין האשה כוטלת כתובה וקטעם מבואר בדברי ל רבנו במה שכתב כאן ובספר כשי:

שם זה שם שבועי שבשבה ושמעו בו שמת וכו׳:

ובהשגות אא

מכי תמה על דברי רבותי׳ אמרו אפילו בלא שמעו בו שמת מורידין קרוב לבכסי וזקו אומר אפילו בששמעו בו שמת אם ירדו לנחלה אין מוניאין מידן על כאן לשטו: כרלה שהוא זל סבור שדעת רבנו זקו שזו היורשי׳ ירדו לנחלה שלא על דעת למכור ולהחזיק בשלה אלא להתעסק בהן כאיש וזקו שהקשה עליו ממה שאמרו ל לכתחלה בלא שמעו שמת מורידי׳ ומה טורך היה לומר שאם ירדו אחר ששמעו שאין מוניאין ואפי תניא עליו זל שהוא כיוצא כן בכוכת רבי זל לומה לא הקש עליו מדברי לדברים שהכי בסיוק באחר רבנו שמורידין קרוב בבכסי שבוי כ

בקרקעות אפילו בלא שמעו בו שמת אם כן מה טורך לומר בששמעו שמת שאין מוניאין וכדלקי אין כוונת רבנו זל כמו שחשב הלא זל חוץ מכבודו והדין שכתב כאן קוא שהיורשין ככבסי על דעת לירד ולמכור ולא חלק בין קרקע לשטלטלין וזקו שכתב וירדי יורדי ויחלקו אותה ביניהן וזקו דוקא בששמעו בו שמת כמו שהזכיר ודין מורידין קרוב קוא אף בלא שמעו שמת ולא תעסק בהן כאיש וכוונתו זאת ברורה קיא בדברי זל ומכל מקום יש לחקור מאין יבא לו זה שכתב כאן ואולי שהוא מפרש הברייתא שמורידי׳ קרוב לבכסי שבויין אין מוניאין אותן מידו ואלו הן ככבסי שבויין הכי שבשבה תבוא או אחד מן המורישין ושמעו בהן שמתו וכו׳ שהיו ביורד על דעת לחזיק ולבחול ולזה אומרו קיורד ולא מורידין ולפירוש זה יש לדחוק קסוגיא והבריתא עמהּ ועל כן נראה שהוא סבור לכיון דבשבוי מורידין קרוב לבכסי בלא שמעו בו שמת לתעסק בהן כאיש כששמעו בו שמת מעלין הקרוב מלבנק אחת שאם ירד בתורת כחלה אין מוניאין מידו והיינו לדע׳ כיון שבלא שמעו בו שמת אין מורידין קרוב אפילו כאיש כששמעו בו שמת אין מעלין אותו כל כך שאם ירד בתורת כחלה שלא מוניא מידו אבל מעלין אותו שמורידין אותו לקרקעות כאיש וכמו שכתב בסוף הפרק זקו לדעתו זל: שבוי שבשבה ובורח וכו׳ שם אמר שמואל שבוי שבשב׳ מורידין קרוב לבכסי יצא לדעת אין מורידין קרוב לבכסי ורב כיון אמר בורח קרי קוא כשבוי והעלה מזה אמרו ושמין להן כאיש עד שם שבוי שבשבה והניח קשה לקנוב עצמי לבניר זאת ליומק בית דין יורדין לבכסי יתומים וקוכר ואפוטרופוס ואחר כך מורידין קרוב לבכסי ומיירפ זו יש ללמוד שאין מורידין קרוב למטלטלין והקשו בגמרא ולירקים אפטרופוס לעולם ותרצו לפטרופוס לדברי לא ויקריינן ואתאחר ל דברי רבנו אלא שהוא זל חוץ על זה שאמר רבנו שבשיבאו הבריח

שיין לחלי הקריבין שהוריש בית דין זה שבשבי ויש שחלקו אא ויבחוב בקצוות

ויש ו שם מיירפ אבל כל זה שהכל עד אלא בא אלו קוא הכל עד שלא יהיו לכם כאיש לא לומרו אלא כשיבא ובבר הבבים הקיימן זל לדעת רבנו ועקר: ולמק

הלכות נחלות מנדול עוז משפטים ועבא

פרק שביעי אין

שהלכה קיא ובעלה לגלגלת קים:

פרק שביעי

היורשין נוחלין עד שיביאו ראיה ברורה שמת מורישן אבל אם שמעו בו שמת או שבאו נוים משיחי׳ לפי תומן אף על פי שמשיאין את אשתו על פיהם ונוטלת כתובתה אין היורשין נוחלין על פיהם: האשה שבאת ואמרה מת בעלי אף על פי שהיא נאמנת ותנשאו ותטול כתובתה אין היורשין נכנסין לנחלה על פיה אמרה מת בעלי ונתיבמה הרי יבמה נכנסת לנחלה על פיה שנאמר יקום על שם אחיו המת והרי קם: כ׳ שטבע במים שאין להם סוף ובאוער׳ שטבע בפניה ואשתו אמרה זכרו אף על פי שאין משיא׳ את אשתו לכתחלה הרי היורשין נוחלין על פיהם וכן אם באו עדים שראוהו שנפל לגוב אריות ונמרי׳ או שראוהו צלוב והעוף אוכל בו או שנדקר במלחמה ומת או שנהרג ולא הכירו פניו אבל היו לו סימנין מובהקין בגופו והכירו אותם בכל אלו הדברים וכיוצ׳ בהן אם אמרו אחר כך יורדין לנחלה בעדו׳ זה אף על פי שאין משיא׳ את אשתו שאני או׳ שלא החמירו בדברי׳ אלו אלא מפני אסור כרת אבל לעני׳ ממון אם העידו העדי׳ בדברי׳ שחזקתן למיתה והעידו שראו אותן הדברי׳ ואמרו זכרו ואחר כך נשמע שמת הרי אלו נוחלין על פיהן ובזה מעשים בכל יום: בכל בתי דינין ולא שמענו מי שחלק בדבר זה: שבוי שנשבה ושמעו שמת וירדו יורשיו לנחל׳ וחלקו אותה ביניהם אין מוציאין אותה מידן וכן הבורח מחמת סכנ׳ אבל היוצא לדע׳ ששמעו בו שמת וירדו יורשיו לנכסיו וחלקום מוציאין מידן עד שיביאו ראיה שמת מורישן: שבוי שנשבה ובורח מחמת סכנת נפשות חייבין בד׳ להתעסק בנכסיהן כיצד עושין כל המטלטלין יהו מופקדין ביד נאמ׳ על פי בית דין ומורידין לתוך הקרקעות קרובין הראויין לירושה כדי לעבוד את הקרקעות ולהתעסק בהן עד שיודע שמתו או עד שיבאו ולכשיבאו השבוי והבורח שמין אלו הקרובים שהורדו מד״ש ומה שאכלו כמנהג כל ז האריסין של אותה המדינה ולמה נקראה לפרש דפידות יאכלו כולן בחצי ואין דינן כאחים אלא כשנתן שהשביחו בקרקעות ועיין שם בתוספות עכ:

כ׳ כדמפורש בקילבות משנת פרק יט:

ז פיל לשי ויטול בשנח קדקעות ובירדי באחים

משפטים ועבא

היורשי׳ נוחלין כו׳ עד סיקן במציע׳ פרק זה לא לט המפקיל: היתה שבחה ואמרה מת בעלי כו׳ עד לחיי קמת במסכת יבמות פרק קאשה מי שטבע במים שאין להן סוף עד כלי היורשין נוחלין על פיה

כתב הלחכד זל וים מי שאומר שהיה ליכ כוטלת כתובת׳ שאין לכי קורח בה כשתבעתי לאחר תטלי מה שכתוב ליכי עכ״ל:

ואני אומר סוף מסכת יבמות הובי קנאוכי׳ זל כדבדי ל״מ זל והחולקים חולקים: וכן אם באו עדים עד כדבר זה נם ז ה קורעת הנאוכים זל: שבוי שנשבה ושמעו בו שמת עד וכן קבורת מ מחמת סכנה

כתב הלחכד זל תמה לכי על דבדי רבותינו אמרו אפילו בלא שמעו בו שמת מורידין קרוב לבכסיו וזקו אומר אפילו בששמעו בו שמת אם ירדו לנחלה אין מוניאין מידם עכ״ל:

ואני אומר מדבדם אפי ת תמה הפלא ופלא אם הלשון הזה יצא מפיו שהבי עיקר הלכה זו במציעא פרק המפקיל זק לא נמרא שמעתין דשבוי שבשבה כו׳ וקן שלשה שמות מפורש׳ אם ככסי שבויין וככסי כטושין וככסי דטושין ומה שכתב הלחכד זל בקרקעות כ ככסי שבויין וזה שכתב עתה ל״ת זל לית בחות קן בקרקעות׳ ככסי כטוש׳ וקשבים פירשן לפניכו בזה הפרק כמו שאכתוב בסיוע לפניכו לבנרסיכן קתם ומורידין קרוב לבכסי שבוי תבאי קיורד׳ לבכסי שבוי אין מוניאין אותן מידו עד ע ד אלא אפילו שמע שמשמשין ובאין ובקדם ואלא ואכל הבי זה זריז ובשכ ואלו הן ככסי שבויין הבי שהיו אבוי אחי אבי או אחד מהן ממורישין׳ הלכו להם למדיכת הים ושמעו בו שמת היורד לבכסי כטושין מוניאין אותן מידו ואלו הן ככסי כטושין הבי שהיו אבוי או אחי או אחד מן המורישין ושמעו בהן שמתו וכו׳ שהיו ביורד על דעת לחזיק ולבחול ולזה אומרו קיורד ולא מורידין ולפירוש זה יש לדחוק קסוגיא והבריתא עמהּ ועל כן נראה שהוא סבור לכיון דבשבוי מורידין קרוב לבכסי בלא שמעו בו שמת לתעסק בהן כאיש כששמעו בו שמת מעלין הקרוב מלבנק אחת שאם ירד בתורת כחלה אין מוניאין מידו והיינו לדע׳ כיון שבלא שמעו בו שמת אין מורידין קרוב אפילו כאיש כששמעו בו שמת אין מעלין אותו כל כך שאם ירד בתורת כחלה שלא מוניא מידו אבל מעלין אותו שמורידין אותו לקרקעות כאיש וכמו שכתב בסוף הפרק זקו לדעתו זל: שבוי שבשבה ובורח וכו׳ שם אמר שמואל שבוי שבשב׳ מורידין קרוב לבכסי יצא לדעת אין מורידין קרוב לבכסי ורב כיון אמר בורח קרי קוא כשבוי והעלה מזה אמרו ושמין להן כאיש עד שם שבוי שבשבה והניח קשה לקנוב עצמי לבניר זאת ליומק בית דין יורדין לבכסי יתומים וקוכר ואפוטרופוס ואחר כך מורידין קרוב לבכסי ומיירפ זו יש ללמוד שאין מורידין קרוב למטלטלין והקשו בגמרא ולירקים אפטרופוס לעולם ותרצו לפטרופוס לדברי לא ויקריינן ואתאחר ל דברי רבנו אלא שהוא זל חוץ על זה שאמר רבנו שבשיבאו הבריח

שיין לחלי הקריבין שהוריש בית דין זה שבשבי ויש שחלקו אא ויבחוב בקצוות

ויש ו שם מיירפ אבל כל זה שהכל עד אלא בא אלו קוא הכל עד שלא יהיו לכם כאיש לא לומרו אלא כשיבא ובבר הבבים הקיימן זל לדעת רבנו ועקר: ולמק

מנדל עוז

ולמה לא יעמידו בית דין אפטרופוס לעולם בין במטלטלין בין בקרקעות עד שיבאו הבעלים או עד שיודע בודאי שמתו לפי שאין בי דין חייבין להעמיד אפטרופוס לנדולים שהן בני דעת: נשבה השבוי וברח המסוכן והניח קטה לקצור וענבים לבצור תמרים לנדור וזתים למסוק בית דין יורדין לנכסיו ומעמידין להן אפטרופוס וקוצר ובוצר ומוסק ומוכר הפירות ומניחין דמיהן עם שאר המטלטלין בבית דין ואחר כך מורידין הקרוב לנכסיו שאם ירד תחלה שמא יתלוש אלו הפירות שהן כתלושין ויאכל אותן והוא הדין בחצרות ופונדקאות וחנויות העשויות לשכר ואינן צריכין עבודה ולא טורח ואין אדם נותן אותן באריסות אין מורידין להן יורש שהרי נובד השכר ואוכל אלא כיצד עושין בד מעמידין להן נבאי ויהיה השכר מונח בבד עד שיבא ראיה שמת או עד שיבא ויטול שלו ואין מורידין הקרוב לעולם אלא לשדות ולגנות וכרמים וביוצא בהן שיהיה בהן כארים כדי שלא יפסדו ונמצאו בורים ונשמים: מי שיצא לדעת והניח נכסיו ואין ידוע להיכן הלך ולא מדה אירע לו אין מורידין קרוב לנכסיו ואם ירד אין מסלקין אותו ואין בית דין צריכין להטפל בו ולהעמיד לו אפטרופוס לא לקרקע ולא למטלטלין שהרי לדעתו יצא והניח נכסיו וכיצד יהיה דין נכסי זה מטלטלין יעמדו ביד זה שהן תחת ידו עד שיבא זה ויתבע או עד שיטות ויתבע היורשין והקרקעות שהניחן שכן אין לוקחין ממנו שכר ושדה או כרם שהיה בהן ארים ישארו שהניחן עד שיבא ושדה או כרם שהניחם בורים ישארו בורים שהרי הוא ברצונו איבד ממנו ואבדה יקפיד לדעת אין אנו מצוין להחזיר שמעון בן שמת הרי בית דין מוציאין כל המטלטלין ומניחין אותו אצל נאמן על פיהן ומורידין הקרוב לשדות ולכרמים בהן כארים עד שיבא ראיה ברורה שמת או עד שיבא:

פרק שמיני

כשמורידין

קרוב לנכסי השבוי או בורח או לנכסי היוצא לדעת ששמעו בו שמת לא יורידו קטן שמא יפסיד הנכסים ואין מורידין קרוב לנכסי קטן שמא יטעון ויאמר זה חלקי המגיע לי בירושתי ואפי קרוב מחמת קרוב אין מורידין כיצד היו שני אחים אחד גדול ואחד קטן ונשבה הקטן או ברח אין מורידין הגדול לתוך שדהו מפני שהקטן אינו יכול למחות ושמא יחזיק זה האח ולאחר שנים יאמר זה חלקי שהניע לי בירושתי ומחמת ירושה באתי ואפילו בן אחיו של זה הקטן הנשבה אין מורידין אותו לנכסי שמא יאמר שמחמ אבי ירשתי חלק זה לעולם אין מורידין קרוב לנכסי קטן אפי קרוב מחמת אחי האם שאינן ראויין לירש הרחקה יתירה היא זו ואפי יש ביניהן שטר חלוקה בין בבתי בין בשדות לא ירד ואפי אמר כתבו עלי שטר אריסות לא ירד שמא מעשה באשה אחת שהניעה כמה לה שנים בשדה ואחר כך באו יורשיה ואמרו שהיו לה נ בנות ונשבית הזקנה היא ובת אחת ומתה בת שנייה בן קטן ואמרו חכמים אין מורידין זו הבת הנשארה לנכסים שמא מתה הזקנה ונמצאו שלישי נכסים אלו לקטן ואין מורידין קרוב לנכסי קטן וכן אין מורידין לזה הקטן בנכסין שמא עדין הזקנה בחיים ואין מורידין קטן לנכסי שבוי אלא כיצד עושין מורנוך שצריך להעמיד אפטרופוס לחצי של קטן מעמידין אפטרופוס על כל נכסי הזקנה אחר זמן שמעו שמתה הזקנה אמרו חכמי תרד הבת הנשארה לשלישי הנכסים שהוא חלק ירושתה וירד הקטן לשליש שהוא חלקו מנכסי הזקנ והשלישי של בת השבויה השנייה מעמידין לו אפטרופוס מפני חלק הקטן שמא מתה גם הבת השבויה ויש לזה הקטן חצי השלישי שלה וכן כל כיוצא בזה:

ולמה לא יעמידו בית דין אפטרופוס וכו' היא הקושיא שהקשו בגמ' ולוקי אפטרופא וכו' וכבר הזכרתיה בסמוך ויראה שלא כתב מפתברית לי שצריכין קרוב דוקא כשאין לאחר רוצה לפקח בהן בתורת אפטרופסות אבל לו רוצה לאחר לפקח בכבוד בתורת אפטרופסות מעיילן ביה אין אפטרופא ואין מורידין בהן את הקרוב ומיקו דוקא בשלא שמעו בו שמת שומעין לו ליורש ואפילו יש מי שרוצה להיות אפטרופוס ומורידין קרוב לתלוש ולאכול אבל לא לזרוע ולמכור ודוקא קרקע אבל מטלטלין נכל נוכח מן מעמידין לותן ביד קרוב עד כאן לבריו בקרוב וכבר כתבתי לפעלה שבני מחלק הלוקח אחד בן שמעו שמת שלא שמעו:

נשבה השבוי וכו' מיירי הזכרתיה לפעלה:

וחוא הלין בחנדות וכו' זה ליכו מכואר שם אבל ממה שחזרו שם שאין להן כלים תקיכו להו דכבן כי היכי דלא ליפסדיקו משמע שאין זה שלא בפשוט וכרמים ודברים העשויין לחריסות וקפסד מכוי בהן אבל חנויות והבתים שאינן כתנין בחריסות ואין הקפסד מכוי בהן אין מורידין להן קרוב זהו דעת רבנו ודברים נכונים הם:

עוד מ"ש בס' ב ממעשין נו ך קמם עב

מי שיצא וכו' שם יצא לדעת אין מורידין קרוב לנכסי וכבר הזכרתיה לפעלה עוד מכואר שם קידוד לנכסי דטוטין מוכיחי לותן מילו ופדיום דטוטין שקלבו להם מדעת כמזכר שם: שמעון בן שמת הרי בית דין מוכיחין כל המטלטלי וכו' דעת רבי הוא שדין שמעו בו שמת כיוצא לדעת הוא דין לא שמעו שמת נשבי ואין זה לזיל וכבר חלקו עליו בזה הרמ"ן בפלוגתא דהרשב"א ז"ל אבל כתבו שאם קרובי להוכיח בהן לחזק לעצמן להפטרופוס לקטן אלא יעמדו הנכסים בעתוק וישביחו ויוכיחו אין היזמנו ולך לדעת רבנו כן על הדרך שיתבאר פרק י':

נם נעוד מ"ש בפרק ב ובפרק נם

לעולם אין מורידין קרוב וכו' שם מבואר בגמרא: מעשה באשה אחת שהניעה כמה לה שנים בשדה ואחר כך באו יורשיה ואמרו שהיו לה נ בנות ונשבית הזקנה היא ובת אחת ומתה בת שנייה בן קטן ואמרו חכמים אין מורידין זו הבת הנשארה לנכסים שמא מתה הזקנה ונמצאו שלישי נכסים אלו לקטן ואין מורידין קרוב לנכסי קטן וכן אין מורידין לזה הקטן בנכסין שמא עדין הזקנה בחיים ואין מורידין קטן לנכסי שבוי אלא כיצד עושין מורנוך שצריך להעמיד אפטרופוס לחצי של קטן מעמידין אפטרופוס על כל נכסי הזקנה אחר זמן שמעו שמתה הזקנה אמרו חכמי תרד הבת הנשארה לשלישי הנכסים שהוא חלק ירושתה וירד הקטן לשליש שהוא חלקו מנכסי הזקנ והשלישי של בת השבויה השנייה מעמידין לו אפטרופוס מפני חלק הקטן שמא מתה גם הבת השבויה ויש לזה הקטן חצי השלישי שלה וכן כל כיוצא בזה:

פרק תשיעי האחין

שעדיין לא חלקו וכו' זה מבואר בפרק מי שמת בהשכר ובגמ' ובירושלמי

פרק תשיעי האחין

שעדיין כו' עד השכר לחמצע פ"ו מי שמת: היו היורשין גדולים עד השביחו לחמצע במציעא פרק

פרק תשיעי

האחין

שעדיין לא חלקו ירושת אביהן אלא כולן משתמשין ביחד במה שהניח להן הרי הן כשותפין לכל דבר וכן בשאר היורשין הרי הן שותפין בנכסי מורישן וכל שנשא ונתן כל אחד מהן בממון זה השכר לאמצע היו היורשין גדולים וקטנים וה' השביחו הגדולים את הנכסים השביחו לאמצע אמרו ראו מה שהניח לנו אבא והרי אנו עושין ואוכלין השבח של משביח והוא שיהיה השבח מחמת הוצאה שהוצי' המשביח אבל שבחו [ה] נכסים מחמת עצמן השבח לאמצע וכן אם היתה אשתו של מת היא [ו] היורשת בכלל אחיותיה או בכלל בנות דודיה והשביחה הנכסי' השבח לאמצע ואם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי והריני עושה ואוכלת והשביחה הנכסי' מחמת הוצאה הרי השבח שלה: מי שירש את אביו והשבי' הנכסי' ונטע ובנה ואחר כך נורע שיש לו אחין במדינה אחרת אם [ק] קטנים הן השבח [ל] לאמצע ואם היו גדולים הואי' ולא נורע שיש לו אחין שמין לו כארים וכן

[ה] פירש רשב"ם כגון שהי' הבעל תלוי משהי כאחד מן ה הנכסים אי נמי כגון שבעלה היה אחי אביה ויורשת היא מכח אביה כבעומד כל זה בקונט' עכ"ל:

[ו] בהמפקי' בעובדא דמרי בר חיסק: עכ"ל:

נדולים דוקא הוא דאמר משביחי אבל קטנים לא אמר אלא ואפי' הכי הוא נכנס הספרים שרשיתי אלא ואפי' הכותב הזה מתחיל היה ולא עיין במדת מתניתין קמייתא אלא נמי פסקא בתרייתא ואם תמרא כו' דנפסיק עלה עובדא דרב ספרא שבק תבוה כו' ולא ידע לכתת אל עיר: וכן אם היתה תשתו עד השבח שלה פרק מי שמת: מי שירש את אביו וכו' עד שמין לו כארים כתב הלל"ד ז"ל ואם ידע מה בכך הלא מוריתין קרוב לבכסי קטן שבוי אלא לא יכא לדעת ולא נוכ דקיימו רבוותין עד כאן לשונו: ואני תמה נמ זה לא יכא מפיו דאטו שבוי מאן דכר שמיה הכא ועוד למו קייטו עובדא דפרק הניזקין דמרי בר חיסק אתא ליה אחוך אכא מבני ליה אמר ליה לא ידענא לך כו' עד דייתי סהדי דאחוך הוא אמר ליה רב חסדא ז"ל פלוני ליה אמר ליה כפלוני לי אמי בפרדיסה ובוסתני דשתא אמר ליה שפיר קאמר לך דיתן הניח בניס גדולים וקטנים כו' עשקליון וטרי' עלה טובא עד דאסיק אהדדיה לרב חסדא אמר להו מי דמי התם בראשות בית דין בחיי ובעוד הקטן הוא ואין מוריתין קרוב לבכסי קטן אהדדיה לקמיה דרבי אמי אמר ליה לא סיימו קמאי דקטן הוא עכ"ל וכתב רי' אלפס וכתב רב חסדא ונקושיא דאמר ליה משום דקטן הוא ואין מוריתין קרוב לבכסי קטן הילכך אף על גב דלא ידע דמייתי דכחיל השביח לחמצע אבל נדול לא ידע דאמר דכחיל נביה לא השביח לחמצע אלא שמין לו כארים עכ"ל ומה לשון ר"ת ז"ל אין בחות ועיכך רחות מעות אתה תבחר ולא אמי אם יש להשוות ימין ושמאל להחמין כי יכא דבר זה מפי קדוש זה אם ושלום ואם ליה ולנוברים תדע שאפילו אחד מבקיאי תלמידיו ילדים שזה היה דעת ר"ת ז"ל שהרי סמך לו: וכן

מגדל עוז

וכן אח שירד לנכסי קטן וכו' עד לא פחות ולא יתר אחד מן האחין

לקמן ב וכו' עד בעיסקתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

כתב הלבוש ז"ל וקיימל"ן נוהג בו וקא קל"ל דבעינן כתיבה ומכירה והכא הוא קולא על דרך פירוש רבו שיפרש מיכו נריך לומר דמיני למימר שטר היה לו ואבד והאי פירושא לא דייק מנופה דקא שמעינן ומשמעתא דסבר דעיקר המעשה דהכא סבר כוותיה ליפסק שטרא מתותי ידא עלמא:

ואני אומר מחלוקת ישנה היא גם בין רבותינו בעלי התוספות ז"ל ולכולם יש פנים בהלכה ולשיטת רבינו שמואל נריך לומר שהוא ז"ל מפרש דבריו לומר לא בשלי להוכיח כי דברי ר"ת ז"ל מפורשים בתלמוד פרק נט פשוט כפירוש רבינו: אחד מן האחין שנטל כל עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

וכן אח שירד לנכסי קטן וה שביח אין שמין לו כארים אא השבח לאמצע שהרי לא ברשות ירד: אחד מן האחין שלקח מעות ועשה בהן סחורה אם היה תלמי חכם גדול שאינו מניח [ל]תורתו [ל]כל אימתא התלוך ספרא: שעה אחת הרי השכר שלו שאין זר מניח תורתו ומת עסק לצורך אחיו: אחד מן האחין שמנהו המלך נבאי או [ר]סופר שמכנים ומוציא בממון המלך וכן כל היוצא בזה מעבורת המלכים אם מחם אביהן מנהו [ב]כנון שהיה אביהן ידוע בדבר זה ואמר נעמיד תחתיו בנו כדי לעשו [ג] דין לאחד מן האחי שחלק חסד עם היתומים הפרס שיטול וכל השכר תמנא נהי שיתפין ספיה: שישתכר בעבורה לכל האחי ואפי' היה חכם ביותר וראוי למנותו ואם מחם עצמו מנוהו הרי זה לעצמו: אחד מן האחין שהיה נותן ונושא בתוך הבית וקנה עבדים בשמו לברו ואמר מעות אלו שהלויתי או שקניתי בהן עבדים אלו שלי לברי הן שנפלו לי מבית אבי אמי או מציאה מצאתי או מתנה נתנו [ד] לי עליו להביא [ראיה] שנפלה לו ירושה אחרת או מציאה או זכה במתנה [ה] עיין בהיג משו' פכ': וכן האשה שהית' נושא' ונותנת בתוך הבית והיו אונות שהן שטרי ממכר עבדים ושטרי חובות יוצאו' על שמה ואמרה שלי הן שנפלו לי מבית אבותי או מציאה מצאתי או מתנה נתנו לי עליה להביא ראיה שנפלו לה לירושה וכן אלמנה שהיתה נושא' ונותנ' בנכסי יתומים והיו אונות ושטרות יוצאו' על שמה ואמרה מירושה נפלו לי או מציאה מצאתי או מתנה נתנו לי עליה להביא ראיה ואם יש לה נדוניא ואמר מנדוניתי לקחתי נאמנת אבל אם אין להנדוני ולא זביאה ראיה הרי הכל בחזקת היורשין במה דברים אמורים בזמן ובאלמנה שאין חלוקין בעיסתן אבל אם היו חלוקין בעיסתן שמא מעיסתן קמצן ועל האחין להביא ראיה שהן משל אמצע וכן אם מת זה הנותן והנוש בתוך הבית על [ו] האחי להבי' ראיה אע"פ שלא היו חלוקין בעיסתן: אחד מן האחין ששטר חוב יוצא מתח' ידו עליו להביא ראיה שאבין נתנו לו בכתיב ומסירה או שצוה לו בו כשהוא שכיב מרע ואם לא הביא ראיה הרי הוא לאמצ' במה דברי אמורי באחי מפני שחזקתן שומטין זה מזה אבל אחד שטען שנתן לו או שקנהו מבעליו נובה בו ואינו צריך להבי' ראיה: אח' מן האחין שנטל מאתים זוז ללמו' תורה או ללמו' אומנות יכולין האחין לומ' לו אם אין אתה אצלנו אין לך מזונות אלא לפי ברכת הבית שאין הוצא' מזונות האחד לבדו כהוצא' מזונותיו בין רבים:

מי שמת והניח בנים גדולים וקטנים אין הגדולים מתפרנסי' פרנסת הקטני' ולא הקטנים נזונים מזונות הגדולי' אלא חולקין בשוה נשאו גדולים לאחר מיתת אביהן ישאו הקטנים כן מכלל הנכסי' ואחר כך יחלוקו נשאו הגדולי' בחיי אביהן ואמרו הקטני' לאחר מיתת אביהן הרי אנו נושאין כדרך שנשאתם אתם אין שומעין להם אלא מה שנתן להם אביהם נתן: השיא

[ו] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ז] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ח] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ט] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[י] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[כ] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ל] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[מ] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[נ] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ס] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ע] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[פ] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[צ] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ק] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ר] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ש] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ת] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[א] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ב] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ג] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ד] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ה] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ו] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ז] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ח] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ט] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[י] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[כ] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ל] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[מ] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[נ] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ס] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ע] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[פ] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[צ] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ק] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ר] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ש] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ת] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[א] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ב] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ג] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ד] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ה] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ו] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ז] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ח] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ט] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[י] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[כ] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ל] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[מ] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[נ] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ס] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ע] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[פ] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[צ] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ק] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ר] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ש] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ת] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[א] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ב] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין: השיא

[ג] לקמן ענ בדלא בחי מפני שחזקין וכו' עד נתין נרין להביא ראיה

[ד] לקמן ב וכו' עד בעיסתן הכל פלוגתא חזקת הבתים והבנות הלשון וכו' עד מי שמת: אחד מן האחין וכו' עד הרי הוא לשתוט פלוג נט פשוט:

[ה] עד בין דברים פרק מי שמת: מי שמת והניח כו' עד מה שנתן להם חניכה כתן פרק יש נוחלין

השיא האב את בנו משל אב ועשה לו משתה והיתה החוצאה משל אב ונשתלחה שושבינו לזה הבן בחיי האב כשהיא חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן האמצע אבל הוציא הבן במשתה שלו אינה חוזרת לא מחלק הבן שנשתלחה לו בלבד האב ששלח שושבינות בשם אחר מבניו כשתחזו השושבינו לאותו חבן הרי היא שלו אבל אם שלחה האב בשם בניו סתם כשתחזור תחזור לאמצע ואין זה שנשתלחה לו חייב להחזיר עד שישמחו בה עמו הבנים כולן שהרי כולן שושבינו שבשם כלן נשתלח לפיכך אם שמח במקצתן מחזיר חלק זה ששמח עמו בלבד והרי הוא לאמצע: גדול האחין שהיה לובש ומתכסה מלבושין נאים אם יש לאחים הנאה ממנו כדי שיהיו דבריו נשמעים הרי זה לובש מתפוסת הבית:

מגדל עוז

השיא האב את בנו עד וקרי הוא לאמצע

כתב הלאבד זה לא ידעתי מקו ולמה לאמצע וקלא ליכו מחזיר לו אלא חלקו וכשישאו האחרים כשיש יחזיר להם חלקם עכלו:

ואני אומר הלמה זו פרק מי שמת ופשיטא זה קפ"ל ככון בהכי מתפסת הבית יצא ולתפיסת הבית חזר והסבירא שאומר הרשלבי זל לדידה אפשר מסתברא כי יכולין לומר ומי יודע מה ילד יום או שמא לא ישאו בתולות או לא יזדמן מי ויבא דבר אחד מכל הדברים המוכיע חזרת השושבינות ומנאו אלו מפסידים חלקם לפיכך כותבין מיד: נדול האחין שהיה לובש כו' עד סוף הפ' פרק יש נוחלין: קפ"ל

פרק עשירי

שני

אחין שחלקו ובא להן אח ממדינ'הים וכן שלש אחין שחלקו ובא בעל חוב ונטל חלקו של אחד מהן אפי' נטל זה קרקע וזה כספים בטלה מחלוקת וחוזרין וחולקין השאר בשוה: מי שצוה בשעת מיתתו שיתנו לפלוני דקל או שדה מנכסיו וחלקו האחין ולא נתנו לפלוני כלום הרי המחלוקת בטלה וכיצד עושין נותנין מה שצוה מורישין ואחר כך הוזרין וחולקין כתחלה: האחין שחלקו שמין להם מה שעליהן אבל מה שעל בניהן ובנותיהן שקנו להם מתפסת הבית אין שמין וכן מה שעל נשותיהן שכבר זכו בהן לעצמן בראוי חול אבל בבגדי שבת ומועד שמין מה שעליהן: מי שהניח יתומים מקצתן גדולים ומקצתן קטנים ורצו לחלוק בנכסי אביהן כדי שיטלו הגדולים חלקן מעמידין בד אפטרופוס לקטנים ובורר להן החלק היפה ואם הגדילו אינן יכולין למחות שהרי על פי בי דין חלקו להם ואם טען בד בשומא ופחתו שתות חלקן יפה כנגן שעל שיעור שיטול כל אחד חלקו ביחד משיטול שלש כל שלשה ושלשה וכמה עכשיו בדיניות בחלוקות וסולמות ולדך לשון סלק ועיין בתי כור בשמעתא דשני אחים שחלקו ובא להן אח ופרק הלמה כיוצא ופרק הלמה לכהן גדול:

פרק עשירי שני

אחין שחלקו ובא להן אח וכו' פרק בית כור כפסקא הלכה כן בגמרא ומה שכתב רבינו אפילו נטל זה קרקע וזה כספים והלה לו שהכעל חוב נטל הקרקע ויחזור בעל הקרקע ונוטל המיוחדת מן הכספים הוא מבואר בפ"ק דבק כלישנא קמא ופסקו בהלכותיהן ודלא כירושלמי דאמר דמתי אמר ליה בעל כספים להכי שקלי כספי דלאו לאחלופי מיניה ולהכי לבעל חוב הבא שקלת ארעא דלאו מיטרפא לא מישתלמת מיניה אלא כשהלוהו בשוה וכתבו הלמדין וקלשבח זל שאם נטלו שניהם קרקע וים ביד כל אחד ביומיות בעל חוב הבא לגבות מקום דבה מזה נובה דבה מזה נובה ומין לחלוק בשוה וכתבו הלמדין וקלשבח זל שאם נטלו שניהם קרקע וים ביד כל אחד ביומיות בעל חוב הבא שקלת ארעא דלאו מיטרפא לא מישתלמת מיניה אלא כשהלוהו בשוה וכתבו הלמדין וקלשבח זל שאם נטלו שניהם קרקע וים ביד כל אחד ביומיות בעל חוב הבא

מנדל עוז

מי שמת והניח יורשים גדולים וקטנים צריך למנות אפטרופוס שיזון מן עסק בחלק הקטן עד שינדיל ואם לא מנה חייבין בית דין להעמי להן אפטרופוס עד שינדילו שבית דין הוא אביהן של יתומים צוה המוריש ואמ׳ יתן חלק הקטן לקטן ומה שירצ׳ יעשה בה הרשות בידו וכן אם מנה המוריש אפטרופוס על הקטני׳ קטן או אשה או עבד הרשו׳ בידו אבל אין בית דין ממנין אפטרופוס לא אשה ולא עבד ולא קטן ולא עם האר׳ שהוא בחזק׳ חשוד על העברו׳ אלא בורק׳ על אדם נאמן ואיש חיל ויודע להפך בזכות היתומי׳ וטוען טענת׳ וישיש לו כח בעסקי העולם כדי לשמ׳ נכסי׳ ולהרויח בהן ומעמידין אותו על הקטנים בין שיהיה רחוק בין שיהיה [ח] קרוב לקטן אלא שאם היה קרוב לא ירד לקרקעות: [ט] בי דין שהעמידו אפטרופוס ושמעו עליו שהו׳ אוכל ושותה ומוצי׳ הוצאו׳ יתר מרבר שהוא אמור בו יש להן לחוש לו שמא מנכסי יתומים הוא אוכל ומסלקין אותו ומעמידין אחר אבל אם מנהו אבי יתומי׳ אין מסלקין א׳תי שמא מציאה מצא אבל אם באו עדים שהו׳ מפסיד נכסי יתומים מסלקין אותו וכבר הכניסו [י] הגאוני׳ שמשביעין אותו הואיל ומפסיד והוא הדין לאפטרופוס שמנהו אבי יתומי׳ והיתה שמועתו טובה והיה ישר ורודף מצות וחזר להיות זולל וסובא והולך בדרכי החשך או שפרץ בגזרים ובאבק נזל בית דין חייבין לסלק אותו ולהשביעו ולמנו׳ להן אפטרופוס כשר וכל הדברי׳ האו כפי מה שירא׳ לדיין שכל בית דין ובית דין הוא אביה׳ של יתומי׳ קטן שהנדיל אפילו היה אובל ושותה יותר מדאי ומפסיד והולך בדרך רעה אין בית דין מונעין ממנו ואין מעמידין לו אפטרופוס לא אם כן צוה אביו או מורישו שלא יתנו לו אלא אם כן היה כשר ומצליח או שלא יתנו לו עד זמן מרובה והשוטה והחרש הרי הן כקטנים [יא] עיין בהלכות מכיר לפ כט: ומעמידין להן אפטרופוס: פרק יח

מי שמת והניח יורשים גדולים כו׳ עד שינדיל כתב הלחמ זל והוא שחלק להם בחייו שאם לא חלק יכיח הכל גדולים יחד ישביעו לאמצע ויוכ להם עכ׳ ואני תומר כן הוא מדוקדק בהניטין פרק הניזקין וכן כתב הי אלפס זל פ׳ המפקיד בשם נחמן זל והלשון שכתב הלחמ זל משמע זל דאפי׳ לא חלק אלא שאמר אחד מהן אני נוטל חלקי ואחרים אומרים אנו נשמור יחד ואנו נחלק אחר כך אין יכול לחזור בו ואפי׳ לא מת אביהם ואפי׳ לא הגיע זמן חלוקה ואפי׳ לא הגיעו לפרקם ואפי׳ לא הגיעו לפרקם ואפי׳ לא הגיעו לפרקם

פרק אחד עשר מעות

פרק א עשר

מעות של יתומים שהניח להן אביהן אינן צריכין אפטרופוס אלא ביצד עשין בהם בודקין על מי שיש לו נכסים שיש להם אחריות ויהיו עדית ויהיה איש נאמן ושומע דיני תורה ומעולם לא קבל עליו נדוי ונותנין לו המעות בבית דין קרוב לשכר ורחוק להפסד ונמצאו היתומים נהנין משכר המעות ואם אין לו קרקעינתן להן משכון זהב שבור שאין בו סימן ונוטלין בית דין המשכון ונותנין לו המעות קרוב לשכר ורחוק להפסד ולמה לא יקחו משכון כלים זהב או חלי של זהב שמא של אחרים הוא ויתנו סימן ויטלוהו אחר מותו אם ידע הדיין שאי זה אמוד וכמה יפסקו בשכ כפי מה שיראו הדיינין או שליש השכר או חצי אפילו רביע השכר ליתומי אם ראו שזו תקנה להם עושין לא מצאו אדם שיתנו לו המעות רחוק להפסד וקרוב לשכר הרי אלו מוציאין מהן מזונות מעט מעט עד שיקנו להן במעות קרקע וימסרו אותו ביד אפטרופוס שיעמיד להם: כל המטלטלין של יתומין שמין אותן ומוכרין אותן בבית דין ואם היה השוק קרוב למדינה מוליכין אותן לשוק ומוכרין אותן ויצטרפו דמיהן עם המעות של יתומים: מי שהיה בידו שכר של יתומים אם יניחו כאן עד שימכר שמא יחמיץ ואם יוליכו לשוק שמא יארעו אונס בדרך הרי זה עושה בו בדרך שהוא עושה בשלו וכן כל כיוצא בזה:

כשמעמידין בית דין להן אפטרופוס מוסרין לו כל נכסי הקטן הקרקע והמטלטלין שלא נמכרו והוא מוציא ומכניס ובונה וסותר ושוכר ונוטע וזורע ועושה כפי מה שיראה שזה טוב ליתומי ומאכיל ומשקין ונותן להן כל ההוצאה כפי הממון וכפי הראוי להן ולא ירויח להן יותר מראוי ולא יצמצם עליהן יתר מראוי בשיגדלו היתומין נותן להן ממון מורישן ואינו צריך לעשות להן חשבונות מה שהכניס והוציא אלא או להן הנשאר ונשבע בנקיטת חפץ שלא נזלן כלום בדא בשמינהו בית דין אבל אפטרופוס שמינהו אבי יתומים וכן שאר המורישין אינו נשבע בטענת ספק: יש לאפטרופוס ללבוש ולהתכסות מנכסי יתומי כדי שיהיה מכובד ויהיו דבריו נשמעין והוא שיהיה ליתומי הנאה בנכסיהן בהיות דבריו נשמעין: יש לאפטרופוס למכור בהמה ועבדי ושפחות שדות וכרמי להאכיל ליתומי אבל אין מוכרין ומניחי המעות ואין מוכרין שדות ליקח עבדי ולא עבדי ליקח שדות שמא לא יצליח אבל מוכרי שדה ליקח שדות לעבודת שדות אחרות שהשורים הן עיקר כל נכסי שדות: אין

מגדל עוז

פרק אחד עשר מעות

של יתומים כו' עד שיעמידו להם במקומה כל המטלטלין שם בכתובות פרק אלמנה ניזונת: כשמעמידין בי דין להן אפטרופוס כו' עד שמא לא יבליח זה שקנה בניטין פרק הכיזקין: ונין שם

שמין אותן עד שיעמוד עבור זה שמעון שייב לו ולאחרן מומ' מה לך אצל ממוני ושמעון מודה שהממון של לאחרן שלוי חייב להחזיר הממון לראובן וכן פרינה התם ולימא למימר כיון שמעון חייב בתחריות וקרי פשע שהיה לו ליזהר שלוי לא היה תופסו יכול לומר לוי של שמעון אכי תופס דקיימא לן נכנ ופרע בחובו נכנ ופרע בהיקיפו לא עשו בו תקנת השוק וצריך להחזיר בחנם כיש הכא שנלקח לו בעל כרחו צריך להחזיר לו בחנם כל זה כתב מורי רבינו זכר בתשובה עכ:

טור חמ' סי' רן ממ' פ"ו מה"ע ה"ב ב"מ קי"ב

שאפילו אין שם עדי פקדון כיון שהוא מודה שהוא פקדון חייב לחזור ולשאול ממנו שמא יבא עדי פקדון ויטלוהו ממנו ואם יאבד יהא חייב לשלם לו שהרי הוא מודה שהוא פקדון ביד המקבל ולא נתרצה המקבל שיהא השלום על המקבל אלא על המפקיד ואם יבא המקבל ויאמר לא נתרצית אלא שיהא השלום עלי אני אומר שאין דבריו כלום שהרי הוא מודה שהוא פקדון ביד המקבל ולא נתרצה המקבל שיהא השלום עליו אלא על המפקיד ואם יבא המפקיד ויאמר לא נתרצית אלא שיהא השלום עלי אני אומר שאין דבריו כלום שהרי הוא מודה שהוא פקדון ביד המקבל ולא נתרצה המפקיד שיהא השלום עליו אלא על המקבל

אמאי קרי ליה תפלה דכתיב ויתפלל אבל לא כתיב ויברך ויבקש אלא ויתפלל אלמא כל שאינו מתפלל כאילו לא קרא ולא שנה ולא סיים ולא שמיה שמיה ואמר רבי אלעזר אמר רבי חנינא גדולה תפלה יותר מקרבנות שנאמר להעשות משפט כיהוה מזבח מני אילימא מד

פרק תשיעי מהלכות שמטה ויובל בספר זרעים וריאיתי
להעתיקו פה יען כי שייך להלכות הלואה:

והגיעה

שמעתא והו' בפירושו וקודם לו' בירושלמי לשניעית נרסינן
ביולק שבעזית כפרטית ליכה למזמוטת פי' כבעמוד כפרטית
ובעזית יולק כגון שהודם בשביעית משמוטת: ואם פגמה לותה זו זקפה
עליו ביולק כו' כשמואל דאמר פגמה חף על פי שלא זקפה ולא כדב דאמר
משהפגום ותקקפה כתבין פרוזבול שלא על הקרקעות אבל מטלטלי לא
משפי מיכול לכלותם וחף על גב דעבין המוכח על נבי יתדו' כותבין מיהו משו'
דלא פלוב לבבן ודשבה פירוש טעמא דכותבין תקקפה כל שהו משום דמי לבן
אחרה שהילוים לו משכון בכל מעשיהו ואין שביעית משמטתה ואין כדאה
לגלת דהו' דאין להן לוכאה בטול מקח יש להן ומפרש לה דקיימו טעמ' דמשקי
דמי לפרוזבול לפי שדאלו לגבות בו חובו כשעשה קטיפה דאכי בכתובות פרק
אלמנה לנבי והדר נבי תו' לא יחפוד ופקו דבבא קמא: ופרוזבול היה לו לאבד
כו' ומשעה זה אמר דאפי' בלא שטוב כאמן וכתב בסה דכאדין הדבדי דדוק'
במקום שרגילין לכתוב פרוזבול אבל במקום שאין רגילין לכתוב כאמן ולא עוד
אלא שפותחין לו תחלה היה פרוזבול שם אמר כן היה לו ואבד כאמן עד כאן
לשונו ועיין בסימן י' ועיין בהגה בסימוך לאחר זה: שאין אדם מניח דבר
המותר ואוכל דבר האסור כו' מעשה בחסיד שתבע מהבירו מאתים זקוקים
והלה השיב לו איני חייב לך אלא ק' כי ליתי ק' במאתי' כדבית קטו' והשיב זה
אבילה לך שאלתי מאה זקוקים שהייתי דוכה להלוותם במאתים דיוח לשכה
והמותר יהא שלך והלה משיב כאשר טענתי כן היה ואם הדינותי הדיוחתי
לטענתי ואלו אלו הי' חזקיה הדין לפני לא יחזיקו מפדיש והשיב דהלה כאמן במה
שטוען שבהיתר הלוה לו דקאי כאמן אדם לומר פרוזבול היה לי ואבד ופדי' אלא
בלא שבועה מטעמא דקאמר תלמידא לא שביק היתידא ואכיל איסורא ועכ'
מיהו בשוה מכחישו דהא דתלמיד דקאמר כאמר אלא מו נדלי
הדוב לדברי לית מו דבי דיכא דדכך אמי וכך אמי שבמקום שידוע שלא עשה זה
במקו' כל דך אמי ול' אמי מי כשאל מבל דך אמי ול' אמי אם אתה כותבו לו היכי מצי
לאומר פרוזבול היה לי אלא ע' אחיי דאל קבלת עליך שלא מוטי בקר במקו'
כל דך אמי ול' אמי והלה מכחישו והה כאמן לומר פרוזבול היה לו כו' הלה כאמן
לומר דרך היתר הלויתיך אף על פי שזה מכחישו וכן פסק מורי דביבו זצ"ל וכתב
שכן קיבל מרבו הר' שמואל כ"ר שלמה אם טוען המלוה ע' נוי בא הערבון לידי
דיחיין בלא שבועה אם המשכון עדיין בידו דאין אדם משים עצמו רשע לומר
לוותי ממך ברבית קטופה ועיין בהילכות הלואה פרק יו"ד סליק

תשובות השייכות לספר משפטים להילכות טוען ספח ולהילכות גנבה פרק ה':

א כתב

לאחיה להיה דפרק כל הפשבעין ופרק המקבל דבא לפיה זוטא דכרבלא ופפרש לאחנדתא מיהתי כו' וזל"ז דיקא דאחנדתא ו"ו הה שאר ספרים וכו' כלפרישית ספח מהילכות טוען וכטוען יש מקומות שכוקים שלא לעקל ולעבב הספרים השאולים לכם אפילו במקום ש שהיבים להם ממון יש כוקים דבר זה דוקא בחלמידי תיכוקות שלא יעבבו הספרים אם לא בשביל לימודם ובהדיה כהלה ופשוטה כמו שמסרו לבותיהם ותקנת חדם קדמונים והשתא הל"ל דוקא לאחבל שכיחא לאשכחתא ולאיתי שהשיב לו משיתו שבתן לו לאיחנית שכר והנה חייבתם לשמעון להשיב הכל מפני תקנת הקדמונים שלא יעקל אדם בקדון והלוה מפני תביעתו יפה ל דהתם חייבתיו לשמעון מפני תקנת הציקול אבל לא יפסיד בכך שמעון מפני שלו בזמן שהחזיר לשמעון שהרי עשאוהו כי הקול לאבבל שכיחא לאשכחתא שהיב להחזיר משום דעשוה בהם לוכל כפא דכל שעתא ושעתא עבד עליה כבזיר וקול בבית הקברות דקדמונים כפלים ועבד כל שעתא דכי פלוני בעא לאחבי באתי לאמר לאקדמי מהקדמי וקום עליה בדיכא בקום עליה בדיכא פלוני מבל בהדבי לא פלוני ליכול לטעון עד כדי דמיה בדמנו שיאמר לאתה מכרתו לי וגבאבל שלא רבה לבקר יבדע כחו שלא לעבד עבד ועל פי בית דין חקדר יעשים דבריה שעושין בהן לוכל בפא ומה מינו דילים לא לפסיד ומיבים כמי להקנת הציקול ויכבא לייעיר שהקדמונים תקנו בהן כדאמר בדב עלים דיכוחרא לא היה ספי ועל מה שבתבתם אין בהן מנו אין בידי אלא מה שבתבת אפילו יש יונו לא היה יועיל מפני תקנת הציקול לית כלפרישית ונם דביבו זקני פירש לבין לאחבי ובין לבדא כריך להחזיר מבל מקום עליה בדיכא פלוני לאחבי הוו דבדי היעשויין להאחיל ולהאכיר הילבך ישבע הבחבל ויפטר מ

יעשבנו משכון לאחר ויתבו לזה וישבע החעב וכן עיקר עבל לאבבי"ק ועיין
לקמן בסימן לא ובסימן לב:

להילכות מבירה פ"ו ולהילכות מלוה פרק שלישי ום' שלשה עשר ולהילכות גזילה פרק ה'

ב תשובה

דש' מנאתי לילוון משכון יכון לשמעון ושמעון משבא
לגלי וכן אל שמעון לגלי שקיבל אותו משכון מילוון
עד אותו זמן ואם יעבור הזמן שוב לא יפדנו והלך לו וכתבו בפתבה ליהודה
ועבשיו בא לילוון ומבבע משבונו משמעון כך דעי' כשה שלילוון ושמעון
מכילין המשכון ליהודה ויחזירו ליהודה שישר הלואה שהלוה לו לשמעון
דבל זבות שיש לו בה בתן לגלי וחין יבול יהודה לומר לילוון ושמע' לאו בעלי
דבריה דידי אתן דאמר בי יהודה נזל ולא בתיאשו חבעלים וכפ לאבד ואבל
דבה אזה נובה דבה אזה נובה וכו' והא דאמר ר' יצחק בעל אזה נובה אבבה משכון
הייבו במשבנו שלא בשעת הלואה ואזה שאין שמעון שמשכון זה בתן לזמן
לאו טענה היא דבל דאי אמשבתא היא ולא בתיבי אי לא תפס זבו מיהא בבי
אשוב בדאמר בבדיה הבבך אם טוען יהודה שאין המשכון בידי ישבע שאין
ברשותו בדאמריכן פ' המפקיד ועוד ישבע במה היה שוה ואף על גב דבקל בדיב
אחי דאמר נבי מלוה חבירי על המשכון ואמר המלוה אלא אלויתיך ושקל היה
שוה והלה אומ' לי היבדים היה שוה דשבועה נבי לזה היא דמודה מקצתו בקאמ' בב
אחי זה בשבוע שאין ברשותו וזה בשבוע במה היה שוה אלא לא בים לזה למלוה
במה היה שוה לפי שלא היה שלו אלא מ"מ בין לזיקול היה סבור שוה יש בה מתבה נמוך
בים לזה בנויה במה שוה וכשבוע בדין בל הבשבועין שבתורה בשבוע ולא
משלמים ושלוש שלמ"ה ב"ר יצחק:

להילכות שבירות פרק ראשון ולהילכות פקדון פרק רביעי

ג וששאלת

לדוכי על לילוון שאמר לשמעון תן מה שיש לי בידך
והלה טוען פרעתי לאשתך ולילוון משיב מה לי אבפת
מה שבתת לאשתי תן לי מה שאמרתי לידך אם אשת לילוון בת דעת ולילוון
מכיחה ליש ולית ישבע שמעון שאמר לה ופטור דלא שייך למימר שומר שאמר
לשומר חייב דלא מבעיא לרבא דמחייב מטעם אחי מהימנת לי בשבוע' היאך
לא מהימן לי בשבועה דפטור דלאשתו מהימן טפי דבל אשר יש לו בתן בידה
אלא אפילו לאבוי אלימא דרבי יוחנן דמחייב משום מין דנוכי שיהא פקדונו
בידו אחר הבא פטור כדמשמע פרק המפקיד בעובדא דהבהו ניבאי דאפקידו
מרייהו נבי חד מבייהו יומא חד שמע הגולא ואפקידוהו נבי דהדיא סבתא
ומשמע דפטור אפילו לרבי יוחנן משום דבל יומא הוי אפקדי נבא ואם בן
גלויי דעתא דניחא לה בל שבן הבא נבי אשתו ועוד יש לדחות לבל המפקיד
על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד ושלוש מחיר בר בריך שי':

להילכות הלואה פרק חמישי

ד בפרק

הנוזל עניש תר הבותן לוקח
מעות לשלוחו לוקח
מבן חטים ולבח שמרים שעורים ולבח
חטים תנו חדא אם פיחתו פיחתו לו ואם ה
הותירו הותירו לו ותניא לידך אם פיחתו
פיחתו לו ואם הותירו אחזיר לחמנא אמ' ל'
יוחבן לא קשיא הא ד'אמר דאמ' שיבי קונה
לפיבך הותירו לו והא ר' יהודה והלב' בדבי
יהודה בדפסיק בהנוזל ופסק דבר זה
בהילבות שותפין פ"ה ומתוך בך פסק ר"י
שיבול אדם להלוות מעות בהיתר למחצית
שבר שיהא בל האחריות על הלוה בנון שיאמר לו שילוש על משבונות שלב בסף
וזהב שאין לבם שמירה אלא בקרקע וישמש בקרקע ועתה אם הלוש על
משבונות אחרים אם פיחתו פיחתו לו ואם הותירו הותירו לחמנא במו התבה
בחטין ולבח שעורים ואין בענין זה תיסור רבית לישבב קריב לשבר וריחוק
להפסד מאח' שאם היה עושה מה שטוה לו היה קריב לזה וקריב לזה ונם אינו
בחשב נזלן במה שמשבה ממונו לדבר אחר שאם היה בחשב לנזלן לא הייתי
אומר לחמנא אלא בחשב לענין זה בשליח נאמר מאחר שאין מתבונין לנוזל אלא

מתבונין

מתבין לטובת הבעלים כדי שישתכרו בדבר סה ותום פרק הגוזל קמיז ועיין לקמן בסימן כט:

להילכות נזלות סוף פרק

ה **ראיתי** מכתב בדין בפל הבית עליו ועל ד' בכותיו ועל לקח חשתי ירמי הבעל חומרי לחשך מתה לחשוב ולחליף מת הבעל ול' בכותיו וקבעו יורשי לומתה ולחיק של לקח חומר לקח מתה לחרוב והבני יורש בתובתה ויש מדבותיהו חומרים שלא יטול לחי לקח חלק ב' מן הכבסים ויש שכתבו שלא יטול אלא חלק ב' מן הכבסים וחבני ליה כספיקו וספיקי ספיקות דילמא מת הבעל לחרין ולחב' לא מת לחרין שמא בת לחת מתה לחרוב ושמא קשנייה ושמא קשלישית ושמא הרביעית ואני בעניתי כלקח בעיני לף על גב דקוף בא מה' כחות מכח לחודן ול' בכותיו אין זה אלא כח לחד דכיון דכולן הוי קשטין חמרים כל קבוע כמחצה על מחצה דמי ולקח שקולה ככגד כולן ואב לא שייך למימר בפק ספיקא ולא מילתא בלא לפפק ספיקא דעלמא כדפי' מטעם כל קבוע וקבי חמרינן סב דמזמן לשלוחנא וקדש לי חשה עד חמיכה לך לישורא דלא כייד פי' חשה בבית קבוע חשו' כל כבודה בת מלך פנימה ואיכא למימר דלחמור בכל הכשים חעם שלא קידש אלא לחת מטעם כל קבוע וכן פי' אם רי' ולפרש שפי' אם בעל אין לריך מעם לך למפס יש לריך מפק דכתובות דגרסינן התם אי דאזלי ליקני לגבה כל דפריש מ מרובה פריש הבעל דאזלה ליקי לגבייהו והכל קבוע ולא דמי להיכא דהיו הבעות בשוחות וקיו גם בעליהן בחין לדין כל לחד חומר חשתו מת לחרובה דאז ודאי כל לחד בוטל חלק שני ליה כח כמו לזה אבל חשתא דליכא אלא ב' בעלי דיכין לף על גב דזה בא מכח הבעל ול' בכותיו וזה בא מכח חשתו גריל' קוחיל ואמרי' כל קבוע שקולים הם וייחלוקו ואל שמא לא נהלגו במקום קביעות אלא במקום חוץ לבית דכהב פריך בגזיר דדילמ' בשוקא חשכחת וקדיש הא לא קשיא דאפילו הם נהלגו חוץ לבית אמר לחשון שיבא נהלגו וכל דפריש מרובה פריש ואיכא למימר דחחילה נהלגו חלבע הלאב נ' בכותיו עד שלא בשאר אלא לחת מהן והשתא ומהכך תדיתי שבשאלו איכא חלת ספיקא ויוכלו מהן נהלגו חחילה וייחלוקו ואל דלא חשכחת כל קבוע אלא בדיני נפשות ובאיסורא ולא בדיני ממוכות דזה מכיין לי חם וש דקל דאולה לו דמריכן מיפי' כל קבוע בדיני נפשות כתב חם כן באיסורא מכיין אלא ודאי אין לחלק ונקבת יש סעד מהא דאמרי' פרק מי שחת נפל הבית עליו ועל מוריטו כו' חף על גב דיש לפרש על אחד ממוריטיו משמע במי חם הין מוריטיו שבים כך היה הדין דייחלוקו לבש ב"ח ויורשי מוריטיו חלב' דיורשי מוריטיו בחין משבי כחות ובח בח מכח אחד ועב לא פליגי ב"ה ואמרי בבסים בחזקתן אלא משום דיורשי האב ויורשי מוריטיו ודאי ובח ספק ספק ואין ספק מוכיח מידי ודאי דאפילו מתו מוריטיו חחילה ויורשי האבן אין לו לבח לגבות עד שיגבוהו בית דין דשטר קעומד לגבות אלא כגבוי דמי כדפרש פרק החולן אבל בכדין זה מידי ואידי ספיקא ביקו הללו בחין לירש והללו בחין לירש דבדי בכל יחלוקו ואפילו אם הלכה כשמואל דאמר אין אדם מודיע שבועה לבבי שהרי הבעל חוא דאשקן חוא לישבע בלא שבועה דכל כהב שבקנו פחות לאחיעי לגרדי וכן פירש דביבו שמעון מייבלא זכ על קשיו שמקשה נבי נפל הבית עליו ועל חשתו למלו לבה בבסי בחזקתה ויחלוקו והא אין אדם מודיע שבועה לבבי ותיתי דקבא דמת פחום לא אמיק אדעתי לאחפוסי גרדי אלא היכא שמת על מיטתו כדרך כל הארץ בייאוש הדעו וכל כהב הבי אלא לוסיף עלה על מילתא דרב ושמואל ואפילו אחל דרב ושמואל חיידי בכל עגין חידלא משבי בפרק כל הבשבעין הבי על כיוב פיהבות דפרי להומי אבן לא קיימ לן בהא כותייהו דקא חפילו הקיל דשביב ושבק אחל בל אחם למימר הבי אלא לוסיף עלה ובבי דמי מה לי שלא פקדבו אבא מ"ל שלא פקדבו אחי מ"ם אחם דאין אדם מפקיד אבל הבא שים טעם לאבן כדפריך בימא הבי אלא לוסיף עלה ומודבו יגבידבו לעובדי בידאב ואחרא עיילי עיבבו במאי חולה מילי בר בריך שי:

לדין הילכות טוען ונטען ולדין הילכות ערות פרק ה'

ו **אדוני** שאל לפרש דסבירא ליה דכל מי שהביא מסייעא בוטל בלא שבועה אמאי אמר בפרק הלו מביאות בימבין וסימבין ועד אחד עד אחד בדיבין דלמיתיק דמי עביד הל למימר דכל מי שהעד מסייעו בוטל מטיבותי דיוב אמינא שכבל של בית אינו אלא בידא דכי אחת עד אחד בדי בדיבין דלמיתיק דמי בקו סימבים של זב כמו עדים ולזה שכבגדו קיו סימבי ועד אחד בגורת עדים ולהכי יכיא לתדי כתבת ותלת בתדי מיקו היכא לתיפא עדים מיבא וסימבים סימבים בחקים עדים בדיבין דלמיתבי

בגמרא לא כיון דהיתויים מילי זוכין קודם שנשבעה והיינו דלית ליה יכולה לזכות
אלא בשבועה ככפי בהזקתייהו ניימי ותו לא מצית אפוקי בטענת ספק מ
מהזקתייהו ולישבע ואפילו רבי טרפון מודה הכא כיון דלא מצית לישבע בספק
ואף שבועה אלא פקדנו הכא כו' אין להשביע היתויים דלא תקנו חכמי שבועה
יתויים אלא פקדנו אלא ליטול כגון שיש להם שט"י ודיוקי לגבות מן היתויים
אבל כשהם כתובי והתובע טוענן שמא קשבעי לי שיכבה יודעים שהיכם היה
חייב לי ואין נשבעין בטענת שמא אפילו נדולים כ"ש יתויים קטני וכן אני רגיל
דדין ושמעתי כמו כן בשם מורי קדושי הר שמואל מכלכבדק זכ"ל ושוב שמעתי
כיוצא כן בשם הר שמעיה אטולנה ושוב מצאתי כמו כן בתום' הר יהודה מפרש
זכ"ל בשם היכוך את הבית ושוב מצאתי רב פלטוי נתון זל לנמרי כדברי וכן
דיוק בבבא בקרא מקומות של הנדולים שמעו דברי אלה וישרו בעיניהם
חמם ליכם פירש בפרק המוכר את הבית שבשבעין שבועת יורשין אפילו
בשקר נתבעים ולכ' כדפרש' ורב פלטוי כתב שיש לקחרים על היורש' ועל כל
היודעים מזה שיעידו בפני בד ועוד מצאתי מין לי דברי רב נחת נתון זכ"ל
שכתב על דין אחד ופיים בו כך וכל מי שהיכו נוכח אלא בשבועה ואיכו יכול
לישבע פקע מיחסו ואיכו נוכח כיון אלמלא בח בין עכ"ל ומזה למדתי לפרש'
לעיל ושלום מחיר בר ברוך שי':

להילכות הלואה פרק ראשון

ח **אלו פי** ומיודעי הר חיים כו' עד לפי שהכניס בדברי
תבשיטין ובנדי כהים מין כח דלוי נוכח מהם יפה כתבת
אלא נבי מיכייהו דקיימא לן כרבי יהודה דאמר בפרק שמנה נבי המכנס שיש
לבעלה קיל אומר כלי יהי כוטלת נקוה אומר דמים לפי כיתן והדין עמה מש'
שבח בית לבים ואמ' אתם המכנסת שום לבעלה ורבה הבעל למכור לא יכול
וכו' עד ומכרו שביהם לפרעם הבעל מוכיח מיד הלקוחות פי' דלף הבעל שמכר
מוכיח ובני מוכיח לגלגתר מן הלקוחות אלא רבו חכמים שיתקיים המקח שעשה
אחת לפי שלאחר מיתת הבעל או לאחר שינרשנה כוטלתו משום שבח בית
לבים ואין לדכה של אשה לחזר אחר בתי דינין כדאמרינן פרק השולח לבני
בטל המקח לגלגתר כי מכורה כבר יוכלה שהיכה מכורה חיכו דין אלא תמכר
ומה שכתב רבינו משה בן מיימון זכ"ל דקא דאמר בן המערין עצמו והמקדיש
בכסוי אין לו בכסות אשתו ובבית כלום הר"ח אין לו בכסות אשתו ולא בבגד
שבגד לשמן ומ"מ בנדי חול לבל בנדי שבת מיוחדים נוהג מהם ואין כ"ל מה היו
בהן טבעות ובלי כסף ומהבד שבגל לבי"ח יפה כתבת דקיימו מה שהיו תיקן
לה ושמך שלו מילוא למי דקיימא דקידושי נבי קחין שהלקו שמין מה שעליהן
מה שעל בשותיהן אין שמין ומפרש התם השאה קטלה לבתו מביא לתמבע
וחולקין בלא ברמוך להשתיות בהן בחול וכו' עד בין בלי רבל בין בלי שבת
מביאין לתמבע וחולקין ונטעמא משום דלא כיתא להו דליבוז ולבה לבל ולשום
מה שעליהם וכדמפרש כמי בהנזל קמ"ל נבי המקדיש בשאה כמי שהקנה להן
בכסות אשתו ובבית מעיקר' ומיקו היכא דידוע שהקנה להם מעיקרא אבי בלי
שבת ובגל אין לו בכסות אשתו ובבית ומ"ה הכ בבגדין זה היכן שהכניסה לו ומה
מיירי בלי שבת אפילו בלילי אין בה בגדים שבת ולבלי שבת ולבלי רבל
וכדמשמע בירושלמי בפרק מכירת הקשה שבתבת ובבגד השוס הוא פוסק
פחות חומש שמין דעתה של אשה שהיא רוצה לבלות אתבליה ולפחות חומש
חומש וכו' עד זאת אומרת שאין לדם רשאי למכור בלי אשתו ואתם אתמה
קאמר אפילו בלי שבת ובלי רבל לבל שום קאמר דפחות חומש ועוד מי בבלי
חול דווקא מילי מאי מילים שהיה הבניסה לו לאיכה למיימ' דשמין דעתה אפי'
הוא תיקן לה אלא לאיכה למיימר שמין דעתה של אשה אפילו הכי אינו רשאי
למכור בלי אשתו דמשמע דמיקרי עיסקא ומעיקר' שלו מ' בר ברוך שי':

להילכות מלוה ולוה פרק ב ופיד

ט **לוה** קשה שטר אומה הוא זה היכו בחתן אפילו אי כתב ידו יוצא
מיניקום אחר ואם המלוה אומר כן וחד לאחרים נם הוא היכו
בחתן ואם היכו חד לאחרים בחתן ותבא עליו ברכה ואם קעדים אומרו כן
אפילו אין בכתב ידם יכא מיקום אחר לא מקיימי דאסור לאדם להזהיר ל
לעדים תעולה לא אתעיי כעיניה דרב אבי ורבה הוכח וכדרב שבת בריה
דרב חילי וכל דאף על נב דרב אבי קאמר לעולם דקאמר עדים וכו' לא בליה
כמי אית לה לבך טעמא ובפרק שור שנגח ל' ה' כרבי נתן דאמר מיניו
לגבות בחבירו חבירו בחבירו וכו' ובלבד שידוע לבו שהחת שחייב לו עדיין
ורבית בידו אם היה בכך פרעתיו לגבות קודם שתבעבי אם יכול להזהיר רב' אלא
על כבה ובתשובת רבי משלם בר נתן שעליו לשלם נם לזה ונכון לא נריך רב' אלא

להילכות שמיטה דלעיל קודם התשובות
תשובת מורי רבינו שי'

להילכות שלוחין ושותפין פרק ו ולהילכות שמיטה

יב **אמת** ומחוכה כי כן אמרתי דלבל דבר תשיב עיסקא פלוגתא
לעניין המקדש במלוה היכה מקודשת וכן לעניין מכר אם
מכר לו קרקע במלוה שהוא חייב לו לא קנה להתחייב בחוכחין ולא לעניין הריית
היה שייך למיתי כך דשקיל כל חד וחד פלוגתא דמחא שלא משום דבית ונפק' מיכה
דהיכא דייהב ליה עיסקא סתמא וקבל לו דיכא לשכר דהשתא ליכא לימסר דבית
היית לבל מילי פלוגתא מלוה ופלוגתא פקדון אפילו למישתי בה שכרה ולישתות
מטלטלי אבל בניו היה למ"ד דהויא מלוה לבל דבר כדמשמ' מילתא דבהדיא
דקאמרי סתמ' פלוגתא מלוה וכו' ולא פרשי מידי שמ' לבל מילי קאמר ובהי דרבא
פלוגתא בהכך תרתי למשתי בה שכרה ולישתות אבל בניו ה"מ בקב תרתי
פלוגתא משום דמיקרי עיסקא לישתות ביה ולא למשתי בה שכרה ולא לישתות
מטלטלין למיימ' דלא תשיבת כמי מלוה לעניין קדושי ומכר דהא אפי' פקדון דקביל
עליה אחריות דיכו כמלוה לעניין קדושין כדמשמע פ' היתם מקדש דפריך הלי
פקדון היכי דיימי לי דקביל עליה אחריות הייכו מלוה והכא לעניין אכר וכה לעניין
שמיטה דהא טעמו דרבה הוי דאמר אם אתת יעשה מטלטלין אבל בניו והיינו
כדפרישית התם דכיון דבשי שתקיים ולא לשלות להוציאם הויא לה אסמכתא
עלייהו כמו המקדיש דטעמא דמטלטלי לא משתעבדי לבה"ק הייכו משום ל
דמזקרא לאו עלייהו סמך ולא למנבי מיכייהו מוסיף שהרי בידו להוציאן אבל
הכי אין בידו להוציאן אבל נבי שמ' אפי' דאומן שהלוה לשמעון ויחד לו שמעון
מטלטלין בהשותו לבה"נ נבי מבניו כדלימא פרק העבד מי לא משמעת ליה
שביעית והא כיון דלא תפיס ליה ליאומן לשמעון לא קנייכן ביה שלו אחיך בידך
ועוד הממיכ בהשולח דשמ' משמעת בין מלוה בשאר בין מלוה על פה ואפי'
בשאר שיש בו אחריות בכסים פסיק התם לאפילו לרבי יוחכן משמע לף על נב
דרבי יוחכן סבירא ליה לאפילו מלוה על פה נוהה מן היורשין סוף פרק נב
פשוט ופרק קמא דקדושין בל שכן ליולוה בשאר שיש בו אחריות בכסים אלמא
לף על נב דמיתתי נבי לעניין שמיטה מיזוע הכ מזמע לף"ב דלא בעי' אבל
כיוסד בל הלויה בדבר אחרי' על המקבל מזמע דקר בה ביה לא יצא לבל
המלוה

המלוה תבירו על המשכון ומסר שטרותיו לבית דין ליפרעון ונקרעו את לחיך השמט ידיך ולא של לחיך בידך בנין המלוה תבירו על המשכון ומסר שטרות לבל משום דלא קרעין ביה לא יגע ואייכו כמי טעמא דכדוכיה לא משמט משום דיעבד בית דין הוא והוי כיומר שטרותיו לבל ותבן כמי פב דשביעית הוסם ומפתה והמוכיח שם רע וכל מעשה בל יעין משמטין ולא דמי להקפת חכות דאיכו משמט דהתם לאו הלוואה היא אלא מכר שמכר לו סחורתו בבך ועוד מם חיתא דשמטה לא משטטת אלמי בקט רבא דאם יעשה מעלטלין ו אבל בבו לישמעינן דבעתא טפי דאילו לעבין שיטה לא חשיב ליה מלוה כ"ש למיבי מיתמי כדפרישית דבבא' עביו משכון נבי מיתתי ואם' שמט' משמטת מוך דבר כ"ל דבר פשוט דשמיטה משמטת אלא דאף על גב דקבותן לא בעי שיוציאה ויכלה אותה לגמרי אלא לעיבוקי ביה וכשיקבה בהם בחוב' לא חפן שתהיה הסחורה אשר קבה מיוחדת לו תחתיה מה בבך הוי ממש כראובן שאלה לשמעון על משכון שהוא בריבות שמעון ויחזור לו שמעון אותו משכון דאפילו בעלי ראובן וחזר וייחדו אבלו שיהא ממשכן לו בעד מעותיו שביעית משמטת כיון דלא תפיס ליה ראובן וקריכן ביה לא יגע דמה מועיל לו משכון יותר מבלא משכון אטו בלא משכון מי לא מחייב שמעון לפורעו ואי משום לא יגע בהא כמי שייך לא יגע כיון דלא תפיס ליה מחוסר גובייה ושלוח מיד בל בריך שי:

להילכות מלוה בשועפיט והילכות שבנים סבט והילבורת נזקי ממון פח

יג **פרק** הכותב לחבירו חמימ משמיה דרב בחמן הלי מתן דחיכא עלי' כתובה חמה ובא ואית ליה מרעא וזוזי וכו' עד ואי ליכא שלא מרעא ולא חזיא אלא לאחד מיכייהו לבא יכבין ליה ולא חמה לא יקבין ליה ואלת דיני חלוקין יש למלוה ולבזקין ולשכי' דבא אי אית לי זוזי לא אכי למלוקי בארעא דחמוכא בשמעתין ואי ליתליה זוזי אלא מרעא לא מחייבין ליה למכור ולייתן ליה זוזי אלא מסלק ליה בארעא כלחמרין בריש שור שבנח את הפרה ובריש היוצר פירות דפריך אי דליתבהו לזוזי לשקול תובא בזוזי דחמר חיבאי ממוי ד זוזיך פרעי ליפרע ובבזקין חפילו אית ליה זוזי אכי למלוקי בארעא דחמוכא בשפק דבא דחמר רב קובא קתם אי בסף אי מיטב ובשביר חפילו אית ליה זוזי שלא ארעא חייב למכור הקרקע ולהעלותם בדמים כדחמכא בפ' הבית והעלייה דתבן השוכר את הפועל לעשות עמו בתבן ובקש והלך תן לי שכרי ואל טול מה שעשית בשבילך אין שומעין לו ורבינו חיים חומר דדין בח כדין בזקין שהרי עדיפי בזקין מבח דקא מדאורייתא דין בזקין בעדיות מה שאין בן בבח והיינו דבכותב כו' בתום' והמוכר דבר לחברו שהוא מקח טעות שבריך להחזיר לו הדמים חמר דדיבו בבח ולי חומר דדיבו בבזקין דלא הוי אלא כמזיק שיעבודו של חבירו דמסלק ליה בבל מילי אי ליתבהו להבהו זוזי שבתן לו להלוקת כו' בתוך ועיין לקמן בסימן בב:

להילכות חלוואה סבג ולהילכות פקדון רפה

יד **להלות** מעות של נדקה בדבי' אוסר רחביה ולחייתו מקח דסב החובל להו' לחרבקי של נדקה לחתי לפומבדיתא לפקיד רב יוסף נבי הקוח נברא ופשעה וחייביה רב יוסף לשלומי הלי מתה דוקא דדין הדיוט יש למעות של נדקה לחילי דין הקדש הלחמיכ' בהזהב שומר שכר לא ישלם שומר חכם לא ישבע והקדש מוחר בדבית כדחמ' בהזהב אין דין דבית וחוכחה להקדש וכדקה הוחיל דדין הדיוט יש לה לחמוכה בדבית לחבי' שי' חיתיר להלויי בדבית ולחיה בידושלמי דמועד קטן וכבן סורר לין בדבית לחבורת יוסוף ולקידוש החלש ומלמוין בדבית לעשות מכוח כל שבן לגוף חימוכ וקא דלא פקע קתם מעות של נדקה יל משום דקהלי לחמר דבי יחכן לעיל נפ לחבי ולחמו ומכל בחבורת מיטוך לימו כעשה בן סורר וכדחה לבי דקתם בדבית דחוריתא דאי בדבבן קיה לו לומר לין לחבורת מכוח בקרוב לשבר וריחוק להכבד דש"ו דבית דבבן כדחמ' בחיתו כשך נבי מעות של יתומים ועוד מדבקע דבית מתמע מעמע דבית קטוף והוה דחכוב ד דחיבו רב יוסף מיירי בדקין להו לעבדים כדמוקי בחסקידו שהבי עבדים ל לפיוכבדיתא דמיקן קין להו וקו כמי שהתקידו עבדים בעבמם אבל שאר בדקה שרי כדפרישי' ולא וקא דחיוב בפ' ד' וה' ומסכת ערכין אין בזקין לבבסי יתויי אלא דבית מוכלת בהן ופרט כנין שלוה מביהן אין קנוי לוקוי כנין שלו עבדים והיועות של נדקה יל לדרוש' דמילתא דקט וקא דתבן במסכת שקלים ומייתי לה בפרק שבי דייבי נזירות דבי יעקב אומר אין משתבדין לא בשל הקד' ולא בשל עבדים ומפרש טעמא בשל הקד' לאין עבדת בייקום עבידו בשל עבדים דילמא חיכתריך ליה זוזי ולית ליה אתם יגיבי בנדר' העמידת לבלן לעבדים מיכי בפזייקו עליה אבל נדקה שמוהבין כדי שיקח הקרן קיים והבירות

להחכיל לעבדים שרי וכן עמא לבר עב מבחתי בהל קו:

להילכות הלוואה פרק חמישי

טו **מעשה** בראובן שהשביר מלמד לבבו וקבה עם המלמד ליתן מעות לזמן פלוני ולא בתן ותבעו המלמ' מה שהי' יכול להריח במעותיו מאותו זמן ואין לה' לו אלא מעות דחייב ליתן לו הריוח ואי' כי דבית דתבן בפ' קמא דמכות מעשה בחים פלוני שחי' לחבירו שף זוז עמ' ליתן לו מכאן ועד ל' יום וקוח אומר מכאן ועד נ' שבים וכמלאו זוממים אומדים כמה אדם רוכה ליתן וייבי אלף זוז בידו מכאן ועד נ' שבים ועתה אם שיך בשבירות דבית אמאי משלמי ליה עדים כמו שאדם דינה וכו' דהויא עב מיירי שמעידים שחייב לו שבירות דאלו שקוח הלוואה אז לא היה מתן לו בלום משום דבית ואי' אחיו הקשה לו דאמר לבו רבא פ' אין רבא כשך להבהו דמבעלי בתני פלוגו ומייעא בני דרי וכו' עד לא מיחזי בחנך בעד לי מלמ"ש רבית בשבירות הל קו:

להילכות הלוואה פבה ופבו

יו **בפרק** בע פשוט חסורי מיחסרא וכו' פלית ונל חסורי מיחסר והכי קתני המלוה מבירו ע' ערב כו' הרי זה לא יפרע מן הערב והכי הילבתא הרי זה לא יפרע מן הערב תחילה לעפי שאין נכסים לוה דהייבו קרקעות אלא יתבע מן הלוה תחילה ואם היה רחוק ימתין לו אי יבך שם לתובעו לבופו אלא מחתיבן ליה לבבסי דערב דדילמא אי מיתי הבא ליה הוה יכיל ליה מעלטלי למלוה ואם אמר עמ שאפרע ממי שארצה תחילה יפרע מן הערב תחילה ולא יבטרך להמתין ולחזור אחר הלוה משום דדילמא פרע ליה מעלטלי לא מטרחיבן ליה למלוה כיון דאתבי וכנון שאין נכסי לוה דהייבו קרקעות כדמסיק ואזיל בלא כו' אבל יש נכסים לוה דהייבו קרקעות יתבע הלוה תחילה ויפוסבו ולא בעריב כיון דאינלאי מילת שיכול ליפרע מן הלוה אבל כשאין נכסים ללוה ואתבי ממי שארצה תפרע מסתם לא מטרחיבן להמתין ולחזור על הלוה יפרע מן הערב כדפ' וקבלן תעמ שיש נכסי ללוה כי ואתם מדות בערבות ג' המלוה ע' ערב ולא אתבי ממי שארצה תפרע תובע מן הלוה תחילה וכיפוסבו בבר בין יש לו נכסים דהייבו קרקע בין אין לו ואם לא יכול לבופו ללוה דלא ניית ליבא בבסם לבבית של ערב ב' ואם אתבי ממי שארצה תפרע ואין לו נכסים ללוה דהייבו קרקע נפרע מן הערב תחילה דבדהין המלוה תלוה מילתא ג' ואם יש נכסים ללוה ואפילו אתבי נפרע מן הלוה תחילה ד' וקבלן דהייבו תן לו ואבי אתן לך בין יש לו בין אין לו נפרע מן הערב תחילה ה' והמושח ובותן ביד נפרע מן הערב ולא מן הלוה שאין למלוה על הלוה כלום ואם אין לו ממה ליפרע מן הערב חוזר ליפרע מן הלוה מדר' אתן דקבל בותיה חפילו בבח דעלמ' וכולהי ערבים בעו קבין בר מקבלן וערב בשעת מתן מעות וקבלן הייבו תן לו ואבי בות' לך ליבמי שהיכו מזכיר לשון הלוואה אלא לשון פרעון דקאמר בלעז דוכ"ה לי יעטלדלאי ולא ליימ אבי קבלן דקיבלתא כרבא ובקיבן בכלי של קוכה בנון דבקיט ביה ב' על ב' דבניר מהבי לא מהבי אם היכו כלי ואין חלוק לעיר ומפן ושק כדאמר בשבים לוחזין אם יש בו ב' על ב' עבל ומיהו אם היה בתוב פלוני ערב קבלן בל' דמועיל דימסתמא לא רבה לומר אלא כעבין השבוי במשבה תו' ואם בתן הלוה דמי הפרעון לערב תמבא בסימן ב' לעיל:

להילכות טוען ונטען פח ופטורפי ולהילכות הלוואה פרק ב

יז **אמר** הלי דדבריס העשויין להשתיל ולהשביר מועלת בהן חזקה ב' שבים כמו בבורות שאין להן חזקה לאלתר אבל יש להן חזקה ב' שבים ובן בל דבריס העשויס לאכילת פירות והב' אמרי' נבי לומן דאם מסר לו שלא בעדים מתוך שיכול לומר להדם כי אמר לקוחין הן בידי באמן ותימה לוך באמן לומר לקוחין הן בידי מאחר שבא לידו בתורת כאמנת אלא קיימו טעמא כדפרישית דמיירי בחזקת של ב' שבים והא דקאמר אבבשי' לעשר משבבתא קיימו כדי שיסברו הציולם שבבר בלו ימי משבבתא אבל יודעים היו שבתחילה בא לידו בתורת משבבתא והא דקאמר לקוחין בידי לא מבית דהא בפק עלה קלא דאחרעא דימתי הוא ים לפרש שבחיי האב לא החזיק בה רבה בר שרשום ב' שבים ולאחר מות האב מיבו באמן עוד ותימה הוא אם יחלוק אדם על זה דאב אדם שקבה ספר אחד ינטרך לשמו' שטרי לעולם וכן אם נקח בית למשכון וקבאך אחרי בן ינטרך לשמור שטרי הל קו:

יח **ידעי** השם לעזר להקובי הל שיעזר אשר שאבי על דבר בבך אחד שקבו בת בם ליבר ותתבו יחד שאם ילך אחד מן הבבך להתיעץ בייקום אחד שבשתרים יתבו לו אלקו ועתה ויופה אחד לבאת ושומל אלקו לפי

מה שהוקדו הספרים ומשאר בתחילה והפשחים הומריס כי לא יתבו יותר כל
מה שבתבו בתחילה כן דעתי נוטה שלא בתבוהו כל חלקו המבואר בחות' שעה
ולא שיעשו שומת אחרת ואם היה רוצי להסתפק בשומם למה בתבוהו הייתי דן
כיון כן דין זה דכיון דמכל מקום יצאר קפ"ת לבעלים הלא שבריכין להחזיר
דמים שהיכו יודעים כמה מהו למימר פ"ת מיהא דידן ואי משום דמוזל לייתי דמים
ושקול ודמי להיות דיתומי דמרו השבחהו ולהיות דאלין דמדמי לחדדי בפר'
המקבל ושלום יבחק כ"ר מבריסק תגב"ק:

להילכות הלואה פרק ארבע עשר

יט **על** מטבע שבפסל פלוני שהם הלוהו סתם מה שהלוהו משלם לוי
הכסף לקדקתי בדב"מ לא בחלקתי על פי רבותיהו ולף עכ"פ
היה פוסק פ"ת כשבפסל מטבע שלהו דיבא דמלבותא דיבא וכמו שמיקן השלטון
שהפודע לחלתר יפול רביע והמורע לאחר שבה ישלם הכל כך היו עושין גם
היהודים ביניהם על פי ל"ת ונם בשם רביהו שמואל היו אומרים שרביהו תם
כך היה דן ואם כתוב בשטר שיש לו עליו כך וכך ליט טובים יגבאים בהוצאה
בדיך ליתן לו מטבע היוצא אם לא מוסיפין עליו ביותר כפי החמור בהלכה
בהסמיכו עליו הל' קוב"ל:

להילכות מלוה פרק רביעי ולהילכות גזלה סוף פא

כ **תימה** היאך דנין דיבי גזלן או דיבי רבית הלמורי בהנזל קמח
הנזלבי ומלוי רבית אין מקבלי מהן ליל דמה שתקנו היבא
דכל מה שבידו נזילה דומיא דהקונה לחמרא לו תשתו תפילו לבטנף לימו שלך
בהנזל ויש יתרנים דהתם בימי רבי כשבית מזבח זו ופל"ת דוקא בימיו אבל לא
לעבוי ולאחריו ולהכי לא פרי' התם מכמה בריתות ומשכו"ל שהן מבריתות שנתנן
רבי לרבי חייא וכהנ מפרש רבינו תם בימי רבי כשבית מזבח זו בשילהן לילו
מציאות וכן בימי רשבנ כשבית מזבח זו דסוף הוריות נבי הא דתנן הבא בשיח
בכתם כל העם עומדים מפניו ואין יושבין עד שיומר להם שבו ואמרי' בפ"ק
דקידושין אין יושבין עד שישב במקומו וכן היה דכל הכלים בימי בחמיה כן
מכליה כשבית מזבח זו הייתו כימי לא לעבוי ולא לאחריו כדמוכח התם וחזרו
ותתילו ולפניו היה עדיין מותר יותר כדמוכח התם תנ':

להילכות טוען ונטען ספ"ח ולעיל לסימן א'

כא **תשובה** רבי שמעון להר"ם מנחם על ראובן ושמעון שהיה להם
ספרים בשותפות ובן שמעון למוד בחד מהן וחלקו
והניע אותו ספר לחלקו של ראובן לימי' כשתבע ראובן מבן שמעון אמר שהוא
מעבבו בשביל תביעות אחרות שיש לו עליו אמת שיש חרם קדמוני על כל
דבר הבא לאדם בתורת שלמה ופקדון שלא לעבב בשביל שום תביעה אך
קבלתי מרבותי דאף על פי שחייב להחזיר על פי החרם לא הפסיד כחובב
ומחזק דייכין ליה מדאמר בפ"ק דב"ב נבדה דבבל מכיחה דמשבבת
מחבריה אתה לקמיה דאבוי אבל זיל לקדיה משום דבריס שעשין בהן אוכל
בפא ותיקום בדיבא עילוי דבא אמ"ל נריך למיקם בדיבא עילויה דיבול לטעון
עד בדי דמיקם אלמא אף על נב דזקוק להחזיר יכול לטעון עד בדי דמיקן
והכ"ה כאן ומיקו היבא דיש עדים שבא בידו בתורת שאלה לא מהימן למימר לקוח
הוא בידי היבא דהאי כדמוכח בה"ק דמתוב רב נחמן אומן אין לו חזקה
כו' עד אבל היבא דלא שייך האי מהימן מנו דאי בעי אמר החזרתי לך דאין
נריך להחזיר לו בעדים ועב"ל אי אומר שאחרי שבן שמעון חייב להחזיר על פי
החרם עב משני ליה האי ואיבו כאמן משום טעמא דלקוח הוא בידי הלא הימין
אתי' ליבא עדים שבא בידו בתורת שאלה דספרים הם דברים הצשויים להשאיל
כספרא דאגדתא ואדם רגיל להשאיל ספריו לנומדי תורה שבעיר כל שכן לבן
אחיו ואיבו נאמן למר לקנות בידי ואייבבו שמעון להחזיר הספר לראובן
דודו ושלום שמשון כ"ר מבריסק והיה לעיל בסימן ס' ולקמן בסימן לב':

להילכות שותפות רפו ולהילכות שאלה פב

כב **על** האחין שבאחם ספר מיד הגדול ובין האח האחד קטן ויתום
היה ויש שמחייבין הגדול לשלם מחמת שותפות שה הקטן
בן האחין המת ליפו שומר שכר כבגדי מעבר שהוא למוד באחד מן הספרים כל
שאין לחייב הבאחם אפילו בנבבה ואבדה דאפילו שותפין נופייהו מוקמינ' בפר'
המומבין ובח"ה בשמור לי היום ואבי אשמור לך למחר הא לא מ"ל הבי הויא ליה
שמירה בבעלים ופטורין כ"ש יהיה לקיימי בתבומת הבית ומחייבין במשאר

בהמה וטעונין מן הקלבון בכל אחד לחבריה משעת מיתת לחבירו ומתרין
להשתמש בקן ולא היו שואלין שלא מדעת וכל שמירתן בבעלי ואפילו יש
קטנים וגדולים כ"ש בשהיו גדולים דלא פקע שמירה בבעלים ואפילו אחד איש
לחוד שמור לי היום ואשמור לך למחר לא פקעה שמירה בבעלים דמשקיפא
ואי לא תודית בהא תודי לי מיהא בטעמ' קמאי כל בהמ' דלא אמר גלהאי טעמא
בחמ' כמי יש רשיות יעקב כ"ר מאיר:

להילכות שבירות ריש פרק י

כג **שאלה** לפ"ת ילמדנו רבי' מי שהלוה לחבירו על המשכון ושוה
יותר מן החוב ונתנם המשכון מיד המלוה וקיס לן שהי'
ש"ש על המשכון כדתנן סתם ב"מ ומוקמינן לה כר' עקיבא מי אמר כיון שנתנם
המשכון פטור המלוה וישבע שנתנם ויפרע חובו מן הלוה או דילמא כיון ד
דמשכון לגובייא קיימא ולא לזכרות דברים בעלמא קיימא כדאמר ר' עקיבא
כלום הלויתני אלא על המשכון אבל משכון אבד משכון תבדו מעותיך והכ' אמרי כיון שלא
הלוה על אמונתו אלא על המשכון כדייק רבי עקיב' אפי' נתנם אבד מעותיו
והא דאמרינן ש"ש היו לבני הא שוה המשכון יותר על החוב אמר הכי ומיהו לכם
זה על זה כלום ומי תשובת לפ"ת המלוה ועל המשכון קים לן דאם נתנם
ישבע ויטול כל חובו ותדע דבשמש קמיפלגי בדלא שוי שיעור זוז קיימ' מתני'
ואל"ל אטו פייבא דייתר מחובו לא פליגי והא ל"ל עקיבא כלום הלויתני אלא על
המשכון אחד ועוד קאמר אחד דשומר שכר דקאמר רבי עקיבא בטעמא ד
דשמעתין ועוד כלום הלויתני דאמר רבי עקיבא דש"ש היו למיתפביה מזוזי
דלא נריך למיעל ומיפק כשיעור שוה המשכון דאמ' לעיל גבי תומכין שומר שכר
הן והא דלא תפשיטו לן התם עד דשקיל ושדי דאיבא למימר פשיטא ליה התם
מקבא דהא רבי יהודה דפליג במלוה על המשכון בין פירות למעות ובאומכין
דקיימו מעות מודה יהך בריית' לא אסיק תלמודא אדעתיה אל משום דרבי
אליעזר פליג עלויה ובעי לאסוקי תלמודא היבא דאמתני' כר' אליעזר אל פשיטא
ליה התם מקבא לרבי עקיבא דלבולהו מיבעי ליה כלום הלויתני בחדא ועוד
דאיה לדבר דאי בהם המשכון ישבע ויטול כל חובו דאמרינן בני העיר שאלה
את שקליהם עד כשבעין ליטול שכרם ודוקא אי הדברים קיי"ם השתא ומה פועל
על המשכון אם בהם שקיל שכרו מלוה על המשכון לא כל שכן בן בנו של קי"
הוא דמלוה דאית ביה נמילות חסדי לא"ה בשכרו לא"ה שוה טפי לא כלבדו לא שכח
בפחות ועוד דקתני התם אבל הלוהו ל"ה אבד משכון אבד מעותיו ורבי שיעור
בעב שומר שכר תשיב ליה ולא יותר דסברא הוא דמשם מפיק ליה המלוה כרי
למשכון גר' ולב' לוה ועובא היבא בייתי עב מנימוקי הר' קוב"ל ור"ע:

להילכות שבירות פרק חמישי

כד **על** עסק הדין בחד שאבר סום וענלה מחבירו עד מקום פלוני
רחוק ק' ימים ונתן משכון על השבירו וכשהלך ב' ימים במלך
לשוב כי שמ"ש שבבה בדרך מבני התעני' ושב לעירו תחר ב' ימים בה מבעיה
לף על נב שאם היה הולך עד מקום פלוני היה מלאכ' השוכר כנמר' ימי' החזרה
למשכיר לעשות בהם כל חפצו מ"מ מכן סהדי שבתרבה השבירות מחמת ימי
החזרה ולא העלו על לבם שימצאו שוכרין חדש"ש בחזרה שיפחו מתחילתו מהנו
בשבירות דמקרא בעלמא הוא נם ק"ל לנבב מי קוביסטום הניעו ואפילו היה
משקר היה מכחש בו וכופר קו' לנויס אשר פוקם דבר שוא הילכך ק"ל הלי סום
והעבד ויתעבלה בראשות שוכר' ימים עליין לחבי שובו לעשות בו מה שילמה
להשכירו בעיר ולהביא עני' מן היער ושאר מלאכות המבויות שם לעבלות נם
אין לומר שאין לו לעשות עבידת דקשיא מיבה היבא דשלים עיבדיתה ומשבי
למלאכה אחרת וקרי זקף קשה היימנו דכי קדל' בריקן קדל' וכאן קדי הוא
טעון לא לקתה מדת הדין על כך דניחא ליה למשכיר שיעשה סיס שלו מלאכ'
טעון סביב עירו וישוב בכל יום לעיר'לין בביתו מאש' יבא ריקן מלרון מרחק'
דכמה סבעים ומקרלות דעים להולכי דרכים נב"מ משכיר רגיל תמיד להשכיר
לאחרים ושלום שמשון כ"ר מבריסק זלה"ה:

להילכות נחלות ריש פרק י

כה **אשר** שלח אחי"ש להם אם במדי"ם יוכלו לחלוק ולהכניס
לו חלקו ובמ' בפתפקת בפ"ב' כור נבי אחי שהלקו ובא
להם אח ממדינת הים דאמר בטלה מחלוק ומ"ל דבא לדב בחמן שלח מעתה הבי
תלת' דקיימי ואזלי בי תרי מיבייהו ופלגי ה"ב דבטלה מחלוק ומ"ל דב בחמן הבי
השתא התם בחות' מדעת' דתלת' מעיקר ש"מ כל ב' אחי אות' שותפי דפלגי תרי
מיבייהו

ייקו לתלת חולקין אין השלישי יכול לבטל החלוקה אלא עומדת חלוקתם וכן
לא ומיהו ודאי בבית דין מדין לחלוק דלא ליחוש מתן פלג להו ובדבר דשייך
נזק ומיהו לא מיחוור לא מסתבר שיהיו רשאין לחלוק ואם חלקו יכולין למחות היכא
דשייכא נזק מי מיחוור לבל אם בתו לחלוק בחותם דבריס עצמן שאין יכולין
למחות ואם יש בהן בחתן לחד עבי אין יכולין למחות לבטל כיון שאין כולם
יכולים למחר נזק מי מיחוור וכל הספרים שלנו שייך למחר בהו נזק מי מיחוור וכן
שמעתי מפי רבינו הקדוש שמשון בר אברהם זל ה"ה:

להילכות נחלות ריש פרק י

כו **תשובת** מורי רבינו מהר"י זכ"ל על לקח שמתה וקניתה פקדון
ביד שמעון ויש לה ב' בנים ראובן ולוי לחחד ישבו פה
ושני חיכנו פה וראובן שבפיכוי תובע חלקו אם יש ליתן לראובן חלקו או אם יש
לראובן עד שיבא לוי הא פשוט שיתנו לו חלקו ולוי לוקח פלגא מכחיכן לה ביד
שמעון כלמ"ר פ' המפקיד הניח סבתא דקוי לה תלתא בכתא תשתבאי ליכי
וחלת בכתא וכו' עד יכבין ליטוקא וכו' ובבא כא מודו ולא פליגי אבי ורבא שא
בתולתא השלישי אלמא דיכבין לאחתא דקבא חלקה אף על פי דיש לה לאחות
במדינת הים וקל להבין סל שמעון יתן לראובן חלקו בפני בית דין והיכא שיש
להם קרקעות לחלוק דאיכא קפידא בריחות בזה מסופק לי אם יכול לחלוק
בפני בית דין בלא דעת חבירו או לא והניא דפרק בית כור אלא כי תלתא
דקיימי ואזלי בי תרי מיניהו ופלגי הכי דבטלה מחלוקת אין דחייה משם כי זל
דראובן ושמעון ולוי אחים ולוי מיכחו פה ויש להם נ' שדות לחלוק והפילו גורלו'
ובפלה קרעשוכה לראובן והשניים לשמעון. והשלישי ללוי שהיכחו פה כשבח לוי
מיכח למימר דבריכי לחזור לחלוק כבתחילה אך של ראובן ושל שמעון כתחלתו
ובפלה קרעשוכה לשמעון והשכייה לראובן חקח פריך קס דבטלה מחלוקת
מראובן ושמעון מכחות שכבל תחילה מיהו מ"מ במשלטלי לרי חולקים בפני
בית דין בלא דעת חבירו ואפילו קרקעות יכולים לחלוק שלא מדעתו בבל אף
על פי שיכול למחות לפי שכסתפק לי מיהו כל כמה דלא מחי יכולין לחלוק
ויכה כל אחד בשלו ולאותו שהיכו פה מוקמינ' לפטרינהו ואם ימחה הא פטרינהו
יחלקו פעם שני בנוגל לפי' דקא נבי סיבתא לא מפלגי בי' מקרקעי למיטלטלי
וכך שמעתי לפי' רבינו שמואל שפירש התם דלא בטלה מחלוקת בבל ולא קא
מפלגי בין מקרקעי למיטלטלי מיהו בבדין זה הכל שוין ופלגי בבל בלא דעת
בחילך ושלי מהיר בר ברוך שי ועיין לקמן בסימן כח בסוף התשובה:

להילכות שבירות פרק חמישי

כז **אחוה** דעי אף לפי לשיש לאדר ששלי הלך מהדבי בר שיעז לאדר
שכר בית מאשה אחת וקבלו ב' דיב' ובערף תוך ח' ימי'
יחזור ושוכל ממנה לותם ד' דיבל' והיה מיצוה לפועלי הבית כתתי ד' דיב' או ה'
ולא נאו לידי ונם לא ידעתי מה כתת כך דהא דמיח להא דקאמ' תת לחזונין
השוכר את הספינה וטבעה לה בחלי הדרך אם כתן לה שוכל ואם לא כתן לה
יתן ומיהו לה התם ביון זה וספינה זו לאבוד לה מדרבה לספינה זו
ביון שתם דאמרינן אם כתן לה שוכל כיון הב לי ספינתי ואנא מייתי אחרא
הב לי' לה קאימנא לא דמי דהתם יפה כח האומר התם ביון שחבירו פירש זה
והוא אומ' התם אבל כאן היכא דאמר מזלי נרם מידי דהוה מאמינ בי לחבירו
ובבל דיתבן פרק השואל דחייב להעמיד לו בית ופריך בגמרא הל' אי דאל בית
זה ובבל אזדא לה פי' למה חייב להעמיד לו בית ומדפריך הכי אע"ג דאינו חייב
להחזיר השכר דיקודם שבבל לבל הפחות ומסתבר' לפי' הבל חייב לשלם השוכר
לבריאותו בבל דבל יחי שבירות הבית בריאותו ונם בקונ' פי' יחלו נרם ואפי' לא
ביון ליה לא יתן אפילו שכר דלאחר בפילה ואל תתיוה דביועא הא מכי ב
בספינה התם ביון זה דאפי' ואנלם הבל אפילו לאחר תביעה אלמא לא מכי
ליימר הב לי בית דאחרת קאימנא ויש שבירות הדבה לאחר בין בית לספינה
ובין ספינה לחמור שיתת בחני הדרך והא דאמרי' פרק האומר משקלי המשביר
בית לחבירו ונתבנע אף על פי שחולטו בהן אומר לו הרי שלך לפניך כתנו חייב
להעמיד לו בית אחר על כן בריך לאוקומי בבית התם אומאי יש לאחד התם
משום דיוקא עלים דמיח ומיהו הבא כיון דבשרפה העיר היא ליה נוכת יולדיה
ותבן המיקבל שדה מחבירו ואכלה חנב אם נוכת מדיבה היא מכב לו מן חבירו
יקבביק ויתני בין הקדים לו חבירו בין לא הקדים אעב דאיכא למימר לאו דכב'
לאחדמי דקא כותן לה מיתוכה שמשון בר אברהם תבבה ועיין בסימן מח:

להילכות שאלה ופקדון פרק חמישי

כח **אשר** שיות על ל' יה כיסי אשר בתיבתך ושלך ומשל אחרים
ילקחה בתך ב' דיבר' אחיכה יולבת ויחזיק כך אחי בעיני
כיון שלקחה יין הקונע כיוחכה על מחכה דיני ולא אזלינן בתר דיבוח ואין לאחד

בין כפקד לאחד לדיוחו לביוחא ביד נוי כיון שהיצרהל לקח מן הקבוע וכל
שכן כאן שבתך ל' ק' הפ' דיכרי' אחות כמו כפקד דכל המפקיד על דעת לשוב
ונבני הוא מפקיד וכיון דהוי פלגא ופלגא דיני לאחד שהפקיד טלה אצל בעל
הבית דאמרינן המעם ושלום יצחק בר' אברהם תבבה:

להילכות הלואה פרק ה ולעיל בסימן ד

כט **לא** ידעתי דבר ולא ביבת אדם לי ואיך אשיב דבריס נכוחים
אחתם בטחתי בחסד הבור ולא אחוש שפתי מלעבות על אדם
שקיבל ועות מיבירו לאחבית שבר סתוח פלגא מלוה ופלגא פקדון כדאיתא
פרק המוכר את הבית והא קוי לבית הקבי שבר שכתן לו על שיתן לו בעל
המעות לקבל המעות בשבר עמלו דבשביל פלגא מלוה טורח בפלגא פקדון
וכל שכן אם האחריות בכולו על המקבל דהתם לא מועיל שבר עמלו אבל
אם פירש לו המפקיד הרי ן בחחריותי ולא תתן לי רק הבחי שבר ולא תלוש
כי אם על משכורות טובים בסף ומהב או תקנה מהם סחורה פלונית והתבה כך
כדי להפוך אחריות על המקבל אם שיבה עתה אין בעל המעות יכול להפסיד
כלום שאם יעשה המקבל כמו שהתבה לו אין כנון מלוה כלל שהרי הם באחריות
המפקיד ואין לו למפקיד לחוש אם הם באחריותו דלא שכיחי שיהא פסידא
אם יעשה המקבל כמו שהתבה ואם ישבה המקבל להלוחם בעל וחמר להריוח
יותר ואפילו במזיד יכול לשנותם אם סבור להשתכר יותר ואיכו עושה לוכור
כי המפקיד התבה כך כדי להפוך האחריות על המקבל בשיכוי לו יכול ליתן
הבי שכר לבעל המעות ואף על פי שהן עתה מלוה וכל האחריות על המקבל
כדתביא פרק הנוחל קמ"ל הכותן מעות לשלוחו ליקח מהן חטים ולקח בהן
שעורים אם פיחתו פיחתו לו ואם הותירו התירו לאמבא ומוקי לה שבתבו לו
אחוק שלעולם הן בחזקת בעל הבית בל זמן שישבן בעין ואעפ"י שבל האחריות
על המקבל עד שיזיקה כדקתני אם פיחתו פיחתו לו מאי לאו דיכו דבית בית שבתן
לו חבן מה שהותירו לפי שלא כתבון להוכיח מחזקת בעלים כשזיקה כי אם
להפסיד ר' ענבר בתבון ויתבה שאם יטרח המקבל להוכיח מן המעות לנרכו
יחזור בקרוב האחריות ויזכה אותן להמפקיד ע"ל אחר וילוה אותן בחיבו הרי שוכים
שאם לא היו המעות בעין או בחובבת או בסחורה היאך יתן דבית על מה שהוכי'
הרי משלו נתן ואם לא לקח רשות להוציא בשיטרך ולהחזירם הרי שלח ידו
בפקדון והרי הן מלוה עליו ואיכן בחזקת בעלים ואם כן דבית היא ואם עירב
החובב' שלו מעות שהוא עתיד להחזיר לו מעותיו ואפילו מפני הטורח שהיכו יכול לדקדק
מה הן מעות שלו זה מעות אחרות מותר לתת אחי שבר לפי חשבון של
המעות ואם הוכיח מן החובב' לנרכו בראשות המפקיד לא סני לתת חובות אחרות
תחתיהן ואפילו בראשות בעל המעות ואפילו במעמיד שלשתן כי לית פי' דמעמד
שלשתן היו מועיל בבני כיון דהלכתא בלא טעמא היא כדאיתא פרק מי שמת
הבו דלא לוסיף עלה ישר' ולא בויס לבל קבבה יותר מחבי שבר לא בבון לעשות
אם לא על ידי בני ומחייה מתים יתן לך חיים תרוכים ימים ושבים לך ולזרעך
בקרב ישראל בדוך בר' יצחק:

להילכות הלואה פרק חמישי

ל **ברידי** היה עובדיה שפעם אחת היה לו לרת משכון מבני והיערך
למעות וליתן המשכון בידו ללות עליו ואחריתי אלי היאך
אלוה מות הבני לוה ויוצך ויחייב לך הרביתי ות' תלוה ממבי על משכונו ומבחתי
ונקבל רביתיך ממבו על מלוה זו שאת' לוה ממבי ועבבי לבי מוב' לך בל המשכון
ולא תעבבי עוד ממבו אם אתה ירוה ואבי פיורך ולא אתחייב לך המעות
ואתה לא תתחייב לי להחזיר המשכון בעבין זה עשה לי רבינו ושלום יבחק
בר שמואל זלה"ה:

להילכות הלואה פרק ה ולהילכות מבירה פרק ו ופרק ב ה

לא **ומה** שאלת עוד בחוב עפ"י בהב שמכרו לישראל חבירו או לחבור
או שרי כיון דאין מטב בקבה בחליפין קו בחמיר או דילמ'
קלי מבר הוא ובין דקיימא לן בדבי יחב דאמר מעות קובות אמרי מילת דלא
שביחא לא נזרו בה בבבן ואתא שרי קיבא שלא פרע קבוי חחוב עליין בתו
מעות לישראל המוכר ורוצה להחזיר לו מעותיו הן ופירותיהן שרי או דילמא
מיחזי כרבית ודאי או קוב שרי מחמת שהמבר מבר לחבירו שלא בבל הלוה את ה
קיומת קוב מותר להחזיר המעות ללוקח שהרי בבאם בעודם ביד הבוי
אבל אין זה מבר אפילו מדאורייתא דאין הלוחה בבנית במעות אפי' דבר
תורה אפילו אבב קרקע אם לא במתבת שביב מרע ובבריה במעמיד שלשתן או
מלוה בשטר בחסירת לותיות ובבתיבה בבי לך לוקו וכל שעבודי בדיומא פרק
יני שיות אבל הב' בי' לחבב קרקע ויהבי יהא לפרק הבוזל קמ"ל בי הא דל'
אבא הוה עסיק בי' זוזי בו' והא לפרק יני שיות בבי יותבת שי שבתב בפ' קבין

לאחרי כי רב אלפסי אחרי כיוצא וכל דמשמע דבירושלמי נראה לן מקני קנין לחקני הלוקח היתם מירי בקנין חליפין בלא קרקע וכן פסק רבינו יונה בלא הלוי ובני רחביה דקנין חנם קרקע מהני כיון מעיור שלשתן וכן נשמע מפרקי' בלא מעפ וכן נוהג בדברי רבינו אלעזר בר שמשון אבל רבינו יחיאל פסק כדברי לי כמפורש בפי מקילכות ובקילכות שלוחין פ"ב וכן ס"ה שכתב כל לשון רבינו מחבר שבקילכות שלוחין והקונה אשר שם וכן דן מורי רבינו מהר"ר זכל כל דלקמן בסימן פח אחר היה חומר לאותו שקנה ממנו את החוב אחי מוחל לך כל מה שהוא חייב לי ולא יהיה עוד עליו ואתה נתת לך ולא מזכה הוא לבירך עמי ועבדי אלא פטור ממך בעבין זה דומה שאינו רבית והמחמיר תבא עליו ברכה ושלום יבחר בר שמואל זלה"ה:

להילכות טוען ונטען פח

לב **שלום** רב לרב קישטא ה הניר ימנן מרדימו

לשבות שביו לדון לפניך בקרקע בשאר הרשיתני על דבר הספר שטען ראובן את שמעון תן לי סדר קדושי שהיה של מוכישי שהשחילו ללוי ולוי קשחילו ליהודה חמיו וכפטר יהודה ומשכנוהו יורשיו מלוה עם שאר ספרים ועכשיו אבי תובעו ממך כדין דבריה העשויי להשחיל ולהסכיר ושמעון משיב אחת סדר קדושים בידי ולוי בעל דבריה בידי את ולי לא השחיל מוריך כלום כאשר הורית ולך אל תיורשים שמשכנוהו מבלי תולי יום שמכרו מעשך לחביקה או משכנו ושמ"ו היו כאחי מחרי שאין לך עדי שראוהו בידם ונם עדי ראוהו בידי אין לך בל בעיני לפי עניי דעתי שאם אין עדי לראובן שספר ירושתי ביד שמעון ולא שוי דאם היה יהוד קיים היה יכול בספר בשעה שהיה בידו אחר שהיה ביד שמעון והיה יכול לומר שלא היה בידו מעולם או שהחזירו כל זכות שהיה לו ליהודה בספר אם היה קיים והיה טוען לקוח הוא בידי והיה נאמן כל זמן שלא שוי דאם מנו דאי בעי מ"ל דאם אי החזקתיו לך כל אותו זכו יש ליורשין וללוקח מקח הספר וכנון זה טוענין ליורש וטוענין ללוקח כי אם היה יהוד קיים היה טוען לקוח הוא בידי והיה נאמן בשעה שהיה הספר בידו ולא שוי דאם ואותה הזכות הוריש להם ונם אם מכרוהו ללוקח או משכנו ללוה כמו שהיה פטור יהודה אם היה קיים משבועת היסת אם אין ראיה טוענין בריה רק מלומד ומשומעה שהיה בהודה לו נם שמעון פטור ונם אם תבעו דין בשמעון בשעת בריה שאם היה יהודה את תובע היה יהודה כך היה נראי לישבע שבועת היסת מ"מ יורשי יהודה ושמעון הבאים מכחם פטורים בלא אותה שבוע שהיה יהודה חייב לישבע שלקוח הוא בידו אם היה קיים והיה טוען כך דקל לפילו לרב ושמואל אדם מוריש שבועה לבניו בימין שהוא מוחזק מדמשכי בפר כל הבשבעין נבי בריית דיתיה שכען נוכח בשבועת יורשי הא מני ב"ש היא דאמר כל הנשבעת כנבוי דמי לשטר בים היכא על היתומי בשבע ונוכח מחב של מחכה מלוה ומחכה פקדון מודים הבפקר לבניו להיות פטורים משבועה דאחזרתיו לך ואף אם היה חייב לישבע כך היה קיים אחי שפיר לפילו לרב ושמואל ונעשה שבועה בניו בימין שהמורים מוחזק ומחויב שבועה על היורשי ב"ש ביורשים ולהיכיא ממון וכל שכן ליה שפרע הבפקר על הקלא דייתמי היא לא קיי טעיתא מאחר דאשה היכי יכול להעיד בניו הלא כאן אחד מהם יכנין שיכול הקיל בתוך שלא יהיה לו לשקר בשטרו כלילו שהוא יחיה ונם אם

לא היה ליהודה שום חנו אין כדאי להוני ממכו הממון ומיורשיו מכח דברים העשויי להשחיל ולהסכיר כלא לפי דאו' הרי ייכין ומקנת חיים של רעהו ושמחת חיים את רעהו ולפי ומנהג המקו' דאחי אם עשוי להשחיל ולא שכיר שוי' לאוכן ליהוד' דלא ומיהו לאוכן יהודה ירושתו מידו מטע' שעשוי להשחיל דלעפ שראוהו שהם שלא קנה בידו או לקוח מבטל חזקת המחזיק קבח בטענת בריה דקני מעיקר בהכותב דאי לא הוו מסיקי אתורי להועה לא היה נאמן לומר מחיים תפיסנא לפי שאין לו חנו לומר לקוחין הן בידי שהבורות אין להן חזקה שמא יעשה דקני דברים שאין להן חזקה לא מהניא להו חזקה המחזיק בטענת בריה אף על נב דלאודעי קמא ליכא אלא טענת שמא ומ"מ כיון שמודה לאוכן לשמעון שמכרוהו לו יש בו תקנת השוק ויש בטענ שמעון כמה הליה עליו וניטול ופטרין דלא לפילו אין עדים לדבים מותו בידו בשעת תביעה בסד שם בשעה אחרת דלקו אבלו בעדים ותבעו מה טיבו לאבלך וטען אתה מכרתיו לי או טענה אחרת כיוצא בה שראוי לטעבו ואין דאוי להחזירו לפי אותה טענה בל דחשיב דלא ואין לו למנו שיכול לומר החזרתי לך שאפילו אם היה טוען בפירוש החזרתי לך בדלא שלא היה נאמן כדאמרינן בשטים מוחזק מכח לי בידך והלא מומר אין לי והעדי מעידין שיש לו וחזר ואמ' פרעתי הקונה כפרן לאותו ממון יצחק בר שמואל זלה"ק:

להילכות הלואה פרק חמישי

לג **לשון** מורי רבינו זכל מיהודי קשולח משכון עי נגי למשכן ליהודי אחד בדבי המלוה ודאי מות כיון דלא ידע שהו משכון ישל אבל לגלוח רצה אום ורחיתו מדגר בתוס ישרש שמוא לגני בא וקלוח מעותיו אסור דאמירה לגוי לעשות לנוכרי אסור ואף על נב דאין על יהות לגוי אסורה דדבבן לוקח ומיפשר דקי"ל לגלוח מיסורא מיכא דמ"ם למכם קתוספ' פבקו להיתר פרק מיזהו כשך בשם ל"ת וכבל נדפסת נהגו להיתר כדברי הת' שהם מתירי' וכדאי דקהיית דתום' מייתי בלא משכון אלא בתשדאי וכן מוכחי הת' וטעמא הוי כיון דישראל תבע לגוי להוציא לגבות חובו מישראל והדבית וקולך הגוי וכנשו לישראל לפדיוט מיחזי כמלוה דשקיל מיניה רבית אבל מלוה על משכון שאין הישראל המלוה ולא הגוי מוציאים את הלוה בכלום דבר ואין להם שום לחדיי עליו זולתי על המשכון ואין להם עסק זה על זה עבל מודעת הרבית קריובי בעניו דמותר כדברי הת' וכן עמא דבר עבל:

לדין הילכות טוען פרק ראשון

לד **על דבר** הטוענ לחבירו הטלנו לכים אחד והריוחו הרבה ולא נתת לי חלקי והביאו תובענ קנתך מן הריוח ולאחר זמן דעתי לתובענך מן הסחור וקבתבע מסיב כשרעת לגמרי וקבית מהכי מסיל אחד ולא רבית להקיף לי כי אם על ידי ערב ואילו חייב הייתי לך היה לך לומר תבקו לי בחובי עכל בעלי הדין ודקדקת אם היה חיי אם לאו ואם חייב שבוע בחיי לשון מסביעי לפי שהכתבע תובע תביעו ממכו כמו כן וזה התובע מסיב מהי חיי לך לבל מהי תופס באותה תביעו שיש לי אפלי כן אפי בענין שהכתבע חייב שבועה ולא מבעי אם אין עדי שמכר לו המעיל שאין בדבריו של כתבע כלום היכול לומ' התובע שקוח חייב לו מעפ שלא אל תבקו לי בחובי מנו דאי בעי אם לא מכרת לי כלום או אמרתי לך תבקו לי בחובי ולא רבית שא אפילו יש עדים שמכר לו ולא אל תבקו לי בחובי אין כאו כנרע בכך ולא דמי להקיל דפרק כתרא דכתובות דמי למימר לכולי עלמ' היכי דייבי זוזי והדר כתבי לילו קייתי מיי' לך היה לך לפרוע את שלך כשמכרת לי את הסדרה דסתם למה לו למכור את סדרתו כיון דשקבל המעות שקוח חייב לו אבל כאן אם אמ' תבקו לי בחובי היה ירא שלא יאמר לו כלו' עבל לשון השבוע' אני דן שאין שהתובע הזכיר שלא' זמן דעתו לתבוע ישבע שבוע' אחת ויפט' הכתבע שאין חייב לו כלו' ואעפ שאין תובע לו עכשיו לא בתבי' עתו תלי' מילתי שא לפטו' את זה בשבועה זאת דסתם לפי' כפרן ובשבע מיפטר כי היכי דשבוע על היסת פעמי' דמקמיכן בהגיזל קמא דבבית דין קפץ כל שכן כאן שהוקק לשבועה עי תביעתו ומן השאר טוענו אלא שאין תובענו שאין בדבר זה ממש ואלו כל כמיניה לתובענו פעם אחרת דטענ' נמור היה לישבע עליו דבמה שאי' תובענו עכשיו מאי כמ' כיון שטוענו ואומר כן לאחר זמן יתבענו ומה שכתבת הריא דילושלמי דשבועו' חל בר בש חזל למידן קומי דטעי' יתיב דהוה מטעי לחבר חטים ושעורי וכוסמין חא' ליה רב המתן עד דינבל עמך מאי דבעי ובסופה תשבע חד על כולן ובפרק שבי דייבי נזילות לאיתא הכי חד בר בש חזל מדין נבי חבר' קומי דרב שרי למיטען ליה חטים ושעורים וכוסמין אמ' לי רב כל מה דאית יכול מבעבל עלי נבעבל ובסוף מיפשט על כולהו כל דקת' מתו' שביעיתי

חשובות השייכות לספר משפטים

ואף כי שהיה רוצה לתבוע הרבה תביעו' לפיכך אל כי לתתבע שיתיין שבע על לבסוף ולא ישבע על היחטים ושעוריס וכוסמין לבדן אבל כאן מה יועיל כיון שזה טוענו שאחר הדיוח חייב לי ולא שלין תבעו וזה חוזר שכולו כפריע על דבריו זה יכול לישבע ואין כאן אלא שבוע אחת היכלך יש לתקן שלא יהא לו ושו בלין לילי שבועה וישבעו כמו שכתב שהכתבע ישבע שפרע לו עד כדי תפיסתו והתובע ישבע שאין חייב לו פחות מכלי תפיסתו ושלו אלו תורתו כאן כיש' יפחק כל אברים תבנה: הגה ויכולין כונן שהשבועו' שוות כונן שבועת חוב ושבועת הפקדון דמה לי חוב מה לי פקדון וישבע שאין לו משלו ודי בכך כדאשכחן התם חמן שלא סטיתי מדוסק ושוולה ושומרת יבם וכן פרט בשבועה אחת אבל שבועה שלא דמו מהדדי כגון טענו דבר של תבלי וטענו מכרתי לך זה החפץ ולא כתת לי דמיו והלה אומר זה החפץ היה מעולם שלי צריך לפרש שבועת התבלי לבד ושבועת החפץ לבד ואומר על דעתיכו אלו מעכיבין שכך התבלי ונם שזה וכו' עב:

להילכות שבועות פרק אחד עשר

לה וון תשובת רש"י אשר שאלתם אם ישבע בס"ת או בנזירה כבר כתבנו העם בתוך בשרה ויתיבו עד שיניעו לנזיף עשרה וכו' על וכל השבועות שבתורה כולן בנזירה אחת על כרחו של זה שכבר נדר ואין לו להטיל שום שבועה על שכבר נדרו כי מאחר שישבע על אחת ישבע על כולן ובבת אחת שהרבה דברים משביעין את השוטה אמן שלא סטיתי מדוסק ושוולה ושומרת יבם וכשוסק וכולן בשבועה אחת ושלום שלמה לר' יחזק:

להילכות הלואה ריש פרק חמישי

לו הני משומדים אסור לגלות מהם בדבית משום לפני עור לא תתן מכשול ומשום לא תשיך לקי ביה לא תשוך ואף על פי שהטעה ישראל הוא אמנם היתר גמור הוא להלוותם בדבית כדאמרינן וחי אחיך עמך אחיך ליה כי היכי דניחי עמך ובמשומד מה לנו להחיותו לעז ולישמע בהם ויהיה ליה ממש משומד להכעיס ועוד אמרי בירושלמי ב"ד דעז כותיתי דקרין עו קמי ר' אבהו אחיכם היו מסתפקין משלנו אמר להו אחיותיכם לא קלקלו מעשיכם אתם קלקלתם מעשיכם דתני רבי רבי חלפתא ועולא בשר חזיר כותי דקיסרין מותר להלוותם בדבית שמא היכא דקלקלו מות להלוותם בדבית אבל לאביה כתב יש שאוסרין להלות בדבית למשומד לאף על פי שהטעה ישראל הוא וכן לאסור למכור לו טריפה משום לפני עור לא תתן מכשול וכן פסק זקני ויש להחזיק דברי מדנרסינן בפ' דעז אבי שוכר לכל אבדת אחיך להשומד ואם מחזירן על אבידתו קי שלא נקח ממנו דבדבית בירושלמי פרק קמא דעז נרסינן להן כותי לקיסרין כלעגיל ולכל להבדילה ליה כותים ניכי אמת הן ומפני קלקלתם הוא דקנים כדקנים כ' אחיר כדי שלא יטעו בהן ולפ"ז אבי מפרש הך דפ' דעז במשומד לאוכל כבלות לתיתבון ולא במשומד להכעיס כי רמו לקוסם במשומו וכותים הפקר בית דין הפקר ומתנה אינן לכבן ולא בבית ופ' דכתובות נרסינן יהבי לה קנס דאכלה בניתא מיקו לענין טריפה יתכן להיות כדבריו עכ"ל דאפ' וכפ' בהילכות נדקה כתב בשם רא"ם שמשומד מוכל בכילות לתיתבון אסור להלוותו בדבי אבל להכעים מותר שהרי נבי דבית אחיכם כתיב דכתיב כי יעוך אחיך ל תקח ממנו כשך ודבדבית וקא לחזרינן בסכהלרין אף על פי שהטעה ישראל הוא קייבו לענין דבריס שלא נאמר בהן אחיכם כגון נטין וקדושין כדאמרינן בגיטין גבי שקידש בזמן הזה חשבין לקידושין שמא יועשרת השבטי' בא עכ"ב דבריו ויש לי להבית עוד להתיר מקח דירושלמי כל לעגיל שמתחילה היו מוחזקין בכותי' נירי אמת והלר שמשומל בר שלשה חוסר להלות למשומד בדבית משום לפני עור לא תתן מכשול עכ"ם:

להילכות טוען פא ועין בהילכות הלואה פרק ב

לז דעתי פוטק וכן אני מורה ובא לענין שבועת היסת הכל לפי דאות הדייסים שאם לפי עיכרם כדאף שהתובע כמעלים לגמרי שבועה על הנתבע כמו שעבי תובע לעשיר שהלוה לו מה שאין דאוי להאמין קנין ובראה לדייסין דקיימו דאובן תובע לו משעון אתה וכמעשה שבא לידך ובראה לדייסין לי בידך והביא שמעון אין לך בידי מיתוך הענין שהוא שקר ורוצה לחייב הנתבע שבועה ביחם כך אבי בענין כלום ומתוך לדבר כי יחיש רבים קיית

זוכר לילמ' פרעי' שבח ולא היני השטר ויודי לו מידה ולדבר בראין
הכיבריה קו מיה קתם לפילו שבח דקיימיכה ק"ל לאפוקי שטרא מיכייהו ולא
ניקדר וניתבי בהקיא שטרא ס"ה לומרי בשבילו תקב קיתומי לילמ' פרע ושבח ולא
מקני קיימטת לנבי יתמי כיב הכא בבת ידו לילמ' שבח לבחזקותו דקיימיכה
לא חשב לאפוקי מידייהו כת ידו דסמיך לקא ביכל שעת מצי למיטען פרעתי
דיטעון להו לילמ' פרעי ואין לחלק מדעת קכתב לייזר לא דמי דקתם לי
טעמיכן להו לילמ' פרע תנוקן לא פסלינן לשטרא שא דמיזדקיקא לשבועי
למרי שטרא ותו לא. אבל שטרא לא מיפסיל בקבי הבל הכא בקתי טעמתא
פסלינן לבת ידו דקא לאו דחייב קיא כבל דקתי בדיבים וקתי בדיבים כדפרי'
ונפילו קו כמי קני קבל כדפרי אתם ותורתכם שלום בס"ד למשמעת מחיר
בר בריך זלה"ה:

להילכות הלואה רפ"ג ופכ"ג ורפ כד
ולהילכות ערות רפח

לט ושבתבתם כיון שבתבתב קתבאים אין כתו' כי קנין אינו
אשוב שטר וקיימכי טפי משטר זה אינו מבת
טעמי' אחד דכמה שטרות יש שאין כתוב בהן קנין כגון שטרי
בירורי' וגרות שום ומיגרית מזון וכהבה אינם תבומו' דאבל יכולן דין שטרות להן
וכן כות אדם עדותו על השטר ויעיד עליה אפילו לאחר כמה שנים ואף על
גב דמסיק וקו שזוכרה מעצמו מ"מ בעד אחד אבל בשני עדים חתומין על
השטר וכתב מדעת שניהם כי הכא שטר גמור הוא לכל דבר ומכיאין השטר
לבית דין ונאמין לכל דברי השטר אפילו בשאינו זוכרה וכן פרי בפרק שני
דכתובות ושלום מחיר בר בריך זי:

להילכות נחלות ריש פרק יא

מ ראובן טוען על שמעון בסף אל יתומי' הלוייתיך למחצית שבר וכבר
עברו שבתים קחזירה לי כי כשהלוייתיך הבסף היית עשיר
ועת' מתיר לאי שת' תפסיד ליתומי' ושמעון מעיד שקיים אל היתומי' הלוי בסף
למחצית שכר ואם היתומי' וכן התניבו בשעת כתיבת הקיעות שלא להחזיר על
דנאלי יתמי ניזדונו יחד ואפי' אם כותבי המע' היו רואים לחזור ובן והבה מת
הזקן והילדים תובעין הבסף ושמעון מעיד שקיים הימנותי כאשר ביבו זקן
היתומי' עד שינדלו עבדיו ומה שאמר שתיבי למיד לדבר' לאי למיד יותר מאז
כי אז לא היה לי קרקע ועבדים יש לי ונם יש לי משלי אבל השתא זה לשון
התשוב ברשות רבותי אבי דן אם זקן של היתומים ואמן לא הוי אפטרופסי' לא
שמיכן אבי יתומי' ולא בד ולא יתומי' שאמבו אבל בעל הבית הוא אם כן מאי
עבידתייהו שהיו משתלין בשל היתומים ואין במעשיהם כלום ונדיך שמעון
להחזיר מה שיש בידו מאל היתומי' כיון שהוא לא שמעות של יתומי'
הטופילו אם רוצים אבי יתומים אז בית דין הו יתומים שאמבו אבל בעל
הבית מת כיון שהלוו מעות יתומים בלא מסכון ולמחצית שכר על כ"ד לפלוג
מפטרופסות שלהם כיון שעשו ממאי דאמרינן רבבן בבר' לחית ליה דקבא פריבא וכו' עד אי לא
מצא נבדא לחית ליה דקבא פריבא בדקינן נבדא דמשפו כיבסיה ומהימן
ושמע ליבא ולא מקבל עליה שמתא דרבבן ויבבי ליה בד ודוקא קדוב לשכר
ורחוק להפסד אבל למחצית שכר לא אף על פי שבתבוין להרויח ליתומי' יותר
וכל הפטרופים המשבח יותר ממה שאמרו חבמי' לפטרופא שמפסיד קרינן
ליה ומשלקינן ליה בלא התראה כלפסקינן הילכתא בפ הכיזקין וכיון שמעון
מודה שבתו לידו מיכח זקנה ותינו של היתומים ובבי מסרו שלא בדין עדיף
מבבר לחת מיתומי' ואילו היה עליין ביד זקן והם מלקינן להו הבתא כמי
פסיק מיומר' מיד שמעון ודמי למיכיר כלי וספרים ביד לח ועבדים מיביה דהבא
מודה שמעון דשל היתומי' הן ושלא בדין בתו לידו אפילו לפי דבריו ודמי כמי
לגזל ולא בתיושבו הבעלים ובא לאחר ונהלו דבה מזה נובה דבה מזה נובה כם
בבספי יתומים שר"נ וכית דינו מביקין של היתומים ובהילו תפסי להו בי דינא
ועוד יש להביא ראיה לדין זה דאמרי' פרק הפאה שבפלו בעל שהוליד תלמיד'
תחתיו אע"פ שעד חזיקן לי בעל תרים הו מיסתלק לי' בעל ואי בעל
לאו תרים היא תרעא לאחרים קיימי הא בעל תרים קריב לשכר וירחוק להפסד
כי מסתלק הזקן לפי שפשע בשל יתומים בכמה פשיעו שהלום למחצית שכר
ולהפסיד ונם שהלום בלא עדים ובלא שטר מיסתלק כמי שמעון ועוד לפילו
לא בעיתו לאמויי לבעל תרים הוא אף עב דאמי לנמרי הכא לא שייך לימר
תרעא לאחרים קיימי הבא היו מלויים המעות למחצית שכר ולהפסדן
בלא עדים ובלא שטר ועוד תיבע דיקאי תלמיד תרעא לאחרים קיימי קייבו
לבעיין זה שיטול היחרים כדין תרים בשאר בשר שבבר עברו אבל מיכחן ולהבי

נריכין להסתלק דאפי' אם הידידו אחרים בשדה זו עולמית לא מסב:
ק"ב ונקל להבין מחיר בר בריך שי:

להילכות הלואה פרק שני

נא ועל מי שיש לו בעלי חובות ואין לו כדי לפרוע לכולן כרא לי דאין
הדיין יכול לכופו לפרוע לאחד בעל חובו ממטלטלי שלא יפרע
לכל בעלי חיביו בשוה אע"פשחייב לזה יותר מלזה חולקי לכל הנמצא בידו בשוה
ממש כמו שפירש רביבו הילפסי זכל פר מי שהיה נשוי ולא מצי כל אחד שקיל
לפי חשבון מעות כמו שכתב בשערי שלו בשערי"ז כי כר' לי דמאי דפי' תלמודא
דאחריתי היא והדר ביה ממאי דפירש בשערי כי בשערים כתב בפשיטות דשקיל
כל אחד ואחד לפי חובו אבל בתלמוד בפר מי שהיה כאוי כתוב בפירוש דבבי
קאמר לפי חובו ודבבי קאמר חולקים בשוה ממש ופשיטא דבבי קאמר לפי מעות שלכך כיון דידעינן בודאי דאית ליה בעלי חובים לאחריבי קאי
דייבא דמיזדקיק לי' לאחד מיכייהו ומפיק מלוה לאו שפיר עבד דקא תבן פתח'
חולקין וקא פסיק ותבי חולקין בין לאתו כולהו קמן בין דלא אתא אלא אחד
מיכייהו ודאי אי תפיס אינו נופיה לא מפקינן מיבי במטלטלי כמו שהוכיח לת
מהקיא דלקמן דערכין אבל תבן לא מזדקיקין ליה להתפוסי לחוב לאחרים
כמו תופס לבעל חוב ביוקוס שחב לאחרים לא קבה בדלישיא פרק הכותב
הבא כמי בית דין אין להם להשתדל בדבר להתפיסו לחוב לאחרים כיון דאילו
מתפסינן ליה לא מצי לאפוקי מיניה הילכך לא תפסינן כיון דאי תפיס לא
מפקינן אלא כל דאלים נבר כדיבא דההיא אלבא מיקו דזה יש חלוק דהבא
כיון דאיבא דרדא דממוכא למר ולמר חולקין לכתחילה אבל בהקיא אלבא
דליבא דרדא דממוכ' לתרוייהו דייבינן לכתחילה כל דאלי נבר והאי דיבא דמי
לדין המחלוקת פרק בחמור דאית לקו פלוגי עלה אלא אתם דאזלינן בתר חזקת מרא קמא
אבל הבא דליבא חזקה להאי עפי מלהאי מודו ליה דחולקין לכתחילה ואי
תפס אחד מיכייהו לא מפקינן מיניה ובהקיא דמחלוקת כמי מחצינן לאי תפיס
אחד מיכייהו לא מפקינן מיניה דפרי' לאחזי בהשות' דמאן קיימא ובקיבו אידך
המוכיח מחברו על הרחוק ומצבי בעומדת בחנם וטעמא הוי אתם משום
דבלאו טעמתייהו אינא ספיק לבי דין והבא כמי אף על נב דליבא ספיק דיבא
הכי דלכתחילה חולקין ואי תפס לא מפקי מיכייהו כיון דליבא לכל אחד מיבי
שיעבוד בעלמא על הכסף אמור רבבן דבלאו ספיק דיבא הכי דאי תפי
לא מפקינן מיניה אבל לכתחילה דייבינן להו חולקים ואפילו שטרא דמ"פר
מי שהיה כאוי בשטרי שטרות היוצאים ביום אחד שודא דדייבי הכי מילי בשטרי
מתנות ומכר אבל בשטרי חוב מודה דחולקין דלאמתניתין לא פליג כמו שכתב
רביבו הילפסי הילכך בבדין זה אי תפיס מליה נופיה לבל אחד מבעלי חוביו
לפי חלקו שפיר עביד ולא מפקינן מיניה ובל הבעלי חוביס לא שקלי אלא
בשבועה כדין הבא ליפרע מנכסי משיעבדיס לא יפרע אלא בשבועה לא שבא
מקרקעי ולא שבא מטלטלי וכן כתוב בשערים מחיר בר בריך שי:

להילכות נחלות פרק שלישי

מב אשר שלח שופטי ומיודעי הרב רבי אשר על פשוט שמכר אלקו
קודם חלוק ואתפפקת אם מכירתו מכירה והבאת דמייב
מפירוש דשבם שכתב להקיא דיש לבכור קודם חלוקה לף על נב דאלקו פשוט
לין לי דעלך מודי דלא קיימא לן הכי שלח כדבעי התו' שכתבו וז"ל מר סבר לא
עשה כלום בפלנא פיר' הקונטו בחלק פשיטותו דבחלק לחיי אבל חלק בכורה
יפה מכר ולא נהירא לבבי דחלק פשיטותא דיבול למכור דלף על נב
דלא מטא ליבא כמוחזק דמי כדמוכח לעיל דאמ' מקשינן חלק בכורה לחלק
פשיטו' אלא אמר רבי דלא מייבי הבא אלא בחלק אקיו ובחלק בכור אמר סבר
דלא עשה כלום בפלנא דהייבו חלק לחיי ומר סבר בחלק בכורה דבולהו חלק בכורה
וחלק לחיי אבל חלק פשוט פשיטא דמכר עבל וכן כתב רביבו יהודה ומפרש
דחלק פשיטות עדיף מחלק בכורה דבועל פשיטות ברחוי בכמוחזק מה שאין
בן בחלק בכורה בל שבן דלא נרע עב כרחה ליפכא דבחלק פשיטות ודאי
מכר עבל וכיון דאסקינן הילכתא יש לבכור קודם חלוקה בל שבן פשוט וכן
עמא דבר והבי מוכח שמעתא ומה שבתב רבי שמואל חזר בו מהבא דמחלק
פשוט אף על נב דלא מטא ליריה דבל דאוי שבעולם יורש הוא את של מבי
בו' אין שם ריעה בלל לעניין ליטול בשבח שבחו בסבים מאילו לאח' מיתת
מבי קאמר וזה דבר פשוט שהפשוט בוטל בראוי בבמוחזק ובהא לאילו שמוש
מודה ונקל להבין מחיר בר בריך שי:

זל דלא תקנו חכמי שבועה שלא בקדמו על היתומי
ביתומים מן היתומים והיתומי התובעין יש להן
בעים הם מוחזקין בממון וקל הבא ליפרע מכספי
עה לה ביתומי מן היתומי כהי דיליכן יכולין לישבע
שבועה גמורה ישבעו לכל הפחות שבוע שלא בקדמו ויטול תכל לעולם אין להן
לישבע שבוע שלא בקדמו כדי ליפטר ואם אחד מהם תובעם ואמ לביכם היה
חייב לי ואין לו שטר פטורין בלא שבועה ודאיתי מהא דאמרי פ כל הנשבעין
ובן היתומים מן היתיים לא יפרעו אלא בשבועה והיינו דה ממלן לילמא
מלוה מבוהין שקיל ולא שבוע ואיכא בשבועה ואשת קל לשבי לעולם מלוה
ובנון דיתבין לוה תישתבעין לי ולא פרעתי לדילי דליכן כהנ היה
פרין לישבע שבועה ולית ביתומי היתומי שבעו שבועת ירשין אלא שמ תקנו
שבועה על היתומים אפילו ליטול שלא ביתומי מן היתומי ומשטובת היתומי
הפקדנים ואפילו לרבי שמעון דאמר לעיל פלגין על דב ושמוש דאמר הפונם שטרו ואת
ירשין כשבעין שבועת ירשין ובוטלין שמא אף על נב דהכתבא ליכו יתום לה
היתומי כשבעין ובוטלין ה"מ התם דכשבעין כדי ליטול והשבוע היא לטובתם
דאילו לרב ושמוש כיון דליכן יכולין לישבע שבועה שבתחייב אליכן אפסידין
לגמרי דאמריכן אין אדם מוציא שבועה לבניו כמכח דרבי שמעון דאמ כשבעין
כדי שיטלו דאילו אלא היו כשבעין לא יכולו אפסק אלא שבוע אבל כשהיתומי
הם נתבעי לא תקנו עליהן שבועה מילה דאילו לא תבע אליכן בחייו ותבע את
בניו לא אמיתתו אין לכם לישבע כיון דלא נתחייבו אליכן בחייו שבוע דהשתא
אפילו ליטול פוטלין בלא שבועה היכא דלא נתחייב אליכן שבועה בחייו כמו
שהוכחתי לעיל ב"ש דאין נדיכין לישבע ואפ"ה אם תבע את אליכן בחייו ולא
הספיק עד שמת ולאחר פטירתו תבע את היתומים פטורין כמו כן דלא תקנו
על היתומי שבועה לדעתה דאילו לא ישבעו ה"ם אפסידו אמונת
מיכייבו וזה אין להקשות למאי מוקי מתני' דוכן היתומי לעולם מלוה וכגון
דאמ"לי בחיי אבוהון וישתבע לי דלא פרעתיך ולא הספיק לישבע עד שמת
דהשתא יתומי נדיכי לישבע וליטול כיון דאבוהון נתחייב שבועה דהא ודאי
לא מני לאוקמי הכי לרב ושמוש דאין אדם מוציא וכו' ועוד יש לי לחייב
ודה דהיתומי אין נדיכין לישבע ולפטור דכל מילי דהוי תקנתא דרבנן לא
נו תקנתם להדע ליתומים מדאמרי פרק הניזקין נבי משיכת יתומים הרי
הקדש ואי משיכה טובה להם יותר ממעון מ"מ משיכה קניא להו ואי מעו'
פא להו קנו המעות עכל מוכי דבינו מאיר סי' ועיין לעיל בתשובה ז'
ובתשובה ספר קנין בסימן י:

להילכות הלואה פרק יו

תחילת התשובה בספר קנין בסימן לה:

מד **כתב** דבינו מאי זכל בתשובה דשלים שבעל הדבר חלוק עליו ואעפ
דאין שליחותו עכשיו בידו כאלו עבד מאי דעבד מהדר לאחד מיכייהו עדבונו
שליחותו בידו וכיון דכבידיה עבד מאי דעבד ומהדר לאחד מיכייהו עדבונו
דאיזקת שליח עושה שליחותו כדאמרי בפר' התקבל בעל אמר לגירושין ושלים
אומר לגירושין וכו' עד וכיון שליח עושה שליחותו וכו' ה"מ לאומרה
אבל לקולא לא וכיון דלאומרה לאמריכן חזקה שליח עושה שליחותו כזקי ממוכ
אחזקי' ולא נפיק לא משלים ולא מבעל דבר דשמי אשר אחזי' לו השלים עדבונו
דאין להוכיח מן השלים ולי' שפשע ולא עשה שליחותו דאפוקי ממוכא קולא
הוא ואף על גב דאמרי פרק הניזקין והשתא דתקין דבנן שבועת היסת
מיתבעי עלים דייבו למלוה וכו' שמא דתקינו שבועה על השלים דיקב להו
זוזי לאמטוייכו שאני התם דיקב להו זוזי ליד מלוה ומלוה מכחיש ואומר לא
כשלתי ואיכא דאמרי כתבו וכיון דמכחיש להו מלוה משבעינן להו כדין תכוכי
על פנקסו ומועלים להפים דעתו של בעל הבית שבדיך ליתן שכי פעמי דאיכ'
למיחש שמא עיכב המעות לעצמו וקישטקאמר מלוה אבל הכא לא שייכא
שבוע לחפים דעתו דהא ליכ למיחשדי לשלים שמ עיכב לעצמו דקא שמעין
מודה לו שכתן לו הערבונות ולא עכבן לעצמו היכבך סמכינן לחזקי שליח
עושה שליחותו ולא שיכא בשליחותו להיות חוט כיון דלא מתרע במילי היכבך
כיון בלא שבועה דכיון דעשאו שליח יימוכי יימכיה ואפילו בלא שבועה
דיימעון פרק זה בורר דמוכח יובריתא דסימפון שים עליו עדים יתקיים
בחותמו או שיבא מתחת ידי שלים או יבא לאחר חיתום שטרום שלמא שלים
בחתן יושיב דכחומי' דשלים כמו חיום חותמיו דשיילינהו לסהדי ואמרי פרוע
לפטור הלו לא שבועה ה"ל יבא מתחת ידי שלים מיהיכן בלא שבועה ועוד
מי כיון שלי

כהיה מיתתא דכפק שטר מתוחיה יד"ח ואחר ידע
לא מהימנא לפיטלא קיתה דוכה לישבע ועוד
ולהימניה לשלים והתם לא שייכא שבועה נבי מי
דאיתיקיב למחילה ומשמע נבי ממון כהנ כיון כל
כיון דלא שבועה וכן משמע פלים התם שפי שאלי ממון לאחי ליה יד"ח
כיון דהימניה ומסר בידו מתנה בקבטתו עליו למחול על ממונו ולהימין כל
מה שיאמ לפילו משקר שהימניה להפסיד ממונו ואפי שלא כדין בחלת
פיאסור אין בידיכו להימניה אלמא דאפילו שלא כדין הייבוה ואפילו משקר
מוחל על ממונו ואכ"מ שבועה שייכא הכא הילכך כיון דלא שבוע וכן אלו
דכין היכא דליכא דמכחיש כי היכי דפרק היו מקדש דאמ לא כתן
לי ושלים אומר כתני דכשבע להפוס דעתו של בה כדפרישי ומה שכתב
לעיל דאין למפרע אלא היכא בשלישותו דחזקת שליח עושה שליחותו אין
להקשות מהא דאמרי בתום דכשאין שלישותו בידו אילו כאמן דהתם לא
במי דעבד כי הוה שלישותו בידו דהתם כאמן כדפי אלא כגון שלחר ומן
כחלקו ה"ל דיכין בתכאים שהיו ביכיהם ושולחים לשלים אליך היו התכאים
מעיקרא בהכי ודאי לא מהימן טפי משכיהם מכיון שאין שלישותו בידו אלא
דמי להכי"ת למדכר עוד כל דשלים כאמן למפרע לומר מה שעשיתי בעוד
שלישותי בידי מטעם כאמנות של שלישות כיון דבהיות שעתא דמי להפסיד
ומדכר והא דפרין בפ' התקבל למה לי לקבל ולהמכיח לשלים ומשני מי קאפיק
מתותיה התם ה"פ מאן לימא לן שהוא שלים שמא מכח הקלעים בילפה ולא
כעשה שליחו של בעל מעולם ובתר הכי נבי בעל אומר לגירושין ושלים אומר
לגירושין וכו' דפרין דלהימיה לשלים מי קאפיק ניטל כו' ה"פ כלום אכו יודעין
שהוא שלים אלא מכח הבעל שאומר שעשאו שלים לקולכה מי קאפיק ניטל
מתותיה ידי' הלא לפילו הבעל שאומר נירשתי את לשתי בפני עדי מסירה
לא מהימן שלא הוזיל ובידו לגרשה לחזור ולומר לסופר לכתוב ולעדי לחתום
ולגרשה בפניהם כדאיתא פרק יש כיחלין והכא כמי שלים לי הוה ניטל כפיק
מיתוקי' ידי' אלא מ"מ נירשתי' בנט זה וכפל מידיה ומצאתיו כאמ' דהוזיל ובידו לחזו'
ולגרשה בפניהם אבל כאן דלא כפיק ניטל מתותי ידיה בשעה שאמר נירשתיה
לא מהימן כיון דליכא הוזיל דאין בידו לומר לסופר לכתוב לעדים לחתום אלא
נותת הבעל אבל נבי ממוכ' דקודשת בעל דין כמאה עדי דמי ה"ה שלים כאמן
אפילו במאי דעבד למפרע כיון דבהיות שעתא הוה שלישותו דמי להפסיד
ומדכר וקל להבין ושלים מאיר כ"כ בלון שי' ובתשובה אחרת כתב נמ
כן בשם רב האיי גאון דשלים כאמן בלא שבועה וכן כתב מורי רבינו מאיר
זכ"ל בתשובה אחרת דהא דשלים כאמן הייבו כשהתובע מודה לו שהיה שלים
עוד כתב שם דאם יש עדי שהשלים שיבה שלישותו דחייב דכאי דהימיכה טפי
מדידיה טפי מסהדי לא הימיכה ודמיא להא דאמרי פ' שבועת הדיינין ה"ת
דאמ לחבדיה מהימנת לי כל אימת דאמר לא פרענא אזל פרעי בפני סהדי
וכו' עד כאי דהימיכה טפי מכפשיה טפי מסהדי מי הימיכה עכ לשון הלפסי ז'
קשה דבבא מציעא זה לומר כך וזה לומר כך והשלים לומר כך השלים כאמן
אימתי בזמן שהשלישות יבא מתחת ידו אין השלישו' יבא מתחת ידו הרי הוא
כל אדם עכל וזה אשר קשיב לב לרבי שמחה לומר אכי שהדעת נוטה
כשהתובע לומר לפקדון נתתי לך שתין זה כאמן בלא שבועה לומר שלים אכי
דאם כן לא שבקת חיי לכל בריה שכל כפקד יכול לעשו קטוניא עם אחר ואמ'
ליכי כפקד אלא שלים וחלוק ויעשה מה שלבו חפץ ויהא כאמן בלא שבועה
וכל הכפקדין יהיו כאמנין בלא שבועה ע' מנו דאי אמ שלים אכי כללו של
דבר כדאיתי לכה למעשה אם שניהם מודי שעשאוהו שלים כאמן בלא שבועה
ואם אינם מודים כדין שבועה: ותשובת רבי אלי עזר הלוי בה' שלים
מחייבו שבועה דחייש לקטוניא ורבינו תם פוטרו משבועה ומיקו היכא דאמר
לפקדון נתתי לך קדבר פשוט שישבע:

להילכות הלואה פרק ששי

מה **וששאלת** על המעו' שהלוך הבחו' אותה כותן לו הקונ'
והוא חוז' עם בכך אם מתחלה היה ביניכ' שילוח
לך המעות ושאתה תתן לו הקונאה והוא יחזור עם בכך מעכ שהיית כותן לו
הקונאה בשכר שחזר עם בכך כמ' הקונאה שאתה כותן לו אינו שכר מעותיו
ודאי כיון שהתחלי היה כך שילוח לך מעות לסוד כדאמרי פ' יוקו הלוני
ואיר בחנירי בריך להעלות לו שכר אפילו בחנך דלא קאי לאגרא ובגרא דלא
עשה למיגזר ותעכ שהבחור קיבל עליו החוכסין כיון דאחריות בבכך ואבדה
עליו אם אירעה כיון שאתה קבלת עמו ליתן לו הקונ' הוה לי' רבית קניט
כדאמרי פרק ליזקו כשך כב חמ' הוה מוגר זוזי בפשיטי ביומא כלו דזוזי דכך
חמא ופרי' מאי שנא ממכר ומשכי משו' דלא קדרי בעיכייהו ולא יציע פתחייהו
וכן מצאתי בתוספת דגר משכי אדם לשולחני להתנהו בהן ולהתלמד בהן בנגנג
או שהבדו

OCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLC
C   2078   C
L   START OF PACK   C
C   L
O   C
C   O
L   Jewish Theological Seminary   C
C   L
O   1407   VXJAme   C
C   O
L   COPYRIGHT 1978 - 1986 OCLC, INC.   C
O   C
C   O
L   24 FEB 86   C
C   L
O   C
C   O
L   C
C   C   C   L
O   C   O   C
C   C   O   O
OCLCOCLCOCLCOCLCOCLCCCLCOCLCOCLCOCLCOCLCOCLCCCLC

Order #

86-02

AUTHOR Maimonides NO.

TITLE משנה תורה : עניקו, קנין, משפט RR

With manuscript notes

IMPRINT Venice, 1550

CALL NO. Mic 8553

DATE MICROFILMED

FILMED FOR THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA

THE FACULTY OF THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY OF AMERICA HAS GIVEN PERMISSION FOR THIS MICROFILM TO BE MADE ON THE CONDITION THAT NO REPRODUCTION OR PUBLICATION BE MADE WITHOUT CONSENT. ALL INQUIRIES SHOULD BE ADDRESSED TO THE LIBRARIAN OF THE JEWISH THEOLOGICAL SEMINARY.